

N. Inv. 1292

AH1
23.

Dionisius de Celesti gerarchia
de Ecclesiastica gerarchia
de Diuinis Nominibus
de Mistica Theologia
Dionisii Epistole — Gaio, Ertheo ministro, Zozipatri sacerdoti, Policarpo ierarche, demophilo, Thito ierarche, Johanni ewangeliste, Apolipharo

Dionisii Epistola ad thymoteum de transitu Petri et pauli Apostolorum

Damasceni libri quatuor

Boecius de Trinitate
Boecius ad Sanctum Johannem dyaconem
Boecius de Ebdomadibus
Boecius de duabus naturis

Augustinus de Spiritu et anima

Sermo de Assumptione Marie
Sermo de Natiuitate Marie
Vita marie
Tractatus Maximi episcopi de Anima
Gregorius Nissenus
Exameron Basilii

H ec
libum sacro grecorum
nectare fartum
Advena Johannes spondeo
domino Karolo.
Maxime francigenum cui regio stemata fulgent.
Omnia uociferant sunt tibi grata tuum.
Vos quoque romuleas nescitis temnere
rethnas. Attica ne pigeat
sumere gignasia. Quorum si quid
per me scintilla relucet.
Iussibus ausonius sit ubique aspicite.
Molestum si sit nostrum muniure labore.
Firmet nostri pondere iudicii.
Siquis nodosum dicunt ve notat ipsum
Cate citropidis artica tela sequens. Co
At si nidosum declarat tinnire recto.
Mellifluo uro flamine corrigite.
Quod si quorundam mordet dente ferocis.
Hec leuenanque meo mugient in thonimo.
Ut uos stabilis manat fiduciae sit
Regali stathmo fige sufficientia. mo
Credidunt m... tergemini summa soporis
sto despectos domula nostra fore. line
S iudorisque graui tempta breue carpe frue
Forsan inuenies uilia uirenenet. sit
Sepe soletur spiritus redolentes esse flo
Redose tuti firmiter una ferunt. Es
Lumine sidereo dyonisius auxit athenas.
Ariopagites magnificeque sophos.
Primo conuersus propheto sibi uenit sele
Ipse quo tanto fix erat dixit. Ma
Mox ut conuersus mira stupescens. ec
Insequitur gaudens perathea dum lapsi
ce. Quo mox edocet presulem namque mage
Pneumatis excelsi fonte renatus erat.
In mora profulgens celestis luce sophie.
Amidas edocuit de quibus ortus adest.
Namque ferebat paulum quod se raptum in orbe.
Ipse felices imposuisse manus.
At in pectus doctoris summa thea
Rexit citropidas pringil archetecte.
Cura dehinc uolitans paulum sit alta secum
Impirei celi tertia regna uidet
Sap. at sapham primo secum chubin.
Et theosque tronos quo sedit ipse deus.
Post hec uirtutes dominantur atque potestates.
Agminibus sacris eminet ordo sequens.
Archon archangelo tente choron
angelonte thelauton. Cos
Mentibus mannis tenor limite sep
pede prius mistica dei docent.
Magnus Ariopagita Dyonisius
antiquus pater et doctor uenerabilis
conuersus a beato paulo apostolo ab er
rore paganorum et cultu ydolorum ad
uiam ueritatis et rectam fidei christiane
conuersus est et ab eodem athenienscium
ciuitatis ordinatur Episcopus. Scripsit ad
beatum timotheum Ephesiorum episcopum
suum autem conditipulum domino unius stilo
fulgurante sermone secundum eiusdem paulus
libro quo munitur angeli repleti ostendit
deus de celesti principatu id est ordi
dinibus angelorum insigni eloquentia
et reuerenda profundaque intelligentia
Sic recta is qui in celo os suum posuerat
cum de celestibus loquitur. Ubi corde et con
sciencie degebat. hec persequentia.
Capitula sufficientissime disserens.

M ... in omnis diuina illuminatio secundum
bonitatem uarie in singula pre

ventura ante festum
x...
Gregorius ...
...

Gregorius ...
... liberalium
...
... Barth...

uens manet simplex et non preceso-
lu. sed et unificat illuminata.
7 Quomodo pulchre diuina et celestia
etiam per dissimilia simbola manifestantur.
3 Que est ierarchia et que per eam intelligentia.
8 Quid significet angelorum cognominatio.
9 Quare omnes celestes essentie communiter an-
6 geli dicantur. Que prima ce-
lestium essentiarum dispositio.
A 8 Que media. Que ultima.
9. De seraphin et cherubin et thro-
nis et de prima eorum ierarchia.
10 De dominationibus et uirtutibus et
potestatibus et de media eorum ierarchia.
11 De principatibus et archangelis et
angelis et de ultima eorum ierarchia.
12 Repetitio et congregatio angelice
13 ordinationis. Quare omnes
celestes essentie communiter uirtutes
uocantur celestes.
18 Quare sed homines sacerdotes
14 angeli uocantur. Quare a se-
raphin dicitur purgatus fuisse propheta
16 Ysaias. Quid significet traditus an-
14 gelorum numerus. Que forma-
tiue angelicarum uirtutum ymagi-
nes. Quid igneum. Que huma-
ne effigies. Qui oculi. Qui
nares. Que ora. Quis tactus.
Que palpebre. Que supercilia.
8 Quis auditus. Qui dentes. Qui
humeri. Que brachia et manus.
Et quod cor. Que pectora. Que
dorsi. Qui pedes. Que ale. Que
nuditas. Et amictus. Quis lucidus
amictus. Quis sacerdotalis. Que zone.
Que uirge. Que secures. Qui
geometrici fines. Qui uenti.
Que nubes. Quid es. Quid electrum. Que
animales. Qui colores. diuersorum lapi-
dum. Que leonis forma. Que a-
quile species. Qui equi. Que diffe-
equorum colorum. Que flumina. Qui
currus. Que rote. Quid dicitur
gaudium angelorum. Prefatio
Anastasii apostolice sedis bibliote-
carii ad excellentissimum et christianis-
Inter simum regem Karolum.
cetera studia que tam laudabilius acto-
ritum saluberrima commonitione quin ex
corde feruenti uolans opinio de uestrum
ac morum qualitate tuorum. obiecta-
tor inclite. mortalium mentes excitat
et ad effodiendum sapientiam uelud the-
sauros hortatur. Illud quoque non medi-
ocriter est admiratione stupendum. quod
non solum latinos preces. sed et grecos rima-
ri non cessas et romana lingua pollen-
tes pelasgorum studiis rex et ex partes
Tu quidem facis qui ad faciendum
suscitas et hortaris. quia et nos sepe
magnam domum fecisse dicimus. non tamen
manibus sed affatibus. Beatus itaque A- dionisius
riopagita Dyonisius atheniensis an-
tistes. quem ueneranda colit ecclesia.
tua presentis fine principium uero-
manum sermone translatum.
Tum est ut ipse patenti nostri ad in-
telligendum difficilius quam si nunc
scribimus immo quia difficilia sunt ubi-
et alta misticis que ipse prestruitur
superna releuante gratia dudum et Karo-
liana theologie diuina seducente
manu uigilius istiarum dicti abla-
to uelamine penetrauit. Ut tandem quoque
quia pietas tua nec talia celestium

reliquit. Sed hoc licet mirum sit ambu-
lem tamquam in celis conversans adie-
ita ut velud quendam ut ita dicam
mentem angelis et celestibus hoc scilicet sanctorum in-
gressu contemplationis videamus et ad
abdita et adita divine ineffabilita-
tis quae possibile est mortalibus acu-
tis spiritualium oculorum visibus accessisse
credaris. Mirandum est quoque quomodo vir
ille barbarus ille qui in finibus mun-
di positus quanto ab hominibus conversatione
tanto credi potuit alterius lingue
dictione longinquus talia intellectu cape-
re in aliamque linguam transferre voluerit.
Iohannem innuo Scotigenam virum
quem auditu comperi per omnia sanctum.
Sed hoc operatus est ille artifex spiritus qui
hunc ardentem pariter et loquentem fecit.
Nisi enim ex gratia ipsius igne caritatis
flagrasset nequaquam donum linguis lo-
quendi procul dubio suscepisset. Nam
hunc magistra caritas docuit quod ad
multorum instructionem et edificatio-
nem patravit. Verum tamen ad mensuram
donationis est ei spiritus. ipse tamen plenius doctus
imbutus quantum potuit fecit. et procedere
proximis ultra vires temptavit. Si-
quidem preter illa que hunc latuisse pro-
bantur ex his que sparsim aliqui
vulgata de precedenti patris sermonibus
et epistolis ante nos interpretata invenim-
mus plurimum utilitati subtraxit.
quia tanto studio verbum e verbo elicere
pertimuit. quia genus interpretationis licet
rite plerique sectentur quamvis illustres
interpretes invenit tua prudentia sollertis
experientia non ignorat. et ideo eum non
egisse ob aliam causam existimo nisi

quia cum certum huius spiritum non presum-
sit ubi perplexitate deserere ne ali-
quotiens a sensus veritate decideret
verum factum est ut tamen virum quem prefe-
cimus intima et ardua quoque verba que
prophetie penetralia rimari proposu-
it. perplexis verbis intellectibus vide-
batur interpres et tali laboranti diffi-
cilia invenire. et sanctis profun-
dioribus invisibiliorem quendam
collocaret. et quem interpretatur con-
susceperat adhuc reddere interpre-
tandum. Quapropter ipse in vito anxi-
cepi sedulus querere si forte reperi-
ri potuisset preceptor quisque vel aliqui
scriptum quo enucleate tantus pater
nobis liquidius illucesceret. et quia iam
prius interpretis industriam vestre fuisset (lingue)
traditum notitie quo patulius redderet
prefatis intellectibus. Tum ecce reperte
paratheses sive scolia in eum que
constantinopoli positus videram ad
manus venere. quibus utcumque
interpretatis non aliquid illius magis
eminent quam videlicet in marginibus in-
terpretationis ecclesiasticis ut in greco reperi
mox interpretata in easque donum adiec-
to meli interpreterentur. Gaudentibus sig-
nis impressis. Ego satis imperite
apposui. neque glose sapientie potis-
simum fore intuenda non in vito
indicanti. vel que sunt alterius interp-
tationis hortatrix et auxiliatrix. sit et
vestre quoque susceptrix et approbatrix.
Porro autem scolia sive parathesi-
on quecumque in calce sui signum vi-
vifice crucis habent a bo cunnath
maximo confessore ac monacho

inuenta narrant. Certa n̄ sa
Iohis scytopolitani antistitis
ee feruntur. Sane ẏ adiis int̄
ptis scoliaꝝ insunt̄ ipa disen
tire uidi. ut lector q̄ de apposita
dōde int̄psi sensit. quid scolian
isunt̄ icutticelr agnoscat. ⁊ u
bi intptis scolio insuit. Et q̄ū
ea scolia ꝯpositor ptulit. innuit.
Sꝫ ⁊ sicu optimū ispexi. exme
q̄ qn̄ alr esse ñ potuit. paucis
sima quedā ⁊ q̄ facili ab intelli
gēte agnosci potuīt inposui.
Preterea notād ē q̄ lꝫ tante glē
tateq; scīe sui antiquitatis iste
scs dẏo fuit. nichil tn̄ aliq̄ op
cula eū edidisse. fallor. q̄ruq;
orthodoxorꝝ scripta tēlīd pdit.
p̄scq; romani pōtifices. uidelꝫ
gḡ. martin̄ ⁊ agatho. deēoꝝ ei
i scptis suis mēcionē fecerūt.
⁊ ea per hoc pbabilia iudicā
tes admiserīt. Gregorius. s. i ome
lia capituli ewāglii d̄ centū
ouib; ⁊ x dragmis. Martinus
in sinodo sua q̄ꝫ rome ꝯ̄ hereticos
celebrauit. Et agatho i sua epl̄a
q̄m ad vi. sinod' destinauit. Vn̄
uerā ēē grecoꝝ opionē ꝯgnitio.
per habentū libros eī' a porti
bꝫ hereticis occultatos. donec lōgo
p̄ tpe ex opuscl' eī' sol' codex qui
nc̄ habet' ē rome rept'. Ceterisq;
sic d' inuenīs. i grecia asportatꝫ, edid'.
ẏ. ⁊ alios ut ipe meminit libros
q̄rū greci q̄cq̄ ñ adh' potuit.
inuenire latin'. ⁊ q̄d lucas iacu
bꝫ aplōꝝ eusebiūq; pamphili. ⁊

dẏo' corinthioꝝ antistes d' eo q̄dā
miranda retulit. Que ñ scripsit nisi
me obliuio fallat. oīo ñ tradit'. Vi
det' aū adhuc ita cōcedend'. ⁊ illud q̄ ne
mo pbabiliū tractatoꝝ sic eis mo
risecit ipoꝝ dcā excerpendi. ⁊ suis
opusculis inserendi. scptis ipsi'
utit' aut hoꝝ cuipiā renūciat'.
Deniq; uir magn' ⁊ aplice uite p
ceptor ꝯstantin' philosoph'. qui
romā s' uenerabil' memorie adri
ano iuniori pp̄ ueniēs sci clem
tis eoꝝ sedi sue restituit q̄q; totū
codicē sepe memorari. ⁊ memorā
di pais memorie ꝯmendauit. ⁊ q̄t
utilitatis medulla eī' hēat audi
torib; ꝯmendabat. solit' erat dīc. Ca
si scōs uidelꝫ priores istitutores
nrōs qui hereticos quosq; uix et
quodamō cū fuste decollauerunt.
Dyonisiū ꝯtigisset hēe. cū a tanto u
los gladio pculdubio trucidassent.
innuēs p̄sto lꝫ dicēs. q̄ ꝯtr' ora
loriosi' ⁊ fortr' tard' obstruxissent
facile ⁊ acuti sui uelocī oxy q̄ppe
⁊ acutū signat ⁊ uelox. obmutes
cē coegisset. At ū p' p̄iatoꝝ scōꝝ
sedis aplice p̄sulū memorā ta
sc̄e septima ⁊ octaū synod' q̄ latini
⁊ greci doctores ñ solum q' uenabil'
hic pat' scripsit innuunt. Sꝫ ⁊ tes
timonia ex scriptis eī' frequenter
assumūt. ut s. sensus suos ⁊ dcā tā
ti uiri reddāt auctoritatis pōdē
grauidi ⁊ cūctis mortalib; appro
bāda pat' ⁊ ꝯsectāda. Ds̄ omīpt' gliā
tuā a terreno ad celeste transferat
regnū q̄rīq;. Gl'osissio catholicoꝝ regū
karolo iohēs sophie studēciū sat.

excerpendi

Constantinus philosophus

Septima et octava Synodus vide

Gregorius

Martinus

Agatho

plogus

Ualde quidem ad miranda dignis
que uirtutum laudibus est exagitan
da catholicorum uirorum religio
sissima sollicitudo qui dum uite hu
mane periculosis exagitantur et undi
cumque circumstrepentibus fixa tamen mentis intentione
diuinarum rerum laboriosis inuestigationi
bus purgati fructuosis inuentioni
bus illustrati perpetuis immutabilibusque
ueritatis atque diuini amoris contempla
tionibus perfecti non inter mortales humanae
sed in celestem conuersationem mutatos pe
nitus esse iudicandi sunt. In quorum numero
uos esse constitutos nullus recte uos
affectus uiuentium dubitare permit
tit piissime gloriosissimeque regum
qui quidem cum imperii uestri curis et cum bellorum maximis assiduisque perturba
tionibus insultuum et paganarum gentium
barbaricis incursibus christianorum reg
num passim inuadentibus allisi non tamen re
galis animi stabilitate deiecti quemadmodum
inmobile saxum neptunii tumore non
deiectum asperrimos ualidissimosque
cerulearum tumultus stabili ferre scrip
turarum secreta diuine deo et uobis iuuante in
uestigantes inuestigantesque diligitis
et non solum latialis eloquii maximos
clarissimosque auctores perquiritis uerum
etiam in augmentum edificationis catho
lice fidei nouis modis edi cedi
in laude tanti dogmatis ellinas precepto
pio asciri ad diuinitatis consule. Hic est quod
et ingeniosi uiri paruitatem non dedig
nati estis domine ne cum hesperios
solum impelle nec nos ueluti ocio
sos inertesque sompno sopitos pre
sentis domine nedum hesperios solum
dux quos ... repelles toto mentis intui
tu totaque cordis deuotione

apicibus studium impendimus ad pulsi
mos copiosissimosque graiorum latices re
currere hauritique cum simile non ualere
mus. Iussionibus itaque uestris ualentes inualescentes
obsistere rudes admodum tirones adhuc
ellaicorum studiorum fatemur. Etenim
pudeat nos tam uestre serenitati dimi
ultra uires nostras ipso tamen duce qui est
lux mentium et illuminat abscondita te
nebrarum libros uidelicet sancti patris dyo
nisii ariopagite episcopi athenarum quos
scripsit ad timotheum episcopum ephe
siorum et x epistolas eius de greco in latinum
transtulimus opus ualde ut opinamur
tenebrosum longeque a modernis sen
sibus remotum multis inuium pau
cisque apertum non solum propter antiquitatem
uerum etiam celestium altitudinem misteriorum.
Fertur namque prefatus dyonisius fuisse disci
pulus atque adiutor pauli apostoli a
quo atheniensium constitutus est episcopus cu
ius lucas commemorat in actibus apostolorum
et dyonisius episcopus corinthi uir antiquus uenerabilis
quoque polycarpus in epistola ad ecclesiam
athenarum, eusebius filius pamphili in
ecclesiastica hystoria. Sanctus papa gregorius
in omelia sua non breuiter angelorum ordi
nes exponit hic eundem quoque non par
uum uirum sed alium modum ... asserit
gestorum uita eius ... testantur
temporibus pape Clementis successoris
uidelicet petri romam uenisse et ab eo
predicandi euangelii gratia in partes
galliarum directum fuisse martirii
gloria coronatum fuisse cum beatis
simis suis consortibus Rustico
et atque Eleutherio. Hoc igitur uestrum quisque
eiusque translatio non quod plurime in

Dionisius

Circa discipulus fuerit

Lucas in Actibus

Gregorius papa

diget ut arbitror apologie cum
omnibus et emulis quicumque reque elesceq;
sit ss[c]intillina una responsio ce pos
sunt occurrere: uidet uidelicet celsitu-
dini neque potuisse neque debuisse
non obedire. Si quis autem nunc istar
de auntium lusitare redarguit
elecutionis attendit non mentem sed et
ipm nil posse plus accipere quam quod
ipse distribuit quod dedit singulis p
ut uult sicut non obscurum nimis
aperta pdcte interpretatoris serie
indicauimus. aut si sit alia quedam
scriptura dicta esse aut de integritate
grece constructionis queda de esse arbi
tratur fuit uideat me interpretem
huius operis esse non expositorem. uel ualde
pertimesco ne forte culpam fidi in
terpretis incurram. et referat ad eo di
cere grecum. nam ego interpretatus sum
uel fortasse inueniet ita ne esse. et
ne hoc tamen in ydoneum fore arbi-
tris sua omissis aliorum alterius uni
soli arbitrio sucumbere cui or me ob
temperare. Sanctus quidem dyonisius ut prediximus ari
opagita ex uico uidelicet martis
denominatur. Ares namque grecis bellum
necat primis iuuentutis sue floribus
achaie studiis eruditur. deinde
diuino atque ineffabili miraculo sola
ris eclypseos que facta est in xpo domino nostro
ihesu xpo crucis patibulo. commot
ipse quidem ut in quadam epistolarum suarum
commemorat dum esset iuxta eliopoli
cum policarpo ... ce cetisque que te
adant diuina prouidentia. pru
dentia mirabile in modum conspexit
lunam soli subeuntem ac pro sole defe
cisse mox que sanctissimum uirum apostolorum
discipulum ierotheum uidelicet expetit
secutus cuius initio huius operis libro me
moriam fecit. eundemque magistrum in suum
uenerabilem nominat. ceterisque in tempore
coepit apostolos in theologia perfecte non du
bitat cum quo multisque aliis scilicet in unum
conuenientibus xpm post resurrectionem corporaliter
contemplatur ac tantis admonitus
diuinarum scripturarum misteriis illustratus
scripsit nos libros honorantes atque pos
tulante sancto timotheo aliosque quorum
nomina in processu huius operis scripsisse declarat
rat decem namque breuiter insinuat sed
presentis operis intentionem breuiter
intimare necessarium duximus quo facilius
lector studiosius ingrediatur.
Primus itaque liber
qui inscribitur de celesti ierarchia
quem nos quod uerbum ex sensu expri
mentes possumus latine dicere de celes
ti pontificatu seu de celestissimo
sacerdotio. ix. celestium uirtutum dis
positiones enuntiat ordinat segregat
coniungit easque sacris theologis diuinitus
manifestatas symbolicas hoc est
significatiuas et ymaginatiuas misticas
luculenter exponit; ordinat quidem
in superiores et medias et ultimas;
segregat in ternas trinas ierarchias;
coniungit primas ultimis et ultimas p
rimis per medias mirabili extremi
tatum et medietatum. ratione coadunans.
Omnium quoque formarum descriptiones
in propheticis uisionibus plurimisque scilicet
celestes substantias expressius insinua
re. confirmat nullamque inuisibilium
sed inuisibilium naturarum ab initio
adamantis i ut scribitur iacobi fratri domini et petri litterae apostolorum talibus

Conclu... de b[ea]to dionisio... [illegible]

Eclipsim

intellectualis creature usque ad extre
mum tinenumque universitatis nominari.
ex qua divina theologia quandam similitu
dinem ad significandum fecit omnium
eorum dum videlicet sic intelligitur et cetera.

Secundus sermo qui est inscriptus
de ecclesiastica ierarchia humane
salvatoris nostri nostre sanguine
redempte unitatis destinatur ad similitu-
dinem videlicet sacerdotum celestis quantum
possibile est mortalibus adhuc co-
ordinata. cuius summus pontifex est ipse
qui eam sibi per gratiam suam copu
lavit qui est vocatus ierarchie celes
tium quidem et terrestrium principium est
et medium et finis. ad quem omnia refe-
runtur. Suspicit quidem ordine. ultima
vero dignitate legale sit sacerdoti
quod inviarium valdeque obscurum spiritu
aliter per legis latorem moysen plane
carnali adhuc populo traditum
spiritum non servientis eliturbitur est
maxime cum caracter erat tabina
culum velut iarabico more figuratum
monstratum. Secunda vero que est media
sacerdotium quod nunc est ecclesiam dico.
novi testamenti secundum gratiam quidem consti
tuta partim superstitiam presitiendam vero
post gloriam future ubi nostrum quantum visibili
non sacerdotum velaminibus sublatis
ipsam veritatem perspicua claritate
contemplabimur, ideoque presens eccle
siastica ierarchia ut diximus media est
inter legalem preteritam et celestem
futuram quoniam non solum etiam rerum
simbola peragit et visibilia con
sidat ut legalis preteritis et spiritualis
intelliant ... vestigare incitatque non cessat

celestis futura et cetera.

Tertius de ecclesiastica ierarchia continet divinarum
invocationum virtutes. Sequitur de
divinis nominibus vocatur; ideo
secretissima subtilissimaque retinuit
misteria. de unitate et trinitate
divine essentie hoc est. que nomina-
discretam quam unitam insinuant di
vinitatem que per se in humanatio
filio convenit. que sit unius solius di
vinum esse. et primordiales causas pri
ma processio. ac per eas itum usque
in uno usque deorsum misterium theop
hania ignita quidem in speciebus numerosa
visibilium et invisibilium naturarum
naturali contemplatione decet perspicui
plus filia esse et appropinquare deo ea
que non sunt quasi que sunt. nec tamen privatione sed
sed secundum excellentiam secundum quod dicitur unus
causis et causatum ... malum nichil esse neque
in rebus non subsistere neque esse in univer-
si oportunam necessitate ea ipsa que per privationem
de eo dicuntur per excellentiam in ipso intelli
genda sunt et cetera.

Quartus de mistica theologia.
qui tamen coartior sit ceteris ver-
mombus tamen largior in sensibus.
Unde et ibi ... maximas logice dis
ciplinas dividitur cathaphaticam
planam et apophaticam idest in esse
et non esse prudentem omnium que dici seu
intelligi possunt oportere ad veritatem
que est omnium causa que ab ea et per ea et in ea
et ad eam et per eam creata sunt per excel
lentiam essentie referre.

Dionisius ariopagita episcopus at
henarum ad timotheum episcopum
de celesti ierarchia.

Hierarchia ierarchia celestis ... legali que est ...

Simbol visibilium sacramentorum ... sit presentium ...

Analogice ... artis ... et nos ... ecclesiastice commonitionis

Angelice capite fulgores multos
Aspicienti hominibus manifestans
tibi ab omni opposita pulchritudine.

Cap. I. Quoniam omnis
divina illuminatio
secundum bonitatem vari
e in plura procedens
manet simplex et
non hoc solum set et uni
ficat illumi
nata.

Omne datum op
timum et omne do
num perfectum desursum est descendens
a patre luminum. Set et omnis patre mo
to manifestationis luminum processi
o in nos optime ac large proveni
ens iterum ut unifica virtus resti
tuens nos replet et convertit ad congrega
tis patris unitatem et deificam simp
licitatem. et enim ex ipso omnia et in ipsum
ut divinum ait verbum. Igitur Ihesum invo
cantes paternum lumen quod est verum
quod illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum
per quem ad principale lumen patrem
accessum habuimus in sacratissimorum eloqui
orum patre traditas illuminationes quantum
possibile respiciemus. et ab ipsis
simbolice nobis et anagogice mani
festatas celestium animorum ierarchi
as quantum potentes sumus considerabi
mus. et principalem et superprincipalem
divini patris claritatem que angelorum
in figuratis symbolis manifes
tat beatissimas ierarchias immaterialibus
et non trementibus. Etenim neque ipse ra
dius unquam radius propria singulari
unitate deserit. ad anagogicam
oculis mentis respicientes in excessum in ipsum suum
resplendentem radium.

et unificat eorum que provisa sunt com
parantiam optime et pulchre mul
tiplicatur et procedit et manet intra se
immobiliter in immutabili similitudine
unitive fixus et ad se quantum fas est respi
cientes proportionaliter eis extendit
et unificat secundum simplicem suam unita
tem. Etenim impossibile est aliter nobis lucere divi
num radium nisi varietate sacrorum
velaminum anagogice circumvelatum.
Et huius quidem secundum nos sit providentia
paterna connaturaliter et proprie preparavit. propter quod et sanc
tissimam nostram ierarchiam perfectissima
sacrorum dispositione celestium ierarchiarum
supermundana imitatione dignam vi
dens et dictas immateriales ierarchias
materialibus figuris et formalibus compositionibus vari
ficatas tradidit ut proportionaliter nobis
ipsis sacratissimis formationibus in sim
plas et non figuratas ascendamus altitudi
nes et similitudines. quoniam neque possibile
nostro animo ad illam immaterialem ascendere
celestium ierarchiarum imitationem
et contemplationem nisi ea que secundum ipsum
est materiali manuductione utatur;
visibiles quidem formas invisibilis
pulchritudinis ymaginationes ar
bitrans. Et sensibiles figuras suavi
tates invisibilis distributionis et
etiam pulsis luculentie ymaginem
immaterialis luminis. et secundum intellectum contem
plative plenitudinis doctas sacras
disciplinas. et adunati ad divi
na et ordinati habitus eorum que hic
sunt dispositionum ordines. et Ihesu
participationis ipsa divinissime eucharistie
assumptionem. et quecumque alia celes
tibus quidem essentiis supermundane.

nobis uero simbolice tradita sunt. propter
hanc quoque nostram corrationabiliter theosticam
siue misticam perfectionis principium et celes-
tes ierarchias nobis manifestans et commini-
stram earum perficiens nostram ierarchiam
ad uirtutem nostram illinc deiforme deiformis
earum sanctificationis sensibilibus ymagi-
nibus supercelestes descripsit intellectus
in sacroscriptis eloquiorum compositionibus
ut nos perduceret per sensibilia ad intel-
lectualia et ex sacris figuratis sym-
bolis in simplices celestium ierarchiarum
summitates. Capitulum ii. Quoniam pulchre
diuina et celestia etiam per dis-
similia symbola manifes-
tantur. Oportet ergo ut
existimo primum exponere
quam quidem esse speculationem omnis ierar-
chie estimemus. et quid ipsi unaqueque diuinus
perficiatur laudatoribus. Deinde celestes ie-
rarchias laudare secundum ipsarum in eloquiis
manifestationem. consequenter autem hiis dicere
sub quibus diuinis formationibus celestes figu-
rant ordines eloquiorum sacre descrip-
tiones. et ad quale oportet ascendere per formas
simplicitatem. ut non et nos eodem modo mul-
tis inmunde estimemus celestes et dei-
formes animos multipedes esse quos-
dam et multorum uultuum. et ad boum pe-
cualitatem aut leonum bestialem
ymaginationem formatos. et ad aquilarum
curuo rostro speciem. aut ad uolatili-
um tripartitam alarum commocionem effi-
guratos. et rotas quasdam igneas super
celum ymaginemur. et thronos materiales
diuinitati ad recubitum necessarios. et equos
quosdam multicolores. et armiferos
archistrategos. et quecumque alia ex

eloquiis nobis sacre et formabiliter uaria
excitate manifestationum symbolorum tra-
dita sunt. Etenim ualde artificialiter
theologia sacris poeticis formationibus
et non figuratis intellectibus usa est nostrum in-
ut dictum est animum reuelans. et ipsi
propria et connaturali reductione prouidens.
et ad ipsum reformans anagogicas
sanctas scripturas. Si cui autem uidetur
sanctas recipi quidem compositiones tamquam
simplicium in se ipsis ignotorum quia nobis
et incontemplabilium subsistentium. inconue-
nientes uero estimat sanctorum intellectualium e-
loquiis sacras descriptiones et omnem sic
dicere diuinum hoc angelicorum nominum
theatrum. et debuisse aiunt theologos
ad corpoream formam uisionem incorporalium
uenientes. proprius ea et quantum pos-
sibile cognatis reformare et manifes-
tare figurationibus. et capere nos spetio-
sissimis et immaterialibus quodammodo
et supereminentibus essentiis et non celesti-
bus et deiformibus simplicitatibus ter-
renas nouissimas circumpositas mul-
tiformitates. Hec quidem et nostris
imus futurum esse. et superimmun-
danas manifestationes non deduceret
inconuenientes dissimilitudines. Hec
etiam in diuinas sic iniuste non iniu-
riam faceret uirtutes. Et eque
nostram non seduceret ex animum in im-
dans se inserente compositiones. Et
fortassis etiam estimabunt supercele-
stia leonum quibusdam et equinis
multitudinibus repleri. et mugitiua
laudis ordine et uolatilis angelorum
principatus et aliis aliis et materiis
ignobilioribus tamquam adinuentis

et ignobile et passibile reclina-
dum deesse ibant per omnia deifor-
mes clare manifestationum eloquio-
rum sanctissimam sapientiam laborum
celestium formationibus similitudines.
Sed veritatis ut estimo inqui-
sitio ostendit eloquiorum sanctissimam
sapientiam in aliorum celestium formationi-
bus utrumque valde bene providisse
ita ut nec in divinas sic forsitan di-
ceret quis iniuriam faciet virtu-
tes nec nos inclinans passibilibus in-
gereret ymaginum humilitates. Causa
quidem enim pulchre sunt informium for-
me et figure carentium figurationes. Non
unam causam dicet quis esse in nostram a-
nalogiam non valentem immediate
in invisibiles extendi contemplati-
ones et desiderantem propriis et connatu-
ralibus reductionibus que possibiles nobis
formationes pretendunt informium
et mirificarum speculationum. Sed et hoc
misticis eloquiis est decentissi-
mum per incomprehensibilia divina
enigmata occultare et inviam mul-
tis ponere sacram abditamque supermun-
danorum intellectualium veritatem.
Est enim non omnium sancta ut elo-
quia aiunt scientia. Si autem deformes
ymaginum descriptiones causaliter esti-
mabit quis inhonestum dicens
referri sic turpes formationes deifor-
mibus ac sanctissimis dispositionibus sufficit
ad hec dicere. Quoniam duplex est sacre mani-
festationis modus. Unus quidem quasi con-
sequenter per similes procedens sacras
figurarum ymagines. Alter vero per
dissimiles formationes fictas

in omnino incongruum et indecorum formatur.
Etenim et colendum secundum essentiam deita-
tis beatitudinem manifestationum e-
loquiorum traditiones aliquando quidem ut
rationem et intellectum et essentiam laudant
divinam rationalitatem et sapientiam eius
declarantes et vere existentem et veram exis-
tentiam et eorum que sunt subsistentie
causam veram et sicut lumen eam formant et
vitam vocant. Tantis inmutabilibus
formationibus castioribus manentibus
et similes formationes excelle quoque
in probatis deficientibus et sic divina
adveritatem similitudine. Est enim super
omnem essentiam et vitam nullo quidem ipsa
lumine caracterizante omnis quoque ratio et intellec-
tus ipsius incorporaliter derelinquit. Aliquan-
do dissimilibus manifestationibus ad ipsius
eloquia supermundane laudant eam in-
visibilem et infinitam et incomprehensibi-
lem vocantibus et que ex quibus non quid est
sed quid non est significantur. Hoc enim ut ex-
timo potentius est in ipsa. Quoniam quidem
ut occulta et sacerdotalis traditio sub-
introduxit. Hoc quidem non esse ipsam quid
eorum que sunt eam vere dicimus. Ignora-
mus autem supersubstantiale ipsius et invisibi-
lem et ineffabilem infinitatem. Si igitur ne-
gationes in divinis vere affirmationes vero
inconvenientes obscuritati archanorum
magis apta est per dissimiles formati-
ones manifestatio. Et nunc utique si
turpes replicit celestes ornatus eloquiorum
descriptiones facere dissimilibus eos for-
mis manifestantes et per has ostendentes
nullis sic omnibus supermundanis
in excellentias. Quia autem et nostrum ani-
mum reducunt magis dissimiles similitu-

divinis. ut estimo quemque bene sapien-
tem contradicere. Per quas et preci-
osiores sacras formationes consequenter
esse seculi aurisformes quasdam
estimantes esse celestes essentias
et quosdam viros fulgurantes decora
indutos vestimenta. candidum et ig-
neum innocue respergentes. et qui-
buscumque aliis similibus ymaginatis for-
mis theologia celestes figuravit
intellectus. Quod quidem ne paterentur
qui nichil visibilibus bonis altius in-
telligunt sanctorum theologorum reductiva
sapientia ad indecoras dissimilitudi-
nes mirabiliter descendit non concedens
materialem nostrum in turpibus ymaginibus
permanentem quiescere. purgans vero
sursum ferentem animam et suggerens defor-
mitate compositionum tamquam iustum
non probante esse vel valde materialibus
que sunt turpibus similia super intellectualia vere
supercelestia et divina spectacula. Sic ita-
que et hec intelligere oportet nichil eorum que sunt esse
nullatenus omni participatione pulchritudinis. Si quidem
ut eloquiorum veritas ait omnia bona
valde. Est igitur ex omnibus intelligere bo-
nas speculationes et invisibilibus et in-
tellectualibus ex materialibus formare dictas
similitudines aliter in intellectualibus
habitis que sensibilibus aliter distributa
sunt. Et enim furor in irrationabilibus quidem
ex passibili motu. inest et omnis irra-
tionabilitas est repletus furibundus
eorum motus. Sic in intellectualibus aliter
sunt enim rationabilibus intelligere. declarans
ut estimo eorum virilem rationabilitatem
et immanentem quietem in divinis et immu-
tabilibus fundamentis. Eodem itaque et con-
cupiscentiam quidem esse dicimus in irratio-
nabilibus inconsultam quandam et materialem ex in-
nato motu aut consuetudine immuta-
bilibus ingenitam passibi-
litatem et irrationabilem corporalis
voluptatis continuitatem sic omne
animal impellentis in sensum concupi-
scibile. Cum autem dissimiles similitudines
intellectualibus circumponentes concupiscentiam
eis circumformamus. amorem divinum
ipsam oportet intelligere super rationem et intellectum
immaterialitatis et inflexibilem et non indi-
gentem desiderium. superessentialiter caste
et impassibilis contemplationis. et ad illam pu-
ram et sublimissimam claritatem et invisi-
bilem et formificam pulchritudinem et-
erne vere et invisibilis societatis et indelu-
bilem potentiam. excipit quidem insufficien-
[illegible] cia et indissolubilitate. et
[illegible] amica affigentur veritatem
perfectam et immutabilem divine
pulchritudinis amorem et volentem
rectitudinem [illegible] ue est appe-
tendam. Sed et ipsam [illegible] irrationabili-
tatem in quidem irrationa[illegible] bilibus et in-
sensualitatem in [illegible] quidem irratio-
nabilibus animalibus [illegible] aut in animatis
materiis deficientem rationis et sensus perce-
ptionem. In autem immaterialibus et intellectu-
alibus essentiis sancte et decenter superemi-
nentiam earum ut supermundialium confite-
mur rationem transitoriam et corporalem ratio-
nem et mundialem et alienam incorporalibus animi
sensum excellentem. Est itaque non dis-
sonans formare celestibus formas
et ex vilibus materie partibus. Quoniam et ipsa
existens vero subsistentiam possidens
per omnem sui materialem dispositionem ymagi-

generes quasdam intellectuales pulchritudines habent, et possibile est per eas reduci ad immateriales primas formas, dissimilitudines ut diximus sanctis conditoribus acceptis et eadem non similiter competenter et pulchre intellectualibus quidem et sensibilibus proprietatibus diffinitis. Et inveniemus theologos non solum celestium dispositionum declarationibus mirabiliter eas formantes, sed et ipsis aliquando divinis manifestationibus, et aliquando quidem ipsum ex laudibus preciosis laudantes ut solem iusticie, ut stellam matutinam in animum sancte orientem, et ut lumen sancte involute et invisibiliter resplendens; aliquando vero ex mediis, ut ignem innocue splendentem, ut aquam vitalis plenitudinis dantem et simbolice dicendo in ventrem ingredientem et fluvia que redundantem in in[illegible] sumbilibus refluentia; aliquando autem ex novissimis ut unguentum suave, ut lapidem angularem. Sed et bestialem formam ipsi circumponunt, et leonis et panthere specialitatem coaptant, et pardum esse dicunt et ursam sevientem. Addam vero quod omnium vilius est et magis singulare videtur, quod et vermis speciem ipsum se ipsum circumformantem divina sapientes tradiderunt; sic omnes theosophi et secreta inspirationis prophetice sancta sanctorum ab imperfectis et immaculatis distinguunt sancta sanctorum, et dissimilem sanctam figurationem honorant, ut neque divina invenire recte accepta sint immaterialibus imaginum studiosis contemplatoribus, tamquam veris remaneant figuris. Divina itaque et per veras negationes et celestes essentias ex inconvenientibus dissimilibus similitudinibus formatas predicavimus. Et fortassis utique non nos inconvenientes existimabit qui diligentiam et anagogen per diligentiam sanctorum scrutationem venerimus, nisi et veritas nos extorqueret manifestatione angelorum formationis non sinentes nostrum animum remanere in dissimilibus formarum figuris, sed iam non negare materiales possibilitates et assuescentem per ea que extra sunt per visibilia usque mundanas altitudines. Tanta quidem a nobis dicta sint propter materiales et inconvenientes divinorum eloquiorum angelicarum imaginum descriptiones. Deinceps autem diffinire oportet quid ipsam ierarchiam estimamus et quod ab ipsa ierarchia per sunt ierarchiam sortientes. Dux vero sit sermonis Christus, si quid michi fas dicere, meus totius ierarchie manifestationis inspirator. Tu vero o puer secundum sanctam nostre sacerdotalis traditionis legis lationem ipse sancte et decenter audita mirabiliter dictorum divinus divina in doctrina fiens et secreto animi que sancta sunt a turba congregans et immundis in multitudine tamquam uniformia custodi. Non enim fas est, ut eloquia aiunt, ad porcos proicere invisibilium margaritas in commixtum et luciformem bonificum ornatum.

Capitulum III. Quid est ierarchia et que per ierarchiam utilitas.

Est quidem

et ad novissima spacia et imaginum diffusum est. Nichil ergo inconveniens.

ierarchia secundum me ordo divinus et scientia et actio
deiformi quantum possibile assimilans, et
ad inditas ei divinitus illuminationes propor-
tionaliter in dei similitudinem ascendens. Di-
vina pulchritudo ut simplex ut opti-
ma ut consummativa, pura quidem est universaliter
omni dissimilitudine, distributiva vero secundum
dignitatem unicuique proprii luminis,
et perfectiva in sacratissima consummatione deificorum secundum
ipsam perfectorum apte immutabilem for-
mationem. In proposito igitur ierarchi-
e est quantum possibile similitudo ad deum
et unitas, ipsum habens omnis sacre et scientie
et actionis ducem, et ad suum divinissimum de-
corem immutabiliter quidem aspiciens, ut
vero est possibile reformans, et suos lau-
datores agalmata divina perficit,
specula clarissima et munda, receptiva
principalis luminis et divini radii, et ip-
so quidem claritatis sacre repleta, eamque
iterum copiose in ea que consequenter declaran-
tia secundum divinas leges. Non enim fas est sacrorum per-
fectoribus aut sacre perfectis operari quod omni-
bus preter propria hostiarum mysteria, aut sacros
ordinantes. Sed in substantia alia si di-
vinam ipsius claritatem appetunt, et ad ip-
sam sacre et decenter respiciunt, et re-
formantur secundum unicuique secundum intellec-
tum analogiam. Sed igitur ierarchiam qui
dicit, sacram quandam universaliter declarat dis-
positionem imaginem divine speciosita-
tis, in ordinibus et scientiis ierarchicis
proprie illuminationis sacrificantem mysteri-
a, et ad proprium principium ut licet as-
similatam. Est enim unicuique ierar-
chiam sortitorum perfectio, hoc est secundum propriam
analogiam in dei imitationem ascendere,
et omnium divinius, ut eloquia aiunt, dei
cooperatorem fieri et ostendere divinam in
se ipso actionem secundum quod possibile est
relucentem. ut puta quoniam ordo ierarchie
est quosdam quidem purgare, quos-
dam vero purgari, et quosdam quidem
illuminare, quosdam vero illuminari, et
quosdam quidem perficere, quosdam vero
perfici. Unicuique dispositum ad una-
tionem qualitercumque erit. Divina beatitudo quam
in hominibus dico, pura quidem est ab
omni dissimilitudine, plena vero lu-
minis eterni, perfecta et nullius indigens
simul omnis perfectionis, purgans et illu-
minans et perficiens. Magis autem pur-
gatio sancta, illuminatio et perfectio, super
purgationem, super lumen, ante perfectionem, per
se ipsam perfecta, per se ipsam perfectio-
nis principium, et omnis quidem ierar-
chie causa, omnique sacro excellentie eminente
excelsitudine. Oportet igitur, ut existimo,
purgandos quidem perfici omnino et omni
liberari dissimilitudinis confusione im-
mixtos reducendos et imperfectos
restaurandos, illuminandos vero repleri divino lumine
ad contemplationem habitudinem
ad virtutem castissimis mentis o-
culis; reducendos et imperfectos re-
staurandos participes fieri explora-
torum scientie perfective sacre. Purgato-
res vero magnitudine purgatio-
nis aliis tradere propria castitate,
illuminatores autem ut lucidiores
animos et ad participationem luminis et
distributionem proprie virtutis et omnimo-
de sacre repleri claritatis bonorum
suum superexcellens lumen in eos qui
digni sunt luminis convenisse. Perfec-
tores autem tamquam perceptores perfective

illuminandos vero repleri divino lumine ad contemplatam
habitudinem incastissimis ...

IIII

iniciacionis. perfice. perficiendorum sacratissima doctrina per inspectorum sacrorum scientiam. Ideo quia unusquisque ierarchice disposicionis ordo secundum propriam analogiam reducitur ad divinam cooperacionem illa perficiens gratia et deo data virtute. que deitati naturaliter et supernaturaliter inest. et ab ea superessencialiter tracta et ad possibile deiamicabilibus cum aliis imitacionem ierarchice manifestatur. Capitulum IIII. Quid significat angelica ierarchia.

Igitur ierarchia quid est ut estimo vere a nobis diffinita. Laudandam angelicam ierarchiam deum laudandum mirabilesque eius sensibiles (?) formare sicut mundanis oculis intuendi ut ascendamus in deiformissimam eorum simplicitatem per [illegible] mysticas formaciones et simul omnis ierarchice sancte principium laudabimus in divina religiositate et perfectissimis gratiarum actionibus. Primum sit omnium illud dicere verum. ut bonitate ubi superessencialis deitas eorum que sunt essencias substituens ad esse adducit. Est enim hoc omnium cause et super omnia bonitatis proprium. ad communionem suam ea que sunt vocare ut unicuique eorum que sunt ex propria diffinitur analogia. Non enim forsitan subsisterent. nisi eorum que sunt essencie et principii assumpcione; existencia quidem omnia eius esse participant. Esse enim omnium est super esse deitas. viventia autem eandem secundum omnem vitam vivificam virtutem. Rationalia et intellectualia eandem secundum omnem et rationalem et intellectualem per se

Omnia que sunt participant providenciam ex superessenciali et causalissima divinitate.

perfectam et ante perfectam sapientiam. Clarum quidem quod que circa eam ille essencialiter sunt quecumque invariabiliter ab ea eadem perierunt. Sancte quidem celestium essencia dispositiones supra ea que tantum sunt et irracionabiliter viventia. sed quod nos racionalia in ierarchice traditionis participacione sancte sunt. Invisibiliter enim in divinam imitacionem se ipsas formantes. et ad divinam similitudinem sunt mundane aspicientes intellectuale suam speciem. copiosiores pulchre habent ad eam visiones. attendentes quidem sunt iuxta omnem speciem quod sunt per et in et semper ad summum quantum fas est in conformatione divini et inflexibilis amoris intentione. et principalesque illuminaciones immaterialiter et pure recipientes. et ad ipsas ordinare. et intellectuales vites omnem vitam habentes. Ergo sunt primo et multipliciter participacione divine et per et in manifestatrice divine occultacionis; propterea et ultra omnia cognominacione angelica se electum digne sunt. eo quod per ipsis ipsius divinam edite illuminacionem. in nos ipse defert quod sunt nos sunt manifestaciones. Sic quidem ut theologia ait per angelos nobis donata est. et gloriosos quemque ante legem et post legem patres nostros angeli ad divinum reducebant. Quod agendum introducentes. et ad rectam veritatis viam ex errore et vita immunda reducentes aut ordines sacros in mysteriorum sermondaliorum (?) aut occultas visiones aut divinas quasdam ante predicaciones per prophetice revelantes. Si autem quis

et sorte apparerent

dixit et non immediate fuisse quib(us)
dam sanctorum theophanias. discat et
hoc sapiens ex sacratissimis eloquiis
quoniam hoc quidem quod est dei occultum ne
mo vidit neque videbit, theophanie
autem sanctis facte sunt secundum decentes deo per sapi
entissimam theologiam visionem illam
que in ipsa est descripta, revelantur di
vinam, qui informia informium similitu
dine ex videntium in divinum reduc
tive pulchre vocari theophaniam.
Quod per ipsam videntibus divina facta illumi
natione. Et quidem divinis ipsis sancte per
ficientibus. Has autem divinas visiones
gloriosi patres nostri perfecerunt per medi
as celestes virtutes. Aut non sanctam
legis traditionem eloquiorum traditio ve
lut per se quidem dicit ex deo moysi
donatam, ut et vere nos doceat divinos
eam esse et sacros caracteres. Do
cet autem sapientes et hoc theologia
per angelos eam ad nos pervenire tamquam
divino legali ordine illud legaliter
ponente hoc est per prima secunda in divi
num reduci. Et enim non solum inter poti
ores et subiectos animos, sed et inequE
potentibus ipsa lex diffinitur supersubstan
tiali omnium ordinationis principio. Sed
est per unamquamque ierarchiam primas
et medias et ultimas esse et ordinationes
et virtutes et minorum esse divinio
res doctores et manuductores in
divinam adductionem et illuminatio
nem et communicationem. Video autem quoniam et
divinum Iesu humanitatis misterium
angeli primum docuere, deinde per ipsos
in nos scientie gratia descendit. Sic quidem
divinissimus Gabriel Zachariam
perque quasdam sanctas videntibus proportionalium
visionum manifestationes. Capa g

quidem summum sacerdotem educturum mi
steria. Hoc est ipsum fore ex ipso
non spe gratia divina nascitur, non
pium divinum et salutarem mundo
manifestande viriliter Ihesu divine
operationis: Mariam autem quoniam in ipsa
foret divinum ineffabilis divine for
mationis misterium. At alius angelorum Io
seph erudiebat quomodo vere
implerentur divinitus promissa progenitori
David. Alius vero pastores tamquam
vitiorum reductos et silentio pur
gatos evangelizavit. Et cum eo
multitudo celestis exercitus illam
valde laudabilem tradebant hymni
multis sic doxologiam. Respiciamque
et ad excellentissimas eloquiorum
luminis apparitiones. Video enim quoniam et
ipse Ihesus supercelestium essentiarum sup
essentialis essentia ad id quod secundum nos
est immutabiliter veniens non relinquit
a se ordinatam et assumptam hu
manam ordinationem, sed obediens subdit
patris et dei per angelos dispositionibus.
Et per medios ipsos annuntiatur
Ioseph a patre disposita filii
ad Egyptum recessio et iterum ad
Iudeam ex Egypto transductio.
Et per angelos ipsum videmus
sub patris legislationibus ordina
tum. Iusto enim dicere ut scientibus nostris
sacerdotalibus traditionibus expres
sa et de angelo ipsum Ihesum confortan
tem, aut quoniam et ipse Ihesus pro nostra
salutari beneficentia et manifestatione
a veniens ordinationem angelus mag
ni consilii appellatur. Et enim ut ipse an
gelice dixit, quecumque audivi a patre annuntia

V

Huit vob. Cap. v. Quare omnes ce-
lestes essentie communiter
hec quidem angeli dicuntur.
Hoc quantum ad nos est angelice
eloquiis cognominationis. Exami-
nari autem ut estimo oportet quare cum
theologi omnes quidem sint celestes essen-
tias angelos vocant. Ad manifesta-
tionem autem venientes secundum mundialium
ipsarum dispositionum ordinem angelicam
nominant specialiter complentem naturam
divinas et celestes res. autem ipsum
non suppositum archangelicos ordi-
nant ornatus. principesque et potes-
tates et virtutes. et quascumque hu-
ic firmatas essentias eloquiorum
cognoscit manifestatione traditio-
nes. Dicimus autem quoniam per omnem sanctam
dispositionem excellentes quidem ordi-
nes habent et inferiorum dispositionum illu-
minationes et virtutes. Secundo autem
principatus excellentium secun-
ultima. Sed sanctissimos excellentium
essentiarum ordines angelos vo-
cant theologi. Et enim sunt manifes-
tatores et ipsi divine illuminationis.
ordinem vero extremum aliorum celes-
tium non habent totum archangelicum et
nos aut seraphim nominandum. Non
non est in principatu excellentiarum
virtutum. sed sicut ipse noster divinus
summos sacerdotes reducit ad eorum
nuntios et divinitatis fulgores.
sic etiam super essentiarum adhuc in
mundi virtutes reducit et ad di-
nitum sunt consonantis angelicas iterum
dispositionis. Si autem quidem quis et
hoc dixit. omnes esse omnes angeli-
cas nominationes et omnium celestium vir-
tutum indifforme. et ex dico datum
horum subiectionem et superemineuntem
coniunctionem. Sed ut magis a nobis
sit diiudicata sit considerabimus
sancte in eloquiis expressas sanctas et
decoras proprietates uniuscuiusque celes-
tis dispositionis. Cap. vi. Que prima
celestium essentiarum dispositio que pri-
media que ultima.

VI

Quanti quidem sint et quales super-
celestium ornatus et quomodo secundum omnes
eos terminantur perfectiones solam diligenter
scire dico contemplatam eorum perfecto-
nis principem. Adhuc et eos ignora-
re proprias virtutes et illuminationes et sancti-
ficatam et superornatam ordinationem. Im-
possibile enim nos scire est supercelles-
tium animorum mysteria et sanctissimas eorum
perfectiones nisi ubi dicit quis quoniam
per eos nos tamquam propria vim scien-
tes divinitas mitteret iam docuit.
Non ergo nos quidem nil proprio motu di-
cimus. Que vero angelicorum spectaculorum
a sanctis theologis contemplata sunt. hec
docentes nos. quantum potuerimus sumus
exponentes. Omnis theologia celes-
tes essentias novem vocavit ma-
nifestatiis cognominationibus. has di-
vinus noster sacrorum perfector in tres segregat
trinas dispositiones. Et primam quidem
esse dicit circa deum existentem semper et ad-
herentem ipsi et ante alias immediate
unitum traditam. Sanctissimos enim thronos
et oculosos et pennosos ordines cheru-
bim hebreorum voce et seraphim no-
minatos sunt omnibus superposita proximi qui-
tate esse deum immediate collocari

divinorum aut tradens eloquio-
rum manifestationes. Triviam
ergo hunc ornatum quasi unam
atque ordinem et vere primam
ierarchiam communis noster ma-
gister ait. Qua non est alia deifor-
mior et per se principaliter operantibus di-
vinitatis illuminationibus immediate
intentior. Secundam vero esse
ait ex potestatibus et dominatio-
nibus et virtutibus comple-
tam. Et tertiam novissime ce-
lestium ierarchiarum angelorum
et archangelorum et principatuum
dispositionem. Capitulum
septimum. De Seraphym et
VII Cherubin et tronis et pri-
ma eorum ierarchia.

Hunc nos recepturi sanctarum
ierarchiarum ordinem. dicimus
quod omnes celestium intellectuum
cognominationes declarationem
habent uniuscuiusque deiformis
proprietatis. Et quidem sanctam
seraphin nominationem qui
hebreorum sunt scientes aut in-
tendentes manifestare aut ca-
lefacientes. eam vero cherubim
multitudinem scientie aut fusi-
onem sapientie. Pulchre igitur
prima celestium ierarchiarum
ab excellentissimis essentiis san-
ctificatur. ordinem habens om-
nibus altiorem. Hec est circa
deum immediate collocatur

et primo operantes theopha-
nie et perfectiones in eam tam-
quam proximam principaliter
deferuntur. Calefacien-
tes ergo nominantur et throni
et fusio sapientie manifestatio
deiformium suarum habitudi-
num nomine. Mobile enim se-
per eorum circa divina et incessibi-
le et calidum et acutum et super-
fervidum intente et [illegible]
tine et inflexibilis semper
motionis. et superpositorum
reductive et active. exempla-
tivum tamquam recalificans
illa et resuscitans in similem ca-
liditatem et igneum celitus
et holocauste purgativum et
incircumvelatum et inexting-
uibile. habentemque sic sic sem-
per luciformem et illuminativam
proprietatem omnis tenebrose
obscuritatis persecutricem.
et manifestatricem seraphin
nominatio aut manifestatio
docet. Ipsa vero cherubin cog-
noscibile eorum et deividum et al-
tissime luminum dationis ac-
ceptivum et contemplativum in
prima operatrice virtute divi-
ne pulchritudinis et sapien-
tifice traditionis repletum et
communicativum copiose ad
secunda fusione donare sapien-
tie. Ipsa autem altissimarum

et conparticum sedium omnino
diligenter exaltari ignominia
subiectionis [illegible] et ad summum
super mundane [illegible] sursum ferri
et omni extremitate ineffabili
ter in sublimissimum et circa
uere excelsum totis uirtutibus
incommutabiliter et stabiliter
in sublimissimum collocatum
et diuini super aduentus in om
ni inpassibilitate et inmate
rialitate acceptiuum. et dei
ferum et familiariter in diui
nas susceptiones apertum.
Hec quidem nominum ipso
rum quantum ad nos decla
ratio.

Dicendum uero quam
quam ierarchiam eorum esti
mamus. omnis quidem enim
ierarchie speculationem de
um imitanti deiformitate
te dependentem ineffabiliter
esse. et diuidi omnem ierar
chicam actionem in participa
tionem sacram et traditionem
purgationis pure et diuini
luminis et perfectiue scientie
sufficienter iam a nobis dictum
esse arbitror. Nunc autem di
cere digne persequamur excel
lentissimos intellectus quomo
do iam secundum eos ierarchia ab
eloquiis manifestatur. Inpri
mis essentiis que post substanti

ficam earum diuinitatem col
locate sunt et uelut in uestibulis
ipsius ordinate omnem super in
uisibilem et uisibilem superexcel
lentes factam uirtutem propriam
estimandum est esse et omnino
equiformem ierarchiam. Pu
ras igitur esse eas estimandum non
ut ut inmundis maculis et inqui
nationibus liberatas. neque ut ma
terialium receptiuas phantasiarum
sed ut omni diminutione mun
das et altiores. et omni super fir
mato templo secundum excellen
tissimam castitatem omnibus dei
formissimis uirtutibus super col
locatas et proprio per se motu et
eodem motu secundum diligentis
deum inconfusibile ordinis ineffa
biliter receptas. et in subiectas
contumeliam omnino nescientes
sed incasualem et intransmu
tabilem habentes proprie deifor
mis spiritualitatis purissimam col
locationem. Contemplatiuas
quoque iterum sensibilium symbo
lorum aut intellectualium spe
culatiuas neque ut uarietate sa
cre scribentis theorie in diui
num reductas. sed ut omnis
inmaterialis scientie altiori
lumine repletas et formifice
et principalis pulchritudinis
et superessentialis et ter in
ceutis contemplatione quam

fas est refertas. Communica-
tione autem iesu similiter et
digne factas non ymaginibus sa-
crificis formatiue figurantis dei-
ficam similitudinem sed ut uere
ipsi approximantes in prima
participatione scientie deifi-
cum eius lumen et quia deo simi-
le ipsis substantialiter est dona-
tum communicant huius
modi ut possibile in preoperante
et uirtute deificis ipsius et hu-
manis uirtutibus. Perfectas
autem similiter non ut sacra uari-
etate analeticam scientiam illu-
minatas sed ut prima et super-
eminenti uirtute et ordine et
ad castissimam omnino fortitu-
dinem. deificatione repletas
secundum excellentissimam
quantum in angelis diuinorum
operum scientiam. Non enim
per alias sanctas essentias sed ab
ipsa diuinitate in ipsam imme-
diate extenduntur omnibus super-
eminenti uirtute et ordine et ad
castissimam omnino fortitu-
dinem. collocantur et ad imma-
terialem pulchritudinem quantum
uas in contemplationem adducun-
tur. et diuinorum operum
sabiles rationes ut prime et
circa deum essentie flectuntur
et ab ipso perfectionis principe
excellentissime sanctificate sunt.
Hec ergo theologi aperte decla-
rant. suppositas quidem celesti-
um essentiarum dispositiones
super firmatis ornate erudiri
deificas scientias. Omnium uero
altiores ab ipsa diuinitate quan-
tum fas decet uiam illuminari.
Quasdam enim illarum intro-
ducunt a prioribus sacre eruditas
dominum esse celestium uirtutum
et regem glorie in celos huma-
natus receptum. Quasdam uero
apud ipsum ihesum querentes. et
pro nobis sue diuine actionis
scientiam discentes. et eas ip-
sum ihesum immediate docentem.
et prelargiens eis manifestati-
ue suam humanam benignitatem
Ego inquit enim disputo ius-
titiam et iudicium salutaris. Mi-
ror autem quia et celestium
essentiarum prime et tantum
simul omnes super eminentes
diuinis illuminationibus
ut mediate questiones reueren-
ter appetunt. Etenim non inde
interrogant quare tui rubra
uestimenta. apud se ipsas ue-
ro deliberant. ante interrogare
ostendentes quidem quia discunt
et deificam scientiam appetunt.
non autem presilientes per di-
uinam processionem indita
illuminationem. Non ergo pri-
ma celestium ierarchia intel-
lectuum ab ipso perfectionis
principe sanctificata. quo

meam immediate extenditur
sanctissima purgatione mul
to lumine ante perfecta con
sumatione proportionaliter
eam in plures purgatur et il
luminatur et perficitur. om
ni quidem minoratione pura
primi uero luminis plena
et primo data cognitione et
scientia participans perfec
ta. Comprehendens autem
et hec diximus forsitan non
immerito quia et purgatio
est. et illuminatio et perfectio
diuine scientie assumptio.
Ignorantiam quidem ut po
te purgans secundum ordinem
indita scientia. perfectarum
doctrinarum. Illuminans
autem ipsa diuina cognitio
ne per quam et purgat. non
prius contemplantem quam
manifestat per altiorem illu
minationem et perficiens re
rum ipso lumine secundum
habitum scientia lucidissima
rum doctrinarum. Ipsa er
go est quantum ad nostram
scientiam prima celestium
essentiarum dispositio in cir
cuitu dei. et circa deum im
mediate stans et simpliciter
et incessanter circuiens eter
nam eius scientiam secundum
excellentissimam quantum
in angelis semper mobilem

collectationem; multas qui
dem et beatas uidens pure
contemplationes simplosque et
immediate fulgores. illumi
nata et diuino alimento reple
ta. Multa quidem primo data fu
sione. solaque domestica et unifica
diuine resurrectionis unitate.
Multaque communione dei et coo
peratione digne effecta. Ideam ut
possibile similitudine bonarum
beatitudinum et actionum.
Multaque diuinorum supraposite
cognoscens. et diuine scientie
in cognitionis participatione
secundum quod fas est facta. Prop
terea et laudes ipsius theologia
huius qui in terra sunt tradidit
in quibus mirabiliter manifes
tatur excellentissime illumina
tionis ipsius eminentia. Alii
quidem uel sensibiliter dicen
do tamquam uox aquarum re
boant. Benedicta gloria
domini ex loco suo. Alii ue
ro illam laudabilem et piissi
mam reclamant theologiam.
Sanctus. Sanctus. Sanc
tus dominus deus sabaoth
plena est omnis terra glori
a ipsius. Has autem ex
cellentissimas celestium ani
morum ymnologias. iam
quidem in his que sunt
de diuinis laudibus quantum
possibile est aperuimus et dictum est de his

mus que ad nos sufficient. Ex quibus
i recordatio(n)em sufficit dicere tantum solos
presentis textus quod theologicam sciam ip
sa prima dispositio quantum fas sibi u
niformata est ad ipsa(m) bonitatem. per quam
tamquam deiforme ierarchiam talis
et se(cund)um summe bandeam et omnibus laudi
tam divinitatem sicut fas est beatitudinam
esse. ex deum recipientibus quam possibi
le cognoscere et laudari intelligibus
spiritibus. tamquam deiformes divinitatis lo
ci divine ut eloquia aiunt quietis.
Et quia monas est et unitas tres
habitans et secundum celestibus essentiis usque
ad novissima terre extendens boni
tatem suam in omnia que sunt providentiam
tamquam omnis essentie principale
principium et causam et omnium supersubstantialis
et insuperabili continentia circuligans.

VIII

De dominationibus et virtutibus et
potestatibus et de media eorum
dandum nomen ierarchia.

Transeundum autem
nunc nobis in mediam celestium intel
lectuum dispositionem. dominationes mag
is mundanis oculis quantum pos
sibile exploratoribus et illas potentia
spectacula divinarum potestatum et virtu
tum. Celestium namque super nos essenti
arum cognominatio deiformitatoriam
eorum significat deiformes proprietates. Igitur sanctarum
dominationum manifestativam nominationem
existimo declarare absolu
tam quamdam et omni pedestri minoratione
liberam anagogen. per nullamque tyran
nicarum dissimilitudinum illo aut
ea inclinatam. liberalem severam do
minationem omni diminute servituti
supra positam. teriore sibi recta(m) et re
(non) prohibere deinde incidit. Ipsorum
dicendo sibi inmeatus ipsam prosuma
mota ab omnibus dissimilitudine
et dominationes incessanter appeten
tem. et ad illum ipsi omnium substantie
virtutis similitudine quantum
possibile et se ipsa et que post eam
sunt optime et speciose conformantem.
ad nullum vanam videntium sed ad
superomnie conversam et conferre se
deiformitatis in principiis sed quod
possibile est ipsi statum. Ipsam vero
sanctarum virtutum fortem. quamdam et in
commutabilem virilitatem. in omnes
se ipsarum deiformitatem operationes admi
nam susceptionem inclinatam et
divinarum illuminationum imbecilli
ter firmatam. potenter in imitationem
dei reductam. non relinquentem
suam imbecillitate deiformem
motum. sed firmiter tendentem in supersubstanti
ale potentificam virtutem et ipsius yma
ginem virtutis similem. ut est quoddam
factum et ad ipsam et quidem ut prin
cipalem virtutem potenter conversam.
Ad se autem virtutem dei et deiformitatis
provenientem. Ipsam vero sanctarum potesta
tum equipotentem divinarum dominatio
num et virtutum bene ornatam et in con
fusam. et divinas susceptiones or
dinationem. et ordinatam supermunda
ne et intellectualis potestatis non ty
rannice sed quam interiora sunt
potestatis virtutibus precipitare. sed
potenter in divina post bene ordinatas
reducere. et per eam deiformiter redu
centis. et ad potentificam causalem poten
tiam quod fas est assimilare. et eam ut pos
sibile angelis revelantis in bene
ornatis per ipsam ordinibus potestatum

uirtute. Has hu'ns difformes
spectatores media celestium ordo-
dictio purgatur quidem et illuminat
et perficit. gradus decimi est ad minus illumi-
natoribus in diuinis secundo per primam ie-
rarchicam dispositionem. et per mediam illa
sua manifestatione delatis. Itaque per
alium dicimus uenientem in salutem ange-
licam auditum symbolum faciemus
a loge secundum perfectionem. et per processionem
celestis in segreta perfectionis. Una sapie-
ntia est sacrarum immissionum immolationes
autem perfectores. Hic est ordo et angelo-
rum ordinum immediatam participa-
tionem per medium exteriorum. Et per
fectiue et lucifice. et purgatiue immites
primum intelligentes nostras inferio-
rum. ipse in omni superessentiale pri-
ncipium reductor. et mysticarum
purgationum. et illuminationum. et per
fectionum in participatione per gratias
suas factorum. Hec est ordo diuina ordi-
natione diuinitus promulgatum per superna
diuinus participare illuminationibus.

Inuenies autem et hoc multotiens
a theologis expressum. Quia nondum di-
uina et paterna humanitas israel im-
mitur psalmi eius salute
corripiens, et malescentibus et in ma-
nu nationibus in correctionem conuer-
sionem genua prauorum in meliorem reluc-
tionem et captiuitatem dimi-
sit et ad priorem clementiam reduxit
beneficientiam. videt theologorum
unus zacharias unum primorum
ut estimo et circa eum angelorum
cuius et ut dixi est omnibus habita
gelica cognominatio. ab ipso deo di-
sciplinam

cente de hoc consolatoria ut dicitur
est uerba. alium uero subiectorum angelorum
in egressum primum proueniente ea
que ad illuminationis susceptionem et
perceptionem. Deinde ab ipso diuino
consilium tamquam a summo sacerdote e-
ruditum et hoc docere theologum mer-
suit quem fructuose habitabitur in hu-
manitate hominum. Alter autem theo-
logorum Ezechiel et ab ipsa iustissima hoc
sacratissime promulgatum chubin
supra firmata gloriosissima diuinitate.
ipsum enim ierusalem ut dictum est
dux exercitus humanitas per disciplinas
nas in meliorem reductiones iustitia
diuina corrigentibus. gaudet. cor-
rectos iustificauit. Hoc docet
primum per cherubin lutos praecinctum
saphiro. qui poderam iuxta sym-
bolum ierarchicum induebatur. Re-
liquos autem angelos qui secures habebant
diuina ordinatio imperauit apro-
bari doceri de hoc diuinum iudicium. Ci
quos enim dicit mediam pertransire ierusalem
et dare signum in frontes correctorum
uirorum. Alius. exite post eum in ci-
uitatem. et percutite et nolite par-
cere oculis uestris. Ad omnes autem su-
per quos est signum ne appropinquetis.
Quid uel fortassis quis dixerit de
dicente angelo ad daniel exi-
uit sermo. aut de ipso per ignem
ex medio cherubin recipiente. aut
illud excellentius humanitatis in ordine an-
gelici ostensionem quam et cherubim
immittere ignem in manus stolam sto-
la induti. aut de uocante diuini-
ssimum gabriel et dicente ei fac illum

invisibile visionem aut quamcumque aliam sacris theologis datam sit de celestium ierarchiarum deiformi ornatu ad quem nostre ierarchie ordinatio sicut quam possibile est assimilata angelicam pulchritudinem quam in carnalibus habuit formata per eam et reducta ad superessentialem omnis sanctitatis ierarchiam.

IX. Capitulum ix. de principatibus et archangelis et angelis et ultima eorum ierarchia.

Reliquus est nobis in contemplationem ierarchiarum ornatus angelicus concludens ierarchias a deiformibus principibus archangelis et angelis dispositus; et primus quidem dicere necessarium estimo sicut quam nobis possibile sanctarum earum cognominationum manifestationes. Quam manifestat enim ipsa quidem celestium principatuum illud deiforme principale et ductivum cum ordine sacro et principalius et decentissimis virtutibus. Et ad superprincipale principium eas vertit et alias ierarchice ducere ad ipsum quam possibile formari principium manifestareque superessentiale eius ordinationem ornatumque principalium virtutum. Ipsi autem archangelorum sanctorum existentes quidem est celestibus principatibus. Est enim et eorum et angelorum ut dixi ierarchia una et distinctio. Verum quoniam quidem non est ierarchia non et primas et medias et ultimas habens virtutes. Archangelorum sanctus ordo communicat ierarchice medietati extremorum recipit. Et celestissimis principatibus convertitur et ad ipsum ut possibile reformatur et angelos unificat secundum bene ordinatus eius et ornatus et invisibiles ducatus. Ipsis non in exercens principio est ordine communicat cum sanctis angelis. Ipsis quidem et ad superessentiale principium principaliter

divinas illuminationes ierarchie per primas virtutes suscipiens et angelis eas deiformiter nuncians et per angelos nobis manifestans secundum sanctam uniuscuiusque divinitus illuminatorum analogiam. Ipsi enim angeli sicut prediximus complere consummant omnes celestium animorum dispositiones secundum quod consummandi est; quippe in celestibus essentiis angelicam proprietatem et magis apud nos angeli aptius quam priores nominati quia est quam manifestativi est. Ipsis est ierarchia et magis circa ornatum. Excellentissimam quidem enim ut diximus est dispositionem tamque ipsi excelso primus ordinare primarie clam formas estimandum ordinare secundam; secundam similiter quam complet sanctas dominationibus et virtutibus et potestatibus et quae est principibus et archangelus et angelis ierarchice presse. Prima quidem ierarchie manifestative, causa quoque est postea excelsis principatuum autem et archangelorum et angelorum manifestarum dispositionem humanis ierarchiis per consequentia percipere. Ut sit per ordinem ad deum ascensio et conversio et communicatio et unitas. Et quidem omnibus ierarchiis optime inclita et communicante secundum uenientes et cum ornatu sanctissimo processio. Ipsi theologia nostram ierarchiam angelis distribuit principem iudeorum ipsi michaeli nominans et alios gentium divisos. Statuit enim excelsus terminos gentium secundum numerum angelorum dei. Si autem quis dixerit et quoniam hebreorum ipsis

reductus est in divinas illuminationes. Reddendum quia non angelorum rectas dominationes accusari oportet aliarum gentium et non existentes deos errore, sed illas ipsas propriis inflexionibus ex ea quae est in divinum rectitudine ductione recedentes amore proprio et superbia ipsis visorum divinitatis coniuraverunt cultum. Hoc patitur et ipse Hebraeorum populus praemissus est. Cognitionem enim dei repulisti et post cor tuum existi. Neque enim necessitatem habens vitam, neque pro principum propria potestate divina lumina providentiae illuminatoris revelatur, sed instituitur visionum dissimilitudo plena prima bonitate luminis donationem aut omnino non participatam facit, et ad earum refutationem non distributam, aut participationes facit et ad earum refutationem non distributam, aut participationes facit differentes, parvas aut magnas, obscuras aut clarissimas et simplices et splendidas eodem modo sicut et inexpansus fontalis radius. Etenim quia et aliis gentibus ex quibus et nos respeximus in illud omnibus paratum interminatum et apertum luminis divini et magnum et copiosum pelagus, non alienigenae quidam imparati dii, unum autem omnium principium, et ad ipsum reducerent sequentes secundum unamquamque gentem sacerdotio fungentes angeli. Melchisedech intelligendus summum sacerdotem deo existentem amantissimum neque quidem non existentium sed vere existentis excelsi dei. Etenim non sic simpliciter Melchisedech theosophi non amicum dei tantum sed et sacerdotem vocaverunt, an ut sapientibus aperte significent quia non solum conversus in ipsum qui vere est deum convertitur, adhuc autem et aliis ut summus sacerdos educit ea quae est ad veram et solam divinitatem reductione.

Et hoc autem tuam summe sacerdotalem intelligentiam admonebimus, quia et Pharaonis apud ipsos Egyptios praesidente angelo et Babiloniorum principi providentiae proprio omnium providentiae et dominationis providentiae et potentiam sanctas visiones distributae sunt, et gentibus illis veri dei ministri duces statuti sunt, sacerdotium ab angelis visionum manifestationes angelorum cognatio sanctis viris Daniel et Ioseph ex deo per angelos revelata; unum enim est omnium principium et providentia. Et nullo modo estimandum Iudaeos quidem pleniter duxisse divinitatem, angelos autem seorsum aut ex aequo honorabiles aut oppositos aut deos quosdam alios in parte aliarum gentium. Sed eloquium illud secundum ipsam sacram intelligentiam accipiendum, non ut partiente deo cum aliis diis aut angelis nostrum ducatum et Israel in gentium principatum et gentium ducatum electo, sed ut ipsa quidem una similiter omnium excelsa providentia cunctos homines salutariter propriorum angelorum restitutoriis manuductionibus distribuente, solo fere ultra omnes Israel in veri dei illuminationem et cognitionem converso. Unde theologia quidem

se ipsum possedisse israel. Illi dicta
invitatorium significans facta est porcio
domini. Audiens autem et eum
ceteris gentibus distribuisse custo-
diarum angelorum et cognoscendo per eum
unum omnium principium michael dixit
iudaicum populum duxisse. aperte
nos edocens unam esse omnium providen-
tiam super omnibus invisibilibus et visi-
bilibus supersubstantialiter collocatam. Omnes
autem per singulas gentes imperantes
angelos in ipsum ut proprium prin-
cipium sequentes quascumque virtutes
extendere. Cap. x. et synagoge summaria
angelice ordinationis repeticio.

invisibilibus

X

Connexa est itaque sicut ipsa quidem
honorabilissima circa deum assisten-
tium dispositio et per primam illuminationem ordinata
immediate in eam ascendendo. occultior
et manifestior deitatis illuminatione
purgatur et illuminatur et perficitur. Occul-
tior quidem tamquam invisibilior et
magis simplificata et unificata.
Manifestior vero ut autem data et per
lucet et universalior et magis in eam
ut per formam effusa. Ab ipsa autem
rursum proportionaliter secunda. et a secunda tertia
et tertia per nos ierarchia secundum ipsam boni
ornatus ordinationis legem in ar-
monia divina et analogia ad illum
omnis boni ornatus supersubstantiale princi-
pium et consummationem ierarchice
reducitur. Manifestatores autem
omnes sunt et angeli eorum qui ante ipsos
sunt. Ipsi quidem honorabilissimi dei
moventis. proportionaliter autem ceteri ex
deo motorum. Tantum enim omnium supersubstantialis
armonia uniuscuiusque rationalium et intel-
lectualium sacro ornatu et ordina-
ta ductione providit. quod ipse ierarchi-
am quisque ordo sacre et decenter
positus est. et omnem ierarchiam vide-
mus in supremas et medias et ultimas
virtutes dividimus. Sed et ipsam per
singulas spiritus dicens distribuit ipsis
divinis armoniis distribuit. propter
quod et ipsos divinissimos seraphim
ipsi theologi aiunt alterum ad alterum
clamare aperte in hoc ut estimo
declarantes quoniam theologicas sci-
entias ipsi primi secundis tradunt.
Addiderim autem et hoc non inconve-
nienter quod et secundum se ipsum unusquisque
et celestis et humanus spiritus habet ad se
et primas et medias et ultimas ordina-
tiones et virtutes ad dictas per unumquemque
ierarchicarum illuminationum proprias
anagogas proportionaliter manifes-
tatas per quas unusquisque participans
fit sicut id ipsum et fas est et pos-
sibile sibi incontaminatissime purgationis
plenissimi luminis ante perfectionem perfectionis.
Est enim nichil per se perfectum vel in-
digens perfectionis nisi vere et ne
perfectissimum et ante perfectum. Cap. xi.
Quare omnes celestes essentie
communiter celestes virtutes vocantur.

XI

His autem diffinitis illud dignum [.i. necessarium]
intellectu ob quam causam omnes simul angeli-
cas essentias virtutes celestes
vocare consuevimus. Non enim est di-
cendum ut in angelis quoniam omnium no-
vissima ipsorum dispositio [.i. ordo] est sanctarum virtutum.
Et quod novissimarum sanctarum deo [et]
iam illuminationem supersubstantialis positarum [et] [enim]
[.i. ordines] dispositiones participant. [.i. inferior est] ultime

primaru(m) visionu(m), (et) divi(n)a gr(ati)a ce-
lestes quid(em) virtutes om(ne)s
divini intellectus nominant. Seraphi(m)
au(tem) (et) throni (et) d(omi)nationes visionu(m).
Participant e(ni)m extreme ap-
excellentissime se(?) ipsis superioribus.
Ipsi nam(que) angeli (et) ante angelos
archangeli (et) principatus (et) potestates
post virtutes ab ipsa theologia
ordinati. co(mmun)iter sepe a nob(is)
simul cu(m) aliis s(an)c(t)is essentiis ce-
lestes virtutes vocant(ur). Dicimus n(ost)ra
q(uia) co(mmun)iter in omnib(us) virtutes celes-
tium nominatione utentes, n(on) co(n)-
fusionem quandam unicuique dispo-
sitionis proprietatum introducimus.
S(ed) quoniam in tria dividit(ur) s(ecundu)m se
s(upra)mundana ratione om(n)is divinus intel-
lectus, in essentia(m) (et) virtute(m) (et) opera-
tione(m). cu(m) simul om(ne)s aut eor(um)
quosdam (et) observare celestes essen-
tias aut celestes vocam(us) virtutes,
eos p(er)iphrastice de quib(us) est sermo
significare nos estimandu(m) ex ea(m)
p(er) angelos eor(um) essentia v(e)l virtute.
Neq(ue) e(ni)m suppositam p(ro)prietate(m) sanc-
te est iam a nob(is) discrete s(an)c(t)e
virtutu(m) minorib(us) o(mn)i(n)o annectere
essentiis in(con)fuse angeli-
cor(um) ordinum ordinationis. Iuxta
enim sepe a nob(is) recte reddita(m)
ratione(m) ip(s)e quid(em) s(an)c(t)issime du-
pones(?). H(ab)undant h(ab)ere (et) minor(um)
s(an)c(t)as p(ro)prietates. Ultimi v(ero) maior(um)
superpositas universitates n(on) h(ab)ent
participari in eas p(er) aperti(?)b(us)
unimodis. P(er) primas p(ro)portiona-
lit(er) eis distribuentis. Cap. xii.

XII

Quare s(an)c(t)i homines (et) hie-
rarche angeli vocantur.

Queritur aut(em) (et) hoc intelli-
gibilium eloquior(um) studiose scru-
tantib(us). Si e(ni)m participantia excel-
sior(um) universitati n(on) s(unt) ultima, ob q(ui)d
ta(m) s(an)c(tus) nos su(m)m(us) sacerdos angelus
d(omi)ni o(mn)ipotentis ab eloquiis nominat(ur).
Est aut(em) n(on) (con)traria s(e)c(un)d(u)m ut estimo
a(n)te dictis. Dicimus e(ni)m q(uia) ulti(m)e
superposita maior(um) ordinatu(m) virtute
relinquunt ulti(m)e, media v(ero) (et) p(ro)porti-
onale participant unita sua
simul auctor(um) (et) coniuncta(m) socie-
tate(m). Q(u)ale est s(an)c(t)or(um) cherubin
ordo participat sapientia(m) (et) scientia(m)
altiorem. Sub ipsis a(utem) essentiar(um)
dispositiones participant quide(m) (et) ipse sapi-
entiam (et) scientiam particulare(m) t(ame)n ad
illos et subiecta(m), (et) quide(m) o(mn)i(n)o ip(s)a
participare sapie(nti)e esse (et) sapie(nti)e co(mmun)e e(st) o(mn)ib(us)
deiformib(us) intellectib(us). Attende a(utem) (et) p(ri)-
me (et) s(e)c(un)do aut infra, neq(ue) qua(m) co(mmun)e s(ed) sic
unicu(m)q(ue) a(utem) p(ro)pria diffinit(ur) analogia.
Hec aut(em) (et) de o(mn)ib(us) divinis intell(ectib)us
n(on) fortassis quis recte diffiniet. (Et)
e(ni)m s(icut) primi habundant h(ab)ere inferior(um)
s(an)c(t)or(um) s(an)c(t)as p(ro)prietates, sic h(ab)ent ulti-
mi eas prior(um) n(on) t(ame)n si(mi)l(ite)r s(ed) infra. Sic
h(ab)ui ergo ut estimo i(n)ordinatu(m) s(e)c(un)d(u)m
s(an)c(tum) nos su(m)mu(m) sacerdote(m) angelum theo-
logia vocat iux(ta) virtutem p(ro)pria(m)
participantem angelor(um) p(ro)phetica(m) p(ro)prieta-
te(m) (et) ad manifestationem eor(um) simili-
tudinem qua(n)tu(m) possibile ho(m)i(n)ib(us)
extentu(m). Invenies a(utem) q(uia) (et) deos theo-
logia vocat (et) celestes (et) s(upe)r nos essen-
tias (et) ap(ud) nos dilectissimos dei (et) mirabiles

uiros. Et quid diuini secretum se-
cretalis sunt omnibus et in eo totum
et se collectum et nullum aliorum quod ipsum
sit nominari proprie et omnino ualens conp-
tum quecumque et intellectualium et rationa-
lium ad imitationem eius et conuersa uirtu-
tute conuertit et ad diuinas illi illu-
minationes quantum possibile incessa-
biliter extendit. per uirtutem sicut uir-
tutum dicere diuina imitatione et diuina
imitatione digna facta est. Cap-

XIII

tulum xiii. Quare a seraphin dicitur pur-
gatus fuisse propheta ysaias.

Age et hec secundum uirtutem inspi-
ciamus ut quid ad theologum sera-
phin missus fuisse dicitur. Et enim
respondit quisque quod non supposito
et quisque angelorum sed uni quidem
maxis essentium in nimis purgat
sacerdotem. Quidam quidem aiunt quia
iuxta iam dictam redditam cunctorum
intellectualium societatis differentiam non
unam quidem eorum primarum et circum-
nominat eloquium. in theologo pur-
gantem uenisse. quedam uero
nobis presidentium angelorum sacrifi-
cante propheta purgationem seraphin
equiuoce uocatum fuisse. propter
igneam et celestem deorum ablationem pec-
catorum. et purgatum in diuinam obe-
diam resuscitationem. Et elo-
quium unum ex seraphin simpliciter
dixisse aiunt nec circa deum
collocatorum. sed nobis presidentium pur-
gatorum uirtutum. aliter autem non nimis
inconuenientem quandam presentat
michi apologiam. sed hoc statu-
it ei quod propriam purgatiuam

sacrificationem magnum ille quidem tunc
erat uisionem formans angelis
in ducendum diuina theologum in
deum et post eum in superiorem
ierarchiam reposuit, et angeli
ergo hic non ueniat et cetera. ait ei qui
hec dixit. Quoniam diuina uirtus
omnia ueniens impletur et potens
non insuperabiliter peruenit. et omnibus
tamen est inuisibilis. Non solum
quia ab omnibus supersubstantialiter remota
sed et quia occulte omnia per seipsam
prouidas suas operationes, sed tamen et
omnibus intellectualibus proportionaliter
se lucet et propriam illuminationem
ingerens preciosissimis essentiis
per eas quasi primas in subiectas
se ipsum ornate distribuit. secundum
uniuscuiusque dispositionis contemplatiuam
commensurationem; quia ut aperte
dicam. et per propria exempla et si de-
ficientia. Deo ab omnibus remo-
to. uere tamen nobis manifestiora so-
laris radius distribuens impri-
mam materiam uere distribuit
imperfecte omnem luculentiorem. et per
eam manifestius declarat propri-
os splendores, accedens ut crassi-
oribus materiis obscuriorem habet
distributionem secundum apparitionem
ex illuminandarum materiarum
ad illuminationis distributionem
habitum in oportunitate. et paulo
plus ex hoc ad perfecte fere in
distributiuum coartatur. Iterum
ignis caliditas magis seipsam
distribuit in capaciora et ad
similitudinem suam bene ...entia.

τ similia. Ad hoc reformationibus
contrarias essentias ipsa immuni-
tam absconsum primitie operationis
vestigium manifestat, τ hoc eo am-
plius quam huius quam non sunt cognata.
propria opportuna sibi materia admit-
tatur primum ut potest ignita fa-
ciens. ab igne est facile mobi-
lia. τ post hoc aquam aut aliud
quid non facile ignescentium pro-
portionaliter calefaciens. Iuxta
hanc igitur illius ordinationis ...
secundum naturalem ipsa omnis tota ornatur
invisibilisque ordinatur. congrue di-
vinis claritatis claritatem appa-
rentem primo. ut in copiosiori
effusionibus excellentissimis ma-
nifestat essentiis. τ per eas quod
post suas essentie divinum parti-
cipat radium. hee non prime
cognoscentes deum τ divinam sup-
eminenter desiderantes virtutem
τ primo operantes fieri igitur possibile est eo-
rum virtute τ actione digne effecte
sunt. τ post se essentias ipse ad similem
virtutem ut virtus differentie
extendunt copiose ipsis tradentes
ex superveniente in eas claritate
τ ille iterum subiectis τ per singulas
Prima ei que est post ipsam tradit
ipsa autem iterum τ omnis proportio-
naliter provenientium. Est igitur sic cunctis
illuminatis illuminandi deus quid-
nam. τ vere τ proprie. ut lucis esse-
ntia τ ipsius esse τ inde causa di-
ffusiva τ eo suo primitives secundum posi-
tum post se unicuique divina lumi-
na prefert illud transmittendo.

Ergo excellentissimam celestium ani-
morum dispositionem sicut omnium reliquarum
essentie sic igitur congruus est post eum prin-
cipium. imitantem omnis sacre τ divine
sese τ divine imitationis tamquam per
illas videntes. Idem quidem qui causa
refert. Deum ipsamos qui distores
utilesque tamquam primos operatores
divinorum et magistros. Ideo igitur prima
sanctorum angelorum dispositio magis sit omnibus
his ignea superante τ essentia divine
sapientie traditionem τ misticam excellenti-
ssime divinarum illuminationum scientie τ ser-
sivam superante gestantem divinam sus-
ceptionem significantem. Ipse non sub-
positarum dispositionis essentiarum igneam
sapientem scientem dei τ susceptori-
am virtute participat quidem infra
τ ad primas aspicientes τ per eas
ut imitatione divina per operatione dig-
ne factas in deiformitatis possibile
reductae. Dicas igitur sanctas superiores
quorum participatio per primas per ipsas
subsistenter fuit ipsis ut post divi-
namque ierarchus reponit. ait
igitur hic dicens visionem ab illo sus-
ceptam fuisse theologo per unum
spirituum nobis sanctorum τ beatorum ange-
lorum τ autem illuminatam ipsius manu-
ductionem in illam sanctam contemplatio-
nem reposuisse. Et sic sede inter
excellentissimas essentias quod
in simbolis dicitur post deum τ cum deo
τ eo circum collocatas. Et omnibus
τ ipsius sic archane subiunctorem
sic principalem sanctitatem in medio
sic fuit natarum utrumque sic collo-
catam. Dicitur igitur visionibus ipse
et nos divina illuminante distributa
ordinem sacram τ deo similem operationem.

tholog' q3 uit' eem srencialem sr
eminenciam · i spabil' sr colaraciu
ee diuinu · sic oi uisibili i inuisibliq3
uirtuti · Arif · q3 oib3 z remotu ut
uise uz primis eo3 q sr essentis si
unite · Adhuc z oim ipm principiu
z eem srantificu ee z eo3 q sr sec
ta singlaritate imitabile fundame
ex q z ee z bn ee z ipis sume mu
tuis e uirtutib3 · Deu eade sciri
mo3 seraphi edocte e diffoce uir
tutes · sacru quid ipa3 cognosta
tie qd e igniu de quo paulo pt
dicem' quant' nb possible sr int
duce i deiforme igniue uirtutis ana
gogas · Ala3 u expansa sac for
matoe isnu in primis i medus
i ultis untlsalb3 absoluta; z altis
sima extensione · Sz z eo3 mu
tiscu z multiforme uides i stellauar
tholog' z alis clutigur ea s3 tus
pedes · et ea s3 facies uisione z
eu i medus alis sr motu adiu
sibile eo3 q uisa sr reducte est
sciam · manifestata et altissio3
i telsenu mininu z multiuida uir
tute · z eo3 sac formidie qm ha
bet sr mudane ealtio3 i ferio3
sba z audace z i possibile seru
tacom · z i ostitutione diu mu
tantu acconu incessabile et
altiuolu sr motois · Sz z illa di
na z mltu pciosa y mmedia eru
dit' est formate uisione anglo
s uirtute ipi tholgo z tradere
ppria sacru sciam · Docuit g' eu
z h · q3 purgo e quoquom3 purga
ns ipa diue claritatis i cognite

q possibile pticip · Hac excipi
diuinitatis remotis eam igna
omis sacros intllis srelsentia
li cetitate perficit · altissimus
ee se uirtutib3 manifestior qui
e z mag' semipsa manifestat
z distribuit · De m sedis au no
uissis au nris intellcualibus
uirtutib3 q ab ipa unaq3 s di
forme extitit · sic manifesta pri
sua illuiatom deducit ad ppe
cessitudis laudadu ignotu
Lucet aut p singla · sedis p
p · Et si g' breuit' dc p exact
to ad manifm ducit' p uirtu
tes primas; hec g' theolog'
didicit ex luce ducete eu an
glo h e pgom z ee diuinas op
nes p primas essencias reluce
tes in omis reliqs distribui
sed uniuiq3 ad deificas ptici
pnes analogia · ppt g' z igni
te purgatiua ppietate ipis
seraphi ostanter p' deu repo
suit · Nich ergo i ordinatum
si pgare tholgu de seraphi;
sic eni purgat ds omis quo3
toci' ea e purgom · Magis au
prie · n utem ee sic s nos u
qui sum e sacdos prior mi
tros aut sacdotes purgas au
illuinas · ipse di' purgare z
illuiare p ipm purgatis or
dib3 pse in ipm reponentib3
pprias sacrius opones · Sic et
ppria pgatium sciam z uirtute
ipe purgom tholgi psicies
angls · i deu quid ueluti cale

manifestatio

deum ipsum seraphin tamquam per
agentem summum sacerdotem reponi.
Velut si fortassis quis dixerit; cum
angelica reverentia purgantem
edocens quoniam virtute autem perficiende
me purgationis principium quod est
excelsum et essentia et creator
et causa primasque essentias ad esse
deducens et circa se collocatas con-
tinens et observans et immobiles
et casu carentes et se ipsum mo-
ventes ipsimet primas providentie com-
munis participes. Hec enim hic me
docens ait ipsum seraphin manifes-
tare missionem. Summum autem sacer-
dotem et post deum ducem ipse primarum
essentiarum ornatus aut ego
purgare deiformiter erudivit sum.
Ipse igitur est per me te purgans per
quem proprias providas actiones
ex occulto in nos producens. Ipsa to-
tius causa et opifex purgationis;
hic quidem ille me docuit. Et autem
ego tibi. tue autem consilium intel-
lectuali et discretive scientie autem al-
teram pro te docet causam absolute
adubitantem et eandem honora-
re. autem alteram tamquam consequentes
et probabile et quoque neque sustinentem
aut arte ipso quoniam non invenies in-
venire. autem ab altero discere deo vi-
delicet dante et piis recipientibus
angelis et angelorum animam nobis re-
velare per magis amabilem con-
templationem. Cap. xiiii. Quid sig-

XIIII nificat quod dicitur angelicus numerus.
Et hoc autem dignum ut estimo
intellectuali cognitione quoniam elo-
quia de angelis tradidit milies
millia esse aut et decem milia de-
cies millies, per nos summos numerorum
usque ipsum revolventes et multipli-
cans. Ecce per hoc aperte signans in-
numerabiles celestium essentiarum or-
dinationes. Multe enim sunt beate mili-
cie supermundalium intellectuum, infirmam
et coartatam superantes nostram nos-
trorum commensurationem, et solum gno-
stica distinguere scientia ipsa supermundana
et celestis intelligentia et scientia, ditissime
eis donata a summe divine men-
tis scientie, sapientificans omnium sit quoniam
supersubstantialis essentiarum constitutivis prin-
cipium, et causa substantifice et continue
virtutis et ambiens consummatoris.
Quod sit angelicarum virtutum
formate per imagines, et que XV
Fer age quoniam restat deinde.
requiescentes si videtur intellectuale
oculum circa singulares contemplationes an-
gelico vigore ad diffusam et mul-
tipertitam latitudinem multifor-
mis angelicarum specificationum
varietatis descendentes iterum
in ipsis tamquam in consequentibus resupina-
tare celestium animorum analo-
tice reflexionis. Unum autem sit tibi prog-
nitum quidem sancte formationes per imagi-
num discretiones easdem aliquando celesti-
um essentiarum dispositiones ordinantes
significant et ordinatas iterum et novis-
simas ordinantes ordinatasque pri-
mas et easdem ut dictum est primas
et medias et ultimas virtutes habi-
tes nulla inordinata ratione inducitur
per hic reserendum modum. Si quidem

De ffigurantibz ignis

ei ordinari quasdam a prioribus de-
inde easdem ordinatas potestates
item ordinantes ultimas ordinari
ab ipsis ul' ordinans uel subordinan-
tes et confusione inita imposita. Si
non easdem et ordinare et ordinari divinis
non autem congrue aut absurde. Sed eas si-
gnas ordinari quidem a prioribus, or-
dinare autem novissimas, non inconvenienter
talis quis dixerit in eloquiis sacris easdem
formas easdem aliquando perfecte et primas et
ultimas et medias virtutibus perfectis et ue-
re claras. Et sursum quidem visibiliter
tenentes et erga semetipsas firmiter
convolutas et proprias existentes custodi-
tas virtutum et erga inferiora secun-
dum providentie processionem participa-
ne communes esse omnibus non ... coordi-
nabit celestibus essentiis. Et si alius
quis sit positus et ulterius scilicet deum
esse. Illius uero participant et scientes
commodo autem ... in prima
forma disserere ob quam causam
theologia sancta ubique reperitur
honorans igitur in sacra descriptione.
Invenies quidem eam non solum rotas
igneas confirmantem, sed et alia ig-
nita et uiros qui ignem sunt flagrantes
et eas celestes essentias cu-
mulos carbonum ignis conponentes
et flumina inextinguibilia cum igne
flagrantia, sed et thronos aut igneos
esse et ipsos excelsissimos seraphin ce-
lestes ardentes ex cognominatione signa-
re, et igneas operationes ipsis distri-
buit et undique sursum deorsumque igitur
honorificant selectam formam figurarum
Ergo igneum significare ... celestium

non aliorum ditissimum, ipsi enim
theologi in essentiale et informem
essentiam in igne sepe describunt tam-
quam habentem multas divine cultus
ut ita dicatur characteres, quantum in visibilibus
ymaginibus. Ignis enim sensibilis est
quidem sic dicitur in omnibus et per omnia
clare venit et removetur ab omnibus
et lucidus est simul et quasi occultus incogni-
tus per se ipsum non accumbente ma-
teria, in qua propriam manifestat actionem
immensurabilis et invisibilis per se ipsum
potens sit omnium et capiens in eis suum
ut ad actionem propriam mobilis tradens
se ipsum omnibus quoque modo propinquan-
tibus, renovativus, nature custo-
dia illuminatus, circumvelatus ipse
dominus in comprehensibilis clarus
discretus, resiliens, sursum ferens,
acute mentis, excelsus, non recep-
tor contumelia, immigrationis semper motor
motus movens altum, comprehendens
in comprehensibilis. Non indigens alterius
latens crescens a se ipso et ad su-
sceptas materias manifestativus
sumens magnitudinem, actuo-
potens sit omnibus presens invisi-
biliter. Neglectus non esse putatur.
Attritu autem sicut quadam inquisitione
... et per se subito resiliens et iterum
in comprehensibilis impalpabilis non mi-
nuitur in omnibus divitiis suis tra-
ditionibus. Et multas formas est
invenire igitur operationes proprias uel
sensibilibus ymaginibus divine operatio-
nis. Hoc quidem scientes theosophi ce-
lestes essentias ex igne conformant
significantes deiforme

cat et qd possibile deo imitabile
Et et huiusmodi ipsius describit
ip intellectuale et circumstando in
natas virtutes et sic generativum
et vivificativum et sm principale
et regale et sm sensum nominum que
sunt ad reliqua irrationabilium alium
virtutes omni non potest sm intellectus mag
nitudinem virtute et sm irrationabile
sciam diminutione et sm ea activi
aie liber et potentissimum Et aut
et singula ut estimo corporalis
nostre multiplicis partitionis inve
nire celestes virtutes Dices
speciales quid significare virtutes
ipsum ad divina luminaria clarissi
mum respectum et nimis teneram et
liquidam et non repercussam sed acute
mobilem et purum et planam et
passibilibus divinarum susceptivam
illuminationem Olfactum vero discreti
vas virtutes illud sm intellectum
suave olentis distributionis quantum
possibile receptivum et eorum que sic non
sunt per sciam discretivum et omnino
refugitivum Aurium vero virtutes
illud participes et gnosticum divine
inspirationis susceptivum et actualis
Gustativas autem invisibilium escarum
plenitudinem et divinarum et alentium
um promotivum susceptivum tac
tus vero conveniens autem nocen
tis per sciam discretivum palpebras
deinde et supercilia divinarum visio
num intellectuales conservativum Iuvenilem
autem et adultam etatem illud in
novantis semper vitalis virtu
tis Dentes autem divisivum perfe
cte nutrimenti perfectionis unaquaque enim
essentia intellectualis donatam sibi
a diviniore uniformem intellectualem
providam virtute dividit et multipli
cat ad inferioris ductricem ana
logiam Humeros autem et brachia et ite
manus factivum et operativum et activum
Cor vero symbolum esse deiformis vite pro
pria vitale virtute disseminan
tis et eam que sibi ad sollicitam pro
vidam sequitur dividit et confi
tens ut a supposito corde vivi
ficentis custoditionis Pectora vero continuum
sim significativum virtutum
Pedes autem mobile et velox et ex
sile in divina semper euntis motu.
Propter quod pennatos theologia sanctorum in
telligentiarum figuravit pedes pennatum
autem significat analogicam velocitatem
et celestem sursum versus ductus actu
um et ab omni humili per sursum ferentem re
motum Ipsa vero pennarum levitas.
nichil terrenum sed totum mundum et sine
gravitate in excelsum ascendens Nu
dum quidem et discalciatum divinum
absolutum et immensurabile et purum et
quod est sm appositione et ad simplicitatem di
nam quantum possibile assimilativum Quoniam
vero simpla et multum varia sop
hia et nudos vestit et quedam vasa
dat ipsis ferre et dicamus aliorum celesti
um sacros amictus et organa sm quod nobis
possibile aptamus. clarum quoniam ignee vestem
igneae aspectus significare estimo deiforme iuxta igneis
ymaginem et illuminativum propter eas que in celo
quietes lumen et omnino invisibile dico autem
intellectualiter illuminant autem intellectualiter
illuminatus Sacerdotalem ei ad divina

et mistica speculatiua ductiuum et to
tius uite nouum, zonas quoque celestium
ipsarum custoditiuum intentionum. et congregan
tem eas similiter et illic ipsum in unum conuer
sum et circulariter cum facilitate circa
circuitum ad similitudinem circa se ipsum
circuitum. Virgas autem regale ac princi
pale recta quoque omnia dirigens. Telas autem
et secures. dissimilitudinum separatiuum.
et discernentium intuitu acutum et effi
cax et actiuum. Geometrica autem et
tectonica uasa fundatiuum et edifica
tiuum et perfectiuum. et quecumque alia redu
ctiua et conuertentia sunt secundorum prouidentia
est. Est autem quando et in nos diuinorum iu
diciorum sunt simbola illa que tamquam
sunt sanctis angelis organa. aliis
quidem declarantibus corrigentem
disciplinam aut punientem ius
titiam. aliis uero ab angustia liber
tatem aut discipline finem aut po
rius beneficentie resumptionem aut ap
positionem aliorum donorum paruorum aut
magnorum sensibilium aut intel
ligibilium. Et omnino forsan per
spicax non dubitaret animus pul
chre inuisibilibus adunare ui
sibilia. Ipsos autem uentos nominari
eorum uelocitatem significat et in omnes fere
absque mora peruenientem efficaciam.
de sursum iterum que deorsum ad sursum
et transuectiuum motum erigentem
quidem secunda ad superiorum celsitudinem.
mouentemque prima ad communicatiuam
et prouidam minorum processionem. Dicet
autem fortassis quis aerii spiritus uen
tosam cognominationem et diuiformem ce
lestium significare. Habet enim et hoc in eo

opinionum ymaginem et formam. ut in sym
bolica theologia pertractauimus
diuidentes per plura demon
strantur. Sed nunc motum gignen
tem et uelocem et potentem capacita
tem et ignotum nobis et inuisibilem la
tentium mouentium principiorum et
consummationum, necessarium enim igitur in
uenire autem quo uadit. Sed et nubis
ipsius speciem celestium theologia si
gnificans. Per hoc sanctos intellectus esse
[illegible] quidem lumine sunt mundane sup
repletos prima apparitione prima
manifestationem precipue accipi
entes. et ipsam copiose iterumque secun
dario lucide et proportionaliter distri
buentes. Et quod genitale eis et ui
uificum et auctiuum et perfectiuum subsis
tit mentem intellectuale ymbrium
susceptionem. et excipientem sinum
humidis pluuiis pro eius auctum.
Aspectu et eris et electri et lapidum
multicolorum speciem theologia ce
lestibus essentiis circumponit. Elec
trum quidem quasi auri forme sit et
argentee. significat in putribile ut
in auro. et similiter largum et non minu
tum. et inmaculatum splendorem et ap
tum ut in argento et luciformem
et celestem claritatem. Eri autem se
cundum traditas rationes aut igneum aut au
riforme tribuendum. Lapidum
autem multicolores species significare e
stimandum autem quod albas luciforme
autem quod rubeas autem igneum. autem quod
pallidas auricale et nouum
et per singulas species inuenies
anagogicam typicarum ymaginum

gnum diiudicatorum. Sed quoniam quod
hy uirtute apud sufficienter dicta est
arbitror. Transcendum istam rese
fone celestium animorum sacre figure
bestialis formationis. Leonem si tigre
existimandum principale et robustum
et indomitum et abditum ineffabi-
lis deitatis, ut uirtus assimilationum
intellectualium uestigiorum cautela
tione et mistice fortassis propositio
animum secundum diuinam illuminationem
in semet restituto iuuene. Ipsam
uero bouis firmum et nouum et i-
ntellectuales sulcos reuocantis illius
ceptionem celestium et gignentium
ymbrium et custoditum fer-
tilissimum. Ipsam de hic aquile
regale et aliferum et acutiuolum
et ad potentificum alimentum so-
brium et agile et bene machinati-
uum et adcopiosum et mistico luce-
tem radium deitatis solis desiderio
inspectatorum uirtutum sanctos obtui-
tu immediate recte et inflexibiliter
contemplatam. Ista si equorum obedien-
tiam et reuocabile et album quidem uite lu-
cidum et quasi maxime diuini lucis cog-
natissimum. Cerulum autem quod nigri est
abditum. Rubeum uero igneum et acu-
tum, commixtorum ex albo et nigro
per summa immte continuorum coniunctiuum
et prima secundis et secunda primis coniun-
ctiuum ac prouide connectens. Sed si non
sermonis cummarens, commisu-
rum et partes dicere aluum
proprietates et omnes corporales corpo-
formationes aduinassem fortasse
non incongrue celestibus uirtutibus

secundum dissimiles similitudines. Furibun-
dum quidem ipsorum intellectualem forti-
tudinem, cuius nouissima est furor
et ymago. Ipsam uero uim concupis-
centiam amorem diuinum. Et summatim
dicimus omnes irrationabilium animalium et
sensuum et multiplices partes imma-
teriales celestium essentie intellectuales
intelligentias et uniformes uirtutes re-
ducentes. Sufficiunt autem sapi-
entibus non solum hec, sed et unius secunde
te ymaginis diiudicatio in proprietate
similiter modo. Inspiciendum est et hec
flumina dicens fuisse et rotas et
currus connexos celestibus essentiis.
Ignea quidem flumina significant di-
uinos prouidentiam copiosam ipsis et non
deficientem affluentiam donantes
et uiuifice nutrientes fecundita-
te. Currus autem communicantem similitu-
dinem societatem. Rotas autem pennata-
te quidem cum sint et ea que ante con-
spectum, id est inuisibiliter et inflexibiliter
euntes, rectam et indeclinabilem uiam, quoniam
omnis operatio earum uirtute in
eandem sine flexu et recte sectam
uiam secundum omnia earum intellectualium
tatum secundum mundane directio. Est autem
et aliam anagogen diiudicare
intellectualium rotarum ymaginariam
descriptionem. Vocatum est enim eis, ut
ait theologus: Gel. Gel. Gel. Significat
autem hec iuxta hebraicam linguam
reuolutiones et reuelationes. Ignee
siquidem et deiformes rote reuolutio-
nes quidem habent circa idipsum aptitudinem
secundum mobilem motum. Reuolutiones
uero secretorum manifestationes et al-

cum subiectorum reductione et altarum illu
minationum leaque subiecta sunt deduc
tiua perfectione. Reliquimus nobis explanationem de gaudio celestium
diffusum sermo. Et recl acceptis
ces oio nunc ei q̄ s nos pusillis
delectatorum. Congaudere aut̄ tunc deo
pelitorum in inuentione. ut discernem
explanatorem in prudentia et salu
te. in deum redeuntium diffusam amicitie
et in corruptionis leticia. et illa bo
nitatem ineffabilem. uicariis principa
tie sepe sunt et uiri sci. pontificos
diuinarum illuminationum sit adueniens.
Tanta autem de sanctis formationibus
dicas. Diligenti quod eorum mani
festatione deficia. perfecta aut uires
tiuo adiu humilis nos reman
dum instigatis phantasium. Si aut̄
et hec dixeris. quoniam non omnem deum
angelicam eloquiis inuitum aut
offerim. aut ymaginum fecimus
memoriamuir. Reddemus ue
rum quarum quidem super
mundanam scientiam ig
noramus in ipsis nos aliam
lucis ductorem decentem de
sideramus. Quedam autem
tamquam dictis equipotentiam
preteriuimus commen
suracionem sermonis proui
dentes. et super nos secre
tum silentio honorificam
tes. Expliciat liber celestis ierarchie.
Incipiunt Capitula secundi libri.

Epygrama in beatum dyo
nisium. in hoc de ecclesia
stica ierarchia. duobus eius
bus examenis. apud grecos
comprehensum.
Simbola diuinorum mirabili
um sacrorum unitorum ratione ad singula
ritatem resoluisti. unius
luminis unam claritatem.
Dyonisius ariopagite episcopi
athenarum ad timotheum episcopum
de ecclesiastica ierarchia. compresbitero
Timotheo Dyonisius presbiter.
Que sit ecclesiastice ierar
chie traditio et que eiusdem speculatio.
De perficiendis in baptismate.
De perficiendis in synaxi.
De perficiendis in unguento.
et in ipso offerendis.
De sacerdotalibus consumationibus.
De perficiendorum ordinibus.
De perficiendis in dormientibus.
Secundum uenerandum capitulorum
doctrinam secundum duplicem perficit
modum. primum exponit hoc
quomodo perficit misterium capituli.
ac deinde theoria quod tradicionem
ut puta misticam illuminationis.
exposito primum deinde theoria eius. Item
misterium cyuaiecer exposito theo
ria eius. Que sit ecclesiastice ie
rarchie traditio et que
eiusdem speculatio.
Incipit ii. liber.

Quia quidem sacra nos
ierarchia diui
norum priorum sacra
tissime interna. atque diuina
liter deifica scientia et opere et consumaci
one. excelsi mundanis et sacratis
simus nos ostendere oportet elo

quibus sacreque perfectionis misteriorum
theleten. his que ex ierarchicis
sacramentis et traditionibus perfecti
sunt. Sed vide quomodo ut ex primo princi
pio deinde secundum ordinem reveneramur.
Si autem et hi secreti dei intellectuales
et invisibiles sunt honorifi
ca participata quidem sunt. et in
contaminata ab ipsis conservantes.
Sacris autem solis. sacrorum et sancta
illuminantes secundum et pulchre communicans
Sic enim ut theologia discentibus
nobis tradidit. et ipse ihesus divini
simus animus. et superessentialis omnis
ierarchie et sanctificationis et deifi
cationis principium et essentia
et divinissima virtus. beatis et nostris
melioribus essentiis. secundum tam virtus
simul et intellectuale illuminat. et eas
ad proprium lumen assimilat. secundum vir
tutem. multasque ad se extremorum.
et nos erudiente. bono amo
re complicat in sacras alteritates
et in uniforme. et divinam consum
mans et unitam et statum et actionem.
sanctam et pulchram donat divine
sacerdotalitatis virtutem. deinceps
intimam venientes divinum
sacerdotii operum propinqui quidem
nos efficimur super nos esse
tiarum secundum virtutem similitudinem
mansivis et immutabilis earum sa
cre collocationis. et hac ad beatum
ihesum et divinam claritatem re
spicientes. et quecumque videre
possibile sacre explorantes et
speculationibus sese illuminari mys
tice disciplinarum consecrari. c

consecrantes. luciformes et deifici perfecti
et perfectores sunt potius. Quedam igitur
angelorum est et archangelorum ierar
chia. et supermundalium principatuum.
et potestatum. et virtutum. dominatio
num. et divinorum tronorum. aut equi
potentium tronis essentiarum quas theo
logia assentire et semper esse cum deo
et post deum tradidit. cherubin eas he
breorum voce et seraphin nominans orna
nam eorum. et ierarchiarum secundum ordi
nes et dominationes. consequentes invicem
iers. nobis non condigne quidem ut pos
sibile autem. et ut theologia sacris
suis scriptis introduxit. iuxta
eas ierarchiam laudatibus. tamen et
dicere necesse. quoniam et illa et omnis nunc
laudatis supra nos ierarchia
unam habet et eandem per omnem ierar
chicam acceptam virtutem. Ipsum que
summum sacerdotem quomodo utique
eius essentia. et analogia. et ordo habet
perfici secundum deum et deificari. et subiectis
tradens secundum dignitatem unicuique.
sanctam ei divinitus sacram deificationem.
Propter subiectos. sequi quidem meli
ores extendere et minores. ita
quae autem sunt. Quosdam autem et procede
re quantum possibile alios duce
esse. et per hanc divinam ierarchicam
armoniam. ut consistens bonum
et sapiens et optimum participare
unumquemque iuxta virtutem. Sed
ipse quidem supra nos essentie et ordines
quarum iam memoriam sacram fecimus.
et incorporales sunt. et invisibiles. et
supermundana est secundum ipsius ierarchi
am secundum nos in divinis portionalis

nobis ipsis sensibilium symbolorum varietate multiplicatam. ex quibus ierarchice in uniformem deificationem in consimilitudine quantum secundum nos est reducimur in deumque et divinam virtutem. Ipse quidem ut intellectus intelligit uniformiter eis facit. nos vero sensibilibus ymaginibus in divinas quantum possibile est reducimur contemplationes. Verumtamen ad unum quidem est quod omnes uniformes appetunt. participantes autem non uniformiter idipsum unum quod est. Sed sicut iuxta divina iuga distribuuntur dignitates. patet. Si quidem hec nobis in ea que est de invisibilibus et sensibilibus acceleravi dicendum sermone. Huius universam ierarchiam principiumque eius et essentiam quantum possibile dicere temptabo. omnium ierarchiarum principium et consummationem iesum invocans; est quidem ierarchia omnis secundum adorabile ius sacre tradicionis. omnis subiectorum sacrorum ratio. Autem universalissima hec consummationi ierarchie aut hec sacrorum consummatio; sicut igitur ierarchiam dicens et est continens omnium que iuxta eam sunt negotium sacrorum. secundum quam divinus ierarcha perfectus. omnium habebit que secundum ipsum sunt sacratissimorum participationem ut potest ierarcha cognominatur. Sicut enim ierarchiam qui dicit omnium simul consummationem dicit sacrorum dispositionem. sic ierarcham dicens declarat inimitabilem et divinum virum. omnis sacre eruditionis scientie. in quo pure sua ierarchia omnis perficitur et cognoscitur; hec principium ierarchie fons vite essentia bonitatis. Una existentium causa trinitas est. ex qua et esse

et bene esse est subsistentibus per bonitatem; hec autem omnium summitas divinissima principali beatitudine. trina unica vere existit. scilicet quibus incomprehensibile est. Huius autem desiderabilis voluntas quidem est rationalium salutem et secundum nos et secundum nos essentiarum; hec autem non aliter fieri potest nisi deificatis salvatis. Deificatio autem est ad deum quantum possibile est et similitudo et unitas. Omnis autem hoc commune ierarchie summum ad deum et divina amicitia dilectio divinorum ante potentie sanctificata et ante hec a contrariorum omnis perfecta et inconfusibilis recessio. cognitio eorum que sunt que ea que est est intellectualis veritatis et visio et scientia uniformis communionis divina principatione ipsius unius quantum possibile contemplationis. replecio nutritiva intelligibilis et deificans omnes in se extentum. Dicimus itaque quod divina beatitudo et deitas principium deificationis. ex quo deificari deificatis bonitate divina ierarchiam in salute et unitate omnium rationalium et intellectualium essentiarum donavit. et supermundanis quidem et celestibus essentiis immaterialius et intellectualius. Non enim extrinsecus eas deus in divina movet. sed intelligibiliter autem et intrinsecus illuminatas lucem in se puram et immaterialem divinissimam voluntatem. Nobis autem quod illis uniformiter et complexum donatur ex deo traditis eloquiis quantum nobis possibile in varietate et multitudine separabilium symbolorum donatum est; essentia enim nostre ierarchie est deo tradita eloquia; sanctissima autem elo

quia hi divini quidem ad nos nostri
sacri perfectoribus in agyographis nobis et
theologicis donata sunt deliciis, quidem et
quecumque ab ipsis sacris viris immateriali doc-
trina et minore quodammodo iam ce-
lesti ierarchie et intellectu in intellectum
per medium verbum corporale quidem immateriali
vero tamen extra scripturam duces
nostri eruditi sunt. Neque hi divini sum-
mi sacerdotes in sacratissimis com-
munibus non velatis intelligibilibus
sed in symbolis sacris tradiderunt;
neque enim omnis mundus, ut omnia aiunt eloquia, eloquia
quia aiunt scientiam; neque igitur primi
nostre ierarchie duces ex superessentiali
deitate ipsi repleti divino dono
et in id ipsum deum perire ex divina
bonitate missi sunt. Ipsi vero copio-
se amantes quia dii eorum qui post
se sunt reductionis et deificationis
sensibilibus ymaginibus supercelestia
et varietate et multitudine connexionem
et theurgica divina et humanis in-
materialia et ympnis que sunt super nos super-
essentialia scriptis suis et non scrip-
tis doctrinis secundum sacras nobis tra-
diderunt leges. Non propter immundos
solum quibus nec symbola tangere
fas est. Sed quia et symbolica que-
dam est, quod quidem dixi, proportionali-
ter ipsis nostra ierarchia desiderans
sensibilia in eam ex eis ad intel-
ligibilia divinorum in nobis reducti-
onem. Revelavere tamen secundum hoc voluntates
divinis sacris perfectoribus, quas
non est iustum educere in adhuc per-
ficiendos, scientes quomodo
sacrorum deo tradere legislato-

res ornatum statutis et instabilibus or-
dinibus et unoquoque secundum dignitatem acci-
piente proportionibus et sacris distri-
butionibus ierarchiam ordinaverunt,
propter quod et nunc sacris confessionibus
credens recordari eis earum sanctam est.
Sic omnem quidem suppositam ierar-
chiam sanctam laudem non solum alia pre-
ter eque ordinatos tibi diffor-
mes sacros perfectores. Eosque pari-
ter confirma secundum legem ierarchicam.
Mundorum quidem munda tangere. Com-
carereque solis divinis deificata et
perfectorum perfectivis scilicet sanctissima. Ali-
aque ierarchicorum ... et hoc tertium dio-
dono. De perficiendis in bap-

tismo. II

Dictum est a nobis sancte, quia hoc ipsum ierarchie
propositum ipsa est, quod nos ierarchie
assimilatio ad deum nostra et unitas
et unitasque. Hoc autem ut divina docet
eloquia, perfectio mandatorum dilectioni
lectionibus et sacris actionibus solum
perficitur. Si quis diligit
me verbum meum et pater diliget eum
et ad eum ~~ue. et m. a. e. f.~~ Quid igitur est
principium sanctissimorum mandatorum sac-
actionis? Ad aliorum divinorum eloquiorum
et sacrarum actionum susceptivam
opportunitatem formans animales nostros
habitus ad supercelestis quietis anagoge
iter faciens, sacre et divinissime
nostre regenerationis traditio. Ut enim
noster autem magister, secundum intellectum
quidem in divina primordialis motus est
dilectio divina, atque divinitus ad sacram operationem
divinorum mandatorum principalissima
processio est, divini divinitus nos in-
effabilissima creatio. Si enim esse divinum

silendo

est divina generatio. Neque enim aliquid
quid noverit de traditore neque
quid operatur sit qui in constitutione di-
vinis factus, aut nunquam et nos
humanam divinam constitutionem operari promi-
deum operari per nos; quoniam non ex-
istentis neque motum neque consistentiam
habentis indigentis: illud solummodo
operantis aut patientis in quibus
est natum esse. Sed hec quidem ut estimo
aptum dicere ad divina divine generatio-
nis insipientem symbola. Et in multis
spectans in contemplative veniat. Etenim
non solares fulgores in infirmis
pupillis intueri non periculosum,
nec hiis que super nos licet attende-
re incautum; siquidem verum est lex le-
gem tenentur. Oziam quoque sacre initiatum
contingentem. Chore vero quoque supra se sacris.
Nadab et Abiud quoque propria proface
abusi sunt. Misterium Baptismatis.
S ingressio habetur illuminatio.
ummus quidem sacerdos inquit
assidue ad divinam similitudinem
omnes homines volens salvos esse et in
agnitionem veritatis venire, predicat
omnibus ea que vere sunt evangelia, divi-
nam manifestans fuisse hiis qui in terra
sunt ex propria existentem, et sua bonita-
te firmiter venisse ad unitatem
suam per humanitatem digna existimans
sunt et ad se unitatem instar ignis
assimilando sibi unita secundum ipsorum
possibilitatem coaptantem. Quotquot autem rece-
perunt eum dedit eis potestatem filios dei fieri, credenti-
bus in nomine eius qui non ex sanguinibus
neque ex voluntate carnis neque ex voluntate viri sed ex deo nati sunt, cum autem
hoc diligit vere supramundanum di-
vinam participationem veniens ad quendam
eruditorum suadens secutam abeo
ad summum sacerdotem vadam. Ipse autem
nisi consecuturus est perveniet tradi-
tiones et digne accessionis est et sit omnis
sicut quod dicit incepit esse vite cogniti-
one recipere, eum quidem ut salutem
sacre amantem. Ad hanc rei altitu-
dinem secundum mensuram humanam
horror quidem et impossibilitas subito
circumstetit; obediebat tamen eius perfici-
pere eum et discordans et consilium est et quod
accipere eum duce ad altarem hierarchiam cog-
noscendum. Ipse vero cum leticia tan-
quam in humeris omne recipiens quem
tos viris ut dixi primum quidem
laudat principalis salvatores euchari-
stias et corporale adorationem unum
benignum principium ex quo vo-
cati sunt vocantes et salvati salvantur.
Deinde omnem sacram dispositionem
in comparatione quidem et confestim ut ante
salutis viri et eucharistia quoque
divine bonitatis infacturum hominum
congregans in principio quidem elo-
quiis intimantibus eum omnibus cante-
ploribus hymnum psallit et
post hoc divinam salutans mensam
ad virum adveniente accedit
et interrogat eum quid volens venit.
Eo vero religiose accusante viri
anadochi credulita-
tem ignorantiam non boni ad divinam vi-
tam deducendum dignantem per sacram
suam mediationem. Divinitus et divina
consequi testatur quidem ipsi perfi-
cere universale sese spiritualem
inclinans et immergans sese di-
vinam professio et immaculato deo et divina eius conversatione

saciur est. post confessionem imponit
ei capiti manum et signans a dextr
bis imperat sacerdotibus viri et ana
dochum. Ipse autem destrictientibus
omni sacra facit. et hanc omnis sic
esse complente. substituit quidem eum
et exuit prius istros. Occidentem sta
tues in accidentis intentum et ma
nus erigentem ad ipsum. conclusas regi
one exsufflare quidem ipsi iubet
sathana. et adhuc que sunt abrenunciationis
ipsius. et iste ei abrenunciationem con
testatus existente est hec transfluit
ad se. et ad celum respicientem et ma
nus extendentem iubet coordinari
christo. et omnibus adduc traditis sacris
eloquiis. eo viso et hec faciente.
testatur iterum ei tres confessionem. et ite
rum ipsos tunc orans benedicit. et
manum imponit. et ad summum exequen
tibus eum ministris afferunt quidem sac
dotes unctionis sacri olim. ipse
autem unctionem presignationem
incipiens. ceteris sacerdotibus viri
ungere omni corpore tradens.
ipse ad matrem filiolitatis venit
et aquam sacris invocationibus
sanctificans. et tribus sanctissimis crismatis
infusionibus perficiens
illa et terminatis sanctis immissioni
bus eam uno sacro deo acceptabi
lium prophetarum inspirationis melodema
consonans. iubet virum afferri. et quidem
sacerdotem excedentem ipsum et
anadochum perducite. Ipse quidem
a sacerdotibus ad aquam ducitur
ad summum sacerdotis manum et ad
eum manuducitur ipse summus sac

dos desuper stans reclamantibus iterum
ad summum sacerdotem iuxta aquam
nomina perficiendi sacerdotibus. ter quidem
ipsum summus sacerdos baptizat
tribus perficiendi dimissionibus et emi
sionibus. trinam divine beatitudinis invo
cans substantiam. Accipientes autem eum sacer
dotes porrigunt accessionis et ana
docho et ducunt. et cum ipso accipientes
vestimenta perficiendorum. ad iuvant
ad summum sacerdotem iterum reducunt.
Ipse vero deificatissimo unguento iu
venem signans. participem manifestat
de cetero sacre perfectissime euchari
stie. Hanc perficiens ab ipsa inseq(ui)t
a processione. iterum ad primorum exten
ditur contemplationem. que primum
tempore animos in alieno quodam per
ipsa consistit. sed ad divinis in divina at
tendens et semper divino spiritu concor
dinans. Theoria.

Hec quidem est quantum in symbo
lis sagre hominis divina generatio in
inductiones aut immunditia et se
sibilibus hiis karacteribus. sed deo digne
contemplationis enigmata illis et
huiusmodi sepe dictis imaginata, iam
vero apparuit reseratis et divinorum ro
nem perficiendorum salutem per privatam
contemplativa advenientis fiducia
am comparans sacre et donis sue malicie
peccatricem et divinam vitam pur
gatione. per aquam sui corporis ipsi de
nunciatam sed generatione et simul quidem divi
ni tenet perficiendorum simbolica
sollicitudo. non immunda esse ut estimo
decernam quidem recte iure introducere
perseverantiam in malicia consolationis

purgationum universaliter corpore pur-
gato nisi per aquam insinuaverit. sic
quidem hic in perfectis introducitur
ad perfectionem. et ierarchica et uniformi
a qua est eius amicitudine distinguens.
et commodans immundis ordinibus con-
venientem conversationem; nos autem ascen-
sionibus in perfectorum principia re-
spicientes. et ea divinitus eruditi ag-
noscemus quorum sunt caracterum effigi-
es. et quorum sunt invisibilium et
ymagines; sicut enim in ea que est de
invisibilibus et sensibilibus actione ap-
te disputatum est. quedam quidem sen-
sibilia sacra invisibilium ymagina-
ciones. et in ea manuductio et via. et in-
visibilia vero eorum que sunt sensibilium ie-
rarchicorum et principium et scientia. Dica-
mus igitur quoniam est divine beatitudinis boni-
tas semper iuxta eadem. et sic sic habens
proprii luminis vivificos radios. omnibus co-
piose expandit. intellectualibus visibus.
Si quis autem discesserit ab invisibili lumi-
ne aut invisibilibus. sicut per se potens
malicie amore intimans sibi
in se visus et ad illuminandum virtutes
pretendit presentis sibi luminis non rece-
dentis sed superlucentis ipsi tristis et con-
tendens adveniente deserit. si quid
mediante ipsi datis visibilibus visibiles
sensibiliter. et ad ipsas et sicut visum ela-
ritates obtueri ... audacter aude-
at. lux quidem operabitur presentis lumen nichil-
ominus vero perfecta imperfecte concupiscens. eo
quod quo inobediens est. non et intelli-
git. hunilem vero inornate despici-
ens per se ipsam restaurat. verum-
tamen quod quidem dixeram vivificet semper

intellectualibus visibus. deinde expan-
sum est lumen. incestusque eis recipere pre-
sente eo et semper ad divinam proprie-
orum traductionem existere paratissimo.
Ad hanc divinus summus sacerdos fortitudinis
imitacionem et luciformes sue di-
vine doctrine claritatis copiose
omnibus expandens. et advenientem
illuminare dei imitatore paratissi-
mus est. non invidiose. neque inmunde
priorum apostasia inmoderata
iracundia semper in se. sed divinus
sicut pervenientibus sunt in lucis duc-
tionibus ierarchice relucens
in bono certamine et ordine et
analogia uniuscuiusque ad sacra con-
scensionis. Quoniam si quidem sancte or-
dinationis est principium divinum
secundum quod sancte cognoscuntur sacri
intellectus. adconsequens vero invisibi-
le recurrens in principio qui-
dem quis quis est ipse videbit. et
hec accipiet et primum ex respectu
ad lumen sacrum donum. Cum autem
propria vero imparticipabilibus celicis inspi-
cit. quidem exorti lucentibus quidem
revertetur ignorantie obscu-
ri autem perfectissimam unitatem et par-
ticipationem qui in perfectis est non ipse in-
concupiscet. in brevi vero perpessa sin-
prima. deinde adhuc priora et per
illa presentia et perfectis sublimis-
simam divinam in ordine et sa-
cra ascendet communionem. Hec ornata
et sacri ordinis ymago advenien-
tis confusio. et eorum que sunt secundum se-
ipsum. cognitio ad summum sacerdo-
tem vie manuductum/... duci

Cum nos sic ascendentem divina similitudo in suam participationem recipit. et propter hoc unctionis tamquam quodam ipsi signo tradit divinum perficiens et confirmantem deorum partis et sacre ordinationis. quorum est symbolum sacri ungi summo sacerdote adimplenti donatum signaculum. et sacerdotum salutaris descriptio. in salvatis eum communicans et memoriis sacris ponens apud eum anadochum tamquam unifice ad unitatem vie amatorem quidem et consequentem ducis divini non errantemque deductis ductoribus sequentes manuductorem. Sed non inest summe contraria simul participare. ut communione gradu ad unum habentem partis habe unitatis si unum recipit firmam participationem sed inmutabile esse et in ordinabile in omnibus uniformi unitate dissonibus. Quidem symbolorum traditio sacre exspectans. Advenientem ipsum priorem vitam exuens et usque ultimo illam ultimis habitudinibus solvens medium et discalciatum sistit ad occidua aspicientem. et manum abrenuntiantem obscure malicie renuentem coniectionis et ingenitum sibi dissimitudinis habitum tamquam exspirantem. et universales confitentem ad deiformi contractum ab universis; sic omnino non decentem ipsum et absolutum factum. in conversum transducit id uno lumine statum, respectum futurum fore non de. ipsius ex malicia redditum promittens. et facit eum adimpletum rationabilem intuitum confessionem uniformem secundum perficiens amorem recipiens. Sed est ibi clarum ut estimo ierarchicorum eruditis. quoniam divinitus in defectu divine adunum resistentibus. et contrariorum universalibus in contemptibilibus et abolitionibus. inmutabile habitum ad intellectualia deiformis habitudinis. Non enim recedere oportet tantum a bonum malicia sed et illi contrarium esse et intrepidum contra perniciosa sed mea subiectionem. in ipsis virtutis amoris inquirere umquam sit. attente vero et continuam in eamque universaliter exercendi ad perfectissimam divinitatis ascensionem sacre semper agentem; videlicet autem horum diligentes ymaginem vero archice perficiendis, deiformis quidem sunt sacerdos inchoat sacram unctionem. Sacerdotes autem ipso perficiunt unctionis sacri intitum ad sacra inclinatione pertinendo certamina evocantes. secundum quem sub militare factus est, quoniam ut deus est iusticie cator. ut sapiens vero leges ei posuit. operatus est bonum decor victoribus bina. et adhuc divinius. quoniam quidem ut optimus in militibus effectus est cum ipsis sacre peccatorum libertate et victoria ad mortis et corruptionis certantes portare certantibus quidem tamque deo perfectis. ascendit gaudens. Maneat autem in sapientis legis lationibus et secundum eas sine transgressione confidit ad bonorum primorum spe firmiter se habens sub optione milicie divino. et clues ordinatus. Superbis non divinis vestigiis

mortificatum primum per unitatem deum imitantibus motibus ad dissimilitudinem contrarias ei et reluctantes oppones et consistentias. Commoritur Christo mystice dico peccato per baptisma, et sapienter intelligere licet cum quanta pulchritudine habet symbola, et eum quem quidem mors est in nobis non essentie privationem sed secundum visum est aliis, unitorum vero separationem in nobis invisibile ducentem animam quidem ut invisibilem, corpus vero terrae mandatum corporalium aut iuxta quandam alteram corporalium immutationem occulta que est secundum hominem specie demolitum. Pulchre per aquam universali occultatione imitaris et sepulture informitatis ymaginem accipit. Sacra igitur baptizandorum symbolica doctrina mystice docet tribus in aqua divisionibus theandricam triduo totidemque noctibus sepulture vivificantis Iesu datoris imitari mortem quantum possibile viris divina imitatione, in quo secundum eloquium mistialem et occultam traditionem nihil invenit mundi princeps. Deinde vero luciformia vestimenta includunt consummatum; virile enim et deiforme contrariorum impassibilitate et ad unum firma continuitate informans formatur et informe formificatur, deiformi universaliter vita splendens. Unguentum autem perfectiva unctio odoriferum facit perfectum. Sacra enim divine generationis consummatio coadunat consummatos divino spiritui. Invisibilem autem odorificam perfectivam adventum ineffabilem existentem

a et

cognoscere intellectualis concedo dignis secundum intellectum divini spiritus sacram et deificam communicationem. In fine autem omnium summus sacerdos ad sacratissimam eucharistiam vocat perfectum et perfectivorum mysteriorum ipsi tradit communionem.

Dep … siaedis mysnari.

III

Sed euge. Sed quoniam huius commemoravimus, quidem erat non iustum intentatum transcurrere ierarchicorum quod ante eam aliud laudare. Etenim est secundum nostrum gloriosum magistrum hostiarum hostia, et oportet autem alias eam sacre scientes exponentes ex divinis eloquiis et ierarchica scientia in sacram eius ascendere divino spiritu contemplationem.

Et primum quidem hoc sacre inspiciamus, propter quid quod et aliis ierarchicis teletis convenit huic ultra ceteras deputatur et singulariter predicatur communio et sinaxis, cum sacra unaquaeque perfectiva actio partitas nostras vitas in uniformem deificationem colligente et dissimilium deiformi complicatione ad unum communionem et unitatem donante. Dicimus enim eas aliorum ierarchicorum symbolorum participationem consummationem ex ipsius divinis et perfectivis munere esse donis. Non enim est possibile perfici teletam ierarchicam nisi divinissime eucharistie in consummatione per singula perficiendorum ad unum perficiente sacrificio collectionem et ab ipsa tradita dona teleta perfectivorum mysteriorum perficiente ipsius communionem ad dominum. Si igitur una quaeque ierarchicarum teletarum

III

in perfectam quod diuinum sit ad unum unitam communionem et synaxim non perficiet. Et theleta per quam perfectissimum dedicatur. finis autem totius et capitulum diuinorum misteriorum perfectio. Tunc elicito mito ierarchica iustitia cognoscitationem ei propriam ex actionum unitate inuenit. Sic et sacram diuine generationis theletam quam primum lumen tradit. et omnium est principium diuinarum in lumen introductionem. ex perfecto ueram illuminationis nosticationem laudamus. sicut omnibus commune ierarchicis lucem sanctum iterate perficiendi is his primum uidere donauit. Et per ipsum et principale lumen maiorum sacrorum aspectum introducentis. Hoc autem diuturnius respicientes et uidebimus ierarchice perfectam diligenter sanctissime telete actionem sacram et contemplationem. Misterium synaxis id est communicationis.

Synaxim quidem sacerdos ecclesiasticus nunc sacram super diuinum altare perficiens ex ipso adolere inchoans in omnem uenit sacri thori ambitum. rediensque ad diuinum altare incipit sacram psalmorum melodiam. concinente ei psalmifica sacra ordinatione omni ecclesiastica dispositione. Deinde sub ministros ipsi perfectarum teletarum lectio consequitur. et post has foras fiunt sacro ambitu cathecumini et cum ipsis energumini et qui sunt in penitentia. Manent autem diuinorum aspectu et communione digni. Ministrorum autem alii quidem stant ad portas templi conclusas. alii uero aliud quid proprii ordinis operantur. alii autem ministratoria dispositione electi cum sacerdotibus super diuinum altare proponunt sacrum panem et benedictionis calicem. confecta autem ab omni ecclesie plenitudine katholica ymnologia. Cum quibus diuinus pontifex orationem sacram perficit et sacram pacem omnibus preconatur. et salutantibus inter se omnibus inuicem mistica sacrorum uoluminum predicatio perficitur. et lauantibus manus summo sacerdote et sacerdotibus aqua. Diuini quidem sacerdos in medio constitutus altaris stat. circumstant autem soli cum sacerdotibus ministrorum electi. Et sacratas diuinas actiones summi sacerdos laudans. sacrificat diuinissima et sub aspectum ducit laudata. perficere per posita simbola et donationes diuinorum actuum ostendens in communione eorum sanctum ipse ueniens et alios adortatur. Accipiens uero et tradens diuinam communionem eucharistiam sacram definit. consultus quidem in sola diuina symbola perspicientibus. ipso autem diuino spiritu ad sancta perfectorum principia in theoriis et intellectualibus speculationibus ierarchice in puritate deiformis habitus ascendente. Theoria.

Veni ergo o puer bone post ymagines in ordine et sacre deiforme principalium exemplorum ueritate. Illud perfectis in coadunatam animarum suarum instructionem dicam. Quomodo simbolorum uaria et sacra compositio non sine intellectu eis

tur et non usque ad ea que extra sunt apparentes solummodo. Sacratissimi quidem nostri eloquiorum cantus et lectiones doctrinam eis in virtute vite deviniant et cum hiis perfectam contrariis malicie purgationem. Divinissima autem universe et eadem et panis et calicis communio et pacifica traditio similem conviviationem eis divina tamquam filiis edentibus promulgat et divinissimam cenam et principale symbolum perfectorum in memoriam sacram ducentium que et simbolorum ipsorum conditor partitur sanctissime. Non secundum eius cum his concenantem decenter sociale simul et discretionem. Quapropter ipse vere hominum una in divina assumptione ad similitudinem corporationem ipsius advenientibus donavit. Hec quidem ut dixi madonorum arabum descripta: imperfectis adhuc ad contemplationem sufficientem relinquentes intrinsecus consilialibus in celis. vite sanctissimi synaxeos et decoram invisibilium ipsum interdicto videbimus theoricalium declarationem manifeste principalium formarum pulchritudinem. Sed divinissima et sacra teleta circumposita sibi symbolice vestimenta enigmatum revelans nobis splendide manifestare et intellectuales nostros visus uniformi et velato lumine replere.

Eo quidem nos intus adesse sacratissimorum invisibile primum agalmatum denudantes in deiformem eius pulchritudinem inspicere et sanctum sacerdotem divine videre ad divino altari usque ad extrema templi cum suavi odore venientem et iterum in ipso perfine residentem. Ipsi enim et omnia divina beatitudo et si bonitate divina perficiat superpositum sua sacre communionem. sed non extra proficiam immutabile stat et collocatorum efficax et omnibus deiformibus proportionale illucescit semper ipsum ut existit. et appropria omnino non transmutatur immutabilitate: sic et divina synaxeos teleta et si singularem et simplicem habet et complicatur principium in sacram varietatem symbolorum humanitus multiplicitatem et usque ad omnem ipsius ierarchicam ymaginum descriptionem. Sed uniformiter exhinc rursum in ipsam unitatem colligitur et unificat illos sacre reductionis. Unde hec autem deiformiter sanctus divinus summus sacerdos et si inferiorum sive ierarchie distribuciones divinam deiformiter in subiectos deducit sacrorum enigmatum pluralitatibus utens. Sed rursum tamquam absolutus et in minoribus inintentabilis in proprium principium in unitate restituitur et mundi sensum intellectualem faciens introitum. videt pure perfectorum uniformes rationes: in sua humane progressionis summum in primis divinorem conversionem faciens. Psalmorum autem sanctam odam convenientem omnibus ierarchicis sacre misteriis nunc etiam explicavit omnino summo sacerdotali visione. omnis quidem ei sacra et agiographos deiloquium verbo existentium generalem substantiam et dispositionem. Eciam legale ierarchiam et hereditationem. Autem divinam ipsius hereditariam distributiones et hereditantes. autem iudi

aum sacror. aut reg sapient.
au sacdotu diuor intelligam. au
ueter uiror in uarietate 7 mul
titudine anxietatu inmuta
bile spacia phia. au actu sa
pientes synagogas. au diuor
amor cantica 7 diuas ymagi
nes. au pphicas sacror pdicati
ones. aut uiriles ihu diuas
actes a ipor discipulor doctrinas
7 di imitatorias. cusatces. et
sacras doctrinas. aut occultu 7 mi
stica uisionu ipor discipuloru
dilecti 7 diui ac mirabil supmu
ndana ihu theologia ad dei
ficatore optimus narrauit.
7 sacris teletar diffonib. ana
gogis contradicauit. diuor at
cantuu sacru scriptura inte
tione hns 7 theologias 7 di
nas actes os ymnizare. 7
diuor uiror sacras ores 7
sacrificatces laudare. uleu
sat diuor ~~[struck through]~~
~~[struck through]~~ cantum 7 narrtem ad
tota ierarchie telete suscep
tcem 7 tradicionu. huiu pul
chru efficies dicitur ea psal
letib. Cu g omnia sac
tissimor ymnologia aiales
nros hitus coadunare dispo
suit. ad pauluu sacrificia
exposita. 7 diuor cantuu co
sonantia ad diuina 7 nosmetip
sos 7 inuicem inuice consensu
ut una 7 consilia sacror regi
one pnilegauit. coordiata
7 coadunata. mag intellectu

alii psalmor psalmodia ppheticas
7 apostoles ymagines 7 pdicatio
nes inuenimit in sactissis pfes
sacr construtionu lectonib. Inhuic
aspiciens sacre uidebit uniformit
una inspiracem naduno diuo spu
consulam. ytu pulchre in mundo
post antiqorum tradiciem nouu
testamu pdicat diuina 7 ierarc
hica ordinate illud estio declara
te. qm quid ipa dixe futuras ihu
diuas opaces. hec uo psec. Et
quom illa in ymagib. uitatem
scripsit. h ii psenterit diuo indol
uit. illis ei pdicoib. hec pse ip
sa psci opere uitare. cognouit,
7 e theologie diuina opa consummato.
Har alii quid n circumbicima
tes. uis sacrar teletar in yma
gines uider. inpudenter negare
salutare diuine gnonis doctinam
7 eloquius pdite gaudentes. Sua
tuas scire nolum. cathecumi
nos exigimiosq 7 eos qui sut
i pria sce ierarchie lex pmit
tit g aucire sacra ordem 7 di
nam sanctissimar scriptarum lectem.
Atmq deun sactifices 7 consepl'ces
n uocat tales s, psdos psorum
oclos. Est ei deiformis ierar
chie iustitie scte plena. 7 uis dig
tate uniuq salutari ro destribuit.
conspicta unicuiq diuor princip
uem i cmisurate 7 analogia sed
tpe sacre donas. Vltim g ca
thecumis distibuit ordo. Sed n
excepcer. 7 dicta ois ierarchice
psecciois. nec uis diuina compaciom

psalmica

diuinam habentes subsistentiam. Sed
adhuc patiuus eloquiis obstetri
cari. et adhuc talibus formis infor
mari. ad eam ex diuina generatione primo
uitalem et post illuminantem et secundum eam acces
sionem tamquam ipsis et instructores perfecti
secundum carnem infantes propria obstetri
catione uel deobcecati et abortiui
non genitalem et non uitalem et non illuminatam
intra eam habebunt. et nunc quidem
sapientius uindicat ad maiestatem res
piciens lumen eos perseuerari tenebris
anima alienatos. Diceret non fortas
sis corporum disciplina ad hos que est me
dicina uim operari incipientibus in
eis. sic et sacrorum sapientissima disci
plina primo quidem eos formatorum
et uiuificatiuum eloquiorum instructio
alimento obstetricat perficiens. Et autem
diuina generatione eorum illam dat salu
tariter eis in ordine ad [illegible]
dentem et perfectiuam communionem.
Nunc autem tamquam ab ipsis separat per
fectum et bono ornatum sacrorum [illegible]
des et cathecuminorum in distinctione ierar
chicorum ordine obstetricatorum fuit.
Energumenorum autem multitudo inmun
da quidem et ipsa. sed uno sursum non ca
thecuminorum est extremitate. Sed et eis
le est ut eis non uniformi indocto et diuina
rum teletarum simul non communicanti. quod
participationi quamdam sanctissimam
habet assimilationem. Est autem sursum
aut contrariis informatur. sed et
ab eis sacratissimorum diuina contem
ptio corripit et ualde iuste. si est
enim nunc ut uniformis dimittitur diuinis
dignus ad sine deformitate sanctum

in perfectis et communicatis deificationibus
ascendens, nec quis carius sit opera
bitur post nate ualde necessaria et
huius pote ancillari. templum autem sur
et consequens in sua sanctissima
deificatione diuini spiritus esse in
sibi collectas. Non fortassis talis
aliquem a contrariis patiens fantasi
is aut erroribus. deridebit autem h.
tam aduenientibus luctabitur
et perfecte et operibus magis quam patie
tur. et adhuc proprio habitu in patien
te et non intelligente et aliis medi
cis uidebitur. talium operationem. Certe
tamen ego magis non aperte sancto
ierarchicorum purissima discretio
ordinalibus nouit energumenos et pol
lutissimam operatione quicumque a dei
formi discesserunt uita et consenti
entes et similes consummantes perditis
sunt demonibus. Ue quidem exis
tentia et inmortaliter creata
et eternaliter delectata pecuniam
et sibi in perpetuum preciosam in [illegible]
auertentes. nisi uero et multum
passibilem alienationem. et perdi
tas et corrumpentes delicias
et infirmam inconuenientis non existen
tem sed optabilem delectationem concu
piscentes et operantes. primum quidem
et post illa nimio discretam uere
segregentur non enim iustum est eis
afferri eundem sacri participare
eorum eloquiorum consortie ad me
liora doctrine. ea non diuinorum
sanctitudine sanctificato. ab his quam
sunt impersua et adeam in ueniem
tibus absconditum non omnino ad sacrum

mū admittuntur. Appellat autem et hoc
castissime quia in aliquo ad diuinorum
tis sanctum imperfecte informatibus inui
sibilis nato et non contabilis; abigun
tur. pomiā clarissima non enim ualen
tes coniugi clinorum digne collecta
toribus. misterium magis. Passibiles enim
genitorum misterium ideo in iudicaverint et
omni alienata sacrorum inspectiue
et contactione. Deinde diuino stantur fontis
templo et hos excellenti eos sacrifi
tio teleterum facti et ipsis et cum
ipsis abstracta apostate uite conse
quenter quia huius aduersis contrariorum et
uiuentia et fantasias propter insani
tate bis patientes. quaecumque non perue
nientes ad diuina per contra volorat
et non indigentem continui in diuino
unius habitus inmutabile et atti
nui. Deinde cum ipsis contraria quid
recedentes uita. non autem et sancta
sunt et habitu et amore diuino ex
celato purgati, et post hos qui
non omni modo uniformes, et legati
et diuini immaculati et incontaminati
sunt perstillis, sancti te sanctissimorum
sanctificatores, et contemplatores ama
tores. sanctissimam teletam secundum et de
centem inspicientes. laudant
ymnologia katholica bonitatis
fontem et bonorum largientis principi
um sibi introducentes. salutari
res nobis reuelare nos thelete
sanctam perfectorum deificationem sac
ficantes. ymnum autem hec alii
quidem ymnologiam uocant. alii
autem religionis symbolum. alii
non ut estimo diuinius ierarchi

cam eucharistiam, tamquam compreheh
sivam in nos diuinitus peruenientium
sacrorum donorum. Videtur enim michi lau
dadorum omnium diuinorum operum actionem
esse nos secundum essentiam quidem et uitam et
uitam et deiformitatem constituens et prin
cipalibus exemplis et perfectis diffor
mium formans. segregans autem ex
negligentia ingenitam nobis solitudinem
diuinorum. restituens nos diuinis. etiam
quam reuocat. et perstillata nostrorum
animi ipsorum consummationem sanctissimam propter
traditionem optime operatur. et hanc
societatem nobis dei et diuinorum donat.
Sic autem diuina humanitate sac
laudata. Oculatus quidem diuinus
panis appositus et benedictionis calix. di
uinissima autem salutacio secundum agitur. et agy
ographorum uolumnium significatio
et supermundana recitatio. Non enim inter
est aduniri congregari et unius principe
pacifica unitate. ad se ipsos paci
ficatos. Si enim ab uno contemplacione
et scientia illuminati ad uniformem et
diuinam congregationem unificari sint
forte aliis impetitas recandum
de ceteris concupiscas. ex quibus similes
amittunt et passibiles aduersus sed
num equiformem manifestatem; hanc
quoque ut estimo uniformem et inseparabilem
uitam. perfectis sacra acto peruulgat.
similiter se colleccans. et apriatis separ
uinis diuina et unita spectacula.
Sacrorum autem tabularum post pacem
recitatio predicat secundum firmatos
et ad extremum uite consummationem in
mutabiliter aduenientes. Nos quoque per
similitudinem eorum in insuperabilem habitum

et deiformem quietem. hortans et manu-
ductiones quibus talis universalibus perducat
et ut theologia ait non mortuus sed
in divinissimam vitam ex morte trans-
euntibus. Videamus quoque et recordationibus
sanctis restituuntur divina memoria
non humanitus memoratam fantasia
declarante. sed utique quis dixerit
divinitus secundum deum morientium deiformium preciosa
et immutabilis cognitionem. Ponunt
enim ut aiunt eloquia quia sanctorum est. et pre-
ciosa in conspectu domini mors sanctorum. morte pro sanctitate
consummationem dicentes. et humanum sacre intel-
lige quoniam sanctis superpositis divino alta-
ri piis simbolis per que rite sanctificantur et
participantur. adest inclinatium sanctorum
professio communionem eorum inseparabilem
manifestans ad eum sacram mundanam et
sacre unitate. Huius autem ea que sunt
dicta lege sacrificantis. tradens in conspectu
sanctissimorum symbolorum. aqua manus summus
sacerdos lavat cum preclaro sacerdotum
ordine. Quia quidem ut eloquia
aiunt. Qui lotus est non indiget
alteri nisi extremorum. id est novissi-
morum suorum lavationis. per quam ab
ultimissimam purgationem in castis sic
diformitatis habitu et ad secunda diformium
proveniens non retentus et absolutus
tamquam perfectissime uniformis et ad
unum iterum adunatum convertens
incoinquinata et immaculata faciet con-
sione que diformitatis salvans ple-
nitudinem et integritatem. Sacrum
lut ut eluvium in ea per legem erit
ierarchie. Sic autem summi sacerdotis et
sacerdotum manuum purgatio ipsum
insinuat. eos enim ad sanctissima vei-
tes immolationem purgare oportet
et extremas anime fantasias et simili-
tudinem ipsi tantum quam possibile est ad-
venire in manifestiores. sic theop-
hanias. esse quas ponentem summum mun-
dalius fulgorum informium spe-
culorum claritatem universalium aliorem
et lucidiorem apparentium pervenire
ipsum splendorem. Summi autem
sacerdotis et sacerdotum usque ad summa
id est novissima lavatio. in conspec-
tu fit sanctissimorum symbolorum tamquam
iuxta omnes aspicientes nostras celsissi-
mas notiones et sublimissime
purgationis et iuventionis sublimi-
tatibus et iustissimis et equissimis iudi-
ciis terminatur. Sic divinus summus
sacerdos unitur et sacras divinas
actiones laudans sanctificat divinis-
sima sub conspectu inducit. lauda-
ta. ~~igitur autem quid~~ que est in nos di-
vinas actiones divinus. deinceps nar-
rando continuum; id est non omnis lauda-
re sufficientes ego. id est aperte scire
et alios in misteria ducere. quecumque
a divinis summis sacerdotibus consequenter
eloquiis laudantur et sacrificantur.
Sed ut possibile nobis est dicemus
ierarchicam inspirationem
duces invocantes. Quoniam na-
turam in principio ex divinis bo-
nis insipientem perditam multis
passibilis vitam suscepit et cor-
ruptionis mortis finis.
Consequenter enim quia vere est bon-
itate perdita apostasia
sancte in paradyso legis-
latoris transgressione recalcitrata

tem uiuifico uigo ipsis mo
tibus et formalis aduersarii et ini
micis seductionibus contrarius diuinorum
bonorum excidit. Ipsi inuentibus in
perfectio quidem mortale muta
uit. proprium autem principium vite in
corruptibilibus generationibus ad prin
cipium consequenter merito ducta est
finem. Sed ex diuina et supersubstantiali
cecidit uita uoluntarie decidens
in contrariam et iam extremitatem
generata est multum passibili mu
tabilitate. Errans autem a directa
uia que est ad uere existentem
deum ... est et perditis et
maleficis subiecta multitudinibus
oblita est. Non diis sed amicis
sed inimicis famulans. Ipsis autem
immisericorditer ea per propria inanitatem
abutentibus. in non subsistentie seruitutis
incidit et periculosum periculum. Diuine
autem bonitatis maxima humanitas per
se ipsam operatricem nobis diuinitus
non inclinauit prouidentiam
sed in ueritate in participatione quod secundum nos
facta sine omni peccato ad humile
uerum uiuificata cum proprio
inconfuso et immaculato perfectissi
me habitu ad se nobis communicationem
tamquam decenter donauit et pa
ter recepit participes bonorum.
Apostatice quidem multitu
dinis sic ... habitum
que contra nos est destruxit poten
tiam et ... puritate superans.
Iuxta uero mistice ... nobis elo
quium iudicio et iustitia, que
autem per nos sunt ad contrarium ordo ...

ne reparauit, quod uero erat animum nostrum
tenebris obscuratum est impleuit
deum et diuinissimo lumine et diuifor
mibus ornauit informe perfectis
...: altere ... ipsissi
sima salute ... desiderans meam
essentie pollutissimis passionibus
et corrumpentibus maculis liberauit
renouationem nostram ... mundanam
ostendens et multam perfectioni diuina in
ipsius ad eam nostris sacris secundum quod possi
bile est similitudinibus. Diuina uero
imitatio quomodo aliter nobis ingenita
sit nisi sacratissimorum diuinarum actio
num memoria renouata sit in ie
rarchicis et sacris orationibus et sacri
ficationibus? hoc enim facimus ut eloqui
a aiunt in eius recordationem. Hinc
diuinissimus sacerdos ad diuinum altare
stans laudat dictas sacras actiones
diuinas Ihesu diuinissime nostre prudentie
quas in salute generis nostri bene placi
to sanctissimi patris in spiritu sancto per eloquium
consummauit. Laudans autem et cul
tum earum et inuisibilem contemplatorem
intellectualibus oculis inspiciens in
symbolicam earum sacrificationem uenit
et hec deo tradente. Unde et reuerens simul
et ierarchice post diuinarum actionum lau
des mirabiles per ipsam se actione mi
rabili apologiam facit. primum
sacre ad ipsum reclamans, Tu dixisti
hoc facite in meam commemora
tionem. Dein deo simul hac actione
mirabile dignus petens fieri et ad
ipsum Christum similitudine diuina perfici
et dare castissime et sancta participa
tes diuinitus participare. Sanctificatur

cogenitis

diuinissima et sub conspectu ducit
laudata psallere primum secreta sim
bola. Velatum n. et sub diuin parte
reuelans et multa diuidens et uni
onem calicis omnibus dispertiens sim
bolice unitatem multiplicat et dis
tribuit sanctissimam in hiis actionem
sacram consummans. Unum enim et simplex
et occultum ihesu diuinissimum ubi secundum
nos in humanitate et compositum et uisibi
le immutabili bonitate et humani
tate processit et ad se nostram unifi
cam societatem benigne peregi
mina humilia diuinissimis suis
summe adunans. Si quidem et nos tam
quam membra corpori compaginam
ipsi secundum idipsum immaculatam et diuinam
uitam et non corruptibilibus passionibus
mortificatam in compacti et non discor
mes et non conuenientes efficimur
ad diuina membra et sanctissima. Oportet enim nos
si ad deum desideramus communionem in di
uinissimam suam per carnem uitam respi
cere et adeam similitudinem mirabili in
peccabilitate in deiformem et inmacu
latum habitum recurrere, sic enim con
uenienter nobis ad similem societatem dona
bit. Hec sacris actionibus summus sacer
dos manifestat. uelata quidem dona
ad manifestum ducens. uniformemque
eorum in multa diuidens et distribu
torum ad ea in quibus fiunt per rerum uni
tatem socios eorum perficiens par
ticipes; describit enim in hiis sensi
bilibus sub conspectum ducens ihesum in
uisibilem uitam quantum in ymaginibus uitam. secundum omne exces
sum perfectissima et inconfusa.

uite nos in humanitate misericorditer
in nostram nostrum specificatum et ad nos
ab se unum immutabiliter ex uno
secundum nostrum prouenientem. et per benignam
hanc humanitatis dilectionem
in participationem sui et propriorum bonorum
uocantem humanam gentem;
siquidem unimur ipsi diuinissime
uite. adeam unam uite nutritie
similitudinem. et per hoc ueri in unitatem
communicatores dei et diuinorum consum
mationum erimus; accipiens autem et
tradens diuinam communionem in eucha
ristiam sacram desinit. enim omnem
esse sacra plenitudine. Est enim
patro enim traditionem ducitur et mi
sticam distributionem misticorum
assumptionum. Ipse enim est catho
licus diuinorum omnium et ideo primum
inparticipabile fieri et con
summacio est sacrum ducere ipse
diuinitus alius donandorum sicque
et aliis tradere. propter quod diuinis doc
trinis quidam audacter abuten
tes abutentes autem secundum eas conuer
sationem et habitum immun
di et alieni omnino aliena sunt
legislatore, non enim solarium splen
dorum subtiliores et clariores esse
tiarum prime influxum repletur
omnino eas superemines lumine ea
que post eas solum fortiter luchit.
sic in diuino omnium non audebit aliis
dux esse. nisi per omnem habitum sum
mum deiformissimus. et ad diuine
intellectionis et iudicium compaginatio
nem approbatur. In hiis ergo omnis
sacrorum dispositio ierarchice consi

ca dens 7 diuinissimi cōicās
cū grāq; acce sacra desinit. di
uor actiui ꝑticipatus recognoscit
7 laudās gratias. Jtaq; diuina
n̄ participantes 7 ignorantes
n̄ i eucharistiam uenient; et
quid n̄re ꝑtiam n̄m dignus
existentib; grēs agimus diuinis
simis donationib;. sic quide
oīsam aspicere aliqui diuina
dona. exeo qui immala ē tu
iri nolentes. ingrati ad mag
nas diuinor actiui ꝑmanserūt
donatiões. Gustate aūaiunt
eloquia 7 uidete. nā mirabili
diuinor doctrina. magnificant
eor qui elisant grās. ꝯgscent.
7 diuinior ip̄or altitudinē
7 magnitudinē ip̄i participatē
sacratissime inspicientes. sup
celestes gratiose laudabunt
diuine actionis benignitates. De
Tanta sacratissime ꝑficiendis
sinaxeos sit 7 ipso ꝑficiendi
7 sic tonā inuisibilia
ad unum nos sic sepe eleximus ierar
chice sacrificantia societatē 7
coordinatēm. sz 7 ꝑ equipotens
alia ꝑficiua ope. baptismatis
hostiā. duces nos ē nūciant;
ptes itaq; ē inordine ḡm nār
sacas ymagines uiuidentes. sic
ad unum ipsi ꝑ ptes ierarchi
cis contemplationib; ascendemus.
Ypra eundē synaxeos mo Dū
diuinor ip̄sor absoluitur. terñ chele
cedies. accedentib; te uini t.
.s. 7 ierarchico i contemplatibus

olentem ambitum 7 psalmica sac
cantantē. 7 diuinissimor eloquior
lectē. deinde christina suum sacdos sac
cipiens se ponit indiuino altari
circuelatum ad uenerū pēmis sa
cris relotantibus sil omnib; sacsia
uite secundum deo acceptabilem yphan
inspirationis melodema. 7 in ipso ꝑ
ficientē orōem cōples in sanctis
simis ꝯsecundor hostiis. eo ueritur
ad omnē fere ierarchicā ꝑfectiuā
operacōem. Theoria.
Ea ḡ inreclusa hic sacrificationis ꝯtiarē
anagoge. ꝑ ea que sunt diuinum cōsumma
tiete agunt. illis extimo declarat
gratiam uelet sacs uiris i aīo sacr
7 diuini redolens. que diuinitate uniuer
sacs uiris n̄ in maiestas hic igla na
na sed uirtutē cecta diuin 7 boas
7 suaue ofertes silitudines; tenide.
n. sit di secte. 7 sic anim si suaue
olentes pulchritudines; 7 iuui
sibili ostendum solitudo in
telectualib; ꝯformes hec uose
tes puritatē lauab; icorruptibi
les ymagines, q. n. d. imitantur
ymago. ad illa inuisibilē 7 bn
olentem aspiciens formā sic
ipsam figurat 7 effingit. ad for
missimam imitationē. 7 sic i
sensibilib; ymagib; sup ad prima
exemplare speciē scriptor iste
rible intendit ad ꝑlum ald' insi
bilium retrahit. aut sequid pa
tes; ipsum illum qui ē describend'
si aut oīre effigiet. 7 oste dē talium
tu laudium preexcellētie diam
fie m dul i aio desē ib ipa ad bn

olentem et occultam formam intacta
et inflexibilis contemplationis. hierarchas
difformissimorum phantasma. Juste
igitur ad ipsos exstiterunt suave olentem
et invisibilem pulchritudinem ad divinam
conversi intellectuale sunt non visibiles
specificantes. ullam agitur secundum
imitationem virtutum inspici
endo iuxta eloquium hos illos. sed sic
inspicitur tamquam in imagine demon
stratam ab ecclesia sanctissima
circumvelata. propter quod et ipsius vir
tutem secundum et difformissimam iuxta divinam
imitationis divinum describentes. ante
omnia sacre circumvelationes ad sola res
piciunt archiformem intelligentiam.
Neque enim contemplatores tamen sunt
diffusivum. sed in ipsis ad illorum transiunt
visionem sibi in consequenter. in visi
bilium decorem et bonorum et virtutum
sed eorum que sunt vere vere amant. non gloria
videt a multitudine ut sensibilium
verificatam sed bonum per naturam in se
ipso divina imitatione videntes
agalmata divina divinissime
sunt bene olentie que exprimentes ipsam
vere bene olentis ad multum dis
sunt operabiles non contra sunt in pul
chritudinibus in formas que sunt si
mulationes. [E]t [illegible] religionum quam
exterius pulchritudinem contemplati
sunt. [illegible] bone et sacre actionis
in divinorem eius respicientes.
formam ipsam in se ipsam revelatam.
[illegible] contemplantes beatam splen
dentem manifeste et in circumvelate
intellectibus replentem nos suave
olentie. in non manifestam virtute perfecta

operationis. huius quidem esse summum sacerdo
tem sunt incommunicabiliter ante invisibi
lia. sed communio usque ad eos pervenientes
et stantem sunt multos contemplationem
ab ipsis circumvelant sacre et exim
titudine ierarchice distinguuntur.
Divinis enim viris sanctissimorum radi
tamquam (i. cognatum) cognationi ab invisibilibus incce
pite et immediate elucens et i
intellectuales eorum receptiones incir
cumvelate suaviter [illegible] adsibi
sed proprie pervenit. sed ab ipsis in
ferioribus invisibile contemplantibus
sic pompa diffusibus incontaminabile
superpeniatis enigmatibus cooperit
per que sacre enigmata subiectorum
bene ornati ordine et reducuntur
ad sanctam suam analogiam. [S]ed quidem
igitur quid diximus nec laudanda
nobis sacre thelethe operatione consumatio
in archicorum ordinationis et virtutis.
[P]ropter quod et hanc etiam du
ces in tamquam et potentem et ad
pigentem synaxeos sacre perfectio
nem eisdem variatibus perinita
et multis dispositionibus et sacris ora
tionibus ordinaverunt et que summum sacerdo
tem tamquam ipsis aspectibus et divin
ore [illegible] bonorum suave olentiam
mea que dentice sit sancta proferen
tem et ad se resolutionem docen
tem divinorum participationem.
similiter omnibus quidem fieri iuxta
dignitatem sancti a divinitate sine esse
et immutabile ordo et equalitate
sed collocant divinam perfectationem
commutabiliter stantem. [D]esiderio
autem [illegible] elaquiorum [illegible] et [illegible]

ipsos quidem erudiunt manifestam
spiritualitatem · conversionemque secundum
faciunt pollutae cogitationis · aufe-
rentes [illegible] vel consequentem totam ex in-
sanie cogitationis diversificationem habitum · et
inficiunt sublimiorem praedicationem
eis ostendentes. Iuxta quod etiam
ut maxime ipsi contrarias inten-
tiones et aliorum medicinam praestabit
divinam magnitudinem immobilem quidem
ex propriis donis · ad vero contrarios in-
visibiliter activum non habentes tamen sed
et donantes. Chrismatis autem intellec-
tum divinum expertis et consentientibus
habitum sacrum imponit ad omnia
consummationem item ex traditis · quosdam
ut sit castius indigentes consum-
mare absolute. Quod etiam sacras
divinas in divinas ymagines et super-
ponentes eorum et convocationes. Bene-
ficiunt autem quosdam sanctissime
in his sensibilibus contemplationibus
completo uniforme eorum uno et
unificationes. Quod autem universe et
non omnino puros quorum iam memo-
riam fecimus ordines clare
absolvit per eundem synaxeos mo-
dum praesens nunc sacrae telethe
opus. Solis ymaginibus videntes obten-
tibus divinis et aliorum immediate
sanctissimis ierarchicis anagogis
inspecta et sacrificata. Hec
que iam saepe a nobis dicta sunt fluente
nos ut estimo eadem revolvi-
mus · et non adeo quod non deinde sint iuste
de summo sacerdote divino videretis
[illegible] penitus circumvelatum habente
divinum myron · et sanctissima in

eo consummationem sanctificante. Dicamus
quomodo est unguenti compositio. Con-
gregatio est quaedam ut spirantium
materiarum in se copiose habens qualita-
tes odoriferas quantum accipi-
entes olfaciunt secundum analogiam tanto
ingenite eis bono odore participando
magis. Credimus autem esse divinissimum
Ihesum supersubstantialiter suave olentem
invisibilibus distributionibus in-
tellectuale nostrum replentem divina de-
lectatione. Ipsa enim sensibilium sua-
vitatum assumptio · sanitate fructi-
tivum cum delectatione nutrita olfacti-
entium discretivum · si quidem intellecti-
vum sit et ad bonum olfaciendum incorruptione com-
positum et proportionatum · si quis dixerit
intellectuales nostras virtutes ad unum
imitantem inmoratam incorrupti-
bilem dispositionem · ut ipsa in nobis discre-
ti similitudinem virtute per deificam men-
suram · et coordinatam ad visionem
in receptione divine suaveolentie
summa sancta inpleri et divinis-
simo alimento. Ergo et unguenti sym-
bolica compositio · tanquam informationem
informatum ipsum nobis describit Ihesum
fontem existentem divinarum suavi-
um receptionum · divinitatis proportionibus
divinis deiformioria intellectualium
reddentem divinissimos declarantes
vapores · in quibus animi participare delec-
tati et divinis assumptionibus repleti
esca invisibilium virtutum · ad intellec-
tualem eorum introitum unius divinam
participationem suaveolentium distri-
butionem. Est autem ut estimo clarum
quod sunt nos essentias non divinioribus

fontal' suaue olentie retributo
principium nos quandam adhuc mag
de ipsam maiestatem et distribuunt i
lucidissimam earum et unum simile in
xta intellectum receptiue uirtutis
copiose scilicet manans et multiplicata
occultata. At non intellectualium sub
iecta. et non eodem in acceptia sed
in pure incontaminate occultans
uisionem et particionem proportionali
bus participantium uaporibus in ipsius
sufficientie diuina adunitiuam. Cum
per nos quidem secundum essentiarum tamen
suppositus seraphin ordo. in
aliarum duodenario usque esse in im
stans collecionem. Virtutis contemplatoribus
gratiam uirtutum inhians. et inuisibiliter
distributionis sacre in cultissimis
susceptionibus replet. et multum lau
dabilem sensibiliter dicendo non silen
tibus oribus reclamans theologiam.
Ipsa enim sancta et supramundalium angelorum
scientia sibi exercita est et incessabilis est
diuinum amorem. malitiaque simul
cum est superat et obliuionem. In ue
stimo hec non silenti clamore
insinuat eternam eorum et inmuta
bilem uirtutem omni et gratiarum actione
diuinorum scientiam et intelligentiam. Qui in
corporales quidem seraphin interpretantes in
eloquiis sensibilibus ymaginibus
et inuisibilium manifestatorum in
tabiliter describentes incorporantes
sicut celestium ierarchiarum ut arbi
tror contemplatissimi et diuinis intellectu
alibus oculis ostenduntur. Propter quod in
quid et nunc summum sacerdotem sacre e
cultantes ipsam nobis illarescor

mant excellentissimam disposicionem
in breui et ut sensibiles asperitatibus
difformissimam eorum claritatem in
dicant. Multiforme quidem eorum
et multiplices manifestationem est ue
stimo multitudine eorum et diuinissimas
illuminationes percipiunt et si
mor et multum de minor
bus infinibilium. Alaedum quattuor ut
eloquia aiunt ex [?] pansam
pertem non enim sicut indicare
arbitror sed conuinsum est aliud. Sed
que esse eum ipsi excellentissime
essentie ordinis anagogica
et absoluta perfectissime sit. et supra
mundana prima media et ex
trema intellectualium sint et diuinorum
et uirtutum. Sic eloquiorum sanctissima
capita alarum duplicandum
sancte describes esse facies et media
et pedes eorum inponantur uiri uo
labile eorum insinuans largissi
mum id quod uere est anagogice
uirtutis. Si autem facies et pe
des tegit et sola uolat medius
alis. intellige sacre quod tamen exal
tatus excelsentissimarum essentiarum
ordo timidus est esse intellectualium et
altiora et profundiora et medius
at in consumatione ad diuinam uisionem
exaltat. Diuinis regis supponens
propriam uitam tali ab ipsis scilicet directi
ad summum cognitionem. Quod autem
eloquiis dicendum est. uelum clama
bat alter ad alterum. uero estio de
clarare quod diuinis sicut istius
sibi inuicem copiose tradunt.
Et hec sacre dignum indicat

mus memores quoniam eloquiorum hebrea vox iuxta intelligibilem nominationem vocat sanctissimas seraphim essentias ex ipsa sed divinam et immutabilem vitam perflagrantia. Dixi enim et quod hebreorum sunt interpretantes aiunt. Divinissimi seraphim ardentes interpretati et calefacientes a theologis talia nominati sunt, manifestativo habitus eorum hoc nomine. Utique unguenti iuxta symbolicam ymaginum descriptionem monstrans virtutes et manifestationem ipsius et efficacium vaporum distributionem convenientes. Ipsa enim secundum intellectum suaveolens essentia ab igneis et purgatissimis mentibus in noticiam moveri amat, et divinissimas suas inspirationes in divinissimis distributionibus donat sic se supermundane evacuantibus. Propterea divinissimum secundum celestium essentiarum ordo ignorat divinissimum intellectum in sanctificationem descendentem. Intelligunt autem eum sacre Ihesus que super nos sit se ipsum sanctificantem per divinam et ineffabilem bonitatem et a presulsio et a se ipso et spiritu humanitus sanctificatum aspiciens ipso operum novit principium in quibus utique divinitus agens secundum essentiam immutabilem hominis. In sacrorum symbolorum traditione sanctificato divino existimant seraphim evidenter immutabilis videns et describens quoniam sed quod secundum nos est nihil adiunctum in humanatione. Et adhuc divini quia unguento utitur ad omnem divinam perfectionem ostendens apte iuxta eloquium sanctificantem sanctificatumque Ihesum ipsum existentem secundum se ipsum secundum omnem divinam beneficentiam. Propter quod et sacre divine generationis perficiunt donationem et gratiam in unguenti perfectivis divinissimis consummationibus. Inde ut existimo et purgatio baptisterio unguentum servificeris simbolis infundens summi sacerdotis super aspectum clamat contemplantis oculis usque et secundum suam mortem per crucem Ihesum pro nostra divina generatione demersum. Hoc divino et potentissimo descensu in mortem suam iuxta occultum eloquium baptizatos secundum peccatum mortis veteris absorptione divinitus emigentem et renovantem ad divinam et eternam consistentiam. Sed et ipsi perfecto sacratissima divine generationis teletha divinum spiritus secundum adventum unguenti donat consummatoria unctio. Caracterizantem ut existimo sacer simbolorum ymaginaria descriptione ab ipso propter nos humanitus divino spiritu sanctificato immutabili secundum habitus divinitatis existentem divinissimi spiritus donationem. At hierarchice quod divinum intellige altaris sacrarium consummatorem sanctificationum hostiarum legislator sacratissimis unguenti perficit sanctissimis effusionibus. Est autem supercelestis et superessentialis thearchia omnium sanctificationum

et deificationis principium et essentia
et perfectiva virtus. Si enim est divinissimum
nostri altare ihesus. principalis divi
na divinorum oblatio. in quo iuxta elo
quium oblati et mistice holocau
stomati accessum habemus. sed mundi
nis oculis videbimus ipsum divinissi
mum altare in quo perfecta perfici
untur et sanctificantur ab ipso divinissimo
unguento perfectum; sanctificatur enim
pro nobis semetipsum sanctificat ihesus
et omni nos sanctitate replet. iste per
fectionum dispensatorie in nos tamquam
deo genitos decepto benigne descen
dentium. Ipsi eximio secundum intellectum
ierarchicum deo tractatum nostre ie
rarchie duces perfectissimum
hoc sacrificium unguenti telethanice
perfectorum actiose nominaverunt. frequenter insignes
dixit divi teletam utique velut consilium divinam.
ipsius perfectam operationem laudantes; et
non ipsius hostia et spiritus nos humanitus
sanctificari et deificare omnia perficere et
sanctificare perfecta divinum vero deo accep
tabilium prophetarum inspirationes melo
dema autem quod hebreorum secundum scien
tes resonant divinum declarare aut lau
dare dominum. Totius igitur theophanie
et eptionis ... ierar
chicorum sillologiam sacre descriptionis
non inconveniens est recordari deo
motam prophetarum ymnologiam docet
divinissimum non et caste sic et divinum
laudabiliter sacris dignas esse divinas actio
Hec quidem quid divinissimum nes
unguenti perfecta opera; post autem formalis
sit post divinas sacras actiones ipsis
exponere sacerdotales ordinationes

et partes universitatis earum et operationes
et consummationes et super has triuni
tatem secundum firmamentum ordinum
ut demonstretur secundum nos ierar
chice disposita coordinatur quidem et in
ornatum et immixtum clare distin
guens. replens in ornatum et ordi
natum et inconfusum in ipsis se ipsam
manifestans secundum ordinum analo
giam; et omnis quidem ierarchie ter
nariam divisionem in ipsis iam a nobis
laudatis ierarchiis ut estimo bene
exposuimus dicentes. Quod secundum nos
sacra traditio hic omnem ierarchi
cam actionem in sanctissimas theleras di
visam et divinas earum scientias et doctri
nas et ab ipsis sacre perfectas. Er
go sanctissima quidem supercelestium
essentiarum ierarchia teletam quidem
habet secundum virtutem propriam dei et divinorum
immaterialissimam intelligentiam et deifor
mitatis integeritatem. tum est pos
sibile deo similem fieri; intime du
centes et ad sanctam ipsam consummatio
nem ducens. esse divini primitas esse
ntias sacrosque ordines disponit et p
ropriam consuevit ad donatas
ipsi deificas scientias ab ipsa per se ipsa
perfecta et sapientifica divinorum animorum
divinitate. Ipse autem primarum essen
tiarum subiectas dispositiones. tamquam per illas
divinitus exaltare ad deificam di
vinitatis illuminatione. Ipsi ordines
et sic et ne violantur. post illa
nec celeste et supermundanam ierar
chiam et eam quam secundum nos esse beneficie
divinitas sanctas donavit asserit
crassis quidem existentibus; secundum eloquium

donnuit iux legē ierarchiā
obsc̄is uerorꝫ karactib; ꝛ lo
gillimis p̄ncipaliū exemplorꝫ
ymagib; ꝛ di ffisitib; ad intell
enigmatib; ꝛ figis n̄ facil edis
cretā h̄iuib; occultā eis ꝯtēpla
tōm ī ip̄is luce ī ħr inis aspecti
b; ī nocue d̄ clari. Huic ē legē
ierarchie teleta q̄ ad sp̄ualē
d̄i cultū anagoge. Manuduc
tores aū adeam ip̄i scīm illd
tab'naculū a moyse sacre eru
diti. primo ē legē pontificū
duce ꝛ doctore ad q̄ scīm tab'
naculū introductiue sacro
scribēs. sc̄d' legē ierarchiam
ymaginū q̄ forme ostense ei
ī̄ syna monte vocat omnia
sed legē sacrificādi. Cū ū p̄fcā
a legalib; simbol' p̄portoaliter
ꝯ p̄fectiorem doctrinā reducunt,
p̄fectiorē aū doctrinā theology
a ē nos ierarchiam dic̄ ple
nitudinem hāc illi uocāt ꝛ
scīm finem. Est aū ꝛ celestis
ꝛ legalis ꝯmicarie medieta
ti extremorꝫ recepta ei quib
cōicans intellectualib; ꝯtēpl'oi
bꝫ. Huic uō q̄ simbol' sen
sibilib; uariatur. ꝛ p eā sacre
idem reducitur, ꝛ triū aū sūt
hī ierarchice diuisionis ꝯ̄c̄l
sumas teletarꝫ sc̄ificationes
diuisa ꝛ diformes sacrorꝫ mi
nistros ꝛ ab ip̄is proportionali
ī sac̄ adducēdos. Vna q̄ ū
nā ū n̄re ierarchie d̄iuinum
ꝯsequentī ꝛ legali ꝛ diuinorꝫ

eorꝫ que ē nos ierarchie prima
ꝛ media ꝛ ultima ordinatur
uirtute ꝛ diuina analogya p̄
uisa ꝛ omni lō ornatū ꝛ sc̄d'
ordinē ꝯpacta ꝛ ꝯiunctā socie
tate. Sc̄issima q̄ ē theletarꝫ sa
crificio primā quid ħr diuor
mē uirtutē ꝛ scīm ip̄fectorꝫ pur
gātem. Mediam aū purgatorꝫ
illūiatiūē doctrinā. Nouissimā
ū ꝛ p̄orꝫ ꝯsumatam erudicorꝫ
ī scīa p̄ulcō doctrinarꝫ ꝯsūa
onē. Jp̄a aū sacrificātium
disp̄o ī potenti uirtute prima
p theletas purgās inp̄fectos
īmedia aut luce purgatos
ducit. In ultima uō ꝛ sūmis
sima sacrificātiū uirtutum
p̄ficit diuino lumī ꝯiūcatel'
in ꝯtemplabilium illūiacōnū
scib; ꝯtēplōnib; p̄ficiens
ū aū uir' prima quid est p̄
gans. Media uō p̄ purgatorū
illūians. ꝛ quorūdā sacrorꝫ ꝯtēplatā
v'ma ꝛ diuinorꝫ aliarꝫ ip̄a scīarum
ꝛ illuminationum
photismatū q̄ efficit ꝯtem
platē declarans ꝯsumatam sc̄ie
ciam. Sc̄ē ē teletarꝫ actiōis
trina uir' laudet sacre q̄ē
ꝛ dine eme(?) ... ꝛ baptismi
theogenesie ex eloquiis ꝯprobate
purgacōe. ꝛ purgatiua illūina
tione, synaxeos ꝛ muri telete
ꝯsūatiue diuinorꝫ actuū cogni
ꝛ scīa. p quam sacerdocium
ad diuinitatē tamq̄ unificā in
anagoge ꝛ bissima cōicatio
p̄ficitur. Nc aū sacerdotal' disp̄ō
seq̄t narrādi. ī purgātam ꝛ

illuminativam et consummativam
ordinationem divisa. **De sacerdotali
bus consumationibus**
VI Hec quidem igitur est divina
tis sacratissima per primam secundum
ad divinissimam suam reducens
lucem, aut in sensibilibus eloquiorum esse
tias id divinis imaginibus eis cognitam abstra
priam uelentes, et per illa tali a
prima divi uidentes operationes pulch
ergo omnis inuisibilibus et uisibilibus boni or
natus principium et fundamentum in di
fectores primos mittit deificos me
dios uenire, et per illos tamquam
lucidiores alios et ad participationem
luminis et sanctitatem opportunum ha
bentes in subiectos proportionaliter
et sicut apparet. Horum igitur est pri
morum de fundamentum sanctis copiose im
missum que iuxta eos est osten
dere et ab ipsis sacre contemplata
diuinitatis spectacula et docere quia ierarc
hiarum cum scientia consumatiua eos qui post
se sunt ierarchie sunt similiter omnia bene
decentium et per uirtutem accipien
tium et tradere sed dignitatem
sacre structure et integre participan
tium sacerdotali consumatione. Primus
ergo diuinus pontificum ordo primitus
quidem est diuiditur ordinationem. Ul
timissimus autem et nouissimus ue
rum idcirco in ipsum perficitur et implet
omnis nostre ierarchie dispositio. Sicut enim om
nem ierarchiam uidemus in ihesum
consummatam, sic unamquamque in proprium
diuinum summum sacerdotem. Ipsa autem ie
rarchia ordinis uirtus in omnibus dis
secatur sacris uniuersitatibus et
per omnes diuinos ordines operatur
proprie ierarchice misteria. Discrete
autem prime aliis ceteris ordinibus istam
operationem diuina lex distribuit di
uiniores sanctificationes. Hec enim
sunt perfectrices uirtutis diuine yma
gines consumantes omnia diuinissima
symbola et omnes sacras dispositiones,
et si enim ac sacerdotibus perficitur quedam
honorabilium simbolorum. Sed numquam
aliquando sacram theogenesiam sacer
dos operabitur sine diuinissimo unguento
sed diuine communionis perficiet miste
ria, neque diuinissimo altari communitis
suppositis simbolis. Sed neque ipse sa
cerdos erit initiator ierarchicis con
sumationibus unde sortitur. Iam di
uina legis lator ierarchicorum or
dinum sanctificationem et diuini ungen
ti consumationem et sacram altaris
purgationem diuinorum pontificum
perfectiuis uirtutibus singulariter
diuisit. Est ergo sanctificus ordo con
sumare uirtutis repletus perfecta
ierarchie discrete perficiens et sci
entias sacrorum manifestatorum
erudiens. Et docet proportionales
eorum et sacros habitus et uirtutes.
Sacerdotum autem lucidus ordo in
sacras hostiarum inspectiones manu
ducit perfectos sub diuinis pontifi
calium ordine et per eum sacrificans
sacras proprias actiones, quibus hec
quidem ipse agit diuinas ostendens
perfectissima symbola et contempla
tores aduenientes perficiens
et sanctorum telearum communicatores in
summum autem sacerdotem remittens
scientiam contemplatam sacrificationem

Margin (left): Diuina quidem … / perfectionum doctrina.

n desiderantes. Ministranti-
um ordo purgativus et discretivum
discretus ante in sacerdotes sanctifica-
tores accessionem purgat ad-
venientes, puros eos perfici-
ens contrariis et ad sacrificiorum inspec-
tionem coaptatos. Adhuc et ab-
solvit et a decentia tam abrenun-
ciatorum statuitur et iterum ad or-
tum conducit; purgare enim est
ordinationis et virtutis reple-
vit invisibiles advenientibus
per eius vite amictum et per eius co-
nvocationis tenebrosum ostendentes
et educentes eos reordinandos
ex eius splendentibus illustrationibus con-
cedens purgatum quod est ministra-
tiva dispositio in manifestum sanctos
sacerdotum sanctificationes reducens
purgatos et ipsos indicans
et inflammans mundatos elo-
quiorum illuminationibus et doctrinis
et adhuc inmundos sacerdotibus
a se ipsis separans. Propter quod et sa-
cra statuit pontifex ierarchica
legis iam ad sacra pervenien-
tes in intimum ipsis illis purgationibus
illuminans et ad sacra eorum in-
spectores et communicatores accessum
purgatis virtutibus tradens
et per eas eos impollutos accipi-
ens. Ostensum est quando pontifi-
cum quidem ordo consummativus et perfi-
ciens, sacerdotum autem illuminativus et in-
ductivus. Ministrantium vero purga-
tivus et discretivus secundum ierarchicum or-
dinem non perficere tantum sed illuminare
simul et mundare cognoscente

Inde iam theogenia virtus advenien-
tis veteris denudat vestimentum.

et sacerdotalium virtute. Hinc in
se ipsa cum illuminativa et purgati-
vam scientiam. Ipse quidem non minores
in ea quam meliora sunt transmotione non
possibile eo quod iniustius eis sit ad hi-
conari maiestatem. Ipse audivi-
ores virtutes cum propriis et obiectas
sue perfectionis sacra scientia cognoscunt.
Manifestum quam divinarum sunt actionum
ymagines ipse sanctificative disposi-
tiones bene ornati et confusi divinarum
compositionum ordinis in semetipsis osten-
dentes ordinatas illuminationes
in primas et medias et ultimas
sacras actiones et ordinationes in dis-
cretionibus ierarchicis ordinate sunt
manifestantes ut diximus in se
ipsis divinarum compositionum ordinatum et
inconfusum, quam enim divinitas in supercele-
stes animos purgat primum deinde il-
luminat et illuminatos consummat ad di-
formem perfectionem. Convenienter pontifica-
lis divinarum ymaginum indiscretas
se ipsa altius ordinationes et vir-
tutes apte ostendens divinas opera-
tiones in sanctissimas et inconfusis or-
dinibus ponderate et inconfuse sta-
tutas. Sed quam sanctificans ordinationes
et principes virtutesque eorum compositio-
nes diximus, quantum nobis possibile
est, et sanctissimas eorum quantum
potentes sumus inspiciamus
consummationes. Misterium sancti

[S]ummi quidem unguentum. Consummatum.
Sacerdos ad ierarchicam consum-
mationem accedens utique
pede intimas autem conspectum alta-
ris divini sunt caput habet adeo

tradita eloquia. et ierarchicam impositionem manuum, et hoc modo a perficiente eum summo sacerdote sanctissimis invocationibus consummatur. Sacerdos autem utroque pede inclinans in conspectu divini altaris super caput habet ierarchicam dexteram et sic modo a perficiente eum summo sacerdote sacratis invocationibus sanctificatur. Minister vero uno pedibus inclinans in conspectu altaris super caput habet perficientis eum summi sacerdotis dexteram, perficiendus ab ipso ministrantium consummativis invocationibus. Unicuique autem eorum cruciforme figura a perficiente summo sacerdote signaculum per unumquemque predictorum sacratum fit, et consummativa salutatio, salutante omni divino presenti viro et consummante summo sacerdote ad aliquid dictorum divinarum ordinationum unumquemque consummatum. Theoria.

Omnia quidem sunt summis sacerdotibus et sacerdotibus et ministris communia sanctificativis eorum consummationibus: ad divinum altare accessus et inclinatio, ierarchice manus impositio, cruciforme signaculum, preconium et consummativa salutatio. Separata autem et discreta summis quidem summis sacerdotibus eloquiorum super caput impositio, non habentibus hec minoribus ordinibus. Sacerdotibus vero ambobus pedibus inclinatio, non habentibus hec ministris. Ministri enim, sicut dictum est, unum inclinant pedibus tantum. Igitur ad divinum altare accessus et supplexio insinuat omnibus sanctificate perficiendis subponere vitam consummationis principi deo, et propriam vitam et suam intellectualem universitatem castissimam ipsi oblatam accedere et conformem et ut est possibile dignam existentem divino et sanctissimo et sacerdotali altari, operante sanctifice deiformes intellectus. Ierarchice autem manus impositio quidem manifestat perfectivam principalem protectionem, sub qua tamquam discipulis sanctis custodiuntur paterne, ipsis quidem habitum et virtutem sanctificativam donante, contrarias vero eius virtutes segregante. Docet autem simul et omnes perficere sanctificativas operationes, tamquam sub deo agentes propriam et per ipsum operationum eum habentes in omnibus ducem. Cruciforme autem signaculum omnium simul carnalium concupiscentiarum immobilitatem et dei imitatricem vitam respicientem recte et iuxta ipsum Iesum et divinissimam vitam usque ad crucem et mortem cum divina impeccabilitate venientis, et sic viventes tamquam conformes signat in cruciformi ipsius impeccabilitatis ymagine. Sacratum vero consummationum et consummandorum preconium predicantem summus sacerdos reboat mistice declarante quoniam amicus deo sanctificator manifestator est divine electionis, non ipse propria gratia perficiendos in sanctificativam ducens consummationem, sed ab ipso motus in omnibus ierarchicis sanctificationibus. Ita Moyses legalis sanctificator non prius fratrem quidem Aaron in sacerdotalem consummationem ducit, et amicum deo se esse

de diuina sorte
mathie data

7 sctificatum estimans. donec diui
tus inspecte motus a pfectorum
principe ds sacerdotalem ierar
chice pfec. Et 7 diuinus nr 7
primus scificat. fcs est ei 7 h
sp nos humanissime ipse. n se ip
sa glificauit ut eloquia aunt
h qui locutus est ad eu. Tu es
sacerdos ine. s. or. m. Qp g et
ipse i sacerdotale osumationem
ducens discipulos 7 quid ibsis
tens ut ds pfectis princeps.
tu isalluminatiu pfem 7 diuinu
spm pfectis principale reci
lit ierarchice pfectom anu
cians discipulis ut eloquia
aunt ab ierosolimis n recede
s expectare pmissionem patris
qm audistis p m. q uos bap
tizabimini in spu sancto. Et
quid ipse discipulo uertex cu
eo ordinata sibi ierarchica de
cade. i duodenariu disciplo
uenies. scifica osumatorem
i diuinitate electem timidus
relinqt. ostende dicens g eli
gam 7 a diuina sorte diuinitus
ostensu. sacu duodenariu nu
mer ierarchicu recep. De
diuina aut sorte hinc ma
thie data. Alii quid alia dixe
rt n recte ut estimo. meu
7 ipse sensu dicam. uit ei michi
eloquia sortem noiasse diui
num q'da donu declarans
illi ierarchico choro a diuina
electe ostensu. Qp ei aliqd
diuinu sumus sacerdos n pse
ipm mouet debet sacerdotales fa
cere pfces. s ds sbi mouentes
eas ierarchice 7 celestes pficere.
Ipse aut ad finem scifice osilati
onis saluta. sacrata uniformi
ht. Omnis ei quicunqz assiit scifi
cis existentes ordinibus. sz 7 ipse
pficies summus sacerdos salutare
pfficit. cui ei scificatus h mundi
b 7 uirtutib 7 diuina uocatio
7 scificatio aclsificam pfcom
adueni aut cacamabiles est
coordinatis 7 sacratissis ordinibz
i diuiformissima ducet pulchritu
dinem amantib. equiformib.
ais. 7 abeus sacre aduit. Inse
ad inuicem scifica salutis. scifi
catur. equiformi aior sacram
societate declarans. 7 iuit se in
uicem amabile letica tamqz integ
saluante scificata formacione
diuiformissimam pulchritudi
nem. Hg ut diximus est osumaria
totius scifice osumonis. Summus
aut sacerdos dicite sr eloquiorum
st capud sacratissimarum sr pfce.
qm. n. osilata totis sacerdotum ut
7 disciplina diuinus summus sac
dotib. q diuina donatur 7 pfec
tus principe diuinitate. pulchre
i ierarchicis capitibz sr ponit deo
tradita 7 theoptie. 7 theophanie
una re omnium diuinorum 7 sacrorum
operatorum quem abundant diuina
opera nre ierarchie donata sr
tamqz diuiform summo sacerdote to
ci ierarchie uitanis integre p
ticipante. omnium aut ierarchi

eloquia osumati 7 disciplinate mani
festatoria totius theologie.

earum sanctarum laudationum et sanctarum acti-
onum uerarum et deo traditarum scientiam illu-
minato tamen secundum analogiam proportionibus
ierarchicas traditiones et perficiente
eos uenustissimis sanctis et sanctissimis
anagogicis ierarchicis que sunt totius
ierarchie perfectissima. Sacerdo-
tibus autem pedum inclinatio conuenienter
est ultra ministratam dispositionem
tamquam lumen inclinante illa et hoc
ierarchico secernere consummare.
Ipsi igitur inclinatio significat sanctum acces-
sum accedentis referentis deo quod
diuinitus accedens; ipsum uero ut sepe
diximus tres sacre consummatiuum
dispositiones per tres sanctissimas theole-
tas et uirtutes. Sic sedent tribus con-
summatorum ordinibus tribus diuinam augu-
salutarem eorum sacrificator ac-
cessum. Aperte ministratam dispo-
sitionem tamen purgatam unam sacrifi-
cat purgandorum accessum sub diui-
na sanctis portis altare tangens immundos
purgantur autem secundum mundane obla-
tis. Sacerdotes autem utroque pede in-
clinant uelut a suis sacre ac-
cessibus non solum mundantibus sed et
manifestissimis suis sanctificationibus
anagogice purificatam uitam
in contemplatiuum habitum et uirtutem
a sacrifice consummantibus. Summus
autem sacerdos utroque pede inclinans
est capud habet tradita a deo eloquia
diuinis ministratam uirtutem purga-
tam et a sacrifica illuminatos ad
inspectorum a bipsis sacrorum proporcio-
naliter eis sanctam ierarchice ducens
et perficiam consummans accedentes

Hec ad integra sed eos oblacionem. **De per-**
ficiendis ordinibus.

Hi quos sacerdotales ordines et perfi-
ciens uirtutes que earum ex-
ceptionem et consummantes. Sed ipsi autem
triniutas consummatorum ordinum
deinde narrandi. Dicimus igitur quod
purgandi quidem sunt ordines sacri-
ficantibus et ministrantibus dilecte
multitudines quas iam memo-
riam fecimus. Eius quidem tamquam
adhuc ab administrantium
obstetricibus eloquiis ad uitalem ap-
perfectionem et reformande et figurande
eorum quod ad diuinam quasi ex ea ap-
taruntur uita. Reuocande bonorum
eloquiorum consiliatoria doctrina eorum
tamquam adhuc a contrariis ut timi-
dis infirmitate timide et affici-
entibus uirtutem eloquiis corro-
borande; eorum uelut adhuc
ad sequentes actiones expellit
et inducende, eorum tamquam reduc-
te quidem, nondum uero castissime con-
sistentem in diuinioribus habitudinibus
et immutabilibus habitus. Isti enim
sunt purgandi ordines angelica
tamen obstetricatione et purgatiua
uirtute, hos ministrorum sacris
suis uirtutibus perficiunt ad con-
summare purgatos eorum illumi-
natiue manifestissime eorum
sacrificationem contemplatiuam
communicationi tradendi. Me-
dius autem ordo est contemplatiuus
quibusdam sacrificiis proportionaliter
in puritate omni contemplans sacerdo-
tibus illuminandi secretis tribuitur.

ceterorum est ut estimo clarorum. quinimmo ipse purgatur omni immunda macula, et castissimum habens spiritualium immutabilem fundamentum in contemplativum habitum et virtutem sacrifice transit et consortatur per se divinis simbolis in contemplatione eorum et communicatione. sic omnis sacre leticie repletur. per hec ad divinum sancte eorum amorem sanctificatis ascensionibus superioribus proportionaliter elevatur. hunc ego dico sanctum ipsi ordinem. tamquam per omnem venientem purgationem et sacra manifestissimarum hostiarum inspectione et communicatione quantum iustum est et dignum. Perficiendorum autem omnium altior ordo monachorum sacra clausus. omni quidem mundata purgatione et perfecta propriarum actionum castitate. omni quantacumque ut fas est eam contemplante sacra sanctificatione in intelligibili theoria et communicatione facta et pontificum consummativis virtutibus manu ducta et divinis eorum illuminationibus et ierarchicis traditionibus edocta considerans per se sacrarum hostiarum sacrificationes et a sacra earum scientia proportionaliter in consummatissimam ascendens consummationem. Unde divini duces nostri nominationibus eos sanctis dignati sunt. alii quidem therapeutas. alii autem monachos ipsos nominantes. ex dei puro ministerio et famulatu et non partita et singulari vita tamquam unificante eos in separabilibus sacris complicationibus in deiformem unitatem et amicam deo consummationem. propter quod et consummatricem eis donavit gratiam sancta legislatio et quadam eos dignata est consecrativa invocatione, non ierarchica (illa enim solis sacrificis ordinibus), sed sanctificata a sacris sacerdotibus ierarchica per secunde sedis sanctificationem. Misterium monastice consummationis.

Sacerdos quidem stat in conspectu divini altaris, monachicam invocationem psallens. Consummandus autem retro sacerdotem stat, non utrique pedes inclinans neque uni pedum, nec super caput habens deo tradita eloquia, sed solo sacerdoti astans psallenti super ipso misticam invocationem. perficiens autem eam sacerdos ad perficiendum veniens interrogat primum hunc si per omnem abrenuntiat diversis non solum conversationibus sed phantasiis. Deinde perfectissimam eum narrat testimonium perhibens quod oportet eum mediocria superare. hunc autem omnia perficientem intrepide confitentem cum vivifico illi insigniens signaculo ipsum sacerdos tondet, trinam divinam beatitudinem invocans sanctam, et vestem omnem exuens alteram induit, et cum aliis viris quicumque assistunt salutans eum, secum perficit divinorum misteriorum participationem. Theoria

Quod nec pedibus inclinat neque super caput habet a deo tradita eloquia, sed astat tantum sacerdoti invocanti, planum autem est quod ipse stantem in singulari et sacra statione sacerdotales psalleri declarat.

psalleri declarat ut monachicum ordinem

pat monachicum ordinem sequentem
ordines. et est ipsis tamquam sequentem
in divinam providencia sacrorum scientiam
vero tenens ascendentem. participans
non solum consummationibus. sed et phantasias
sensus abrenunciando consummatissimam
signat monachorum perfectionem in ista
unificativum imaginatorum operante.
Est enim ut dixerim non medie perfici
endorum ordinum. sed omnium altioris;
propter quod et in multa a media ordinatione
indiscrete exigimus in hoc sic
in quodam singularibus monachicis
tamque ad unum sic debentibus uni
ficari et ad divinam unitatem congrega
ri et ad sanctificam ut iustum est refor
mari vitam illam congnatam
et habentem immixtus. et magis convenit
reliquis consummandorum ordinationes
permanentem. Crucifixionis autem
similitudinis signaculum sicut iam
ante dictum est declarat omnibus
sic carnalibus desideriis occumbi.
Capillorum sic tonsum sigem viven
dam non figuratam vitam non infictis
signis cum libertatem sic posite fortem
tem. sed ipsam in se ipsa non in variis
pulchritudinibus sed coadunatam
et monachicis vivendi formissimam
reductam. Prioris autem vesti
menti expulsio et alterius assump
tio. a media sacra vita in perfectiorem
consecrationem significat. sicut in sacre
theogenesia vestimenti mutatio
declarabat purgatam vitam
in contemplativam et illuminativam
habitum ascendentem. Si autem et hic
sacerdos et omnis quicumque assistit

sancti consummationem salutant. sanctam di
formium intellige societatem ca
ritatis et leticiam divinam condelectantes
sanctis invicem. Intinc autem omnium
sacerdotes in illuminativam communionem vo
cat consummativi sigla sacre quo
modo perfecit. Si vere in monac
hicam perveniunt et coadunatam
anagogen non contemplatorem erit
solummodo sed et sacrorum. nec
iuxta medium ordinem in com
munionem veniet sacratissimorum
symbolorum. sed cum divina ascese par
ticipatorum sacrorum scientia alio
modo super sacrarum perfectam
in assumptionem veniet divine
communionis. propter quod et sacerdota
libus ordinibus in sacre convocatione
sic sanctificantibus in finecissima
sacrarum oblationum sanctissime eucha
ristie cibo traditur a consumma
te eas summo sacerdote non solum
que divinorum misteriorum assumptio
uniuscuiusque ierarchice principa
tionis est consummatio. sed quod et ip
sa communionem et divinissi
mam donationem ipsorum que habitur
est per singulas sacre omnis ordi
nationes participant ad propria
eorum ponit anagogen et consu
mationem. Comprehendum
est igitur ante dictis que in sacre quidem tele
te purgo sit et illuminatio et consummatio;
ministri autem purgatos ordo; sac
cerdotes vero illuminatos; consummantem
autem difformissimi sacerdotes,
purgatus vero ordo sacre inspe
ctionis et communionis non participes

quantum adhuc purgantur. conte-
platiuus ordo sacer plebs consummat-
ur. ordo est adunatorum monachorum.
sic enim et nos ierarchia addo secretis
ordinibus sacre disposita celestibus
iararchiis conformis est diuine imita-
tionis sue quantum in uiris salutares
difformes karacteres. Sed dicis quod
celestibus ierarchiis de sub sancto ordo
purgatiui ordines non. non. iustum in-
ueniri dicere tamquam iam quedam celes-
tis dispositio sit polluta. Ego autem
quod quidem immaculatam perfectissime
sunt et castissimum sunt immundane
habitum confiteor omnino. si non omnino recti-
do sanctissimo intellecturi. Si enim ali-
quis eorum amalicia receptus
celestique et infusa eorum diuinorum
angelorum armonia in obscurum
apostaticarum multitudinum e-
uectus est casus. Sed est dicere in
raptus in celesti ierarchia quod pro eo
ibi tenens essentiis adeo tamquam
ignotorum illuminato in perfectiorem
eos scientiam ducens diuinarum cog-
nitionum et ignorantiam eorum
quorum non dum scientiam habebant
ut potens purgans per primas
et diuiniores essentias reductas
in superiores diuinarum contemplationum
et manifestiores claritates;
sic et illuminati ordines sunt et consu-
mati et purgatiui et consummati-
ui celestem iararchiam tamquam
excellentiis et diuinis essen-
tiis inferiores sacras et celes-
tes dispositiones cum omni castitate
purgantibus ordinibus et perfectoribus

celestium ierarchiarum ipsi et ibi quod
eas diuinissimarum illuminationum et consumma-
tionum in sacratissima ierarchia in-
telligentiarum sciam. et nunc. iam ante dictum est.
et reliquimus diuinitus composita non eas est
omnes celestes dispositiones. in omnibus sacer-
dotibus illuminatorum in sciis. Sed ex
de quibus inmediate primas per illas
autem sicut uirum ex eo sacras perfectiora
uero eis illuminari manifestissimum
diuinitatis radiis claris. De per-
ficiendis dormientibus. VIII

His autem diffinitis uerum est dice-
re tradicio et que ante sacre in
dormientibus perficienda sunt. Etenim
nunc hoc adest sanctis et mundis si ne
diuisa forte est uiuorum quod uite sic ad
mortem uenientes. qui quidem
sacram habent uitam in suas promissiones
diuinitatis respicientes tamquam ui-
tam suam. mea quod sed ipsa est
rem resurrectione contemplaturi cum
firma et uera spe in letitia di-
uina ad mortis suum ueniunt
uel ad finem diuinorum certaminum
ipsissima et non deficiente uita et
salute. que per eos erit omnino sancte-
tes per futuram suam uisem re-
nem. Sed enim esse adeum inma-
las habere uitam potentem cadendo
conuersionem non uenientes mea
lum generatione. indiuisibiliter habebit
difformissimam transformationem,
munda autem sanctorum animarum coniuga et
conuincia corpora conspecta et con-
tinuitatem sed diuinas suas collo-
cantes. iam iam immutabili sed
diuinam uitam fundamento recipient

pparam resurrectionem, eo .n. quod in uita
erat per hanc uitam in sacrificiis animabus
illud in libra xpi status discrimine et
incorruptibilem immortalemque et
beatam recipient quietem. In huius quod
status est quies in leticia et immobi
lis spe in diuinorum contemplatione perue
niunt sinuum. Studiosum alii
quid in consistentiam irreuocabili
estimant reddere, alii uero eorumdem
similis eorum propriarum animarum coniugionem
uel incorruptam eis existentem
deformem uitam et beatam quietem
non intelligentes in sacris scientia di
uina eruditi. Reuocauerunt iam per nos
ipso deiformissimam uitam. Aliarum
corporum aliorum distribuunt animabus
coniugentes. iniuste agentes. ut credi
mus ut estimo suspicantes. diuinis
animabus et sacris retributionibus ne iter
re priuantes ad finem uenientia
diuinissimorum cursum; Alii autem corpo
rum uestitio quorum ad iniles noui
nes reuocantur. dixerunt conformem
huius uite sanctis repromissionem
sanctissimam et beatissimam quietem et
escas propriam mutante uite eius
qui in angelis sunt. in iuste pie
certum, sed non recedi aliquis animae
stillis uiris in tales erroneis sed con
festim se susceptos esse conformem
quietem scientes cum in finem ueni
ent huius uite in incorruptionem
suam iam uel propinquior est iam
sanctam manifestum uidetur et dona
tores diuinitatis laudant et dona
ta diuine dilectionis implentur
ad ea que retro sunt conuersionem
non in aliquid timentes sed bene scientes
quod possessa bona firmiter et
eternaliter habebunt. Coinqui
natoribus autem peccati et immundis ma
culis quicquid sacrum quandiu
conferimus doctrinam ipsi non eam
ex ipso animo perdite re peruenientes
in corruptentes sponte se dederunt
concupiscentias. cum ad finem ueni
unt huius uite inpari. ut eos
bene spernent manifestis eloquiorum
diuinam legis lacio perditas propriis
passionibus uoluptates aliis
celis inspicientes. et sacram uitam
qua stulte recesserunt deificatam
tes miserabiliter et coacte retinden
tur hac uita ad illam sacram
spe manuducti. propter pessimam
uitam. talium autem in nullo futuro
seculo doceamus sanctorum uirorum ipse
quid ad finem ueniens propter eternam
animum letitia sancta repletur. et
cum delectatione multa ad iam ascen
dit diuine ternam gloriosus. Conue
nientis autem domestici per diuinam
familiaritatem et similem conuersatio
nem. ipsum qui est deificatum ad pal
miferam optate uenientem fi
nem. et uictorie eius congratulatorios
cantus referunt. adhuc et se
uentos fore ad similem optantes
quietem. accipientes autem eum ad
summum sacerdotem ducunt tamquam
ad coronarum diuinarum donatorem.
Ipse autem cantans suscipit et perficit que le
gem sacram instituit dormientibus perficiendi.

Mulierum in sede dormien
tibus
congregans diuinus [illegible]

diuinus sacerdos sacrum eorum signe sanctificos sine ordine dormientis in conspectu diuini altaris recumbere faciens eum inciatur deo orationem et euchristiam. Si autem sanctis monachis aut sacro populo coordinatus est, ad honorabile sacerdotum ipsum recumbere facit, aut sacerdotale sacro uero. Deinde perficit. Addeunt euc haristialem ordinem summus sacerdos. Consequitur autem ministri in diuinis eloquiis prolatas. Iste me dietes promissiones de sacra nostra resurrectione legentes, sacros sitentes hec cantant, et potentes psalicorum eloquiorum cantus. Deinde ministrantium primus resoluit cathetumenos, et proclamat inde uenientes sanctos cum quibus dignatur modo defunctus coordinata recitatione. Et hortatur omnes in christo petere beatam consummationem. Deinde accedens diuinus summus sacerdos orationem sacratissimam super eo facit. Et post orationem ipse summus sacerdos ordinem sacratissimam super eo facit. Et post ordinem ipse summus sacerdos salutat dormientem, et post eum presentes omnes. Salutantibus autem omnibus, infundit dormienti oleum summus sacerdos, et pro omnibus ordinem faciens sanctam reponit in domo honorabili corpus cum aliorum coordinato sanctorum corporibus. Theoria.

Sed hec quidem si uiderint aut audierint immundi ad nos perficienda, late re-

dibunt ut arbitror et erroris nostri miserebuntur. Horum autem ad hoc minari; si eis non acciderit ut celo quia autem in intelligunt. Nos autem inuisibilia perficiendo ut inspicientes, ihesu luci duce dei mus. Quoniam non irrationaliter summus sacerdos neque ordinatum eorum inducit et imponit dormiente. Significat enim manifeste illos fore omnes in ipsa iam generatione recubitus. Piura hec propriam uitam implentes, ut potentes, si diformem quis huius hic et sacratissimam uitam quantum uiro dei imitatio comprehensibilis est in diuinis erit preclusum futurum et beatis quietibus. Ipsi autem presummam forme consistentiam sancta filiis conformes et ipse recipient sanctis retributiones. Propter hac diuina iusticia summus sacerdos gratias agens ordinem facit, et colendum laudat diuinitatem tamquam destruentem contra omnes nos iniuste et tyrannice potentie, transducentemque nos in proprias iustificationes. Diuinarum quoque promissionum lectorum cantus manifestatoria quidem sunt beatissimarum quietudinum in fragilitate hominum, tes diuinam consummationem effectam, generabilibus dormientis uero diuinitus recepta inuentum, aut adhuc exortatam ad sitem consummationem. Sacritudine ipse nunc non omnis uir consuetudine purgandi ordines resoluuntur. Soli non sacris expellunt choris catechumenum; et eis ipse quid meruit utinam est ulterius omnis

sacre hostie ꝛ adulsim in paruu
in magnu sacre ꝯsumandoꝝ in
spicere eis tal est tamen in sacroꝝ
ꝯtemplatiue uirtutis partici
pas ſpc̄ elucente ꝛ iluciferu theo
gei se siam. Certi ñ purgādoꝝ ei
dunes ĩ doctrina ĩa fuit quid sac
tificātis. Stulte aūt adeā ꝗ̄ inferi
ſꝫ ite reuertentes. oꝫ in ea que
aīs ſꝫ ꝓpriū reductiōem ꝑficere.
Diuinoꝝ quid quāte ĩ symbol
sacre aspectibꝫ ꝛ cōtactōibꝫ rñi
bli fe ꝯuenit. ſlocebit. n. īmūde
eoꝝ participātes ad pliniu di
noꝝ a suu uenien ꝯtemptum,
ſꝫ mouement alr̃ ĩ nūc ꝑficiē
dis a parte educendi. ꝛ uidentes ꝑ
nos formidine mortis ꝛ scōꝝ ret
buitōes a uiis eloqus laudatas ex
cellig mes fore talibꝫ ĩ inmundis
ĩfinitas ꝑmitti eis eis eq̄ uisi
utile uidentes sacre ꝯsumatiū
ex ministratū recitatōe sacrū uere
existente a scīs scōꝝ mirabili ꝑ
dicatoꝝ ꝛ fortassis ꝛ ipsi ad istī
desideriu uenient ꝛ ex ministratō
scia edocente beatā uere eē ĩ ꝑso
ꝯsumptōem. Deinde accedēs diui
ssimꝰ sacdos sacram oꝛonē sup
dormientē facit. ꝛ ꝑ oꝛonē istā
sacdos eū salutat ꝛ deinde psentes
oēs. Ipa ꝗ̄ oꝛo diuinam bonita
tē deprecatur omnia q̄ dimit
tere ꝑ humanā infirmitatē cō
missa dormienti ordinareq̄ eū
ĩ luce ꝛ regiōe uiuentiū ĩ sinibꝫ
Abrahā. ysaac ꝛ Iacob. in loco q̄
expellit dolor ꝛ tristicia ꝛ angustia.

H q̄ ut arbitror clare scōꝝ
retributōes, quid eī fortassis
fieret ꝑfectissime leticie ꝛ illuīat
ei immortalitati ꝯponderatiu.
ꝛ si maxis uis ꝓportōibꝫ ſꝗ̄ istis
oīm amores animo ꝑmisssicet
sequēte sit ab actiua sua uitate
relictas hūr notātes ꝛ yin
n. esse eloquiu estimandu. q̄z
oculus ñ uidit nec a. au. ꝛ ĩ cor
h. ñ. a. q̄ ꝑparauit d. dili. se.
Sunt aūt sicut ut arbitror bissi
moꝝ ꝑriarchaꝝ ꝛ reliqꝝ scōꝝ
oīm diuinissime ꝛ bissime qui
etes diuisōes recipientes oīs.
meis ineffabile ꝛ bissimam
ꝯsumatōem. Dicas forte u
tiqꝫ h quidē recta deū eē a nob
dubitare ñ h q̄r diuinam boni
tatē summꝰ sacdos deprecat. prīo
petēs dormienti remissionē
ꝛ diuisōibꝫ equipotentē. ꝛ lucu
dissimam partē. Si eī retri
buitōes recipiat unꝰquisq̄ a
diuina iusticia que in psenti
uita bonoꝝ aut maloꝝ per
egit. finiuit aūt scōs hanc uitā
ꝓprias oꝑōes qui dormiuit. q̄
modo ꝑ quandā summꝰ sacdos
oꝛonem in alterā requiem
transueheret uel dignitatē eius.
ꝛ q̄ huic uite ꝯgruentē habu
partē unuquisq̄ diuisio elega
sequenes. Sepe enī inquit deꝰ
ad ipsū se ꝛ feret unusquisq̄ ꝑ
cor ea que gessit siue bona
siue mala; ex uo iustoꝝ oꝛo
nes ꝛ scōs hanc uitā ꝛ quāto

magis post mortem in his quae dig-
ni sunt. sacris orationibus operan-
tur tantummodo eloquiorum nos do-
cent traditiones. videamus quid a
Samuele Saul adeptus est. quod
autem Hebraeorum populus per se ipsum profuit prophe-
ticis orationibus. etenim tamquam si quis so-
le propria donante lucem illesis
oculis in participatione solaris
luminis per se ipsum propter ipsos aspectus exter-
minans. sic ad impossibiliter
concupiscat et superfluas spes quae
sanctorum summe mirabilium ora-
tiones. et secundum ipsum eorum sanctas operationes
flagitans per negligentiam divinis
donis et manifestissimis et di-
formibus maculantis recedet.
Dico autem eloquia sequens
quod utiles omnino sunt in hac vita
sanctorum orationes secundum hunc modum;
si quis divina appetens dona et
ad participationem eorum satis habitus
habitum tamquam proprie cognoscens
parvitatis veniens ad quendam
sanctorum virorum dignatus fuerit
eum sibi fieri adiutorem et con-
servum. lucrabitur omnino ex hac
omnis supereminentem utilitatem.
Consequentur enim quae petit do-
na divinissima recipiente eum
divina bonitate et propria reve-
renti conscientia et in sanctis laude et
petitarum sacrarum petitionum lau-
dabili desiderio et consequenti
et deiformi habitu. Est enim hoc divi-
num iudicium promulgatum dignis
divina dona participare secundum
ordinem divinissime donari per

dignos traditae. hoc ergo si quis dehono-
raverit sacrum ornatum et ad
militaris aestimationem veniens
sufficientem se ipsum aestimaverit ad
divinum colloquium et sanctos contempserit et
nullas petitiones dignas deo et non
sancte petierit et desiderium divinissimo
coerotoratum habuerit et sibi inet
consequens. consequenter per se ipsum ipsi
petitionem. Quae dicta autem orationis quam
summus sacerdos super orat dormienti
nos veniente ex divinis nostris duci-
bus traditionem docere necesse. Divinus
summus sacerdos explanator est iure
loquia autem divinarum iustificati-
onum. angelus enim domini omni-
potentis est, didicimus ergo ex deo traditis
eloquiis quod secundum viventibus lucidis-
sima et divina vita secundum digni-
tatem aptissimis reddit iugis de-
spiciente bonitate divine humani-
tatis ingenitas et ex humana
infirmitate maculas; quoniam quidem
nemo ut eloquia aiunt mundus a
sorde. hoc quidem ergo summus sacerdos
scit promissa existimat eloquiis. pe-
tit autem continuo fieri donari sancte
viventibus sacras retributiones. siquidem
quod videri imitationem difformi-
ter efformat. et aliorum donatas
sicut proprias expetentes gratias sic etiam
et impendentes promissiones scien-
tias et praesentibus manifestans
aperte quod ab eo secundum legem sacram
expetendi omnibus erit vita
divina vitam consiliantis. Moecisum
sacerdos divine iustitiae propheta petere
et aliquid sit a deo amabilia et ab

eo donari diuinus promissa; propter quod i
mmundus non omnino hiis docentibus. quoniam
non solum prophetico et hec audietur ordi
ne et quidem ierarchicorum simpliciter au
diet non apertiorum principium mouendo.
Sed quia iniustam orationem non consequitur
ab iniusto eloquio ipse non iniusto
audiens petitis et non accipitis quia
male petitis. quia summus diuinus sacerdos
expetit diuinitus promissa et ama
bilia deo et omnino donanda et hec propria
deiformiter habitu ostendens. bonorum
amico deo et presentibus aperte mani
festans sanctis futura dona. sic et dis
cretiuas habent summi sacerdotes vir
tutes manifestatorias diuinarum
iustificationum non ut ipsorum irratio
bilia et desidia sapientissima diui
nitate nunciatorie sequente. sed ut ipsis
prophetice ibi mouente perfectionis prin
cipe spiritu ueritatis deo iuxta dig
nitatem segregantibus; accipite enim ait
spiritum sanctum quorumcumque dimiseritis
peccata dimittuntur. quorumcumque tene
tis retenta sunt. et diuinas reue
laciones scilicet patris illuminato e
loquia autem; quodcumque ligaueris
in terra erit ligatum in celis. et quecumque s
cerit so. in ce. tamquam ewangelista il
lo totum iuxta ipsum summo
sacerdote. sed ideo fecit primarum sancti
ficationum reuelantes. manifestatore
et consummatore sibi amicos adducentes
et ipsos ex hiis dantes; sacram enim illam
theologiam ut eloquia aiunt
non per se ipsum motus in carne et sag
uine reuelantibus sed a deo invisibiliter
eum perfecta docente. Diuinis igitur
summis sacerdotibus sic et discretio
nibus et omnibus ierarchias uirtu
tibus utendum. quoquomodo consummatoris
princeps eos diuinus mouerit.
Alios autem sanctissimos sacerdotes in quibus
cumque agunt in archice attendendum.
tamquam a deo commotas. Sper
nens vos ait me spernit. Sed re
deamus in dicte orationis consequentiam;
perficiens enim eam summus sacerdos et ipse
salutat dormientem et deinde pre
sentes omnes. Delectabilis enim est et
honorabilis omnibus diformibus
secundum diuinam uitam consummatus. post uero
salutationem infundit oleum dormi
enti summus sacerdos. Memento autem
quod secundum sacram theogenesiam ante
diuinissimum lauacrum prima partici
patio sacri simboli donatur perfi
ciendo. post uniuersum priorem uestimen
ti depositionem unctionis oleum.
In fine autem omnium nunc est dormien
tem oleum effundit. et tunc quidem
olei unctio ad sacram generationem
uocat consummandum. Nunc uero infusum
oleum manifestat quod ipsa sacra
certamina militantem consummat dor
mientem. hiis perficiens summus sacerdos.
reponit in domo preciosa corpus
cum aliorum eiusdem potentium sacris cor
poribus. Si enim in anima et corpore deo a
mabilem uitam qui dormiuit
uiuebat. preciosum erit cum sancta anima
commilitans ei corpus. sed diuinas
collectantes uero diuina iusticia cum proprio
corpore se donans retributiones que certe
tamquam coeuntem et comparticipantem sancte
autem contrarie uite; propter quod et sacrorum diuina

legislatio divinas consecrationes. Iam
vobis donatas anime quid ipsum
contemplore et scientia perfectorum consummatione vero
per divinissimum tamquam in imagi
ne unguentum; divinarum consecrationum
sanctissima symbola totius homi
nis sanctificans. et iterum eius salutem
sanctificans et consummatissima ipsius
resurrectionem futuram fore de
nuntians per catholicam sanctificationem;
consummativas autem iniciationes. non est
universis scripturas interpretantibus
nec mysticum earum auditum ipsis oper
tas ex deo virtutes ex occulto
ad commune educere. sed universa sanc
tificatio habet. sine pompa doctrinas
eas edocens. et ad diviniorem habitum
et anagogen amore divino et
operationibus sanctis perfectis ex perfecti
vam illuminatione ascendet ad ex
cellentissimam eorum scientiam; quod autem
prius non divina intelligere valeret
sancte principes fidei conformis
et sacratissimorum divine consecrationis sym
bolorum. ut quid non aliis immundis bla
sphemo risu dignum. si audire
non valentes edocent summi sacer
dotes divina et sunt in intelligentibus
per imagines. tradunt sacras insti
tutiones. et quod adhuc risibilius
quoniam per eis alii abrenuntiationes
vel dicunt et sacras confessiones.
[illegible] tuam intellectualem ierarchiam
non angustari in errantibus. sed et timo
tis simul et eorum lucidicatius
gratiam diligens. defende adver
sus ab eis plantas insidias pro
nunte. et hec vive legem divinam. quoniam
in nostra scientia omnia divina circumscribun
tur. multa autem nobis ignotorum causas
habent divinas nobis quidem ignotas.
notas vero nostrorum melioribus ordinibus.
Multa autem et excellentissimas essentias
latuere. et a sola diligenter cognita sunt.
sapientissima et sapientifica divini
tate. Invenitur et de hoc causa divinis
quidem deiformes viri sancti praeceptores
ab antiqua eruditi traditione.
ad nos adducebant. aiunt enim quod
est iam quod secundum legem divinam duc
ti infantes ad statum sanctum venient
omnem purgandi errorem et immunda vi
ta. Multum iis divinis viris ducibus
in animum veniens probaverunt reci
pi infantes. sed hunc sacri viri modo
ita ut naturales adducendi pueri
parentes. tradunt puerum cuidam
eruditorum bono in divina pedagogo.
et deinceps puerum sub ipso perfecta tamquam
sub divino patre et salutis sacre
anadogo. huic quidem summus sacerdos con
fitentem iuxta divinam educare
puerum vitam. repetit abrenuntiationes
confiteri et sacras confessiones. non ut illi
forsitan ridentes dicent. alium
pro alio divina docens. nec enim haec ait.
Sic ego pro puero abrenuntiationes
aut sanctas confessiones facio.
sed quod puer abrenuntiat. hoc est
confiteor puerum credere in sen
sum sacrum venientem nostris di
vinis anagogis; abrenuntiare quidem
universaliter contrariis. confiteri autem
et cooperari divinas confessiones;
michi quidem ut estimo inconsequens
non secundum divinam puer anagogen

educitur. Dirige anadochum sacri il-
lius habitus. Huius ergo dimovens sensum mancum
et custode admirans pericitum, cir-
ca id autem puer liberis symboli-
sancti sacerdotis ut leuis cumflectis et in-
formet intra alterum nisi divina ac
contemplante semper sciamque eorum ip-
sis sanctis statum. Hinc itaque sancti tenuis
validum. E.... pulchre a
divino anadocho, tanta opera et
sic bona iure ierarchie unum in
uniformia spectacula. Ab aliis autem si
multis intentis, non est hoc tantum unica
sed lucidiora autem utilia et diffusio
ra; et tibi ut arbitror omnia lucebunt
splendidiores forme et divinissimis
ductus in ascensionibus unitivi ad ex-
celsiorem tactum. Trade ergo o amice
et ipse in perfectiori illuminatione et ostende
meis oculis quascumque inde potius
pulchriores formas et uniformiores.
Confido enim ex hiis que dicta sunt
ego repositos inter divini ignis ac-
cendes usque in apices. Prologus Jo-
hannis Sarraceni ad Odonem
sancti Dyonisii reverendum
abbatem in libros beati Dyonisii.

Epygramma librum Dyonisii
intitulatum de divinis nominibus in alium
splendor in divinas scripturas in mille
angelis formas et varietatibus caeri-
monias et post stultam mortem
vitalibus sapientie eloquiis
tonantibus divinos mani-
festatorios hymnos compresbytero
Thymotheo Dyonisius
presbiter. De divinis
nominibus.

Memor hospicii et
mee sponsionis diu-
turnas vestre benivolentia
tie expectationi quas
quam innumeris de cau-
sis non minime sponsio-
nis potestis sponsioni mei satisfe-
ci. Et beati Dyonisii libros de di-
vinis nominibus et de mistica the-
ologia et decem eius epistolas vestre
transmisi paternitati. Sciendum est
autem quod ante librum de divinis nominibus
quendam alium composuit. Que theolo-
gicas ypotyposes in quo qua-
liter divina natura singularis
et trina dicatur et quomodo perso-
narum inter invicem mansio et fi-
lii et spiritus sancti a patre natura egressio
sive intelligi debeant et queque
de qualibet trium personarum non sunt dona-
ria secundum sensibilium figuracio-
nem sed proprie per affectum proferuntur
demonstravit, ut arbitror, ante
illum et alios sensuum Dyonisii
libros. Duabus ex causis rarius
inveniri. Una est quod heretici
libros ipsos sicut contra se mani-
feste agentes pluribus suppresse-
runt; aliaque quod catholici obtes-
tante beati Dyonisii erant astricti
ne imperite multitudini sed solis
doctis et dignis sua scripta que
multorum capacitatem excedentia
revelarent. Doctis autem deficien-
tibus culpa eorum magis ut reor quod
prelati ecclesiarum sunt quibuscumque con-
ferunt litteratos respuunt quibus
committerent non fuerunt, secreta et in

Libri excellentissimi ariopagite inter ecclesiasticos scriptores non computantur. quoniam eius libros sicut eminentes ad communem notitiam deportandos pro utilitate translatoris autem munus in ecclesiastica ierarchia observavimus nominatim recessi. Ceterum si in aliquo forte deliqui. utinam sit ero et vestre diligentie errata emendare; transtuli autem et quartum et nonum capitulum libri de divinis nominibus quadam festinatione domino willelmo sancte romane ecclesie cardinali reverendo. que si illo utrum hunc posteriori conveniat unisono stat; si in aliquo dissensit ~~stat~~ ad hanc illam reor referendam. Hic in sermone de divinis nominibus. Capitula.

Primum que sermonis intentio et que de divinis nominibus traditio. Secundum de unita et discreta theologia et que est divina unitio et discretio. Tertium que orationis virtus et de sancto ierotheo et de reverentia et tractatu theologico. Quartum de bono lumine et pulcro amore extasi et zelo et quod malum nec existens nec ex existente et existentibus. Quintum de existente in quo et de exemplis. Sextum de vita. Septimum de sapientia mente ratione veritate fide. Octavum de virtute iusticia salvatione liberatione in quo et de inequalitate. Nonum de parvo magno eodem alio simili et dissimili statu motu equalitate. Decimum de omnipotente vetere dierum in quo et evo et tempore. Undecimum de pace et quid vult per se esse. Que per se vita et que per se virtus et que ita dicuntur. Duodecimum de sancto sanctorum rege regum domino dominorum. Tertiumdecimum de perfecto et uno.

Compresbitero Timotheo Dionysius presbiter. Cap. 1. de divinis nominibus traditio.

Nunc autem o beate post theologicas hypotyposes ad divinorum nominum reserationem sicut est possibile transibo. Esto autem et nunc a nobis eloquiorum lex prefinita veritatem de deo dictorum nos asseverare non in persuasibilibus humane sapientie verbis sed in demonstratione a spiritu mote theologorum virtutis. Secundum quam ineffabilibus et ignotis ineffabiliter et ignote coniungimur secundum meliorem nostre rationalis et intellectualis virtutis et operationis unitionem. Quod igitur omnino non audendum dicere aliquid nec etiam cogitare de supersubstantiali occulta deitate preter ea que divinitus nobis ex sanctis eloquiis sunt expressa. Nam supersubstantialem ignorantie super substantialitate que est super rationem et intellectum et substantiam ipsam. ipsi attribuere convenit; tantum ad superius respicientes quantum thearchicorum eloquiorum radius se exprimit. ut ad splendores superiores et similiter circa divina reverentia et sanctitate constringimur; et enim si aliquid convenit omni sapientie et veritati theologie credere. Sed proportione uniuscuiusque mentium revelantur divina

inspiciunt thearchica bonita
te in salutari iustitia. a mensura
tis immensurate. sicut incomprehensibile ut
decet dicentem segregante. sicut enim incomprehen
sibilia et incontemplabilia sunt sensibili
bus intelligibilia, et formis simplicibus corpo
ra figurata. incorporalium intangibilium et infi
gurabilium forme carentia. secundum
veritatis rationem superponitur substantiis quod est
super substantiam. et mentibus que est super men
tem unitas. et omnibus deliberationibus in
deliberabile quod est super deliberationem.
et ineffabile verbo omni quod est super ver
bum bonum. unitas unificans omnem
unitatem. et supersubstantialis substantia. et intellectus non
intelligibilis. et verbum non dicibile. et in
rationabilitas et inintelligibilitas et in
existentium existens. et causa quidem
essendi omnibus. ipsum autem non existens
sicut super omnem substantiam. et sicut ipsum de
se ipso proprie et scienter enunciet.

De hac igitur sicut dictum est supersubstantiali et
occulta deitate non est audendum
dicere neque cogitare aliquid. preter
illa que divinitus nobis ex sacris eloquiis
ut sunt expressa. etenim sicut ipsa de se
ipsa in eloquiis ut decet bona tra
didit. ipsius quidem que quidem est scientia et
contemplatio omnibus est invia
existentibus. sicut ab omnibus super
substantialiter segregata. et multos theo
logorum invenies. non solum sicut invi
sibilem ipsam et incomprehensibilem
laudantes. sed et inscrutabilem si
mul et non investigabilem. sicut non ex
istente vestigio nullo eorum qui
ad occultam ipsius infinitatem intro
ierunt. non tamen incommunicabile est bonum

et in unus quod incorporee sunt et infigurate simplicia et
infigurabilia.

bonum nulli existentium. sed in se ipso
singulariter supersubstantialem collocans ra
dium. unicuique existentium
proportionalibus illuminationibus benigne
superapparens. et ad possibilem
ipsius contemplationem et communicationem
et assimilationem extendit sanctas
mentes que ipsi sicut est fas et ut
decet sanctos se immittunt. et neque ad
superius quam convenit data divina apparitione
superbe presumunt. neque ad inferius
ex subiectione ad peius prola
buntur. sed firme et indeclinabi
liter ad radium ipsis superresplendentem
extenduntur. et commensurato amore
convenientium illuminationum cum re
verentia sancta et caste et sancte alti ele
vantur. Has sequentes thear
chicas leges que et totos guber
nant supercelestium ordinum
et substantiarum sanctos ornatus quod quidem est super
mentem et substantiam thearchice occul
tum inscrutabilibus et sanctis mentis re
verentiis. indicibilia autem casto si
lentio venerantes. ad illucentes
nobis in sacris eloquiis splendores
extendimur. et ab ipsis illuminamur
ad thearchicos ymnos. ab ipsis
supermundane illuminati et ad sacros
ymnorum enuntiatores figurati.
ad videndum per ipsos commensurate da
ta nobis thearchica lumina et lau
dandum principium universe
sacre luminis apparitionis. quod donans
tibi bonum sicut ipsum de se ipso in sacris
eloquiis tradidit. sicut quod omnium est
causa et principium est et substantia et vita. et de
cadentium ab ipsa revocatioque

et renovatio. Eorum autem que ad id quod non est
corruptum prolapsa sunt revoca
tio et reformatio. Eorum autem que secundum
aliquid commotionem immundam mo
ventur collocatio et stantium fir
matio et ad ipsam sursum actorum
salutaris manuductio et eorum que
illuminantur illuminatio et eorum que
perficiuntur perfectionis principatus et eorum
que deificantur thearchia et
eorum que simplificantur simplicitas
et eorum que uniuntur unitas prin
cipii universi superessentialiter et super
principale principium et occultum quod
est conveniens bona traditio.
Et ut simpliciter dicatur viventium
vita et existentium substantia omnis
vite et substantie principium et causa propter
bonitatem ipsius que deducit
ad esse existentia et continet. Hec
autem a divinis eloquiis memo
ravimus et ut dicatur omnem sanctam
theologorum ymnum invenies ad
bonos thearchie processus ma
nifestantem Dei nominationes divi
dentem. Unde in omni fere theolo
gico negotio thearchiam vide
mus sancte laudatam sicut mo
nadem quidem et unitatem propter simpli
citatem super naturam impartibilita
tis ex qua ut unifica virtu
te unimur et divisibilibus nostris
alteritatibus supermundane complicitis
ad deiformem monadem congrega
mur et deimitatam unitati
onem. Sicut trinitatem autem propter
trinam personarum superessentialis fecundi
tatis manifestationem ex qua omnis
paternitas in celo et in terra est et nomi
natur. Sicut causam autem existenti
um quoniam omnia ad esse deducta sunt
propter ipsius substantificam bonitatem;
sapientem autem et pulchram quoniam exis
tentia omnia propriam naturam
incorruptam servantia omni armo
nia divina et sancto decore sunt plena.
Benignam autem differenter quoniam nos
tri vere secundum totalitatem in una ipsius
personarum communicavit revocans ad
se ipsam et reponens humanam extre
mitatem ex qua ineffabiliter
simplex Ihesus compositus est et protensionem
temporalem accepit eternus et intra
nostram factus est naturam qui
omnem ordinem sed omnem naturam super
essentialiter excedit cum intransmutabili
et inconfusa propriorum collocatione et que
cumque alia deifica lumina iuxta
consequentiam divinorum eloquiorum nos
trorum ducum occulta traditio manifestate
nobis donavit. Hec et
nos docti sumus quidem nunc iuxta
proportionem nostram per sancta velamina
eloquiorum et ierarchicarum traditio
num benignitate sensibilibus intelli
gibilia existentibus supersubstantialia circum
velante et formas et figuras informa
bilibus et infigurabilibus circumponente
et supernaturalem et infigurabilem sim
plicitatem varietate divisi
bilium signorum et multiplicante
et componente; tunc autem quando
incorruptibiles et immortales
erimus et christiformem et beatissimam
consequemur finem semper cum Deo
secundum eloquium erimus visibili quidem

scã

et laudante

ipsi dei apparitione lucidissima con-
templationibus adimplebimur manifestissi-
mis existentes nos splendoribus refulgen-
te sicut et discipulos in illa divinis-
sima transformatione. Intelligibilis
autem luminis datione ipsius impassibili
et immateriali mente participantes et super men-
tem unitione in ignotis et beatis immis-
sionibus superclarorum radiorum in di-
viniore imitatione super celestium
mentium. Nam equales angelis e-
rimus ut veritas dicit eloquiorum
et filii dei erimus filii existentes
resurrectionis. Nunc autem sicut nobis est possibile propriis
quidem ad divina signis utimur et ex
ipsis iterum ad simplicem et unitam intelli-
gibilium veritatem proportio-
naliter extendimur et post omnem secundum nos
deiformium unitionem cessantes nos-
tras intellectuales operationes ad super-
substantiale radium secundum quod est fas nos im-
mittimus. in quo omnes fines omnium
cognitionum super ineffabiliter preexti-
terunt. quem neque cogitare possibile neque
dicere neque totaliter aliquo modo contempla-
ri. propter hoc quod ab omnibus ipse est segre-
gatus et super ignotus et omnes que
substantialium cognitionum et virtutum ter-
minationes sunt. et omnes supersubstantialiter
in seipso preaccipiens et super omnes celestes
mentes in incomprehensibili virtute est col-
locatus. Si enim cognitiones omnes existen-
tium sunt et in existentia finem habent
qui est super omnem substantiam et ab omni
cognitione est segregatus. et quidem sume-
lior est omni sermone et omni cogni-
tione et super mentem universaliter et substantiam collo-
catur. omnium quidem existentium comprehensivus

hensivus et comprehensivus et preapprehensivus
omnibus. autem ipse est incomprehensibilis
et neque sensus eius est neque fantasia neque
opinio neque nomen neque sermo neque tac-
tus neque scientia. quomodo igitur de divinis nominibus
dicemus aut tractabimus sermone invo-
cabili et super innominabili supersubstantiali deita-
te de innominata. Sed quod diximus quando
theologicas ypotyposes exposui-
mus. unum ignotum et supersubstantiale
ipsum bonum quod est trinam
unitatem dico que est simul deus
et simul bonum neque dicere neque cogitare est
possibile. sed et sanctarum virtutum ange-
licarum convenientes unitiones. quas sive im-
missiones sive susceptiones o-
portet dicere. super ignote et super clare boni-
tatis et ineffabiles sunt et ignote et
solum ipsis insunt qui super angelicam co-
gnitionem digni habiti sunt
ipsis angelis. His difor-
mes ad angelorum imitationem
sicut est possibile uniti mentes.
quoniam secundum omnis intellectualis operationis
quietem talis fit deificatarum mentium
ad superdeum lumen unitio. laudant
ipsum propriissime per ablationem omnium exis-
tentibus. hec vere et super naturaliter il-
luminate ex beatissima ad ipsum
unitione quoniam omnium quidem existentium
est causa. ipsum autem nihil ut ab omnibus
supersubstantialiter segregatum. Igitur supersubstantialitatem
quid thearchicam quare est super
bonitatis super essentiam neque ut rationem
aut virtutem neque sicut mentem aut
vitam aut substantiam laudare possi-
bile. nulli eorum quicumque super veritatem a-
matores. que est super omnem veritatem s[unt]

sicut ab omni habitu. motu. ui
ta. fantasia. opinione. nomine. uer
bo. deliberatione. intellectu. substantia. statione.
collocatione. unitione. fine. infi
nitate. Vniuersis que eorum exis
tentia sunt. excellenter segregata. Quo
niam autem sicut bonitatis essentia
per ipsum esse omnium est existentium
causa. boni principalis thearchie pro
uidentiam ex in omnibus causatis
laudare conuenit. quoniam et circa ip
sam omnia. et propter ipsam. et ipsa est
ante omnia. et omnia in ipsa consistunt.
et esse hanc est totorum deduc
tio et substantia. et omnia ipsam desi
derant. intellectualia quidem et ratio
nalia cognitiue. Subiecta autem his [?]
sensibiliter et alia secundum uiuificum motum
aut substantialem et habitualem ap
titudinem. Hec igitur sci en
tes theologi et sicut innomi na
bile ipsam laudant et ex omni nomine.
Innominabile quidem sicut quando dicunt
thearchicam ipsam in una mistica
uisionum dei apparitionis. congrua
te increpare eum qui dixit. quod est
nomen tuum. Et sicut ab omni cogni
tione ex dei nominatione ipsum abicien
tem dicit. quid interrogas nomen me
um. et hoc est mirabile. Et non [?]
autem non hoc uere est mirabile no
men quod est super omne nomen quod est innomi
nabile. quod est collocatum super
omne nomen quod nominatur.
siue in seculo isto siue in futuro. Et
totorum autem nominum. sicut quando ipsam
rursus inducunt dicentem ipsam.
Ego sum qui sum. uita. lumen.

deus. ueritas. et quando ipsi periti diuina
omnium causam multis nomi
nibus ex omnibus causatis laudant. sicut
bonum. sicut pulchrum. sicut sapi
entem. sicut diligibilem. sicut de
um deorum. sicut dominum dominorum. sicut sanc
tum sanctorum. sicut eternum. sicut existentem.
et sicut seculorum causam. sicut uite largi
torem. sicut sapientiam. sicut intellectum. sicut
rationem. sicut cognitorem. sicut precontinentem
sicut regem regnantium. sicut ueterem
dierum. sicut sine senectute et inuari
abilem. sicut saluatorem. sicut iustitiam.
sicut liberationem. sicut iustificatio
nem. sicut in magnitudine cuncta exce
dentem. sicut in aura subtili. et quidem et in menti
bus ipsum esse dicunt et in animabus et in corporibus
et in celo et in terra et sic in eodem eundem.
mundanum esse. mundanum super mun
danum. supercelestem. supersubstantialem. solem. astrum.
ignem. aquam. spiritum. rorem. nubem. ipsum
lapidem. et petram. omnia existentia. et
nichil existentium. Sic igitur omnium cause
et super omnia existenti et innomi
nabile conueniet et omnia existentium
nomina. ut diligenter sit totorum
regnum. et circa ipsum sint omnia. et
ab ipsa sicut a causa. sicut principio. sicut
fine. segregata. et ipsa secundum eloquium
sit omnia in omnibus. Et uere laudatur
omnium substantia principalis et perfectiua
et contentiua custodia. et cibus ad
ipsum conuersiua. et hec unite et incir
cabiliter segregate. non enim continentie
aut uite aut perfectionis solum causa est
ut a sola hac aut alia prouiden
a bonitate que est super nomen nominetur.
sed omnia simpliciter et incircumscripte

omnes thesauros uniuerse cognitionis sicut
uirtute sicut potentie

unde ipsa existentia per acceptum perfectissimum unum eiusdem et omnia comprehendentis providentie bonitatibus. et ex existentibus universis convenienter laudatur et nominatur. et quidem non istas solas theologi divinas nominationes considerant a particularibus aut particularibus providentiis aut provisibus. est quando a quibusdam apparitionibus divinis in sacris templis aut alibi magos aut prophetas illuminantibus secundum alias et alias causas et virtutes nominant superresplendentem et supernominabilem bonitatem. et formas ipsi et figuras humanas aut igneas aut electrinas circumponunt. et oculos ipsi et aures et capillos et vultus et manus et spinas et alas et brachia et dorsa et pedes laudant. et coronas et thronos et calices et crateres ipsi et alia quedam mystica circumponunt. de quibus in symbolica contemplatione secundum virtutem dicemus.

Nunc autem quecumque perfectis sunt negotii excessis aggregantes sicut quadam canone dictis utentes. et ad ipsa inspicientes ad revelationem intelligibilium dei nominationum procedamus. et quod semper secundum omnem theologiam hierarchica lex inducit deiformi inspectiva delibatione inspiciamus. ut proprie dicatur quibus deus apparet contemplata delibatione contemplationes et aures sanctas sanctorum divinis nominationum reserationibus apponamus. in sanctis sancta secundum divinam traditionem collocantes et ipsa ab indoctorum risibus et delusionibus auferentes. magis autem ipsos illos si tamen aliqui tales sunt qui deo homines ab impugnatione divina in hoc liberantes. Igitur et quid hic custodire utile o pulcher Timothee secundum sanctissimam memorationem nostram dicibilia nostra exportabilia divina facere ad indoctos. nunc autem decet nos ut decet deum laudare ineffabilis et innominabilis deitatis. difficiles multas nominationes. et non auferat verbum veritatis ab ore meo.

De unica et discreta theologia et que est divina unitio et discretio. II

Thearchicam totam essentiam quecumque est per se bonitas determinans et manifestans ab eloquiis laudatur. Etenim quid aliud discere est ex sancta theologia quam thearchiam ipsam narrantem dicere quid me interrogas de bono? nemo bonus nisi solus deus. Igitur hoc quidem et in aliis inquisitum a nobis est demonstratum. omnes semper deo convenientes dei nominationes non particulariter sed in tota et perfecta et integra et plena deitate ab eloquiis laudari. et omnes ipsas simpliciter absolute et inobservati totaliter universe totalitati perfecte et omnis deitati attribui. et quidem sicut in theologicis hypotyposibus memoravimus. si non de tota deitate dicat aliquis hoc dictum esse et absentem inconvenienter audet et in unitam unitatem dividere. Dicendum quod ipsum bonum sanctum verbum dicit. Ego sum bonus. et quidam de acceptoribus prophetarum laudant spiritum bonum. et rursus sum. ego sum qui sum. si autem de tota dicunt deitate laudari. sed autem unam partem ipsam

curatis spiritu esse convenit quomodo
audiet. Hoc dixit: veni et conveniet
et qui viventium est conspirator et talis
ipse est et spiritus deitatis qui est qui a
patre procedit. Et sed in tota thearchi-
am dicit esse vitam, quoniam vere quod
dixit sanctum ibi. Sicut enim pater suscitat
mortuos et vivificat et filius quos
vult vivificat, et quoniam spiritus est qui
vivificat. Quoniam autem et dominationem
habet totorum deitas tota, de deigena
deitate quidem aut filiali, ut dicere est,
sic arbitror, in quot locis theo-
logie in patre et filio frequentatur
dominus, sed et deus spiritus sanctus est. Et pulchrum
et sapiens in tota deitate laudatur
et lumen et deificum et causale, et omnia quecumque
totius thearchie sunt, ad omnem redu-
cunt eloquia thearchicam lau-
dationem: comprehensive quidem sic quando di-
cit "omnia ex deo", diffinite autem sic
quando dicunt "omnia per ipsum et in ipso
facta sunt et omnia in ipso constiterunt" et "emit-
tes spiritum tuum et creabuntur"; et ut summatim
dicat aliquis, ipsum thearchicum dixit
verbum "ego et pater unum sumus",
et "cuncta quecumque habet pater mea sunt",
et "cuncta mea tua sunt et tua mea".
Et rursum quecumque sunt patris et ipsius, the-
archico spiritui communiter et uni-
ter attribuit divinas operationes, honor-
em, fontanam et indeficientem causam
et distributionem benignorum donorum;
et illum in divinis eloquiis non per-
versis intentionibus conversatorum
arbitror et hoc contradicere, quoniam decent conve-
nientia omnia totius thearchie
unitatis. Sed postquam ista verbi

Igitur istis a nobis breviter quidem in his et par-
ticulariter, alias autem sufficienter ex
eloquiis demonstratis et definitis, quecumque
divinam unitatem totaliter rese-
rare conemur in tota deitate ipsa
recipere convenientes. Si autem quis dicat
confusionem nos inducere in isto, decens
dictum convincentem, talem sermonem
nos non arbitramur ipsum persuadere
sufficientem, qui est verus. Si enim aliquis
quidem est qui totaliter eloquiis resis-
tat, longe et a nostra erit philosophia;
et si non ipsi cura est de veneratione ex
eloquiis, quomodo nobis cura sit illius
manuductionis ad theologicam scien-
tiam? Si quidem autem ad eloquiorum veritatem
respicit, hoc et nos canone et lu-
mine utentes ad excusationem
sic possumus indeclinabiliter venire di-
cimus dicentes quod theologia quedam
tradit uniter, quedam autem discrete, et neque
unitalia licet dividere, neque discreta confun-
dere, sed sequentes ipsam secundum virtutem ad
divinos splendores cum aspicere, et enim
inde divinas manifestationes accipien-
tes, sicut quendam canonem veritatis
optimum. Igitur unita quidem totius va
deitatis sunt ut in theologicis hypotypo-
sibus per plura ex eloquiis demonstravimus,
superbonum, superdeum, supersubstantiale, supervivens,
supersapiens et quecumque ibi posita custo- cat.
dire nobis ipsis non multiplicata
et non minorata et non perversa, studentes
in castitate sanctorum custodire, et ab
ipsis ad custodiendum custodien-
tes ipsa confirmare. Igitur unita quidem
totius deitatis sunt sicut in theologi-
cis hypotyposibus per plura ex eloquiis

demonstrauimus. superbonum. superdeum.
supersubstantiale. superuiuens. supersapiens. et
quecumque excedentis sunt remotionis.
cum quibus et causalia omnia. bonum.
pulchrum. existens. uite generatiuum.
sapiens. et quecumque ex beneficis ipsius do
nis omnium bonorum causa nominatur. Discre
ta autem. patris supersubstantiale nomen et res.
et filii et spiritus. nulla in his conuersione aut
totaliter communione superinducta. Est
autem rursus cum his discretum. sed nos
tri Ihesu perfecta et inuariabilis essentia
et quecumque sed ipsam sunt benignitatis
substantialia misteria. Sed ut ar
bitror magis resumentes nos per
istam diuine unitionis et discretionis expo
nere modum. ut nobis conspicuus omnis fiat
sermo. nam in quidem omne et non plenum
respuentes. distincta et plane et ordi
nate pro nostra uirtute. Vocauerunt
enim quod et in aliis dixi nostre theologice
traditionis sancti magistri unitiones quidem
diuinas. que sunt supersubstantiales ineffabiles et super
ignote singularitatis occultas et ir
regressibiles esse collocationes. discretiones
autem conuenientes thearchie. et proces
siones et manifestationes. et dicunt
sancta eloquia sequentes et discretiones unitionis
propria. et rursus discretionis quedam
esse propria et unitiones et discretiones;
sicut in unitione diuina. scilicet supersubstantialitate
unitum quidem est principali trinitati et
commune. supersubstantialis ea. superdea deitas.
superbona bonitas. que est super omnia identitas
totalis proprietatis. excedentis super omnia
superprincipalium unitas. ineffabile mul
tum loquentibus. ignorantia perfecte intelligibile. om
nium positio. omnium ablatio. quod est

ignote

super omnem et positionem et ablationem. man
sio principalium personarum in se inuicem si
oportet dicere. et collocatio totaliter superunita.
Sicut lumina luminarium ut sensibili
bus et propriis utar exemplis. existentia
in domo una et tota in se inuicem
tota sunt. et diligentem habent ad se in
uicem discretionem proprie constitutam.
unita discretione discreta. et qui
dem uidemus in domo multis existentibus
luminaribus. quod ad unum quoddam lumen u
nita omnium lumina et una claritate
indiscreta respondentia. et nullus ut ar
bitror posset huius luminaris lumen ab ali
is ex aere omnia lumina continente dis
cernere. et uidere sine altero totum
in toto sine mixtione contentum. Sed et
si unum ex luminaribus educatur a domo.
egredietur et proprium uniuersum lumi
nis aliorum luminum compellens in se
ipso. aut suum ipsius aliis derelinquens;
erat enim ut ipsorum quod dixi totorum
ad tota perfecta unitio. non mixta ulla
et nulla parte confusa et hec totaliter in cor
pore aere et ex materiali igne pendente
lumine. Ibi autem supersubstantialem unitionem
collocari dicimus. non super solas uni
tiones que sunt in corpore. sed et
super illas que sunt in animabus ipsis. et in ipsis
mentibus quas habent inconfuse et super
mundane tota per tota deiformia et
supercelestia lumina. sed participa
tionem uniformem ab omnibus super
segregate unitati proportionale
participantibus. Est autem et discre
tio in supersubstantialibus theologiis. non
quam dixi tantum quod sed ipsa unitio
ne inmixte et inconfuse collo

collocatio

cat unaquaeque principalium personarum. Quae et ea quae sunt supersubstantialis divae fecunditatis non convertuntur ad se invicem. Solus autem deus supersubstantialis deitatis est pater, nec filius est pater, neque pater est filius, convenienter hymnis propria religiose uniuscuiusque thearchicarum hypostasum. Iste quidem sunt secundum ineffabilisque et unitionem consistentiam et unitiones et discretiones. Si autem et divina discretio est processio bonorum convenientes unitionis divinae et super unitate seipsam bonitate implurantis agentis et multiplicantis, unita quidem sunt secundum divinam discretionem incomprehensibiles traditiones, substantificationes, vivificationes, sapientificationes et alia dona bonitatis quae est omnium causa, secundum quae ex participationibus et participantibus laudantur imparticipabiliter participata. Et hoc commune et unitum et unum est toti deitati, omnem ipsam totam ab unoquoque participantium participari et a nullo nullam partem, quemadmodum punctum in medio circuli ab omnibus in circulo circumpositis lineis; et sicut sigilli expressiones multae participant archetypo sigillo et in unaquaque expressionum toto et eodem existente et in nulla secundum nullam partem. Excedit autem has omnium causae divinitatis imparticipabilitas eo quod neque tactus eius neque alia quaedam ad participantes commixta communio. Quamvis dicat aliquis non esse sigillum in totis expressionibus totum et idem. Et hoc autem non sigillum est causa; omne enim seipsum illud et idem unicuique ingerit, sed participantium differentia dis-

similes facit expressiones unius et totius et eiusdem principalis formae. Sicut si mollia quidem sint et facile sigabilia et plana et immaculata et neque renitentia figurae, et dura neque facile est susceptibilia et instabilia neque munda, habebit et planam figuram permanentem. Si autem aliquid de dicta opportunitate deficiat, et haec causa erit imparticipati et non plenae et aliorum quaecumque in opportunitate participationis sunt. Discretum autem est a benigna ad nos divina operatione, secundum quod nos ex nobis totaliter et vere substantiam fieri est substantiale verbum facere et pati et quaecumque humanae ipsius contemplationis sunt electa et semota. Jesus enim pater et spiritus sanctus nullam communicaverunt rationem, nisi quis dicat secundum bonum consensum et benignam voluntatem et secundum omnem superpositam et ineffabilem divinam operationem quam fecit, factus secundum nos immutabilis secundum quod deus et dei verbum. Ita et nos divina et unire verbo et discernere studemus, sicut ipsa divina et unita sunt et discreta. Quaecumque quidem et unitionum et discretionum et quaecumque in eloquiis deo convenientes causas invenimus, in theologicis hypotyposibus propria de uno quoque tractantes sicut erat possibile exposuimus. Quaedam quidem revolventes vero sermone et reserantes et sanctum et revelatum intellectum in manifestas eloquiorum visiones adducentes; quibusdam autem sicut mysticis secundum divinam traditionem secundum intellectualem operationem unitis. Omnia enim divina et quaecumque nobis sunt manifesta solis participationibus cognoscuntur. Ipsa autem

quaecumque sunt superunita principium et
collocationem superunitae sunt et om
nem substantiam et cognitionem. sic si su
persubstantiale celatum deum aut vitam aut
substantiam aut lumen aut rationem nomine
mus, nihil aliud intelligimus quam ad nos
ex ipsa productas virtutes deificativas
aut substantificas aut vivificas
aut sapientificas; ipsi autem secundum abso
lutionem ab omnibus intellectualibus
operationibus nos inmittimus, nullam
videntes deificationem aut vitam
aut substantiam quae diligenter comparabilis
sit ab omnibus segregatae secundum omnem ex
cellentiam causae. Et rursus quoniam pater quidem
est fontana deitas, filius autem et spiritus sanctus
deigenae deitatis, sicut ita oportet dicere, pu
llulationes divinae, et sicut flores
et supersubstantialia lumina a sanctis eloquiis
accepimus; quomodo autem haec sunt, neque dicere
neque cogitare est possibile; sed usque
ad hoc omnis nostra intellectualis operatio
nis virtus est, quod omnis divina paternitas et
filiatio data est et nobis et supercaelestibus
virtutibus ex principiarchia ab omnibus
segregata et filiarchia, ex qua et dii et deo
rum filii et deorum patres deiformes fiunt et
nominantur mentes spirituales, videlicet
tali paternitate et filiatione perfecta. Haec
incorporaliter, immaterialiter, intelligibiliter
thearchico spiritu super omnem intelligi
bilem immaterialitatem et deificationem super
collocato, et patre et filio ab omni pa
ternitate et filiatione divina excedendo
segregatis. Neque enim est diligens com
paratio causatis et causis, sed habent quidem causa
Capitulum ta causarum contingentes imagines, ipsae
autem causae a causatis segregantur et supercol
locantur secundum ipsius principium rationem.
Et ut nostris utar exemplis,
delectationes et tristitiae dicuntur effectivae
delectandi et tristandi, ipsae autem neque
delectantur neque tristantur; et ignis cale
faciens et urens non dicitur calefieri et uri;
et si quis dicat per se vitam vivere aut
illuminari per se lumen, non recte dicet secundum
meam rationem, nisi secundum alium ista dicat
modum, quoniam habundanter et substantialiter
ea quae sunt causatorum praeinsunt causis.
Sed et quod est omnis theologiae manifes
tissimum, Ihesu secundum nos divina compo
sitio et ineffabilis est verbo omni et igno
ta menti omni, et ipsi primo dignissi
mo angelorum; et virile quidem
ipsam substantiam suscepisse mystice ac
cepimus; ignoramus autem quomodo
ex virgineis sanguinibus alteram
praeter naturae legem compositus est, et quomodo
siccis pedibus corporale pondus
habentibus et materiae gravitatem am
bulabat humida et instabili substan
tia, et alia quaecumque sunt Ihesu supernaturalis
appitonis aut naturales rationes.
Haec autem et ab aliis sufficien
ter dicta sunt et a nobili duce in
theologicis ipsius stoycheiosibus
laudata sunt valde supernaturaliter, quae ille
sive ab aliis theologis accepit sive
ex perita eloquiorum perscrutatione
perspexit ex multa circa ipsa exer
citatione et attritione, sive et ex quadam
doctus est diviniore inspiratione, non solum
discens sed et patiens divina et ex com
passione ad ipsa, si ita oportet dicere, ad
indoctibilem et mysticam ipsorum perfectus
est unitionem et fidem, et ut multas

et beatas visiones potentis illius
delibationis in nimium appropin-
quamus. Hec de ipsis dicit in segrega-
tis ab ipso theologicis stoyche-
osibus. Sanctissimi Ierothei
theologicis stoycheosibus.

Omnium causa et adimple-
tiva est Ihesu deitas, que partes
totalitati consonas salvat. et ne-
que pars est neque totum. et totum et pars sicut omne
et partem et totum in se ipsa coaccipi-
ens et superhabens et prehabens. perfecta
quidem est in imperfectis. sicut perfectionis prin-
ceps. Imperfecta autem in perfectis sicut
superperfecta et preperfecta. forma formam
faciens in carentibus forma. sicut forme
principium. sine forma in formis. sicut
super formam. substantia totis substantiis in-
maculate superveniens. et supersubstantialiter
ab universa substantia segregata. to-
ta principia et ordines determi-
nans. et super omnem principatum et
ordinem collocata. et mensura est
existentium. et evum. et super evum. et ante
evum. et plena in minus habentibus.
super plena in plenis. indicibilis.
ineffabilis. super mentem. super vitam.
super substantiam. supernaturaliter habet supernaturale.
supersubstantialiter supersubstantiale. Unde quoniam
et usque ad nos ab benignitate
venit. et vere substantia factus est et vir
super deum existit; propitius autem sit
nobis hec super mentem et rationem lau-
data. Quibus et istis habet supernaturale
tale et supersubstantiale. non solum secundum quod in-
variabiliter et inconfuse nobis communica-
vit. nichil passus ad superplenitudinem

ipsius ab ineffabili exinanitione. sed
quoniam et quod est omnibus novis magis
novum. in naturalibus nostris supernaturalis
erat. in substantialibus supersubstantialis omnia
nostra super nos habens. Hec quidem igitur de his
satis est. ad ubi autem intentio-
nem procedimus. communia et unita
discretionis divine nomina. sed quod est
nobis possibile revolventes; et ut
plane de omnibus consequenter predeter-
minemus. discretionem divinam
esse dicimus. sicut dictum est. bonos con-
venientes thearchie processio-
nes. donans enim omnibus existentibus
et supereffundens totorum bonorum parti-
cipationes. unitur quidem discernitur
et proprietatem agitur singulariter et mul-
tiplicatur ex uno inegressibiliter. Puta
quoniam existens deus supersubstantialiter. dat
autem esse existentibus. et deducit totas
substantias. multiplicari dicitur unum exis-
tens illud quod ex ipso multa existentia de-
ducuntur. Manet autem nichil
minus illud unum in multiplicati-
one. et unitum in processione. et plenum
in discretione. et quod ab omnibus existenti-
bus supersubstantialiter segregatum est. et quod
ab ipso unice tota deducuntur.
et quod non minoratur effusionem [?] inmino-
rabilium ipsius distributionum. Et
unum existens et omni parti et toti et
uni et multitudini unum tradens.
unum est sic et super substantialiter. neque
pars existens multitudinis neque ex partibus
totum. et ita neque unum est. neque unum habet;
longe autem ab istis unum est super unum
est existentibus et multitudinem deducens.

forma

multitudinis

et perficiens et continens. Sed et ex
ipsis deificatione deiformi uni-
uscuiusque secundum virtutem multis deis
factis, videtur quidem esse et dicitur unius dei
discretio et multiplicatio. Est autem ni-
hilominus principes deus et supersubstantialiter unus deus,
indivisibilis in divisis, unitus sibiipsi et multis
immixtus et immultiplicatus. Et hoc
supersubstantialiter intelligens communis noster et ductor
ad divinam illuminationem manuduc-
tor, qui est multus in divinis, qui est
lumen mundi, hoc dicit in mor divinis
in sacris litteris eius. Etenim si sunt dii
dii sive in celo sive in terra, sicut quidem
sunt dii multi et domini multi, sed nobis est
unus deus pater, ex quo omnia et nos in ipso,
et unus dominus Ihesus Christus, per quem omnia
et nos per ipsum. Etenim indivisus uni-
tates discretiones superat et preprin-
cipatur, et nichilominus sunt unita
et post unum inseparabile et unitarum
discretionum. Istas communiones
et unitates totius deitatis discretiones
sive bono decentes processiones nos
ex divinis nominationibus manifestationibus
ipsius in eloquiis laudare secundum quod est pos-
sibile temptabimus. Hoc quemadmodum dictum
est preaccepto: omnem beneficam dei
nominationem in quacumque ponitur thear-
chicarum personarum in tota ipsa acci-
pi thearchica totalitate inobser-
vanter. Que virtus orationis et de beato
Ierotheo et reverentia et tractatu.
Et primam siquidem perfectam et to-
tam dei processionum mani-
festativam boni nominationem inspi-
ciemus, totius principem et supersubstantialem bonam
invocantes trinitatem, que est mani-
festativa totarum providentiarum benig-
ne ab ipsa donatarum. Oportet enim nos
orationibus primum ad ipsum sicut
boni principem perduci, et magis
ipsi propinquantes in hoc doceri optima
bona esse ipsam collocata. Et enim
ipsa quidem universis adest, non autem
omnia ipsi adsunt. Tunc autem quando ipsam
invocamus castissimis quidem oratio-
nibus puris et revelata mente
et ad divinam unitionem apti-
tudine, tunc et nos ipsi assumimus
ipsi. Etenim non in loco est ut et absit
a quodam aut ex aliis ad alia
transeat. Sed et dicere in omnibus existenti-
bus ipsam esse relinquit ab infinitate
que est supra omnia et comprehendit omnia.
Nos igitur ipsos orationibus extenda-
mus ad divinorum et bonorum radi-
orum altiorem respectum. Sicut si
multi luminis cathena ex celesti
summitate pendente ad infimiora
autem descendente semper ipsam uni-
tatis manibus ad anterius capien-
tes trahere quidem ipsam deorsum
videmur. Revera autem non deponeremus
illam sursum et deorsum presentem,
meliorum splendores, aut sicut na-
vem ascendissemus et tenentes nos
dati funes ex quadam petra ad nos
extensos et sicut nobis ad auxili-
um datos, non ad nos petram, sed nos
ipsos vere et navem ad petram adduce-
remus. Sic e contra si aliquis stans in
navi impingat petram stantem
in mari, aget nichil contra petram
stantem et immobilem, sed se ipsum ab
illa separabit, et quanto amplius illam

sed nos ipsi sursum ageremus ad altiores mai-
orum luminum

inpinger(e). amplius ab illa impin-
getur; propter quod et ante omnia et magis
theologiam ab oratione incipere est
utile. non sicut trahentes ubique prae-
sentem et nusquam virtutem. sed sicut
divinis memoriis orationibus et invocati-
onibus nos ipsos ipsi tradentes et uni-
entes. ¶ Sed hoc forsitan excusatio-
ne dignum. quod cum nobilis ductor noster
Hierotheus theologicas stoycheiose
supermundane congregaverit. nos quasi ille
non sufficientes et alias et praesentem
theologiam conscripsimus. Et revera
si ille consequenter tractare omnia
theologica negotia dignatus
esset. et particularibus revolutionibus
transisset universae theologiae ca-
pitula. non nos ad tantum aut furoris
aut ruditatis pervenimus. quod au-
arbitraremur nos limpidius theo-
logis perspicacius illo et divinius.
aut bis eadem dicentes vane lo-
quamur; praeter hoc et iniuriam faci-
entes et magistro et amico existen-
ti. et nos ex eis eloquiis post di-
vinum Paulum introducti. no-
bilissimam ipsius contemplationem et
manifestationem nobis ipsis arri-
pientes. ¶ Sed quoniam ille praesentium
rerum inductiones divina conspicaciter
nobis definitiones exposuit et in uno
multa comprehendentes. perspicaces nobis
et quicumque sunt secundum nos magistri anima-
rum noviter quae perspiciuntur. sic
est possibile resecare et discernere
commensurato nobis sermone. conspi-
caces et unitas illius intellectualissimae
virtutis illius unita convolutiones.

et multotiens nos ipse ad haec exhortatus
est. et librum ipsum sicut superexcedentem
remisit; ideo et nos hoc quidem sicut
perfectorum deliberationum magistrum
hiis qui sunt. sed nos iuxta propor-
tionem nostram nos divina tradentes.
si enim perfectorum est fortis cibus. isto ci-
bare alios quantae sic perfectionis.
¶ Recte igitur a nobis et hoc dictum est
visionem quidem intelligibilium
eloquiorum per se inspectivam et conspi-
cacem ipsorum doctrinam provectam indi-
gere virtute; scientiam autem et eruditionem
ad haec ferentium et disciplinam
sub tertiis sanctificatoribus et sanctificatis
convenire; quamvis et hoc a nobis obser-
vatum est valde studiose. quod divini-
tus ab ipso divino duce secundum planam
manifestationem. nec totaliter intactum
appositum aliquid ad eandem positi-
onem eiusdem eloquii manifestatio-
nem. Et apud ipsos deo acceptos
nostros hierarchas. quando et nos ut
nosti et ipse et multi sanctorum nostrorum fratrum
convenimus ad visionem corporis
vitae principis et deum suscipientis;
aderat autem et frater dei Iacobus. et Petrus
summa et antiquissima theologorum
summitas. postea visum est post visio-
nem ut universae hierarchiae laudi-
rent sicut unusquisque erat suffi-
ciens infinitae virtutis bonitatem the-
archicae infirmitatis. omnes alios
sanctos magistros post theologos ut
nosti superabat totus excedens.
totus extasim patiens a se ipso. et
ad laudatam communionem patiens.
et a cunctis a quibus audiebatur

hiis quae sunt sicut multos distantium sic quidem
secundum eloquia ipsorum dei sequentia. hiis autem

⁊ uidebat᷑ ⁊ cognoscebat᷑ ⁊ n̄ cog
noscebat᷑. ab accepte ec. ⁊ diuinis
laudator iudicatus. ⁊ q̄ tibi de the
ologizatis ibi dicāt. et ei suū ⁊ me ipm̄
obsitus sū. multoties nouū arte
⁊ p̄tes quasdā audiens illoꝝ hy
moꝝ ado motoꝝ. ista ē sit studi
um n̄ ociose diuina exequi. ⁊ ut
musticulla ⁊ sic̄ multas n̄ dicē
da. ⁊ sic̄ cognita ē p̄terminam⁹.
q̄n multas optebat coītare. ⁊ q̄s
est possibile ad scōꝝ cognitōm
q̄ est ꝑ nos adducere. quōm ex
cedebat multos scōꝝ magistroꝝ
⁊ tp̄is etiā ⁊ uitās puritate. ⁊ de
m̄ciaoū diligentia. ⁊ reliqs lo
cutōibꝫ scīs. q̄ nūq̄ ad magnū
nū sole ꝯt inspicē coacti sum.
Ita ei nos uīs tp̄is ꝯsentim⁹.
⁊ sum. q̄d neq̄ sufficienter intel
ligē intelligibilia diuinoꝝ capim⁹.
nꝫ que sūt dicibilia di cogtōis
dr̄e ⁊ eloqi. Longe aūt existen
tes deficim⁹ ad uiroꝝ uiroꝝ scā
ad theologicā ueritatē q̄m ad
hec oīo ꝑ tīndetē reuerentiā
uenim⁹. ut nꝫ totalr̄ audiam⁹.
aut dicam⁹. aliquid d̄ diuina
phia. n̄ q̄ ꝑ uitē accepim⁹.
sicut n̄ oꝫ ꝯtingerē diuinoꝝ cog
nitionē neglige. Et hoc uīs
ꝑsuaserūt n̄ solū ꝑ ipm̄ desi
deria uitiū. amabilr̄ sēp cupi
entia. quā tūc ꝑsit sē tātū
ꝯteplōm. s ⁊ ipi diuinaꝝ legū
optima dispō. phīes quidē
ea q̄ sūt sr̄ nos multū scrutari.
⁊ sic̄ sē dignitatē ⁊ sic̄ ipossi
bilia. omīa aūt ꝯcessq̄ a nobꝫ de
siderantur. ⁊ data sunt. dist̄ē aūt
te sapiens. ⁊ aliis reigne t̄
dere. Igitur ⁊ istis ⁊ nos ꝑsua
si. ⁊ ad possibile diuinoꝝ inuen
cionem uīs meliora ꝯteplari
sine auxilio. reliquē n̄ paciē
ter. ad ꝯscribend̄ nos ipōs depo
suim⁹. nouit aūt ad inst̄ luce nich
audētes s ꝯsilioribꝫ ⁊ p̄ticlari
bꝫ singloꝝ inquisitōibꝫ ea q̄ sūt
deā ue ierotheo ꝯspirauit disc̄
nentes. ⁊ manifestantes. De
beato lumē. pulchro amore ⁊ ex
tasi ⁊ thelo q̄ malū nꝫ ꝯtinꝫ
Si g̊ oꝫ. nꝫ existente nꝫ ixistātibꝫ.
iam smone ad ipām eam
boni nominatōem. q̄ excellēt attri
buūt thologi sr̄ deē diuitati. ⁊ ab oībꝫ
determinant sic̄ tharthicā essen
tiam. bonitatē dicentes. ⁊ q̄ quātū
enī est boni ut stabile bonum
adomia existētia extend̄ boni
tatē. Et ēi sicut nr̄ sol n̄ rōnās
aut p̄eligēs. s ꝑ ipm̄ eē illumīat
oīa. participare lumine ipi ꝑ ꝓpā
ꝓeiū uarietā. ita quid̄ ⁊ bonū
sr̄ sole sic̄ sr̄ obscurū ymaginē
segregate archetipū. ꝑ ipam essē
tiam. omībꝫ existētibꝫ ꝓportionalr̄
inmitit totī bonitatis radios.
Ppt̄ istos substiterūt intelligi
biles oīs ⁊ sbe. ⁊ uirtutes. ⁊ opati
nes. ꝑ istos sūt ⁊ uiuunt ⁊ uita
lyt̄ indeficientē. ⁊ inmorabi
le. a corruptiōe uniuisa. morte
⁊ m̄ ⁊ gnātōe. munde existēs
⁊ abinstabili ⁊ fluxa ⁊ aliquā

n̄ pig̊rantes aūt fortidines s ⁊ n̄ ualentes

ipsa

⁊ insiliales

aliter ferentem variationem elevante.
et sic incorporales et immateriales intel
liguntur. et sic mentes secundum mundanam
intelliguntur. et existentium proprie
illuminantur rationibus. et rursus ad
cognata per ipsa deferuntur. et mansionem
ex bonitate habent. et collocationem ip
sis inde est. et continentia. et custodia.
et alimentum bonorum. et ipsa desiderantes. et
esse. et bene esse habent. et ad ipsa sicut est
possibile figurare. et boniformes sunt.
et sequentibus communicant sicut divina lex
indicat. dona ad ipsas ex bono ve
nientia. Hinc ipsis supermundani
ordines. ad se invicem captiones.
ideo fusiones distinctionis. subiectorum ad
meliores sursum agentes vir
tutes. et secundas providentie providen
tiorum propriorum unumquemque virtutis
custodie. et circa se ipsis intransmutabiles
convolutiones. circa desiderium boni
identitates et summitates. et quecumque
alia dicta sunt a nobis in tractatu
de angelicis proprietatibus et ordinibus.
Sed et quecumque celestis ie
rarchie sunt angelis convenientes
mundationes. supermundane illumi
nationes. et perfectiva totius perfectionis
angelice. omnia ex causa et fontana
sunt bonitate. ex qua et boni forme
ipsis donatum est. et manifestare in
ipsis occultam bonitatem. et esse an
gelos sicut enuntiatores divini silen
tii. et sicut lumina clara interpretationem
eius qui est in adytis insinuantia. Sed et
post illas claras et admirabiles
mentes animae. et quecumque sunt bona anima
rum. propter superbonam bonitatem
intellectuales ipsas esse. substantialem vitam
incorruptibilem ipsam esse. et posse se
extentas ad angelicas vitas. per ip
sas sicut bonos duces ad omnium
principium principem fieri. secundum illorum propor
tionem bonorum fontium partici
patione sursum agi. et in emanantium
illuminationum participem fieri.
secundum illorum proportionem. et deiformi bono
per virtutem preparare. et quecumque
alia a nobis in sermone de anima
sunt enuntiata. Sed et de ipsis ir
rationabilibus animabus. aut animalibus.
sicut dicere. quecumque aera secant.
et quecumque infra vadunt. et quecumque
in terra extenduntur. et in aquis
vitam aut ambigue sortita.
et quecumque sub terra cooperta vivunt.
et peruntie affecta. et simpliciter quecumque
sensibilem habent animam. aut vi
tam. et hec omnia propter bonum animata
sunt et vivificata. et plante omnes
nutritivam et motivam habent vitam
ex bono. Et quecumque inanimata
et non vivens substantia. propter bonum est.
et propter ipsum substantialem optinuit ha
bitum. Si autem et super omnia existen
tia est. sicut quidem est bonum. et
carens forma format. et in ipso
solo non existens. substantie excessus.
et non vivens. excedens vita. et sine
mente existens. excellens sapientia.
et quecumque in bono non formatorum
sunt excedentis formationis. et si est fas
dicere. bonum quod est super omnia existen
tia. et ipsum non existens desiderat. et
certat aliquo modo in bono. et ipsum esse que
vere est superstantiale. secundum ab omnibus ablatio

nem. Quin et nos in medio preter-
currentes effugit et celestium princip-
iorum et terminationum causa est bonum.
et non augmentabilis. et minorabilis.
et tamen invariabilis hiis subiectis et super-
sonosita orum dicere. maxime celi re-
volutionis motuum. et stellarum ordi-
nationum. et pulchritudinum. et lumi-
num. et collocationum. et quorundam astrorum
transitivum multi motus. et duorum lu-
minarium. que eloquia vocant magna.
ab eisdem circularis restitutionis
secundum quam a nobis dies distincti. et noctes. et men-
ses. et anni mensurati. circulares mo-
tiones temporis. et eorum que sunt in tempore
dinumerant. et ordinant. et continent.
Quid vel dicet quis de ipso
secundum se solari radio? Ex bono enim
est illud lumen et ymago bonitatis.
propter quod et luminis nominatione laudatur
bonum deitatis a supremis et perfectis-
simis substantiis usque ad ultimas
transit. et adhuc super omnes est. neque
superioribus pertingentibus ad ipsius excel-
sum. neque inferioribus ambitum transeun-
tibus. Sed illuminat illuminari valentia
omnia. et creat. et vivificat. et conti-
net. et perficit. et mensura est existentium.
et evum. et numerus et ordo. et ambitus et causa
et finis. Ita quidem et divine bonitatis
manifesta ymago. magnus iste
et totus splendens. et super lucens sol.
secundum multam resonantiam boni et omnia
quecumque participare ipso possunt illuminat.
et super existentium habet lumen. et ad omnem
extendens visibilem mundum. et sur-
sum et deorsum. propriorum radiorum splendo-
res. et si aliquid ipsis non participat.

sic in ymagine archetipum manifestatur.
Sicut enim super omnia existentis bonitas

hoc non infirmitatis aut parvitatis
est illuminantis ipsius distributionis.
sed non extensorum ad luminis participatio-
nem propter luminis accipiendi in-
opportunitatem; si quidem multa sic se
habentia radius transiens sequenti-
a illuminat. et nihil est invisibilium
ad quod non pertingat secundum ipsius splendoris
excedentem magnitudinem. sed et
generationem visibilium corporum confert
et ad vitam ipsa movet. et nutrit.
et auget. et perficit. et mundat. et
renovat. et mensura est. et numerus ho-
rarum. dierum. et omnis nostri temporis lumen.
Ipsum enim est illud lumen quamvis
tunc informe erat. quod divinus
dixit Moyses. et quod ipsa determina-
vit primam nostrorum dierum trinita-
tem. Et sic omnia ad se ipsam
bonitas convertit. et principaliter congre-
gatrix est dispersorum. sicut princi-
palis et unifica deitas. et omnia
ipsam ut principium. ut continentiam.
ut finem desiderant. et bonum est
ut eloquia dicunt. ex quo omnia sub-
stiterunt et sunt sicut ex causa perfecta deduc-
ta. et in quo omnia constiterunt. sicut
in potenti plantatione custodita et
contenta. et ad quod omnia convertuntur
sicut ad proprium singula finem. et quod
desiderant omnia; intellectualia
quidem et rationalia cognitive. sensibili-
a autem sensibiliter. Expertia vero sensu
naturali motu vivifici desiderii;
carentia autem vita et tantum exis-
tentia. aptitudine ad solam esse
participationem. sed eandem manifeste
ymaginis rationem. et lumen congregat.

gat. et convertat ad se ipsum omnia viden
cia. que moventur. que illuminantur.
que calefiunt. que totaliter a fulgo
ribus eius continentur. propter quod et ylios ap
pellatur. quoniam omnia indestructibilia
facit et congregat dispersa. et omnia sen
aut sic vide
sibilia ipsum desiderant. aut sicut
moveri et illuminari et calefieri. et to
taliter contineri ab lumine occupata. et non
dico secundum antiquitatis rationem. quod deus
existens sol et creator huius omnis
proprie providet universum mun
dum. quod invisibilia ipsius videntur a
creatura mundi per ea que facta sunt
intellecta conspiciuntur. et sempiterna
ipsius virtus et divinitas. sed hec quidem
dicta in symbolica theologia divine.

Nunc autem intelligibile
boni luminis nomen ipsum laudare
nos convenit. et dicendum quia lumen intelli
gibile bonum dicitur. propter hoc quidem
quod supercelestem mentem ipsum
intelligibili lumine omnem autem igno
rantiam et errorem expellit ab omnibus
quibus ingignitur animabus. et omnibus
illis sanctum lumen tradit. et intellectuales
ipsarum oculos mundat a circumposita
ipsis fece ex ignorantia et move
et aperit multa gravitate tene
brarum conclusos. et tradit primum quidem
mensuratam claritatem. postea velut
hec gustantibus lumen et magis desi
derantibus magis se ipsum immittit
et habundanter superfulget. quoniam
le dilexerunt multum. et semper extendit
ipsas ad anteriora secundum ipsarum ad
respectum proportionem. Et lumen
intelligibile dicitur quia est super omne lumen

bonum. sicut radicalis fontanus
et super manans luminis effusio.
omnem supermundanam et circa mun
danam et mundanam mentem explens
tudine ipsius illuminans et intellectua
les ipsarum totas renovans virtutes
et omnes excedens eo quod
super extendatur. et omnia comprehendens
eo quod superiaceat. et simpliciter omnem
illuminative virtutis dominationem sicut
principaliter lucens. et super lucens. sicut
ipsam coassumens. et superhabens. et plenius
intellectualia et rationalia omnia congregans.
et indestructibilia faciens. et enim
sicut ignorantia divisiva est errantium quia
illuminantur. et presentia adhuc conti
Et
nua ad vere existentes a multis opi
nionibus convertens. et varias visiones
aut ut magis proprie dicatur fanta
sias adunans veram et mundam et
uniformem congregans cognitionem
et uno et unitivo lumine complens.

Hoc bonum laudatur a sanctis
theologis. et sicut pulchrum. et sicut
pulchritudo. et sicut dilectio. et sicut
diligibile. et quecumque alie convenientes
sunt pulchrifice et gratiose habite pul
chritudinis nominationes. pulchrum autem
et pulchritudo non sunt dividenda in causa que
in uno tota comprehendit. hec enim
in existentibus in participationes et participa
concedes
tas. pulchrum quidem esse dicimus
quod participat pulchritudine.
pulchritudinem autem participationem
pulchrificantis tota pulchra causa.
super essentiale vero pulchrum. pulchri
tudo quidem dicitur propter traditam
ab ipso omnibus existentibus iuxta

in errorem conveniens super intelligibile luminis presentia
congregativa et unitiva existentium quia

competentem unicuique pulchritudinem; et sicut lumen omnium consonantie et claritatis causa, ad similitudinem luminis cum fulgore immittens universis pulchrificas fontani radii ipsius traditiones, et sic omnia ad se ipsum vocans; unde et kallos dicitur; et sicut tota in totis congregans. Pulchrum autem sicut et pulchrum unum simul et superpulchrum, et semper existens secundum eadem et similiter pulchrum, et neque factum, neque destructum, neque auctum, neque minoratum, neque in aliquo quidem pulchrum, in alio autem non, neque hic quidem, illic autem non, sicut quibusdam quidem existens pulchrum, quibusdam autem non pulchrum; sed sicut ipsum per se ipsum cum se ipso uniforme et semper existens pulchrum, et sicut omnis pulchri fontanam pulchritudinem excedenter in se ipso prehabens. Etenim in simplici et supernaturali totorum pulchrorum natura omnis pulchritudo et omne pulchrum uniformiter secundum causam preexistit. Ex pulchro isto omnibus existentibus est esse secundum propriam rationem singula pulchra, et propter pulchrum concordie et amicitie et communicationes; et pulchro omnia uniuntur. Et est principium omnium pulchrum, sicut effectiva causa, et movens tota, et continens amore proprie pulchritudinis, et finis omnium sicut finalis causa; etenim pulchri causa cuncta fiunt; et exemplaris, quoniam secundum ipsum cuncta determinantur. Propter quod et idem est bono pulchrum, quoniam bonum et pulchrum secundum omnem causam cuncta desiderant, et non est aliquid existentium quod non participet pulchro et bono. Audebit autem et hoc dicere sermo, quod et non existens participat pulchro et bono; tunc enim et ipsum pulchrum et bonum, quando in deo secundum omnium ablationem supersubstantialiter laudatur. Hoc unum bonum et pulchrum singulariter est omnium pulchrorum multorum et bonorum causa. Ex hoc omnes existentium substantiales essentie, unitates, discretiones, identitates, alteritates, similitudines, dissimilitudines, communicationes contrariorum, inconfusiones unitorum, providentie superiorum, alterne habitudines coordinatorum, conversiones minorum, omnium eorundem conservative et intransmutabiles mansiones et collectiones, et rursus omnium in omnibus iuxta competentem unicuique communiones et adaptationes, et inconfuse amicitie et armonie totius, et in toto contentiones, et inconfusibiles continentie existentium, indeficientes successiones eorum que fiunt, stationes et motus qui sunt mentium, qui sunt animarum, qui sunt corporum. Statio enim omnibus est et motus, quod est super omnem stationem et omnem motum, collocans unumquodque in ipsius ratione et movens ad divinum motum. Et moventur quidem divine dicuntur mentes circulariter quidem, unite sine principio et interminabilibus illuminationibus pulchri et boni. In directum autem quando procedunt ad subiectorum providentiam, recta omnia transeuntes. Oblique autem quando procedit ad subiectorum providentiam recta omnia transeuntes. Oblique autem quando et providentes minus hab[entibus]

Marginal notes: unitorum · Sed · dicens · causis

quod alibi dicit non in ad[illegible] quod pulchrum ad [illegible] dicit ipsi

circa ipsum inegressibiliter manens in iden
titate ex identitatis causam pre
currens et bonum idem dicunt theologi
agentes. Anime autem motus
circularis quidem ad se ipsam introitus
ab exterioribus et intellectualium ipsius
virtutum uniformis convolutio, si
cut in quodam circulo non errare ipsi
largiens et a multis exterioribus ipsam
convertens et congregans primum
ad se ipsam, deinde sicut uni
formem factam uniens unitive
unitis virtutibus et ita ad pulc
rum et bonum manuducens, quod est super
omnia existentia et unum et idem et
sine principio et interminabile. Ob
lique autem anima movetur, quantum secundum
proprietatem suam divinis illuminatur cog
nitionibus, non intellectualiter et singulari
ter sed rationaliter et diffuse et sicut com
mixtis et transitivis operationibus. Et
ab exterioribus sicut a quibusdam
signis variatis et multiplica
tis ad simplices et unitas sur
sum agitur contemplationes.
Indirectum autem quando non ad se ip
sam ingressa et singulari intellectuali
tate mota, hoc enim est sicut
dixi secundum circulum, sed ab ea que sunt circa se
ipsam progreditur. Igitur istarum et se
cundum sensibile trium motionum in omnibus et
multo prius uniuscuiusque man
sionum et stationum et collocationum
causa est et continentia et finis pulchrum et
bonum, quod est super stationem
et motum, per quod omnis status et mo
tus et ex quo et in quo et ad quod
et cuius gratia. Etenim ex ipso et per ipsum
et substantia et vita omnis et mentis et anime
et omnis nature parvitates, equali
tates, magnitudines, mensure,
omnis existentium proportiones et armo
nie et commixtiones, totalitates, partes,
omne unum et multitudo, coniunctiones
partium, omnis multitudinis unitiones,
perfectiones totalitatum, quale, quantum, quot,
infinitum, discretiones, omnis infinitas,
omnis finis, distinctiones, omnis ordi
nes, excessus, elementa, forme, omnis substantia,
omnis virtus, omnis operatio, omnis habitus,
omnis sensus, omnis ratio, omnis intellectus, omnis
tactus, omnis scientia, omnis unitio, et simpliciter
omne existens ex pulchro et bono et in
pulchro et bono est et ad pulchrum
et bonum convertitur. Et omnia quecumque
sunt et fiunt propter pulchrum et bonum sunt
et fiunt, et ad ipsum omnia inspiciunt
et ab ipso moventur et continentur, et ip
sius gratia et propter ipsum et in ipso exempla
re principium omne, finale, effici
ens, formale, elementarium, et sim
pliciter omne principium, omnis continentia,
omnis finis. Aut ut comprehendens
dicam, omnia existentia ex pulchro et
bono, et omnia non existentia super
substantialiter in pulchro et bono, et omnium
principium et finis super principium et
super perfectum, quoniam ex ipso et per ipsum et in ipso
et ad ipsum omnia, sicut dicit sanctus sermo.
Omnibus igitur est pulchrum et bo
num desiderabile et amabile et dili
gibile, et propter ipsum et ipsius gratia et mino
ra meliora convertendo se ad ea
amant, et communicative coordinata
coordinata, et meliora minora
provisive, et ipsa singula se ipsa

De amore

ctente. i omnia pulchre et bona de
sideratia faciunt et volunt omnia
queque faciunt et volunt. Considerare
autem et hoc decet sermo verus quoniam et ipse qui
omnium causa propter bonitatis excessum cuncta
amat cuncta facit cuncta perficit
cuncta continet cuncta convertit. et est divi
nus amator boni bonus propter bonum. ipse
sibi bonum operans existentium amor
in bono per excessum preexistens non dimi
sit ipsum sine germine in se ipso manere.
Movit autem ipsum ad operandum per omnium
generativum excessum. Et non ad
nos opinetur preter eloquia amo
ris nominationem annunciare. Est enim
irrationabile quidem et fatuum ut arbi
tror non intendere intentionis virtuti
sed dictionibus. et hoc non est divina intellige
re volentium proprium. sed sonos leves
suscipientium et istos usque ad au
res infusibiles extra continentium.
et non volentium videre quid quidem
huiusmodi dictio significat. Quomodo autem ipsa
et per alias equipollentes et manife
stiores dictiones explanare. Sed compaci
entium elementis et lineis non intel
ligibilibus. et sillabis et dictionibus igno
tis. non sonantibus ad anime ipsorum intel
lectuale. Sed extra circa labia et auditus
ipsorum resultantibus. sicut non sit pos
sibile quatuor numerum per bis duo
os significare. et recta lineam per non
rectas lineas. aut materna solitudinem
per patriam. aut aliquid aliud
significativum idem multis orationis
partibus exprimere. sed recta ratione
que elementis et dictionibus et sillabis et lineis
et orationibus utentibus propter sensus. sic anima

nostra anima intellectualibus operationibus
ad intelligibilia movetur. superflu
unt que sunt sensibilium sensus.
sic et intellectuales virtutes quando
anima deiformis facta per unitionem igno
tam inaccessibilis luminis se immittit
non oculorum immissionibus. Quando autem nititur
per sensibilia moveri studet ad contem
plationes intellectus. preciosiores quodammodo sunt
manifestiores sensuum perceptiones.
sic planiores sermones. planiora
visibilium. sic quando non plana sunt
apposita sensibus nec ipsi presen
tare mentis sensibilia bene poterunt.
Sed ut non ista dicere videa
mur sic divina eloquia pervertentes
audiant illa qui amoris no
minationem accusant. ama eam et
conservabit te. complectare ipsam et
exaltabit te. honora ipsam ut
te comprehendat. et quecumque alia
inamativus theologus laudat.
quin immo sunt quibusdam moves
sanctos sermones dicentium. Divini
esse amoris nomen. nomine dilectionis.
Scribit autem et divinus ignatius meus
amor crucifixus est. et introduc
toribus eloquiorum invenies quemdam
dicentem de divina sapientia. amator
factus sum pulchritudinis eius. quare si
quid amoris nomen non timea
mus. nec aliquis nos turbet ser
mo de hoc dubitans. Michi
enim videntur theologi esse quidem
dicere dilectionis et amoris nomina
propter hoc autem divinis magis apponi
virum amorem. propter in convenientem
talium virorum acceptionem. namque

de amore

ut dec; n̄o amore n̄ an̄b solū s;
abeloq̄s ip̄is laudato · instau
 dines n̄ capientes uniforme
amate dei n̄oiatōis · nūc sauia
ritate sua ad diuisibilē · 7 corpori
 ꝯuenientē · 7 diuisum p lapse sunt;
q̄ n̄ ē u̇s amor · sed idolū · aūt ma
gis casus aūo amore · p̄o eī nat;
capi amultitudie · imitatiūm
diui 7 uni amoris · ꝓp q̄ 7 sicut
molestū nom̄ multis appēs
i diuina sapīa ordinatiue ad sur
sū attrem ipo; 7 suscitatōem
ad uñ amoris ꝯgnitōem · 7 ut
amolestia absoluant q̄ ipo ē.
Juuenes aūt r̄sus hic 7 icōueni
ens aliquid inductiones ēēt opi
nari terenos zelos · ꝑ q̄ uidet fa
mosi. Cetid dicit quidā dilō
tua sup me · sic dilectio mu
lier; · ab audientib; aūt recte
diuina ineadē uirtute recte or
dinatur · a scīs theologis dilōis
7 amoris nom̄ · ꝑ diuinas manifes
tatōes; 7 ē h̄ uirtutis unitiu
ce · 7 ꝯuincte · 7 indifferēt ꝯcte
in pulchro 7 bono · ꝓp pulchr̄
7 bonū · p̄existens · 7 ex pulchr̄
7 bono · ꝓpt pulchrū 7 bonum
tribute · 7 ꝯtinētis coordinata
ꝑ ꝯtinctam alternā habitudinē
Mouētis aūt prima · ad subiectē
prudentiam · 7 collocātis mi
nora i superiorib; ꝯuersione.
Est aūt faciens extasi
am diuinus amor · n̄ dimittens
sui ipo; ēē amatores s; ama
to; · monstrant quidē superiora

prudētie f̄ca mīs h̄itū · 7 coor
dinata sui similiū ꝯtinētie · 7
subiecta diuiorū ꝯuersiois ad pri
ma; ꝓp qd̄ 7 paulus magnus in
tentia diuini factus amoris · 7 uirtute
ipsi extasim faciēte pticipat̄ di
uo ore · uiuo ego dicit · n̄ iā ego ·
uiuit aūt iñ me xp̄c · sic uerus ama
tor · 7 extasim passus · sic ipse dic
do · 7 n̄ sibi ipsi uiuēs s; amati
uita · sic ualde diligibili; audēd
aūt 7 hec p ueritate dīce q; 7 ipse
omniū causa pulchro 7 bono
oīm amore · p habundātiam
amatiue bonitatis extra se ip
sū fit ad omnia existentia prudenti
is 7 sic bonitate 7 dilectōe 7 amore
detinetur · 7 ex eo qd̄ est sup oīa 7 ab
omnib; segregatū · ad id q; est i
omnib; deponitur · ꝑ extasim faci
entē sup substantialē uirtutē a se ipso
inseparabile. Propter q; q̄ fortes
sunt i diuinis ipsum zelotem
appellant · sicut multū in bono
amore ad existentia · 7 sicut exci
tatiuum ad zelū desideriū ipsi ama
tiuū · 7 sic zelotē ipm dimittes ·
p q; 7 desiderata sunt zelabilia 7
sicut puisis ipsis existentibus
zelabilib; · 7 totalit̄ pulchrū 7 bonū
est amabile · et amor · 7 i pulchro
7 in bono p̄collocatur · 7 ꝓp pulchr̄
7 bonum est 7 gignitur; quidā
totalit̄ theologi uolentes · aliqn̄
quidē amorē 7 dulcedinem dicunt
ipm · aliqn̄ aūt amabilē 7 di
ligibilē · h̄ ei ē quidē cā · 7 sicut
eiusdē 7 sic p genitor; hec autē

ipse est, et hec quidem movetur illud aut motum, aut quem ipse sui ipsius et sibi ipsi est adductivus et motivus. Itaque quidem diligibilem et amabilem ipsum vocant sicut pulchrum et bonum, amorem rursus et dilectionem sicut moventem simul et sic que est virtutis sursum agentem ad se ipsum quod solum ipsum per se ipsum pulchrum et bonum est, et sicut quod est manifestatio sui ipsius per se ipsum et segregare unitionis bonis processus, et amativus motus simplex, per se mobilis, per se operans, preexistens in bono et ex bono existentibus emanans et rursus ad bonum conversus, in quo et terminabile sui ipsi et si hiis principium divinus amor monstrat differenter, sicut quidem eternus circulus propter bonum ex bono, in bono et ad bonum in non errante convolutione circumambulans, et in eodem et secundum idem et procedens et permanens et restitutus. Hec et nobilis noster sanctus perfector et ad commonitionem recitavit in amatoriis ymnis, quos non inconveniens est memorare et sicut sanctum quoddam caput imponere sermoni de amore. Amorem sive divinum sive angelicum sive intellectualem sive animalem sive naturalem dicamus, unitivam quandam et concretivam intelligemus virtutem, superiora quidem moventem ad providentiam minus habentium, coordinata autem rursus ad communicativam alternam habitudinem, in extremis vero subiecta ad meliorum et superpositorum conversionem. Sanctissimi Ierothei ex amatoriis ymnis.

Quod ex uno multos amores ordinavimus, consequenter dicemus quales sint mundanorum et supermundanorum amatorum et cognitiones et virtutes, ex quibus excellunt per assignata intentum intellectualium et intelligibilium amorum, et ordines et ornatus, per quos per se intelligibiles et divini existentibus, ibi vere pulchri amoribus preeminent et ab ipsis proprie laudati sunt. Hec rursus iterum resumentes universos ad unum et conclusivam amorem et omnium ipsorum patrem convolvamus, simul et congregantes a multis primum ad duas colligentes ipsum amativas universaliter virtutes, ex quibus sunt et principatur omnino incomprehensibilis causa omnis amoris ex eo qui est super omnia, et ad quam intenditur secundum ipsum universis existentibus universis totalis amor.

Age igitur istas ad unum rursum congregantes dicamus quia una quedam est simplex virtus per se motiva ad unitivam quandam contemperationem ex bono usque ad extremum existentium, et ab illo rursus consequenter per omnia ad bonum ex eadem et per eadem et in eadem se ipsam reflectens, et ad eandem semper eodem in revoluta. Et quid dicat aliquis? Si omnibus est bonum et pulchrum amabile et desiderabile et diligibile, desideratur enim ipsum et quod non est, ut dictum est, et certat aliquomodo in ipso esse, et ipsum est quod formativum

forma ꝛ inspō. ꝛ n̄ existes sup
s̄balit' d̄r ꝛ est. quoniā demonum
multitudo n̄ desidat pulchrum
ꝛ bonū. inclinata aūt ad mali
am ꝛ ab anglica ideptitate
ēē desidiū boni plapsa. maloꝝ
uniuersoꝝ causa ꝛ sibi ipsi ex
alius efficit'. quecūq; mala fi
dicit'. Quomodo aūt totalit' ex
bono deducta demonū trib;
n̄ est boniformis. aut quoniā
bonū ex bono sunt uariata ē.
ꝛ quid est q̄ malū fecit illud. et
totalit' quid ē malū. ꝛ ex quo
principio ꝯstitit. ꝛ i quo exis
tentiū est. ꝛ quoniā bonus ipm̄
pducē uoluit. Q°modo autē
uolēs potuit. ꝛ si ex alia cā ē
malū. que alia est existentib;
p̄t bonū cā. quoniā aūt ꝛ pruide
cia existente. ē malum. aut
fiunt totalit' aut n̄ destruuntur.
ꝛ q̄m aliquid existentiū deside
rat ipm̄ preter bonum.
Igitur h̄ quid forsitan dicet
talis dubitans sermo. Nos aūt ro
gabimus ipm̄ ad reꝝ ueritatē
spicē. Et primū quid . . . dicere. asi
demus. malū n̄ ex bono. ꝛ si ex bo
no n̄ ē malū. nā nec ignis est
refrigidare. nec boni non bona
pducere. Et si existentia oī
a ex bono. n̄ cū ē bono pducē
ꝛ saluare. malo aūt corrūpere
ꝛ destruē. nich' ē existentiū
ex malo. nec ipm̄ sit qd̄ malū
est. si ꝛ p se ipsū malū sit. ꝛ si
n̄ hoc. non omino malū est.

xcvii

q̄ ē malū. Sz hoc quandā boni
partem sed quam totalit' est. et
si existentia pulchrum ꝛ bonū
desiderant. ꝛ omnia quecūq; faciunt
ip̄ hoc qd̄ uidetur bonū faciunt.
ꝛ oīm existentiū intencio prī
cipiū h̄t ꝛ finē bonū. nich' eī ad
mali nāni respiciēs facit. quoniā
erit malū i existentib; aut tota
lit' existens a tali bono appetitu
segregatur. ꝛ si exiit oīa ex bo
no. ꝛ bonū sup existentia ē q̄
in bono ꝛ n̄ existens. malū aūt
nec existēs est. Alioquin n̄ oīo ma
lum; nec n̄ existēs. nich' eī uniū
salit' n̄ existens. n̄ i bono sup'ālia
le dicatur. Igitur bonū q̄ erit
ꝛ sit simplr' existens ꝛ n̄ existēs.
multo prius collocatū. malū aūt
nec i existētib; nec i n̄ existētib;
s; ꝛ ab ipso n̄ existente mag' absis
tens. quā a bono ꝛ alienū ꝛ mag'
n̄ s̄bīa. Unde igitur est malū
dicat aliquis. Si eī n̄ ē malum
uirt' ꝛ malicia idē. ꝛ oīs toti ꝛ p
ticularis. pportionali aūt nec repug
nās uirtuti erit malū. Et q̄
resistit. castitas impudicicia ꝛ
iusticia ꝛ iniusticia. ꝛ n̄ dico sed
iustū ꝛ iniustū et eū qui ē pudi
cus ꝛ qui est ipudicus. s; ꝛ ante ap
parentē ex distanciā huius uir
tutē ad oppositū. i ipsa aīa multo
prius uniuersalit' destituerit auctorit'
malicie; ꝛ ad rōm passiones pug
nant. Et ex istis necesse ē dare
quēdā malū bono contrariū. n̄ eū sibi
ipsi bonū contrariū s; sicut ab u

uno principio et genitum
ab una causa communione et
unitatis et amicitia. gaudet
et neque minus bonum mal
ori est contrarium. neque enim
aut minus calidum aut fri
gidum. Amplius existenti
est contrarium. Est igitur
in existentibus et existens est
cum adversatur bono ma
lum et si corruptio est exis
tentium generativum, aut
numquam multociens cuius
dam corruptio alterius sit
generatio. et erit malum
ad omnis completionem con
ferens. et toti non imperfec
tum esse per se ipsum largi
ens. Dicat autem ad hec
verus sermo quod malum
secundum quod est malum
nullam substantiam aut ge
nerationem facit. Solum
autem malum facit et corrum
pit existentium substantiam
quantum in ipso est. Si autem
generationis operativum
ipsum aliquis esse dicat et
huius corruptione alii dari
generationem. Respondendum
est vere non corruptio dat
generationem. sed et cor
ruptio quidem et malum
corrumpit et malum facit.

solum. generatio autem
et substantia propter bonum
fit. et erit malum. neque ex
istens est in existentium. et
corruptio quidem propter
se ipsum. generativum autem
propter bonum. et secundum
quod quidem est malum.
neque existens est neque exis
tentium effectivum. propter
bonum autem existens. et
bonorum effectivum; Sed ma
gis autem neque enim erat
idem secundum idem et bo
num et malum. in eiusdem
corruptio et generatio.
eadem secundum idem vir
tus. neque per se virtus. ne
que per se corruptio. Dice
tur ipsum malum quidem
neque existens est. neque bonum
neque generationis operati
vum neque existentium
neque bonorum effectivum
bonum autem in quibus per
fecte quidem ingignitur
perfecta facit et inmixta
et integra bona; que autem
minus ipso participant
et imperfecta sunt bona
et mixta propter defec
tum boni. et non est uni
versaliter malum. neque
bonum. neque faciens bo

nium. sed quod magis
et minus bono appropin
quat. proportionaliter
erit bonum; quoniam
per universa vadens per
fecta bonitas. non usque
ad solas que circa ipsum
sunt proficiscitur. sanctis
simas substantias. sed ex
tenditur usque ad ultimas.
Huis quidem totaliter pre
sens. illis autem subiecte.
aliis autem extreme. si
cut unumquodque existe
tium ipsa participare
potest, et hec omnino
bono participant. Il
la autem magis et mi
nus privantur. Alia au
tem habent boni obscuri
orem operationem. parti
cipationem. et aliis se
cundum ultimam reso
nantiam idest bonum;
Si enim non proporti
onaliter unicuique non
adesset. essent quidem
divinissima et provec
tissima. extremorum
habentia ordinem.

Quomodo autem et esset
possibile uniformiter om
nia participare bono. cum
omnia existentia eodem
modo ad totalem ipsius par
ticipationem. sint oportu
na. Nunc autem hec
est boni virtutis excellens
magnitudo quod et privata
et sui ipsius privatione
firmat. secundum totalem
ipsius participationem;
Et si oportet confiden
tem dicere vera. et adver
satia ipsi. ipsius virtute
et sunt, et adversari pos
sunt; magis autem ut compre
hendens dicam. omnia exis
tentia inquantum sunt. et
bona sunt et ex bono. In
quantum autem privata sunt.
bono. neque bona neque exis
tentia sunt. Nam in aliis ha
bitibus quidem sicut caliditate
aut frigiditate. sunt calefacta
et dereliquerit ipsa caliditate.
et vite et mentis intra exis
tentium sunt experti. et a
substantia deus segregatur. et est supersubstantialiter
super universis quod aliis et abeunte

principio. et genitum ab una causa co-
municatione. et unitate. et amicitia
gaudens. et neque omnino bonum maius est
contrarium. neque enim aut minus calidum
aut frigidum. Amplius existentia
est contrarium. Et si in existentibus
et existens est et adversatur bono
malum. Et si corruptio est existen-
tium. non excluditur ideo a beesentia
malum. sed erit et ipsum existens et
existentium generativum. aut nonquid
multotiens quidam corruptio al-
terius fit generatio. et erit malum ad omnis
completionem conferens. et toti non imperfectum
esse per se ipsum largiens. Dicet
autem ad hoc verus sermo quod malum secundum quod est
et non ingenito omnia sed in eo quod exis-
tentia. et sibi sufficere posuit. Quod autem
secundum omnem modum bono privatum est
numquam nullo modo. neque erat. neque est.
neque erit. neque esse potest. sicut impudi-
cus privatur est bono privatum
est. numquam nullo modo. secundum irrationabilem con-
cupiscentiam. in hoc quod neque est existens
a concupiscit. participat autem bono.
secundum ipsum unionis et amicitie obscu-
ram resonantiam. Et furor quidem
participat bono. sed ipsum moveri et
desiderare apparentia mala ad ap-
parens pulchrum redigere et convertere.
et ipse pessimam vitam desiderans. et op-
timam ipsi apparentem secundum ipsum deside-
rare et ad optimam vitam respicere
participat bono. Et si omnino bonum
auferas. neque substantia erit. neque vita.
neque desiderium. neque motus. neque aliud nichil.
Quare et si fit ex corruptione generatio
non est mali virtutis. sed minoris
boni presentia. in quantum et mor-
bus est defectus ordinis non omnis. Si
enim hoc fiat. neque morbus ipse consistet.
Manet autem et est morbus subiectam
habens minimam ordinem. et in ipso sub-
sistens. quod est enim omnino expers boni
neque existens est. neque in existentibus.
Quod autem est mixtum propter bonum est in ex-
istentibus. et secundum hoc in existentibus
existens. secundum quod ipse participat. magis
autem existentia omnia magis erunt.
magis et minus. in quantum bono participant.
Etenim in ipso esse quod numquam nullo mo-
do existit. neque erit. quod autem secundum aliquam
partem quidem est. secundum aliquid autem non est. in quantum
quidem excidit a semper existente. non est. in quantum
autem esse participat. tunc est. Et to-
taliter esse et non existens ipsius te-
netur et salvatur. et malum quod secundum omnino
a bono excidit. neque in magis. neque
in minus bonis erit. quod autem secundum aliquam
partem quidem est bonum. aliam autem
non bonum. adversatur quidem
bono quidem. sed non toti autem bono. tenetur
autem et ipsum participatione et substanti-
ficat ipsius privationem boni.
totaliter ipsius participatione. omnino autem
non abeunte bono. neque universaliter aliquid
erit bonum. neque mixtum neque ipsum
malum. Si enim malum imperfectum est bonum.
absentia perfecti boni. et imperfectum
et perfectum bonum aberit. et tunc bonum
erit. et adversabitur malum. Qui istis
quidem est malum quibus adversatur.
abscissis autem. sicut bonum sequitur.
adversari enim sibi invicem eadem secundum
eadem bonis est impossibile. non ergo
existens est malum. Sed neque in

inexistentibus est malum. Si non
omnia existentia ex bono. et in
omnibus est existentibus. et omnia
continet bonum. aut non erit malum
in existentibus. aut in bono erit. et quod
in bono non erit. et ei in igne frigi-
dum. neque malum in eo fit quod et malum
bonum facit. Si autem erit in bono
malum, si quidem existens inconveniens
et impossibile, non enim potest sicut eloquiorum
veritas dicit. arbor bona fructus
malos facere. neque quidem e contrario. Si autem
non existens. manifestum quod ex alio
principio et causa. Et enim aut ma-
lum ex bono erit aut bonum ex
malo. aut si non hoc est possibile.
ex alio principio et causa erit bonum
et malum. Omnis enim binarius non princi-
pium. unitas autem erit omnis bina-
rii principium. et enim inconveniens
erit uno et eodem duo perfecte contraria
procedere. et esse. et ipsum princi-
pium non simplex et singulare esse.
sed divisibile. et biforme. et sibi ipsi
sibi ipsi et narratum. Et quidem
neque duo existentium contraria princi-
pia possibile est esse. et ista in se
invicem et in omni adversantia.
Si enim hoc datum sit. erit et deus
non sine lesione. neque extra molestiam.
si sit aliquid et ipsi adversans.
postea erunt omnia inordina-
ta. et semper pugnantia. Si enim
hoc datum sit. erit et deus non sine
lesione neque extra molestiam.
si sit aliquid et ipsi adversans.
postea erunt omnia inordinata
et semper pugnantia. Et

quidem amicitiam omnibus existentibus bo-
num tribuit. et ipse pax et pacis
donator. laudatur a sanctis the-
ologis. propter quod et amica bona et conve-
nientia omnia. et unius vite germi-
na. et ad unum bonum ordinata. et
et mansueta. et similia. et se invicem
adiuvantia. quare non in deo est malum.
et malum non est res mora adeo. Sed
neque ex deo est malum. Aut enim non est bonum.
aut bona facit. et bona producit.
et non aliquando quidem et quedam aliquando
autem non. et non omnia, et sic mutationem enim
in hoc pacietur. et variationem.
esse secundum ipsum quod omnium divinissimum est
secundum causam. si enim in deo bonum essentia
est. erit transiens ex bono deus ali-
quando quidem existens. aliquando non exi-
stens. Si autem participative bonum
habet. et ex alio habet. aliquando quidem
habebit aliquando autem non habebit. non igitur
ex deo malum. neque in deo. neque simpliciter
neque secundum tempus. Sed neque in angelis est ma-
lum; si enim enuntiat bonitatem divinam
boniformis angelus. illud existens secundum
secundum participationem secundario. quod est secundum
causam. enuntiatum primo. ymago dei est angelus. manifesta- Angelus
tio occulti luminis. speculum purum cla-
rissimum. incontaminatum. incoinquinatum
immaculatum. suscipiens totam
si est convenientes dicere pulchritu-
dinem boniformis dei formi-
tatis. et munde resplendere faciens
in se ipso quod ad possibile est boni-
tatem silentii que est in adytis.
Non quod neque in angelis est malum;
si eo quod puniunt peccantes

demones

sed malum et sacerdotum qui in mundum
adiit. Hac utique ratione et castigatores
peccantium sunt mali et sacerdotes
qui immundum a divinis abigunt
misteriis. Et quidem non puniri est
malum, sed fieri pena dignum; et non secundum dig
nitatem abigi a sanctis, sed immundum et non
sanctum fieri et ad immaculata non ydo
neum. Sed neque demones natura
sunt mali. Etenim si essent mali in ex bo
no et in existentibus, neque quidem ex
bonis constituti essent; neque semper
mali existentes, postea si ipsis quidem
et corrumpunt se ipsos. Si autem aliis,
quomodo corrumpentes, aut quid corrum
pentes? substantiam aut virtutem
aut operationem? Si autem substantiam, primum qui
dem non preter naturam; non enim incorruptibi
lia non corrumpunt, sed susceptibilia cor
ruptionis; postea neque hoc omnino
et omnino malum, sed neque corrumpit
aliquid existentium secundum quod est substantia
et natura, sed defectu ordinationis que est secundum
naturam armonie et commensurationis ratio
infirmatur manere sic habens. In
firmitas autem non perfecta, etenim perfecta et cor
ruptionem et subiectum destrueret et erit
talis corruptio et sui ipsius corruptio;
quare tale non malum sed deficiens bonum;
quod enim est expers omnino boni neque in existenti
bus est; et de corruptione virtutis et o
perationis eadem ratio est. Deinde quo
modo a deo facti sunt mali demones?
Et enim bonum bona producit et substituit
et facit. Et quidem mali dicun
tur, dicat aliquis. Sed non secundum quod sunt; ex hoc
bono enim sunt et bonam optinuerunt
substantiam, sed propter quod non sunt, infirmi existentes

si ipsi sunt mali aut aliis. si sibi

ut eloquia dicunt servare suum ipsorum
principium. In quo enim dicentes ma
los sunt demones? non in cessatione habitus corpo
ris divinorum bonorum et actionum? Si autem non ma
li demones semper mali, quare et esse
semper idem bonum est proprium; si autem
non semper mali, non natura mali
sed defectu angelicorum bonorum; et non
omnino expertes boni sunt et vivunt
et intelligunt et totaliter quidam est in
ipsis desiderii motus, mali autem esse
dicuntur propter hoc quod infirmantur circa
operationem secundum naturam; aversio igitur est ip
sis malum et convenientium ipsis ex
cessus et non consecutio et imperfectio et
impotentia salvativis ipsorum perfectionis
virtutis et infirmitas et fuga et casus.
Et aliter quare est in demonibus
malum? Furor irrationabilis, demens
concupiscentia, fantasia proterva; sed ista
et si sunt in demonibus non omnino neque in omni
bus neque ipsis secundum se ipsa prava. Etenim
in aliis animalibus non habitus eorum sed abla
tio et corruptio aliis malum. Habitus
autem salvat et esse facit ista habentis
animalis naturam. Non igitur mala est
demonum tribus secundum quod est secundum naturam
sed secundum quod non est; et non variatum est datum
ipsis totum bonum, sed ipsi deciderunt
a dato toto bono. Et data ipsis an
gelica dona nequaquam ipsa mutata
esse dicimus, sed sunt et integra et
splendidissima, quamvis ipsi non videant
conclaudentes ipsorum boni inspectivas
virtutes; quare quod sunt, et ex bono sunt
et boni, et pulchrum bonum desiderant
esse et vivere et intelligere que sunt exis
tentia desiderantes; et privatione et re

Et quid malum instabile est. Igitur sunt
secundum causam in se habent non mali.

cessione et casu a convenientibus
ipsis bonis dicuntur mali et secundum mali
que non sunt et si existens desiderantes
mali desiderant. Sed animas
vi. c. aliquis dicat esse malas. Si ideo
quidem quod consistunt malis provisi-
ve et salvative. hoc autem non est malum
sed bonum et ex bono quod et mala bona
facit. Si autem malas dicimus animas
in quo male fiunt non in bonorum habi-
tuum et operationum defectu et propria
in infirmitate non consistentione
et prolapsu. Et enim et aerem qui est
circa nos dicimus obtenebrari de-
fectu et absentia lucis. ipsum autem
lumen est quod tenebras illuminat. Neque
igitur in demonibus neque in nobis malum
ut existens. sed est sicut defectus et destitutio
vii. c. perfectionis propriorum bonorum. Sed neque
in animalibus irrationabilibus est malum.
Si enim auferas furorem et concupis-
centiam et alia quecumque dicuntur et non
sunt simpliciter eorum natura mala. Et enim
animosum et superbum leo cum perdide-
rit neque leo erit. quod autem mansuetus est
omnibus factus canis non erit canis.
Si quidem canis est custodire et accedere
quidem ad familiares abicere autem alienos.
quare quod non corrumpit naturam non malum.
corruptio autem nature est defectus
et infirmitas naturalium habitudinum
et virtutum et operationum. et si omnia
per generationem in tempore habent perfectum neque
ipsum omnino preter omnem naturam.
viii. c. Sed neque in tota natura malum. Si enim
omnes naturales rationes ab universali natu-
ra habent non est ipsi contrarium. particulari
autem hoc quidem secundum naturam erit

illud autem non secundum naturam. Alii enim aliquid
est preter naturam et hoc illi secundum naturam. illi
autem preter naturam. nature autem mali-
tia est hoc quod est preter naturam, scilicet privatio
ordinis naturalium. quare non est mala
natura. Sed hoc est nature malum non pos-
se esse ea que sunt proprie nature perficere.
Sed neque in corpore est malum. turpitu-
do enim et infirmitas est defectus forme
et privatio ordinis. hoc autem non omnino
malum sed minus bonum. Si enim perfecte fiat
solutio pulchritudinis et forme et
ordinis peribit et ipsum corpus. Quoniam
autem neque malitie causa est anime corpus
manifestum est ex eo quod preter et sine corpore
malitiam esse sicut in demonibus.
hoc enim est mentibus et animabus et corporibus
malum habituum propriorum bonorum infirmitas
et casus. Sed neque multum vulgatum
illud est malum. sicut dicitur secundum quod est in
materia in quantum materia. ipsa enim ornatus et pulchritudi-
nis et forme habet participationem. Si
autem extiterit existentia autem ex bo-
no sunt et ipsa ex bono fit et autem bonum
materia est. aut malum sicut
ex bono existens est bonum. autem ma-
lum boni est effectivum. aut bonum sic
ex malo existens est est malum.
aut duo rursus principia et ipsa
ab alio uno iterum segregata. si autem
necessariam dicunt tamen ad complemen-
tum totius mundi. quomodo est
malum. Aliud est malum et aliud
necessarium. quomodo autem bonus ex ma-
lo deducit quedam ad generationem
aut quo modo est malum quod est bono
necessarium. Fugit enim bonum naturam ma-
li. Quomodo autem gignit et nutrit

et si in eternis secundum se ipsa sunt qualis est et similiter forte
aliquid facit ad ... quod non pati posse secundum se ipsa
habent et aliud quod est tamen malum secundum se. Si
quod quidem nullo modo est neque bonum neque malum est.

nium in existens mala. Ceterum ma-
lum secundum quod malum est nulli generativum
aut nutritivum aut totaliter effectivum
aut salvativum. Si autem dicitur ipsam
que non facere maliciam in animabus, at-
tende autem quales. quoniam erit hoc ve-
rum. multe enim ipsarum ad bonum aspici-
unt. et quidem quoniam secundum hec est et non
omnino ipsius ad malum attrahere. quare
non ex ipso in animalibus malum est. sed ex inor-
dinato et preteriente motu. Si autem et
hoc dicatur mundo esse omnino consequens
et necesse est inmutabile. nihil huius quod in se ip-
sis collocari non possit. quomodo malum
est necessarium aut necessarium malum. Sed in hec
quod dicitur privationem secundum virtutes propria
adiscatur bono. ceterum perfecta priva-
tio universaliter inponitur. particularis autem
non secundum quod privatio est habet virtutem sed se-
cundum quod non perfecta est privatio. privatione
enim boni particulari existente non est malum
et recedente et malum non abiit. Est
autem colligentem dicere. bonum ex una et
tota est causa. malum autem ex multis
et particularibus defectibus. Videt deus
malum aut bonum. et apud ipsum cause
malorum virtutes sunt bonum facien-
tes. Si autem malum eternum est et cre-
at et potest et est et facit. unde ipsi hec aut
ex bono aut bono ex malo. aut am-
bobus ex alia causa. Omne quod secundum naturam
ex causa determinata generatur. Si malum
est sine causa et indeterminatum. non est naturale
nec enim in in artificio arte ratio.
Utrum anima malorum est causa. quod ad ignis
calefacientem. et omnia quibus appropinquat
malitia impleret. bona quidem anime
responsibus autem aliquando quidem secundum habitum aliquando

at non in se natura quid et esse ipsi est
malum. et non ipsi est esse non ex causa
totorum bona causa. Sed si ex causa quis
secundum istam est malum. bona enim causa sunt
ex hac genita. Si autem oportunitas
nec hec est invariabile. aliquin
vere virtutes et fortitudine ipsa facta
relinquitur quod malum infirmitate et
defectum boni esse. Bonorum causa est
una. si bono malum est contrarium
mali cause sunt multe. non quidem
que efficiunt mala sunt rationes et
virtutes. sed impotentia et infirmitas et
inmixtio dissimilium. non commensurabilis
nec immobilia et semper eodem modo
habentia mala. sed infinita et indetermi-
nata et in aliis perlata et infinitis
Omnium et malorum principium
et finis erit bonum. Et enim boni
gratia sunt omnia et quecumque bona et que con-
traria. et enim ista facimus bonum
desiderantes. nullus enim ad malum
respiciens facit que facit. propter quod
nec subsistentiam habet malum sed prima
ter subsistentiam boni gratia et non sui ipsius
factum. Malo esse ponendum est
secundum accidens et propter aliud et non ex principio
proprio. quare quod fit rectum quidem apparere
quoniam boni gratia fit. rectum autem non recte
esse. et id quod non bonum bonum
opinamur. Demonstratum est aliud
esse desideratum et aliud factum. Igitur ma-
lum est preter viam et preter intentionem
et preter naturam et preter causam et preter
principium et preter finem et preter diffiniti-
onem et preter voluntatem et preter substantiam.
Ergo privatio est malum et defectus et in-
firmitas et incommensuratio et peccatum.

et sine intencione. et sine pulchritu-
dine. et sine vita. et sine mente. et sine
ratione. et imperfectum. et non collocatum. et sine
causa. et indefinitum. et sine germine. et va-
cuum. et non operans. et inordinatum. et dis-
simile. et infinitum. et obscurum. et sine
substantia. et ipsum nullo modo nusquam existens.
xx. s. Sicut totaliter potest aliquid ma-
lum ad bonum mixtione. Quod enim omnino bo-
ni expers est, neque est aliquid, neque potest. Etenim
si bonum et existens est. et volunta-
rie appetitum. et potens. et activum. quo-
modo poterit aliquid quod est bono con-
trarium quod est substantia voluntate et potentia et operatione
privatum. Non omnibus et omnino eadem
sunt mala; demonum est malum
praeter boniformem intellectum esse; anime praeter
rationem; corpori praeter naturam.
xxi. s. Quemodo totaliter mala sunt
et providentia existente. Non est malum
secundum quod est malum neque existens neque in existen-
tibus; et nichil existentium
est improvisum, neque est malum omnino
sine specie subsistens. Et si nullum
existentium non particeps boni. malum
autem defectus boni. nichil autem existen-
tium privatur universaliter bono. in
omnibus existentibus divina provi-
dentia. et nichil existentium non pro-
visum; sed et factis malis benigne pro-
videntia utitur in curam ipsorum aut
aliorum aut propria aut communem
utilitatem. et proprie unumquodque exis-
tentium providet; propter quod et vanam
multorum non recipiemus rationem.
qui oportere dicunt providentiam et
invitos et nos ad virtutem
agere. Etenim corrumpere est naturam non

providentie. Sed sicut providentia uni-
uscuiusque nature est salvativa, per se mo-
bilia providet ut per se mobilia. et
tota et particularia ut convenit perfective to-
ti. et unicuique, inquantum providentiorum natura
susceptiva. totius largiflue providentie
proportionaliter attributas unicuique
provisivas bonitates. Neque igitur exis-
tens est malum. neque in existentibus est ma-
lum; [illegible] est malum, sed quod est malum;
et non malum non est sed virtutem
secundum infirmitatem. Et demonibus
quod quidem sunt, et ex bono est esse et deiformi-
tate. et horum infirmitas convenien-
ter ipsis angelos decentis perfectionis;
et desiderant bonum inquantum esse et vivere
et intelligere desiderant; non existens
bonum desiderantes, et non hoc deside-
rium sed privationem desiderii existentes.
xxii. s. Scienter autem peccantes vocant
eloquia. et cognitione boni non ob-
liviscibilem aut actionem infir-
mos existentes, et scientes volun-
tatem et non facientes. qui audie-
runt quidem, infirmantur autem ad
fidem aut operationem boni. et quidam non
volunt intelligere ut bene
agant. sed autem secundum aut infir-
mitatem voluntatis; et totaliter
malum ut multotiens diximus
est infirmitas. et imperfectio. et defectus aut
cognitionis. aut fidei. aut desiderii
aut operationis boni. Et quidem
dicat aliquis, non est puniendi in-
firmitas; sed ex contrario condonanda, siquidem non
esset posse. bene quidem se habet sermo.
Si autem ex bono est posse quod dant se-
cundum eloquia omnibus simpliciter, et

et bonum malum aliter ipsius excausatum a proprius
bonis et variatio quod est

uenientia non est laudabile premi
nens per omnem bonorum ex bono et auersio
et fuga contrariis. Sed si quid a nob
in hiis que sunt de iustitia et diuina iu
stie obseruantia secundum uirtutem tradatur;
In quo secundo negocio eloquiorum ueri
tas sophisticas et iniusticiam
et mendacium contra deum loquentes contu
ricit insipientes dicentes. Si nunc autem
sufficienter sicut sunt nos laudare
est bonum sicut ut est amabile sicut prin
cipium et finis omnium sicut continens existen
tium sicut informans non existentia
sicut omnium bonorum causa sicut malorum inca
pa prudentia et donatiue boni perfecta
et supergrediens existentia et non exis
tentia et mala sed ipsius prouidem
ad bonum reducens omnibus deside
rabile et amabile et diligibile et
quecumque alia in prioribus uerus ser
mo definiuit.

Transeundum est autem nunc ad
hanc existentem uere existentium
diuinorum theologicam laudationem;
tamen autem memorabimur quod sermoni
intentio est non supersubstantiale substantiam secundum quod
supersubstantiale est manifestare ineffabile
enim hoc et ignotum est et perfecte non mani
festabile et ipsam excedens unitatem
sed substantificam thearchice substantie pro
cessum ad omnia existentia
laudare; etenim boni dei nominatio
totos esse omnium processus manifestans
et ad omnia existentia et ad non existen
tia extenditur et super existentia est; uite
autem ad omnia uiuentia extendi
tur et super uiuentia est. Sapientie super ad omnia
intellectualia et rationalia et sensibilia

extenditur et super omnia est. Itaque quod pru
dentie manifestatiuas diuinorum nomina
tiones sermo laudare desiderat.
Non enim promittit enarrare ipsam super
bonitatem et substantiam et uitam et sapientiam
ipsius supersubstantialis deitatis que super omnem bonita
tem et deitatem et substantiam et uitam et sa
pientiam in absconditis sicut eloquia
dicunt supercollocata sed manifestatam
bonitatem et excedentem beneficam pru
dentiam et omnium bonorum causam laudare
et existentem et uitam et sapientiam que
sunt substantiam et uiuificatiuam et sapien
tie donatiuam. Etenim Ethus qui sub alia tui
ta res et sensu percipiat, non ad
aliud esse bonum dicat et sensu aliud
existens et aliud uitam aut sapientiam
neque multas causas et aliorum alias pro
ductiuas deitates excedentes et
subiectas sed unius esse omnis bonos
processus et ab nobis laudatam deorum nomi
nationes et hanc quidem esse perfecte u
nius dei prudentie manifestatiuam
aliam autem uniuersaliorum eidem et mag
nificarum. Et quidem dicat aliquis.
Quare existentem excedentem uitam et
uitam sapientiam existentibus quidem
uiuentia uiuentibus autem sensibilia
sensibus autem rationalia et rationabilibus me
tes excellunt et circa deum sunt et mag
ipsi appropinquant et quod oportet ea que sunt
maioribus donis ex deo participantia
et meliora esse et reliquis excelle
re. Sed si quis substantia quidem et non ui
uentia aliquis supponeret esse ea que sunt
intellectualia bene quidem esset hic ser
mo. Si autem et super diuine mentes super
reliquia existentia et uiuunt super

reliqua viventia et intelligunt
et cognoscunt et sentiunt et rationem
et plus quam omnia existentia
pulchrum et bonum desiderant et eo par-
ticipant. ipsi magis sunt esse bonum ha-
bundanter ipso participantes et
plura et maiora ex ipso dona pos-
sidentes. sicut et rationalia sensibili-
bus excellunt. habundantia rationis plus
illis possidentia et quedam sensu et
alia vita. et est sicut arbitror
hoc verum quod magis uno et
infinito bono deo participan-
cia magis ipsi sunt propinque
et diviniora de reliquis. Quoniam
autem et de istis diximus age bonum
sicut vere existens et existentium
universorum substantificum laudemus.
Qui enim totius esse secundum virtutem sub-
stantiale est substantificativa ca-
usa et conditor existentis. mentis
persone. substantie. nature. principi-
um et mensura seculorum et qui facit esse
tempora et evum existentium. tempus
eorum que fiunt esse quocumque modo
evum | genitis ex existente est evum et substantia
et existens et tempus et generatio et genitum
et ea que sunt in existentibus.
et ea que quecumque insunt et sub-
stant. Etenim deus non quodammodo
est existens sed simpliciter et incircumscrip-
te totum in se ipso esse acce-
pit et preaccepit. propter quod et rex est
seculorum sicut in se ipso et circa se ipsum
omne esse et substantifico et exis-
tente. et neque erat neque erit neque factus
est neque gignitur neque gignetur. magis
autem est sed ipse est esse existentibus

et non existentia solum sed ipsum esse
existentium est ex existente ante secula
ipse enim est evum eorum qui est ante
secula. Resumentes igitur dicimus quod
omnibus existentibus et seculis est esse
ab ipso existente. et omne quidem evum et
tempus ex ipso. Omnis autem et seculi et
temporis et omnis quocumque modo
existentis preexistens est principi-
um et causa. et omnia ipso participant.
et a nullo existentium deficit. et
ipse est ante omnia et omnia in ipso con-
sistunt. Et simpliciter si aliquid
quocumque modo est in preexistente est
et intelligitur et salvatur. et ante alias ipsius
participationes esse positum est. et est ipsum
secundum se esse senius eo quod est per se
vitam esse. et eo quod est per se sapientiam
esse. et eo quod est per se similitudinem divinam
esse. et alia quecumque existentia partici-
pantia ante omnia illa esse partici-
pant. magis autem et ipsa secundum se ipsa
omnia quibus existentia participant
ipso secundum se esse participant. et nichil est
existens cuius non sit et evum ip- | est
sum esse. Convenienter igitur cunctis
aliis principalius sicut existens
deus laudatur ex digniore aliorum
donorum eius. Etenim preesse et superesse pre-
habens ex ipso quod est ipsum dico per se | et si vis
esse preexistere fecit. et per ipsum esse omne
quocumque modo existens substitere
fecit. Et quidem principia existen-
tium omnia esse participant et sunt et
principia sunt et prima sunt. post ea prin-
cipia sunt. et si vis viventium sic
viventium principium dicere per se vitam et simi-
lium ut similium per se similitudinem.

et unitorum sicut unitor per
se unitionem, et ordinatorum
sicut ordinator per se ordinationum,
et aliorum consequenter. Hec autem sunt
aut ambobus aut multis participantia.
Hec autem sunt aut utraque aut multa
participata per se participabilia
invenies ipso esse primum illa
participantes, et ipso esse quidem pri-
mum existentes, postea sunt hinc di-
cuntur secundum principia existentes et
participare esse et existentes et par-
ticipata. Si autem ista essentie participa-
te sunt, multo quidem magis eam ipsius
participant. Primum quidem per se essentie
donum per se bonitas preponens, dignio-
re prima participationum laudatur.
Et est ex ipsa et in ipsa et ipsum esse et existen-
tium principia et existentia omnia et que
quecumque modo ab esse sunt contenta,
et hec incomprehensibiliter et unite
et singulariter. Etenim in unitate
omnis numerus uniformiter preexistit, et habet
omnem numerum unitas in se ipsa sin-
gulariter, et omnis numerus unitur quidem in unita-
te, in quantum autem ab unitate procedit,
tantum distinguitur et multitudinem
agit. Et in centro omnes circuli linee secundum
unam unitatem coexistunt, et omnes
habet signum in se ipso lineas uniformiter
unitas ad se invicem et ad unum
principium a quo processerunt, et in ipso
quidem centro perfecte uniuntur,
paululum autem ab ipso distantes paululum et
discernuntur, magis autem distantes
magis. Et simpliciter in quantum centro
sunt propinquiores, in tantum et ipsi et
sibi invicem uniuntur, et in quantum

ab ipso, in tantum a se invicem destite-
runt. Sed et in tota totorum natura
omnes nature uniuscuiusque rationes
congregate sunt secundum unam inconfusam uni-
onem, et in anima uniformiter particula-
rium omnium provisive totius corporis
virtutes. Nichil igitur est incon-
veniens ex obscuris ymagi-
nibus ad omnium causam ascendentes super-
mundanis oculis contemplari
omnia in omnium causa et secundum unitatem
omnia uniformiter et unite. Princi-
pium enim est existentium a quo
et ipsum esse et omnia quocumque modo ex-
istentia, omne principium,
omnis finis, omnis vita, omnis in-
mortalitas, omnis sapientia, omnis ordo,
omnis armonia, omnis virtus,
omnis custodia, omnis collocatio,
omnis distributio, omnis intellectus,
omnis sermo, omnis sensus, omnis habitus,
omnis statio, omnis motus, omnis unitio,
omnis contemperatio, omnis amicitia, omnis
concordatio, omnis discretio, omnis
diffinitio, et alia quecumque
per esse existentia essentia figurantur.
Et ex eadem omnium causa sunt intelligibi-
les et intellectuales deiformium
angelorum substantie, et animarum, et omnis
mundi nature, et quecumque in
aliis in esse aut secundum cogitatio-
nem esse dicuntur. Et quidem sanctissime
et provectissime virtutes existentes
et sicut in vestibulis superessentialis tri-
nitatis collocate, ab ipsa et in ipsa
et esse et deiformiter esse habent, et post illas
subiecte subiecte, et extreme ex-
treme, sicut ad angelos, ad nos

auq; super mundane et anime et
alia omnia existentia secundum eandem
rationem et esse et bene esse habent et sunt et
bene sunt ex preexistente esse et bene
esse habentia, et in ipso existentia
et bene existentia, et ex ipso incipi
entia et in ipso custodita et ad ipsum
terminata. Et quasdam quidem digni
tates esse distribuit melio
ribus substantiis, quas existen
tias vocant eloquia. Esse autem
ipsum ab existentibus omnibus neque
quam derelinquitur. Et ipsum autem
esse est ex preexistente, et ipsius
est esse, et non ipse est esse, et in ipso est
esse, et non ipse est in eo quod est esse, et
ipsum habet esse, et non ipse habet esse, et ipse
est essendi evum et principium
et mensura, ante substantiam existens,
et ante id quod existit, et ante evum, et omni
um substantificator et principi
um et medietas et finis. Et propter
hoc ab eloquiis qui vere preexistit
secundum omnem existentium in
tentionem multiplicatur, et erat
in ipso et est et erit et factum est et fit
et fiet proprie laudatur. Ista
enim omnia ut decet deum
intelligentibus ipsum secundum omnem
intentionem substantialiter esse significant,
et existentium ubique causam. Et
enim non hoc quidem est, hoc autem non est,
nec alicubi quidem est, alicubi
autem non est. Sed omnia est ut omnium
causa, et in ipso omnia principia, omnes ter
minationes. Omnium totorum continens ipse
deus, et prius est et super omnia est sicut
ante omnia supersubstantialiter

superexistens. Propter quod et omnia
de ipso et simul predicantur, et
nichil est omnium; omnis figu
re, omnis forme, sine forma, sine
pulchritudine, principia et medi
a et fines existentium impermixte, absolu
te et excellenter in se ipso preacci
piens, et omnibus esse secundum unam sup
unitam causam immaculate lucendo
superfundens. Etenim ut sol
sensibilium substantias et qualitates etsi
multas et differentes existen
tes, tamen ipse unus existens et uni
forme lucendo superfundens
lumen renovat et nutrit et custodit
et perficit et discernit et unit et re
florere facit et germinare esse facit
et auget et immutat et collocat et
explantare producere facit et sursum
movet et vivificat omnia et totorum
unumquodque iuxta proprietatem suam eodem
et uno sole participat, et multorum
participantium unus sol causas
in se ipso uniformiter preaccepit, mul
to magis in causa et ipsius et omnium pre
existere existentium exemplaria
secundum unam supersubstantialem unitionem
est concedendum, quoniam et substantias producit
secundum excessum a substantia. Exemplaria
autem esse dicimus in deo existentium
rationes substantificas et singulariter preex
istentes, quas theologia prediffi
nitiones vocat, et divinas et bonas vo
luntates existentium prediffinitivas
et effectivas, secundum quas supersubstan
tialis essentia omnia prediffinivit
et produxit. Si autem philosophus
Clemens putat et ad aliquid

quid exemplaria dici existentium
rationes principaliora. Praecedit quidem
non secundum partem et perfecta et simplicia nomina
secundum modum illis praecedentibus; autem et hoc rec-
te dici memoranda est theolo-
gia dicens quod non demonstravit tibi illa
ut incedas post illa, sed ut per istorum pro-
portionalem cognitionem ad omnium causam
sicut possumus sursum agamur. Igitur
omnia existentia ipsi secundum unam omnium
segregatam unitatem sunt attribuenda,
quoniam ab essentia substantificae
processionis et bonitatis incipiens et per
omnia vadens et omnia ex ipso essentia
implens et in omnibus existentibus
exultans, omnia quidem in se ipsa
praehabet secundum unum simplicitatis excel-
sum, omnem duplicitatem refutans;
omnia autem eodem modo continens secundum supersim-
plificatam ipsius infinitatem et ab
omnibus singulariter participatur. Quoniam
existentium est principium et fi-
nis, qui praeexistit principium quidem
sicut causa, finis autem sicut cuius gratia;
et terminus omnium et infinitas omnis
infinitatis et finis excedenter, sicut op-
positorum. In uno enim, sicut multo-
tiens dictum est, existentia omnia et prae-
habet et praeexistere facit, praesens omnibus
et ubique et secundum unum et idem et secundum idem
omne et ad omnia procedens et ma-
nens in se ipso, et stans et motus, et neque
stans neque motus, neque principium habens
aut medium aut finem, neque in aliquo
existentium aut temporaliter subsistentium
sed aeternis et aevo et his quae sunt in aevo, et
his quae sunt in tempore omnibus segregatum,
propter quod et ipsum aevum et existentia et

ut ad existentium existunt. In rotatur ipsi
contra ad aeternaliter existentium

[Margin: quod ad et vox mea coram / et ad amicus audientibus sic vita principatus]

VI

mensurae existentium et mensurata per
ipsum et ab ipso. **De vita.**

Sed aevum quidem talis
opportunum dictum sit; nunc autem
laudanda est nobis vita aeter-
na, ex qua est per se vita et omnis
participata vivere unicuique propria earum
unicuique disseminatur. Et quidem
immortalium angelorum vita et im-
mortalitas et ipsum non destructi-
vum angelici sempiterni motus et
ex ipsa et propter ipsam est et subsistit,
propter quod et viventes semper immortales
dicuntur et non immortales rursus, quo-
niam non a se ipsis habent immorta-
les esse et aeternaliter vivere, sed ex vi-
vifica et omnis vitae effectiva contenti-
va causa; et sicut in existente dicebamus
quod et ipsius quod est per se esse est causa, i-
ta hic rursus quod et ipsius per se vi-
tae est viviens divina vita et vi-
vificativa et substantificativa, et omnis
vita et vivificativus motus est ex
vita quae est super omnem vitam et est
principium omnis vitae; ex ipsa et
animae non destructibiles habent, et
animalia omnia et plantae secundum
ultimam resonantiam vitae ha-
bent vivere, qua destructa secundum
eloquium deficit omnis vita, et ad
quam et quae infirmitate ad par-
ticipandum ipsam defecerunt rursus
conversa rursus animalia sunt. Et dat
quidem primo per se vitae esse vitam
et omni vitae et particulariter proprie
unicuique quod esse ipsis habent; et super-
caelestibus quidem vitis similem
motum sempiternum secundum existentia-

conformem et invariabilem immortali-
tatem et forte et indeclinabile

[Margin: et omnis vita et a qua ad / quoscumque modo vita]

[Margin: sunt]

super habundantiam bonitatis
et ad demonum vitam, neque enim ista
est ab alia causa, sed ex ipsa et esse vite
et permanentiam habent. Dat
autem et hominibus sicut commixtis an-
gelorum formam vite,
et superemanatione bonitatis et
recedentes nos a se ipsa conver-
tens et revocans, et quod quidem
est divinius, et totos nos dico
animas et coniuncta corpora et ad per-
fectam vitam et immortalitatem se
promittit transtulaturam; rem quidem
antiquitati equalem preter naturam
apparentem, michi autem et tibi et veritati
et divinam et super naturam apparentem;
super naturam autem secundum nos dico visam,
non omnipotenti divine vite. Ipsi
enim sicut omnium existentium vitarum
nature et maxime diviniorum nulla
vita preter naturam aut super naturam.
Quare de hoc stultitie Sy-
monis contradicentia verba
longe a divino choro et tua sancta ani-
ma expellantur. Latuit enim ip-
sum sicut arbitror et tunc se
sapientem putantem esse non opor-
tere veri scientem uti manifes-
ta ratione expugnare contra omnium
causam. Et hoc est dicendum
ipsi preter naturam dicere. Ipsi enim nichil est
contrarium. Ex ipsa vivificantur
et calefiunt et florent et alia omnia
et plante, et sive intellectualem
dicas sive rationalem sive sensibilem
sive augmentativam sive qualemcumque
vitam aut vite principium
aut vite substantiam, ex ipsa et vi-
vit et vivificatur que est super
omnem vitam, et in ipsa secundum causam
uniformiter preexisterunt, et enim super-
vivens et principalis vite vita
et omnis vite causa et vite generativa et ad-
impletiva et divisiva vite, et ex omni
vita est laudanda secundum multife-
cunditatem omnium vitarum. Sic largis-
sima et omnis vita contemplata et com-
prehensa et laudata, et sicut non
indigens, magis autem super plena per
se vivens et sicut super omnem vi-
tam vivificans et supervivens,
aut quomodo quis vitam supervivacem
et ineffabilem humane laudet.

De sapientia mente et ratione et veritate. VII

Age autem si videtur bonam et eternam
vitam et sicut sapientem et sicut
per se sapientiam laudemus, magis
autem sicut omnis sapientie substantifi-
cativam et super omnem sapientiam
et prudentiam subexistentem;
non enim tantum deus super plenus
sapientia et prudentie ipsius non est nu-
merus, sed super omnem rationem
et mentem et sapientiam super collocatur.
Et hec supernaturaliter intelligens divinus
vere vir communis noster et ducatus solis stultum
dei sapientius hominibus dicit, non solum quoniam
omnis humana deliberatio error
quidam videtur ad stabile et ma-
nens divinorum et perfectissimorum intellectu-
um, sed quoniam consuetum est theologis
contraria passione in deo ea que
sunt privationis dicere. Ita et invisibile
dicunt eloquia clarissimum lumen
et multum laudabile et innultu

nominationes ineffabilem et innomina-
bilem, et omnibus presentem et omnibus
inventam, incomprehensibilem et non
investigabilem. Hoc modo igitur
et nunc divinus apostolus laudare dicitur
stultitiam dei, que apparet insipiens
preter rationem et inconvenientem, ad in-
effabilem et ante rationem omnem sur-
sum agens veritatem. Sed quod aliter dice-
bamus, proprietatem nostram ea que
sunt super nos accipientes, et preter
consuetudinem sensibus infigi et nobis
divina comparantes, decipimur, secundum ap-
parens divinam et ineffabilem rationem
exequentes. Oportet autem inde mentem
nostram scire, quod nostre quidem mentis
virtutem ad intelligendum, per quam
intelligibilia inspicit, habere, unitio-
nem autem excedentem mentis naturam,
per quam coniungitur ad ea que sunt super
ipsam. Secundum hanc igitur oportet divina
intelligere, non secundum nos, sed totos nos
ipsos extra nos statutos et totos deificatos.
Melius enim est esse dei, et non nostri
ipsorum. Ita enim erunt divina data cum deo
factis. Hanc igitur irrationabilem
et amentem et stultam sapientiam ex-
cedenter laudantes, dicimus quod omnis
est mentis et rationis et omnis sapientie et
prudentie causa, et in ipsa est omne consi-
lium, et ab ipsa est omnis cognitio
et prudentia, et in ipsa sunt omnes
thesauri sapientie et cognitionis ab-
sconditi. Etenim iuxta consequen-
tiam iam predictorum supersapiens et omnis
sapientie causa, et ipsa per se sapien-
tia totius participans, substantifica-
trix. Ex ipsa intelligibiles et in-

tellectuales angelorum mentium
virtutes simplices et bonos
habent intellectus, non in divisibi-
libus aut a divisibilibus aut sensi-
bus aut singularibus circumlatis congre-
gantes divinam cognitionem,
ab aliquo communi ab ista simul acte,
ab omni autem materia multitudine
munde existentes, intellectualiter
et immaterialiter uniformiter intelli-
gibilia divinorum intelligunt, et est ip-
sis intellectualis virtus et operatio
munda et immaculata puritate
resplendens, conspicua divinorum
intellectuum simplicitate et simi-
litate, et divinis unitionibus ad
divinam et supersapientem mentem et
rationem, sicut est possibile, figurata.
Propter divinam sapientiam et
anime rationale habent discursive
quidem et circa existentium
veritatem circumeuntes, et di-
visibili et largissimo varietatis
deficientes a mentis unitionibus,
multorum autem ad unum convolu-
tione et intellectualibus equalibus angelis
inquantum animabus est proprium et
possibile digne habite. Sed et
aliquis non peccet ab intentione
dicens, sensus ipsos esse resonantiam
sapientie. Et quidem et demonum
mens secundum quod mens est, ex ipsa est.
Inquantum autem mens est ratione
depravata, consequi quod declinat,
neque sciens neque volens. Causa a sa-
pientia magis proprie ipsam oportet ap-
pellare. Secundum quod quidem sapientie
ipsius et omnis et mentis omnis

et rationis. et talis omnis divina sapientia ipsa
principium est et causa. et substantificatrix
et perfectiva. custoditiva. et finis. deus
est. Aut superplene deus qui est super
sapientem sapientia et perfectio et causa
totius mentis et rationis et cogni
tor laudatur. Quomodo enim
intelligit aliquid intelligibili
um non habens intellectuales actiones
aut quomodo cognoscet sen
sibilia super omnem sensum collocatus.
et quidem omnia ipsum scire dicunt
eloquia. et nichil effugere divinam
cognitionem. sed quod dixi multotiens
divina ut decet deum intelligere
convenit. Et enim sine mente et non sen
sibile secundum excessum non secundum defectum in
deo est esse ordinandum. sicut
irrationabile reponimus ei qui
est super omnem rationem. et imperfectionem
ei qui est super perfectos et pro perfectis.
et impalpabile et invisibilem ca
liginem lumen inaccessibili
secundum accessum invisibilis luminis
Quare divina mens omnia continet
ab omnibus segregata cognitione.
sed omnium causam in se ipso omnem
scientiam participans. antequam
angeli fierent. sciens et producens
angelos. et cuncta alia intus et ab
ipso ut ita dicam principio
sciens et ad substantiam agens. et hoc
arbitror tradere eloquium quod
dicit. qui scit omnia antequam
fiant ipsa. Non enim ex existen
tibus existentia discens
novit divina mens. sed ex se ipsa
et in ipsa. sed causam omnium scientiam.

et cognitionem et substantiam prehabens
preaccepit. non secundum visionem sin
gulis se immittentem. sed secundum unam
cause continentiam omnia sciens
et continens. sicut et lumen secundum causam
prehabens in se ipso tenebrarum preac
cepit visionem. aliunde non videns
tenebras quam a lumine. Igitur
se ipsam divina sapientia cog
noscens. cognoscet omnia immate
rialiter materialia et indivisibiliter
divisibilia. et multa unitive.
in ipso uno omnia et cognoscens et pro
ducens. Et enim si secundum unam causam
deus omnibus existentibus esse tribuit.
secundum eandem causam sciet omnia sicut ex ipso
existentia. Et que in ipso pre
existunt. Et non ex existentibus sumit ipsorum
cognitionem. sed et ipsis singulis cog
et aliis et aliorum cognitionis erit
largitor. Non igitur deus propriam
habet sui ipsius cognitionem. aliam
autem communem existentia omnia
comprehendentem. ipsa enim omnium causa
ipsam cognoscens. vacat alicubi
si ea que sunt ab ipsa et quorum est causa
ignorabit. Ita igitur deus existentia
cognoscit non scientia que est
existentium sed que est sui ipsius. Etenim
et angelos scire dicunt eloquia ea
que sunt in terra non secundum sensus ipsa
cognoscentes sensibilia quidem
existentia. sed secundum propriam deiformis
mentis virtutem et naturam.
Ipsa inquirendum quomodo nos
cognoscimus deum neque intelli
gibilem neque sensibilem neque aliquid
universaliter existentium existentem.

Numquid quidem non est dicere quod
deum cognoscimus, non ex
natura ipsius. ignotum enim
est hoc et omnem rationem et
mentem excedens, sed ex omnium entium
ordinatione sicut ex ipso proposita
et ymagines quasdam et assimilati
ones divinorum ipsius exemplari
um habente, ad illud quod est super omnia
via et ordine secundum virtutem ascen
dimus in omnium ablatione et exces
su et in omnium causa. Propter quod
et in omnibus deus cognoscitur et sine omnibus;
et per cognitionem deus cognoscitur
et per ignorantiam; et est ipsius et intellectus
et sermo et scientia et tactus et sensus
et opinio et fantasia et nomen et alia omnia.
et neque intelligitur neque dicitur neque nominatur;
et non est aliquid existentium neque in aliquo existentium cognoscitur.
et in omnibus omnia est, et in nullo nichil,
et in omnibus cunctis cognoscitur
et ex nullo nulli. Etenim hoc recte de deo dicimus,
et ex cunctis existentibus laudatur secundum omnium
proportionem quorum est causa.
Et est rursus divinissima que est — di cog
per ignorantiam cognita secundum uniti
onem super mentem, quando mens
ab aliis omnibus recedens, postea
et se ipsam dimittens, unitur super
splendentibus radiis, et inde et ibi
non scrutabili profundo sapientie il
luminata; et quidem ex omnibus
quod dixi ipsa est cognoscenda.
Ipsa enim est secundum eloquium que
est omnium effectiva et semper om
nia concordans et indissolu
bilis omnium concordationis et
ordinis causa. et semper fines
priorum coniungens principiis secundorum
et unam omnis conspirationem et ar
moniam pulchre operans. Ratio
(verbum) nalis autem deus laudatur a sanctis elo
quiis non tantum quoniam et rationis et mentis et
sapientie est largitor, sed quoniam omni
um causas in se ipso uniformiter
preaccepit et quoniam per omnia vadit pertin
gens ut eloquia dicunt usque ad
finem omnium, et ante hoc quidem quoniam
super omnem simplicitatem divina sim
plificatur ratio et ab omnibus est
super omnia secundum superessentiale absoluta.
Hec ratio est simplex et existens
existentium veritas, circa quam sicut
mundam et non erroneam totorum
cognitionem divina fides que manens — est
credentium collocatio, que istos
collocat veritati et in ipsis verita
tem, in transmutabili identita
te simplicem veritatis cogni
tionem habentibus credentibus.
Sicut enim cognitio est unitiva
eorum qui noverunt, ignorantia
autem est semper transmutati
onis causa et divisionis ignorantis
ex se ipso; credentem in veritatem
secundum sermonem sanctum nichil move
bit ab ea que est secundum veram fidem in
qua permanentiam habebit immobi
lis et intransmutabilis ydempti
tatis. Bene enim novit qui
veritati unitus est, quoniam bene habet,
quamvis multi corripiant ipsum
sicut extra se factum. Latet
quidem sicut est convenienter ipsos
extra errorem per veram fidem exta
sim passus veritatis. Ipse enim no

uit se ipsum. non secundum quod dicitur ut sufficientem. sed ab instabili et variabili per circuitum cardinalissimam ex totali varietate. per simpliciter et semper per eadem et eodem modo immutabilem virtute ubicumque. Etiam magis etiam sapientes principes et duces puritate moriuntur omni die. testificantes sicut est conveniens verbo omnium ergo et inmutabiliter rationum ipsa dei cognitione omnibus ipsam esse et diviniorem et simpliciorem magnam ipsi esse solam veram et simplicem dei cognitionem.

VII De veritate iusticia salvatione liberatione. in quo de

Sed quoniam divinam inequalitatem et super sapientem sapiam. et sicut virtutem laudant. et sicut iusticiam theologi. et sicut salvationem. et sicut liberationem. age et istas divinas nominationes. sicut est possibile nobis referemus. et quidem tharchia ab omni quacumque modo existente et cogitata virtute segregata est et supra. non arbitror aliquem indoctum eloquiorum consuetorum ignorare. multotiens enim theologia et dominationem ipsi et ipsorum celestium virtutum deificis tradens est. Quomodo igitur ipsam theologi et sicut virtutem laudant ab omni segregatam virtute. aut quomodo in ipsa virtutis nominationem accipiamus. Dicimus quod quod virtus est et sicut omnem virtutem in se ipso

prehabens et super hanc. et sicut omnis virtutis causa. et tota secundum virtutem indeclinabile et incircumscriptum producens. sicut ipsius quod est esse virtutem aut totam aut eam existentis. et sicut infinite virtutis. non tantum eo quod omnem virtutem producit. sed et eo quod est super omnem et ipsam per se virtutem. et eo quod nunquam possit infinite et infinitum producere virtutes. sed infinita ipsius virtute factis virtutum hebetare actionem. et eo quod ineffabilis et ignota et incogitabilis est cuncta excedens ipsius virtuosa que per habundantiam possibilia et infirmitatem firmat. et ultimas resonantias ipsius continet. et format rerum. quemadmodum et impossibilibus secundum sensum videmus. quia sicut splendidissima lumina et usque ad hebetes visus eorum pervenit. et magnos sonos dicunt ad auditus non valde facile recipientes sonos intromittere. quia enim est omnino non audiens non audit. et qui vir non videt est non videt. Ipsa igitur infinite virtutis distributio ad omnia existentia vadit. et nichil est existentium cui penitus ablata sit habere quandam virtutem. sed aut intellectualem. aut rationalem. aut sensibilem. aut vivificam. aut substantialem habere virtutem. Et ipsum etiam esse si fas est dicere virtutem ad hoc quod sit. habet a supersubstantiali virtute. ex ipsa sunt deiformes angelorum ornatuum virtutes. ex ipsa et esse inconvertibiliter habent et omnes ipsorum intellectuales et immortales sempiterni

motus [illegible] et infinite infinitas cum ab excessibus virtutum producit

pta

tuos motus et formitudinem ipsam. et non minorabile desiderium boni. ab ista boni virtute accepit. et ipsa immittente ipsis posse et esse ista. et desiderare. semper esse et ipsum posse desiderare quod semper possunt. procedit autem ea que sunt indeficientis virtutis et ad homines et alia et planta et totam omnis rei naturam. Et firmat unita ad suam invicem amicitiam et communionem, et discreta ad hoc quod sunt singularia sed propriam rationem et discretionem inconfusa et incommixta. et omnis rei ordines et directiones ad bonum proprium salvat et immortales angelicarum unitatum vitas immaculatas custodit, et celestes et illuminativas et stellares substantias et ordines invariabiles. et eum per se esse facit. et temporis circumvolutiones distinguit quidem processibus. congregat autem restitutionibus. et ignis virtutes inextinguibiles facit. et aque irfluxiones indeficientes. et aeris effusionem terminat. et terram in nichilo collocat. et vite generationes ipsius per indifferentes custodit. Et elementorum invicem armoniam et concordem inconfusam et indivisibilem salvat. et anime et corporis coniunctionem continet. Et plantarum nutritivas et augmentativas virtutes suscitat movet. et format substantias totorum virtutes. et omnis rei indissolubilem mansionem firmat et deificationem firmat. et deificationem ipsa donat virtutem

ad hoc hiis qui deificantur prebens. et totaliter nichil est quod existentium ab omnipotenti et firmitate et ambitu divine virtutis segregatum. Quod enim universaliter nulla in virtute habet, nec est, nec erit aliquid ipsi omnino positio. Et quid hoc dicit Elimas magus? Si omnipotens est deus, quomodo dicitur ad non posse aliquid theologo? Suppeditat autem divino Paulo qui dixit non posse eum negare se ipsum; apponens autem hec nimium timeo ne et stulticie debeam risum priorum effrenorum secundum edificationes et super arenam et infirmas dissolvere moliens, et sicut contra quandam impossibilem intentionem iaciens studens circa theologicam de isto deliberationem. Est ei enim ipsi negatio. Existit autem veritate. veritas autem existens est. et a veritate cadere ab existente est cadere. Si igitur veritas existens est, negatio autem veritatis est ab existente casus. ab existente excidere deus non potest. et hoc est non esse non est. Sicut si quis dicat non posse non potest. et non scire secundum privationem non novit. Quod sapiens non intelligens imitatur pugnantes inexpertos, qui multociens infirmos esse adversarios supponentes secundum quod videtur sibi ipsis. et contra absentes illos viriliter umbram pugne facientes. et aerem

plag uanis confidentes periclitetis. opinantur ad aduersarios ipsos optinuisse. et predicant se ipsos inscientes illorum uirtutem.

Nos autem deum theologi secundum quod est possibile contemplantes. deum et potentie laudamus. sicut omnipotentem. sicut beatum. et solum potentem. sicut dominantem in potestate sua eius. sicut secundum nichil ab existentibus excidentem. magis autem et superhabentem et preabentem omnia existentia per uirtutem super substantialem. et omnibus existentibus posse esse. et hoc esse. secundum habundantiam excedentis uirtutis copiosa effusione largientem.

Iusticia autem rursus laudatur deus. sicut omnibus secundum dignitatem distribuens. et commensurationem. et pulcritudinem. et bonam ordinationem. et ornatum. et omnes distributiones et ordines. segregans unicuique. secundum uere existentem et iustissimam diffinitionem. et omnibus proprie operationis ipsorum causa existens. omnia enim diuina iusticia ordinat et terminat. et omnia ab omnibus immixta et inconfusa saluat. omnibus existentibus conuenientia unicuique donat. secundum dignitatem unicuique existentium superuenientem. et si ista recte dicimus quicunque diuine separant iustitie. latent se sui ipsorum iniustitiam manifeste condempnantes. Dicunt enim debere inesse mortalibus immortalitatem. et imperfectis perfectionem. et per se mobilibus paternali immobile necessitatem. et uariabilibus identitatem. et infirmis esse perfectam potentiam. et temporalibus eternitatem. et naturaliter motis esse immutabilia. et temporales delectationes esse eternas. et totaliter ea que sunt aliorum aliis attribuunt. Oportet autem uidere diuinam iusticiam in hoc uere existentem ueram iusticiam. quod omnibus attribuit propria secundum uniuscuiusque existentium dignitatem. et uniuscuiusque naturam in proprio saluat ordine et uirtute.

Si dicitur autem quod non est iustitie homines sanctos dimittere non adiutos a prauis cruciatos. Ad quod dicendum est quod si illi quos dicis sanctos diligunt quidem ea que sunt secundum terram ab inherentibus eis zelata. ad in omnino ceciderunt amore. et non nouerunt quomodo sancti uocentur. iniuriam facientes uere amabilibus et diuinis propter incelabilia ab eisdem non religiose reprobatis. Si autem uere existentia amant. letari conuenit quecumque desiderantes. quando desiderabilia consequuntur. aut numquid tunc magis appropinquant angelicis uirtutibus quando sicut est possibile desiderio diuinorum recedunt ad terminum passibilium affectionum luctantes. ad hec ualde uiriliter in aduersitatibus pro bono. Quare uerum est dicere quod hoc diuine iustitie magis est proprium. non mollire et destruere optimorum animositatem filium

et in aialia

dominatoribus; neque si aliquis
conetur hec facere dimittere
non ad iustos. sed collocare ipsos
in pulchra et inflexibili statio
one. et attribuere ipsis talibus
existentibus secundum dignitatem.
Ipsa et divina iustitia et sal
vatio totorum laudatur: propria
uniuscuiusque et mundam
ab aliis substantiam et ordi
nem salvans et custodiens et causa
munde existens in totis proprie
operationis. Si autem aliquis salvatio
nem laudat et sicut ex peioribus
tota salvatorie abripientem.
omnino alicubi. et hunc nos lau
datorem largissime salvati
onis recipiemus. Et hanc
primam salvationem totorum
rogabimus ipsum diffinire.
que omnia in se ipsis intrans
mutabilia et non pugnan
tia et fortia contra peiora sal
vat. et omnia custodit non
pugnantia et non bellantia.
singula sui ipsorum rationibus
ordinata. et omnem inequalitatem
et alienam operationem ex
totis exterminat. et proportio
nes uniuscuiusque constituit non
valentes cadere ad contrari
a nec transire. Quamvis et ita
salvationem aliquis laudi
bit non longe ab abintentione
sancte theologie. sicut omnia
existentia salvatoria omnium
bonitate a casu propriorum bono
rum liberante secundum quod uniuscuiusque
eorum que salvantur suscipit
natura. Propter quod et libera
tionem ipsam nominant
theologi inquantum non sinit
vere existentia ad nichil esse
cadere. et inquantum et si aliquid
ad peccatum et inordinatum fallatur
et minorationem quandam pati
atur perfectionis propriorum bonorum
et hec passione et infirmitate
et privatione liberat implens
minus habens et paterne in
firmitatem supportans et sus
citans a malo. magis autem
statuens in bonum et ornans. et inordi
nationem ipsius et inornatum
et integrum perficiens et ab
omnibus maculatis solvens.
Sed de istis quidem et de iusti
tia dictum est. secundum quam omni
um equalitas mensuratur
et diffinitur. et omnis inequali
tas que est secundum privationem
equalitatis que est in ipsis
singulis exterminatur. Etenim
inequalitatem si quis accipi
at differentias in toto totorum
ad tota. et hanc iustitia est
salvativa non concedens commix
ta in totis facta turbari. cus
todiens autem existentia omnia
secundum speciem unumquodque in qua
unumquodque esse natum habet.

De magno et parvo. eodem. alio.
simili. dissimili. statione. motu. et
qualitate.

Quoniam autem
et magnum et parvum attribu
itur et omnium cause et idem et alterum
simile et perfectum bonum adimplens
et ordinans et statuens

et simile et dissimile et status et motus. Age et horum insignium in quibus deus nominatur quecumque sunt nobis manifesta contemplemur. Igitur magnus quidem eloquiis deus laudatus est et in magnitudine et in aura subtili divinam manifestante parvitatem. Et idem quod dicunt eloquia in autem idem ipse es et alia quam sicut multe figure et multe forme ab eisdem eloquiis exponuntur et similis sicut similium et substitutivus substantificator et dissimilis omnibus sicut quod non terribili sit et stans et immobilis et sedens in sella et motus sicut ad omnia ambulans et quecumque alie istis equipollentes dei nominationes ab eloquiis laudantur.

Igitur magnus quidem deus nominatur secundum magnitudinem ipsius que seipsam tradidit omnibus eternaliter magnis et excedit omnem magnitudinem et super situm et super extenta omnem locum continens omnem numerum supergrediens omnem infinitatem transcendens et secundum supplenum ipsius et magnificum et fontana ipsius dona in quantum ipsa ab omnibus participata secundum infinitam doni effusionem non minorata omnino sunt et eandem habent superplenitudinem et neque minorantur participatoribus sed et magis supermanat magnitudo hec et infinita est et sine quantitate et sine numero et hec est excessus secundum absolutam et superextensam infinite accepte magnitudinis effusionem.

Parvum autem idest subtile in ipso dicitur quod omne pondus et distantiam excedit et quod per omnia sine prohibitione vadit et quidem omnium causa est parvum. Nusquam enim invenies parvi formam non participatam. Ita quod in deo parvum est accipiendum sicut ad omnia et per omnia et sine impedimento vadens et operans et pertingens usque ad divisionem anime et corporis et compaginum et medullarum et intentionum cordis magis autem existentium universorum. Non enim est creatura occulta in conspectu eius. Hoc parvum sine quantitate est et sine numero et incomprehensibile et non valens teneri sine termino sine diffinitione et comprehendens omnia ipsum autem incomprehensibile.

Idem autem est sempiternaliter existens, inconvertibile in se ipso manens semper secundum eadem et eodem modo habens, omnibus eodem modo presens et ipsum secundum seipsum in seipso firme et incontaminate in optimis finibus habundantis identitatis collocatum, inconfusimutabile et oppositum non valens, eadem forte, invariabile, immundum, immateriale, simplicissimum, non indigens, non augmentabile, non minorabile, ingenitum, non sicut non dum genitum aut imperfectum aut sicut ab hoc aut illud non factum aut nusquam

nullo modo existens. sed sicut in
genitum et absolute ingenitum.
et super existens et semper pertin.
per se existens. et idem existens secundum
se ipsum et a se ipso uniformiter
et idemptitatis forma determina
tum. et idem excedere omnibus ad
participandum convenientibus
superresplendens. et alia aliis coordinate
habundantia. et causam idemptitatis
in se ipso. et contraria eadem pre
habens secundum unam et singularem totius
ydemptitatis excedentem causam.
Alterum autem quoniam providentie deus
omnibus adest. et omnia in omni
bus ipse omnium fit salvatorem ma
nens in se ipso. et propria ydemptita
te et inegressibiliter secundum unam opera
tionem. et inpausabiliter stans. et se
ipsum donans indeclinabilium
virtute ad deificationem conversorum.
et alteritatem variarum figurarum
et vel secundum multiformes visiones
altera quedam preter hoc quod appa
rent apparentibus significare pu
tandum est. Sicut enim si ani
mam ipsam sermo formarum
corporaliter corporales corpores
simplici circumponeret. aut in
telligeremus in ipsa partes ante
positas simplicitati sed proprie
tatem anime et caput quidem men
tem. collum autem opinionem. sicut
in medio rationis et irrationabilitatis.
pectus autem furorem. ventrem autem
concupiscentiam. crura autem et pe
des naturam diceremus partium
nominibus signis potentiarum utentes.

multo magis altitate formarum
in deo qui est supra omnia sanctis
et deo convenientibus et misticis re
serationibus purgari convenit.
Et sinus triplices corporum fi
guratas impalpabili et infigura
bili deo circumponere. latitudo
quidem divina est dicenda super
latius dei ad omnia processus.
Longitudo autem virtus super
tota extensa. profunditas autem
existentibus incomprehensibile
occultum et ignotum. Sed ne late
amus nos metipsos extensi
one figurarum et formarum alteri
tatis incorporales dei nomina
tiones hiis que sunt per signa
sensibilia commiscentes. ipsi g
deitis quidem in symbolica
theologia. nunc autem ipsam di
vinam alteritatem non variationem
quandam sed inconvertibilis
idemptitatis supplicemur. sed
unitam ipsi multiplicem for
mationem et uniformes in se
fecunditatis ad omnia pro
cessiones. Simile autem deum
si dicat aliquis quidem ut eundem
sicut totum per totum sibi ipsi
singulariter et indivisibiliter existen
tem silem. non est improbanda
nobis simul dei nominatio. theo
logi autem existentem super omnia deum
secundum quod ipse est. nulli dicunt esse silem.
Pertinuum autem similitudinem divinam
dare hiis qui ad ipsum exis
tentem super omnem et diffi
nitionem et rationem convertuntur.

sed virtute unitatem. et est divine similitudinis virtus que adveniente omnia ad causam convertit. Ista dicere quod conveniunt similia deo et ea secundum divinam ymaginem et assimilationem. Neque enim ipsum dicimus esse similem. quoniam neque proprie homo ymagini similis est. Etenim in coordinatis quidem possibile est et similia ipsa sibi invicem esse et converti ad alterutram similitudinem et esse ambo sibi invicem similia secundum precedentem similis speciem. In causa autem et causatis non recipimus conversionem. Non enim solis istis aut istis simile esse donatum est. omnibus autem similitudine participantibus deus fit causa quod sunt similia. et est et ipsius substantificator similitudinis. et quod est in omnibus simile vestigio quodam divine simulationis similitudinis est simile et unitatem ipsorum complet. et quid oportet de isto dicere. Ipsa enim theologia dissimilem ipsum esse predicat et omnibus non coordinatum. sicut ab omnibus alterum. et hoc quidem est inopinabilius quod nec aliquid simile ipsi dicat. et quidem non contrarium est sermo assimilationi ad ipsum. et enim eadem similia sunt deo et dissimilia. hec quidem secundum contingentem non imitabilis imitationem. hec autem secundum quod causata minus habent causa et infinitis et incomparabilibus deficiunt. Quid autem de divina statione aut sessione dicimus. Quid autem aliud quam quod preter hec quod manere in seipso deum et in immobili identitate singulariter esse fixum et supercollocatum. et quod secundum eadem et circa idem et eodem modo operatur. et secundum quod ipse intransmutabilis est ex seipso omnino. et quod non potest ipse inconvimovi. et totaliter esse immobilem. et hoc supersubstantialiter. Ipse enim est omnium stationis et sedis causa. qui est super omnem sedem et stationem. et in ipso cuncta consistunt ex propriorum bonorum statione inmota custodia. Quid autem et quod rursus theologi et ad omnia procedentem et motum dicunt immobilem. Nonne enim ut decet deum et hoc est intelligendum. Moveri enim ipsum religiose estimandum est. non secundum lationem aut mutationem aut alterationem aut medulse aut localem motum. non directum. non circularem. non ex ambobus. non intelligibilem. non animalem. non naturalem. sed eo quod substantiam agat deus et contineat omnia et totaliter omnia provideat. et eo quod assit omnibus omnium circuitum insuperabili. et adexcitia omnia providentibus processibus et operationibus. sed et motus dei immobilis ut decet deum laudari sermone permittitur. et rectum quidem intelligere convenit indeclinabile et inflexibile processum operationum et ex ipso totam generationem; obliquum autem stabile processum et generativam stationem; secundum circulum autem idem proprietatem et media et extrema circumdantia et circumdata continere et conversionem ad ipsum eorum que ab eo pro

cesserunt. Si autem aliquis me
loquium dei nominationem eiusdem
aut iustitie inequali sumat.
Dicemus equalem esse deum non solum
sicut simplicem et indeclinabi
lem. sed et sicut ad omnia et per omnia
equaliter procedentem. et sicut ipsius per
se equalitatis substantificatorem.
secundum quam equaliter operatur per omnia
similiter in ea invicem ambula
tionem. et suscipientium equalem par
ticipationem. secundum singulorum oportu
nitatem. et equalem per dignitatem.
ad omnia distributam donationem.
et secundum hoc quod omnem preaccepit
equalitatem. intelligibilem. intellectu
alem. rationalem. sensibilem. substantia
lem. voluntariam. segregatam et unitam
in se ipso per virtutem omnis equalita
tis effectivam. super omnia existentem.

X De omnipotente vetere dierum
et de evo et de tempore.

Laude autem verbo misteriorum no
minum deum sicut omnipotentem et
sicut veterem dierum laudare. hoc qui
dem quia ipse, quia omnium ipse est omnipo
sessio continens et circuiens tota
et connectens et fundans et circumstrin
gens. et firmum in se ipso omnia. et ad se
ipsum omnia que ab ipso et plantati
onem omnium tenentem convertens.
et continens ipsa sicut omnium
sessio omnitenens. continens omnia
secundum unam excedentem omnia con
tinentiam firmans et non dimit
tens ipsa decidentia a se ipsa sicut
ex essentia perfecta mota destruu.
Dicitur autem omnipotens tamquam
perficiens esse ipso tota quasi ab
radice omnitenente producens

et sicut omnitenens et inmixte gub
ernans principans. et sicut omnibus deside
rabilis et amabilis existens et
semper mittens omnibus voluntarias
leges et dulces partus divini et omni
potentis et indissolubilis amoris ip
sius bonitatis. Dierum autem an
tiquus laudatur deus quia hoc quidem om
nium ipse est et evum et tempus et
ante dies et ante evum et tempora;
et quidem et tempus et diem et quartam
partem anni et evum ut decet dicere
ipsum deo convenit. sicut existen
tem secundum omnem motum intrans
mutabilem et immobilem et in hoc
quod semper movetur manen
tem in se ipso. et sicut evi et tempo
ris et dierum causam. Propter
quod in sanctis misticis dei vi
sionum apparitionibus et canus
et novus componitur; seniore
quidem significante antiquum et a prin
cipio existentem. iuniore autem
sine senectute; aut ambobus
docentibus ipsum a principio us
que ad finem per omnia procedere.
aut sicut divinus noster sacrans per
fector dicit. divinam principali
tatem utrisque monstrantibus se
niore quidem primum in tempore.
iuniore autem secundum numerum
principalius habente quoniam unitas
et ea que sunt circa unitatem sunt
principaliora numeris qui multum processerunt. Oportet autem sicut arbitror et
temporis et evi nomen in eloquiis vide
re. Etenim non omnino et absolute in
genita et vere eterna, neque dicit eter

si et incorruptibilia et immortalia
et invariabilia. et eternitas eodem modo.
sic quando dicitur elevamini porte e-
ternales et similia. Multociens autem
et antiquissima eum nominatione signi-
ficat. et totum rursus tempus appo-
nere. Sed nos esse quasi eum appellat
si quia proprietas eius est antiquum
et invariabile et totum secundum totum
metiri. ¶ Tempus autem vocatur quod
in generatione et corruptione et varia-
tione et aliquando aliter se habet. propter quod et
nos hic secundum tempus terminatos. eius
participantes theologia dicit.
quam incorruptibile et semper
eodem modo habens eum consequentem.
¶ Est autem quando in eloquiis et tem-
porale eum glorificatur. et eter-
num tempus. Oportet scire ipsis ma-
gis et magis proprie existentia.
eius et ea que sunt in generatione tempore
et dicta et dicta. Oportet igitur non
simpliciter coeterna deo que ante eum
arbitrari eterna dei. Sequentes
autem venerandissima eloquia in
convisibiliter eterna quidem et simul tempore
secundum cognitos sibi laudare mo-
dos. media autem eternitatis et temporum que
eorum secundum aliquid quidem eius secundum
aliquid vero tempore participantia de-
um autem sicut eum et ut tempus
laudare convenit. sic tempus omnis
et eternitatem. et antiquum dierum
sic ante tempus et variantem quatuor
preter annum et tempora. Et rursus
ante secula existentem in quantum
ante eum est et regnum ipsius regnum
omnium seculorum. ~~decem~~

XI

**De pace et quid vult per
se que per se vita que per se
sapientia et huiusmodi** [A]d e[t] virtutis et que ita dicuntur.
Agedum autem et pacem divinam et principem congregationis pacem
hymnis pacificis laudemus. Ipsa enim
est omnium unitiva et univer-
sorum et consensus et coniunctionis genera-
tiva et operativa. propter quod et omnia ipsa
desiderant divisibile ipsorum multi-
tudinem convertente ad totam unitatem
et bellum omnis reconciliant unientem
ad conformem cognationem. propter participationem
divine pacis dignior sunt congregati-
ve virtutum. et ipse ad se ipsas et ad a-
lias invicem unientium et ad unum
totorum pacis principem. et subiec-
ta uniunt et ipsa ad se ipsa et ad ali-
a invicem et ad unum et perfectum omnium
principium pacis et eam que sim-
pliciter supervenientes totis sicut quibus-
dam vectibus divisorum conclusiones o-
mnia diffinit et terminat et firmat. et non sinit
diversa effundi ad interminatum et
infinitum inordinata et non collocata.
et deserta a deo facta et ab unitione
sua ipsorum excuntia et invicem immi-
scere omni mixtione dispersa. ¶ Que
de ipsa quidem divina pace que est in quiete
est et silentio quod sanctus vir ineffabilitate
vocatur. et ad omnem cognitum pro-
cessum immobilitatem. et quomodo
quiescit et silentium agit. quomodo
unit ipsa et unit se ipsam est et ad se
ipsam tota tota semper unita est.
et non ad se ingrediens et multiplicans
se ipsam delinquit sui ipsius unionem.
est et procedit ad omnia intus tota
manens per excessum omnia superantis

ipsam

unitionis. Neque dicere neque cogitare aliquid existentium neque est fas neque possibile, sed sicut ineffabile et ignotum ipsi attribuentes super omnia, intelligibiles ipsi dicimus participationes, et hoc ut est possibile viris et nobis multis bonis viris deficientibus inspiciemus. Et primum quidem hoc est dicendum quia ipsa perfectae paci et totius particularis substitutiva facta, et quia omnia ad se invicem concreta facit secundum inconfusam ipsorum unitionem, secundum quam indivisibiliter unita et distantia cum puritate singula secundum propriam speciem substituuntur, non velata per concretionem ad opposita. Neque enim habentia aliquid unitivae diligentiae et puritatis. Unam quidem quandam et simplicem pacificae unitionis contemplemur naturam, unientem universa sibi invicem ipsi et illis et ipsis et sibi invicem et salvantem omnia inconfusa omnium continentia et immixta et concreta. Per quam divinae mentes unitae intellectibus suis uniuntur et unitis, et rursum ad ignotam ascendunt super mentem collocatorum coniunctionem. Propter quam animae largissimas ipsarum rationes invenientes et ad unam intellectualem congregantes puritatem, proveniunt iuxta proprietatem suam via et ordine per immaterialem et simplicem intellectum ad eam quae est super intellectum unitionem. Propter quam una et indissolubilis omnium complexio secundum divinam sui ipsius armoniam substituitur et concordatur consonantia perfecta et consensu et simultate et congregata inconfuse et indissolubiliter contenta. Transit enim perfectae totalitatis pax ad omnia existentia secundum simplicissimam illius et immixtam praesentiam unificae virtutis, uniens omnia et coniugens extrema per media extremis, secundum unam connaturalem coniuncta amicitia; et fruitionis ipsius donans et extremis omnis rei terminationibus, et omnia consequentia faciens unitatibus, identitatibus, unitionibus, congregationibus indivisibilibus, videlicet divina pace stante in uno, omnia monstrante et per omnia pertranseunte, et propria identitate non recedente. Procedit enim ad omnia et tradit omnibus se ipsam iuxta proprietatem ipsorum, et supermanat habundantia pacificae fecunditatis, et manet propter excessum unitionis tota ad totum et secundum totam se ipsam superunita.

Quomodo autem dicet aliquis desiderant omnia pacem? Multa enim alteritate et discretione gaudent et non aliquando sponte vellent cognoscere quiescere. Et si quidem dicens hoc dicit alteritatem et discretionem uniuscuiusque existentium proprietatem, ergo hanc nullum existentium existens quod est vellet aliquando perdere, neque quidem nos ad hoc contra dicemus. Sed et hoc pacis desiderium esse enuntiamus. Omnia enim diligunt ad se ipsa et pacem habere et uniri et sua et quae sunt suorum esse immobilia et eadem non valere

cia et est et munde singulorum proprietatis perfecta pax servativa et providentialis ipsius pace donantibus omnia non bellantia et confusa et ad se ipsa et ad se invicem salvans tota stabili et indeclinabili virtute alii ipsorum pacem et immobilitatem statuens et sinit ea omnia non quiescere sed motum proprium moveri velit. et hoc desiderium est totorum divine pacis omnia vult ipsis non cadere valentia salvantis et omnem motorum proprietatem et motivam vitam immobilem et cadere non valentem custodientis in eo quod mota ad se ipsa pacem habita et eadem modo habitia operantur ea que sunt sui ipsorum. Si autem sed etiam a pace alteritatem dicens conatur probare non esse omnibus amabilem pacem maxime quidem nichil est existentium quod ab omni perfecte unitione excidere. quod enim est omnino instabile et interminatum et incollocabile et indefinitum nec existens est nec in existentibus. Si autem istos dicit pacem et pacis odisse inimicari qui litibus et furoribus et variationibus et instabilitatibus gaudent. et isti obscuris ymaginibus passibilis desiderii tenentur appetitionibus multimodis moventibus impugnati et sui sedante desiderantes et arbitrantes adimplere superfluentium pacem habere se ipsos non concessive de se detinemus perturbatos. Sed dicat quid aliquis de benignitate pacis effundere secundum Christum. sed quam nunc iam dicimus nullum facere in nobis ipsis. nec aliis in angelis. sed et cum ipsis divina sed virtute operabimur secundum providentiam Ihesu omnia in omnibus cooperantis et facientis pacem ineffabilem et ex seculo predeffinitam et reconciliantis nos sibi ipsi in spiritu et per ipsum et in ipso patri. de quibus sufficienter in theologicis ypotyposibus sufficienter dictum est. testimonium perhibente nobis et sancta eloquiorum in spiritu vero. Sed quoniam et alibi per epistolam me interrogasti quid forte dicam per se esse vitam dico. aliquando autem per se vite substantificatorem necnon arbitror sanctum sermonem dei virtutis vel ab hac dubitatione in nobis te absolvere. et primum quidem ut si in dicta et nunc assimilatio non est contrarium per se virtutem aut per se vitam dicere bonum et per se vite aut pacis aut virtutis substantificatorem. Hec enim quidem ex existentibus et maxime ex primo existentibus sic causa omnium existentium dicitur. Ista autem sicut super omnia et etiam que prius sunt existentis sic valent dici. autem quod totaliter dicimus per se esse aut per se vitam aut quecunque absolute et principaliter esse. et dico primo subsistere ponimus. hec autem non est obliquum dicimus sed rectum et simplicem habemus manifestationem. Non enim substantiam quandam divinam aut angelicam dicimus esse per se que causa quod sit omnia. Solum enim quod supersubstantialiter omnia

et ipsum esse supersubstantiale est prin-
cipium et substantia et causa. Item vite ge-
nitricem aliam deitatem dicunt
preter deam vitam omnium quecumque
vivunt et ipsius vite per se causam.
Item ut colligendo dicamus, dicunt prin-
cipales existentium et causales sub-
stantias et personas quas et deos
existentium et creatores per se
facientes dixerunt, quos vere et
proprie dicendum non existentes neque ipsi sciue-
runt neque patres eorum. Sed per se esse
et per se vitam deitatem dicimus
et divine et causaliter unum omnium
super principale et supersubstantiale prin-
cipium et causam. Participaliter autem datas
ex deo imparticipabili provisivas vir-
tutes per se substantificationem et per se
vivificationem quibus existentia
nunc proprietatem suam participantia
et existentia et viventia et divina
et sunt et dicuntur et alia similia. Propter quod et primo
ipsorum bonus substantificator dicitur
esse, postea totorum ipsorum, postea par-
ticularium ipsorum, deinde totaliter ipsius
participantium, postea particulariter
ipsis participantium. Et quid
oportet de istis dicere? quoniam quidam divinorum
quidam virorum sanctorum magnorum et ip-
sius per se bonitatis et deitatis
substantificatricem super bonam et
super deam per se bonitatem
et deitatem dicentes esse beneficam
et deificam, ex deo provenientes do-
num et per se pulchritudinem
per se pulchrificam effusionem et to-
tam pulchritudinem et particula-
rem pulchritudinem totaliter
pulchra et quecumque alia secundum eun-
dem dicta sunt et dicuntur modum
monstrantia providencias et bo-
nitates participatas a deo exis-
tentibus ex deo imparticipabili
procedentes copiosa effusione
et supermanantes diligenter omnium cau-
sa sit super omnia et excedit omnino super
substantiale et supernaturale existen-
tia et quantumcumque substantiam et naturam.

De sancto sanctorum rege regum
et quoniam domino dominorum deo deorum. XII

Et de istis quecumque dicere opor-
tebat convenienter ut arbitror
finem acceperunt. Laudare nos
oportet eum qui est infinitorum no-
minum et sicut sanctum sanctorum regem
regnantium et regnatorem seculorum
in secula et adhuc ut dominum do-
minorum et deum deorum. Et primum
quid est dicendum quid quidem per
se bonitatem esse arbitrantur
quid autem regnum quid autem dominationem
quid autem deitatem. Et quid voluit nunc
eloquia duplicatione nomi-
num. Igitur sanctitas quidem est
ut secundum nos dicatur ab omni immun-
dicia libera et perfecta et omnino
immaculata mundicia. Regnum
autem omnis finis et ornatus et leg-
is et ordinis distributio. Dominatio
autem non peiorum excessus tantum
sed omnis et pulchrorum et bonorum perfecta
et omnimoda possessio et vera et
cadere non valens fortitudo. Unde
et ab eo quod est dominum facere dicitur
dominatio et dominus et dominans. Deitas
autem que omnia videt provide-

cia et bonitate perfecta, omnia circumspiciens et continens et se ipsa implens et excedens omnia providentia ipsa virtute. Igitur hoc quidem in causa excedente omnia absolute laudare contra. Et addendum est ipsum esse excedentem sanctitatem et dominationem et regnum suppositam et amplissimam deitatem. Etenim ex ipsa unimode collective subsistit et distributa est omnis munda diligentia, omnis clare munditie, omnis extremum et ordinatio et ornatus, inconvenientiam et inequalitatem et immensuratem exterminans et ad bene ordinatam identitatem et directionem exultans et circumagens participantes ipsi, que sunt digna hec. Omnis perfecta et omnium pulchrorum perfecta possessio, omnis providentia bona contemplativa et contentiva provisorum, se ipsam benigne tribuens ad deificationem conversorum.

Quoniam autem superplenus est omnibus qui est omnium causa, sed unum omnia excedentem excessum, sanctus sanctorum laudatur et reliqua secundum supermanantem causam et segregatum excessum. Sicut si aliquis dicat inquantum excellunt non existentibus participantes, ita tantum collocatur existentia sancta et divina aut domina aut regalia, et rursus participantibus participantes, ita tamen collocatur super omnia existentia existentia qui est super omnia existentia et omnium participantium et participantem imparticipabilis causa. Sanctos autem et reges et dominos et deos vocant eloquia in singulis principaliores ordines, per quos secundi per dei donis accipientes illorum distributionis simplicitatem circa se ipsos differentias multiplicant, quorum varietatem primi provisive et divine ad unitatem suam ipsorum congregant.

De perfecto bono.

Tanta et de istis. Ad ipsum autem reliquum si videtur et nomine preciosissimum eamus. Etenim theologia de omnium causa et omnia et simul omnia predicat, et sicut perfectum ipsum et sicut unum laudat. Est perfectum quidem est non solum sicut ipse perfectum, sed se ipsum a se ipso uniformiter segregatum et totum per totum perfectissimum, sed et sicut superperfectum per omnium excessum, et omne quod in infinitatem terminans, sed et super omnem terminum extensum, et a nullo capitur aut comprehenditur, sed excedens se ad omnia simul et super omnia indeficientibus immissionibus et interminabilibus operationibus. Perfectum autem rursus dicitur sicut inaugmentabile semper perfectum, et sicut non minorabile, sicut omnia in se ipso prehabens et supermanans secundum unam incessabilem et eandem et superplenam et inminorabilem largitionem, secundum quam perfecta omnia perficit et propria adimplet perfectione. Unum autem quoniam omnia unitive est secundum unius unitatis excessum, et omnium est unum segregatim

bilis est. nichil est existentium quod non partici
pet uno. sed sicut omnis numerus uni
tate participat. et unus binarius et de
narius dicitur. et dimidium unum et ter
tium et decimum unum sic omnia et omnis pars
uno participant. et per id quod est unum
omnia sunt existentia. et non est quod omnium
est causa unum multorum unum. sed ante omne
unum et multitudinem et omne unum
et multitudinem determinans. sunt enim
unum toto et que sunt multa accidenti
bus sunt unum subiecto et que sunt multa
numero aut virtutibus sunt unum spe
cie et que sunt multa speciebus sunt unum genere et que
sunt multa processibus sunt unum princi
pio. et nichil est existentium quod non participet
aliquid quod ideo quod est singulare sed
omnia. omnia et tota omnia et oppo
sita et singulariter concepit et sine uno quidem
non erit multitudo. sine multitudine
vero erit unum sicut et unitas ante
omnem numerum est multiplicati. Et
si omnibus omnia unita aliquis
supponat divina erit in toto uni
talis. Et hoc sciendum quoniam unumquodque
per excogitatam speciem unita dicuntur esse
que sunt unita et omnium est unum elemen
tarium. Et si auferas unum, neque totali
tas neque pars neque aliud nichil existentium
erit. omnia enim in seipso unum u
niformiter praeaccepit et circumaccepit.
Ita ergo theologia totam thearchiam
sicut omnium causam laudat unius nomi
natione et unus deus pater et unus dominus
ihesus christus et unus et idem spiritus propter excedentem
totius divine unitatis simplici
tatem in qua omnia singulariter congregata
sunt et superunita et presunt super
substantialiter. propter quod et omnia ad ipsam
iuste reducuntur et referuntur
et ex qua et per quam et in qua et ad
quam omnia sunt et coordinata sunt
et manent et continentur et adimple
tur et convertuntur et non invenies ad
existentium quod non in uno secundum quod
omnis deitas superessentialiter nominatur
et sit hoc quod est et perficiatur et salve
tur. Et oportet nos a multis ad
unum virtute divine unitatis
conversos unitive laudare totam
et unam deitatem. scilicet omnium causam unum
quod est ante omne unum et multitu
dinem et partem et totum et diffinitionem
omnem et infinitatem et terminum et inter
minabilitatem quod omnia existentia et ip
sum esse diffiniens et omnium est et totorum
omnium et simul et ante omnia et super omnia et sin
gulariter causa et super ipsum unum existens
et ipsum unum existens terminat.
Etenim existens unum quod est in ex
istentibus numerabile est. numerus
autem essentia participat. superessentiale autem
unum et existens unum et omnem
numerum terminat et ipsum est unius
et numeri et omnis existentis principium
et causa et numerus et ordo. propter quod et unitas
laudata et trinitas que est super
omnia deitas non est neque unitas ne
que trinitas que a nobis aut alio quo
dam existentium sit cognita. sed ut super
unum ipsius et deigenum vere laudemus
trinitatis et unitatis divine nominati
one superinnominabile nominamus et ex
istentibus superessentiale. Nulla autem
monas aut trinitas neque numerus
neque unitas aut fecunditas neque

alius aliquid alicui existenti
vel cognitum educit existens secundum
omnia et rationem et mentem. excel-
lentem super deitatis super omnia
substantialiter super existentis. neque nomen
ipsius est neque sermo sed inviviis se-
gregatum et neque afferentes ipsum
bonitatis nomen sicut concordantem
ipsi sed desiderio intelligendi
aliquid et dicendi de ineffabili
illa. nominum dignissimum
ipsi primum sanctificamus. Hic et
concedabimus quod et intelligere tholo-
gis. arcem autem imitare deficimus
propter quod et ipsi per negociationes ascensum
per honoraverunt sicut exsuscita-
tem animam ab hiis que sunt ipsi
cognata et per omnes divinos intellectus
progenitum a quibus segregatum
quod est super omne nomen et omnem rati-
onem et cognitionem. Finaliter vero
autem totorum ipsi coniungentem. in quantum
et nobis ipsi coniungi est possibile.

Has nos intelligibiles dei sig-
nificationes colligentes sicut est
possibile reseravimus non solum
ab earum diligentia deficientes
hoc enim vere et angeli dicant in
a laude ipsorum ab angelis. propterea apud
nos potentissimum theologi minus
habent quam illorum extremi neque
laude philosophantium vel ceterorum
munitantium sed et nobis coordinatorum
extreme et libertate. Et si rec-
te si quid habet dea et sicut hoc
nos vere tetigimus de libitate
reseratiorem dei nominationum
ad omnium ad omni bonorum causam

res est referenda. que dicit primum
ipsum dicere. postea vero dicere. et si ad
equipollentiam est permissum
et illas nos secundum easdem rationes et easdem
regulas subauctore quoque. Si autem ista
et non recte. aut imperfecte se habent et a
veritate aut totaliter. aut particulariter
sunt errantium. tue sit benignita-
tis dirige non voluntarie ignoran-
tem et tradere rationes disce indigenti
et tribuere sufficientem virtutem
non habenti et sanare egrotare no-
lentem. Et hec quidem parte ipsum
alia autem per alios invenientem
omnia autem ex bono recipientem.
et ad nos transferre. Ne pigri-
teris autem. amico benefaciens
vides enim quod et nos nullum telmo-
nibus ierarchicorum sermonum ad nos
ipsos communicavimus sed sine furtum currentes
ipsos et vobis et aliis sanctis viris et teli-
mus et tradem. sicut quid et nos sumus
sufficientes dicere. et quibus dicere audire
et nichil telmatum iniuriam facientes in
forsitan ad nullam aut exposi-
tionem ipsorum infirmemur. sed
quod qualiter deo erit amici. ita et
habuntur et dicantur et sit quidem iste
intelligibilibus dei nominationibus et nos
finis ad symbolicam autem theologiam
duce deo transibimus. Plogus

Sarracenus ad opinionem sancti Dyonisii

Ante sui auctoritate in libro de celestia
mistica theologiam ierarchia
symbolica theologia esset
transferenda. Nam post librum
de divinis nominibus ipsa esse exposita
excessibus beati Dyonisii declaratur.

si in partibus illis grecie in quibus fui
ipsam colligere querens inveni
quendam si forte presbiterum nomine mo-
nachum qui in grecia presbiter erat diu
ipsum et alios libros de quibus feci
verba feci obtinuit. Rogo qua-
tinus nichil nisi clerico id designetis. Incipit autem ante translationem
mistica super sapiente theologiam.
Dicitur autem de mistica quasi occulta et clan-
destina, quia cum iuxta eam per ablationem
ad dei cognitionem ascendit tandem
quid sit deus clausum et occultum
relinquitur. Potest etiam dici mistica
quasi multa de deo doctrina. Sic quo-
que compositio nomine cum unum mistica dicitur
claudo et clusto et doceo interpretatur.

Compresbitero Timotheo Dyonisius presbiter de mistica theologia.

Trinitas supersubstantialis et superdeus et super-
bona, inspectrix divine
sapientie christianorum, dirige nos ad mis-
ticorum eloquiorum superignotum et super-
splendentem summum verticem, ubi sim-
plicia et absoluta et inconvertibilia
theologie misteria cooperta sunt
secundum supersplendentem occulte docti silentii
caliginem, in obscurissimo supermanifes-
tissimum supersplendere facientem, et in omnino
impalpabili et invisibili superpul-
chris claritatibus superimplentem
non habentes oculos mentes. Et
michi quidem ista sunt oratione pos-
tulata. Tu autem o amice Thimothee circa
misticas visiones forti contritione
et sensus derelinque et intellectuales op-
erationes et omnia sensibilia et intelligi-
bilia et omnia existentia et non existentia
et sicut est possibile ignote con-
surge ad eius unitionem qui
est super omnem substantiam et cognitio-
nem. Etenim excessu tui ipsius et omnium
irretentibili et absoluto munde
ad supersubstantialem divinarum tenebrarum ra-
dium cuncta auferens et a cunctis
absolutus sursum ageris. Vide autem
ut nullus indoctorum ista audiat; is-
tos autem dico qui in existentibus sunt
formati, nichil super existentia super-
substantialiter opinantes, sed putantes
scire ea que secundum se ipsos est cogni-
tione eum qui posuit tenebras la-
tibulum suum. Si autem super istos sunt
divine doctrine misteriorum, quid di-
cat quis de magis indoctis,
quicumque omnibus superpositam causam
et ex postremis in existentibus figu-
rant et nichil ipsam habere dicunt
super positas ab ipsis impias et
multiformes formationes? Oportet
enim in ipsa et omnes existentium
ponere et affirmare positiones sicut omnium
causa, et omnes ipsas magis proprie
negare sicut super omnia
supersistente, et non negationes oppo-
sitas opinari esse affirmationi-
bus, sed multo prius ipsam super priva-
tiones esse, que est super omnem ab-
lationem et positionem. Itaque divinus
Bartholomeus dicit et multam
theologiam esse et minimam, et
evangelium latum et magnum et rursus
concisum. Ut michi videtur illud
supernaturaliter intelligens, quia et multorum
sermonum est bona omnium causa et bre-

Indoctos quos dicat

Bartholomei Apostoli
Evangelium quod [illegible]
[illegible] latum et [illegible]

unum dedicatum simul et irretibile
sicut lux et quem lyris et intellectum
propter hoc quod omnibus ipsa supersubstantialiter
est superposita et solum non vela-
te et vere apparet hiis qui immun-
da et munda transeunt et omnem
omnium sanctorum extremitatem ascensionum
superveniunt et ad omnia divina lumina
et sonos et sermones celestes dereli-
querunt, sed ad caliginem introeunt
ubi vere est sicut eloquia dicunt
qui est super omnia. Etenim non sim-
pliciter divinus moyses mundari
ipse primum precipitur et rursus ab hiis qui tali-
bus segregari et post omnem mundatio-
nem audit multarum vocum
bucinas et videt lumina multa
cum fulgore eminentia mundos
et multum effusos radios. post ea
a multis segregatur et cum electis sacer-
dotibus ad summitatem divinarum ascen-
sionum pertingit. Attamen propter quid
non fit cum deo sed contemplatur non
ipsum invisibilis enim est sed locum ubi est.
Hoc autem puto significare divinissi-
ma visorum et intellectorum esse subiecta
quasdam rationes subiectorum omnia
excedenti per quas presentia eius que est
super omnem cogitationem mon-
stratur intelligibilibus summitatibus sanctissimorum
locorum eius superveniens et tunc et ab ipsis
absolvitur visis et videntibus et ad
caliginem ignorantie intrat que ca-
ligo vere est mistica in qua clau-
dit omnes cognitivas susceptiones
et in omni palpabili omnino et invisi-
bili fit omnis existens eius qui est
super omnia et nullius neque sui ipsius neque
alterius omnino autem ignoto vacatione
omnis cognitionis secundum melius uni-
tus et eo quod nichil cognoscit super
mentem cognoscens. Qualiter oportet
uniri et ymnos reponere omnium cause II
In hac superlucenti existenti
caligine nos fieri precamur et per non
videre et ignorare videre et cognoscere
eum qui est super omnem visionem et
cognitionem ipso non videre et non cognos-
cere supersubstantiale supersubstantialiter laudare per
omnium existentium ablationem. sicut
ipsi naturale insigne facientes
auferentes prohibitiones efficientes
munde occulti visionem et ipsam in se
ipsa ablatione sola occultam manifes-
tantes pulchritudinem. Oportet autem sic
arbitror ablationes laudare contrarie
quam positiones. Etenim ipsas a pri-
mis incipientes et per media ad ul-
tima descendentes ponebamus
hic autem ab ultimis ad principaliora
ascensus facientes et per media
rursus ad extrema omnia au-
ferimus ut revelate cognoscamus
illam ignorantiam ab omnibus
noscibilibus in omnibus existentibus
circumvelatam et supersubstantialem illam
videamus caliginem ab omni
lumine existentibus occultam. Que sunt
affirmative theologie que
dicuntur negative. III
In theologicis quidem ypotiposibus
maxime propria affirmative theo-
logie laudavimus quomodo divina et
bona non singularis dicitur quo-
modo trina que secundum ipsam pater-
nitas et filiatio quid vult dicere spiritus

theologia quoniam ex intellectu et sapi(enti)a
a bono. in eodem manentia bonitatis
pullulaverint lumina. et quoniam a
mansione in ipso et in se ipsis et in se
invicem coeterna pullulatione permanse-
runt inseparabilia. quoniam supersubstantia-
lis Ihesus humane nature veritatibus
substantia factus est. et quecumque alia a belo-
quiis expressa in theologicis ypo-
typosibus laudantur. In libro autem
de divinis nominibus quoniam bonus nominatur.
quoniam existens quoniam vita et sa-
pientia et virtus et quecumque alia intelli-
gibilis sunt divine nominationis. In symboli-
ca autem theologia que sunt a sensibilibus ad
divina denominationes. que sunt divine for-
me. que divine figure et partes et instru-
menta que divina loca et qui ornatus
et qui furores. que tristicie et insanie
que ebrietates. que crapule et que iu-
ramenta et maledictiones. qui sompni
et que vigilationes et quecumque alie sancte
composite formationes sunt symbolice
deiformationis. Et te arbitror
perspexisse quomodo plurimum sermo-
num sunt ultima quam prima. Etenim
oportebat theologicas ypotypo-
ses et divinorum nominum reseratio-
nem pauciorum sermonum esse quam sym-
bolicam theologiam. Quoniam quanto
ad superius respicimus. tanto
secundum sermones conspectibus intelli-
gibilium contrahuntur. quemadmo-
dum et nunc ad caliginem que est super
mentem intrantes. non sermonum
brevitatem sed irrationabilitatem perfectam
et imprudentiam invenimus. et
ibi quidem a superiori ad extrema des-
cendens sermo secundum qualitatem
descensus ad proportionale dilata-
batur multitudinem. Nunc autem
ab inferioribus ad supremum ascen-
dens secundum mensuram ascensionis contrahitur.
et post omnem ascensionem totus
sine voce erit et totus unietur ineffa-
bili. Dicitur autem quare totaliter a pri-
mo ponentes divinas positiones ab ulti-
mis inchoamus divinam ablationem.
Quoniam hoc est sic omnem positio-
nem ponentes. a magis ipsi cog-
nato suppositam affirmationem
oportebat ponere. Illud autem quod est
super omnem ablationem auferentes
a magis distantibus ab ipso auferre.
Quoniam non magis vita et bonitas quam
aer et lapis. et magis non est crapula
et non insania quam non dicitur nec in-
telligitur. Quod nichil sensibilium est qui
est omnis sensibilis causa per IIII
excellentiam.
Dicimus igitur quod omnium causa et super omnia existens
neque sine substantia est neque sine vita
neque sine ratione neque sine mente neque cor-
pus est neque figura neque forma neque
qualitatem neque quantitatem aut pondus habet
neque in loco est neque videtur neque tac-
tum sensibile habet neque sentit
neque sensibile est neque inordinati-
onem habet neque turbationem a
passionibus materialibus perturbata neque
impotens est sensibilibus subiec-
ta casibus neque indigentia est
luminis neque variationem aut cor-
ruptionem aut divisionem aut privationem
aut fluxum aut quid aliud sensibi-
lium neque habet neque est.

Quod nichil est intelligibilium qui est omnis intelligibilis causa per excellentiam.

Rursus autem ascendentes dicimus
quod neque anima est neque mens neque fanta-
siam neque opinionem aut rationem aut
intellectum habet neque ratio neque intelligentia neque
dicitur neque intelligitur neque numerus est neque ordo neque
magnitudo neque parvitas neque
equalitas neque similitudo neque dissimilitudo
neque stat neque movetur neque silentium agit
neque virtutem habet neque virtus neque lumen
neque vivit neque vita est neque substantia est
neque evum neque tempus neque tactus est intelli-
gibilis est neque scientia neque veritas neque reg-
num neque sapientia neque unum neque
unitas neque deitas aut bonitas
neque spiritus est sicut nos videmus neque
filiatio neque paternitas neque aliud aliquid
cognitum a nobis aut ab alio quodam
existentium neque est aliquid existentium
neque aliquid non existentium est neque exis-
tentia ipsam cognoscunt secundum quod ipsa est
neque ipsa cognoscit ea que sunt exis-
tentia secundum quod existentia sunt
neque ratio ipsius est neque nomen neque cog-
nitio neque tenebre neque lumen neque
error neque veritas neque ipsius uni-
versaliter positio neque ablatio sed eorum que
sunt post ipsam positiones et ablationes
facientes ipsam neque ponimus
neque auferimus quoniam et super omnem
positionem est perfecta et unita omnium
causa et super omnem ablationem est ex-
cessus ab omnibus simpliciter absoluti
et supra tota. Epystola prima Gayo.

Tenebre quidem
occultantur lumine
et magis multo lumine
ignorantiam occultant cognitiones et ma-
gis multe cognitiones. Hec excellenter sed non
secundum privationem accipiens enuntia superve- sup
nire quod latet habentes existens
lumen et existentium cognitionem. Et dominum
ignotum et supposite ipsius tenebre et co-
operiuntur omni lumini et absconduntur
omni cognitioni. Et si aliquis vi-
dens deum intellexit quid vidit non ipsum
vidit sed aliquid eorum que sunt eius que
existunt et cognoscuntur. Ipse autem
super mentem et substantiam supercollocatus
ipso universaliter non cognosci neque esse et est super-
substantialiter et super mentem cognoscitur
et secundum melius perfecta ignorantia cogni-
tio est eius qui est super omnia que cog-
noscuntur. Ad eundem secunda. II

Quomodo qui est super omnia et super
thearchiam est et super boni
principatum si deitatem et boni-
tatem intellexeris id quod est nomen
munifici et deifici doni et inimitabilis
imitationem secundum quam et secundum quam
deificamur et boni efficimur. Et
enim si hoc principium fit deificandi
et bonos faciendi deificatos et bo-
nos factos qui est super principalis
omni principio ita et supra pre-
dictam deitatem est sicut thear-
chiam et boni principatum inqua-
tum non imitabilis et incomprehensibi-
lis excedit imitationes et habitudines
et imitantium et participantium.

Subito est
quod est preter spem et ex non appa-
rente ad manifestum educ-
tum. In benignitate autem secundum Christum
et hoc arbitror theologiam significare

excellentissimo superstat ad nostram mani-
festationem aut ut divinus dicam et in ma-
nifestatione. et hoc enim ipsum absconditum
est et nullo sermone nullo intellectu. quod etiam post ip-
sius est eductum misterium sed et dic-
tum ineffabile manet et intellectum ig-
notum. Eiusdem ad eundem.

IIII Quomodo dicis ihesus qui est omnium causa omnibus
est hominibus substantialiter coordinatus.
non enim sicut causa hominum hic dicitur
sed sicut ipse secundum substantiam totam vere secundum
existens. nos autem ihesum non humane
diffinimus. neque enim homo est tantum neque supersubstantialis
sed quia homo tantum sed homo vere qui differenter
est amator hominum super homines et secundum homines
ex substantia hominum qui est supersubstantialis sub-
stantificatus. Est autem nichilominus supersubstantialitate
superplenus qui semper est supersubstantialis
videlicet huius habundantia et ad substan-
tiam vere veniens super substantiam est substantia factus
et super hominem operatur ea que sunt
hominis. Monstrat virgo supernaturaliter
supernaturaliter concipiens et aqua instabilis
materialium et terrenorum pedum sustinens gra-
vitatem et non succedens sed supernaturali virtu-
te ad indiffusionem consistens. quid quis
aliquis reliqua existentia multa percurrens
erat per que divinus videns supra mentem
cognoscit et ea que sunt in designatione
ihesu affirmata virtutem exceden-
tis negationis habentia. Iam ut colligen-
tes dicamus neque homo erat non sicut non
homo sed sicut ex hominibus ultra homines et
super hominem vere homo factus et reliquum non
secundum deum divina faciens non humana
sed homine facto deo novam quan-
dam et hominis operationem nobis conversa-
tus. Dorotheo ministro.

4 Divina caligo est inaccessibi-
le lumen in qua habitare deus
dicitur. et invisibili quidem
existens propter excedentem claritatem et
inaccessibilis id propter excessum sup-
substantialis luminis effusionis. In hac fit
omnis qui deum cognoscere et videre est
dignus habitus per ipsum non videre neque
cognoscere. vere in eo qui est super visio-
nem et cognitionem factus hoc ipsum
cognoscens quod post omnia est sensibilia
et intelligibilia et prophetice dicens. mi-
rabilis facta est scientia tua ex me con-
fortata est non potero ad eam. Sic
quidem et divinus paulus cognovisse
deum dicitur cognoscens ipsum super omnem
existentem intellectum et cognitionem
propter quod et investigabiles esse vias
eius dicit. et inscrutabilia
iudicia eius. et inenarrabi-
lia dona eius. et pacem eius
excedentem omnem mentem
sicut qui invenit existentem
super omnia et hunc super intellectum cog-
novit. quoniam ultra omnia est omnium
causa existens. Sosipatro sacerdoti.

Ne opineris hoc victoriam sa-
cerdos sosipater quod contra religi-
onem aut opinionem
non bonam apparentem facias contu-
melias. neque enim sic iudicaveris ipsam
redargutam iam ea que sunt sosipa-
tri sunt bona. possibile est enim
et te et alios in multis falsis et appa-
rentibus unum existens et occul-
tum latere. neque enim si aliquid non est
rubeum iam est album neque si aliquid non
est equus de necessitate est homo. Sic autem

Pacem enim excedentem omnem mentem ad philippenses

Sosipatri

4

faties michi credens. abstinebis
quidē ne dicas contra alios, putantē
autē uere dicens sicut omnia ē esse
irreprehensibilia que dicuntur.

Ego Policarpo ierarche. vii.

Ego quidē nō sciui aduersus grecos
aut aduersus alios. Sufficere
arbitrans si uerū ipsum uere ipso
possit et cognoscere et dicere secundum
quod uere habet. Hoc enim quidē cuiusque ē secundum
legē ueritatis recte demonstrato
et puro existente. omne quod autē
habet et ueritatē simulat reprehendetur
et aliud existens aut uere existente.
et dissimile et apparens illud
magis quam existens. Superfluum igitur ē
ueritatis manifestatorē. aduersus
istos aut illos dimicare. Dicit
enim unusquisque ipsum se ... habere
nummisma regale, et for-
sitan quidē habet quandam
deceptiuam ymaginē. eidem
partis in nummismatis, et siquidem
redarguerit alterum et alterum et rursus
alius de eodem litigabit. ueritas autem ipsa
posita recte et ab aliis omnibus ir-
reprehensibili manente omne quod non
ita sed omnia secundum se habet. ipsum in
se ipso immutabili statione uere
in deponitur. Igitur hoc quidē
sicut arbitror uere cognoscens non
studui aduersus grecos aut aduer-
sus alios dicere. Sed sufficiens michi
et hoc deus loui deiurare scire pri-
mum postea sciente deo ut oportet
tu autē dicis superare me sophis-
tam apollophanē et patrem uer-
bantem appellare. et sicut hic

que sunt grecorum contra grecos non sancte ute-
rem. Et quid aduersus ipsum esset
eius uerius nos dicere quod greci diuinis
non sancte contra diuina utuntur per sapientiam
dei temptantes expellere diuinā uene-
rationem. Et non multorum ego di-
co opinionē affixi in et passionibus
ydolis poetarum permanentium et eam que
sunt creatorē diuinum cultum exhibe-
tium. Sed et ipse apollofanes iniuste
diuinis contra diuina utitur. Etenim existen-
tium cognitionē cognitionē pulchre
dictam ab ipso philosophia et a diuino paulo
sapientia dei appellata. ad eam et ip-
sorum existentium et cognitionis ipsorum
oportet sursum agi nos philosop-
hos. Et ut non aliorum quod ipsius sunt
hec quod uidetur opinionem repre-
hendam. oportet apollofanem
sapientē existentē cognoscere
non aut aliquem posse aliquid per-
uerti celestis ordinationis et mot-
uum conuenientem essentie ipsius
et eam. Heret ad hoc mouentē
qui facit omnia et mutat secundum sanctum — t sui
sermonē. Quomodo igitur non ueneratur
cognitum nobis et ex hoc et uere existentē
deum mirans ipsum. de omnium causa
et sub ineffabili uirtute quando ab ipso
sol et luna secundum uirtutem et stati-
onē sunt naturalissimam sibi et cum ad
omnino immobile diffiniuntur et to-
ta die in eodem signis stant omnia.
aut tamen quid amplius si totis et me-
lioribus constitutis ita peractis non cir-
cumagebantur contra, et quando alius
quidē dies secundum continuitatem fere
triplicatur. et in xx. omnibus horis

Ad hec dic tibi. et si est possibile apollophanem respondere.

aut omnino tantum temporis contraria pro-
tractione regrediens et currens et ita secundum natu-
ralissimis contrariis circulationibus aut
sol proprio cursu motum ipsius omnimodo
resolutive: (margin) tres horas et colligere et resolvere rursus
toto illo nonam viam que diu teneret
in aliis et regreditur. Hec quid sunt que
et babylonios convenienter stupore
movit et non pugna ezechie subiectus
sicut cuidam equali deo et hominis ex-
cedenti. Et non dico eas que sunt in e-
gypto magnas operationes aut alia que
quidem alibi dei signa facta sunt in celo et ce-
lestia in terris et in nubibus triumphalia.
Dicit autem omnino apollophanes non
esse ista vera. Igitur in apparicione quid hec
persarum sacerdotibus est, tu memorie
et adhuc magorum memorialia tripli-
cati solis perficiunt. Sed liceat ipsi
haec propter ignorantiam aut inexperientiam non
credere. Dicatur autem ipsi quid dicis de
defectu facto in cruce salvatoris. Ambo
enim apud eliopolim tunc presentes et con-
astantes inopinabiliter soli lunam
incidentem videbamus. Non enim
erat conventus tempus. Et rursus ip-
sam a nona hora usque ad vespe-
ram ad solis diametrum supernaturaliter
restitutam. Rememorare autem et
quiddam aliud ipsum. Novit enim quod eclip-
sim ipsam ab oriente vidimus in-
choatam et usque ad solarem terminum
venientem postea regredientem et
rursus non eodem et defectum et repug-
nationem sed ex contrario secundum diametrum
factam. Talia sunt et temporis supernaturalia
et soli Christo qui est omnium causa possibilia
qui facit magna et mirabilia
quorum non est numerus. Hec dic si licet
tibi et si possibile est apollophanem
reprehendere et tunc mecum te conpresen-
tem tibi et simul inspicientem et si-
mul dicentem et simul admirantem
si quidem et demirantem tu nescio unde
appollofanes incepit et ad me sicut
que fiunt conferens dixit. Hec o bone
dionisii immutationes divinarum rerum.
Tanta sunt in epistola a nobis sunt dicta. Tu
tamen autem erit sufficiens et deficien-
tia adimplere et adducere perfecte
ad virum sapientem in multis existen-
tem et forsitan non dedignantem
verum mansuete discere super sapien-
tem religionis nostre veritatem. Demophi-
lo monacho de propria operatione
Hystorie dicunt et bonitate.

Hebreorum
O nobilis demophile et scien-
tium moysen propter multam man-
suetudinem dei apparitione dignum
factum. Et si aliquando ipsum
extra divinam visionem describit
non autem a deo exclusit quam a man-
suetudine. Dicunt autem quod valde superbien-
tium et divinis consiliis consistentium in-
terest in furore domini. Cum autem ipsum
commendabilem faciunt a deo iudicatis
dignitatibus exprimunt ita bonitatem di-
vinitatis commendatur. Et enim
erat mansuetus valde et propter hoc
dei famulus dicitur et adderet inspecti-
onem universis prophetis dignior.
Sed et qui adversus ipsum et aa-
ron crudeles quidem pro principa-
tu sacerdotum et principatu gen-
tis litigabant. excellit quod inu-
sitam iactantiam et ambitio

nem et concedebat a deo delicato
ipsi placationem. Postquam autem et consur-
rexerunt in ipsam et depredanti-
bus impugnantes minabantur
et iam pene spiritualem vitam in-
vocabant quidem mansuetus
bonum ad salvatorem confidebat
autem valde mansuete quod agentes
illorum erat contra malorum. Sciebat
enim quod quos colloquentem deo bo-
no ad quam maxime similium sic
se prestat fugari et simul ipsi consi-
milem esse deo amabilissimum operum quod
autem dei preceptum dicit. Faciebat dei amicum
cum et eum de isto bono existere
et etiam inimicos bono dicit super
bonus et amator boni. Inveni
virum iuxta cor meum et qui
et lex bona data est iniuriis
inimici providens et Iacob sicut
innocentiam huius iustificatus
est. et Ioseph de insidiatoribus
fratribus non se vindicavit et
Abel simpliciter et sine suspicione
ambulabat cum fratre occisore
et omnis theologia bonos commendat
non per intendentes mala. sed neque
ab aliorum malicia ex bono transmu-
tatos sed e contrario diversorum ma-
lis beneficientes et extendentes
ad ipsos multam ipsorum bonitatem
et ad similem mansuetem vocantes.

Sed ad superiora respiciamus non
virorum sanctorum mansuetudines
non homines amantium angelorum
bonitates enunciantes miseran-
tium gentes et pro ipsis bonum
deprecantium et perditas et ma-

lum operantes multitudines increpantium et contristatorum quod in malis
letantium autem in salvatorem ad
bona transductorum in celum quecumque alia
de beneficiis angelis tradit theologia.
Sine eo boni et super bonum Christi beneficos ra-
dios insilentio recipientes ad ipsum
adducat ei operationes salubriter. Ipsius
quidem enim non est ineffabilis et super intellectum
bonitatis et quod ex sinitia esse facit et quod omnia
ipsius ad esse perduxit. et omnia vult semper
fieri similia ipsi et principantia huius
quod secundum eius sed singulorum opportunitates.
Quod autem et quod recedentes amabiliter
habet et certat et rogat non despici a bacan-
tibus et consentientibus se ipsos et vane excu-
santes sustinet et ipse excusat et ma-
gis promittit se curaturum et adhuc
ipsis longe existentibus tamen accedenti-
bus occurrit et obviat et totos totus am-
plexatus osculatur et non accusat
de prioribus. sed diligit presentem et fes-
tum facit et convocat amicos videlicet
bonos ut sit omnium letantium habita-
tio. Demophile autem et siquis
alius bonus iniuste valde inste
increpantur et docet bona et bonum ei in-
penditur. Quomodo enim non oporte-
bat bonum salvatorem perditorum lau-
dari et vita mortificatorum. Sicque
et superius huiusmodi levat difficultate
ab errore conversum et bonos ange-
los ad letitiam agitat et bonus est in
gratis et oriri facit solem suum super
bonos et malos et ipsam animam suam ponit pro
fugientibus tamen ante sicut lenitate tunc
monstratur et perdentem salvatorem in-
dignatus impium et pavorem nescio

quoni[am] 3 ipm̄ p[ro]nis recti iusti. p[ro]fa
ille quid depeccabatur 7 ad medi
cinam maloꝝ ueisse 9fitebatur:
tu aūt n̄ horruisti. s3 7 bonū sacer
dotē trine corporis repulisti. dicēs
inuisibile esse qui penitentē 7 im
piū iustificauit. 7 ad finē dicens
sacdoti exi cū silibꝫ 7 insiluisti cum
n̄ esset fas ad adyta 7 scā scōꝝ con
tigisti. 7 scribis nob̄ comp[re]ndisse sca
pmune saluauī 7 adhuc imacu
lata stelio. Hec g̃ audi n̄ra
n̄ ē fas sacdotē a m[in]istris qui sunt
s[ed] te aūt coordiatis t monachis
corrigi q̄uis impie age 3 dina
uideatur 7 si aliquid ald alioꝝ
phibitoꝝ fecisse redarguatur: si
eī in ornat 7 inordiatio dimisi
maꝝ 7 diffinitonū 7 legū s[ed] excel
sus n̄ hic rectem p[ro]ō ado tradiciun
pitii ordinē. n̄ ei ise ipso tibū dnu
sum est. quoni eī stab regnū eius
7 si dei est iudiciū ut eloquia dicit
sacdotes aūt p[ro] ierarchas s[ed] angli
7 recitatores diuioꝝ iudicioꝝ ab
ipsis sunt t 9ueit pmedios mi
nistros dina edocere. p[er] quos et
eē monach digns hic es. an n̄
scā signa isto clamat. Et eni
n̄ simplr abunus quid segre
gata sunt sca scōꝝ appinquat
aūt mag ipis scitatis pfectoꝝ
ornat. postea sacdotū ornatus.
p[ost] illos aūt 9sequent ornat mi
stroꝝ ordinatis a monachis
porte adiuoꝝ s[ed] seggate iuxta
quas 7 pstitum. 7 assistit n̄ ad
custodiam ipiꝫ s3 ad ordina

tionē 7 cognitionē sui ipoꝝ ma
gis q3 ipis sacdotibꝫ ppinquant.
vn̄ sanctoꝝ scōs ordinationis pti
cipar scē statuit ipos sumē de
diuinis alius uidelz īterit ipoꝝ tra
dites ipces. Et eni cē diuinū
altare stantes ut sguate dicat
uidere 7 audiunt dina clare ipis
reuelata. 7 pcedentes bōniformit
ad ea que sunt eē dina uelam
obietis monachis 7 scō pplo et
ordibꝫ qui purgant. mani
festant sed dignitate sca istam
ta pulchre custodita. donec ty
rannice ipis insiliens educi t
sca scōꝝ n̄ uiolentia coegisti. et
dicas te hēe sca 7 custodire. et q̄
in nouisti in audiuisti in ha
bes aliquid 9ueniētiū sacdoti
bꝫ sicut in uirtutē eloquioꝝ cog
nouisti ima q̄m ipsa die isto
īpugnās ipū sione audientiū.
Et quid si de principatu ge
tis aliquis uniasses q̄d sibi arr
ge ordinatū n̄ finis. iuste pu
niretur. 7 si principē iustificātē
quosdā aut 9dēpnantē assistēs
aliquis sbi ipo ordinatoꝝ redar
guere ausus esset: ut ei dico cōtu
melia 9tactu corporis repellere
sit 7 a principatu expelle uideri
tu ā ho ita audax es 9t man
suetū 7 bonū 7 ierarchicā ipis
legis latorem. 7 hec or dēe q[u]i
sup dignitate aliquis psumis
tu 9ueniētia face uidetur. 7
eni hec desiderabile ē nisi. Q[ui]d
eī ī 9ueniēs ordias facietur deo

Sacerdotes malis

incensum offerens. quid autem sanctificans
sacrificans. quid autem tyranni
ci demones. uere theologizan
tes ipsum. Sed inuidens est a theo
omnis alienus extra et unusquisque
erit in ordine sue ministrationis et
solus princeps sacerdotum ad sancta
sanctorum regredietur et semel in anno
et huiusmodi secundum legem ierarchicam
mundiciam. et sacerdotes cooperiunt
sancta et leuite non tangent sancta ut non
moriantur. et iratus est furore
dominus in temeritate ozie et ma
ria leprosa fit legislatori legem
ponere conata. et in filios sceue in
siluerunt demonia. et non mittebam
eos dicit et ipsi currebant. et non loque
bar ad eos et ipsi prophetabant. et im
pius qui sacrificat michi uitulum
sicut qui occidit canem. et ut simpliciter
dicatur non sustinet preuaricatores le
gis perfecta dei iusticia. Dicentibus autem
illis ipsis in nomine tuo uirtu
tes multas fecimus non noui
uos. Respondetur: Discedite a me
omnes operarii iniquitatis. quare non est
fas sicut sancta eloquia dicunt
nec ea que sunt iusta non secundum digni
tatem exequi. oportet autem unumquemque
sibi ipsi attendere et non altiora et pro
fundiora intendere. Deliberare
autem ea sola que secundum dignita
tem ipsi ordinata. Quid ergo dices?
non oportet sacerdotes impie a
gentes aut de alio quodam in
conuenientium reprehensos casti
gari. solis autem gloriantibus in lege
licebit per transgressionem legis
deum inhonorare. et quomodo sacerdotes
dei sunt manifestatores. quomodo
enim enuntiant populo diuinas uirtutes
ipsarum potestatem non cognoscentes.
aut quomodo illuminabunt qui sunt
obtenebrati. quomodo autem diuinum
tradent spiritum cum sit esse spiritum sanctum nec habi
tu et ueritate non credunt. Ego autem
respondebo tibi ad hec. et enim non est inimice
demophile nec sustinebo te abduci
a sathana. et enim unusquisque ordinatorum
eorum qui sunt circa deum est deiformior magis
assistentes et luculentiora simul
magis illuminatiua sunt magis in lumi
propinquia et non localiter accipias ap
propinquationem sed secundum receptiuam dei
ydoneitatem. Si igitur sacerdotum or
natus est illuminatiuus perfecte decidit a
sacerdotali ordine et uirtute qui non
est illuminatiuus. magis autem qui non est
illuminatus. et audax quidem mihi uidetur talis
sacerdotalibus manum apponens et non
timet neque uerecundatur diuina preter dig
nitatem exequens et putans deum igno
rare que ipse in se ipso cognouit
et decipere estimat falso nomine
ab ipso patrem appellatum et audet ipsius
immundas infamias non enim dicam
orationes super diuina signa christiformiter
enuntiare. Non est iste sacerdos
sed inimicus dolosus delusor sui ip
sius et lupus super diuinum populum
pelle ouina armatus. Sed
non demophilo est fas ista casti
gare. Si enim theologia iuste iusta
precipit exequi. iusta autem exequitur
quando attribuere uelit aliquis uni
cuique secundum dignitatem. iuste hoc est omnibus

exequend' n̄ p̄t dignitatē ip̄oꝝ
qui ordine. q̄m ⁊ anglis iustū ē
ordinari ea que s̄t sed' dignitatē
⁊ detinant. s; aūb; n̄ ordine ophile
s; p̄ q̄b; nob' ex d̄o ⁊ ip̄is p̄ pinnne
tes circa p̄ anglos ⁊ ut simplr̄ di
catur in omnib; exitib; p̄ p̄mos
sedis attribuūt' ea q̄ s̄t sed' dignita
tē ab omni bn̄ ordinata ⁊ iustis
sima puidentia. Igitur qui s̄t or
dinati a d̄o ut aliis principentur.
distribuūt sequētib; ⁊ obedietib;
ea que s̄t sed' dignitatē. De
mophil' aūt serm̄oi ⁊ furori et
concupiscentie ea que s̄t sed' dig
nitatē detinet. ⁊ n̄ iniuriā faciat
ipi ordinatori s; principet' ibi etiā
super posita r̄o. Sic ei in foro uidē
tes seruū d̄no ⁊ iuniorē seniori
aut ⁊ filium p̄ri maledicentē
simul' ⁊ s̄r uenientē ⁊ plangas i
ponentē impie agē uidemur
nisi s̄r muniter melioribus auxi
liaremur. ⁊ si illi forsitan q̄ p̄ri
iniuriā accepisset. quō n̄ ve
cundam' sustinētes a furore ⁊ cō
cupia iniuria affici uerbū. ⁊ a
principatu a d̄o dato expulsū ⁊
in nob' ip̄is impiā ⁊ iniustā sordi
nacōm ⁊ ute ⁊ iornatū excitā
tes. Conuenient' v̄s n̄r ex d̄o
legislatoꝝ n̄ dignatur eccle dis
ponere eum qui p̄priē domum
ūm iā n̄ p̄fuit ⁊ eum qui ordia
uit se ipsū ⁊ aliū ordinabit. ⁊ q̄
aliū ⁊ domū. ⁊ qui domū ⁊ qui
ciuitatē ⁊ gentē ⁊ ut simplr̄ di
catur. ut eloquia dicit qui est

in mīno fides. ⁊ in multo fidelis
ē ⁊ qui ē in mīno ifidel' ⁊ in mul
to infidel' erit. Igitur ipse
quidē concupie ⁊ furori ⁊ r̄oi ⁊
sermoi sed' dignitatē detiā tibi
a d̄m ministri ⁊ tibi sacdotes ierar
che uō sacdotib; ⁊ ierarchis apli ⁊
aploꝝ successores ⁊ si aliquis in
illis a conueniente deficiat a coordi
natis sibi corrigeretur. ⁊ n; per
uerteret' ordo super ordinē. s; u
nusquisq; i suo ordine ⁊ ministra
tōe sua erit. Tanta q̄ scioꝝ a
nob' ut sciās ⁊ faciās que ad te
ptinent. S; de inhumanitata
te in uirū sicut dicis impiū
⁊ peccatorē nescio quōm plagā
contritionem dileci mi et ei tuis
arbitratis famuliū te eē a nob'
ordiatum' ⁊ ei ubi boni ⁊ oīo
a nob' ⁊ a famulatu toto qui ē
p̄ nos. necēe ē dēcē alienū. ⁊ in
de tibi ⁊ deum querere ⁊ sacdo
tes alios ⁊ ab illis deprdari
mag' q̄ p̄fici. ⁊ eē autē in
humanitatis inflexibile ministrū.
Nunquid ei nosmetip̄i ad
omnio sc̄m p̄fci sumus? ⁊ n̄ in
digem' diuine i nob' ip̄is benig
nitatis. aut duplex peccm
sicut eloquia dicit sed' ip̄os con
uertimus. nescietes i quo of
fend's; ⁊ iustificātes nos ip
sos ⁊ arbitrantes uidē nos. aūt
n̄ uidētes. stupuit celū in h'
⁊ horrui. ego ⁊ medul' sum me
hi ip̄i ⁊ benefiat' nisi uias nec
tui esse sicut nollē littas s;

ali quidam de te persuadere digna-
rentur. non permansisset quod de-
mophilus putat deum qui est bonus
ad omnia non esse et amatorem
hominum. nec se indigere misericordis
aut salvatoris sed et sacerdotes degra-
dat dignatos bonitate portare ig-
norantias populi et scientes quod
et ipsi circumvallantur infirmitate.
Ceterum theatricus sanctitatis per-
fector alia perfecit est. et hec cum apostolo-
ribus ut eloquia dicunt fuit seg-
gatus et sive dilectionis demonstratione fac-
tum pascendorum mansuetorum
sicut et malignum. quid vocat
non dimittentem conservo debi-
tum participationem donatam eius de dona-
ta sibi multa bonitate iudicat
ipsum propria recipere quod necesse e-
rat. et me et demophilum et ei
in ipsis in eum impie agentibus
ipsa passione remissionem pro-
ducit apostolus. Increpat autem et disci-
pulos. quod et nunc sancte beatum illum
indicare de impietate sama-
ritanos ipsum persequentes. Hec quoque
multiplex est lectio tue te-
merarie epistole. sursum enim et deor-
sum fremis. quod non te ipsum sed divi-
num vindicasti per malitiam dicens
bonum. absit. nondum hierarchus ponti-
ficem non valeretur compati infirmi-
tatibus nostris. sed et innocens est et mi-
sericors non contendet nec clamabit
et ipse est mitis et propitiatio de peccatis
nostris. quare non recepimus tuos non te-
labiles motus. si nec si lex resumas
finees et helyam. hec enim audienti

ihesu non placuerunt. tecum enim mitis et bo-
nus ipse non particeps discipulis. Etenim
divinissimus noster sanctitatis perfector in
mansuetudine docet resistentes
doctrine dei. Doceri enim non puniri
convenit ignorantes. sicut et cecos non pu-
nimus sed manuducimus. tu autem tanto
respicientem ad lumen incipientem tamen ma-
xillam dans impegisti. et cum multa vere-
cundia accedentem temerarie re-
pulisti. Hec quoque multo horrore dig-
num quem Christus bonus existens in montibus
errantem inquirit et fugi-
entem advocat et inventum diffi-
cile sic humeris levat. Ne er-
go nec male ita de nobis ipsis con-
suleremus in nos ipsos ensem impugna-
mus. Etenim qui iniuriam quod aliqui-
bus facere aut econtrario perficere in-
tuntur illud quidem non omnino fecerint quod vo-
lunt. sibi ipsis autem maliciam aut bonitatem
acquirentes aut divinis virtutibus.
aut inhumanis plenis erunt passionibus. et isti
quidem angelorum bonorum sequaces erunt et co-
habitatores et hic et ibi cum omni pace et li-
bertate ab omnibus malis in evo semper
existente beatissimas hereditabunt fines
et cum deo semper erunt quod est omnium bonorum ma-
ximum. Illi vero cadent a divina
sua et sua pace et hic et post mortem
sunt cum crudelibus erunt demonibus. cuius
quidem gratia nobis est multum studium
cum deo bono fieri et erit semper cum
deo et non cum malis audire segrega-
ti sed mitia cum eius ipsis luctuantes
quod ego plusquam omnia timeo
et rogo esse non particeps omnium ma-
lorum. Et finis et divinam visionem sancti

∴ Timet plus quam omnia quod, vide

candidi uiri memorabilis et in ide-
as · u · n · dicam me existente aliquando
in creta · sanctus hospicio recepit carpus
uir et si aliquis alius propter multam
munditiam mentis adduci inspectiones
aptissimus · et quidem nec sacris misteriorum
perfectoribus manibus apponebat nisi
prius in orationibus que sunt ante perfectionem
ipsi sacra amica uisio inferretur ·
Dicebat ergo quod ei contristasset eum
quidam infidelium · tristicia autem hec
erat quod ab ecclesia ille quendam ad in-
fidelitatem errare fecerit adhuc letis
diebus ipsi festis · oportebat pro utrisque
benigne orare et deum saluatorem
susceptorem sumentem · hunc quidem conuer-
tere · illum autem bonitate uincere et
non desinere admonentem per totam
omnem usque hodie · et ita ad diuinam
ipsos sursum agere cognitionem sic-
iam et huius que erant dubia
iudicantes et quam irrationabiliter temeri-
tate fecerunt legali iusticia castigari
compulisse · sed in se ipso non prius hoc pati-
ens · nescio quomodo multas quasi
di in mentes et amaritudinem
in terens infirmatus ergo ita male ha-
bens uespera existente erat et uo
medias noctes consueuerat enim hec
tempore ipse apud se ad diuinos ymnos
euigilare · consurgens quidem non absque
multis ergo ipsi existentibus et sic inclusus
esse karacterem expergiscens · stans autem
ad diuinam locutionem non religiose
instabat et molestabat · esse dominum
non esse iustum si uiuant homines impii
et peruertentes uias domini rectas · et hec
dicens rogabat deum uel continue quodam
amborum sic immisericorditer abrum-
pere uitas. Hec autem dicens dice-
bat apparere uidere subito domum
in qua stabat commotam primum et exin-
de in eius medium diuisam et quandam
formatam multi luminis in conspectu
eius · et hanc uidebatur ei postea sub
ethere locus ex celesti choro usque ad
ipsum descendente · Celum autem ipsum
apertum et super dorsa celi ihesum
infinitis humana specie ipsi assistentibus
angelis · et hec quidem uidere desuper et ip-
sum mirari · Deorsum autem inclina-
tum se carpus dixit uidere et solum ip-
sum ad tristem hyatum et obscurum
decisum et uiros quidem illos quibus
calumpniabatur ante ipsum iuxta
hos astare hyatus tremulos
miserabiles iam pene deponen-
dos propter pedum instabilitatem · De-
orsum autem ab hyatu serpentes et sur-
repere · et circa pedes ipsorum suppositos
aliquando quidem abstrahere inuolu-
tos sic et aggrauantes et trahentes ali-
quando autem dentibus aut palatis
percucientes autem sibi urgentes et pro-
uocare ad interitum inuitare machi-
natores esse etiam uiros quosdam imme-
diis serpentibus contra uiros consisti-
tos commouentes sic et sibi impingen-
tes et percucientes · uidebantur
autem esse casuri uiri quidem primum inui-
ti parti autem et uoluntarie · a
malo autem coacti paulatim simul
et persuasi · Dicebat autem carpus
se ipsum delectari deorsum inspici-
entem superiora autem negligere · mo-
lestari autem et pusillanimem esse

quem non deum cecideratur et rei inhoni
eius sic positum et debilitatum et arus
tatum fatigari et respicientem dif
ficulter videre que sursum celum sic tamen
videbat ihesum autem misertum que fie
bat consurgere ex super celesti tro
no et usque ad ipsos descendentem ma
num bona extendere et angelos cum
ipso accipientes aliunde aliunde
tenere uirorum dixit carpo ihesum ma
num iam extentam percute contra me
de cetero. paratus enim sum et rursus pro
hominibus salvandis pati et hoc amice
non neque alii peccent homines
sed vide si bene habet tu mansionem in
hyatu et cum serpentibus commuta
re. pro mansione cum deo et bonis
et amatoribus hominum angelis.
Hec que sic que ego cum audivi credo
vera esse. Tyto ierarche interroganti per
epistolam que est sapientie domus.
D... es qui timothe opis christine
tyte nescio si ad est cognitorum
relicti theologicorum signorum que non
audivit. sed in theologia simbolica ver(bi) dis
cutimus ipsi eloquiorum omnis verbo vi
sas esse multis prodigiales levi
tates et cum ingentia divina ipsi
tuit ipsis animabus qui secrete cap
pares per quedam occulta quidam et per
supra enigmata manifestant
divinam et misticam et unam immun
dis veritatem. propter quod et incliti sunt
multi sermonibus de divinis myst
teriis. videmus enim illa cum sensibi
libus signis assistentibus ut oportet
autem et reddentes ipsa in se ip
sa nuda et munda. sic videre
ista enim videntes honorem fontem
vite ad se ipsum effusum. atque in se
ipso stantem videntes et unam quandam
virtutem simplicem per se immobilem
per se operantem se ipsam non relinquen
tem sed cognitionem omnium cognitionem
existentem et semper per se ipsam inspicien
tem. Igitur arbitrati sumus oportere et ipi
alius a nobis sic possimus reserare
largitiones formarum signatarum de deo
sacre compositionis. Nam exteriora enim quanto in
credibilia et composito ad implendum peri
culo. sic ut sic sensibili dei fecunditate
ventrem dei corporaliter deum gignentem
componitis et verbum laeta a corde vi
rili eructuante ipsum et spiritum eius
sum abore describentes et sinus
deigenos in ulnis portantes dei filium
ut decet corporalis nobis laudatis ut ad
modum plantarum ista componitis et ar
bores quasdam et surculos et flores et
radices ponentes aut fontes aquarum
emanantes aut splendorum produc
tas luces generantes et alias quasdam
sensibilium theologiarum manifestatis
simas sacras scripturas. In intelligibili
bus autem dei providentiis aut donis aut
manifestationibus aut virtutibus aut pro
prietatibus aut finibus aut mansi
onibus aut processibus aut distinctionibus
aut unitatibus hominis compositio et fe
rarum et aliarum animarum et plantarum et lapi
dum variam formationem componitis
et ornatus ipsi muliebres aut bar
baricas armaturas circumponi
tis et singularia et fusoria sicut ope
ranti igne eundem apponitis
et equos ipsi et currus et tronos

consentientis et alios quosdam plm̄-
tificos consentientis et potantes et ebriantes
et dormientem et crapulatum compotis.
Quid si dicat quis · preterea non ista
al· omnimoda inventa · preter male
dicentes · insanias mistifoia · et obliqua
peri permissionum sophismata in
genesi gigantum pugnam in qua invidi-
ari ex timore dicit potentibus ille in-
ris et hec ad edificationem non ad in-
iuriam creatam eorum sed pro salvatione sui
ipsorum machinantis et consilium illud
in celo idolo et deceptionem achab
construentium et canticorum mulieres et ama-
torias mixtas passiones et quecumque
alie sunt omnia audentis dei com-
nis sancte compositiones celestorum
proponere et multiplicare et divisibiliter
singulariter et indivisibilium et figurare et
multiformes in figurabilium
et informabilium · Horum si quis
possit videre intus absconditum deco-
rem · inveniet mistica et dei-
formi omnia et multo theo-
logico lumine adimpleta · non enim
estimamus apparentes compositiones
pro se ipsis esse compositas sed esse
propositas causas secrete et invisibilis
multis sciencie quia non ab immundis
facile capiendum sanctissima solum a
veneratoribus sanctitatis preter amatoribus
sicut omnem puerilem fantasiam
in sacris signis destruentibus
et sufficientibus transire mentis
simplicitate et contemplative vir-
tutis bonitate ad simplicem
et supernaturalem et precollocatam sig-
norum veritatem · Et aliter et hoc in-

tendere oportet duplicem esse theo-
logorum traditionem · hanc quidem
secretam et misticam · illam autem appa-
rentem et notiorem · Et hanc quidem
signatam et perfectivam · illam
autem philosophicam et recepti-
vam et complicatum est dictum non dictum
et hec quidem persuadet et ligat veri-
tate · illud autem operatur et collocat
in deum in docibilibus misticorum acceptionibus
et quid in misteriorum misticorum per-
fecoribus ut eant legalis tradi-
tionis sancti magistri · adeo convenien-
tibus abstinuit signis sed et sanctis-
simos angelos per enigmata mi-
stice divina producentes videmus
et ipsum Ihesum in parabolis theolo-
gizantem et deifica misteria per
figuratam cenam tradentem · Et
enim conveniens erat non solum intami-
nata a multis salvari sancta
sanctorum · sed et ipsam humanam vitam
indivisibilem simul et divisibilem
existentem iuxta proprietatem
suam divinis illuminari cognitionibus
et ut passibile anime quidem ad sim-
plices et intimas deiformium
insignium segregare visiones
passibile autem ipsius consimiliter
curare simul et extendere ad divi-
nissima ingeniose autem compositis
figurationum signorum formationibus
cum cognata talia naturaliter sunt
velamina et monstrat quicumque
et ab velamina extra theologi-
am plana cum audit ut ipsis com-
ponit figuram quandam ad intel-
lectum divine theologie ipsorum ma-

induentem et etiam ipsa apparens
omnis mundi opificatio est invisibi
lium dei propositio quemadmodum dicit et pau
lus et verus sermo. ¶ Propter
quod et theologi quidem tradiderunt et le
galem inspirationem quedam quidem mun
dane et instaurative. et quedam quidem
humane et medie quedam autem super
mundane et perfective et aliqui quidem
de legibus apparentibus aliqui quidem
ab occultis legibus. Sed hec quidem conve
niunt sibi ipsis sanctis rebus et animabus
et aliis. Propter eam historiam habet va
riam sed vivificam perfectionem propor
tionis et invisivis et per omnia sermo.
¶ Oportet igitur et nos preter multitudinem
de ipsis suspicere intra sancta signa
ut decet sanctos transire. et non inhono
rare ipsa divinorum caracterum exis
tentia genita et expressiones et
ymagines manifestas secretarum
et supermundanarum visionum. et enim non sola
sunt sensibilia luminaria et intelligibilia et
simpliciter divina figuratis variarum
signis sicut sanctus Israel deus ignis dicitur et
intelligibilia eloquia ignita. sed
preterea et intelligibilium simul et in
tellectualium angelorum deiformes or
nationes variis formis describunt
et multiformibus et igneis formationibus et
aliter oportet eandem ignis ymaginem
de deo quidem habere sed causam. illa
autem sed essentiam. quandam autem
sed participationem et alias sic sed
ipsa contemplatio et sapiens ordina
tio constituit et non sicut casu sancta
signa confundere sed convenienter
ipsa causis aut essentiis aut

virtutibus aut ordinibus aut dig
nitatibus aptare quorum sunt mani
festative visiones. ¶ Et ut non ul
tra quam convenit epistolam facia
mus ad ipsam propositam a nobis questio
nem iam est eundum. et dicimus quod omne
alimentum perfectivum est eorum que aluntur.
in perfectionem ipsorum et indigentiam
adimplens et infirmum curans
et vitam ipsorum servans et reflorere
faciens et renovans et vivifi
cans ipsis bonum affectum donans
et simpliciter contristante et imperfecto
liberans et leticiam ipsi et perfectionem
largiens. ¶ Bene igitur super sapiens
et bona sapientia a beloquius lau
datur crateram mysticum statuens
et sanctum ipsius potum propinans. Magis
autem ante hec forma alimenta pro
ponens et cum alta predicatione ipsa
rogantibus ipsa benigne invitans
Duplex igitur alimentum divina sapientia pro
ponit unumquidem forte et manens aliud
autem humidum et profusum et [illegible]
donat providas ipsis bonitates
Et crater quidem rotundus existens
et apertus signum sit continue simul et ad
omnia circumeuntis causalis principi
o et fine universalis totorum providentie
sed quam ad omnia procedens
manet in se ipsa. et stat in immo
bili identitate et perfecte
inegressibilis se ipsa collocata
singulariter et fixe et ipse crater stat edi
ficans autem et sapientia domum sibi
dicitur. et in ipsa forma alimenta
et potus et crateres proponens quod sit
divina sicut decet deum conferentibus

maiesm qd et prudentia pfcta
est que est ca ut sint omnia
et ad omnia pcedit et i omnibus fit
et otinet omnia et rursus sup̄ et
ca sed excessiu nich in illo
sed nich est. Sz segregatur a totis
ipa in se ipa eodem modo et eterna
liter existens. et stans et manens
et semper sed eadem modo hns
et nunquam extra se ipsa fca in
appria sede et immobili mansiōe
et essentia deficiens sz in se ipa
totas et pfectissimas prudentias
optime operans et puenies in
omnia et manens in se ipso et stans
semper mot sed sicut aliquis
dicat prudentias opones in man
sione et mansione in prudendo
otinet simul et sz naturalit hns
sz qd est forte alimentu et q̄ hnd
ita enim bona sapia dicit sil et
prudere laudatur. Igit forte
quid alimentu ostendem fore arbi
tror intellectualem et mansiois pfectois
et receptitatis sed quam dina sed
fortem et stante et unitiua et in
diuisibile cognitione participant
ab intellectualibz sentiendi in
mentis illa quibz diuinissimus paul
ex sapia accipiens. ut forte ali
mentum tradit hnd aut dif
fusiue simul et ad omnia pcede
studentis affluentie et adhuc p
uaria et multa et diuisibilia ab
illis ad simplicem et n tremula
di cognitionem mittos iuxta
pprietatem sua bonitate manudu
centis. Propter qd et non

et aque dina et intelligibilia e
loquia et lacti et uino et mel
assimilantur. pp uite gnatiuam
ipoz sicut in aqua uirtute et
augmentatiuam sicut in lacte et re
uiuificatiuam sicut in uino et re
dificatiuam simul et suatiuam
sicut in melle. Hec ei dina sapia
donat accedentibz copiose ipsius
et indeficientem alimentoz af
fluentiam largiens et sic ma
nans. Hec g est ue alere et ppi
isto uiuificatiua sic et puoz nu
tritiua et renouatiua et pfectiua e
laudata. Sed ista et scam a
limini dei reserentem. et ipse oim
optimos inebriari dr pp sic plena
et sic intellectum alimenti aut ut
mag pprie dicat boni habitudin
dei pfectam et ineffabilem in mensura
nem sicut ei in nob fit penus eb
etas et in misurabilis adipletio
e mens et sensuum excessus. Ita
sed melius modo ebrietatem no
aliud aliquid oz cogitare q supple
nam sed eam supexistentem
in ipso oim bonoz in mensuram h
et excessu sciendi qui osequit
ebrietatem et excessu di qui est
sc intellectum oueit arbitri fit qui
segregat ab intellectu qui e super
intellectus et intelligi et ipsum esse et
simplicit ab uniuersis quecunqz sic
bona inebriatus simul et extra
simpliciter e ds oibz ipsis simul
et superplenus ex his et in mensura
oim excessu et rursus ext et tulo
tota sursum posita. Ab illis quid

Sacra scriptura
vide quid est

Inebriari
quid dicitur
in scriptura sacra

mori et divina sanctorum in regno dei
sed eidem accipiens medo. tinni-
ens enim dicit ipse rex recumbere
faciet ipsos et ipse ministrabit il-
manifestat enim hec communem quandam
et consentientem sanctorum in divinis bo-
nis adimpletorum et reclinatorum
communionem et ecclesiam primitivorum
descriptorum in celis et ipse iustorum
omnibus bonis perfectos et omnibus bonis
adimpletos et reclinationem
quietem opinamur a multis
laboribus et vitam sine lesione et con-
fatentem divinam in luce et regio-
ne viventium universo bono af-
fectu sed adimpletam et copiosis-
simorum et beatissimorum bonorum copi-
osa donantem. sed quia letitia
universa sunt adimpleti hoc
idem est letari ihesum et recumbere fa-
cientis ipsos et ministrantis eter-
nam quietem et adimpletionem
bonorum distribuentis similiter et infun-
dentis. Inquires autem et bene notum
et divulgatum somnium dei et evi-
gilationem reserari et quando dicimus
divinum somnium esse segregatum
dei et incommunicabile a puris
evigilationem autem attentionem
ipsius ad providendum indigentibus
disciplina autem salvatricem et a-
lia theologica significationibus. Con-
sequens et superfluum esse arbitrati
eadem eidem revolventes alia vi-
deri dicere simul autem et nos co-
noscentes a credendo bona ea que
que tibi epistole in dictis finem con-
cum expositum sic arbitror
plura quam in his iustis debeantur.
Ipsam autem et totam istam sym-
bolicam theologiam invenium
[...] inqua invenies cum sapie-
[...] domo et columpnas vii dis-
cretas et forte alimentum ipsius in
sacrificia et panes divisim et q-
uini mixto. Et rursus quod ab
ebrietate dei et capula et ipsa etiam
nunc dicta diffusius mea sunt dis-
creta et est ut arbitror omnium sym-
bolicarum theologiarum inventio bo-
na et conveniens eloquiorum sanctis tra-
ditionibus et veritatibus.

Iohanni theologo apostolo et ewangeliste in pathmos insula.

Saluto te sanctam animam
o dilecte et michi est hoc ad te
pre multos magis proprium. Gau-
de vere dilecte vere amabili et desi-
derabili et diligibili valde dilec-
te. Quid est mirabile si christus est ve-
rax et discipulos iniusti civita-
tibus expellunt. ipsi sed dignita-
tem sibi ipsis attribuentes et a
sanctis immundi discreti et recede-
ntes. vere manifeste ymagines
sunt visibilia invisibilium. neque
enim in seculis venturis causa erit y-
tarum segregationum ex ipso dei sed
adeo perfecte se ipsos segregantes
sicut et alios videmus. hic iam
cum deo factos quam imitantes exis-
tentes amatores ab affectu
quod recedunt malum. Immo autem
omnium malorum libertate et amore
divino bonorum universorum penitus
diligunt et sanctitatem et exspe-

senti uita incipiunt futurum ut
decet angelos in medio hominum con
uersari cum inpassibilitate omnium et di
nominatione et scitate et aliis
bonis. Igitur non aliquam ita
in sanam quod putem nos ad
pati sed et corporis passiones sed
solum iudicare ipsas sentire deo.
Iniuriam autem nobis facientes tre
legare arbitrantes non recte euan
gelii sole iuste etiam hiis opto
abiectis diuisos qui contra se ip
sos faciunt ad bonum conuerti et ad se
ipsos nos trahere et sumere de
de lumine. Nos autem neque con
trarium primab johannis sple
didissimo radio. Nunc quidem
consecuturos memoria et re
nouatione uere uie theologie pau
lo autem posterius dicam nunc quoniam
est audatie nobis ipsos uenientes.
Dignius autem credi sunt omnino
precognita tibi et dices ex deo
et dicet quod et acumtedia que est in
pathmos dimittis et ad terram
asye reuerteris et facies ibi boni
dei imitationes et huius qui erunt
post te trades. Ad apollofanium.
xi Tunc michi sermo ad te
dirigitur precordialis amice
multos tibi sollicitudinum
mearum angores de te replicans
teque nunc mente super uecordi ne
ce tibi friuolitatis diuina
pertinatia arguens et de te pha
natica illusionum fantasma
ta insultans fraternale modifi
cationem benignitatis dei mag

nificentissime et diligentissime
adorando et uerum resipiscentem post ale
tie contubilo turisque despectionibus
compellatio. Ut illa diuina contra
quorum prece nos cepistis notitiam.
Et requiniste quod et diligenter sat
diluciclaui et moyse prodente a
domino hominem de limo terram et trilgi
sicces etiam parabolimo piatas. Se
quente quod cum in ancienta tam pri
militatque in egypto et egressionis
sue inuiere per eo et in eo fecisse
magnalia atque theologos uel
tinnedis fecisse quorum pronoscentia
deus humanari fieri est dignatus ex
uirgine. Unde michi responsalia
multociens remisisti non solum te
hoc uera funditus ignorare. Verum
et quis de moyses fuit prenes
cire euangelium ihesu christi de cito
cuius maiestatis quod meum uo
cabas renuuie ~~paupe mimo~~
paulum uero hominem uini
di circuitorem et seminum uer
buum de materialibus ad iuni
lia non uelle suscipere in nomine
refellendo quoniam prima religi
onis uia deneget omittentis
in sacrilegia nefaria me
transfuderim hortabaris aut
ea quibus innitebar dedisse
aut huius deletis pateret me
quamichi sufficere et si numina
diuina. Seu leges priorum deroga
re. Ut autem lux superna
paterne glorie splendorem
in me in nis tenebris radiare
suo proposito destinauit. Pene

penetralibus cordis uti infimid
ut tamen memoriale pristinum recor-
darer. qualiter in eliopoli pene co-
euntium. Ergo .v. et .xx. annorum fe-
re tempore evoluens pariter memorabi-
lem cum feria quadam .vi. fine ho-
re .iii. et q. vii. luna se ei iniicien-
te solem horribiliter obscuraret
quem non deus. sed creatura lucis de-
sue occubitum lucere nequi-
uit. Quesiuisque sum apud te
quid tibi prudentissime
uideretur. Ex quo prudentia
respondit. quod adeo tenaciter cor-
di mentis mee inhesit. ut nulla
oblitteratione abradi. nulla
mortis ymagine ualeat ab-
oleri. obfusis namque orbe uni-
uersaliter tenebrarum caligine ta-
bescente. ut purgatum redit
sol dyometri regula philippi
aridei assumpsimus. cumque reperi-
mus quod et erat notissimum eorum fa-
tigatione ecliptica solem pati mo-
lestias non debere et lunam abori-
ente solarem fulgorem uel-
ethyopicis obducentem. solem
secundum hora captare perfugia-
te anni lucigenos thesauros
caligines quas germinat uti-
in helyacos timores ut putauimus
preferentes redere occidentes
presti est lune decessi et nec conue-
nientis tempore comprimeret. aio adte peritie
uaste sacrarium nescis adhuc
tante rei misterium. Quid
in quam speculum decernere apollo-
phani huius sectis sanctis. ad-
tu in ingenuis euentu diuino et non
humanis sine. Ista o bone Dy-
onisi diarum retributiones scripsisti. de
nusque notitiam ferre die et annum an-
nuntiationi quam paulus tuis auribus se-
sis intonuit. signis acclamantibus
concordari expertus dedi uiitati ma-
nus et falsitatis sui nexibus absolutus
fuisti ineffabili excessu. tunc iesu quem est uita
et uia et uerum lumen est quod illuminat omnem ho-
minem uenientem in hunc mundum. est tu tandem ut uere
prudens cessisti. Cessisti nempe
uite cum abdicasti mortem ei que
beneficientis inhiendo. cuius nunc ub-
ertatis uinctus fuisti. Obscuratus
est cuius me fulgore obtenebras-
sem solitus. hic iam figuris mixti
coloris et multiplicibus etiam mentis
penetralia infuligmare et acu-
minatis spiritualis tenebrare. Cum
ut fatebaris illius notitia sede sui
mie abnuebar sapida nosti ut
in hyabas mentali palato resul-
tabat et dedignans inuentre
tue notitie sedere simile abnu-
ebat. Sic sic modo cognoscen-
tia et prudenti cordi gerens suspi-
ce ne prius qui non sciat uerum
remittens et pertinatior ad
falsa temptantibus esto gratia ad
uerum est suggerentibus
nostris notis excitatus. Ita
nam in ihesu esse et uita ma-
letus iam morior cum ipse
meo uiues.

Expliciunt Epystole magni Ariopagite Dyonisii.

Incipit Epistola beati Dyoni
sii Ariopagite ad thymot
heum Episcopum de transitu apo
stolorum Petri et Pauli.
17 Saluto te divinum disci
pulum et filium spiritualem
et veri patris et domini a
matorem quia consimiasti vo
luntatem magistri tui et susti
nuisti cum eo tribulationes et omnes
passiones et pressuras eius omnes
agones et flagella. Recepis
ti etiam fames et sitim et susce
pisti omnia obprobria et contemp
tus et cruciatus et interrogationes et ve
nundatus cum eo fuisti. In labo
ribus omnium terre et afflictionibus cum
dolore et amaritudine imp
ratoribus et temptationibus et temp
tationibus et cum diligentia porta
sti inimicum terrestrium. In ab
stinentiis vigiliis et orationibus et
gratiis in fortitudine et agone
impugnatoribus cum eo contemp
tus et flagellatus odio ha
bitus et abiectus ab inimicis et
odientibus et amicis. Numquam
ad obedientiam piger fuisti nec
ad obsequium spiritualis magistri
tui. Et ideo per vices fuisti fla
gellatus et dilaceratus et cruciatus
cum eo in omni loco. In naufragium
pulsus in mari cum eo conturbatus
in manibus nautarum in civitatibus
in angustia et contumelia cum vinctis angustia
et obprobriis incurreris die
ac nocte cum eo. In minutulis et
vertibus in manicis ferreis in omni
bus tribulationibus comitatus cum eo.
Et non solum hoc sed graviora et in
numerabiliora tormenta et ago
nes pressuris es cum eo. Qui fu
it pater patrum doctor doctorum
et pastor pastorum. Qui tunc ti
xius fuit mundo et domini nostri
ihesu christi stigmata in corpore
suo portavit. abyssum sapie
fistulam altisonam. predicato
rem veritatis infatigabilem
paulum dico nobilissimum
apostolum qui ecclesias illuminavit
confirmavit christianos. confregit
portas peccati rumphea bisacu
ta. Fugavit gentiles destruxit
ydolorum templa diruit arcus.
confregit ydola abhominabilia et
destruxit eorum acuta altaria.
deiecit et humiliavit simulacra
la demonum et cessare fecit sol
lempnitates et obsequia eorum.
Hic vir est terrestris angelus et
homo celestis. ymago et similitudo.
divinitatis credentium gloria. Animus
penitentium. gratus fuit advoca
tus. dilectus et desideratus a gen
tibus dispersionis. Hostis fuit

iudeorum. odio habitus a phariseis
dissipator synagoge eorum edi
ficator ecclesiarum sanctarum. iustans
in sollicitudine spirituali. sanctum
fidei ministerium christi. pro euan
gelio eius. os diuinum et lingua
spiritualis. Excitator diuinorum
eloquiorum inquisitor perditorum
pater pupillorum et studiosus
uidere inclinatum. confortator
debilium. fortitudo confitentium.
nauis ornata uelis. oppug
nans fluctibus furibundis nau
clerus inclusus in sapientia spiri
tuali. disponens bene omnia.
affectuose desiderans inuaria
bilem unitatem. Iniuriatus heti
corum et mitis correptor patrum
diligens et pastor optimus.
magister dulcis et optimus spiri
tualis doctor. Hic sanctus gloriosus
artifex architectus et studiosus
pugil. sanctus et dignissimus et discre
tus super omnes nos dereliquit.
nos in quos inopes et indignos
in hoc mundo contemptibili
et maligno et ingressus est ad christum
dominum suum. et deum. amen
Heu frater mi dilecte anime
mee ubi est spiritualis pater
tuus. Bone discipule magni
amator uel uisitator salutabit
te. De mari aut de arida.
De galacia aut de yspania.
ab asya aut a corintho. Ecce
enim orphanus factus es et remansis
ti solus. cessauit et consummatus est
cursus tuus. quem faciebas cum
spirituali patre tuo. uel quo accum
festinus accedebas. et iam nequaquam
tibi scribet manu sua scilicet
dicens tibi. fili mi karissime. Sed nec
ad te mittet ulterius uocando.
festina ad me uenire. expecto autem
te in tali aut tali ciuitate. O ka
rissime frater thymothee perfecisti quod
michi scripsisti et dixisti. Si
audisti ubi est magister meus noti
fica michi ut uadam ad eum. Ho
die completum est quod dixit dominus
discipulis suis. quando desiderabi
tis unam horam uidere magi
strum et minime uidebitis. Ue
mihi frater mi thymothee que hec ac
cidit nobis tristicie ac tenebrarum
et dampni. quia orphani sumus.
Quis dabit oculis meis aquas et pu
pillis meis fontem lacrimarum
ut plorem eum et nos die ac noc
te. lumen ecclesiarum quod extinctum est.
Complica frater libros pro
phetarum et signa super eos quia nemi
nem habemus interpretem parabolarum
paradigmatum et eloquiorum uocum
et dictionum et nos cum amos propheta.
Pastor ego in locis desertis et in

Epistola

pascentes ubi non sunt pascua. Ubi
sunt lamentationes Jeremie di
centis. Cor meum conturbatum est
ab afflictione et gemitu et non est
michi consolatio et requies. Ue
nit frater tuus thimothee iam non ue
niet cum dote epistole eius in quibus scrip
tum sit. Paulus modice servus domini
ihesu christi et iam non scribet de te
ulterius civitatibus dicens. Susci
pite thimotheum filium meum dilectum.
Ue mihi frater. ue mihi. Quis non induet
fletum et gemitum. aut quis non ves
tietur lugubribus et mente attonitus
non obstupescet. O frater karissime et
spiritualis sacerdos ministrorum christi et ecclesie
indue te cilicio et lamento quia vox in
rama audita est ploratus et ulu
latus. nec tamen ploratus sed ululatus
est mortis et orphanitatis. Hec sunt ne
plage terribiles et amare in una
die nobis venerunt et completum est
in nobis illud edictum iacob patri
arche. dum ioseph adhuc per
ditus esset et symeon non rediret.
Ecce et ei petrus fundamentum
ecclesiarum et gloria sanctorum apostolorum
recessit a nobis et nos orphanos
reliquit. Paulus quoque gen
tium familiaris consolator
pariter defecit nobis et ulterius non
invenitur et completum est in nobis
et ulterius verbum david dicentis.

Posuerunt morticina servorum
tuorum escas volatilibus celi. Ubi
est cursus pauli et labor pedum ei
e uasert ei uincula et carceres
et ligno constringi et vectes. Sed nec
manus eius inclusae tenentur arcu
alligari vinculis ferreis. Ubi est
os loquens et lingua consules de
spe verbi placens deo suo. O fra
ter mi thimothee solempnizemus pro eo
qui non eget orationis patrocinio.
Quis non ploret et iubilet. Nam
qui invenerit gloriam et honorem
apud deum. tamquam male facto
res ducuntur ad mortem. O frater mi
tymothee. si vidisses agones
consummationis eorum defecis
ses quidem pre tristicia et dolore.
Quoniam autem non interfuisti facile
tibi videtur opus agonis eorum.
Quis non fleret hora illa qua
preceptum sine egressum est in eos
ut petrus scilicet crucifigeretur
et paulus decollaretur. Vidisses
itaque tunc turbas iudeorum et gen
tilium multitudinem percutien
tes eos. illudentes eis exspu
entes in facies eorum. Ipsi vero
tranquilli et quieti exstiterunt
sicut agni innocentes et man
sueti. Advenientes autem tribu
ni tempore consummationis eorum cum se peterent
ab invicem ligaverunt columpnas

mundi. Non unus ab lxx fra
trum gemitu et ploratu. Tunc magister
paulus petro. Pax tecum fundamen
tum ecclesiarum et pastor ovium et ag
norum christi. Petrus autem ad paulum.
Vade inquit in pace predicator
bonorum et mediator et dux sa
lutis iustorum. Cum autem elongasset
eos ab invicem secutus sum ma
gistrum meum. Non enim in eodem
vico occiderunt eos. Ut ho
ra autem illa tristicie plena
frater mi dilecte dixit carnifex
paulo collum para. Tunc beatus
paulus suspexit in celum mu
niens frontem et pectus suum
signo crucis et dixit. Domine
mi ihesu christe in manus tu
as commendo spiritum meum.
Et absque tristicia et compulsi
one extendit collum suum et suscepit
coronam. Ve michi quando in il
la hora intuitus sum corpus sanctum
sanguine innocenti cruenta
tum. Heu michi pater mi spiritu
alis et magister ac doctor non quidem
reus tali morte extinctus es. Ne
ergo quo ibo querere te gloria
christianorum et laus fidelium. Quis
conticescere fecit vocem tuam
fistula ecclesiarum et fistula altis
sima plectrum psalterii deca
cordi instructor iustis et timen

te ac timentia. O dux virtutis
quid dicam discipulis tuis. Di
cam ne te captum aut vinculatum
aut quis eorum vel erit tibi et mit
tet eum ad te. Sed de cetero nemine
nostrum indiges aut aliorum. O ve
rum quando manus illas innocentes
cathenis duplicibus iherusalem
ligatas roma dissolvit. David
propheta plangebat filium suum ab
salon et dicebat. Ve michi pater fili
mi ve michi pater. Ego autem ve mi
hi magister mi ve michi. Amodo cessa
vit conventus discipulorum nostrorum
romam venientium et querenti
um vos. Iam nemo dicitur est. Ea
mus et videamus doctores nostros
et intingens eos qualiter regere
nos oporteat ecclesias nobis commis
sas et interpretabuntur nobis precep
ta domini nostri ihesu christi et eloqui
a prophetarum. Jerusalem et roma pariter
amicicia equales facte sunt in
malo. Jerusalem crucifixit do
minum nostrum ihesum christum.
roma vero eius apostolos interemit.
Jerusalem servit ei quem crucifixit
roma autem sollempnizando glori
ficat quos interemit. Attende
de mirabilia vide peregrinum
frater dilecte. Die victimationis
illorum nam presto fui in tempore sepa
rationis eorum. post mortem autem illorum

uidi eos inuicem manu ad ma
num intrantes portas urbis uide
res ueste lucis et coronis clari
tatis et lucis ornatos. Non autem
ego solus eos sic uidi sed et lem
obya prefuissem certe regi. que
discipula erat pauli et cum duce
retur ad mortem paulus et egrederetur
ex urbe. occurrit ei pedissequa il
la flens cum lamento. Cui dixit et
paulus. Noli flere sed da michi ue
lum quo operitur caput tuum. et statim
tibi restituam. Percutiente
autem carnifice et amputante pau
li caput. tunc beatissimus in ipso ictu
explicauit uelum et collegit sang
uinem proprium in uelo. ligauitque ue
lum et obuoluit et tradidit illi femine.
et carnifici reuertenti dixit secu
lemobya. Ubi dimisisti magis
trum meum paulum. Respondit miles cum
socio suo iacet ibi in ualle pu
gilum. et uelo tuo uelata est facies
sua. Ipsa autem respondens ait. Ecce
nunc intrauerunt petrus et paulus
induti ueste preclara et coro
nas fulgentes luce et radian
tes. habebant in capitibus suis.
et protulit uelum sanguine cru
entatum et monstrauit eis propter
quod opus multi crediderunt domino et fac
ti sunt christiani. Et nunc frater tim
otheum. quos dilexisti in toto
corde desiderabas et saul dico
regem et ionatham filium eius
sicut in uita non sunt separati.
ita nec in morte. Et ego quidem non
sum separatus a domino magistro
meo nisi cum nos separauerunt
nos homines iniqui et pessimi
et separatio huius hore non erit. Semper
anima eius cognoscit dilectos
et sunt hec que ei loquantur. quamuis
ab ego elongati sunt. Hodie autem
frater ius iactura est magna se
parari ab eis. Sed nunc. ue his fili
i frater mi qui priuati sunt pre
spirituali quibus priuatus est
grex. Et nos etiam frater ue
qui priuati sumus magistris
nostris spiritualibus qui college
runt in epistolis suis. Ex quibus
dicebat unus. Si in ecclesia non fuerit
qui interpretetur qui legit lector
sileat. Et nunc frater dulcem et
amice semper mi thymothee. festina
rogare dominum orationibus et ieiu
nio uigiliis et laboribus. ut do
net tibi deus gratiam magni
tui sicut donauit helyseo
discipulo helye quem perduxit
uit cum eo et non recessit quam
diu subleuauit eum deus ab alto.
Sustinebunt ei malicias im
piorum et eos qui ex inuidia
laquebantur eicientes.

Ecce discipulus pseudoprophete
et legis transgressoris. Bauctum
et in nullo diffidere a magistro suo.
et ipse hoc adeptus est quod petebat
geminum spiritum. et quamvis multos
haberet discipulos in nullo tamen re
quievit spiritus eius sicut in te qui
custodivisti eos et temptationes
et labores quos pertulisti eos cum gau
diosa afficere. Ve tu solus dignus
es carismata talia adipisci.
Sit et notum insuper quod nim
glosium petrum deposuerunt de
ligno et caput eius corpori adherebat
cum autem paulum decollaverunt
caput separaverunt a corpore proicien
tes in valle separatum a corpore
et pre multitudine occisorum qui inter
fecti fuerant in illa die dispersum
et non inventum sicut inter cete
ros caput sancti pauli. Post mul
tum autem temporis mandavit rex
mundari fossam et ceterum mun
daretur. proiectum est caput sancti
pauli cum aliis purgamentis.
Quod videns autem pastor iuxta locum
ubi faciens tenuavit illud cum
gratia sua et fecit ut extra civitas
ovium suarum. Vidit autem mea
de nocte super caput illud lucem et glo
riam ineffabilem. et hec per tres
noctes continuas vidit. et ve
nit rursus in urbem significavit domino suo
quod viderat. Egressus autem dominus eius
vidit ut pastor suus viderat.
et cum festinatione nunciavit tabel
lio patriarche romano et omnibus
presbiteris et principibus populi et ecclesie
multi viderunt et dixerunt ad invi
cem. vere hoc est caput pauli. Egressus est autem patriarcha cum tur
bis multitudine et portaverunt
illud super mensam auream et aceptabant
eum corpore pauli. Sed patriarcha pro
hibuit dicens. Nos scimus quod multi
fideles occisi sunt in urbe hac et dispersa
sunt in tempore illo membra eorum a gen
tilibus et non sunt inventa. Unde ego non au
deo aliud caput corpori sancti pauli
adiungere. Sed exponamus corpus sancti pau
li et ponamus caput ad pedes corporis ora
tes et petentes misericordiam domini. ut si vera
pertinet hoc. abscisum est ab hoc corpore
convertatur corpus et iungatur capiti. et
firmata est sententia hec ad arbitrium patriar
che. et hoc ideo quia nullam dubietatis autem hesi
tationem occurrere poterat. et fecerunt ut dixe
rat patriarcha. versum est corpus et adhe
sit capiti et omnino tantum est iuncta colli
loco suo. et omnes qui viderunt admirati
sunt clamantes gloriam domino deo. et sci
verunt quod caput erat pauli.
immaculati qui fuerunt sunt et apo
stoli domini nostri ihesu quem decet gloria laus
et decus cum patre et spiritu sancto nunc et sem
per et in secula seculorum. amen.

Iohannis presbiteri damasceni qui
mansur liber incipit in quo est traditio
cuncta orthodoxe fidei cap. diuisa. c.
a burgundione iudice ciue pi
sano de greco in latinum domino tercio Euge
nio beate memorie pape translatus. Quia in
comprehensibile est deus. et quia non oportet
querere et curiosa scrutari que non
sunt tradita nobis a sanctis
prophetis et apostolis et euangeli

Deum stis.
nemo uidit
umquam. uni
genitus dei fi
lius qui est in
sinu patris ip
se enarrauit.
Ineffabilis igi
tur est deus et
incomprehensibilis. nemo enim
cognoscit patrem nisi filius ne
que filium nisi pater. sed et spiritus
sanctus ita nouit ea que dei sunt.
ut spiritus hominis nouit ea
que sunt in ipso. post primam
uero et beatam illam naturam
nullus nouit umquam deum
nisi cui ipse reuelauit. non ho
minum solum. sed neque super
mundanarum uirtutum. ipsorum
inquio cherubin et seraphin.
Non dereliquit nos tamen
deus in omnimoda ignorantia
sui. omnibus enim cognitio ex
sistendi deum. ab ipso naturali
ter inserta est. sed et ipsa creatio
et eius permanentia. et guber
natio. magnitudinem diuine
predicant nature. sed et per legem
et prophetas prius. deinde uero
et per unigenitum filium suum
dominum uero et deum et
saluatorem nostrum ihesum christum se
cundum quod possibile nobis
erat est ipsius manifestauit
cognitionem. omnia igitur
que tradita sunt nobis per
legem et prophetas et apostolos et
euangelistas suscipimus et ue
neramur. et cognoscimus. nichil
ultra hec inquirentes. Bonus
enim existens deus. omnis boni
tributor est. non inuidie neque
passioni alicui suppositus. lon
ge enim a diuina natura que est
inpassibilis et sola bona est inui
dia. Ut igitur omnia sciens et que
confert unicuique prouidens
quod utile est nobis cognoscere re
uelauit. quod autem non potera
mus ferre siluit. hec nos dili
gamus. et in hiis maneamus et
non transferamus terminos
eternos. neque transgrediamur
diuinam tradicionem. De
ineffabilibus et effabilibus et
cognoscibilibus et incognosci
bilibus. ij.

Oportet igitur eum
qui de deo dicere id est discere
audire uult manifeste scire.
quod neque omnia sunt ineffabi
lia neque omnia effabilia que
sunt theologie et dispensationis
id est incarnationis. neque etiam om
nia sunt incognoscibilia. neque

Quod deus est cognoscibilis et effabilis et
quomodo sit intelligibilis et enarrabilis

xxv. [illegible]

omnia cognoscibilia. Aliud autem
est cognoscibile et aliud effa-
bile quemadmodum et aliud
est loqui et aliud est cognoscere.
Multa igitur eorum que obtuse
de deo intelliguntur non integre
enuntiari possunt. Sed ea que sunt
super nos cogimur in hiis que
sunt super nos dicere. Sicut de
deo dicimus somnum et iram
et negligentiam. manus et pedes. et
huius similia. Quod igitur quidem est
deus sine principio. sine fine.
eternus. et sempiternus. increa-
tus. immutabilis. inalterabilis. ue-
rus. simplex. incompositus. incor-
poreus. inuisibilis. impalpabilis.
incircumscriptibilis. infinitus. in-
comprehensibilis. incognoscibilis. bo-
nus. iustus. omnipotens. omnium creaturarum
conditor. omnitenens. omnicernens.
omnium prouisor. potestatiuus.
iudex. et cognoscimus. et confitemur.
et quoniam unus est deus. scilicet una
substantia. et quoniam in tribus ypostasibus.
aio et cognoscitur et est patre et filio et
spiritu sancto. Et quoniam pater et filius
et spiritus sanctus secundum omnia unum sunt preter
ingenerationem et generationem
et processionem. Et quoniam unigenitus
filius et uerbum dei et deus per
uiscera misericordie sue. propter nostram salu-
tem beneplacito patris et cooperatio-
ne spiritus sancti. sine semine conceptus
incorrupte. ex sancta dei genitri-
ce et semper uirgine Maria ge-
nitus est. per spiritum sanctum. et homo
perfectus ex ipsa factus est. Et quoniam deus

ipse perfectus est. simul et homo perfectus
ex duabus naturis deitate et huma-
nitate. et in duabus naturis intellectua-
libus. uoluntariis. operatiuis. et arbitri-
o liberis. et simpliciter dicendo perfecte ha- Omnia
bentibus secundum uniuscuiusque earum decentem
terminum. et rationem deitati et humanita-
ti inquio. una autem composita ypostasi.
Et quoniam esuriuit. et sitiuit. et labo-
rauit. et crucifixus est. et mortis et
sepulchri experientiam suscepit.
et surrexit tertia die. et ad celos ascend-
it. unde ad nos deuenit. et adueniet
rursus postea. et diuina scriptura
testis est. et omnis sanctorum cetus. Quid
autem est dei substantia. uel qualiter deus de deo ge-
nitus est uel procedit. uel qualiter se
ipsum exinaniuit unigenitus filius
et qualiter deus homo factus est ex uir-
ginalibus seminibus uel sanguinibus. alio
preter naturam ordine plasmatus. uel qualiter
siccis pedibus super aquas ambula-
uit. et ignoramus et dicere non possumus.
Non possibile igitur est quid preter
ea que diuine audiuimus eloquiis
ueteris et noui testamenti. enarra-
ta sunt et manifestata. dicere de
deo. uel uniuersaliter intelligere.

Demonstratio quoniam
est deus. iii.

Quod igitur est quidem deus.
hiis qui diuinas
scripturas susceperunt ueteris et no-
ui testamenti non uenit in dubium
nec pluribus grecorum gentilium. Sicut enim
diximus cognitio existendi deum na-
turaliter nobis inserta est. Sed quoniam in tantum
preualuit perniciosi malicia ho-

uniuu̅ nature ut quosda̅, ut r̄oabi
lissimu̅ 7 oim ip̄alor pessimu̅ p
dictionis deduceret barim n̄. ut dicāt
n̄ eē d̄m̄ quor insipiāin sacrorū
enuntiator. ait d̄d. dix̄ insipiens
in corde suo n̄ est d̄s. Igitur d̄n̄i qui
dē discipli 7 ap̄li ostaurant s̄cō illu
minati sp̄u et eius uirtute 7 g̅ di
na signa opantes. miraclor̄ sage
na ad lum̄ diuine cognitōis de pro
fundo ignorantie eos pisçantes
reducerent. Illi 7 hor̄ gr̄e 7 digni
tatis successores 7 pastores illumina
uā sp̄e gr̄am suscipientes 7 miraclo
r̄ uirtute 7 s̄monis gr̄a obtenebr
tos illuminar̄t 7 seductos auerterunt.
Nos aūt qui in miraclor̄ in doctrine
suscepim̄ carisma. indignos eēm
nos in ip̄os uoluptatum passiōib
secuntur. agē pauca eor̄ que tradi
ta s̄t nob a p̄phis. gr̄e. De hoc
disputent p̄rem 7 filium 7 sp̄ir
s̄cm̄ uniuersaliter. Omnia que s̄t aut
creabilia s̄t aut increabilia. Si g̅
Creabilia q̄ s̄t omnio s̄t 7 uitabilia
quor̄ eīn esse a uisione incip̄. h̄ uisio
ni subiecta s̄t. uel corrupta. uel s̄cd' elec
tōē alterata. si ū s̄t increabilia osequent
7 inuitabilia omnio. quor̄ eīn eē osīr
n̄ est et quālr̄ existendi p̄prietates
contraria est. s. c̄. Quis ergo n̄
concedit omnia entia que talia s̄t sb̄ a
nos scilicet. q̄n immo 7 anglos uti 7 al
terari 7 multiformr̄ moueri 7 transmu
tari. Intelluualia igr̄ anglos inqui
o d̄cō 7 aīas 7 demones. s̄cd' electi 7 eā
que i bono ē abcessionem uniuersa
7 remissam. reliq̄ uero s̄cd' gr̄am
one 7 corruptōem 7 augmentatōe
7 diminutiōem. et eam que ē s̄cd̄m
qualitate transmutatiōem 7 localē mo
tū. Vitabilia g̅ uere entia omnio.
7 creabilia. creabilia ū entia oīo
ab aliquo odita s̄t. op̄ aūt oditorē
increabilē eē. Si eīn ip̄e creatus est oīo
ab aliquo creat̄ est quousq; deue
niam' ad aliquid increabilē. Inc̄
abilis igr̄ existens oditor oīo 7 in
uitabilis est. hoc aūt quid utiq; aliud
erit q̄ d̄s. Sz et ip̄a creatōis p̄ma
nentia 7 oseruatio 7 gubernatio do
cet nos q̄m ē d̄s. qui hanc uniuersi
tatē ostitit fecit 7 omnia 7 oseruat
7 semper ei puidet. Quālr̄ eīn utiq;
contrarie nature ignis dico 7 aque 7
aeris 7 terre. in unis mundi osumma
tōem ad inuicē ouenissent 7 indisso
lubiles permansissent. nisi aliqua
[v concordasset.]
oip̄s uirtus ea ouenisset 7 semper
indissolubilia oseruaret. Quid
est q̄d statuit celestia 7 terrestria
7 quecumq; per aerem et quecumq;
secundum aquā. magis aūt ea que
aīn hec celum 7 terram 7 aerē 7 na
turam ignis 7 aque. Quis hec mis
cuit 7 dispertiuit. Quid ē q̄d h̄ mo
uit 7 agit inp̄mescibilit̄ 7 s̄n prohibiti
one motum. Nūne artifex hor̄ 7 qui
rōem imposuit omnib; s̄cd' q̄ h̄ ma
china fertur 7 deducitur. Quis aūt
est artifex hor̄. Nūne qui fecit hec
7 ad eē deduxit. Nō eīn casui dabim'
tale uirtutē. Sit eīn gn̄ari 7 omnia
casus. cui ordinare erit. Sz h̄ suū
demus uidetur. dem' cui erit
obseruare 7 custodire. s̄cd' eas q̄b

Margin notes: manifestaus; Creabilia; eni; p̄fectionem 7 eā que ex bono est.

substitutive sunt

primum constitutivam rerum esse alterum id est esse et non existens, hoc autem quid aliquid est non dicit.

IIII

De eo quod est deus quoniam est incomprehensibilis.

Quoniam igitur est deus manifestum est. Quid autem est secundum substantiam et naturam incomprehensibile est hoc omnino et ignotum. Quoniam enim incorporeum quidem est manifestum est. Qualiter enim corpus est quod infinitum et indeterminatum et informabile et impalpabile et invisibile et simplex et incompositum? Qualiter autem invariabile est si circumscriptibile est et passibile? Et qualiter est impassibile quod ex elementis est compositum et in ipsa rursus resolutum? Compositio enim principium est pugne, pugna distancie, distantia vero solutionis. Solutio autem aliena est a deo omnino. Qualiter autem et conservabitur quod per omnia incedit et implet omnia deus? Sicut ait scriptura: Nonne celum et terram ego impleo, dicit dominus. Impossibile enim est corpus per corpora incedere quin incidat et incidatur et reobviet sicut aquas que commiscentur et contemperantur. Si autem et quidam (glo. Plato) dixerunt immateriale corpus ut id quod apud grecorum sapientes quintum dicitur corpus, mobile erit deus sicut celum. Hoc enim quintum corpus aiunt. Quid igitur est quod hoc movet? Omne enim quod movetur ab alio movetur. Et illud quid? Et hoc in infinitum donec deveniamus ad aliquid immobile. Quod enim primum movens immobile est, quod est deus. Qualiter autem non in loco est circumscriptibile quod movetur? Solus igitur deus est immobilis et per immobilitatem suam omnia movens. Incorporeum igitur esse deum opinandum est. Sed neque hoc substantie eius est demonstrativum, sicut neque ingenerabile et sine principio esse et inalterabile et incorruptibile et quecumque de deo vel esse deum esse dicuntur. Hec enim non quid est significant sed quid non est. Oportet autem eum qui vult substantiam alicuius dicere quid est enunciare, non quid non est. Verumtamen de deo quid est dicere impossibile est secundum substantiam. Familiarius autem est magis ex omnium ablatione facere sermonem. Nichil enim eorum que sunt est, non ut non ens sed ut super omnia entia et super ipsum esse ens. Si enim eorum que sunt cognitiones sunt, quod super cognitionem est omnino et super substantiam erit, et econverso quod super substantiam et super cognitionem erit. Infinitum igitur est deus et incomprehensibile. Et hoc solum eius est comprehensibile, infinitas et incomprehensibilitas. Ea que dicimus in deo affirmative non naturam ipsius, sed ea que sunt circa naturam eius ostendunt. Et si enim bonum et si iustum et si sapiens et si quodcumque aliud dixeris, non naturam dicis dei, sed ea que sunt circa naturam. Sunt et quedam affirmative de deo dicta virtutem superexcellentis negationis habentia, puta tenebras dicentes in deo non tenebras intelligimus, sed quoniam non est lux sed super lucem, et lux quoniam non tenebre est.

V

Demonstratio quoniam unus est deus et non multi.

Quoniam quidem igitur est deus sufficienter demonstratum est, et quoniam est incomprehensibilis eius substantia. Quoniam vero unus est deus et non multi, hiis qui divine credunt scripture non dubium est. Ait enim dominus in legis lationis principio: Ego dominus deus tuus qui eduxi te de terra Egypti. Non erunt tibi dii alii preter me. Et rursus: Audi Israel, dominus deus tuus dominus unus est. Et per Ysaiam prophetam

Ego enim ait deus primus et ego post hec. et preter me non est deus. Ante me non est genitus alius deus et post me non erit et preter me non est. Et dominus in sanctis evangeliis ita ait ad patrem. Hec est vita eterna ut cognoscant te qui solus verus es deus. His autem qui a divina scriptura non persuadentur sic disputabimus. Deus perfectus est et indeficiens et secundum bonitatem et secundum sapientiam et secundum virtutem. sine principio. infinitus. eternus. incircumscriptibilis et simpliciter dicere per omnia perfectus. Si igitur multos dicemus deos necesse est differentiam in multis considerari. Si enim nulla differentia est in eis. unus magis est et non multi. Si autem differentia est in eis ubi est perfectio? Sive enim secundum bonitatem sive secundum virtutem. sive secundum sapientiam. sive secundum tempus sive secundum locum deficiat a perfecto. neque utique erit deus. Si autem per omnia est identitas unum magis ostendit et non multos. Quomodo autem et in multis existentibus incircumscriptibile servabitur? Ubi enim fuerit unus neque utique erit ibi alter. Quomodo autem a multis gubernabitur mundus et non dissolvetur et corrumpetur pugna in gubernantibus considerata. Differentia enim contrarietatem inducit. Si autem dixerit quis quoniam unusquisque partis principatur quid est quod ordinat et permanentiam eis facit? Illud enim utique erit magis deus. Unus igitur est deus perfectus incircumscriptibilis. totius factor et contentor et gubernator. et superperfectus et preperfectus.

VI

De logo .i. uerbo dei.

Hic igitur unus et solus deus non inverbalis id est sine verbo est. Verbum autem habens non anypostatum id est substantiam non habens non incipiens esse nec quiescens esse. Non enim fuit umquam deus inverbalis id est sine verbo. Semper autem habet suum ipsius verbum ex se ipso genitum. non secundum nos anypostatum id est non substantiatum et in aere effusum. sed enypostatum id est substantia subsistens vivum perfectum non extra eum incedens sed in ipso semper existens. Ubi enim erit si extra eum fuerit? Quia enim nostra natura temporanea est et facile dissolubilis. propter ea et verbum nostrum est anypostatum. id est non substantiale. Deus autem semper ens et perfectus ens perfectum et enypostatum id est substantiam habens habet suum verbum et semper ens et vivens et omnia habens quecumque genitor habet. Sicut enim nostrum verbum de intellectu procedens neque penitus idem est cum intellectu neque omnifariam aliud. nam ex intellectu existens aliud est preter ipsum. ipsum autem intellectum in apertum ducens non adhuc omnifariam aliud est preter intellectum sed secundum naturam unum existens aliud est subiecto. Ita et dei verbum in eo quidem quod per se subsistit se ipsum separat ab eo a quo existentiam habet. In eo vero quod eadem ostendit in se ipso que circa deum inspiciuntur idem est secundum naturam cum illo. Sicut enim quod in omnibus perfectum in patre consideratur ita et in eo quod ex eo genitum est verbum considerabitur.

VII

De spiritu sancto.

Oportet autem et verbum et spiritum habere. Etenim et nostrum verbum non expers est spiritus. Sed in nobis quidem non est spiritus alienus a substantia; aeris enim est attractio et allatio in nostram carnem et effusio ad corporis consistentiam. qui in tempore pronuntiationis vox verbi fit. verbi virtutem in se ipsa manifestans. In divina autem natura simplici et incomposita esse quidem spiritum dei pie confitendum est. propter ea quod non est dei verbum deficientius nostro verbo. Sicut autem pium alienum quiddam extrinsecus ingrediens deo spiritum estimare sicut in nobis compositis. Sed sicut verbum dei audivimus non anyposta-

...uerbo et uerbi necessitas ... alitatem esse principii.

subsistens

quia

Hu

i. non subsistens. nec ex disciplina ad
veniens. nec procedentem prolatum. neque
in aerem effusum. et solutum. etenim
mus. sed similiter subsistentem et electum. opi
cum. et omnipotentem. et spiritum dei eidem
a . et consequentes verbo
sequentem cum illo. et manifestantem
eius operationem. sed spiritus. et anipostasi
tum. i. non subsistentem intelligimus. id. ut
l. sic
l. destitutum essentia
utique destrueretur. ad humiliationem
magnitudo divine nature. sed per simili
tudinem nostri spiritus. et is qui quidem in ipso est
spiritus intelligatur. sed virtutem similem
ipsum esse ipsum. in propria ypostasi
consideratam. ex patre procedentem. et in
verbo requiescentem. et eius existentie
monstrativam. nec separari a deo
in quo est. et a verbo quod consequi
tur, potentem. nec ad non existentiam
refusam. sed secundum similitudinem verbi
secundum ypostasim existentem. viventem.
electivam. per se mobilem. operatam.
semper bonum volentem. et ad
omnem appetitionem concurrentem. habe
ntem cum volumptate virtutem. nec prin
cipium habentem. nec finem. nec enim defecit
umquam patri verbum. nec verbo spiritus. propter
eam quidem que est per naturam unitatem
multitudinis deorum gentilium destrui
tur error. propter autem verbi susceptionem
et spiritus iudeorum destruitur dogma. alter
utrius vero heresis permanet utili
tas. ex iudaica quidem susceptione
nature unitas. ex gentilitate
vero ea que secundum ypostasim sola discre
tio sola. si non contradicit iudeus
ad verbi susceptionem. et spiritus. a divina
scriptura redarguatur. et confirmetur.
a verbo eum unquam deserit incetum

domine verbum tuum permanet in celo.
et rursus. misit verbum suum et sana
vit eos. sed verbum quod prolatum non mittitur.
nec in eternum permanet. de spiritu sancto autem idem dicit.
emitte spiritum tuum et cetera. et rursus. verbo domini
celi firmati sunt. et spiritu oris eius omnis virtus eorum.
et Job. spiritus divinus qui fecit me. spira
tio vero omnipotentis que continet me. spiritus
autem qui mittitur. et facit. et firmat.
et continet. non cantilena est que solvitur.
quemadmodum nec corporalis melodia est dei me
lodia. utraque enim deo decenter intelligen
da sunt. De sancta trinitate.

Credendum igitur est in unum
deum. unum principium sine
principio. increatum. ingenitum.
non periclitabilem. immortalem. eternum.
infinitum. incircumscriptum. indeterminatum.
infinite potentem. simplicem. incompo
situm. influxibilem. impassibilem. immu
tabilem. inalterabilem. invisibilem. fon
tem bonitatis et iustitie. lumen intellectu
ale. et inaccessibilem. virtutem nulla men
sura cognitam. sola sua vero propria vo
luntate mensuratam. omnia enim que
cumque vult potest. omnium creaturarum
visibilium et invisibilium factricem.
omnium contentivam. et observativam.
omnium provisivam. omnium dominantem et prin
cipantem. et regnantem infinito et immor
tali regno. nullum contrarium habentem.
omnia implentem. a nullo contentam.
ipsam vero magis contenentem universa.
et constituentem. et prehabentem. incontami
nate universis substantiis emi
nentem. et supra omnia existentem.
et omnis substantie precipuam, ipse est
ea que sunt existentem. super divina. ceu spiritale

super bonā. super plenā. oīs prin
cipat' ⁊ ordines determinātē. ⁊ sup
eēm pncipatū ⁊ ordinē collectam
scʒ sbam ⁊ uītā. ⁊ rōe. ⁊ intelliam p
se lucē. p se bonitatē. p se uitā. p se
sbam. quasi nō ab alio eē hntē aliq̄
coꝝ quecumq; sunt. Ipsam autē
fontē existentē essentie hui q̄ sunt.
huiusque unitr̄ uite. his q̄ rōe pn
cipat'. rōis omib; oīm bōꝝ cām osa
cientē. añ gnatōꝝ eoꝝ. unā sbam. (unam uoluntatem)
unā dītatē. unā uirtutē. unā op
atēm. unū pncipiū. unā potestatē.
unā dnatōē. unū regnū. In tribus
pfctis ypostasib; cognitā ⁊ adoratā
una adoratiōē. ēcaīā ⁊ cultū ab oī
rōali catura. inofuse unitā. ⁊ in
diuisibilit̄ dīstā q inopinabile ē (est)
dm̄ in prēm ⁊ filiū ⁊ spm scm.
In que ⁊ baptizam'. Ita eñ dō' apo
stolis baptizare mandauit. bap
tizātes eos inq̄ens. In noīe pris
⁊ filii ⁊ spc sci. In unū prēm. oīm pri
cipiū ⁊ cām nō ex aliquo genitū
anegion .i. cāʒ hntem nō creatum
aut ingenitū. sol' existem. oīm q̄s
factorem. Vni' uero solius prēm nō. (non)
unigeniti. filii sui. dñi ū. ⁊ dī. ⁊ sal
uatoris nr̄i ihū xpi. ⁊ pmanatō
rē spc sci. Et in unū filiū dī unigenitū
dñm nr̄m ihm xpm ex prē genitū
tū añ oīa scła. lumē ex lumīe. deum
uez ex dō uero. genitū nō factū. osbam
lē pri. p q̄ oīa fca s'. añ oīa scła
dīcentes ostendimꝰ. q̄ in scl tpe ⁊ sn
pncipio eī ē gnatō. si eī existente nō
adeē deducit' ē fil' dī. q ē splēdor
glē. ⁊ caracter pris ypostaseos. ⁊ uir
tus sap. ⁊ uirt' ⁊ uībū existēstam
.i. sbsistens. ⁊ figura pfctā. ⁊ uiuēs ymā
go inuisibil'. sʒ semp cū prē ⁊ in
ipo. existens ⁊ sine pncipio ex ipso (deum)
genit'. nō eī inuus p qm nō fuit fili' (filium)
sʒ sic p sic fili'. ex ipso genit'. pat'
eī sn filio nequaq̄ uocabit'. Si añ
eēt nō hns filiū. nō eēt p. ⁊ si postea
hnit filiū. postea fcs est pater.
nō existēs añ ꝑ p. Et in ūsile. ex
nō eē prēm i fieri. prēm. q̄ oī blas
phemia est difficili. Et possibile
eī est deū dīc desolatū añi gnū
natē. gnuatō añ ē ex se ipo .i.
ex ppria sba. sīsem scd nīn. gnare.
In filii quid' gnatē impiū dīc
tpe mediare. uel post prēm filii
existentiam genitā eē ex se ipo ei. c.
ex pñs natā dnis gnatōꝝ filius
si nō ex pncipio dubium filiū eē
xistere pri ex ipo genitū. uer
sionē pris ypostaseos induceni.
q̄m nō ens pat' qui ē p. postea
fcs est p. creatio eī ⁊ si postea
fca ē. ʒ nō ex dī sbu. ex nō ente ū ad
esse uoluntate ⁊ uirtute ei' dedu
cta ē. ⁊ nō tangit ūsio dī nām. (genita)
Ñā gnatō quidē ē ex sba gnantis
pducti q̄d gnātum scd sbam. catō
uero ⁊ factio ē exteri' ⁊ nō ex sba
creantis ⁊ facientis fieri q̄d cāt.
⁊ fit dissilē oīo. Igit' in dō quidē
qui solus ē inpassibilis ⁊ inaltera
bilis. ⁊ imutabil' ⁊ semper similis
huiusmodi gnare ⁊ care ē inpassibile
nam eī ens inpassibilis ⁊ infu
xibilis ⁊ ut simplex ⁊ nō ꝯpositus
nō aptus natus est sustinē pas

sionem vel fluxum, neque ingenerando
neque interimendo, neque aliqua cooperatione
indigeret. Sed generatio quidem sine
principio est et eterna, nature opus
existens et ex substantia eius producens, ut
visionem qui generatur non sustineat
et ut non deus primus et deus posterior
fiet adiectionem suscipiat.
Creatio vero in dei voluntate opus
existens non coeterna est cum deo. Quia
a non apta nata est quod ex non ente ad
esse deductum coeternum esse ei quod sine prin
cipio est et semper est. Sicut igitur non similiter facit
homo et deus. Homo enim nichil quidem ex non
ente ad esse deducit, sed quod facit ex sub
iacente materia facit, non volens solum
sed et precogitans et in intellectu reformans
quod fiet deinde et manibus operans
et laborem sustinens et fatigationem.

diligente

Multociens autem et non adest finem et eveni
ente sed quod vult eo quod ad invene
rit. Deus autem volens solum ex non ente
ad esse deduxit universa. Ita neque similiter
generat deus et homo. Deus enim sine tempore quidem
ens et sine principio et impassi
bilis et incorporeus et solus et infinitus

et influxibiliter

et impassibiliter et sine tempore et sine
principio et non fluxibiliter generat et
sine coitu et neque principium habet incompre
hensibilis eius generatio neque finem. Et sine
principio quidem quia immutabilis, sine
fluxibiliter vero quia impassibilis
et incorporeus, sine coitu rursus quia
incorporeus et rursus, et quia unus
est deus non indigens altero. Infinite
autem et inquiescibiliter quia sine principio
est et sine tempore et sine fine et quia qualiter
habet, quod sine principio eius et infinitum est.

quod autem gratia infinitum est non omnino quod sine prin
cipio, ut angeli. Generat igitur qui
semper deus sine verbo suum perfectum ens
sine principio et sine fine, ut non in tempore genera

generat deus qui tempore

superiore et natura et substantia habet. Homo autem
manifestum est quod contrarie generat, sub
generationem existens et corruptionem et
fluxum et multitudinem et corpore circumdatus
et masculinum et femininum in natura
habens. Indigens enim est masculus
femine auxilio. Sed propitius sit huic ser
moni meo qui super omnes est et omnem
intelligentiam et comprehensionem excedit.

IX

De inuenientibus filio.

Dicit igitur sancta catholica et apos
tolica ecclesia simul patrem simul
unigenitum eius filium ex ipso genitum
sine tempore et influxibiliter et im
passibiliter et incomprehensibiliter, ut solus
universorum novit deus. Sicut simul ignis
est et simul quod ex eo lumen et prius non est ig
nis et postea lumen sed simul. Et sicut
lumen ex igne generatum semper in eo
et nequaquam ab eo separatur, ita et
filius ex patre generatur et nequaquam ab
eo separatur sed semper in eo est. Sed lumen
quidem ex igne generatum inseparabiliter
et in ipso semper manens non habet propri
am ypostasim, id est substantiam preter
ignem, qualitas enim est naturalis ignis.
Filius autem dei unigenitus ex patre genitus
inseparabiliter et indistanter et in
ipso manens semper habet propriam ypo
stasim preter eam que est patris. Igitur
verbum quidem et splendor dicitur quia sine coitu
et impassibiliter et sine tempore et influxibiliter
et inseparabiliter genitum est ex patre. Filius
autem et caracter paterne ypostaseos quia

psts ē ⁊ enypostatū .i. subsistens ⁊ psona
singularis pri est. pter n̄ gnatorem. vni
genit' uero qm̄ solus ex solo pre soli
tarie genit' est. n̄ ei assilat' alia ge
naco filii di gnatoni. n̄ ē ali' filius
di. ⁊ sic est sps scs ex pre pced. s; non
gnabilr s; pcessibilr. alt' mod' exis
tentie ē hic inophensibil' ⁊ ignot'
sic ⁊ filii gnaco. Id: om̄ia quecūq;
ht pr sūt pr̄is pter n̄ gnatōem q̄ n̄ signat
esse differentiam neq; dignitatē s; mod'
existentie. sicut ⁊ adam ingenitus
est. plasma eī est di. ⁊ seth genit'.
fili' ei est ade ⁊ eua ex eade costa p
cedens. n̄ ei genita ē ipsa. n̄ n̄ differūt
ab inuicē. hoies eī sūt. s; existe
ntie m̄o. Scire qm̄ ingenitū per unū
ē. n. scriptū .i. qđ n̄ genitū. p duo
n. n. scriptū ostendit qđ n̄ genitū
ē. s; pactū ig' signatū quid differt sba
a sba. s. ingenita pmū ei ⁊ alia ge
nita. s. creata. Sed uero scđo signatū n̄
differt sba a sba. omis eī spei aia
lium pma ypostasis ingenita ē s; n̄
ingenita. creata eī quid sit a condi
tore uerbo eius deducta. ingnata
ē, n̄ tn̄ genita sit. n̄ preexistente
alio eiusdē spei ex quo gignerentur.
Sed pmū igr coleant signatū tres sce
ditatis super diuine ypostases. cosu
biles enī ⁊ increate existūt. Sed n̄ scđo
signatū nequaq;. solus ei pater est
ingenitus n̄ ei ex alt̄a est eius ypos
tasis ē. ⁊ solus fili' est genit' ex pa
tris ei sba sine principio ⁊ sine
tpe genit' ē. ⁊ solus sps scs pcessi
bilis ex sba pris n̄ genit' s; pcedens.
Ita quid diuina docente scriptura

sit n̄ gnatōis ⁊ pcessibilis incōpre
hensibili existente. s; et hoc scie
dum ē quod n̄ ex nob translatū
est ad btam ditatē pnitatis
⁊ filiatōis et pcessionis nomē. ecō
trario aūt. unde nob tradit' ē ut ait
diuus ap'. huius rei gratia flecto genua mea
ad prem ex quo omīs pnitas ⁊
in celo ⁊ in tra. Si u' dicimus prem pn
cipiū ēe filii ⁊ maiorē n̄ priorem
euelle filio tpe l nata ostēdim' p
ipm ei aliā fēe n̄ sed ald quid
nisi scdo cām. hoc est qm̄ filius ē
ex pre genit' ⁊ n̄ pr ex filio. ⁊ q̄m
pr est cā filii nālr: sic n̄ ex lumine
ignem aūt pueniire. s; lum
mag' ex igne. cū igr audierim'
pncipium ⁊ maiorē filio prem
cām intelligamus. ⁊ sicut n̄ di
cim' alterius sbe ignē ēe ⁊ alteri'
lumē. ita n̄ possibile ē dic alteri'
ēe prem ⁊ filium alteri' s; u
nius ⁊ eiusdē. ⁊ quēadmodum aūt lumē
qđ ex igne pueniit lucē ignē ⁊ nō
ponimus organū ministrale esse
ignis qđ ex ipo ē lumē. virtutē aūt
mag' naturalē. ita dicim' prem oia
a quecūq; facit p unigenitum
filiū suū facere nō q' p organū
ministrale s; per sīe ⁊ enypostatū
.i. subsistentē uirtutē indiuidua
lē. ⁊ sicut dicim' ignē illuminare
⁊ rursus aūt lumē ignis illumina
re. Ita oīa quecūq; fac pr sūt
⁊ fili' facit. s; lumē quidē n̄ ppriā
ypostasim pter ignē ht. fili' aūt
pfcā ypostasis est. a pnali inse
pabilis ypostasi ut sr' exposuim'.

m̄

[.]aratu / signat' igenitu

Alia est enī / sba i creata

diuinit'

notat

s; eidē

Impossibile enim est invenire in creatione ymaginem intransmutabiliter in se ipsa modum sancte trinitatis ostendentem. creatum enim et compositum et fluxibile et vertibile et circumscriptibile et formam habens et corruptibile, quomodo supersubstantialem manifeste ostendet omnibus his exemptam divinam substantiam? omnis autem creatio manifestum est quod a pluribus horum continetur et omnis secundum suam naturam corruptioni subiacet.

IX. De convenientibus spiritui sancto. Lectio.

Similiter credimus et in unum spiritum sanctum dominum et vivificantem ex patre procedentem et in filio requiescentem, cum patre et filio simul coadoratum et conglorificatum, ut et consubstantialem et coeternum dei spiritum rectum et principalem, fontem et vite et sanctificationis, deum cum patre existentem et nuncupatum, increatum, plenum, conditorem, omnium contentivum, omnium operativum, omnipotentem, infinite potentie, dominatorem omnis creationis, non cui nichil dominatur, deificantem non deificatum, implentem non impletum, participantem non participatum, sanctificantem non sanctificatum, id est deprecationem interpellatorem paraclitum, ut universorum interpellationes suscipientem, per omnia similem patri et filio, ex patre procedentem et per filium traditum, et susceptum ab omni creatura, et per se ipsum creantem et in esse deducentem universa et sanctificantem et continentem, enypostaton, id est in propria ypostasi existentem, inseparabilem et

[margin: et conditum]

indiscessibilem a patre et filio, omnia habentem quecumque habet pater et filius preter non generationem. Pater quidem anetios, id est sine causa et ingenitus; non enim est ex aliquo, sed ex se ipso esse habet. Ipse autem magis est principium et causa essendi et qualiter essendi naturaliter omnibus. Filius autem ex patre est generabiliter. Spiritus autem sanctus et ipse quidem ex patre est, sed non generabiliter sed processibiliter. Et quoniam quidem est differentia generationis et processionis didicimus; quis autem est modus differentie nequaquam. Simul autem est et filii ex patre generatio et spiritus sancti processio. Omnia igitur quecumque habet filius et spiritus ex patre habet, et ipsum esse. Et si non pater est, neque filius est neque spiritus; et si non pater habet quid, neque filius habet neque spiritus. Et propter patrem, hoc est propter esse patrem, filius est et spiritus; et propter patrem habet filius et spiritus omnia que habent, hoc est quia pater habet ea, preter generationem et ingenerationem et processionem. In his enim solis ypostaticis proprietatibus ab invicem differunt. Hee sancte tres hypostaseos, non substantia, caracteristico vero proprie ypostaseos indivisibiliter divise. Dicimus autem unumquodque trium perfectam habere ypostasim, ut non ex tribus imperfectis unam compositam naturam perfectam cognoscamus, sed in tribus perfectis ypostasibus unam supersimplicem substantiam superperfectam et per perfectam. Omne enim quod ex imperfectis constituitur omnino compositum est. Ex perfectis autem ypostasibus impossibile est compositum genitum esse. Unde neque dicimus speciem ex ypostasibus, sed in ypostasibus. Imperfectum autem dicimus ex his que non servant speciem rei que ex ipsis

[margin: et generationem]
[margin: neque quid ex ... quecumque habet]
[margin: quecumque]
[margin: solis ypostaticis]
[margin: horum]
[margin: et superperfectam]
[margin: sed in ypostasibus]

equidem — perficiatur. lapis enim et lignum et ferrum
singulum quidem se ipsum perfectum est sed su
am propriam naturam. ad domum autem que ex
ipsis constituitur imperfectum unumquodque eorum
consistit. nec hoc est singulum eorum sed se ip
sis domus perficitur. Has quidem ypostases autem
ut non compositionem in divina intelligamus
natura. communio eis principium est distan
tie et rursus in se invicem has tres
ypostaseos dicimus ut non multitudi
nem et plebem deorum inducamus. Per tres
quidem ypostaseos incompositum et in
confusum. per consubstantiale vero et in se
invicem esse has ypostases et identi
tatis voluntatis et operationis et virtu
tis et potestatis et motus ut indivi
sibile et esse unum deum cognosci
mus. Unus enim vere deus est deus et verbum
et spiritus eius. De tribus personis sint et [illegible]
indistantia, [illegible]

XI

Oportet autem scire quoniam aliud est considerari re
et aliud ratione et cogitatione. Igitur in
omnibus creaturis ypostaseon quidem di
visio re consideratur. re enim Petrus
a Paulo separatus consideratur. communitas
autem et copulatio et unitas ratione et cogitatione consideratur.
intelligimus enim intellectu quoniam Petrus
et Paulus eiusdem sunt nature et communem unam habent
naturam. unusquisque enim eorum animal est rationale
mortale et unusquisque caro est animata
anima rationali et intellectuali. Hec igitur communis
natura ratione est considerabilis. neque enim hee yposta
ses in se invicem sunt. seorsum autem una
quaque et secundum partem id est secundum se ipsam separata
est plurima separantia eam ab altera
habens. etenim et loco distant et tempore diffe
runt et sententia dividuntur et virtute et
forma id est figura et habitu et complexione et dignitate
et adinventionibus et omnibus characteris
ticis idiomatibus. plus autem omnibus eo quod non in
se invicem sed separati sunt et duo. unde
et tres homines dicuntur et multi. hoc
autem et in omni videre est conditione. In
sancta autem et supersubstantiali et in supercelesti
et super omnia trinitate e contra.
Illic enim quod commune et unum re con
sideratur et propter coeternum et identitatem
substantie et operationis et volunta
tis et animi conspirationem et propter po
testatis et virtutis et bonitatis identi
tatem. non dico similitudinem sed
identitatem et propter unum insultum
motus. una enim substantia. una bonitas. u
na virtus. una voluntas. una
operatio. una potestas. una et eadem
non tres similes ad invicem sed una
et eadem motio trium ypostaseon.
unaquaque enim eorum habet se ad alteram non
minus quam ad se ipsam. hoc est quoniam secundum
omnia unum sunt pater et filius et spiritus sanctus preter
ingenerationem et generationem et processionem.
Cogitatione vero est quod divisum.
unum enim deum cognoscimus. in solis
vero proprietatibus et paternitatis
et filiationis et processionis et secundum
causam et causabile et perfectionem
ypostaseos id est existentie mo
dum differentiam intelligimus. neque enim
localem distantiam ut in nobis
possumus in incircumscriptibili
deitate. in se invicem enim
hee ypostases sunt non ut confun
dantur sed ut habeantur secundum dominicum ser
monem. Ego in patre et pater in me
est dixit. neque voluntatis differentiam
vel sententie vel operationis vel virtutis

Marginal notes: has; pre; quidem; eorum; unam; i. figura; in; concordiam; et spiritus sanctus

ul' alie' alteri' que trale. 7 p tot'
gñant diuisionē. Jdcirco in tres
d'os dicimus prēm 7 filiū 7 spm
sēm. vnū aūt mag' dm̄. sēam tri- (ēam t)
nitatē sadunā. filio 7 spū re-
latis n̄ ꝯpositis in cōgregatis
ꝑ sabelliū synerensim. vnum
t' eī ut diximus. n̄ ut ꝯfundan-
tur s; ut h̄antur inuicē 7 in
eam que inuicē artitudem
h̄ant sīi omīū ꝯgregacōe. 7 ꝯmaca-
tōe in. extra se stantib; t' sed
ssam incisis. ꝑ artū diuisionē
inceptibilis eī indiuisis sīoȝ sine
cautē dōe ē diuitas 7 vel d in (7 breuit')
solis tribȝ h̄itis inuicē 7 i cle-
tantibȝ existentib; una lū'
cōcao 7 coplato. Jgit' cū quidē
ad deitatē respexerim' 7 pri-
mā cām 7 monarchiā 7 unū
7 idē diuitatis ut ita dicā motū
7 uolūtatē 7 sbē 7 uirtutis 7
oꝑonis. 7 diūatōis idēptitatē
unū nb' est qd' ymaginamur.
cū aūt ad ea in quib; est diuitas
q demū certius dicam' q̄ sunt
deitas et ad ea que ex prima
cā sīi tp̄e cum eadē glāte et
sīi eiusdantia sīt. h aūt ad tres y-
postases tria sīt que adoram'.
Vnus ig' pr̄ sīi pri qui pater
7 sīi principio hoc ē sīi cā n̄ eī
ē ex aliquo. vnus filius ē qui ē
filiꝰ 7 n̄ sīi principio. h' ē n'o
sīi cā ex pr̄e eī ē. Si n̄ ex tp̄re
principiū sumas 7 sīi principio
fīde eī est tēpoȝ n̄ sb tp̄e. Vnus
sps sēs. qui spiritus pcedens

quid ex pr̄e. n̄ filiatū aūt. s; pcessi-
bilr̄. neq; pr̄e recedere ab ingñati-
one. ꝓpᵃ q2 genuit. neq; filio a ge- (l'am)
nāde q̄a ex ingenito. quali' enī (se credet)
neq; spū uel in prēm ī cōfidente 7
ī filiū q̄a pcessit. l' q̄a ē d's. ꝓprie-
tas eī ē inmobil'. uel quali' utiq;
ꝓprietas manet inota. l' trāscēde-
n̄ eī filius ē qui pr̄ n̄ pr̄ ē ꝓprie.
Vnus eī ꝓprie ē pr̄. 7 si pr̄ est qui
filꝰ. n̄ ꝓprie ē filꝰ. vnꝰ eī ꝓprie ē
filius. Vnus sps sēs 7 Oȝ scire q̄m
prēm n̄ dicimus ex aliquo. dici- (ēē)
mus aūt eū filii prēm. filiū aūt
n̄ dicim' anomiū. i. sīi cām eē neq; pa-
trem. dicim' aūt eū 7 ex patre fili-
um pr̄is. spm aūt sēm et ex patre
dicim' 7 spm pr̄is noiam'. ex filio
o n̄ spm nō dicim'. spm uero fili-
i noiam'. si quis eī spm x̄ n̄ h̄t. ait
diui' ap'. 7 pfiliū manifestū 7 tra-
ditū esse nob' ꝯfitemur. Insuf-
flauit eī 7 dixit discipulis suis.
accipite spm sēm. sicut ex sole
quid 7 radius 7 splēdor. ipse enī
est fons radii 7 splēdoris. ꝑ ra-
diū uero splēdor nb' traditur. et
ipse ē qui illuminat nos 7 pticipat'
a nob' lūm. A' aūt neq; filii dicim' 7 et spū.

De hiis que in deo dicuntur. (XI)

Deus simplex ē 7 incompositus.
q'd aūt ex multis et differen-
tib; ꝯpositū est. si g' inuertabile 7 (ꝯponit')
sīi principio 7 sīi tempore et incor-
poreū 7 immortale 7 eternū 7 bonū
et conditorē. 7 alia talia substales di-
ferentias dixerimus in deo Sīo
supra ex tot.
xium ex tot. n'o. simplex erit sed

compositum quod ultime impietatis
est. Omnium igitur singulum eorum que ideo
dicuntur nequaquam quod secundum illam est sig-
nificare estimare. Sed quod non est osten-
de aut similitudinem generi aut ad eorum
a quibus distinguuntur aut ad eorum
que assecuntur naturam aut opposito-
nem. Igitur videtur quod omnibus prin-
cipalius eorum que modo dicuntur
nominibus esse qui quidem est. Quod ipse oracu-
lo legis Moysi in monte ait dicens
ut ista: Qui est misit me. Totum
enim in se ipso comprehendens habet velut
quoddam pelagus substantie infinitum et inde-
terminatum, sicut narrat sanctus Dyonisius. Bonitas
enim est modo dicere primum esse. Sed et
ita bonum. Sed secundo nomine theos, id est
deus. Grece dicitur ab eo quod est theein, id est cur-
rere et fovere universa, vel abethin,
id est ardens, est enim ignis consumens
omnem maliciam, est vel atheaste, id est
a considerando omnia. Nulla enim eum
latent, immo omnium est contemplator. Con-
siderat omnia ante generationem eorum in-
temporaliter esse, sicut tempore excogitans
et singulum secundum voluntatem
suam inspiciens, id est sicut tempore cogitationem
que est predeterminatio et ymago et
exemplum in predeterminato sit tempore.
Igitur primum quod tempus esse demon-
strativum est et non quod est secundum non oppo-
nis. Incorruptibile enim et sine prin-
cipio et ingenitum et increatum
et incorporeum et sine tempore et invisibi-
le et queque talia que non est significant.
Hec enim non incepisse esse corrumpitur et
non cantus est non est corpus non videtur;
bonum autem et iustum et sapientia et secundum

talia secundum nomen non ipsi sed illius
ostendit. Hoc autem id est deus et rex et quecumque
sunt talia similitudinem ad ea a quibus
distinguuntur ostendit eorum que domina-
tori subiciuntur dicitur deus et eorum que
reguntur rex et eorum que conduntur
conditor et eorum que pascuntur pastor.

De divina unitione distinctione separatione.

[I]ditur
omnia quidem secundum communiter in omni
deitate sunt suscipienda et eodem
modo et simpliciter et inseparabiliter
et unite: nec pater et filius et spiritus sanctus
et sine causa et causatum ingenitum et geni-
tum et processibile que non substantie sunt
significativa, sed eius que ad in-
vicem est similitudinis et existentie
modi. Hec igitur scientes et ex
hiis ad divinam illam manu-
ducti non ipsum illam comprehen-
dimus, sed ea que sunt esse illam, sicut nec
si cognoverimus quod anima incorporea
est et non quantitativa et informa-
bilis, iam et illam eius comprehendimus,
nec corporis si cognoverimus quoniam
album vel nigrum est, sed ea que sunt
circa illam. Verius autem sermo
docet simplicem esse deum et unum
simpliciter ipse omnem bonam omnibus
omnia operantem secundum solis ra-
dium qui omnia fovet et immuto
quod secundum talem aptitudinem et susce-
ptam virtutem operatur alteo quod
conducitur deo tale suscipiens oppo-
nem. Distinguitur autem et que recta divi-
ne et misericordie dei verbi incar-
nationis. In hiis enim non pater non
pater non ipse secundum ullam rationem coluit.

ee hec
in incep ee
et similia
et similitudinem
XIII
xiii. c.
distinctione
etiam

nisi secundum acceptionem et secundum ineffabilem miraculorum operationem. Quia et secundum nos homo deus verbum factus operatus est ut inalterabilis deus et dei filius.

XIIII

De hiis que corporaliter via sit plura deo dicuntur.

Quando coaptatur in divina scriptura symbolice deo invenimus scire oportet ut homines existentes nos et grossam habentes carnem indutos divinas et excelsas et invisibiles deitatis operationes intelligere et dicere impossibile est nisi ymaginibus et notis et formis que sunt secundum nos usi fuerimus. Quecumque igitur de deo corporaliter dicuntur symbolice sunt dicta. Habent autem quendam excelsiorem intelligentiam. Simplex enim est deus et non figurabilis. Oculos igitur dei et palpebras et visum quidem universorum considerativam eius virtutem et quod nichil eius cognitionem lateat intelligimus excepto quod apud nos propter hunc sensum perfectior et cognitio et certitudo innascitur. Aures autem et auditum propiciatorem eius et nature susceptionem deprecationis. Et enim nobis qui deprecationem facimus per hunc sensum mites sumus. Familiaris enim eius aures inclinare. Os autem et loquela demonstrative voluntatis quia apud nos per os et loquelam significantur hec que in corde sunt cogitamus, cibum vero et potum ut in ad eius voluntatem concursum, et enim nos per gustativum sensum nature replemus necessarium appetitum, odoratum vero acceptionem eius que ad ipsum nostre intelligentie et devociosentie quia apud nos per hunc sensum bonorum odorum acceptio innascitur. Faciem autem eam que propter eum est demonstrationem et manifestationem quia nisi manifestatio per faciem fit. Manus autem potestatem operativam eius, etenim et nos utilia et maxime preciosiora ducimus manibus, dexteram autem id quod in prosperis eius auxilium quia et nos magis in preciosioribus et preciosioribus et plurima indigentibus virtute dextera utimur, palpationem sedationem eius et valde subtilium et occultorum dinastionem et excussionem quia apud nos non possunt hii qui palpant iuste ipsis quidem occultare, pedes autem et incessus auxilium significant vel inimicorum ultionem vel alium quendam actum et gressum et presentiam excepto quod apud nos per pedum usum accessus perficitur, iuramentum autem intransmutabilitatem consilii voluntatis eius excepto quod apud nos purgationem hec que ad invicem sunt efficiunt convenientes, iram autem et furorem eam que ad maliciam inimiciciam et aversionem. Et enim nos contraria virtutis mente odio habentes irascimur et avertimur, oblationem autem et sompnum et dormitationem dilationem eius que ad inimicos ultionis et consueti ad familiares auxilii redundationem, et simpliciter dico omnia que corporaliter dicuntur in deo occultam habent quandam intelligentiam. Et hiis quidem sic. Sed nos ea que sunt supra nos edocentes non quod de celo vel dei advenimus dictum est. Ipse enim invisibilis hominem propter nostram salutem suscepit animam intellectualem et corpus.

XV

et humane nature proprietates et naturales et non detractibiles passiones.

De eisdem et de adhuc.

Hec igitur exaltatis quidem eclati sunt eloquiis ut dicit Dyonisius Ariopagita. Quoniam deus omnium est causa et principium eorum que sunt substantia est viventium vita eorum que rationalia sunt ratio eorum que intellectualia sunt intellectus est et excidentium quidem ab eo revocatio et resurrectio corrumpentium vero qui secundum ymaginem renovatio et reformatio eorum qui moventur per quandam execrabilem impetum lapsum firmamentum sacrum et stantium munimentum et eorum qui ad ipsum reducuntur via et reductiva manuductio. Adiciam autem quoniam et eorum qui ab ipso secundum sunt est pre principalium enim deus noster est pater qui de non entibus ad esse deduxerit quia genuerit ex ipso et esse et gratiam susceperit eorum qui sequuntur et ab ipso pascuntur pastor illuminatorum splendor perfectorum perfectio deificatorum deificatio distantium pax simplicium simplicitas et unitorum unio principium universi supersubstantiale et superprincipale principium et occulti id est sui cognitionis secundum quod fas est et possibile unicuique bona traditio.

XVI

De loco dei, quoniam solus est

Locus deus incircumscriptibilis.

Est communiter situs eius quod continet vel id quod continetur. ut puta aer continet corpus autem continetur. Sed universitatis autem continens aer locus est eius quod continetur corporis. sed finis eius qui continet aeris et tangens id quod continetur corporis. locus generaliter est quod continet non est locus quod continetur. Est autem et intelligibilis locus ubi et intelligitur et est intelligibilis et incorporea natura non circumvenitur et operatur et non corporaliter continetur sed intelligibiliter. Non enim habet figuram ut corporaliter comprehenditur. Igitur deus quidem immaterialis existens et incircumscriptibilis in loco non est. ipse enim sui ipsius locus est omnia implens et super universa existens et ipse continens omnia. Dicitur autem in loco esse et dicitur locus dei ubi manifesta eius operatio fit. Nam ipse quidem per omnia immiscibiliter pertransit et omnibus tradit suam operationem secundum uniuscuiusque aptitudinem et susceptivam virtutem. dico utique et naturalem et electivam puritatem. puriora vero et immaterialia sunt materialibus et virtuosa malicie coniugatis. Dicitur igitur dei locus qui plus participat operatione et gratia eius. Propterea celum eius thronus est. in ipso enim sunt qui faciunt voluntatem eius angeli et qui semper glorificant deum. hec enim eius est requies. et terra scabellum est pedum eius. In ipsa enim per carnem cum hominibus conversatus est. Pes autem dicta est caro divina. nominata est et ecclesia locus dei. hanc enim in glorificatione eius velud quoddam templum determinavimus in qua et eas que ad eum sunt intercessiones facimus. Similiter et loca in quibus manifesta nobis est eius operatio sive per carnem sive sine corpore facta est loca dei dicuntur. Sciendum autem est quoniam deus impartibilis est totus totaliter ubique ens. et non est pars in parte corporaliter divisus sed totus in omnibus et totus super omne. De angelis.

XVII Angelus autem corporalis quidem in loco non continetur ut typum accipiat et formetur. Verumtamen dicitur esse in loco, quia adest intelligibiliter circumscribitur. Ubi et operatur, non enim potest simul idem in diversis locis operari. Solus enim deus est ubique et per se idem operari. Nam angelus quidem in velocitate sui et quia pro actu cito transit operatur in diversis locis. Deus autem ubique ens et fit omnia ubique et per se idem diversa operatur una et simplici operatione.

Et operatur ubi non est ... alibi sed ibi intelligibiliter.

De Animabus.

XVIII Anima non colligata est corpori tota toti et non pars parti et non continetur ab ipso sed continet ipsum sicut ignis ferrum et in ipso existens per actiones operatur. Circumscriptibile quidem est quod loco et tempore vel comprehensione comprehenditur. Incircumscriptibile vero quod nullo horum continetur. Incircumscriptibilis quidem est solus deus sine principio et sine fine, continens omnia et nulla comprehensione contentus. Solus enim est incomprehensibilis et invariabilis et a nullo cognitus. Ipse vero solus sui ipsius est contemplator. Angelus autem tempore circumscribitur. Incepit enim esse et loco et si intelligibiliter ut prediximus, et comprehensione, et enim ad invicem naturam sciunt qualiter et a creatore definiuntur. Finaliter vel perfecte corpora autem et principio et fine et loco corporali et comprehensione. Immutabilis omnino deus et inalterabilis est. Omnia enim que sunt in his preterita perdiderunt unumquodque secundum proprium et decenter locum tamen secundum hoc pro nullum iudicabit. Iudicium autem omne dedit filio. Iudicabit autem et filius ut deus et spiritus sanctus. Apparuit autem filius ut homo cum descenderit et sedebit in throno glorie. Corporalis enim circumscriptibilis est et descensio et sedile. Et iudicabit omnem orbem terrarum in iustitia. Omnia distant a deo non loco sed natura. In nobis scientia vel sapientia et consilium ut habitus accidit et recedit. Non tamen in deo. In ipso enim nihil fit et recedit. Inalterabilis enim est et immutabilis et non oportet accidens in eo dicere. Bonum deus concupiscens habet cum substantia consubstantiale non loco sed natura. Qui concupiscit semper deum hic videt eum. In omnibus enim est deus ab ente enim dependent essentia. Et non est esse quicquam nisi in ente esse habeat. Quia in omnibus quidem concretus est deus ut continens natura. Sed non enim carni deus verbum sed per ypostasim unitus est et immixtus est in ipsius ad id quod est naturaliter in nullo unde patrem nisi filius et spiritus sanctus. Voluntas et sapientia et virtus filius est patris. Non oportet in deo dicere qualitatem ut non compositum eum dicamus ex substantia et qualitate. Filius ex patre est omnia quecumque habet ex ipso habet. Ideo non potest facere a se ipso quicquam quia non enim habet propriam operationem preter patrem. Quoniam non invisibilis enim deus ex visibilibus operationibus fit ex conditi constitutione et gubernatione cognitus. Ymago patris est filius, et filii spiritus sanctus per quem christus inhabitans in hominem dat ei quod secundum ymaginem dei est. Spiritus sanctus medius ingeniti et per filium patris copulatur. Spiritus dei dicitur spiritus christi intellectus christi. Spiritus domini ipse dominus. Spiritus adoptionis, veritatis, libertatis et sapientie. Et enim factivus horum omnium

ei primum ma... sin est q...

et genitum

sorum omnia sua impleret omnia conti
nens implens mundum secundum Salomonem. Deus
est eterna sua et impermutabilis conti
nua eorum que sunt pia consilia adorandi deus
et pater qui est ingenitus ut non ex aliquo
genitus. generans autem filium coeternum
deus et filius est qui semper est cum patre sine tem
pore et eterne et sine fluxibili et impassi
bili et inseparabiliter ex ipso genitus deus spiritus sanctus
est virtus sanctificativa enypostatos i. in
ypostasi existens ex patre inseparabili
ter procedens et in filio requiescens
consubstantialis patri et filio. verbum est quod substantialiter cum
patre semper coexistit. verbum rursus
est et naturalis intellectus motus secundum quem movetur
et intelligit et cogitat velud lux ei
eius et splendor. verbum rursus est quod
non verbo profertur sed in corde enun
ciatur. et rursus verbum est angelus
intelligentie. Igitur deus quidem ver
bum et substantiale est et enypostatos i. in ypo
stasi ens. reliqua vero tria verba vir
tutes sunt anime non in propria ypostasi consi
derata. quorum primum quidem intellectus natu
rale germen est ex ipso semper naturaliter irrigatum
secundum quod dicitur quod in corde est dispositum. tertium
vero est quod profertur. spiritus sanctus intellectus multipliciter
spiritus sanctus scilicet sanctus est. et angelus bonus spiritus
est. et demon spiritus est. et anima est aliquando
intellectus spiritus dicitur. spiritus est et ventus est. spiritus et
et aer. Proprietates divine
nature s. sancte trinitatis.

Increabile sine principio immorta
le incircumscriptibile et infinitum et eter
num immensum bonum. conditivum iustum
illuminativum immutabile impassibile
incomprehensibile non capabile indeter
minatum incorporeum invisibile
non intelligibile non indigens per se domi
nans per se potentativum et omnium domina
tivum et omnium continentivum et vite da
tivum et omnipotens et infinita potens
et sanctificativum et distributivum et pos
sidens et continens omnia et omnibus providens
omnia hec et similia non habens aliunde
sicut sapiens sed ipsum tribuens omnia
bona creaturis proprius secundum uniuscuiusque
susceptionem virtutem. hec que sunt
trium ypostaseon permanentia
et firmitas. Indistabiles enim hee
et inseparabiles ab invicem sunt non con
fusibiles habentes eam que in invicem
est circumcessionem. non ut et commisceantur et confundantur
sed ut habeant ab invicem. Filius enim
in patre est et spiritu sancto in patre et filio
et pater in filio et spiritu. nulla facta con
mixtione vel commassatione vel confusione
secundum unitatem et ydemptitatem motus
unus harum trium ypostaseon signi
catur et natura considerari impos
sibile est. et quoniam divina lucis sen
tia et omnino una existens et simplex
et impartibilis et optime impartibilibus
variatam et omnibus ea que propria
eorum sunt constituunt distribuens ma
nens simplex multiplicata divise
impartibilibus impartibiliter et partibilia ad
suam simplicitatem coniungens et con
tinens. omnia enim eam desiderant et in
ipsa habent existentiam et ipsa omnibus
esse secundum quam quisque habent nature talem.
et ipsa est eorum que sunt esse et eorum que vivunt
vita et eorum que rationis sunt ratio. et eorum
que intellectualia sunt intellectus ipsa sit in
dicium excessus et sit Rom et sit vita
et sit substantia amplius et super omnia

Et primum ... sine enim que sunt

que
capitum
precessit
in
unum
dicit
spiritus
virtutem

dicit

confundantur

Unius trium
sunt motus

Diversitates spiritus
sancti

et gr

cognosce

transire in inuisibilia. et per ipsam
a nichilo. Amplius autem et simpliciter
cognoscere omnia diuino et omnium conside-
ratio et intuitu suo certo et simpliciter
intueri et presentia et preterita
et futura ante generationem eorum et sine
tempore esse et adiuuare et saluare

preca

et quoniam omnia quidem quecumque
uult potest autem non quecumque potest
uult. potest autem perdere mundum
non uult autem. Incipit
Liber ii. De Seculo.

Ipse autem secula fecit qui ex-
istebat ante secula. ad quem diuinus
ait dauid. a seculo tu es. et diuinus apostolus
per quem et secula fecit. Oportet igitur scire
quoniam et seculi nomen plura significat.
seculum enim dicitur et uniuscuiusque eorum
qui sunt uita. dicitur rursus seculum et
mille annorum tempus. rursus dicitur
seculum uniuersa presens uita
et seculum futura uita que post re-
surrectionem que infinita est. et dicitur
rursus seculum non tempus neque temporis
aliqua pars. a solis motu et cur-
su mensuratum. scilicet per dies et noctes
consistens. sed quod simul protenditur

quidam

cum eternis uelud quoddam temporale mo-
tum et spatium. quod enim est his que sub tem-
pore sunt tempus hoc eternis est seculum.
Dicitur quidem uii. quidem secula mundi
huius. scilicet a celi et terre creatione usque ad
communem hominum consummationem et resurrectio-
nem. Et enim quaque consummatio quidem
particularis est et mors uniuscuiusque.
Erit autem communis et omnimoda consummatio cum
communis hominum fiet resurrectio. Octauum autem
seculum est quod futurum est. Ante uniuersi-

consistentiam cum nec sol erat. seculum in-
sumabile sed quod simul protenditur cum eter-
nis uelud temporale motum et spatium. Et est
hoc quidem unum. connumeratum seculum est.
secundo quod dicitur deus eonius. id est secularis. id est eternus.
sed et proeonius. id est preeternus. Et enim ip-
sum seculum ipse fecit. solus enim ipsum
seculum tempore fecit. solus enim sum principium
encians omnium ipse est secundorum et seculorum et
omnium que sunt. deum autem dico manifes-
tum est. quoniam patrem dico et unigeni-
tum eius filium dominum nostrum ihesum christum
et spiritum eius omnisanctum. Iam seculum unum deum
nostrum. dicuntur autem secula seculorum. quoniam septem
presentis mundi. uii. secula. scilicet uitas con-
tinet hominum. et seculum quod unum omnium
seculorum est continuum. et seculum seculi dicitur
quod presens et quod futurum. Eterna autem id est
secularis id est eterna uita. et eternum id est
secular id est eternum supplicium infinita-
tem futuri seculi significat. Neque enim post re-
surrectionem diebus et noctibus tempus
numerabitur. Erit autem magis una dies
sine uespera sole iusticie splendide
iustis superlucente. peccatoribus autem nox
profunda. infinita. quasi igitur
mille annorum origenistice
restitutionis numerabitur tempus. Omnium
igitur seculorum unus factor est deus qui et uniuer-
sa condidit. qui extitit ante secula.

diuidens die ac nocte non erant

Quia igitur De Conclusione.
bonus est et superbonus deus non contentus est sui ipsius contem-
platione. sed superhabundantia bonitatis ac-
ceptauit generari quedam
quibus benefaceret. et participantia
sua bonitate ex non ente ad esse dedu-
xit. et condidit uniuersa inuisibilia et uisi-

I

sibilia et eum qui ex invisibili et vi
sibili constat hominem. cum esset excogi
tans et excogitato opus existit
verbo completum et spiritu perfectum. Ipse an
gelorum est factor. De angelis.

Ipse angelorum est factor et conditor ex
non ente ad esse eos deducens. secundum
propriam ymaginem creans eos et na
turam incorpoream velut quemdam spiritum
vel ignem immaterialem ut ait divus David.
Qui facit angelos suos spiritus et ministros
suos in flammam ignis. levitatem
et ignitionem et calorem et incisionem
et acuitionem erga divinum desiderium
et ministerium describens et ad superiora
elationem eorum et ab omni materiali intel
ligentia liberationem. Angelus igitur substantia
intellectualis semper mobilis arbitrio
libera incorporea deo ministrans
secundum gratiam non natura immortalitatem sus
cipiens. cuius speciem et terminum substantie
solus qui creator novit. incorpo
reus autem et immaterialis dicitur quantum ad nos.
Omne enim comparatum ad deum qui solus
incomparabilis est grossum et materiale invenitur.
Solum enim essentialiter immateriale et incor
poreum deus est. Est igitur natura rationalis et intellectualis
et arbitrio libera vertibilis secundum men
tem. scilicet voluntatem. Omne enim creabile et ver
tibile. Solum enim increabile
est et invertibile. et omne rationale est ar
bitrio liberum. Igitur ut rationalis et intellectu
alis quidem arbitrio libera est. ut
creabilis vero vertibilis est habens facul
tatem et manendi et proficiendi in bo
no et ad malum vertendi. Insuscep
tibilis penitentie quia incorporea. Homo enim propter
corporis infirmitatem penitentiam sortitur.

angelus
Immortalis est non natura sed gratia. Omne
enim quod incipit et finitur secundum naturam. Solus autem
deus semper ens magis autem et supra semper.
non enim sub tempore sed supra tempus est qui temporum
est factor. Lumina secunda intellectualia ex pri
mo et sine principio lumine illuminationem
habentia. non lingua et auditu indigen
tia. sed sine sermone voce prolato
tradentia sibi invicem consilia et in
telligentias. Per verbum igitur dei creati sunt
omnes angeli et a sancto spiritu per sanctificati
onem perfecti sunt secundum proportionem digni
tatis et ordinis illuminationem et gratiam par
ticipantes. circumscriptibiles tamen.
Cum enim sint in celo non sunt in terra. et
cum ad terram a deo mittuntur non re
manent in celo. non continentur autem
parietibus et ianuis et claustris
et signaculis. indeterminabiles sunt. In
determinabiles autem dico. non enim ut sunt
apparent dignis quibus deus apparere
eos voluit. sed transfigurati. sicut
possunt qui vident videre. indeter
minatum enim est natura et principaliter
solum quod increatum est. Omne enim
creatum est a deo qui creavit ipsum deter
minatur. Extra vero substantiam sanctifica
tionem a spiritu sancto habentes per divinam
gratiam prophetantes. nuptiis non indi
gentes quia non sunt mortales. intel
lectus vero existentes in intellectualibus
locis sunt. non corporaliter. secundum naturam fig
urantur. neque tres habent dimensiones.
sed quia intellectualiter assistunt et operantur
ubicumque iussi fuerint et quia non
possunt secundum idem hic et illic esse et opera
ri. Sive equales secundum substantiam sunt sive diffe
rentes ab invicem nescimus. Solus

continetur

circumscripti non corporaliter

autem qui fecit eos deus novit qui
omnia scit. Differunt autem ab invicem il-
luminatione et statione, sive secundum illuminationem
stationem superiores sive secundum stationem illu-
minationem participantes et se invicem
illuminantes propter eminentiam ordinis su-
i. maxime autem est quia eminentes
inferioribus tradunt illuminationem et
cognitionem. fortes sunt et parati ad di-
vinitatis (illuminationem) expletionem et numquam con-
fessi inveniuntur. Velocesque divinis ius-
serit nutu velocitate nature et
custodientes partes terre et gentibus
et locis presistentes, sicut a condi-
tore preordinati sunt. et ea que sunt
secundum nos dispensantes et auxilian-
tes nobis omnino autem quia secundum divinam
voluntatem et iussionem sunt nos
entes. Spiritus est enim existentes
difficile mobiles sunt ad malum
sed non inmobiles. nunc autem et immo-
biles non natura sed gratia et solius
boni divini assensione, videntes deum
secundum quod possibile est eis, et hoc cibum
habentes sunt nos existentes ut
incorporei et ab omni corporea
passione eruti, non tamen impassibi-
les. solus enim deus impassibilis est.
transfigurantur autem ad quecumque dominante
iusserit deus et ita hominibus sunt appa-
rent et divina eis revelant mis-
teria. In celo conversantur et unum opus
habent ymnis laudare deum et minis-
trare eius divine voluntati. Sicut autem
sanctissimus et theologissimus ait dyo-
nisius ariopagita omnis theologia id est divina
scriptura celestes substantias novem esse
dixit. has divinus hic sacer-

Allegat dyonisius in pulcro
titulo

multos in tres dividat trinos ordines.
et primum quidem esse ait eum qui est circa deum
semper et proxime et immediate esse unitum
traditum est, eum qui sex alas habentium
cherubin et seraphin sanctissimorum thro-
norum est. secundo vero eum qui dominationum et
virtutum et potestatum. tercium vero
et ultimum eum qui principatuum archan-
gelorum et angelorum est. quidam autem aiunt
quod ante omnem quamlibet generationem genitum
sit ut theologus dicit gregorius. primum
quidem excogitavit angelicas vir-
tutes et celestes et excogitatio opus
fuit in quam postquam genitum est p-
rimum celum. quando autem ante hominis
creationem vel plasmationem omnis
confitentur. Ego autem theologo gregorio
consentio. Decebat enim primum
intellectualem substantiam creari et ita
sensibilem et tunc quod utrisque est homi-
nem. quicumque vero angelos conditores
esse cuiuscumque substantie hii omnis sunt
patris sui diaboli. Creati enim existen-
tes non sunt conditores. Omnium autem
factor et provisor et contentor deus est
qui solus increatus qui ipse et fi-
lio et spiritu sancto ymnis laudatur et
glorificatur. Oportet autem scire quoniam quod est
hominibus mors hoc est angelis casus.
post casum autem non est eis penitencia quemadmodum
nec hominibus post mortem. De Dyabo-
lo et demone.

Ex his qui angelicis virtutibus qui pre-
erat terrestri ordini et cui terre
custodia commissa a deo erat non
natura malus factus est sed bonus existens et
in bono genitus et nequaquam in se
ipso a conditore malicie semi-

seraphin et multos oculos habentium

autem

ra hns . non ferens illuminatricem et
honore que ipsi conditor largit
us fuerat. ubi sui arbitrii elec
tione uersus est retro quam fuerat sim. in
id quod preter nim. et eleuatus est ad
uersus eum qui fecit ipsum deum. re
bellare illi uiolens. et prauus re
sistens. a bono in malum deuenit;
nichil enim aliud est malum nisi pri
uatio boni. sicut et tenebre luminis
sunt. uel discessio. uel priuatio. bonum
enim lumen est intelligibile. sicut et
malum tenebre est intelligibiles
lumen quod creatus a conditore. et bonus
factus. Et enim uidit deus omnia que
cumque fecerat. et ecce ualde bo
na. ubi arbitrii uoluntate te
nebre factus est. sic autem cum eo euul
sa et consecuta est eum. et concidit in
finita multitudo eorum quibus ip
se ordinatus erat. angelorum; eiusdem
quod cum ipso nature. cum angelis exis
tentes mali facti sunt electe uo
luntatis et tenebre facti sunt ex bo
no ad malum declinantes. non habent
quod potestatem neque uirtutem aduersus
aliquem nisi a deo dispensatione conceda
tur. sicut in Job. et in porcis in euangelio
scriptum est; permissione uero dei facta
et fortitudinem. habent. et transmu
tantur et transfigurantur in quamcum
que uoluerint figuram. secundum ymagi
nationem. non futura. quid neque an
gli neque demones nouerunt. tamen pro
dicunt. angeli quidem deo eis reue
lante et predicere iubente. unde quecum
que dicunt fiunt. Predicunt autem
et demones quandoque quidem ea que
longe fiunt uidentes. quedam uero con
icientes. unde et multa mentiuntur
quibus non oportet credere et similiter uentres
uera dixerint. quod diximus noue
rit autem et scripturas. omnis igitur
malicia et immunde passiones
ex ipsis excogitate sunt et immisse.
quidem homini. concessum est. uiolentiam
autem inferre alicui non preualent.
in nobis enim est suscipere eorum
immissionem. Idcirco dyabolo
et demonibus eius paratus est ig
nis inextinguibilis. qui torm
tum eternum. hiis qui secuntur
eos. Oportet autem scire quoniam quod
est hominibus mors hoc est ange
lis casus. post casum enim non est ei
penitentia ~~quemadmodum~~ quemadmodum neque hominibus
post mortem. De creatione

Vnde quidem deus ne inuisibilium · xx
[V] ipse qui in trinitate et unitate
glorificatur. fecit celum et terram
et omnia que in eis. ex non
ente ad esse deducens uniuersa
hec quidem non ex preiacenti yle
id est materia. puta celum terram. ae
rem. ignem. aquam. illa uero
ex hiis que genita erant ab
ipso. puta animalia plantas se
mina. enim ex terra et aqua et aere
et igne conditoris precepto geni
ta sunt. De celo

[VI] Celum est continentia uisibilium
et inuisibilium creaturarum.
infra ipsum enim et intellectu
ales angelorum uirtutes et omnia
sensibilia concluduntur et cir
cumdantur. solus autem deus incir

Margin: l'ri usurpe · limi · vi. c.

circumscriptibilis est omnia im
plens. 7 omnia continens. 7 omnia
circumterminans. 7 sic omnia excedens
omnia contentus. Est igitur celum aut
scriptura 7 celum. Celos celorum
7 usque ad tertium celum beatus paulus
raptus est. aut dicimus quem
in toto mundi generatione celi stel
larum susceperunt. et qui foris sunt
sapientes scilicet stellas speri formes
me autem eaque sicut moysi sua
facientes dogmati. deinde et
firmamentum vocatur deus celum
quod in medio aque genitum esse ius
sit ordinans id separare per me
dium aque que erant inter fir
mamentum. cuius rursum dicunt invisi
bile esse aut velud fumum ex di
na edoctus scriptura. alii vero
aquosam ut in medio aquarum
genitum. alii ex quatuor elementis
alii quintum corpus 7 aliud preter
quatuor quidam ergo opinati sunt
incircuitu quidem hec totius conti
nere celum 7 sphericum forme exis
tere. et undique supremam partem
ipsum esse mediam continentiam eius
qui ab ipso continetur loci esse infi
mam partem. levia autem corporum superi
orem ordinem sortita esse a conditore
gravia autem inferiorem regionem
que est media. est igitur levius elementum ig
nis. sorte sursum positus fertur
consequenter post celum continentiam
ad ignatum esse aiunt. hic autem dicunt
ethera. post hec inferius aerem
iterum autem 7 aquam ut graviora
7 inferius habiliora in medi

altissimo appensas esse ut excadu
co inferius quod terra 7 aqua. a
qua vero levi est terra. vero mobilior
ea existit. deinde autem undique sic
scircuitum aerem 7 sic aerem undi
que per etheram. deforis autem omnia
in circuitu celum. circulariter
autem aiunt moventem celum 7 constringe
continentia se sic 7 ita maneat omnia
infirma 7 non excidentia. septem
zonas aiunt esse celi. aliam ali
a excelsiorem. dicit autem id subtilissi
me nature velud fumum 7 secundum
unamquamque zonam esse unam pla
netarum. vii enim planetas esse aiunt.
Solem. lunam. jovem. mercu
rium. martem. venerem 7 saturnum.
venerem autem aiunt eum qui quidem
eosforus vel lucifer. quandoque vero vesper
sit. planetas autem hos vocaverunt.
quia adversi celo faciunt motum. ce
lo enim 7 reliquis stellis. ab oriente
te ad occasum motis. ipsi soli ab
occasu ad orientem motum habent. 7
hec cognoscimus ex luna parum
sed vespera repedante. et aiunt
igitur dixerit sphericum esse celum
equaliter dicunt distare illud 7 semo
tum esse a terra. 7 desuper ex lateribus
7 desubtus. desubtus autem et ex
lateribus dico quantum ad id in sen
sum. quod secundum consequentiam rerum lo
cum celum habet. 7 terra inferiorem
autem celum sphericum circumdare
terram. 7 circumferre cum suo acu
tissimo motu solem 7 lunam 7 re
liquos planetas 7 sic terram
quidem existente sole hic diem
habet. sub terra vero descendente sole quod

celi

sup firmamentum 7 p medium aque que erant

7 ita maneat omnia firmus

undique

nocte. Illic uero diem. Alii uero
empireum .i. semicirculum celum et
ymaginati sunt. quod diuinorum artificia
tor deus dicit. qui extendit celum
sicut pellem quod ostendit tabernaculum;
Et uersus ysa. qui statuit celum uelud
camaram .i. archum. Et quoniam occi
dens sol et luna et astra circuit
sunt terram. ab occidente in aquilo
nem. et ita rursus in oriente deue
niunt. Verum siue hoc siue illo modo
uniuersa diuina iussione facta et fir
mata sunt. et diuinam uoluntatem
et consilium fundamentum inconcussibile
habent. Ipse enim dixit et facta sunt. ipse
mandauit et creata sunt. statuit
ea in seculum et in seculum seculi preceptum posuit et non preteribit.
Igitur est quid celum celi. quod primum
est celum super firmamentum existens
Ecce duo celi. Et enim firmamentum
uocauit celum. Assuetum autem est diuine
scripture et aerem ouranon.
.i. celum uocare quod oranno .i. ui
det sursum. benedicite ait omnia
uolatilia celum .i. celi. Solum
aeris dicens. aer enim uolatilium est
gressus. Et non celum. Ecce tres celi quos
dominium ait apostolus. Si uero et vii. zonas
vii. celos suscipere uolueris nichil
... ueritatis nocetur. Assuetum autem
est et hebraice lingue celum pluraliter uoca
re celos. Celum igitur celi uolens
dicere celos celorum dixit. quod ostendit
celum celi quod est super firmamen
tum. sed et aque que sunt super celos
et aere et firmamento. vel vii. zonis
firmamenti. uel firmamento con
suetudine hebraice lingue

pluraliter celos uocat. Omnia igitur que
sunt secundum generationem subiciuntur cor
ruptioni et nature consequentiam.
sed et celi gratia dei continentur et con
seruantur. solus autem deus sine principi
o est natura et sine fine. Ideoque
dictum est ei. Ipsi peribunt. tu autem
permanes. Verumtamen non omnino
finaliter destruentur celi. nam
inueterascent quidem et uelud
circumamictum inuoluentur et alte
rabuntur. et erit celum nouum. et
terra noua. Multi autem maiorem
celum magis existere terra. Naturam
nimium tamen celi non oportet querere
ignotam nobis existentem. Nullus
autem animatos celos uel luminari
a existimet. Inanimati sunt
enim et insensibiles. Quare
et si dicat diuina scriptura
letentur celi et exultet terra
eos qui in celo sunt angelos. et qui in
terra homines. ad leticiam uocat.
Nouit autem scriptura et prosopeia .i.
personarum fictione uti. et ut de ani
matis et de sensatis loqui. sicut
illud. mare uidit et fugit. iorda
nis conuersus est retrorsum.
Et quid est mare quod fugisti et
tu iordanis. quia uersus es retror
sum. Et montes et colles interro
gantur. sermones exultationis
sic et nobis consuetum est dicere. congre
gata est ciuitas. non edificia sig
nificare uolentibus. sed ciuitatis
habitatores. Et celi enarrant glo
riam dei. non uocem que auribus
sensibilibus auditur emittentes

tes sed ex propria magnitudine
conditoris uirtutem nobis ostenden
tes, quorum pulchritudinem ex
cogitantes factorem sic optimum
artificem admiramur et glo
rificamus. De lumine ignis lucis

VII Genus unum naturale solis et lune atque astrorum.
quatuor elementorum est et leuis et sur
sum ferri habilior reliquis et com
bustiuus et illuminans. prima di
e a conditore creatus. ait enim diuina
scriptura. dixit deus. fiat lumen. et
factum est lumen; non aliud enim ignis nisi
lumen sicut quidam aiunt. aliud uero
mundanus hic ignis sed a perte
aliud quam uocatur ethera. igitur
in principio quid fecit deus
lumen. scilicet prima die pulchritu
dinem et ornatum omnis uisibilis
creature. aufer enim lumen et omnia
in tenebris ignota manebunt
proprium cum possit demonstrare
decorem. uocauit autem deus lumen
diem tenebras uocauit noc
tem, tenebre autem non sunt quedam sub
stantia sed accidens; luminis enim est priuatio.
aer enim non in substantia sua habet lumen
ipsum enim priuatum aerem lu
mine tenebras uocauit deus
et non substantia aeris est tenebre. sed
luminis priuatio quod accidens ma
gis ostenditur quam illam non uo
catam est autem prima. nox sed dies
quare prima est dies et ultima
nox. sequitur ergo nox diem a prin
cipio diei usque ad aliam diem
una cum nocte dies est. dicit enim
scriptura. et factum est uespere

et factum est mane dies unus. ergo in
tribus quidem diebus, refuso et contracto
lumine diuino precepto dies et nox
fiebat quarta sed die fecit deus
luminare magnum. scilicet solem in prin
cipatum et potestatem diei, prepositi
enim deus dies consistit dies enim est in
ascendendo super terram sole. et spatium di
ei est qui ab oriente usque ad oc
cidentem super terram est sol cursus.
et luminare minus. scilicet lunam et plane
tas reliquos et stellas in prin
cipatum et potestatem ut illuminent — nota
eam. nox autem est in descendendo sole
sub terram et spatium noctis qui ab
occidente usque ad orientem sub terram
est sol cursus. luna quoque et stelle or
dinate sunt noctem illuminare. non ut
die semper sub terra sit. sed et
in die stelle in celo super terram sed sol
has simul et lunam uehementiori
claritate occultans non sinit appar
ere. luminaribus igitur huius pri
mum creatum lumen conditor imposuit.
non ut appareas. alio lumine. sed ut ua — nota
cans illis remaneret lumen, luna
re enim est non ipsum lumen sed luminis recep
taculum. Ex huius luminaribus vii.
planetas autem et dicuntur eos contrario
celi motu moueri. Inde planetas
id est erraticos eos uocauit. nam celum
quidem autem ex oriente in occidentem
mouetur. planetas autem ex occidente
in orientem. simul autem circumferre
celum sui ipsius motu ut acutiori
vii planetas. vii autem planetarum
nomina sunt hec. Sol. luna. iupiter. mer
curius. venus. Saturnus. esse autem

sed in iouamine

stellas quas in firm
… quia non dixit
… ndalia

sed unaqueque zonam celi unum .vii.
planetarum in prima quidem .s. superiori
saturnum .h. in secunda vero iovem .i. in ter
cia vero martem .d. in quarta vero solem .c.
in quinta vero venerem .e. in sexta
vero mercurium .j. in septimana vero
inferiori lunam .c. Currunt autem cur
sum ineffabilem quem conditor statu
it eis. et quemadmodum fundavit eos
ut ait dominus ad. lunam signavit sta
bilitatem et immutabilitatem a deo
datam ei ordinis et constructionis. statu
it enim eos in tempora et dies et annos.
et signa. Nam per solem quidem qua
tuor versiones constituit. et primo quod
vernat. In principio enim fecit deus univer
sa et ostendit et produxit usque nunc in principio
florum germinatio fit que et equinoc
tialis versio est. Duodecim enim horarum
et diem et noctem constituit ipsum vero ex
medio oriente sole consistit. Eucra
ta .i. bene concreta existens sanguinis
augmentativa calidi et humidi ex
istens et ipse medians hyemem
et estatem hyeme quidem calidior et
siccior est. Estate vero frigidior et
humidior protendit autem horam
s. tempus a marcii vicesima pri
ma usque iunii .xxiiii. deinde
elevato solis ortu ad aquilonis
primiores partes estualis versi
o succedit medians veris et autump
num. Estas quidem calidum habens ex au
tumpno vero siccum calida enim est et sicca
et rubeam habet coleram. ipsa vero quidem
maximam habet diem horarum .xv. noc
tem vero valde parvissimam horarum .ix.
spacium habentem. sed et ipsa protenditur.

a iunii .xxiiii. usque septembris
.xxv. Deinde rursus in medium ori
ente sole revertente autumpnalis
versio estualem versionem transmu
tat media quedam habens frigi
ditatis et caloris siccitatis et humi
ditatis et medians estualem et hy
emalem versionem. Ex estivali quidem
siccum ex hiemali vero frigidum habens
frigida enim est et sicca et colere
nigre augmentativa existit. hec
rursus equinoctialis versio exis
tit .xii. horarum diem et noctem. hec
protenditur autem ha .xxv. septembris
usque decembris .xxv.iiii. Sole autem ad
pinguiorem et humiliorem .s. meri
dianum orientem descendente hye
malis suscipit versio. frigida et hu
mida existens et medians au
tumpnalem et vernalem. Ex autumpna
li quidem frigidum habens ex vernali
vero humidum possidens. ipsa autem
parvissimam quidem diem habet .ix.
horarum existentem. Noctem vero maximam
horarum existentem .xv. flegmatis
autem ipsa existit augmentativa
protenditur autem a .xxv. decembris usque
ad .xxv. marcii. Sapiens autem
conditor providit ut non excessiva
frigiditate vel caliditate vel hu
miditate vel siccitate. ultimam
etiam vertentes qualitatem in
difficiles incidamus egritudines.
fallaces enim repentinas transmuta
tiones novit sermo. Ita igitur solsticiis
versiones et per eas omnia operatur
sed et dies et noctes hos quidem ori
ens et sic etiam veniens. alium

annum

sub terram occidens et alia lunaribus
et lune et astris lucifera oriens
constituunt. Aut etiam et xii. zodia i.
animalia ex astris ista que in celo certum
et motum habentia soli et lune et aliis
v. planetis per duodecim hec zodia i.
animalia pertransire. vii planetas
nam sol quidem secundum unumquodque animal
perficit mensem unum et per xii
menses xii. animalia pertran
sit. xii. autem nomina animalium
sunt. hec et horum sunt menses. aries
mense marcii. xxi. suscipit solem
taurus mense aprilis. xxiii. can
cer mense iunii. xxiiii. leo mense
iulii. xxv. Geminus mense ma
ii. xxiii. Virgo mense augusti.
mense xxii. libra septembris. xxv.
Scorpio mense octobris. xxv.
Sagittarius mense novembris. xxv.
Capricornus mense decembris xxv.
Aquarius mense ianuarii. xx.
Pisces mense februarii. xx. luna vero
per unumquodque mensem hec xii. animali
a pertransit inferius existens
et citius hec pertransiens sicut enim qui fe
polum cerit polum intra alium inferiorem
polus minor invenitur. Ita
et cursus lune inferioris exis
tentis minor est et expletur citius.
Igitur greci quidem per astrorum horum
et concludit solis et lune ortum et occasum ai
unt omnia dispensari quod secundum nos
certa hec enim astrologia vaga.
Nos autem dicimus quoniam signa quidem ex
ymbris ipsis fiunt ymbris et siccitatis et fri
giditatis et calliditatis humidi
tatis et siccitatis et ventorum et

horum talium neque vero actuum neque
quoque. Nos enim liberi arbitrii a conditore
facti domini nostrorum existimus actuum.
Si enim ex astrorum allatione omnia agimus
secundum necessitatem agimus que agimus. Quod
autem secundum necessitatem fit neque virtus neque
malicia est. Si autem neque virtutem
neque maliciam habemus neque laudibus
et coronis neque vituperationibus vel tor
mentis existimus digni. Iniuste
autem et deus invenitur huic quidem bona
illi vero mala retribuens. Sed ratione
nec gubernationem neque suarum crea
turarum deus faciet providentiam. Si
secundum necessitatem ducuntur omnia et fe
runtur. Sed et rationale superfluum in nobis
erit. nulli enim existentes actus do
mini superflue consiliamur. rationale autem
omnino consilii gratia nobis datum est. Unde et
omne rationale et arbitrio liberum est.
Nos autem dicimus quoniam non causa sunt astra
alicuius eorum que fiunt neque corrup
tionis eorum que corrumpuntur signa
autem sunt magis ymbrium et aeris trans
mutationis. Fortassis autem utique
quis dicet quia et pluviorum non sunt causa
sed signa. Sed et qualitates aeris
facte a sole et luna et astris aliter et
aliter diversas complexiones et habitus et
dispositiones constituunt. Habitus autem
sunt eorum que in nobis aguntur. Ei trahunt et
ducunt. Sed constituuntur autem inter
dum et comete et signa quedam significant
tamquam mortis regum. Quoniam non sunt ex his
que a principio genita sunt astra sed
divina iussione secundum ipsum tempus con
stituuntur et rursus dissolvuntur
omnia et quoque dominus per nos secundum carnem

saluatoris

clementē 7 salutarē g̃nom ui
sum est a magis astrorꝫ eorꝫ que
ī principio genita sīt ast̃ fuit 7
manifestū ē. hoc ex eo q̃ quicq̃ꝫ q̄d
ex oriente ī occidentē faciebat cur-
sū. qm̄ aūt ex aquilone ī austrū et
q̄ maxime quid occultabat q̄ cīq̃ꝫ aūt ap
parebat. hoc eciā nō est astrorꝫ ordinis
uel nature. Oꝫ aūt scire q̄d ex sole illu
minatur luna nō ut aporiantē do-
nare ei pp̃rium lumē. s; ut uel hui-
7 ordo imponat creator regentis
7 recti. 7 erudiamur 7 nos coni
cere 7 tradere in inuicē 7 suppo-
quidē prīm sōli 7 conditori 7 dña
tori deo. deinde 7 hiis qui ab ipso
constituti sīt principes 7 nō eliuicli
care ipsꝫ quid hic principatur.
Ego aūt nō suscipere aūt a deo omū
a cui grāꝫ accepisse 7 dona ipsīe
deficit aūt sol 7 luna eorꝫ qui ē
aturus adorant pt̃er creatorē
ī sapiam. corripientia 7 erudi
encia quod uertibilia sīt 7 alterabi
lia. omne enī uertibile nō ē deꝰ.
s; ei ipsa nīm ē corruptibile uertibile.
bile. Deficit aūt sol quando corpore
lune uelud quidam medius pa
ries fiet ab undeante 7 nō sinente
pertransire nob̃ lumē. in quan
tū g̃ inuenient eorꝫ lune occultans
sole intm̄ 7 eclypsis fit. Si aūt
ē nimis lune corpus. ne mireris
et ei sol aquibusdā quidē deīt
triplex terre a patribus aūt nichil
equalis terre. 7 multociens parua
nubes uelat eū. aūt 7 paruus
collis. ut paries. lune nō eclipsis

ex obumbracione terre fit. cū scđ fu
erit quintadecima luna 7 in
uenta fuit ex aduso scđ summū
centrū. sol quidē subter terrā. luna
uero sup̃ terrā obumbrationē
enī facit terra 7 nō pōt solare lu
mē illuminare lunā 7 inde deficit.
Oportet aūt scire qm̄ perfecta ē cre
ata luna a conditore .i. xv. decebat
eī cōpletā generari. quarta aūt die
ut diximus creata est cū sole. an
ticipauit igit̃ cū sole .xi. dieb;.
a quarta eī usq; .xv. dies .xi. sīt. ideo
7 p̃ unūquodq; annū .xii. menses lune
.xi. dieb; deficiunt. a .xii. mensib; sol.
qm̄ eī sīt solis .ccc. lxv. dies 7 quarto
quarto uero adiecto p̃ unūquodq;
.iiii. annos .i. die p̃ficitur
qui dicitur bissextus. 7 annus
ille h̃t dies .ccc. lxvi. lune aūt
annus h̃t dies .ccc. liiii. Lu
na eī ex quo genita ē renoua
ta fuit augetur usq; dū facta fuit
dierꝫ .xiiii. 7 dimidiū 7 quart̃
7 incipit deficere usq; dies .xxix. 7
dimidiū 7 finaliter fit sine lumine
7 rursus cōplata soli renoua-
7 regenatur rememoratōm fa
rens nre resurrectionis. p̃ unūquodq; g̃
annū. hos .xi. dies tribuit
soli. sed tres ūg annos embo
lismus mensis fit hebreis et
annus ille .xiii. mensium. inue
nit ex adiectione .xi. dierꝫ. Mani
festū est aūt qd̄ cōposita sīt sol 7
luna 7 alia. et corruptioni p̃ ipsam
nīm supposita sīt. hos autem
nīm nescimus. quidam igitur ai

die

vn̄ g̃ sciunt q̄d
cōposita sunt

vnde

igne͂ sii aliqua materia seppa rabile ē· ꝛ unū extinctū in ae re aut transmutari· zodiacus celus oblique mouet͂ distinct͂· i· xii· mansiones· que uocant͂ zodia· i· aīalia· zeclū at͂ unūquodq; h͂t decanos tres pticlas· xxx particula· sū minuta· lx· h͂t igr͂ celū particlas· ccc· lx· q͂d eciā se͂ tantum ē p hemisphiū pti culatas· clxxx· ꝛ q͂ st͂ tum domus planetarum st͂ scorpio ꝛ aries· marcii ii tam͂· ꝛ libra ueneris gemini ꝛ uirgo martis cancer lune leo solis· sagitta rius ꝛ pisces iouis capricorn̄ ꝛ aquari͂ saturni· altitudines aries solis taurus· lune can cer iouis· uirgo martis lib saturni· capcorn͂ marcii· pis ces ueneris· figure lune sunt synod͂· i· cōiūi· cū deuenit i pticulā in qua est sol ꝛ d̄r gn̄ato cū distat a sole pti culis· xv· oriens qū apparuit monoides scd̄o cū distat pti culis· lx· dichocomi· scd̄o cū distat pticlis nonaginta amfichirti· scd̄o cū distat p ticlis· ccc· plena ē luna est lumine· scd̄o cū distat particu lis· clxxx· scd̄o aū diximus pmū angere ꝛ scd̄o deficiete p cursos ꝛ dimidiū dies ptāsit luna singl͂in zodiaci aīal·

Aves

a sole

uo duo

duo

duo

VIII

De aere et uentis.

Aer est elementum tenuissimū humidū ꝛ calidū· igne q͂d grauis· terra aut͂ ꝛ aquis leuiꝰ respirabilis ꝛ uiceris cta· incoloratū· s͂ extrinsecus colorē si ipsis luci dū transparabile· lumis ei ē sus ceptiuū ꝛ tribꝫ sensibꝫ uisui mi nistratis· p id eī uidem͂ audim͂ olfacimus susceptiuū caloris ꝛ frigiditatis· siccitatis ꝛ humidi tatis· cū oīs qui f͂ locū st͂ mo t͂ st͂ sursū deorsū ut͂ ex͂· dex trorsū sinistrorsū ꝛ circlaris motus· ex se n̄ h͂ns lumē sed a sole ꝛ luna ꝛ stellis ꝛ igne il luminat͂· ꝛ hec ē q͂ dicit͂ scriptura qn̄ tenebre st͂ abyssus uolens ostendē q͂d n̄ ex se aer lumē h͂t· s; alia est quedā sba lum͂s·

sunt

IX

Uentus aut͂ est motus aeris ul͂ ex loco aeris ē· locus eī unī uscuiusq; corporis· Est eī cōtinē tia quid aut͂ cōtinet corpora nisi aer st͂ aū loci clausi· Vnde hic aeris fit mot͂· exequalr ꝛ uenti de noīantes h͂nt· xii· aut͂ oīs st͂. Aut͂ aut͂ aerē ꝑ excitacōm ignis ul͂ uaporē aque calefcē. Est de nuq; aer scd̄ ppriā quid̄ mī ca lidus· infrigidat͂ aut͂ inclinata te· q͂ at ad aquā ꝛ trā ut inferi ores quidē ptes frigide sūt· supi ores uō calide· Ventus est fluxꝰ aeris a locorū pmutatoe· Vnde sunt denoīantes alterans· De aqᵃ.

eius

X

Aer et aqua unū quatuor elmtōr est· fc̄ura di optima aqua est elemtū· humidū ꝛ frigidū· graue ꝛ deorsum· ductile facile effusibile· huiꝰ u͂ me

minit diuina scriptura dicens et
tenebre erant super abyssum et spiritus dei fe
rebatur super aquas. Abyssus autem in
choatus aliud est nisi aqua mixta. cuius ter
minus inconprehensibilis est hominibus
In principio aqua sicut omnem ter
ram redundabat. et primum quidem
fecit deus firmamentum separans per medi
um aquam que erat supra firma
mentum et aquam que sub firmamento
in medio enim abyssi aquarum firmamentum est
ordinatum diuisione. unde et firmamentum
dixit deus fieri et factum est. cuius autem gratia super
firmamentum aquam deus imposuit propter
solis et aeris calidissimum feruorem
mox enim post firmamentum ether ex
pansus est. scilicet et sol cum luna et stel
lis et in firmamento sunt. et nisi super
iaceret aqua inflammatum iam utique
esset a calore firmamentum. deinde
iussit deus congregari aquas in congre
gationem unam. unam autem con
gregationem dicens non significatur in u
no loco congregari eas. Ecce enim
postea ait et consistentias aquarum
uocauit maria. sed simul et se
paratas aridam fieri et aquas hic
sermo significauit. congregate igitur sunt
aque in congregationes suas et insula
est sicca. hinc duo maria que egyp
tum circumfluunt. media enim sub duorum hic
iacet marium. illinc rubrum hic
mediterraneum constitutum sunt. clausum pelagi et
montes et portus et insulas et sinus
diuersos habentes et littora et actas
lis enim arenosus dicitur. acte quoque per
cosus et de plano profundo locus
sed qui in principio mox profunditatem

habet. sicut autem et consequenter est mare
quod dicitur indicum et torcale quod dicitur
caspia. sed et stagna. huic congre
gata sunt. et quod oceanus. quid uelud
fluuius quidam circumiens centrum
terram. de quo dixisse uidetur
in scriptura diuina. quoniam fluuius
procedit de paradiso potabilem et
dulcem aquam habens. hinc preter
aquam maris omnis que in mari
diu morans et stans inmobilis
amara fit. sole semper et su
per omnibus que leuius et subtilissimum
abstergentibus. unde et nubes consistunt
et imbres fiunt per transcolationem
dulcorata aqua. hic oceanus
et in iiii principia. scilicet quatuor flu
mina diuiditur. nomen uni phison.
hic est ganges. indicus et nomen
secundo geon. hic est nilus aberthy
opia in egyptum descendens et nomen
tercio tigris et nomen quarto eufra
tes. sed et alia plurima et maxima
flumina quorum hec quidem in mare eua
cuantur. alia uero in terra consumuntur
sed et omnis terra perforabilis et cauerno
sa uelud quasdam uenas habens
per quas ex mari suscipiens aquas
fontes perficit. secundum qualitatem igitur
terre et fontium aqua fit. excolatur
enim per terram marina aqua et
ita dulcoratur. si uero locus unde fons
redditur contingit amarus et salsus
ac terram et aqua redduntur con
traria autem multotiens aqua et infus
sa calefit et hinc per se per terram
calide redduntur aque. dia
gonaliter. hinc et montes facti vi

valles in terra facte sunt. et sic in con
gregationibus ipsarum congregate sunt aque

prima*m* igit*ur* aque p*re*cepit d*eu*s;
educe*re* a*n*i*m*am uiuente*m* q*ue* p*er* aq*uam*
et eu*m* qui in p*r*i*n*cipio ferebat*ur*
sup*er* aquas sp*irit*u*m* s*an*c*t*u*m* nouatu-
r*us* erat ho*m*i*n*e*m*. Ita enim diui-
nus ait basili*us*. eduxit a*utem* a*n*i*m*alia
et p*ar*ua *et* magna ut cete
dracones. pisces in aquis rep-
tantes *et* uolatilia pennata
p*er* uolatilia. igitur co*m*plet*ur*
et aqua *et* t*er*ra *et* aer. ex aquis
e*nim* hec t*er*ra s*cilicet*. i*n*ficitur u*er*o co*n*ti-
nuatiu*us* *et* in aere uolat opti-
mu*m* ig*itur* ele*mentum* *est* aqua *et* plurimo
usu utilissimu*m*. cordis p*ur*gati-
uu*m* n*on* solu*m* corporis s*ed* *et* a*n*i*m*alis
si assu*m*pserit g*ra*t*i*am sp*iritu*s s*an*c*t*i.

XI Terra u*er*o *est* elem*en*to*rum* De
siccu*m* Terra et his q*ue* sunt
et frigidu*m* ex ea. *et*c.
et graue *et* immobile. a d*e*o ex n*on*
ente ad e*ss*e prima die deducta.
In p*r*i*n*cipio e*nim* ait fecit deus
celu*m* *et* t*er*ram. cui firmitate*m*
et stabilitate*m* nulla ho*m*i*n*u*m* dice*re*
potuit. hi e*nim* in aquis ai-
u*n*t firma*m* *et* fixa*m* e*ss*e ea*m*. ut
ait diuinus d*avi*d. qui firmau*it*
t*er*ram in aquis. alii u*er*o sup*er*
aere*m*. alii u*er*o ait. qui firma-
uit t*er*ram in nichilo *et* reru*m*
diu*er*so*rum* enarrato*r* d*avi*d ut ex p*er*-
sona d*e*i co*n*ditoris. Ego ait fir-
maui columpnas eius co*n*tenti-
ua*m* ei*us* uirtute*m*. columpnas no-
minans. q*u*i*a* et ait. s*uper* maria
fundauit ea*m* os*ten*d*it* undiq*ue* e*ss*e
c*ir*cu*m*fusa*m* terre aque nu*m* *et* s*ed*
i*n* aere *et* si i*n* aquis *et* si i*n* nichilo
diuini firmata*m* e*ss*e eam op*orte*t
n*on* resiste*re* p*re*senti *et*c. s*ed* omnia sunt
co*n*tinu*a* *et* co*n*firma *et* co*n*tinu*a* *et* copulari-
a uirtute creantis. In p*r*i*n*cipio
igit*ur* sicut ait scriptura ab aquis
t*er*ra uelabatur *et* instructibil*is*
et ornata erat. d*e*o u*er*o iube*n*te aqua*rum*
receptacula f*a*c*t*a s*un*t *et* s*i*c montes
ap*er*uit *et* diuina iussione p*ro*pri*a*
suscep*it* ornatu*m* o*mn*imodis h*er*bis
et plantis pulchra effecta q*ue* diuina
i*m*posuit iussio uirtute augmenta-
tiuam *et* nutritiuam *et* sclatam. s*ed* simul
g*e*n*er*atiua*m*. eduxit u*er*o co*n*ditore iube*n*te
omnia g*e*n*er*a a*n*i*m*aliu*m* *et* reptiliu*m* et
fera*rum* *et* iumento*rum*. o*mn*ia quid*em* ad ho-
minis optimu*m* usu*m* s*ed* ho*rum* h*ec* q*uidem*
ad esca*m* puta c*ap*rios oues dorcades
et q*ue* talia. alia u*er*o ad minist*er*iu*m*. puta
camelos. boues. equos. asinos. et
que talia. alia u*er*o ad recreatione*m*
puta simias *et* uoluc*re*s psitacos
et q*ue* talia. s*ed* et planta*rum* *et* h*er*ba*rum*
hec quid*em* fructifere *et* comestibi-
les. hec u*er*o odorifere *et* floride iocu*n*-
ditate*m* n*obis* tribu*u*nt puta rose
et q*ue* talia. alie u*er*o ad egritudinu*m*
sanatione*m* e*st* e*nim* al*iqu*a planta. u*e*l
qua n*on* opo*n*e*re* q*uo*d ad ho*m*i*nu*m utilita-
te*m* usu*m* co*n*ferente. co*n*ditore *et* posue-
rit qui ei o*mn*ia an*te* g*e*n*er*ation*em* cog*n*o-
uit sciens q*uo*d in libertate arbitrii
t*ra*nsgressor ho*m*o e*ss*et *et* corruptioni
traderet*ur*. omnia ad optimu*m* suu*m*
e*st* que i*n* aere q*uam* in t*er*ra *et* q*ue* i*n* aq*ui*s
c*re*auit an*te* t*ra*nsgressione*m* sibi omnia
subiecta ho*m*i*n*i erant. p*r*i*n*cipe e*nim*

alie
est enim
usum
ig*itur*
et
o*r*
uii
igit*ur*

cui construitur deus omnium que in terra et in a-
quis sunt. Et serpens homini erat assuetus
magis aliis et adherens et delectabilis
et adiunctus motibus. Unde per eum
pessimus princeps malorum dyabolus
suppositione primis parentibus inseruit.
Sed et terra sponte fructus ferebat ad
utilitatem subditorum et animalium. Et m-
inibus erat in hyemps. Post transgres-
sionem vero corruptus est mundus in insipi-
entibus et assimilatus est eis. Paruit
pariter universe ipso irrationale concupiscen-
tiam mutat intellectus preparans inobedientes
creatoris mandati fecit. Ipsum tunc terre
autem a conditore maledictionem [illegible] pre
cipi subiecta creatura. Sed quia nunc
universalis est ferarum illius terres et ad
cognitionem et invectationem dei qui non
fecit feres. Sed et spina post trans-
gressionem germinata est extra
sedes domini annunciationem. Postquam
coniugata est et voluptati rose
spina. In subiecta memoratione transgres-
sionis nos educens. Ipse quando spi-
nas et tribulos terra emittere nobis
condempnata est. Quando igitur hec ita
se habent credendum. Ex hoc quod est
usque nunc horum permanentia operati
domini sermo. Dixit ei augmentamini
et multiplicamini et replete terram
spericam. Ait spiritus qui autem esse
terram alius vero pinee habere formam
minorem et valde breviorem celo
velud quidam punctum in medio
hoc celi dependens. Sed et ipsa terra si-
bi et altabitur. Ubi autem est quantum
terram hereditabit quod ei sedes sus-
ceptura est terra immortalis est

quod gloriam digne infinitam et in perfecte
subsistentie conditoris sapientiam amina-
bit. Ubi quis indecenter gratiam
accepit in devenientem datoris tantorum.

De paradiso.

Ovia vero ex visibili et invisibili crea-
tura conditur erat deus homi-
nem per propriam ymaginem et similitudi-
nem. Sicut quendam regem et principem
omnis terre et eorum que sunt in ipsa consti-
tuit. Ante eum vero quandam regionem
in qua conversans beatam et omnem di-
tem habeat vitam. Et hec est domini
paradysus dei manibus decenter
plantatus gaudium et exultati-
onis universe promptuarium. Eden
enim voluptas interpretatur. Iocun-
dus quidem omni terra excelsior po-
situs temperato vero et tenuissimo et
purissimo aere circumfulgens perpe-
tuis semper floridus comatus et ligno o-
dore plenus. Lumine repletus pulc-
hritudinis universe forme et hore
sensibilis sunt excedens intelligen-
dum vero regio et digna ei qui secundum
ymaginem erat dei conversatione in quo
nullum irrationalium habitabat. Solus vero
homo divinarum manuum plasma in
medio vero hic lignum vite deus plan-
tavit et lignum cognitionis ex-
perientia quadam et approbationem
et examinatum hominis obediencie et inobediencie
unde lignum cognitionis boni et mali
vocatur. Aut quia virtutem dabat
cognitionem proprie nature accipi-
entibus. Quod bonum quidem erat
perfectis malum autem imperfectioribus ad sensus
et concupiscentia avidioribus. Sic solidus

est · sunt · XI · xi · Ligni quidem cognitionis.

cibis mollibus adhuc et lacte
indigentibus nolebat eos qui cauit eos non sollicitos esse et esse int
ra tur bari ipsi; et curiosos et
perscrutatores ipsi vite fieri. quod
utique et adam passus est. cum
gustasset enim cognouit quoniam nudus
erat et cingulum sibi ipsi fecit.
folia enim ficus cum accepisset
circumcinctus est. ante gustum enim et mu
di erant utique et adam et eua. et
non erubescebant. tales autem ipsos
simplices noluit nos esse deus. in
passibilitatis enim limine hoc est
adhuc enim nos sollicitos esse non
opus habentes quasi angelorum est ymnis laudare incessabiliter et in
deficienter creatorem et eius volup
tuari contemplatione et eis suasa iac
tare sollicitudines quas et propheta dauid
ad nos enarrauit. iacta in deum
sollicitudinem tuam et ipse te
enutriet dicens. et dominus vniuersis
evangelius christus discipulos do
cens ait. ne solliciti sitis a se
ipsis quid manducetis et bibetis
vos quid induamini. et rursum
petite regnum dei et iustitiam eius
et hec omnia adicientur vobis. et ad
martham. martha martha
sollicita es et turbaris erga plurima. vno vero
est opus. maria non optimam partem elegit que non
auferetur ab ea. sedere scilicet secus
pedes eius et audire sermonem
eius. vite non lignum aut lignum
contemplationis vite declaratum. et hic
vita dignus et morti non subiectus
solus contemplabile quidam igitur

sensibilem paradisum ymaginati
sunt alii vero intelligibilem. videtur autem
michi videtur quoniam sic homo sensibilibus
simul et intelligibilibus conditur. sic et
huiusmodi sacratissimum templum
sensibile simul et intelligibile et
duplicem habens ostensionem corpore
enim indiuisissima regione et sup
pulcherrima sicut hystorice diximus.
dicitur. anima vero in sinu incorp
orali pulchriori loco conuersabatur
deum habens inhabitantem et ferens eum
gloriosum operimentum et eius circumda
tus gratia et solo deo qui solus
est dulcissimus dulcissimo fructu
eius contemplationis lasciuiens.
velud quidam angelus alter et hac
nutritus que utique et lignum vite
digne nominatum est. vitam enim mor
te non incisam dulcedo diuine
participationis assumentibus tradidit.
quod utique et omne lignum deus vo
cauit. de omni enim ligno ait quod
est in paradyso escam comedite.
ipse enim est hoc omne in quo et
per quem hic omne consistit. lig
num autem boni et mali cognitionis est
multiplicis contemplationis dig
natio ipsa autem est ipse nature
dignoscio que bona quidem est
perfectis et in diuina contempla
tione ambulantibus ex se ipsa condi
toris magnam operationem diuul
gans. hiis autem non timentibus casum
propter ea quod extempore in huiusmodi
gradum deuenerint talis contemplati
onis non bona autem est in moribus
adhuc et concupiscentia auidioribus

quos propter incertitudinem eius que in
melioribus est permanentie et propter ea
que secundum firmiter est infixi in sole
insolubilis boni amore, propria pro-
curatione corporalis ad se ipsa retra-
here et evellere apta nata est. Ita
duplicem ut existimo divinum para-
disum et vere isti patres tradiderunt,
et quidem sic et qui illo modo tradi-
derunt. Possibile autem est intelligere et
lignum scientie ex omnibus scientiis ordi-
ne virtutis innascentis recognitio-
nem. Sicut ait divus apostolus invisibilia
a creatura mundi huius que
facta sunt intellecta conspiciuntur. Omnium autem
intelligentiarum et contemplationum harum ea
que secundum nos est que in ea consti-
tutionis excelsior est. Sicut ait divinus
David: mirabilis facta est cognitio
tua ex me, hoc est ex mea consti-
tutione. Fallax autem huic Adam existit no-
viter plasmato propter eas quas di-
ximus causas. Aut lignum quidem
vite esse que ex omnibus sensibilibus
innascitur diviniorem intelligentiam et causam
que per ipsa ad universorum conditorem et
causam et generationis operatorem fit ana-
gogen i. reductionem, quod et omne lig-
num nominavit quod plenum est et indivisi-
bile, solam boni ferens participa-
tionem. Lignum autem cognitionis
boni et mali sensibile et voluptu-
osum cibum qui secundum quod apparet quidem
dulcorat, in veritate autem in partici-
patione malorum participantem consti-
tuit. Ait enim deus: ab omni ligno quod est
in paradyso esca comedes. Per omne
ut existimo causativis in me factorem

qui

vel constitutione

vel cibum

anagogice reducatur in creantem
et unum fructum ex omnibus fructifica-
mine scilicet factorem et vere vitam. Omnia
enim vitam fructificet et in eam parti-
cipationem faciat ipse exercitio perma-
nentiam. Ita enim erit immortalis.
A ligno scilicet cognoscendi bonum et ma-
lum non comedetis ab eo quacumque
autem die comederitis ab eo morte
moriemini. Natura enim sensibilis
cibus est quod subinfluit est repletio et
innutrimentum secessus et corruptionem et
impossibile est incorruptibilem per-
manere eum qui in participatione sen-
sibilis cibi sit. De homine.

XIII

Ita intelligibilem quandam con-
stituit deus angelos in quo et
omnes qui secundum celum sunt ordines.
Hii enim manifeste intelligibilis
et incorporalis sunt nature. Incorporea
autem in quo comparate ad mate-
rie grossitudinem. Solus enim vere deus
immaterialis et incorporeus est. Amplius
autem et sensibilem celum et terram et
que horum sunt in medio et hanc
quidem familiarem familiaris ei
deo est rationalis natura et solo intel-
lectu comprehensibilis. Illam vero omni-
fariam aliquam existentem ut sub
sensum scilicet cadentem. Oportebat autem
ex utrisque mixtionem fieri maioris
sapientie cognitionem et circa naturas
generationis ut ait divus Gregorius velud
quandam copulam visibilis et invi-
sibilis nature. Hic autem id est oportebat
dixi conditoris ostendens voluntatem
hec enim vis et lex est et lex et decentis-
sima et nullus dicet plasmatori

igitur

figulo. quid me fecisti ita. po
testatem enim hic figulus ex eodem
luto cunctam construere vasa in osten
sionem sive capere. Quia ergo hec ita
habebat exvisibili et invisibili
non condidit hominem propriis manibus secundum
ymaginem et similitudinem
ex natura terre. quid corpus plas
mans animam autem rationale et intelli
gibile per exhalare inflationem
dans ei quam utique divinam ymagi
nem dicimus nam quod quidem secundum
ymaginem intellectuale significat et
arbitrio liberum per se potestati
vum. quod autem secundum similitudinem virtutum.
sed quod homini possibile est similitudi
nem. simul autem corpus et anima plasma
ta est non hoc quidem prius illa autem
posterius secundum origenis delirantes
fecit ergo deus hominem innocentem
rectum virtuosum sine tristitia
a sine sollicitudine. omni virtute
decoratum omnibus bonis coma
tum velut ut quendam mundum
secundum in magno parvum alium an
gelum adoratorem mixtum consideratorem
rei visibilis creationis doctorem
intelligibilis. Regem eorum que
sunt super terram rectum de super
terrestrem et celestem temporalem et immor
talem visibilem et intelligibilem
medium magnitudinis et humi
litatis eundem spiritum et carnem spiritum
propter gratiam carnem propter elationem. hoc
quidem ut maneat et glorificet
benefactorem. illud ut patiatur
et patiens sui memoretur et casti
getur magnitudine largitionis

honoratum autem hic dispensatum
hoc est in presenti vita et alio trans
iturum in seculo futuro et quod finis
est misterii ad dei nutum deificatum vel.
deificatum autem participatione divine
illuminationis et non in divinam trans
latum substantiam fecit autem eum natura
impeccabilem. In peccabilem autem
in quo non iter non suscipientem pec
catum solus enim deus peccati est insuscepti
bilis sed non in natura peccare ha
bentem in electione vero magis. sed potesta
tem habentem manere et proficere in bo
no divina cooperante gratiam sicut
et verti ex bono et in malo fieri deo
permittente propter liberum arbitrium.
non virtus enim est quod vi fit. Anima igitur est
substantia vivens simplex et incorporea
corporalibus oculis secundum propriam
naturam invisibilis immortalis rationa
lis et intellectualis infigurabilis organico
utens corpore et huic vite et augmen
tationis et sensus et generationis tribu
tiva. non aliud habens preter se ipsam intel
lectum. sed et partem sui ipsius purissi
mam. sicut enim oculus in corpore
ita anima in est intellectus. arbitrio
libera est. volutativa. et operativa.
vertibilis. id est voluntate vertibilis
quoniam et creabilis omnia hec ex eius qui
condidit eam in gratia suscipiens
ex qua et esse et natura ita esse
suscepit incorporalia autem et invisibilia
et infigurabilia secundum duos modos.
intelligimus hoc quidem secundum substantiam
hoc vero secundum gratiam. et hec quidem natura
entia. hec vero ad materie gros
sitiem dicuntur. Et quidem in deo natura

vel in futura vita

in voluntate
per se peccatum

habitem

In anglis autem et demonibus et quasi ab
grauitate et ut ad materie grossiciem di
cunt. Corpus autem quod tripliciter est diuisi
uum secundum triplicem dimensionem scilicet longitudinem
et latitudinem et profunditatem sive grossi
ciem. Omne vero corpus ex quatuor elementis
consistit. Animalium vero corpora ex quatuor
(or iiij.) humoribus. Oportet scire quoniam elementa
sunt terra sicca et frigida. aqua frigi
da et humida. aer humidus et calidus.
ignis calidus et siccus. Similiter et humores
quatuor proportionem habentes cum quatuor
elementis. Nigra colera que habet
proportionem cum terra sicca enim est et frigi
da. Flegma proportionem habet cum aqua
frigidum enim est et humidum. Sanguis
proportionem habet cum aere. humidus enim et
calidus est. Rubea colera proportionem habet cum
igne. calida enim est et sicca. Fructus
quidem ex elementis consistunt. humores vero
ex fructibus. animalium vero corpora
ex humoribus et in eadem resoluuntur.
Omne enim compositum in eadem resolui
tur ex quibus compositum est. Oportet scire quoniam
homo et irrationalis communicat et irrationalibus
participat uita et rationalium suscipit in
tellectum. communicat enim irrationalis quidem secundum corpus
et compositionem que est ex iiij. elementis
plantis vero et secundum hec et secundum uirtutem
que est scilicet nutritiuam et augmentatiuam
et seminatiuam. scilicet generatiuam uirtutem.
Irrationalibus autem et in his quidem et insuper
secundum appetitum scilicet iram et concupiscentiam et secundum
sensum et secundum impetum motiuum. Sensus
quidem sunt .v. uisus. auditus. odoratus.
gustus et tactus. Motus autem qui secundum im
petum est ad locum transibile et mobile
toti corporis et uocatiuum et respira
tiuum. Hec enim inesse facere sunt et non facere.
Copulatur autem per rationale incorporeis
et intellectualibus naturis excogitans
et intelligens et iudicans singula
et uirtutes persequens et uirtutum arcem
pietatem amplectens. Idcirco parui
mundus homo est. Oportet autem scire quoniam proprie
quidem corporis solius sunt incisio et
fluxus et transmutatio. Transmuta
tio quidem que est secundum qualitatem
scilicet caliditatem et frigiditatem et que
cumque sunt talia. Fluxus autem qui secundum
euacuationem. euacuantur enim sicca et
humida et spiritus quorum indiget repletione.
Que sane naturales sunt passiones fames et
sitis. Proprium vero anime est pietas et in
telligentia. Communes vero anime et corporis sunt
uirtutes habitibus et hinc ad ani
mam relationem uelud anime utente
corpore. Oportet cognoscere quoniam rationati
uel diuiditur
natura principatur irrationali. Diui
duntur enim omnes uirtutes anime
in rationale et irrationale. Irrationales
uero due sunt partes. hec quidem
inobediens est rationi. scilicet non suadetur
rationi. illa vero obediens est et persua
sibilis rationi. Quidem inobediens quidem
et non persuadetur rationi est cordiacum
id est uitale quod et pulsatiuum uocatur.
Et seminatiuum scilicet et generatiuum et plasmati
uum et quod nutritiuum uocatur.
Hoc autem est et augmentatiuum quod et
plasmat corpora. Hec enim ratione
gubernantur sed natura. Obediens vero
et persuadibile rationi diuiditur in concu
piscentiam et iram. Vocatur autem com
muniter irrationalis pars anime passiua
et appetitiua. Oportet autem cog

qm nosce ex preuaricantibus rem est et
qui secundum impertum motum ... scire
quam rem: hec quidem sunt bone, hec
uero sunt male. expectatur quod bonum con-
piam constituit, presens uero leticiam
autem facit; at expectatum malum timo
rem, presens uero tristiciam. constare quo-
niam bonum hic dicentes, uel quod
uere bonum est, uel quod uidetur bonum
XII cuiuis; similiter et malum. De delectationibus.
Leticiarum hec quidem sunt
animales, hec uero corporales et
animales quidem sunt quecumque sunt
solius anime ipsius secundum se ipsam, queque
sunt esse disciplinales et contemplatiue.
corporales uero sunt que cum communione
anime et corporis fiunt et propterea corpora-
les uocantur, quecumque esse cibos et
coitus et talia sunt. solius autem corporis
nequaquam inuenies quas leticias.
Rursus leticiarum hec quidem sunt
uere, hec uero sunt mendaces et que-
quidem mentis solius secundum doctrinam
et contemplationem sunt, que uero cum
corpore per sensum sunt, et earum que cum
corpore sunt leticiarum hec quidem sunt
naturales simul et necessarie, sine quibus
uiuere impossibile est, ut nutritiue
indigentie repletiue et indumentorum
necessaria. alie uero naturales quidem sunt, non ne-
cessarie uero, ut que per naturam et secundum
legem mixtiones. hec enim permanentiam
quod totius generis confert; pos-
sibile autem est et sine eis immu-
gitate uiuere. alie uero nec necessarie
sunt nec naturales, ut ebrietas et luxu-
i. consistentia ria et plenitudo uoluptatum exce-
dentes. nec enim ad substantiam uite

nostre confert, nec in successionem generis
sunt necessarie. eum igitur qui secundum deum uiuit
oportet necessarias simul et naturales prosequi,
secundas uero ordine naturales et non necessa-
rias ponere, que cum decenti tempore
et modo et mensura fientes. alias
autem omnino oportet renuere. bonas autem le-
ticias oportet estimare eas que non sunt
complicate cum tristicia nec plenitudinem
inferunt, nec alterius necessitati
sunt gratia, nec ultra mensuram immu-
tantes excedunt, nec a studiosis operibus
nos abstrahunt, multum uel seruos
constituunt. De Tristicia. XIII
Tristicie uero species sunt quattuor:
accidia, achos, inuidia, mi-
sericordia. accidia quidem est tristicia
aggrauans; achos uero est tristicia uocem
auferens; inuidia uero est tristicia in alie-
nis bonis; misericordia uero est tristicia in ali-
enis malis. De Timore. XIV
Diuiditur autem et timor in sex: in
segnitiem, in erubescentiam,
in uerecundiam, in admirationem,
in stuporem, in agoniam. segnicies
est timor future operationis. erube-
scentia uero est timor in expectatione
conuicii. optima autem est hec passio. uere-
cundia uero est timor in turpi facto re uel
nec hoc uero insperabile est ad salutem.
admiratio est timor ex magna uero
ymaginatione. stupor uero est timor
ex insueta ymaginatione. agoni-
a uero est timor per casum, scilicet per in-
fortunium: timentes enim infortunare
actionibus agonizamus. De Ira. XV
Ira uero est feruor eius qui circa
cor est sanguinis ex uaporatione fel

fellis vel recalitatio fiens. Ideo
fel dr̄ et fallea. ē aūt quā ira ē tā de
siderium vindicte. iniustitiam ei passi
r estimantes iniustitiam pati irasci
mur. et fit ex mixta h̄ passio ex con
cupia et ira. Species aūt ire sunt tres.
Ira que vocatur fel et mania et cotus
i. furor. Ira ei principium et motum
ira et fel vocatur. mania ē fel per
manens. s. memoria mali. dr̄ aūt
a manendo et a memorie tenendo.
cor aūt. i. furor ē ira observans
tempus in vindictam. Dicitur aūt cor a ki
ceaz, ab iacendo. Est aūt ira ideo
audax ē iratus vindex et concupiscens
ē. cui ei concupiscans quod et prohibe
tur ab aliquo irascamur. adversus
eum vt iniusta passi irruere. s. vindi
care dignum angustia quod sicut ē
in custodientibus per nimium ordinem p
prium eius. aūt quod non suadet ratio ē
augmentatiua. nutritiua. et generati
ua. vitale quod pulsuale vocatur
aūt naturale augmentatiua et nu
tritiua quod et generatiua dicitur
quod pulsuale. nutritiua quod virtutes
sunt quatuor. attractiua que attrahit
cibum et non permittit illum confestim
expelli. retentiua que retinet cibum
alteratiua que alterat cibum in humo
res expulsiua. que superfluitates per
anum expellit et emittit. Oportet
aūt scire quod eaꝝ que sunt aīal
sunt diuersum. hec quod sunt aīales
alie non mīes. alie vero zotice vi
tales. et aīales quod sunt que sunt secundum
electionem. s. non quod secundum impetum ē
motus ē sensus. motus aūt que ē
secundum imperium quod ē secundum locum. mutatio et
mobilitas totius corporis et vo
cis emissio. et spiratio. In nobis
ei est facere h̄ et non facere. similes aūt
et zotice sunt involuntarie et similes
quod sunt nutritiua et augmentatiua
et spermatica. zotica vero ē que pul
suatiua ē. hec ei et volentes et nolen
tes operantur. De ymaginatiue.

Ymaginatiuum est virtus irrationalis
anime per sensus operans que dr̄
sensus. ymaginabile vero et sen
sibile ē quod ymaginationi et sensui
subiacet vt visus quod ē ipsa
visibilis virtus. visibile vero quod
subiacet visui. lapis forte vel
quid talium. ymaginatio vero ē pas
sio irrationalis anime que ab ymagina
bili aliquo fit. fantasma vero ē passi
o vanus que irrationabilibus anime
a nullo ymaginabili. organum
aūt ymaginatiuum ē anterior ventri
cerebri. De Sensu.

Sensus ē virtus anime susceptiua
materiaꝝ. s. cognoscitiua. sensi
bilium dicuntur organa. i. membra per que
sentimus. Sensibilia vero que sensui
subiacent. sensum vero aīal quod habet sen
sum. quinque sunt et organa. v. primum
sensus ē visus organa vero vi
sus que ex cerebro sunt nerui et oculi sen
tit aūt visus per primum quod ro
ne colorem. dinoscit aūt cum co
lore et colorem et coloratum corpus
et magnitudinem eius et formam et
locum. vbi est et interuallum quod ē in
medio et numerum et motum et statu
onem et asperum et lene et equale et inequale.

XVII xvii.

XVIII xviii.

et acutum et obtusum. et consistentiam
sui aquosa est sui terrestris s. humida
vel sicca. secundus sensus est auditus
vocum et sonituum existens sen-
sibilis. dinoscit autem eorum acutum
et gravitatem et levitatem et asperi-
tatem et magnitudinem. organum
sui eius sunt nervi qui ex cerebro
qui molles et aurium constructio.
solus autem homo et simia non movet
aures. tercius autem sensus est odoratus qui
fit quando per nares remittens
vapores ad cerebrum. finitur autem
ad fines anteriorum ventriculorum ven-
triculorum cerebri. est autem sensiti-
va et susceptiva vaporum. vaporum
autem generalissima differentia est bonus
odor et malus odor et qui medium
horum quod nec bene nec male est olens.
fit autem bonus odor humidus hu-
mor in stomachis corporalibus est cum sic
digestus. medium vero media
dispositio. Indigestis vero vel nequaquam
digestis malus odor fit. quartus
vero sensus est gustus. est autem saporum
susceptivus id est sensibilis. organa
autem eius lingua et eius plusquam
summum et palatum in quibus sunt nervi
a cerebro feruntur vel dilatati et
enunciantes domui eam que fit
susceptionem s. sensum que vero vo-
cantur gustative qualitates
saporum sunt hee. dulcedo. acredo.
ponticitas stipticitas. amari-
tudo. salsitas. unctuositas. visco-
sitas. horum enim est gustus dinosci-
tivus. aqua vero sui qualitate est secundum
has qualitates. nullam enim habet harum

est
ponticitas vel intensior sit vel indi-
cia austeritatis. quintus vero sensus est
tactus qui et communis est omnium aliorum. hic
fit a cerebro missis ad corpus totum.
sed et alia sensus organa tactus
habent sensum. supponuntur autem
tactui calidum et frigidum durum
et molle. viscosum et grave et leve
per solum enim tactum hec cognoscuntur communia
sunt tactus et visus sunt. asperum
et lene et siccum et humidum et grossum
et subtile. sursum et deorsum et locus
magnitudo cum fuerit talis ut sub
unam incurrat immissionem tactus com-
prehendatur. et densum et rarum et rotun-
dum cum fuerit parvum et alie quedam
figure. sentit autem et appropinquans corpus
sentit cum memoria autem et mente
sentit autem et numerum usque duo vel tria
cum hec parva sint et facile comprehendantur.
hec autem magis tactu visus suscipit.
Oportet scire quoniam unumquodque aliorum
sensuum duplicem conditor construxit
et unum eo alium impleat usum.
duos enim oculos et duas aures et duo
foramina naris et duas linguas sed
in quibusdam animalium divisas ut in ser-
pentibus. in homine vero unitas tactum
vero in toto corpore preter ossa et ner-
vos et ungues et cornua et pilos
et alia talia quedam oportet scire quoniam vi-
sus quidem per rectas lineas. videt odora-
tus vero et auditus non solum recte so-
lum sed undique. tactus autem et gustus neque
recta neque undique cognoscit sed tunc
solum cum ipsis appropinquaverit pro-
priis sensibilibus. De excogi-
tatione et de excogitatione.

indigestus
ingestus
vel principali
principali
unctuositas
unctuositas
nervus
et audiui
et appropinquans

XIX Excogitatiua uero uirtus iudicatiua propo-
sitiones et concessiones ad actus et occasi-
ones et fuge actionum. Apprehensiua
intelligentie intelligibilium et uir-
tutes et electiue et artium et con-
siliatiuum et electiuum. Hec autem est id
quod prosperitatem nobis futuram oraculo
denunciat quod sola diuinatione
pythagoras dixit esse homines heroes
secundum instrumentum autem eius
medius uentriculus cerebri et animalis spiritus
qui est in ipso. De memoratiuo

XX Memoratiua autem est memorie
et rememorationis principium
et thesaurus et cetera. memoria enim
est fantasia derelicta ab aliquo
sensu secundum actum apparente uel coa-
cuatio sensus et intelligentie. alia
enim sensibilia quidem presens sensus
percipit et sentit et fit opinio. intelligi-
bilia uero per intellectum et fit intelligentia. cu-
ius typos eorum que opinata est et eorum que
intellectus custodit memoratiua
dicitur. Oportet autem scire quod intelligibilium
susceptio non fit nisi ex disciplina
uel ingenio. non enim ex sensu. nam
sensibilia quidem per se ipsa memo- uel
rie commendantur. intelligibilium uero
si quid didicimus memoramur quidem
sed non eorum memoriam non habemus.
rememoratio uero dicitur memorie
deperdite ab obliuione restitutio.
obliuio autem est memorie ablatio.
ergo fantastica quidem id est imagina-
tiua per illas susceptiones materias
tradit excogitatiue et discretiue. id est
non sed iudicatiua suscipiens et diiu-
dicans tradit memoratiue.

Organum autem memoratiue est posteri-
or uentriculus cerebri quem et parte-
ncefalida uocant et animalis spiritus est
in eo. De interius disposito et

XXI Uersus autem pluro sermone
dicitur rationale anime interius
dispositum sermonem et pro-
latum est autem interius dispositus
quod sermo motus anime uel excogita-
tiuo fiens sine aliqua enunciatione.
unde multotiens et silentes sermonem
totum apud nos metipsos pertrans-
imus et in somniis disputamus.
Secundum hec maxime rationales omnes su-
mus. Etenim qui a natiuitate surdi
muti uel qui per aliquam egri-
tudinem et passionem uocem amiserunt
nichilominus rationales sunt.
prolatus uero sermo in uoce et in dialectis
operationem habet. id est cum pugnant et
os profert sermo. idcirco prolatus
dicitur. est autem annunciatiuus
intellectus quod hinc et locutiuum
dicitur. De passione et operatione

XXII Passio equiuoce dicitur.
Dicitur enim passio et que corporalis
est. corporalis est ut egritudi-
nes et ulcera. dicitur rursus passio et
que animalis est concupiscentia et ira. est autem simpliciter
quidem et generaliter passio animalis
quam sequitur uoluptas et leticia
et tristitia. sequitur autem passionem
tristitia et non ipsa passio est tristitia
a insensibilia enim patientia non do-
lent. non igitur passio est dolor sed pas-
sibilis sensus. Oportet autem hanc
dignam esse id est magnam ut sen-
siui subiaceat. animalium autem passio

rõnal' põtas

diffĩtio

nui timni ẽ hic. passio ẽ motus
appetiue uirtutis sensibilis i ẏ
magĩatõe bõi ł mali 7 aliť pas
sio est mot' irronal' aĩe psinpi
catõm bõi ł mali suspiciõ enĩ
boni ɔcupisiam mouz suspicõ
ũ mali ira. ĝnale aũt s. cõem pas
sionẽ. Ita deffinit. passio est
motus ex alio ĩ aliud oppo ũ
mot' effectiuus. Affectiuũ aũt dẽ
q' ex se ipõ mouet. Ita ira o
peratõ quid ẽ irascibil' ptis
aĩe. passio uõ ẽ eliaz prim
aĩe 7 adhuc toci corporis cũ
abyra uiolent' eliat ad oppo
nes ex alio fcs ẽ mot' qui dr
passio. s; 7 scd aliũ modũ op
atõ passio dr ñã oppo quidẽ
qui scd nãm mot'. passio ũ q
pt nãm scd hãc igit' roẽm
opatõ passio dicit' cũ ñ scd
naturam mouet. siũ ex se
ipso siũ ab alio. coodis igitur
quid scd passus ẽ motus sit
existẽs operatõ est qui uõ sp
salius est ĩmoderatus existẽs
7 ñ sp nãm passio ẽ 7 ñ opatõ
ñ omnis aũ mot' passiuus pas
sio uocatur. s; qui sit uehem
cior 7 ĩ sensum pcedẽtes qui
eũ parui sit. 7 insensibilẽs sit
ñ eliam passiones sit. Oz eñ hr̃e
passionẽ 7 magnitudinem
dignã rõe. Io adicit' tmino
passiõis mot' sensibilis. pui
eñ mot' 1 artẽtes sensũ ñ fa
ciũt passiõm. Oz aũt scire qm
aĩa/nãm hr̃ duplicẽs uirtutes
/rõnam uł

hũs qde cognitiuas. alias ũ zodicãs
7 cognitiue quid sit. Intelles. mens.
opinio. ymaginatõ sensus. zodiace ũ sit
s. appetitus ɔsiliũ 7 electio ut aũt ap
ta fiat q' dr sbtili dicam ea q
sit de his 7 pmũ quid dcognitiuis
tis. dñis igr dẽ magnitudie qd
ĩ ysu sufficient' ĩã ĩ ursi' iorib; dic
tum ẽ. psensũ gnãme ɔstituit
passio que uocat' ymaginatõ.
Ex ymagiatõe uõ fit opio dĩn
mẽs diiudicãs opionẽ siũ ua
ẽ siũ falsa. iudicat ũitatẽ. vñ
7 mñs dr a metiendo 7 excogita
do 7 diiudicando. qd ġ iudicatũ
ẽ 7 determinatũ uõ intelles dicit.
aliter aũt oportet cognoscẽ qm p̃
ĩn quidẽ motus. intelia dicit
q ñ ee aliqd ẽ intellia intento
uocatur. 7 pmanẽs. 7 figurans
aĩam ad id q' ĩd intelle. Excogi
tatõ uõ ĩ eodem manẽs 7 se ip
sa examinãs 7 diiudicans.
fronesis nõiat' froncsis aũt
dilatata facit cogitatõm en
diatentũ interi dispositũ ser
monẽ nõiatũ. quẽ determinatẽs
dicim' motũ aĩe plenissimũ
ĩ excogitatõ fictem siũ aliũ enũ
tiatẽ ex quo platũ ẏ monẽ ai
ũt puenire p lingũ enarratũ
eũ diximus igitur dẽ cognitiuis
uirtutib; dicemus 7 de zoticis. s.
appetitiuis oz scire qm iusta eũ
aliis sunt naturalis uirtũ appetitiua
eñ q' sit rõm ẽ zotiũ q sustentat'
naturẽ affert'. ɔtenta q uocat'
uolũtas ña sibi quid ee 7 uiue

[illegible]

que aiam

[illegible]

ut̃ intt

[illegible]

et motum sed intellectum et sensum
appetitus proprietatum conspiciens naturalem et
plenam essentiam. Ideoque et sic determi-
nant hanc naturalem voluntatem thelima
id est voluntas est appetitus rationalis et vita-
lis ex solis dependens naturalibus. Quare
thelisis id est voluntas quidem est ipse
naturalis et vitalis et rationalis appetitus
omnium naturae constitutivorum simplex virtus.
Qui aliorum rationalis appetitus non existens
non est voluntas. Voluntas autem est qua-
lisque naturalis thelisis id est voluntas
scilicet naturalis et rationalis appetitus alicuius rei.
Subiacet enim quidem animae virtus
rationaliter appetendi. Cum igitur naturaliter mo-
tus fuerit ipse rationalis appetitus ad ali-
quam rem dicitur vulisis id est volun-
tas. Est enim appetitus et desiderium alicuius
rei rationalis. Dicitur vulisis id est voluntas
et in his quae sunt in nobis et in his quae non
in nobis sunt, hoc est in possibilibus et in-
possibilibus. Volumus enim insto ciens
fornicari id est vel sobrii esse vel dormire
vel quid talium, et haec eorum sunt quae sunt
in nobis et possibilia. Volumus autem et
reges esse; hoc non est eorum quae sunt in nobis.
Volumus autem forsitan et numquam mo-
ri; hoc autem impossibilium est. Est autem bu-
lisis id est voluntas finis, non eorum quae ad fi-
nem. Igitur finis est volitabile ut
regem esse, ut sanum esse. Ad finem
autem quod consiliabile est, scilicet modus per quem
debemus sani esse vel regnare. Deinde
post consiliationem bulisim id est volun-
tatem inquisitio et scrutatio, et post h-
sic eorum quae in nobis sunt est, fit consilium
sive consiliatio. Consilium autem est appetitus in-
quisitivus de his quae in nobis sunt rebus.

fiens. Consiliatur enim si debet prosequi
rem vel non. Deinde iudicat quod melius, et dicitur
iudicium. Deinde disponit et amat quod
ex consilio iudicatum est, et vocatur senten-
tia. Si enim iudicet et dispositus fuerit ad quod
iudicatum est, scilicet non diligat, id est non dicitur
sententia. Deinde post dispositionem fit
electio. Electio autem duobus eligere
hoc et optare prae alio. Deinde impetum
facit ad operationem et dicitur impetus.
Deinde utitur et dicitur usus. Deinde ces-
sat ab impetu post usum. Igitur in ir-
rationalibus quidem appetitus fit alicuius
et confestim impetus ad operationem.
Irrationalis enim est appetitus
irrationalium et aguntur a naturali
appetitu. Ideo neque voluntas dicitur
irrationalium appetitus neque consilia-
tio. Voluntas enim est rationalis et liberi
arbitrio naturalis appetitus. In solis
autem rationabilibus etenim, ut dicit magnus,
naturalis appetitus quam ducitur
libero arbitrio cum et circa ea mo-
vetur quae consiliatione digna sunt et cognos-
centem et vitales virtutes. In eo
libero arbitrio igitur appetit et libero
arbitrio vult et libero arbitrio
inquirit et scrutatur et libero arbi-
trio iudicat et libero arbitrio
disponit et libero arbitrio eligit
et libero arbitrio impetum facit
et libero arbitrio agit et operatur
semper in his quae secundum naturam sunt.
Oportet autem scire quod in deo voluntatem
quidem dicimus, electionem autem prin-
cipaliter non. Neque enim consiliatur
deus. Ignorantiae enim est consiliari. De
eo enim quod cognoscitur nullus consiliatur.

enim

sunt

iudicat

non

dicit

ignorantie. Si autem est consilium ignoran-
tie opus, et electio dubius, autem omnia nosces
simpliciter non consiliatur. Neque si inde
anima inquam consilium vel electionem non
est habuit, ignorantiam. Et si enim ig-
norantis future natura erat, sed tamen secundum
ypostasim unita deo verbo omnium
cognitionem habebat, non gratia, sed ut
dictum est, propter eam que secundum ypostasim
unionem. Idem erat et deus et ho-
mo. Neque similiter ille voluntatem habebat
voluntatem enim habebat naturalem
simplicem eam que in omnibus ypostasi-
bus hominum simpliciter consideratur. Sen-
tentiam autem, scilicet gnomicon, id est volunta-
bile non habebat. Sancta enim anima contrari-
am divine eius voluntati neque aliud pre-
dicatam eius voluntatem suam et eius est
distinctis cum ypostasibus, preter quam
in sancta et simplici et incomposita et
indivisibili trinitate et deitate.
nullis enim ypostasibus non in toto
divisis et distantibus, neque quod
una voluntabile dividitur. Et illic quidem
quia una est natura et naturalis vo-
luntas, quia et tres ypostases insepa-
rabiles sunt, unum est et quod
voluntabile, et quia unus est motus
trium ypostasium inhabitantium.
Autem quod natura quidem una est et una
et omnium voluntas, quia vero ypostas-
ses separate sunt et distant ab
invicem et secundum locum et tempus
et secundum eam que ad res est disposi-
tionem et secundum alia plurima, hoc gratia dif-
ferentes sunt voluntates et sententie.
In domino autem nostro Ihesu Christo quia quidem
differentes sunt ne differentes sunt et voluntates naturales

sive divinitatis sive humanitatis, id est vo-
luntative virtutes, quia vero una ypo-
stasis et unus volens, unum et quod vo-
luntabile, sententiam, gnomicon, id est signata
voluntas humana sua voluntate
sequente, scilicet divinam suam voluntatem,
et hec volente que divina eius volun-
tas volebat velle ea. Oportet autem scire
quia aliud quidem est thelisis, aliud vero bu- quia
lisis, aliud autem thelicon et aliud theliti-
co. Voluntas dicitur duobus modis, u-
no quidem naturalis voluntas est ipsa sim-
plex virtus volendi et dicitur apud gre-
cos thelisis, alio vero modo est vo- est
luntas que est quod thelisis,
et dicitur apud grecos thelisis, id est bulisis.
thelicon, id est voluntabile autem est
quod suppositum est per se voluntati
res, scilicet quia voluntatem putamus movet
appetitus ad cibum quidem simpliciter
quod appetitus motus voluntatis
rationalis, thelisis voluntas est,
appetitus autem qui ad cibum vo-
luntas est secundum significatum ipse autem thelicon
absolute thelisis, id est voluntabile est.
thelitom, id est voluntativum autem est quod
habet voluntativam virtutem,
puta hotelon, id est volens autem
ipse qui utitur voluntate, secundum pri-
mum significatum. Sciendum autem est
quia voluntas cum secundum primum significa-
tum est dicitur utique voluntativa
que dicitur voluntas naturalis, cum neque autem
significat thelicon voluntabile et
de thelima, id est voluntas sententialis.

XVI

De operatione et actione.

Oportet scire quia omnes predicte
virtutes et cognoscitive

7 uitales 7 uniuersales 7 artificiales op
ationes dicuntur. operatio enim est uniuscuiusque
cuiusque sicut uirtus 7 motus 7 rursus
operatio est uniuersalis sicut uniuersalis motus.
unum manifestum quoniam quorum scientia eadem
horum 7 operatio eadem quorum autem non dif
ferentes horum 7 operationes differen
tes. possibile est scientiam ex parte
esse naturali operatione. operatio rursus
est uniuersalis manifestatiua uniuscuiusque sicut
uirtus 7 rursus operatio est natura
lis 7 prima semper mobilis uir
tus autem intellectualis. hoc est semper
est mobilis uero naturalis ab ipsa semper
per irrigata. 7 rursus operatio
est uniuersalis uniuscuiusque sicut uirtus et
motus qua enim solum quod est non ens di
cunt autem operationes 7 gestiones actus
ut loqui ambulare comedere ui
dere 7 que talia sunt 7 passiones uniuersales
multotiens operationes dicuntur puta
famem sitis 7 que talia. dici
tur autem rursus opus 7 operatio 7 ultimus quod
greci apotelesma dicunt. dupliciter
autem dicitur uirtute 7 operatione. dicimus
enim puerum lactantem uirtute gramma
ticum. hic enim aptitudinem percipien
dum non sit grammaticus. dicimus rur
sus grammaticum 7 uirtute grammatice
7 operatione operatione quidem qui habet scientiam
grammatice uirtute uero quoniam potest ex
ponere non operatur autem exponendo dicimus
rursus operatione grammaticum quoniam o
peratur scilicet exponit. oportet igitur scire quoniam
secundum modum communis est et que uirtute
7 ei qui operatione secundum quod est qui
uirtute primum autem ei qui operatione
operatio non est prima. 7 sola uero que per

se eligibilis. scilicet rationalis 7 libera arbitrio
uita. 7 est que secundum nos spe<...>i constitu
ta qua priuantes dicimus uestio quia
enim dum hominem dicit. operatio est natura
motus efficiens effectiuum aut dicit quod
ex se ipsum mouet. **De uoluntario et i**
nuoluntario.

Uia non 7 inuoluntarium uoluntario.

In actu aliquo est sed 7 id quod
non estimatur inuoluntarium
in actu quod est ultra autem quod 7 quod
uoluntarium est inuoluntarium non solum in pati
endo. sed 7 in agendo ponitur. opor
tet scire quoniam actus operatio rationalis
actus autem sequitur laus uel uituperati
o 7 hii quidem eorum cum delectatione
hii uero cum tristicia aguntur. sed et
hii quidem eorum sunt eligibiles a
gentibus. hii autem fugibiles 7 eli
gibilium hii quidem semper eligi
biles hii uero secundum quoddam tempus sunt
7 fugibilium 7 rursus hii quidem
actuum misericordiam consequuntur. hii autem dig
ni habentur indulgentia. hii autem
odio habentur 7 puniuntur. igitur uolu
tarium quidem omnino sequitur laus
uel uituperatio 7 cum delectatione agitur 7
eligibiles esse actus agentibus. uel
semper uel tunc cum aguntur. inuolun
tarium autem uel indulgentia dignum
estimari 7 cum tristicia agi 7 non
esse eligibiles. nec per se ipsum persi
stere quod agitur 7 sic non perficiatur.
inuoluntarium autem hoc quidem est secundum
uiolentiam. hoc autem per ignoran
tiam secundum uiolentiam quidem cum fit
cuius principium. scilicet causa deforis est.
cum alio uim patiuntur nequaquam
persuasi in consensum. scilicet propriu

XXIII

in aliquo

extorsium

Inuoluntarium est

impetu. ut uniuersalis constitutum
uel pugnos ipsos quia in uiolentiam
deducitur factum. quod et determina
tur inquiens: cuius principium extrinsecum
est. nil conferente sed passo uim
petu uim passo. principium
autem extrinsecum causam quia autem
per ignorantiam inuoluntarium est
aliquis ebriam causam ignorantie
sed ita contingat. si enim ebrius quis homi
cidium faciet. ignorans quod occi
dit non tamen inuoluntarie causam
enim ignorantie. scilicet ebrietatem
ipse egit. si autem quis assueto lo
co sagittans preter transeuntem
interficit per ignorantiam dicitur
inuoluntarie hoc fecisse. inuolun
tario quidem duplex existente. hoc quidem per
uiolentiam. hoc autem per ignorantiam
et uoluntarium utique oppositum
erit enim uoluntarium quod neque per uiolen
tiam neque per ignorantiam fit uolun
tarium igitur est cuius principium
hoc est in ipso sciente sin
gularia per que et in quibus est actus
singularia autem sunt que uocantur
arethee constitutiue particulares. pu
ta quis sit. quis fecit quis est qui pas
sus est. quid scilicet id quod actum est for
te exercitu quo scilicet organo. ubi scilicet
loco. quando scilicet in quali tempore. qua
liter modus actus propter quid scilicet propter
quam causam. sciendum quod sunt quedam
media inuoluntarium et uolunta
rium que indelectabilia et tristitia
et propter maius malum acceptamus.
ut propter naufragium iactamus.
quam in naui scientes quod interimes

et intractabilia uolentes quidem facimus
non tamen et eligentia et quecumque per re
pentem agimus non preconsiliati uolunta
rie facimus. non tamen et secundum electionem et
unde repente sunt uenit nobis uolunta
rie quidem non tamen et eligentibus et qui
thesauro sui spe potitur uoluntarie
potitus est non tamen ut eligens omnia
hec uoluntaria quidem preterea quia in eis le
tantum non tamen et secundum electionem. preterea quia non
a consilio. oportet autem consilium consilium antecede
re electionem sicut dictum est. De eo quod
in nobis est de libero arbitrio.
Qui de libero arbitrio sermo est hic
quod in nobis est primam quidem habe
tionem si quod est in nobis. multi enim sunt
qui ad hoc obuiant. sed autem quid sit quod in
nobis sunt et quorum potestatem habe
mus etiam causam scrutari. propter quem qui fe
cit nos deus libero arbitrio fecit. resu
mitis quod de primo quod primum dica
mus demonstrantes. quoniam sunt quedam in
nobis ex huius quod habitum contentionem
ducimus et dicamus ita eorum que sunt
omnium aut deum autem causam esse uel neces
sitatem uel quamcumque. i. fortunam
uel non uel euentum. uel casum. sed dei quidem
opus substantia et prudentia necessitatis uero
eorum que semper similiter habent motum
fortune uero ex necessitate quam propter ea
perficit. et eorum et hec necessitatis est nature
ut generatio. augmentatio. corruptio
plante et alia. euenientes euentus
autem que rara et inopinabilia. deffi
niunt enim euentum concursionem et con
currentiam duarum causarum alicuius principium
habentium aliud quidem preter id quod aptum
natum est perficientium ut sepulchrum.

fodientem thesaurum inuenire. nam non. scilicet
qui posuit thesaurum ita posu
it ut inueniretur et hic neque qui
uenit ita fodit ut thesau
rum inueniret. set hic
quidem ut quando
uellet auferret.
hic autem ut
sepulchrum.

fecit. Contingit autem aliquid quod pre-
ter id quod eligitur utrique casus in automato
et irrationalium simptomati sine
natura et arte. Ita ipsi autem est quod ho-
minis ubicumque per homines, siquidem ho-
mo non est causa et principium actuum, si eius deo
facere inscribere quis actus et iniustos
et necessitati. Non enim eorum que secundum simili-
tudinem sunt et fortune et eius contingen-
cium. Si uero nec eorum que fortune dicuntur et
non nec eius opera animalia sunt et plante nec
elementum non eius iure et incomparabiles
sunt hominum actus et casum in automatorum
que dicuntur uel irrationabilium symptoma-
ta casus relinquitur utique ipsum
agentem et facientem hominem prin-
cipium esse propriorum operum et arbitrio
liberum. Amplius si nullius est principium
actus homo superflue habet consiliarium.
Ad quid enim utetur consilio nullius eius
dominus actus? Omne enim consilium actus gratia
quod autem optimum et preciosissimum
eorum que in homine sunt utique enunciare
inconuenientissimum utique erit. Si igitur
consiliatur actus gratia consiliatur. Esse enim
consilium actus gratia et propter actum. De his

que sunt in nobis. XVI

Eorum que fiunt
hec quidem sunt in nobis, hec autem non in no-
bis. Igitur in nobis quidem sunt que nos su-
mus ubi arbitrio facere et non facere.
Hec enim omnia que per nos uoluntarie
aguntur non enim uoluntarie dicentur
agi actu non ente et simpliciter que-
cumque laus uel uituperatio et in quibus
est consilio et lex. Principaliter autem
in nobis sunt animalia omnia et de quibus consilia-
mur. Consilium autem eorum que pariter contingit
est. Pariter autem est contingens est quod et

ipsum possumus et oppositum eius. Facere autem
huius electionem intellectus nostra et hec est
principium actus. Hec igitur sunt que in nobis que
pariter contingit: puta moueri et non
moueri, impetum facere et non facere, ap-
petere necessaria et non appetere, mentiri et
non mentiri, dare et non dare, letari
in quibus oportet et non letari sicut in quibus
non oportet, et quecumque talia in quibus sunt
uirtutes et malicie opera. Hec enim
sumus ubi arbitrio facere. Eorum
autem que pariter contingit sunt et artes,
in nobis enim est percipere quascumque uo-
lumus artes et non percipere. Oportet
scire quod electio quidem actiuum semper
inhesit actibus, aut instruciens (?)
prohibens secundum quod dicitur modum prouiden-
tie. Propter quam causam liberi arbitrio
Hec euiuis? facti sumus. XVII

Quia enim rationale consequenter commutetur
liberum arbitrium. Omne enim generabile
et uertibile est. Quorum enim prin-
cipium generationis a uersione incepit
necesse hec uertibilia. Uersio autem est uo-
catio a(d) esse deductum et subiecta
materia aliquid quid generari. Igitur anima-
ta quidem et irrationabilia uertuntur secundum
prelectas corporales alterationes
rationabilia uero per electionem. Rationalis enim
quidem hoc quidem est contemplatiuum,
hoc autem actiuum. Contemplatiuum
quidem igitur excogitatur ut habere
entia. Actiuum est autem quod consilia-
tiuum quod determinat actibus rationem
rectam et uocatur contemplatiuum
quod intellectum, actiuum autem
rationem et contemplatiuum quod sapi-
entiam, actiuum autem prudentiam

sunt
hominem
XVI
ratio
XVII
inuenimus
commutari
ex
ex
recipimus
commutari
ex
ex

Omnis igitur consilians uir ipse in se ipso en
te elicite actibilium consiliatur ut quod
preiudicatum est ex consilio eligat et
eligens agat. si uero sub ecenititate
constitutio rationali liberum arbitrium
aut enim non erit rationale aut rationale
ens deus erit actiuum et liberum ar
bitrio. unde et irrationalia non sunt libero
arbitrio. aguntur enim magis animalia
quam agant. ideo non contradicunt naturali
appetitui sed simul appetierit quod im
petum faciunt ad actum. homo autem ro
nalis ens agit magis nimium quam agitur.
ideoque appetens si equidem uelit
et potestatem habet refrenare ap
petitum uel sequi eum. unde irratio
nalia quidem nec laudantur nec uitu
perantur. homo autem et laudatur et uitu
peratur. Oportet scire quoniam angeli
rationales entes arbitrio libero
existunt. sunt et cabiles et uertibiles
et ostenditur quod diabolus bonus a
ditore factus. libertate uero arbitrii ma
licie inuentor effectus et que cum ipso
apostatice uirtutes. scilicet demones
reliqui uero agmina angelorum quod in
bono permanserunt. De hiis que

horum a quibus non sunt in nobis

in nobis sunt quidem ex hiis que in nobis
sunt principia. scilicet causas. hec est
renuntiationes actuum uirtutum in pre
senti et in futuro seculo reliqua uero omnia
a diuina uoluntate dependerant.
Nam generatio quidem omnium creator. cor
ruptio enim propter maliciam nostram
inducta est ad supplicium et utili
tatem. deus enim mortem non fecit neque
letatur in perditione uiuentium

sed hominem autem magis magis mor
sub est per ade preuaricationem. similiter autem
et reliqua non omnia deus reponendo, et enim
generatio nostra conductricis eius uirtutis
est et permanentia continentie eius est uir
tutis. et gubernatio et salus prouidentie eius
est uirtutis et bonorum eternorum largitum
a bonitate eius est. custodientibus ea que
sunt secundum naturam in quo et creati sumus. quia uero
quidam contradicunt prouidentie dicamus
pauca et de prouidentia. De prouidentia.

Prouidentia igitur est que ex deo est ad exis
tentia sit cura. et rursus
prouidentia est uirtutis uoluntas dei
propter quam omnia que sunt conuenientem de
ductionem susceperunt. si autem dei uo
luntas est prouidentia. omnino necesse est
omnia que prouidentia fiunt secundum
rectam rationem et optima et deo de
centissima fieri et ut fieri est melius fieri.
necesse est enim eundem esse factorem omnium
et prouisorem. neque enim decens neque con
sequens alium quidem factorem esse omnium
sed alium autem prouisorem. ita enim
in indecillitate omnino sunt utique. hic
quidem faciendi deus igitur est et factor
et prouisor sed factiua eius uirtus et conten
tiua et prouisiua bona eius uoluntas est.
omnia enim quecumque deus fecit in celo et
in terra. et uoluntati eius nullus resis
tit. uoluit generari omnia et generata
sunt. uult consistere mundum consistit
et omnia quecumque uult fiunt. quod autem
prouidet bene retinuisse intelligere
utique quis ita; solus deus bonus non est
et sapiens ut autem igitur bonus prouidet. qui
enim non prouidet non bonus. et enim et homines

z

quidem
ordinet
XVIII
prouisio
XIX
-ncte
eorum
h a prouidere
uolunt

et irrationalia. Propterea filius prudentis
nescit et qui non prudenter exprobrat. Ut autem
sapiens optime eorum que sunt contem-
plantur. Oportet igitur huius attendere omnia
admirari omnia laudare omnia
inperscrutare acceptare que prudentie
sunt opera et si appareat multis
iniusta supra incognoscibilis et incom-
prehensibilis est dei prudentia et co-
gitationes eius. Omnia autem dico
que non in nobis que enim in nobis non prudentie
sunt sed nostri liberi arbitrii
prudentie autem quod per acceptionem
sunt. Hec autem secundum concessionem secundum acceptationem.
Propter quod quecumque in ea
dictiue sunt sunt bona. Per concessio-
nem autem concedit eum instantem et
iustum iniquitate in calamitates ut ea
que in ipso latet virtutem alius mani-
festam faciat ut in iob. Aliquando
concedit in conveniens quid agi
ut per operationem estimatum inconveni-
entem magnum et mirabile di-
rigatur ut per crucem salutem hominum
secundum alium modum concedit pati sanctum
male ut non exercita conscientia exci-
dat vel exercita in virtute et gratia
insolentiam excadat ut in paulo.
Delinquit quis ad tempus in direc-
tionem aliorum ut petrus secundum ipsum intu-
entes. Alii erudiant ut in laza-
ro et divite. Illi enim videntes quasi
dei patientes contumeliis delinquunt quosdam
in alterius gloriam non propter eorum et parentum
peccatum ut qui a nativitate cecus in gloriam
filii hominis. Rursus concedit quis pati
in alterius zelum ut gloria eius qui pas-
sus est magnificata in pigritia alius
passio fiat spe future glorie et delec-
tio eternorum bonorum ut in martiri-
bus concedit quis et in nefariam
incidere operationem quatenus in correctionem
alterius deterioris passionis ut pu-
ta est quis elatus in virtutibus et dic-
tionibus ei concedit. Hic deus in adulterium
incidere ut excasu in sensum veniens
proprie infirmitatis humilietur et adue-
niens confiteatur domino. Oportet scire
quoniam electo quidem operationum
nobis est. Finis autem bonarum quidem
deo. Malorum autem dependet iuste coo-
perantis propter electionibus eligenti-
bus bonum in recta conscientia secundum precog-
nitionem eius malarum autem derelicto-
nis dei. Rursus secundum precognitionem
eius iuste delinquentis. Derelic-
tionis sunt species due. Est enim delicto
dispensata et erudita. Et est
delicto finalis desperata. Dispen-
sata quidem et erudita que
ad directionem et salutem et gloriam pa-
tientis fit et ad alterius zelum
et imitationem vel ad gloriam dei.
Finalis autem delicto quando deo omnia
que ad salutem faciente insensibilis
et inmedicabilis manet. Autem incura-
bilis ex proprio proposito permane-
ret homo tunc traditur in tota-
le perditionem ut iudas. Parcat
nobis deus ut eruat a tali delic-
tione. Oportet autem scire quod multi modi
sunt dei prudentie et in sermone
interpretari et intelligi comprehe-
di potentes. Oportet noscere quod omnes
tristes sunt uenientes. Huius qui
cum gratiarum actione suscipiunt

per

Ponto

Ponto

opin

Apv

epm

Sm

ad salutē inducuntur. et in omnis
utilitatis sunt. Oportet scire
qđ deus antecedenter uult oēs
saluari et regno eius potiri et
fortunari. non enim ad puniendum plas
mauit nos s; ad participandum
bonitatem eius ut bonus. peccantes
autem uult puniri ut iustus
est. ergo prima quidem antecedens uolun
tas et acceptatio ex ipso existens
secunda autem sequens uoluntas et con
cessio ex nostra causa. et ipsa duplex
h quidem dispensatiua et erudi
tiua ad salutem. h autem despa
rata ad finalem punitionem ut
diximus. h autem in hiis que non sunt in
nobis. eorum autem que in nobis que quidem
bona antecedenter uult et accep
tat. que prauitatem autem et uere ma
la nec antecedenter nec consequenter
uult. concedit autem liberō arbitrio
quod quidem enim sed nimirum fit non uolente
nec uiolentie. prouidet autem deus omni
creature benefaciens et erudiens
et per ipsos multociens demones
ut in iob et in porcis. De pre

cognitione uel predestinatione.

Oportet noscere quod omnia quidem
precognoscit deus. non autem omnia
predestinat. precognoscit deus
non autem omnia predestinat. precog
noscit enim et que in nobis non pre
destinat autem ea. non enim uult mali
ciam fieri nec compellit uirtutem.
quare diuine precognitionis iussionis opus
est predestinatio. predestinat autem que
in nobis sed precognitionem eius predi
cauit omnia deus per bonitatem

et iusticiam eius. Oportet autem cognoscere quoniam
uirtus quidem ex deo data est nature.
et ipse est omnis boni principium
et causa et sine eius cooperatione et auxilio im
possibile est bonum uelle uel facere.
In nobis autem est uel permanere in uirtu
te et sequi deum ad hec uocantem
uel recedere a uirtute quod est in malici
a fieri. et sequi dyabolum ad
hanc uocantem uiolenter. mali
cia enim nichil aliud est nisi reces
sio boni. quemadmodum et tenebre a lu
mine est recessio. manentes igitur in eo
quod secundum naturam est in uirtute sumus.
declinantes autem ex eo quod secundum naturam id est
ex uirtute ad id quod preter naturam de
uenimus et in maliciam sumus. penitentia
est ex eo quod preter naturam ad quod secundum naturam.
et ex dyabolo ad deum reuersio per
compunctionem et labores. Hic igitur homi
nem conditor constituit masculum
statuit et tribuit ei sua ipsius
diuinam gratiam et racione eius per
hanc ipsum fecit. unde et animalium
nominationem prophetice ut seruorum ip
si datorum dominatorem fecit. secundum ymagi
nem enim dei et racionalis et intellectualis
et liberi arbitrii factus decenter ter
restrium et honoratus principatus suscepit
a communi uniuersorum conditore. sciens
autem precognitor deus quod in transgressi
one fiet et sub corruptione cadet
fecit ex ipso feminam auxilia
tricem sibi ipsi secundum ipsum. auxilia
tricem autem ad eam que per genituram
id est per generationem post transgressionem
generis ex successione consistentiam.
prima enim plasmatio. genesis

ul' scđe

Jam n. sedm pcognitionē

i. generatio vero et non genimen sui, i. generationem, genesis quidem dicitur que ex deo prima plasmatio, genimen sui autem que ex condempnatione mortis propter transgressionem ex condempnatione [illegible] successio. Hunc posuit in paradyso et intelligibili et sensibili. In sensibili enim super terram degebat corporaliter, anima autem cum angelis conversabatur, et divinas intelligentias et hiis nutriebatur, nudus simplicitate et inartificiali vita, ad solum conditorem per creaturas elevatus et eius contemplatione voluptabatur [?]. Quoniam igitur ipsum per se potestatem arbitrii voluntate fecit, deus ordinavit, dat legem eum gustare de ligno cognitionis, de quo ligno sufficienter in eo quod de paradyso sermone [illegible] nostram [illegible] scripture. Hoc mandatum ipsi dat promittens quod si custodiet dignitatem anime victoriam tribuens rationi, cognoscens creatorem et huius custodiens preceptum, eterna participabit beatitudine et vivet in eternum, melior fiens morte. Si autem animam dejiciet corpori et corporis preferens delectabilia, proprium honorem ignorans et insipientibus assimilabitur iumentis, eius qui fecit iugum excutiens et divinum eius despiciens preceptum, morti erit obnoxius et corruptioni et labore serviet miseram trahens vitam. Non enim erat utile inexpertem existentem et inprobatum incorruptionem sortiri, ut non in superbiam incidat et iudicium

dyaboli in quo ille. Ille enim propter incorruptibilitatem post eum que ex electione casum, ea que in malo inpenitibilem habuit et immutabilem infixionem. Sicut rursus et angeli post eam que ex eligentia virtutis electionem eam que in bono per gratiam intransmutabilem confirmationem. Oportebat igitur primum probatum hominem et expertum per observationem mandati perfectum ita incorruptionem virtutis ferre bravium. Medius enim dei et yles factus per observationem quidem mandati post ereptionem eius que ad entia naturalis habitudinis unitur deo per habitum, eam que est boni intransmutabilem infixionem suscipere intransmutabiliter futurus erat. Per transgressionem autem ad ylem magis motus et ei causa [?], in quo dei avellens corruptioni familiaris existeret et passibilis pro impassibili et mortalis pro inmortali, et copulatione indigens et fluxilis genitura, et generationis indigens et desiderio vite et voluptuosis quidem que hanc constituentibus possidere. Ad eos autem qui eorum privationem [?], sicut per iratores [?] intrepide [?] invideret [?] et desiderium quidem excedens ad ylem furorem autem ex salutis [illegible] in unico transferre ad id quod eidem est hostem, scilicet [?] dyabolum. Invidia igitur dyaboli vincitur homo. Non enim ferebat invidiosissimus et odio sui bonorum ipse demon prelatione inferius factus non superioribus fortunari. Unde veritatis spe [?] decipit miserum hominem et ad propriam [illegible]

conditione · extolens · elevabatur · ei · custodiens [?] · [illegible] · eum · adhuc · ut · intellectum · prudentes · decipit

De diuina dispensatione 7 de ea q̄ ad nos cu(ra) 7 nostra salute

igi(tur)

Incipit Tercius Liber.

Hunc altitudinē claritatis recludēs ad simile infert casus lucratiuū. Hac inmissione archeraci. i. princi pis mali demonis decept(um) hominē 7 seductoris mandatum non custo dientē 7 denudatum gra(tia) 7 ea(m) q̄ ad dei p(re)sentia exutum 7 tectū mansiōe uite aspirate. H(oc) enim mōstrat folia ficu(s) 7 etiam tunica mortificatiōe. s. mortalitate 7 g(ro)ssitie carnis. hoc ē mortifi natū pelliū cōinducto. 7 a p(ar)adyso iusti dei iudicio f(a)c(t)um exulē 7 morte (con)dempnatum 7 corrupcioni suppositum n(on) despexit (con)paciens d(eu)s qui ēē dedit 7 bn̄ ēē largit(us) est. Sed multis p(ri)us pedagogice erudiuit. ut 7 ad (con)uersionē. uocauit timo re 7 tremore aque diluuio toci g(e)n(er)is pauloni(n)i omīmodū des tructione 7 (con)fusiōe 7 diuisione linguarum angelorum p(re)sidatu celia ci uitatum incendio. typicis dī ap paritionib(us) plus uincens uincto rib(us) signis 7 p(ro)digiis 7 uariis u(ir)tutib(us). lege p(ro)p(he)tis. p(er)que quod in studium ducebatur. s. h(oc) erat p(e)cca(ti) destructio multiplici effusi 7 in seruitutē redigēns hominem 7 oēm sp(eci)em malicie (con)gerentis in te 7 ad hoc n(on) ēē hominis reuisio q(uonia)m per p(e)cc(atu)m mors in mundum introi uit uelud quedā fera siluestris 7 in(con)sueta hu(m)anam deuastās

uitā oportebat aut(em) redimere futur(os) infecabile ēē 7 n(on) morti per peccatum obnoxium. amplius aut(em) incita ri 7 renouari n(ost)r(u)m 7 ope pedago gice erudiri. 7 doceri uirtutis uiā a corruptiōe quidē seducentem ad uitā aut(em) introducentū eternā. finis magnū ēē (christ)um. p(h)ilantropeie. i. amoris hoim clementie demonstrat pelag(us) ipse enim 7 (con)di tor 7 d(omi)n(u)s eam que a (christ)o plasmate suscep luctatur 7 opere magister doctor fit. 7 q(uonia)m d(omi)natus sp(er)e ini micus decep hominē carnis p(ro) blemate. i. p(er)mansiōe decipit 7 mōstrat sic bonitas 7 sapia 7 iusticia 7 potentia dei. i. tua boni tas quidē q(uonia)m n(on) despexit ipsi plas matis infirmitatē s(ed) uiscera ei (con)mota sunt in ipso cadente 7 manū porexit. iusticia q(uonia)m hoīe uicto non alio facit uincere tyran num. sed ineripuit ex morte hoi ne sed quondā per pecc(atu)m in seruitutē redegit mors. h(ec) bonum 7 iustus uictorem rursus (con)fert sibi sile re saluauit. q(uia) aporon. i. difficile erat sapia q(uonia)m inuenit. aporu. i. difficilium solone. i. congrue decen tissimā acceptantē enim dei 7 p(at)ris unigenit(us) filius 7 (ver)bum dei 7 deus qui erat in sinu patris q(uo)d homousios i. (con)substancialis patri 7 sco sp(iritu)i. qui p(ro)pter eos nos. i. ante secla. qui anarchos. i. sine principio qui in principio ē 7 q(uo)d apud dm̄ 7 pat(re)m ē 7 d(eu)s ē inclinans celos descendit. i. non humiliatā ipse altitudinē humiliās s(ed) humilitate

uero

bene

condescendit suis ipsius seruis condescen
sione et inenarrabili et incomprehensi
bili. hoc enim monstrat descensio. et deus
existens perfectus homo perfectus fit et perficitur quod omni
um nouorum nouissimum quod solum no
uum sub sole per quod infinita dei osten
ditur uirtus. quid enim maius quam deum fie
ri hominem. et uerbum caro intransmutabi
liter factum est ex spiritu sancto et maria sancta
semper uirgine et dei genitrice. et me
diator dei et hominum existit qui solus
clemens phylanfropos id est amator ho
minum. non ex uoluntate uel concupiscentia uel
coitu uiri uel generatione uolupti
osa in incorrupta matre uirginis concep
tus. sed ex spiritu sancto et prima ade ge
neratione. et fit obediens patri per ea que
secundum nos et ex nobis assumpsit nostram in
obedientiam sanans et hypogrammos
id est subscriptio nobis obediencie fiens qua
sine non est salutem fortunari. De

Materia inceptionis uerbi dei
et diuina eius incarnatione.

Angelus enim domini missus est
ad sanctam uirginem ex dauitica tri
bu deductam. manifestum enim quod ex tri
bu iuda ortus est dominus. ex qua tri
bu nullus attendebat altari. ut et diuinus
dixit apostolus. de quo post dicemus. dili
gentius et certius. cui euangelizans
dixit. Aue gratia plena dominus tecum.
hec autem in sermone turbata est et inquit
ad ipsam angelus. Ne timeas mari
a inuenisti enim gratiam apud deum. et pari
es filium et uocabis nomen eius iesum.
ipse enim saluabit populum suum a peccatis
suis. unde et hoc nomen ihesus saluator in
terpretatur. ipsa uero diaporousis id est ambi
gente quomodo erit hoc quoniam uirum non
cognosco. Rursus inquit ad ipsam
angelus. spiritus sanctus superueniet in te et uirtus
altissimi obumbrabit tibi. ideo et quod nascetur sanctum uo
cabitur filius dei. hec autem ad ipsum. Ecce an
cilla domini fiat michi secundum uerbum tuum. ante
post assensum igitur sancte uirginis spiritus sanctus
superuenit super ipsam secundum domini sermone
quem dixit angelus purgans ip
sam et uirtutem susceptiuam uerbi dei
tatis tribuens. simul et autem generatiuam. et tunc tunc
obumbrauit super ipsam dei altissi
mi enypostatos id est ypostasim ha
bens sapientia et uirtus que filius dei et
que patri homousios id est consubstantialis. uelud diuinum diuin
num sporos id est semen et compegit sibi
ipsi ex castissimis et purissimis
sanguinibus carnem animatam rationali anima
et intellectuali primitias nostre masse
non spermaticos non seminaliter sed conditiue
per spiritum sanctum non hiis que secundum
partem additionibus completa forma
tione sed sub uno perfecta ipsum dei uo
quod uerbum erat existens carnis
ypostasis. non enim per ypostati
id est per se existenti carni
unitum est deus uerbum sed inhabitans
in utero sancte uirginis incircumscripte
in sua ypostasi ex castis semper
uirginis sanguinibus carnem
animatam anima rationali et intellectuali sub
stituit primitias assumens mas
se nostre ipsum uerbum factum carni
ypostasis. quare simul caro simul dei
uerbi caro animata rationali et intel
lectuali. ideo non hominem deificatum
dicimus sed deum humanatum. cum enim natura deum
perfectus deus est natura perfectus homo idem ipse non

uitens ipsum neque fantasiae i. yma
ginariae dispensationis sed ex se per
uirginis et mulieris et intellectualiter animatae
carnis et ipso et esse sortitae. in unitas
sed ypostasim in se fuisse et inalterate
et inconfuse non transmutatas eius deita
tis ipsum secundum carnis eius puritatem
et illam. neque nesciens illam eius
carnis ipsum eius deitatis. neque ex
duabus naturis et in quibus assumpsit
ypostasim nec unam ipsum perficiens compositam.

Inconvertibiliter. **De duabus naturis**

enim et inalterabiliter unitae sunt ad inuicem
naturae. neque diuina natura excedente propria
simplicitate. neque utique humana
uersa in deitatem ipsam neque in existen
tiam recedentem. neque utique ex du
abus una facta composita natura.
Composita enim natura neutri earum
ex quibus composita est naturarum homo
usios. i. consubstantialis existere potest. ex alia
lius perficiens aliud praeter eas. ut corpus
quod ex quattuor elementis compositum est. neque
igni dicitur homousios. i. consubstantiale. neque
ignis dicitur. neque aer nominatur. neque aqua
neque terra. neque alicui horum est homo
usion. i. consubstantiale. Si igitur secundum hereticos
unius compositae naturae christus post unio
nem consistit existens. ex simplici natura
uersus est in compositam. et neque patri sim
plicis existentis naturae est homousios
i. consubstantialis. neque matri. non enim est ex deita
te et humanitate composita.
neque utique in deitate est et huma
nitate. neque deus nominabitur neque homo. sed christus
solum. et erit hoc nomen christus non ypos
taseos. i. personae eius nomen. sed
unius secundum ipsos naturae nominatiuum.

Nos unius naturae compositae christum nominamus
neque excelsius aliud quemadmodum ex anima et cor
pore hominem. uel ex quattuor elementis corpus. sed
excelsius eundem. nam ex deitate quidem
et humanitate deum perfectum et hominem
perfectum eundem esse et dici. et ex duabus
et in duabus naturis confitemur. Hoc autem nomen
sed ypostaseos. i. personae dicimus. non mo
notropos unimode de deo. sed
duarum naturarum existens significatiuum.
Ipse enim seipsum unxit. ungens quidem
ut deus corpus deitate sua. unctus autem
est ut homo. ipse enim est hoc et illud.
Unctio autem deitas humanitatis. Si enim
unius naturae compositae ens christus homousios.
i. consubstantialis est patri. erit igitur et pater composi
tus et carni homousios consubstantialis. quod incon
ueniens et omni blasphemia reple
tum. Qualiter autem et una natura contra
riarum substantialium differentiarum susceptiua
fiet. qualiter enim possibile eandem
ipsam secundum idem creabile esse et increabi
le. mortale et immortale. circum
scriptibile et incircumscriptibile. Si
autem et unius dicentes christum naturae
simplicem hanc dicent. aut nudum
deum ipsum confitebuntur et fantasi
am inducent humanitatem. aut nu
dum hominem secundum Nestorium. et ubi quod
perfectum secundum deitatem et humanitatem per
fectum. quando autem et duarum susceptiuum
christum dicent naturarum. unius
compositae naturae ipsum post unio
nem dicentes. quod enim unius est
naturae ante unionem omnibus
ubique est manifestum. sed hoc est quod facit
hereticis errorem. quod idem dicunt
ipsum et ypostasim. quia autem unam

unitas (?)
humanitatem
est
humanitatem

hominum naturam in quibus sciendum quod non
suscipientes in eam que anime et corporis
speciem habet causas. Impossibile est enim unam
non dicere animam et corpus ad invicem comparata
sed quod plurime ypostases i. persone
hominum sunt. omnes autem eandem
suscipiunt rationem nature. omnes enim ex
anima sunt compositi et corpore. et omnes
naturam anime participant et substantiam cor
poris possident et communem speciem pluri
marum et diversarum hypostaseon i.
personarum unam naturam inquimus. unaquaque
quaque scilicet ypostaseos i. persona du
as naturas habente et in duabus perfectis
naturis. anime dico et corporis. In domino
autem nostro ihesu christo non est communem speciem
suscipere. neque enim generatus est neque est
neque umquam generabitur alius christus ex dei
tate et humanitate in deitate et huma
nitate. deus perfectus idem et homo perfectus.
hinc non est dicere unam naturam in domino nostro
ihesu christo. Sed unius et duabus naturis
perfectis et divina et humana. sequi
mus generatam esse unionem esse non secundum
firmon i. commassationem vel confu
sionem. vel anticrasin i. complexionem
actionem vel theoplatos i. a deo remo
tis. dixit dyosdorus et severus
et horum contrarium neque secundum prosopicam
i. personalem vel schesticam i. habitu
dinem vel kantiariam i. secundum digni
tatem vel tanto buliam i. eadem volu
tatem consiliatorem vel homotimia i.
equalitatem honoris vel omonimi
am i. equivocationem vel eudokian i.
acceptationem ut dei inimicus dixit
nestorius et diodorus et mapsuesti
as i. theodorus et eorum demoniaco

actuatio est sed secundum compositionem et i. secundum ypo
stasim immutabiliter et inconfusibiliter et
inalterabiliter et indivisibiliter et inseparabi
liter et in duabus naturis perfecte se
habentibus unam ypostasim confitemur
filii et incarnatam. eandem ypostasim dei
sim dicentes deitatis et humani
tatis eius et has duas naturas conservantes se
salvari in ipso post unionem non segrega
tim et secundum partes ponentes unamquamque
sed unitas invicem in una composita
ypostasi substantialem enim inquimus unionem
eandem scilicet veram et non secundum fantasiam
i. ymaginationem substantialem autem non ut
duabus naturis perficientibus unam
compositam naturam sed unitis invicem
secundum veritatem in unam ypostasim com
positam filii dei et salvari earum substantia
lem differentiam. Permanet enim creabile
mansit creabile et quod increabile
increabile et mortale. mansit
mortale et inmortale et inmorta
le. et circumscriptibile circumscripti
bile et i. incircumscriptibile
incircumscriptibile. visibile visibi
le. invisibile invisibile. et hoc quidem
refulget miraculis. hoc autem conviciis
subiectum. Assumit autem propria familiaria sibi
facit humana verbum ipsi enim sunt quod secundum eas
incarnationis sunt et tradit carni
sua propria secundum retributionis modum
propter eam que ad invicem partium circum
incessionem et eam que secundum ypos
tasim unitionem et quoniam unus erat
et idem qui et divina et humana
agebat in alterutra forma cum
alterius communione. Propter quod utique et
deus glorie crucifixus esse dicitur.

et minime divina eius patiente natura
et filius hominis ante passionem in ce-
lo esse insensate dicitur est ut ipse
dominus dixit. unus enim erat et idem
deus glorie qui natura et veritate filius ho-
minis, id est homo genitus est, et eius et mira-
cula et passiones cognoscimus
et si secundum aliud mirificabatur et secundum
aliud passiones ipse sustine-
bat. Sciendum eius quidem unam eius ypo-
stasim, ita et naturarum substantialem diffe-
rentiam salvari. Qualiter autem
salvabitur differentia nisi salvatis
hiis que differunt hiis differentia
est. differentia enim differentium est differentia. Se-
cundum rationem quidem qua differunt ab in-
vicem nature Christi, id est ratione substantie, in-
quimus copulari ipsum extre-
mis; secundum quidem deitatem pa-
tri et spiritui sancto, secundum autem humanitatem
et matri et omnibus hominibus.
Qua autem ratione copulantur nature
eius, differre ipsum inquimus a
patre et spiritu sancto et matre et reliquis
hominibus. copulantur enim eius nature
ypostasi, id est persona; unam
ypostasim compositam habentes secundum quam
differt et a patre et spiritu et matre
et nobis. **De modo recte divisionis**
et redibutionis et adunationis
Sciendum quoniam quod aliud est substantia aliud ypos-
tasis multotiens diximus, et quoniam sub-
stantia quidem communem et circumcontentivam
speciem omoideon, id est earum que eiusdem sunt
speciei, hypostaseon, id est personarum,
ut puta deus, homo; ypostasis autem
individuum demonstrat, patrem et
filium, spiritum sanctum, petrum, paulum.

Sciendum igitur quod deitatis quidem
et humanitatis nomina, scilicet autem
naturarum est representativum; deus autem et ho-
mo de una natura ordinantur quoniam
dicimus deus est incomprehensibilis, et u-
nus est, et quoniam unus est deus. accipitur autem et de
ypostasibus, ut particulariori suscipi-
ente ... nomine, ut quoniam inquit scrip-
tura: propter hoc unxit te deus deus tuus.
Ecce enim patrem et filium manifes-
tavit. et ut quando dicitur homo quidam erat
in terra Ausitide. Iob enim solum ma-
nifestavit. In domino igitur nostro ihesu
christo, quia duas quidem naturas cog-
noscimus, unam autem ypostasim
ex utrisque compositam, quando quidem
naturas respiciamus, deitatem et
humanitatem vocamus. quando autem
eam que ex naturis est compositam ypo-
stasim, quandoque quidem ex utrisque christum
nominamus et deum et hominem simul,
et idem et deum simul incarnatum, quandoque
autem ex una partium deum solum
et filium dei, et hominem solum et fili-
um hominis. et quandoque quidem ex excel-
sis solis, quandoque autem ex humilibus
solis. unus enim est qui et illud et hoc
similiter existit. hoc quidem ens
semper anectios, id est incausaliter ex patre;
hoc autem factus postea philanthro-
piam, id est amore hominum. Igitur
deitatem quidem dicentes non nomina-
mus de ea que humanitatis ydiomata;
non enim dicimus deitatem passi-
bilem vel creabilem; neque de carne, scilicet
humanitate, predicamus deitatis ydi-
omata; non enim dicimus carnem, scilicet
humanitatem, increabilem ypostasi

significat

ulsiont

aute

sive autem et si ex utrisque et si ex utraque
cum hanc nominamus utriusque ydy
omata ipsi imponimus. Etenim
Christus qui est utrumque et deus dicitur et ho
mo. et creabilis et passibilis et impassibilis
et quando ex parte filius deus nominatur. et
filius dei suscipit ea que coexisten
tis nature ydiomata. scilicet carnis. deus pas
sibilis nominatur et dominus glorie crucifixus
non secundum quod deus sit sed quod homo. idem ipse. et quando
homo et filius hominis nominatur suscipit
ea que divine substantie ydiomata et glo
rias. puer preeternos. i. ante secula
et homo anarchos. i. sine principio non secundum
quod puer et homo sit sed quod deus existens
preeternos. i. ante secula. factus est in ulti
mis puer. et hic est modus retri
butionis. alterutra autem retribuente al
teri que propria ypostaseos. i. perso
ne identitatem et eam que ad invicem circu
incessionem. secundum hoc possumus dicere de christo
hic deus noster super terram visus est.
et homo hic increabilis est et impassibilis
et incircumscriptibilis. De nume

Quemadmodum ro naturarum.

autem in deitate unam naturam
confitemur. tres autem yposta
ses. i. personas secundum veritatem existere
dicimus et omnia quidem naturalia et sub
stantialia simplicia esse dicimus. differentiam autem
ypostaseon. i. personarum in solis
tribus proprietatibus cognoscimus. anetio. i. in
causali et paternali et enaetio.
i. causabili et filiali et enaetio et processi
bili recognoscimus. Insecessi
biles autem ipsas et indistabiles
invicem et unitas et invicem et con
fusibiliter circumincedentes

participant et unitas quidem inconfusibi
liter. tres enim sunt et si unite sunt. distantes
autem indistanter et si enim unaqueque
secundum se ipsam subsistit. scilicet perfecta est
ypostasis et propriam proprietatem
scilicet existentie modum divisum
possidet. sed unite sunt et substantie et
naturalibus ydiomatibus et in non distan
do et inseparando a paternali y
postasi et unus deus est et dicitur eo
rum et divina et ineffabilia et omnem
intellectum et comprehensionem sic exce
dente dispensatione unius sancte trini
tatis dei verbi et domini nostri ihesu christi
duas quidem naturas confitemur
et divinam et humanam convenien
tes invicem et secundum ypostasim uni
tas. unam autem hypostasim ex
duabus perfectam compositam servant (in invicem)
autem dicimus duas naturas et post
unionem in una composita ypos
tasi. scilicet in uno christo et secundum veritatem
ipsas esse et ea que harum sunt naturali
a ydiomata. i. proprietates uni
tas nimirum inconfusibiliter et indivi
sibiliter et differenter et numerus. quemadmodum tres
ypostases sancte trinitatis et indis
tanter inconfusibiliter unite sunt et disc
et numerantur et numerus divisionem
et distantiam. vel alienationem vel in
cisionem in ipsis non operatur. unum enim
deum cognoscimus patrem et filium et
spiritum sanctum. eodem enim et ipsi enim. et si
unite sunt et si inconfusibiliter unite
sunt et si invicem circumincedunt. sed
eam que ad invicem et unionem et cir
mutationem non susceperunt custo
dit enim alterutra natura suum ipsi

increabilis

alterutra

autem

natura

solum

unitas

nisi proprietate incommutabiles sicque et unitae et unitas non intelligitur divisione. Unus enim est Christus in deitate et humanitate perfectus. Nullus enim divisionis vel unitionis causa aptius natus est esse quam quantitatis numerus [?] unitorum significativus sive unitorum seu discretorum. Unitorum quidem quoniam quinquaginta lapides sunt unitorum [?]; divisorum autem quoniam l. lapides iacent in campo. Et rursus unitorum quidem quoniam duae naturae sunt in carbone, ignis dico et ligni; divisorum autem quoniam non ignis alia est et ligni alia, alio modo unientes et dividentes et non numero. Quemadmodum igitur impossibile est tres hypostases deitatis et si unitae sunt ad invicem unam hypostasim dicere, propterea ut non confusionem et destructionem hypostaseon differentiae operemur; ita et duas naturas Christi quae secundum hypostasim unitae sunt impossibile unam numero dicere ut non destructionem et confusionem et inexistentiam earum differentiae operemur.

VI Quod communis divina natura tota in una[quaque] sui hypostaseon.

Communia et universalia praedicantur de subiectis ipsis particularibus. Commune igitur est substantia, particulare autem hypostasis. Particulare autem non quoniam portionem naturae habet partem [?], sed particulare numero ut atomum. Numero enim et non natura differre dicuntur hypostases. Praedicatur autem substantia de hypostasi i. persona quoniam in unaquaque homoideon hypostaseon i. eiusdem speciei [?] substantia perfecta est. Ideo non differunt ab invicem hypostases secundum substantiam sed secundum accidentia quae sunt characteristica i. designativa idiomata, characteristica vero hypostaseos et non naturae. Etenim hypostasin determinant substantiam cum accidentibus. Quare quod commune est cum proprietatibus est hypostasis i. persona; illa autem per se ipsa subsistit, substantia in hypostasibus contemplatur. Patiente igitur una hypostasi omnis substantia passibilis existens [?]. Sed quod quidem hypostasis est una suarum hypostaseon non tamen determinatur necesse esse et omnes homoideas hypostases compati patienti hypostasi. Ita igitur confitemur deitatis naturam omnem perfecte esse in una qualibet suarum hypostaseon i. personarum: omnem in patre, omnem in filio, omnem in spiritu sancto. Ideoque perfectus deus pater, perfectus deus filius, perfectus deus spiritus sanctus. Ita et in humanatione unius sanctae trinitatis verbi dei aiemus omnem et perfectam naturam deitatis in una eius hypostaseon i. personarum unitam esse humanae naturae et non partem parti. Ait denique divinus apostolus quoniam in ipso habitat omnis plenitudo deitatis corporaliter. Et rursus incarnationis eius discipulus et differens [?] in divinis magnus Dionysius ait quoniam totaliter nobis communicavit in una sui ipsius hypostaseon i. personarum. Non tamen enim dicere cogemur omnes hypostases sanctae deitatis, scilicet tres, omnibus hypostasibus humanitatis secundum hypostasim unitas esse. Secundum nullam enim communicaverunt ratione pater et spiritus sanctus incarnationi dei verbi nisi secundum acceptionem et voluntatem. Omni autem humanae naturae

Quod [illegible] personarum unita est humanae naturae et non pars parti.

partem

partem non [?] habet sed particulare numero ut

aim̃ unitã eẽ oẽm ditatis sbam
i ullo ei eoz q̃ plãtauit i nũ n
ds. ubũ aũt pncipio plasmãs
n̄ defet sz oĩa assũpsit cor aĩam
itlluale rõabile. ⁊ hoz ydioma
ta q̃ eiũ uni hoz ĩptieeps aĩal
n̄ ħabz. totũ ei tot assũpsit. ute
⁊ tot totõ unit ẽ. ut totĩ n̄ sa
lute gratificet q̃ ei ĩassũpt
ẽ n̄ curabile ẽ. vnitũ ẽ g carni
p̃ine diũ intellcm ubũ di ĩmedi
ate dĩuitate ⁊ carnis grossicei
hygenõton. i. duc l̃ pncipale
quid ⁊ aĩe ⁊ carnis intelles est.
Intelles aũ qd aĩe purissimũ sz
⁊ intelles ds ⁊ qñ quid 9cedit
amelioñ ppriam itlles xpi hy
gemoniam. i. pñcipalitate de
monstrat. vincit aũt amelioñ
⁊ sequit. id ⁊ h ag̃ q̃ dĩna uult
uolũtas. regio intlles fcs est
ditatis unite ipi f ypostasim
sic uideli ⁊ caro n̄ cõhitator ut
heticoz scelosa erat opto dicẽs
n̄ ei utiqz medimucon. i. mo
diũ capiet. 9imediumo. i. du
o media cõst. aiãs. mixta in
vicẽs quantũ aũt ds perfect
⁊ ho pfect ⁊ homsios. i. pri ⁊ nob
xpe dicetur. si pars siue natẽ
potitati hũane nature ĩ ipso.
unita ẽ. dicim aũ n̄m mãnt
resurrexisse amortuis ⁊ asce
disse ad celos ⁊ sede adexti ipi
h q̃ sed ẽs ypostasees resurre
xit ⁊ sedit adextis sz oĩs natã
ĩ se ypostasi. aũt deniqz diui
apo. 9surrexisse ⁊ 9sedisse nos

sce in ipso ⁊ hxc aũt aim. qm
qm ex cõib; sbantus unicõ ge
nata est oĩs ei suba 9nũs est
oĩm q̃ ab ipso 9tinent ypostase
on ⁊ n̄ ẽ inueñre pticulare ⁊ p
priã nãz. s. sbam. q̃ necce eãde
ypostasees ⁊ homsius. i. 9subiles
⁊ heronsion. i. alteri subẽ dcẽ
⁊ scãm trinitatẽ ⁊ honsion ⁊ he
reronsion. i. 9sbale ⁊ alteri sbe
f ditatẽ dcẽ. eãde q̃ n̄ ĩmia q̃oz
ypostaseon. i. psonaz 9sideret.
⁊ qm diuus n̄m ubi icarnatã
eẽ f batos ⁊ athanasiũ ⁊ kãril
lu. ditatẽ dicim vnitã eẽ car
ni. so n̄ possum dcẽ natã ypo
passa ẽ. n̄ ei passa ẽ ditas ĩpso.
dicim aũ hũam n̄m passam e
se. n̄ tñ oms ypostasees. i.
psonas hominũ ostendentes
⁊ ĩ hũa natura passũ eẽ xpm
9fitem. quare naturã uerbi
dicẽtes ipm ubũ signãm ubũ
unitã ⁊ q̃ eẽ sbe possidz hr ⁊ q̃
ppriis eius ypostaseos. i. psone.

De una ubi dei 9posita
ypostasi. cap.

Perfecte quid intemporale ⁊ eter
num aim dũnã ubi ypostasi
simplicẽ ⁊ ĩ 9positã icreabile
ĩcorporeã inuisibilem ĩtractibi
le incircũscriptibile oĩa hñte
quẽ hr pr ut ei homsion.
i. 9subistantiale natiuitatis m
⁊ habitudie a pñali ypostasi
differentẽ pfcẽ habentem un
q̃ a pñali secedẽtẽ ypostta
si. in ultimis aũt dieb; a

nos

di puritati

xpo

patris

hom

solum

in xpo

VII

p̄ncipalib; simul; ñ desistētes uer
bū incircūscriptibilr̄ īhitasse i
utō scē uirginis. asporos. i. in
seiabr̄ ⁊ ꝑpthesibilr̄ ut sciuit
ipse ⁊ ipsi p̄emō. i. p̄etna ei
ypostasi substituisse sibi ipsi
carnē ex scā uirgine. In omi
b; ḡ ⁊ ꝑ oīa erat ⁊ in ūtō
existēs scē dī genitricis ꝑ ipo
ceptu incarnatiōis. Incarnat
ḡ ē ex ipā assūmēs p̄mitias nr̄e
masse carnē aīatam aīa rōli
li ⁊ intellualī ut ipā existeret car
ne hypostasis q̄ dī ūbi yposta
sis ⁊ ꝯpōita gnat̄ q̄ p̄us simplex
erat uerbū erat ypostasis. ꝯ
posita ū ex duab; ꝑfcīs natis
⁊ dītate ⁊ hūanitate ⁊ fat̄
ipā dīne dī ūbi filiatōis ca
racteristicū ⁊ dt̄minatiū ydio
ma ꝑ q̄ discast a p̄re ⁊ spū
sc̄o caracteristica ⁊ det̄
minata ydiomata. ꝑ q̄ diffe
rt ⁊ a mr̄e ⁊ reliq̄s homīb;
fert aūt ⁊ dīne nature ydi
omata ꝑ q̄ unit ē p̄ri ⁊ spūi
scō ⁊ hūane nat̄e cognitōis
ꝑ q̄ unit ē ⁊ mr̄i ⁊ nob. diffe
ampli' aūt ⁊ a p̄re ⁊ spū ⁊ mr̄e
⁊ nob existēdo ⁊ dm̄ sil' ⁊ hoīem
eundē. Hec ē ꝯ ypostaseos. i.
ꝑsone maxīe ꝓpriū ydioma
cognoscim'. quia ꝑ ꝯsitemur
ipsū unū filiū filium dī ⁊ p⁹
īhūatōem ⁊ filiū hoīs eundē
unū xp̄m. unū dm̄. solū uni
genitū filiū ⁊ ūbū dī iesū
dominū nr̄m in duas ei' nat

et

tates uenerantes. unā q̄ ex p̄re
p̄emō. i. p̄etnā sr̄ tām ⁊ īdem
⁊ ipse ⁊ sūm ⁊ unā q̄ in ultimis ꝑ
nos ⁊ ꝓp̄ nos ⁊ sr̄ nos ꝑ nos
q̄m ꝑ nr̄am salutē. sed nos
q̄m nat' est hō ex muliere ⁊ ꝑ
ꝯceptōis sr̄ nos q̄m ñ ex semie
ꝑ ex scō spū ⁊ scā uirgīe. supra
legē ꝯceptōis ñ deū solū ipsū
ꝑdicantes nudū a bea q̄ sed nos
hūanitate. nec ūtiq; hoīem solū
dēnudantes ipsm̄ dītate ñ aliū ⁊ a
liū ꝑ unū ⁊ eundē simul ⁊ deum
ꝑfectū ⁊ hoīem ꝑfectū totum
deū ⁊ totum hominē eūdē to
tū deū cū carne ei' ⁊ totū hoīem
⁊ cū sr̄ dīna ei' dītate. ꝑ hoc aūt
q̄ dicim' perfectū deū ⁊ ꝑfcm̄ ho
minē. plenitudinē ⁊ indeficientiā
manifestantes natāꝝ. ꝑ hoc aūt q̄
dicim' totū deū ⁊ totū hominē
monadicon. i. singlaritatē ⁊ in
sectabilitatē monstrātes ypos
taseos. i. ꝑsone ⁊ unā nām dī ū
bi incarnatā ꝯfitentes. ꝑ hoc q̄
dixis incarnatā carnis ssām
significantes sed beatū karulū. ⁊ i
carnatū ḡ est ūbū ⁊ ꝯp̄aīma
tialitate ñ excessit ⁊ totū in
carnatū ē ⁊ totū ē incircūscript
q̄ minorat' corꝑr et trahitur
⁊ dīne ē incircūscriptū. ñ coexte
sa carne ei'. cū incircūscripta
ei' diuinitate. Hō totus quid est
dē ꝑfcs ñ totū aūt dē. ñ ei solū
ē dē ꝑ ⁊ et hō ⁊ tot' hō ⁊ tot' hō
ꝑfect' ñ totū aūt hō. ñ solū ei
homo ꝑ ⁊ dē. nā totū quid nate

ē representatiū· totius sit ypostaseos
quadmodū aliud quam nature aliud autem ypostaseos·
seos· sciendum autem quod et si circumincedere
in unicē dicūtur non autem· sed secundum quod ex di
na natura hoc circumincessio circumincessio
generata ē· sicut ipsi quod post prius transit
quicād uult et circum incedit· per ipsum
autem ruch et ipsi quid ex propriis glauces
carni tradit· in ances autem ipsi impas
sibilis et carnis passionum· impasceps
sed eius sol nobis propriis actiones tradens manifes
trator· ex ipso quod to magis solus et fecit et
dominius· Dem retributionem

[V]ni autem quis integrans diuinitatem nature
sub continua quantitate reducantur
[n]on scilicet discreta· dicimus quod diuinitatem non
nunc unum corpus sit nec una superficies· nec
una linea· non locus non tempus ut sub continu
a quantitate reducatur· hoc enim sit quantitatiu
e nature· sciendum autem quod unitas eorum
quae differt ē et impossibile nature ea
quae sunt nichil differt· sed id autem quod differt
sub hoc et nature ut puta petrus et
paulus sed id quod quod unitas sit non nu
mantur· neque enim sibi secundum unitates dicuntur·
non possunt dici· sed ypostasis autem dif
ferentes duce ypostases· id est personae
dicuntur· quare numerabiles ergo quod dif
ferunt et quomodo differunt· hec in
et numerantur· unite sunt quod christi non
lateralibus sed ypostasim dicimus sunt
sunt· indiuisibiliter et indifferenter uni
te sunt autem secundum ypostasim· et quod in
unite sunt non numerantur· non enim sunt ypostasim
sim diuisionis autem sunt et· quo autem sunt
indiuisibiliter dicuntur sunt numerantur duce enim sunt
non sunt et et indifferenter unitatem secundum
ypostasim· et quod in unitate circum incedit

sionem hominis laterali sunt propriam
unamquamque iam diffinitam custodiens
in igitur differentie ex solo numero sub duc
tam quantitate reducentur· unde quod est
sed dominus perfectus et homo perfectus et homo perfectus
quem adoramus cum patre et spiritu una
adoratione cum incorporata carne
eius non inadorabilem carnem dicentes·
adoramus enim in una ubi ypos
tasim quae eius ypostasis facta generata
ē non creaturae ueneracionem prebe
res· sed enim ut nudam carnem adora
mus· sed unitam deitati et ut in unam
personam et unam ypostasim dei ubi
simul diuinitatis ipsius reductus naturae
timeo carbonem tangens propter lig
no copulatum ignem adoro et in
quod est similiter inferiori· id est sicut uirginis
propter carni unitam deitatem· non enim quod
tam inpono personam in trinu
tate absit· sed unam personam confiteor
dei ubi et carnis eius· et trinitas
enim mansit trinitas et post dei ubi
incarnacionem· Ad illud quod non est

[E]t si enim non est natura anypos
tatos· id est non indiuiduo sub
ypostasis· id est impersonalis· in ypo
stasibus enim et personis substantia et natura
consideratur· sed non necesse eas quae adunitae
sunt naturas· sed ypostasim unamquamque
et propriam possidere ypostasim
nec anypostatam· id est non indiuiduo sed
nec propria unamquamque habere ypostasim
sed unam et eandem utrasque· eadem enim
ubi ypostasis existens· nec an
ypostaton· id est in indiuiduo earu
nam quod concidit nec unaque etero ypos
tatos· id est alterius ypostaseos· abs

IX

Marginal notes:

[...]erpes sub eodem continuitate

[...]icuntur diuinitate ut discreta

quae differunt

unite

unite

mei

ix

anypostatos· id est sine ypostasi non obuiatur

venite

ypostasis· non una· concernente ypostasis

veraciter· id est naturarum ypostasis

unite

post· non et concernentes ypostasis

verit· sed na[...] ypostasis

uicē eē p̄uitat uꝫ q̄m q̄d huiꝰ
q̄m aū illꝰ. ſꝫ utraq; idiui
ſibilr̄ exiſtit ypoſtaſis n̄ ſecta
τ diuiſa τ partē q̄uidē ſui ipſi hic
partē ād hinc diſtribuēs. ſed
oīs huiꝰ τ oīs illiꝰ inpartibilr̄
τ holoſtreos. i. totalr̄ exiſtēs
n̄ eā ydioſiſtatos. i. ſeparabilr̄
ſubſiſtitutā ē diuiditur ut al
tā ypoſtaſis. generata ē p̄ter
dī uerbi ypoſtaſin. ſꝫ in ipſa
ſubſtēs. enypoſtatos. i. in diuiſas
magꝰ τ p̄ ſe ipſā idioſiſtatos. i.
ſepate ſubſiſtēs ypoſtaſis gen
ata ē. ſꝫ in aniupoſtatos. i. in
diuiduā. ē in alterā īānitate
infert hypoſtaſim. De
triſagio. i. ter ſancto ſeli
Hync cet ẏmno ſic dicto.
τ eā que in triſagio ē. a
ab iſano petro. generatos ē ad i
tēm blaſphemiā decretulam.
ut q̄rtā inducente p̄ſonā τ i
pre ponente dī filiū p̄ſiſ eni
poſtaton uirtutē τ inpre e
um qui crucifixꝰ ē ut aliū ex
iſtente p̄r forte ꝉ paſſibile
ſcām trinitatē glificante τ
ſcrucifigente cū filio p̄rem
τ filiū τ ſp̄m ſcm̄. abiicitur he
ac blaſphemiā τ inſcripta
fabulā. nos eī ſcs deus de pre
aſſumimꝰ. n̄ ipi ſoli diuinitatis
determinātes nom̄ ſꝫ τ filium
dm̄ ſcientes τ ſp̄m ſcm̄ ſcm̄
fortis de filio ponimꝰ n̄ expo
liantes ſuīte p̄rem τ ſp̄m
ſcm̄. τ ſcs immortalis de ſcō
ſp̄u ordinamꝰ n̄ exc̄ immortali
tatē ponētes p̄rem τ filiū. ſꝫ uni
na q̄q; ypoſtaſeon. i. p̄ſonaꝝ oſ
hac theonimia. i. dī noiationēs
ſimplr̄ τ abſolute excipientes τ
diuinū apoſtolū imitātes dicentē
nob autē unꝰ dēs p̄r ex quo omnia
τ nos ex ipo. τ unꝰ dō ihc xp̄c p q̄ue
omnia τ nos p ip̄m. ſꝫ τ theologū
gregoriū ita aliubi dicentem.
nob autē unꝰ dēs p̄r ex q̄ oīa τ unꝰ
dominꝰ ihc xp̄c p q̄m oīa τ unꝰ
ſp̄c ſcs in quo omnia. h. i. ex quo
τ p quē τ in q̄ n̄ naturꝰ ſcidentibꝰ
ſꝫ eiū inter cepapto. i. tranſporta
rēt p̄ponēs hec ut ordines noi
nū. ſꝫ caracterizantibꝰ uniꝰ τ īa
fuse n̄ p̄pertates τ h̄ manifeſtū eſt.
Hoc q̄ uiuunū adiūgunt rur
ſuſ ſi ab aliquo n̄ p̄ſumctione
illa legunt ap̄ aplm̄. hoc ſ. ex
ſe ipo τ p ip̄m omnia ipi glīa
i ſcla ſeclōꝝ am̄. Cū n̄ eū
n̄ ad filiū ſolū dcm̄ ē hec triſa
gion. ſꝫ ad ſcām trinitatē teſ
tis ē diuꝰ τ ſac anaſtaſiꝰ τ baſi
lꝰ τ gg. τ oīs ſcōꝝ primū choꝝ.
q̄ τ p trinam ſcitatē tres ſi
ſub deitatis ypoſtaſeos. ſcā ſe
raphin nob demōſtrāt. P u
nā uo dnātōm unā tharchi
ce trinitatis ſcām τ impriu
notā faciunt. ait ig theologꝰ
gg. q̄ ita ſcā ſcōꝝ q̄ ſeraphin
duobꝫ
cū uelant τ glificant tribꝰ
ſcificatōibꝫ in unā coexiſtentiā
dnātōem τ diuitatē. q̄ τ ab alio
quādā eōꝝ qui an̄ philoſophie

dictum est et optime et altissime. Di-
cunt enim qui ecclesiasticam hystoriam con-
scripserunt quod letanias faciente
eo quod qui in Constantinopoli populo
propter quandam delatam divinas iminas
sub Proclo archiepiscopo fieri raptum esse
puerum populi et ita edoctum esse ab angelico
eo quodam magisterio trisagion hym-
num: sanctus deus, sanctus fortis, sanctus immor-
talis, miserere nobis. Et rursus reverso pu-
ero et doctum annuntiante cantasse
ymnum ita deinde altitudinem
et ita conflictum quievisse iminas. Sed in
sancta et magna et universali quarta sy-
nodo, eam dico que in Calcedonia, aio in-
cantatum esse trisagion ymnum
taliter est. Sic enim in actis eiusdem sancte
synodi refertur. Risus igitur vere et ludibrium
vere est per angelos edoctam et inductionis
cessationem editam et cantatione sancte
primum synodo firmatam et collocatam
et ipsius a seraphim cantatam et trini-
tatis hagiodia, i. cantica, ut trium ypostasum
deitatis demonstratam, vel ut con-
culcari ut fatabili opinione et quemadmodum emen-
dari, ut seraphim sibi excedentis
sed de peccatis, ut non dicam demen-
tia. Nos autem ita dicimus et si demones
resiliunt: sanctus deus, sanctus fortis, sanctus im-
mortalis, miserere nobis. De ea
que in specie et in individuo ab athomo
consideratur natura et differentia u-
nitionis, i. incarnationis, qua-
modo accipiendum unam
naturam dei verbi incarnatam.

Naturam vel nuda contemplatione
cogitari per se ipsam; non enim per se ipsam
constituitur. Vel communiter in omnibus homoideis, i.
eiusdem speciei ypostasibus, has copu-
lat. Et dicitur in specie considerata. Vel totaliter
eadem cum assumptione accidentium in
una ypostasi. Et dicitur in atomo [in individuo] con-
siderata natura. Deus igitur verbum incar-
natus neque eam que nuda contempla-
tione consideratur naturam assumpsit; non enim
incarnatio hoc, sed deceptio et fictio
incarnationis; neque eam que in specie con-
sideratur; non enim omnes ypostases assump-
sit; sed eam que in atomo, que eadem est que in specie.
Primitias enim assumpsit nostre masse,
et que non per se ipsam substitit et atomum
extiterat prius et ita ab ipso assump-
ta est, sed que in ipsius sua ypostasi
extitit. Non enim per se ipsam iam subsiste-
nte et atomum existente prius et ab ip-
so assumpta, sed in ipsa sua ipsius hy-
postasi existente. Ipsa enim que y-
postasis dei verbi generata est yposta-
sis carni. Et secundum hoc verbum caro ge-
neratum est immutabiliter scilicet, et caro verbum
intransmutabiliter, et deus homo. Deus enim verbum
et homo deus propter eam que secundum ypostasim
unionem. Idem igitur est dicere naturam verbi
et eam que in atomo naturam. Neque enim ato-
mum, scilicet ypostasim, principaliter
et solum demonstrat, neque commune y-
postaseon, sed commune in una
ypostaseon consideratum et investiga-
tum. Igitur quid aliud est unio, aliud incar-
natio. Nam unio quidem solum demon-
strat copulationem; ad quid autem facta
est copulatio, non adhuc. Incarnatio
autem, idem est dicere et inhumanatio, eam
que ad carnem, scilicet ad hominem, copu-
lationem demonstrat, quemadmodum
et ignitio eam que ad ignem
unionem. Igitur ipse quidem beatus

Karillus in scdi ad scdm epla
interpretatus vna nām di ūbi in
carnatā. ita aūt sicut unā di
tes ūbi idi nām tacem nō infere
tes incarnatis. h velud ex po
nentes dispensatōem eēt eis for
tissimis instabilis sermo fingentibus
interrogare. si una nata ē tota
nō pfectū in humanitate. uel qualiter
subsistat ea s nos sicut. qr ūt ea
ē in humanitate pfecto et eis q sed
nos sicut. manifestato illata
ē indicēdo incarnatā quiescit
calumnia. virgā sibi ipsis substi
tuentes. q h quidē nām ūbi de
nata ordinauit. si enī p ypos
tasi nām assumpsisset nō in conuei
ens. et sic incarnatam h dicere
unā ei ypostasis d ūbi absolu
te dicentes nō fallimur. sicut aūt
et leonius bizenti de nata h ūbū
intellexit nō p ypostasi. incario
est ad theodoriti querimonias
sedi anathematismi apologi
a. Ita aūt bts basilius natura
ūbi. s. ypostasis q est ipsum
ūbū quare dicere naturā ūbi
in ypostasim soli significat
in eē ypostaseon. s. commune
naturā in ūbi ypostasi tota
lr consideratam. q qm nata ūbi
incarnata ē. s. unita ē carni
dictū est. naturā aūt ūbi pas
sam carne. in unicis et nō au
dient. xpm aūt passibile car
ne edocti sumus quare nō ypos
tasim manifestat dicere
nām ūbi. relinquitur q dicere qm
incarnatū quid est unitū eē car
ni carne aūt gestatū eē ūbū car
nis ypostasim et qm quid ds ho
generat ē et ho ds dcm ē. deus
enī ūbum gnat ē in tausinuta
bilr ho qm aū ds ho gnat ē. ut
incarnata ē l humata ē. nequaquā
audiunt. qm aūt diuinitas vnita
ē humanitati in una ei ypostaseon
dedicant. et qm ds significat. s. et incar
nat. s. efficit. scatur q alteru. s. q
sed nos dictū ē. In unaquaq eius
ypostaseon ds nomē ordinatur.
De ypostasi aūt diuinitate dicere nō
possum diuinitate ei prem solū uel
filiū solū. uel solū spm scm nō au
dium. nā diuinitas quid naturā
manifestat. pr aūt ypostasi q
admodū et humanitas natura. pe
trus aūt ypostasim. ds aūt et eē
nō significat et in unaquaq ypostaseon
i. psonarum ordinatur. d noiare
qnd et homo ds ei qui ht diuinā
naturā et ho quid humanam. In
omnibus huius sciendum q pr et spc scs
s nullam rōem incarnationis ubi
comicauit nisi s theosimias. i.
diuina signa et sed acceptionē et
uoluntatē. Quī theotocos. i. di
genitrix que sca uirgo.

Theotocon aūt. i. di genitricē
pncipalr et uere sanctā ma
riam uirginē pdicamus. sic ei
uere ds ē qui ex ipsa natus ē. Ita
uere theotocos. i. dei genitrix est
q uere deum ex se ipsa incarna
tū genuit. deum enī ex se ipso
ante incarnatū eē. nō uero dei

ibi non
ubi est
leontii
uir
ipsum ub
XII
autem
deus
uo cap aut

rate ubi principium accipiente existendi ex ipsa sed ut deus in utero ipsius que autem sancta in spiritu ex patre genitum est et anarchos id est sine principio et eterne existit cum patre et spiritu. In ultimis diebus propter nostram salutem in utero eius inhitante et ex ipsa intransmutabiliter incarnato et nato non enim hominem nudum genuit sancta uirgo sed deum uerum non nudum sed incarnatum non celitus corpus subducentem et ut per solenam id est canale per ipsam transeuntem sed ex ipsa homousion id est consubstantialem nobis carnem assumentem et in se ipso substituentem. Si enim celitus corpus deductum est et non ex ipsa quod sed nos naturam assumptam est inane quolibet utatis humanationis humanatio enim dei ubi propter hoc facta est ut ipsa que peccauit et cecidit et corrupta est natura uinicat eum qui decepit et tirannum et ita de corruptione liberetur quemadmodum dominus ait apostolus: quoniam per hominem mors per hominem et resurrectio mortuorum. Si primum uerum et secundum fieri dicit primus homo ex terra terrenus secundus homo ex celo celestis. Sed manifestum quod non in utero homo est. Ecce enim et adam ipsum nominauit et deum id est quod sine ipso fieri id est utrumque signans. Adam enim interpretatur terra trigena autem manifestum est quod est hominis natura ex terra plasmata. Dominus autem diuine nature est representatiuum. Rursus autem ait apostolus: misit deus filium suum unigenitum natum ex muliere. Non dicit per mulierem sed ex muliere. Significauit igitur diuinus apostolus quod ipse est unigenitus filius dei et deus qui ex uirgine natus est homo et ipse est qui ex uirgine natus est filius dei et deus. Natus autem corporaliter secundum quod factus est homo non preplasmato homini inhabitans ut in propheta sed ipse substantialiter et uere generatus homo id est in ypostasi eius animata carne anima rationali et intellectuali substituens ipse factus est ipsi ypostasis. Hoc enim significat natus ex muliere qualiter enim utique ipsum dei uerbum sub lege factum est si non homo nobis homousios factum est. Unde iuste et uere theotocon id est dei genitricem sanctam mariam nominamus. Hec enim uniuersum misterium dispensationis constituit. Si enim theotocos id est dei genitrix que genuit solo deus qui ex ipsa natus est solo autem et homo. Quomodo autem utique ex muliere qui ante secula existit et habet existentiam sed non homo generatus est. Filius enim hominis manifestum est quoniam ipse est. Si autem ipse qui natus est ex muliere est deus. Unde est manifestum est quoniam qui ex deo patre genitus est secundum diuinam et anarchon id est sine principio substantiam et in ultimis temporibus ex uirgine natus est secundum inceptam et sub tempore substantiam scilicet humanam. Hoc enim unam ypostasim et duas generationes significat domini nostri ihesu christi. Xpotocon autem id est christi genitricem non dicimus uirginem quoniam in destructionem theotocos id est dei genitricis uocis nefandus et inquinatus et iudeorum ~~fronesis~~ ...corum qui uas dehonorationis uniuersi ho~~noratorem~~ soli uere honoratem super omnem creaturam theotocon id est dei genitricis et ipsius [illegible] excogitauit.

Margin notes, left: set · autem · deus · no coz aut

Margin notes, right: substituens · constituit · homo · sanctam

cum patre eius dyabolo. Christus enim id
est rex et aaron. quod archiereus
id est princeps sacerdotum. hoc est que
echimonto id est ungebantur regnum
et sacerdotium. et omnino theotocon
id est deum parientem. hoc Christotocon dicit. post sed
non deus natura ut et nestorius dei
minutor eum qui excurgit natus est
theotocon id est deum parientem dicere
impulsum. theotocon nos autem
theotocon id est ipsum dicere vel intellige
absit. sed deum incarnatum ipsum
enim verbum caro factum est con
ceptum quidem excurgisse procedentem
autem deus cum assumptione. nam et
ipsa ab ipso deificata simul est. hoc
adeo ut simul tria fierent. hoc et
assumptio deificatio et ac verbo
et ita intelligitur et dicitur theotocon
id est dei genitricem sanctam virginem
non solum propter naturam verbi sed et propter deifi
cationem humane nature quorum
simul conceptio et existentia mi
rabiliter facte sunt. conceptio quidem
verbi. existentia vero carnis in
ipso verbo propter dei genitricem secundum na
turam prebentem plasmari plas
matori. et humanari deo et facienti dei
ficari quod assumpsit servante
unitione unita talia qualia et uni
ta sunt non quod divinum dico solum sed et quod
humanum Christi quod super nos et secundum nos
neque enim generatum prius secundum nos postea
a factum est super nos sed semper ex prima exis
tentia ambo existit propterea quod
ex summa conceptione in ipso verbo
existentiam habuit. igitur huma
num quidem est secundum propriam naturam divi

adhuc
num autem et divinum super naturam. amplius
autem et animate carnis ydioma
ta habuit. suscepit enim ea verbum
dispensationis ratione naturalis motus ordine
motum secundum veritatem naturalia facta. De
ydiomatibus naturarum.

Perfectum autem deum confitentes
et eundem dominum nostrum ihesum Christum
perfectum hominem dicimus eundem et
omnia habere quecumque habet pater
preter ingenerationem et omnia habere
quecumque adam primus excepto
solo peccato que sunt corpus et anima rationalis et
intellectualis. habet autem cum sit
cum duabus naturis dupliciter ea
sunt que duarum naturarum naturalia
duas voluntates naturales et divi
nam et humanam. autexusia id est libera
arbitria duo naturalia (voluntates) divinum
et humanum. ... eius id est conna
turales deo et patri autexusios eius id est
libere vult et agit ut deus conaturaliter
existens et nobis libere vult et agit ut
homo. ipse enim miracula ipsius passi
ones et. De voluntatibus et aute
xusion id est liberis arbitriis domini nostri ihesu Christi.

Cum igitur duas naturas
habet duas eius et naturales voluntates
et naturales actiones dicimus. quoniam autem una
duarum naturarum eius ypostasis unum
et eundem dicimus et volentem et agentem
naturaliter secundum ambas naturas ex quibus et
in quibus et que est Christus deus noster. velle
autem et agere non divise sed unite.
vult enim et agit alterutra forma
cum alterius communione. quorum enim eadem essentia
et voluntas et actio eadem. quorum autem diversa
horum diversa et voluntas et actio

sibi et eodem viso. quorum voluntas et ac
tio est idem homo et sibi eadem. Contra autem diversa
voluntas et actio hominum et diversa. Simi-
liter utrique in patre quidem et filio et spiritu
sancto ex identitate actionis et volun
tatis identitatem nature cognoscimus.
In divina enim eius persona ex differentia
actionum et voluntatum et naturarum dif
ferentiam cognoscimus et naturarum dif
ferentiam scientes confitemur. Et volunta
tum et actionum differentiam. Quia autem eius
unius Christi naturarum unius partem intelli
mus et dicimus et non dividimus unum Christum sed
et secundum naturam et in unitate representan
tur naturarum differentiam ita et unius
eius quod secundum quod est naturis voluntatum
et actionum. Sed ambas enim naturas
voluntates et actiones nostre salutis
in divisione includere absit sed
easdem demonstrat et magis et in
unione in contemplatione et sicut natura
les enim et non ypostaticas id est personales
animus voluntates et actiones.
Dico autem ipsam voluntativam et
activam virtutem secundum quam vult
et agit violentia et agentia. Si
enim ypostaticas id est personales
dabimus eas heteroenergeas id est
aliud operantes tres ypostases
secundum trinitatis dicere cogemur. Sciendum
autem quod non idem velle et quomodo velle. Nam
velle quidem nature quemadmodum et videre.
Omnibus enim hominibus adest. Quomodo autem
velle non nature sed nostre ignominie id est
intelligentie sicut et quemadmodum et qualiter
videre bene et male. Non enim omnes homines
similiter volunt. In similiter videmus hoc et
in actionibus dabimus. Qualiter enim

velle quasi videre. Qualiter agere
modus est utentis. Quasi volendi et vi
dendi solutio ad eos et ab aliis enim
secundum eam quod contra eos differentiam di
vides. Dicitur ergo simpliciter quidem velle
thelisis id est voluntas. Thelita id est
voluntativa virtus rationalis exis
tens concupiscentia et voluntas autem
hoc autem id est quasi autem velle id est quod
voluntati subiectum thelicon id est
voluntabile et voluntas gnomi
ca id est sua. Thelicon autem id est vo
luntativum est quod potens est velle
ut puta thelita id est voluntaria
est divina natura similiter et humana. Volens
autem est quod utitur voluntate sive ypos
tasis ut puta Petrus. Quia igitur
unus quidem est Christus et una eius yposta
sis unus et idem est qui vult et agit
divine et humane. Quia vero duas ha
bet naturas theletas id est volunta
tes ut logice id est rationales. Omne enim
rationale thelicon id est voluntativum
et autexusion id est liberi arbitrii. In
duas voluntates sive thelimata
naturalia dicimus in ipso dicentes theli
cos id est voluntarios enim est ipse secundum
ambas eius naturas enim est quod naturali
ter nostrum thelicon id est voluntativam
virtutem assumpsit et quia unus est ipse
et idem qui vult secundum alterutram na
turam idem thelicon id est voluntabile
dicentes in ipso non ut sola voluntate
quod naturaliter ut deus volebat non enim di
vinitatis velle manducare et bibere
et aliqua talia sed constitutiva humane
nature non in contrarietate sive mutu
sed in proprietate naturarum factum est similiter

[Margin: et agendi] [Margin: thelicon] [Margin: idem] [Margin, left: assimit] [Margin, left: sunt] [Margin, left: thelea id est a] [Margin, left: eadem] [Margin, left: idem]

[Bottom note:] ...deus dixit et mundatus est leprosus ut homo effugere volun
tatem. Ideo dixit non ut volo ego id est caro sed ut tu id est
pater ut deus gradum in mundo ut in facto ex pau
cis mille satiavit ut homo sitivit et esurivit et laboravit.

uolebat que diuina eius uoluntas uo
lebat et permittebat carni pati et
agere propria. quia autem naturaliter adest ipsi
uoluntas hinc manifestum est. excep
ta diuina tres species uite sunt plan
tatiua sensibilis intellectualis. igitur
plantatiue est proprium nutritiuus et
augmentatiuus et generatiuus motus.
sensibilis autem qui secundum impetum motus. rationalis
autem et intellectualis est antexusiotis
id est liberum arbitrium. si igitur secundum naturam
adest plantatiue nutritiuus et sen
sibili secundum impetum motus secundum naturam
igitur adest et rationali et intellectuali an
texusiotis id est liberum arbitrium.
antexusiotis autem id est liberum arbitri
um nichil aliud est nisi uolun
tas. factum est igitur uerbum caro animata
intellectualis et antexusios id est liberi
arbitrii. factum est et theliticum id est
uoluntatiuum. amplius autem et in
disciplinabilia que naturalia uelle
est cogitare uel uiuere uel esurire
uel sitire uel dormire discit. neque
uelle autem addiscunt. ergo naturale
uelle. et rursus. si non rationabi
libus dominatur natura. dominatur autem
in homine exusiastico id est libere secundum
uoluntatem. ducto (uel moto) igitur natura the
liticos id est uoluntatiuus homo. et rur
sus. si secundum ymaginem beate et supersubstan
tialis deitatis homo factus est antexusi
os id est liberi arbitrii natura et the
litica id est uoluntatiua diuina natura.
ergo et homo tamquam ymago antexusios
id est liberi arbitrii natura et theliticos
id est uoluntatiuus. antexusios enim id est
liberum arbitrium uoluntatem dixerunt

mirauerit (adhuc). amplius autem secundum omnibus ho
minibus inest uelle et non hic quidem
est. hic autem non inest. quod autem commu
niter in spiciebus omnibus (designat) caracterizat
hic quod secundum ipso athomis (indiuiduis) igitur natura the
licos id est uoluntatiuus homo. et rursus si ma
gis et minus non (naturalia) non suscipit. par itaque autem
omnibus inest uelle et non hic quidem plus
hic autem minus. igitur natura et homo thelicos
id est uoluntatiuus. homo et deus non solum secundum deitatem
sed quod homo factus est natura thelicos id est uo
luntatiuus. quemadmodum enim naturam nostram as
sumpsit. ita et nostram thelima id est uo
luntatem naturaliter assumpsit. et secundum hoc patres
et mentem impressionem dixerunt esse uoluntate
si filius non est uoluntas uel ypostati
ca id est personalis erit. uel pater similiter
si siquidem ypostatica id est personalis
heterobulos id est alia uoles ita
erit et filius a patre. solius enim ypostase
os id est persone caracteristicum quod ypostaticum
uel personale. si autem pater naturam ep
tosis (uel casus) ex diuinam unam (uocat) id est exci
sio nature erit uoluntas corrupta
enim horum quod secundum unum uel minorum deus
et pater secundum quod deus uult et secundum quod pater
similiter siquidem secundum quod pater alia cum fuerit
pater eamque filii uoluntatem non enim pater
qui filius. si autem secundum quod deus est deus quidem
et quisque secundum est igitur uoluntas non secundum
naturalis. amplius si secundum patres nostros
quorum uoluntas una horum et substantia
una. una autem uoluntas deitatis
Christi et humanitatis eius. igitur una quod
non est eadem horum erit et illa. et rur
sus. si secundum patres nature distinctam una
uoluntate non apparet necesse
uel [illegible] uoluntatem dixerimus

in christo non dicentes duas, naturalem
dicentes unam voluntatem non dicent. Et
rursus sicut refert divinum evangelium:
Cum venisset dominus ad partes Tyri et
Sydonis et ingressus esset domum, neminem
voluit cognoscere. Si divina voluntas
eius omnipotens, volens autem latere non potuit,
igitur secundum quod homo volens non potuit et theli-
ticos, id est voluntarius erat secundum quod homo. Et
rursus cum venisset, ait, ad locum Golgo-
tha, et dederunt ei vinum cum felle
mixtum, et cum gustasset noluit bibere.
Si impatibilis (vel passibilis) igitur est, id est passioni-
bus subiectus, secundum quod deus, passio enim et
sitire et gustare. Si autem non secundum quod deus est, so-
lum igitur homo et thelitikos, id est voluntarius e-
rat et secundum quod homo sitivit. Sed et beatus
Paulus apostolus factus, ait, obediens usque
ad mortem, mortem autem crucis. Obe-
dientia enim quae est non voluntatis est (vel consentientis)
subiectio, et non eius quod non est. Neque enim irrationa-
le obediens dicemus vel inobedi-
ens. Obediens autem factus patri dominus
non secundum quod deus factus est, sed secundum quod homo.
Secundum enim quod deus neque obediens neque
inobediens. Subiectorum enim haec,
quemadmodum ait divinus Gregorius theologus.
Igitur thelitikos, id est voluntarius,
et secundum quod homo Christus. Sed naturalem
quidem voluntatem dicentes
non coactam hanc dicimus, sed an-
texusion, id est liberam arbitrio.
Si enim rationalis omnino et antexusi-
os, id est libera arbitrio. Propter solum enim
divina et increabilis natura nichil coac-
tum habet, sed neque intellectualis et creabilis.
Hoc autem manifestum: natura enim eius
bonus deus et natura conditor et natura

deus non in necessitate hoc est. Quis esse quam
necessitatem induxit? Oportet autem scire
quod antexusio, id est liberum arbitrium
equivoce dicitur: aliter quidem in deo, aliter autem
in angelis, et aliter in hominibus. Illa in deo
quidem supersubstantialiter, in angelis autem
ut concurrente habitum (libero arbitrio) ipsa enchiri-
seos, id est inceptionem operationis
et interpositionem universaliter tempo-
ris non admittente. Utens enim illis
antexusios, id est libero arbitrio
angelus inhibitum habet usum, neque
enim ex corpore antipathiam
id est renitentiam habens, neque impugnante.
In homine autem ut tempore prius
perscrutatione enchirisin, id est in-
ceptionem operationis. Natura autem
xusios quidem, id est libero arbitrio
est homo, et natura habet antexusion,
id est liberum arbitrium. Habet autem et ex dy-
abolo immissionem (pugnam) et corporis mo-
tum. Propter immissionem igitur et gravi-
tudinem vel motum corporis posterior (tardior, posterior)
accedit enchiresis, id est inceptio ope-
ris. Si igitur volens Adam obe-
divit et cum voluisset comedit,
igitur prothopathis, id est primum passa
est in nobis voluntas. Si autem protho-
pathis haec voluntas, autem eam non
incarnatum Verbum non suscepit, neque igitur
ex peccato factus sumus. Amplius autem
si opus est antexusios, id est libera
naturae existens virtus. Hanc autem
non suscepit, vel quia odivit propriam
creationem ut non bonam, vel quia invi-
dit nobis eius quod secundum ipsam curati-
onis. Nos quidem omnimodo privat
curatione, se ipsum autem subpassionibus

vel non posse
vel non velle

existentem demonstrat. Perfecte
salvare impossibile autem unum
quando compositum exuatur volun
tatibus. Dicite quando exuatur na
turis compositum ypostasis. Propter qui
dem quicumque compositiones eorum que in
ypostasi sunt et si eorum que in alia
ratione et non propria contemplantur.
Vel aut quando si voluntatum et
actionum compositum dicere cogemur.
Increabilis et creabilis invisibilis
et visibilis et eorum que talium sunt.
Aut et ea que ex voluntatibus composi
ta voluntas appellabitur impossi
bile enim compositum compositam
nominari appellatione. Quando et quod
ex naturis compositum est naturam
appellabimus et non ypostasim.
Amplius autem et si unam compositam
voluntatem in Christo dicemus a vo
luntate patris ipsum separabimus.
Non enim composita patris voluntas
relinquitur. Igitur dicere solam ypostasim
Christi compositam et communem naturarum
et filium eius gnomen autem id est sententiam
et proheresim in domino dicere impossibi
le. Si proprie loqui volumus gno
mi autem id est sententia eius postea quod ig
noto est inquisitionem voluntate et
consilium et iudicium ad id quod iudica
tum est dispositio post quam proheresis id est
electio. Electa autem eliges de
aut non indiget. Homo enim et deus totaliter
sciens non indigens scrutatione
et inquisitione et iudicio et natura
liter et ea que ad bonum habet familiaritatem
aritate et ea que ad malum aliena
tionem. Ita denique et prophetas ait. Quoniam
ysa.

antequam sciat puer eligere mala
eligat bonum quia antequam sciat sciat
puer bonum vel malum. Hoc enim an
ci significat quod non sicut nos inquirens et con
silians erat sed deus ens et divine
et que secundum carnem erat substitutus. Hoc est
secundum ypostasim unitus carni ex ipso
esse et omnia sciendo quod ex natura
habuit bonum. Virtutes enim existunt virtu
tes et naturales et equaliter omnibus insunt.
Et si omnes equaliter agunt ea que
nature sunt. Ecce quod secundum naturam
ad id quod preter naturam per transgressionem
abacti sumus. Dominum autem exeo quod
preter naturam ad id quod secundum naturam nos reduxit.
Hoc enim est quod secundum ymaginem
et similitudinem scilicet occitato et
similitudinem laborem non adipiscendam
animam virtutem exteriorem vel intelluc
tibilem entem excogitati sunt scilicet ad
se clusura et preter naturam malitiam
expellendo quando et fumi eruginem
non naturalem existentem scilicet et negligentia
sic venientem per laborem expellentes
ferri claritatem manifestam
sciendum autem quod gnomus id est sententie
nomen multimodum id est multorum sig
nificativum est. Nam quandoque quidem mani
festat parenesim id est commonitionem vel
suasionem ut ait divinus apostolus: De vi
ginibus autem preceptum non habeo do
autem gnomen id est admonitionem vel
suasionem. Quandoque autem consilium ut
quando ait propheta David: Sic populum
meum machinati sunt gnomen id est consi
lium. Quandoque autem calculum ut dani
el quod exivit gnomen id est calculus in
verecundus. Quandoque vero hic de fide vel opinione

vel

et consilio extitit

boni

insultu

enim

vel

unum

nis sola et simplex. dicendum quod multa
significata accipit gnomis id est sive non.

XV

De actionibus que sunt in do-
mino nostro ihesu christo.

Duas autem actiones asserimus in domino nostro
ihesu christo. habet enim ut deus quidem et pa-
tri homousios id est consubstantialis, divinam actio-
nem. et ut homo factus et nobis homousios, hu-
mane nature actionem. sciendum quod
aliud est energia id est actio et aliud
energicon id est activum et aliud energima
id est actum et aliud energon id est agens.
Igitur energia id est actio est operativus et
substantialis nature motus. energicon autem
id est activum natura ex qua actio procedit.
energima quod est actionis apotelesma
id est operis perfectio. energon autem id est agens
qui utitur actione sive ypostasis. Dicitur
autem et energia et energima. energima
ut et baptisma baptizatio et cet-
ima clasis id est fractio. Ita quidem divinus
omnis creatio creaturas ostendentes.
Sciendum quod actio motus est et agitur
magis quam agit. quemadmodum ait divinus gregorius
in sermone de spiritu sancto. Si autem actio est
manifestum est quod agetur et non aget.
et ipsa autem vita motus est. Oportet autem nosse
quod et ipsa vita actio est et est prima
animalis actio, et qui nutritivas et aug-
mentativas vel plantativas et quod secundum pro-
motivum motus vel sensibilis et in-
tellectualis et autexusios id est libera
arbitrio virtus. Virtutis autem apote-
lesma id est perfectio actio. Si igitur hec
omnia contemplamur in christo et humanam
naturam actionem in ipso dicemus. Actio
autem est prima in nobis consistens intel-
ligentia et est simplex et achetos id est

Opus perfectio

vel operatio

efficitate

virtutis

energia

omnis animalis dispensatio

ergo

sine habitudinali actio intellectus secundum se ip-
sum incapaciter consideratus intellectus
emittente sua quibus intellectus
utique vocabitur iuste. Dicitur autem et alia
actio et que per prolationem sermonis
manifestatio et explanatio intellectus
ipsa autem non adhuc achetos et sim-
plex sed habitudine consideratur ex
intellectu et sermone composita. Sed et
ipsa autem habitudo quam habet qui facit
ad id quod fit actio est et ipsum quod perfi-
citur actio dicitur. et hec quidem est anime solius.
hec autem anime corpore utentis. hec
autem corporis intellectualiter animati.
hec autem apotelesma id est operis
perfectio. Intellectus enim precontemplatur
est quod futurum est ita per corpus operatur.
Anime igitur est igemonia id est ducatus.
utitur enim ut instrumento corpore du-
cens hec et dirigens. Alia vero est cor-
poris actio ducta ab anima ab
et motum. apotelesma vero id est operis
perfectio corporis quidem est tactus
et detentio et eius quod fit velut
pienesis. vel circumtentatio anime autem
eius quod fit velut formatio et figura-
tio. Ita in domino nostro ihesu christo in mira-
culorum quidem virtus divinitatis eius exer-
cebat actio manuductio enim vel
le et dicere volo mundare in mira-
culis eius existebat actio apotelesma
autem id est operis perfectio humane quidem
primum fractio et audire leprosum
volo. Divine autem panum multiplica-
tio et leprosi mundatio per utrasque
enim et propriam actionem et corporis una
et eandem cognitam et equalem demon-
strabat eius divinam actionem quam

et ordinata

no
duplicitate
actio
et que actio transmutata
hominum non diuisa

ad medium enim naturas unitas cog
noscimus et eam que inuicem sunt
circumincessionem et hanc dictam
non negamus sed et nouimus et indiuisibiles
eas cognoscimus. Itaque uoluntatum
et actionum et copulationem cogno
scimus et distantiam noscimus et nouimus
non et diuisionem non inducimus.
quo enim modo caro et deificata est
et transmutationem proprie non passa
est natura eodem modo et uoluntas et actio
et deificata est et apparuit excellentis
simus. Unus enim est qui hoc et illud
est et hoc modo et illo modo id est diuine et hu
mane uult et agit duas igitur
actiones in Christo dicere uetuimus propter
duplex nature quod enim natura
transmutata hominum non diuisa
est. quorum natura eadem hominum
et actio eadem et quorum una actio et substantia
una. sed diuina enarrantes pa
tres necesse est quorum alterum alterius unam
actionem in Christo dicentes unam
dicere et sublimem illis si utique unitati
adheremus et duas substantias euangeli
ce et paternaliter confitemur duas et actiones
similiter illos sequentes confitemur. Hominis
omnis enim id est consubstantialis existens deo et patri
secundum deitatem equalis erit et secundum
actionem equalis autem eius et nobis
idem ipse secundum humanitatem equalis erit
et secundum actionem. aut denique et utri
usque substantiarum esse quorum autem
actio una hominum omnino et uirtus eadem
omnis enim actio uirtutis est apotelesma
id est perfectio. impossibile autem creabilis
et increabilis nature unam nunc uel uir
tutem uel actionem esse. Si autem unam Christi
actionem dicentes ubi deitati adap
tabimus intellectuales anime passiones
timorem dico et tristitiam et agoniam
si autem dicent de sancta trinitate dispu
tantes sancti patres dixerunt quorum substantia
una hominum et actio una. et quorum di
uisa substantia hominum et diuisa actio et quod non
oportet que theologie ad dispen
sationem transferre dicemus. si de
theologia dictum est solum a patribus
et si adhuc et post incarnationem
eiusdem actionis filius cum patre nec eidem erit
sic cum autem attribuemus. hec pater
meus usque modo operatur et ego operor
et quecumque uidet patrem facientem
hec et filius similiter facit. et si mihi non creditis
operibus meis credite. et opera que
ego facio testantur de me. et sicut
pater suscitat mortuos et uiuificat
ita et filius quos uult uiuificat
sed enim omnia non solum homousion id est consubstantia
le et post incarnationem patri mons
trauit ipsi. sed eiusdem actionis. et rur
sus si coexistentia prudentia
non solum patris et sancti spiritus sed et filii est.
et post incarnationem actio autem hec
est et post incarnationem eidem est actio
nis cum patre. si igitur ex miraculis
est sibi gentem cum patre ipsum cog
nouimus. actio autem existens diuina mira
cula est et post incarnationem eidem
actionis cum patre si autem una actio deitatis
est et carnis opposita erit uel erit
alterius actionis extra patrem uel et patri
opposite actionis erit si autem opposite
actionis manifestum quoniam et nature.
Si autem dicent quoniam cum actione persona in
diuidi dicemus quoniam si actione persona

inducitur sed rōale 9fusione τ cu
A nō actio incidetur τ ceteri q̄ ad m
tres psone. uel ypostases sc̄e
trinitatis ita τ tres actōes l' q̄ ad
una actio. ita τ una psona τ una
ypostasis. sci aūt p̄res 9sonant
dixerit eidē ee τ eidē ee actōis.
Amplius aūt sicut actōe p̄ inducitur
qui nō unā nō duas x̄ actōes dē
censuerit in unā psonā ei dē
in duas uidebit. s; τ ignoto nitu
rū gladio q̄ad n̄ custodeluit τ ig
nis τ fricata, τ actoē. τ ex har
apotelesma .i. opus pfectes. har
ei tertie quid mcisium igni sa
cōbustum τ incisio quid tertia actio
nis ē apotelesma .i. operis pfcō
9bustio aūt ignis τ scilicet hor dif
fera incombusta ē fissione τ incisa
9bustioē τ si nō 9bustio sīt incisi
one fiet. p unitionē nō incisio
sīt 9bustioē τ nō ꝑꝑ duplicitatē
illus actōis duos igniros gladi
os arm nō ꝑꝑ monadicō .i. singlā
ritatē ignim gladiū 9fusionem
substilis eorum differentie operum. Ita τ
in xp̄o d̄itatis quidē ē diatomi
potes actio hūanitatis aūt ē l' nos
apotelesma ū .i. opus pfcō hūāe
quid tantā ee manū puelle et
tantū ee. diuine aūt iunificatio
Aliud ē hoc τ illud alterū τ si ab in
uicē existunt inseparabilis itheam
drica .i. i d̄ina uiruli actoē aut
ꝑꝑea q; una ē domini ypostasis
vna erit τ actio ꝑꝑea q; una est
ypostasis una erit τ illa τ ceteris.
si unā actōem i dn̄o dicemus ut

d̄inā hāc dicemus l' hūanam l' neu
trum s; si quid d̄inā d̄m ipm solū
nudū ea q̄ sed nos hūanitate di
cemus. si aūt hūanam nudū ipm
hoiem blasphemabimus. si aūt
nō d̄inā nō hūanam nō d̄m nō ho
minē nō p̄ri nō nob 9substle ee iu
uicē ea q̄ sed ypostasi idētita
tis gn̄ata est. n̄ tn̄ τ differētia eor
destructa ē. differētia aūt sciata ino
τ har actōes seruabunt n̄ enī
nata ē inergiaos .i. inoperabilis
s; una d̄inatōis xp̄i actio, l' eabi
lis. tenecha ei har n̄ ē actio q̄ad
nō nata. sig' cābilis eabile solā
manifestabit n̄m. si aūt inca
bilis incabile solā caracterizabit
scilicet oportet enī oīo alterna na
tis ee naturā. Impossibile x̄ enī
defectiue nature subsistentiam
ee. si aūt eorum que sed nūm actō;
n̄ eorum que exteri existunt man
festū qm nō cognosci naturā pos
sibile. ita equ ea que sed naturā
actōe. per ea enī q̄ agunt singlm
ꝑꝑriā naturā credere fac quin;
ē n̄ uisi si una xp̄i actio eadem
diuinorum τ hūanorum fuit. nichil
aūt enim in hus que sed naturā
manēt 9traria facē pōt. n̄ ei ignis
ifrigidat τ calefacit nō siccat τ
humectat aqua. quali g' qui
nata ē d̄s τ nata genuit ho
τ miracla τ passioēs una actōe
pfecit. si g' assumpsit xp̄c itellin
hūanū l' aīam τ intellualē τ ro
nalē intelligi oīo τ sēp intelli
gi actio ā intelles intellia. Itaque

et sed qr e ho operatus e xpc 7 sep
ages actiu. sces aut iohs crisos
tom⁹ i interpretatiode actuu sedic
mois. ita aut nequa au quis
peccauit 7 passione actiu uocas
ipatiendo ei oia fec magnu
7 anirabile illud op⁹ mortem
dissoluens 7 alia oia opat. si ois
actio nature aliquis sbat. de natur
mor. ut q ee hoc sapientes acce
perut ubi sunt quid uid imo
bile ul oio inactibile l' actiones
inuenit n natalis uitatis exis
tente motu. una aut natale
actionem di 7 future neqq quis
sapiens dabit. f' bum carr ulla
ni ei uiuificat lazaru hua
nata. ni lacrimat dia portas.
Na lacrima quid humanita
tis ppa uita enypostam. i.
psonagit uite si tn inter utroq
alteri ipa ydeptitate ypostaseo.
Na un⁹ quid e xpc 7 est psona
l ypostasis si tn hz duas na
turas diuinitatis 7 humanitatis est. ig
ex diuitate quid gla usr puenit
eius alteri l' cois ipa ypostase
os ideptitate facta est. Excetur
ne aut humilia alterutroq oia
unus enim e 7 ide qui hec 7 illud
e 7 scil. ds 7 ho 7 eide 7 que diui
tis 7 q humanitatis. na diuina quid
signa diuinis opabat. si n sn car
ne humiliano caro si n sine di
tate. Et ei patienti carni co
pulata erat diuitas impassibilis
pmanens 7 passiones psicies salu
tares. 7 agenti ubi diuini copu

lat⁹ erat sces intellectus intelligens
7 sciens q psiciebat. g⁹ ppas
quid glificantes diuitas corpo
ris tradit. Ipsi au carnis passi
oni permanet expers n ei q ad m
p carne diuitas ubi agebat. ita 7
p diuitate caro eius passa e. multi m
ei caro ei diuitati ei existit 7 sig
7 summa pceptione mei diu sunt
alterius forme si psone ois ynu
ipsorum act alterius forme tn sunt
tn ipsi q inclusibiliter sua sit f. nulla
modu pfundum si quid cum sunt
forme ex operu qualitate scit
ni. ag ig dnator xpc scd alterutro
ei naturaz 7 agit alteri nata i
ipo cu alterius l' cois uno quid
opante q sit ubi ipa auctem i po
testate diuinitatis quecq sit pncipi
lia 7 regalia. corpore au perfi
ciente que sit corporis ad uolun
tate uniti. ipsi ubi cur 7 sitim
e ppau n ei exse ipo adi nes pas
siones pmortem faciebat ui res
ea que ex tristibus accidem 7 resu
tacom l' ea que exteri accidebat
passius e si mouebat f pseq na
nate ubo uolente 7 pmittente
dispensate pati id 7 opari q ppu
ut popa nate eclaret uitatis
q adiq si sinr subintelligend uirgi
nat ita 7 sic hoiem q hoim age
bat i instabili aqua n eius pe
dibus ambulans n teneret fluctiaq
si diuinitas suis uirtute psisten
te ad scieffusibile 7 grauedini
nullu peclu n cedere n humane cum
agebat hna. No ei ho erat. Solu

quis inuenit

enim

sed et deus. Unde et humanas passiones vivificativas et salutares. ut divine agebat divina. Non enim deus solum erat sed et homo. Unde per tactum et sermonem et per talia divina signa operabatur. Si autem dicat quis quoniam non indestructive humane actionis unam actionem in Christo dicimus. sed quoniam distincta a divina actione passio nem dicitur humana actio. sed quia unam actionem in Christo dicimus. Dicemus sed hanc rationem quia et qui unam naturam dicunt non indestructive humane hanc dicunt. Si quia distincta humana natura a divina ad differentiam naturae passiva dicitur. Nos autem absit quod ad differentiam actionis divinam actionem distinctione passionem humanum appellare motum. Nullius enim universaliter dicendo existentia ex collatione vel oppositione cognoscitur vel determinatur. Alia enim ... i. alternatim causae inveniuntur. Haec quod existunt res. Si enim quoniam passio est divinus motus humanus passio est. et quoniam bona est divina natura mala erit humana. et secundum eam quae in oppositione distinctionem quoniam passio dicitur humanus motus divinus motus actio dicitur. et quoniam mala est humana natura bona erit divina. sed et omnes creaturae ita erunt male et mentietur qui dixit. Vidit deus cuncta que erat fecit et ecce bona valde. Nos autem dicimus quoniam sancti patres multimode humanum appellaverunt motum ad subiectas materias. Appellaverunt enim ipsum et virtutem et actionem et differentiam et motionem et proprietatem et qualitatem et passionem non secundum distinctionem divini. sed ut continentivum quidem

humanum motum dicimus.

et inalterabile. virtutem autem actionem autem ut characteristicum (i. signatum) ut eam quae in omnibus hominibus idem. i. quod eiusdem speciei per indistinctionem (i. indifferentiam) demonstrantem. Differentiam autem ut determinativum motionem (vel motum) autem ut demonstrativum. Proprietatem autem ut motum (vel movetur). Omnia enim quae ex deo et per eum persistunt. Hoc est motum ut necessitatem per se motum vel per se virtute. Non secundum distinctionem quae ut deum est sed secundum rationem conditoris eius impositam ab ea quae omnia constituit causa. Unde et cum divino consonantes eum actionem appellaverunt qui enim dixit. Agis enim alterius forma cum alterius communicatione quod alterum fecit. quam qui dixit. Et enim cum xl diebus ieiunans mansisset postea esuriit. Dabat enim naturae quando voluit quae propria agere. vel quam qui differentiam in ipso dixerunt actionem. vel qui duplicem. vel qui aliam et aliam. Hi enim per nomina duas actiones significant. et per nomina enim multotiens numerus demonstratur. et in dicendo divinum vel humanum. Differentia enim differentiarum est differentia. Abhuc quae non sunt qualiter different? Adversus dicentes si duarum naturarum et actionum habet necesse in Christo tres naturas et totidem actiones.

Singularium (particularis) quidem homo ex duabus compositus naturis anima et corpore. et has immutabiles habens in ipso duarum naturarum decenter dicetur. Servat enim utriusque naturam et post unionem naturalem proprietatem. neque enim corpus immortale sed corruptibile. neque anima mortalis sed immortalis. ne

nature

actio

enim

virtutem

in mutationem

constitutivum vel solum ipsi et non alii praeexistentem qualitatem autem ut speciei aliorum passionem autem

XVI

dicet

limo

corpus invisibile, ut anima corporeis
oculis invisibilis, sed hoc quod rationalis et
individualis et incorporea. Hec autem gros-
sum et visibile et irrationale. Non autem unius
nature, quia secundum Sabellium eluuisca non unius generis
substantie anima et corpus. Et rursus si anima rationa-
le mortale homo. Omnis autem terminus sub-
iectarum naturarum est demonstrativus,
non idem autem sed non secundum rationale cum mor-
tali non generis unius nature erit. Homo
secundum predeterminationis regulam. Si aliquando
dicetur umquam unus non homo preter nature
assumitur nomen dicentibus nobis quia
non differt homo ab homine, sed aliquam
nature differentiam sed eadem consisten-
tiam habentes homines et ex anima composi-
ti et corpore et duas unusquisque
naturas perficientes. Sed unam omnes differenti-
ne reducuntur et non irrationale. Hoc
cum et omnium capabilium generabilium v-
nam tamen sicut Anastasius dicit in sermone
adversus blasphemantes spiritum
sanctum ita dicens. Quoniam autem supra
capacitatem est spiritus sanctus et aliud quidem
preter generabilium naturam. Proprium autem
divinitatis potest rursus conspicere esse.
Ergo quod commune et in multis considerari
non est quidem, quod plus quidem aperte
mutuis existens sibi vel negatur. Quare quia
omnis homo est ex anima composita et corpore
secundum hoc una natura hominum dicetur
in ypostasim autem deum non dicere pos-
sumus unam tamen sicut Anastasius et ei
nature servatur et per unionem singula-
rem simul perfectam et secundum Christum. Et
Christum non invenire non enim generaliter est
aliud Christus ex deitate et humanitate
deus et homo idem et rursus non idem est. Quod

xpo(rum) no(n) est

secundum speciem hominis unum et quod simul anime et cor-
poris unum quod quidem secundum speciem hominis
unum. Eam que in omnibus hominibus
non per mutationem demonstratur quia secundum
substantiam anime et corporis unum ipsum
esse ... sed sedit unius existentiam
ipsi omnimoda ducens aut unum in
alterius transibit substantiam aut ex
aliis aliud generabitur et utraque intereunt
aut terminis manentia due nature
erunt. Non enim idem secundum substantiam rationem cor-
poreo et incorporeo. Non necesse ergo unam tamen in
homine dicentes non pro identi-
tate substantialis qualitatis anime et
corporis sed pro non per mutationem cor-
porum que sub specie reducuntur atomorum
unam et in Christo tamen dicere non speciei consti-
tuta instar ypostaseon non est.
Amplius autem omnis compositum ex hiis que
proxime composuerunt composita dicitur esse
non enim dicitur domus ex terra et aqua compo-
sita esse sed ex lateribus et lignis. Qui
a necesse et hominem dicere ex quinque
ad minus compositum esse naturis, vel ex qua-
tuor elementis et anima. Ita in domino nostro
Ihesu Christo non partes partium intuemur,
sed que proxime composuit, id est deita-
tem et humanitatem. Amplius autem si
homines dicentes tres in Christo dicere
cogemur et nos ex duabus naturis
hominem dicentes, ex tribus Christum
dogmatizantis naturis sibi et deacto-
nibus. Alteram enim necesse non acceptam
esse. Quoniam autem duarum naturarum homo dicitur et
est testis theologus et magnus Gregorius Na-
zanzenus quod due aut deus et homo quemadmodum
et anima et corpus. Sed in sermone de bapti-
smate talia ait. Duplicibus aut

sedm sbm

duaz n(atur)az

natur(a)

existentibus nobis encomia et corpo-
re hac, quidem visibili, hac autem invi-
sibili natura duplex et purgatio
per aquam et spiritum. De eo quod dei-
ficata est natura domini et voluntas.

VII

Oportet scire quod non per conversionem
neque per confusionem vel alterationem
vel commixtionem caro domini deificata
esse dicitur, et homotheos, id est deo consimilis et condi-
gnans et deus generata esse, ut ait theo-
logus Gregorius: quorum hoc quidem deificavit,
hoc autem deificatum est, et audeo dicere
homotheon, id est deo consubstantiale, et hominem
factum esse quod unxit, et deum quod unctum est.
Haec enim non per transmutationem naturae, sed per
dispensativam unionem, eam quae secundum
hypostasim dico, secundum quam indivisibi-
liter deo verbo unita est, et eam quae in invicem
est naturarum circumincessionem, ut animus et ferri ig-
nitionem. Quemadmodum enim humanationem sine
transmutatione et versione confitemur,
ita et deificationem factam esse car-
nis glorificamus. Neque enim quia verbum caro
factum est a terminis exivit propriae dei-
tatis neque adiacentibus ei deo decibilibus
glorificationibus. Neque utique caro deificata
ex propria mutata est natura vel ei naturalibus
ydiomatibus. Permansere enim et post
unionem naturae inconfusae et pro-
prietates illesae. Divina autem caro divinis
actionibus ditata est, sine minuitionem ad
verbum unionem, scilicet eam quae secundum
hypostasim, nequaquam eo quod secundum
naturam propriam cessavit. Non enim secundum propriam
actionem, sed per unitum ei verbum
divina agebat, verbo per eam propri-
am demonstrante actionem.
Nam comburit quidem ignitum
ferrum non naturali ratione combustivam
possidet actionem, sed ex ea quae ad ig-
nem unione. Haec ipsius eadem igitur
et mortalis erat per se ipsam et vivi-
ficativa per eam quae ad verbum secundum hyposta-
sim unionem. Similiter autem voluntatis
deificationem non ut transmutatio
naturalis motus dicimus, sed ut unita
divinae eius et omnipotenti voluntati et
facta dei humanati voluntas. Unde
volens quidem latere non potuit per se
ipsum, cum acceptasset deo verbo mon-
strari in se ipso vere existentem infirmi-
tatem humanae voluntatis. Volens
autem leprosi egit purgationem propter
eam quae ad divinam voluntatem
unionem. Sciendum autem quod deificatio
naturae et voluntatis manifestativum
duarum naturarum et duarum volunta-
tum. Quemadmodum enim ignitio non transmutat
igniti naturam in ignis naturam, sed mon-
strat ignitum et quod ignitur, et non u-
num, sed duorum est monstrativum. Ita
et deificatio non unam naturam facit compo-
sitam, sed duas et eam quae secundum hypostasim
unionem. Ait namque theologus Gregorius:
quorum hoc quidem deificavit, hoc autem
deificatum est. Quorum enim dixit et hoc
quidem, hoc autem, duo monstravit.

Amplius de voluntatibus et ante-
xusion, id est de liberis arbitriis,
intellectibus et cogitationibus.

XVIII

Deum perfectum et hominem per-
fectum dicentes Christum, omnia
adtribuimus et quae patris naturalia
et quae matris. Factus est enim homo ut quod
victum est vincat. Non impossibilis
ei erat qui omnia potest et omnipotenti

Marginal notes: anima · illa · delibat · propter · actione · humanatis · et demonstrativum · et hoc

actatonis

faciendi ypostasis i. eam ut

anniolon

ei potestate et virtute eripe
a tyrannide hominem. sed erat ac
toris tyrannidem in ypostasis
i. commaria que hominem deiicit
et a deo violentia pateretur ipsum quidem
qui acceperat victorem monstrare
volens compatiens deus et phylantro
pos i. amator hominum. homo fit si
mili simile revocans quem autem rationa
le et intellectuale aliter homo nullus conveni
dicit. quomodo igitur homo factus est si carnem
inanimatam et animam amenti i. sine in
tellectu assumpsit non hec enim homo quod
autem et Apolinarii contra voluntatem
herens prothopasticantos i. prin
cipali passum est passo non salvia
to neque copulatione deitatis reno
vato et renovato quod inassumpti
bile erit incurabile assumit
quidem totum hominem et quod huius optimum
quod aegritudine occiderat ut
toti salutem gratificet. intellectus
autem insipiens et privatur cogni
tione non utique erit umquam. sicut enim
incorporabilis et inmobilis et incircum
scriptibilis omnino quod secundum ymaginem re
novare vellet deus et nubium factum est
homo. quid autem quod secundum ymaginem
non intellectus quod melius quidem dissipiens
quod deterius assumpsit. intellectus enim
est in medio dei et carnis huius quidem
ut cohabitator dei autem ut ymago.
intellectus quidem intellectuali miscetur
et mediatur intellectus dei puritati
et carnis grossitudini. si autem ante
deus assumpsit irrationalis animalis animam
assumpsit. si autem quoniam carnem factum
factum dixit esse evangelista. sciendum

quod usque scriptura quandoque animam dicit homi-
nem ut illud in lxxv animabus ingressus
est iacob in egyptum. quandoque autem caro ut
illud videbit omnis caro salutare
dei. non caro quidem animata. ut amen. sed homo
factus est homo deus. at vero ipse
quid me quaeris hominem qui veritatem
vobis locutus sum assumpsit quidem carnem
animatam anima rationali et intellectuali
rectiva quidem carnis recta autem
a deitate quidem humanitate quid ...
tur deus et homo velle sequebatur autem
et subiacebat eius voluntati no-
stram gnomen i. sententia propria. sed hec
volens que divina eius volebat
voluntas permittente eius divina vo
luntate patiebatur que propria na-
turalis. nam quandoque remittebat
mortem naturaliter divina eius volente
voluntate et permittente renuit
mortem et agonia facta est et timu-
it. et quando voluit divina eius volun-
tas eligere humanam eius voluntatem
mortem voluntaria ipsi passio facta
est. non enim secundum quod deus solum volunta-
rie se ipsum tradidit in mortem. sed et secundum
quod homo. unde et eam que ad eius mor-
tem audaciam et nobis gratificavit. ita
denique autem salutarem passionem ante
dixit si possibile est transeat a me
calix iste manifestum quia ut homo bibi-
turus erat non enim ut deus ut homo. igitur
volens calicem transferre. hec naturalis
timoris dixit. verumtamen non mea fi-
at voluntas scilicet secundum quod tibi hetero ousi-
os i. alterius substantie. sed tua. i. mea
et tua secundum quod tibi consubstantialis. homousios.
i. consubstantialis. hec bene audacie sibi

motu

tua

patri enim a nulla contrarietate temptata
sed sentit ea que inseparatione corporis
naturalem compassionem passa divina
anima. ut vere homines fieret sed beneplaci
tum eius rursus divina incarnata volun
tate adversus mortem est quam ei idem
tus erat deus cum humanitate eius et totus
homo cum deitate eius. ipse ut homo in se ipso
et per ipsum supposuit quod humanum
deo patri et typum .i. formam nobis
se ipsum optimam et susceptibilem
tribuens et obediens patri factus est an
texusios. aut .i. libere volebat et di
vina et humana voluntate. omni
enim rationali creature omnino innata
est autexusios .i. liberi arbitrii
o voluntas ad quid enim habebit
rationale non autexusios .i. libere ratione
utens nam naturalem quidem concupis
centiam et irrationabilibus animali
bus conditor deseminavit ad consisten
tiam proprie nature coacte ipsam ducen
tem. ratione enim carentia non pos
sunt ducere sed ducuntur a naturali
concupia. unde simul atque concupiscen
tia generatur confestim a qui ad
operationem impetum. non enim ratione et
consilio vel iudicio utuntur. unde neque
ut virtute utentia laudantur
vel beatificantur neque ut maliciam agentia
puniuntur. rationalis autem natura habet
quidem naturalem concupiscentiam motam
a ratione autem ductam et tenorem suscipi
entem ac custodientibus quod vel ratio
nis ei principatur. hic est autexusi
os .i. liberi arbitrii voluntas quod est
le in homine rationali animi motum. ideoque
ut virtutem tractantes laudantur

et beatificantur et ut maliciam tractantes
puniuntur. quare volebat quidem au
texusios .i. libere mota divina anima sed
illa autexusios .i. libere volebat
que divina eius voluntas volebat vel
le ipsam non enim nutu. ubi caro mo
vebatur et enim moyses et omnes sancti nu
tu divino movebantur. sed idem unus
eius deus et homo secundum humanam et divinam
volebat voluntatem. propter non gnomi
.i. sententia vel sua naturali aut ma
gis virtute due domini voluntates
differebant ab invicem nam divina quidem
de ei voluntas et anarchos .i. sine
principio erat et panturgos .i.
omnia operans sequentem habens
virtutem et impassibilis humana
autem voluntas et a tempore incepit et ipsa
naturales et indetractabiles pas
siones sustinuit. et naturaliter
non omnipotens fuit. ut autem dei ubi vere
et secundum veritatem facta et omnipotens. De the
andrica .i. dei virili actione.

XIX

Beatus dyonisius novam
quandam dicens theandricam
.i. dei virilem actionem Christi sed
nos sit non destruens naturales
actiones. unam actionem ex humana
et divina factam esse ait. ita enim utique
et nunc unam dicens novam ex di
vina natura factam esse. quorum enim ac
tio una hoc est et ubi una sed in
sonos predicans. sed volens monstrare
novum et ineffabilem modum illum
Christi actionum manifestationis inef
fabili modo eius que invicem
Christi naturarum circumincessionis
conveniens et eam que secundum hominem eius.

ardet
moni
ratione
l'fectione
erat
et humana

civilitate conversationem extraneam
id est paradoxon, id est inopinabilem et
nature entium incognoscibilem, et mo-
dum quo est ineffabilis unionis
retributionis. Non divisas etiam actio-
nes neque divise agentes naturas
sed unite unamquamque cum alterius communi-
one agentem hoc quod proprium. Neque enim humana
egit secundum hominem solum, non enim nudus
erat homo, neque divina secundum deum solum, non
enim erat nudus deus, sed deus simul exis-
tens et homo. Quemadmodum enim naturarum
unionem et naturalem differentiam cog-
noscimus, ita et naturalium volun-
tatum et actionum. Sciendum itaque
quod in domino nostro Ihesu Christo quandoque
quidem ut de duabus naturis sermo-
nem facimus, quandoque autem ut de una
persona, et hoc autem et illud ad unam
refertur intelligentiam. Due enim na-
ture unus est Christus, et duae naturae
autem, id quod est dicere, agit Christus secundum
alterutram eius duarum naturarum,
et agit alterutra natura in Christo cum
alterius communione. Communicat quidem
divina natura carni agenti
propter ea quod beneplacito divine volun-
tatis permittebatur pati et operari
que propria, et propter ea quod actio carnis
erat omnino salutaris. Quod non
humane actionis est, sed divine.
Caro autem divinitati ubi agenti et propter
ea quod ut per organum per corpus divine
perficiebantur actiones, et propter ea quod erat
unus qui agebat simul divine
et humane. Scire autem oportet quoniam sancte
intellectus et natura eius agebat actio-
nes, intelligens et cognoscens quoniam est

dei intellectus et quoniam ab omni adoratur
creatura, et memorans earum que in terra
conversationum et passionum. Communicat autem
agenti ubi deitati et dirigenti et
gubernanti omnia, intelligens et cognos-
cens et dirigens, sicut non nudi hominis
intellectus, sed ut deo secundum ypostasim uni-
tus et dei intellectus existens. Hoc quidem mon-
strat theandrica actio, quoniam unifi-
cati dei scilicet humanitati, et humana
eius actio divina erat, scilicet deificata, et non
imparticeps divine actionis, et divina eius ac-
tio non imparticeps est humane actionis,
sed alterutra cum altera considerata. Dicitur autem
tropus hic periphrasis, quando quis duo quae-
dam per unam complectitur dictionem. Quemadmodum
est unam incisam ignitam gladii, aliam
autem actionem, aliam incisionem et aliam com-
bustionem, et alterius et alterius nature
significamus quod combustionem. Et tamen in-
cisionem. Ita unam Christi theandricam
actionem dicentes, duas actiones intel-
ligimus duarum naturarum: eius deitatis
quidem est divinam et humanitatis eius hu-
manam actionem. De naturalibus
et indetractabilibus passionibus.

Confitemur autem quoniam omnes naturales
et indetractabiles passiones hominis
assumpsit. Totum enim hominem
et omnia que hominis assumpsit preter peccatum.
Hoc enim non naturale est, sed a seminatore in
nobis disseminatum sed ex dyaboli super-
seminatione cum nostra anteoccupatio per
heresim, id est libero arbitrio electione vo-
luntarie consistens, non violenter
nobis dominans. Naturales est et indetracta-
biles passiones sunt que non in nobis potestate
ex ea que transgressione condempnatione.

hunc

et unus xpc

qd non

qbtione incisione
et qbta incisione

nota

in humanam devenerunt vitam. puta fa-
mes. Sitis. labor. dolor. Somp-
nus. lacrime corruptio. mortis re-
fugium. Timor. Agonia. Ex qua
sudores et gutte sanguinis. et quod propter infir-
mitatem nature ab angelis auxili-
um. et que talia. et que omnibus hominibus
naturaliter insunt. Omnia itaque assum-
psit ut omnia sanctificet. Temptatus est
et vicit ut nobis victoriam negociet
et det virtutem vincendi adversari-
um. ut virtute natura quondam vic-
ta per quas immissiones victa est. per
has vincat eum qui olim vicit. Ergo
pernitiosus quidem extrorsum immitte-
bat non per cogitationes sicut per serpentem. Do-
mini autem immissionem repulit
et ut fumum dissolvit et invincibi-
les ei passiones devicte et nobis facile
expugnabiles fiant. et ita novus Adam
veterem resalvet. quia propter naturales
nostre passiones secundum naturam et supra natu-
ram fuerunt in Christo. Secundum enim naturam mo-
vebantur in ipso. quando permittebat
carni pati que propria sunt. Supra naturam
autem. non enim precedebant in domino volun-
tatem naturalia. Nichil enim coactum
in Christo consideratur. sed omnia volunta-
ria. volens enim esurivit. volens si-
tivit. volens timuit. volens mor-
tuus est. De ignorantia et servitute.

Oportet cognoscere quoniam ignoran-
tem quidem et servilem assump-
sit naturam. natura enim serva est ho-
minis natura eius qui fecit ipsam dei. et non
habet futurorum agnitionem. secundum theo-
logum Gregorium separabis quod videtur ab
eo quod intelligitur. et serva dicetur
et ignorans caro. propter ypostasis identitatem autem
id est persone identitatem et indivisibi-
lem unionem ditata est anima domini
futurorum cognitione ut et reliquis divinis
signis. Quemadmodum enim caro hominis
secundum propriam naturam non est vivificativa. do-
mini autem caro unita secundum yposta-
sim ipsi deo verbo ab ea quidem secundum naturam
mortalitate non discessit. vivifica-
tiva autem facta est propter eam que ad ver-
bum secundum ypostasim unionem. et non pos-
sumus dicere quoniam non fuit et est semper
vivificativa. Ita et humana quidem na-
tura substantialiter non possidet futurorum cog-
nitionem. Domini autem anima propter eam que
ad deum verbum unionem et ypostaticam
id est persone identitatem ditata ut dixi-
mus reliquis signis divinis et futurorum
agnitione. Sciendum autem quoniam neque eam
ipsam dicere possumus servam. Servitutis enim
et dominationis nomina non nature sunt cog-
nitiva. sed eorum que ad aliquid quemadmodum
paternitatis et filiationis. hec enim non sub-
stantie sed scheseos. id est habitudinis sunt significativa.
quemadmodum igitur de ignorantia diximus
quoniam subtilibus intelligentiis
sive intellectibus subtilibus fantasiis id est y-
maginationibus dividens quod increa-
bile ab increabili serva est caro
si non unita esset deo verbo. Semel autem
unita secundum ypostasim qualiter erit
ancilla. Unus enim ens Christus non potest
servus esse sui ipsius et dominus. Hec enim
non eorum que simpliciter dicuntur sunt sed
eorum que ad alterum. Cuius igitur erit ser-
vus? patris. non igitur communia habet pater
et filius sunt si quidem patris est servus
sui ipsius autem nequaquam. Qualiter autem

de nob̃ dic̃ ap̃o. quare adhuc es
seruꝰ s; filiꝰ p ip̃m adoptatꝰ si in
muriũ ip̃e seruus ẽ appellare dici
t seruꝰ. ñ ip̃e enĩ hec ꝓ nos aũ
formã serui accipiẽs ⁊ seruũ no
bis tñ uictũ ꝯ passibiꝰ ei existẽs
ꝓ nos seruiuit passiõibꝰ ⁊ in
iurꝰ nr̃e salutis fc̃e ē. q̃ aũ dicit
ip̃m seruum dicitare fatuit
unũ xp̃m ı̃ duo quẽad nestori
nos aũ dñatorẽ ip̃m aim ⁊ do
minũ oĩũ c̃atõis unũ xp̃m do
minũ eundẽ ⁊ deũ sil' ⁊ hoĩem
⁊ omia sciente. ı̃ q̃ sũt ōēs the
sauri sapie ⁊ cognitõis absco
diti. De ẏpostasis .i. pfectione.

Proficere aũ dr̃ sapia ⁊ eta
te ⁊ gr̃a. Etate quidẽ augẽs
p augmntatõm aũ ḡtuita
tis eam que tenet ei sapiam
ı̃ manifestatõm ducẽs. ampli
aũ eam que hominũ ı̃ sapia
⁊ gr̃a pficientiam. ⁊ pfectiẽ nẽ
que prãs acceptõis .f. hominũ
theognosiã .i. dei cognitõm ⁊ salu
te patiam pficientiã faciens.
⁊ ẏ bunimenos. dibũmineos. p
priũ faciens ubiq;. q̃ uẽ in qui
aũ pficẽ ip̃m dicunt sapia ⁊
gr̃a ut adiectiuũ suscipientẽ
ip̃m ñ ex sũma mem existen
tia carnis scdm simile unionẽ
dicit ui; eam ꝗ scd' ẏpostasim
unionẽ uenantur. anestori
o aũt ı̃ ania sapiẽte sinari sche
tica .i. h̃itudinalẽ unionẽ et
tunidã ı̃ stratõem ꝓsagantur
ꝯsitentur ñ cognoscẽtes. dicit

iur. dicit ꝯ quibꝰ ẽtificat. si ei uere
unita ē dõ ı̃ ipso caro existima ma
.i. ẽẽ essentia. mag' aũt ı̃ ipso exci
tit. ⁊ ẏpostatica .i. psonalẽ ad ip
sũ ı̃ hũit idẽptitatẽ. quaĩr ñ ꝗ
ꝓ scõ ditata ẽ oĩ sapiã ⁊ grã coĩcãs
participatiũ ut uos ꝑ grãm hũs ꝗ
ubi pncipãs. s; mag' ꝓ eã q̃ ꝑ
ẏpostasim unionẽ hũanor ⁊ di
nor ui xp̃i scõr ꝗ idẽ erat ⁊ dõs
simꝰ ⁊ hõ ⁊ grãm ⁊ sapiam et
oĩm bonor plenitudinẽ mundo
irrigans. De Timore. XIII

Timoris nom duplicat' in
tellam ē ei timor ıũt uolẽte
aĩa diuidi a corpore. ꝓ eã
q̃ ex pncipio a ꝯditore ꝯpositã ẽ
eiũ naturalẽ ꝯpassionẽ ⁊ familiari
tatẽ ꝓ quã naturali' tim; et ago
niã patiꝰ mortẽ. ē timui ꝑ rõm ti
more uirt' ꝑ sinosẽ .i. ꝯtionem
eẽntie desidatã. si ei ex ñ ente ad
ẽẽ deducta ẽ a ꝯditore omnia
existendi ⁊ ñ existendi desidiũ
hẽt ñũ' hor aũ ꝑ rõm ꝓpũ q̃ ad
sustantia .i. ad ꝯstituta. fit ẏpno
tio ut inper' ⁊ deus ubir ig' ho
sem hũit hoc desidiũ ı̃ ista nos
quidẽ .i. biis ꝯstitutõis nate pmo
cẽm monstrãs esca ⁊ potũ. ⁊ sop
nũ desidans ⁊ hũit ı̃ experientiam
hor scõs. ı̃ incorruptis aũ ꝯ motõem
ut tẽpe passiõis uoluntarie eã
q̃ ad mortẽ sustolim .i. ꝯtẽtem se
cer'. si ei lege ñ fiebat s; ñ ꝑ nos co
atte uoluntarie ei natalia. uolẽs
sustĩpe dignatꝰ ẽ. quare ip̃e timor
⁊ pauor ⁊ agonia. insũ ē ⁊ idẽtem

scdm pm

XII

etati

.i. familiare

bilium passionum et non subiectarum peccato. Et rursus timor qui ex perditione vel cogitationum insidiarum consistit ex incredulitate et ignorantia mortis hora, ut si quando nocte timemus sonitu aliquo facto: qui praeter naturam est, quem determinantes dicimus praeter rationem. Timor est irrationalis sistole, id est constrictio. Hunc dominus non assumpsit. Ideo neque timuit umquam nisi in passionis tempore, et si dispensative seipsum contraxit multotiens; non enim ignorabat tempus. Quoniam autem vere timuit, ait sanctus Athanasius in sermone adversus Appollinarium: Propterea dominus dixit: Nunc anima mea turbata est. Nunc autem hoc est, hoc est quando voluit; tamen nimirum solum quod erat demonstravit; non enim quod non erat ut praesens nominabat, ut apparenter fientibus quae dicebantur. Naturaliter enim et veritate omnia fiebant. Et post alia: Nequaquam autem deitas passionem assumit extra patientis corporis, nec turbationem et tristitiam demonstrat extra animam contristatam et turbatam, neque moesta est et orat extra intellectum moestum et orantem. Sed et si non conditione naturae confingebantur quae dicuntur, in ostensionem existentiae agebantur quae fiebant. Sed et quae naturae fiebant, quae fiebant non involuntarie, haec sustinuisse ostendit. **De domini oratione.**

Oratio est ascensus intellectus ad deum, vel petitio decentium a deo. Qualiter igitur dominus in Lazaro et tempore passionis orabat? Neque enim ea quae ascensione quae ad deum indigebat sanctus eius intellectus, semel hypostatice deo verbo unitus, neque ea quae a deo petitione. Unus enim Christus est. Sed nostram appropians faciem personam et formans in seipso quod nostrum, et exemplum nobis factus, et docens nos a deo petere et ad ipsum extendi, vel respice et per sanctum eius intellectum dirigens nobis eam quae ad deum ascensionem. Quemadmodum enim passiones sustinuit, nobis eam quae adversus ipsas victoriam bravium tribuens, et triumphans, ita et orat, nobis viam faciens, dirigens ut dixi ad eam quae ad deum ascensionem, et pro nobis omnem iustitiam adimplens, ut dixit ad Iohannem, et reconcilians nobis suum ipsius patrem, et ut principium et causam suscipiens honorans, et monstrans quia non est antitheos, id est deo contrarius. Si quidem quando dixit in Lazaro: Pater, gratias ago tibi quia audisti me. Ego autem sciebam quia semper me audis, sed propter circumstantem turbam dixi, ut cognoscant quoniam tu me misisti, nonne omnibus manifestissimum existit quoniam ut principium suum ipsius et causam honorans suum ipsius patrem, et monstrans quia non antitheos, id est deo contrarius? Quando autem dixit: Pater, si possibile est, transeat a me calix iste. Veruntamen non sicut volo sed sicut tu: nonne omnibus manifestum est quod docens nos in temptationibus a solo deo petere auxilium et divinam praeponere nostrae voluntati, et monstrans quia vere quae nostrae appropriavit naturae. Genuit autem secundum veritatem duas voluntates naturales quidem et secundum naturam existentes, sed non subcontrarias possidebat. Pater ait ut homousios, id est consubstantialis. Pater, si possibile, non ignorans quod ei deo impossibile, sed erudiens nos et divinam nostrae praeponere voluntati. Hoc enim solum impossibile, quod deus non vult neque permittit. Veruntamen non ut ego volo sed ut tu, ut quidem deus eidem homotheles, id est eadem volens existens, ut autem homo existens, eam quae humanitatis naturalem demonstrat voluntatem. Hec enim

nus renuit mortem. Hec autem id est deus meus deus meus ut quid me dereliquisti nostram propriam faciens eius personam. Nam et deus eius qui pro nobis nisi demum divisio subtilibus intellectis ymmaginationibus eo quod videtur ab eo quod intelligitur notitia ordinetur. Nec derelictus est unquam a propria deitate. Sed nos sumus qui derelicti et despecti. Quare nostram ykinnenos id est propriam faciens eius personam hec oravit. Duplex oseos id est de familiaritate et proprialitate.

XXV

Oportet scire quod due ykioseis id est appropriationes et familiaritates. Una naturalis substantialis, secundum quam et altera personalis et habitudinalis. Naturalis quidem et substantialis quam propter philantropiam id est amorem hominum clementia dominus noster et naturalia omnia assumpsit natura et veritate factus homo et naturalium experientia factus. Personalis autem quando quis alterius subinduit personam propter habitudinem propitiationem, misericordiam aio vel amorem et pro ipso eos qui ipso faciet sermones nichil ei pertinentes, secundum quam et maledictionem et delictum nostrum et que talia non entia illa oikiosato id est proprium fecit non ipse hoc existens secundum nostram assumens personam et nobiscum ordinatus. Tale autem est et factus pro nobis maledictio.

De passione domini nostri et impassibilitate eius

Passum igitur dei verbum deitatis omnia sustinuit carne divina et sola eius natura impassibili permanente. Unio enim christo qui ex deitate et humanitate compositus est et deitate et humanitate existente et patiente, quod passibile quod ut in aptum natum pati passum est non compassum est autem quod impassibile. Nam anima quidem passibilis existens corpore inciso ipsa non incisa condolet et compatitur corpori. Deitas autem et impassibilis ens non compassa est corpori. Sciendum deitatem quidem carne passum dicimus dominum carne passam secundum dicimus per carnem passum. Nequaquam, quemadmodum enim sole in ligno supplucente si securis quidem incidit lignum, incisibilis et impassibilis permanet sol, multo magis impassibilis verbi deitas secundum ypostasim unita carni id est carne patiente permanet impassibilis. Et quemadmodum siquis ignito ferro superinfundet aquam et quod aptum natum est ei pati ab aqua ignem dico extinguitur, innocuum autem permanet ferrum, non aptum natum est enim ab aqua corrumpi, multo plus carne passa sola impassibilis deitas passionem non sustinuit et inseparabilis ab anima permanens. Non necesse autem omnifariam et indefinite assimilari exempla. Necesse autem in exemplis et simile considerari et dissimile, quod non exemplum quod enim in omnibus simile idem utique erit et non exemplum et maxime in divinis. Impossibile enim in omnibus simile devenire exemplum et in theologia et in dispensatione.

XXVI

De eo quod inseparabilis permansit verbi deitas ab anima et corpore et in morte domini et quod una permansit ypostasis.

Inspectabilis enim deus noster iesus christus existens, id est qui tollit peccatum mundi, inveniens est

rubrica
vel
et
fecit
vel
quod
ipsa

dolus in ore eius, non subiciebatur morti. Si enim in
mundum per peccatum introivit mors, moritur
itaque eam que pro nobis mortem assumens est,
ut et se ipsum patri offerens hostiam afferret
pro nobis. Ei enim deliquimus, et ipsum pro
nobis oportet redemptionem suscipere pro nobis,
et ita solvi nos a condempnatione. Absit enim
tyranno dominatoris oblatum esse sanguinem.
Advenit itaque mors et transglutiens
corporis muscipulam, deitatis escam, id est esca
deitatis hamo transfigitur, et impeccabile et
vivificativum gustans corpus corrumpitur et omnes
reducit quos quondam transglutivit. Quemad-
modum enim tenebre lucis introductione
destruuntur, ita et corruptio vite impetu
esse expellitur, et fit omnibus vita, corrup-
tio autem ei qui corrumpit. Etsi mortuus itaque est
ut homo et sancta eius anima a deificato divi-
sa est corpore, neque ita una yposta-
sis in duas ypostases est divisa. Et corpus enim
et anima secundum idem ex principio in verbi y-
postasi habuerunt existentiam, et in morte a
se invicem divisa singulum eorum mansit
unam ypostasim verbi habens. Quare una
verbi ypostasis et verbi et anime et corporis
extitit ypostasis. Neque enim anima neque
corpus propriam habuit ypostasim preter verbi ypos-
tasim. Una enim semper verbi ypostasis et
numquam due. Quare una semper est ypostasis Christi.
Si enim localiter anima a corpore separata est, sed
ypostatice, id est personaliter, per verbum unita fuit.

Set deitas utrisque permansit inseparabilis ab anima et corpore.

XXVII ...thora, i. de cor... et corne.

Ethora, id est corruptio = phydiasto
nomen duo significat. Significat enim humanas
has passiones, famem, sitim, labo-
rem, clavorum perforationem, mortem, scilicet se-
parationem anime a corpore, et quecumque talia. Secundum hoc
significatum ethartos, id est corruptibile, do-
mini corpus aimus; omnia enim hec voluntarie
assumpsit. Significat autem ethora, id est corrup-
tio, et perfectam corporis in ea ex quibus composi-
tum est elementa dissolutionem et destructionem,
que magis a multis diastora, id est destructio, nominatur.
Hoc experimentum corpus domini non habuit, ut a-
it propheta David: Quoniam non derelinques animam meam
in inferno, neque dabis sanctum tuum videre dia-
storam, id est destructionem. Corruptionem igitur secundum
incorruptibile quidem dicere secundum insipientem
Iulianum et Galanum corpus domini dicere secundum pri-
mum modum corruptionis significatum
ante resurrectionem impium. Si enim incorruptibi-
le, non homousion, id est consubstantiale nobis, et opinio-
ne et non veritate facta sunt que facta esse ait
evangelium: famem, sitim, clavos, coste punc-
tionem vel lateris apertionem, mortem. Si autem
opinione, fantasia deceptio et scena dis-
pensationis misterium, et opinione et non
veritate salvati sumus. Sed absit, et qui
hoc dicunt salutis expertes fiant. Nos autem
veram salutem sortiti sumus. Secundum autem sig-
nificatum incorruptibile confitemur
domini corpus, quemadmodum theofori, id est deum ferentes,
patres tradiderunt. Post vivificam a mortuis
resurrectionem salvatoris, et secundum primum significatum
incorruptibile domini corpus aimus. Etenim
corpori et resurrectionem et eam que post hoc incorrup-
tionem dominus per ipsum donavit corpori, ipse factus primi-
tie et resurrectionis et incorruptionis et impassi-
bilitatis nobis. Oportet enim corruptibile hoc
induere incorruptionem, ait divinus apostolus.

XXVIII

Descendit. De descensione ad infernum

Descendit ad infernum anima deificata ut quemad-
modum hiis qui in terra iusticie ortus est
sol, ita et hiis qui sub terra in tenebris et um-
bra mortis sedebant illucesceret lumen; et
quemadmodum hiis qui in terra evangelizavit
pacem, captivis remissionem, cecis visum, et

Margin: in mundum; hamo; vel; quod; ipsa; storas; corruptionem. F.; fecit et hoc et opinione et non veritate; per; ipse; de xpo

huius qui crediderit. Iste est ei salutis et vite. Huius autem qui non crediderit redemptio incredulitatis. Ita et huius qui in mundo ut ei omne genu flectatur celestium terrestrium et infernorum, et ita eos qui a seculo solvens compedibus nos rursus ex mortuis rediit, dirigens nos ad resurrectionem. **De his que post resurrectionem.**

XIX Postea quam ex mortuis surrexit resurrectionem omnes quas passiones deposuit, corruptionem dico et famem et sitim et sompnum, fatigationem et laborem et quecumque talia. Et si cibum gustavit et post resurrectionem, est non lege nature, non enim esurivit, dispensationis autem modo veritatem esse faciens resurrectionis, quia hec eadem est caro que passa est et resurrexit. Nullam enim partem nature deposuit, non corpus non animam, sed et corpus et animam rationalem et intellectualem et volitivam et activam possidet. Et ita ad celos rediit et in dextera patris sedet, volens et die et humane nostre salutis et agens dispensationem universorum providentiam et servationem et gubernationem. Humane autem reminiscens conversationis que in terra conversationum, et videns et cognoscens quod ab omni adoratur rationali creatura. Cognoscit enim sanctissima eius anima que secundum ypostasim unita est deo verbo et coadoratur ut dei anima et non ut simpliciter anima sed et hic ascendit autem extra celos et descendet rursus accidens circumscripti corporis. Ita enim veniet ait ad vos quomodo vidistis eum euntem in celum. **De ea que in dextera dei patris sedet.**

XX Ad dexteram **dei patris sedet.** Dexteram autem dei et patris et sedem aiunt Christum. Non localem autem dexteram patris dicimus. Qualiter enim qui incircumscriptibilis localem adipiscetur dexteram? Dextera enim et sinistra corporum circumscriptorum sunt. Dexteram autem patris dicimus gloriam et honorem deitatis, in qua dei filius existens ante secula ut deus et patri homousios, id est consubstantialis, et in ultimis incarnatus et corporaliter sedet cum glorificata ei carne. Adoratur enim una ypostasi cum incarnatione et carne eius ab omni creatura ypostasis.

XXI **Adversus dicentes si duarum naturarum est Christus, aut creature cultum facitis naturam creabilem adorantes vel unam naturam creabilem adorantes** vel unam adorabilem dicitis alteram.

Filium dei cum patre et spiritu sancto adoramus, incorporeum quidem ante humanationem. Nunc autem eundem incarnatum et factum hominem cum existendo deum caro. Itaque est caro eius quod secundum naturam sui ipsius, si dividas subtilibus intellectibus quod videtur ab eo quod intellectum, inadorabilis est utpote creata. Unita autem deo verbo propter ipsum et in ipso adoratur. Quemadmodum enim rex et nudus adoratur et indutus et purpura, et nuda quidem purpura et conculcatur et proicitur, regale autem factum indumentum honoratur et glorificatur, et si quis hanc prohonoraverit morte ut plurimum multotiens condempnatur. Sicut autem et lignum nudum non est tactui inaccessibile, iam autem coniunctum et carbo factum non propter seipsum sed propter copulatum ignem inaccessibile fit, et non ligni natura existit inaccessibilis sed carbo vel ignitum lignum. Ita et caro ipsa quidem natura non est adorabilis, adoratur autem in incarnato verbo deo non propter seipsam sed propter unitum ei secundum ypostasim deum verbum. Non enim nudam carnem adoramus sed carnem dei, scilicet incarnatum deum. Propter quid filius humanatus est et non pater neque spiritus, et quod humanatus est. Pater quidem pater et non filius, filius quidem filius et non pater, spiritus sanctus quidem spiritus et non pater neque filius. Proprietas enim immobilis vel utique quod ut proprietas si moveret translacione. Ideo filius dei filius hominis fit ut maneat proprietas immobilis. Filius enim erat dei et filius hominis

Margin notes: abum · plurima · caro · xx A

Bottom margin: xix de his q. p. resur. · xx de ea q. i dext. dei pat. sedet · xxi adus dicentes si duar. nat. e. x. vel cate cultum facitis nam cabile adorantes vel una n...

fit ut incarnatus ex sancta virgine et
non deserit a propria deitate, humanatus est.
est enim filius dei ut magno fecit homi
nem rursum ipsi id gratificet. fecit enim ipsum ad
ymaginem eius intellectualem et liberi ar
bitrii et ad similitudinem. scilicet in virtutibus perfec
tum ut possibile hominis nature. Hec enim
velud caracteres divine existunt. non sunt sol
licitudinis esse et per ipsa bonitas et sapientia. In
tantum omni malitia libera gratia in conscientia quid
sunt ipsi constituunt hominem in corrup
tione enim hic fecit personam non contione ipsum
reducere in incorruptionem. quoniam non per transgres
sionem mandati divine ymaginis
caracteres obfuscavimus et confundimus et in
malitia facti divina conscientia denudati su
mus quam participatio vivi ad tenebras et ex
vita facti sub mortis corruptione cedi
mus. assumpsit quoniam non fecit. quo melius tam custodire
gederet in nostram dico ymaginem. ut per se
ipsam et in se ipso renovet quod quod secundum y
maginem et secundum similitudinem. decebat autem
nos virtuosam civilitatem et hanc per se
ipsum. faciat nobis facile pertransibilem
et vite conditionem liberet a corruptione
primitie factus nostre rationis et in utile
sum et consummatum vias renovet ut a ty
rannide dyaboli redimat ad dei cog
nitionem nos vocans et revertet et eru
diat per obedientiam et similitudinem lucta
ri adversus tyrannum. quievit dei igitur
demoniorum cultura. et ab dio sanctifica
tur... delubra et ex ydolorum destruuntur.
dei cognitio plantatur trinitas quam hon
sios. et consubstantialis et inenarrabilis deitas ve
neratur unus deus verus conditor universorum
et deus virtutes constituit et rationalis speciei
trinitatem donata est. Orrexit quondam

subiectos homines demones. et quod demum
mirabile. quoniam hec omnia per crucem et passi
ones et mortem directa sunt in universa
terra eius dei cognitionis predicatum est non
bellis et armis et exercitibus adversariorum
divincens sed pauci nudi pauperes
et illiterati persecuti. verberati. mortifica
ti. crucifixum in carne et mortuum et
deum esse predicantes sapientibus et
potentibus prevaluerunt. sequitur enim eos
crucifixi omnipotens virtus. mors quondam
terribilissima vincitur. et antiquis vita
horribilis quondam et odibilis eligitur.
hec christi presentie directores sunt. hec eius
virtutis cognitiones. non enim ut per moysem
unum populum ex egypto et pharaonis ser
vitute mare dividens salvavit om
nem enim magis humanitatem ex corrupti
one mortis et amaro tyranno peccati
eruit. sed in modestia duces ad virtu
tes. non in terre sub fodientes et igni comburentes
et lapidari iubens peccatores sed man
suetudine et longanimitate hominibus suadens
eligere virtutes et laboribus quam per ea ex
citari et delectari. Nam quid omnes peccato
res. liberabantur et adhuc peccato adhere
bant et deus ipsis peccatum putabatur. Nunc autem
pro pietate et virtute liberi eliguntur
et contemptores in morte. euge o christe dei verbum
verbum et sapientia et virtus et deus omnipotens
quod tibi pro hiis omnibus apori in opes nostre
tribuemus. tua enim universa et petis a
nobis nichil quam salvari. In se et hec tribu
ens et accipientibus gratiam sciens per inef
fabilem bonitatem et gratiam quam est dedit et
bonum est gratificans et eos qui ex hoc cecide
runt rursus reduces ad id per inefta
bilem condescensionem.

assumpsit
est
constituit
excitantibus
propter
tortores
aliud

XXII Ad interrogantes ypostasis xpi
ypostasis cum ubi est aut increata.
Ubi dicitur ante incarnationem simplex erat
et incomposita et incorporea et increata. In
carnata autem ipsa facta est et remanet ypos
tasis et facta est composita ex divinitate quam
semper habuit et ex ea quam assumpsit
carne et facta duarum naturarum ydiomata
individualibus cognitas vel cum duabus cognos
citur naturis. quare ipsi una ypostasis
sit et increata et divinitate et creata humanita
te. visibilis et invisibilis. qui cognoscunt
vel dividunt unum xpistum duas ypostases
os dicentes. vel naturarum negare differen
ciam et visionem inducere et confusionem.
XXIII Non ut quidam mentiuntur De homine
delicatonum Nam ea que ex virgine nata est vocatum
incarnationem. Intelliges est xpistus.
Caritur dei verbo et experte vocatur est xpistus.
Hec autem origenis declaravit et inconve
nientes preexistentiam animarum vel contra
Ecclesiam dogmatizans. Nos autem xpistum
qui genitum esse et vocatum esse anima filium
unum. et ubi dicitur ex quo invenitur sancte
virginis habitavit et caro inmutabili
filius est et uncta est caro divinitate. unc
cio enim ut ait theologus gregorius. Sed et sanc
tissimus alexandrinorum cyrillus ad
imperatorem theodosium scribens hec
ait. Quia ei ego dominum aio nam quod ex deo
verbum cum humanitate. nam utique quod ex
muliere natum est templum non unitum
verbo xpistum ihesum nominari. humanitati
tati enim per unionem dispensatum inef
fabilis convenit. quod ex deo verbum incarnatum
est et ad reginas ita. quidam aiunt
xpistum hoc nomen est dicitur solum proprie per se ipsum
intellectum existenti ei quod ex deo patre
genitum est verbo. Nos autem non ita edocti
sumus sapere vel dicere. quando enim factum est caro quod
verbum tunc enim et xpistum ihesum nominatum esse
dicimus quando enim vechristo. id est unctus est
oleo exultationis. id est sancto spiritu. a deo patre et
ideo xpistus nominatur. quando autem esse humanitate chr
risis. id est unctio nequaquam dubitavit aliquis
eorum. Recta sentire assueti sunt
Sed athanasius venerabilis in sermone de
salutari epy. Ita dicitur preexistens
deus ante ea que in carne epydimia. id est ad
ventationem non erat homo sed deus erat
apud deum invisibilis et inpassibilis ens.
Nam quod xpistus nomen est carne inducte
que sequitur nomen passio et mors divina
autem scriptura ait propheta hic cheristen. id est unxit
te deus tuus. sciendum quod multociens divina
scriptura utitur preterito tempore pro futuro ut
post hoc in terra visus est et cum hominibus
conversatus est. Non dum enim visus est neque con
versatus est deus cum hominibus quando hoc dicebatur.
Et sicut flumina babylonis illic sedi
mus et flevimus. nondum autem hec facta
erant. Ad interrogantes vel duas naturas
XXIIII Non genuit sancta dei genitrix vel unie
naturas non pendebunt in cruce.
Sed quid est agenniton et genniton per
unum n scriptum. id est ingenitum et geni
tum quod significat increatum et creatum. agenni
ton. et genniton. quod per duo nn scribitur
significat genitum est et non natum non nature
sed ypostaseos. Est ergo quod divina non
agennitos. id est ingenita. sed increata. omnia autem
que post divinam sunt genita id est creata consi
stunt. ergo in divina quidem et increabili non
agenniton. quidem id est ingenitum in patre.
non enim genitus est genniton autem id est geni
tum in filio. Ex patre enim sempiterne ge

qu

epyfanu

nitus est processibile autem in spiritu sancto. Unumquodque autem specierum animalium, que prima quidem est agenita, id est non nata, sed non agenneta, id est ingenita; generata enim est a conditore. Non nata enim est ex similibus genesis. Quidem enim id est nativitas creabilis est. Genesis autem ideo quidem ex solo patre homousii, id est consubstantialis filii progressio. Incarnatio autem ex copulatione masculi et femine homousii ypostaseos, id est consubstantialis persone progressio. Unde cognoscimus quod non est nature nasci sed ypostaseos. Si enim nature esset, utique non in eadem ad id genniton consideraretur et agenniton. Ypostasim quidem genuit sancta Dei genitrix in duabus cognitam naturis, divinitate quidem ex patre genitam intemporaliter, in ultimis autem in tempore ex se ipsa incarnatam et carne partam. Si autem interrogantes enigmatice dixerint quoniam quis genitus est ex sancta Dei genitrice, duas naturas? Et aiunt quoniam due nature est Deus et est idem et ipse et homo similiter et de crucifixione et aliis passionibus: non nature sed ypostaseos. Passus igitur est Christus in duabus naturis ens passibilis natura, et crucifixus est carne et in cruce pendebat et non divinitate. Quare dixerint nobis interrogantibus: due nature mortue sunt? Neque dicemus: Non quidem due nature crucifixe sunt, sed genitus est Christus, id est Deus verbum humanatus, genitus est carne, crucifixus est carne, mortuus est carne, impassibili manente eius divinitate. **Qualiter progenitus dicitur et unigenitus.**

CAP. LXXV

Primogenitus est qui primus genitus est, sive unigenitus sive et ante alios fratres. Si igitur quidem diceretur filius Dei primogenitus, unigenitus autem non diceretur, suspicaremur utique ipsum esse primogenitum creaturarum ut creaturam existentem. Quoniam autem et progenitus et unigenitus dicitur, oportet et utrumque observare in ipso. Progenitum quidem ipsum dicimus omnis creature, quoniam et ipse ex Deo, et creatura ex Deo; sed ipse quidem ex substantia Dei et patris solus intemporaliter genitus, decenter filius unigenitus progenitus et non procreatus, id est prius creabilis, diceretur; creatio enim non ex substantia patris, sed voluntate eius ex non ente ad esse deducta est. Progenitus autem in multis fratribus, unigenitus enim ens et ex matre, quoniam participavit sanguine et carne similiter nobis, et homo factus est. Facti autem sumus et nos filii Dei per ipsum, adoptati per baptisma. Ipse qui natura filius Dei progenitus in nobis qui adoptione et gratia filii Dei facti sumus et fratres eius existimus. Propter quod et utique dixit: Ascendo ad patrem meum et patrem vestrum et Deum meum et Deum vestrum. Non dixit patrem nostrum, sed patrem meum natura manifestum est, quoniam et gratia patrem meum vestrum; et Deum meum et Deum vestrum non dixit Deum nostrum, sed Deum meum, si dividatis subtilibus intellectibus, quod videtur ab eo quod intellectus, et Deum vestrum conditorem et dominum. **Ad diversitates et communia quoque reducuntur et distincta hee due nature.**

CAP. LXXVI

Nomini nature in unum convenire sunt nec sunt confuse neque limita non loco non tempore, ut sibi communia quantitate reducantur. Hec enim sunt que communicantur: unitate autem sunt divinum et inconfusibiliter secundum ypostasim, et divise sunt indivisibiliter ratione et modo differentie, et quo quidem unitate sunt, sibi communicant; non enim divinas duas ypostases esse naturas Christi dicimus, sed duas secundum ypostasim. Quo autem inconfusibiliter dividuntur, communicant: due enim sunt nature ratione et modo differentie. Unitate

ł creatura

ł creatura

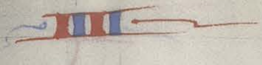
enim secundum ypostasim et unitatem earundem
cedentes inconfusibiliter unite sunt eam que
unitatem et commutationem non suscipien-
tes, propria unaque naturale differentiam
et post unionem conseruans. Quod cantabile enim
permansit cantabile et quod increatum increa-
tum. Igitur differentie et solo numero secundum dis-
creta quantitate reducentur. Inpossi-
bile enim que secundum nullam differunt numerari;
secundum autem que differunt secundum hoc et numerantur,
puta petrus et paulus secundum quod quidem
uniti sunt non numerantur; ratione enim substantie unum
te due nature non sunt in diuinitate. Secundum ypos-
tasim autem differentes due ypostases
esse dicuntur. Quare differentiam cum numero est.

Incipit .IIII. lib. de fide
et Baptismate.

Confitemur autem unum
baptisma in remissionem pec-
catorum et in uitam eternam.
Baptisma enim domini mortem mo-
strat. Consepelimur domino qui per bap-
tisma ut ait diuinus apostolus. Quemadmodum igitur
semel passa est domini mors, et semel oportet
baptizari autem secundum domini sermonem. In
nomine patris et filii et spiritus sancti. edoctos autem
eam que in patrem et filium et spiritum sanctum confes-
sionem. Quicumque igitur in patrem et filium et spiritum
sanctum baptizati et unam naturam in tribus dei-
tatis ypostasibus edocti rursus re-
baptizantur, hii recrucifigunt christum
ut ait diuinus apostolus. Inpossibile enim semel
illuminatos et cetera deinceps rursus reno-
uare in penitentiam recrucifigentes
sibi ipsis filium dei et ostentui habentes.
Quicumque autem non in sanctam trinitatem bap-
tizati sunt, omnes oportet rebaptizari. Et
si enim apostolus quoniam in christum et in morte

eius baptizati sumus, non ita oportet, sed ait illo
modo baptismatis; scilicet quoniam typus
mortis christi baptisma. Per tres enim immersio-
nes tres dies sepulture significat baptisma. In
christum igitur baptizari significat edoctos
in ipsum baptizari. Inpossibile autem in christum
credere non edocto eam que in patrem et filium
et spiritum sanctum confessionem. Christus enim est filius dei ui-
uentis quem unxit pater spiritu sancto ut ait
diuinus dauid. Propter hoc unxit te deus deus tuus ole-
o exultationis pre participibus tuis;
et ysaias ex persona domini: Spiritus domini super me
cuius gratia unxit me in uocatorum unum.
Propter discipulos dominus docens dicit:
baptizantes eos in nomine patris et filii et spiritus sancti.
Quoniam enim in incorruptionem fecit nos deus, trans-
gredientes autem salutare eius mandatum
corruptionis mortis condempnauit, ut non
inmortale esset malum, condescendens autem
ut misericors et sicut uolens saluos facere, incorruptione
per propriam passionem redemit. Et ...
grauit nobis ex sancta et inmaculata eius costa
fontem remissionis, aquam quidem in rege-
nerationem et ablutionem peccati et corrup-
tionis, sanguinem autem uite potum eterne
uite ductorem. Et mandatum dedit nobis
per aquam regenerari et spiritum per orationem
et inuocationem aquis superuenientem spiritu
sancto. Quoniam enim duplex homo ex anima et cor-
pore, duplicem nobis dedit et purgationem
et per aquam et spiritum; spiritu quidem que secundum
ymaginem et similitudinem renouante,
aqua autem per spiritus gratiam corpus a peccato
purgante et a corruptione liberante et
... quidem ymaginem expellente
aqua uite ... spiritu a princi-
pio enim spiritus domini ferebatur super aquas
et desuper scriptura testatur. Aqua quod est

baptizari

purgatio. In noe autem per aquam deus
mundi peccatum abolevit. per aquam omnes in
mundi secundum legem purgantur. et ipsis celu
mitis totius aqua monstrantur. helias
gratiam spiritus sancti commixtam aquis aqua comburens
holocaustomata. et fere omnia secundum legem
aqua purgantur. Visibilia enim simbola
id est note eorum que intelliguntur sunt. Regeneratio
deinde per animam fit. fides enim filios facere
novit et si sit caritate per spiritum et potissimam
reducere similitudinem. Quartum pro quo remis
sio omnibus fuit per baptismum datur gratia ante
spiritus sancti prosternem fidei et perpurgationis
quod nec quis per baptismum primitias sancti spiritus acce
pit et principium alterius vite fit nobis
regeneratio et sigillum et custodia et illumina
tio. Oportet autem omni ... in tantam infallanter obtina
re nos ipsos puros a sordibus operum et ite
rum sicut velud tamquam ad primum nos munire
ut si servas rursus nos ipsos peccati facta
fides enim sine operibus mortua est. et opera sine
fide. una enim fides et opera proximum baptiza
tum autem in unitatem trinitatem. quoniam ea que bapti
zantur indigent sanctitate. secundum sit
terminam et permanentiam et impossibile non
credere admittere tres ypostases. in
separabilis enim sancta trinitas. Primum baptis
ma quod diluvium ad nutationem peccati. secundum
autem quod per mare et nubem. simbolum enim id est
nota nebula quidem est spiritus. mare autem
aqua. tertium quod legale. Omne enim inmundum
abluebatur aqua. lavabat vestimenta
et ita ingrediebatur castra. quartum quod Johannis
introductum existens et preparans ducens
baptizatos ut in Christum crederent.
Ego enim vos ait baptizo in aqua qui
autem post me venit ipse vos baptizabit
in spiritu sancto et igni. perpurgat quod Johannes

ad spiritum per aquam quod dominum baptizavit quod ipse
baptizatus est. baptizatur autem non ut ipse
indigens purgatione. sed in eadem propriam facie
ens purgationem ut conterat capita
draconum in aqua ut diluat peccatum et
totum veterem hominem sepeliat in aqua
ut scilicet baptisma ut impleat legem
ut trinitatis revelet misterium ut ty
pus et nobis scriptos nobis ad baptizandum
fiat baptizamur autem nos perfecto domini
baptismate ipsi quod per aquam et spiritum. Quintum autem
baptizare dicitur Christus quoniam in specie ignearum
linguarum sanctos apostolos sanctam gratiam effu
dit. ut ait ipse dominus quoniam Johannes quidem
baptizavit aqua et cetera. vel potius futuri
ignis purificatorium baptisma. Sextum quod
per penitentiam et lacrimas fiat laboriosum.
Septimum quod per sanguinem et marty
rium quo et ipse Christus pro nobis baptizatus
est. ut valde reverendo et beato quod
ultra non inquinatur sordibus. Octavum quod
ultimum et non salubre sed malicie de
structivum. non enim amplius enim malitia
et peccatum durat. puniens autem infinite
corporali specie. velud columba descen
dit spiritus sanctus divinum primitias nostri
baptismatis monstrans baptizatis et honorans
corpus quia et hoc scilicet corpus deificatur. deus et sic
quoniam superius assuetum est columbam
solutionem diluvii evangelizare
sed sanctos autem apostolos ignis specie descen
dit. deus enim est. deus autem ignis consumens
est. oleum autem in baptismate assumitur
crisma id est unctionem annuntians
et cristos nos operans et deum nobis annun
tians per spiritum sanctum miserationem et festu
cam olive. huius qui ex diluvio sal
vatus sit columba attulit baptizatus

est ꝛ iohannes manu sua supponens
sꝰ diuinam donatoris uirtute ꝛ ppo
sanguine n̄ oz tardare baptizari. qui fi
des eorum qui aduenerunt per opa testi
monium accipiat. qui uero dolo aduenerit
baptizari condempnabit magis q̄ emo
lumentum accipiet. **De Fide.**

II Fides numerum duplex ē. ē enim
fides ex auditu audientes ēē
diuinas scripturas & eclīm doctrine
sꝰ ipsa autem pficit omnibus huius que
legis late statuta sꝰ a xpo. o pre
cedens pie agentis ꝛ mandata per
ficiens eius qui renouauit nos
cui enim n̄ sed tradicionem catholice
ecclesie. credit aut coicat. per icōue
nientia opera dyabolo infidelis
est. Est autem rursus fides eorum q̄ se
pantur ypostasis. ꝛ substantia rerum
redargucio q̄ n̄ uidentur in dusta
bilis ꝛ indubitabilis spes eorum
q̄ a dño nobis annunciata sꝰ ꝛ petitio
nū nostrarum firmator. igne g̃ ꝑma
quid intrinsecus ē. secunda autem karis
matum sꝰ. sciendum quod pturpā
tudinem omne q̄ a gentilitate
uelatum. s. pcin ꝛ israhelite spu
ales ꝛ di ppi exstitimus. **De tercio**
siquo adhuc ꝛ de Fide.

III Sermo crucis petitis quid
stultitia ē. saluatis autem nobis
uirtus dei ē. Nam spualis quidem
omnia diiudicat. animalis autem ho
n̄ suscip q̄ spc sꝰ. stulticia enim
ē illi qui n̄ fide suscipiunt ꝛ uol
tate ꝛ oīpotentiā di reputant
s; humanis ꝛ nullis excogitationibus sꝰ
tant diuina. omnia enim di sꝰ in
sꝰ ꝛ pdem ꝛ intellectu. si ei quis re
putabit qualiter ex n̄ ente ad esse
ꝛ cuiꝰ gratia deus deduxit omnia ꝛ nullibus
excogitationibus inuenire uoluit n̄
accepit. Animalis enim ē cogitatio
h ꝛ demoniaca. si autem quis fide
mansuetus bonum ꝛ simplex ꝛ uerum
ꝛ sapiens ꝛ iustum quod diuinum reputa
uit inueniet omnia lenia et
plana ꝛ uiā rectā sine fide enim
impossibile saluari. fide enim oīa
humana ꝛ spualia constituunt. neque enim ag
cola sine fide incidit tellurem nec
negociator paruo ligno sua ip
sius aīam furiata maris pelago
tradit n̄ matrimonium consistit. nec aliud
quid eorum q̄ in uite fide intelligunt.
ex n̄ ente ad esse omnia deducta esse
di uirtute oīa i dīna ꝛ humana fide
dirigimus. fides enim ē n̄ inquisitio consen
sus. g omnis quidem actio ꝛ miraculosa
tio xpi maxima ꝛ diuina ꝛ mirabi
lis ē. s; omnibus ē mirabilior preciosa
eius crux. per nullum enim aliud mors euacu
ata ē. propatoris. i. primi parentis
peccatum solutum ē. infernum despoliatus
ē. resurrectio donata ē. uirtus nobis ad contem
plandum presentia ꝛ ipsam mortem tri
buta ē. i. donata. ad primam beati
tudinem reuersio directa ē. porte para
disi aperte sꝰ. natura nostra in dextra
dei sedet. filii dei ꝛ heredes facti sumus. n̄ per
crucem domini nostri ihesu xpi per ipsa
enim omnia hec directa sꝰ. quicumque
enim ap̄s ait. baptizati sumus in morte
xpi baptizati sumus. quicumque in xpm
baptizati sumus xpm induti sumus
xpianum ē uirtus di ꝛ dei sapiencia. Et ee

Consistit

Fundo

Aprocrux

mors xpi .s. crux eius postaton.
i. personam hominem .i. consubstantialem dei sa
pientiam et uirtutem nos calumdant
dicam uirtus est sermo crucis. Item qui
potentia dei .s. ad usus mortis uicto
ria per ipsam nobis manifestata est ubi
quam gradus .iiii. extremitates crucis
per medium centrum tenentes et constrin
guntur ita per dei uirtutem et altitudo
et profundum et longitudo et latitudo .s.
omnis uisibilis et inuisibilis creatura
continetur. Item nobis signum datum est scilicet fron
tis. quam uisibili circumcisio per ipsam nos
fideles ab infidelibus distamus et cog
noscimur. Item galea est et scutum et trop
heum aduersus diabolum. Item signum ut
non apprimeret nos omnium uastator
ut ait scriptura. Item dormientium res
infirmorum baculus pastorum uirga
conuertentium anculum uel manuduc
tio proficientium perfectio anime salus et cor
poris. omnium malorum auersio. omnium bo
norum datrix cum peccati destructio.
arbor resurrectionis lignum uite eterne. Ergo
quidem preciosum lignum et ualde uenerabi
le. in quo se ipsum in hostiam pro nobis
xpc obtulit ut sanctificatum tactu
sancti corporis et sanguinis detentum adoran
dum clauos lanceam indumenta et
sacra eius tabernacula que sunt presepe spe
lunca. golothas. salutare et ui
uificatiuum sepulchrum syon ecclesiarum
acropolis .i. arx et que sunt similia ut ait
theopator .i. dominus pater dauid. Ingredia
mur in tabernacula eius adoremus
in loco ubi steterunt pedes eius. quia
autem crucem dicit. manifestat quod se
quitur. Exsurge domine in requiem tuam

sequitur et crucem resurrectio. Si enim
amatorum diligibile domus et lec
tulus torus. quanto magis dei
et saluatoris per quam saluati sumus
Adoramus autem et typum preciose crucis
et si ex alia materia facta est. Non materiam
honorantes absit. sed typum ut xpi
simbolum .i. nota dixit. Item sicut ip
se discipulis disponens. Tunc appa
rebit signum filii hominis in celo. Ideo
mulieribus dixit resurrectionis angelus
Ihesum queritis nazarenum crucifi
xum et apostolus. nos autem predicamus xpm
crucifixum. multi quidem xpi et ihesu
sed unus qui crucifixus. Non dixit lance
atum. sed crucifixum. Adorandum ergo
signum xpi. ubi enim utique fuerit sig
num illic et ipse erit. materiam autem ex
qua typus crucis constituitur et si aurum
uel lapides preciosi fuerint post typum si
contingit dissolutionem non adorans
omnia ergo que deo adiacentia adoramus
ipsi reuerentiam afferentes. Hanc
preciosam crucem prefigurauit uite lig
num quod in paradiso a deo planta
tum est. quoniam enim per lignum mors op
tebat per lignum dari uitam et
resurrectionem. Iacob adorans extremum
uirge et insinuatis manibus fi
lios ioseph benedicens et signum
crucis describens manifeste
uirga moysaica crucis typo ma
re percutiens et saluans quidem israelem
pharaonem autem submergens et manus
eius que figure extensus et ama
lech uincentes lignum amara aqua
dulcorata est et petra scissa et pro
effundens aquas virga aaron

z. Et

hierarchie .i. pontificatus dignitas
existens serpens super lignum triu
phatus. ut mortis est ligno mortu
i uidentes inimicum saluatore con
derent. Et iterum ne peccati peccatum non
cognoscentes affixit moyses manus
non uidebitis, Iohannes uitam uestram
pendentem coram oculis uestris. Ysai
as. Tota die expandi manus meas
ad populum non credentem inobedien
tem et contradicentem. qui hec adora
mus propter figuram Christi crucifixi amen.

De adorando contra orientem.

Non simpliciter et non ut contingit
contra orientem adoramus sed quoniam
ex uisibilibus .s. intellectualibus et sen
sibilibus corporea sumus non duplicem et
adorationem conditori afferimus. quemadmodum
et mente psallimus et labiis corpa
libus et baptizamur aqua et spiritu et
dupliciter domino unimur et mysteriis
participantes et spiritus gratia. Quia igitur
deus lumen est intelligibile et sol
iustitie et oriens in scripturis nomi
natus Christus. reponendum est ei oriens in ado
ratione. omne enim melius deo reponendum
ex quo omne bonum fit. Dicit autem et
diuinus dauid. regna terre cantate deo.
psallite domino. qui ascendit super celum celi ad orientem. Insuper
autem ait scriptura. plantauit deus
paradisum in eden contra orientem ubi
hominem quem plasmauit posuit.
quem transgressum a paradiso uolupta
tis exulem fecit. et ante paradisum
habitare fecit ex occidente. Sic antiquam
quam igitur patriam exquirentes et ad ip
sam aspicientes dominum adoramus. Sed et ta
bernaculum mosaicum contra orientem habebat
uelum uelud et propiciatorium et tribus
unde uir honorabilior ex oriente in
mittebatur. Sed et in nominato salomonis
templo domini porta contra orientem iacebat
sed et dominus crucifixus ad occidentem respi
ciebat. et ita adoramus ad ipsum respi
cientes et assumptum ad orientem sur
sum ferebatur. et ita apostoli adorauerunt
et ita ueniet quemadmodum uiderunt ipsum eun
tem in celum ut ipse dominus dixit. quemadmodum
coruscatio egreditur ab oriente et oc
cupat usque occidentem ita erit presen
tia filii hominis. ipsum igitur expectan
tes ad orientem expectamus. Sed scripta
quidem est hec traditio apostolorum. multa enim non
scripta nobis tradiderunt. De filio et co

in

inquinatis dei misteriis.

Bonus et omnibonus et superbonus deus
totus existens bonitas propter superhabundantem
diuitias eius bonitatis non sustinuit
solum esse quod bonum .s. suum ipsius sed
aliis participatum hoc gratia fecit primum
quidem intellectuales et celestes uirtu
tes. deinde uisibilem et sensibilem
mundum. Deinde ex intellectuali et sen
sibili. Igitur omnia quecumque ab ipso facta
sunt continent eius bonitatem secundum esse. Ipse enim est
omnibus quecumque sunt. quia in ipso sunt que sunt non
solum quia ipse ex non ente ad esse ipsa de
duxit. sed quia eius actio quecumque ab ipso facta sunt
conseruat et continet. gratia superhabundantia
et animalia. Et enim et existere et uitam partici
pando communicant bono. Rationalia autem
et secundum predicta quidem et intellectum et secundum rationale et hoc
magis. magis enim proprie ei quaeliter sunt ad ipsum
et scilicet omnibus superiacet incomparabiliter. Ho
deinde rationalis et proprie arbitrii factus potesta
tem assumpsit. indeficienter semper propinqua

escam vivit in deo si tamen et permanet
in deo verbo. id est tenentis obedientia. quia in ipsius legis
sic mandatum est qui fecit ipsum factus est.
et mortem et corruptionem subeuntem factorem
et conditorem generis nostri. perfusa nunc eius
assistat et nobis quia omnia facta sunt et homo sine peccato
unus est in mortali natura. quia eum tradidit
nobis propriam ymaginem et propriam spiritum et non
custodivimus. assumit ipse paupertatem
nostram et illectam miseriam nostram ut et nos
purget et incorruptibiles faciat et
participes restituat sue divinitatis. oportebat autem non solum primitias nostre nature
in participationem fieri melioris. sed et eundem
volentem hominem. secundum generationem genera
ri et nutriri alio ex tuo et nativi
tati convenientem. et ita occupare misu
ram perfectionis. quare per eius quidem nativitatem
scilicet nascendo et baptismum et passionem
et resurrectionem. liberavit nos a prothoplasti
peccatis et morte et corruptione et re
surrectionis primitie factus est et viam
et typum se ipsum et descriptionem po
suit. ut et nos eius sequentes semitas
filiationis adoptione quia ipse est natura filius he
redes dei et eius coheredes. Deus quidem nobis
ut duplici nativitate secundum ut quidem ad
nati ex adam assimilati sumus ipsi he
reditantes maledictionem et corruptio
nem. Ita et ex ipso nati assimilemur ei
et hereditantes incorruptionem et benedictio
nem et gloriam eius. quia enim spiritualis est adam
oportebat et generationem spiritualem esse si
militer et escam. Sed quoniam duplices quidem
sumus et compositi oportebat nativi
tatem duplicem esse similiter et escam compo
sitam. quare nativitatis quidem per aquam
nobis et spiritum data est ... itaque per sanctum

baptisma. Esca autem ipse panis vite
verbum domini ihesus christus qui de celo descendit.
Descensurus enim pro nobis voluntariam suscipere mortem in morte qua se ipsum trade
bat cenaculo testamentum novum
disposuit sanctis eius discipulis et apos
tolis et per ipsos omnibus qui in eum crediderunt. In cenaculo quidem sancte et gloriose syon
veteri pascha cum discipulis eius comedens complens et veteri testamento. lavit
discipulorum pedes symbolum videlicet notam
sancti baptismatis tribuens. deinde frangens
panem dabat eis dicens. Accipi
te et comedite. hoc meum est corpus quod
pro vobis frangitur in remissionem peccatorum.
Similiter autem accipiens calicem ex vino
et aqua tradidit eis dicens. bibite
ex eo omnes. hic meus est sanguis novi
testamenti qui pro vobis effunditur
in remissionem peccatorum. hoc facite
in meam commemorationem. quotiens
enim utique comederitis panem hunc
mortem filii hominis annunciabitis
et resurrectionem eius confitemini donec veniat.
Si igitur verbum dei vivum est et activum
et omnia quecumque deus voluit fecit
si dixit fiat lumen factum est. fiat fir
mamentum et factum est. si verbo domini celi
firmati sunt et spiritu oris eius omnis virtus eorum
si celum et terra et aqua et ignis et
aer et omnis decor eorum verbo domini consum
mata sunt et hoc utique famosum
animal homo si voles utique ipsum deus
verbum factum est et fecit virginis puros
et immaculatos sanguines sine semine
seminali carnem substituit. non potest
panem suum ipsius corpus facere et vinum
et aquam sanguinem dixit in principio.

Educat terra herbam feni et usque nunc
pluuia fiente educit. Ipsa quoque uirgo munda
diuino oculata et fortificata precepto
dixit deus: hoc meum est corpus, et hic meus est
sanguis, et hoc facite, et omnipotentis eius
precepto donec ueniat fit. Ita enim
dixit: donec ueniat, et fit pluuia
noue huius agriculture per inuoca-
tionem uirtutis spiritus sancti obumbrans.
Quemadmodum enim omnia quecumque fecit deus spiritus sancti
actione fecit, ita et nunc fit actio que su-
pra naturam operatur, que non potest capere nisi sola
fides. Qualiter enim erit michi hoc,
ait sancta uirgo, quoniam uirum non cognos-
co. Respondet gabriel archangelus: Spiritus
sanctus superueniet in te et uirtus altissimi obumbrabit tibi. Et nunc
interrogas qualiter panis corpus fit
christi et uinum et aqua sanguis christi.
Dico tibi et ego: spiritus sanctus superuenit et hec
facit que super rationem et intelligentiam. Pa-
nis autem et uinum assumuntur. Nouit
enim deus humanam infirmitatem. Ad multa
enim sepe que non sunt secundum consuetudinem
frequentata sunt auertit anxiata
afflicta. Igitur condescendens usitata sua consue-
tate facit que supra naturam et gratiam in bap- nature
tismate, quia consuetudo hominibus aqua
lauari et oleo ungi, coniugauit oleo
et aque et oleo gratiam sancti spiritus et fecit id
lauacrum regenerationis. Ita quia con-
suetudo panem comedere et aquam
et uinum bibere, coniugauit eis eius
diuinitatem et fecit ea corpus et sangui-
nem eius, ut per consueta et secundum naturam in
hiis que supra naturam sunt fiamus. Corpus
est uere unitum deitati quod ex sancta
uirgine corpus, non quoniam autem ipsum corpus
quod assumptum est ex celis descendit,

sed quoniam ipse panis et uinum transit in corpus
et sanguinem dei. Si autem modum inquiris
quomodo fit, sufficit tibi audire quoniam per spiritum
sanctum. Quemadmodum et ex sancta dei genitrice per spiritum
sanctum sibi ipsi et in se ipso dominus carnem substi-
tuit, et plus nichil cognouimus, sed quoniam
uerbum dei uerum et actiuum est et omnipotens. Mo-
dus autem inscrutabilis. Non malum autem et hoc
dicere, quoniam quemadmodum naturaliter per comestionem
panis et uinum et aqua per potum in corpus
et sanguinem comedentis et bibentis
transmutantur, et non fit aliud corpus preter
prius eius corpus. Ita et propositionis panis et
uinum et aqua per inuocationem et superueniem
aduentum sancti spiritus supernaturaliter transit in
corpus domini et sanguinem, et non sunt
duo sed unum et idem. Fit igitur hiis qui fi-
de digne assumunt in remissionem
peccatorum et in uitam eternam et in custodi-
am anime et corporis. Hiis autem qui in infi-
delitate indigne participant in penam
et supplicium. Quemadmodum et christi mors credenti-
bus quidem facta est uita et incorruptio et in
assumptionem eterne beatitudinis, non credenti-
bus autem et domini occisoribus in penam et
supplicium. Non est typus panis et ui-
num corporis et sanguinis christi, absit, sed
ipsum corpus domini deificatum, ipso domino
dicente: hoc meum est, non typus corporis
sed corpus, et non typus sanguinis sed sanguis.
Et ante hoc iudeis: quoniam nisi manducaueri-
tis carnem filii hominis non habetis uitam eter-
nam. Caro mea uere est cibus et sanguis
meus est potus. Et rursus: qui comedit
me uiuet. Propter quod omni timore et conscientia
pura et inhesitabili fide adueni-
amus, et ideo erit nobis quemadmodum credimus
non hesitantes. Honoremus autem ipsum omni

oleo

Domini ihesu christi

puritate anime et corporis duplex
est. Adveniam ergo cum desiderio devo-
to ardenti et fervens ipse palmas forcipem
crucis fixi corporis suscipiam et sup-
ponentes oculos et labia et frontem
divinum carbonem assumamus ut ig-
nis eius quod in nobis desiderium assumens
eam que ex carbone ignitionem assu-
mens eam que ex carbone ignitionem
inflammet peccata nostra et illuminet corda no-
stra et participatione divini ignis igni-
amur et deificemur. carbonem vidit ysai-
as. Carbo autem lignum simplex non est
sed unitum igni. Ita et panis communionis
non panis simplex est sed unitus divinitati.
corpus autem unitum divinitati non una natura
est sed una quidem corporis, unita autem
divinitatis eius altera. Quare ergo utrumque simul
non una non sed due. Pane et vino sus-
cepit melchisedech abraham
ex allophilorum cede revertentem sacer-
dos dei altissimi. Illa mensa hanc
misticam prefiguravit mensam
quemadmodum ille sacerdos veri principis sacer-
dotum typus erat et ymago tu es enim
sacerdos in eternum secundum ordinem melchisedech. Hunc
panem panes ymaginabantur
propositionis. Ipsa est pura hostia sine
sanguine quam ab ortu solis usque ad
occasum ipsi offerri propheta deus dixit.
corpus et sanguis christi in constitucionem
nostre anime et corporis procedens non
consumptum non corruptum non ad manum
id est secessum incedens. Absit sed ad nos-
tram substantiam et servantiam lesionis omnis
ultrix sordium omnium purgatio. Siquidem
aurum assumat sordidum per indicativam
ignitionem purgat ut non in futuro
cum mundo dampnemur purgat eum per egri-
tudines et comminationes illationes quemadmodum ait
apostolus. si nos ipsos iudicaremus non utique
iudicaremur. cum autem iudicamur eru-
dimur a domino. corripimur ut non cum
hoc mundo dampnemur. Et hoc est quod dicit
quare qui participat corpore et
sanguine domini indigne iudicium sibi
ipsi comedit et bibit. Per ipsum purgati
unimur corpori domini et spiritui eius et effi-
cimur corpus christi. Hic panis est primitia
futuri panis qui est supersubstantialis. Supersubstantia-
le enim significat vel futurum, vel eum qui fu-
turi seculi, vel eum qui ad conservationem
substantie nostre assumitur. Sive ergo ita domini
corpus aperte dicetur. Spiritus enim vivificans
est caro domini quia ex vivificativo spiritu
concepta est. Quod enim generatum est ex spiritu
spiritus est. Hoc autem dico non destruens
corporis naturam sed vivificativum et divinum
eius manifestare volens. Et si autem quidam
antitypa id est refigurativa corporis
et sanguinis domini panem et vinum voca-
verunt ut divinus dixit basilius non post
sanctificata sic dixit sed antequam sanctificata
esset ipsa oblatione ita vocantes. Me-
talempsis id est assumptio dicitur. Per ipsam
enim filii deitatem assumimus. Commu-
nio autem dicitur et est vere propterea quia communicamus
nos per ipsam christo et participamus
eius carne et deitate et quia communicamus
et unimur ad invicem per ipsam. Quoniam enim
ex uno pane assumimus unum
corpus christi et unum sanguinem adin-
vicem membra generamur concorpora-
ti christi existentes. Omni ergo virtu-
te custodiamus ne sumamus meta-
lempsim id est assumptionem hereticorum.

Dni ihu

quia

nec tradentur non dantur ei sed canibus
aut dominum nec eiciuntur margarite
eius ante porcos ut non participes sca
todoxie .i. male opinionis et eorum
condempnationis efficiamur. Sic ei oso
iiii unio est ad christum et adinvicem et omni
no et omnibus eo assumentibus. ubi cum
sed electam utimur. electe ei uni
o hec fit non sine mistica. sed ex consilio
antitypa. aut .i. refiguratiua
omnis ei unum corpus sumus qui ex
uno pane assumimus quod ait in
ait diuinus apostolus. Antitypa aut .i.
refiguratiua futurorum dicuntur ipsa
non entia non corpus et sanguis christi
sed quia nunc quidem per ipsa participamus
christi deitate. tunc autem intellectualiter
per personam consideratiorem. De ge
VI nealogia domini et consanguinitate sancte
Dei genitricis. De sancta et laudabili dei genitrice
semper virgine et dei genitrice
maria in superioribus mensurate
assumentes quod firmissimum repre
sentantes quod principaliter et vere dei
genitrix et est et nominatur. Nunc
que reliqua complebimus. Ipsa enim
ab eterno precognitione consilio dei predeter
minata et diversis ymaginibus et
sermonibus prophetarum per spiritum sanctum
prefigurata et prepredicata
in predeterminato tempore ex dauitica
radice germinata est propter eas que
v ad ipsum factas est promissiones. Iura
uit enim dominus david veritatem et non frustrabitur eum. De fructu uentris
tui ponam super sedem tuam. Et rursus semel
iuraui in sancto meo si david mentiar semen
eius in eternum manet et tronus eius sicut sol
coram me et sicut luna perfecta in eternum

et testis in celo fidelis et ysaias. Egre
dietur virga de radice iesse et flos de radice ei
us ascendet. Quoniam quidem ioseph ex dauitica
tribu descendit matheus et lucas
sanctissimi evangeliste manifeste
sed demonstrant. Sed matheus quidem ex
david per salomonem deducit ioseph
lucas per natham. Sancte autem virginis
generationem utrique siluerunt. Oportet
igitur scire quod non fuit consuetudo hebre
is neque divine scripture genealogi
zare mulieres. Lex autem erat non
desponsare tribum ex alia tribu.
Ioseph autem ex dauitica descen
dens tribu et iustus existens. Hec ip
sum enim ipsi testatur divinum evangelium. non uti
que inquit sanctam virginem ad despon
sationem duxisset nisi ex eo sceptro
descenderet. monstrans igitur virginis io
seph descensionem contentus est.
Oportet autem et hoc scire quod lex erat
sine semine viro deficiente ho
minem defuncti uxorem in matrimonium
ducere et suscitare semen fratri quod pari
eb(a)tur secundum naturam quidem secundi. secundum generationem autem
erat. sed legem autem defuncti. Ex radice
naturaliter natos filios david levi genuit
melchi et panthera. Panther
genuit barpanter ita denomina
tum. Hic igitur barpanther ge
nuit joachim. Joachim autem ge
nuit sanctam dei genitricem. Ex ca
thena autem salomonis filii david mat
han habuit uxorem ex qua genuit
iacob defuncto autem mathan mel
chi ex tribu nathane qui filius
quidem levi. frater autem pantheris in
xxiii posuit uxori mathan. vitricus iacob

Ptinet

7 genuit ex ea hely. fr̄i sc̄ au͞t fr̄es
uterini iacob 7 hely. iacob qui
d' ex tribu salomis. hely au͞t ex t̄
bu nathan defuncto au͞t hely ex
tribu nathan sine lib'is 7 acce
pit iacob fr̄ ei' qui ex tribu salo
mis uxorē ei' 7 suscitauit semē
fr̄i ei'. 7 genuit ioseph. Joseph
g' n̄ ē quidē fili' iacob ex descē
sioē salomis s'm nām. s' legē au͞t
hely qui ex nathan. Joachim
g' honestam 7 laude dignam
annā ī matrimoniū dux̄. s; q̄ad
uē' anna sterilis existens p'no
tū 7 repmissionē samuelem
peperit. ita 7 h' p' p̄ces 7 repro
missiones adō genitricē di af
fert ut in hoc amplō illustriū
uincat' parturit g' gr̄a h'. h' au͞t
anna interp'r dn̄a. hoc ē i mari
e signat' nom. dn̄a eni͞ uīe fca ē
om̄ cratr̄ṣ conditoris existēs mr̄.
Ptia au͞t ī p'latice ioachim do
mo y'saie ī sacrario adducitur
deīn ī domo dn̄i plantata 7 ī
pinguata sp̄u ut oliua fruc
tifera omīs uirtutis habita cu
lū fca ē ab omni uite h' 7 carna
li desiderio mēte desistēs et ita
uirginē aīam obseruās. cū
corpore ut decebat deū in sinu
recipere futurā. sc̄s ēi eius ī scīs
requiescit. Jta g' scītatē assumit
7 templū scm̄ 7 admirabile al
tissimi di dignū dēmonstrat'
q̄ n̄ obseruabat uirgīes nīe
salutis ī initiis p' ysaie p'dica
tōem. Ecce uirgo in utō h'ebit
dicentis 7 pariet filiū 7 uocabi
tur nom ei' emanuel q' ē nob'
interptatū nobiscū ds̄ ut decipiat'
eū quo sapiā sup extollit' 7 q
apphendit sapientes ī astutia
eoꝝ ī desponsatōem puella Josep
a sacerdotib; traditur. non igno
rātis scienti desponsatio au͞t 7
custodia uirginitatis extitit
7 uirginis obseruātis decepcō
qm̄ ut uenit plenitudo t'pis
missus est angelus dn̄i ad ip
sam euangelizans ɔceptionē
7 ita ɔcep filiū di patris ī em
pistos. i. ɔsubstulem uirtutē no
ex uoluntate carnis n; ex uo
luntate uiri. i. copulatōe 7 semi
natōe. s; ex p'ris benplacito 7 coo
peratōe scī sp̄c 7 tribuit crea
tioi creari. 7 plasmatori plas
mari 7 filio di 7 dō incarnari
7 humari ex castis 7 incoiquina
tis eius carnib; 7 sanguinib; pri
me mr̄is expellēs debitū q'adm
eū eua sine copulatōe ex adam
plasmata ē. Ita 7 h' nouū adā
cep lege ɔceptionis. ptū. i. sr̄ mīn
natiuitatis. partu' eū abstatoe
i. sine p'rē exiuit qui ex p'rē
sine mr̄e. Et qm̄ quidē
exiuit lege ɔceptōis. qm̄ au͞t
sine p'rē sr̄ naturā natiuitatis
7 qm̄ quidē ī assueto t'pe nouē
eī mēses ɔplens 7 decimo sup
ascēdēs nascit' lege ɔceptōis
qm̄ au͞t sine dolore sup legem
natiuitatis quā ē uoluptas n̄
p'cessit. s; dolores ī secutī sr̄ scd'

Postaton

pph(et)am dicentẽ. ang(ustiam) dolorẽ pas
sa eẽt pepit ; uir sus ang(ustia) uel
et ipse pressine dolor effugit. i.
pepit masculũ. nat(us) q(uidem) ẽ ex ipsa
filius dei ; d(eu)s incarnat(us). un(de) the
ophoros. i. deũ ferẽs ho(mo). si d(eu)s in
carnat(us) n(on) ut pph(et)a actu unct(us)
p(re)sentia aut(em) tot(us) unguentis
ut ho(mo) quid(em) fiat qui ungens
ut d(eu)s se ip(su)m ut hominẽ ẽ(st) g(enitri)x
n(on) dei genitrix que cum incarna
tũ ex ipsa generauit. ẽ enim a(li)q(ui)d pri(n)
cipalit(er) ; uere dei genitrix ; d(eu)s om(n)i(u)m ẽ
actura(m) dñans ancilla ; mat(er)
(con)ditoris (con)sistẽs. (que)ad ei (con)cept(us)
uirginẽ (con)cipientẽ (con)seruauit
ita ; p(ar)t(us) ei uirginitatẽ custodi
uit inuiolatã. s(ed) p(er)transiens p(er) ea(m)
; clausã seruãs eam. p(re)audituũ
quid (con)ceptũ natiuitatis aũ p(er)
(con)suetũ. eo(rum) q(ui) parturiuntur
exitũ. ; siquidẽ fabulant(ur) p(ro)cos
tã partũ eẽ dei genitricis. n(on) enim
i(m)possibile erat ; p(er)clausã p(re)
tam p(er)transisse ; ei(us) n(on) ledere
signacula. manet g(ra) ; p(os)t par
tum uirgo que semp(er) uirgo
nullaten(us) uirgo usq(ue) ad mortẽ
copulata ; si ei sc(r)iptũ ẽ ; n(on)
cognouit eã usq(ue) pep(er)it filiũ
eius primogenitũ. S(ci)endũ q(uo)d
p(ro)genit(us) ẽ qui p(ri)mus nat(us) ẽ ; si
unigenit(us) f(ue)rit. p(ri)mã p(ri)mũ
quid natũ ẽ ostendit(ur). n(on) o(mn)io
; alio(rum) (con)ostendit natiuitatem.
donec aũ temporis dilatõem
significat n(on) enuntiãs aũ q(uod) post
eã. Ait enim dominus. Ecce ego

uobiscũ sum om(n)ib(us) dieb(us) usq(ue) ad
(con)summatĩonem s(e)c(u)li n(on) ut p(ost) (con)summa
tionẽ s(e)c(u)li separand(us) ait. deniq(ue) diui
n(us) ap(ostolu)s. ; ita semp(er) cũ d(omi)no erim(us) post
(con)iunctĩonẽ reruni dicẽs qualit(er) enim
uirq(ue) q(uod) deũ genuit. ; ex (con)sequenti
n(on) experientia miraculũ cognouit.
uiri copulatĩonem assumpsit ab
sit. n(on) sobrie cogitationis h(oc) intelli
gẽ ni(si) age s(ed) ; ip(s)a beata ; ea(rum) q(ue) st
n(on) (co)nnatorũ digna effecta doloes
quos effug(it) p(ar)iens. hos in(uen)it t(em)p(o)re
passionis sustinuit. a maternali
(com)passione uiscerum incitatione
tolans ; q(ue)m deum cognouit p(er) na
tiuitatẽ hunc ut maleficum inter
fici uidens seu gladio cogitatio
nib(us) d(i)laceratur ; h(oc) est ; tu(am) ip(s)i(us) a(n)i(m)am
anima(m) p(er)transibit gladi(us). s(ed) p(er)simu
tat(ur) n(on) letitiã gaudium resur(rectio)nis dn(i)
carne mortali p(re)dicantis. De
Sanctor(um) ; reliquiar(um) honore.

Honorandu(m) s(an)c(t)os ut amicos (Christ)i
ut filios ; h(er)edes dei ut ait
theolog(us) Joh(ann)es evangelista. Quot-
quot aũ receperũt eũ dedit eis p(otes)tatẽ
filios dei fieri. quare ad hunc n(on)
est seruus s(ed) filius. si aũ filius ; h(er)edes.
h(er)edes aũ dei coh(er)edes aut(em) (Christ)i.
s(ed) dominus in sacris evangeliis
ap(osto)lis ait. Vos amici mei estis.
non ad hunc uos uoco seruos. ser
u(us) ei(us) n(on) nouit q(uo)d facit d(omi)n(u)s ei(us). si aũ
; rex regnantiũ ; dñs dnantiũ
; d(eu)s deo(rum) qui (con)ditor ẽ ; d(eu)s om(n)i(u)m
d(e)o. g(ra)tia dii ; dñi ; reges om(n)i
ho(rum) ei d(eu)s d(eu)s ; d(omi)n(u)s. ; rex ẽ ; d(eu)s.
Ego enim sum ait moys(i) d(eu)s abrahã

detinuati q(uo)d

la carō

XII

omino

τ ds ysaac τ ds iacob τ deū pphom
moysen fecit ds sanctū elicos reges do
minos nō natū sʒ sūc passionum
dn̄antes τ d' huius regnātes τ d'ine
ymaginis similitudinē p gr̄ τ sancti
in ternis natū custodientes rex
eī de. τ q regis ymago τ unctos ds
secūdem τ hēc suscipientes ī hona
torē τ his participantes effecti gr̄a
quidē ipē est nata quasi gr̄ non
honorandi sūt qui xp̄isti τ τ amī
ci τ filii dī extiterūt. honor eī qui
ofertur eoz demonstrationē h̄t bo
ne uoluntatis q ē ad eādem dn̄a
torē. hui eī pmptuariū de puri
cenacula facti sūt. inhitabo ei
ieis ait dominus. τ inambulabo
τ ero illoz ds gr̄ qm quidē iustoz
aīe ī manu dei sūt τ nequaquā
tanget eos tormentū ait diuina
scriptura. mors eī scōz somnius
magis ē qm mors. laborauerunt
eī in p̄senti seculo τ uiuēt ī fi
nē. τ p̄ciosa ī conspectu d. m. s. eius.
Eundē gr̄ p̄tiosius qz ī manu dī
eē uita enī ē ds τ lux τ qui ī ma
nu dī sūt in uita τ luce existunt
qm aū p mentem ī corporibz eoz
inhitat ds ait aps. Nescitis qm
corpa uestra templū inhitantis
ī uobis spc sci sūt. dixit aū spc ē τ si
quis templū dī corrūpit corrū
pit hūc ds quare gr̄ nō honorād
est aīata templa dī τ aīata
dī tabernacula. Instituimentes ī
ueritate cū uiua p̄sentia do assis
tunt fontes nob salutares dn̄a
tor ihc qui scōz suoz p̄bitur

reliqas multiformiter bn̄ficia ir
rigantes unguentū bōi ador
excse manans tribuentes τ nllū
hec discedat. si enī ex rupe τ fir
ma petra aqua in herem e
manauit uolente do τ ex maxil
la asini Sampson sitienti exma
tur. Sl aquis unguentū bn̄ o
lens emanare incredibile
nequaq ē. scientibz demū di
uinitate τ scōz qui ab ipo ho
norē ī lege omnis q mortu
ū tangebat in mundus existe
bat. sʒ hii nō mortui sūt. ex q enī
ipā uita qui uite eā ī mortuis
reputatus ē eos qui ī spe resur
τ fide q est in xp̄m dormierūt
nō mortuos nūcupami. mortu
ū eī eoz quasi miracula opari
pōt quasi gr̄ p eos demones
abiguntur. Infirmi curantur
ceci respiciunt. leprosi mundant
temptatores τ tristicie solūntur.
omne donū bonū ex patre lumi
nū p eos huius qui ī cilustanti
fide petunt descendit. gr̄ utiq:
laborares ut eluce inuenires
qui ad immortalitatis regem
ducerent τ pre ad ipsm sequer
facerent duces gr̄ gn̄is tot quis
ad deū p nob interpellarent sicu
ut nō honorandi est utiqz qdem
honorandi templa erigentes
do ī hoz noie fructus afferen
tes hoz memoriā uenerantes
τ ī ipis letantes spualiter ut ppa
scōz uniuersi fiat letitiam
nō mitigante temptationes e3.

ad deuotos

autem

de ad

eos nasci faciam. Pia ymnis que
quibus deus mitigatur. et hec ministri
letantur. ymnis autem quos eccho
fit deus et hymnus ministri immutatur.
In psalmis et hymnis canticis
spiritualibus cantantes et compunctione
et indigentium inopia sanctos nos fide
les mitigamus quibus maxime
et deus mitigatur titulos eis eriga
mus et visibiles ymagines et ipsos
animatos titulos et ymagines
eorum virtutum imitatione efficia
mur. dei genitricem ut principa
liter et vere dei matrem honorem. pro
phetam iohannem ut precursorem
et baptistam et apostolum et martirem
quia in natis mulierum maior
iohanne erectus est. sicut ipse domi
nus dixit. et regi ipse pro pec
tus sanctus est apostolus ut fratres domini et
inspectores et ministros passio
nis. et omnes quos providens predesti
navit conformes ymaginis
filii sui deus et primum apostolos
secundo prophetas. tertio pastores
et doctores. et martires electi ex
omni ordine electos sicut mi
lites christi. et qui eundem biberunt
calicem vivifice eius mortis
baptizati et baptismo sunt consortes
passionum eius et glorie quorum agmi
nis princeps est protodiaconus
christi et apostolus et prothomartir ste
phanus. et sanctos patres nostros deo
tos asceticos. i. confessores qui pli
cis et laboriosi martirium sustine
re ut athlete certaverunt et circuie
runt in melotis in pellibus caprinis
et qui deinceps deficientes tribulati
afflicti in solitudinibus errantes et
montibus et speluncis et cavernis
terre quibus dignus non erat mun
dus. prophetas qui ante gratiam [illegible]
victos qui prenuntiaverunt domini
presentiam. Horum omnium respicien
tes conversationem zelemus fidem. cari
tatem spem. zelum. vitam. patientiam
passionum constantiam usque ad san
guinem et eisdem glorie coronis cum
ipsis coronemur. De sanctis

VI

Quo quidem ad ymaginibus
vertitur nos conquirit ado
rantes et honorantes salva
toris nostri et regine nostre et dei ge
nitricis ymaginem. Amplius au
tem et reliquorum sanctorum et ministrorum christi
Audiant quia in principio deus ho
minem secundum propriam ymaginem fecit
cuius gratia nos ad invicem ado
ramus non quod secundum ymaginem dei facti
sumus. ut enim ait deiformis et mag
nus in divinis basilius ymaginis honor
ad prototypum pervenit. i. exemplar.
prototypum autem est quod ymaginatur
ex quo quod fit [illegible] gratia mo
saicus populus tabernaculum circum
quaque adorabat ymaginem et
typum ferens sic celestium magis
dicit universe creationis ait deni
que deus moysi. Vide facies omnia
secundum typum demonstratum tibi in
monte sic cherubim obumbrantia
propitiatorium. sine opera manuum
hominum. quid autem quod in ierusalem
famosum templum non manufac
tum et hominum arte constructum deo

aut scripturam accusat adorantes sculpti-
lia sed et immolantes demonibus. immola-
bant quidem et greci et gentiles. immolabant
autem et iudei. sed greci quidem demonibus. iudei
autem deo. et detestabilis quidem que grecorum
immolatio erat et condempnabilis. que iu-
deorum autem deo acceptabilis. immolauit
enim noe et odoratus est deus odorem boni
odoris. bone electionis et bone ad eum
uoluntatis. bonum odorem accep-
tans. Ita grecorum quidem sculptilia que de-
monum erant ymaginationes ab-
iectabilia et detestabilia existunt
cum hiis inuisibilis et incorporei et in-
circumscriptibilis et infigurabilis
dei qui posuit facere ymaginem. Insipi-
entie igitur summe est et impietatis est figura-
re quod diuinum est. testimonio non est aliud ex
ymaginum usus. quoniam uero deus per uiscera
misericordie sue secundum ueritatem factus est homo propter
nostram salutem non ut abrahe uisus
est in specie hominis non ut prophetis sed secundum substan-
tiam factus est homo et perambulauit ter-
ram et cum hominibus conuersatus est. mi-
racula fecit. passus est crucifixus
est resurrexit assumptus est et omnia secundum
ueritatem facta sunt et uisa sunt ab omnibus.
Scripta quidem sunt ad memoriam
et doctrinam. sed quia non presentium ut non ui-
derent. audientes et credentes potia-
tur beatitudine domini. quia autem non omnes
nouerunt litteras nec lectioni uacant patres
excogitauerunt uelud quosdam triu-
phos in ymaginibus. hec scribere ad uelo-
cem memoriam. qua sepe non intendentes
in mente habentes domini passionem.
ymaginem christi crucifixionis ui-
dentes et salutaris passionis in

memorationem uenientes procide-
tes adoramus. non materiam sed yma-
ginatum. quemadmodum euangelii materiam
nec crucis materiam adoramus sed ty-
poma id est figurationem. quid enim differt
crux non habens domini typoma id est figura-
tionem. Ab hiis autem similiter et dei genitricis
ymaginis non materiam sed figuratum
adoramus. honor enim qui est ad ipsam
ad eum qui ex ipsa incarnatus est re-
ducitur. similiter autem et sanctorum certamina exi-
gentia nos ad fortitudinem
et imitationem et zelum uirtutis
eorum et gloriam dei sicut diximus. honor
qui est ad deuotos conseruorum demon-
strationem fit beniuolentie que est ad
communem dominatorem et ymaginis hono-
ad prototypum id est exemplar perue-
nit. Est autem non scripta hec tradi-
cio uelud et secundum orientem adorare
et crucem adorare et alia plurima his
similia. Fertur autem et quedam hys-
toria quod dominus augaro gedesi-
morum ciuitatis regi qui pictorem
miserat ymaginem domini simile
figurare nequiuit pictore propter
coruscantes a facie eius claritates.
ipse uestimentum proprie faciei diuine
et uiuifice sue imponens in uestimen-
to illo sui ipsius ymaginem abster-
sisse et ita cupienti augario mi-
sisse. quoniam autem et plurima sancti apostoli
ex non scripto tradiderunt. scripsit
paulus gentium apostolus. Ergo fratres
state et tenete traditiones nostras
quas edocti estis. siue per sermonem
siue per epistolam nostram. Et ad Corin-
thios. Laudo autem uos fratres quod

Augaro al. Abagaro domino misit [illegible] facere fecit

retinentis

omnium morum meministis et sic tra
dicionibus ubi tradiciones receptas accepi
mus lucam apostolum et evan
gelistam pinxisse dominum et matrem
eius quorum ymagines hic et roma
norum civitate famosam. Invenimus
autem cum diligencia consi[illegible]
quod et ioseph videns ut quidam autem
secundum illam speciem quam iherosolimis habent
quam romanam vocant eodem mo
do hystoria tradit visum fuisse
dominum secundum nostrum [illegible] sicut ali
a [illegible] simul [illegible] eiopth
thalmo. i. [illegible] oculatum macrop
sim. i. longum vultum habentem
epitriphea. i. acclinem. cum apa
rens ho cum hominibus conversatus est.

IX De Scriptura.

Hsius [illegible]
aucti et a novo testamento
predicatur qui in trinitate ymp
nis laudatur et glorificatur domino di
cente non veni solvere legem sed ad
implere. Ipse enim nostram salutem
operatus est. per quam [illegible] scriptura
et omne misterium est et rursus
scrutamini scripturas. ipse enim tes
tantur de me et apostolo dicente. mul
tifarie et multis modis deus locutus
patribus nostris in prophetis. in ultimis
diebus nobis locutus est nobis in filio
per spiritum igitur sanctum et lex et prophete evan
gliste et apostoli et pastores locuti
sunt. omnis igitur scriptura a deo in
spirata omnino utilis est quare optimum
et utilissimum est investigare di
vinas scripturas. sic enim lignum sec
decursus aquarum plantatum.
Ita et anima divina irrigata scriptura

Impinguatur et fructum temporaneum
tribuit. i. fidem orthodoxam et semper vi
rentibus foliis deo acceptabilibus
inquid decoratur actionibus. ad
actionem enim virtuosam et contempla
cionem immaculatam ex sacris scrip
turis dirigimur. omnis enim virtutis
incitationem et malicie iniusticie a
versionem in hiis invenimus. sic igitur e
rum affectuose discentes erimus
et multa discentes. diligencia eius la
bore et dantis gratia dirigunt. om
nis qui enim petit accipit et qui que
rit invenit et pulsanti aperietur.
pulsemus igitur in optimum paradisum
scripturarum qui odoriferus. quam dulcis
simus. qui speciosissimus qui omnes
intellectualium deiferarum volucrum
cantilenis circumsonant nostras au
res qui tangit cor nostrum et contris
tatum quidem consolatur iratum autem sub
sistit leticia eterna implens qui
mentem nostram ascendere facit ad per
claram et in modum auri fulgidi dor
sa divine columbe et splendidissi
melis adiungens eum intellectum et hec
fructifere intelligibilis rure re
ducit et per ipsam patri luminum
adducit. sed ne perfunctorie pul
semus audeamus que magis perseverantes
ne maligneremur pulsantes.
Ita enim aperietur si legerimus semel
et bis et non dignoverimus quod legimus
ne maligneremur sed perseveremus
exercentes. Interrogemus. Interroga enim
ait patrem tuum et annunciabit tibi et seniores tuos et dicent tibi.
Imaginem vero tuam in omnibus est cognitio
hauriamus ex hiis paradisi fonte

sanctis

i.

IX

olim

alit

libros

phempnes et pisillas aqs salient
rivuli etiam lascivian insacia
bilis voluptuens gram ei insupti
bile possid; si aut et abyssus q forti
sr fructificare utile ad potim
n abiectabile e. siam pbari uisio
laru natale et pueri auri coic
uates ostariani sunt refutates assu
mam sinoes optimos dos aut
derisibiles et fabulas alienas
canib; phrciam. plurima ei exip
sis adusus ipos fortitudine in
tute hre potum. sciend aut q xxii
lib sr ueteris testamenti s etia ebre
ueris xxii ei elta hnt. ex quib;
v. duplant: ut fiat ipi. xxvii
duplex ei e caph et men. et nu
et phi. et sadi. Jo q; lib s lic mo
dum. xxii quide numiantur
xxvii a inuenientur. q; v. ex
ipis duplant copsat ei ruth
judicib; et mias ap hebreos
lib un pmi et scds regnor. vn
lib terti et iiii regnor. vii lib
pms palipomenon. et scds uni u
b. pmus et scds lib eide vii lib.
Ita g rponunt lib i pentateu
cis quaternitatib; et manet ali
i duo ut sit endiatheti libri
Ita pmos. v. legales. Genesim.
exodum. leuiticu. nuos deuto
nomiu. h pma e penthateu
cos q et legis latio. dein alia pe
tateucos. que uocat graphia
i. scriptura. a quib; au aiographa
i. sace scripta q sr ista. Jhe qm na
ue. judices. cu ruth. regnor i.
cu scdo lib vii. ter cu quarto vii

lib. et duo palipomenon. lib un
h scdi penthateucos. tcia penta
teucos usificales libri. Job
psalt. puba salonis. ecclesiastes
eide cantica canticor. eiu qrta
pentateucos e pphie qui xii
pphar lib vn ysaias. Jemias. eze
chiel. et dan. dein Esdre duo i
unu copulati libru v. e pana
retos aut. h est salois sapia
Jhu q pr quid sirach sposuit
hebraice grece au interpretat
e. qui h quid nepos ihe sirach
au filu uirtuosi quid et boi h;
n uiat. n; iacelxit i carta nou
au testamti ewanglia qtuor
q s mathm. q scd marcu. q s
lo. q s lu. acty scor aplor plu
ca ewuglistam catholice eple
vii. Jacobi una petri ii iohis
tres. iude una. pauli apli xc
iiii. apocalipsis. Johis ewugli
ste. et canones scor aplor per
clementem. De hiis que de xpo dnr.

Hor q de xpo dnr medis ge
nales. iiii. hei et ani incar
natione ouenunt ei alia
au an unctione. alia au post
unione. alia au p re ne et cor
q au hunacoem medi sr. vi. Nam
h quid eor coplacoem ii et hon
sion. q e aci parte ostendunt
hec ut h. Ego et pr unu sum et qui
uid me uid; et pater. et h q iste
de existit et q talia. alia au pfor
y postaseos eius ut hoc filius dei et
carnat y postaseos ei et h mag
ni osilu angls osiliari unici

hester
et sapia
ewuglistc
x
icarnatioem

bilis et filia. alia autem circumincessionem
que est in invicem ypostaseon significant
ut hec ego in patre et pater in me. et alia
indecessibilem stabilitatem significant ut
in — verbum sapientia virtus et splendor. verbum
eius intellectus est. verbum autem in quo subi
le et sapientia sibi ... in intellectu et ipso
est virtus et illuminatione et splendor et indeces
me — sibiliter ei stabiliuntur ex ipsis ut ro
gata alia autem velud ex causa patre
enim hic — ut hec pater meus maior me est. ex ipso
enim et esse et omnia quecumque habet esse conde
gniatem et non coniunctive ut hic ego a patre
exivi. et ego vivo propter patrem. omnia
quecumque habet non traditive neque doctrine
non — sed sicut ex causa ut hic non potest filius
a se ipso facere quicquam nisi quod viderit pa
trem facientem. scit enim est pater non fi
et in ipso — lius ex patre. non filius et ipse et sicut ei
ut patri — patre et in ipso patre sibi et quod facit ex
ipso. Una enim et eadem non similis sed
eadem patris et filii et spiritus sancti scientia. Volun
ut — tas et actio et virtus. alia autem et pa
trum beneplaciti per actionem
completi non per organum vel servum
sed ut per substantiale et enypostaton eius ver
eos — bum et sapientiam et virtutem. propterea quod
unus in patre et filio consideratur motus
ut hic omnia per ipsum facta sunt. et hic
misit verbum suum et sanavit. et hic
ut cognoscant quoniam tu me misisti
... alia autem prophetice. et horum hec qui
amithea — dem ut futura. ut puta aperte veniet
et que zacharie. Ecce rex tuus ve
nit tibi. et que amalech. dicentis est. Ec
ce dominus procedit de loco suo
et descendet et superambulabit super
excelsa terre. hec autem futura ut preterita

ut hec. hic deus noster. postea in terra vi
sus est et cum hominibus conversatus est. et hic deus creavit me
principium viarum suarum ad opera eius. et hic
propter hoc unxit te deus deus tuus oleo letitie pre participibus tuis
et que talia. Igitur que quidem ante unionem
et post unionem, neque quidem nisi forte
prophetice ut diximus. Que vero autem que in u — que
nione modi sunt tres. Nam quando de
excellentiori sermone facimus de inti
carnatem carnis et logosin id est verba
litatem et superexaltationem dicimus
et que talia. eas advenientes carni di
vinas exuberantie et coplaciationes que est — ex sanitor...
ad altissimum deum verbum ostendentes
quando autem a minori incarnationem ver
bi dei humanitatem exinanitionem pau
pertatem humilitatem. Aut et que tali
a sunt. Exinanitionem id est expletionem quam ad hu
manitatem elevatur. de verbo et deo. quando autem
ex ambobus simul sermonem faci
mus. unionem communicationem. unctio
nem. coniunctionem. configurationem et que ta
lia inquimus. propter hec quod tertium mo
dum predicti duo modi ducunt per ...
tionem ostenduntur qui habent al
terutrum ex subsistentiae eam armoniam — scripta
et circumincessionem. propter unionem enim
que est secundum ypostasim certo definitum deus et
deus fieri ... theos cum verbo id est
deus cum illo et deus verbum incarnatum est
et homo factus et creatura dicitur et ultimus
vocatur sicut duabus naturis existentiam — secundum
... in unam personam composita. Impossibi
le enim unam non esse naturaliam contraria
fieri. sed ut duabus naturis ypostasim — aut
unitis et circumincessionem quam est ad in
vicem inconfusibile et intransmutabi
le habentibus circumincessionem. non ex

in ipso dicente. Que autem post
unionem ante unionem

carne ß excelitare stā ē. impossibile
ē̄ carnē circūncide p dētatē. ß dia
natum ē semel cū iu incessibß per
carnē cledit. 7 carni inseffabyle cir
cūincessionē. q̄ ē aclipsā q̄z unq
unionē dicim⁹. Sciend aū q̄ i
primo 7 scdo modo eoꝝ q̄ iuncē
sīt cōmisio ꝯsiderēt: qm̄ eī d carne
sermonē faciim⁹ dificationem
7 ingosm. 1. inalitatē 7 sīt excelsi
tudinē 7 unitionē aim⁹. a ditate
eiss ß. Circa carnē aū ꝯsideramur
qm̄ aū d ūbo excīacdem. incarna
tūm hūatēm. hūilacēm 7 q̄
talia q̄ ut dyem⁹ ex carne dsūr
d ūbo 7 dō. Ipse ei ß sustinuit. Vo
lēs eoꝝ aū que post unionē sīt
uncli sīt tres. pm⁹ qm dīne n̄ ē
ostensiu⁹. ut ß. Ego i prē 7 pr̄ i
me. 7 ego 7 pr̄ unū sum⁹. 7 ola
q̄q; aū hūatēm de dō dnr̄. ß 7 p
hūatēm de dō dnr̄. pret hoc q̄
n̄ assūpserit carnē 7 eī natalia
scds qui hūane natē ē d mort
ts ut hec quid me q̄ritis interficē
hominē qui ūitatē uō locut⁹
sū. 7 ß. oꝫ ita exaltari filium
hōis 7 q̄ talia. Hoꝝ aūt q̄ hūan
de saluatore x̄ dicis sīt i ūbis tāi i
rebꝫ. modi sīt vi. ß eī eoꝝ s nīn
dispēsatē 7 gesta sīt. 7 dicuntur
puta ex uirgine ſetꝰ. ſ etatē
augmītatō. 7 pfcs. fames. sitis.
labor. lacrime. sōpn⁹ clauoꝝ pfo
ratō. mors et q̄ talia q̄q; fideles
7 idetestabiles passioēs excitūt.
Scda in hiis quid. vniūsit mixtio;
quid dīnas ad hūanitatē. Vnum

corpus n̄ eē credunt nich hoꝝ
d inutate paciete. p ea aū uīu
dispēsante salutē. ß aliaꝝ sīug
cionē sitarcem. vt intrrogare ii
posuistis lazarū. 7 rursus. qui
fleu. 7 lbepnere. f. secede omo 7
finxit se logi⁹ ire. hūs eī 7 sīlib
ꝫ ut ho ꝫ ut ds iēligebat ue
rū hūmanis figebantur
ad id q̄ necītas l' utilitas expe
tebat. puta orōnē quid ipe ß
ut ostenderet q̄ n̄ ē antitheos
7 ut tām sui ipī honorās pa
trē interogat n̄ ignorās sicut
ostēdat q̄ scd uītatē est ho.
cū esset deus ß. 1. secede aū
ut doceat nos temarios eē in
nostris ipōs pdē. ß aū alia dicit
s fāiliaritatē 7 anaforā. 1. re
latōem ut ß. ds ms ds mi ut
quid me dereliquisti. 7 ß nescie
tē pecm̄ p nb pecm̄ nominari
7 hec sīt p nb maledōs 7 ß ipse
filii subiciet ei q̄ sbiec sibi uni
ūsa. n̄ eī ut ds uꝫ ut ho delict
ē unq; a prē uꝫ pecm̄ uꝫ ma
ledicō fcs ē uꝫ subici. Inteliget
pā n̄ s id quid q̄ ds ē equalis
ē. pā 7 uꝫ ꝯcius. uꝫ sbiectū. s id
aū q̄ ho unq; inobediēs fcs eit ge
nitori ut sbiectē op⁹ sit uīam
uaꝫ appēa sīcies psonā 7 nobē
statuēs se ipm̄ sicut nos eī sum
pcā et maledōis 7 ei ut ipsua
sibiles 7 inobedientes. 7 ipe ß delic
ti. ß alia a pdōisionē q̄ ē s excogita
tōem. si eī excogitatē separes i iu
tatē iseparabilis. s. carnē a uō dē 7 su

pater

et ignorans. Et ei et sine et ignorantis
nate erat et non unita esset deo verbo,
caro serua esset et ignorans. Sed propter
unionem que est ad deum verbum secundum ypostasi
sim. nec serua erat nec ignorabat.
Ita et dominum suum patrem uocabat. Hec
alia autem ipso est quam ad nos est apparitio
nem et deiuitatem ut hec glorifica me
gloria quam habui antequam mundus esset a
pud te. Nam et ipse quidem glorificatus
erat et est sed nobis non erat manifesta
et credita gloria eius et quam ab apostolo dic
tum est: destinati filii dei in uirtu
te secundum spiritum sanctificationis ex resurrectione
mortuorum per miracula eius et re
surrectionem et per superaduentum sancti
spiritus manifestatum est et creditum est
in mundo. quoniam filius est dei et illud perfi
ciebat sapientiam et gratiam. Hec alia autem
secundum familiaritatem persone ideo uideorum
cum iudeis. Numeras se ipsum
uel ad samaritanam ait: Vos
adoratis quod nescitis, nos ado
ramus quod scimus. quoniam salus ex iu
deis est. Tertius modus est quod unius
ypostaseos est manifestatiuus
et eius quod ex utroque est et representa
tiuus, puta illud: Ego uiuo propter pa
trem et qui manducat carnem
meam et ille uiuit propter me. et istud:
vadam ad patrem et non adhuc
uidebitis me. et illud: non utique do
minum glorie crucifixissent. et illud:
ascendit in celum non qui de celo
descendit filius hominis qui est in celo
et quecumque talia. et eorum quod post resurrectionem
hec quidem sunt deo digna, ut illud:
baptizantes eos in nomine patris et

te.xi

post

loco

filii et spiritus sancti. Ecce ego uobiscum
sum omnibus diebus usque ad consummatio
nem seculi. ut deus enim est nobiscum. Ali
a autem homini digna. ut id: tenuerunt
pedes eius. et id: et illic me uidebunt
et quecumque talia. Eorum autem que post resurrectionem deo
digniorum modus sunt diuisi. Nam hec quidem
ue sicut non secundum ueritatem sed secundum dispensationem
ad certificandum uel credendum faciendum
quoniam ipsum quod passum est corpus resur
rexit ut cicatrices. et ambulatio et pota
tio. quoniam resurrectionem. Alia autem uere et secundum ueritatem
ut transire de celo ad locum in transgra
bili et per ianuas clausas intrare.
Alia autem secundum fictionem ut illud finxit
homo se longius ire. Alia autem sunt eius que ex
utroque ut id: ascendo ad patrem me
um et patrem uestrum et deum meum et deum uestrum et illud: intrabit
rex glorie et sedebit in gloria magnitu
dinis in excelsis. Alia autem ut ubi
se ipsum ordinatis. nimirum ad diuisionem
que est secundum nudam excogitationem ut de
um meum et deum uestrum. Oportet quod excelsa quidem
attribuere diuine nature et superiori
et passionibus et corpore. humilia
sunt humane. communia uero composito scilicet uni
christo qui est deus et homo et scire utraque eorum
unius et eiusdem domini nostri ihesu christi. Unius
cuiusque eorum proprium cognoscentes et utraque
ab uno gesta uidentes recte credemus
et non errabimus. Ex quibus unius sit
unitas quidem naturarum differentia cog
noscitur et quoniam non idem ut ait di
uinissimus cirillus in qualitate naturali
diuinitas et humanitas. unus nimirum
filius et christus et deus et ut uno existente una
eius et persona est secundum nullum modum in cogniti
one fit differentia diuisa eius que secundum ypostasim

e unione. Quod mundum non est malorum
Oportet scire deus causa.
quoniam consuetudo est divine scrip
ture permissionem dei actionem
eius vocare. Et quoniam dicit apostolus in epistola
ad Romanos. aut non habet potestatem
figulus luti ex eadem massa facere
hoc quidem in honorem vas. illud autem in
dehonorationem. nam quoniam quidem ipse
facit et hec et illa. solus enim ipse est vniuersorum
conditor. sed non ipse honorabilia con
struit. vel dehonorabilia. sed propria
vniuscuiusque voluntas. et hoc manifestum.
Ex quibus ipse apostolus in eadem epistola ad Thy
motheum ait. In magna domo non sunt
solum vasa aurea et argentea. sed et
lignea et fictilia et hec quidem in hono
rem. illa autem in dehonorationem. Si ergo
expurgauit se ipsum ab hiis erit
vas in honorem sanctificatum et vtile
dominatori. in omne opus bonum
paratum. Manifestum autem quod volun
tarie purgatio fit. si quis enim ait
expurgauerit se ipsum. consequens autem conuer
so consonat. si autem non expurgauerit
erit vas in dehonorationem et inuti
le dominatori. condempnatione dignum. Propositi
ergo senes et hec conclusit deus omnes in per
suasibilitatem et hoc dedit eis deus spi
ritum compunctionis oculos ad non vi
dendum et aures ad non audiendum. Hec
autem non vt deo agente suscipiendum. sed vt
deo permittente. propter quod liberum arbitrium
est et involuntarium quod bonum. permissio
nem ergo eius vt actionem et operationem
eius clare assuetum est diuine scripture
sed et tamen cum ait deum creare mala
et non esse in ciuitate maliciam quam deus non
fecit non malorum causam deum monstrat
sed quia vel vtrumque duplex equiuo
cum est malicie nomen duo signi
ficans. quoniam enim significat quod natura
mali est et ostendit quod contrarium
est virtuti et dei voluntati. quoniam enim
quod ad nostrum sensum est malum et labo
riosum. scilicet tribulationes et inductiones. hee
enim existimatores quidem male sunt ca
lamitose existentes. veritate autem
bone. conuersionis enim et salutis fiunt
intelligentibus datrices. has autem
per deum fieri ait diuina scriptura.
Sciendum autem quod et horum nos sumus cau
sa voluntariorum enim malorum inuolunta
ria sunt genimina. Sed hoc sciendum. quoniam
consuetudo scripture est eruenticos vel
causales debentia dici enallagicos vel
causatiue dicere. vt hic. tibi soli peccaui
et malum coram te feci. vt vincas in
[illegible]. non enim qui peccauit vt
vinceret deus peccauit. Ita nec deus indi
gebat nostro peccato vt ex hoc victor appa
reret. fert enim in incomprehensibilibus aduersus
omnes et non peccantes victorias conditor
existens incomprehensibilis et incausabilis
et ille huius gloriam et non subueniens
sed quoniam nobis peccantibus. non iniustum est
inferens iram et penitentibus concedens victor
nostre malicie demonstratur. non ideo
autem nos peccamus. sed quoniam ita euenit
res gradum. Sicut si aliquis operans ait autem
aliquis superueniat amicus quem vt non
hodie operaretur aduenit amicus
ergo amicus quidem vt non operaretur ad
venit. Occupatio non esse amicum suscep
turum non operari dicit autem hec ornathi
ca vel casualia. quoniam ita euenerit

estimatore /.

quidam /.

sedeat ad /.

non uult. aut deus solus esse uult. sed esse
assimilari sibi sed uirtute. Quod

XII.

Quoniam non **non duo principia**
duo principia sunt unum bonum
et alterum pernitiosum. hinc sciemus. contraria
enim adinuicem sunt bonum et pernitiosum
et sunt inuicem corruptiua. et in se inuicem
non subsistentia. in parte ergo horum singulum
erit totius. et primum quidem circumscribetur
non a toto solum sed a parte totius. sin-
gulum horum. deinde quis erit qui regi-
onem singulis distribuit. non enim ad
inuicem conferri et conuenire dicent.
quoniam non malum est quod malum pacificans
ad bonum amicabiliter dispositum. Si
autem aliud est qui horum unicuique pro-
pria determinauit conciliationem
ille magis erit deus. necesse est autem et
duorum alterum esse. uel tangere et cor-
rumpere se inuicem. uel quod esset medi-
um. in quo neque bonum neque malum erit uel
illud quoddam materies separans ab in-
uicem utraque. et non iam duo sed tria erunt
principia. Necesse autem et horum alterum
uel pacificare quod id quod malum est
non potest quod pacificat. enim non est malum.
uel preliari. quod id quod bonum est non potest
quod preliari. non ni finaliter est bonum uel
quod malum quidem est preliari. quod bonum
est autem non excedit preliari. et a ma-
lo corrumpi uel semper contristari et
malum pati quod non est bonum. Unum ergo est
ab omni malitia eruptum et liberatum.
sed non hoc est ut aut heretici. unum est ex qua
[illegible]. Impossibile ei est ex malo bo-
no malum hec generationem dicunt. ergo
quod malum nichil aliud est nisi priuacio
boni. et ex eo quod est secundum naturam in id quod preter

naturam conuersio. nichil enim est malum secundum
naturam. omnia enim quecumque fecit deus bona
sunt ualde secundum quod facta sunt. Ita ergo manen-
tia quemadmodum creata sunt bona ualde
sunt. Voluntarie autem recedentia ab eo
quod est secundum naturam ad id quod preter naturam est ue-
nientia in eo in eo quod malum est. fiunt.
quoque secundum naturam quidem omnia seruientia
et obedientia sunt conditori quando uero uolun-
tarie aliquid creaturarum effrenata effi-
citur. et inobediens faciens ea fit in se ip-
sa constituit maliciam. malitia autem
non substantia est aliqua. nec substantie ydiomata
sed accidens. scilicet eo quod secundum naturam in id quod preter
est naturam uoluntaria conuersio. quod est
peccatum. unde ergo peccatum. sui potestatis
libera inuentio diaboli. Inuentio mali
ergo diabolus. Et hec quidem quod prescit est non ma-
lus est. sed bonus angelus et clarissimus
et lucidus a conditore creatus est liberi arbi-
trii existens ut racionalis et uoluntari-
e autem que est secundum naturam recessit et in
obscuritatem malitie deuenit ab eo
elongatus solo bono et lucis factore. ex
ipso enim omne bonum fit et inquantum ab eo
elongatur. mente non enim loco in malum deue-
niens. **Cuius gratia prudens eos qui**
Deus peccature non penitentiam
acturos propter agere futuri eius creauit.
bonitate ex non esse ad esse deduc-
ta que fiunt. et eorum que futura sunt precog-
nitor est. ergo si quidem non futura erant non
utique prudentia eorum esset. quod sunt cogni-
tiones. et eorum que omnino futura sunt precogni-
tiones sunt. si ergo non futura essent neque mali
erant. primum enim esse. scilicet ipsum et esse
bonum uel malum esse. Si autem futuros esse
propter dei bonitatem. i. futurum malos ex

7 in se inuicem

7 concordans

nec bonum quod bonum ad malum

7 obeditoria

ex

XIII

ppa uolūtate ēē ꝑhibet eos ge
nerari malū. utiq; uincet & i
uolūtate. facit itaq; deus bona uni
uersa. h q faciut. unusquisq; aūt
ex ppria uolūtate ꝗ bon' ꝗ ma
lus efficitur. sicut ergo dixit deus ꝯferebat
homini illi si natus non eēt. non ppriam
eandem exceptans dixit. si fuerit ueni
entē eā tuire ex ppria uolūtate
ꝗ desidia ei malicia ꝑpe ei mē
tis desidia inutile ei adiutoris bn̄
ficium fecit. quadm̄ si quis ceu diui
tie ꝗ principatꝰ a rege ꝯmissa fu
erant tyrānidē aduersus benefactorē
ꝗ ꝑpetiut quā digne capiēs pu
niet si usq; i finem tyrānidē
ꝑseueret huius īmortē. Et le-

Bona ge dei ꝗ lege peccati.
ē. i. diuitas qd ꝗ sic bona su
mus ꝗ ei uolūtas. h ei est
bonum qd deus uult. lex aūt ē man
datū qd hec docet ut ita manē
tes i huius sim' & mandatū ꝑua
ricando peccm̄ ē. hec ē ꝑ diabolī
īmissionē ꝗ ꝑ mēm iniuolētiā
ꝗ uolūtariā nrām susceptionem
ꝯsistit. dr aūt ꝗ h lex. sic ueniens
ꝗ di lex intellcū nrō attrahit
ad se ipsā ꝗ pungit nrām ꝯsci
entiā. dr aūt ꝗ nrā ꝯscia lex in
tellēs nrī. s. īmissio ꝑuciosi h
ē lex pcī sic ueniēs membris car
nis peam nob se īmittit. sed ei
ꝑuaricātes mandatū ꝗ legē dei
uolūtarie ꝗ īmissionē ꝑnicio
si accipietes. dedim' ei ingressū
uendm̄ a nob metipsis pcō. un
pate eluctit cor' nrm adeā. dr

ergo ꝗ q iacet corpi nrō ꝯdorat ꝗ se
in' pcā. s. ꝯcupia ꝗ uoluptas cor
poris. lex i membris carnis nrē
ꝗ lex quod intellcs nri. s. ꝯcupia
uoluptas corpis. s. ꝯscia ꝯgra
tulat' legi dei. s. mandato. ꝗ h
uult. lex aūt pcī. s. īmissio per
legē q est imembris. s. ꝑ corpis
ꝯcupiam ꝗ surreptionem ꝗ irrōali
ꝗ piritalē partē aīe repugnat
legi intellcs nri. h ē. ꝯscie et cap
tiuū facit me. ꝗ nolētē di legē
ꝗ diligentē ꝗ nolētē peccm̄. sed
anatrasin. i. ꝯtradcōem. ꝯmixti
onē ꝑ leuitatē uoluptatis et
corporis ꝯcupiam ꝗ irrōale par
tem aīe ut dixi errare facit ꝗ
suadz seruire pcō s; deus ipo ꝗ lex
legis non potat i ꝑpo infirmabat
lex ꝑ carnē mittēs filiū suum
i similitudinē carnis. sn pcō enī
assūpsit. pcīn aūt nequaq; ꝯdep
nauit peccm̄ ꝗ carnē ut iustia
legis impleret i nobis q non ꝑ spm
ꝑpo ei. sicut ꝑ infirmitatē nrām ꝗ tri
buit uirtutē legi intellcs nri ad
uersus legē q ē in membris nris qd
ei orem'. ꝑ qd oportz nescim'.
s; ipse sps interpellat ꝑ nob gemitib;
i enarrabilib; hoc est docz nos
qd orem' quare impossibile ē non
ꝑ sudam ꝑsentiā ꝗ ꝯcertinā
data dei ꝑficere. Aduersus iu

Sabbatū deos de sabbato.
Si quid septima dies uocat' sigt
aūt requiē i ipā ei requieuit
ds ab omnib; opib; suis ut dicat
ait scriptura. sicq; usq; ad uu.

sm carne ambulant

sic te adiuuat

XV

pueriens

dies numerus. R. rursus si circulatim
revolvitur et a prima incipit. Hic nu-
merus honorabilis est apud iudeos
deo iubente honorant ipsum ut non
i. utrique contingebat. Sed et contumeliam
in prevaricatores intimationum
adiecit non simpliciter hec iussit
sed propter quasdam mistico aspiratus
et spectabilibus intus intellectualis
causas sicut nec mirum. Idcirco ego es-
timo ut ab inferioribus et grossio-
ribus incipiam saltem de grossiore
et carnis delectationem et ad alia
reputationem instituti ipsi. Sicut
a et scilicet dilectionem. Pretium quid
rec rec ut qui servi custodiunt sabbati
et singulare ut scriptum est regres-
cat quia vir iustus miseretur animarum iu-
mentorum suorum. Similiter autem ut et vaca-
tionem agentes abamplexu que est
circa mala a deo minime congregemur
in psalmis et ympnis et canticis
spiritualibus et meditationibus divinarum
scripturarum. Universum septimum
diem consumentes et ideo requiescen-
tes quem enim non erat lex scripta a
deo inspirata. Nam sabbatum a deo
a deo consecratum erat. Quam autem a deo inspi-
rata scriptura per moysen data
est consecratum est a deo sabbatum ut
utique esset huius scripture medi-
tatione in ipso exercerent qui non
omnem vitam deo consecrabant
et quia non amore dominatoris ut patri sub-
debantur sed ut servi indevoti. Igitur
saltem parvam et minimam et pusil-
lam particulam sicut vite deo tribu-
lant et hec in expiationum timore

noxarum intimationum que erant in
prevaricatorem. Iusto enim lex non posi-
ta est sed iniustis. Quia primum moyses
xl. diebus et rursus alteris ieiunio altis
assistens deo orando et sabbatis perieiunium
non affligebatur se ipsum lege non affli- cum
gere se ipsos in sabbati die iubente.
Si autem dixit quod ante legem hec fuit
quid dicent de thesbite helya.
xl. dierum viam explente solitudine
una. Hic enim non solum per ieiunium
sed et per inclinationem insabilis. xl.
dierum se ipsum affligens solvit sab-
batum. Et non erat ei qui legem dedit
sed et incluso virtutis primum in oreb se
ipsum manifestavit et dedit. Quid
de daniele dicetur. Qui tres septima- nōie
nas complevit ieiunans. Quid autem omnis
israel. Nunc circumcidit puerum sabbato. Si
contigerit octavo dierum esse. Hone autem
et magno ieiunio quod legis lacte
nutriti sunt. Si in sabbato occurrerit ieiu-
nant. Nonne et sacerdotes et levite in
tabernaculi operibus contaminant sab-
batum et inculpabiles sunt. Sed et iumentum
si in gurgitem ceciderit in sabbato
evulsit. i. extrahit. Quid inculpatus
est qui autem despexit condempnatus est.
Quid autem omnis israel. Nonne vii. diebus
archam circumferentes Iericontinos dei
muros in circuitu subverterunt in quibus
omnino fuit sabbatum. Ut ergo elevatio vaca-
tionem gratiam que est a deo ut vel pus-
sillimam ei particulam attribuant et
requiescant et servi et singulare
sabbati observatio excogitata est
pueris et libertis in(?) servus et
servis carnalibus et in(?) litteram

et corpore excogitare poterimus. quando autem
uenit plenitudo legis misit deus fi-
lium suum unigenitum factum ex muli-
ere hominem factum sub lege ut eos qui
sub lege erant redimeret ut adopti-
onem assumamus. christus autem accepi-
mus dedit nobis potestatem filios dei fi-
eri credentibus in eum. quare non adhuc
sumus serui. sed filii non adhuc sub
lege sed sub gratia non adhuc preclari
cum domino seruiretis in timore sed cer-
uice tamen et clamare deberetis et sper-
ansserui non cibo et stupia aperto
gestare faceretis et de uacare in iun-
gentes uel contenentes. concupiscam quod
uiuificat semper ad deum extenderetis
non autem aduentus cum inimicos ar-
matos et subiugale. scilicet corpus sistra
seruitute quando peccati quiescere
faceretis. dominus autem mandatis
ministrare iungeretis. hec omnia spi-
ritualia nobis mandauit dominus lex et
que hanc consecuntur feriores mosai-
ca lege cessauit sunt. cum uenit ei quod per-
fectum est quod ex parte est euacuatum est
et uelamine legis. scilicet uelo psal-
uatoris sublato crucifixione et
spiritu igneis linguis fulgente lit-
tera euacuata est. corporalia que-
uerunt et seruitutis lex completa est
et lex libertatis nobis donata est et
festum celebramus preparatum humane
non requiem. dio nunquam terreni diem.
In qua nos deus ihesus uite princeps
et saluator in perpetua transit que spiritua-
lis deum colunt hereditatem inuenerunt
et in qua ipse resurrexit mortuum in terram
iterum resurgens a mortuis

et apparuit eis celestibus portis in lex
tertia patris consessor sedet. Ubi
et qui spiritualiter obseruant legem
utrobique nobis itaque qui spirit-
um adherent et non terre omnis carna-
lium est post et spiritualis cultus et ad
deum contemplatio. Nam circumcisio que
est corporalis uoluptatis et sensu-
um et non necessariorum depositio spiritua-
lis autem nichil aliud est quam circum uo-
luptuose. pellicula sensualis
uoluptas. quod non excedo et ideo fit
sensualitas uoluptatis est circum-
cisio est preputium. Sabbatum autem
est quod aperto requies. que et cir-
cumcisio et sabbatum utrumque unum ex
utrumque ita utrumque sit a spiritualibus
impleta non carnalibus in quamuis
operantur. amplius autem sciendum quod
septenarius numerus omne perfectum con-
signat ut dicit Sapientissimus
Salomon. da partes. vii. et non vi. et viii.
et decima enarrat deus decacorda
psalles de futura post resurrectionem amor
tuis requiem psallebat. septi-
ma gratie uacationem quod agere
a corporalibus in spiritualibus autem cu-
pario nobis lex mistice omni tempore
uo sabbati et uitulam uidentem
deum hominum subostendebat deo
se ipsum adducere et sacrificium corp-
alium fieri. De uirginitate

Blasphemant autem carnales
uirginitatem et uestiomnia
sumunt qui diligit uolupta-
tem. hic maledicere omnis qui non erigit
spiritu ista. nam quod inquinum ideo uideo
qui extinguere incarnate est perimitur

omis. n.

XVI

q̃ uirginitas antiquior est principio in hominum natura plantata est. de uirginitate enim terre homo plasmatus est et de ex solo adam eua creata est. in paradiso uirginitas consulabat. ait enim diuina scriptura quoniam nudi erant et adam et eua et non uerecundabantur. cum autem per uarietatem se cognouissent quod nudi essent et uerecundati sentiunt sibi ipsis folia ficus et fecerunt perizomata. post preuaricationem qui tunc est tinum abibit. qui per preuaricationem mortis in mundum intrauit. tunc cognouit adam euam uxorem suam et concepit et peperit. quare hec ipsa non conferetur et consumeret humanum genus amore ipsius excogitare sunt ut unusquisque per filiorum procreationem genus hominum renouaret. sed dicet forte quidam fortassis quod deus masculum et feminam iussit crescere et multiplicari ad quos dicens quoniam crescere quid et multiplicari non omnino multiplicationem que per multiplicitatem fit copulationem significat potest enim et alio modo genus hoc multiplicare. si mandatum uestre iuste obseruasset. trasmutationem totam si sciens deus prescognitione sua qui omnia scit antequam generationem eorum quod futuri erant in preuaricatione et morte condempnari presciuit fecit masculum et feminam et augeri et multiplicari iussit uia utique in cedam et uidam uirginitatis gloria eorum. id autem est decus et castitatis et noe in arcam intrare iussus et cum

dum seruit custodia ei commissa talem accepit iussionem. Ingredere tu et filii tui et uxor tua et uxores filiorum tuorum diuisit eos ab uxoribus suis et castitate pelagus et totius mundi naufragium illud effugeret. post diluuium nempe recesserunt. exi igitur et tu et uxor tua et filii tui et uxores filiorum tuorum. ecce rursus post multiplicationem nuptie concesse. dominum helias cum igneo curru ad celos sublimis uectus. nunc solum nuptiis amplexus est et sublimiorem quam sit homines uel accepit qui celos clausit qui mortuos suscitaui. qui iordanum inuadis. nunc uirgo helyas. hec ipse autem eius nunc esse uirtutem demonstrans in duplo gratiam spiritus sancti cum petisset hoc dictauit. quid autem tres pueri uirginitatem discentes. ignem pociores effecti sunt. uirginitatem corporibus eorum in succensus ignem effecit nunc daniel eorum uirginitatem diligentia castitatis dentes infigere nequiuerit. nunc eius tam helias in deo deus castitatem seruare eorum precepit. nunc sacerdotes se ipsos castos seruantes in tacessibilia intrabant et hostias offerebant. nunc lex magna omnem ueterum uirtutem docuit itaque uide quod spirituale est accipe non legale preceptum est semen spirituale per amorem et timorem dei conceptum in anima uentre parturiente et pariente spiritum salutis. Ita si suscipientibus illis est semen. uerbis qui hoc in syon semen et propositi in ierusalem; quid enim et si adulter et si ebriosus et si ydolatra fuit; habet si solum hoc semen in syon et propositi in ierusalem nullus eorum quod recte sa

puit hec diceret. Virginitas angelorum est consanguinea. omnis incorporee nature est ydioma. hanc autem dicimus non nuptias blasphemantes absit. Vidimus enim dominum in presentia sua nuptias uni diversis. et eum qui dixit honorabiles sunt nuptie et thorus incontaminatus. sed bono meliorem virginitatem cognoscentes in virtutibus. et enim sunt intercessiones et recessiones; sic et in malicia; cognoscimus autem omnium nuptiarum filii sunt omnes homines vel prius geniti principes. illi autem virginitatis sunt et non nuptiarum plasmacio; sed ab nuptiis abstinentia angelorum est ut diximus. ut diximus similitudinis ro itaque angelis est homines superior tanto virginitas est nuptiis honorabilior.

Quid autem dico angelis ipse est virginitatis gratia non solum a patre anarchali i[n]si principio et inflexibili et sine cohabitu est genitus. sed et homo propter nos factus sit nos exurgere ex copula in carnate. et ipse virginitatem verum et solo perfectum demonstrans in semetipso. unde et hanc nobis non in legis lacionem quid deduxit. non enim omnes capiunt verbum illud. ut ipse dixit. Ope autem nos erudivit. et ad hanc nos fortes effecit. cui enim non manifestum quoniam virginitas sit in hominibus. nec conservatur. bona quidem est peccato quam nuptie constituunt. et honeste nuptie propter copulam a fornicatione abscindentes et nubere accipientes per legalem coniunctionem non permittentes ad inquinationes furere actus. bone sunt nuptie quibus adest continentia. melior autem est virginitas ante filiorum procreationem ad angelos et deo sicut ventum temperantem offerentem asserens honorabiles sunt nuptie et thorus incontaminatus. fornicationes autem et adulteros iudicabit

oblationem

XVII

De Circumcisione.

Est circumcisio autem legem clara est Abrahe post benedictionis repromissionem signum distinguens ipsum et eos qui ex ipso et eos qui in domo eius generabuntur a gentibus cum quibus conversabantur et manifestum quoniam eum in heremo xl. annis israel solus sine circumcisione conversatus est non commixtus alii genti. quare quot in heremo nati sunt non circumcisi sunt. cum autem ihesus pertransire fecit eos iordanem circumcisi sunt. et secunda lex circumcisionis est facta. Sub abraham enim data est lex circumcisionis. deinde qui vixerunt in heremo. xl. annis et rursus secundo dedit deus ihesu legem circumcisionis post transitum iordanis sicut in libro ihesu naue scriptum est. Sub hoc autem tempore dixit ihesu. fac tibi ipsi duos cultros petrinos de petra rupis et sedens circumcide filios israel. secundo et post pauca. in xl et duobus annis conversati israel in heremo vacaritide et post hoc in circumcisi eorum erant plures preliatorum exeuntium de terra egypti qui non crediderunt mandatis dei quibus et dedit eos non videre terram bonam quam iuravit dominus patribus eorum dare eis terram fluentem lac et mel. Pro his autem constituit filios israel quos ihesus circumcidit propterea quod genita in circumcisi fuerant per viam quem signum erat. circumcisio determinans israel a gentibus cum quibus conversabantur. et typus autem erat baptis

pui

matis. Sicut enim circumcisio non membrum abscidebat corporale sed superfluitatem inutilem, ita presenti sancto baptismate precidimus peccatum. Manifestum autem est quoniam superfluitas concupiscentie manifestum est et non utilis voluptas. Impossibile enim est aliquem neque omnino concupiscere vel finaliter ingustum voluptatis esse, sed generaliter inutile est voluptatis, id est inutilis concupiscentia et voluptas. Hoc est peccatum quod circumcidit sanctum baptisma, tribuens nobis signum honorabile crucis in fronte, non a gentibus determinans nos; omnes enim gentes baptismate potiuntur et signo crucis signantur, sed in unaquaque gente fidelem ab infideli distinguens. Veritate igitur apparente inutilis typus et umbra. Circumcidi itaque nunc superfluum est nos et contrarium sancto baptismati. Qui enim circumciditur debet totam legem observare. Christus autem ut compleret legem circumcisus est, sed et omnem legem et sabbatum observavit, ut impleat et sistat legem. Ex quo autem baptizatus est et spiritus sanctus apparuit hominibus in specie columbe descendens super ipsum in Iordane, extunc spiritualis cultura et urbanitas et celorum regnum predicata sunt.

XVIII

De Antichristo.

Placet scire quoniam oportet antichristum venire. Ergo omnis quidem qui non confitetur filium dei et deum venisse in carne et esse deum perfectum et perfectum esse hominem perfectum et manere deum, antichristus est. Verumtamen proprie et precipue antichristus dicitur qui in consummatione seculi veniet. Oportet igitur primum predicatum esse evangelium in omnibus gentibus, sicut dixit dominus, et tunc veniet in redargutionem adversariorum dei iudeorum. Dixit enim eis dominus: Ego veni in nomine patris mei et non suscepistis me; veniet alius in nomine proprio et illum suscipietis. Et apostolus: pro eo quod dilectionis veritatis amorem non susceperunt ut salvi fierent, ideo mittet illis deus operationem erroris ad credendum eos mendacio, ut iudicentur omnes qui non crediderunt veritati et acceptaverunt iniustitiam. Iudei igitur filium dei existentem dominum Ihesum Christum et deum non susceperunt, seductorem autem deum se ipsum dicentem suscipient. Quoniam enim deum se ipsum vocabit, angelus qui Danielem docuit ita ait: super deos patrum suorum non intelliget. Et apostolus: Nullus vos seducat per aliquem modum, quoniam nisi venerit discidium primum et revelatus fuerit homo iniquitatis, filius perditionis, qui adversatur et superextollitur super esse quod deus dicitur vel veneratur, ut ipse in templo dei sedeat ut deus demonstrans se ipsum quoniam est deus. In templo autem dei non nostro dicit sed veteri iudaico; non enim nobis sed iudeis veniet, non pro Christo sed contra Christum et eos qui Christi. Ideo antichristus dicitur. Oportet igitur primum predicatum esse evangelium in omnibus gentibus. Et tunc revelabitur iniquus, cuius est presentia secundum actionem sathane in omni virtute et signis et prodigiis mendacii et omni seductione iniquitatis his qui pereunt, quem dominus interficiet verbo oris sui et destruet malediction presentia sua adventus sui. Non ipse igitur diabolus fit homo, sed homo secundum dei

adh ut salu... / ipsi propterea mitt...

nostro

adversum

pereunt

humanationem absit. Sed homo ex fornicatione generatur et suscipit omnem actum Sathane. Presciens enim Deus iniquitatem eius future voluptatis, concedit habitare in eo diabolum. Generatur igitur ex fornicatione ut diximus, et educatur occulte, et repente insurget et elevat se et imperat. Et in principio quidem regni sui, magis autem tyrannidis, dissimulans iustitiam; cum autem fuerit dominator, sanctos persequitur ecclesiam Dei, et manifestabit omnem iniquitatem suam. Veniet autem in signis et prodigiis mendacibus fictis et non veris, et eos qui infirmam et instabilem habent mentem seducet et apostatare faciet a Deo vivente, ut scandalizentur si possibile etiam electi. Mittentur autem Enoch et Helyas Thesbites, et convertent corda patrum in filios, hoc est synagogam ad Dominum nostrum Iesum Christum et predicationem apostolorum, et ab ipso interficientur. Et veniet Dominus de celo quemadmodum sancti apostoli viderunt eum euntem in celum, Deus perfectus et homo perfectus, cum gloria et virtute, et interficiet hominem iniquitatis, filium perditionis, spiritu oris sui. Nullus igitur de terra expectet Dominum, sed de celo, sicut ipse nos certioravit.

IX

De resurrectione mortuorum.

Credimus autem et in resurrectionem mortuorum. Erit enim vere, erit mortuorum resurrectio. Resurrectionem autem dicentes corporum imaginamur resurrectionem. Resurrectio enim est secunda eius quod cecidit surrectio. Anime enim immortales existentes qualiter resurgent? Si enim mortem determinant separationem anime a corpore, resurrectio omnino est copulatio rursus anime et corporis, et secunda eius quod dissolutum est et cecidit animalis resurrectio. Ipsum igitur corpus quod corrumpitur et dissolvitur, ipsum resurget incorruptibile. Non enim nequivit qui ex principio ex pulvere terre ipsum constituit rursus dissolutum et reversum in terram de qua sumptum est, secundum conditoris enuntiationem, rursus resuscitare ipsum. Si enim non est resurrectio, in quo ab irrationabilibus distamus? Si enim non est resurrectio, beatificemus agrestia sine tristicia transacta vita. Si igitur non est resurrectio, nec Deus est nec providentia est; casu autem omnia aguntur et feruntur. Ecce enim videmus plurimos iustos quidem esurientes et iniuriam patientes, et nulla in presenti vita potientes assumptione; peccatores autem et iniustos in divitiis et omni voluptate habundantes. Et quis numquam hoc iusti iudicii vel sapientis providentie opus bene sentiens suspicabitur? Erit igitur, erit resurrectio. Iustus enim Deus est, et hiis qui sustinent eum mercedis retributor. Sic igitur siquidem anima sola virtutis certaminibus pugnavit, ipsa sola et coronabitur; et si sola in voluptatibus involuta est, sola iuste utique punietur. Sed quia neque existentiam separatam habuit neque virtutem neque maliciam anima peragravit sine corpore, ambo simul et [illegible] retributionibus. Testatur autem et divina scriptura quoniam erit corporum resurrectio. Ait Deus ad Noe post diluvium: Ut olera feni dedi vobis omnia. Verumtamen carnem sanguine anime non comedetis, et enim sanguinem animarum

alethice

viii

homi[n]is fr[atr]is ei[us] req[ui]ra[m] a[n]i[m]am ei[us]

man[us] requira[m] illu[m] d[e] manu o[mn]i
u[m] bestiar[um]. et qui effuderit sangui
ne[m] ho[min]is effundet[ur] sanguis illi[us]
p[ro] sanguine ei[us] q[uonia]m ymagi[n]e dei fe
ci homine[m]. q[uod] [dicit] ig[itur] exq[ui]ret sagui
ne[m] hominu[m] de manu o[mn]i[um] fer[arum]
n[on] e[st] q[uod] suscitabit corp[or]a om[n]i[um] ho[m]i
nu[m] morientiu[m] n[on] e[nim] p[ro] homi[n]e
morient[ur] fere. et rursus moy.
Ego su[m] d[eu]s abr[ah]a[m] d[eu]s ysaac d[eu]s
iacob n[on] d[eu]s mortuor[um]. d[eu]s mori
entiu[m]. et n[on] ult[er]i[us] futuror[um] s[ed] viventi
u[m] quor[um] a[n]i[m]e quide[m] i[n] manu ei[us]
vivunt. corpora n[on] vivent rursus
p[er] r[esurrectio]ne[m]. et d[avi]d p[ro]ph[et]a ait ad d[eu]m
Inficiet sp[iritu]m eor[um] et deficient
et i[n] pulverem eor[um] co[n]vertent[ur]. Ecce
de corporib[us] e[st] sermo. dein[de] i[n]clu
dit. Emitte sp[iritu]m t[uum] et c[reabuntur] et r[enovabis] f[aciem] t[errae].
et ysa. Resurgent mortui et eri
gent[ur] q[ui] i[n] monumentis. manife
stu[m] est aut[em] q[uia] n[on] a[n]i[m]e i[n] monum[en]
tis ponunt[ur] s[ed] corpora s[ed] et p[er]
Eze. et f[actu]m e[st] au[tem] cu[m] p[ro]pharem
ego et ecce t[er]remot[us] et accesser[unt]
ossa ad os ad os singula ad co[m]pa
gine[m] sua[m] et vidit. et ecce sup[er] ve
nere eis nervi et carnes su[pe]r[ven]iate s[un]t
et ascendit sup[er] ea et cutis extense
s[un]t i[n] eis, cutes desup[er]. deinde doc[et]
q[ui]a p[ro]miss[io] su[pe]r ve[n]iunt sp[iritu]s. s[ed] et
d[omi]n[u]s daniel ait. i[n] te[m]p[or]e illo ex
surget michahel princeps mag
nus qui stat sup[er] filios p[o]p[u]li
sui et erit t[em]p[u]s tribulatio[n]is. qualis
n[on] fuit ex quo gentes gente esse
ceperunt usq[ue] ad temp[us] illud.
In t[em]p[or]e illo salvabit[ur] p[o]p[u]l[u]s tu[us]

cutes

o[mn]is qui inve[n]t[us] fuerit scri[p]t[us] i[n] libro
vite. et multi dormientiu[m] i[n] pul
vere t[er]re exurgent in vita[m] et[er]nam
alii i[n] obprobriu[m] et i[n] v[er]tucundia[m]
et[er]nam. et qui intelligu[n]t effulgeb[un]t
sic[ut] fulgor firmame[n]ti. et q[ui] ad iusticia[m]
multos sic[ut] astra i[n] et[er]na. et adhuc
effulgebit m[u]lti dormie[n]tiu[m] exp[re]ss[um]
ve t[er]re d[omi]n[u]s exurget. manifest[e]
q[uonia]m r[esurrectio]ne[m] ostendit corpor[um]. n[on]
utiq[ue] quis dicet a[n]i[m]as i[n] pulvere t[er]
re dormire s[ed] et nempe d[omi]n[u]s i[n] sa
cris ewa[n]geliis corpor[um] manifeste
r[esurrectio]ne[m] tradidit. audiant e[nim] qui
i[n] monumentis voce[m] filii homi[ni]s.
et qui audient vivent et exibu[n]t
q[ui] bona fecer[un]t i[n] r[esurrectio]ne[m] vite et qui
v[er]o mala egerunt i[n] r[esurrectio]ne[m] iu
dicii. i[n] monumentis au[tem] a[n]i[m]as q[ui]s
eor[um] qui v[e]l m[od]i[cu]m sapiunt dixit. a[n]i[m]as.
n[on] s[ed] corpora. n[on] solu[m] s[ed] p[er] ope[r]e corpor[um]
resurrectionem d[omi]n[u]s manifes
tavit. p[ri]mu[m] quide[m] q[ua]t[r]iduanu[m]
et ia[m] corruptu[m] et fetentem resusci
tans lazaru[m] n[on] a[n]i[m]am privatam
corpore. s[ed] et cor[pus] cu[m] a[n]i[m]a et n[on] aliud
s[ed] illud q[uod] corruptu[m] erat n[on] re
suscitavit. qualit[er] e[nim] v[e]l crederet
mortuu[m] r[esurrectio]ne[m] n[on] designatis s[ed] r[ebus]
p[re]stantib[us] hanc co[n]stituentib[us] s[ed] la
zaru[m] quide[m] ad ostensione[m] p[ro]p[ri]e
deitatis et credulitate[m] sue et
vite r[esurrectio]nis suscitavit rursus
redituru[m] ad morte[m]. ip[s]e v[er]o d[omi]n[u]s
primitie p[er]fecte et n[on] ult[er]i[us] morti sub
iacentis resurrectionis f[ac]t[u]s. Porro et
d[omi]n[u]s ap[osto]l[u]s dicebat paul[us] si mor
tui n[on] resurgunt. n[e]c xp[istu]s resurrex[it]

est

ait

cognoscet

Non igitur vana est fides nostra. Adhuc
enim estis in peccatis vestris. Et quoniam christus re-
surrexit primitie eorum qui dormi-
erunt et surgent ex mortuis. Et rursus
si enim credimus quoniam ihesus mortuus est et
resurrexit sic et deus eos qui dormierunt per
ihesum adducet cum ipso sic dixit. Sic domi-
nus resurrexit. Quoniam autem domini christi corpo-
ris sui incorrupti et anime unio fuit
hec enim sermo quo dicta fuerunt manifestum est.
Dixit enim solvite templum hoc et in tribus
diebus erigam illud. Testis autem eligendus
fidelissimus est evangelium. Satis igitur deus proprio
dicebat corpore palpare et vide-
te me. Ihesus discipulis ait dominus spiritum
estimantibus. Videte quoniam ego sum et
non alteratus sum quoniam spiritus carnem et ossa
non habet sicut me consideratis habere. Et cum
hoc dixisset ostendit eis manus et
latus suum et thome prebendit ad
palpandum. Nunc sufficiant hec sunt
ad corporum persuadendum resurrectionem. Rursus
ait divinus apostolus: Oportet enim corruptibile
hoc induere incorruptionem et morta-
le induere inmortalitatem. Et rursus
seminatur in corruptione surget in in-
corruptione. seminatur in infirmitate
surget in virtute. seminatur in contumelia
surget in gloria. seminatur corpus animale. i. gro-
ssum. et passibile. surget corpus spiri-
tuale vel immutabile incorruptibile et
impassibile subtile hoc significat spiri-
tuale. Tale domini corpus post resurrectionem
clausis ianuis pertransiens infatiga-
bile. esca sumptione et potu non in-
digens erit. Erunt inquit deus sicut an-
geli non — nuptie sunt illic non filiorum
procreatio. Ait enim nempe divinus apostolus.

Nostra enim conversatio in celis existit ex
quo et salvatorem expectamus do-
minum ihesum qui reformabit corpus
humilitatis nostre ad existendum ip-
sum conforme corpori glorie eius. Non ea
que in aliam formam est transpositionem dicens.
Absit. sed eam que ex corruptione ma-
gis in incorruptionem alterationem est.
Dicet aliquis quomodo resurgunt
mortui? O incredulitatis. O per-
insipientie qui pulverem in corpora
voluntate sola transmutavit. per
unam maris guttam. i. semine in
matrice augeri precepit infantem
et multimode perfecit corporis
instrumentum, hic magis factum et effluxum
resuscitabit solum volens.
Cum non corpori venerit insipiens
si sermonibus domini credere certitas non
permittit saltem operibus crede.
Tu enim quod seminas non vivificabitur
nisi moriatur et quod seminas non corpus
quod generabitur seminas. sed nudum
granum si contingit frumenti aut
alicuius reliquorum seminum. deus autem
ei dat corpus sicut voluit et unicuique
seminum proprium corpus. Considera igitur sicut in
sepulcris et sulcis tamquam semina suffo-
ssa. quis est qui hiis radicem impo-
suit stipulam et folia et subtilis-
simas aristas. Nunc qui in minimis
est conditor qui omnia hec construxit
precepto. Ita et de mortuorum re-
surrectione futurum esse divina virtute et vo-
luntate et nunc consentiente ei hoc
cum voluntate virtutem. Resurge-
mus itaque animabus rursus unitis
corporibus incorruptis effectis

V

7 exitus corruptionem 7 resisten
tibus tribili xpi tribunali
7 uidere dyabolum 7 demones eius
7 hominem eius .s. antixpm. 7 impii 7
peccatores in ignem eternum non ma
terialem qualis est qui apud nos est
hic. sed qualem utique nouit deus
qui autem bona egerint fulgebunt
sicut sol cum angelis in uitam eter
nam. cum domino nostro ihesu xpo uiden
tes ipsum 7 uisi indeficientes
id quod ab ipso est gaudium fruentes
canentes. Explicit Da
mascenus

Anicii Manlii Severini Boecii viri consularis et ordinarii patricii liber incipit. Quomodo trinitas unus deus ac tres persone dicantur.

Investigatam diutissime questionem quantum nostre mentis igniculum lux divina dignata est formatam rationibus litterisque mandatam offerendam vobis communicandamque curavi tam vestri cupidus iudicii quam nostri studiosus inventi. Qua in re quid michi sit animi quotiens stilo cogitata commendo tum ex ipsa materie difficultate tum ex eo quod raris id est vobis tantum conloquor intelligi potest. Neque enim fame iactatione et inanibus vulgi clamoribus excitamur; sed si quis est fructus exterior hic non potest aliam nisi materie similem sperare sententiam. Quocumque igitur a vobis deieci oculos partim ignava segnities partim callidus livor occurrit ut contumeliam videatur divinis tractatibus inrogare qui talibus hominum monstris non agnoscenda hec potius quam proculcanda proiecerit. Idcirco stilum brevitate contraho et ex intimis sumpta philosophie disciplinis novorum verborum significationibus velo ut hec michi tantum et vobis si quando ad ea convertitis oculos colloquantur. Ceteros vero ita submovimus ut qui capere intellectu nequiverint ad ea etiam legenda videantur indigni. Sane tantum a nobis queri oportet quantum humane rationis intuitus ad divinitatis valet celsa conscendere. Nam ceteris quoque artibus idem quasi quidam finis est constitutus quo usque potest via rationis accedere. Neque enim medicina semper egris affert salutem; sed nulla erit culpa medentis si nichil eorum que fieri oportebat omiserit. Idemque in ceteris. At quantum hec difficilior questio est tam facilior esse debet ad veniam. Vobis tamen etiam illud inspiciendum est an ex beati Augustini scriptis semina rationum aliquos in nos venientia fructus extulerint. Ac de proposita questione hinc sumamus initium. Christiane religionis reverentiam plures usurpant, sed ea fides

polleret maxime ac solitarie.
que tamen ob universalium precepta
regularum, quibus eiusdem religionis in
telligatur auctoritas, propterea quod
eius cultus per omnes pene mundi termi
nos emanavit, catholica vel uni
versalis vocatur. Cuius hec de trinitatis
unitate sententia est. Pater inquiunt
deus, filius deus, spiritus sanctus deus. Igitur pater
filius spiritus sanctus unus non tres dii. Cuius
coniunctionis ratio est indifferentia. E
os enim differentia comitatur,
qui vel augent vel minuunt, ut ar
riani qui gradibus meritorum trinita
tem variantes distrahunt atque in plura
litatem deducunt. Principium enim
pluralitatis alteritas est; preter alteri
tatem enim nec pluralitas quid sit
intelligi potest. Trium namque rerum
vel quotlibet tum genere tum specie tum numero
diversitas constat. Quotiens enim
idem dicitur totiens diversum etiam pre
dicatur. Idem vero dicitur tribus
modis, aut genere, ut idem homo
quod equus, quia his idem genus ut animal;
vel specie, ut idem cato quod cicero, //
quia unus est numero. Quare diversum
etiam vel genere vel specie vel numero
dicitur. Sed numero differentiam acci

dentium varietas facit. Nam tres
homines neque genere neque specie sed suis
accidentibus distant. Nam si vel animo
cuncta ab his accidentia separemus,
tamen cunctis locus diversus est, quem
unum fingere nullo modo possumus;
duo enim corpora unum locum non obtinebunt,
qui est accidens. Atque ideo sunt numero
plures, quoniam accidentibus plures
fiunt. Age igitur ingrediamur
et unumquodque ut intelligi atque ca
pi potest dispiciamus. Nam sicut
optime dictum videtur, eruditi est
hominis unumquodque sicut ipsum est
ita de eo fidem capere temptare.
Nam cum tres sint speculative partes,
naturalis in motu inabstracta an
ez ipitoc, id est inseparabilis. Con
siderat enim corporum formas cum
materia, que a corporibus actu se
parari non possunt, que corpora in mo
tu sunt, ut cum terra deorsum, ignis
sursum fertur, habetque motum for
ma materie coniuncta. Mathema
tica sine motu inabstracta. Hec
enim formas corporum sine materia
ac per hoc sine motu, que forme
cum in materia sint, ab his separari
non possunt. Theologia sine motu

quia eadem spe
cies ut homo;
vel numero ut
tullius et
cicero.

vel — corporum — est — speculatur

abstracta atque separabilis. Nam dei substantia et materia et motu caret. In naturalibus igitur rationabiliter, in mathematicis disciplinaliter, in divinis intellectualiter versari oportebit neque diduci ad ymaginationes, sed potius ipsam inspicere formam que vere forma neque ymago est et que esse ipsum est et ex qua esse est. Omne namque esse ex forma est. Statua enim non secundum es quod est materia, sed secundum formam qua in eo insignita est effigies animalis dicitur, ipsumque es non secundum terram quod est eius materia, sed dicitur secundum eris figuram. Terra quoque ipsa non secundum informem materiam dicitur, sed secundum siccitatem gravitatemque que sunt forme. Nichil igitur secundum materiam esse dicitur, sed secundum propriam formam.

Sed divina substantia sine materia forma est atque ideo unum est et est id quod est. Reliqua enim non sunt id quod sunt. Unumquodque enim habet esse suum ex hiis ex quibus est, id est ex partibus suis, et est hoc atque hoc, id est partes sue coniuncte, sed non hoc vel hoc singulariter, ut cum homo terrenus constet ex anima corporeque, corpus et anima est, non vel corpus vel anima in partem; igitur non est id quod est. Quod vero non est ex hoc atque hoc, sed tantum est hoc, illud vere est id quod est; et est pulcherrimum fortissimumque, quia nullo nititur. Quocirca hoc vere unum in quo nullus numerus, nullum in eo aliud preter id quod est. Neque enim subiectum fieri potest; forma enim est, forme vero subiecte esse non possunt. Nam quod cetere forme subiecte accidentibus sunt, ut humanitas, non ita accidentia suscipit eo quod ipsa est, sed eo quod materia ei subiecta est; dum enim materia subiecta humanitati suscipit quodlibet accidens, ipsa hoc suscipere videtur humanitas. Forma vero que est sine materia non poterit esse subiectum nec vero inesse materie; neque enim esset forma, sed ymago. Ex hiis enim formis que preter materiam sunt, iste forme veniunt que sunt in materia et corpus efficiunt. Nam ceteras que in corporibus sunt abutimur formas vocantes, dum ymagines sint. Assimulantur enim formis hiis que non sunt in materia constitute. Nulla igitur in eo diversitas, nulla ex differentiis pluralitas, nulla ex accidentibus multitudo, atque idcirco nec numerus. Deus vero a deo nullo differt, ne vel

accidentibus. uel substantialibus diffe
rentiis in subiecto positis dis
tat. ubi uero nulla est differentia. nulla
est omnino pluralitas quare nec numerus. igitur uni
tas tantum. Nam quod tercio repetitur deus
cum pater et filius. et spiritus sanctus nuncupatur
tres unitates non faciunt pluralita
tem numeri. in eo quod ipse sunt. Sed aduerta
mus ad res numerabiles ac non ad ip
sum numerum. illic enim unitatum repe
ticio numerum facit. In eo autem numero qui
in rebus numerabilibus constat. repeti
cio unitatum atque pluralitas
minime facit numerabilium rerum nu
merosam diuersitatem. Numerus enim du
plex est. unus quidem quo numeramus
alter uero qui in rebus numerabilibus con
stat. Et enim unum est res. unitas quo
unum dicimus. duo rursus in rebus
sunt ut homines uel lapides. dua
litas nichil. Sed tantum dualitas qua
duo homines uel lapides duo fiunt.
et in ceteris eodem modo. Ergo in
numero quo numeramus repeticio
unitatum facit pluralitatem. In rerum
uero numero non facit pluralitatem uni
tatum repeticio uelut si de eodem
dicam. Gladius unus. mucro unus en
sis unus. potest enim unus tot uocabulis
gladius agnosci. hec enim unita
tum iteratio potius est non numeratio
uelud si ita dicamus. ensis mucro
gladius. Repeticio quedam est non nu
meratio diuersorum. uelud si dicamus
sol sol sol. non tres soles effecimus
sed de uno totiens predicauimus. Non
igitur si de patre ac filio et spiritu sancto ter
cio predicatur deus idcirco trina pre
dicatio numerum facit. hic enim illis
ut dictum est imminet qui inter
eos distantiam faciunt meritorum.
Catholicis uero nichil in differentia con
stituentibus. ipsamque formam ut
est esse ponentibus. neque aliud esse quam
est ipsum quod est opinantibus recte re
petitio de eodem quam enumeratio diuer
sorum uidetur esse cum dicitur. deus pater. deus
filius deus spiritus sanctus. atque hec trinitas
unus deus uelud ensis atque mucro
unus gladius. uelud. sol sol sol. unus
sol. Sed hec interim ad eum dicta sunt
significationem demonstrationemque qua
ostenditur non omnem unitatum repe
ticionem numerum pluralitatemque perficere.
Non uero ita pater ac filius et spiritus
sanctus. quasi multiuocum quiddam. Nam mu
cro et ensis et ipse est et idem. pater uero
ac filius et spiritus sanctus. idem equidem est

eiusdem.
ita.

non vero ipse. In qua re paulisper considerandum est. Requirentibus enim ipse est pater qui filius minime inquiunt. Rursus idem alter qui alter negatur. Non est igitur inter eos in re omni indifferentia; quare subintrat numerus quem ex subiectorum diversitate confici superius explanatum est. De qua re breviter considerabimus si prius illud quemadmodum de deo unumquodque praedicatur praemiserimus. Decem omnino praedicamenta traduntur que de rebus omnibus universaliter praedicantur, id est substantia, qualitas, quantitas, ad aliquid, ubi, quando, situs, habere, facere, pati. Hec igitur talia sunt qualia subiecta permiserint. Nam pars eorum in reliquarum rerum praedicatione substantia est, pars in accidentium numero est. At hec cum quis in divinam verterit praedicationem, cuncta mutantur que praedicari possunt. Ad aliquid vero omnino non potest praedicari. Nam substantia in illo non est vere substantia sed ultra substantiam. Item qualitas et cetera que evenire queunt. Quorum ut amplior fiat intellectus exempla subdenda sunt. Nam cum dicimus deus, substantiam quidem significare videmur, sed eam que sit ultra substantiam. Cum vero iustus, qualitatem quidem sed non accidentem, sed eam que sit substantia et ultra substantiam. Neque enim aliud est quod est, et aliud est quod iustus est, sed idem est esse deo quod iusto. Item cum dicimus magnus vel maximus, quantitatem quidem significare videmur, sed eam que sit substantia talis qualem esse diximus ultra substantiam. Idem enim esse deo quod magno. De forma enim eius superius demonstratum est quoniam is sit forma et unum vere nec ulla pluralitas. Sed hec praedicamenta talia sunt ut in quo sint ipsum esse faciant quod dicitur, divise quidem in ceteris, in deo vero coniuncte atque copulate hoc modo. Nam cum dicimus substantiam, ut homo vel deus, ita dicitur quasi illud de quo praedicatur ipsum sit substantia, ut substantia homo vel deus. Sed distat quoniam homo non integre ipsum homo est, ac per hoc nec substantia. Quod enim est aliis debet que non sunt homo. Deus vero hoc ipsum deus est. Nichil enim aliud est nisi quod est, ac per hoc ipsum deus est. Rursus iustus, quod est qualitas, ita dicitur quasi ipse hoc sit de quo praedicatur, id est si dicamus homo iustus vel deus iustus, ipsum hominem vel deum iustos esse proponimus.

nec

hoc

sz differt qd ho alr est alr est
iustus. ds vero idē ipm est
qd ē iust. Magn̄ est ho v ds
dr. atq3 ita qsi ipse sit ho mag
nus ul ds magn. sz ho tantu
magn. ds uo ipm magnu
existit. Reliqua uo nec de deo
nec de ceteris pdicant. Nā ubi v
de hoie ul de deo pdicari pot.
de hoie ut in foro. de deo ut ubiq3
sz ita ut n qsi ipa sit res id
qd pdicatr de qua dr. Nō enim
ita ho dr ee in foro qm ad ee albs
v long. nec quasi circūfusus
et determinatr pprietate aliqua qua
designari scdm se possit. sz tm
qd sit illud aliis informatum rebs
p hanc pdicm ostendit. De deo
uo n ita. Nā qd ubiq3 ē ita
q3 uidetr dici. n q in omi loco sit
oio enim in loco esse n pot. sed
qd ei ois locus adsit ad eum capi
endu cu ipse n suscipiat in loco
atq3 ideo nusqm ee in loco dr. qm
ubiq3 ē. sz n in loco. Qm uero de eo p
dicatr modo ut de hoie heri ue
nit. de deo semp ē. hic qz n qsi
ee aliquid dr. illud ipm de q
hesternu dr aduentus. sz qd ei scdm
tempus accessit pdicatr. Qd u de
deo dr semp ē unu quidē signat
qsi omi pterito fuit omi qz modo sit
psenti omi futuro erit. Qd de celo et
de ceteris inmortalibz corporibz scdm
phos dici pot. at de deo n ita. sem
p eni est qm semp psentis ē in eo
tpis. Tantumq3 int nrar rer psens
qd est nc ac diuinar. Qm nos
n u qsi currens tps facit et sempitnita
te. diuinu vero nc pmanens. neq3
mouens sese. atq3 consistens eternita
te facit. Cui nomini si adicias semp
facies ei qd est nc. iugem indefessum
q3 ac p hoc ppetuu cursum qd est
sempiternitas. Rursus hec et
facere eadem m. Dicimus ei uestitus cur
rit. de hoie. de deo cuncta possi
dens regit. Rursus nichil de eo q
ē esse dictu n sic dictu ē. sz h omis
pdicacio extrinsecus datr. Omiaq3 hec
quodammodo referuntur ad aliud. Cuius
pdicacionis differentiam sic facili in
nosciemus. quia ho ē ul ds refertur
ad substanciam. qua ē aliquid .i. ho v ds. qui
iustus est refertur ad qualitatem q
scz aliquid ē. iustus ul magnus ad quanti
tatem. qua ē aliquid .i. magnus. Nam in
ceteris pdicacionibus nil tale ē. Qd ei

q^o loco

inquo loco

nunc

dicat esse aliquem in foro vel ubique
refertur quidem ad predicamentum quod est ubi
sed non quo aliquid est velud iustitia
iustus. Item cum dico currit vel regit
vel nunc est vel semper est refertur quidem vel
ad facere vel ad tempus. Sed tamen interim
divinum illud tempus semper dici potest sed non
quo aliquo aliquid est velud de mag
nitudine magnum. Nam situm passi
onemque requiri non oportet in deo neque enim sunt.
Iamne patet que sit differentia pre
dicationum. Quod alie quidem quasi rem mon
strant alie vero quasi circumstantias rei
quodque illa ita predicantur ut esse
aliquid rem ostendant. Illa vero ut
non esse sed potius extrinsecus aliquid quo
dammodo affigant. Illa igitur que aliquid
esse designant secundum rem predicationes
vocentur. Que cum de rebus subiectis
dicuntur vocantur accidentia secundum rem.
Cum de deo qui subiectus non est secundum sub
stantiam rei predicatio nuncupatur.
Age nunc de relativis speculemur
pro quibus omne quod dictum est sumpsimus ad
disputationem. Maxime enim hec non
videntur secundum se facere predicationem
que perspicue ex alieno adventu
constare perspiciuntur. Age enim quoniam
dominus ac servus relativa sunt videa
mus utrum ita sit ut secundum se sit
predicatio an minime. Atqui
si auferas servum abstuleris et do
minum. At non etiam si auferas albe
dinem abstuleris quoddam album. Sed interest
quod albedo accidit albo qua
sublata perit in hoc vero album. At
in domino si servum auferas perit vo
cabulum quo dominus vocabatur. Sed
non accidit servus domino ut albedo
albo. Sed potestas quedam qua
servus coercetur. Quam quoniam sublato
deperit servo. Constat non eam per se
domino accidere sed per servorum quodammodo
extrinsecus accessum. Non igitur dici po
test predicationem relativam quicquam
rei de qua dicitur secundum se vel addere vel mi
nuere vel mutare. Que tota non in
eo quod est esse consistit sed in eo quod est in comparatione aliquo
modo se habere. Nec semper ad ali
ud sed aliquotiens ad aliud. Age enim
stet quispiam. Ei igitur si accedam dexter
erit ille sinister ad me comparatus
non quod ille ipse sinister sit sed quia ego
dexter accesserim. Rursus ego si
nister accedo item fit ille dexter.
Non quod ita sit per se dexter velud albus
vel longus. Sed quod me accedente fit
dexter. Atque id quod est a me et ex me
est minime vero ex sese. Quare
que secundum rei alicuius in eo quod ipsa est proprie
tatem non faciunt predicationem nichil
alternare vel mutare queunt nullam
que omnino essentiam variare. Quocirca si
pater ac filius ad aliquid dicuntur nichil
que aliud ut dictum est differunt nisi sola relatione

ut dictum est differt nisi sola re-
latione. Relatio vero non predicatur
ad id de quo predicatur quasi ipsa sit per se et
secundum rem de qua dicitur non faciat alteritatem rerum
de qua dicitur sed si dici potest quo quidem
modo id quod vix intelligi potest
interpretatum est personarum. Omnis enim
magis regule est in rebus incor-
poralibus distantias effici differentiis
non locis. Neque accessisse dici potest
aliquid deo ut pater fieret. Non enim cepit
esse umquam pater eo quod substantialis quidem ei
productio filii, relatio vero predicatio
patris. Ac si meminimus omnium
in prioribus de deo sententiarum ita cogite-
mus processisse quidem ex deo patre
filium deum et ex utrisque spiritum sanctum.
Hos quoniam incorporales sunt minime
locis distare. Quoniam vero pater deus et fi-
lius deus et spiritus sanctus deus, deus vero nullas
habet differentias quibus differat a deo,
a nullo eorum differt. Differentie vero ubi
absunt abest pluralitas; ubi abest
pluralitas adest unitas. Nichil
autem aliud gigni potuit nisi deus. Et in rebus
numerabilibus repetitio unitatum non
facit modis omnibus pluralitatem.
Trium igitur idonee constituta est uni-
tas. Sed quoniam nulla relatio ad se
ipsum referri potest idcirco quod ea
secundum se ipsum est predicatio que relatione
caret, facta quidem est trinitatis nu-
merositas in eo quod est predicatio rela-
tionis, servata vero unitas in eo quod
est indifferentia vel substantie vel operationis
vel omnino eius que secundum se dicitur predicationis.
Ita igitur substantia continet unitatem, rela-
tio multiplicat trinitatem atque ideo
sola singillatim proferuntur atque sepa-
ratim que relationis sunt. Nam idem pater qui fi-
lius non est nec idem uterque qui spiritus sanctus.
Idem tamen deus est pater et filius et spiritus sanctus, idem iustus
idem bonus idem magnus idem omnia que
secundum se poterunt predicari. Sane sciendum
est non semper talem esse relativam predi-
cationem ut semper ad differens predicetur
ut est servus ad dominum; differunt
enim. Nam omne equale equali equale est
et simile simili simile est et idem ei quod est idem
idem est; et similis est relatio in trinitate
patris ad filium et utriusque ad spiritum
sanctum ut eius quod est idem ad id quod est idem. Quod si id in cunctis aliis rebus
non potest inveniri, facit hoc cognata
caducis rebus alietas. Nos vero nul-
la ymaginatione diduci sed simplici
intellectu erigi et ut quidque intelligi potest
ita aggredi etiam intellectu oportet.
Sed de proposita questione satis dictum est.
Nunc vestri normam iudicii expectat
solutionis questionis que utrum
recte discussa sit an minime
vestra statuat prudentia. Auctoritati
quod si sententie fidei fundamentis sponte
firmissime opitulante gratia
divina idonea argumentorum

enim

potuit ex deo

secundum

qui

ad unitatem perstitimus illuc perfecti operis letitia remeabit unde venit affectus. quod si ultra se humanitas nequit ascendere quantum inbecillitas subtrahit vota supplebunt.

Incipit eiusdem ad sanctum Iohannem dyaconem ecclesie romane utrum pater et filius et spiritus sanctus de divinitate substantialiter predicentur.

Quero an pater et filius ac spiritus sanctus de divinitate substantialiter predicentur an alio quolibet modo. viamque hinc ut arbitror esse sumendam unde rerum omnium manifestum constat exordium. id est ab ipsis catholice fidei fundamentis. Si igitur interrogem an qui dicitur pater substantia sit respondebitur esse substantiam. quod si queram an filius substantia sit idem dicitur. spiritum quoque sanctum substantiam esse nullo modo dubitamus. Sed cum rursus colligo patrem filium spiritum sanctum non plures sed una occurrit esse substantia. Una igitur substantia trium nec separari ullo modo nec disiungi potest nec velud partibus in unum coniuncta est. sed est una simpliciter. Quecumque igitur de divina substantia predicantur ea tribus oportet esse communia. idque signi erit que sint que de divinitatis substantia predicentur. quod quecumque hoc modo dicuntur de singulis in unum collectis tribus singulariter predicabuntur. hoc modo si dicimus pater deus est filius deus est spiritus sanctus deus est pater filius spiritus sanctus unus deus. Si igitur eorum una deitas una substantia est. licet dei nomen de divinitate substantialiter predicari. Ita pater veritas est. filius veritas est. spiritus sanctus veritas est. pater filius spiritus sanctus non tres veritates sed una veritas est. Si igitur una in hiis substantia una est veritas necesse est veritatem substantialiter predicari. De bonitate de incommutabilitate de iustitia de omnipotentia ac de ceteris omnibus que tam de singulis quam de omnibus singulariter predicamus manifestum est substantialiter dici. Unde apparet ea que cum in singulis separatim dici conveniret nec tamen in omnibus dici queunt non substantialiter predicari sed alio modo. Que vero ista sint posterius queram. Nam qui pater est hoc vocabulum non transmittit ad filium neque ad spiritum sanctum. quo fit ut non sit substantiale nomen hoc inditum. nam si substantiale esset ut deus ut veritas ut iustitia ut ipsa quoque substantia de ceteris diceretur. Item filius solum hoc recipit nomen neque id cum aliis iungit sicut in deo sicut in veritate sicut in ceteris que superius dixi. Spiritus quoque sanctus non est idem qui pater ac filius. Ex hiis igitur intelligimus patrem filium spiritum sanctum non de ipsa divinitate substantialiter dici sed alio quodam modo. Si enim substantialiter predicaretur et de singulis et de omnibus singulariter diceretur. Hec autem ad aliquid dici manifestum est. nam et pater alicuius pater est et filius alicuius filius est. spiritus alicuius spiritus. Quo fit ut ne trinitas quidem substantialiter de deo predicetur. non enim pater trinitas. qui enim pater est

de

ac

est. filius ac spiritus sanctus non est. nec trinitas filius. nec trinitas spiritus sanctus secundum eundem modum. Sed trinitas quidem in personarum pluralitate consistit. unitas uero in substantie simplicitate. Quod si persone diuise sunt. substantia uero indiuisa. necesse est quod uocabulum ex personis originem capit. id ad substantiam non pertinere. Trinitatem personarum diuersitas facit. trinitas igitur non pertinet ad substantiam. Quo fit ut nec pater nec filius nec spiritus sanctus nec trinitas de deo substantialiter predicentur. Sed ut dictum est ad aliquid. Deus uero ueritas iusticia bonitas. omnipotentia. substantia. immutabilitas. uirtus. sapientia et quicquid huiusmodi excogitari potest substantialiter de diuinitate dicuntur. Hec si recte et ex fide habent ut me instruas peto. aut si aliqua re forte diuersus es diligentius intuere que dicta sunt et fidem si poterit rationemque coniungere.

Incipit eiusdem ad eundem quomodo substantie in eo quod sint bone sint cum non sint substantialia bona.

liber de ebdomadibus

Postulas ut ex ebdomadibus nostris eius questionis obscuritatem que continet modum quo substantie in eo quod sint bone sint cum non sint substantialia bona. digeram et paulo euidentius monstrem. Idque eo dicis esse faciendum quod non sit omnibus notum iter huiusmodi scriptionum. tu uero testis ipse sum quam hec uiuaciter fueris ante complexus. ebdomadas uero ego mihi ipse commentor potiusque ad memoriam meam speculata conseruo quam cuiquam participo. quorum lasciuia ac petulantia nichil a ioco risuque patitur esse seiunctum. Prohinc tu ne sis obscuritatibus breuitatis aduersus. que cum sint archani fida custodia. tum id habent commodi. quod cum his solis qui digni sunt colloquuntur. Ut igitur in mathematica fieri solet ceterisque etiam disciplinis. preposui terminos regulasque quibus cuncta que sequuntur efficiam.

Communis animi conceptio est enuntiatio quam quisque probat auditam. 1 Harum duplex est modus. Nam una ita communis est ut omnium hominum sit. ueluti si hanc proponas. 2 Si duobus equalibus equalia auferas. que relinquuntur equalia esse. nullus id intelligens neget. Alia uero est doctorum tantum que tamen ex talibus communis animi conceptionibus uenit. 3 ut est. que incorporalia sunt in loco non esse. et cetera que non uulgus sed docti comprobant. Diuersum est esse et id quod est. 4 Ipsum enim esse nondum est. At uero quod est accepta essendi forma est atque consistit. Quod est participare aliquo potest. 5 sed ipsum esse nullo modo aliquo participat. Fit enim participatio cum aliquid iam est. Est autem aliquid cum esse susceperit. Id quod est habere 6 aliquid preterquam quod ipsum est potest. Ipsum uero esse nichil aliud preter se 7

8 sed hic adiunctum. Diversum est tamen esse
aliquid et esse aliquid in eo quod est.
illic enim accidens, hic substantia significatur.
9 Omne quod est participat eo quod est esse ut sit.
alio vero participat ut aliquid sit. ac per hoc
id quod est participat eo quod est esse ut sit.
est vero ut participet alio quolibet. Omne
10 simplex esse suum et id quod est unum habet.
11 Omni composito aliud est esse, aliud ipsum est.
12 Omnis diversitas discors, similitudo vero
13 appetenda est. et quod appetit aliud tale ipsum
esse naturaliter ostenditur quale est illud
hoc ipsum quod appetit. Sufficiunt igitur
que premisimus. a prudente vero rationis interpre-
te suis unumquodque aptabitur argu-
15 mentis. Questio vero huiusmodi est. Ea que sunt
bona sunt. tenet enim communis sententia doctorum
14 omne quod est ad bonum tendere. Omne autem
16 tendit ad simile. Que igitur ad bonum tendunt
bona ipsa sunt. Sed quemadmodum bona sint inqui-
rendum est utrumne participatione an substantia.
Si participatione, per se ipsa nullo modo bona
17 sunt. nam quod participatione album est, per se in eo quod
ipsum est album non est. Et de ceteris qualitati-
bus eodem modo. Si igitur participatione sunt bona, ipsa
per se nullo modo bona sunt. non igitur ad bonum
tendunt. Sed concessum est. non igitur participatione sunt bo-
18 na sed substantia. Quorum vero substantia bona est, id quod sunt
bona sunt. id quod sunt autem habent ex eo quod est esse.
Esse igitur eorum bonum est. Omnium igitur rerum ipsum
19 esse bonum est. Sed si esse bonum est, ea que sunt
20 in eo quod sunt bona sunt idemque illis est esse quod bo-
21 num esse. Substantialia igitur bona sunt quoniam non parti-

cipant bonitatem. Quod si ipsum esse in eis
bonum est, non est dubium quin substantia-
lia cum sint bona, primo sint bono si-
milia. ac per hoc hoc ipsum bonum
erunt. nihil enim illi preter se ipsum simile 22
est. Ex quo fit ut omnia que sunt deus sint, quod
dictu nefas est. Non sunt igitur substantialia bona
ac per hoc non in his est esse bonum. Non sunt
igitur in eo quod sunt bona. Sed nec participant
bonitatem. nullo enim modo ad bonum ten-
derent. Nullo modo igitur sunt bona. Huic 23
questioni talis poterit adhiberi solutio.
Multa sunt que cum separari non possunt
actu, animo tamen et cogitatione separantur.
ut cum triangulum vel cetera a subiecta ma-
teria nullus actu separat, mente tamen segre-
gans ipsum triangulum proprietatemque eius
preter materiam speculatur. Amoveamus
igitur primi boni presentiam pau-
lisper ex animo, quod esse quidem constat idque
ex omnium doctorum indoctorumque sententia bar-
barumque gentium religionibus cognosci
potest. Hoc igitur paulisper amoto po-
namus omnia esse que sunt bona. atque
ea consideremus quemadmodum bona esse possent
si a primo bono minime defluxis-
sent. Hinc intueor aliud in eis esse quod 24
bona sunt, aliud quod sunt. Ponatur enim una
eademque substantia esse bona, alba, gravis,
rotunda. tunc aliud esset ipsa illa substantia,
aliud eius rotunditas, aliud color,
aliud bonitas. nam si hec singula idem
essent quod ipsa substantia, idem esset gravitas

que rotunditas

que colore quod bonum et bonum quod figuratas que si natura non sunt aliud quam tantum in eis esset esse aliud aliquid esset. At tunc bona quidem essent, esse tamen ipsum minime haberent bonum. Igitur si ullo modo essent non a bono ac bona essent, ac non idem essent quod bona sed eis aliud esset et esse aliud bona esse. Quod si nichil omnino aliud essent nisi bona neque gravia neque colorata neque spatii dimensione distenta nec ulla in eis qualitas esset, nisi tantum bona essent, tunc non res sed rerum uiderentur esse principium nec potius uiderentur sed uiderentur. Unum enim solumque est huiusmodi quod tantum bonum aliudque nichil sit. Quae quoniam non sunt simplicia nec esse omnino poterant nisi ea id quod solum bonum est esse uoluisset, quoniam esse eorum a boni est. Secundum uero bonum quoniam ex eo fluxit cuius ipsum esse bonum est ipsum quoque bonum est. Sed ipsum esse omnium rerum ex eo fluxit quod est primum bonum et quod bonum tale est ut recte dicatur in eo quod est esse bonum. Ipsum igitur eorum esse bonum est; tunc enim in eo quod essent, bona non essent si a bono primo non defluxisset. Qua in re soluta quaestio est. Idcirco enim licet in eo quod sint bona sint, non sunt tamen similia primo bono. Quoniam non quoquomodo sint res ipsum esse earum bonum est, sed quoniam non potest esse ipsum esse rerum nisi a primo esse defluxerit, id bono. Idcirco ipsum esse est bonum est. Nec simile est ei a quo est. Illud enim quoquomodo sit bonum est in eo quod est; non enim aliud est praeter quam bonum. Hoc autem nisi ab illo esset bonum fortasse esse posset, sed bonum in eo quod est esse non posset. Tunc enim participaret forsitan bono; ipsum uero esse quod non haberent a bono, habere non possent. Igitur ab his sublato bono primo mente et cogitatione ista, licet essent bona, tamen in eo quod essent bona esse non possent. Et quoniam actu non potuere existere nisi illud ea quod uere bonum est produxisset, idcirco et esse eorum bonum est et non est simile substantiali bono id quod ab eo fluxit. Et nisi ab eo fluxissent, licet essent bona, tamen in eo quod sunt bona esse non possent. Quoniam et praeter bonum et non ex bono essent, cum illud primum bonum summum est et ipsum esse sit et ipsum bonum. At non etiam alba in eo quod sunt alba esse oportebit ea quae alba sunt. Quoniam ex uoluntate dei fluxerunt ut essent alba minime. Aliud est enim esse et aliud albi esse. Hoc ideo quoniam qui ut essent effecit bonus quidem est, minime uero albus. Voluntate igitur boni comitatum est ut essent bona in eo quod sunt; uoluntate autem non albi non est comitata talis eius quidem proprietas ut esset album in eo quod est. Neque enim ex albi uoluntate defluxerunt. Itaque quia uoluit esse ea alba qui erat non albus, sunt alba tantum; quia uero uoluit ea esse bona qui erat bonus, sunt bona in eo quod sunt.

tunc

Idcirco ipsum esse eorum a boni uoluntate defluxit bona esse dicuntur et non bonum

Sed hanc ergo rem cetera oportet esse ius-
ta quoniam ipse iustus est qui ea esse vo-
luit. Sic et hec quidem nam bonum esse essen-
tiam, iustum vero actum respicit. Idem autem est
in eo esse quod agere. Nobis vero non est idem esse
quod agere. Non enim simplices sumus. Non
est igitur nobis idem bonos esse quod iustos.
Sed idem nobis est esse omnibus in eo quod su-
mus. Bona igitur omnia sunt, non etiam iusta.
Amplius bonum quidem generale est,
iustum vero speciale. Nec species descendit
in omnia. Idcirco alia quidem iusta,
alia aliud, omnia bona. Incipit
liber contra heuticen et nes-
torium.

Anxietate quidem diutiusque sus-
tinui ut de ea que in con-
ventu mota est questione loqueremur.
Sed quoniam et tu convenire nequires occu-
patione districtus es. Et ego in crastinum
constitutis negociis implicabar.
Mando litteris que coram loquendo
servaveram. Meministi enim cum in concilio
legeretur epistola, recitatum Eutichi-
anos ex duabus naturis Christum consis-
tere, in duabus negare. Catho-
licos vero utrique dicto fidem prebere.
Et ex duabus enim naturis consistere et in du-
abus apud vere fidei sectatores equa-
liter credi. Cuius dicti novitate per-
cussus harum coniunctionum que ex du-
abus naturis vel in duabus consisterent
differentias inquirebam. Multum scilicet refer-
re iam nec incurie negligentia
pretereundum quod est scriptor episto-
le tamquam valde necessarium preterire
noluisti. Hic omnes apertam esse
differentiam, nec quicquam in eo esse cali-
ginis inconditum confusumque strepe-
re nec ullus in tanto tumultu qui
leviter attingeret questionem, nedum
qui expediret inventus est. Ade-
ram ab eo quem maxime intueri
cupiebam longius atque ideo si situm
recorderis sedentium aversus pluribusque
oppositis ne si egerrime quidem cuperem
vultum nutumque eius aspicere potuissem.
Ex quo mihi aliqua eius darentur
signa iudicii. Atque ego quidem nichil
ceteris amplius afferebam, immo vero
aliquid etiam minus. Nam de proposita eque
nichil ceteris sentiebam. Minus vero quam
ceteri tum afferebam falsae scilicet scientie pre-
sumptionem. Tuli egerrime fateor et com-
pressusque indoctorum grege conticui
metuens ne iure viderer insa-
nus si sanus inter furiosos ha-
beri contenderem. Meditabar
igitur dehinc omnes animo questiones
nec deglutiebam quod acceperam
sed frequentis consilii iteratione rumi-
nabam. Tandem igitur patuit pulsanti
animo fores et veritas inventa que-
renti omnes nebulas eutichiani
reclusit herroris. Unde mihi ma-
xime subiit admirari quam

hec ideo hominum est audacia
qui inscientie uitium presumptionis
et inpudentie nube conentur ob
ducere. Cum non modo sepe id quod pro
natur ignoretur. uerum in huiusmodi
conditionibus
contentionibus ne id quidem quod ipsi lo
quantur intelligunt. quasi non deterior
fiat inscientia eorum dum tegitur. Sed ab illis
ad te transeo. cui hoc quicquid est
examinandum prius perpendendumque transmit
to quod si recte se habere pronunciaueris
peto ut mei nominis hoc quoque in
seras cartis. Sin minus vel minuendum
vel mutando
aliquid vel addendum est. vel aliqua ua
riatione uariandum est id quoque pro
uiso. meis remitti in exemplari
bus ita ut a te reuisa transscri
bantur. Que ubi ad calcem ducta
constiterint tum demum eius cuius soleo
iudicio censenda transmittam.
Sed quoniam semel res a collatione
transfertur ad stilum prius extrema quoque
contraria nestorii atque euticis sub
moueantur errores. post uero ad
iuuante deo christiane medietatem
fidei temperabo. Cum uero in tota
questione contrariarum sibimet heresium
De persona dubitatur atque na
turis. hec primitus diffinienda sunt
et propriis differentiis segreganda. Na
corporibus
tura igitur aut de solis corporibus dici
potest aut de solis substantiis. id est cor
poreis vel incorporeis. aut de omnibus
rebus que quocumque modo esse dicuntur. Cum igi
tur tribus modis dici possit tribus mo
dis sine dubio diffinienda est. Nam si
de omnibus rebus naturam dici placet. ta
lis diffinitio dabitur que res omnes que
sunt possit includere. Erit igitur huiusmodi. Natura
est earum rerum que cum sint quoquomodo
intellectu capi possunt. In hac igitur dif
finitione et accidentia et substantie diffiniuntur.
hec enim omnia intellectu capi possunt. Addi
tum uero est. quoquomodo quoniam deus et ma
teria integro perfectoque intellectu intelligi
non possunt. Sed aliquo tamen modo ceterarum
rerum priuatione capiuntur. Idcirco uero ad
iecimus. que cum sint quoniam et ipsum
nichil significat aliquid sed non tamen. Neque
enim quod sit aliquid sed potius non esse
significat. Omnis uero natura est. Et si de omnibus quidem
rebus dici naturam placet. hec sit na
ture diffinitio quam superius proposuimus.
Sin uero de solis substantiis natura dicitur
quoniam substantie omnes aut corporee aut
incorporee sunt dabimus diffinitionem
nature substantias significantis huiusmodi.
Natura est uel quod facere uel quod pati pos
sit. Pati quidem ac facere ut omnia cor
porea atque corporeorum anima. hec enim
in corpore et a corpore et facit et pati
tur. facere uero tantum ut deus ceteraque
diuina. Habes igitur diffinitionem eius quoque significa
tionis nature que tantum substantiis applicatur.
Qua in re substantie quoque est reddita dif
finitio. Nam si nomen nature substantiam

monstravit, cum unicuique descriptioni sua quaeque reddita esset descriptio. Quod si naturae nomen relictis incorporeis substantiis ad corporales usque contrahitur, ut corporeae tantum substantiae naturam habere videantur, sicut Aristoteles ceterique et eiusmodi et multimodae philosophiae sectatores putant, diffiniemus eam ut hi etiam qui naturam non nisi in corporibus esse posuerunt. Est autem eius diffinitio hoc modo: natura est motus principium per se non per accidens. Quod motus dixi principium hoc est, quoniam corpus omne habet proprium motum, ut ignis sursum, terra deorsum. Item quod per se principium motus naturam esse proposui et non per accidens, tale est, quoniam lectum quoque ligneum deorsum ferri necesse est, sed non deorsum per accidens fertur. Idcirco enim quia et ligneum est, quod est terra, pondere et gravitate deducitur. Non enim quia lectus est deorsum cadit, sed quia terra est, id est quia terrae contingit ut lectus esset; unde fit ut lignum naturaliter esse dicamus, lectum vero artificialiter. Est et alia significatio naturae per quam dicimus diversam esse naturam auri atque argenti, in hoc proprietatem rerum monstrare cupientes, quae significatio naturae diffinietur hoc modo: Natura est unamquamque rem informans specifica differentia. Cum ergo tot modis vel dicatur vel diffiniatur natura, tam catholici quam Nestorius secundum ultimam diffinitionem duas in Christo naturas esse constituunt; neque enim easdem in deum atque hominem differentias convenire. Sed de persona maxime dubitari potest, quaenam ei diffinitio possit aptari. Si enim omnis habet natura personam, indissolubilis nodus est, quaenam inter naturam personamque possit esse discretio; aut si non aequatur persona naturae, sed infra terminum spatiumque naturae persona consistit, difficile dictu est ad quas usque naturas persona perveniat, id est quas naturas conveniat habere personam, quas a personae vocabulo segregari. Nam illud quidem manifestum est personae subiectam esse naturam nec praeter naturam personam posse praedicari. Investigandum igitur haec inquirentibus hoc modo: quoniam praeter naturam non potest esse persona, quoniamque naturae aliae sunt substantiae, aliae accidentes, et videmus personam in accidentibus non posse constitui (quis enim dicat ullam albedinis vel nigredinis vel magnitudinis esse personam?), relinquitur ergo ut personam in substantiis dici conveniat. Sed substantiarum aliae sunt corporeae, aliae incorporeae. Corporearum vero aliae sunt viventes, aliae minime; viventium aliae sunt sensibiles, aliae minime; sensibilium vero aliae rationales, aliae irrationales. Sed rationalium vero alia est inmutabilis, alia impassi-

Item corporearum aliae sunt rationales, aliae minime ut pecudum vitae.

Corporearum aliae sunt rationales, aliae minime ut pecudum vitae.

Cum

bilis per naturam ut deus. Alia per creati
onem mutabilis atque passibilis
nisi impassibilis gratia substantie ad impas
sibilitatis firmitudinem permutetur
ut angelorum atque anime. Ex quibus omnibus
neque in non viventibus neque in non viventibus cor
poribus personam posse dici manifestum est.
Nullus enim lapidis ullam dicit esse per
sonam. Neque rursus eorum viventium
que sensu carent. Neque enim ulla perso
na est arboris. Nec vero eius que in
tellectu et ratione caret. Nulla est enim perso
na equi vel bovis ceterorumque animalium
que muta ac sine ratione vitam solis sen
sibus degunt. At hominis dicimus
esse personam. dicimus dei. dicimus an
geli. Rursus substantiarum alie sunt univer
sales alie particulares. Universales
sunt que de singulis predicantur ut homo ani
mal lapis lignum. Ceteraque huius
modi que vel genera vel species sunt. Nam
et homo de singulis hominibus et animal
de singulis animalibus. lapisque ac lig
num de singulis lapidibus ac lignis

de singulis lignis

dicuntur. Particularia vero sunt que de aliis
minime predicantur. ut cicero
plato. lapis hic. unde hec achillis
statua facta est. lignum hoc unde hec
mensa composita est. Sed in his omnibus
nusquam in universalibus persona dici
potest sed in singularibus tantum atque in individu
is. Animalis enim generalis hominis nulla perso
na est. sed vel ciceronis. vel platonis.
vel singulorum individuorum persone singule
nuncupantur. Quocirca si persona in solis
substantiis est. atque in his rationabilibus
substantiaque omnis natura est. nec in universa
libus sed in individuis constat. reperta
persone est diffinitio. Persona est nature rationabilis
individua substantia. Sed nos hac diffiniti
one eam quam greci ynoc-Θ-ac-in
dicunt terminavimus. Nomen enim persone
videtur aliunde traductum. Ex his scilicet
personis que in comediis tragediisque
eos quorum interest homines representa
bant. Persona vero dicta est a personando cir
cumflexa penultima. Quod si acuatur
antepenultima apertissime a sono dicta
videbitur. Idcirco autem a sono quia con
cavitate ipsa maior necesse est vol
vatur sonus. Greci quoque has personas pro
pa vocant ab eo quod ponantur in
facie atque ante oculos obtegant vultum.
itapa-ΘOV. npoc-ΘOV. onac.
Θetein. Sed quoniam personis inductis
ystriones individuos homines
quorum intererat in tragedia vel in come
dia ut dictum est representabant. id est he
cubam vel medeam vel symonem. vel
cremetem. Idcirco ceteros quoque homines
quorum certa pro sui forma esset agnitio.
et latini personam et greci prosopa nun
cupaverunt. Longe vero illi signatius
nature rationabilis individuam substantiam
ynoctacewc nomine vocaverunt.
Nos vero per inopiam significantium vocum

translatiuam retinuimus nuncupationem. eam quam illi YPOSTASIN dicunt personam uocantes sed peritior grecia sermonum YPOSTASIN uocat indiuiduam substantiam. atque ut greca utar quod etiam in rebus quas agis agitata latina multo prestantius translatus est. AI · OYCIAI · EN · MEN · TOIC KAΘOΛOI KOIC E NAI · ΔYNANTAI · EN · ΔE · ΘOIC NAΓA A ME POC MONOIC · YΦYETANTAI · id est essentie in uniuersalibus quidem esse possunt in solis uero indiuiduis et particularibus substant. Intellectus enim uniuersalium rerum ex particularibus sumptus est. Quocirca cum ipse subsistentie in uniuersalibus quidem sint. in particularibus capiant substantiam iure subsistentias particulariter substantes YPOSTASEIS appellauerunt. Neque enim pensius subtiliusque intuenti idem uidebitur esse subsistentia quod substantia. Nam quod greci OYCIOCIN . uel OYCIACTAI dicunt id nos subsistentiam uel subsistere appellamus. Quod uero illi YPOSTASIN . uel YPOSTACTAI id nos substantiam uel substare interpretamur. Subsistit enim quod ipsum accidentibus ut possit esse non indiget. Substat autem id quod aliis accidentibus subiectum quoddam ut esse ualeant subministrat. Sub illis enim stat dum subiectum est accidentibus. Itaque genera uel species subsistunt tantum.

Neque enim accidentia generibus speciebus ue contingunt. Indiuidua uero non modo subsistunt uerum etiam substant. nam neque ipsa indigent accidentibus ut sint. Informata enim sunt iam propriis et specificis differentiis et accidentibus ut esse possint ministrant dum sunt scilicet subiecta. Quocirca EINAI id est esse atque OYCIACTAI subsistere intelligitur esse atque subsistere. YPOSTACTAI uero substare. Neque enim uerborum inops grecia ut marchus tullius alludit. sed essentiam subsistentiam substantiam personam totidem nominibus reddit essentiam quidem OYCIAN . subsistentiam uero OYCIOCIN . substantiam YPOSTASIN personam PROSOPON appellans. Ideo autem YPOSTASEIS greci indiuiduas substantias uocauerunt quoniam ceteris subsunt et quibusdam quasi accidentibus supposite subiecteque sunt. Atque idcirco nos quoque substantias nuncupamus quasi suppositas quas YPOSTASEIS. Cumque et prosopa nuncupent easdem substantias possumus nos quoque nuncupare personas. Idem est ergo OYCIAN esse quod essentiam OYCIOCIN quod subsistentiam. idem YPOSTASIN quod substantiam. idem PROSOPON quod personam. Quare autem de irrationabilibus animalibus

grecus ypostasin. quod substantiam. i.
prosopon. quod personam. ut dicat sic
nos decenter nomi substantie predicam.
hoc idem. quoniam nomen hoc melioribus
applicatum est ut aliquid quodammodo genere
excellentius tantum et si non describitur
nature sed id quod ypostasis et est
Est quidem et hominis essentia id est ou
sia. atque subsistere est. ac certe y
postasis ut substantie vocabulis
discerneret. Est quidem et hominis
quidem essentia. id est ousia et subsis
tentia. id est ousiosis et ypostasis
id est substantia. et prosopon. i. persona. ousia
quidem atque essentia. quoniam est ousio
sis atque subsistentia. quoniam in nullo
subiecto est. ypostasis. uero atque sub
quod substat ceteris que substantie non sunt. id
ouei v ceie. cit. npo conon at
que persona quoniam est rationale individuum.
deus quoque et ousia est et essentia. est enim
et maxime ipse est a quo omnium esse pro
ficiscitur. est ousiosis. i. subsistentia.
Subsistit enim nullo indigens
et ypostasis. substat enim. unde etiam
dicimus unam esse ousian. vel ousiosin.
i. essentiam. vel subsistentiam deitatis.
Sed tres ypostases. i. tres substantias.
et quidem secundum hunc modum dixere unam
trinitatis essentiam tres substantias
tresque personas. Nisi enim tres in deo
substantias ecclesiastice loquendi usus exclu
deret. videretur idcirco de deo dici

substantia. Non quod ipse ceteris rebus quasi sub
iectum supponeretur. sed quod idem omnibus
uti preesset ita etiam principium sub
esset rebus dum eis omnibus ousiactai
vel subsistere subministrat. Sed hec omnia
idcirco sint dicta ut differentiam nature atque
persone. i. ousiac. atque ypoceace
oc. monstraremus. Quo vero nomine un
umquodque oporteat appellari eccle
siastice sit locutionis arbitrium.
hoc interim quod constet inter naturam
personamque differre prediximus. quoniam
natura est cuiuslibet substantie specificata pro
prietas. persona vero rationabilis nature
individua substantia. hanc in christo nes
torius duplicem esse constituit. eo
scilicet traductus errore quod putaverit
in omnibus naturis dici posse personam.
hoc enim presumpto quoniam in christo du
plicem naturam esse censebat duplicem
quoque personam esse confessus est. Qua
in re eum falsum esse cum diffinitio superius
dicta convincat. tum hec argumentatio evi
denter eius declarabit errorem. Si enim
non est christi una persona. duasque na
turas esse manifestum est hominis
scilicet atque dei. nec tam erit insipiens
quisquam. qui utramlibet earum a se
iungat. sequitur ut due videantur
esse persone. Est enim persona ut dic
tum est nature rationalis individua sub.
Que est igitur facta hominis deique coniunctio.
Num ita quasi cum duo corpora sibi

niet apponitur ut tamen lectis iunc
ta sint et nihil in alterum ex alterius qua
litate perveniat quam coniunctionem mo
do greci kata parathesin vocant.
sed si ita humanitas divinitati coniuncta
est nihil horum ex utrisque confectum est ac per
hoc nihil est christus. Nomen quippe ipsum
unum quiddam significat singularitate voca
buli. At si duabus personis manentibus
hec coniunctio est qualem superius di
ximus ita est naturarumque unum ex duobus
effici nihil potuit. omnino enim ex duabus
fieri personis nihil umquam potest. nihil igitur
unum secundum nestorium christus est. ac per hoc omnino
nihil. Quod enim non est unum nec esse omnino
potest. esse enim atque unum convertitur et quod
aliud cumque unum est est. etiam ea que ex
pluribus coniunguntur ut acervus chorus
unum tamen sunt. Sed esse christum manifeste
ac veraciter confitemur. unum igitur esse dicimus
christum. Quod si ita est unam quoque christi sine ulla
dubitatione personam esse necesse est. nam si
due persone essent unus esse non posset
duos vero esse dicere christos nihil est aliud
nisi pre cecitate mentis insania. Cur
enim omnino duos audeat vocare christos
unum hominem alium deum. vel cur eum
qui deus est christum vocat si eum quoque qui
enim homo est christum est appellaturus. Cum ne
hil simile nihil habeant ex copulatione
coniunctum. cur simili nomine diversissimis
abutatur naturis. Cum si christum diffi
nire cogitur utrisque ut ipse dicit
christi non possit unam diffinitionis adhi
bere substantiam. Si enim dei atque ho
minis diversa substantia est unumque in
utrisque christi nomen nec diversarum
coniunctio substantiarum unam credit fecis
se personam. equivocum nomen est christi
et nulla potest diffinitione concludi. Qui
bus autem umquam scripturis nomen christi geminatur.
quid vero novum per adventum salvato
ris effectum est. nam catholicis
et fidei veritas et raritas miraculi
constat. Quam enim magnum est quamque
novum quam quod semel et nullo alio
seclo possit evenire ut eius qui solus
deus est natura cum humana que ab eo erat di
versissima conveniret. atque ita ut ex
distantibus naturis una fieret copu
latione persona. Secundum vero sententiam quid nestorii
contingit novi. Servant inquit proprias
humanitas divinitasque personas. quando
enim non fuit divinitatis propria humani
tatisque persona. Quando vero non erit. vel
quid amplius in ihesu generatione contigit
quam in cuiuslibet alterius. Si discretis
utrisque personis discrete etiam fuere
nature. ita enim personis manentibus
illic naturarum potuit esse coniunctio. nulla
ut in quolibet homine cuius cum propria per
sona substitit nulla est ei excellen
tissime substantie coniuncta divinitas. Sed
fortasse ihesum id est personam hominis
idcirco christum vocet quoniam per eam
miranda quedam sit operata divinitas.

Christo. Deum vero ipsum christi appellatione cur vocet. Cur vero non elementa quoque ipsa simili audeant appellare vocabulo. per que deus mira quedam cottidianis motibus operatur. An quia intellegibiles ille non possunt habere personam que christi vocabulum excipere possint. Non ne visus hominibus ac pietate conspicuis aptus divinitatis actus agnoscatur. Nichil ei inferius est. cur non sanctos quosque viros eadem appellatione dignetur. si in assumptione humanitatis non est una ex coniunctione duarum naturarum persona. Sed dicitur forsitan illos quidem christos vocari fateor. sed ad ymaginem veri christi. Quod si nulla ex deo atque homine una persona coniuncta est. omnes ita nos christos arbitramur ut hunc qui ex virgine genitus creditur. Nulla quippe in hunc adunata persona est ex deo atque hominis copulatione. Sicut nec in eis qui dei spiritu de vero venturo christo predicabant. propter quod etiam ipsi quoque appellati sunt christi. Iam vero sequitur ut personis manentibus nullo modo a divinitate humanitas credatur assumpta. Omnino enim disiuncta sunt que eque personis naturisque separantur. Diversus inquam disiuncta sunt nec magis inter se homines bovesque disiuncti. quam divinitas in christo humanitasque discreta est. si mansere persone. Homines quippe ac boves una animalis communitate iunguntur. Est enim secundum genus communis substantia illisque eademque ac boves in universitatis collectione natura. Deo vero atque homini quid non erit diversa ratione disiunctum. si in diversitate nature personarum quoque creditur mansisse discretio. Non est igitur salvatum genus humanum. Nulla in nos salus christi generatione processit. tot prophetarum scripture populum inlusere credentium. omnis veteris testamenti spernatur auctoritas per quam salus mundo christi generatione promittitur. Non enim provenisse manifestum est. si eadem in persona est que innata divinitas. Eundem quippe salvum fecit. quem creditur assumpsisse. Nulla vero intelligi assumptio potest. si manet eque nature personeque discretio. Igitur qui assumi manente persona non potuit. iure non videbitur per christi generationem potuisse salvari. Non igitur per generationem christi hominum salvata natura est. quod credi nephas est. Sed quamquam permulta sint que hunc sensum inpugnare valeant atque perstringere de argumentorum copia. tamen hec interim libasse sufficiat. Transeundum quippe est ad eutychen qui cum a veterum orbitis esset evagatus in contrarium cucurrit errorem. asserens tantum abesse ut in christo gemina

persona credatur ut ne naturam
quidem in eo duplicem oporteat con-
fiteri. Ita quippe esse assumptum
hominem ut ea sit facta adunatio
cum deo ut natura humana non manserit.
Huius error ex eodem quo nestorii fonte
prolabitur. Nam sicut nestorius arbi-
tratur non posse esse naturam duplicem quin
persona fieret duplex atque ideo cum
in christo naturam duplicem confiteretur duplicem
credidit esse personam. Ita quoque eutiches
non putavit naturam duplicem esse perso-
nam sine duplicatione personae et cum non
fateretur duplicem esse personam arbitratus
est consequens ut una videretur esse
natura. Itaque nestorius recte tenens
duplicem in christo esse naturam sacrilege
confitetur duas esse personas. Euty-
ches recte credens unam esse personam
impie credit unam quoque esse naturam. Qui
convictus evidentia rerum. Quoniam quidem ma-
nifestum est aliam naturam esse hominis
aliam dei. ait duas se confiteri naturas
ante adunationem. unam vero post adu-
nationem. Quae sententia non aperte quid velit
eloquitur. Ut tamen eius dementiam perscrute-
mur. Adunatio haec aut tempore resurrectionis
aut tempore generationis facta est. Sed si
tempore generationis facta est videtur putare
et ante generationem fuisse humanam car-
nem non a maria sumptam sed aliquo
modo alio praeparatam. Mariam vero virgi-
nem appositam ex qua caro nasceretur

quae ab ea sumpta non esset. Illam vero
carnem quae antea fuit esse et diversam
atque adunationis substantia separatam.
Cum ex virgine natus est adunatam
esse deo ut una videretur facta esse una
post adunationem. Sed adunatio
generatione perfecta est natura vel si haec ex-
istimatio non est illa esse poterit dicentis du-
as ante adunationem. unam post
adunationem. Sed adunatio genera-
tione perfecta est ut corpus quidem a ma-
ria sumpsit. sed antequam sumeret diver-
sam deitatis humanitatisque fuis-
se naturam. Sumptam vero unam fac-
tam atque in unitatis cessisse substantiam.
Quod si hanc adunationem non pu-
tat generatione sed per resurrectionem factam rursus
id duobus fieri arbitratur modis.
Aut enim genito christo et non adsumente
de maria corpus aut adsumente ab
eadem carnem usque dum resurgeret
quidem duas fuisse naturas post
resurrectionem unam factam de qui-
bus illud disiunctum nascitur quod inter-
rogabimus. Natus ex ma-
ria christus aut ab ea carnem huma-
nam traxit aut minime. Si non
confitetur ex ea traxisse dicat
quo homine indutus advenerit
utrumne eo qui deciderat praevari-
catione peccati an alio. Si eo de cuius
semine ductus est homo quem
vestita divinitas est. Nam si ex se

Caro omnis humana ex humana carne peducta est. Si sic, Christus dixit hominem.

caro eius humana ex humana carne peducta est. si sic ... hominem.

tiue

xpc

mine abrahe. atque dauid et postre
mo marie. non fuit caro illa qua
natus est. ostendit ex cuius hominis sit
carne deriuatus. Quem post primum ho
minem a quo generatio sumpta sit saluatoris. preter mariam
uirginem et ipse errore consideret
et ad scribere mendaci notam sumam
diuinitati illusionem. ipse uidebitur.
Quoniam quod abrahe atque dauid promittitur
uersus dominatoribus. ut ex corpore se
mine totius mundi salus oriatur
aliis distribuitur. Cum proserimus si
humana caro sumpta est non ab alio se
mine potuit. nisi unum est peccabatur.
Si ergo a maria non est sumptum corpus
humanum sed a quolibet alio preter ma
riam tamen est peccatum. quod fuerit
preuaricatione corruptum. Superius
dictum repellitur argumento. Quod sum
eo homine indutus est. qui pro peccati
pena sustinuit mortem. ut deberet
uiuere. ex nullius hominis sese talem po
tuisse nasci qui fuit sine origi
nalis pena peccati. Ex nullo ergo talis
sumpta est caro. unde fit ut noua
uideatur esse formata. Sed hec
autem ita hominum uisa est oculis ut
humanum putaretur corpus quod uere
tamen non esset humanum. Quippe quod
nulli originali sibi iaceret pene.
aut noua quedam illa. nec pene
peccati sibi iacens originalis ad tantum hominis
uatum formata est. Si uero hominis corpus
non fuit aperte arguitur mentita diuini
tas que ostenderet hominibus corpus.
Quod cum uerum non esset tamen fallentis hu
qui uerum arbitrarentur. At si noua
uatque non ex homine sumpta caro. formata
est. quo uero tanta tragedia passionis. uel
ambitus passionis. Ego quippe ne
in homine quidem stulte si puto quod uim
uirtutem suam et ad quam uo utilitatem. sta
probabitur tanta humilitas diuinitatis
uel homo qui patitur grauiter ac passione
christi saluatoris non est quem negat assump
tus. Rursus ergo sicut abecede foto
nestorii. eutitis errore principium
sumpsit. ita ad eandem finem relabitur.
Ut scilicet eutichen quod non sit saluatum
genus humanum. quam non hiisque egeret.
esset et saluator curamque egeret et as
sumptus est. Extitisse autem hanc sectam
uidetur. sed tamen hi erroris sunt. ut cre
deret non fuisse corpus christi. uel ex homine
sed extra atque id est in celo formatum. quod
cum eo in celum creditur ascendisse.
Quod exemplum continet tale. non
ascendit in celum nisi qui descendit
de celo. Sed satis de ea parte dictum
uidetur. si corpus quod christus excepit ex
maria non credatur assumptum.
Si non assumptum est ex maria
uirgine in permansit perfecta hu
mana diuinaque natura. id
tribus potuit effici modis. aut

cum divinitas in humanitatem trans-
lata est aut humanitas in divinita-
tem aut utraeque in se ita temperantur
et atque miscentur ut neutra substantia propriam
formam teneat. Sed si divinitas in huma-
nitatem translata est, factum est quod credi
nefas est ut humanitate inmuta-
bili substantia permanente divinitas verteretur
et quod passibile atque mutabile na-
turaliter existeret id inmutabile
permaneret. Quod vero inmutabile at-
que inpassibile naturaliter creditur
id in rem mutabilem verteretur. Hoc
igitur fieri nulla ratione contingit. Sed hu-
mana forsitan natura in deum
conversa videatur esse. Hoc vero quonam modo
fieri potest? Non enim omnis res in rem
omnem verti ac transmutari potest.
Nam cum substantiarum aliae sint corporeae aliae
incorporeae, neque corporea in incor-
poream, neque incorporea in eam quae corpus est
mutari potest, nec vero corporea in se
invicem formas proprias mutant.
Sola enim mutari transformarique
in se possunt quae habent unius materiae
commune subiectum, nec haec omnia sed ea quae in
se et facere et pati possunt. Id vero probatur
hoc modo. Neque enim potest aes in lapi-
dem permutari nec vero idem aes in her-
bam nec quodlibet aliud corpus in quodlibet aliud
transfigurari potest nisi et eadem
sit materia rerum in se transeuntium et a se
et facere et pati possint. Ut cum vinum

rerum

atque aqua miscentur utraque sunt tali-
a quae actum sibi passionemque communi-
cent. Potest enim aquae qualitas
a vini qualitate aliquid pati.
Potest item vini ab aquae qualitate
aliquid pati. Atque idcirco si multum
quidem fuerit aquae, vini vero pau-
lulum, non dicuntur inmixta, sed alterum
alterius qualitate corrumpitur. Si quis
enim vinum fundat in mare, non mix-
tum est mari vinum sed in mari
corruptum, idcirco quoniam qualitas
aquae multitudine sui corporis
nihil passa est a qualitate vini,
sed potius in se ipsam vini qualitatem
propria multitudine commutavit.
Si vero sint mediocres sibique aequales
vel paulo inaequales naturae quae a se
facere possunt et pati, illae miscentur
et mediocribus inter se qualitatibus
temperantur. Atque haec quidem in corporibus
neque his omnibus, sed tantum quae a se
ut dictum est et facere et pati possunt
communi atque eadem materiae subiecta. Omne
enim corpus quod in generatione et corrup-
tione subsistit communem videtur
habere materiam. Sed non omne ab
omni vel in omni vel facere aliquid
vel pati potest. Corporea vero in incor-
porea nulla ratione poterunt permu-
tari, quoniam nulla communi materia subiec-
ta participant quae susceptis qua-
litatibus in alterutrum commutetur.

qualitas

Quorum nec ea quidem quae communem materiam habent in se transire valent nisi illis assit —

nullo ergo modo

Omnis enim natura incorporee substantie nullo innititur fundamento materie. Nullum vero corpus est cui non sit materia subiecta. Quod cum ita sit potestas mutue et a se faciendi ac patiendi, multo magis ipse non permutabuntur quibus non modo communis materia non est, sed cum alia res materie fundamento nititur ut corpus, alia omnino materie subiecto non egeat ut incorporeum. Nec igitur fieri potest ut corpus in incorporalem speciem permutetur. Non ergo fieri potest ut incorporalia in se se commixtione aliqua permutentur. Quorum enim communis nulla materia est nec in se verti ac permutari queunt. Nulla autem est incorporalibus materia rebus. Non poterunt in se igitur invicem permutari. Sed anima et deus incorporee substantie esse creduntur. Non est ergo humana anima in divinitatem a qua assumpta est permutata. Quod si neque corpus in animam neque in divinitatem potuit verti, nullo modo fieri potuit ut humanitas converteretur in deum. Multo minus vero credi potest ut utraque inter se confunderentur. Cum neque incorporalitas transire ad corpus possit nec rursus e contrario corpus ad incorporalitatem, quandoquidem nulla his materia subiecta communis est que alterutris substantiarum qualitatibus permutetur. At hi ita aiunt ex utrisque quidem naturis Christum consistere, in utrisque vero minime. Hoc scilicet intelligentes, quoniam quod ex aliquibus naturis consistit ita unum fieri potest ut illa ex quibus dicitur constare non maneant. Veluti cum mel aque confunditur neutrum manet, sed alterum alterius copulatione corruptum quiddam tertium fecit. Ita illud quod ex melle atque aqua tertium fit constare ex utrisque dicitur, in utrisque vero negatur. Non enim poterit in utrisque constare quamdiu utraque natura non permanet. Ex utrisque enim constare potest licet ea ex quibus coniungitur alterius qualitate corrupta sint. In utrisque vero huiusmodi constare non poterit, quoniam ea que in se transfusa sunt non manent, ac non sunt utraque in quibus constare videtur, cum ex utrisque constet in se invicem qualitatum mutatione transfusis. Catholici vero utrumque rationabiliter confitentur, nam et ex utrisque naturis Christum et in utrisque consistere. Sed id quare dicatur paulo posterius explicabo. Nunc illud est manifestum convictam esse Eutychis sententiam eo nomine quod cum tribus modis fieri possit ut ex duabus naturis una subsistat, ut aut divinitas in humanitatem translata sit, aut humanitas in divinitatem, aut utraque permixta sint,

nullo modo fieri potuisse superius dicta argumentatione declaratur. Restat ut quemadmodum fides catholica dicat et in utrisque naturis christum et ex utrisque consistere doceamus. Ex utrisque naturis aliquid consistere duo significat. Unum quidem cum ita dicimus aliquid ex duabus naturis iungi sicut ex melle atque aqua. Id autem est ut ex naturis quolibet modo confusis vel si una vertatur in alteram vel si utraeque in se invicem misceantur nullo modo tamen utraeque permaneant. Secundum hunc modum eutyces ait ex utrisque naturis christum consistere. Alter vero modus est ex utrisque consistendi quod ita ex duabus iunctum est ut illa tamen ex quibus dicitur coniunctum esse maneat neque in alterutrum vertantur ut cum dicimus coronam ex auro gemmisque compositam. Hic enim neque aurum in gemmas translatum est neque in aurum gemma conversa sed utraque permanent neque formam propriam derelinquunt. Talia ergo ex aliquibus constantia et in his constare dicimus ex quibus consistere praedicantur. Tunc enim possumus dicere coronam gemmis aurumque consistere. Sunt enim gemmae atque aurum in quibus corona consistat. Nam in priore modo non est mel atque aqua in quibus illud quod ex utrisque iungitur constet. Cum igitur utrasque manere naturas in christo fides catholica confiteatur perfectasque easdem consistere nec alteram in alteram transmutari iure dicit et in utrisque naturis christum et ex utrisque consistere. In utrisque quidem quia manet utraque, ex utrisque vero quia utriusque adunatione manentium una fit persona. Non autem secundum eam significationem ex utrisque naturis christum iunctum fides catholica tenet secundum quam eutyces pronuntiat. Nam ille talem significationem coniunctionis ex utrisque naturis sumit ut non confiteatur in utrisque consistere neque enim utrasque manere. Catholicus vero eam significationem ex utrisque consistendi sumit que illi sit proxima eamque conservet que in utrisque consistere confitetur. Equivocum igitur est ex utrisque consistere ac potius amphibolum et gemina significatione designans. Una quidem significans non manere substantias ex quibus illud quod copulatum est dicitur esse coniunctum. Alio modo significans ita ex utrisque coniunctum ut utraque permaneant. Hoc igitur expedito equivocationis atque ambiguitatis nodo. Nichil est ultra

Multiplex quidem modus ex duobus consistere significat

gemma

credit

diversa

non

cum

eundem esse Christum hominem sit perfectum et deum verum esse deum

quod possit opponi quia id sit quod fir
ma veritate fides catholica con
tinet. eundem Christum hominem esse
perfectum eundem deum ac dei filium
nec quaternitatem trinitati adstrui.
dum homo additur supra perfectum deum. sed unam
eandemque personam numerum trinitatis ex
plere. ut cum humanitas passa sit deus
tamen passus esse dicatur. non quod ipsa
divinitas humanitas facta sit. sed quod a di
vinitate fuerit assumpta. Item qui homo est
dei filius appellatur non substantia divinita
tis sed humanitatis que tamen divini
tati naturali unitate coniuncta est.
Et cum haec ita intelligentia discer
nantur permisceanturque tamen idem
et homo sit perfectus et deus. deus quidem quod
ipse sit ex patris substantia genitus. homo vero
quod ex maria virgine sit pro
creatus. Itemque qui homo deus est eo quod
a deo fuerit assumptus. et quod deus homo
quoniam vestitus homine sit. Cumque in
eadem persona. aliud sit divinitas
que suscepit. aliud quam suscepit
humanitas idem tamen deus atque homo est.
Nam si hominem Christum intelligas
idem homo atque deus. quoniam homo ex
natura quia assumptus est a deo
deus assumptione. Si vero deum
intelligas. idem deus est quoniam natura
deus est homo assumptione. Fitque in eo
gemina natura. geminaque substantia
quoniam homo deus. unaque persona quoniam

una

est et

idem homo atque deus. Mediaque est haec
inter duas hereses via. sicut
virtutes quoque medium tenent.
Omnis enim virtus in medio rerum
decore locata consistit. Si quid enim
vel ultra vel infra quam oportuerit
fiat a virtute discedit. Medie
tatem igitur virtus tenet. Quo
circa si quattuor haec vel ultra se pos
sunt ut in Christo aut due nature
dueque persone. ut nestorius ait.
aut una persona. unaque natura
ut eutiches ait. aut due nature
sed una persona. ut catholica fides
credit. aut una natura dueque per
sone. Cumque duas quidem naturas
duasque personas in ea que contra
nestorium dicta est responsione
convicimus. unam vero personam unamque
naturam esse non posse eutyche sponte
monstravimus. Neque enim tam amens quisquam
quam huc usque extitit ut unam
in eo naturam crederet. sed geminas
esse personas. Restat ut ea sit vera
quam fides catholica pronuntiat
geminam substantiam sed unam esse perso
nam. Quia vero paulo ante diximus
eutychen confiteri duas quidem in Christo
ante adunationem naturas. unam vero
post adunationem. Cumque hic erro
rem duplicem interpretaretur ce
lare sententiam. ut haec adunatio
aut generatione fieret cum

ee

quoniam nullus combinationem hereticus invenit

Simul

ex maria corpus hominis minime
sumeretur. aut sumptum quidem
ex maria corpus per resurrectionem
fieret ad nihilatio. de utrisque quid
partibus idoneus arbitror dispu
tatum est. Nunc querendum est quomodo
fieri potuit ut due nature in unam
substantiam miscerentur. Verum tamen est et ista
et alia questio que ab his inferri
potest. qui corpus humanum ex maria
sumptum esse non credunt. Sed animas
fuisse sequestratum spiritualisque gratia adu
nationem ex marie utero gigni ac
proferri uideretur. Aiunt enim. Si
ex homine sumptum est corpus christi
ab illo omnis ex prima preuari
catione non solum peccato et morte tene
batur uerum etiam affectibus peccatorum erat
implicatus. ea que illi fuit pena pec
cati. ut cum morte teneretur
obstricta. tamen ei uisum est etiam uolup
tate peccandi. Cur in christo neque
peccatum fuit nec uoluntas illa
peccandi. Et ideo hec anima aduten
dam dubitationem talis questio.
Si enim ex carne humana christi
corpus assumptum dubitari potest
quenam caro hec que assumpta
sit esse uideatur. Eam quippe salua
uit quam etiam assumpsit. Quod
si talem hominem assumpsit qualis a
dam fuit ante peccatum. integram ui
detur humanam assumpsisse non

Sed eam que medicina penitus
non egebat. Quomodo autem
fieri potest ut talem assumpsit homi
nem qualis adam fuit ante peccatum
integram uidetur humanam. cum in
adam potuit esse peccandi uolun
tas. atque affectio. unde factum est ut
etiam pregressis diuinis preceptis
mole crescente delictis teneretur
affectus. In christo uero nec uolun
tas quidem ulla creditur fuisse pec
candi. cum preterea si tale corpus
homo assumpsit quale ade ante
peccatum fuit. non debuit esse mortale
quoniam adam si non peccasset mortem
nullam utique sensisset. Cum ergo christus non
peccauit querendum est cur sense
rit mortem. si ade corpus antequam
peccaret assumpsit. Quod si talem
statum suscepit hominis qualis ade
post peccatum fuit. uideretur etiam
christo non defuisse necessitas. et ut
delictis subiceretur et passionibus
confunderetur obductusque iudicii
regula tonum carnalis non since
ra integritate discerneret. Qui
has omnes penas adam delicti
preuaricatione suscepit. Ad
quod respondendum est. intelligitur
hominem esse statim unum quid ante
delictum in quo tamen et si ab eo mors
aberat nec adhuc se ullo
delicto polluat. poterat tamen et

adam
xpc
ade

tunc .n. addend° for; ut nb m̄ . n̄ peccaret aut velle; s; ne p̄ster qualiter .

eo uolutas ee peccādi . Alt̄ i quo
muta(ri) nō potuisset si firmit̄ i dei
pceptis manere uoluisset quidē
aut peccare aut uelle dlinquere.
Tertius stat᷒ est p̄ delictū i quo
mors illū nccīo subsecuta ē et
pctm̄ ꝗ̄m uolutasq; pcc̄i. Ex
sūmutatū atq; ꝯtrarioꝵ h lo
ca sunt. In statu sc̄ qui p̄mū
eēt . si i precepto dī adā mane
uoluisset . ⁊ is qui post fuit . qm̄
manere noluit . In illo ei nec
mors esset nec pctm̄ . nec uolu
tas ulla peccādi . In hoc u̇ et
mors ⁊ pctm̄ . ⁊ delinquendi
oīs affectio . Utraq; in p̄uncie
p̄na nec quicq̄ ui se op̄is ha
bentia ut post lapsū posset.
assurgere . Ille uero medi᷒
status in quo p̄sentia quidē
mortis ul' peccādi aberat . po
testas u̇ utriusq; cōstabat . int̄
collocatus . utriusq; statū ē locat᷒ . Ex his
g° tribus statib; suū xp̄c corporis
quedam . nature singl'as indidit cels
situm . qd̄ mortale corp᷒ assūp
sit ut mortē agere humano
fugaret . In eo statu posid᷒ est
qui post ade p̄uaricationem
penalit̄ institutus est . Qd̄ uo
n̄ fuit i eo uolutas ulla peccā
di . ex eo sumptū est statu q̄
esse potuisset ante uolūtatem

insidiantis fructib; applicatū.
Restat igitur tcius status . i . me
dius ille . s . qui eo t̄pr̄ fuit ē nec
mors ada . et adē pc̄ . delinquendi uolūtas.
In h̄ g° adā tal' fuit . ut manducaret
⁊ biberet ut accepta diligenti ut
laberet insompnū ⁊ alia q̄ ei n̄
defuerūt quid s; cōcessa . ⁊ ā nul
humana . la penā mortis iferret . q̄ oīa hum̄
se xp̄m dubiū n̄ ē . sā ⁊ mādu
cauit ⁊ bibit . ⁊ humanū corpis offo
fuit ē est . Neq; ei tanta idigē
cia i adā fuisse credēdū ē . ut n̄
manducasset uiuē n̄ potuisset.
S; si ex omī quod lingno escā
sumpset semp uiuē potuisset . ⁊ i
⁊ immor . Ideirco p̄acllisit fructib;
idigentiā explebat . q̄ idigentiā
fuisse i s̄ mull' ignorat . s; potiā
te n̄ ueuitate ⁊ ipā indigentia
anī ⁊ r̄nē i eo fuit . post r̄r̄ ne ta
lis exciti . ut ita illd᷒ corꝰ imm
taretur hūanū . sicut ade p̄t
preuaricationis uinculū mu
tari potuisset . Qd̄ q; nos ipse
dns ihc xp̄c docuit uotis op̄ari
re . ut fiat uolūtas ei' sic i celo
⁊ i t̄rra . ⁊ ut adueniat ei regnū
oīa bona . ⁊ nos liber a malo . h ēi uniūsā
humā gn̄is fidelit̄ credentiū imu
fieri . to deprecatur . hec sr̄ q̄ adte defi
di mee credulitate scripsi q̄ ire
siquid p̄peram dcm̄ est . ui ita m̄

amatori mei, ut ea que scripsi me
quod effuderim melioris sententie animi fra-
terne contendam. Si enim nichil est extra
bonum est nichil. quod universis summus
amare debeamus. Quod si ex illa
cuncta sunt bona que solus est bonus
illud potius bonum esse credendum est quod
nulla inmutabilis bonitas atque
omnium bonorum causa perscribitur.

Xpianam
fidem novi ac veteris testa-
menti pandit auctoritas
et quamvis nomen ihesu christi neque ante
semet continuit instrumentum. eumque
semper designavit affuturum.
quem credimus per partum virgi-
nis iam venisse. unde in orbe terrarum ab
ipsius nostri salvatoris mirabili
manasse probatur adventu.
Hec autem religio nostra que vocatur
christiana atque katholica. hiis sui
dumtaxat principaliter innititur asse-
rens ex eterno idem ante mundi con-
stitutionem ab omne videlicet
quod retinere post tempus vocabulum
divinam patris et filii et spiritus sancti ex-
titisse substantiam. Patrem itaque
habere filium ex sua substantia genitum
et sibi non ratione coeternum. Quem
filium eatenus confitetur fides
ut non sit idem qui pater est nec patrem
aliquando fuisse filium. ne rursus
in infinitum humanus animus divinam
progeniem cogitaret. nec confiteatur
filium in eadem natura qua pater
coeternus est. aliquando fieri patrem
ne rursus in infinitum divina proge-
nies tenderetur. Spiritum vero sanctum nec
patrem esse nec filium atque in illa
natura nec genitum nec generan-
tem. sed a patre quoque procedentem vel
filio. Quis sit tamen processionis istius
modus. ita non possumus evidenter dice-
re quemadmodum filii generationem. — Ex parte sua non per humanus animus existimare

Hec autem ut crederentur vetus ac
nova informat instructio.
De qua velut arce religionis
nostre multa diversa et humaniter
atque ut ita dicam carnaliter sen-
cientes adversa locuti sunt ut arrius. — qui licet patrem dicat dicit filium minorem tamen ipso patre tamen ex ex[illegible] substantiam confitetur.

Sabelliani quoque non tres ex-
istentes personas sed unam ausi
sunt affirmare. eundem patrem esse
qui filius est. eundemque filium qui
pater est. atque spiritum sanctum eundem esse
qui pater et filius est. ac per hoc unam
dicunt esse personam. sed vocabulorum diver-
sitate signatam. Manichei
quoque qui duo principia sibi
coeterna et adversa profitentur non
credunt unigenitum esse dei. In-
dignum enim iudicant si deus habere
filium videatur. nichil aliud cogitan-
tes nisi carnaliter. ut quoniam hic generatio
ex duorum commixtione procedit. illic quoque
indignum esse intellectum applicare hi-

Queres eos nec vetus sancte veteris
testamenti in integro no
vum. Nam sicut illud quod error eorum
non recipit, ita exurgit ne generan
tem filium non vult admittere,
ne humano capiti esse polluta
videatur divinitas fuisse nata. Sed de
his alterius loci est. Secundo in loco ponitur
sicut ordo narrationis postulat abhinc. Er
go divina essentia aeterna et incommutabilis
non sine aliqua mutabilitate per
petuitatis sibi tamen conscia voluntate
sponte mundum voluit fabrica
re, eumque cum omnino non esset fecit ut
esset. Nec ex sua substantia protulit, ne
divinus esse natura crederetur. Neque
aliunde molita est, ne iam exti
tisse aliquid quod eius voluntatem
ex virtute proprie nature iuva
ret atque esset, et quod neque ab ipso
factum esset et tamen esset. Sed verbo pro
dixit celos terram creavit
ita ut celesti habitatione dignas
celo naturas efficeret ac terre terre
na componere. De celesti
bus autem naturis que invisibiles
vocantur angelica agmina illic
distinctis ordinibus pulchre sunt
omnia. Pars tamen quedam plus appetens
quam ei natura atque ipsi auc
tor nature tribuerat de celes
ti sede proiecta est. Et quoniam angelorum
numerum idem creator illius civitatis
cuius cives angeli sunt imminutum
noluit auctor permanere, forma
vit ex terra hominem atque spiritu
vite animavit, ratione composuit, arbi
trii libertate decoravit, eumque
posita lege paradisi deliciis
constituit ut si sine peccato manere
vellet, tam ipsum quam eius progeniem
angelicis cetibus sociaret. Ut quia
superior natura per superbie malum
ima petierat, inferior substantia per
humilitatis bonum ad superna conscen
deret. Sed ille auctor invidie
non ferens hominem illuc ascen
dere ubi ipse non meruit perma
nere, temptatione adhibita
fecit et ipsum eiusdem comparem
quam de eius latere generandi causa
formator produxerat, in obedi
entie supplicium subiacere. Ei quoque
divinitatem affuturam promittens
quam sibi dum arrogare voluit paradiso (?)
exclusus est. Hec autem revelante
deo Moysi famulo suo conpertissime.
Cuius humanum genus conditionem
atque originem voluit innotescere
sicut a deo liber plane testatur.
Omnis autem divina auctoritas his
modis constare videtur. Ut aut
hystorialis modus sit, qui nichil
aliud nisi res gestas enuntiat,
aut allegoricus ut non illic pos
sit hystorie ordo consistere, aut

certe exutriusque compositus: ut secundum hystoriam, et secundum allegoriam manere videatur. Hec autem pie intelligentibus et vivaci corde tenentibus satis habunde relucent. Sed ad ordinem redeamus.

Primus itaque homo ante peccatum cum sua coniuge incola paradisi fuit. At ubi autem persuasori et proditoris preceptum neglexit attendere, exul effectus est. Tamquam iustus excolere atque a paradisi sinu seclusus, in ignoratis partibus sui generis posteritatem tunc posuit. Atque penam quam ipse primus homo prevaricatoris reatu exceperat, generando transmisit in posteros. Hinc factum est ut et corporum atque animarum corruptio et mortis provenirent initia. Primumque mortem in Abel filio suo meruit experiri, ut quanta esset pena quam ipse excepit pleniter in sobole. Quod si ipse prius moreretur nesciret quodammodo, ac si dici fas est nec sentiret penam suam. Sed ideo in altero expertus est, ut quid sibi iure debeatur contemptor agnosceret, et dum penam mortis sustinet, ipsa expectatione fortius torqueretur. Hoc autem prevaricationis malum quod in posteros suos primus homo transfudit quidam Pelagiani ad imitationem pri-

nominis heresim dedicavit, quam catholica fides a consortio suo mox repulisse probatur. Ab ipso itaque primo homine procedens humanum genus ac multiplici numerositate succrescens, erupit in iures, commovit bella, occupavit terrenam miseriam quod felicitatem paradisi in primo patre perdiderat. Nec tamen ex his defuerunt quos sibi conditor gratie sequestraret, eisque placitis inserviret. Qui licet in totum nature dampnaret, futuri tamen salvamenti et longe postmodum proferendi faciendo participes perditam noluit reparare naturam. Impletus est igitur mundus humano genere atque ingressus est homo vias suas qui malitia proprie contumacie despexerat conditorem. Hic volens deus per iustum potius hominem mundum reparare genus humanum quam mane perituri penalem multitudinem emissa diluvii inundatione excepto Noe iusto homine cum suis liberis atque his que secum in arcam introduxerat interire permisit. Cum autem parce lignum voluit iustos eripere notum est quantas scripturas ... eruditis. Et qui quedam figura mundi de eius diluvio ultore conflata est. Reparatur itaque genus humanum atque proprie nature vitium quod p

uaricatoris primus auctor in
fideritur ampleti non destitit.
Creuitque contumacia quam dictum
diluuii unda puniat. et cum
numerosa annorum series per
missa fuerat uiuere in breuitate
annorum humana etas adducta
est. Maluitque deus non iam diluuio
punire humanum genus sed eodem per
manente eligere uiros per quorum se
riem aliqua generatio commea
ret. ex qua nobis filium suum uel
titum humano corpore in fine
mundi concederet. Dilatationem despi
ciens diuiso mari rubro quod
numquam antea natura ulla cogno
uerat suum transduxit exercitum
auctore moyse et aaron.

Postea uero per eorum egressionem alias
egyptus plagis uastata est. cum
nollet dimittere populum. trans
misso ut dictum est mari rubro
uenit per deserta heremi ad mon
tem syna. qui uocatur. ubi quadraginta
annorum conditor deus. uolens sacra
menti futuri gratia populos eru
dire. per moysen data lege con
stituit quod et sacrificiorum ritu et
preceptorum mores instruerentur.

Et circa fluuium qui uocatur
iordanis duce iam ihesu filio na
ue atque ad eorum transitum quadam
aque maris rubri. ita quoque
iordanis fluenta siccata sunt.
Peruentumque est ad eam ciuitatem
que nunc ierosolima uocatur
atque dum ibi populus dei moraretur
post iudices et prophetas reges in
stitui ceperunt. Quorum post saulem
primatum dauid de tribu iuda legitur
adeptus fuisse.

Descendit ita
que ab eo per singulas successiones
regum stirpa perductumque usque ad
herodis tempora qui primus ex genti
bus memoratis populis legitur im
perasse. Sub quo extitit beata
uirgo maria que dauitica stir
pe proueniat que humani generis
genuit conditorem. Hoc autem ideo quia
multis uiteriis criminibus mundus
iacebat in morte. Licet enim magis gens
in qua dei mandata clarescerent
ibique multi prophete quam et alii sancti
uiri per quorum ammonitionem ipse etiam
populus a morte peruicacie reuoca
rent.

Illi uero eosdem occidentes
in sue nequitie peruersitate ma
nere uoluerunt. atque in ultimis
temporibus non prophetas nec alios non placa
tos sed ipsum unigenitum suum deus
per uirginem natum constituit. ut hu
mana salus que perierat hominis
inobedientiam deperierat per hominem
dein rursus repararetur. Et quia
excitata mulier que cum mor
tis primo uiro suasit esset causa

Margin notes: dudum — quadam — multis annis uastatis ceteris gentes per uiam debellasset. uenerunt tandem. — sunt

Quorum primus est abraham. qui cum esset etate confectus eiusque uxor decrepita in senectute sua repromissionis largitione hanc filium meruerit. hic uocatus est ysaac atque ipse genuit iacob. idem eorum .xij. patriarchas non reputante deo in eorum numero quos more suo natura produxerat. hic ergo iacob et filius ac domum sua transfugiendi famem uidelicet causa in egyptum uoluit habitare atque illic per annorum seriem in terra multitudo gestens sequitur subici egyptus ipsi eos pharao magna ponderum mole deprimi decreuerunt et grauibus honoribus affligebat. Tandem deus egypti regis.

hec mulier que vite eternam huma
nis visceribus apportaret. Nec vile
videatur quod dei filius ex virgine
natus est. quia preter nature modum
conceptus et editus est. Virgo itaque de
spiritu sancto incarnatum dei filium concepit.
virgo peperit. post eius editionem vir
go permansit. atque homo factus est idem
deique filius ita ut in eo et divine nature
radiaret splendor. et humane fra
gilitatis appareret assumptio. Sed
hanc tam sane atque veracissime fi
dei excitauit multi qui diuisa
garrirent. inter alios nestorius et
heretice reptores hereseos ex
titerunt. Quorum unus hominem solum alter de
um solum putauit asserere. Nec hu
manum corpus quod xpistus induerat de
humane substantie primam partem venisse.
Sed hec actenus. Creuit itaque xpistus
secundum carnem. Baptizatus est ut quam bap
tizandi formam ceteris erat tributu
rus ipse primus quid decebat exci
peret. Post baptismum vero elegit
xii. discipulos quorum unus traditor
eius fuit. Et quia sanam doctrinam
iudeorum impiis non ferebat eum illa
ta manu crucis supplicio pe
remerunt. Occiditur ergo xpistus iacet
tribus diebus ac noctibus in sepul
chro. Resurgit a mortuis sicut an
te mundi constitutionem ipse cum patre
decreuerat. Ascendit in celos ut

in eo quod est filius dei nunquam de
fuisse cognoscitur. ut assumptum
hominem quem dyabolus non permisit
ad superna ascendere secum in dei filio
celesti habitatione sustineret. Dat
ergo formam discipulis suis bap
tizandi docendi salutaria. ef
ficientiam quoque miraculorum atque
uniuersum mundum ad vitam precepit
introire. ut predicatio saluta
ris ut iam ingentem tamen sub orbi
terrarum predicaretur. Et quoniam huma
num genus nature vitio quod ex pri
mo preuaricatore contraxerat et
ne pene iam totus fiat multitum
nec salutis sue erat ydoneum.
quod eam in penitentia perdiderat medici
nalia quedam tribuit sacramenta
ut agnosceret aliud sibi deberi
pro natiue vitium aliud pro gesto donum.
Ut natum nichil aliud nisi pene
sumeret. gratiam vero quam illis muneris at
tributa est. quia nec gratiam deberent
si muneris tribuerent totum quod est salu
tis afferet. Diffunditur per
mundum celestis illa doctrina.
ad unanimem apostoli instituuntur eccle
sie in unum corpus quod mundi latitudinem
occuparet. Cuius caput xpistus ascen
dit in celos ut vel caput suum
membra sequerentur. Hec itaque doctrina
et presente vita bonis informat
operibus et post consumationem seculi.

resurrectio carnis nostre post corrup-
tionem ad regna celestia pollice-
tur. Ita ut qui hic bene in ipso cla-
mante uixerit esset in illa retri-
butionis, qui uero male miser post-
mortem retributionis adesset. Et hoc
est principale religionis nostre
ut credat non solum animas non perire
sed ipsa quoque corpora que mortis
aduentus resoluat in statum
pristinum futura de beatitudine
reparari. Hec quoque ecclesia kat-
holica per orbem diffusa tribus
modis probatur existere. Quicquid
in ea tenetur aut auctoritate
est scripturarum aut traditione uniuer-
salis aut certe propria et particularis
instructione. Sed auctoritate tota
constringitur uniuersali traditione
maiorum. Nichilominus tota seruata
tis uero institutionibus et propriis in-
formationibus unaqueque uel pro
locorum uarietate uel prout cuique
[illegible] mundi omnia corrupti-
bilia. bene uisum est. Sola est
hec fidelium expectatio qua credi-
mus affuturum in fine mundi
omnia corruptibilia transitura,
resurrecturos homines et ex
animi futuri iudicii receptos
pro uitis singulos, et in perpetuum
atque interminum debitis finibus
permansuros. Soluitque esse primum

beatitudinis contemplatione, condicionis
tantum contemplatione dum tenetur quanta
a creatura ad creatorem potest fieri ut ex
eis reparato angelico numero superna
illa ciuitas impleatur. Ubi rex est
uirginis filius. Ibi erit gaudium
sempiternum delectationibus opus
laus perpetua creatoris.

Anima est actus primus
corporis phisici potentia uitam
habentis. Cum dicitur actus experi-
mitur genus anime ipsa enim est substantia. Sed
substantia est triplex. scilicet ypostasis uel natis
et usia. scilicet materia actus i. forma substantialis
et hoc aliquid i. compositum ex utroque. Cum
ergo dicitur anima est actus separatur a
materia et a composito. Est autem actus
duplex sicut forma duplex. scilicet substantialis
et actualis. Substantialis ita diffinitur. Substantiale est
quod esse confert composito. ex qua datur
compositum. Actualis ita diffinitur. forma
est simplici et inuariabili essentia
consistens composito contingens. Quia
ergo forma substantialis confert esse composito i. com-
posito. forma uero accidentalis contingit
composito. ideo substantialis dicitur actus primus.
Accidentalis uero dicitur actus secundus. et ita
tamen anima dicitur actus primus separatur
a forma actuali per hoc quod dicitur
primus. et quia omnis actus alicuius est actus
ideo sequitur corporis. Anima enim tribus mo-
dis potest considerari. ut natura. ut ideo.

Incipit liber beati Augustini de spiritu et anima.

Quoniam dictum est michi ut meipsum cognoscam, sustinere non possum ut me habeam incognitum. Magna namque negligentia est nescire quid illud sit quo celestia tam profunde cogitamus, quo subtilia tam subtili indagatione investigamus, et de ipso creatore nostro tam sublimia desideramus scire. Non est res peregrina neque longe querenda animus quo ista sapimus, sed semper est nobiscum. Ad eum igitur loquimur et unde noscitur. Datum est illi tam ingentium rerum secreta scire, et se ipsum non cognoscere non potest. Pauci siquidem sunt ipso animo animum cernere, id est ut ipse se animus videat. Fieri autem non potest quadam divina providentia ut inveniendi facultas desit religiosis animis se ipsos et deum suum pie ac caste ac religiose querentibus. Ideo reddam me michi, et primo de meo cur maxime me debeo, et videbo quid sit animus et que potentia eius. Quid animus et qui actus eius.

Animus est substantia quedam rationis particeps regendo corpori accommodata. Animus sapientia illustratus et suum principium respicit et se ipsum cognoscit et quam sit indecorum ut extra se querat quod in se ipso possit invenire intelligit. Corporeis non passionibus consopitus et per sensibiles formas extra semetipsum adductus oblitus est quid fuit et quia nichil aliud se fuisse meminit nichil preter quod videtur esse credit, solo sensu extra corpora et ymaginatione extra corporum similitudines evagatur. Quia locorum distantia et motu eius sunt sibi in vigilando sive dormiendo. Sed cum ab hac detractione per puram intelligentiam ascendens in unum se colligit, rationalis dicitur. Ratio siquidem est animi aspectus quo per se ipsum intuetur verum. Ratiocinatio non est rationis inquisitio, quia illa opus est ad videndum, ista ad inquirendum. Animus invisibilis est, nec enim invisibilia absque cernere potest visibilia per corpus videt, invisibilia per se, et ideo se videt, quod invisibilis se videt. Videt tamen in corpore per corpus sicut sensus in vita manens per vitam videt. Animus corporis dominator, rector, habitator videt se ipsum per se ipsum, non querit auxilium corporalium oculorum, et primo ab omnibus sensibus tamquam impedientibus et strepentibus abstrahit se ad se ut videat se in se ut noverit se apud se. Et cum vult deum cognoscere elevat se supra se in interius acie. Nichil enim aliquid tale est celestis qualis est animus. Non tamen videri nisi animo potest nec ita quidem potest ut animus. Non tamen videri nisi animo potest nec ita videri potest ut animus. In quo immutabilis est vita sine defec-

uectat

alter

fectu sub se non talis est animus
sed deficit et perficit. novit, igno-
rat, meminit, obliviscitur, modo
vult, modo non vult, diffusis cogi-
tationibus atque confusis hinc atque il-
luc vagatur, considerando spectat
omnia, videt absentia, transmaria
visu obiit et penetrat aspectu
abdita scrutatur, et uno momento
descendit ad infima, ascendit in
et sensus suos per totius orbis fines
et mundi secreta circumfert, ad celum
ascendit, adheret Christo, coniungitur deo.
Ipse siquidem est eius patria et habi-
tatio ad cuius similitudinem factus est.
Quisquis ergo se talem reddit
desiderat qualis a deo factus est, id est filius dei,
redeat ad se et fiat iuste et vivat iuste
metipsum apud semetipsum que-
rat et videat unde consistit homo
et ex qua parte sit factus est ad y-
maginationem dei. De quatuor
affectionibus anime.

3 Ex duabus substantiis constat ho-
mo, anima tantum et carne. anima cum
ratione, carne cum sensibus, et quod
tamen scilicet non movet caro absque anime
societate. anima vero rationale suum te-
net sine carne. Est siquidem ratio-
nalis, irascibilis, concupiscibilis. per
rationalitatem habilis apta ad aliquid
cognoscendum est illuminari ad aliquid cog-
noscendum infra se et supra se et iuxta se.

et quicquid celi ambitu continetur
infra se. per concupiscibilitatem et irasci-
bilitatem habilis apta ad aliquid
appetendum vel fugiendum, amandum
vel odiendum. et ideo de rationalitate omis-
sis dat anime de aliis omnibus affectus. Af-
fectus quadripertitus est dum de eo quod ama-
mus iam gaudemus vel gaudendum
speramus, et de eo quod odimus iam dolemus
vel dolendum metuimus. et ob hoc
de concupiscibilitate gaudium et spes,
de irascibilitate dolor et metus oriuntur.
Qui quidem affectus quatuor anime tamen se-
minarium aut virtutum sunt quedam prin-
cipia et communis materia, affectus siquidem
omnium operum nomen imponunt. Sed virtus
est habitus mentis bene disposite componen-
di et instituendi et ordinandi sunt
animi affectus ad id quod debet ut in
virtutes proficere possit. aliquin
in vicia facile deciderent cum quattuor prudencie,
modestie, fortitudinis et iusticie. amor et
odium instituuntur. per odium mundi
et sui proficit in amore dei et proximi.
per contemptum temporalium inferiorum cre-
scit in desiderium eternorum et superiorum.
Spiritus vero unus est in vi in anima idem quod
ipsa totum cum non sit corpore diversi cum
tamen non sit nisi unus verumtamen propter
varia exercitia variatur et varie
nuncupatur. Dicitur namque spiritus, ymagi-
natio, intellectus, intelligentia. et hec omnia in anima
non aliud sunt quam ipsa anima et alie et alie vires

cognoscat siquidem
dum supra se et infra se
angelum iuxta se.

et virtutes exigentur prudentiam scilicet temperantiam
fortitudinem atque iustitiam que quia originales et
cardinales sunt omnium virtutum. et hec omnia cum affecti-
one atque virtuose anima instituuntur.

virtutes exigentur prudentiam scilicet temperantiam fortitudinem atque iusticiam

ppuetates sp uaria exercicia sed
una essentia tenet · et una aia pprieta
tes quidem diuise sunt essentie una sunt
exerciciu multa sunt sed essentia una
verum sunt in aia et quod ipa et sicut mundus
iste uisibilis quinquepartita quadam
distinctione est ordinatus terra · s. aqua
aere · ethe sive firmamento ipso quoque
supremo celo qui empireum uocatur
sic aie inmundo sui corporis peregri
nanti quinque pcessus sunt ad sapi
entiam · s. sensus ymaginatio · ratio · intelles
et intelligentia · quinque eis pgressionibus
et realitas exercetur ad sapientiam et
quatuor affectibus ad caritatem quos
mox istis · ix · pgressibus in semet
ipa pficiens aia sensu et affectu qui
interius quibusdam pedibus que spu
uiuit · spu ambulat usque ad che
rubin et seraphin · i · usque ad ple
nitudinem scie et regnum carita
tis hinc aia per exercitium uirtutes
quarum facultates hic per nomina et
hos pgressus nominibus et ordinibus
angelorum comparare prudenti lectori relinquo
quo facile siquidem erit ei si sciat
aptare sensum qui primus anime
nuncius est angelus qui nuncii uo
cantur · ymaginationem archange
lis odium mundi uirtutibus odium sui
potestatibus · rationem principati
bus · amorem proximi dominationibus · intel
lectum tronis · intelligentiam cherubin
amorem dei seraphin · timor namque
de suppliciis et dolor de peccatis faci
unt contemptum mundi · et sui ut cum
uirtutibus faciat miracula et cum
potestatibus expellat demonia · spes
de premiis et gaudium de premiis
faciunt amorem dei et proximi. De

Anima omnium similitudo

Anima ad nemesis uise.
Assimilitudinem totius sapientie facta
omnium in se similitudinem gerit. unde et
a philosophis diffinita est omnium similitudo. habet
siquidem in se uires quibus omnia
inuestigat · et omnibus similis existit
cum sit una · similis est terre per sensum · aque
per ymaginationem · aeri per rationem
firmamento per intellectum · celo em
pireo per intelligentiam. Sic est lapi
dibus per essentiam · arboribus per
uitam · animalibus per ymaginationem
angelis per intellectum · deo per in
telligentiam · et sicut deus est omnium ca
pabilis et participabilis · sic aia omnium
capax est capabilis et participabilis
deus est · quia naturali suo munere et
usu ex munere ab omnibus participa
patur ad essentiam qua sunt et
secundum illa ad ydoneam speciem qua ab aliis
is differunt et per utrumque ad con
gruum usum quo pficiuntur · tam hec
omnium exercitia infert quia quidam
uestigia summe essentie · ymagi
nis trinitatis et iustis · i · trinitatis

patris et filii et spiritus sancti. Trinitas que per-
se imperfecte. super imaginem. usus in
venitur ubi aliqua dignitatis usus est
eximie quedam namque que proprii
quorum ubi esse videntur. spiritus sanctus ut
pote patris et filii munus. Ex ipso
munere est omnis usus gratie cum patre
et filio ipse regit et erudit nos
et consolatur et perducit ecclesiam ad
christum quod ipse sibi sine macula
et ruga tradet regnum deo et patri
sicut apostolus. et per filium et spiritum sanctum
vel potius in spiritu sancto divina ad nos
descendunt. Quod tota trinitas

Pater siquidem cedat nobis.

Pater tradidit filium suum quo
redimeret servos. misit
spiritum sanctum quo servos adoptaret
in filios filium dedit in pretium re-
demptionis. spiritum sanctum misit in pig-
nus adoptionis sedemque totum
servat in hereditate adoptatis.
Nemo igitur de dei pietate diffidat
quia maior est eius misericordia quam nostra
miseria. et quisquis ad eum to-
to corde corde clamaverit exaudi-
et illum quia misericors est. Grande
siquidem videtur ei peccatori veniam
dare quam peccatum accipere. sicut enim
testatur reum absolvere a tormen-
to consciencie sue qui plus cruciet
illum compassio miseri quam ipsum
miserum passio sua. Capitulum

anima omnium perfectum ad cognitionem per-
ceptibilem ad dilectionem unius inmu-
tabilis capax invenitur. Sicut enim in anima
et ex eo quod anima naturaliter cognoscens
omnia et diiudicans inter omnia et in naturalibus affectibus
quo suo ordine et gradu diligat
omnia. Virtutum facultates et instru-
menta cognoscendi et diligendi habet
ex natura cognitionem tamen veritatis et or-
dinem dulcoris nequaquam habet nisi ex gratia.
Sicut siquidem a deo naturaliter rationalis ut eius yma-
ginem suscepit. ita eius cognitionem
et dilectionem. Vasa namque que gratiam
capiunt formantur ut sint. Ad ista vero
gratia replet ne vacua sint si sine
munere operarium invenerit. De Na-

Anima tura anime.

est substantia rationalis et intellectualis
a deo facta spiritualis non ex decisa
sed potius creatura ex nichilo in totum ma-
litie convertibilis et ideo aliquatenus est
mortalis quantum vero mutari et aucto-
ritate dei cuius participatione beata fit
alienari potest. et aliquatenus inmor-
talis quantum sensum quod ei post hanc
vitam vel bene vel male sit amit-
tere non potest. Non participando car-
nem gestis iniit ut in carne
includeretur ut quidam voluerunt.
sed nec ideo potest esse in homine sine
sorde peccati nisi a christo fuerit
liberata. Dicentum enim anima ad cor-
venit non sine eius preceptum agere velle

q(uod) ipsi peccatori veniam
accipere

mercede accipere etnie vite atque
societatis angelorum. Si autem contemp
serit penas vltissimas vel sui
doloris continui siue ignis eterni
Anima id dicta est quod ad viuendum
animet corpus. hec est viuificet. Spiritus
ipsa est anima per spiritualem naturam vel pro eo
quod spiret in corpore appellatur esse
spiritus. Spiritus namque ad scientiam dicitur
in homine, quamuis anima aliud vocetur et
aliud spiritus. Spiritus namque ad scientiam dicitur
et anima ad viuificandum. Eadem est
essentia sed potestas diuisa. Nam
unum et idem spiritus ad se ipsum spiritus
dicitur, ad corpus dicitur anima. Spiritus est integre
est rationalis predita substantia et rationalis. Anima est
in quantum est vita corporis de qua
dictum est. Qui perdiderit animam suam
et cetera, id est. Quisquis propter deum hanc vitam
que nunc corporis viuificatrice ex
anima temporalis mortalis constat vilis
ter despexerit. in futuro eandem
corporis non solum anime vitam
etiam et inmortalem recipiet
humana anima que in corpore habet esse
et extra corpus anima pariter et spiritus vo
cari potest. Non enim due anime sen
sualis et rationalis. altera qua homo viuat
altera qua ut quidam putant
sapiat. sed una eademque anima in
semetipsa viuit per intellectum et
corpori vitam prebet per sensum hu
manum namque corpus nec viuere

nec nasci sine rationali anima potest.
vegetatur tamen et mouetur
crescit et humanam formam in
utero recipit. post quam rationalem
animam accipiat sicut et virgul
ta et herbas sine anima moueri et incre
mentum habere videmus. Devi
ta anime.

Duplex est vita anime. una qua viuit
in carne. alia qua viuit
in deo. Duo quidem sensus sunt in homine
alius interior et alius exterior et vterque
bonum suum habet in quo reficitur
sensus interior in contemplatione di
uinitatis. sensus exterior in contemplatio
ne humanitatis. Propterea enim deus
homo est factus ut totum hominem in
se beatificaret ut tota conuersio ho
minis esset ad ipsum et tota di
lectio esset in illo cum assensu carnis
uideretur per carnem et assensu mentis
per diuinitatis contemplationem. hec
erat totum bonum hominis ut siue
ingrederetur siue egrederetur
pascua in factore suo inueniret
pascua foris in carne salua
toris et pascua intus in diuinita
te creatoris. hec bonum mag
num secutum malum quantum per
dito bono quod intus erat egressa
est anima ad bona aliena que
foris erant et pactum fecit cum
delectationibus scilicet. recesserat set illa

nos aut domini absentiam boni
sui interioris eo quod consolones suas
e uertet in bonis alienis. Nam
cum exterior sensus carnalis bono suo ut
itur. interior sensus mentis qui obdor
mit non ei cognoscit boni interio
ris sensus qui iocunditate bo
norum exteriorum capitur. Nam qui in
carne uiuit in carne sentit et
dolores carnis fugit ingnarum
post uulnera autem anime prorsus ig
norat nec medicinam querit
in eis. Cum autem mortuus fuerit sensus
autem quo uiuit in carne et uiui
ficari incipiet sensus ille quo se
tiet semetipsum et tunc sciet dolo
res suos et sentire incipiet uul
nera sua tanto grauius quanto propius
magis ei malum est quod magis est
intimum. et magis prodest bonum
intimum. Quod spiritus multis modis
Spiritus multis modis dicitur.
Dicitur namque spiritus deus et aer iste
uel flatus aeris qui a corde re
ceptus et in proximum corde emissus
mortalium uitam flatu necessario
continet. Iste tamen spiritus uite anima di
citur postquam aeris uarietate dis
soluitur. Dicitur autem spiritus anima siue ho
minis siue pecoris. dicitur spiritus mentis rationalis
ubi est quidam tamquam oculus anime ad
quam pertinet ymago et cognitio
dei. Oculus est anime mens ab
omni labe corporis pura. Cuius aspec
tus ratio est. Intellectus uisio tria hec
omni anime necessaria sunt. i. ut sanos ha
beat oculos ut aspiciat ut uideat.
Sanos oculos habet cum a mortalium
cupiditatibus est purgata atque re
mota. Aspicit cum in deum lumine
oculos contemplationis figit. Uidet cum
illa contemplatione conspicit quanta
sit gaudia quanta leticia quanta
serenitas quanta iocunditas &c.
Sanitas facit illam securam. as
pectus rectum uisus beatam. Cum enim
a bonum fecerit fuerit libera maculisque
diluta tunc se deuique in se ipsa
liberissime tenet et nichil sibi me
tuit a nulla sua culpa. quiuerque aug
et ingenti quadam et incredibili fidu
cia pergit in deum uel in ipsam
contemplacionem ueritatis. Aspectum sequitur
rectum se ipsa uisio dei qui est finis
aspectus. sic anima prius sanatur sanata
introducitur introducta reficitur.
Argumentum quod spiritus idem est cum
spiritu et est ymaginatione.
Quedam uis anime inter intellectum
ubi corporum res similitudines imprimuntur
nec ipse spiritus corpus est si similis corpori
que ei spiritu uidentur non sunt corpora sed corpo
ribus similia. facies si quis hominis ab
se forinsecus nota. et in memoria nostra
habet ymaginem suam interius quidem
similis corpori similem ad quam recurrit

mus cum clausis oculis eam cogitamus. Quod enim est ad corporis sensum aliquid corporale in loco, hoc est ad animi aciem similitudo corporis in memoria. Et quod est voluntas ad corpus visum visionemque copulanda, hoc est eadem intentio voluntatis ad copulandam ymaginem corporis que est in memoria et visionem cogitantis. Ille spiritus dicitur factus ad ymaginem et similitudinem dei, in quo est cognitio veritatis et amor virtutis. Ymago siquidem est in cognitione, similitudo in dilectione. Ymago quia rationalis, similitudo quia spiritualis. Hec siquidem veritati nulla interposita substantia. Rationalem namque eam in qua ratiocinamur intelligimus et sapimus, dicimus spiritum. Hunc autem spiritum apostolus mentem vocat, ut ait: Renovamini spiritu mentis vestre, id est mente, que est spiritus. Nec enim aliud est spiritus mentis quam mens, sicut corpus carnis non est aliud quam caro.

De potentiis anime.

Mens dicitur a menendo. Mens autem dicitur quasi luna, quia sicut luna crescit et decrescit et variatur vicissitudine commutatur, in id tamen quod fuit, quasi pristina novitate se restituit; sic mens nec capitur summus visus nec deducitur ad infima, nec sese referens sibi vires suas redarguit, modo ad contraria regenda deflectitur, modo exterioribus inspiciendis vel consulendis ad celestia. Ratio siquidem est mentis aspectus, qua bonum malumque discernit, virtutes eligit, deum quoque diligit. Mens namque sacra pax omnium similitudines signata omnia esse dicitur natura quadam potentia et nulla quadam dignitate. Procerto invisibiles res causas principalium comprehendit, et visibiles ac accidentium formas per sensuum passiones colligit, et sicut per sensus ad sensibilia exeat, sic per intelligentiam ad invisibilia ascendat, rerum similitudines ad se ipsam trahit. Presentia cognoscit, absentia intelligit, incognita inquirit, et inventis utatur.

Quid sit rationale et intellectuale.

Rationale vero in quo ratiocinamur et intelligimus et sapimus mentem dicimus, que ita facta est ad ymaginem dei, ut nulla interposita natura ab ipsa veritate formetur.

Quod mens immediate a deo formatur.

Mentem excelso deo, de qua dicit quod emineat in anima prestantius, et si quid in vis anime est, aqua procedit intelligentia, per intelligentiam ipsam veritatem intelligit, per sapientiam diligit.

Quid sapientia.

Sapientia namque est amor boni sive sapor boni, a sapore quidem dicta. Nominis visio est intelligentia, gustus sapientia illa

contemplatur. ista delectatur. Cum ab inferioribus ad interiora ascendere volumus, primus occurrit nobis sensus, deinde ymaginatio, postea ratio, postea intelligentia, et in summo est sapientia. Divina itaque sapientia ipse deus est. Sapientia autem hominis est pietas, id est cultus dei. Sensus ea est vis anime que rerum corporearum corporeas percipit formas presentes. Ymaginatio est vis anime que rerum corporearum corporeas percipit formas sed absentes. Sensus namque formas in materia percipit, ymaginatio extra materiam. Et est vis que exterius formata sensus dicitur, eadem usque ad intimum transformata ymaginatio vocatur. Ymaginatio namque de sensu oritur, et secundum eius diversitatem est ipsius variatio. Multa videt anima carnalibus oculis, multa etiam fantastica ymaginatione concipit. Et ubique quasi defenditur, inde erigitur et fluctuare videtur. Non a se egrediens, sed in se ipsa tamquam ymaginatio percurrens spatia propagatur et non exit ab illa sed cum tractatibus sicut sibi illa representat. Sed si quid in se quasi quandam ymaginatione latitudinem, longitudinem et altitudinem. Nam per carnitatem

dominum et omnes fideles sibi complectitur, per meditationem universa que a principio mundi usque ad finem deus propter nostram salutem operatus est meditatur, per contemplationem que sursum sunt celestia contemplatur. Ratio ea vis est anime que rerum corporearum naturas, formas, differentias, propria et accidentia, omnia percipit incorporea, sed non extra corpora nisi ratione subsistentia abstrahit et a corporalibus que fundantur in corpore non actione sed consideratione. Natura namque ipsius corporis sed quia omne corpus corpus est, nullum utique corpus est. Intellectus ea vis est anime que invisibilia percipit, sicut angelos, demones, animas et omnem spiritum creatum. Intelligentia ea vis est anime que immediate supponitur deo. Cernit siquidem ipsum summum verum et vere incommutabile. Sic anima sensu percipit corpora, ymaginatione corporum similitudines, ratione corporum naturas, intellectu spiritum creatum, intelligentia spiritum increatum. Et quicquid sensus percipit, ymaginatio representat, cogitatio format, ingenium investigat, ratio iudicat, memoria servat, intelligentia comprehendit et ad meditationem sive contemplationem adducit. Ingenium ea vis est anime sive intentio qua se extendit anima et exercet ad in-

cognitor cognitionem. Ingenium
siquidem exquirit ignota. Ratio discer
nit inventa. memoria recondit
iudicata & offert adhuc iudicanda
sicut ascensus ab inferioribus ad supe
riora & ima assumentis dependet. In
tellectus namque quidam ymago & simitu
do est intelligentie secundum intellectus rationis
phantasticus spiritus est anime & supremum
corporis corpus .i. ignis quidam similitu
dine iungitur. & igni aer. aeri aqua.
aque terra. sensus informat yma
ginationem. ymaginatio rationem & fa
cit scientiam sive prudentiam & rursum
rationi occurrens divina presentia informat
eam & facit intelligentiam cum sapientia.
Est itaque ratio quidam ad superna
& celestia intendens & idem dicitur sapientia &
est quedam ad transitoria & caduca
respiciens. & id vocatur prudentia.
hec duo ratio sunt in ratione consistunt
& dividuntur se in medio .s. sursum & de
orsum. sursum in sapientiam deor
sum in prudentiam quasi in vi
rum & in mulierem ut ubi sit
superiora pars & regat mulier
inferior & regatur viri dicitur est.
Melior est iniquitas viri quam mu
lier benefaciens. Melior siquidem est
qui per celeste acumen carnem
necessaria etiam ei subtrahendo affli
git quam qui per carnalem an
orem resolutus. Per omnia que

commoda sunt ei satisfacere contendit.

Sensus **De sensibus anime.**
Spiritualiter exterius qui celis
spiritus creatus est ei habet faci
tatem videndi creatura. Nunquam
tamen ipse consequitur visionem. nec au
ris auditum nisi ex beneficio lo
quentis & soni. Ymago iuvatur interius
que ex sensibilibus incipit. Ratio iuvatur
interius que sine ratione exordio cuncti
habitis ad cognoscendum. neque ad dilige
dum bonum nisi medio interiori
lucis profusus fuerit & calore suc
census. Iam neque consequitur sapien
tia sive caritatis effectum. Intellectus &
intelligentia iuvantur superius
que deus & ignis & lux est. Lux quidem
splendorem emittens ex se que
retinet ipse illuminat intelligentiam
ad cognitionem veritatis. Ignis autem
calorem de se emittens sed non am
mittens inflammat affectum ad a
morem veritatis sicut sole non
videt oculus nisi in lumine solis
sic neque ad divinum lumen non pote
rit intelligentia videre nisi in ipsius
lumine. Domine inquit propheta in lumine
tuo videbimus lumen. Cum enim mor
tale hoc induerit immortalitatem
& corruptibile hoc induerit
incorruptibilitatem tunc mente pari
& corpore spirituales effecti secundum mo
dulum nostrum primum illuminatorem

omnia sciemus et per corporis incorruptibilis levitatem ubique esse poterimus. Volabimus mente per contemplationem, volabimus corpore per incorruptionem. Discernemus mente, discernemus et corpore. Cum enim nunc corporei utantur rationem, ideo intellectum intelligens mutabile videmus. Sensu visibilia percipimus, ymaginatione continemus formas invisibilium; rationes et diffinitiones ad rationem pertinent, et invisibilium intelligentias ad intelligentiam et ad intellectum spectant spiritualium divinorum comprehensiones et contemplationes. Sensus vero et ymaginatio ad rationem non ascendunt, sed infra remanentes eam aliquatenus deducere possunt, et quasi aliquid quoddam ostendere ad quod non possunt pervenire. Similiter quadam proprietate intellectum et intelligentiam ratio innuare potest, sed ad statum eorum non valet ascendere, quamvis metas suas et fines suos proprios habet, quos transcendere non potest. Sensum et ymaginationem cum cunctis animalibus communia habemus: videmus siquidem visibilia et visorum recordamur. In quibusdam etiam sensibus nos precellunt, quantum visum sunt in brutis animalibus, quibus videatur sint intellectus aliquid daretur in sensu amplius, et ex visu tanto maior utilitas indicitur homini excendere rationis, quanto maiorem defectum patitur sensualitatis. Ratio autem numquam incipit tamen aliquid occurrit nobis quod cum animalibus non sit commune. Quedam igitur sunt infra rationem, quedam iuxta rationem, quedam supra rationem. Infra rationem sunt que sensu percipimus, sicut dura et mollia, frigida et calida, candida et nigra. Iuxta rationem sunt et propria rationi que ratione percipiuntur, sicut commoda, vitia et virtuta, iusta et iniusta. Ratio siquidem est quedam anime motus visum mentis acuens, vera a falsis distinguens. Supra rationem sunt que nec sensus docet nec ratio persuadet, sed aut divina revelatione comprehenduntur aut scripture auctoritate creduntur, sicut in una substantia et in tribus personis equalitate unum Deus siquidem est trinus unitas, ita quod nullum singulorum et tamen modis omnibus non sibi iacet quia ratio non est nisi dere aliqua.

Quod anima diversis dicitur nominibus.

Anima est spiritus intellectualis, rationalis, semper vivens, semper in motu, bene maleque voluntatis capax, secundum benignitatem creatoris atque secundum sui operis officium variis nuncupatur nominibus. Dicitur namque anima dum vegetat, spiritus dum contemplatur, sensus dum sentit, animus dum sapit, dum intelligit mens, dum discernit ratio, dum recordatur

memoria. Dum consentit uolun-
tas. Ista tamen non differunt in substantia quem-
admodum in nominibus quoniam ista
omnia anima est. proprietates quidem
diuerse sed essentia una in spiri-
tu et anima potest esse differentia quantum
omnis anima spiritus est sed non omnis anima
spiritus sed non omnis spiritus anima. Anime
simplices actiones sunt. Alio namque
consilio erigitur ad deum atque
alio inclinatur ad carnem. Incli-
natur sic. Cum sit irrationalis et immuta-
bilis uidetur non potest sed per potentias su-
as se extendit et ostendit per con-
cupiscentes namque appetit per
irascibilitatem contemnit per rationa-
bilitatem intuetur. Unde tota
essentia anime in his potentiis
suis consistit. nec per partes diui-
ditur cum sit simplex et indiui-
dua. et si aliquando partes habere
dicitur, potius similitudinis quam ueritate
compositionis intelligendum est. Sim-
plex substantia est anima nec maior
nec minor est in toto quam anima. sed una
eademque substantia secundum diuersas potentias di-
uersa sortitur uocabula. Has
potentias habet anima antequam corpori
misceatur. naturales siquidem sunt
ei et si abesset corpus ipsa. Tota namque
anime substantia in his tribus ple-
na et perfecta consistit. id est in rationabilita-
te. concupiscibilitate. irascibilita-
te quasi quadam sua trinitate
et tota quidem trinitas haec quaedam anime
unitas est et ipsa anima. Deus est
omnia sua et anima quaedam sua.
Habet siquidem naturalia et ipsa omnia
est potentia namque eius et uires
idem sunt quod ipsa. Habet accidentalia que
ipsa non est. sunt uirtutes. Et sunt uirtutes
nomine. Non enim est sua prudentia. sua
temperantia. sua fortitudo. sua
iustitia. Potentie anime sunt rationa-
litas. concupiscibilitas et irascibili-
tas. Vires sunt sensus ymago. ratio
memoria. intellectus. intelligentia. potentie
tamen possunt dici uires et uires potentie.

De vinculo anime ad corpus.

Quibusdam affectibus et quadam
amicitia anima corpori con-
iungitur. Sed quam amicitiam ne-
mo carnem suam odio habet.
Sociata namque illi licet eius socie-
tate pergrauetur, tamen ineffabili
conditione diligit illud. Amat
carcerem suum. et ideo libera esse non
potest. doloribus eius uehementer affi-
citur. formidat interitum que
mori non potest. timet defectum que
per naturam deficere non potest. odorum spe-
culatione depascitur. sonoris delec-
tatur auditibus. suauissimis recu-
datur odoribus. larga epularum re-
ficitur et licet huius rebus nullatenus
utatur ipsa. grauiter tamen moreatur

fligitur si h̄ ei subtrahantur · et n̄ mi
quā surripiunt uicia contraria · Rem
dum anima dil'co corpori i(n)dulge(n)
tius remittendo letu(m) rei nescitur
s(u)p(er)be p(er)co · P(er) h(oc) quoq(ue) p(ro)greditur
anima ad cor(pus) mouend(um) et uiui
ficand(um) · Nouem quoq(ue) s(unt) foramina
in humano corpore quib(us) s(e)c(un)d(u)m n(atur)e
(con)temperantiam influit et effluit
om(n)e quo id(e)e cor(pus) uegetatur et re
gitur · S(un)t u(er)o (est) ut(r)iusq(ue) quedā similia
corporis s(cilicet) sp(irit)us suprem(us) et sp(iritu)s infim(us)
in quib(us) s(u)n(t) natura (con)similes p(er)so(n)a
li(ter) uniti facile uniri possunt ·
Similia namq(ue) gaudent similib(us) ·
Itaq(ue) anima que u(er)e sp(irit)us est · et caro
que u(er)e cor(pus) est · in suis extremitati
b(us) facile et (con)uenient(er) iunguntur ·
i(d est) in phantastico a(n)i(m)e q(uo)d cor(pus) n(on) est
s(ed) simile corpori et sensualitate
carnis que fere sp(irit)us est q(ua) s(ine) hac
anima fieri n(on) p(otes)t · Sicut enim
supremum est a(n)i(m)e intellia s(u)n(t) i(n) q(u)o
ymaginem et similitudine(m) sin
git superioris · i(d est) dei · Vn(de) et ei sus
cepta esse potuit et ad unitatem
p(er)sonale etiam q(uod) ip(s)e uoluit
absq(ue) ulla demutatio(n)e n(atur)e
fuit · sic supremum carnis · i(d est) se(n)
sualitas anime gere(n)s similitu
dines ad p(er)sonalem unitatem
ei(us) (con)cordiam suscipere p(otes)t · Nec
illud mirum est cum (est) ui(s) se sur

memoria p(er)ceptibilis quedam (est) imita
tio rationalitatis et in appetitu nobili
tatis · et in hiis que refugit repro
bationis sp(irit)us · Nam q(uia) cor(pus) q(u)o(d) (com)pat(itur) u(er)e
est cor(pus) et sensu suo (inter)ius multa disc(er)
nit et in (con)cupiscibilitatis eligit et
n(on) irascibilitatis ad ymaginem su
me uite p(er)fruitur · P(ri)mus ei(us) gradus
corporee uite est sensificus · Secundus
p(er) h(oc) ingrediens ymaginatio ·
Tercius p(er) ymaginem (con)ceptorum
memoria · Quartus p(er) sensum pas
siones quedam s(un)t discrete intellig(entie) p(ro)
uidencia · In qua quid(em) q(uo)d rationi
ymago est et nulla ratio (est) in hiis o(mn)ib(us)
corporea uita sp(irit)uale uitam imi
tatur · primum i(de)o q(uo)d sentit so
i(de)o q(uia) sensu (con)cipit · t(er)tium i(de)o q(uo)d
(con)cepta retinet · quarto i(de)o q(uia) cog
(nit)ui in ymaginatis siue i(n) sensib(us)
s(e)c(un)d(u)m quandam ro(n)is similitudinem ·
sui ad appetendum siue ad fugi
endum se inflectit · Conuenien
cientissima a(utem) s(un)t media carnis et
anime · sensualitas carnis q(ue)
maxime ignis est et phantas
ticum sp(irit)us q(ui) igneus uigor d(icitu)r ·
Vn(de) et quidam de animalib(us) loq(ue)ns
ait · Igneus est illis uigor et ce
lestis origo · mira societas car
nis et a(n)i(m)e · sp(irit)us uite et limi terre ·
Sic enim scriptum (est) · Fecit d(eu)s hominem
de limo terre et i(n)spir(auit) ei sp(iritu)m uite ·

dans ei sensum et intellectum ut per
sensum mundum sibi sociatum vivi
ficaret et per intellectum regeret et ut
per intelligentiam intus ingrederetur et
contemplaretur dei sapientiam et per sen
sum foras egrederetur et contempla
retur dei sapientiam. et per sensum
foras egrederetur et contemplaretur
opera sapientie. intellectu intus illustravit
sensu foris decoravit ut in utroque
refectionem inveniret intus ad feli
citatem foris ad iocunditatem. Sed
quia bona exteriora dimittere non pos
sunt iniquus est homo ab exterioribus
ad interiora redire et ab interioribus
ad superiora ascendere. Tante siquidem
dignitatis est humana conditio
ut nullum bonum preter summum
bonum ei sufficere possit. Ple
num fuit miraculo quod tam diver
sa et tam divisa ad invicem
potuerunt coniungi. nec minus mi
rabile fuit quod limo nostro deus se
ipsum coniunxit et sibi invicem
unirentur deus et limus tanta sublimitas
et tanta vilitas. sicut enim deo sub
limius nichil limo vilius. Mirabi
lis fuit coniunctio prima mira
bilis et secunda. nec minus mirabi
lis erit et tertia. cum homo et angelus et
deus unus erit spiritus. Eodem namque
bono bonus est angelus quo et homo.
eodem bono uterque est beatus si am
borum tamen idipsum eadem voluntate
eodem spiritu cupiunt. Si enim
tam dispares naturas carnis et anime
ad unam federationem atque ami
ciciam deus coniungere potuit. ne
quaquam erit impossibile rationalem
spiritum qui usque ad consortium
terreni corporis humiliatus est cum
corpore glorificato in sit ei glorie
quod fuit carnis ad consortium beatorum
spirituum qui in sua puritate
persistunt exaltare atque ad su
e glorie participationem sublimare.
Ad hoc siquidem sola caritate nul
la necessitate illum creavit alti
ssimus ut sue beatitudinis parti
cipem faceret. Si ergo tam gran
dium et tanta leticia est ista
vita temporalis que constat ex presentia
spiritus in corpore corruptibili quan
ta leticia et quantum gaudium
erit in vita eterna. que constat
ex presentia deitatis in spiritu ratio
nali. Coniungetur enim tunc totus animo
animus deo et unus spiritus erit cum eo.
ita tamen si in humilitate permanserit
et gratiam sui creatoris per
quam glorificandus est agnoverit.
Ex carne et anima constat homo
et utriusque bonum suum habet in quo gau
det et exultat. Bonum anime deus est
cum affluentia deliciarum suarum. Bonum
carnis mundus est cum affluentia

ietum civitatis sue. Si mundus iste
exterior est, deus autem interior. Ni-
hil enim eo interius et nichil eo presen-
tius. Interior est omni re quia in ipso
sunt omnia. Exterior omni re quia ipse
est super omnia. Ab hoc mundo er-
go ad eum redeuntes et qui ab
hinc sensu ascendentes per
nosmetipsos debemus transire
ad deum. Hoc est intrare ad semet
ipsum et non solum ad se intrare sed
ineffabili quodammodo in intimis
se ipsum transire. Qui interius in-
trans et intrinsecus penetrans
se ipsum transcendit, ille veraciter
ad deum ascendit. Ab huius igitur
mundi distractionibus cor nostrum
colligamus et ad interna gaudia
revertamus et si cor nostrum semper
tenere non possumus, saltem ab illi-
citis et vanis cogitationibus restrin-
gamus ut aliquando in dulcedine contem-
plationis divine animam figere valea-
mus. Hec est enim requies cordis
nostri cum in dei amore per desi-
derium figitur. Hec est vita cor-
dis nostri cum deum suum contem-
platur et ipsa sua contemplatione
suaviter reficitur et dulce est illi
semper ad considerandum quod ad a-
mandum et laudandum. Spes sua
ve. Sic ei ad beatam vitam
prestantius videtur quam vixit

clausis carnalibus sensibus exterius car-
nem mundumque et ceterum quem-
piam intuetur, semetipsum contra alienum
que ceterum a mortalium cupiditatibus
sibi soli et deo loqui. Quomodo anima et
Cum sit corporea administrat
anima incorporea per subtilio-
rem tamen corporis sui,
id est per ignem et aerem que in ipso
quoque mundo precellentia sunt
corpora, et ideo magis spiritui similiora,
corpus administrat. Ista siqui-
dem priora excipiunt vim anime
vivificantis eo quod incorpore na-
ture sunt propinquiora quam humor
et terra, ut ab eorum primum ministeri-
um tota moles administretur.
Nullus sine his duobus vel in corpo-
re sensus sunt vel ab anima spon-
tanei corporis motus. Ignis et aer
quia levia sunt movent terram
et aquam que gravia sunt. Quod
proprie etiam corpora post abscessum
anime moveri videmus quia
ignis et aer qui duo per anime pre-
sentiam tenentur in corpore
terreno et humido ut omnium quali-
tas fiat temperatio. Post eiusdem
anime abscessum ad supera
evadunt ac se se expediunt. Corpo-
ris autem sic fit compositio. Corpus
constat ex officialibus membris. Of-
ficialia membra ex similibus

ex humoribus, humorum ex elementis
ex elementis et nichil horum est anima
sed ministri tamquam in organis agentis.
Et per haec corpori coordinata fuerunt et con
sulit et huic vitae in qua factus est
in animam vivam. Cum tamen temperata
et ordinata fuerint, congruunt unifi
catori, et in unum quasi recedit anima.
Si vero distemperata fuerint, in
vita recedit, secum trahens omnia:
sensum scilicet, ymaginationem, rationem et intel
lectum, intelligentiam, concupiscibilitatem
et irascibilitatem. Et ex his secundum meri
ta afficitur ad delectationem sui, ad
dolorem. Corpus autem quod prius integrum
tamquam organum contemperatum et dis
positum ut melos musicum inde conti
neret et tactum resonaret, nunc
constrictum et inutile ad recreationem
iacet. Anima vero recurrentibus ad re
gionem suam electorum partibus, non tamen
nisi vires suas exerceat, requi
escit ab omnibus motibus quibus corpus
per tempus et locum movebat. Ipsa
per tempus illocaliter mota, quando et si orga
num per ut sic non melos nec per or
ganum movebat. De motu animae

Anima interdum et cogitationes
postea per tempus movetur, vel remi
niscendo quae oblita fuerat,
vel discendo quae ignorabat, vel vo
lendo quae nolebat. Per locum autem non mo
vetur, quia per loci spatia non distenditur.
Deus autem corpore non eget ut sit, nec
loco ut alicubi, nec ipse tempore ut aliquando, nec causa ut alicunde, nec for
ma ut aliquid, nec aliquo ge
nere subiecti in quo subsistat vel
cui assistat. Habet anima quandam
propriam rationem omnibus his mun
danae molis essentiis excellenti
orem, quae variari non potest in
aliqua phantasia corporalium
ymaginum quas per sensus carnis
percipimus cogitari, sed mente intel
ligi vitaque sentiri. Intelligi
potest, sentiri non potest. Non enim
est Deus neque corpus neque vita sensibilis, qualis
in arboribus, nec vita non rationalis, ali
mentalis qualis est in animalibus. loco
Sed vita et vita quidem perpetua, nec
quidem minor quam singulorum
in futuro quam angelorum, si ex praecep
to creatoris hic vixerit. Praeceptum enim
est ut in dilectione vivamus. O anima, perma
nete itaque in dilectione mea. Per
dilectionem namque rationalem creaturam
sibi copulavit, ut eam semper
haberet et in ipso maneret, de eo in eo
delectans, gaudens et exultans.
Per dilectionem creatori suo et sibi
invicem rationalis creatura copu
lata est. Solumque est dilectionis
vinculum quod ligat vel sicut in idip
sum. Per amorem Dei omnes ei
adhaeremus, per amorem proximi

omīs ad inuicē unū sunt ut
bonū omnium fiat singlor
⁊ qđ quisq; in se ñ ħt in alio
possideat. Caritas est uia dei
ad homines ⁊ uia hoīm ad de
um. per caritatem eñ uen-
deus uenī ad homines. uenit ī ho
mines factus ho. per caritatē
hoīes elegunt diligē deū. ad
deum currūt ⁊ ad deū puen
iunt sic familiaris est deo ca
ritas ut mansionē habē
noluit ubi ñ ē caritas. Mi
ser ego quantū debem diligē
deum meū qui me fecit cum
ñ essem. redemit cū pissem.

Non De beneficiis dei
enī ⁊ de nichilo fecit me
sicut lapidē ñ auem uō
arborem. sed aliqđ ex aīalib;
si hoīem uoluit me eē. Dedit
michi uiuere. sentire. disē
nere. pietam ⁊ ad mortalem
descendit mortalitatē susce
pit passionem sustinuit mor
tem uicit ⁊ sic me restaura
uit. pietam ⁊ abierum qm
in peccatis meis uerumdatus
erā. Venit ille post me ut
redimeret me. ⁊ tm̄ dilexit me
ut sanguīs sui pciū daret
pro me tali siquidē pacto ⁊ re
duxit me ab exilio. ⁊ de suitō
redemit me. sponsuē ḡ suo uoca
uit me. ut memoriale suū
semper esset apud me. Vnxit
me olo leticie quo ipē unctus
ut ab uncto essem unctus ⁊ a xpo
diceret xpianus sic aūt gr̄a ei
⁊ mīa semper puenert me.
De multis naq; tribulōnib; libe
rauit me. liberator mūs qn̄ erra
bā reduxit me. qn̄ ignorabā
docuit me. qn̄ peccabā corri
puit me. qn̄ tristabar ɔsola
tus est me. qn̄ desꝑabā ɔforta
uit me. qn̄ iacebam erexit. qn̄ ceci
di erexit. qn̄ steti tenuit. qn̄
ueni suscepit. hec ⁊ multa alia
fecit m̄ ds mūs de quib; m̄ dulce
semper erit loqui. semp cogita
re semper grās agē. ut p omi
b; beneficiis suis possim eum
laudare ⁊ amare cū ei cunctis sit
psidens singulos imples ubiq;
presens. cunctos curā agens
⁊ singlis qm̄ omnib; prudens ita
tom̄ ad meam custodiam oc
cupatum eū uideo. Si ego sic
custodiam mā stabo ut q omī
oblitus sit ⁊ michi soli inten
dere uelit. semper se psentē
exhibet semper se parm̄ offē
si me paratū inuenit quocūq;
uado ñ me desit nisi ego eū
prior deseram ubicūq; fuero

n recedet. qm ubiq est ut q
aiq iero inueniam eu cum
quo possim esse. quicquid fec
parit assistit ut pote ppetu
inspector omnium cogitatio
num et actionu mar. Quaqz
diligent osid ingenti rubore
ofundor. qr illu ubiq psente
michi et oia ocelta mea uidente
timeo. Multa enim irne st de
quib coram eo erubesco et pq
bz ualde illi displice timeo. n
p omib his quid illi respodea
habo tm nut diligam. Non enim
meli aut decenti quam p dulc
nem rependi pot. qd p dulc
ne datu e h pt re dicisse ut
dor s forte n pt ut uitatem
michi et hui qui sentiut grego
sentio. De amicicia a corporis

Anima ad animam.
Absentia sui cor unificat
et colligata est ei ut nec ca
nelit se in segregare possit nec
remise cu uisione sui creatoris
andiere. In uita siqd aie e
uita corporis et de morte corporis
descedit mors aie. Sicut ei aia
uita sua facit carne uiue et de
fonte nate sue irrigat amando
Sic caro p corruptela matie su
e aiam si cupiditatib illicitis
illigauit occidit et q alra n
uideatur alti transit uita aqs
i uitiis sun. i. ut aut carne
spualem anima st uirtutibs
pret. aut aiam carnale caro
uitiis ex es effitiat. Aia tm de
morte nich habere pot nisi
puita ex pmatu fuit irriga
ta. Nam altam in altius sum
transire n pot nisi aut ui
cus infecta aut uirtutib de
ta fuit. Hec insignita e aia
que arti decetur eggiis et dis
ciplinis instruit eximius
ut diuina sapiat et humana
tter ac sic cuncta animalia
decent excellat ut pote roal
suba. in hec enim pprie est aia
suba roalis sba. i. ipe roalis.
Immortalis est anima ne
a creatoris sui similitudie ui
deatur discrepare. Non enim
potat e ymago et similitudo
dei si mortis termino clauder
sed quedam modu uite que
nullomodo amittere pot
immortal est. sed no quan
da mutabilitate que pot l
detior fieri mortalis est et
sicut est mortalis cum bte
uite pdit. lz misere uite
amittere n possit sic respec
tu dei i corpei corpore est
sicut inuisibile et icorrup.

nate rotine
ad caro de m
ta pt n ab
aima fuit

artibz

n recine
ad caro
de uita p
n ab aia
fuit.

arti

incorporeum dicitur natura patris solum deum
i. patrem et filium et spiritum sanctum
qui ex eo incorporeus et invisi
bilis dicitur quia infinitus et incircum
scriptus simplex est et sibi om
nibus modis sufficiens se ipsum et
id ipsum et tamen ubique sit in semet
ipso dinoscitur invisibilis esse.
Omnis vero alia creatura corporea
est angeli et omnes virtutes cor
poree licet carne non subsistant
Ex eo intelligibiles naturas
corporeas esse dicimus. quia loco
circumscribuntur. sicut et anima hu
mana que carne clauditur
que idcirco et in loco et localis
dicitur. In loco quia hic alicu
bi presens est localis est quia
quod alicubi presens est totum
alicubi non est. non habet corporalem
dimensionem nec corporalem circum
scriptionem quam corpus quanti
tatis expers est. hoc quia per presen
tiam suam et in loco concluditur
localis et ipsa dicitur. Verum non
sicut corpus cuius loci principium
medium et finis assignatur
respectu in corpore nature que
summe inmutabilitatis est
aliqua. Corpus est anima quam tale ali
quid non est ipsa sed tamen pro loci spa
cium [illegible] sustinetur ut moveat
ut maiore parte sui maiorem
locum occupet et minore minorem
minor autem sit in parte quam in toto
per omnes siquidem particulas
tota sit ad eam nec minor in minoribus
nec in maioribus maior sed aliqua
intensius et in omnibus tota et sin
gulis tota est. Sicut enim ~~in tota~~
ubique deus est totus in toto mundo
et in omni creatura sua. sic anima
tota ubique est in toto corpore
suo tamen et in isto quodam modo
intensius tamen in cerebro et in corde
quemadmodum deus precipue in celo. QR

Anima in qualibet parte in toto corpore tota est

Invisibilis
et incorporea est anima. Si enim visi
bilis esset corporea esset et si corporea
esset partes esset et partes haberet in tota
simul in uno loco posset esse. Similiter
enim totum aut simul tangi potest aut sic
tangere potest. Anima in quibuslibet
motibus tota simul adest. tota
videt tota visorum meminit tota
audit tota sonorum reminiscitur
tota adorat tota odores recolit
tota per linguam et palatum sapo
res sumit et discernit. tota tan
git dura vel mollia tota simul
approbat vel improbat calidum
vel frigida. Summo tamen digito to
ta discernit tota est visus to
ta auditus tota meminit et cum
tota meminit tota est memoria

et cum tota vivit tota est volun-
tas. cum tota cogitat tota est cogi-
tatio. cum tota diligit tota est dilec-
tio. potest tamen ex parte cogitare et ex
parte diligere. **De affectionibus anime.**

Habet anima affectiones quibus exercetur ad
virtutes. Dolor namque
de peccatis timor de suppliciis de-
siderium de premiis gaudium
de profectibus quedam exercitia sunt
virtutum. Habet namque virtutes
quibus instruitur et armatur contra
vitia. Prudentia namque scit
quid debeat facere. Temperan-
tiam habet contra prospera fortitu-
dinem contra adversa. Justitia que
scit quid cuique debeat reddere.
Prudentia vero est scire quid pos-
sis. fortitudo facere quod possis.
Temperantia vero presumere
quod non possis. Justitia velle plus
quam possis. Prudentia in eligen-
dis. temperantia in utendis.
fortitudo in tollerandis. Justi-
tia in distribuendis. Prudentie
est nichil penitendum appetere
et nichil preter iustum facere. Tempe-
rantie est nichil nisi turpia
timere. et quicquid agimus
vel cogitamus ad rationis normam
dirigere. Fortitudinis est ter-
renas cupiditates non reprimere sed
penitus oblivisci. Justitie est om-
nem animi cogitationem ad solum
deum dirigere cuique tanquam
nichil aliud sit sola mentis acie
intueri. **De sacramentalibus virtutibus anime.**

Habet anima sacramentales virtu-
tes quibus initiatur scilicet fidem
sive sacramentum baptismi. Inunc-
tionem et confirmationem et quibus
cum deo consecratur. Habet etiam vir-
tutes quibus perficitur et
quibus deo copulatur ut est humili-
tas. puritas. caritas. Humili-
tas eam deo subicit. puritas iun-
git caritas unit. Habet quoque
anima vires quibus corpori com-
miscetur. quarum prima est naturalis.
secunda vitalis tertia animalis. et sicut
deus trinus et unus verus et per-
fectus omnia tenet omnia implet
omnia sustinet. omnia superexcedit
et circumplectitur. sic anima hiis
tribus viribus per totum corpus
diffunditur. non localis distan-
tie sed vitali animatione.

Naturalis virtus operatur in epa-
te sanguinem et alios humores
quos per venas ad omnia cor-
poris membra transmittit ut in
augeantur et nutriantur. Vis ista quadri-
faria dividitur. Dividitur namque in
appetitivam. retentivam. expul-

distributiuam

siuam et discretiuam. Appetitiua que necessaria corpori appetit. Retentiua retinet sumpta donec ex illis utilis digestio fiat. Expulsiua necessaria et superflua expellit. Distributiua bonos bonorum ciborum humores omnibus membris distribuit et ubique expedit. De triplici uirtute anime scilicet uitali naturali et animali.

Virtus uitalis est in corde que ad contemperandum feruorem cordis aerem hauriendo atque reddendo uitam et salutem toti corpori tribuit. Aer namque sanguinem purificatum per totum corpus impellit per uenas spirituales que arterie uocantur ex quarum motu temperantiam et distemperantiam cordis physica cognoscitur.

Virtus animalis est in cerebro et inde uirtute facit .v. scilicet corporis. Inde etiam uoces esse membra mouere. Tres namque sunt uentriculi cerebri. Vnus anterior ad omnes sensus. Alius posterior ad omnes motus. Tertius intermedius medius id est rationalis scilicet corporis. Sic fiunt ergo in corpore subtilissimi et ob hoc anime similes et uicinius quam cetera id est lux per primum poros oculos diffunditur emicatque radius oculorum ad uisibilia intuendum. Deinde miscetur quadam primo cum aere puro secundo cum aere caliginoso atque nebuloso. Tertio cum corpulentiore humore. Quarto cum terrena crassitudine. Quinto scilicet cum ipso sensu oculorum perficitur visus non ipsa sola excellit. Isti scilicet qui in sola facere locati sunt. Id scriptum esse arbitror quando initiate hominis insufflauit deus spiraculum uite factus est in animam uiuentem. Anterior quippe pars cerebri posteriori merito preponitur quia ista ducit et illa sequitur ab ista scilicet ab illa motus sicut consilium precedit actionem. Iste uires tam corporis quam anime dici possunt quia ab anima in corpore fiunt nec sine utroque fieri possunt. In prima parte cerebri uis animalis fantastica et ymaginaria quia in ea rerum similitudines corporalium et ymaginationes continentur. Vnde et fantasticum dicitur. In media parte cerebri uocatur rationalis quia ibi examinat et iudicat ea que per ymaginationem representantur. In ultima parte uocatur memorialis quia ibi commendat memorie que iudicata aliquando utique et quibus quo cum sentimus quod .v. corporis sensibus faciamus. Aliquando quoniam communis secundum corporibus communes similia ubi

et nos ipsos et alia quae similes corporibus intuemur. Aliud quo nec corporum similitudines sed spiritum, sed illas res quae non habent ymagines sui similes, sicut est deus et ipsa mens rationalis vel intellectualis vel ratio, sicut et virtutes, prudentia, castitas, iustitia, caritas, pietas, et quaecumque aliae sunt quas intelligendo vel cogitando enumeramus, discernimus, diffinimus.

Anima non est corpus, quamvis non omnis similitudo corporalis corpus est. Dormienti enim et in somnis tibi similitudo corporis apparebit; sed id corpus tuum non est, et anima tua nec tamen corpus, sed corporalis similitudo. Iacebit enim corpus tuum, et ambulabit illa; tacebit lingua corporis tui, loquetur illa; clausi erunt oculi tui, illa videbit; et caro tota integra erit, et cruciatur similitudo carnis tuae. In hac similitudine quae per loca cognita et ignota discurrit, sentit laeta vel tristia. Anima autem mortui sicut et dormientis in ipsa similitudine corporis sui sentit sive bona sive mala; non sicut tamen corporalia, sed corporibus similia, quibus animae corporibus exutae afficiuntur seu bene seu male, cum et ipse sibi corporibus similes sibimet appareant. Est tamen et vera laetitia et vera molestia facta de substantia spirituali et substantia spirituali. Certum namque est quandam spiritualem naturam in nobis esse ubi corporum similitudines aut formantur aut formatae ingeruntur, sive cum praesentia aliqua corporis sensu tangimus, et continuo eorum similitudo in spiritu formatur et in memoria reconditur, sive cum absentia tamen nota vel quae non novimus cogitamus, ut inde quidam spiritualis intellectus; sive innumerabilia etiam pro arbitrio et opinione fingimus, quae vel non sunt vel esse nesciuntur. Sive innumerabiles quae variae formae rerum in animo nostro versantur vel cum aliquid facimus vel cum facturi sumus; sive aliquo spiritu rapiente tollitur anima in visibilibus videnda seu bona seu mala. Sive nimia quae intentione cogitationis vel aliqua vi morbi, ut in freneticis per febrem accidere solet, seu commixtione cuiusdam spiritus alterius seu boni seu mali, ita corporum rerum ymagines in spiritu imprimuntur tamquam corporis ipsius corporis sensibus praesententur, ut absentia videantur tamquam praesentia, et quae non sunt tamquam procul assistit adormientibus, et multa videntur vel audiuntur vel aliquid significantia. Unde ymagines rerum corporalium tanta impressione praesententur in somniis quanta

⁊ ipsi corpora presentantur vigi
lantibus ut intus in visione dormi
entium ⁊ etiam cogitantium vigi
lantium non discernatur. sed
continuo eis caro moveatur, contra
ria proposito sunt ⁊ contra licitos mo
res concumbere videantur ⁊ quod fuit
collectum est per genitales vias
emittatur. hunc motum casti
vigilantes prohibent. dormientes
autem ideo non possunt quia ipsam pre
stare non habent ymagines corporales expressionem
qua caro naturaliter movetur
⁊ sequitur quod hunc motum sequi solet.
⁊ quod sine peccato a vigilantibus fieri
non potest sicut in spiritu ⁊ corporalium
rerum ymagines apparent ⁊ multa
pro arbitrio finguntur. ⁊ preter
arbitrium demonstrantur. ipsa
namque anima que motum proprio semper
in motu est quia per corpus non finitur vel
plene non sentitur. corporalia senti
re vel ad corporalia vim sue in
tensionis dirigere corpore so
pito corporalium similitudines
aut ipsa agit sicut ymagines
corporum cogitando ex se ipsa
formare assolet. aut obiectas in
tuetur cum in eas videndas ali
quo spiritu assumitur. Quod invisi

Anima invisibilis est anima
est substantia spiritualis simplex
indissolubilis. incorporea

passibilis. atque mutabilis ca
rens pondere figura ⁊ colore non est
credenda pars substantia dei. nec
de substantia dei vel quorum elementorum ma
teria. sed ex nichilo est creata. si enim
ex se ipso deus eam fecisset neque
aut mutabilis aut misera esset.
si autem ex elementis facta fuisset esset
corporea. Sed cum sit incorporea ig
nota habens originem initium habet.
finem non habet. ⁊ cum sit spiritualis nature
nichil habet commixtum. coniunctumque ter
renum nichil humidum aereum
vel igneum. Nullum habet calorem nul
lo loco continetur nullis membris
circumscribitur nullo spatio fi
nitur. sed ita est cogitandi ⁊ intelli
genda. sicut sapientia iusticia ⁊ cetere
virtutes ab omnipotente creatore.
Natura anime invisibilis est ideo
invisibiliter in corpore manet ⁊ de
corpore invisibiliter egreditur per
corporis oculos videri. sicut celum ⁊ terram
⁊ que in eis sunt conspicimus oculis
nostris spiritum ⁊ corporum similitu
dines intuemur. quicquid enim
corpus non est ⁊ tamen iam adest recte
spiritus dicitur. Ideirco quandam in ecclesia
spirituali rapitur anima ut inde expres
sas quasdam rerum similitudines corporum
in spiritu videat. sed invisibilem ea que nec
sint corpora nec corporum formas habent conspiciat
sicut est iusticia. sapientia ⁊ virtus.

ipsa mens et omnis affectio bona.
Sunt tria genera visionum mani
festa satis. Primum corporale quo per
corporis sensus corpora sentiuntur. Secundum
spirituale quo corporum similitudines spiritu
non mente cernuntur. Tercium intellectua
le quo illae res que nec corpora sunt nec cor
porum formas habent conspiciuntur.
In intellectuali visione numquam fallitur
anima. aut enim intelligit et verum est
aut si verum non est non intelligit.
In visione autem corporali sepe fallitur
cum in ipsis corporibus fieri putat
quod fit in corporis sensibus sicut navi
gantibus videtur terra moveri que
stat et intuentibus celum sidera stare
que moventur et divaricatis oculorum
radiis una res duas habere for
mas videtur et unus homo duo ca
pita habere et in aqua remus vide
tur fractus et multa huiusmodi.
In visione spirituali fallitur anima
et illuditur quoniam ea que videt
aliquando vera aliquando falsa. aliquando perturbata.
aliquando tranquilla sunt. ipsa autem vera aliquando
futuris omnino sunt similia vel aperte dicta
aliquando obscuris significationibus et quasi
figuratis pronunciata. In ex
tasi vero quando ab omnibus corporis
sensibus alienatur et avertitur anima
amplius quam in sompno solet sed
minus quam in morte non fallitur sed ipsa
mente divinitus adiuta vel aliquo

ipsa visa exponente sicut in apoca
lipsi exponebantur magis re
velato est. Quando enim bono spiritu assu
mitur anima falli non potest quia sancti ange
li miris modis visa sua facili
quadam ac prepotenti iunctione vel
commixtione nostra esse faciunt et visi
onem suam quadam ineffabili mo
do in spiritu nostro informant. Ipsi
siquidem humanis cogitationibus iudicandis
atque ministrandis presunt et earum
significatas similitudines in spiritu
nostro discernunt et rata potestate quadam im
mittant ut eas possint in spiritibus
hominum revelando miscere.
Inde est quod angelus domini ap
paruit in sompnis ioseph
dicens. Noli timere mariam
accipere coniugem tuam. Tolle
puerum et cetera. Deus autem per prophetam
dicit. Effundam de spiritu meo super
omnem carnem et iuvenes vestri
visiones videbunt. senes vestri som
nia sompniabunt. Sunt et alia visa
usitata et humana. que vel ex ipso nos
tro spiritu naturaliter existunt
vel ex corpore spiritui quodammodo sugge
runtur. sicut fuerint affecti car
ne vel anima. Non solum enim vigi
lantes homines cogitationes suas vigilan
do versant in similitudinibus corpo
rum verum et dormientes sompniant quo
indigent et negocia sua gerunt

exhat cum cupiditate cibis et
potibus inhyant instar si
forte esurientes sicientes que dor
mierint. Vigilantibus quoque quedam in
stinctu occulto ingestas esse
cogitationes quis dubitaverit novimus
sicut cayphas pontifex prophetavit
cum ei intentio prophetandi volunta
te non haberet. Multa inde anima tradere
est natura visionis sive vigilantibus sive
in dormientibus sive egrotantibus quam
non ex alio genere sunt que videntur quam ex
natura spiritus de quo vel fiunt similitudines
corporum. Obturatas namque vias senti
endi habent ut videant quasi sompni
antes videntur visa sicut quidam fre
neticorum similia sunt visis sompnian
tium. Visa et sompniantium similia sunt
cogitationibus vigilantium. Dormientibus
quippe in cerebro consopitur via
sentiendi que intentionem
ad oculos ducit. ideoque ipsa intentio
in aliud versa cernit visa sompni
orum tamquam species corporales
assentit ut si dormiens se vigilare
videatur et non similia corporibus sed ipsa
corpora intuitum se putet. Ego autem
multo amplius admiror et vehe
mentius stupeo quanta celeritate et
facilitate in se anima fabricet yma
gines corporum que per oculos viderit.
ut freneticorum vel sompniantium
vel in extasim fiunt visiones quo

in quo

quo

sibi

que illa natura visorum est procul dubio
corporea non est. Non enim corpus visa illa yma
gines in spiritu faciunt nec vim habent ut
aliquid spirituale formet. Sed ipse
spiritus est in celeritate mirabili ut porte
spiritum virtualiter et vital. De somp-
nijs

Omnium igitur que
sibi videre videntur dormientes
quinque sunt genera. scilicet oraculum.
visio. Sompnium. insompnium.
fantasma. Oraculum est cum in sompnis
parens vel aliquis sanctus grandisque persona
seu sacerdos vel deus eventurum quid
aperte vel non eventurum faciendum
vel evitandum denuntiat. Visio est
cum quis videt quod eodem modo quo
apparuerat evenit. Sompnium est
figuris tectum et sine interpretatione
intelligi non potest. Insompnium est quando
id quod fatigaverat vigilantem
ingerit se dormienti sicut est cibi
cura vel potus vel etiam studia vel artes
vel infirmitates. Secundum namque stu
dia que quis exercuit sompniat
et solitorum actuum simulacra in presen
cia mentis in ipsa apparent in sop
nis. Iuxta et infirmitatum diversi
tates diversa exercent sompnia et secundum
morum et humorum varietatem va
riantur et sompnia. Alia enim
videt sanguineus. alia colericus.
alia melancolicus. alia flegmati
cus. Hii vident varia et rubea

isti alba et nigra. Fantasma est cum
quis vix dormire ceperit et adhuc
vigilare se existimans aspicere
videtur irruentes in se vel passim va-
gantes formas discrepantes et varias
letasque et turbulentas. In hoc ge-
nere est ephyaltes quem publi-
ca persuasio quiescentes opinatur in-
vadere et pondere suo pressos ac sentien-
tes gravare quod nichil aliud est quam
quedam fumositas a stomacho re-
cedens ad cerebrum ascendens et ibi
virtutem animalem opprimens. Dicit enim humana
opinio quod quadam arte magica vel
potestate demonum homines pos-
sint converti in lupos et iumen-
ta et quecumque necessaria portare et per-
peracta officia iterum ad se redire.
nec tamen in eis mentem bestialem sed rationa-
lem humanamque servari. Hoc sic in-
telligendum est quod demones naturas non
creant sed aliquid tale facere possunt
ut videantur esse ea que non sunt. Non enim
aliqua arte vel potestate anima sed nec corpus
quidem aliqua ratione in membra et line-
amenta bestialia vere converti potest.
Fantasticum quidem hominis in cogi-
tando seu sompniando per rerum
innumerabilium genera variatur. et
tamen cum non sit corporeum similes
formas mira celeritate capit.
Sopitis autem et oppressis corporeis
hominis sensibus ad aliorum sensum

figura corporea perferri potest. ita
tamen quod corpora ipsa hominum
alicubi iaceant viventia quidem
sed multo gravius oppressis quam a
sompno et sensibus obseratis.
Fantasticum autem illud velut incor-
poratum in alicuius animalis formatum
ymagine alienis sensibus appareat
talisque homo videatur qualis sibi
videri posset in sompnis et porta-
re honera. ipsa que honera si vera sunt
corpora portantur a demonibus
ut illudantur hominibus partim vera honerum
corpora partim falsa iumentorum cernentibus.

De obsessione humani spiritus a
Humanum malo sive bono.
spiritum alii boni alii autem ma-
li spiritus assumunt. nec facile discer-
ni potest a quo spiritu assumatur
nisi quia boni instruunt mali
fallunt. Fallunt autem sepe in mani-
festis visis ut cum sibi in eis crediderint
fiunt ad sua se ducant. Sic plerumque
humanum spiritum rapit ut quadam
ecstasi mixta qui inde spiritus videa-
tur. et spiritus patientis et spiritus illius
vexantis ut in demoniacis
videmus. Mentem tamen hominis replere
nulla creatura valet sive habitare
ipse potest nisi sola trinitas.
Implere autem dicitur Sathanas mentem
alicuius et principale cordis non in-
grediendo quidem in eum et in sensum eius

sed fraudis iniquitate atque omni ma-
licia illius. Nectens atque sectinc-
tus. Affectu namque trahitur per co-
gitationes et intentionem in eorum quin-
bus ipse plenius est ut potest fallax
et fraudulentus. deceptor animarum
non est per principium nature sed
culpe ut quidam putant quamquam
implet dyabolus autem est imitator
efficitur sed per fraudulentiam decep-
tionum atque maliciam imitatur
deus quem implet. Solus enim tenta-
tus est intus et implens. Demones
quadam celeritate precellunt.
Demones acumine sensus
et celeritate motus aerii corpo-
ris terrenorum corporum sensum faci-
le precellit et quedam incognita pre-
nunciant que homines mirantur
propter tarditatem terreni corporis
Accessit autem demonibus per tam lon-
gum tempus quo eorum vita pro-
ditur tam longe maior experientia
quam hominibus potest evenire propter brevi-
tatem. Iccirco quedam futura
predicunt mira faciunt quibus
alliciunt et seducunt. Unde quedam
mulieres post sathan converse illu-
sionibus et fantasmatibus seduc-
te credunt se et profitentur nocturnis
horis cum dyana paganorum
dea vel cum herodiade innumera multi-
tudine mulierum equitare et eaque

et quidam

iussibus obtemperare. Ipse autem sat-
hanas qui transfigurat se in
angelum lucis cum internum equi multi-
eris cepit et hanc sibi per infide-
litatem subiugavit illico transformat
se in diversarum personarum species et similitudi-
nes et mentem quam captivam
tenet in sompnis deludens modo le-
ta modo tristia modo cognitas
modo incognitas personas ostendens
per devia quedam ducit et cum solus spiritus hoc
patiatur infidelis non in animo sed in cor-
pore evenire opinatur. Ideo nimis
stulte et hebes est qui hec omnia que in spiritu
fiunt et accidunt in corpore arbitratur
cum ezechiel et alii prophete iohannes
et evangelista et alii apostoli in
spiritu non in corpore visiones viderunt.
Quomodo dormientibus mortu-
um homines vivi appareant
vivi vel mortui hominibus
dormientibus vel vigilantibus ap-
pareant non in ipsis rebus ut se vi-
dentur in quibusdam similitudini-
bus. Istud autem angelicis operibus
fieri credimus per dispensationem provi-
dentie dei bene utendo bonis et
malis secundum inscrutabile altitudinem iudiciorum in-
dicorum suorum sive per hunc instruat
mentes mortalium sive fallat. Sive soletur
sive terreat sicut unicuique vel prebenda est
misericordia vel irroganda pena. Ab eo ac ius-
ticia miram et mutuam non manet

catur esse. Ibi siquidem sunt spiritus mortu
orum ubi non vident nec audiunt que aguntur aut
eveniunt in ista vita hominibus. Ita
tamen cura est eis de vivis, quamvis quid ag
ant nesciant, quemadmodum nobis cura est de mor
tuis, quamvis quid agant utique nesciamus.
Nesciunt quidem mortui quid hic agatur, sed
dum hic agitur; postea audire possunt ab eis
qui hinc moriendo ad eos pergunt. Non
quidem omnia, sed que sinuntur etiam indaga
re et eos oportet audire. Scire etiam possunt
ab angelis qui hic nobis presto sunt et alia quando [?]
tum ad illas deferunt. Spiritu etiam reve
lante scire possunt que hic aguntur, que necesse est eis
nosse. Et vivi etiam ex mortuis ad vivo
s mitti possunt, non per propriam substantiam, sed
per dei potentiam. Verum autem ista fiant, utrum
autem per eorum presentiam aut per angelos
suscipientes eorum personam affirmare
non audeo. Deus ei omnipotens qui ubique est
presens per angelica ministeria usquequaque
diffusa potest hominibus ista prestare solacia
quibus in huius vite miseria iudicat
esse prebenda. De potentiis anime et

Potentie autem virtutibus.
atque virtutes longa exercita
tione atque successu temporis crescunt,
que in nonnullis non decrescunt. Sed autem in
pervenit membrorum autem humorum qua
litudine et eorum conventione impedita vi
res suas exercere non potest. Anima dum
corpore exercitata est, vivit, videt, audit,
tangit, olfacit atque ingenia invenit

rem ut potest patitur [?] circa et perpetua
sic et cetera [?] usque est quamdiu fuerit in ipsa [?]
nec est anima ubi corpus non erat [?]
Ibi est deus, tamen non est terra nec est mundus nec est cetera [?]
mundus ecce dimittet. Sicut sepe dictum est, incor
porea est anima, portat tamen huiusmodi similitudinem
corporis non corporalem, quod sed corporis similem et corporum
omnium membrorum est de corpore egreditur. Sed enim
autem ad spiritualia pervenit [?] autem aliquo
corporalia similia corporibus quia sepe de
monstratum est his qui rapti sunt a
corporeis sensibus et mortui similes iace
bant cum et ipsi se ipsos gererent similitudi
nem corporis sui per quam possent ad talia
ferri et talia similia sensibus experiri. Unde
si quidem que in corporibus inveniuntur predilecte
rent visibilibus tamen corporalibus ymaginibus affici
untur, aeris extremitates eiusdem yma
ginibus tormenta patiuntur. Propterea cum corporali
bus passionibus ibi teneri possunt, quia a cor
ruptione corporum alieni [?] affectionum hinc datur
nisi quod corpulentiam de corporeis di
lecte traxerunt, puniuntur. Et quidem non
abditis receptaculis usque ad ultimam
resurrectionem continentur sicut unaquaeque digna est
requie vel miseria. De egressu
Multa de anima dixi. anime.
Sed nondum dixi quando sive qualiter de corpore
egreditur. Hoc autem dicere non possum, quia non
initium meum vel finem scio. Nescio
unde venio autem quo vado. Sed plane
scio quod mortales sumus et veli
mus nolumus omnes moriemur. Sicut enim

vbi

angelis

per ea

in corpore sic anima ubique

in se [?] ipso sic ubique

quidam anime et eisdem locis quibus culpam gesserunt

morte eius. nichil hora mortis incertius. Nam nescimus quando aut quomodo aut ubi moriamur. quem mors ubique expectat nos. Ideo semper debemus esse parati ut cum tempus reuertendi ad terram unde sumptum est, spiritus redeat ad deum qui dedit illum. Illud siquidem non mouere debet quod a bonis auctoribus sapientibus in se homo diffinitus est animal rationale mortale. hec generis posito quod animal dictum est. additas duas differentias uidemus quibus ammonendus erat homo. et quo sibi esset reditus et unde fugiendum. Sicut enim progressio anime usque ad mortalitatem lapsus est. sic regressus eius usque ad corruptionem debet esse contra inpugnantibus uiciis resistere ualeat ut secundum rationem suam teneat ordinari appetat. scilicet illo. scilicet a quo regi debet. et supra ea que regere debet. Uno uerbo quod rationale dicitur separantur a bestiis. alio quod mortale dicitur a diuinis. Illud nisi tenuerit bestia erit. hinc nisi adheserit diuina tio erit. Ideo ut homo sibi incognitus se cognoscat magna opus est consuetudine recedendi a sensibus ut animum ad se colligat et in se ipso retineat. hinc siquidem sensibus impeditur anima ne queat se ipsam posse in auctore suum consola et simplex sit ut tus oculis intueri deus. anima namque rationalis inter eas res que a deo condite sunt

super omnia et id proxima est cum pura est et in caritate cohesit. in rationali illo lumine intelligibili quodammodo illustrata non per corporales oculos. sed per suum ipsius principale et excellentiam deum cernit a quo est perfectissima plenitudo et beatissima uisio qua uisione ut beata sit remoueat a consideratione sua omnes noticias que per corporeis sensus extrinsecus capiuntur quam namque corporalia eorumque similitudines sensus et ymagines in memoria in se ipse cum recordando reuiuiscet uel reuiuiscet ad exteriorem hominem pertinet quorum utilis cum uicus omnia exteriora percipiat. omnes quoque tamen nichil se ipsa presentius est quam uiua interiora non similata sed uera presencia unde se ipsa nichil certam nouit mens quam id quod sibi presto est. nec mihi quicquam tam presto est quam ipsa sibi. nam cognoscit uiuere se intelligere et uelle se cogitare scire iudicare. hec omnia nouit in se non ymaginatur quasi extra se illa aliquo sensu corporis tetigit sicut corporalia quia tanguntur exteriorum cognitionibus si nichil sibi affigat ut tale quid se esse putet quicquid in ea de se remanet hoc ipsum solum est ipsa. nichil habet enim tam est in mente quam ipsa mens que se ipsam querit non querat sic mente cogitat quando mens. Cum enim querit mens quid sit mens se ipsam querit et enim se aliquid querit quod se ipsa. cum enim querente se no-

uit sentitur notitia et ideo quod novit totam notitiam atque in se totam novit. Et si praeterea se non totam quaerit, tunc quae se totam quaerit, quae se totam quaerit tota sibi praesto est. Nichil sibi seipsa praesentius esse potest. Quid ergo de se quaerit? id est quod similis et quod dissimilis deo, quod humilis et quod devota, quod pura et quod sancta. Sed quia istis corporibus quae cum amore percogitat et quibus amore assueta est non valet sine ymaginibus eorum, unde semetipsam tanto glutino amoris eis cohaeserit quod foris sunt corpora et cum ista absunt praesto sunt ymagines eorum cogitanti. Quare praesentiae eas a se non potest ut se solam inspiciat et videat. Redeat ergo ad se et stet in se ne sic absentem se quaerat sicut praesentem se curet cernere et discernere et intelligentiam et voluntatem quae per alia vagabatur statuat in se ipsa et se cogitet ut se ipsam diligat et cognoscat. Ita videbat quod nusquam se non amaverit nusquam nescierit, sed aliquid amando cum eis se confundit ita ut cum magno labore ab eis separari non possit quibus cum amore adhesit. Propterea fantasiis corporum ymaginationum deformatur eisque alligata ipsis et soluta corde non excutitur. Sed ei accidit ut corrumpantur corporum affectionum sed non mundatur cor excuta corporibus tenebris passionibus. Studeat in hac vita se ab hac feditate mundare quatenus cum exierit hinc nichil corporeum secum trahat et a corporalibus passionibus immunis existat. Vivificare et sensificare anima descendat ad corpus. Praesentia namque sua illud vivificat colligit in unum atque in uno tenet, defluere atque contabescere non sinit, congruentiam eis atque modum servat non tantum in pulchritudine sed etiam in crescendo atque gignendo. Intendit se etiam anima in tactum et eo calida et frigida, aspera, lenia, dura, mollia sentit atque discernit. Deinde innumerabiles differentias saporum, odorum, sonorum, formarum gustando, olfaciendo, audiendo, videndo diiudicat atque in his ea quae secundum naturam corporis sui sunt appetit, fugit contraria, removet. Se abstrahit sensibus certo intervallo temporum et eorum motus quasi per quasdam ferias reparans rerum ymagines quas per eos hausit secum catervatim et multipliciter versat. Cum primo vult intelligere vel divina vel deum vel se ipsam suasque considerare virtutes abstrahit se ab omnibus corporis sensibus quibus non adiuvatur nisi ad exteriores formas coloresque sentiendos et spiritu atque ratione se conspicit. In intelligentia atque contemplatione ad deum ascendit.

Quod humanum corpus ex .iiii. elementis constat.

S[…]umanum aliquid corporis ex quatuor elementis est. Sed in carne et ossibus terra

xime aer per quem terrena soliditate aqua in humoribus aer continetur in pulmone qui ideo semper in motu est quod est ventilabrum cordis ne nimio calore cor consumatur et dissolvatur. Sedes igitur est in corde et ideo inferius est latum et superius acutum quoniam formam ignis retinet. Quedam enim vis ignea a corde ad cerebrum ascendit ibique purificata et colata per oculos aures nares et cetera instrumenta sensuum foras egreditur et ex contactu exteriori formata quinque corporis sensus facit scilicet visum auditum odoratum gustum et tactum. Vis tangendi ab anteriori parte cerebri ad posteriorem transiens et inde per cervicem medullam spine descendens per totum corpus diffunditur. Porro ipsa vis ignea a qua exteriori formata sensus dicitur eadem formata per ipsa sensuum instrumenta perque egreditur et quibus formatur natura operante interius usque ad cellam fantasticam refertur atque reducitur atque ymaginatio efficitur. Postea eadem ymaginatio ab anteriori parte capitis ad mediam transiens ipsam anime rationalis substantiam contingit et excitat discretionem in tantum purificata et subtilis effecta ut ipsi spiritui immediate coniungatur veniat tamen nunquam corporis retinens proprietatem. Que quidem ymaginatio in brutis animalibus fantasticam cellam non transcendit. In rationalibus autem purior fit et usque ad rationalem et incorpoream anime substantiam contingendam defertur et progreditur. Est itaque ymaginatio similitudo corporis per illud quod corporeas ex contactu quidem corporum concepta extrinsecus atque per eosdem sensus interius ad partem puriorem corporei spiritus reducta eique impressa in summo scilicet corporalis spiritus et in imo rationalis, corporale informans et rationale contingens. Spiritum corporale vero aerem vel potius ignem qui pre sui subtilitate videri non potest et corpora interius vegetando vivificat. Quedam vegetat tantum et non sensificat sicut arbores herbas et universa terre germinantia. Quedam vegetat et sensificat sicut omnia bruta animalia in quibus quedam tantum sensum habent ymaginationem non habent quedam sensum et ymaginationem habent. Cumque ita magis sit sensificare quam tantum vegetare profecto constat hanc subtiliorem esse et ubi magis subtilis est magis spiritus est magis quoque incorporee nature appropinquat cum ymaginationem formatur quam cum sensum prestat. Nichil enim in corporee nature altius vel spiritualius invenimus esse potest quam ibi ubi post sensum vis ymaginandi concipitur. quod quidem in tantum sublime est ut quicquid supra illud est nichil aliud sit quam ratio.

E st quidem lo
minum nullius
qui sm digni
tatem matris
dei sacratam dis
cessione bn̄ lau
dare poterit.
vl̄ nec multa
mille lingue. et si eēnt totidē ora
sle omnes ligne mltor seminator
homiū si cōueirēt pertinenciū lau
dacōnū tangerent qz hec iacet super
omnē legem laudacōnum. Quasi q
amicabile quod sm uirtutem ad esi
derio et zelo et a bona uolūtate et ami
cabilia sc̄ matri dei que filio amicabi
lis. esa iterum laudū tangam lutis
sb iugantes p̄ceptis. o pastorum pul
cherrime et deo p̄pinqui ad uitorum
uerbum ab ipa in carnatum uocan
tes qui est implens omnia apperiens
ad eum. Quia illi solus ornatus ut mū
dum et tota laudata laudatō est. sci
entes quia qn̄ do laudum incipimus de
bitum reddimus et istud reddendo i
terum debiti incipimus sicut manse
debitum semp incipientes et nō fini
entes. Pia sit ista que a nobis lau
datur que om̄ creaturarū suprema &
omnium facturarum dominatrix. sic
dei mater creatoris et h̄oris omniū
diuitis. Eo indulgete et uos scōr
uerbor amans audire societas. quip
pe et hōū amorem recipiatis et desid
erium plaudite et debilitati sermonis
compaciamini. Certa sicut sias ipi ol
tenenti unis linee manu lenti gub
nacula homi stam semper ingenti
mensam omnibz delicijs affluentē et
balsamor ualde p̄ciosor et fumigā
tōnibz indulcando impia in nō tem
pore o dixerit uiolam cū purpsit uin-
colorem ut rosam de spina uiolentem
repullulacōne uirides quippe calicu
los a bistis prodeundo bicolorem et ad
speciosam egressionē ad ui gendo rubo
rem ut q̄ uelz fructū pomi dulcis ut
mel nō ad puritatē donatōnis sz ad gē
nesim intendit et miratus fuit in soli
tum pulcri iudicans et bn̄ faciens
bn̄ dicis & pulchrioribz donatōibz et graci
js ortulanū remunerauit. Sic et nos
in yeme doctor flores in patrici p̄ducē
tes et inueteratū sermonē ad p̄iclā lau
dum amantes et desiderū sensui p̄e
tiam uelo ferto extricantes ut sicut
uuam in tēpineam ostringentes gi
gnēte uerbū inentē obscuram qn̄ilz
et fecem simonis amantibz sermonē
nobis tamantibz a scultacōibz ina
tes magnā enim ḡ fiunt recepti. Iam
quid matri uerbi qn̄ uerbum dixi
qz simul et gaudz similitē et amorem
iam ḡ hostiū uerbor et parum inale
narum relaxantes sicut equū qn̄ilz
sermonē ad cursum mandauimus. Sz
mo o. ūbū dei tu sis coadiutor et meā
nō idonea tam ūitem tōnifica. et sermo
ni limpidam usam operare. et cursū
dirige ad tuū bn̄placitum ad quē oīs
mittit, sermo sapientis et mens.
Hodie sca et sola uirgo
h celesti templo conducitur que
tm̄ uirginitatem desiderans sicut a se
ipa quedā quolz purificato in grossata
igne qz uirgo omnis uirginitatem perdit p
endo. et ista ante partū et in partu ma
nz uirgo et post generacōm. hodie sacra
et aīata archa uiuentis dei que suum
magnum portauit in uentre templo
domini nō manu exciso requiescit
Et tripudiat dauid h̄ pauus et chorus p̄r
cum ipo angeli cōplaudūt cū ipo arch
angeli. et uirtutes glificant et phet

vna gaudent et potestates vna letantur et dominationes ovant et troni festivicant et laudant cherubin glorificant seraphyn quia glorificant non minus matris gloriam mandantes. Hodie sacratissima et sine malicia anima que sancto purificans se spiritu volando ab archa domini recipientis et virginalis dico corporis in vestre requiem pedibus eius ad intelligibile seculum elevans se et sine sorde terre superioris hereditatis habitans. Hodie eadem nova ac mirabilem paradisum recepit in quo maledictio soluta est in quo vite lignum plantatum est. Jam nostra testi igitur nuditas quia non deinceps nos nudi et sine camisia et sancte ymaginis non ferentes splendorem et habundantem gratiam. Iam non sicut veteres lamentantes dixerimus nuditatem expoliavi me tunicam meam quomodo induam illam. Iam in isto serpens non habuit ingressum nec mendacis desiderantes divinitatis non intellectibus comassimulavimur bestiis. quia ipse dei unigenitus filius deus ens, et primi hominis nos ab ista virgine et puero novali se ipsum plasmavit hominem et in eo hominem deificavit et mortalem immortalificavit et pellicias tunicas exspoliavi quia exspoliavi destructionem et non destructionem vestem perpallium deitatis. Hodie virgo in mundis et terrenis non perseverans passionibus sed celestibus nutriens sensibus non in terram vivit sed quantum in veritate celum ens celestibus donis habitat. Iam quis celum hanc vocans auctate deficiet. si quis aliquid dixerit ubi sciens et celor ipsam per non comparabiles elevationes elevari quia celorum factor et contentor et tocius seculi et supermi seculi visibilis et non visibilis magister factor cui locus vivit omnium sed hec circumtenetur eo continuum locus dedicatur.

in hac casa ipso sui seminis puerum secretavit et hanc cellarium amplum ostendit solus in exemplabilis deitatis sue inplens omnia totaliter impassibiliter omnia constringens et permanens totaliter extra et locum habens sub ipsum in comprehensivum. Hodie vite thesaurus gratie habissus nescio quid audacibus et intrementibus dicendi labiis primer tem vivificam cooperatur et in trepidis intrat que istius prostratorum perpit si mortem vocare decens est totam sanctam et vivificam discessionem ipsius. quia ista que in veritate fuit vita omnibus redundans causa se morti effecit sibi etiam sed initiat inconditam legem christi filii et sicut filia veteris ade paternas culpas subintrat. quia post quos istius filius ipsa vita istas non evitavit et sicut dei vivi mater eius ad ipsum digne conducit. Iam dicit sanctum eloquium ne forte extendens manum prothoplaustus hoc et sumens de ligno vite et gustans in seculum vivet in infinitatem in que vita recipit eternam et sine fine tres principium et finis non seculis vivet interminabilibus. In principio eo deo qui fecit principatores humane generationis et exauditionis saciantes mentem in ebriatione transgressionis eclipsin cordis extasiantes et gravatum pectus mentis agravantes oculos et dormitantes sompnum ad mortem exules paradisi voluptatis electi sunt. Et in hanc que omnis passionis excussit consilium et dei et patris auditionis condescendere pullulatorem et vite omni generationis principatum non paradisus recipiet non celum gaudens apperiet portas magnifice quia eva auditum supponens nuncio serpentis audiens maledictionem monitionem et mendacis et fraudulente dulcedinis consilio indulcans sensum tristicie ac doloris sententiam condicit et partum dolorem subintrat et cum adam morti condempnatur et in ferni profunda inhitat

et hec in ueritate tota beata que dei uer-
bo auditum auditu supponens et repromissionem i-
plens spiritu et per archangelum prenuntium beneplā-
citum suscipiens in utero et sui dulcore
et commixtione uiri concipiens dei uerbum
que impleuis omnium yposis et illata sine do-
lore gignens et tota deo adherens quem mors
degluciet qualiter infernum deglutiet quem de-
structo uitam recipiens ualebit quem celi ane-
na sed hec et tota aliena deum ferentis anime et
corporis huic respiciens mors extimuit et fi-
lius huius extromittens dicet de hus quod
passus et per experientiam doctus factus est sapiens
huic infernum quippe non meabiles et obscu-
re sunt descensiones et recta et limpida et
bene meabilis ad celum uia parata est quoniam
ubi ego sum ibi et minister meus erit dicit
christus. uitas quanto non magis mater cum ipso erit.
antequam parturiret peperit et sine dolori-
bus est assumptio sua mors peccatorum pessima
Et cum stimulus mortis peccatum mortifi-
catum est quid dicemus quia principium uite est
ne marie preciosa est mors uere sanctorum dei et
tutum. Speciosa est in morte dei assumptio. Modo
celi letentur plaudant angeli, nunc letetur
terra et extollant se homines, nunc aer letetur
et exultent in canticis et nox sine lumine expel-
lat obscuritatem grossum et diuturnum et imi-
tetur splendorem diei splendore per lumina
ignis quia uiuens ciuitas dei domini uirtutum
assumpta assumitur et in peccatores atque
plo domini omnino specie syon ad supernam
urbem liberam domum conducitur pulcherrimam quam
apostolo omni terre fuerunt constituti principes
apostolos dico matrem dei semper uirginem
sto ist in in ordinatum uerbo scrip scilicet
quantum peruenit ad uirtutem exercet explanari
et per figuras figurate factas huic ma-
tri dei perfectas uisiones quas modeste
et breuissime quod. tam sicut filius apte
a superiori recipimus quia uidetur michi
sacratissima sanctissima et dignissima dignissime

dulcis manne lagena et fons magis di-
cenda in unitate cubare super quod nos lec-
tulo in tota sancta et resonata dei et dauid sy-
on dico super exeunte et omni laudatione
cum pascha typicum christo legis dator adimple-
uit et uerum pascha mediator noui et
ueteris testamenti tradidit. Cum cenam mys-
ticam inii discipulis suis agnus dei tollens
peccata mundi docuit et istis se ipsum sicut ui-
tulum saginatum exposuit et uere uinee
uuam calcauit torcular cum christo apostolis ap-
paruit resurgens a mortuis et concedidit et
per hunc fines terre quasi ferens deus et cor-
in se ipso ferens duas naturas post a mortuis
resurrectionem et hiis qui fides eius operationes
per se ipsis potestatiuas uoluntates in seculis
sine fine eternum. Hec est ecclesie capud hec est conuer-
satio discipulorum. In hac sancta scripture in ... reserata
et anglica lingua et in specie ignis super aduenit
in apostolis se effudit. In hac theologo dei ge-
nitrice receptibilis ministrabat decenter. Hec mater
ecclesie totius seculi matris dei conuersatio
fuit post assumptionem filii sui a mortuis. In
hoc que beata uirgo quoniam lectulo iacet. In hiis
itaque ubi declinans quondam passionem
reuelat per caldum et feruentem ignem
desiderii incendentis gem quoniam timore
lacrimis me cepi gaudentibus et ipsum lec-
tum quem amplexans beatum et desideratum
plenum miraculis recipientem celum uite principium
et presumptionem sanctificationum percipere et ipsum
et sacrum et totum sacrum est et dignum deo corpus
ipsis manibus credidi amplexari oculos la-
bia frontem colla genas figendo membris
et tangendo per tempus presentia ... corporis
eorum et sensitiuas oculos uidere desideratum
non potui quod quoniam assumptum ad celestes
domos accipitur et hec sunt uera. Sed qui fuere
honores qui adimpleti sunt huic. ... a fili-
o suo qui posuit legem honorare parentes
omnes quippe apostolos qui erant diffusi per mun-
dum a prescitione hominum per unum cordes et una

agnus

ecclesie

tas linguas scilicet prout rete sermonis pis
cantes homines a profundo deceptionis ad
spiritualem et celestem mensam mistice
cene sacre invitationis ad spirituales nup
cias celestis sponsi quos primum virtutis
et se cum filio splendoris invitavit
in sermone ... edictum ... sicut
quelibet sagena ... mittebantur ... pergebat
a finibus terre sicut quilibet aquas expedire
impingens et congregans ubi corpus
ibi et aquile congregabuntur veritas
est ... si pro dicentem fuit ... de se
cundo et maiori et superapparente de ce
lo ascensu dictum est ... sed non videtur
michi mordicatum quasi ... in dulca
tum sermonis huic esse coniunctum ergo ve
nerunt conspectores et ministri ubi servi
entes matri dei et hereditatem ... multum
valentem et preciosissimam benedictionem ab
ipsa sitientes ... cum dubitat nemo
quin ista sit benedictionis fons et redunda
tio omnium bonitatum et erant cum istis vi
atores et suctores ministri sunt et benedic
tionis participes ... quorum ... esset
fructus similiter erat quippe in ... tota
societas deo electa et conveniebat capi
taneis prophetarum et veterum ... in
icium testis ... et participantes istius sa
cre donationis videlicet ... cationes
... et ... ubi ipsi
nos et societas angelorum non fuit expers
quoniam ... est in pectori ... fun
mentem deinceps dignum est ... tas
sue decebat ministrare matri ... carne
... in ... et beatam et omnium ge
nerationum et omnium creaturarum altissi
mam huic assidebant omnes splendentes
splendore scilicet et splendentibus splendo
ribus superfulgentia fulgentes sincere
ipsi lectulo cum timore et tremore et con
sidero oculos in ... qui est ... mich
... non sit ... sicut unum quia

michi enim superest et ... ad primas
descendit et descendens ad omnia et faciens
non recepit facere in hiis verba dei in spi
rata et dei locuta in hiis quibus ...
deo dilecti ... que decebat laudari
et in hec infinitam dei verbi bonitatem
et virtutem non ... virtutem et con
... suam ad nos quod est superna
tens omnis altitudinis eminenciam et ma
iestatis divinas superdivinens ...
hensibilis bonitatis sue in ... hi
... amoris ... abyssum amoris
insi... in suspicate bonitatis ...
non succedens ... maiestate descendit
ad ... descensionem placentem
patri et spiritui sancto ... superessentialis ...
... femineam vulvam ... deus et ho
mo factus est et manens ... ambo
... nec descendit de sua deitatis et pro
... nobis ... carnem et sanguinem
quasi ... plenus est eius ...
... ...
... et ... ... non
urentem ignem recepit ... et qui in
... aurum et non destructibile fuit
... deo ... deo ...
... et non ... impossibilia et
propter hec ... movebatur ...
... hec ...
et ... beneplacito ... voluntati
... ...
tes et dei ... honorantes. Tunc ...
... et ... propagatores ... gau
dentes ... fortiter ... Tu o
beata filia transgressionis nobis male
dictiones dissolvisti tu destructibilem ...
... non destructionis nobis
genuisti vestitum. Tu esse ... nobis
... reddidisti tu pe
... dissolvisti tu mortis ...
... Tu ... nobis constituisti ...
... paradisum ...

uite ianuam apperuisti et a bonis perues
venerunt contristabilia propterea stabilia
venerunt ad nos bona et quod gustab
in iniciata. Tu es ianua tam pons scala
ad celos et ad immortalitatem mors pos
fiet in te o beata tu es tota beata quia quod d
te non uerbum conductum est hoc faciens q
operari cepit et plaudebat totus sanctorum cho
rus tu nobis presentia implesti tu
nobis expectatum gaudium contulisti
quia per te a nexibus mortis absoluti sumus
veni ad nos o sanctum et uitiferum uas ve
ni ad nos desiderantes. Tu que uerum
desiderium adimplesti. Sic et hec lit
uerbis non minus turma sanctorum circum
cor presentia sumitue nobiscum mira co
solitos dicentes solum super terram nos
solum non relinquis nos orphanos mir
conpaciens filii tui super ista uolantes
liberam te dolor requiem et sudor re
gnum. Tu pro nunc si uelis potes. si pel
legrinare uelis nichil impedit. si pelligri
cas dei tabernaculum peregrinem et nos tec
propter tuus propter filium tuum te solam super
terram relictam nobis consolatam igitur
minus tu si uis uiuendum in uiuum si mori
aris mori sanctum. quia tu es uita et mors
tua minor est quam uita et uita plus quam
bites eleuatores eleuata. et nobis quo
uita uitalis te non ingemantibus incon
fabulatione hec et his similia in usque
apostolos cum omni plebe ecclesie fuisse locutos
uirginum beate qua propter ad exitum sustinebat
quem uidebant desiderantem dei matrem
et aduentita exercitus reuerentes sancti sacer
tes se grata et os commodantes spiritu et carne
stupefacti et in unum cum exitu dei
matris desiderantes perentes ut prole
erant assensu bone uoluntates. Cumque eos
desiderium uirgo cum debito reddentes et
principium florentem et inuariatum
sacrum cantum complectentes coronam bn

dictorum quidam a deo datum thorax conspe
runt exitu et fimbria loquentes illu
ste ut michi uidetur erant presentis
uite decursus annuentes et sufficientes bonitat
absconsiones secretas in patulum condu
cens post hunc consequentis synodi quibus in
debantur opera tue sicut in rex. aduentum
imperatoris ad patriam puerperam primus
sancte et inmaculatas recipientis sacra
bisanum sinceram et inmaculatam et
ipsi quippe sic decenter dixit in manus tuas
fili mi trado recipe dilectam tuam animam me
am quam seruasti putam tibi meum cor
et non terre trado custodi saluum quod in
hereditate dignatus es et nascens uirginem
obseruasti fili a dextera me assume ut ubi
es tu mecum uiscerum genitura sum tec
in viri domo quia ad te festinus qui ad me
indigentis digressibus descendisti. Tu
meis desideratis filiis quos fratres
vocare dignatus es de meo discessu
fac te solamen eade benedictorum superbe
nedictorum ipsorum per suppositionem manuum
mearum post manus leuans sicut decens
et congregatos benedixit et talia lo
quens uerba et ueni benedicta mater
mea audiens surge ueni proxima
mea bona in terminis quia ecce iam tempus
transiit tempus putationis aduenit beata
proxima mea et macula non est in te. odor
super omnia balsama odor super omnia aromata
hoc audiens sancta spiritum manibus filii t
didit et qui fuit elator in usque nunc hii mo
tus et transcensus voces et tonus sancti hymp
ni angelorum organi cum perentibus et cum
consequentibus celestes in machine et toti sancte
ac te omnium adimplentes et ascendente ipsa
ipsa in celum ascendebant tuma cum ipsa
quasi in applausu trono imperatricem collo
cauerunt. Et quidam sacerdotum et sa
crum congregantes corpus per manus
angelorum gestum laudantes dei matrem.

Et quidam presentes euntes corpore tan
sco et sacro corpori timore et desiderio
et lacrimis exultacionis sc[ilicet] tactum et tot
omnes circumvallantes lectum amplexaba
tur osculabantur omne membrum condu
cebant ad eos a tactu sanctificationis et
benedictionis implentes. Tunc quip
pe infirmitates excurrebant agmi
ni fugabantur undique pellebantur ad so
la infernalia loca aer ether celum sancti
ficabantur per ascensum ipse terra per susp
sitionem corporis nec non et aquarum expers
fuit benedictionis lavacrum lavabatur aqua
munda non purificante ipsam sed purifi
cata per ipsum. hic quidem surdi audi
tus rectificabatur claudis pedum gressus
dirigebantur et cecis renovabatur
visus peccatoribus fide venientibus cyrographi
peccati rumpebantur. Post linteis
velatum corpus mundum et lecto tur
sus imperatrix reponitur post lam
pades et balsami et ympni permissi
angelis [illegible] linguis melodiantibus
ympnum conducentibus ipsis apostolis con
ferentibus patribus odas cantantibus [illegible]
entes et plaudentibus spiritibus. Tunc ta
tum archa dei elevata de monte syon
apostolorum lectus humeris impositus ad
celeste templum per medium sepul
crum transgreditur in primis per me
diam civitatem sicut quedam pulcra
sponsa non appropinquabilem splendorem pul
chrificans spiritus s. et sic ad sacrum geth se
mani casale conducitur angelis preeunti
bus [illegible] sequentibus vallantibus aliis et cum
tota ecclesie plenitudine et sicut impera
tor salomon ad requiem arche in tem
plo domini quod ipse fabricatus fu
erat omnes sacerdotes israel in syon
congregavit conducere archam te
stamenti domini a civitate david id est
syon et levaverunt sacerdotes et

tabernaculum testimonii et elevaverunt
ipsum in pator et omnis populus ante
archam offerentes oves et boves sine
numero et conducunt sacerdotes arch
am testamenti dei sed ipsius dei ubi ad locum
suum ad domum dei ad sancta sanctorum sub alis
cherubyn. Sic iam et in requie intan
gibilis arche testamenti dei sed ipsius dei ubi
et ypostasis et ipse dei unigenitus novus
salomon principiator pacis et tocius pul
cher magister celestium in illum super
seculares exercitus et novi testamenti dei prin
cipes apostolos dico cum toto in ierusalem sco pro
locie congregavit et animam quippe per
angelos ad sancta sanctorum architipa et incita
et celestia levitat super quatuor animalium fi
guratorum alas et ad suam constituit
sedem ad magis intimum locum celi ubi
precursor x. ipse cum sit introivit et cor
pus manu apostolorum conducitur imperatore
accipiente per splendorem in invisibilis
deitatis et tocius sanctorum constitutiones
precurrentium et sacras emittentium
voces et offerentium ob laudes laudationis
usque ad ipsum iam sepulcrum et per ipsum ad
eadem delicias et ad celestia portum tab
nacula forte erant quidam ignora
tes iudeorum non multum et non est
inordinatum sicut quedam pulchre
delicie quod fertur libris historie misce
narrationum tam dixit quin ad descensum
montis venerunt ferentes latum cor
sancte marie videlicet quem primum peccati filium et
firmatorem fraudis servum cayphe y
mitantem qui dominum blesu et sanum de
ihesu xpi colaphizavit faciem diabolis fa
cientem organum audaci motu et
intenta dei non lata voluntate ad o
homicidium se ipse immanentem movere ad
lectum cum indubitabiliter ingreditur
angeli usque manum manice apprehen
dentem et trahentem ad solum in media pri

cipis mali hic motus sed fructus mi
serum adduxit et uvam amaram
et dignam que se vindemiavit volunta
tis quod diminui mulieribus refert. Gratiam
dei in ordinate audacie illum qui erat con
apostolis mulieribus expedite nos stantem sibi
mulieribus qui ad fidem interne recitauit
et penitens quod non tardabiles locum
steterunt et superponens manum mulieris
vivificatori et mirabili corde in eo singu
iterum que erat in manu diminuit sic
quod noverat sicut in sociis super vestes
suas et salutatum consilium. Sed adveniente i
terum veniunt. De hinc ad gethsemani
sacratissimi conducitur et iterum salu
tes et amplexus et iterum laudationes simpli
sati et clamationes et lacrime a precio et
desiderio fluxerunt sudores fluentes et
erat videre sudores et lacrimas cursi
bus certantes et sic totum sanctum corpus
totum laudato et superpulcre superposuit
tumulo. De hinc tercia die defertur ad
celestes domos. Nam decebat et hoc
deum in terribile convenientissimum in effossum
fontem aque remissionis sigillo arcanum
novale celestis panis in adaquatam vi
neam vive botri redundantis superflo
rentem et bene fructificatam olea parituro
lei in amnibus terre non constringi. Sed sicut
a se ipsa dei verbi en ypostaticum corpus
sanctum et mundum tercia die a sepulcro resur
rexit sic et istam arripiens a sepulcro
ad filium in terra adhesit et sicut ipse ad ipsam
descendit. sic et ipsorum dilectam ad ipsum con
ducere ad maius et magis in olitum tabira
clin ad ipsum celum decebat hospita
tem domini verbum in suo alio sanctis
sui filii habitare domibus sicut in domibus
patris marie me decebat virtutem in templis
filii perseverare in domo dei et in atriis
domini dei nostri. Decebat virtutem sicut
in domibus filii decebat esse in templis filii

perseuerare quia sicut in ipso omnium
letantium habitacio ubi est gaudium
eternale decebat observantis in partu
virginitatem illesam indestructibile
observare post mortem corpus. Dece
bat que in sinu sicut puerum creato
rem portans sanctis conuersari domibus.
Decebat sponsam quam pater desponderat ce
lestibus perseverare domibus. Decebat sp
tantem in cruce filium ipsius et passum
quem generando evasit que recepit
in corde suo romphaeam videre conse
dentem patri. Decebat dei matrem in ge
nita que filii. et a tota sicut matrem dei
et ancillam salutari creatura quia semper a ge
nitoribus ad filios hereditas descendit. Et nunc
sicut aliquis dicit sapiens super flumina
currentem currunt fontes quia filius to
tam creaturam matri servificavit. Veni
te ergo et nos hodie festivum exitum matri
dei celebremus non sibilatores et saltato
res sine infernum iudicium deorum sicut
ipsi dicunt offerentes orgia. id est misticas ob la
tiones quas in illa puerpetam fabulantur
insipientes sed non veritatis constituit steri
lem demones. hec et umbre fantasma
tice quod non sunt amantes decepcionum in
sipienciam firmantes ex factorum: id est
super annulum quod generetur quam a gi
gno non conuale et quia sit miscetur quando deo
non eius a principio ad generationes conditus
quod sunt eorum demonum vita totaliter illis
quod excoriatos habent oculos sensibiles
quod oppressum annui in sensum sermones home
rus dignior deorum suorum referens constitu
tionem quod non frumentum comedunt dicit
nec calefactum merum bibunt sine san
guine sunt et immortales vocantur quod
gratia ex sanguines sunt inde sanguinem
non habent et immortales nominantur de
mirabiliter et vindice dixit vocans im
mortales quippe vocantur sed non sunt quod

uocant q in terierunt morte malitie
et nobis un de uerax adorabilis ds
no ex non ente ad ee deductus sep
ensa semper ente sup carn et torm
mentis tempis natus. matre honora
m et ueneramur s no sue deitatis
ab ipsa no senbentes tempalem gene
rationi quia dei uerbi natiuitas no
temporalis et cosempiternus patri
s sicut manifestaui generatom pse
ipam uoluntariam in carnatom efite
mur et scientes ertes. In carnatu g
eius sine pricipio et corpe pp nos et
pp nram salutem ut sse sui salue
et in humanas. ab ista sacra uirgine
no pabil generatur. ipe quidem eius
deus totalr fcus ho ipe totalr deus p
sitam in carnatom et totalr ho post
sitam super deit ditate sic dei matrem
hanc uirginem cognoscentes dein
tom huius celebrauit no deam hanc no
nantes pp ethenice credencie sicut
hee fabule. expp mortem h annuciam
s in carnantis dei matrem cogscen
tes hanc canticis sacris laudam ho
die xpi pps et dicatis et dne hanc tota
nocte stantibz honoremus hanc aie
et corporis munditia delicatam in uitare
mundam post deum super omnes q
est sicut sibz sunt letantur hinc pprie
tatem et compassionem in egencium
seruauit q mich sicut pietate do ser
uiuit quia quis gntri dicet sup sibi
bz mortem h no splendescere hec in effa
bilis de amicicie nobis manifestauit
abyssum et per hanc nobis pugna nu
ta temporis cator soluta est et per hu
nobis soli, gmutatones plau seruuit
et pax et gra data est et cum angelis
conzant homines et filii dei pmi ho
norant gstitimur ab hac homini
nte uidem iaunt. ab hac destructois

genie metrm hec omnium bonitat
pmunicatx nobis fit. In hac de ho z
ho deus fit. et quid hoc glosius q h
beatius: stupeo timore dubitar elo
quia cum mau zplsiia. o uiuencie
anime cum timpanis conzemus
mortificantes membra super terram
q hoc est imxticum tympanu. Can
temus archedm dei a ex canticis mu
ri cadauit iericontim contrariam di
co uirtutis maledce dico in tromissio
nes. Cum dd extollami sptu q archa
domi hodie requiescat cum gabriele
protho statoangloz. uociferemi aue
gra. ple. d. t. flue no pdabile pelagus
gaudii. aue solum delimen tristicie
gratulens omnis cordis sauciu far
macu gratuleris quia om pellituru
uella et adducitur omnia gracia sa

Et tu olcoz sacrum post
archiuum uificatiuum dni sepulcru
qd fons est toti ueritas sicut ad anima
tu tibi loquitur ubi aurum in cotaminat
quod apostolorum manus in te thsau
nzauerunt ubi diuicie inamissibiles
ubi deum recipiens vas ubi anima
ta mensa. ubi nouus thomus inc
in diebus uerbum sine manu scribi
ubi gre hiussus ubi uitam generans
fons ubi multu desideratum coz dei ge
nitricis et multu desideratu qd quer
in sepulcro quod ad celesta trusferet
tabernacula q michi culpas deste
tois operanu. sto michi uirtus re
sisse scis mandatis quia in thea de
serens corps sacrum et scm michi sca
ficatonis pbuit xptem et balsami et
boni odoris impleuit scm faciens
templu sursum arreptu ha sibi fen
tibz angelis et omnibz celestibz uir
tutibz nunc et me spectan cangsi
nunc in me sca gra nuersatur. Ego

sum egrotis medicina sanatiua· ego
fons sanitatis perhennis· ego ciui
tas refugii fugitiuis sum· ego ex
pulsio demonum ingredimini populi
per fidem et fluuialiter haurite gra
cias mundam fidem ingenerantes
uenite sicientes ad aquas ite ysaias
precepit et quibus non est argentum
gentes properate emite sine precio· Ego
angelice omnibus uociferatus sum
siciens sanitatem anime et corporis
passionum liberationem peccatorum
deletionem omnium infortunii
ex commutatione celorum imperii reg
em per fidem ueniat ad me imple
at cursum gratie multum potentem
et multum bonum sicut aque actio
simplex et una ens sicut terre et aeris
et omnis splendentis solis unicuique
participanti diuisibiliter similiter non de
nudatur et fit in uino quippe ui
num et in oleo oleum· sic et gratia sim
plex et una ens inmutabiliter et equa
liter ad propriam qualitatem operatur
participantes propria gratia ingenerata natura
Omne sepulcrum fetore plenum
tristicie pronunciator gaudii obex
Ego impleo balsamum ualde ualentem
et boni odoris partices et balsamum un
uade olentem et ualde optatum ual
de per modicam impositionem permo
bilem aure perceptionem non sine presen
tem penitentis uere sancte gratie fontem le
ticie hausi· et hoc perpetuam ditatus sum
redundanciam uidete amici patres
et fratres quod ad nos totum laudatum
mittit sepulcrum· Et quia hec sic se habent
epthimiaci ystorie· iii· sermone
·x·c·xi· sic ipsa dictione scriptum est·
Quod a superioribus sunt multas in con
stantinopoli constituti christo ecclesias et
sanctas pulcheriam et undistar que in

blachernis edificata in principio imperii
sancti diuus marciani· isti ergo ibi hono
ratam domum toti laudate et toti sancte
dei genitrici et sancte uirgini marie
construentes et omni ornatu orna
tes totum sanctum et domini recipiens
corpus ipsius quesierunt et uocan
tes iuuenalem archiepiscopum iherosolimitanum et
episcopos omnes episcopos palestine ad tunc
imperantem uenientibus ciuitatem
propter tunc synodum factam calcedonie dixit
ipsis audiuimus esse in ierosolimis primam
et selectam sancte dei genitricis et sancte ui
rginis marie ecclesiam in casali gethsema
ni uocato ubi uiuiferum corpus eius
positum est in sepultura uolumus
itaque hoc sanctissimum corpus condu
cere huic ad custodiam imperantis
huius ciuitatis et suscipiens iuuenalis
respondit sancte et dei in spiritu sancto
non conducitur finalia sancte dei genitri
cis marie· Sed ab antiqua et uidica tra
ditione recepimus quia in tempore
gloriose dormicionis sue sancti apostoli ad
salutationem gencium seculi ponentes
in ipsis momento allevati conducti
sunt ierusalem et ad illam erat illius ap
paricio illis angelica fit et sancti hymno
dia audiebatur maiorum uirtutum
et sic sancta gloria et celesti in manibus
dei sanctam tradidit animam et per in
enarrabilem quemlibet sermonem
domini recipiens eius corpus cum
angelica et apostolica hymnodia ordi
tam comprehensum in sepulcro ge
thsemani positum est· In quo loco per
tres dies chorus angelorum et hym
nodia permansit et quiescebat et
post terciam diem angelica hym
nodia quiescente presentes apostoli uno
eorum deficiente et post omnium uenien
te et domini recipiens corpus salu

tate uolente aperuerunt sepulturam
et in ueritate corpus
nullatenus inuenire potuerunt
sola enim pallia iacentia inuenientes
et inenarrabilis odoris ipsorum saciantes
tes firmauerunt sepulturam et
miraculum misterii formidantes so
lum hoc cogitati sunt quod cui bonum pla
cuit solitum ypostasim incarnari et
humanari ab ipsa et nasci in carne deus
uerbum et dominus glorie post
partum suam uirginitatem cu
stodiens incorruptibile ipsi bene
placuit post hic ascenso mundum
esse et immaculatum corpus per nostram
destructionem et positionem honoratam
autem et catholicam resurrectionem
erat tunc cum apostolis sanctissimus thy
motheus apostolus ephesianorum
primus episcopus et dionisius ariopagita
sicut et ipse maior testatur in libro ie
rothei et ipso tunc presente ad eundem
thymotheo apostolo compositis sermo
nibus sic dicens quando ipse et apud deum
recipientes nos ierarchas quando et
nos sicut nosti tu ipse et multi sanctorum
nostrorum fratrum ad uisum uite princi
piantes et deum recipientis conueni
mus. Erat presens frater domini iaco
bus et petrus capitare et uertex an
tiquis theologorum post uisum indelectabile
ymnodiare ierarchas omnes sicut erat
quilibet potens non examinatum uirtute dei
bonitatem participantis omnium
sanctificationis dominabatur post theolo
gos sicut nosti aliorum sacratorum discipu
lorum totaliter recedens et totus exiens
a se ipso communicationem patiens et
ad laudationes et ab omnibus eius
audiebatur et uidebatur et nosce
batur deo recepta sancta esse ymnolo
gia iudicans et quid pro theologica ta

dyonisius ep'

et diuina dicendi et quia sine ame
ipso solio multa scio a te et partes per
seruatum ymnodiarum audiens et
hec in parte audientes que sic uene
runt ipsum archiepiscopum iuuenalem
sanctum illam sepulturam cum pan
nis munda gloriose et pagine pagie sancte
dei genitricis uirginis marie bulla
firmiter illis mittendam et mit
tentes ipsam posuerunt in blache
rna in elaborato et honorato et uene
rato templo sancte et panymnite the
otecu. Et hec quippe sic quod ad
sepulcrum uite operarum profecto est
grata instabilis et perennis sed non
loci sancta determinata uirtutes nec
dei matris beneficia perseuerant so
li memoriali quia si soli tumulo est
circumscribentur pauceis iam sancta do
nato habundaret sed nunc in omnibus
secundum terminis habunde mittitur
namque nostram itaque cameram dei ge
nitricis ordinamus et hec est ecclesia.
Virgo hec et amans uirgo mundi
est ista et amans immundiciam. Aug
cum in memoria cordis immundificam.
angue cum cor animam immundifica
m perseuerantem suam gratiam inge
minamus quia fugit per fugam yles nostra
omnes et male olentes passiones fu
gantur castimarga odit et in
ordinatum ad ulterium inimicatur
passionibus hic uirtute sordida serpentes
sicut generationes fugauit uiparum
uerba spiritida et ordinata et caltica
expelluntur balsama ad ulterius eia
antur. Odit furie expetates impie
tatem et inuidiam contentiones
non submittent ceno doxia uana peri
culosa recedunt. Solacium super ostenta
tionis inimicabilis subigatur recor
datio malicie odit salutis gaudium est

contra lucramen. omnis malicia
quasi uenenum mortiferum elimi-
metur. horumque contrariis gaudet quia con-
traria sanantur contrariis. ieiuni-
um et abstinenciam et p̄sīe deliciat
et auaricias munditiam et uirgini-
tatem et castitatem componit et
ad hec pacem et opera amplexatur ra
misericordiam et pietatem et humilitate
qui ipsam escam illius recipit et cog-
gans omnia deprecare ad omnem mali-
ciam aptatur et ad omnem bonam actio-
nem sicut ad ipsam cognitionem letatur
et uere primas malicias uitemus omni
festinancia et bona opera amemus et
hec colloquentes ingemiscamus thami-
ni. ad ipsos fines uenit omnium
bonitatum archit festinum et excel-
situit in istans cordibus nostris recepta-
tur eum dopa. thrun. eracos. keme-
galos patri. syntheo nor copiun. kecho
acio pneumati. nin. keay. kystu
seonas theoneon. amin.

Sermo de nativitate beate virginis marie

Venite omnes gentes et omne
genus hominum omnis
lingua omnis etas omnis
que dignitas cum leticia na-
tivitatem celebremus. Si enim genti-
les mendaci fabula demonum illusi
sub tipo veneni et veritatem obumbran-
tium festivitates regumque natali-
cia omni divulgabantur honore-
que nimium sepe pacientes detrimentum
rerum dum celebrant vitam quanto mag-
is nos oportet natalicium genitricis
dei devotissime celebrare per quam huma-
num genus erigitur quia per ipsam prime pa-
rentis eve tristicia in gaudium convertitur.
Illa enim audivit divinam sententi-
am in dolore paries filios. Hec autem a-
ve. Ad illam conversio gratia plena. Ad il-
lam conversio tua. Hec autem
dominus tecum. Quid ergo conferemus
2 tibi matri nisi verba omnis creatura
copuletur et collaudet ante partum.
Sacratissimum enim genuit mundo
thesaurum permanentem bonorum. Per hanc
creatura namque creata prodiret
in melius humana natura mediante.
Cum enim homo consistat melius
medius totius et materie omnis creature
7 visibilis nec sine. Creator verbum
dei unius humane nature per hanc
omni creature unitur. Celebremus
ergo solempnitatem in qua humane
sterilitatis solutum est vinculum. Sed
3 cur ex sterili matre virgo nascitur de-
buit enim quippe singulare miraculum
miraculorum sed sole maximum pre-
venire miraculis et paulatim ab inferio-
ribus ascensum fieri ad altiora. Sed est et
alia ratio sed minor a communi. Ista
in flore gratie neque quam perfluens prece-
dentia infra se trepidat quando ergo mater
dei creanda generanda erat non est

nata natura germen gratie preoccu-
pare. Sed mansit infecunda quoad
usque germen gratie pullularet. Decebat
enim primogenitam nasci que pro-
genitum omnis creature erat edi-
tura in quo consistunt omnia. O fe-
lix copula Joachim et Anne cui to-
tum genus humanum est obnoxi-
um. Per vos enim creatura exhibuit domi-
no creatori domum excellentius ceteris ma-
trem castam solam dignam creatore.
O beatus venter anne qui in se cepit
que celi latitudo capere non potest.
O beata ubera que lactaverunt illum
qui est cibus tocius mundi. O miraculum mi-
raculorum maximum. Decebat quippe
incarnationis filii dei misterium mix-
tis miraculis premuniri. Sed in dubia
rem hinc est me timor terret et
precium inde amor allicit spontaneum-
que etiam pro sit presumptio non satis liqui-
dum dubitanti. Invitum secedat ti-
mor et insonet ecclesia letentur ce-
li et exultet terra. Hodie porte celi
aperiuntur divinum porta virginalis
oritur exqua et per ipsam deus creator
omnium in orbe terrarum corporaliter
ingredientium iuxta paulum in-
effabilium auditorem. Hodie vir-
ga germinat de radice iesse de qua
divinus flos ascendet mundo. Hodie
ex humana natura illius natum
nativitas separatur qui quondam
ex humore terre compingens firma-
mentum elevavit in altum. Justi-
cie quoque sol procedit ab ortum in duabus
naturis licet despiciant acephali
in una ypostasi et illa numquam putantur
nestorio creatum enim lumen et
ex tio lumine creatum hunc existen-
tium in materiale illud in corpore
ex virgine incorporatur et procedit

tamquam sponsus de thalamo suo. Qui
semper existens fit novissime e trige
in eternitate tamquam gigas ad curren-
dam viam nostre nature et per passionem
ad mortem currere ad alligandum
fortem ad dirumpendum vasa illius
nostram scilicet naturam oviculamque erroneam
2 ad celestem reducere patriam. Hodie
filius fabri qui fabricatus est auro-
ram et solem verbum patris per quod
omnia facta sunt forte brachium altis-
simi dei qui digito suo spiritu sancto videlicet
natura nostra iam habente fabricavit sibi
animatam scalam cuius basis in terra
caput vero stabilitur in celo in quo
quiescit deus. Huius scale typum vidit Ia-
cob patriarcha deus descendens in terris
visus est et cum hominibus conversatus est.
3 Hec est ille descensus hec illa scala humilitatis
conversatio inter homines agnitio eius
cata hominibus. In titulis scala beata virgo
est terra enim habet nativitatis caput vero
ad celum. Omnis quippe mulieris caput
est vir. Sed hec quoniam virum non cognovit
caput habet deum unigenitum et patrem qui spirat
in spiritu sancto et tamquam divinum semen li-
bavit filium suum qui portat omnia ver-
bo virtutis sue voluntate cum patris
non naturali contractu de spiritu sancto et
maria semper virgine. Verbum nostrum in ub-
caro factum est incorruptibiliter et habitavit
in nobis per spiritum sanctum cum fit conversio dei
ad homines. Qui potest capere capiat.
qui habet aures audiendi audiat. Abiec-
tis passionibus corporum spiritualibus contempla-
mur. Si enim non nos mensem quod
extra nos est videre non possumus intel-
lectus quod est nos est videamus corporalibus ex-
pectamur divinitas impassibilis que
genuit patrem sine passione filium natura-
liter et eidem sine passione generat
filium dispensative teste doctore d. e. gene-
alogia precessit illi cuius solemnia celebramus.
Ait enim deus dixit filius meus es tu ego
hodie genui te. Hic ad verbum hodie
in eterna generatione non habet locum. Non
enim illi temporalis hodie. Porta illa orien-
talis hodie edificatur per quam Christus ingre-
ditur et regreditur et erit clausa porta in
qua Christus ipsa omnium oriens illi nomen
perfectum habemus ascensum ad patrem
luminum. Hodie spiravit in natura gau-
diorum principe. Letentur celum desuper et
exultet terra in finem moveatur
mare mundi in illo enim generatur unigenitus
qui celitus et divina virtute fulge-
ca habebit mundo et pariet preciosam
margaritam Christum videlicet qui rex glorie
purpurea carnis circumamiciens ad-
veniens captivis predicabit remissi-
onem. Bonum pudicitie et virtutis sua agna quoque
generatur de qua pastor natus redu-
cet ovem perditam et dirumpet tu-
nicas illius veteris mortificationis
arrideat virginitas quoniam nata est virgo
quam ysaias propheta quod habebit in utero et
pariet filium et vocabitur nomen eius
emanuel id est nobiscum deus. Non homo non an-
gelus sed ipse dominus veniet et salva-
bit nos. Benedictus qui venit in nomine
domini deus dominus et illuxit nobis.
constituamus diem sollempnem in
nativitate genitricis dei letare anna
sterilis que non paris erumpe et clama
que non parturis. Exulta Iohannes quoniam
de filia tua puer natus est nobis et
vocabitur nomen eius magni consilii
et salvatoris mundi angelus deus for-
tis erubescat nestorius digitoque com-
pescat labellum deus puer et quod illa
que peperit non mater dei quicumque sanc-
tissimam virginem mariam dei non vult
extra deitatem est non iste hic sermo doc-
trina enim est beati gregorii theologi

O felix copula Ioachim et anne e quibus nata
est uirgo. Uirgo autem ante partum uirgo
in partu uirgo post partum. O solam uir-
ginem et semper uirginem et solam
et sensu et animo et corpore semper uirgi-
nem. decebat quippe castitate uirgini-
tatem pulcherrimam unigenitum luminis
eternalis producere sub patre illius qui
eternaliter natus est qui numquam generans
sed semper genitus cum generanti consubstantia-
lis est et coequalis. O quot et qualium mira-
culorum hec filia facta est receptaculum. steri-
litatis natiuitas pariens uirginitas.
commixtio deitatis ac humanitatis pas-
sionis et impassibilitatis uite ac mor-
tis ut in omnibus quod est deterius ab sorte
atur melior. et hec omnia pro salute
humani generis. Sic enim deus dilexit
homines quod nec per angelos nec per aliam creatu-
ram sed quemadmodum primam formationem ita et
redemptionem per semet ipsum operatus
est. hinc gaudeo exulto tripudio. uenite
ad fontem miraculorum ... leticie qui
aquis refocillatus. Item cytharam sum-
mere ... psallo natali
nostro filia pulcherrima o filia dulcissi-
ma. o lilium natum inter spinas. o nobi-
lissima regia quoque stirpe dauitica patre re-
gum ditatur sacerdotium. te fit legis
translatio patre tenetur sponsus tuus
... sacerdotali dignitate te a
nobis etiam ... in tribu iuda et rosa
nata es spinis iudeis que diuino odore
replesti orbem. O tu de filia et dei mater. Bea-
tus uenter qui te portauit et beata
ubera que compleuerunt te. beata libri que
filio dei ... hodie sancte
nostre salutis initium. iubilate domino
omnis terra cantate et exultate et
psallite. Exaltate uocem uestram
exaltate et nolite timere. dicta est
uobis mater dei de qua nasci uoluit
agnus dei qui tollit peccata mundi. Excel-
tate montes iohannis natura. Et respi-
cite excellenciam specialis contempla-
tionis notissimum enim mons domini nasci-
tur qui precellit omnium collium omnium-
que humano cacumine ac preminencie nec
angelice. unde suis manibus corpus est
ab scisus noluit angularis lapis ...
... que facit utraque unum
humanitate et diuinitate homines et
et angelos gentiles ac carnalem israel
mons dei mons pinguis mons coa-
gulatus mons pinguis mons in quo
beneplacitum est deo habitare in eo ...
dei decem milia multiplex ... nec
letancium dico cherubim et seraphim
sanctorum ... humilitas quam neo fumus
nec caligo nec procella nec terribilis
ignis ... sancti spiritus splendor lucis illuminat.
ibi enim uerbum dei scriptum in la-
pideis tabulis digito id est spiritu sancto. in hac
autem e spiritu sancto ... quia sanguine ...
uerbum carnatum est et tradidit
se ipsum uirtute nostre effectum sanctis
amatorium. Cedat typicum tabernaculum
quod struxit moyses in deserto specio-
sis lapidibus multimodisque uariata et
... illud habitabile tabernaculum. Hoc est
tabernaculum beata uirgo uidelicet non ar-
te humana uariisque labore artificium
factum dei receptaculum filium dei in se sus-
cepit agnoscat se archam incomparabi-
lem archa enim undique cooperta au-
ro undique manna quoque hunc in se sa-
grata aurea mensa et omnia uete-
ra in figura ... tamquam uera primum
umbra uenerabantur ... ...
... hodie uerbum dei per
quem omnia facta sunt quod pater ex corde eruc-
tauit lingua dei spiritu sancto tamquam ca-
lamo scribendum quod datum est
uiro scienti litteras et non legit ... enim

cognouit mariam ioseph sed nec cum
tem instinum. O sacratissima filia
ioachim et anne que potestates et prin
cipatus igneasque theta dominoli stituisti
cum thalami sponsus sancti conseruata ut fi
eres sponsa dei. O sacratissimi fetus qui
maternis portatus in brachiis et po
testatem a potestatibus tremescans
O proles sacerrima que materno pen
dens ab ubere angelorum obsequiis hono
ratus. O soboles sanctissima parta
cum gloria regenerationes generationum
beatificant ut ipsa cecinisti. O ples be
atissima felicium sancti spiritus decor nature
humane eue matris correctio tuo enim
puerperio omnium mulierum ni
tor enituit. sanet et si prima eua per
uaricationis redarguitur et per eam
intrauit mors dum fieret serpenti
credula uerum beata uirgo diuino
ministrans nutui fallacem fefellit
serpentem et uitam humano generi
attulit in corpore tuo. Enim o uirgo bea
tissima que in conceptione uirili non
indiguisti amplexum sanet qui inte con
cipitur et uirtute spiritus. O uirgo terri
gena que conditorem omnium tuis tu
is tulisti brachiis certant secula quia tu
a nobilitabitur natiuitate. Sed cer
tamen seculorum dirimit predestinatum
dei consilium qui fecit ipsa secula et ita
factum est nouissima prima tue adepta ex
ordium natiuitatis uenerabilior ob
datur ta presto claruisti exerte nam condi
tor omnium nostre masse assumpsit primi
cias caro eius e carne tua et sanguis
eius ex sanguine tuo illumque lactasti
tuis uberibus qui prouidet escam
omni carni. O quam ineffabilis et in
comprehensibilis sit altissimi consilia
te deus prouidens dignam se dilexit et
diligens predestinauit et multimis

temporibus produxit ad esse propriam filii
matrem declarauit. fertur itaque quod
contraria contrariorum sunt medicina sed
non ex contrariis contraria sed per contrarium quod
sed quod natum est aptum
superhabundans illius cui natum est
aptum sicut peccatum personum instru
xit nobis mortem sic et summa causa
bonorum per contrarium quantum in natura
passum est reduxit nobis uitam. ubi enim
habundauit peccatum superhabundauit
et gratia. Si enim primum statum felicitatis
obseruassent non maioris ac mirabili
oris conditionis reconciliationis indi
guissent. Nunc autem propter peccatum a
primi cecidimus dignitate. male serui
tes quod acceperamus diuina non inter
ueniente clementia misertus est
nostri deus et recepit ad se quos expu
lerat itaque concordia stabilitetur po
tens est enim qui recepit in consen
sum preterea obseruantes et quam for
nicans fornicata est terra quia et
populus domini spiritu fornicationis abstrauit
a non deo suo qui eum possederat in
manu potenti et brachio excelso qui
que in signis et prodigiis eduxit eum
ex egypto e domo seruitutis pharao
nis dedit quoque sicco uestigia maris rub
ri renis exultare et deduxit eos in
nube diei et tota nocte in illuminatione
ignis et cor eorum conuersum est in
egyptum et factus est populus domi
ni et non populus eius et dilectus non
dilectus. ideirco nunc uirgo nascitur
ante fornicationi opposita deo quoque despon
satur pariter quoque uirum altissimi editaque
qui prius non populus sunc populus
et repulsus ad amplexum admittitur
et non dilectus item diligitur. Ex hac
enim nascitur filius dei dilectus in
quo patri complacuit. Conside. pre

gaudete filie syon super dominum de
um vestrum quoniam germinavit here
mus sterilis attulit fructum letare
anna beatissima quoniam feminam peperis
ti que feminarum mater dei porta lunis por
ta vite hec mulierum dissolut prechu
hec mulieris vultum deprecabuntur omnes
divites plebis hanc reges gentium
adorabunt ferentes dona hanc offe
rens deo in fimbriis aureis circum
amicta varietate sanctus spiritus scilicet ad hornata
cuius gloria ambitus gloria quidem omnis
mulieris vir et ille extra gloriam non
matris dei ambitus scilicet fructus ven
tris sui obeatissima mulier benedic
ta tu in mulieribus et benedictus fruc
tus ventris tui. Tu filia regis et ma
ter filia regis david mater regis dei
benedicta que placuisti domino ad
quem tua semper intencio adque con
tinuum semper desiderium vivebas enim
non tibi iam est christus te nata es unde vive
bas deo christo quem in hunc mundum
venisti ut salutem afferres mundo
ut antiquum dei consilium in carnatio
nis verbis ut et que salvacionis comple
tur cuius affectus divinus in angelica
re colloquiis et huius pasci oliva fructi
fera in domo dei quasi lignum pla
tatum est secus decursus aquarum in
christo tamquam lignum vite quod fructum
suum dedit in tempore suo predestina
to a deo deum in carnatum vitam om
nium. oculi tui semper ad dominum
videntes lumen eternum in circum
scriptum in accessibile manus tue
bajule deitatis genua tua tronus
sublimior cherubyn ac seraphyn per
quem manus debiles genua disso
luta valuere. Tu tota sacerrima
tota calami sancti spiritus scilicet tota civitas dei quam
letificat fluminis impetus fluvius

baptismatum tota sancti spiritus scilicet tota pulcra
tota proxima dei bene enim ascen
dens super cherubim et seraphim
elevata vite dei proxima appararis
O mirabile misterium mulier ele
vatur super cherubyn et seraphyn
quod deus visus est minus paululum mi
nus ab angelis beata erat sapien
tissimus salomon taceat et non dicat nichil
novum sub sole. O virgo deo gratissimum
templum dei sancti spiritus scilicet speculo se conse
cum gemel preciosa margarita. rex
carbunculum deitatis qui vitam dig
netur tangere nostra labium illo pur
gari laudemus hunc cum patre et spiritu
sancto clamantes sanctus sanctus dominus de
sabaoth uni natura deitatis in tri
bus personis sanctus deus et pater eque
voluit intra et extra eternum misterium
quod olim predestinavit adimpleri
sanctus fortis deus dei filius unigeni
tus ex patre primogenitus ante omnem
creaturam nasceretur unigenitus
ex te matre virgine primogenitus in
multis fratribus factus nobis similis su
mens ex te carnem et sanguinem ut
sicut ex patre unigenitus ita ex ma
tre utrimque unigeniti proprietas in ve
niretur. Sanctus immortalis sancti spiritus scilicet
ut robore sue deitatis rem consumptam
conservaret hec enim et rubum moysi
innuebat. Gaude probatica piscina
que quondam semel in anno recipie
bas angelum domini moventem
aquam ac unum sanantem ab infir
mitate qua detinebatur. Iustitie
sui nec a sanctitudine virtutum ce
lestium hente nobiscum te collaudant
cum te miraculorum pelligens fontem
sanitatis tocius orbis non ministrum an
gelum suscipiens se ipsum magni consi
lii angelum qui non descendit cum aliquando

strepitu sed tamquam benignitatis
pluviam in vellus omnem naturam
languidam et ad corruptionem procliuam
ad salutem et ad vitam erigit. Unde et
precellentius salut- sicut certum. Gaude virgo
beatissima super omnes mulieres be
nedicta super choros angelorum exalta
ta nobisque tuis servulis illum quem ge
nuisti redde propicium, dignique terrenorum
vanitatem posse despicere et ad cele
stem patriam dotis meritis virtutibus
sine labore quos nos perducere digne
tur qui ex te natus est dominus noster
Ihesus Christus qui cum patre et spiritu sancto vi
vit et regnat deus per omnia secula se
culorum amen.

Vita marie.

Hanc regulam beata virgo sta
tuerat ut a mane usque ad horam
terciam orationibus insisteret a ter
cia usque ad nonam textrino se operi occupabat
a nona vero iterum ab oratione non rece
debat quousque dum illi angelus appare
ret de cuius manu escam accipere sole
bat et melius meliusque in dei amore
proficiebat. Fiebat ut in vigiliis in
venitur prior in sapientia legis dei erudi
cior in humilitate humilior in carminibus
davidicis elegancior in caritate gracio
sior in puritate purior in omni vir
tute perfectior erat enim constans im
mobilis et cum tota die melius ac
melius transisset. Hanc irascentem
nullus vidit hanc maledicentem
nullus audivit omnis sermo eius
ita erat gratia plenus ut cognosceretur
in lingua eius deus semper in ore
eo servitute legis dei permanebat
et erat sollicita circa socias suas ne
aliqua excederet in ullo sermone pec
casset ne aliqua in risum vocem suam
exaltaret ne aliqua in iniuriis aut
in superbia circa parem suam existe
ret. Sine intermissione benedicebat
deum et ne forte in salutatione sua a
laudibus domini tolleretur si quis e
am salutabat illi pro salutatione deo
gratias respondebat. Denique primum
ab ipsa exiit ut dum salutant homines
deo gratias dicant. De esca quam a manu
angeli accipiebat ipsa reficiebatur
quam de pontificibus accipiebat tem
pli pauperibus erogabat. Cotidie vi
debatur ei angelus loqui et quasi karissime
obtemperabat ei.

Incipit tractatus maximi episcopi de anima

Quoniam omnia que sunt sensu apprehenduntur aut
intellectu indagantur. scolastica ut rei
que non sensu uel intellectu perscrutans primo
an sit rimatur. Post quid sit scru
tatur. deinde qualis sit. tandem
quare sit. nos etiam de anima pertractan
tes an omnia premittemus quo iudicio
sensuali scilicet an intellectuali hoc sit indagari.
post vero perquirem monstrat
esse. Deinde consequenter quid cognoscitur
quid sit substantia seu accidens. Tandem qualis
sit corporea uel incorporea. simplex an
composita. mortalis seu inmortalis
rationalis an irrationalis. et sic quare sit. Post
hoc quomodo cum sit simplex diuiditur. ac
sic diuiditur mouetur et operatur
ad se ipsam. Deinde quare se colligens circa
finem in quo sit ad ymaginem dei
et similitudinem ad ultimum discutiemus
ipsius ponentes. Ex quo etiam
quare ut relatum est sensu comprehendun
tur uel intellectu. Sub sensu autem ca
dencia sensuum habent ad sufficiens
argumentum. Corporalia statim cum sen
sui presentes applicantur in nobis
imprimunt fantasiam. intellectui autem
inuestigabilia non per se sed per effecta
cognoscuntur. Anima utique cum substantia
liter sit tamen non cadat non per se sed per effecti
bus recte cognoscitur. hoc est non ex
suis sed ex hiis que ex eam tamquam
virago inuestigosi dei

Corpus nostrum moueri ne ab intrinsecus
aut ab extrinsecus et quod ab ex
trinseco non moueatur patet cum
nec attractu aut inpulsu ad instar
inanimatorum agitetur. moueri igitur ab
intrinseco. nec tamen uel sicut ignis
qui non desistit a motu

Corpus uero exanime factum cum sit
mortuum moueri non potest. Si igitur ab
extrinseco non mouetur uel ut inanima
ta nec uel tamquam ignis. patet igitur
quod ab anima moueri que uitam
donat eidem. unde si corpori uitam donat
anima in se utique ex se uiuens consistit.

Quod autem substantia sit anima sic probatur.
Substantia est que cum sit unum et idem numero
per partes contrariorum est receptiuum.
anima uero sui naturam non deserens
scilicet hoc uirtutes ac uicia secundum diuer
sas suscepit partes. anima igitur est substantia.
Item si corpus est substantia quomodo dandum quod
uiuificatur ipsius substantia non sit. nisi forte
quis dicat non ens esse causam entis
existentis et ipsum corpus causam anime quod
sine ipsa non consistit ab ea diuisum
corrumpitur

Quod autem in corpore sit anima de cetero
patet ex eo quod est in corpore
superius est monstratum. Sed oportet scire
quomodo sit in corpore per totum an in
aliquo latere. si in latere fuerit et
secundum te est corpus. totum corpus
quod uiuificat non erit animatum
cum habeat animam in parte sui et
non in toto. si uero per omnes partes
corporis fuerit cum secundum te sit corpus
tumorem faciet in aliqua. quod autem
anima corpori unita non inferat et tumo
rem patet quia cum recesserit ac corpus per
mortem antequam corrumpatur corpus
non magis attenuatur quam antea
fuerat dum esset cum anima. Item
si anima corporis est aut ab extrinseco mouetur
inpulsu seu attractu aut intrinse
cus mouebitur ab anima sed nichil vi
demus quod eam moueat uiolenter
quod autem anima sit anime que eam moueat
intrinsecus nec locum quidem habet. Verum
quod per animam ab intrinseco mouetur est corpus

Incipit tractatus maximi episcopi de anima.

anima vero incorporea est que in-
tus illud movet. Item si anima
est corpus qualitates sensibiles ha-
bebit et corporaliter nutrietur. non autem
nutritur corporali cibo sed verbo nec etiam
qualitates eius virtutes et quantum
in se cadunt sub sensibus sed anima ope-
rante in corpore apparent. demonstratur
autem quod anima sit simplex per hoc quod
monstratum est eam esse incorpo-
ream quod est compositum ex diversis constat
et quod ex diversis visibile et quod visi-
bile sensibile. quod vero sensibile est cor-
pus. Simplex ergo anima est eo quod incorporea.
Simplex autem cum sit procul dubio
immortalis erit quia entia in se consi-
derata corrumpentia non sunt alio quam
in esse provenire haberent que non corrum-
pitur aliis utique corrumpuntur. Anima autem
corrumpitur quod est compositum ex diversis
quod autem ex diversis constat compositum est
quod et resolubile. resolubile vero corruptibile
corruptibile autem mortale. anima autem
cum sit simplex irresolubilis est.
Irresolubile autem incorruptibile et
incorruptibile immortale. ergo anima im-
mortalis. Item aliunde et non in-
natam habens virtutem vivificativam
tamdiu habet permanere quamdiu
ab illa virtute in eo operante contine-
tur. cum vero cessaverit operari in eo
deficit et ipsum. Quod autem non ali-
unde sed innatam habet vitam semper
esse et vita privatur. vivere autem in-
natum est anime sicut ternario disparitas
et igni caliditas. unde etiam corpori
assistit vitam. quod autem in se vitam habet
mortem non habet incurrere quia quod vero
unum contrarium in se habet innatum alterius
susceptelam non habet sicut ignis ca-
liditatem habens innatam frigidita-
tis non est receptivus. anima vero cum

in se vitam habeat innatam impercep-
tibilis est mortis. ergo anima que cor-
pori donat vitam immortalis est.
Quod anima nostra sit rationalis et intel-
lectualis perspicuum est et primo
peractium inventione que utiles
sunt in vita nostra que viciose seu inuti-
liter non sunt ad vitam non tamquam
a casu absque ratione provenerunt. Si vero
perficiunt artes utilitatem vite
quod autem utile laudabile et quod est
laudabile rationis est opus. hee autem ab
anima sunt reperte. rationalis ergo anima que has
dignoscitur invenisse. Item cum
sensus nostri non sufficiant entia per-
scrutari liquet animam nostram esse ratio-
nalem. nam sufficienter non possumus
entia sola sensus applicatione cognoscere.
Unde in eorum noticia voluntas bruta-
li sensu errare quia figura
equalia et colore similia sed in natura
diversa. sensus ratione carens electionem ig-
norat. Unde si sensus ratione carens fa-
ciunt in nobis fallacem entium no-
ticiam. Primo enim utique verum cum sunt
perscrutabilia sicut verum est sensibus
perscrutabilia alia utique erit virtus
sensibus perspicacior que ea perscruta-
tur. quod si perscrutari nequiunt nobis
non erunt aliter nisi prout oculo conspi-
ciuntur. quod autem investigari queant
patet per hoc quod ex singulis
congruentem elicimus utilitatem
et iterum ad que volumus varia
inusitas ergo a nobis entia dignoscuntur.
sensus autem ratione carens de eis in-
directe opinatur. erit utique intellectus
ratione discutiens universa et per verum
est singula in noticiam deducens.
Judicium vero rationalis partis anime est.
rationalis ergo anima. Item per hoc quod
non prius in nobis ipsis depingam quam

ducatur in actum hec autem quid
aliud est quam dignitas anime. slam
non advenit ei intellectus ab extrinse
co seu eventum sciencia; ipsa tamen
per suas subtiles meditationes eu
cum exornat et ideirco tem primo in se
ipsum stringit et sic tandem deduc
ad actum precogitatum. enim anime
nichil aliud est quam racione agere unum
sa anima in hoc distinguitur a sensi
bilis ergo est

Propterea hec denique est anima ut
per sistat ac glorificet benefac
torem et ad hoc eius sunt eorum quidem
in vertibilis sunt operationum vero i
lonus se excens. nature racionem que
ad ymaginem et similitudinem collative ope
rationis qua ad similitudinem eum du
cat in intellectu loquia electione conversa
ad intronabilitatem racionalis sed prout
eo exigit ab ea curam gerat subiec
ti corporis et ducat ad melius

Dividitur autem anima in vires
sui perfectivas virtutes in
tellectualem. scilicet que libere movetur sua
electione et animalem que naturali
persistit   in hiis que bene sibi
dividuntur autem intellectualis quidem in
virtutes activas et speculativam que in
tellectus appellatur et operativam que ra
tio nominatur. Animalis vero in passi
vam in eam. scilicet que non est sibi racione vita
sed sibi divina gratia que est super animam
vivere et in eam que sibi nobis est quasi
est ad bonum illam vivere. Opera
tur autem anima sua intellectum quidem
movendo in intellectualem virtutem suam
sapientiam ac totaliter et invariabiliter
motus suos omnino ad deum con
servando sua racionem vero regendo ani
malem virtutem suam sciam et
animalem virtutem operatum pure

intellectum coniungendo et inseparabi
les esse monstrando illam principalem et si
milem de deo acquisitam sciam per
virtutem. Item recipit anima sua
eam partem que sibi racione non est. scilicet
sibi spiritu sanctissimo tamquam eam sciam
de gratia esse semper slam sine superna
gracia omnia que sunt sibi incipere
sua racionem sua sibi a essent etiam et sum
encia. sua vero eam que sibi nobis est
collatio motu speculative et opera
tive scilicet iterum semper bonum esse. In
tellective autem et totaliter ens anima
lis virtus anime qua recipit ante la
ta super dividitur in alia ad intellectum et
racionem ut per hec commodius anima
dirigatur ac stabilius esse monstratur
animali virtute intellectu et racione eorum
considerare slam neutrum eorum ani
malis est ex se sed nec non ad utrumque se
ipsam pertinere quod intellectus quidem
virtute sapiencie speculativo habitu
secundum operum scientie directus ad vi
tatem perplenam et interminabi
lem sciam ducitur. Racio vero virtu
te scientie operativo habitu salutifere sua
operationem virtutis ad bonum per
fidem terminatur quam animale vi
tute racione unionis ad animam ypo
stasice coherens cato alea in tam rece
pit aqua augmentum que racioni non obe
diunt. et sensum a quo est fantasia
nec non et abambabus hiis partibus con
motam concupiscibilem dico ac iram sci
que obediunt racioni unde vita et sen
sus et que aliter passive partis scilicet animalis
virtutis anime proculdubio. que eadem
autem sua suam virtutem animalem
racione ypostasice unionis ad eam tenent
ad virtutem sensibilium noticiam
capientem habet sensum examinato
rie formosum se eligens ad eorum

ut s[ecundu]m

uis· videlicet· visibilium· audibilium· o
dorabilium· gustabilium· palpabilium.
Eodem etiam modo s[ecundu]m intellectua
lem a deitatem virtutem intellectu
alium h[abe]t intellectum qui per totum tru
tinatur bonum ac malum quare
bonum s[cilicet] unum illud tamquam initio
carens sicut ante omne seculum
aut tempus est natura boni· ma
lum s[cilicet] aliud vero tamquam inceptum
quia malum ad principium sui h[abe]t mo
tum intellectualis extra naturam quod
solum cogitare oportet et quod solum
cogitare non convenit· quod solum efa
ri oportet et quod solum effari non competit.
quod solum fieri oportet quia et si intellectu bonum
non sit plasmatum de gratia tamen iustum
fieri a nobis propter sui clementiam ad
factores suos et efatores ac meditato
res deificandum et quod solum fieri no
licet quod incorruptibile sicut semper
est bonum numquam carens exuberare con
servans omnes ad quos devenit et
quod corruptibile sicut natura ma
li est corruptionem numquam in ullo habens
esse. Et quemadmodum per sensum fit fanta
siam in circumspectum certa encium
apprehensione movetur opinione
boni aut mali in iusta s[cilicet] estimatione
desideratiua et irascibilis eodem
modo per intellectum s[ecundu]m mentem fan
sia circumscepta mota circa ymagi
natum rationem. Et rationalis super h[ec] acta
estimatione efficitur propter quod utrumque unum
et perfectivum anime virtutum intellectua
lis et animalis· scienciales et affective
vel appetitive virtutes reputantur.
Sciales quidem sunt s[cilicet] intellectus mentis
memoria estimationis rationalis circa encia.
de deo vero supra rationem fantasia et
sensus/ex quibus intellectualis virtu
tis sunt intellectus et mens animalis vero
fantasia et sensus/virtusque autem
estimatiua nam rationalis est irrationalis
quos per eas operatur animal/intellectus
autem per alias· iiii· scienciales vir
tutes superincedens s[ecundu]m natura
lem contemplationem rationes factorum et
in eis perquirens benignitatem
dei quam h[abe]t ad singula efficit in effabi
lem scienciam de deo tamquam de causa
omnium/Affective autem seu appetiti
ue virtutes sunt tres· ratio· irascibi
lis et concupiscibilis ex quibus intellectu
alis virtutis quidem est ratio· animalis
vero irascibilis et concupiscibilis
Ratio vero ceteris appetitivis vir
tutibus prestans concupiscibili s[cilicet] et irasci
et earum desi
derium rationale et naturale facit ratio
nale et sicut agit opera virtutum
utramque ad se convertens tamquam
anima per concupiscibilem bonum affectando
tamquam desiderabilium fiet quamvis
ad punctum propter fragilitatem car
nis delectationem non bonum esse credi
tur· malum vero irascibiliter re
fellendo et si ad punctum propter carnis
delectationem bonum esse putetur.
Logos grece in latina significat ratio
et verbum est et ratio et supputatio et
causa unius cuiusque rei per quam ipse singula
que subsistunt quod logos grece uocis
iberice significat. Et logos autem
ad bonum intus persistens per ver
ba et exercicia in corpore manifestatum
logos simplex quo ad localiter logos in
trancuum vero quo ad opus forinse
cum esse monstratur hec autem
appetitive et naturales vires anime
naturis s[cilicet] irascibilis videlicet et con
cupiscibilis cum antistite earum
ratione s[cilicet] per quam afficitur intellectus per
ficiunt sunt voluntati anime. Est

Marginal notes:

q[uod] o[mn]es q[ua]tuor virtutes affective sunt appetitive

q[uod] significet logos.

Q'd sit uoluntas.

Quo uoluntas diuidit.

Q'd a[n]i[m]e nutritiua.

Vires a[n]i[m]e attractiua.

Scia vocat q[uo]d?

Q'd prudencia.

Q'd logos.

enim uoluntas appetitus naturalis
et r[ati]onalis a commu[n]i c[on]silio p[ro]cedat
intellectus quia hac uoluntate col
lecta naturaliter substancia appetit
esse et uiuere ac moueri s[ecundu]m intellectu[m]
et sensum desiderans uitam natu
ralem et completiuam existenci
am que uoluntas et uolibile des
cendens ad .x. appetitiuas uirtutes
noscitur dilatari que sunt uolic[i]o.
questio. potestas. tractatio. collatio.
iudicium. consensus. p[re]lectio in sul
tus et actio manualis. Per hanc autem
naturalem et r[ati]onalem appetitum
animalis uirtutis [et] c[on]s[er]uatione p[er]fi
citur anime corporisq[ue] nutritiua q[ue]
in uirtute attractiuam receptori
am. c[on]stitutiuam nutritiuam spiritualis
et corporalis diuiditur de qu[ibus] q[uo]n[iam]
pueri medici tractauerunt.

Anime autem nutrimentum est logos
cuiusq[ue] in quo per in spiritum ali
mentatur. semina scia aqua h[abe]t bo[n]i
uite. h[e]c autem est attractiua que est
uirtus est prudencia r[ati]onem uitas
disciplinas desiderans contempla
ri que sunt uere encium apprehensiones
intellectus unde desiderium h[oc] prudentia
dicitur eo q[uo]d in noticiam eiusq[ue] nature
logos faciat deuenire cui uirtus [et]
prudencia inducens in notescens hec
anime s[ecundum] naturale desiderium su
perstans p[er] pneuma quid ab intellectu
genitum p[er] sensum uero [illegible] u[er]si
bile r[ati]one operis. uerum scibili quidem i
uisibilis s[ecundu]m opi[ni]onem autem contribi
lis dignitas r[ati]onis q[uo]d est uere deside
rabilis boni per opera[ti]ones r[ati]onalis spe
culationis spectatiuum animi et hec af
fectuose desiderans p[er] hec in se pruden
ciam unificat. Unum logos perfecte
nature uiua prudentia eo q[uo]d uehem

ti affectu prudenciam unificet a[ppe]l
latur. unde uiua prudencia habitus
quidam est r[ati]onis anime tamq[uam]
determinatoria quedam uirtus ipsi.
Ex quo uero irascibilis natura
liter inde est desideratiue. a[n]i[m]a p[ro]ut
relatum est per concupiscibilem
bonum desiderans s[ed] p[er] irascibilem
malum repellit per q[uam] ad inuento
ri malorum in unico resistens s[ed]
op[er]acionem bonam per r[ati]onem uirtutis
resistendo in carne operatur per q[uam]
malum ei p[ro]ponit malignum. Vin
dictus nature logos fortitudo dicitur
eo quod per eam anima bonum ope
tur in carne per irascibile repellen
do malignum ac allidendo. hec autem
fortitudo tamq[uam] per pacienciam
corporalem afflictionem que s[ecundu]m r[ati]onem
fit ad anime purgationem in spiritua
lem delectationem conuertens spe
future retribucionis [illegible] tamen sub r[ati]o
r[ati]onalis nutrimentum anime est op[er]o.
tamq[uam] per hec omnia p[re]dicta tres
uires anime dirigens. hic in bono
eis contestans et in hoc digna uniuersis
tribuens iusticia appellatur et sic
tamq[uam] omnis malignitati s[ed] u[ir]
tutis defectiue seu excessiue eiec
tiuus expulsiua quedam superflu
itatis inutilis inmutabile firma
mentum est anime in bono.
Sic supramemoratas autem scibiles anime
uirtutes intellectus quidem uirtus est spe
culatoria. mens autem meditatur et p[er]
spicacia opinionis ex principiis in conclu
sione deueniens. Sanguinem p[ro]prium m[en]
tis est uiam aliq[uam] transcurrere
non in rei noticiam deducentem.
Meditatur autem sillogistice ex
principiis ad conclusiones et r[ati]ona
lem perficit estimationem. sic r[ati]onalis

est ac rationalis. Rationalis estimatio est seu proveniens secundum mentis instinctum vel sillogizans de aliquo certitudinaliter tendit. Irrationalis non per sui receptionem in medio intruducta autem absque eo a solo sensu seu a fantasia tamquam a re extra non est. autem estimatio solum de hiis que sunt nobis sensibilia sed de hiis etiam que sunt nobis non sensibilia et ubique. Est autem vera cum ad finem fuerit autem secundum rationem tamquam que actualiter in universitate omnium est suum finem in illum supra rationem tamquam ab eo quod excelsius super ipsum est. Falsa vero quando secundum solum sensum fuerit preter rationem. Similiter quod sensu sicut ut putatur in bonum irrationabiliter estimatur animam corrumpit et carnem etiam sepe secundum rectam rationem tamquam contrarium corrumpens aliud contrarium. Est autem fantasia virtutis passio ymaginative vel per sensus inanimatam impressa. Organum autem in febre sensus hanc fantasiam est sensus per instrumenta sensuum ymagines representata ei sensibilium instans. Sensus autem ad exteriora effunditur fantasia vero intus habet sedem. Similiter sensus presentem rem solum quando apprehendit agnoscit. fantasia vero a sensu ymagines sensibilium recipiens in se ipsa eas imprimit propter quod in illius passivis applicatur ipsa fantasia. Intellectus quando in intus habet quod apprehensivum, passivus vero quia ymagines et non absque ymaginibus cognoscit. Est autem sensus quinquepertitus, scilicet visum et auditum, odoratum, gustum et tactum. et sensus quidem fantasiaque secundum irrationalem estimativam particularia percipiunt. reservat autem fantasia que per sensum suscepit

propter quod etiam fantasia denominatur quasi fons visionum vel ymaginativa eo quod circa ymaginationes versatur. Dictum de sensu et fantasia et irrationali estimativa. Similiter sensus tamquam particularis scientia solum cognoscit ostensa nichil reservans. fantasia vero nichil cognoscit sed tamen reservat quod sensus cognovit. Similiter et ipsa scientia particularis est. Hiis autem ambobus contexta est irrationalis estimativa. Irrationalis autem estimativa est simplex scientia et subita ut cum quis extranea opinione induxerit de re aliqua causam ipsius ignorans ut cum mortalem dixerit animam demonstrationem cum immortalitatis ipsius ignorat. Propter tertium particularis scientia dicitur quoniam res per sensualis sensu apprehenditur aut futura ymaginatione seu que ab utrisque provenit irrationali estimativa. Similiter sensus tamquam particularis scientia a qua de illa re irrationalis estimatio consurgit que utique apprehensio geminum habet particulare veniamen unum experientia aliud vero in [illegible] applicatur. Est autem intelligentia apprehensio aliqua de re ventura per labores. Estimatio vero apprehensio est de aliqua re ventura [illegible] adicentibus seu ascribentibus. Dictum quod in certam artem grammaticam dicunt et certitas. certam vero solam dialecticam quia ipsa sola noticiam habet de universalibus [illegible] evenium. Cum autem ut dictum est gemina sit apprehensiva ventura. una scilicet per experientiam altera vero per estimationem exercis compositis actualis et verbalis ars. Similiter exploratores que ad finem utilia sunt invita exercens. Sed actum quidem ex

ymaginativa

[illegible] fantasia retentiva

Estimativa irrationalis

Intelligentia

Estimatio

De dictione grammatice et dialetice

Apprehensiva duplex

De experientia

ptum aut fm sermonem in tima
tum. Suãaȝ composita est exue
natõnibus exuti sad finem confe
rentes in uita/est autem in certa
tamqm p particlaribz cõdescendes
que nõ semper sic hñt s3 alterãt
ex quibz uses eneium sermones
colliguntur fm certam sciam q̃
in fallibilis scia est tamqm pluri
bus condescendens que semper
hñt sic ee et nuqm variari fm qd
uera extimatõ ⁊ certa scia fm me
tem quidem rõalis fm intlm v
supra rõm. Item rõalis aũ pposita
sice sensibili cor suo iuncta eo qd iũ
libus est cõnexa. solo intllu intlle
tualia nõ possunt intueri. Vñ ppt
hoc intlle uidet per sensum. et sic
intlliũalium et sensibilium inter
medius est sensus extior fantasie
fm mentem circa sensibilia operatur
ut per diuersa discurrens animã
per mentem in contemplõni in
tlliũalium deducatur. Iam mens ut
dcm est fantã est circũscripta. intõa
lem estimatõm que alia est facit
rõalem. hec autem estimatõ. s. rõa
lis uersa cognoscit cum uidelicet
singulorum cognoscendo rõalem
estimatõm ee dicitur pclusionẽ
intis factam sensum. ut derelicq
opinans cum illius rei rõabilem p
tulerit ut qui dperit animũ immor
tale pferat inmortalitatis demõ
stratõnem sic. quod totaliter nõ est
in mortale. aũ pse nõ aũ uticq in
mortalis. ut anima incõposita est
et incõpositũ indissolubile indis
solubile uero inmortale aũ utiq
inmortalis erit tamqm ppt es
mentis/mens uero fm cum nos
cit. s. uersa cognoscẽdo uidelicet
cum singulorum tamqm ex ap
missis per sillos in cõclusiões de
ueniens causam eorum estimati
ua faciendo/intllus aut sup cum
tamqm simplici applicatõe absq
ullo sillo supra rõm cognoscens
per fidem unde ab estimatõe qui
dem rõali que a mente est puenit
phys scie rõalis demõstratiua ac
scia quidem rõibus astruens dicto
rumq colligens ueritatem manife
stior ac certior est cognoscens enim
apparet sunt fm q uides oim ee et
motus durabilitati scz donator ob
suam benignitatem ee mõstrat
ab ea uero estimatõe que supra rõm
fit a solo intllu fm artem actiua sc
scien perficitur significatiua et
pfctiua quicq in scia operans silencio
operans ac persistens in dei mist
riis indiscibilibz ineffabilis mist
cusq fm quod ueritatem querens
negatiũ theog theologia per remo
tõnem eneium facta eum pouit
qui est remotus ab entibz et sic q
quicq sciales uirtutes aĩe. Dce
uero appetitiue uirtutes eundem,
sic. primus est volitõ quequidem est 1
appetitus naturalis et rõalis ee ne
cessarium ad cõferens super ymaginã
tõe seu sensu rei alicuius que sub
nobis aut nõ sb nobis seu oĩa in
posse. Sub nobis autem sunt ex
pariter prouenit tõo. i. q̃ et sũe
qualiter possumus nõ sb nobis uo
casualia impossibilia aũt que nullus
adipiscatur umq et si neiximũ ter
velit est aũt tractatõ appetitus sol 2
lic adipiscendi simplr volitũ rer
que sũ sb nobis/collitõ vero est ap 3
petitus disquisitiuus facultatis et
comodiositatis ppt adipiscendo vo

volita eorum que sunt in nobis. Et que
quidem eque possumus et attemp-
tare. Nam de hiis que sunt in nobis sunt
non de hiis que sunt sub potestate
rationis nos non conferimus, sed nec
simpliciter de omnibus que sunt in nobis
et que sunt a nobis possunt conferimus,
sed de hiis que incertum habent finem.
3 Iudicium etiam appetitus est se-
lectivus eius quod secundum collationem
4 melius fuit. Consensus autem
appetitus est eorum affectus que sunt in
nobis. Nam appetitus affectans per
collationem diiudicatum consensus dicitur
a quo provenit prelectio. Unde rationem
quam habitus naturalis habet ad opera-
tionem eandem habet consensus ad pre-
5 electionem. Est autem prelectio ap-
petitus collectivus eorum que sunt in nobis
secundum affectionem et selectionem eligens hoc
7 pre illo. Impulsus vero est appetitus
post prelectionem movens ad opus.
8 Affectio vero appetitus est conserva-
tivus tamquam finis naturalis et ratio-
nalis desiderii. Ex hiis autem om-
nibus speculativus et affectivus, id est operati-
vus, virtutibus naturalis quidem et
rationalis partis anime sensu fantasiaque
existentibus, nec non concupiscibili
et irascibili; intellectualis vero in-
tellectu mente et ratione ambarum que ex-
9.10 istimativa et volitive. Sed et que-
evenit propter quod si rationales fuerint et natu-
existimativa anime existente et
voluntate ipsius existente virtuo-
sum. Et regularis quidem appetitus
fuit et ad bonum; viciosa vero si
rationalis appetitus fuit ac ad malum.
utraque vis appetitiva naturalis et
brutalis partis anime concupiscibilis
scilicet et irascibilis universaliter sub-
dividitur effective concupiscibilis

quidem secundum adipiscentiam sitam et
putationem cupite rei in delectationem
et tristiciam. Nam concupiti appli-
catio delectationem, putatio infert tris-
ticiam. Bonum quidem prestolatum
concupiscentiam, presens vero inge-
rit delectationem. Non bonum autem
expectatum timorem inducit et
sic cernuntur de bonis quidem veris
seu apparentibus concupiscentia et delectatio,
circa non bona vero timor et tristi-
cia. Dividitur autem tristicia secundum effec-
tum in iiii: scilicet in agoniam, et suf-
focationem, in invidiam et compassionem.
Est autem agonia tristicia gravans
et perturbans circa inexpectatos
eventus. Suffocatio etiam tristicia
est vocem auferens a verbis in quibus fu-
erit, eo quod ad profundum cordis recto se
recipiat. Invidia vero tristicia de bonis
aliorum. Compassio autem tristicia de
aliorum malis. Malum est autem
omnis tristicia de sui natura; quamvis
vis autem compatiens de aliorum ma-
lis extollitur tamen non directe vel princi-
paliter set consequenter post temptatorem
temptationem. Unde speculativa in
hiis in nocte persistit. Nam deo se
ipsam adiunxit et ab hiis omnibus
abstraxit et sic quidem presens malum
tristiciam, expectatum vero ingerit
timorem quod in sex subdividitur
scilicet pigriciam, reverenciam, verecundiam,
admirationem, stuporem et tedium.
Est autem pigricia timor futuri
laboris. Reverencia vero timor super
expectatione vituperii. Verecundia etiam ti-
mor est super [illegible] de gestis. Ad-
miratio est timor ex magna ymagina-
tione. Stupor autem timor est ex vehe-
mentibus auditionibus sensu perceptis.
Tedium vero timor est non adipiscendi

Quomodo iiii affectus oriuntur de concupiscentia
Quid faciat delectationem et tristiciam
Quid faciat concupiscentiam
Quid timorem faciat
Tristicia in quot subdividitur.
Quid agonia
Quid suffocatio
Quid invidia.
Quid compassio.
Quomodo differt tristicia a timore.
Timor in quot subdividitur
Quid pigricia.
Quid reverentia.
Quid verecundia.
Quid admiratio
Quid stupor
Quid tedium

Nam cum timentur non adipisci tedi
nos et hec quidem est concupiscibi
lis virtus anime que in actu prorum
pit effusione spirationis circa cor
unde concupiscencia est effusio spi
rationis circa cor super opinione
boni. Irascibilis etiam secundum opinio
nem triplicis triplex subdividitur in iram
scilicet que amaritudo dicitur et furorem
ac insidiationem. Est autem irascibi
le hominis ad opus principium et motiuum
scilicet irascibilis mota que amaritudo
appellatur cum quis per intermedi
am personam alium affligit. seu a
maricatio ut cum per seipsum insurre
xerit iratus. Furor autem iracio est
inveterata que eo quod perduret et
in memoria se conseruet sic est appel
lata. Insidiatio vero ira est que est
explorata tempus pene et hec etiam
a perduratione sic appellatur et hec
quidem est virtus irascibilis anime que
in actu prorumpit ebullitione san
guinis circa cor unde ira est ebullitio
sanguinis circa cor super expectatio
ne mali. Adeo triplicem anime
motum secundum intellectum scilicet rationem et sensum
de quo primo dicit quod exercetur ad fan
tasiam que secundum intellectum et rationem circum
specte mota fuerit transmittens in se
superficialem varietatem. Ex quo
autem ut predictum est anima generaliter
liter in celestialem diuiditur et anima
lem pars vero intellectualis est intel
lectus et ratio anime autem sensus. ergo
ter trinum generalem motum secundum in
tellectum et rationem et sensum. Nam non
anima secundum sensum superficietenus ex
piendo rerum varietatem et sic eam
transmittit ad fantasiam que cum at
tenta reddita fuerit secundum intentionem non rationem
desiderio contemplatorio rationalium

et sic de deo tamquam omnium conditore
dispositore ac iudice rationalem esti
mationem facit ac veram secundum quam
subiectu brutalitati et supra intellectualitati
contrario anti subiicite irascibilis et
concupiscibilis opera virtutum
exercet. Nam contemplatiue et ac
tiue mouetur secundum rationem virtute
scilicet que appetitus est genuinus ratio
nalium et sciencialium doctrine
subiectus et brutalitati et supra intellectu
alitati gignus. Non etiam secundum intellectum
anima supra rationem operationem spiritualem sus
cipiens carismatice de deo premotio
nem omnium veram estimationem
Nam motus ipsius qui est secundum in
tellectum simplex est et in compositus secundum quod
circa deo supra se tamen mouetur nullum
habens aliquem sibi existencium propter eius
remocionem deuenit in noticiam
ipsius motus vero anime qui est
secundum rationem quia per se iam in diffini
tatem persistit in cognitiuis est diffi
nitoriis secundum causationem scilicet esse et mo
diuersitatis est enciam propter hec enim
non quod sit esse in cognitus sed
solum quod operatiue sint decla
ratur tamquam conditor dispositor
et iudex singulorum. Nam ex omnium
esse causam eorum querentes per ea
comprehendimus quod est sic enim
confitemur esse conditorem. Ex
motu vero rerum conditarum esse
singulorum invariabilem propriumque ge
neris receptitatem ac receptitatem
inuertibilem ordinem conspicien
tes collectorem ac confirmatorem ad
unionem inestabilem ad unionem
omnium dissimilium et que constitu
tiones intelligimus. unde eum dispositorem
tem esse intelligimus. Ex diuersitate
quoque encium in utroque singulorum

Unde generatur concupiscentia
Quid concupiscentia
De irascibilis quot sunt diuisiones
Quid ira ut irascibile
Quid furor
Quid insidiatio
Unde generatur irascibilis
Quid ira
De motu anime
Quis motus anime secundum sensum
Quis motus anime secundum rationem
Quid scientia
Quis motus anime secundum intellectum
Quis motus anime secundum rationem
Ex quibus cognoscitur
Ex quibus cognoscitur
Ex quibus cognoscitur

cum s'ba pari sub sistencia natu
talem uirtutem continentes to
tum singlorum sapientes distincte
cognoscimus ee deum unde sans
enim iudicem ee sm hunc totalem
motum anima naturalis mota et
non solum sm hunc naturalis o
mnium uirtualium que in ea sunt totes
manum que est concupiscibilis in bu
tus ad plem petrandam et irasci
bilis extinendo corrumpencia
sollicitus de corpus sumendo ac sm
sensum distribuendum prout cuique in stru
mento sensus competit perceptibilis
tus sensuum ymaginem respondentes
des es - s ei qui solus omni ei digeste
quam ~ i in - depingentes certam dis
positionem - ei n iudicium que in se ipsa
sui certum sciam singulum hor
tando perfectam electiue coniectum. Ut
motus eius qui sm sensum est
compositus est sm quem formam secta con
gens tamquam per quedam effigu
rationes singulorum sensibilium in se
ipsa ministicat sensuum ymagines
et figuras totali uirtute in terrne
dei omnino practicus ad rationes prin
cipium eleuando. Ssam primus motus
eius per sensum sm intellectum ad
sensibilia meditando applicatur me
ditando vero ad ad spiritualiter directa
meditatoria dicitur que si perdura
uerit et animam impleuerit me
ditando uerando nominatur. Veritando
uero persistens super idem affi
gens ac diiudicans scientia vocatur
scientia quoque dictitata in stilo apium
efficit applicatum logos in trane
um quod est motus anime conseruati
uorum sensus in totali absque ullo sono
quod cum per linguam vocem in
duerit nunc festatiuum applicatur

Et sic anima - sm diuersitatem
sensibilium formarum figurarum
quam uarietate originum encium
singlorum uirtute totis ad imperceptibi
lem simplicem et uniformem sm
intellectum colligens aciem mentis solli
ulo cause omnium cogitatrix ei ad y
maginem ipsius in formite que a ide
in se rei principalem theorgium
gerentur sm affectum perpetue ei quiete
est ei perfectam adherens decreto
solo intellectu simpliciter et imperce
ptibiliter mota circa deum parte
qualitatis quam carente nec non et uni
fulgentem perficit sciam omnino nullo eua
num iudicio qualis esse sit seu ypo
tosice conditor et dispositor ac iudex
singlorum ob sui superremotionem con
prehendens quod solum esse eius tum et sic
inter terminos se ponit dei - s et eorum
que post deum eius tamquam supre
moti et omnino in accessibilis et perfecte
nullum quam apprehensibilitatem seu
attingentiam pacientis. Horum
uero tamquam apprehensorum et af
fluentium intellectualis scientie perfundata ac
in feruis meditatione esse monstrata
quod sit ad super hec firmiter et uere
cognoscens. Ssam qui sm sensum mo
tus compositus anime ad diuersitatem en
cium partitus ac deuiatus natura
li diffinitione singulorum et multiplica
tus ob multiplices eorum rationes sciam
perficit theorice naturalis sm quam in
tellectus perfectorum sensibilium de formis -
tantum uirtutis sm ymaginem quinis
formam sm sensum ad imprimendas
in beneplacito intellectus uirtutes
sic scripte uetam de entibus estima
tionum que est eorum cognitio rationes quia
scientia sunt sm naturam et uirtutem
ac operationem ordinem firmitatem

quod per sistentem et innobilem
omnino in nullo a sua naturali
proprietate recedentem nec alteratio-
ni que ad invicem fit pervenit
et invisibili dispensatione ex ea
ratione qua gubernantur mobilia
et instabilia secundum fluxum et deflu-
xum augmenti et diminutionem quan-
titatum et alterationem qualitatum
et successione vicissitudinalem
fiendi continue recedendo a primis
sumptis secundum hoc igitur intermedia in-
tellectus et sensus existente ratione tam-
quam anime advitrice intellectualiter performas sen-
sibiles ad intellectus veritatem per in-
spirationem intellectualem transit discerniens
4 spiritualiter verum bonum tamquam
principio carens et fine et esse ac per-
sistere omnibus entibus impertiens
et secundum sensum etiam apparens bo-
num ob suavitatem delectationis
non autem vere bonum tamquam princi-
pium huius maligni seducens se-
ductione extra naturam motum anime
finem vero corruptionem absque ullo
ambiguo intellectualiter colligit in
ipsis entibus secundum eorum originem ful-
gorem divine bonitatis cognitionem
possum advenitur ratione bonita-
tis ad eternum efficientem causam
et proprietate sensuum excipitur et
ratione que ad primigenam veritatis
creditur in bonum tamquam sibi
suggerens illud concupiscibile de-
siderare. Prius vero compugnare vim
boni intellectus est fides tamquam anime
concupiscibilis et irascibilis que est
affectus ipsius cum bene crediderit
in bono et illud invenient perin-
tellectus logos suum secundum quod per sensum
sufficienter erudita de benignis-
sima dei voluntate qua ad melius

singula nostra disponuntur firmiter et in-
mobiliter permanet non commutata
mobilitati sensibilium et sic ab
hinc logos in tranceum anime perfide
que primahit secundum virtutem practica 4
philosophia actum habitus ac virtutum opponis
in contrarium prelatum ab hac fide scilicet
ad bonum terminatur unde fides
operata est bonum et sic animum mo-
ta secundum sensum et rationem non quidem
ad solitudinem intellectus simplicita-
tis egressa secundum rationem quidem practi-
ca secundum sensum vero naturali de anima
philosophia affirmative theologizantur
activo et intraneo logos circa bo-
num et decetero mundum ab
omnibus mancipari et ab vit ipsa
etiam mancipari et ab eti virtu-
te sua que ad cognitionem deducit
et pure secundum solum intellectum ter-
mota et deputata ab apprehensione
que supra sensum evehitur ve-
lud et ipsi etiam eternum apprehensiva
quecumque virtutes eorum pretereunt
tenens deum trans vehitur ad dei u-
nionem supra quam possit esse inna-
ti secundum quam abyssum ineffabiliter profundus
sic scripsiens veritatem velud ori-
ginis secundum unum non convertitur
ad pretandum eo quod ultius locum
diffundus non habeat per suggestionem
ea trahere propter mundiciam natura-
lis boni et quod omnia purgati sunt que
possunt ad hec cum eo et quod etiam
connectit ad invicem secundum primor-
dialem unitatis rationem simplum se-
etiam adquirens occulte quidem
secundum practicam theologiam accedit
ad divinam monarchiam cuius
secundum partibus caret tamquam monar-
chie quantitate quoque tamquam de in-
finito et uni fulgora quidem et

d[i]ymane z sitũne

tanquam de in diuisibili. [I]stam
anima ymaginationem dei specialiter
habens similitudinem non eligenter suscipiens
uirtutes plures et eorum mo
tus ad unum motum colligit. scilicet in
deum motum seu sinum quidem non
intermedia per simplicis et solum spi
ritualis habitus circa omnes ad intelle
tum educens. Rationes vero uniformi
tatem habentes secundum unicam simplicem
indiuisibilemque circa secundum non
num intellectum uiuens spiritualiter intellectum
purie ab omni motu circa circa unum
spacium et ab ipsa etiam rationali opere
sit uacantes simplicissimo deo
offerens et ex hinc principium et finem
omnium inuenit eum cognoscendo
scilicet quod ipse eum sit omni ipse nec ipse
unum quem etiam anima per sensibilem qui
dem naturalem theoriam que
est ab anima secundum quam in est ei ipse lo
num logos nature unde deum esse cog
noscit actu non dirigentatis in
signis quibusque. per practicam uo
que in est carnis secundum rationem per habitum as
signatam etiam ipse possesse suo co
operatori ipsius benefactorie plurimus
naturales operationes que sunt secundum scientiam
et uirtutem theologizat affirma
tiue de bono exemplari quod quidem
secundum diuinam operationem benefactorum
existit per eam vero que ad solo intellectu
est gradu scientissimum sine sapientia totaliter omnia
enim pretermittens per pure fuit ipsa
aliquam in affirmatione per cognoscendo ver
orem et uelud ymago absque ullo me
dio ad formam exemplarem ascendens
etiam sapiencie ad deum interme
dium nichil est secundum sui essentiam eo quod in
corporeis sit et in compositis quem
quidem non quod ipse sit sed quod non sit
declarent errore depulso in cogni

deuenit cause eiusdem que esse
supra omnia consistit ratione ue
ritatis ipse quod primatiue theolo
gizatur de diuina specialiter non quidem per pro
pria ipsius sed per ea que foris non
quod sit esse eum supra omnia per
sistat sed quod non sit velud ymago
formam exemplarem representans
et baptismali uirtute lapse errore
expulsato in cognitionem deueniens
ueritatis designatiue inuertibi
litatis sue diuine sed autem per spiritum
secundum intellectum quem contemplatiue. secundum
rationem uero ei affectum adherens tamquam
spiritualis terram diuine essentie per pro
specialis etatem trigono uirtutum sua
rum intellectum. scilicet et rationem ac spiritum animali ue
lud ymago erroris primordialis in
se representat uirtute autem speculati
tiue anime. id est intellectu quod est contempla
ri que ad formam primum in etiuitate
iter et quod ad ymaginem est ueritatis
tis. id est rationem nostre nature que in se om
nium eiusdem continet omnes eo quod com
posita sit ex intellectuali et sensibili
creatura que uelud reuelans latitatem
intuum simpliciter continenti sicut tamquam secundum
eam omnium rationes primarum exemplarium
sapientia notatur per quam ratione omnis
nature uelud in lucem intellectus ui
dere potest ueritatem. sunt equaliter in
firmantur ad uidere intellectualis
oculus uero et sensibilis. ille quidem
spiritale et uerum. iste autem sensibile
et simili formam absque luce. [A]ffectiue
anime. id est rationis que est ad bonum
faciendum. scilicet affectiua circa
eiusdem omnes etiam huius uelud diuina
uoluntas anime ei secundum rationem affectum
per eam potest habere bonum agere secundum
similitudinem primi exemplaris
[L]aborius autem speculatiuus quidem

veritatis que omnibus inest tamquam primi exemplaris contemplacio active vero passibilitatem ad exemplar primum optimi bonum quem ad primo omnigentur. Contemplacio vero autem speculative siquidem tamquam principium sciencie primi exemplaris active vero omnes virtutes in se continens ulis amor. speculative autem virtutis. s. et habitus operacionis que indeficiens et habitualis continuus motus circa illum qui super omnem scienciam habet esse et absque errore cognoscibilis veritas instabilis profectus est in cognicione primi exemplaris unde intellectus in infinitum movetur erga veritatem unam quam aliquis motu desistens eo quod ibi finem non consequitur ubi non est spacium ulterius sed continuum comprehendens quod illud sit eternale. finem vero motui suo imponit tamquam primi comprehensibilem ipsius circumscribens [illegible] sciam et virtutem habitum ue nec non et operacionem.

Est active ubi virtutis et habitus operacionis que invariabile stabilimentum ad bonum est fides secundum quam non suggerens in bonum sibi subiectis concupiscibili et irascibili et concupiscibilis quid bonum per optans irascibilis contra repugnans eidem esse in sit preca et sic fides promissis ei liberam dispensacionem corporis demonstrans in necessitatem bonum tamquam finem desiderabilium intellectum operacionum terminumque qui est delectacio adepta ei tamquam desiderabili pse ipsam a quo terminum suscipit desistens a suis operibus circumscribens [illegible] virtutem habitum et operacionem deus autem est veritas et bonitas qui omnem importat et virtute ultra omnem intellectum et racionem sciam in virtualitate esse ipsius veritas designat. beneficiorum vero operacionis bonitas unde anima cum potuit gratia spiritus s. et suo studio ac cura simul consurgere et unire cum intellectu racionem cum supremam scienciam cum contemplacione accionem cum sciencia virtutem et cum sciencia interminata fidem nullo horum alteri carente seu altero superante cum excessu et defectu aberis propulsato et ut in tempore ysagogico dictum de eadem bene enim se ipsa monadem facere decreto ipsi eciam tamquam intellectum primis racionalem et sapienciam scienciatem contemplatiuam actualem ac scienciam virtuosam. nec non et supra hec omnia interminatam sciam fidelem pariteret in naturalem omnium deo vero et optimo uno et solo unitatis assimilata esse ipsius inmutabilitati et operative benefactorum racione stabilitatis et incommutabilitatis in bono habitus intellectualis unde admirabile supra intellectum et racionem unionis perficitur sacramentum et ut loquar compendiosius de prefatis. Anima in diversis ulteriores sunt perfectius dum dicitur virtutes. In intellectualem s. que ulere secundum racionem electionem habet motum et et racionalem sicut habet ab electione persistenciam animalem a quibus sunt omnes speculative virtutes et appetitive et speculative quidem sunt in intellectu et racione animalis vero sensus quo animam sensitiva comprehendens secundum fantasmata superficiei encium accipit super hec boni aut mali opinionem i. racionalem estimacionem individualis autem intellectus quo fantasia seu sibilium secundum circumsceptam apprehensionem individuali conspicit faciens secundum intellectum et sensum de singularibus veritatem.

encium estimatorum et diuisorum
exigentium singulorum discretam sci
enciam qua est constituta. Sed quoniam in
tellectualiter colligit in entibus fulgo
rem diuine bonitatis indicium pro quod
sunt solum in intellectu racionum bonitatis
efficiens eciam est dignoscitur v
niuersalem et simplam ac infinitam
scienciam virtutis perficiens. Item appe
titiue uirtutes animalis quidem sunt
concupiscibilis et irascibilis que sunt
racionalis appetitus a sensibili quidem
intellectu theoria huius motum intellectualis
ab intellectu geminata ab aquo sunt
motum tamquam uirtutes ipsius
ab intellectuali scilicet paruum theoriam ra
cionalem appetitum id est scienciam con
templum appetentem racionales et
scienciales disciplinas nunc gratia ra
uirtute sciencie ad bonum persuadens
concupiscibili et irascibili verum in quo
persuadens ad bonum opera exercet uir
tutum que sunt dei et proximi perfecta
dilectio et dilectio quidem dei est per
istlem anime eciam theoriam fides in
flexibilis ad deum que est in pa
bile bonum proximi vero sunt
perfectam probitatem bonum in apto pro
ductum quod quidem est fides operata
Has autem antedictas duas sa
enciales uirtutes sensum dico et
intellectum motum qui sunt naturale
theoriam est ad eciam cognoscen
ciam contingens animam eas dis
tingunt velut in superficialem app
rehensionem et racionem ideo quia
admittat sensum quod superficies tam
quam sensibilem. Intellectum vero tam
quam intellectualem et superficiete
nus quidem tamquam per sensum
sunt fantasiam apprehensa sunt pas
sionem apprehenditur. Item enim

passio est anime que eo quod sit
motus alicuius alicui id est mali a fo
ris secta eciam apprehensione ab
hac autem fantasia anima opi
nionem quidem boni concipiens
motu ad concupiscendum mali ve
ro ad irascendum secundum autem opinio
racionalis estimacio est. Concupisci
bilis autem et irascibilis racionalis appetitus
unum iterum passio anime est motus
appetitiue uirtutis sunt sensum
super fantasiam et opinionem boni aut mali
sic gratia autem inuisibilia apprehendendo pas
siue apprehendit racionem vero eorum
tamquam per intellectum concipiens sunt
accionem suscepit. Item actio est
motus drasticus dicitur drasticum vero
est mobile ab intus ab intus autem
plus quam liberi arbitrii carencia motus
intellectuale velud per se liberum et sic autem
ab intellectu operacionis ad inuatur
item tamquam non solum sensibiles
sed intellectualis eciam non sufficiens
ducit sensibilem motum. Item sola sed
racionalem opinionem estimacione
edificatur. Vnde nec racionalis tam
quam solum racionalem naturalem ap
petitum sustinet habere secundum proprium de
siderans et plenum esse vult uoluntate
et naturalem ac racionalem eciam appe
titum naturaliter querens unitatem
per primum et simplicem motum
intellectus qui meditacio dicitur. Item racio in
tellectus est meditacio ... et simpliciter
autem aliquando alterum oportet ab eo ge
nita. Item secundum naturalis operis intellectus est
primi et simplex generacionis racionis sa
cre intellectus nec est in applicatur
intellectibus et si principium eius sit
tamquam causa quedam nec ipsa racio in
ab intellectu generare est ut demonstra
tur racio secundum nec intellectus generat racionem

aut rō generatura sensu absque ui
ta que fit sensu absque quia so
la in carne uita rationalis est natu
re unde in anima desiderio om
nem miseriam compositum transuer
te et uirtutum suarum ad equa
lem uirtutem in uicem facie
dam circa unum et eundem deum
continuum motum habente relu
cet tamquam in ymagine dei ex
emplar tamquam unitas et trini
tas ut primum 7 demonstret esse
et qualitatem doceat in misterio
Ad ymaginem autem dei est ani
mus ens entis in creata in corpo
ac simplicis simplex et semper ens
semper entis suum et si non careat
principio tamen fine et tamquam ipse li
berum ipse liberi et tamquam natura prin
cipalis eius quod naturaliter est prin
cipalis quod quemadmodum deus mundi omnis crea
ture principatur et omnium est creator
plasmator et iudex ita et anima nostra
corporis principatur et si non tamquam
creator tamen tamquam dispositor
et tamquam in ipso homine omnem colli
gens creaturam eo quod omnem
intellectualem et sensibilem col
ligat creaturam et hoc ab ipso deo
tamquam omnium causa. Ad similitu
dinem dei est anima tamquam benig
na benigni et sapiens sapientis
secundum graciam assimilitudinem ipsius
unde. Unde ymaginem quidem habet
omnis intellectualis natura simili
tudinem vero secundum effectum solum
benigna et sapiens. Est autem
anima ut in diffinitione comprehendam
eam substantia in creata intellectualis in
corpore conversatione habens cum uita.
Est quidem substantia tamquam con
trariorum receptibilis scientiam
dico et inscientiam uirtutem et ui
cium. In corporea uero tamquam
inmateriata et indimensa nam
minimum et totum dimensum corpus
intellectualis uero tamquam media
trix per speculatiuas uirtutes suas
et affectrix per appetitiuas conuer
sationem autem habet in corpore tamquam a
gere habens in corpore unde ab opere
vacat cum a corpore fuerit disiuncta
est autem tamquam cum uita tamquam
post primam causam omnium deum
primo corpori uitam donans sta
tim ab eo habet esse ita et uitam deo
corporis post (?) habet totum quod deo VA
Re.

Si quis interrogatur a iudice non respondeat ut obscure respondeat pro eodem
habeatur ac si confessus fuisset quod se quod aduersarius asserebat ff. sed obscure de [illegible]
uita bona cum defuit fide caret.
Testes coguntur perhibere testimonium uiceque
utriusque regni uiuatur [illegible] [illegible] quod patet non uult ille
et iste nocere desiderat

Finiunt capitula

Incipit liber Gregorii Nisseni episcopi in iii capitulis de homine.

Hominem ex anima intellectuali et corpore optime constructum et ita bene quod non contingebat aliter constitutum esse multis et sapientibus viris visum. Ex eo autem quod intellectualem dicunt animam dubitationem habuit utrum adveniens intellectus anime vel aliis alium intellectualem eam faciens vel intellectum a se ipsa natura anima habet et hoc est optima eius particula ut oculus in corpore. Quidam quidem ex quibus est et Plotinus aliam esse animam et alium intellectum dogmatizantes ex tribus hominem constare voluerunt corpore anima intellectu. Quos secutus est Apolinaris qui Laodicie factus est episcopus. Hic enim cum fundamentum proprie opinionis et reliquam construxit secundum proprium dogma. Quidam tamen non distinxerunt ab anima intellectum sed eius principale esse intellectuale existimant. Aristoteles quidem hominem potentia constructum esse hominem, hunc autem actu deforis nobis supervenire opinatur non ad esse et ad existentiam hominis conferentem sed in profectu cognitionis naturalium et contemplationis adiuvantem et cooperantem. Universaliter quidem paucos hominum et solos philosophantes eum qui actu intellectum habent efficit. Plato vero non existimat hominem utrumque esse homines animam et corpus sed animam corpore tali utentem decentius intuens eam que secundum hominem et nos convertens ad anime soli curam et sollicitudinem ut et animam nos ipsos esse credentes ea que anime sola prosequentes virtutes et pietates et non corporis concupiscentias diligamus ut non existentes hominis secundum animal quod antecedenter consequenter vero hominis quoniam animal est homo. Secundum aliter principaliorem corpore animam omnibus hominibus esse in confessionem deductum est sed hic est ut organum moventi corpus. Ostendit autem hoc mors. Separata enim anima immobile manet corpus omnino et inoperabile ut artifice separato immobilia manent eius organa. Cognitum est autem quoniam et inanimatis communicat homo et irrationabilium animalium participat vitam et rationabilium assumpsit intelligentias. Communicat enim inanimatis secundum corpus et secundum eam que a quatuor elementis complexionem. Plantis vero et secundum hec et secundum nutritivam et spermaticam virtutem. Irrationabilibus autem et secundum hec quidem insuper autem et secundum eum qui secundum impetum motum et secundum appetitum et iram et secundum sensibilem et respirativam virtutem. Hec enim universa communia hominibus et irrationabilibus sunt et si non omnibus omnia. Copulatur autem per rationale incorporeis et intellectualibus naturis cogitans et intelligens et iudicans singula et virtutes prosequens et virtutum principaliorem pietatem amplectens. Propter quod velut medius est intellectualibus et sensibilibus copulatur secundum corpus quidem et corporales virtutes irrationabilibus animalibus et inanimatis secundum rationale vero incorporeis substantiis ut dictum est prius. Conditor enim paulatim visus est copulare diversas ac differentes naturas sed ad invicem ut una sit et cognata omnis creatio. Ex quo maxime ostenditur unus existens omnium existentium conditor. Non solum enim univit existentiam singulorum individuorum sed et singula sibi adinvicem propriis familiariter. Sicut enim in unoquoque animalium univit insensibilia sensibilibus ossa et pinguedinem et pilos et alia insensibilia sensibilibus nervis et carne ex insensibilibus et sensibilibus compositum animal et non solum compositum sed et invicem existens demonstravit et sibi in alia creatione quoniam secundum speciem fecit copulans ea ad se invicem ea que paulatim est familiaritate et cognatione et dissimilitudine nature vero non multum distare que omnino inanimata ab hiis

ut bonus

vel sue

enuntiat

studuit

homines

nervis

liber sancti Gregorii Nisseni primum capitulum de homine

que hnt uirtutem nutritiuam plantis similiter
(con)s(er)uatis h' ab irrationabilibus et sensibilibus animalibus
in (con)sensum irrationabilia animalibus quena oc(cu)nt
prisus et non concordancia et sic copla aqua
sunt conuenienti et materiali. Differt quidem
in lapis a lapide uirtute quadam sed magne
tes lapis uidetur excedere aliorum lapidum po
tentiam et uirtutem inapparenter attrahendo ad
se ipsum et detinendo ferrum ceu escam
ad facere uolens. et non solum in uno hoc
faciens. sed et aliud per adherens. de
tinendo iniciens omnibus suam uirtutem. Dein
de detinet ferrum ferro cum a magnete
detinetur. Postea rursus deinceps a plantis
ad animalia pertransiens conditor non repente
ad gressibilem et sensibilem perduxit na
turam sed paulatim ad hanc convenienter progressus
est. Pinnas enim et acaliphas sicut
sensibiles arbores constituit. Eas enim radi
cauit quidem eas in mari in modum planta
rum. et sicut ligna eis ostrea circumpo
suit. et stare fecit ut plantas. Sensum
uero eis indidit tactum. communem omnium ani
malium sensum ut communicent plantis quidem
secundum radicationem et statum. animalibus uero secundum
tactum. Spongiam uero petris imma
nentem conuerti et sese defendere cum aliquem
accidentem sentit aristotiles historice
tradidit. Et ideo huiusmodi talia omnia animalia pla
tanimalia uocare ueteres sapientes consueuerunt.
Post pinnas autem et similia construxit gressi
bilium quod animalium propagatorum longe
a procedere nequeuntium. sed in uno loco mo
torum. Talia autem sunt plurima ostracoderma et lumbri
cuos hincium. et qui uocantur terre intestina
id est uermes. Deinde ita procedit adiciens condi
tor singulis quid sensus plures aliis. autem gressi
bilem ad plurimum et perfectiora irrationabilium

animalium procedit. Dico autem perfectiora que om
nes habent sensus et procedere longe possunt. Ab his autem
transiens ab irrationabilibus ad rationale animal hominem non
hoc repente similiter construxit. sed prius talibus ani
malibus naturales quasdam prudencias et astuci
as et calliditates ad saluationem et consilia
ad suorum corporum naturales posuit ut prope rationalia
ipsa appareant. et ita deinde rationale animal hominem condi
dit. Hoc utique modo et de uoce quis inueni
es exsimplicem et eadem quedam uniformi quidem equorum
et boum sonitum resonationem procedit ad ua
riam et differentem producta. cornicum et imi
tatiuarum uolucrum est uocem usque inarticulatam
perfectam hominis constituit. Et consequens articulatam loquelam
copulauit menti et intellectui enunciatiuam eam fa
ciens. et cordium qui sunt in intellectum motuum. Et ita
rursus omnia musice consonans et colligauit et in unum
coaptauit intellectualia et uisibilia per mediam hominum
generationem. Ideoque bene moyses creationem describens
ultimo dixit hominem generatum esse. Non solum
quoniam omnibus propter eum factis consequens erat primum
ea que ad usum eius forent constituta esse. ita 10
et ipsum qui usurus erat induci. quoniam intellectuali
generatione facta et rursus in sensibili oportebat generari
quendam et copulationem utrorumque ut unum sit uni
uersum et conpaciens sibi ipsi et non alienum ipsi
ad se ipso. Factum est igitur quod copulat utraque natura
homo. Igitur et quid sit sapienciam conditoris ut hu
iusmodi talia sunt. Qui igitur medium tenemus irrationalis 14
et rationalis nature homo constituitur. si ad corpus quidem
respicit. et que communes plantis animat. irrationabilium
amplectitur uitam. et his communicabilis et uere
uocabitur sicut paulum et audiet terra es et in terram
ibis. et corpus est unum ingestum. et sic factum est illud. Quid
ad rationale in cessit. contemptis omnibus uolup
tatibus corporalibus; diuinam et deo amabilem uitam
prosequitur. et eam que ante cedere est hominis ut homo. 20
Et erit ut deum est quod uiuens tales et qui tre

na et qualitas supercelestis. et tales quas sunt per celestis
Racionalis autem natura corporum est. fugere quidem et ante
mala. preterire vero et eligere bona. Bonorum quidem
sunt secundum communem anime et corporis habitudinibus et hiis ad animam
puta racionem seu intellectum corporis vero virtutes. alia vero
24 sunt anime secundum se separatim solum non indigentis corpore vero pi
etas et eorum que sunt contemplatio. Clarum quod hominis
vitam vero hominis et non animalis solum vivere eligunt virtu
tes et pietatem prosequuntur. Quia vero que virtutum
et que pietatis ministrorum diabolus eum eum
qui de anima et corpore est dicemus sermonem. Confun
dum est cogitari quod medium est anima. sed liberum non est
sequens de actione eius assimile. Hebrei autem hominem
30 aiunt neque mortalem confesse neque immortalem generatum
esse aiunt. sed quasi in medio termino alterutri na
ture. ut si quid corporales sequitur passiones earum in
cidere et transmutationes corporales. Si vero anime perti
gerit bona in immortalitate dignus efficietur. Si enim a
principio eum mortalem fecisset deus; nequaquam peccan
tem morte condempnasset. Mortale enim mortali
tate nullus condempnat. Si autem rursus immortalem fe
cisset; nequaquam esca eum indigentem constituisset.
Sicut enim est immortalium esca corporali indigens. nec
4 ita facile penituisset et conversus immortalem mortalem
confestim fecisset. sicut nec in hiis qui peccaverunt
angelis. sed ut fecisset. sed secundum eam que apud eis
erat naturam in mortales permanserunt ... eorum qui
peccaverunt suscipientes vindictam. sed non mortem.
Melius quod est vel hoc modo intelligere quod positum
est vel quem mortalis quid construeret. Poterat autem
ex perfectione profectus immortalis fieri. hoc est potuisse erat
immortalis. Quia vero non conferebat ei ante perfectionem
10 cognoscere naturam suam; prohibuit eum deus gu
stare de ligno cognitionis. Erant enim magne et
sunt adhuc et nunc virtutes in plantis materie.
Tunc autem ut in principio mundi creationis sincere ex
istentes fortissimam habebant actionem. Erat quidem et
degustatio cuiusdam fructus cognitionem ingenerans
perfectione nature. Solebat autem deus eum ante perfectio
nem suam propriam cognoscere naturam. ut ne cogno
scens se ipsum indigentem multis existentem
corporalis necessitudinis cum haberet derelinqueret
anime providenciam. Et hec de causa prohibuit eum
sumere de fructu cognitionis. Cum inobe
diens autem fuisset se ipsum cognoscens;
a perfectione quidem cecidit. Corporali vero necessitate
indigens factus est. Tegumentum deinceps confestim
quesivit. Ait enim moyses quod nudus erat co
gnitionis. Prius enim eum extasi eum fecerat
et ignorancia sui ipsius. Cum excidisset
quidem a perfectione; cecidit et ab immortalitate quam
postea recipiet gratia eius qui fecit eum. 30
Post casum vero et concupiscentia sacietas ei
concessa est. Alimentum enim in hiis que animalia sunt. iussit
eum contentum esse quod est erat in paradiso.
Contempta vero perfectione cum descen
sione de reliquo concessa sunt ei que sunt
voluptatis. Quia vero ex corpore est homo. omne
quod corporis ex quattuor elementis consistit. necesse est enim easdem
incidere passiones eum in quas et elementa. incisionem
sionem et transmutationem et fluxum.
que sunt solum corporis transmutationem quidem
est secundum qualitatem. fluxum vero evacuationem. 11
Transmutatio quidem quia est secundum qualitatem
que est alteratio dealbatio denigratio frigi
ditas caliditas et que sunt talia. Fluxum
vero evacuationem. Evacuatur enim semper animal
et per invisibiles poros et per visibiles de
quibus postea dicemus. Necesse est igitur aut in lo
cum eorum que evacuantur reinferri alia.
vel dissolvi animal indigencia eorum que
inducuntur. Siccis autem existentibus et humi
dis et spiritibus hiis que evacuantur necesse
humido et sicco cibo indigere animal et spiritu.
Est autem nobis cibus et potus per elementa ex quibus con
sistimus. Unumquodque enim familiari et simili

mitt. Contrario aut cirut. Elementorum a h q̄s
prime et in mediate et simul. alia uero p me
dia quedam offimi. ut aqua quidem quide
h se ipsam. quod aut et per medium uinum
q aq̄ auinea scā et oleum. et per oms qui
uocant humidi fruct. Sicut e alimē
uinum quam aq̄ auinea scā. Sic a rigi
participam. quod quidem per se et in mediate
fon ab ipso. quod a per media ea q comedi
mus et bibim. In omnib e ut amplior
et minor particula ignis dissemnata est
Eod a mo et aerem sumim per se quod
respirantes et eum fusum cum nob
hntes. et in comedendo et bibendo ethe
res. Per medium a alior que nob offim
tur. Terram a per se e quidem nos ne
quaquam. per media uero quadam. Nam et tamen q
dem frumentum fit. frumentum uero nos
comedim. Nam cornices quidem
et columbe et perdices terram comedunt
Homo aut per media semina et per extremi
tates arbor et per carnes comedim. Ca
uero n solum pro decore s et pro facilem
sensibilitatem que e sm tactum quo
maxime excellit omia aialia homo.
n ecumposui nob. m gessam autem ue
lob. aliis gessam cutem hntib. m pi
los magis et densos. ut capris et ouib
et leporib. m squamas. ut serpentib et
piscib. m ostea. ut testudinib. et ostre
is. m mollia ostrea. ut cara uis et aller
tib. m alas. ut auib. uestio ueste in
digenti repletur in nob quod na alis
largita e. Propter h quod esca et ueste i
digem. habitatione a et per se et h quod pro
que et esca et ueste et alio indigemi
Non nimi a et pro ferar refugia. Pro
discrepancias a qualitatum et pro so

lutionem et immutatis cois. medicor et
cure in nātatem deuenim. Transmutatione
a s qualitatem existente nec per oppositi
qualitatem ad modatum reduce consti
tutionem cois. Non e ut estimat quida
q esse sem e cor infrigidare e proprium
e medicis. s ad eucrasiam et contempa
ciam restituere. Si enim infrigidabi
in contrariam transit egrudinem tal dispo. Sta
tas q homi e alibi quidem et pot. pro eua
cuationes et euaporationes. Veste a quia
nullin ht a na forte oppinatum. Habitatione
uero indigemus pro distemperancias ecumdan
tis nos aeris. et pro feras. Cura a indi
gem pro transmutationes qualitatum et pro sol
in ditum cor. Si e n adeert nob sens in
dolem. m cura indigem. n dolentes. et
corrumpem quod ingracia mali passiones
n sanantos. Pro artes a et disciplinas. et ea
ab his q utilitates. nob inuicem indige
m. Si ppa q nob inuice indigem. in unu
multi conuenientes participam nob inuice
s uite hm necuites in permutationib. et ne
gociatorib. q sinodu et cohitatione ciui
tatem nocant. ut dopp et n alonge eas q
ad inuice s utilitates fructifice. Nata
e g gam al fos e ho. Vn e nlls sufficiens
e s adminicula. Magnifin e g quod ci
uitates pro negociatores et disciplinas con
stitute s. Duab a his consolib pcipu
is homo potis e. Et e sol h indulgia
fruit pniam ages. et cor hui morta
le efficit. et corpco quid pro aiam. aiali
a pro corp. Sol e ho i aliu pcipiuum
hnit quod indulgia in pniam agen
do dign efficis e. Si e dmoes in angli
pniam agentes. indulgia dig efficis
Et in h maxie iust et misicors ds ostid

Qr. s ueste indige
h idē ō j. vii. c. jā aga z. de aia. hūc aū
sensu. i. tactum hō h excellimo et ipsum
intelld ab aialib disst. vn ipsactusi
in ī aialiū

car amus

ostrea

-tionis. Nam angelis quidem nullam habentibus cooperationem coherentem ad peccatum sensibilis existentibus ex natura et corporalibus passionibus et necessitatibus et voluptatibus, nulla datur indulgentia penitentiam agentibus. Homo enim non solum est rationale sed et animal. Necessitates autem animalium et passiones multotiens concurrunt in eodem. Cum autem evigilans refugit quod habes, procedit autem ad virtutes. Misericordia iusta potest indulgentia. Et sic proprium est secundum risibile quod et soli homini est et omni et semper. Ita in his quae sunt secundum proprium est hominis proprium rationali creature per penitentiam eorum exitum que ante prevaricavit. Soli enim et omni homini datum est et omni et semper secundum tempus huius mundi vite. Post mortem autem non est. Ita vero quidam et angelos volunt non ultra post casum potiri ea que ex penitentia est indulgentia. Mors enim est hominibus quod est casus. Ante casum enim quod ad similitudinem vite hominum et diabolus efficit eos indulgentiam non facientes irremissibilem et perhennem habent de reliquo nequitie sue decretam iudicatam. Manifestum ergo ex his est quod qui penitentiam non suscepit perpetuam donationem, que propria hominis destruxit. Proprium autem est et perpetuum et solum eius ab aliis animalibus est hominis corpus post mortem resurgere et in immortalitatem devenire. Ponit autem hoc proprium anime in immortalitatem sine illo propter communitatem et multiplicem possibilitatem. Proprium autem eius sunt et artium et disciplinarum preceptive et hec que secundum has artes sunt actiones. Propter quod hominem determinant animal rationale mortale intellectus et discipline perceptibile. Animal quidem est quoniam et homo substantia est animata sensibilis. Hoc enim est terminus animalis. Rationale autem homo est ut separetur ab animalibus irrationabilibus. Et mortale ut separetur ab immortalibus rationabilibus. Intellectus autem et discipline suscep-

-tibile, quoniam propter doctrinam advenerunt nobis artes et discipline. Habent quidem potentiam susceptivam et intellectuum artium, actum autem habent ex doctrinis. Dicunt autem hoc non fuisse adiectum prius, rationale est et sine hoc habent terminum. Sed quoniam et nymphas et alia quedam genera demonum quidam conducunt longeva quidem non tamen immortalia, ut ab his distinguant hominem, adiecerunt intellectus et discipline perceptibile. Nullum enim illorum aut discit. Sed natura novit que novit. Hebraicum vero dogma est omnia propter hominem facta esse. Et proxime quidem propter eum facta sunt, puta ea que dorso ferunt et boves qui ad agriculturam sunt utiles. Fenum autem propter hec. Eorum enim que facta sunt hec quidem propter se ipsa facta sunt, alia vero propter alia. Et propter se ipsa quidem rationalia omnia, propter alia vero et irrationalia et inanimata. Si autem hec propter alia facta sunt, propter que facta sunt consideremus. Num ergo propter angelos? Sed nunquam aliquis bene sufficiens dixit propter angelos hec facta esse. Que enim propter alia facta sunt ad consistentiam illorum et permanentiam et remissionem facta sunt. Aut vero gratia successionis generis aut nutritionis aut tegminis aut curationis aut educationis et quietis. Angelus autem horum nullo indiget. Neque enim successionem habet generis neque esca nutritur neque tegmine neque aliquo eorum. Similiter vero non angelus his indiget. Manifestum est quod neque alia quedam natura super excedens angelos. Quanto enim propinquius tanto magis et a deo et non indiget. Querendum est igitur naturam rationalem his indigentem predictis. Que igitur alia talis apparebit derelinquentibus nobis hominem? Quare consequens dicere propter hominem et irrationalia et inanimata facta esse. Que igitur propter eum, ut dictum est, facta sunt omnia, propterea et princeps eorum constitutus est. Principis autem est secundum mensuram utilitatis his

casu potiri

niphe

de platis

quorum principatum habet uti et non ad voluptatem
passionis delectose aduti in quantum mo
diose his quibus principatur. Peccant ergo qui
eorum irrationabilibus non bene utuntur. Secundum naturam
enim est principis opus in multis sine conceptione
innatur animas unitorum suorum. Sed fortas
sis dicet aliquis: sicut propter aliud sed propter seipsum
factum est. Quod circa separantes primum animata ab
inanimatis videmus si possibile est inanimata propter
seipsa facta esse. Sed est propter seipsa qualiter illa unde
nutriuntur animalia. Videmus enim etiam largi
orem animalibus escas ex terra ex fructuum
et plantarum preter paucissima que carnes
comedunt. Sed et ipsa que carnes comedunt
escam faciunt animalium que etiam pascuntur
ut lupi quidem et leones et agnos et capras
et boves et equos. Aquila vero perdices et fasi
anos et lepores et talia que fructu terre pa
scuntur. Et eorum piscium natura sine ipsis alitura
tamen devoratrix existens non inquam carnes
comedentes sed consistunt in hiis que pascuntur
pisciculis et talia quedam in aquis generata.
Sed est omnia genera piscium carnes
comedentia et nullum esse effugiens car
nium comestionem nequaquam paululum
sufficeret sed corrumperent sed quidem ab invicem
alia aut propter esce indigentiam. Quod sed autem non
fieret quidam piscium constructi sunt acumi
bus quidem abstinentes marinam ut una dicam
herbam pascentes ut ex illis et alia sal
sugine fit est esca eorum pisciculus. Illa non
aliorum et corpus sed aliorum in propter ulteriorem escam
in deficeret extremis que sine mare subsistit
et aliorum ... consuetudine. Demonstravit ergo hic ser
mo plantarum generationem non propter seipsam
sed in escam et consistentiam hominum et aliorum
animalium factam. Sed quod hec et animalia propter hominem
manifestum est quod et quod augmentationis

et generationis horum sunt causa propter hec facta sunt. Vel escas ne
lud in celo continue tributis indeficiens
et ex eorum que presunt ex fructu permaneat
natura. Vel inveniant hec quidem propter fructus fruct
aut propter animalia et homines. Reliquum est ergo servi
tam uti et intellectum natura propter seipsam factam
esse autem propter hominem. Sed in convenientes prudentia
exprimi et sine imperium naturalem solum vi
rtuti et ad terram nichil presentia et in
... et similitudinem ex ipsa forma simili
substantia propter seipsa deducta esse. Multis autem
... hiis que nichil conferent dicam prius et
propter hec propter multitudinem indigent. Sed ...
unde ... propter multitudinem simo
num hec capre succinte ... que invenien
tur dicam. Sed vero ut in magne homines
et ea que deforis sunt intuebimur ex ipsa uti
eorum que contingit sicut dominationes facient. Vi
demus ergo in nostra anima irrationabilitatem et eius partes
dico utique concupiscentiam et iram et famulatum da
tas rationabili. Et hec quidem est principans. Hec autem
principatui est subdita est et hec quidem est melius.
Illa valent et famulantur necessitatibus conserventur
... et fiat hoc idem sine natura est.
Sed autem eorum que in nobis sunt irrationalium que in nobis
est rationale principatur ... non conveniens est rationale id
... et eorum que deforis sunt irrationalium et ad
necessitates eis data esse. Famulari est natura sta
tutum esse non rationale rationali ut in hiis que sunt in
nos in nobis innatum est. Videt autem hec et in multis
animalium consideratio ad famulatum hominum apta
genita. Oves est et omnia que torso sunt ferentia et
agrestes et pondis ... sunt apta multa
autem volucres et aquatilium et terrestrium ad vo
luptatem hominum sunt creata. Imitativa vero
ad iocunditatem et remissionem. Sed autem non
omnia talibus necessitatibus famulantur sed et quedam
nocent homini faciendo ... iis que

omnia pro famulatum sunt generatis, et de aliquo omnia que conuenie
bant constructa sunt, ut nichil deficeret creationi eorum que
oporterebat generari. Sed non solum omnifariam effugere
hominum intelligentiam. Sed uenenosa ad propriam u
tilitatem homo reduxit. Vnde est eis in medelam
eiusque ex ipsis est lesionis, et eis que ab aliis
egritudinibus est sanationis, tales quidem sunt tyria
ce uocate antidota constructiones quas homo adinue
nit, ut rectorum per terram dominetur et eis ut ab hostibus
possessis alleuet. Habet autem et infinitas homo natura
les uirtutes sibi a creatore tributas, que cohi
bent et corrigunt et defendunt insidias eorum possessionum. Nam
alia quidem aliis conueniunt nationibus. Communiter autem omnia
ad medelam hominis confecta apta sunt, et que non
in aliis utilitatibus. Et si quid ut ad eam
quam constitutionem nunc uite dicitur est, quia
in antiquo tempore nullum aliorum animalium audebat
noscere hominem, sed cedunt ei omnia sua et subiecta et o
bedientia, quousque dominatur et ipsius passionibus in
rationalem que erat in ipso. Non continens
aut suas passiones sed possessus ab eis, prop
ter hos est derelictus et ab exterioribus feris. Cum
peccato enim intrauit et ea que ab his est
lesio. Quoniam autem hoc est uerum, manifestum est ex his que
optime per totum seculum uixerunt. Superiores enim
indubitanter uisi sunt huius statum insidiis
ut leonibus Daniel, Paulus a morsu uipere.
Quis igitur admirabitur dignitatem nobilitatis
huius animalis, qui copulat in seipso mortalia in
mortalibus et rationalia irrationalibus colligat et
fert suam ipsius naturam omnis creationis ymagi
nem. Propter quod et paruus mundus dictus est,
qui tanta dignitate est factus a deo prouidentia propter quem
sunt omnia et que nunc et que futura sunt. Propter quem
et deus homo factus est, qui desinens in corrup
tibilitatem et mortalem finem effugiens in
celis regnat, et secundum ymaginem et similitudinem
dei factus cum Christo conuersatur et dei filius est.
omni principatu et potestati presidet. Quis
non dicit pro hoc animal prefert necessitates pe
lagos pertransit, celum intuetur, temporibus et
astrorum motum et interualla dignoscit, et
terram et mare fructificat, feris et cete
contempnit, omnem disciplinam et ar
tem et methodum dirigit, exul per litteras hi
cis quos uult alloquitur, nullo a corpore
impeditus, prophetat futura, omnium dominatur,
omnia possidet, omnibus uoluptatibus an
gelis et deo loquitur, creaturis uirtutibus, demonibus
imperat, horum naturam scrutatur, deum uestigat
domus et templum fit dei. Et eum sic omni
a habet uirtutibus et pietate perficit. Sed ut
non uideamur quibusdam expertibus bonorum ho
minis scribere laudationem et non solum na
turam exponere, ut proposuimus, sermonem
quiescere faciemus, et sicut maxime ei conue
nientias diuites enumerauimus naturam
ipsam. Scientes igitur quoniam in genuitate
participati sumus, et quoniam plantati sumus
celestis, non euilescere faciamus naturam
nostram, neque talis largitoribus appareamus
indigni. Sed nos ipsos tanta priuante
gloria et beatitudine prouenimus per paruo
tempore et per breui uoluptate omnium futu
rorum bonorum perdentes delicias. Sed per
bona opera et per abstinentiam malorum
et per rectam intentionem cui maxime
deus cooperari consueuit, et orationes no
bilitatem consueuimus. Igitur de his quidem
hec sufficiant. Quoniam uero homines ex anima constare
et corpore communis sermo, age
diuidentes prius de anima loquemur, que
uatas subtiles et feminece et que in
is difficile intelligibiles questiones sunt
relinquentes. De anima. c. ii.

Dissonat autem anima omnibus fere

.ii.

De anima. c. ii.

De anima. c. ii.

de quantitate anime. pertinet autem et in effigie pulchi
tudinis erectum ad res supernas et rationabiles tenendas et hu
ius in mundo sex ossibus compaginatum ad similitudinem
et rotunditatem formatum ... ut senarium illum perfectissimum
est... cerebri in ... organo sapiencie continetur

antiquus is qui de anima sermo ē. Nam
democritꝰ quidē 7 epicurꝰ 7 omīs stoicoꝝ
phōꝝ cetꝰ corꝰ animam enũciāt. differūt de
sbā. Stoici quidē dicūt sz 7 hii ipi q̃ corꝰ
aiām enũciāt. differūt de sbā. Stoici q̃
dē dicūt spm calidum 7 igneū eē. Cri
cias uō sanguinem. ypp uō phs aquam.
Democritꝰ uō ignem. Sperformes ē
figurās athomoꝝ sctas 7 ignem 7 ae
rem aiām pficere aiūt. Heraclitꝰ ē totiꝰ
aiē euapatōnem ex humidis. eā
uō que in aīalibꝫ ē aiām 7 ab ea q̃
extꝰ aquā 7 ab ea que in eis ē
euapatōne. homegenē uniformē
genitā eē aiūt. Rursꝰ aūt 7 eoꝝ qui dicūt
incorpeam eē aiām; infinita fā ē
dissonancia. hīs quidē sbām eām 7 i
mortalē dicentibꝫ. aliis uō incorpeam
eam sbām. neq̃q̃m uō imortalē. Nam
thales quidē primꝰ aiām dixit sp mobilē.
Pitagoras uō nūm se ipm mouē
tem. Plato uō sbām intelligibilem
ex se ipa mobilē. sm nūm enarmonicū
ē. Ar autē endelichiā primā corꝰ nālis or
ganici. ptātē uitā hñtis. Dinarcꝰ aūt
armoniām iiii elēoꝝ. hoc ē ex uocibꝫ
ꝯstitutā. sz 7 eam q̃ ē mixꝰ calidū
7 frigidi 7 sicci 7 humidi enarmonicē or
dinem 7 ꝯsonanciam uult dicere. Manifestū
sm aūt ē qm̃ 7 hoꝝ alii quidē aiām
sbām eē dicūt. Ar aūt 7 dinarcus insbalē.
Ad hec aūt hii quidē unā eē 7 eandem
omniū aiām estimant. dispartitā ad sin
gularia 7 rursꝰ ad se ipām ꝯuertentē. hic
manichei 7 alii quidā. alii uō multas
7 diuisas sm spēm eē. alii uō 7 unā
7 multas eē. Necēe ē ĝ plongare sermo
nem tot opinionibꝫ ꝯtinentem. Igr̃ ꝯtinentꝰ

quidē ad uniuersos omnes qui corꝰ aiām
eē dicūt sufficiunt que ab ammonio
doctore plotini 7 numenii pythagorica
dicta sūt. Sunt aūt hec. Corpa ipa nā intrāsmutabi
lia existentia 7 dispartibilia 7 p totum infini
ta inmutabilia. nllo in eis intrāsmutabili
bili delicto. indigent ꝯtinēte 7 ꝯgregante
7 uelut ꝯstringente 7 ꝯplectente ea. Quam
animam dicimus. Si ĝ corꝰ ē aia qualecūque
7 sbtilissimū. quid rursꝰ ē quod ꝯtinet illam.
Demonstratum ē ē omne corꝰ indigere ꝯtinē
te 7 ita in infinitum. donec deuenerimus ad
incorpeum. Si aūt dixerint sicut stoici ua
lidū quidē eē motum circa corpa qui ad in
teriora simul 7 ad exteriora mouetur 7 eum quidē
qui ē ad exteriora magnitudinis 7 quali
tatis eē effectiuū. eum uō qui ē ad interio
ra. unitōnis sbe. interrogandi eos quia
omnis motꝰ ab aliq̃ ē uirtute. que ē uirtꝰ
hec. inquo sbat. Igr̃ siquidē 7 hec uirtꝰ yle 7
materia. quod ē eisdem rursꝰ utemur uerbis. Siautē
ē nō ē mãle aliquid aūt ē ĩmãle qm̃ nō pti
cipans ē nō mãle dicimꝰ. quid in q̃m ĝ ē q
participat nō. uirtꝰ nō ē 7 ipa in materia.
Igr̃ siquidē materia ē qualitꝰ ĩmãle 7 nō mã
ē. Si aūt nō ē nō mãle ĝ si inmãle ē nō
corꝰ ē. Omne ē corꝰ mãle ē. Si uō dixerint
qm̃ corpa tres hñt dimensiones sz 7 anima p
totum ptransiens corpꝰ. tres hꝫ dimensiones
7 ppa omnino corꝰ ē. dicemꝰ. qm̃ quidem
corꝰ tres hꝫ dimensiones. Non omne aūt
q̃ tres hꝫ dimensiones corꝰ est. Et ē locꝰ
7 qualitas in corpa existentia. sm accūs i
numore q̃ntitatiua efficiuntur. Essencia
hꝫ ĝ 7 ipi aīe sm seipām quidē non
uniꝰ tres dimensiones. ꝯ accūs uō ex
quo ē in eo quod hꝫ tres dimensi
nes. ꝯspicatur 7 ipa tres hñs dimensiones.

Ampli. omne corp uel retrorsum mo. uel intrinsecum. sed siquid extrinsecum inanimatum est si aut
introrsum animatum est. Si a corp est anima. si
quid extrinsecum mo inanimatum est. Si aut ab i
l in animata est. Inconveniens autem est inanimatum et
animatum dicere animam. Non igitur corp est anima.
Ampli. anima siquid nutritur ab in corpore nu
tritur. Displicet est nutrimentum eam. Similiter aut corp
ab in corpore nutritur. Non igitur corpus est anima. Pe
noctes ita concludit. Si autem non nutritur omne aut
corpus nutritur non igitur corpus est anima. Hec quidem
erunt ad uersus omnes qui dicunt esse animam cor
pore uero adversus eos qui opinantur sanguinem
uel spiritum esse animam quia spiritu uel sanguine sepa
rato mortificatur animal. Quos propter illud dicendum quod qui
dam eorum qui existimant esse quod sapientes
sapientes se ipsos dicentes sicut cum particula
defluit sanguinis particula defluit anime. Sanguine
ne est est hic tale. In consilibus est et que relinquntur
particula. id est toti aliquando quandoque et que multa et que
paucissima est. Sunt aut et argumentum tau
rum et ossa ea quorum partes non differant inuicem
inuicem hec sicut. Ita igitur et qui relinquitur san
guis quicumque fuit anima est. Si tamen anima
est sanguis. Illud autem magis dicendum est quoniam si hoc
est anima. quo ablato moritur animal. omnino et fle
ma anima est et colera utraque. Quecumque est horum
deficit finem inducit uite. ad hec et epar et
cerebrum et renes et cor et alia multa. Quelibet est
horum ablato morietur animal. Et alii. Multa sunt
sine sanguine quidem animalia uero ut selachia et
malachie. ut puta sepie et chuttides et sim
plices et quecumque ostreacam habent cutem
uel molle ossium ut carabi et cancri et a
stachi. Si igitur hec animata quidem sunt sine sangui
ne. manifestum est quia non est sanguis anima. Sed adversus a
eos qui dicunt aquam esse animam. quoniam aqua ui
uificare uidetur omnia et sine aqua uiuere est impossi

bile. dicendum est que adversantur. Fluxit est sine
cibo uiuere existimant animam. Ergo rati
bi omnis que sine unaquaque animam sunt dicen
di sunt sine eos. quia multa sunt animalium bibun
ca. ut a quibusdam inquibusdam hystoriace
dicitur. Sed et pro dixit potest uiuere sine potu. Propter
quod autem magis aqua est anima et non aer. Nam
ab aqua equidem et quoniam plurimum possibile est ab
stinere a respiratione aeris autem non breuissime.
Sed nec aer est anima. Multa enim sunt uiuentia
quidem. non respirancia aerem. ut omnia entom
a. i. succiseta. ut puta apes et phices et
formice. et que sine sanguine et maiora
multa. Et omnia quecumque non habent pulmonem
non respirant aerem. Quoniam et contingit nullum non
respirantis aera pulmonem habere et nullum
pulmonem non habens respirat aera. Ce
uero et cleantis stoici et crisippi fuerunt sermo
nes quidam non contemptibiles. exponen
de sunt et horum solutiones quas fecerunt quidam
platonici. Cleantes uero talem compli
cat sillogismum. Non solum aiunt similes sine cor
genitoribus sumus. sed sine animam passionibus
moribus dispositionibus corporis est similitudo non
in corporei. Corpus igitur est anima. Sed primum quod
ex particularibus uniuersalia constituunt. ad
hoc autem et in corporei non esse similitudinem manda
cium est. Duorum est numeros similes esse quorum
latera proportionalia sunt. ut sex et xxiiii. latera est
sex. duo et iii. xxiiii. autem quatuor et sex. propor
tionem habent autem duo ad quatuor. tria uero ad
sex. In duplici est ratione contemplantur. Quatuor
enim duorum sunt duplum. et sex trium.
In corporei autem sunt numeri. Sed et finge figuris
similes quecumque et angulos equales habent
et ea que circa angulos sunt latera proportiona
lia. Figura autem et hii in corporeum consisten
tur esse. Ampli. sicut equitatis proprium

q aia n e aer.

phisici

Ipse uero ... q dnt aiam ee corp q similitudo ... corporeorum est.

est equale et in equale. ita qualitatis
sīle et dissīle. Incorpea aut̃ q̃litas ē
frigo in corporeum in corpore. sīle et dissi
mile ē. Adhuc aut̃ nullū incorpeū
cōpat̃ cor̃. nȝ in corpore cor̃. Compatit̃ ā
anima egrotanti et in cīsio corpore anime.
erubescente deniq̃ aīa rubor efficit̃
cor̃ et timēte anima pallidū cor̃ ḡ ē
aīa. Est ā et alia ꝯposicionum ma
xima in dacium. Ḟ assumptōnem
in racōs que dic̃ nullū ī corporeū cor̃
patit̃. Intelligibili ē aīe h̃ ad ḟ tāq̄m
si dicat. Nullum aīal sup̃ labium
mou̾. cocrodill' ā sup̃ labium mou̾.
ñ ḡ ē aīal cocodrill'. Fla enī ē ipō et hec
sm̄ assumptōē q̄ dic̃ nullū aīal sup̃
labium mou̾. Etē cocodrill' et aīal
ē et sup̃ labium mou̾. Eodē utiq̃ m̃
et cum d̃. nullū incorpeū cor̃ ꝯpatit̃ as
sumit̃ ē q̄ que negōe. Si ā ās sup
ponat uīm ēē nullum incorpeum cor̃
ꝯpatit̃. h̃ q̄ inferē ñ in ꝯcessiōne tod
tum. q̄m ꝯpatit̃ anima egrotanti
in casō cor̃ dubitā ē. Sīu cor̃ solum
ē quod dol̃ suscipiēs ab aīa sensi
ꝯpā uō manȝ īpassibil'. Sīu et dolȝ
ꝯpā cor̃. Et tūr h̃ mag̃ ap̃ gloriosiore
ꝓhor quod p̃us dcm̄ ē. Non optā ā
ex hiis que in dubitaciōnē ueniūt
ꝯcludē sillos. h̃ ex ꝯcessis. Ex super
habundati uō monstrāt̃ et q̄dam ī
corpea ꝯpatia cor̃ib;. Q̃litates nūm
riumin cor̃e existites. pacientib; cor̃
b; et ipē ꝯpaciunt̃ et in corrupcīe ꝯgrta
cōne coaltātē cor̃. Crisipō autē
ait. Opes ē separatō anime corpore. Nul
lum ā in corporeum a corpore separat̃. Nȝ ē
tang̃ corpus incorporeum. Aīa quīma ā

et tang̃ cor̃ et separat̃ a corpe. Non ḡ in
corpea ē aīa. Hoc quod mortem sepa
tōnem acor̃ uīm ē. Non tangē autē
in corporeum cor̃. sm̃ quod ē ubi dcm̄. In
aīa uō ēōm. sm̃ quod ē. q̄ linea in cor
pea existēs tangē cor̃ et separat̃ ab ebeo
Sir̃ et albedo. In aīa uō uīm ē. Non ē
tang̃ cor̃ anima. Si enim tang̃ cor̃
aīa. manifm̄ ē q̄m adiacet ei. Si h̃ ē. ñ
toti adiacet. Impossibile enim ē cor̃ toti
cor̃ adiacē. et ita ñ erit totum aīatum
aīal. Sicut totū ē aīatum. nȝ tang̃
cor̃. nȝ cor̃ ē aīa. Aīal aut̃ totum ē aīat̃
ē. Sȝ ḡ tang̃. nȝ cor̃ ē. et separat̃ in corpea
existēs. Qm̄ quod ñ ē anima cor̃
manifm̄ ē ex hiis que dcā sunt. q̄m ā
nȝ in s̄bal'. deinceps ē dicendū. q̄ et di
nare armoniā dētāu ēē aīam et sim
mya ꝯdicēs socīi aīam armoniam ñ
ēē. Dicens ā siliari aīam quidem ar
moīe cor̃ ā lyre. exponende solōēs h̃ q̄
in phedone platonis ꝓite s̄. Ig̃ iua
quid ē que ex ꝓdomīatis ab eos ꝓd
mīatum ē ē ab eo q̄m doctrine reme
moracōes s̄. H̃ ḡ assumēs. ii. ꝯcessū
ꝯstruit smonē suum ita. Si doctrine
rememracōes s̄. erat nr̄a aīa. an̄ q̄m hūa
sp̄e generet̃. Si ā armoīa ē. p̄' quid nō
erat. p̄tea ā fc̄ā ē ꝯpacto corpe. Omīs ē
compō ñ alr̃ hīt. q̄m ut hīt illa ex q̄b;
componit̃. Coīo ē ē in ꝯpoitor ꝯpō. Ar
moīa ā. i. ꝯpago existēs nil p̄ hib; nō
ān̄cedē eam illa a q̄b; composita ē. S;
sequit eam illa. Impugn̄ ḡ h̃ armoīam
ēē aīam ēē doctrinas. i. rememoracōes
ē. Ius ā q̄ de rememoracōes dix̃ uīnē
Flim ḡ armoīam aīam ēē. Ampl'.
Anima quidem tadū lib̃ cor̃ p̃ncipa

alia rō stoicorum
ut cōpatit̃
H
h' rēpbat
H
adest
h̃ rō ē fl̃i q̃ aīa ē corporea
h' rēpbat
Fl̃m
h' cōs ... instar
H

lem ht rōem cū p̄ncipans eius. Armonia
aut̄ in p̄e in adūsat non eni g̃ anima ē
armonia. Ampl̄ armōia mag̃ 7 min̄ ē a
mōia 7 remissione 7 intensione ē indiffi
rēe ā aīe h̄ impl̄ibile ē impossibile ē ē rōē
mag̃ 7 min̄ h̄re. s̄ unū s̄ armōia sic ↄ̄m
pte acuta uox 7 g̃uis sup intendāt̄ 7 rē
quid eand̄ s̄uant in magn̄dib; uocum
alt̄tōnem ā susap̄ armōia s̄m ↄpactōē
Anima aut̄ n̄ ē mag̃ 7 min̄. n̄g̃ armo
nia ē anima. aīa Ampl̄ uirtē 7 mali
ciam susap̄. armōia compactōnē 7 in
pactōnem n̄ susap̄. Non g̃ aīa ē arm
onia ē. Amplus aīā cum suscipiat
ↄ̄ria seorsum. s̄bā ē 7 s̄bīm in armōia
ā qualitas ē. 7 in s̄bīo. Sbā ā aliq̄ta
te alint̄ ē. Et anima g̃ ab armōia ā
nd ē. Armōia nempe p̄ncipat aīam
n̄ ē s̄uenens. S; n̄ ex h̄ armōia ē aīa
Pz enim ex ūutem p̄ncipat ūl ē.
Gaten̄ aut̄ enunciat q̄ mch. S; pro
testat̄ in d̄minātiuis suis s̄mōib; q̄d
mch eat d̄ anima enūciatis. Uī autē
ex q̄bsdam ↄ̄niare mag̃ ↄplexōem ēē
aīām. Hanc ē sequi mox diffinciā. ex
ns que n̄ pōs s̄ ↄstruens ht s̄monem
Si aut̄ h̄ ē manifm̄ ē q̄m mortalem eam
estimat ēē. Non om̄ē aut̄ s̄ in ratōalē
aīām homīs. De rōali enim dubi
tat dicens ita. Aīm ā n̄ pt coīs ēsis. i.
ↄplexio ēē aīa. manifm̄ ē hinc. Om̄e cor
aīatum 7 in aīātum ex iiii. elis ↄstat
ēē. Nos enim ēsis. corpa opat̄. Sig̃ cor
p̄is ēsis ē aīa. nllm in aīatū eit aīa
Et ↄcludit̄ s̄mo ita. Si ēsis coīs ē aīa
ē. om̄ē aut̄ cor̄ ēsim ht. om̄e corp̄ aīam
ht. Si ā om̄ē cor̄ animam ht. nllm cor̄
ēaiatum. sz lapis g̃ nz lignum. neq;

s̄uum nz aliud quod in aīatum ēēt
Si ā n̄ ult om̄e ēsim coīs. dic aīam ēē
s̄ hanc talem. in t̄rogand̄ ē que ēsis ē
que fac̄ aīāl. 7 aīe rōem ht. Aliī cum q̄
ē dixit ēsim: hāc talem inuenem 7
in aīātis. Nouem ē ex s̄uītib; ēsib;. ū
ist 7 in libro de ↄplexōnib; demiāunt
octo quidem d̄scr̄as. i. distempatas. u
na ā eucrata. i. būi tempata. Scdm eū
ētam quidem dic ↄctum ēē hoīem. nō
aut̄ om̄ēm hoīēm. s̄ cum qui ē me
dio ēsios. Scdm ā alias distempan
tias alia aīalia s̄m s̄pēm. cū ea quem
ag̃ 7 min̄ intēsiōe 7 remissiōne. Inuē
unt̄ aut̄ 7 i maiātis h̄ nouem crases
cum mag̃ 7 min̄. ut ipē i s̄ in libro s̄
p̄ncium medicaminū d̄minauit Am
pli. Si aīa ēsis ē. crases aut̄ altānt̄.
n̄ eādem ht aīām. s̄ s̄m ēsim. q̄m; q̄
leonis q̄m; alcius alic̄ q̄d ē in ↄuēiēs
Ampl̄. Crasis n̄ repugn̄t ↄcupiscenāj H
coīs. s̄ 7 coopat̄. ipā ē ē que mou; a
ma aut̄ repugn̄t. n̄ g̃ crasis ē anima
Ampl̄. Si crasis ē aīa. crasis autem H
ē qualitas. q̄litas aut̄ adest 7 abest
p̄t s̄bīa cor̄ruem. 7 aīa. g̃ sepabi p̄t
s̄bīecti cor̄nem. h̄ aut̄ n̄ ē uin. Nō g̃
ēsis nz qualitas ē aīa. sz ē utiq; alic̄
altin oppoitoz s̄bali aūit aīah. u in
igne caldum. In t̄sinutabile enī
ē h̄. ut aut̄ t̄sinutam ēē ēsis. mag
ā ipis qui p medicinales artes ēses
t̄sinutant. Ampl̄. omnis coīs q̄li H
tates s̄bales sensibiles s̄. aīa autē
n̄ ē sensibil̄ s̄ intelligibil̄. n̄ g̃ q̄litas ē
corpea ē aīa. Ampl̄ coīs 7 s̄pē cum
appōe eius nū 7 minor 7 alior eucsia 7
bīā tempantia ul' fortitudo ē coīs. ea

calorum et siccorum et frigidorum et humidorum eucrasia satis est commodatio. Enim membrorum cum suavi coloratione pulchritudinem facit corporis. Si igitur armonia sanitatis et fortitudinis et pulchritudinis anima est, necesse est hominem vivere nec egrotare nec imbecillem esse nec informem. Contingit autem multociens non unam solam harum sed tres has depreciari eucrasias et vivere hominem. Contingit eundem simul et deformem esse et imbecillem et egrotare. Non igitur eucrasia corporis est anima. Et iterum naturales quedam malicie et virtutes sequuntur homines secundum complexionem corporis verteretur. Sunt enim nonnulle sanabiles et corrigibiles secundum quidam complexionem, ita quidam non colerici existentes iracundi, alii vero timidi, alii vero tristes. Sed quidam dominantur et superant complexionem. Sed aliud est quod dominatur et aliud quod sub dominatione ducitur. Aliud igitur est corpus et aliud anima. Organum est existens corporis anime, si quidem constructum aptetur operationi anime et ipsum apte se habet. Si autem non apte cooperatur, tunc opus est anime sollicitudinibus repugnantem ad ineptitudinem organi, et non vehementer inglaciavit et simul cum eo patitur. Sicut musicus simul preparat cum lyre percussione, si non prius eam bene aptavit. Idcirco et opus est anime cum corporis non solum illud organum aptum sit ipsi. Hec autem facit proverbia et mores non inarmonia, hec quidem remittens, alia vero intendens, ut congruum ipsum sit ipsi construat et utatur apto organo, non ut ipsa simul cum eo passa facta fuit. Contingit est ad hec

hic de Aristotelis opinione circa animam

Aristotiles autem endelechiam dicens nullo modo concordat cum his qui qualitatem eam dicunt. Exponamus autem prius endelechiam quid vocat. Substantiam triplicem esse dicit: hanc quidem ut ylen et materiam subiectum quod secundum se ipsum quidem nichil est, potentiam autem habet ad generationem. Aliud vero formam et speciem per quam specificatur yle. Tercium vero illud quod est utrique quod ex yle et specie est generatum, quod est deinceps quo animatum. Est igitur yle quidem virtus, species vero endelechia. Hec autem dupliciter: hec quidem ut disciplina, alia autem ut contemplari secundum disciplinam. Hec enim habet quod ut dispositio, alia vero ut actus. Disciplina quidem, quoniam in existendo ubi animam et vigilancia est et sompnus. Evigilantia quidem est proportionalis ei quod contemplatur, sompnus autem ei quod habet et non agit. Prior autem disciplina, ideo primam endelechiam vocat speciem. Differunt vero activum ut puta oculus ex subiecto et specie. Et est substantia quod unum ei. Qua autem susceptivum visui est yle oculi vocatur, et hec equivoce oculus. Species autem et endelechia primi oculi motor; ipse est visus qui posse videri ei tribuit. Secunda vero endelechia est oculi actus secundum quem videt. Sic enim qui modo generatus est catullum quidem habet endelechiam, potentiam non habet suscipiendi endelechiam. Ita oportet accipere et que anime. Sic enim generatum visus perficit oculum, ita hec generata anima in corpore perficit aliud; non enim sine corpore sit umquam anima nec corpus sine anima. Sed primum quidem zoticam quod preter anime animam vocat separans ab Aristotele. Oportebat autem oculum simul suscipere animam hominis et non apte et hoc ab imbecillitate in se toto enunciare. Deinde autem corpus potestate vitam habere et antequam generata sit anima. Dicit enim corpus potestate vitam habere in se ipso. Oportet autem corpus quod potestate vitam habet prius actu esse corpus. Non potest autem actu esse corpus antequam suscipiat speciem. Yle enim est sine qualitate et non corpus. Impossibile igitur est quod non est actu potestatem habere adhuc

ut fiat quid ex eo. Si a° 2 cor potate e qua
li qd potate e cor. potate ut tam hec isc
pp pt. alioqn in alus quod psibile e
hntem quidem n uti eo ut puta usum
hntem n uti eo. In aia a° possibile e. Sz e
qui dormit sn spuali actu e. Et enim nu
trit 2 augetr 2 ymaginatr 2 respirat. Et n
xime uite e argum. Ex his g manifeste
qm potate uiue n pt in ee aliest omio
actu. anacos enim. Et cofirat aiam nich
aliu e qm uita. Nam aic quod xpla
tata e uita. cor a° sm pticipatonem.
Et dic g sanitate xportoalem ee uite.
n aie uitam d. s; cors. 2 ita sophismat
Nam corpal quod sba sm ptem 2ior
e susceptiua. q a° sm spem e peqqm.
Si e ea que sm spem e dista trasmuta
ta fuit trasmutatr tal. Et n ea q sm
spem e sba 2ior e susceptiua. s; ea que
e sm sbiectum. hic e que cor. Non potg
anima sm ullum mod endelichia cors
ee. sba pse psta in corpa. sm ptem eni
suscep 2ia. maliciam 2 uirtutem. q n po
tat spes suscipe. Nn endelichiam existe
tem aiam immobile quide existe sm
se ipam moui aut sm accidens. Nam
a° in 2ueniens e imobilem existente
moue nos. Et e pulchritudo imobil
existens mou nos. Sz 2 si h imobilis
existens mou. si id quod naim ht ut
moueat mou. 2 n q e immobile. Sig
cor sm se ipm motum hre. nllm eetri
2uenies. ipm moui ab in mobli. Nuc
aut impossibile immoble ab immo
bli moui. Vn g cor e quod mouet
s n ab anima. Non enim pse imobi
le e cor. Primam g generationis moto
nem uolens ostende. non pmam se

cdam ostendit. Nam siquid n mou
pmum facet motum. si a° quod modo
a se ipo 2 alia simil 2 mou. si mot gnio
nem expmit. Vn g pma gnatio mo
t e cois. Dic enim a se ipis moui
ela h gnia 2 leuia sm e. Si enim g
uitas 2 leuitas moto e numqm sta
bt gnia. Stat a° xprium suscipiencia
locum. Non g gnitas 2 leuitas cae
pmi mot s s; cstitutes elor. Si a° 2
h xcedet. cli estimare 2 putare 2
plaude. ps guitatis 2 leuitatis opa
ee. Si a° uz h in elor. Si a° in elem
tor in corpm Amplr. Si sm acns
aia mo. cor autem ex se ipo. 2 non ex
istite anima moueb. Si au h 2
al eit sm anima. In 2quiescencia aut
s h. In quiescens g e 2 quod a pmo
cio. Sz in dic qm omc quod na
mo 2 in mo 2 pcl in mo 2 na mo.
mh e. Nam enim q na mo. in non
mo. Nz siquid sm nam mo. h sm
nam quiescit. Et e mund. sol 2 luna
sm nam quiesce n ps. Eod mo 2 ai
ma s; nam mota. sm nam quiesce
n pt. Et res e corrupto anime e 2 ois
semp mobil e. eld h quod pdcm est
apu in solutum manz. Vn cor 2 tine
na aptum natum existens disp
gg. Sufficiunt 2 h ex mltis. dimisse
aiam nz endelechiam ee. nz immo
bilem. nz in corpe gnitam Py
tagoras aut symbolice assimilare sp
2 dm 2 o nus assuet dua ut 2 ai
am num se ipm mouentem. Et xco
cres sequit e. non qm nus e aia
s; qm in nuabilibz e 2 in mltiplica
tis. 2 qm anima e que discutit res

Quia cat. mot. r. ete

de aia

de opio pitagore de aia

in mutendo for(m)is (et) figuras singulis. Ipsa e(st)
e(st) que h(abe)t as(ser)t(i)o(n)e separat (et) differentes ip(s)as
ostendit. (et) altitudine (et) multitudine mou(ere)
s(u)fficient (et) p(ro)p(ter) h(oc) nu(n)c h(abe)t res. Vn(de) philoso
er(go) ab ea que s(ecundu)m nu(mer)os e(st) commu(n)io(n)e
p(er)se aut(em) mobile (et) ip(s)e ei inesse attestat(ur).
Q(uonia)m q(ui)d nu(mer)us n(on) e(st) manifestu(m) e(st) hinc. Nu(mer)us q(uan)
titas e(st). anima q(ue) n(on) q(uan)titas s(ed) s(ubstanti)a. Non
er(go) nu(mer)us e(st) a(n)i(m)a. Et si q(ui)d(e)m max(im)e (et) nu(m)m
intelligibilib(us) s(ubstanti)am e(ss)e uolu(n)t hic in nu(mer)is
orib(us) dicem(us). Amplius a(n)i(m)a (con)tinua e(st) nu(mer)us
a(utem) n(on) (con)tinuus. Non er(go) nu(mer)us e(st) a(n)i(m)a. Amp(lius)
nu(mer)us q(ui)d par e(st) aut(em) imp(ar). anima n(on) par (et)
impar. Non er(go) nu(mer)us e(st) anima. Amp(lius)
nu(mer)us s(ecundu)m appo(siti)onem auge(tur). Amp(lius) a(n)i(m)a p(er)
se(cundu)m p(er)se mobil(is) e(st). nu(mer)us q(ui)d t(ra)nsmutat(ur) immo
bil(is). Amp(lius) (con)t(ra) nu(mer)us manens un(us) (et) idem
nam nullam q(ua)ntitatem que in nu(mer)um fit
p(er)mutare pot(est). a(n)i(m)a q(ui)d una (et) eadem ma
nens. eam que p(er) s(ubstanti)am p(er)mutat qua
litate(m) ex indisciplinatione ad disciplina(m)
t(ra)nsiens (et) ex malicia i(n) u(ir)tutem. Non er(go)
nu(mer)us e(st) anima. Ig(itur) ea quid que ani
m(am) cognata talia s(unt). Eunomi(us) decla
rat a(n)i(m)am s(ubstanti)am in corpeam a p(er)se se
sep(arata)m. q(uod) q(ui)d in co(r)p(ore) c(re)ata ab a(n)i(m)is docuit. Ne
intelligens (et) si accid(er)e fuit. q(uod) (con)gga
re in unum temptat ea q(ue) s(unt) (con)tingit.
Om(n)e e(st) quod g(e)n(er)atione(m) h(abe)t corp(or)alem si
mil(iter) (et) temp(or)ale corruptibile e(st) (et) mortale.
Concordant a(utem) his (et) ea que s(unt) in mosi
sensibilium e(st) expressum p(er)seratum nichil
h(abe)nt iuloten dix(it) s(ub)s(t)itu(tio) n(on) iam. S(ed) (con)
ticentes quidam h(oc) opi(n)ant(ur). Si a(utem)
quis ex eo quod p(ost) plasmationem
corp(or)is immissa e(st) a(n)i(m)a. estimauit p(ost) co(r)
p(or)a t(ra)nsitam e(ss)e eam. excedit au(c)toritate. Non e(nim)
moyses t(ame)n eam c(re)atam e(ss)e dic(it) q(uando) co(r)

inmittebat(ur). n(ec) s(ecundu)m ro(ati)o(n)em ita se h(abe)t. Aliq(ui) q(ui)d(em)
mortalem eam dicat. ut a(ut)em qui dix(it) in co(r)
p(or)a t(ra)nsitam e(ss)e. (et) ut stoici. aut dic(unt) eam s(ubstanti)a(m)
e(ss)e in corpeam. rennuat dic(er)e in co(r)p(ore) c(re)ata(m). im
mortalem n(ec) aie intellia i(n)rep(re)sentat (et) o(mn)io
i(m)mortalem. Et ali(i) s(ecundu)m eum i(n)du(n)t plen(us) est
mu(n)d(us). s(ed) semp(er) p(re)sens (et) n(on) additur s(ed) indiges
Cinquies decies. xvi) ad mun(dum) p(er) singlos
dies. s(ed) intelligibiles g(e)n(er)ant(ur) in eo. Et
q(uod) maxi(m)e in (con)sens e(st). cum p(ro)fes(s)i fuer(int) tu(n)c
dissoluet(ur) s(ecundu)m ip(su)m. ultimis ho(m)i(ni)b(us) qui
iux(ta) n(ost)r(u)m eunt a(n)i(m)al(ium) m(ult)o (com)pletu(m). Q(uod)
qui utiq(ue) fiet i(n)mobil(is) t(ame)n dic(er)e corrumpi
mundu(m) cu(m) replet(us) fuit. Q(uonia)m inane e(st) p(ar)uulor(um)
p(ar)uor(um) mod(us) h(ic) ut i(n) arena i(bi) (con)festim p(er)
q(ui)m (com)pleuit (con)fundentu(m) q(uod) st(atu)a s(unt). Dic(er)e ex
in(pro)uidentie ro(ation)e n(ec) a(n)i(m)as fi(eri) (et) n(on) c(re)ationis. n(on)
e(st) noua(m) s(ubstanti)am. n(ec) aliam p(er) eam q(uam) (con)t(ine)m
duca. s(ed) eam q(ue) e(st) s(ecundu)m p(ro)uidentia(m) multiplica
n(on) ig(itur) g(e)n(er)at(i)o(n)em e(st) distinctam c(re)ationis (et) p(ro)uide(n)tie
Prouidentie quid op(us) e(st) adiuuac(i)o(n)e g(e)n(er)ationes s(er)
uare corruptibilium a(n)i(m)alium s(ubstanti)am. dico
aut(em) eor(um) q(uod) s(ecundu)m p(ro)uisicatione(m) g(e)n(er)ant(ur). Q(ue) h(abe)nt
successione(m) p(ro)uido (con)t(ra)rius alia (con)s(er)uare n(on)
p(otes)t s(ecundu)m p(ro)uidentia. C(re)ationis aut(em) h(oc) p(r)incipal(is)
simum e(st) op(us). ex non entib(us) facere. Si g(enerat)io
ex adinuicem g(e)n(er)at(i)o(n)e a(n)i(m)e fuit ro(ati)o(n)e p(ro)uidentie
d(i)u(i)ne fuit. (et) corruptibiles s(unt) q(ua)nt(u)m ad alia q(ue)
ex successione g(e)n(er)at(io)nis fiunt. Si aut(em) n(on) ex n(on)
entib(us) deducit(ur) c(re)atio e(st) quod. fit. (et) n(on) e(st)
u(er)um q(uod) dix(it) moyses. Requieuit ab om
nib(us) opib(us) suis deus. In (con)uenientia s(unt) u(er)o
h(oc) u(tique). Q(uonia)m e(st) d(icere) p(ate)r m(eu)s us(que) m(od)o operat(ur) n(on)
d(ic)endo s(ed) d(e) p(ro)uidendo d(icen)d(u)m e(ss)e b(e)n(e) eum
d(icitu)r Apollinario u(er)o ut a(n)i(m)as ab a(n)i(m)ab(us)
g(e)n(er)ari sic(ut) a corp(or)ib(us) corp(or)a p(ro)uenire. e(st) a(n)i(m)am s(ecundu)m
successionem p(ri)mi hominis in eos qui
ex illo s(unt) omnes. sicut corp(or)alem successi(onem)

Margin notes:
q(uod) a(n)i(m)a n(on) e(st) nu(merus)
De a(n)i(m)a c(ontra) Eunomiu(m)
Vide dic(ta) a(n)i(m)am c(re)ata(m) an(te) corp(us)
op(ini)o
op(ini)o

opio — nis pegrinas subiacere animas. nis nec eam
fos enim qui hic dicit cooperatorem fac(ere) d(eu)m
mechis et eis excipis prius cunt. sin aut(em)
esse et hic requieuit d(eu)s ab omnibus suis opibus
suis que cepat fac(er)e. si utique et nunc a(n)i(m)a
condit aut. sed si o(mn)i sucedem ex adiuncem
g(e)n(er)atione g(e)n(er)ata dem(on)stra s(unt) mortalia esse
ipa e g(e)n(er)ant et g(e)n(er)ant(ur) u(e)l corruptibilibus
unt p(er)maneat gen(er)a. necesse e(st) et hec mor-
talem esse dice a(n)i(m)am ex adiuncem g(e)n(er)
(ge)n(er)atione facientem. sed si non sucedem ex ad-
se iuncem g(e)n(er)an(t) a(n)i(m)as. et e e(st) in us
qui ex adulterio g(e)n(er)ant(ur) p(ro)uidentie
d(e)nique ignore nobis existent. si aut(em)
ea quod et p(ro)uid(e)ntiam conuenit. o(mn)i nouum
q(uod) gignit(ur) p(er) uite uel sibi ipsi utile sum
et ipa cedit a(n)i(m)atio(n)em hac si. suf-
ficiens a(utem) argum(en)ta collectam hic accipimus ex
qui ex ea que uite salonem et adaun-
g(e)n(er)atum Princeps a(utem) scientem et
(H) macheon — mai chor opinionem q(ua)m h(ab)uit de anima
Nam aut(em) quod eam immortalem et in-
corpeam. una a(utem) esse solam o(mn)ium a(n)i(m)a(rum)
dispitam et deuenientem in singula esse
(H) et in animata et a(n)i(m)ata. minora a(utem) i(n)a(n)i(m)a-
ta. multo a(utem) ampliora celestia. uniuersalis a(n)i(m)e
ptes sint singulares a(n)i(m)e. et siquid in-
(diuidi) — p(ro)hibit p(ro)ptum eam dicunt. uel uocem in ab-
dicibus. modatum utique esset malum. nec
aut(em) s(ecun)d(u)m ipam a(n)i(m)e diuidi dicit. id
omnium pessimum. q(uonia)m p(ri)ncipalit(er) ei in
celis esse uolt. et diuidi cum his in corp(or)e
g(e)n(er)atione. uel aq(ue) que dicit(ur) et r(ursu)s quo aduna(n)-
t(ur) et miscet(ur). et putas quod a(n)i(m)as in ead-
(opio) — lucem et in luce existentes. cogitatas
uero a(utem) in ire ad celu(m) et r(ursu)s ab celis ad
planetas et a(n)i(m)al(ia). et ita s(ecun)d(u)m e(st) in-
cidentes et corpeam euinencantes ex

passionibus subiacentes. in mortalem esse aut(em)
incedunt aut et in sua. Dicentes enim
recurrere et contaminatas animas ad celu(m) et
misceri ad inuicem r(ursu)s in transformationibus a-
nit terminari s(ecun)d(u)m magnitudinem peccatorum
inuenientes eas. et r(ursu)s separantes p(er) sed discre-
sionem. Et enim ubi sunt luce q(ui) existun-
te separari aut(em). nocte uero fieri unum. Q(uod)
impossibile e(st) in intelligibili n(on) fi(er)i. umb(ra)
e(st) sensibilium s(ed). Et si dedit quis eas
separari et r(ursu)s unum Plato et aut(em) — opinio platonis de anima mundi
et unam esse et multas a(n)i(m)as. Nam unam
quod esse mundi toti a(n)i(m)am. esse a(utem) et ali-
as p(ar)ticularium. Qui secesum quod toti
a(n)i(m)atum sit ab ea que toti a(n)i(m)a. Secre-
sum a(utem) r(ursu)s p(ar)ticula app(ro)p(r)ia unicuique a(n)i(m)a. Dic(it)
g(itur) toti q(ui)d animam p(er) extentam esse a centro
t(er)re ad extrema celi. n(on) localit(er) eam p(er)
extensa ordinatim esse inquies. s(ecun)d(u)m in-
telligibilit(er). Hanc aut(em) a(n)i(m)am esse eam q(ue)
circumducere sp(h)ericaformit(er) h(oc) totum conti-
net et constringit corpeam sp(h)eram mundi. In-
(H) digere e(st) cor(pus) continente in superioribus ab
eo deminatum e(st). fac(er)e aut(em) sp(ec)ificam
animam uiuere e(st) singulum a(n)i(m)alium ip(s)i-
uita. et corrumpi ip(s)a corruptione. Nam
toti quod continet et constringit. cor(pus) esse in-
dissolutum uero corrumpi. Et uiuere q(ui)-
dem omnia. non omnia uero esse a(n)i(m)alia. Di-
iudicant e(st) ab in a(n)i(m)atis quod planta
et augetur et nutritur. h(oc) e(st) nutritiua et
planta(m) uiuit(ur) irr(ati)onalia uero a(n)i(m)alia
a plantis sensu. r(ati)onalia uero ab irr(ati)onabi-
libus r(ati)onali. Et o(mn)ia uiuere dicentes. distin-
guunt unicuique na(tura)m uiuere g(ratia) dicit
et que omnino ina(n)i(m)ata habitudinalem
uitam. s(ecun)d(u)m q(uod) continet(ur) ab ea que toti
a(n)i(m)a. ad existendum solum et non dis-

4

II

Fortuna p(ro)t(erea) uocat a(n)i(m)am mu(n)di.

soluendum. Hanc a(utem) e(ss)e animam que
gubernat que totum. et que p(ro)tectores a(n)i(m)as
que p(ri)us (con)ditione g(e)n(er)ante s(ecundu)m (con)mutat(i)o(nem)
que et leges ei dedit. s(ecundu)m q(ua)s deduc(un)t
d(e)b(e)t h(oc). q(ua)m fortunam uocat. et que tu(nc)
b(e)n(e) iuuatem sufficientem ad op(us). Dic(it)
aut(em) s(ecundu)m h(oc) et in libro de fortuna. Ig(itu)r (con)ue(niens)
enten(dere) quid om(n)is genteles qui a(n)i(m)am
in mortalem enunciauerunt t(ra)nscorporato
nem dogmatizant. Diffinit aut(em) sp(eci)es
c(ir)ca sp(eci)es a(n)i(m)arum. Nam hii quidem
una(m) sp(eci)em r(ati)o(n)alem e(ss)e dicunt. Hanc
aut(em) et ad plantas et ad irr(ati)o(n)abilium
cor(pora) t(ra)nsire. Hii quid(em) s(ecundu)m quosdam
t(em)p(or)um c(ir)cuit(us). Alii u(er)o n(on) unam sp(eci)em a
nima(rum) s(ed) duas. r(ati)o(n)alem et irr(ati)o(n)alem.
Quidam a(utem) multas. et tot quot a(n)i(m)aliu(m)
sp(eci)es. Maxime aut(em) qui a platone s(unt). ea
h(ec) dogmata delata s(unt). Cum dixit e(nim)
plato furibundas quid(em) et iracunda(s)
et rapitoas a(n)i(m)as. luporum et leonum cor(pora)
induere. eas (con)seque c(ir)ca in (con)tinenciam
occupate s(unt). asinorum et talium assume(re)
cor(pora). hii quid(em) cor(um) p(ro)p(r)ie intellexerunt lu
pos et leones et asinos. alii u(er)o tropi
ce eum dixisse estimauerunt. mores p(er)
a(n)i(m)alia designante. Nam cronius quid(em)
in libro de regressione ita uocans t(ra)nscorpora
tionem. r(ati)o(n)ales om(ne)s e(ss)e uult. Simili
t(er) a(utem) et theodor(us) et platonic(us) in libro q(uod) a(n)i(m)a
ma om(n)es sp(eci)es e(st). et porphiri(us). Iamblic(us)
e(ni)m (con)t(ra)ria his currens iuxta s(ecundu)m sp(eci)es a(n)i(m)a
malium a(n)i(m)e sp(eci)em e(ss)e dic(it). s(ecundu)m sp(eci)es diu(er)
sas. Sc(ri)psit d(e)niq(ue) e(st) singularis quidam
lib(er) in quo sc(ri)psit q(uia) non ab ho(m)i(ni)b(us) ad
irr(ati)o(n)alia a(n)i(m)alia. neq(ue) ab irr(ati)o(n)alib(us) ad
ho(m)i(n)es t(ra)nscorporationes fiunt. s(ed) ab a(n)i(m)a
lib(us) ad a(n)i(m)alia. et ab ho(m)i(ni)b(us) ad ho(m)i(n)es

Et m(ihi) u(idetur) n(on) mag(is) h(oc) i(psu)m h(oc) b(e)n(e) (con)iecturasse. n(on)
solum platonis intent(ionem). s(ed) ueritatem ip
sam. V(ero) e(st) q(uod) et ex multis aliis demonstrare.
Maxime a(utem) ex his. Nullus e(nim) r(ati)o(n)alium
motuum apparet in irr(ati)o(n)abilib(us) a(n)i(m)alib(us).
Nec e(nim) artes. neq(ue) disciplinae. neq(ue) (con)silia. neq(ue)
uirtutes. neq(ue) aliud q(uod) intellectualium in his s(unt).
Ex quib(us) manifestum e(st) quod n(on) e(st) p(ar)ticipa
tio r(ati)o(n)al(is) a(n)i(m)e eis. Et e(st) in(con)ueniens e(ss)e dicere irr(ati)o(n)a
lia r(ati)o(n)alia. Et si enim ualde inuenib(us) ex
i(n)stitutib(us) fetib(us) r(ati)o(n)al(is) sol(us) mot(us) adest. s(ed) n(on)
a(n)i(m)a r(ati)o(n)alem h(ab)ere eos dicim(us). Q(ui)a enim
au(gmen)ti r(ati)o(n)alem termina(n)t actum. Ir(ati)o
nalem u(er)o p(er) illam etatem demonstrans
r(ati)o(n)ale s(ed) et fluit utiq(ue) h(ab)e(n)s r(ati)o(n)alem a(n)i(m)am
in mutati omnino s(ecundu)m natura(m) r(ati)o(n)ali uirtute. Ire(m)
nullam s(ed) fluuium atq(ue) g(e)n(er)atum e(ss)e (con)cor
dit(er) ab omnib(us) (con)cessum e(st). Si u(er)o h(ec) est
s(ed) fluit utiq(ue) r(ati)o(n)al(is) anima iuuentus (con)fe
rus i(n)mittere. nu(m)q(ua)m p(o)t(en)s s(ecundu)m ip(s)i op(us)
demonstrare. Et erit utiq(ue) accusato ip(s)i quid(em)
dit in (con)ueniente(m) a(n)i(m)am cor(pori). Nec enim
artifices e(st) h(ic) op(us). neq(ue) ordine(m) neq(ue) armoni
am et (con)pagine(m) sciencius. Si u(er)o q(ui)s di
xit mou(er)i quidem s(ecundu)m disp(ositi)o(n)em r(ati)o(n)al(is)
irr(ati)o(n)alia. plasmatione(m) a(utem) eorum in cor
tam e(ss)e artificiali actu credibile fa
ciens h(ab)et s(er)monem ab ho(m)i(ni)b(us). In a(n)i(m)a sit
e(st) solum manuu(m) digitis. plurimas ar
tes depinxe. n(on) soluit quod q(ueritur). Nam
e(st) idem i(n)conueniens. eccu(m) d(eu)s n(on) aptam
a(n)i(m)am (con)iungit cor(pori). s(ed) fluuiam et inutile(m)
et in operabilem. impedita(m) p(er) o(mn)em eta
tem cor(um) ad p(ro)prios act(us). Maxime cum
et s(er)mone(m) h(ab)e(n)t ip(s)i (con)struant ex ict(ibus) et
n(on) (con)cessis. Vn(de) enim manifestum e(st) q(uia) s(ecundu)m
disp(ositi)o(n)em r(ati)o(n)al(is) mou(e)nt(ur) irr(ati)o(n)alia. Me
lius e(st) g(itur) estimare uniuscuiusq(ue) cor(pus) con

uenientem aiam in pactam ee. et nich
haint ampli sm dispoem aialia qm ea
que appar in opib3 eor nal si simplicitate
Ymaq3 e spes indalium sm pprium imper
mo. ad quem gnita e que ap morche et
usum et actu. et ad h plasmatonem ap
tam huit. Non tn sn auxilio gnitaria
ea deliquit pditor. sz unicuiq3 ulem im
sr intellam. Quibsdam a et astucias impo
su cum artes imagine et umbin racal ai
me. Duor hor gna v et psentes isticli
as declinet et futas peruenint. et n copla
ret caconem omem sibi ipi. ut iam d
num e. Qin a n roali h faciunt nai
sm e ex h qui sm spem unuqq3 aial sir
eadem fac et q n differ eor imilitudic
actoes. n sm mag et min. sz sm impf
tota spes moue. Omis e lep sir arti
ficose agit. et omis phuc aslur e sir et
z omis sima sir imitar. Qn n e i hoie
Infinite e ue s humanor actuum. libe
rale enim quid et libi arbui quod e
roale. Vnde n unum et id omib3 hoi
bus op e. n unicq3 spi indalium aia
lium. Nam e sola h in oiu. Na alia
uo sir ap omis sunt. Roales uo act
aliu ap alios sunt. et n ex natate uo
hu ap omis. Sia dixuir ob determinacoem
eor aiam que an pecuiar in huani
ta in talia eor sumitu ex ptiorib3 faci
unt diminucionem. Qi enim in ea que
pma gnata e eor aialium imulle s
roales aie. No enim uniq3 alicubi qi
q ut in corib3 huanis pecauint. aneq
in eor gnate fuit huanum. Qi ab
hec opiace pfudri et galyeni mirabil me
die z sm uniamquq3 spem aial. diuisa
ee opinar anime spem. Dic enim et i

pin pmi libri. de utilitate ptica ita. Et
si h e. mirar aiar ei ptice. hec quidem
maiores alie uo minores. alie uo oi
sanam i alia et aliam altam spem i
mabiles. Talitas aut ear omnium ear
e anime. Cor e h organum. Et ppa
mlam dissint a seruiuite ptice aia
lium. qm et aie. Paius au pcedens in
libro addit in sima et h. Et nimir
o sapientissime actor dic utiq3 nata
aduisum te ridiculosi aio ali ridiculo
sam cerebat tributam ee cor s pstoez
Ita nou diuisis secdm spem corib3 et di
uisas in ee animas. Et h quod dris
Sia maim dimiauini nz cor ee. mar
moniam. nz ciam. nz alia qndam qli
tatem. manifm e ex his quod sbamq
dam i corpa e anima. Na qm quod
intelligibile quod e. pcessum e ab om
nib3. Si a nz cor e. nz acius. maifm
e qm in corica e sba. et nich e eor que
in alio e pclhit ee. H cui omia sunt
et d sunt sn sbiti coerne. Anima aut
sepata cor omino corrup. fidi a uterie
e dimaie animam imortalem ee. Si
enim nz cor e. quod na dissolubile et
corruptible dimiatum e ee. nz qlitas.
nz qntitas. nz aliud qd eor que cor
rumpuir. qmaifm e qm in mortlis
e. Ig inhe quod sur imortlitatis ei
dimioes ap platonem et reliquos
Sz ille quidem cumtoib3 sbmes
et difficile intelligibile s. et sol us qui
in eis nutri s. disciplinis. s cogit
Nob a suffic ad dimiatonem im
mortlitatis ei. diuinor eloquior doc
trina fidem ex scripa his. qua diui
nit in spirata e aduisus eos a qui

.III.

designant et amorem libus sufficiet
nullum esse animam corporis que corrumpuntur.
Si enim nullum est corporum que corrumpuntur, erit anima
incorruptibilis est ergo et inmortalis. Qualiter
hec quidem sufficienter habent derelinquen
dum est. **De unione anime et cor**

poris. Quaerendum autem est qualiter
anime et corporis in animali fit
unitio. Difficillima enim est hec questio. Sicut
non solum ex his sed et ex illis consi
stit homo. ut vult quidam. est inex
tricabilior. Omnia enim que conveniunt
in unius sive ypostasim vel substantiam. omni
no uniuntur. Omnia vero que uniun
tur alterantur et non manent que prius erant
ut in elementis demonstrabitur. Unita enim aliud
quid facta sunt. Qualiter ergo vel corporis unitum
anime adhuc manet corpus vel iterum anima
in corpore existens et secundum se sit separa
biliter unitur corpori et ipsum fit animal secundum
propriam substantiam inconfusibilem et incorru
ptibilem. Necesse enim est vel unita
esse animam et corpus et coalterata esse et simul cor
rupta utraque. ut elementa. vel non unita esse propter
predicta inconvenientia. adiacere autem ut sal
tatores in choro. vel calculum calculo.
vel contracta esse ut aqua et vinum. Sed
quoniam quidem non potest unum dicere adiacere corporis ani
ma. in sermone de anima demonstratum
est. Erit enim utique sola ipsa pars corporis
animata que appropinquabit anime. Quod autem non
vel unita est in animata cum eo sed et quod non
potest unum dici ergo quod secundum appositionem est unum
dicitur non potest. ut ligna vel ferrum vel quid
aliud. Sed contractio vini et aque utrumque sit
corrumpit. Neque enim aqua est pura in
unum hec contractio. Et si tamen contractio secundum
appositionem fiat latet sensum propter leptomeriam et tenuitatem partium contractarum.

Manifestum autem est hoc ex eo quod iterum sunt abinvicem
possunt separari. Spongia namque oleo ma
defacta haurit puram aquam et papirus alia.
Sensibiliter autem separari ea que continue
sunt unita omnifariam impossibile est. Si
autem neque unita sunt. neque adiacent. neque contracta sunt
quis est hic sermo. ut unum dicat. Ideoque Pla
to quidem et propter hanc difficultatem non
vult animal ex anima et corpore esse. Sed animam cor
pore utentem velut indutam corpore. Habet
autem hic sermo difficile quid. Qualiter enim
unum esse potest cum indumento anima.
Non enim unum est tunica cum induto. Ammonius
autem plotini magister quod querebatur hic modo
solvebat. Dicebat enim intelligibilia talem
habere naturam ut uniantur his que possunt ea
suscipere quemadmodum que simul corrumpuntur
et unita maneant inconfusibilia et incor
ruptibilia ut que adiacent. Etenim in
corporibus quidem unitio alterationem conveni
um operatur quia in alia corpora transmu
tantur ut elementa in his que contracta sunt. et ut ci
bus in cinerem et cibus in sanguinem
reliquas particulas corporis. Intelligibilibus
autem unitio fit. alteratio autem non consequitur. Non
enim aptum natum est intelligibile
secundum substantiam alterari. Sed aut amovetur
desistit extenuatur autem in non ens cor
rumpitur. Transmutationem autem non
suscipit. Sed neque in non ens corrumpitur.
Non est utique intelligibilia et inmorta
lia. Et anima vita existens si in contractio
ne transmutaretur alteraretur utique. et non
esset utique ultra vita. Quid autem confer
ret corpori si non haberet ei vitam. Non ergo
alteratur anima in unitione. Ostenso ergo
hoc quoniam intelligibilia in corpora secundum

substantiam sunt nescio se quod et immuta ea non corrumpuntur his quibus uniuntur. Unitur igitur et inconfusibiliter unitur corpori anima nam quam quidem unitur compassio ostendit. Compatitur enim toti sibi ipsi alterum ut unum. Quod autem et inconfusibile maneat manifestum est ex hoc quia anima modo quodam separatur a corpore in sompno et velud mortuum id iacere derelinquit. Solum autem euaporare facit illud vitam ut non omnino corrumpatur. Contingit autem et secundum se ipsam in sompniis agere consentientem quod futurum et intelligibilibus appropinquantem. Idem vero contingit et cum secundum se ipsam scrutatur quid eorum que sunt. Et enim tunc ut possibile est se ipsam separat et secundum se ipsam fit ut ita se immutat iis que sunt. In corpore enim existens per totum incedit ut que corrumpuntur, manens incorruptibilis ut inconfusibilia communicans et secundum se ipsam conservans et vertens illa in quibus fit secundum suam ipsius vitam non versa ab illis. Sicut est enim sol presentia sui aerem in lucem transmutat faciens eum lucidum et unitur aeri lux inconfusibiliter simul et confusibiliter. Eodem modo et anima unita corpori manet omnino inconfusibilis secundum hoc solum differens quia sol quidem corpus existens et loco circumscriptus non est in omni loco ubi et lumen eius sicut et ignis. Manet enim et hic in lignis vel lucerno ligatus ut in loco. Anima autem incorporea existens et non circumscripta loco tota per totum incedit et per lumen suum et per corpus. Et non est pars illuminata ab ea quam non tota adsit. Non enim tenetur a corpore sed tenet ipsa corpus. Nec est in corpore ut in vase vel in utre sed magis corpus est in ipsa. Non prohibita enim a corporibus intelligibilia sed per omne corpus incedentia et circa et pergentia non possibilia a loco corporeo detineri. Intelligibilia enim existentia et in intelligibilibus locis sunt. Aut enim in se ipsis sunt aut in superiacentibus intelligibilibus ut anima. Quandoque enim in se ipsa est cum excogitat, quandoque autem in intellectu cum intelligit. Cum igitur in corpore predicatur intellectuale aliquid localiter esse, non ut in loco in corpore dicitur esse sed ut in habitudine et in eo quod adest ut dicitur deus in nobis. Et enim habitudine et favore et inclinatione et affectione et dilectione ligatam esse dicimus a corpore animam sicut dicimus ab amata ligatum esse amatorem non corporaliter neque localiter sed secundum habitudinem. Sine magnitudine enim existens et sine tumore et impartibilis aliena quidem secundum est circumscriptionem superior est. Quod enim non habet partes quomodo potest loco circumscribi? Locus enim est finis eius quod continet secundum quem continet quod continetur. Si autem quis dicat: Ergo et in alexandria et in roma et ubique est mea anima, latet enim locum dicens. Et enim quod in alexandria et universaliter quod in hoc loco est. In loco autem universaliter non est sed in habitudine. Demonstratum enim est non posse comprehendi loco. Cum igitur in habitudine fuit intelligibile aliquid vel loci alicui vel rei ut in loco existentis abusive dicimus illic id esse propter actum eius qui est illic locum per habitudinem et actu suscipientes. Cum enim debemus dicere illic agit, dicimus illic est. Conuenit autem hic sermo sincerius et maxime ei quod ad hominem est unioni dei verbi secundum quam unitur manens inconfusibiliter et incomprehensibiliter non secundum anime modum

An in loco sit anima

de loco.

Quomodo incorporea dicuntur esse in loco.

Nam illa quidem eorum que multi
plicantur existens unum et compatitur cum
per familiaritatem eorum et superat quia
et superat. Deus autem verbum cum il
lo tempore actione que est ad corpus et
animam alteratus est. nec particeps illorum
infirmitate. tradens autem ei suam di
vinitatem manens in quo erat et ante
unitionem. Novior est hic modus contemperatio
nis vel unionis. et conveniens est et manens
omnifariam immiscibilis et inconfu
sibilis et incorruptibilis et intransmuta
bilis non compaciens sed compatiens solum
nec simul corrumpitur et coalteratur.
Sed augens quidem illa. ipse vero
non minoratur ab eis. immo et manet
intransmutabilis et inconfusibilis quia et pure
et omnis alterationis expers est. Testis est
porphirius qui adversus christum movit
suam linguam. Fortia autem sunt
inimicorum que pro nobis sunt testimo
nia. et nullam contradictionem suscipien
tia. Dicit igitur porphirius in suo commisci
bilium conmixtionum scribit adversus christum in
ita. Si non renuitis igitur substantiam suscepti
substantiam coassumpta alia substantia non ma
nentem autem secundum suum ipsius naturam
complevi aliam substantiam et cum alia
genitam. et per sermonem separatam unam con
servantem. et quod magis est ipsam quidem
in versam. convertentem a illa in quibus
utique genita fit. ad secundum ipsius actum
presentia. Dicit hec de unione anime
videlicet et corporis. Si autem in anima
verum est hic sermo per in corpore unum mul
to plus in deo verbo. qui magis est in
comparabilis secundum virtutem est in corpore
quare et enim obstruit ora eorum qui
conantur accusare dei unionem ad hominem
Nam quod quidem formidavit multi
ridiculum hoc esse autem. Mortem quidem in
persuasibile unionem autem intercens eve
nitum esse generali nature quod divinum
secundum contemperationem et unitionem. Sed nos hiis
comprobabilibus eorum utentes testibus ex
venimus hanc causam. Dicatur autem a quibus
dam et maxime ab eunomianis. uni
tum esse deum verbum corpori non secundum substantiam
sed secundum alterutrum virtutes. Non enim
esse substantias que unite manent contemperatas. sed ait
et unire divinas contemperatas esse virtutes. Vir
tutes autem omnino secundum apparere dicunt esse substantiis
Dicis igitur divine virtutes contemperate unionem
operate sunt secundum eos. Nullus autem eis
contradicit ut estimo. substantiis corporales virtutes
enunciantibus. Manifestum est enim in
superioribus manifeste. que quidem sunt
propria corporis. que autem anime. que autem
quod exutioque et organationes quas
sensus esse possunt. ipsa autem organa corporis
diximus esse. Melius igitur est ut predictum est
secundum propriam naturam in corporum et immi
scibilem unionem filii substantiarum. in nullo inve
nta auctorum abusionum. sed hoc solum
perficiente excelsiori. Quoniam natura que pre
est in corpora incedit quod secundum plotinum
per omnia. per eam autem nichil. Quia
in eo quod incedit ipsa per omnia
unitam esse. in eo vero quod nichil per
ipsam manere inmiscibilem et in
confusibilem. Non autem in acceptatio
ne. Igitur est hic modus unionis. ut quibusdam
gloriosorum virorum visum. sed natura est causa. Nam
suscipere quidem corporis secundum acceptationem
utique dixerit quis rationabiliter secundum esse
unitum autem non convenienter secundum

xpianam di nam. non sunt aut acceptationem
sed Grecis enim animarum et ascensiones
et descensiones quas origenes induxit
nullo convenientes divinis scripturis et
concordantes grecorum dogmatibus
relinquende sunt. **De corpore. iiii.**

Omne corpus quatuor elementorum
est constitutum et ex his factum est. Proxime
vero sanguineorum animalium corpus ex quatuor
humoribus constituta scilicet sanguine flegmate
et rubea colera et nigra. Incruentorum vero
animalium corpus ex aliis humoribus et
ex eo quod in eis est et proportionem habet
in eis sanguine. Proxime vero dictum
in mediate ex ipsis vel quod fit vel fit
quatuor que elementorum compositio. quatuor
humores. humorum autem consimilia membra.
que sunt particule corporis. Assimilantur autem
terre quidem nigram colera. aque vero
flegma. aeri vero sanguinem. Igni vero
rubeam coleram. Omnis autem compositio elemen-
torum vel solum est vel humidum vel spe-
cies autem proxime ex sanguine solo.
vult generari corpus animalium. Ex hoc est
et nutriri dicitur proxime et augeri omnes
animalis particulares. Sed et sperma genera-
nem ex sanguine habere. Sed quia ex u-
no et eodem non videbatur bene habere et
durissima ossa et mollissimam carnem
et pinguedinem placuit providencie primum
animalium corpus ex quatuor humoribus coagu-
lari proxime. Ut ex terrestrioribus quidem
et pachimerioribus et grossioribus solidi-
ora generentur ex mollioribus vero molliora
Inveniuntur autem mixtiones quatuor in sangui-
ne humores. ut est videre in flebotomiis
Quidam quidem sereoso flegmate suppleabun-
dante in eo. quidam autem nigra aut rubea
colera. Unde videntur quodammodo
sibi invicem concordare hii duo predi-
cati. Sunt autem eorum que in animalibus
sunt partium. hee quidem consimiles. hee vero
officiales. Consimiles quidem sunt me-
ninges. id est duo membrana cerebri. nervi
medulla. cerebri. os. dentes. cartilago.
adeps. colligationes. membrana. pili
ungues. carnes. vene. arterie. ad-
hec pinguedo. cutis. et que velud
elementa prima horum sunt. sanguis sive ex
sanguis purus. flegma. colera nigra
et rubea. Tenon enim id est corda com-
posita ex colligatione et nervosis villis.
Officiales. caput. thorax. manus. pedes.
et alia membra hominis. Vocantur autem hii a-
nomiomeres. Non enim in capita
dividitur caput. sicut nervus in nervum. ve-
na in venam. et caro in carnem. O-
ne autem anomiomereum ex omio-
meris id est consimilibus compositum est. ut caput ex
nervus est et carnibus et ossibus et talibus.
Vocant autem hii organica. Terminus
autem omiomeorum hic est. quorum particule et ton
sunt invicem consimiles sunt. Sunt vero pro-
dem hii orum accepte. Non omne autem
animal omnes particulas corporis habet. Sed
sunt quedam decurtata. Nam hii qui-
dem habent sine pedibus. ut pisces et ser-
pentes. hii autem sine capite. ut can-
cri. et carabi id est aleces. et natatilium
quedam. In pectore enim sensus habent
que caput non habent. Alia vero
pulmonem non habent. sicut et predictum
est. quecumque non respirant aerem
Alia vero vesicam non habent. ut aves
et omnia quecumque non mingunt.
Que autem ostream autem habent plurimis

de ubib;

q̄d s̄ elm̄

dicit an elm̄ ...

expta sunt membris. In paucis eni
ēē animalia existit eis. Un̄ aut̄ que
dam et si hānt non h̄re. v̄ ē ut qui
dent h̄re rubūm collam. i. fel. quia
in intestinis h̄nt illum dulpsum et
mapphilem. homo aut̄ et omīa et p
fcā. ii. nequaq̄m alī ɔuenire bn̄ ēē et
omnia m̄bra h̄re. Ita uō et sm̄ p̄ē
in membris pticlam mlta ē diffiā
animalib;. Nam q̄d quid h̄nt ubā
in pectore. alia uō in uentre. alia uō
sub coxis in femorib;. Et alia qui
dem duo. alia uō quatuor. alia uō
plā. fere enim ɔuiuant natā gña
toru nūo multitudinem uber. Si q̄s
aut̄ ētissime elige ea uoluit. librum
d̄ animalium hystoria ap legat. Nō
enim ppōiti opis ē h̄ talia s; uelū
subscriptiones quasdam et effigies
expone. Ad elemtor̄ g̊ simonē
tn̄seamus ɔsequent inquisitū. Elm̄
q̄ mundanum est qui ps minima
ɔxtionis corporum. Sūt aut̄ elā un̄
tra. aqua. aer. ignis. ordiata sm̄ p̄
dictum ordinem ab inferiorib; ad sup̄io
rā. Et q̄a s̄ pma et simplicia. ii. āa
corpa. Et ē omne elm̄ unī gnīs ē
cum is quor̄ ē elm̄. Nam pncipiū
quidem non unī gnīs ē. cum ijs q̄
s̄ ex ip̄o. Elm̄ aut̄ omino ē unī ge
nīs cum ɔpōitis ex ip̄o. Sz qin ita
quidem et aqua et aer et ignis s̄ elemt̄
maīsm̄ ē. Et enim ī his sume qua
litates poiāte et actu ēē appent
Non tm̄ aliq̄ sensibilium hor̄ elor̄
inxtum mer̄ et in ɔmixtum ē ab
alio elemto. Nota enim elēā s̄
latēt quodāmō omnia hec ɔpta

pant ad inuicem mag̊ et min̄. Sz et
in mixtione maīsā ē ii eor̄. Unum
quodq; ā elor̄ sm̄ ɔnigonem duā
qualitates h̄t spēificantes illud. Est
enim tēa quidem sicca et frigida. aq̄
uō frigida et humida. aer aut̄ humi
d̄ et calid̄. sm̄ sui ipius nāām. Ignis
calid̄ et sicc̄. Non tm̄ hec qualitates
sm̄ se ipās ēē p̄s elā. Non enim ex
qualitatib; in corporis p̄sibile consi
stere eor̄. Sz nz cōr summam h̄re et n̄
sm̄ actum qualitatem possibile est
ēē. Nam alr̄ elā quidem ēent infi
nita. Elā uō omib; eorum que s̄.
eam que sm̄ mag̊ et min̄ ē qualita
tem h̄itum et non potiaum diu
dicari. que quor̄ s̄ elā. Nc ēē g̊ ele
mtum ēē et cor̄ et simplex cor̄. et sm̄
actum h̄re sūmas qualitates. cali
ditatem et frigiditatem h̄uditatē
et siccitatem. Hec enim sole quali
tates totam ptotam tnsmutāt sb̄
stantiam. aliar̄ ā qualitatum nllā
h̄ agit. Nz enim album ppinq̄ns
corpora d̄albat id ptotum. ii. calid̄
calefacit et frigidum infrigidat in
aliorum uō nllum. Contraria uō
sibi inuicem s̄. elā que s̄ sm̄ duas
qualitates ɔ̄ia. ut aqua igni. fri
gida existens et sicca. calido existū h̄u
ti et humido sicco et tēa aeri. frigida ex
istens et sicca. calido existēti et h̄ui do
elā uō ɔ̄ia ad inuicem coplari nō
possent. non medio aliquo uin
clō ordinato. quod colligat ea. sta
tuit ɔditor. in medio quidem tēe
et aeris contrariorum existēcium.
aquā. dans ei duas qualitates.

de elemento

de colligat

frigiditatem et humiditatem. secundum quas positis
extremis copulata colligare ea. Similiter
frigido quidem confamiliaris est terre. humi
do vero copulatur aeri. Rursus medium
aque et ignis contrariorum existencium et
priorem statum aerem humida quidem qualita
te familiarem aque calida vero igni. Et
ita contraria copulavit adinvicem per media que
dam que colligant utraque et que colli
gant. Tale enim vinculum optimum
est. Vnumquodque eorum ergo secundum alteram
quidem qualitatem copulatur ei quod ante
ipsum secundum alteram vero ei qui est post ipsum
ut puta aqua frigida est et humida
set secundum frigidum quidem copulatur terre exi
stenti ante ipsam secundum ascensionem secundum
humidum vero aeri existenti post ipsam.
Similiter autem et aer secundum humidum qui
dem copulatur aque ante eum existenti
secundum calidum vero igni post ipsum existenti
secundum siccitatem terre. secundum reclinationem
et conversationem que est ad extremum
Ita vero et terra secundum frigidum quidem aque
secundum siccum vero igni. secundum reclinatio
nem. Vnde est non solum secundum eum qui ad
superiora et inferiora est descensus et ascensus
set. similitudinem habent elementa set et secundum eum
qui est in circuitu. circuivit quodam
modo existencia ad se invicem. Dico utique
ignem et terram. Et enim ignis abi
ciens caliditatem solam. fit terra.
Hi autem maxime est de fulminibus. descen
dens enim ignis cum infrigidatur ex
fricatione? fit lapis. Ideo omne fulmen
cum lapide et sulphure fertur. Et quod sul
phur ignis infrigidatus non adhuc
calidus secundum actum. sed potestate sicut tactu.
Sola quidem elementa secundum actum habent qualli
tates. Alia vero omnia potestate non appro
quaverunt eis. Videtur autem numquam de
ficiant neque elementa neque hec que ex his
compositiones. sapiente artifice conditore sta
tuit. ut elementa et in se invicem propria transs
mutarentur et in ea que ex his com
posita sunt. Et rursus composita in elementa resolue
rentur. ex ea que in invicem generatione
semper sufficientibus. stancia fuerunt in
sempiternum. Nam terra quidem lu
tea effecta densata fit aqua. Aqua
vero densata et lutea effecta fit terra ca
lefacta vero et evaporata fit aer. Aer autem
coactus quidem et densatus fit aqua. Sic
catus autem in ignem transmutatur a
biciens siccitatem vero. ignis fit aer.
Est enim aer distinctio et vapor
aque calefacte. Et utique ergo maxime
est qui ex caliditate est genito ei. Et
enim calefacta aqua et extinctus ignis
aer fit. Est ergo secundum propriam quidem
naturam calidus. Infrigidatur autem vici
nitate que est ad aquam et terram. Vnde
inferiores quidem partes eius que sunt ad terram
frigide sunt. superiores vero ad ignem
sunt calide. Contingit autem hoc propter mol
liciem et facilem passibilitatem aeris.
Velociter enim exit de propria natura
et transmutatur. Aristoteles autem duo genera
esse ait. hoc quidem vaporeum. qui ex
vaporatione fit aque. hoc autem fumosum
quod ex extinctione fit ignis. Et fu
mosum quidem calidum esse. Va
poreum autem non quidem fit calidum est
ipsum. procedens vero secundum partem in
frigidatur. et perficiens aqua fit. Vt
autem et alia quedam vim esse
convenientia effugiat. et adhuc quod

de mutatione elementorum

X

de aere

aer apud de aere

ij

altiora et multum alia distancia fri
gidiora apparet. duplicem supposi
tionem eius. Omnia autem corpora generatio
nem exigentia quatuor horum elementorum
sunt. et que plantarum et que aliorum secundum
formam que purissima elementorum in genera
tionem horum corporum trahitur. Vocat
autem corpora hic ea naturalia et non secundum co
aequationem compositionis eius sed totius
per totum unionem contactus et unum
quidem facientibus corpus. Ita enim
uniuntur ut non possibile sit discerni
vel dividi ea. Sed separatim quidem
considerari terram. separatim vero aquam
et aerem et ignem in eo quia unitum
quod et aliud preter hec exigentia unum horum
generatum est ut in terra formato empl
astro. Et est illud aliud est hoc empla
strum quod ea ex quibus compositum est non sunt
tamen. Non est secundum appositionem leptomeri
simorum id est subtilissime partium. ut in
hoc emplastro. elementa faciunt corpus sed secundum
transmutationem et unionem. Rursus
autem in elementa resolvuntur corpora cum
corrumpuntur. Et hoc modo permanent
continue omnia et sufficientia ad eorum
que secundum generationem nec superhabundan
tia neque quantum nec diminuta. Unum autem aliud
generationem altius corporum esse aut
et altius corruptionem. altius generatione
non solum secundum actionem ut predictum est secundum
corpus. Plato vero estimat tria
quidem elementa transmutare in se invi
cem. terram autem intransmutabilem
manere assimulans eius unicuique elemento
similitudinem figurarum linearum. terre quidem
kybicam formam. quia immobi
lissima reliquarum formarum est aque

vero formarum difficilime mobilissi
mam. que icosaedrum dicitur. Ignem autem
mobilissimam figurarum. quem pyramidis
forme vocat. Aeri autem eam que est facile
mobilis quod aqua difficili vero mobili
igne. que octaedrum dicitur. Ex his figuris
facit demonstrationem quod tria quidem elementa in
invicem transmutantur terra autem hoc non pa
titur. Nam tria quidem pyramida et
octaedrum et icosaedrum. ex equa
libus angulis consistere. hec primum autem ex equi
bus angulis triangulis. Quecumque igitur ex
inequalibus angulis triangulis. hec possunt
dissoluta et resolutione consentiencia in se invicem
transmutari. Sed vero hec primum dissolu
tum in aliqua illarum trium figurarum pos
se transmutare. Ex equalibus enim
lateribus triangulis consistit. ex quibus nulla ali
arum trium constare potest. Sed resolutionis aliquod
trium corporum in hec primum. Hec igitur et
que specificata sunt corpora secundum species has.
ita habent ad se invicem. ut illa he
bant. Nam impossibilis mansit terra
si dividatur a leptomesteribus partes corporibus
revelata quidem. non tamen transmuta
ta in ea que eam dividunt. Rursus enim
conveniens in separatam redit. quod videtur
in aqua. Si enim in aqua terram pau
cam mittens turbaveris. dissolvitur in a
quam terra. Si autem cessaveris turbare.
stationem suscipiente aqua subsidet.
Eodem modo in motu terra. oportet intelligere.
Non est autem hec transmutatio sed separatio
mixtorum. Dicit autem plato et aba
cumine ignis solvi terram. hanc autem solu
tam ferri in ignem vel in aeris tumo
rem. Sed cum aer dissolvitur vel in a
quam cum ab aqua dissolvitur. Dicit

platonis opinio de elementis

enim et sm alium mod singlm elo
rum diuidas. tres hic qualitates.
Ignem quid raritatem acuitatem.
motum. Aliu uo ex motu elor h est e
ra. cias ht qualitates. obtusitatem.
densitatem. statonem. u sunt sm has
qualitates cia tra et aqua. quod n
eat sm alias que in coniugone erunt
qualitates. Susceptas ee autem ab
alterius extremis qualitates. et i me
dia ela gnita ee. Suscipiunt enim
ignis quidem due qualitates raritas
et mot. una a tre obtusitas. Constituit
aer specificas his qualitates. obtusita
tem et raritatem. motum. Rursus due
accipiunt qualitates tre. obtusitas
et densitas. Ignis aut una sola. motus
fit aqua specificata et ipsa obtusitate
densitate motu. Est g sicut acuitas
ad obtusitatem. ita ignis ad aerem. u
autem raritas ad densitatem. i aer
ad aqm. u autem mot ad statone
ita aqm aditiant. Apta enim nata
s plana quidem ab una mediatoe
contineri h e analogia. solida autem
a duab; mediatonib;. sm autem a
autem modum dicunt qualitates hic
ela. Iam tam quidem et aqua gnu
tatem hic sm qm n deorsum fiunt
Dicunt aut stoici elor h quidem
ee actiua. alia uo passiua. actiua q
dem. aerem. ignem. passiua uo. tram
aqm. Ex aut quintum induc corp
ethereum e. quod incircum fertur. uo
lens celum ex quatuor elis gnatu
ee. Incircum aut fieri dic h dic corp qm
incircum ecra id sunt platone maife
dicto exigue et tra constare id q Dicit

aut ecra corpe spirit et uisibile et ta
gibile. oz q sit ee. sine igne autem
nichil unqm uisibile fiet. nec tangi
bile sine solido. Solidum aut neq
qm e sine tra. Unde exigne et tra h to
ti corp dis inchoans fecit. Duo a
sola bn consistere sine tio n possibi
le e. Vinculm e oz utrumq; cogens
gnatum ee. Vinculm aut opti
mi e. qui utiq; et seipm et que col
ligant qm maxime unum facit. h
a apta nata e proportio optima psi
ce. Vinculm dicens media duo ela
ex proportione pdicta assumpta.
Qui a ea que hebreor s uenan
tur. differ de celo et tra. Iam hy
quidem fere omnes ex nulla pcede
re matia dicunt gnata ee celum et
tram. quia moyses ait. In principio
fecit dis ce. et tram Apolonia
rius autem. ex abysse fecisse dicit
celu et tram. uult. Abyssi enim
moyses n meminit in gnatione celi.
n gnite. In iob aut dicm e. Qui
fecit abyssum. Ex hic g uult aut
omnia gnita ee. n tm in gnitam
h gnitam eam ee. ante omnia
corpa pmissam a dictore ad alii
orum subsistentiam. Maifat aut
et nom abyssi. ple. matie infinitu
h h quidem qualitercumq; se hat
nichil differt. Iam et ita omnui
dis conditor ostitit. et ex non entib;
fecisse omnia Aduersus eos q
qui unum solum dicunt elm ee
etiam uel ignem uel aqm uel aerem
suffiaunt que ab sprlnate dica
sunt ... Si unum eet homo nunq

opinio unum celum et terra secundum hebreos.
opinio apollo. de celo etc.
de abisso
h. eos qui dicunt unum elm
de quinta essentia

dol3. Sz enim est a quo dolebit unu
existens. Sz aut et dol3 unum utiq3
esset quod sanaret. Oz enim q di
dolet in transmutatione fit cum sensu
Si aut unum solum elm. n esset
in quo transmutaretur. Non tras
mutatum a sz manens in se ipso
nequaquam dol3 et sensibile esset. Ne
cesse aut e quod patitur aliquo
pati. Si aut solum vel unum esset
id q e elm. n e utiq3 alia quatenus.
pt eam que esset unum eli a quo pa
tetur utiq3 animal. Si a n trans
mutari n pati pt. qualiter utiq3 do
let. Ostendens g h impossibile ee sin
gressionem inducit. Si a et dolet.
unum utiq3 esset q sanarz. Nunc
a n e unum q sanat. sz multa. Non
g unum e homo. Sz et ex his qui
ipsi temptant pimum unumquodque ost
ere dogma ex his maior ostendr un
ee ela. Et enim thaleus dns a
quam solum ee elm temptat ostende
alia ta abh fi. Nam ypostasin
quidem ei aquam fi. quod tenuia
e e. aem. quod tenui a ae ignem
Anaximenem a aem solum dicens
et ipse simul temptat ostende alia e
lemta exacere p sic. Heraclitus
aut et ypa de ponto. ignem di
centes. eisdem ipsis demraom
b3 utuntur. Ex quib3 g et hy a
iunt ignem ee alior elor gna
tiuum. et alior h quidem aquam.
ille vo aem. ex his ostendr quam oi
ela in se inuicem transmutantur. Oi
b3 aut in se inuicem cum utantur
ne ee omnia elementa ee. Nec utiq3
enim utiq3 assumpsis iiij. elementorum
inuenietur et h ab alio fi. Corpus autem
tamine organum existens simul cum
aialib3 uirtutib3 claudetur. Hs enim comes
et aptum consertum e h organum. ad
h u nulla ei uirtus actionem impediat. Vna
q3 enim animal uirtus ad actum su
um propias partes corpis sortita e. u p
cedens. h sine dominabit. Nam anima
q ordinem dtinz artificis. cora a or
ganum. ornata a e ea circa que e actus op
e autem actus ipse. Ut puta ut maria
quod sibiac ursi circa hanc enim e ac
tus. actus a e fornicatio. vel adulteriu
vel min. Dicunt a animales uirtu
tes. i. ymaginatonem. intellectum. et me
moriam. De ymaginatione et sensu.

Ymaginatiuum quidem e. uirtus
irrationalis anime. q dr et sensus sen
sibiles agens. ymaginabile uo est
q ymaginatoni supponitur u sensui sen
sibile. et uisui uisibile. Phantasia uo
i. ymaginato uo e. passio irroalis
anime. ab ymaginabili genita. phan
sina aute e passio inanis in irrona
bilib3 anime. absque ymaginabili fiens
Stoici aut. iiij. ee aiunt. fantha
siam. i. ymaginatonem. ymaginabile.
ymaginatiuum phantasticum. phantas
ma. ymaginatorem phantasiam quod
dicentes passionem anime que mo
strat in se ipsa. et ea que fac ymagina
bile. Cum enim album uidimus
fit passio in anima ex assumptione
eius. Sicut enim in sensib3 fit passio
cum sentiunt. ita et in anima cum ex
cogitauerint. ymaginem enim suscipit
in se ipsa rei intelligibilis ymagina

Cui ossilat

opinio thalei de ele

opinio anaximenis

heracliti opinio

bile uo est quod fec ymaginationem
sensibilem ut puta album et omneque
potest mouere animam. Phantasticum autem
manere attentionem sive ymaginabili.
Phantasma uero est quod assimi sin
phantastice in anem actione ut in
insanis et melancolicis. Differentia autem
hijs fit circa transmutationem nominum. Or-
gana autem eius sunt anteriore cerebri uentres
et qui in eis est animalis uel spiritus et qui ex
hijs sunt nervi plenis animali spiritu et ipsi sunt instru-
menta virorum sensuum. Sunt autem sensus numero
quinque. Sensus uero unus. Anima autem cog-
scit per quinque sensus id est per membra sensitiuum
eas qui in eis que in eis fiunt pas-
siones. Et intrecissimo quidem et corpa-
lissimo membrorum sensuum qui est tact-
terrestrem naturam senat. In albugineo autem
et clarissimo omnium qui est uisus au-
gordea omniformia id est albuginea uirtus
in aereis habente formam aeris passiones
aer enim est uocis sive uel aeris pars
scilicet in spongioso et aqueo id est in spongi-
e uero et aqueo speciem habente et in eo quod est
sin gustum. Sapores comprehendit. Singula
enim sensibilium plurium familiare
cognosci aptum natum est. Oportebat
enim sin hanc rationem cum unum sit elementum unum
esse sensus. Sed quia uapor et odor generalis in
medio natura est aeris et aque nam aer qui-
dem est pachmenteron id est grossior aqua
quam uero tenuior. Maxime quia fit hec per ipsam
passionem. Or enim coreliam habent tra-
hunt quidem eadem prespiracionem trahen-
tes autem hunc uapores et odores non
suscipiunt propter obturationem est quod
crossi est non perueniunt ad sensum.
Hec circa quintum membrum sensus

Ocorat autem id anacatam mitrum est
ut nichil eorum que in cogitationem ue-
nire possunt effugiat sensum. Est
autem sensus non alteratio sed cognitio alte-
rationis. Alteratur quidem sensus id est
membra sensus. Est autem et ita diffi-
nire sensum. Sensus est receptio sensi-
bilium. Tertium autem hoc tenemus non
ipsius esse sensus sed operationem eius. Quoque
et ita determinant sensum. Sensus intelle-
ctualis a principaliori parte id est cerebro ad
organa ordinatus. Est autem et ita
diffinire. Uirtus anime discretiua
materiarum   Sensuum id est membrum
uero sensus ita diffiniunt. Organum
receptionis sensibilium. Et aliter
organum id est membrum per quod sentimus.
Plato uero sensum dicit anime et corporis
comparationem ad exteriora. Uirtus est anime
est organum autem corporis. Anima uero
per phantasiam id est ymaginationem
sunt res uirtutiua exteriorum. Anima-
lium id est eorum autem que anime sunt
hec quidem spiritualium sunt fantasiata
et sufficiencia. Alia uero sunt principalia
et hygemonica id est ductiua ducis
uirtutis habitiua et archica id est principalia
quidem sunt excogitatiuum et disci-
plice perceptiuum. Fantasiata uero sunt sensibi-
lium et sin impetum motus et pha-
tasticum. Et enim motus et uoce a-
cutissime et ferme sine tempore ob-
diunt uoluntaria instrumenta. Et est
simul et sin id uolumus et mouemus uel
lo indigentes medio tempore uo-
luntatis et motus. Sicut in motu
digitorum est uidere. Sed et naturalia que-
dam sub ygemonico id est ductiuo sunt

vi.

opio ypparci q ex intectis uidms

ar[ist]e opio de uisu.

platois opio

Galieni opio

extrapatum ū h̄ que uacat̄ passioēs
Visus equivoce dr̄ — de
Et ē sūs inuisbln sūs uisu
uis̄ sisibil. Yppac̄ ā ait radi
os ab oclis extusos similr̄ sū ip
soꝝ q̄ ad' manuū palpatōibꝫ ta
gentibꝫ extiora coꝝ suscepcōē eoꝝ
aduisibile recitē. Geometre uo
conos q̄sdam .i. pyrineas sebt ex
scidencia rachoꝝ sēōs qd emittit
pr oclos. Mitte ē rachos dextr̄ qd
oclm ad sinist. sinistrm̄ uo ad dex
trā. ꝯexione uo coꝝ ꝑfici con.
Vn̄ simil iuxta ꝯp līnde uisibilia
uisū. vide ā cussima illa ii aīncꝫ
ꝯcidunt radij. Ita dīncꝫ multociēs
aspiciētes in pauimīto. n̄ uidm̄
q' ideo numisma iacꝫ. Intuētes n̄
ꝯimplm̄ usqꝫ quo ꝯmissōes rach
oꝝ in illa fc̄ē fiunt p̄te ū iacet
numisma. et ꝯsiclatōē iacturm ē
cū et p̄m̄ īcipiētes attūde E
p[ic]curi ā ydola coꝝ q̄ appnt accide
oclis Ar[ist]e ā n̄ ydolum corpu
s qualitatē p alteratōnē ē que īcir
cuitu ē aeris. a uisibilibꝫ usqꝫ uisū
deuenire plato uo sm̄ sinar
gīa .i. ꝯclaritatē ea quod q̄ ex oclis
ē luce ī quītū ꝯfluēte aduinū q̄ue
sēē aēm. ea uo q̄ corpꝫ ē obuiare
lata. ea uo q̄ cca mediū aēm est
facile effusible ꝯfacile p̄utabilē
existētem. simil coextēsa cū ig
nea spē quod ē ī oclis Galyē
ā ꝯsonās p[l]a[t]oi de uisu ī septimo ꝯ
sonāde libro dic dissenmati q̄
dām scies ita. Si ē cēm ā oclo in
puēn ptīcla aliqua ul' uitus ł
ydolum ul' qualitis coꝝ que uīn
corprm. neqꝫ qm̄ ē q' uī magītudiē
cognoscēm. ū puta montis sūta ꝯtīg
maximi. Tam mag ē ydolū īcide o
cul' nēis omnīnū ē īrrōabile. Sꝫ cū
ipsi uisibile n̄ p'sebile ē tāta fortitu
diem coꝝ q̄ disciūt extra acceperū ēē
effundit ei q̄ uī. Relinq g̃ cū qui ī
circuitu ē aēm tale organū nb' ē sin
idē uidm̄ qr. ꝛ eū cūm ēē ut īcor
tit uisibil' sp. hoꝝ quod pati ui ēē
stās nos aer. Claritas ē sol' tāgēs
sriorē finē aeis. tūsit adūte ꝛ ea q̄
ꝯuisibiles nuos sīt claitas sīam
quod hꝫ sp[irit]uale. Incidēs ā ī eū qui in
circuitu ē aēm ꝛ ꝑpa sīu immissōe altatō
nē opās tūsit usqꝫ p'sm ꝯtīnuēs ea se
cū. donū intelluctās incidit coꝝ. fitē
aer organū oclo ad eoꝝ q̄ uīr dig
nōēꝫ tale q̄le cebro iūuis. Qr q̄ hr
racēm cebꝫ adiūnū. hac hꝫ oclos ad
aēm. uīncīu fcīn a solari claritate
Qm̄ ā ap[ud] nat ē aer appātibꝫ corpibꝫ
assimilari maxīm ē ex igneo aliq̄
lumīe. ł quarto ul' argīto lucido.
Delato lumīe ita altāē aer pr
phius aut ī lib' ꝯ sisu inꝫ tcui .i. p'y
nea inꝫ ydolū. inꝫ aliū qd ait cūm ēē
unich. sꝫ aiām ipām ꝯuiētē uisibili
bꝫ cogsēē se ipām ēē uisibilia ī q̄ aia
ꝯtinꝫ omia q̄ s̄. ꝛ ideo q' s̄. oīa aiam ꝯti
nēs coꝝ clausa. Vnā ē ēē nolēs. oīū
aiam q̄ rōale. s. chāit ait cognoscē
se ipām ī oībꝫ ques. Vidꝫ ā uisus ē
ꝯtrarī lūnā. Sunt ā sm̄ p'mā qd rōē
colores. cogsata cū eis ꝛ q̄ ē colatū
coꝝ ꝛ magtudiē ē ꝛ fcīn ꝛ regionē
ī qua ē ꝛ intuallum ꝛ nūm ꝛ motū

ꝛ stationem ꝛ asꝑm ꝛ lene ꝛ equale ꝛ
in equale ꝛ acutū ꝛ obtusū ꝛ ꝯsistenciā
siū aq̄stum ē siū t̄restre. puta hiūclum
ꝛ sicc̄. ꝓū ḡ ei sensibile ē color. ꝑ solum
ē uisū colores suscipim̄. Cōsensi ā i colore
ꝛ coloratū eē ꝛ locū i quo ꝯsistit eē quū
ꝛ spaciū mediū ꝛ ē quidē ꝛ q̄ nī. Aliqb3
eīm̄ ē sensib3 simul sunt ꝛ cogitat eē
sb eisdē ꝯfestim ꝛ loc̄ simul ꝯgitat. ut a
tactu ꝛ gustu. Sz hȳ quid tē solū cū
appiauint eē simul sicut ꝑt ea q̄ dm̄
ceps ostabunt. Visꝰ ā ꝛ a longe. Et uō
alōge suscip̄ ꝯa sensibilia. necio solū solū
unde ꝛ spaciū. Magnitudinem ā sunt so
lū dignoscē ꝑb cū eꝑ appar3 patet ꝑu
nā i imissione ꝯphendi. Inquib3 ā mai
ē quid uī cōm ū sm unā i imissionem
ꝯphendat. nihis i digz memoria ꝛ mte
Sm ꝑtem n̄ id ꝯsiderans. ꝛ n̄ simul tot
necē i alni ab alio transire. Et q̄ quid
excidit sꝑ sm transitū sensibile ē. Quo
aīa uisa erant. memoria ꝯseruat. Cō
uig̃ aut ut3 mēs ꝛ q̄ sensibile ꝛ q̄ me
morabile. Ig̃ magnitudinē quid duplr
ꝯphendit. qm̄ q̄ solus. qm̄ uō cum
memoꝛ ꝛ m̄te. Alium ā eoꝝ que uir
q̄ sꝰ tā ul̄ nū. sm unā i imissionē ut
ꝛ motū ꝛ figam̄. ꝛ multos anglos
hn̄tia. n̄ qm̄ sol. ē sꝑ cum memoria
coadunare. Ita m̄ sex anglos hn̄tia
ꝛ octo. ꝛ multos anglos hn̄tes figas.
Sz ꝛ mot q̄ sm transitū fit. h̄ qd̄ hz ꝑu
aliū uō ꝑrius. v̄ ā ꝑus ē ꝛ sm ꝛ tēꝑ
um. h̄ memoꝛ sola ꝯseruat. Sursū ā
ꝛ deorsū. ꝛ equale ꝛ inequale ꝛ asꝑm ꝛ
lene ꝛ acut ꝛ obtusū. ꝯa tact ꝛ uis
ē. eꝑ ꝛ sola locū cognoscimꝰ. Opꝰ ā hīt
ꝛ mte. Solum enim aliud quod h̄

unam in missionem incidit se
sin. soli sensꝰ opꝰ ē. Q̄ aut simplex
ꝛ memorie ꝛ mtis. ū eīm̄ imitat
ē transparentū claroꝝ. ꝛ ut3 adꝑ
sicut ꝑuenire apꝰ nat ē uis. ae
rem quid ꝑm̄ ꝛ maxe totū ꝑ m̄
sit. Scd̄ ū aq̄m q̄escentē ꝛ ꝑu
ram. pisces dnīqꝫ natātes
uidim̄ tcio uō ꝑuuit ꝛ palia hi
ꝯ. illuminata. ꝛ h̄ ē ꝑuum ē. Sed
eꝑ iat ā quosdā eꝑ ꝛ calidoꝝ as
sumpto uisus ē. eꝑ ignē unites
sentim̄ ꝛ calid ē q̄m̄. Sic ē acuusire
duxit3 h̄ ubū i ueris eꝑ tuc q̄m tē
ꝑm̄ uisꝰ ꝯsiderā ū ignē solꝰ coloris
ꝛ forme hn̄t susceptionē. Cū ad
ueri3 uō tactꝰ cognouim̄ qm̄
ꝛ calus ē q̄ ꝯseruat memoriaꝫ
assumēs a tactu. Aūc ḡ eum ui
dim̄ ignē uidē aliū intuem̄ qm̄
ꝛ coformem ꝛ colorē ig̃s. mēs ā ꝯa
pit cū uis que uir ꝑ memoꝛ
ꝛ caliditatē. Eād uō rō ꝛ i ma
lo. Si ē a solo eē ꝛ forē q̄ ꝑficiat
malū. ē ex odoratu. ꝛ ex ea q̄ ē
sm gustum qualitatē. mai sinē
q̄ n̄ h̄ sensꝰ uisꝰ assumēs. nouit
q̄ malū ē. h̄ aīa memoria ꝯser
uat quē ē ex odoratu ꝛ gustu. Si
ml̄ ē cū uidit. coexcogitat ꝛ h̄
cū forꝫ ꝛ colore. Cum ḡ cereum
malū putam̄ uin eē malum
n̄ uis ē qui decipit h̄ mēs. Vis
eīm̄ in ꝑꝑris sensibilib3 n̄ falli
colorē eē ꝛ form nouit Igit
tres quid sensuum. uis. audit
odorat exteriora ꝛ n̄ appariencia.
assumunt ꝑ medium aerem.

Gustus autem ali non sentit nisi
appiquauit sensibili. Tact' q' adu
c'p sehz. Et eni appqus c'o'b3 r
pmedia eius ii'ga ?sunt. Q'is au
eius quid attestatiue op' h't aliorum
sensuum eius q' appar3 artificiose
ad deceptione ?ponitu fiut. ii i scp
ta. Scpte e op' e dext'e visu emin
cus 7 ocula toribz n exsistitibz. Res
eni tale nam h't. V op' e ad dig
notoem maxie quid tactu. Est
q' eiu 7 g'stu ul odoratu ut in ceo
mallo. Qiz no se ipm maifeste resp
sitat ea que apperit. eiu n alon
ge uid3. Turrim d'uq' q'dragu
lata ii rotundam alonge uid3. fal
lit aut 7 q'a pnebula i'firmu
uidem ul p aliq' filium t'ba'cium
visu. Sic 7 cum pacqm mo. Et
enim in mari ramu ii fectum
uid3. sic 7 cu pacqm tinge'nte ma
c'am uid3. ii in specul' 7 uitro ra
tus h'. Q'r eu acute moue quod
uide. Conturbat enim visu et mo
tus. ii iocunda q' n iocunda s' dicat
7 sta'cia q' mouunt. Vel eu me's ad
alios occupat'. v' inpponite loquit'
cu amico. 7 collog'te quid p'teite
uo eum. io q' mes ei ad alios
e't. Non e q' n h' p'ncm uiuus
s3 intellect'. Nam h' quid uidit 7
annuciauit. In illos aut intend'
annuciatis. Quatuor aut maxie
ad maifestam dig'stoem uis' op' h't
Illeso sesu m'bro uis' ?modato
motu ?modato spatio aere puro 7 claro

vii. Unumquodq' quid de tactu.
alhorum sensuum indisti

duplex conditur construx. 7 loco ali
quo co'es ecum sep'sit. Et enim oclos
duos. 7 aures duas 7 duo foramina
odorat' 7 nare fec. S3 7 lingu's duas
omnibz a'ialibz plantau. s3 his quidem
diuisas ii sp'ntaliz. aliis uo unitas ii
hoibz. p' 7 duos antiores uintriculos
ceb' fecit. ii exaltatiuo uintrclo sensibi
les ium simul descedentes. duplicia
faciat s'is in'b'. Duplicia uo ea fe
cit p' simphimdatem ?uatoem. ii
alta paciente ?relinq't s'um sensuum
s3 plimis q' m'b's sensuu corruptis
sulh' ad ipam uitam ledit al'. tactu
uo pdito. sil' pit 7 al'. Tact' e sol' sen
suum ?is e oim a'alui. Oe eni
animal tactum h't. alios q' sn sus
n oma omes s3 q'sdam quedam
omes q' h'nt pfcoem. Q' g' nih' pi
dicabat al' ee ul n ee non una pti
dam aexitore sortit' e tact'. s3 uniu'su
se omes al'. pt ossa e 7 unglas 7
cornua 7 colligantas 7 pylos 7 ali
a quedam talia. ois ptida co'es tact'
assumit. accidit g' unumquodq' m'b'r
sensuum duples h't s'is. 7 edere qui
e ior sensibiliu. 7 eu qui e tact'. v' ui
s'. Et e colores diiudicat 7 alia ?p
h'ndit. s3 h' quide sentiet ut co' colo
res uo ut uis'. Sic q' 7 gustus 7 odo
ratus 7 audit'. Qz g' toti e co's
tactus. si d'em ab antioribz uen
ceb' d'nis ee s'is'. a ii maifestu est
qm uiuis descedentibz exceb' 7 dis
seminatis ad uniu'sam ptidam
co's. tactus s'is' adgnat'. Qa
uo inferiores aspima uulnati pe
des. capitis confestim intabescunt

vij.

pili. opinati sunt quidam passio
nem vel sensum passionis ad cerebrum
remitti & ita sentire. Sed si dictum esset vs
h(oc) sermo. non utique p(ro)fuissent incisa p(ar)ti
cula. sed cerebrum. Manifestum est dicere quia q(uon)i(am) non
cerebrum est. Et est particula quidam e cerebro
sed ex q(uo) animale h(abe)mus sp(iritu)m. sic & ig
nitum s(ecundu)m h(ab)et ignem. Ipsa vero
tamen sensibilis inatur e illa p(ar)s sensu
ab illo recip(it) & fit sensibilis. nullam for
tasse e inducens e circa ad p(ri)ncipi
um n(ost)rorum cerebrum remitti. non passione(m)
sed sensum alicuius passionis & annunciato
nem. Est a p(ri)mum sensibile tactus calido
& frigido. molle duro. lubricum & arido
grave & leve. p(ro)solum e tact(us) h(ec) (con)siderat
tur. Cetera vero tact(us) & visus. acutum &
obtusum. & asp(er)um & lene. & siccum & humid(um).
& (con)vexum & subtile. sursum & deorsum. Et e
locus & magnitudo (con)stituit tal(is). vi s(ecundu)m v
nam i(n) inuisione(m) tact(us) (com)p(re)hendat. Sed
& (con)densum & raru(m) & rotundum. cum
sint p(ro)p(r)ium sic & alias quasdam figuras
Similiter aut(em) & motum appropinquantis & (cor)p(or)is
sensibilis cum meati & mite. Eodem modo v
num. sed vix duo vel tria. sed tamen h(ab)et
& facile (con)trarium assumat. Mag(is) aut(em)
tactus visus h(oc) c(on)trarium assumit sicut req(ui)
le. Gravis e s(ecundu)m lenis & asp(er)i. Nam eni(m)
duricies quod i(n)equalitati mixta. asp(er)i
equitas vero densitati lenitate(m) facit. ma
sim q(uia) e exp(er)ciens q(uia) inita (com)p(ositi)one sensus
h(abe)nt ad se invice(m) h(abe)nt. Et e altius
p(er)fecta alit(er) ap(er)it. Insepta denique visus q(ui)
dem eminencias quasdam videt & nam
raliorum tact(us) vero adveniens. reclang
unt eius p(er)cem. Sicut in visus sp(iritu)s &
p(er) medium aerem videt ita & tactus

per medium vacuum. dura & mol
lia & humida sentit. Sed sillogistice
& cum mite. Certissimum enim h(ab)et h(un)c
sensum h(om)o. Isto denique & s(ecundu)m gustum
sup(er)habundat alius animalibus. cum alius
sensibus superatur. Nam alium quidem
animal s(ecundu)m alium sensum cum sit h(om)i(n)e d
h(om)i(n)em. Canis a(utem) melius sentit. melius e
audit & videt & olfacit. in manifestum est ex
semitas (con)i(n)mantibus certibus. Et totum
cor(pus) tactu e sensus. ut & p(ri)us dictum e (con)tra
xime vero manuum interiora & hora ad
huc mag(is) extrema digitorum. Hi e velut
cogitores certissimos tact(us) h(abe)mus. Solo
enim solum app(re)hensivum organum
(con)ditio man(us) (con)struxit. sed & tactum. Prop(ter)
a & cutem subtiliore(m) h(abe)nt. & mu
sculis eis totis introrsum substrat(us)
e. & pili expertes sunt. in mag(is) tacti
bilia suscipiant. Ut a pilos h(abe)nt non
germinet substrat(us) musculus cum sint
manuum au(tem) que quod s(ecundu)m duriore(s)
ad acceptione(m) s(un)t fortiores. Que vero
s(ecundu)m molliores. ad tactum s(un)t certiores
Sic & n(ost)rorum carni quidem ad mo
tum. molles vero ad sensum s(un)t apto
res. Hui aut(em) & tact(us) s(un)t organa. p(ro)p(ter)
hos enim tact(us) sens(us) fit. De gu

Visum quidem in an stu.
tiores s(ecundu)m rectas lineas di
ximus videre. Audit vero & audit. non
s(ecundu)m (con)tam solum undique cognoscit.
tact(us) vero & gust(us) nec s(ecundu)m rectas line
as. nec undique. sed tunc solum cum
appropinquaverint p(ro)p(ri)is sensibilibus. p(ro)p(ter)
ea que iam dictata cr. Est a gustus
sap(or)um resumptivus. Organa vero
eius lingua. & h(oc) mag(is) extremum.

de hoie q(uod) ad sen(sum)

de cane

de manibus & digitis

xviij.

xi.

et ad hunc cum his palatum in quibus est
hiis qui ex cerebro sunt in uni continuatum qui et
continuant gustum ad susceptionem principii
ii. i. cerebro. Sapor autem significative uoca
te qualitates sunt hec. Dulcedo. acuitas
acredo. stipticitas. austiitas. amaritu
do. salsitas. pinguedo. Horum est est quod
diffusiuus. Secundum hos non qualita
tes. et aquam sine qualitate esse dicunt. quia nulla
habet omnino gustui qualitatem. Secundum
alias enim puta quasi frigiditate
tes et humiditatem sunt coadunata habet qua
litatem. stipticum et austerum in eo quod
magis et minus habent stipticitatem ab in
uicem differunt. Igitur simplices quidem
sunt quantitate qualitates. hec sole sunt dicendere
componite non infinite. Secundum unam
quamque speciem animalium et plantarum proprie qua
litates sunt. Aliam est si ita contingit pre
cine qualitatem refirmum. et ali
am capere carnes. Ipsi non dilige
tes qualis est allata caro. igitur cogno
scimus. Hec autem nequaquam esset nisi diuisa es
set unicuique gustabilium qualitas
uni nisi eas generaliter comprehendo. infi
nitas existentes. et omnino differen
tes ab inuicem est enim in quibus co
minatur una quedam simplicium qua
litatum. et his cognita est. ea que sim
simul est minor dicta. Caricarum quidem mi
narum siccarum et dactilorum quod dicunt quam
que sint dulcedinem est aliam autem
quarum dicunt gustu discernit. De au
ix. Auditus uocum et so ditu
norum est dispositiuus. Dig
scit enim earum acuitatem et tardi
tatem. et lenitatem. et asperitatem.
et magnitudinem. Organa uero
uel sunt nerui qui ex cerebro sunt molles
et aurium concauitate. Materia autem eorum quod car
tilaginosum quod. Ideo sonitus est et uoces. apta est
cartilago. Solus autem homo et simia non mo de hore et auri
uent aures. aliis uniuersis animalibus quod habent
aures. mouentibus eas. De odoratu x.
Odoratus autem fit per nares. Sunt
autem infines anteriorum uentriculorum cere
bri et uaporatissimi nam existentes ua
pores facile comprehendunt. Dein est et sensi
us quodcumque in ipsum similium proximitudine
quedam et familiaritate propria sensibilia comprehen
dit. Non tamen sic aliis sensuum in ipsis inuo
sensibilem sumpsit cerebrum. ita et hunc sen
sum. sed in finibus sui ipsius interiorum receptiuus est
et uaporum receptionem suscepit. Vapor autem
eque generalissima dicta. bonus est odor et malus
odor et quod medium est horum. quod neque
bonum odorabile est neque fetidum. Fit autem
bonus odor humidis que sunt in corpore certissime
digestis. Mediocriter uero media dispositione. Minime
autem uel nequaquam malus odor. De cogita xi.
Phantasia quid et ut et ergo tiua et
pro organa et partes et particularia discretiua.
Commixtio et dicta conueniens modo ut inbre
ut sufficienter dicta sunt. Excogitatiuum autem
sunt generaliter quid. iudicationes et opiniones
et fuge et impetus actus. Specialiter uero intelle
intelligibilium et uirtutes et disciplinae et
artium rationes et consiliatiuum et electiuum
Hec autem est quod et per sompnia censet nobis quod
futurum enunciat. Quam ueram solum
nam uaticinationem dicunt pythagorici he
breos sequentes. Organum et hoc est me
dius cerebri uentriculus et animalis spiritus
qui est in ipso. De memoratiua. xii
Memoratiuum est memorie et re
memorationis causa et promptuarium

de qualitatibus saporum

De auditu. ix. c.
De odoratu. x. c.
De cogitatiua et discretiua. xi. c.
De memoratiua. xii. c.

est autem memoria ū organum quo dat
phantasia relicta ab aliquo sensu et sin
actu apparente. Vn plato ait conservato sensus ri
tile anima ē sensibilia q̄ perimbra sensu
ꝯphendit. et sit opio intelligibilia ait principaliter
ꝯsit intelligentia. Cum g̃ typos et cor q̄ opi
nata ē et cor q̄ intellectus conservat memo
rari dicitur. Dsi aut intelligibilia illius dicit pla
to. n̄ eā que jā ē intelligentia. s; excogita
tōne. Nam sensibilia quidem sunt semper me
morant. intelligibilia uō sunt accns. Cl ꝯ
excogitabilium memoria ex passumpta
phantasia fit. Ea uō que principaliter in
telligibilia. si quidem quid didicimus ul au
diuimus memoramur. sicut uō cor memoriā
n̄ hēmus. Non ē ex precedenti phantasia i
telligibilium ꝯsumptō. s; ex disciplina ul
ex naturali intuitōne. Si uō memoramur
que prius sciuimus ul audiuimus. aliud ali
qualicumque cognouimus. prius ait rationem h;
ad presentem tempus. manifestum ē quod memo
rabilia s̄ que fiunt et corrumpūtur q̄ in te
ꝯsistit. Et ē quidē absencium me
moria n̄ tn ab absentibus fit. Rememo
ratio uō dicitur cum obliuio mediauit memo
riam. Est ē memoratio. memorie sicut cor
rupte restauratio. Fit ā corrupta ab obli
uione. Obliuio ā ē memorie abiectio.
s; h; quidem ē ꝯtinua. Alia uō usq; ad
gressum cui ē memoratio. Alia ā rememoratio
ē q̄ n̄ ē obliuio cor que s̄ ex sensu et ex
intelligentia. s; naturalium intuitōum obliuio. sicut
les ā dicimus intuitōnes. q̄ sunt doctrina omnibus
ad sit. ū eē dicimus. hāc ā plato rememo
ratō eē dicit ydearum. Cl ā ā ē ydea inse
quentibus dicimus. I g̃ phantasticē quid tra
dit excogitatiuo ea que apparent. Exco
gitatiuum uō ul discretiuum assumens
et diiudicans transmittit ad memora
tiuum organum ā et h; ē et prior uentriculus
cerebri quem pharetephaldea et pen
cincula uocant et qui in eum animal
sit. Qā uō sensitiuum quod principia
et radices anteriores uentriculos eē dixi
cerebri. discretiuum uō eum qui ē medius me
moratiuum uō posteriorem. necesse ē demonstrare si
h; h; mō habent ut n̄ uideamur irrationabiliter
credere uis que dicuntur. Sufficiens ā demonstratio
maxime ē que ex ipsis particularibus actu
assumitur. Nam anterioribus quod sol
uentriculis sint aliquo unquam modo lesis
sensus quidem impediuntur. discretiuum uō
adhuc manz seruatum. Cum ā medius uen
triculus solum patitur discretio quidem falli
sensuum uō manet custodita sin
naturam sensuum. Si anteriores ā et medius
uentriculus patiantur discretio sil cum sensibus
absentibus. periculosa catephalide uō pati
ente memoria sola deperit. sensu et discre
tōne in nullo lesis. Manifestum ā ē quod
ē hic sermo nobis deo. qui sin ipsius
ē motu. Si uō cum anterioribus et me
dia et posterior patiatur deperire animal
fit ā et hi manifestum et paliis quidem
passiones. et multa simtomata maxime
ā ex frenesi. Eor enim q̄ hāc patiunt
hi quidem sensus seruant. mente et discretio
ne sola lesa. Tale quid Galienus re
fert. freneticum quendam surgentem
et accipientem uitrea uasa et ad fe
nestras impetu proiecisse et interrogasse tu
seruientem unumquemque. cum singulorum
uasorum ex nōie uocaret. si uellet id phi
Thessemitibus uō uidelicet eē extima
tibus et ipsos s; se uelle dicentibus. accipi
ens ipse singulorum uasorum eiecit.

Hic sensibus quidem sanus erat. Scie
bat enim quod vasa erant hec. Existima
bat autem vite conductione. Aliud autem mane
hunc ymaginationem vidit exstimantes
que non videt. In aliis vero sapientes sunt
secundum rationem. In animo autem universalis lesi sunt
medio impassibili manente. Ex passioni
bus autem sequentibus unumquodque nisi accidens cor
impediunt. In illum enim actum ledit
animal. quod actum natum est agere quod
patitur membrum. Vel ex pede patiente manum
blandiendo impediunt. Huic est pars hic actum.
Est hic quidem una dictio De logos. i. verbo
animalis virtutis cum quo sunt interius dispositio
dicuntur partes quedam cordis. Alia vero
dictio secundum aliud modum rationalitatis est anime
ille qui vocatur endiathetos. i. qui in
te conceptus logos. et quod voce profertur. Est autem
in te concepto logos. i. sermo. motus anime
qui in excogitativo fit sine aliqua
voce. Unde multotiens et silentes logos
i. sermonem totum apud nos ipsos perfi
cimus. et in somniis disputamus. Simi
liter autem maxime logici. i. rationales omnes su
mus. Non est ita sunt rationales simp
liciter sermonem. sicut secundum hos. Et est qui
a nativitate sunt muti. et qui propter passionem
vel egritudinem vocem amiserunt. non minus
rationales sunt. Sermo vero qui voce pro
fertur in voce. et linguis actum habet. Or
gana vero vocis sunt multa. Et est ea que
in mesopleuris medius costis musculi
sunt musculi. et thorax. et pulmo. et trachea
arteria. et faux. et hec maxime carti
laginosum. quod secundum recentes medicos
est et plectrum lingue. et omnes hec
predicte musculi ex sufflationibus sunt
organa. Articulare vero est organi

os. In hiis enim planatur et formatur et con
figatur loquela articulata lingua. Lin
gua quidem et gargareone plectri instar
existentibus. palato sonat. Dentibus autem
et tali oris aptione ut in lyra cum qui
cordarum repletionibus usum. consentite et ma
xime ad bonam sonoritatem vel malam
ut manifestum est ex creantibus. Alia divisio — xiiii
Dividunt autem et aliter virtutes
anime. vel species vel partes. anima implanta
tiva. quod est nutritiva et passivum voca
tur in sensibile. Organa autem unicuique hee qui
dem dicta sunt. Alia vero in sequentibus dicentur.
Zeno vero stoycus. octo partibus dividi ait
animam dividens eam in principale. et quinque
sensus. et in vocale. et spermaticum. Panecius
vero philosophus vocalem sonantium quidem
voluntarii motus parte esse vult rectissime dicens
Spermaticum vero non anime est pars sed nature.
Aristoteles autem in physicis quidem quinque dicit esse par
tes anime. plantativam et sensibilem et mo
tivam secundum locum. et concupiscibilem et excogi
tativam. Plantativum dicens quod nutrit et auget
et configurare facit et plasmat corpora. Vocat autem
plantativam et nutritivam totum. aptiori
parte vocemus ammittentem. a quo et alie partes
plantativam exhibitam habent. Ita quidem
in physicis. In ethica vero in duo parti et
generalissima dividit animam in rationale et
irrationale. Subdividit autem irrationale in obedi
ens rationi et in non obediens. Igitur de irrationali que
inferioribus dictum est. De irrationali nunc as
signemus De irrationali parte anime que et — .xv.
Quidam secundum sectionem passiva et concu
piscibilis esse dicunt irrationalem. vel persuasibilem vocant
irrationalem animam existentem et non
partem rationis. Primum quidem que et
secundum sectionem irrationabilibus animalibus

De logos. i. verbo interius dispositio. xiii. c.

Alia divisio. xiiii.
De irrationali parte anime que et passiva et concupiscibilis

inuenit. Et quo manifestum est quoniam passio quedam est et non passio altius. Cum quoniam igitur cuncta scientia est rationalis anime potentia et irrationalis, que concupiscentia dicitur et virtutem et diuidi in duo. Vnde concupiscibilis vocatur ab hoc passiuum et concupiscibile. Hoc autem est et voluntarius motus. Concupiscentia est motus et principium. Concupiscentia est animalia eo cum qui secundum impetum incedit motus. Irrationalis anime hoc quod non obedit rationi, aliud quod obedit. Rursus autem obediens rationi diuiditur in duo, id est in concupiscibilem et irascibilem secundum organa. Concupiscibilium quidem quod est secundum sensum hepar; irascibilium vero cor dura particula et motum validum suscipiens in calore inflammatum et validum impetum concordiatum; quia ad et hepar molle unde molli et fluidi organum factum est. Vocatur autem hoc obediens rationi, quoniam apta nata sunt obedire rationi et subici et moueri. Qualiter ratio iussit in hiis qui secundum naturam se habent. Rursus autem et hee passiones consistunt aliis scilicet. Sine hiis enim non est constare uitam. Quoniam autem passio equiuoce dicitur, distinguendum prius est equiuocum. Dicitur passio et que corporalis non consistens et ulcera. Dicitur passio irrationalis de qua nunc est sermo hoc et concupiscibile et ira. Est quod dicitur et generaliter animalis passio quoniam sunt voluptas et tristicia. Sequitur enim passionem tristicia et si secundum se passio est tristicia. Si enim hoc esset omne quod patitur et doleret. Nunc autem in sensibilia patiuntur quidem non dolent autem. Non igitur passio est dolor, sed passionis sensus. Oportet autem hanc et in tali sanitate in sensum adueniat. Animalium autem passionum tunc est hoc. Passio enim motus concupiscitiue virtutis sensibilis in ymaginatione boni uel mali. Secundum suspicionem quidem boni desiderium mouet. Mali vero suspicionem iram. Similiter autem. Passio est irrationalis motus anime propter suspicionem boni uel mali. Generalem autem uel communem passionem ita determinant. Passio est motus in alio ex alio. Actus vero est motus operatiuus. Operatiuum autem dicitur quod ex se ipso motum. Ita igitur et ira actus quidem est irascibilitatis passio vero duarum partium anime et adhuc totius corporis cum ab ira violenter agit ad actiones. Ex alio enim in alio factus est motus quod dicebamus esse passionem. Secundum aliud modum actus passio dicitur cum fuit preter naturam. Nam actus quidem est secundum naturam et motus, passio vero preter naturam. Secundum hanc igitur rationem actus passio dicitur cum non secundum naturam mouetur siue ex se ipso moueatur siue ex alio. Cordis igitur qui quod secundum pulsus est motus actus. Qui vero secundum concussionem passio est. Nam ex ipso quidem est et qui secundum aliud est motus sed non est secundum naturam. Non igitur mirabile est unam et eandem rem passionem et actum nominari. Nam secundum hoc quidem quod motus sunt ex ipso passiuo anime et actum quidem sunt. Secundum id vero quod in mensuratum est et non secundum naturam non actus sed passiones. Ita igitur motus irrationalis partis motus est secundum animo figuratam. Non autem omnis motus passiui passio vocatur sed vehementiores et in sensus peruenientes. Qui enim et in sensibiles nondum sunt passiones. Oportet enim habere passionem et magnitudinem in mensuram. Ideo addidit timido passionis motus sensibilis. Qui enim motus paruitates sensum non faciunt passionem ut dictum est.

xvi

xvi

Diuiditur quidem et irrationale anime quod **De desideratiuo**
passibile est rursus in duo: in desideratiuum et ira-
scitiuum. Rursus autem desideratiuum diuiditur in duo:
in voluptates et tristicias. Potentia enim desi-
deratiuum facit voluptatem. Non potentia
vero tristiciam. Rursus autem secundum alium mo-
dum desiderium diuisum in quatuor secum
omnes passiones. Alia enim eorum que sunt horum quidem
sunt bona, horum autem mala. Et horum quidem iam ad-
sistit, horum autem exspectantur. Secundum hos modos
duobus in duo multiplicatas desiderium in
quatuor diuiditur. Est enim bonum et malum, et rursus presens
et expectatum. Expectatum quidem bonum
desiderium est, presens vero malum voluptas
est. Sit rursus expectatum quidem malum timor
est, presens vero malum tristicia est. Nam
circa bona quidem bona vertitur voluptas et
desiderium. Circa mala vero timor et tri-
sticia. Ideo quidam passionem in quatuor diui-
dunt: in desiderium, voluptatem, tristi-
ciam, timorem. Bona vero et mala
dicimus vel que vere sunt vel existimantur. Iusta
autem male passiones anime per hec tria:
per malam institutionem, ex inscientia, ex
mala habitudine. Non educati enim
bene a puericia ut possimus dominari pas-
sionum in enormitatem horum incidimus.
Ex inscientia vero male diiudicationes facte
in excogitatione anime nascuntur, ut
existimemus mala bona esse et bona mala.
Adueniunt autem quedam et ex corporis
mala habitudine. Iracundi enim sunt qui col-
lerici, tristes vero qui calidi et humi-
di complexione. Euandi vero sunt mali qui-
dem mores consuetudine bona. Inscientia
autem disciplina et doctrina. Mala
vero habitudo sananda est corporaliter
transmutanda eam in medicina cum com-
petenti dieta, exercitiis et farmaciis et his
indiguerimus. **De voluptatibus**

Voluptatum hec quidem
sunt animales, alia vero sunt corporales.
Animales quidem sunt que anime ipsius sunt secundum ipsam,
sicut hec que sunt circa disciplinas et contem-
plationem. Hec enim et que tales sunt
solius anime sunt. Corporales autem sunt que commu-
ne anime et corporis fiunt et propterea carnales
vocantur, ut que circa escas et coitus sunt. Solius
vero corporis nequaquam inuenies que sunt volup-
tates, sed passiones, ut puta incisiones et efflu-
xiones et cetera que secundum complexiones qua-
litatis. Omnis enim voluptas cum sen-
su est. Animalem vero omnino dominum esse sensum.
Et manifestum est quod eorum que multipliciter dicitur
est voluptas. Sub alio enim et alio genere
sunt vere bone et male voluptates. Et hec
quidem sunt false, alie autem vere. Et hec qui-
dem sunt solius mentis secundum disciplinam,
alie vero cum corpore secundum sensum. Sed et harum que
sunt secundum sensum hec quidem sunt naturales, ali-
e vero non. Et ei quidem que in impetu est vo-
luptati opponitur ea que in fine est tristicia.
Ei autem que secundum contemplationem est volup-
tati nichil. Hec ergo omnia ostendunt volupta-
tem equiuocam. Corporalium vero volu-
ptatum vocatarum hec quidem sunt necessarie simul
et naturales, quibus viuere sine impossibile est, ut
esce indigentie replentes et indumenta necessaria.
Alie vero naturales quidem sunt, non necessarie vero,
ut que secundum naturam et secundum legem sunt mixtio.
Hec enim ad permanentiam quidem totius generis
confert. Possibile autem est et sine eis in virginita-
te viuere. Alie vero neque necessarie neque naturales sunt,
ut ebrietas et luxuria et repletiones uti-
litatem excedentes. Neque enim in suc-

De desideratiuo. c. xvi.

De voluptatibus xvii c.

Alia diuisio xviii.
De irrationali parte anime que et passiua et concupiscibilis

cessionem generis conferunt nobis ut qui
secundum legem est coitus vel in consilium ducere. Sed et
nocent. Et ergo qui secundum deum vivit solet pro
sequendo sunt nature similiter et naturales voluptates
Et a qui est preter ipsum et in seculo ordine vivit
constituit est et hee eedem et naturales et non ut eorum
sequende sunt voluptates. Dicta modo et in similia
corporis et loco. Alie vero fugiende sunt omnino
Simpliciter autem estimandum est has esse bonas esse
voluptates que non sunt complexe tristicie
neque pravitudinem faciunt. neque lesionis alicuius
sunt generative. neque a moderato recedunt. neque a stu
diosis operibus nos abstrahunt plurimum
vel pravos nos faciunt. Principaliter autem
sunt voluptates que in excogitatione divi
norum et disciplinis et virtutibus innascuntur que
permanent vel complent. que in his que secundum
primam rationem sunt studiosissima ponende sunt
non ad esse simpliciter neque ad permanentiam generis
sed ad bene esse. et studiosos et civiles amicos esse
consistentes. et ad propriam hominis que est secundum ani
mam perfectionem. que neque cuiuscumque quorumdam
passionum sunt. ut hee que sunt indigentie
replentive. neque universaliter tristiciam habent
antecedentem vel subsequentem vel oppositam
sed sunt pure et expertes omnis materialis
complexionis. cum animales solum exi
stentes sint. Et enim secundum platonem volu
ptatum hee quidem sunt false. alie autem vere
false quidem sunt quecumque cum sensu fiunt et
opinionem non veram tristicias habent complica
tas. Vere autem sunt quecumque anime sunt soli
ipsi secundum ipsam sunt. cum disciplina et intel
lectu et sapientia. pure et tristicie expertes
quamvis pravitudo sit umquam. Vocat autem
sequentes voluptates contemplatorum et aliarum
as gestiones non passiones sed suasiones
Quidam autem principaliter talem

voluptatem gaudium dicunt
Determinant autem quidam
voluptatem generationem et naturam sen
sibilem. Videtur autem hic et minimum ad-
vel solius voluptatis esse. Hec re
pletio quedam est et medicina
curativa indigentie. et est que advenit
propter indigentiam tristicie. frigescen
tes enim vel sicientes. cum que extri
gore et siti curantes tristiciam in fovendo
et bibendo voluptatem. Secundum
accidens sunt bone. non secundum se ipsas. neque nature
Sic est sanari secundum accidens est bonum
sanum autem esse natura et secundum se ipsum. ita
et hee secundum accidens sunt bone medicine
quedam existentes. Sed contemplatio
nis voluptates secundum se ipsas sunt bone
nature. Non enim indigentia fiunt
Manifestum ergo hic est quod non omnis
voluptas indigentie est repletiva.
Si autem hoc non est sanari est tamen quidem
generationem et naturam sensibilem esse
voluptatem. Non est omnis complen
dit voluptates. sed derelinquit eam
que est ex contemplatione. Sed et reprehenditur
voluptatem diffiniens omnis constituti
as restaurationem. id autem cum his
qui dicunt generationem in naturam sensibi
lem esse voluptatem vel receptionem
liberationem enim constantis vol
ptatem autem esse. Quare non nulla generatio
cum suis partibus operibus. unius generis est
vel cognati. neque generationem volup
tatis voluptatem esse estimandum
est. sed preter voluptatem esse aliud quid.
Nam inferendo quod generatio est nul
lum enim eorum que fiunt simul
sit generatur et generatum esse. sed manifeste

qm̄ sm̄ ptem Q autem in uolup
tatem dechat simil' i ꝑpinte in uolup
tem deductum ē. Non ḡ gn̄o ē uo
luptas. Amplius. omnis gn̄o n̄ entis
ē. Voluptas aūt n̄ entium n̄ ē. Non ḡ
gn̄o ē uoluptas. Amp. Gn̄o quid
cita ꝛ tarda dr̄. Voluptas aūt non.
Amp. Bonoꝝ h̄ quid h̄itus sc̄. alia
uō act. alia uō organa. h̄it quid
ut ūtus. Act̄ uō ut ea que sm̄ ūtē
ē gestio. Et ūs h̄it quid ē ut in
sua actā ē utē. Organa uō ꝑ que
agim̄ s. ut ocl̄s ꝛ ditie ꝛ que talia.
Omnis aūt que cūa b̄ia ꝛ mala s̄
animales ūtutes. Intuū quoꝝ d̄ā
s ūtutes. Si ḡ bonum ē uoluptas
ꝛ malum i h̄is erit sol'. Sꝫ h̄it qui
dem n̄ ē. Sꝫ enim ut h̄it ūt. Ꝗ̄ ē
quidam ita facile dñscendēt mōi
am ē ipi ēfficiam. Sꝫ h̄it quidē
ꝑuatōi oppōi. Sed'm idem ē h̄itū
ꝛ ꝑuatōnem impossibile ē eē. Si
mile aūt quedam uoluptuant' ꝛ tīst
ant. ū sealp̄tes. Non ē ḡ h̄it uo
luptas. Sꝫ nec organū. Organa ē
ꝑ alia ꝛ non ꝑ se ipā. Voluptas
aūt n̄ ꝑ aliud s̄ ꝑ se ipām. Nō ḡ
organū ē. Relinquit' ē itaqꝫ act
eam eē. Vn̄ aūt eam d'r̄at actum
ē qui sed'm nām h̄it ē n̄ ipedītū
Impedimita enim ei qui sc̄dm nām
ē act' ēfficia ē. Sꝫ ꝛ felicitas act ē n̄
impedit' ē qui sm̄ nām ē h̄it. Co
ting' itaqꝫ sm̄ tīmuū huc felicitatē
uoluptatem eē. ꝛ finē eē huic tīm
Corrigēs ḡ d'r̄au uoluptatem fi
nem eē coꝝ que animal' sm̄ nām
sunt. ū impeditorum actuum. ū

complicata sit ꝛ coexistat cum felicita
te uoluptas. Sꝫ n̄ uoluptas sit felicitas.
Non omnis actus ē uoluptas ē. Sꝫ ē qui
dam ꝛ ꝑ immobilitatem act' sm̄ q̄
quidem ꝑm̄ ag' cl̄s. Q ē ꝑmū mou
immobile ē. talē aūt ē contemplandi act'
in omnibꝫ. Ꝑ immobilitatem enim sp
in nascit'. Cōtemplans enim unū ꝛ
id' ē sp ꝛ mēs contemplāns stetit. Cir
ca unū ē ꝛ id' sp cōsistit. Cōtemplōis ē
uoluptas ꝛ maxīa existens ꝛ ꝑncipa
lis ꝛ uā ꝑ immobilitatem fit. Maxīm aūt
ē quodcꝫ ꝑ priores mot' sunt cōtīu
ꝑriores tm̄ meliores ꝛ maiores sit.
Sunt aūt distinctū cum actibꝫ uolup
tates sm̄ sp̄em. Ꝗt enim actuū s̄ sp̄es
tot ꝛ uoluptatum. Bonoꝝ quidem
b̄ē maloꝝ aūt male. Et maxīm ē cōm
unum cōrꝫ sensum alie sp̄ē sunt ꝛ uo
luptates. Alie enim tact' ꝛ gt' s. ꝛ alie
uīs ꝛ audit' ꝛ odorat'. Priores autem
s sensuum qui n̄ appriantes sensibilibꝫ
d'lctant. ut uīs ꝛ audit' ꝛ odorat'. Sꝫ
ꝛ excogitatōꝝ s sp̄es due. ꝛ hoꝝ h̄. qui
dem ē gestiuum aliū uō contempla
tīu. Maxīm ḡ ē quod ꝛ uoluptatum
que sequnt' act' hos. due s̄ sp̄es. Sꝫ ꝛ
harꝫ prius ē contemplatīm gestiuo. Hōis
aūt ꝑpe sm̄ id quod homo ē excogi
tatiue s. Cōes enim sm̄ quod anīal
ē ad alia s ille que s sensibiles. Q
uō sensibilium uoluptatum. h̄ quid
aliis aliū uō delectant. non que mal'
sꝫ que bonis b̄ē uñ. ꝛ sm̄ se ipās sūt
bone. Judex enim in omni re ē. nō
quilibꝫ sꝫ qui disciplinat' ē. ꝛ sm̄ na
tām adiacꝫ. De tristicia

xviii.

Tristicie uō sp̄es sunt quatuor

xx. xx

achosia. accidia anxietas. inuidia mīa
accidia ē tristicia uocem amputans
anxietas uō ē tristia aggrauans. Inuidi
a uō ē tristicia in alienis bonis. Mīa uō ē
in alienis tristicia mal. Omnis ā tristi
cia malū ē suū ipsī nā. Et enim si bo
nis stabit qui bonus uiris corruptis. &
filiis ul ciuitate uastatis. ꝫ n̄ āncedē
t uȝ sm ꝑpositū ꝫ sm ēcium stantiam.
Sȝ in hiis contemplatis quidem. ipas
sibil erit omnisaiam. alienū seipm fa
ciens ab his qui h̄ s. & coplans deo.
Bō ā moclāte paciens in eis. & uīs
hīmdans. uȝ captiuat ab eis. ꝫ mag
continens ea. Oppoī ā tristicia. u bō quidē
malum modāte uoluptati. & malū
uō malo sꝑhīmdanti uoluptati. In
sol aū corlib sꝑhīmdantie s. Contē
platiue uō sūme exhistītes & ꝑfcitu
dinem hn̄tes. sꝑhīmdanciā n̄ suscipi
unt. Sꝫ enim adūsat eis tristicia. uȝ
in eiā āncedētis tristicie fiunt *de*

xix. *Ira*

Ira ē furor eius qui circa cor ē *Ira*
sangs excauaporōe & tꝑbatōe fell sīa
.ioscl ell. & fellea. Est ā cīn ira ē & ceu
piscīa uindicte in iurie illate. In iuiam
enim pacientes ul extimātes pati
irascīn. & sic ē mixta passō ex desidi
o & ira. Spēs aut irascibilitatis sꝑ tēs
ira que uocat fel & fellea & mania que
dr in sania & furor. Ira ē pincipiū mo
tum hn̄s. ira ad huc ē. Mania uō bi
lis ē ꝑmanens. & in uetustate cōueniēs
s memoria mali. Dēa ē amanādo &
memorie cōmendo furor ā ē ira obsuās
tempus & supplicium. Ira uō ē audacia
nitis uindex deficiū. Cum enim h̄
dignum estimauit quod ei sic angꝰ

tia. tunc ira ꝑit si sm nām ꝑam
ꝑnām custodierit *de timore*

Diuidit autem timor in sex.
In desidiam. in erubescenciā
in uerecundiam. In kataplexin. & ꝑsōe
in explexin. In agoniā. Est ā desi
dia quidem timor futi act. Katapl
exis ā ē timor ex mag ymagīatōe
Explexis ā ē timor ex insueta yma
ginatōe. Agonia uō ē timor ex cidiū
n̄ paciendo repulso hoc ē in fortunita
tis. Timētes enim n̄ fortunari gesti
one agoniā patiunt. Erubescia ē tior
in exspectōe conuicii. Optima uō ē ꝑpā
sio. Verecundia uō ē timor in turpi ꝑpet
to. Sꝫ ā h̄ indesꝑabile ē ad salutem
In h̄ enim differt erubescia a uecun
dia. qm̄ quidem qui uecundiā ꝑqui
tur cog se subingꝫ. qui uō erubescit ti
met ēcum iade in gl'atōe aliqm̄.
uenit ā ueteres nūtociēs & erube
sciam uecundiam. & uecōdiam eru
bescīam. abutentes nominib. Fit ā tior
sm ēcium infrigidatōnem. calido ē
uocā cōcurrente ad cor. ad pincipale quē
admodū & plebs cum tim refugit
ad pincipes. Tristie uō organum
ē os uentris. hoc enim ē quod mor
dicatōnem sentit in tristicis. Sicut
galienꝰ in tcio dimōnum ait. Ita
tristantib n̄ pauc in mīne dīfluit
rubre colle quod mordicatōnē eis
tribuit & non ꝑius quiescit a mor
dicatōne & cōstātōne quidem inue
niunt collam. Fit enim mordica
tō eis dorsum. sb ea que sm medi
um ꝑect ē cartilagine. que ensifor
mis uocant. Orifitio autem supius

iacet cordi assignatū ē uentum
quidem infius ē cor q̄ supius. assu
ete autem uetes cor ꝛ os uitis uo
cant. Sic ypocras in pestilentie libro
dicens ita. Cum in cor simaliu citu
bant illud ꝛ expgatones colle omnis
quotienscumque anneclicis nominate s̄ sequ
tur. Que enim cuitebat os uenis erat.
Et quot cogebat uomere non sepa
rabat erat cor. De virtute vitali per
xxi. Quod psiasibile aute q̄ n obe
quidem ē rom h̄ se dit ubi.
hic modo. Eius aut quod nō psua
det arte quod nutri ꝛ generatiuum
zoticum. i. uitale uō quod pulsati
uum. De nutritiuo.
xxii. Nutritiui uirtutes sunt iiii.
attractiua. retentiua. alterativa
expulsiua. Unaquaque ē particularis animal
naturalis attrahit ad serpam transmutat
ꝛ ita quod superfluum expellit. ꝛ hec sunt
uirtutes q̄ escam particularis corporis di
sponit. expulsiuis augumentatos in
longitudinem ꝛ latitudinem fit
Euacuant aut superflua putrem
purinam. puomitū per expuitionem
per maiores poros. Ig̃ alie quidem
euacuationes maiores s̄. Paurem q̄
que uocat kapsella que ē caries
aurium. per oculos q̄ lacrime ꝛ ip
putido per expuitionem q̄ quod fulli
ginosum caloris ꝛ cordis. Jnuma
nifeste autem poros uocant transpi
rationem toti corporis. sin quam exsudo
ꝛ ex si stele. v. gittone arriar napo
res plurimi exeunt. Organa
uō nutritiui sunt os ꝛ stomachum
ꝛ uene ꝛ epar ꝛ uene omnes ꝛ i
testina ꝛ colle utreque ꝛ renes. Os ē
primum separat uenit cibum. interuma
incidentes enim ydentes ꝛ linguam. ora
rimam enim ꝛ linguam ꝛ uelitatem
tribuit masticatione cibum cogens ꝛ
dentibus scribitens. sic molentes per ma
num fruuntum mole. ozo enim q̄
dam ꝛ lingua manu ē mastionis. Ita
uō qualis digestū cibus dimutū uiam p
stomachum. Stomachus enim non solu
sensus ē indigentie. s; ꝛ transit cibarior
Recipit enim in absorbitione ꝛ atta
hit cibum ꝛ dimittit uentri. Uit aut
suscipiens sequat suaue ꝛ nutritiuū
a lapide ꝛ lingueo ꝛ in nutribili ꝛ su
aue quidem in humores transmutas
remittit epati puenas. que attrahat
trahunt ab eo ꝛ effundit in epar
Que uene radicibus assimilat epatis.
attrahentibus auiter cibum. ut acta
attrahunt plantar radices. Assimula
t enim uit ter. que tribuit plantis
cibum. Radicibus uō uene que ad
radices ꝛ sima. i. concauitates epatis
reducunt succum auitere ꝛ intesti
nis pmesareum. Stipiti q̄ epar ip̄s
Ramus q̄ ꝛ surcul assimilant uene
que scindunt a gale. i. gibbus uena
que ginunat a kyrtis. i. gibbis epa
tis. Epar enim suscipiens exiuitere
succum ꝛ coquit ꝛ assimilat eum s̄
ipsi. Siliam q̄ huius carnem sangui
dente in sanguem transmutat sicu
Sanguis aut purgat per splenem ꝛ
collam suscepientem uesicam ꝛ renes
Splene quidem id quod uelu fex
feculosum i ē attrahit ꝛ cibum sibi
familiarem faciente. collam uero

De virtute vitali per aute q̄ n obedit rationi. xxi.
De nutritiuo. xxii.

suscipiente uesica. Aer quod remansit in sucis et cilo ac(c)h(im)ite. Renibus autem quod serosum est cum eo quo remansit ac ac(c)himitibus ... et suauius sed sanguis in escam distribuatur aliis particulis omnibus corporis per dissseminatas in eis uenas. Et ita unaque(que) particularum chimus sanguinem ... trahens et transmutans in suam propriam naturam sicut fluuium diuidit uenas particulis in escam optimam ill(orum) futurum. Et ideo omnes particule ex sanguine nutriuntur et augentur et per permanentem tribuente eis epate. Dicit autem hoc pars uirtutis naturalis non perficiat ... quia non sint sui tantum naturam nisi sint electam secundum naturalem per opus perficiat. De pulsibus.

Pulsatiua motor uocatur quidem et rotica i. uitalis uirtus huius a corde principaliter et maxime similiter eius uentriculum sinistrum ... uocatum innatum et uitalem calorem dispertitur omni particule corporis parti... as sicut et epar per uenas cibum calefactum. Deinde corde per naturam confestim altero tum post naturam calefacere et infrigidatio infrigidat. Vtitur enim his a(b) ... partibus ad totum corporis disseminandum. Considerandum autem quid primum hic ... uena arteria neruus ... primus quod disponit alias. Ex cerebro quidem principaliter existente motus et sensus et neruus. Ex uno epate uero principaliter existente sanguis spiritus nutritiuus uena que est uas sanguinis. Ex corde uero principaliter existente uitalis spiritus arteria que est uas spiritus. Conueniencia uero sibi inuicem eas que sibi inuicem secundum utilitates fructificant. Nam uena quidem cibum tribuit in uno et arterie. Arteria uero tradit uene colorem naturalem et spiritum uitalem. Vnde nec arteriam est inuenire sine sanguine subtili nec uenam sine spiritu uaporeo. Differunt autem uehementer et contrarie arteria sunt arm... quinclam et rarem principaliter huius motor ex corde. Sed diastema quidem ... uenis trahit in subtilem sanguinem qui euaporatur ... fit uitali spiritu. Contracta uero fumosum quod est in ea euacuat per totum corporis et per inuisibiles poros in pros et nares ex fuligino sum quod est in ipso in expiratoribus repellit. De generatiuo et seminatiuo.

Sed et generatiuum. Spermatis illius est que non obediens est rationi. In uoluntarie enim in sompnis emittitur semen. Sed concupiscentia coitus est naturalis. Nolentes enim in eam mouemur. Gestio autem eius concesse in nobis est et rationalis est. Et enim per uoluntatem motor organa qui sunt imperium perficiunt et abrenciare et omne imperium hic in nobis est. Organa uero spermatice uirtutis sunt primum quidem uene et arterie. In his est quod generabile humidum primum creatur transmutatum sanguine sicut in mulieribus lac. Cibus autem anastor hoc est humor. Et enim principaliter ex spermate i. semine generationis eius est ... emittunt quando arterie et uene sanguinem ad generabile humidum ... nutriunt. Secundum ... eorum fit generatio. Refert enim quidem primum ... i. per ... instam ad caput. ... autem ... abscidit plurimas uenas et plurimas arterias. Vnde siquis abscidit uenas que sunt iuxta aures ingenerabile facit animal. Sed autem et uenas que sunt carondas ... carondas uenas incidens ingenerabile facit animal. Hec autem uene et arterie

xxiiii.

xxiiii.

tortuositates et varicositates plexio fiunt secundum secretum vel generabile humidum medie in albitudinem testium et vina arteria et vina venea plena seis. In his quidem finaliter excrescit et plexo racemosa idest per varicositatem plexionem existentem per testes exeunt et perficitur cum spiritu. ex arteria est que mittit. Quoniam arteria et vena fere in actum est ex superflua pollu xiia. Cum enim nimius coierint et suscipiunt spermatice et generabile humiditatis ex amoluta attractione sanguinem purum emittunt. Sed et mulieres omnes easdem cum viris has habent particulas. sed interius et non exterius. Igitur quod et dominatur. vel volunt conferre maritos secundum adglutionem filiorum. Quoniam emittitur enim amborum sudore particule magis quam esse generum volunt. Galienus vero reprehendens Aristotelem spermata quidem emittere mulieres ait et mixtionem utrumque facere fetum. Iuxta coitum mixtionem dicens sperma tum perfectum generum esse. non quod est unum. Sed adhuc indigestum et humidum. Talia existentia mulieres generum. quibus fit uni genitum. Ex ipso autem et particulam quedam membrum continens fetum. et fluvium constituunt secundum et membrum alantoides vocatum. receptaculum existens superfluitatis fetus. Sin vero ergo unumquodque animal tempore receptum fetia marem. cum post conceptum. Quare ergo semper post conceptum semper recipiunt coitum. vel galline et columbe et homo. Sed alia quidem post conceptionem concubitum refugiunt. Mulier vero semper suscipit. Galline enim per singulos dies fere concipiunt et recipiunt coitum. Mulieres autem vel in aliis liberum arbitrium habent ita et in coitu qui est post conceptionem. Alia enim animalium non aserpis sed anatam regulantur. et mensuras et tempus determinatur suscipiunt

Alia divisio eorum que disponunt animat virtute.

Dividuntur autem et alio modo eas que sunt alie secundum virtutes. Et harum quedam dicuntur animales. has autem vitales alias vero naturales. animales quidem que sunt secundum voluntarium motum. Vitales autem et naturales involuntarias. Et sunt animales quidem due secundum impetum motus et sensus. Secundum impetum autem motus. harum sunt tristitia et motum corpus et sonativa et respirativa in nobis est sic et facere et non facere. Naturales autem et vitales sunt quidem in nobis sunt sed involuntariis et nolentibus fiunt. virtus nutritiva et augmentativa et spermatica. vitales existentes et pulsativa vitalis existentis. Organa vero aliarum quidem ante dicta sunt. Secundum impetum vero motus nunc dicemus.

De eo quod fit secundum impetum motu vel electione que ex concupiscentia.

Est ergo eius secundum electionem vel secundum impetum et motus principium quidem cerebrum et spinalis medulla. cerebri pars existens et hec. Organa vero et nervi ex his procedentes et ligamenta et membra. Musculi autem consistunt ex nervis et nervosis particulis et tendinibus complexe animorum particule. Unde quidam estimaverunt eos sensibiles esse propter innatam explecionem eius nervis sensibilem. Est ergo tenon compositus ex ligatis et nervis sensibilibus. Differt autem a nervo tenon. quoniam omnis quidem nervus sensibilis sin se ipsum et est qui latus est rotundus et mollior et a cerebro principaliter. Tenon autem et durior est et grossior est et in sensibilis sin se ipsum et est qui latus est. Summa manus quidem apprehensivum organum et ad artes aptissimum. Si est quis auferat manus vel manuum digitos solos. ad omnes fere artes inutilem. Si est quis auferat hominem. ideo et solus homo quinque rationalis.

Alia divisio eorum que disponunt anime virtute. xxv.
De eo quod fit secundum impetum motu vel electionem que ex concupiscentia.

man9 huic conditore. Pedes autem st
gressibile organum. sm locum e motum
phos faciunt. Sol' a homo si nllo accubi
tu indiges. Sol' e ad duos anglos rtos
curuat cura et sm itebrm et sm genua. hec q
dem ad citiora illu vo ad exteriora. Queda
g priuos et musculos mouent. h omnia a
mata s et sm electione pficiunt. Uoz aut
tea q l s et que sm voce inanimate
g h quod e ea q sm rocem e actum ma
lui operationu digestio. Conditore a sm sum
ma suam ptudnam quexu animalibz
illa opa. &c. Qr e euacuato sic fluta
tum explsu e itutus. u n inuolutarie
deformeni u oz et u n oz. emitunt. tamto
res quosdam pstatu euacuatoribz mu
sclos. et ita fce n opa alia. Euacuatões g
phos dtmie possunt et multocies qm psm
Emitunt aut qui sensibles quod et molles
sunt a mecho amiorlbz intellis cerb. Diu
ores vo et motiu apostioz intelo et
spinali medlla. Duriores vo mag st
qm ex spinali medulla s. Sz et hoz ad
huc mag duriores s qui ex fisiorlbz pti
clis s medulle. Quito e ampli secedo
a cebro. spinal medlla. tanto pl' et ipa du
rior fit et ma qui ex ipa gminant. Sicut
a e uis duplices accepi ita et ppagoem
niuoz duplicem hns. Unu quisz spodil
spinal medulle ouigoem emitit niuoz.
Uniu quod ad dextris ptes precdit alteru
ad sinistris. Fere enim totum nrm coe
in duas diuisu e ptes. dextris et sinistris
ita et pedes et man alioz unum corp sicut
et sensum

De respiratione.

xxvii.

Sed et respiratio animalium e opa
tonum. Et e musculi s qui dila
tant toracem. qui pncipalissimum est
respirationis organum. Sz et repi
tina sunt et gemebunda respiro que
in mag's tisicus fit animalem dnnat
actu. Junb' a's et hec que sm ncitate
tusmutatois s respirões. Dolentes
enim aliqd respiratõi pclaz ul' eaz q
sunt cum eis mouent. puta diafra
gmate ul' epate ul' splene. ul' uitrel'
sbtalibz intestinis. ul' collo. prium et spi
sum respirant. Prium quod. ne uehe
menti peutiat dolente pticlam. Spissim
vo. ut q' dfic sm magnitudinem spi
situdo repleat. Et enim cu dolent
eius. quiescibilr et paulati mouent
eunte pp eand cam pp qm et respiro
nem. Sic urgit ire animale e ita
et respiro. Sz et quiescetes quidem et
n eunte qm plimo tpr uiue possu
Respiroem a nz dcima pticla hoc d
tunc possible e. Suffocati e calor qui
e inod' afuligine cordis extinguitur
et 9festi morte indue. Et e flama
siquid tegat in uase aliquo tn spiro
nem n hnte. extinguiz eam utiq
suffocata afuligine. ppt hac g ncti
tate et tormetibz nob. inch ag mm
sm hac pticlam aia. scies quod si bre
uissimo deses inh fuit corp p anial
Rs g h aiale quexu e animali
Particiam e fac actum respironis
organu iiale et cp sp moue u nuqm
dficiat op eius. sic in aliqz artiaz
Unu quidam n itellentes iiale estimat
ee respiroem. Tria vo respironis
sunt pa. ncitas. ut. organum. Ncia
tas quidem e duplex. s. custodia ina
ti caloris et mutato animal spis. Sz
custodia quidem eius qui sm na

est caloris et per expirationem et inspirationem consistit. Inspiratione quidem infrigidante et moderante remittitur calidum quod est in corde, expiratione uero fuliginosum cordis effundente. Fluitantia uero animalia habent per solam respirationem sit. Arterie enim quidem aeris participant sine distinctiones cordis ad spiritum. Vel autem est que est animalis. Hec enim est que mouet organa respirationis per musculos et per toracem. Cum hec autem similiter modo pulmo et trachea arteria pars existit pulmonis. Trachee enim arterie quod cartilaginosum est uocis est organum. Membrane uero est ligate respirationis. Quare ex utrisque his est ipsa scilicet arteria et uocale simul et respirationis est organum. Est igitur pulmo connexio composita ex quatuor: ex trachea arteria et lenis et uena et spumosa carne ipsius pulmonis. Que caro replet in modum stuppe medias regiones connexionis duarum arteriarum et uene ut ei similiter hec colligatio fiat. Concoquit autem caro pulmonis natiuum spiritum sicut epar cibum qui ex uentre fluit. Et propterea sicut epar sinus suis fibris continet uentrem calore indigentem sic et pulmo medium comprehendit cor indigens ea que ex inspiratione est refrigeratione. Copulatur autem trachee arterie sine continuitate bronchi composite ex magis tenuibus cartilaginibus. Huic autem copulatur faux deinde os et nasus. Putant enim anhelitum extrinsecum aerem. Incidit autem de

Reuaporosum os quod perforatum est uim inferiori afflatibus quam secundum qualitatem aeris iudicio esse bene ledat. Reflexiuo similiter hiis incidente in spiritum. Vs autem est et hec naso et ad respirationem et olfactum conducto lingua uero et ad uocem et gustum et masticationem. Igitur principalissima quidem membra et ad consistentiam ipsorum et ad uicinas uite utilitates cum animalibus similiter deducuntur uiribus. Similiter quid relictum est ex his que iam dicta sunt facile exceptum est. Sicut enim in omnibus que facta sunt hec quidem propter se ipsa facta sunt alia uero propter se ipsa et propter alia, alia uero propter alia solum, alia uero sine actionibus constituta sunt, ita et in particulis animalis eadem inueniens conuenienciam. Nam predicta quidem omnia tum principiorum organa que alia disponunt propter se ipsa facta sunt. Hec enim antecedunt et secundum primam rationem consecuta sunt que et sine natura principalis durare et in materie exitu firmare assimilant generationem sicut ossa. Rubus uero colla et propter se ipsam et propter aliud constructa sunt. Et enim ad digestionem confert et in motum egestione et fit sine hoc modo quodam una quedam inmutuarum particularum. Cum uero et calorem quendam habuit cor sicut uitalis uirtus. Igitur horum quod gratia et propter se ipsam non dicitur facta esse. Sed et splen propter aliud quod ad digestionem confert acidus enim existens et stiptice natura et euacuationem et fortem hunc claritatis humoris magis in uentre effundens stipticitatem robur fecit ei et ad digestiones erigit. Ad hoc autem et purgat epar secundum et purum uero quoddam propter sanguinem factus esse. Sed et renes sanguinis expurgationes sunt. Et que sine continuum est occupie sunt ei. Vene enim quidem diuersis incide intestinos penes exeunt et inde humiditatem quendam que urinam occupiam sic et scepticam acredo que sibi intus gnura est facie. Incipiunt autem testiculorum caro uero esse est in tantum amplius acredine mox si in mane maniceam faciunt euacuationes

acitonis concupiscibilitatis occupationem. Igitur bi q
dem et talia hiis similia non quodam et p
se ipsa et per alia sicut sed adeps autem et caro
per alia solum sunt. Iam adenes quod
uehiculum tegumenti et firmamenti uasorum sunt ut
non discendant si nuda existerent inuehe
mentibus motibus. Caro uero tegumentum existit
aeris perclarus ut et a calore restringens al
terationem dinitur existens et hyeme uesti
um uigerans eius utilitatem prestat. Cu
tis uero tegumentum exstitit et mollis carnis et
acor omnium minorum. Est autem ipsa una caro
sed et agitantibus et alterantibus corporibus cal
losa efficitur. Ossa uero firmamentum tocius
corporis sunt et maxime dorsum quod et carinam
animalis esse aiunt. Ungule uero et eorum quod
omnibus hiis tribuunt utilitatem scal
pendi. Sed et iam preter eam alii constituti
est alium in defensionem date sunt uti cornua ce
hiistibus. Et sunt irascibilitatis organum
et nullis in defensionem sunt et firmamentum
sagittis sunt ut equus et omnibus una
ungulam habentibus. Sed et hominibus non solum
ad scalpendum sed ad euaporandum
acredinem cutis et ad subtilium comprehen
sionem. Valde est subtilia pungues
tollimus. Sed et summus digitorum superius porri
dientes ungule obuenientes firmant ac
ceptionem eorum. Pili uero sunt acerius subti
lia sunt. Vaporibus fumosissimis que
mittuntur ad coagulationem quidam
suscipientibus sunt acerius constricti fiunt
in tegumentum et plenitudinem cutis anima
libus operatur. In tegumentum quidem capitis et om
nibus in ornatum uero hominibus et animalibus
uero in ornatum similiter et tegumentum ut leo
nibus. De uoluntario et inuoluntario

Quia totaliter mentionem fecimus
uoluntarii et inuoluntarii necesse
est et de hiis assumere non circa horum cognitionem
non faciliter. Qui enim qui de uoluntario
et inuoluntario est dicturus prius exponere
regulas quasdam et cognitiones propositas cogno
uerit siue uoluntarium siue inuoluntarium
est quod fit. Quia igitur omne uoluntarium in
gestione quadam est et quod estimatur
uoluntarium in gestione quadam est contra
bitur a sanctis per pauca. Quidam autem et ine
inuoluntarium non solum in patiendo sed
in gerendo ponit. Declarandum est prius
quid est gestio. Gestio est actus rationalis
Gestiones autem laus uel conuicium sequitur
Et hee quidem earum cum uoluptate aliene
uero cum tristitia geruntur. Et hii quidem
eligibiles sunt gerenti alii uero eligibi
les. Et eligibilium hi quidem semper sunt
eligibiles alii uero sunt quandam tempus
Similiter autem et fugibilium. Et rursus horum
gestionum misericordia potiuntur alii uero uenia
digni efficiuntur alii uero odio habiti et pu
niuntur. Sit igitur cognitiones uoluntarii quidem
omnino sequi laudem uel uituperationem et cum
uoluntate agi et eligibiles esse gestio
nes hiis qui gerunt uel semper uel tunc cum
gerunt. Inuoluntarii autem cognitiones sunt
uenia uel misericordia dignus fieri et cum tristitia
gerere et non esse eligibiles. Hiis ita determinatis
dicemus prius de inuoluntario. De in
Inuoluntarii hoc quidem est uoluntario
secundum uim alia uero per ignorantiam est
Eorum igitur que sunt secundum uim sed inuoluntaria
operum factiuum principium extrinsecus aliud
quidem ultime causa est et non nos. Ter
minus igitur eius quod sunt secundum uim in

xxviii.
xxviii
xix.
xix

De uoluntario et inuoluntario xxviii.
De inuoluntario. xxix.

uoluntarium ẽ cui principium extrinsecus
ẽ nichil conferente sub passum impetum eo
qui mm passus ẽ. Principium a͂ d͂ns
effectiua ẽ. Que aut͂ ñ ꝛ hi uoluntaria
ut puta iactꝰ omnium que faciunt naute
hyeme iacientes uel cum quis tyrannicẽ
eligi estimat pati l'gere ut saluz ai
cos uel patriam. Videt͂ a͂ ee͂ mag͂ uolunta
rie. Propterea enim adiciunt͂ tunc nichil
conferente sub passum impetum eo qui
mm passus ẽ q̄ː in talibus uolentes ipsi
pse ipsos mouent͂ officialia membra. ꝛ ita
faciunt in mare omnia. Simil͂ ꝛ quicumque
uel usura quod sustinui ppt͂ maius ma
lum. ut zeno q̄ comedit sui ipsius
linguam ꝛ expuit eam. dionisio ty
ranno ut nullo modo diceret ineffabilia
nefanda. Simil͂ anaxarcus phs qui su
stinuit flagellari a nicocreonte tyra
nno. ut non traderet amicos. Vel ut saluz g͂
cum l' ppt timorem maiorꝫ malorꝫ elig͂
quis minus malum. uel ppt spem maio
ris boni suscepit quod minus malum
que non ẽ al͂ dign͂ ñ inuoluntariam
suscep gestionem uel passionem. Faĉ
enim sui optionem uel sui electionem
ꝛ ẽ ẽ͂ s͂ hec tales eligibiles cum
fiunt͂ sui seipsas ñ existentes eli
gibiles. Sunt g͂ hec tales mixte
ex inuoluntario ꝛ uoluntario. Ex uo
luntario quidem quoniam sui seipsas
ex uoluntario autem quoniam ppt circum
stantiam. Sine circumstanciam ẽ nullus
utique eligeret h͂ talia gerere. Ostendit
autem h͂ ꝛ que in talibus gestioni
bus fit laus laus ꝛ uituperatio quoniam
uoluntarie s͂. Inuoluntaria ẽ
operationum nulla laus uel uituperatio est
Non ẽ autem facile quid pro quo eligen
dum. Que aut quoniam inflictum aliquando turpi
eligere sustinent. ut susanna ꝛ ioseph. Faciet
non semper tamen. Origenes enim ut non iaceret
in nec cum chiam ethyopum ymolans se ꝯ
cessit. Ita ñ ẽ facil͂ talium discretio. Am
plius a͂ ꝛ isto difficil͂ ẽ ñ permanere in hiis
q̄ opinat͂ ẽ. Non ẽ augumentat mala
que expectat͂ ꝛ continuit͂. Sꝫ quibus cum
iudicaui in extremis uitas fuit. Ad in
mal͂ existentes. ut in quibusdam contingit
martyrium suscipiendo. Impiꝰ ñ ẽ perse
uerantes. cum pacient͂ fuerit eca fine remi
ser. in expientia difficilium flagel
lorum demollit. Illis autem estimꝫ incon
tinentie desiderium uel iram in uoluntario
ee͂ delectorꝫ. quia ꝛ h͂ princip͂ effectiuum deforꝫ
habet. Et enim plenitudo inentias si
mulaui admonitiniam eum qui uidit
ꝛ capitis uocaui. mouet iram. Et sicenim
principium deforis habet si ipsi presentes ꝛ
possibiles periculas operant͂ ꝛ incadunt
nō inuoluntarium. Qui ꝛ principium enim
sibi ipsis tribuunt. ppt malam consuetudinem
a passionibus facile captiuati. Vituperant͂
denique qui h͂ gerunt ut uoluntarium malum
sustinentes. Quod a͂ uoluntarium ẽ manifestum ẽ
letant͂ enim ingestione. Inuoluntarium
a͂ tristitie ee͂ inuitatum ẽ. Igitur de uoluntario
quidem quod ẽ in h͂ dicta s͂. De inuo
luntario uero quod ppt ignoranciam ẽ
relinquitur dicere. De inuoluntario q͂ ppt ignoranciam.

Multa gerimus ppt igno-
ranciam. in quibus post egestionem
letamur. ut cum quis inimicum occi
dit. letatur autem in occisione h͂ g͂.

De inuoluntario q͂ ppt ignorancia. xxx.

⁊ que s̄ talia · uocant non volunta
ria · non mirum ⁊ uoluntaria · Et r̄
sus gimus quedam p̄ ignoranciā
⁊ in ijs que fcā sc̄ i͡stant · h̄ uocant
in uoluntaria quecumq̄ s͡cq̄ s͡cita
eorum g̊ que s̄ p̄ ignorāciam du
e s̄ sp̄es · Vna quidem que ē nō
uoluntaria · altā uō que ē inuolū
taria · p̄iacq̄ nunc dicē d̄ solo inuol'
taiō · Non uoluntarium ē uolun
tarius mag̃ sb̄ · mixtum existēs ·
Nam principium quid̄ inuoluntāi
um h̄ · finem uō uoluntarium · Exe
nitu ē uoluntarium scdm ē qual in
uoluntarium · Ioq̄ ita d̄uminant in
uolitarium · Inuolitarium ē quecl ē
in uoluntarium ecio · tēte ē ⁊ impru
tudine · Et i s̄ · aliū quidē ē p̄ ig
nranciam q̄ facē · aliū uō ignorantē
Si enim in nb̄ fuit ignorantie cā
ignorantes quidem faciūt · non uō
p̄ ignorantiam · Qui enim ebius ē
i rat' ⁊ facē aliquod malum · h̄ quid̄
ebrietatem · ille uō nam · cām h̄ eorū
que ab aliq̄ fiut · que erant uolun
taria · licebat enim eum n̄ inebriari
ip̄e sibi g̊ ipi fcs ē ignorantie cā · h̄
g̊ non p̄ ignorantiam dicit facē · h̄ ig
rans gerē que n̄ s̄ inuoluntaria
s̄ uoluntaria · Jo ⁊ exprobrīt aliquis q̄
h̄ gerit · Si enim non inebriat' eēt
ne q̄q̄ih fecissz · uolens autem in
ebriat' ē · Volens g̊ ⁊ h̄ fecē · p̄p̄t ignor
am autem ⁊ h̄ gerim̄ cum non
ipi tribuam̄ eam ignoranciam · h̄ ita
contingē · Puta si in loco quis consueto
sagittans · patrem transeuntē casu trans
iens interficit · Ex hijs g̊ que dc̄a sc̄

d̄minatum ē quōm non ignorans
ea que consiūt in existām̄ que ma
la s̄ bona · passionē uoluntariam
sustiz · Sue enim malicie ē h̄ igno
rantia · Explā d̄uicq̄ h̄ · Voluntarioz
uō ē explaiō · Non g̊ uniusalium
⁊ gnālium sm electem inuolunta
ria ē h̄ ignāria · h̄ ē eoz q̄ s̄ sm ip̄tē · si
gla quid̄ inuolunti · uniusalia n̄ nolen
tes ignām̄ · Vis ita d̄iatis · dc̄a ē q̄ s̄
singlia · h̄ ā s q̄ uocāt arethorib̄ ē
circumstantiaz ptīcle q̄s · q̄ qn̄ · v · q̄lr · p̄
quid · puta p̄ · ves · organi · loc̄ · tp̄s · mō ·
cā · Pōa quid̄ ē q̄ facē aliqd̄ circa āqm
gestorēm · puta si patrem filii uel cuiu ig
ratis · Res n̄ ē id q̄ gestū ē · puta si a
lapis dare uolens excecaū · Organū
uō ē · puta si lapidē piecit existimās
eē pumicē · Loc̄ n̄ ē · puta si inoluntario i
artū transitu p̄cussit ignās obuiātem
Tp̄s n̄ · puta si ī nocte existimās ho
stē amicū interfē · Modo ā ē · puta si pu
nēs consecuti · grauit' occid̄ · Ignari ē si uul
nāt sic obiit · Cā n̄ ē · puta si h̄ quid̄
dedit farmac̄ sanās mortuus ē aliq̄
accep̄ · i eo q̄ farmac̄ i uint ē ueneni
Sz h̄ quid̄ simul omnia nz utiq̄ p̄clu
dēs oculos quis ignorab̄ · Qui ā plia hor
uel principaliora ignorau · h̄ p̄ ignorm̄ fecē
Principalissima uō s̄ i hns q̄ cuius gra
⁊ quod geritur · De uoluntario · xxxi ·

Inuoluntario existente duplici ⁊ q̄
p̄ ignām ⁊ q̄ sm uim uoluntarium
utiq̄ oppoī · Est ē uoluntariū quod nz
in nz p̄ ignāam fit · Et ē n̄ ui · quid · cuī
cā ē i ip̄is · Nō p̄ ignāam uō · si n̄ p̄
eiui quid̄ fuit ignāti · p̄ inquib̄z est
gestio · Comprimes g̊ aliturum · dici

xxxi.

41

inmani uoluntarium ua. Voluntariu
e cui pncipium e i scito sciēti singlia
igr e gestio. Q̄ a sīca q̄ nā sautro
lūtaia s. puta digestio et augum
tatō. Dimiatū uo e. h m uolūtaia
m iuolūtaia eē. Volūtaiū e et inolū
taiū i us q̄ s in nb ea s. m uolū
taia s. m inuolūtaia. Iram uo et cōcdi
um imitū e eē uolūtaia. et e cita
laudāt. Et si ihis pec͡ siut expbūt
ul ello hm. et uoluptas et tistica ea
sē et pncipui i sciēis e. In sciēis eni
erat ii apassōib facile capi. pmo
res e h talia eligūt aliaq̄ si h in
uolūtai s. nllin irrōalui uolūtaie
quod gnit m puei. Nec a ii ita se h
uidm e uolūtaie ea ad esci ueie
ea et ii m. Ipa e s. q̄ pscipta impet
faciūt. m igrāt. esci e ii igrāt. Con
tēplata e esca uoluptuāt. et ut ad
rē natam impet agit et puata tsta
t volūtaiu ii cogitores s. potiens qd
uoluptas. puata uo tstitia. exquib
maifin e. q̄ uolūtaiū h cōsiclui et
iram. Et e ita cū uoluptate fit. Et
alr. Siquis ea q̄ pua et cōsiclui s in
uolūtaia dicit. minuit morles uitu
tes. In mechatōe e ee passiones s.
Si a iuolūtaie s passōes. iuolūtaiu
et gestiōes sm uirtutes. Et e hec sm
passōes fiūt. Similr a id q̄ sm cog
tatōem et elgem et puim impet. et cōsi
dium. si et cogscat singlia. inuolun
taium dic. Osnāt e et pncipium i sē
ipis eē. Volūtaia q̄ s. Q̄ a innūl
locis elōis meminī assūmō e delcōe

Quid q̄ e elcō. De electione
Non e uoluntarium. Q̄ a eē
quod e sm elcōnem et uoluntarium
e si ii cōuitit. Q̄ x fiem utiq si id eēt uo
luntaiū et elcō. Nec a mplib minei uo
luntariū. Nā omis quod elcō uolu
taia e. nō omie a uolūtaiū. e in elcōe. Et
eni puei et irrōalia uolūtaie quid faciūt
ii tū et eligunt. Et quecūq quid pp sī
oce gerim ii pysiliari. h uolūtaie qd fa
cim. ii tū sm elcōem. Sz et amne ubi re
pēte astitit. uolūtaie qd facim ii letem
ii tū eligētes. Sz et qui thesaurū i opina
te inueit. uolūtaie qd eo fortunat e uo
uo eligēs. Ex omib q̄ his cōcludi qm
id e uolūtaium cum elcōe. Non q̄ ap
petit e elcō. Sz m h e. Diuir enim appe
tit iniā. i cōsidiū irā et uolūtatem. Sz
cōm q̄ m cōsidiū irra e elcō maifin e
ex h quod ii e cō hoib adirrōalia sm
elcōnē. Si sm cōsidium irrā. Si e sm h
quod cōcami. sm elcōnē ii cōsiml. maif
e quod aliu qd e elcō aliu ira. cōsi
dium. Ostēdit a h et qui mgtiis cōtik qd
adsidio et gerēs sm ipm. ii tū sm elc
tōnē. Repugt e i eo elcō cōsidio. Si
uo itēm eēnt non cōuenēt. Sz et cōtinē
gerēs sm elcōnē ii git sm cōsidium
Q̄n autem m uolūtas e elcō. hinc
maifin e. Nō omib quib opetit eli
gē. his opet ulle. Omis e ulle sām cē
eligē sān eē. ulls utiq dicet. et ulle
dicatt. ii adhuc e et eligē dicari di.
Ampl. Vtt quidem et de impossibilib
cedicat eligē uo mlol q̄ s in nb. Itaq
dmcp aimi. uolo i morl fi. eligo uo
inmorl fi ii aimi. Nam uolūtas q
dem finis e. elcō uo cor que ad finē.
sm eandem ppōnem qm hit uolu
table ad cōsiliabile. Nam uolūtable

quidem e ipse finis. Consiliabilem uo s ea
q s ad finem. Amplius h sola eligi que
p nos existimam si uolumus a et q n p nos
possibilia s si ut uincere aqm ducem. Qm
q nec ita nec desiderium nec uolitas e elco
sufficienter determinatum e. Qm a nec opio
e manifestum sit et preas dicimus et p as. O
pinio enim n solum cor q s i nb sz et
eternor e. Et opione uam dicimus et falsam
eleccem uo n dicimus uam et falsam. Et
opio quidem e uniuersalium. elco uo sin
gularium. Sz nec consiliatio e elco. puta consi
lium. Nam consiliatio quid e qo deiso ge
stabilibus. eligibile uo e quod ex consilio
existit. Manifestum g e qm consiliatio quid
e in us q adhuc querit. elco uo i us
que iam iudicio statuta s. Ig quod
quid n e elco dein e. quid a e dica
m. Est g mixtum quid ex consilio et
iudicio et appetitu. et nec appetit e sin ip
sam nec consilium solum. sz ex his quid
compositum. Sic e dicimus al examina ror
pore componit ee. nec u cor ee sin scipm
al. nec animam solam. sz q utrumq. ita et
eleccionem. Ig qm quid consilium quedam
e et consiliatio cum diiudicatione et si n ipsa
sit consilium manifestum e et ex th ologia.
Eligibile enim e alterum exalto legibi
le. Nullus a existit quod n prius consilia
tus. nec elig n diiudicans. Et uo non
omnia q opinam nos bn hnt i ope
iam deducere n capim. et elco et eligi
bile sit idem p iudicat e ex consilio cu
assumpsit appetitu. Racio g elco eca
h e eca q et consilium. Concludere ex his
eleccem ee appetitu consiliatiuum eor
q s in nb. et quod p iudicat exitu
ex consilio capimus eligentes. Ma
uo eleccionem dicamus eca h ee. eca que
et consilium. explaneum eca que sit consili
um et de q bz consiliam. De q bz co(n)siliam(ur).
Antequam dicamus de q bz
consiliam. melius e dictare quo
differt consilium a qone. Non e idem e consi
lium et qo. et si qui consiliat queres q consi
liet. Sz multum differt. Nam querimus
quid si maior e terra sole. nullus au d.
consiliatur si maior e terra sol. Est e qo ge
consilij. Et e de plibz de. Nam omne
qd consilium qo e. Non aut omnis qo con
silium. Manifestum e hoc. Scrutari ub qm
quod i consiliando dicimus. ut scrutor
si oceter nauigare. Qm a et intelligendo
n scrutor disciplinas. turbam aut
initiaciones indiscrete n dimicare suscipi
entes nos estimantes id q n e idem.
Dicam g hor manifesta constituere dca de
eo de quibz consiliam. Consiliam
g de us q s i nb et p nos si possunt
et ictum hnt sine. h e possibilis et ita et
alr si. Ig quod quid i nb e dicam eque
degestibilibus solu consiliam. H e s i nb
Non e de logica dca phya consiliam.
Nec e de do. nec d us que ex necessitate fiunt
Ex necessitate aut dico. q sp sile fiunt.
puta celos anor. sz d us que n sp
manent. semp a sil fiunt. puta ort
et occas sol. Nec d us que n quid s
n sp a sil fiunt. sz qm plum. puta
de mencidendo sexagenario ul brbam
emittendo ueniente. Sz nec d us que n
quid aliq uo alr et indeterminate fiunt
puta d imbribz et nebulis et grandine. Sz
nec d us que casu si dicit que s raro
contingunt. Ig ip h quidem h nimis
ce dictum e. h autem p nos. qua

non de omnibus hominibus nec de omni re
consiliamur· sed de hiis que in nobis solum sunt·
Non enim consiliamur quare pluat· vel si qui longe a
nobis habitant bene conversentur· Et nimirum ha
put illos consiliabile est· sed in domibus quorum
nos sumus et in nobis sunt consiliamur· Sed et ad
de et de hiis que incertum habent finem Sicut
sunt mansum et concessum· non ulterius consiliamur
sed est de hiis que sine disciplinam vel ar
tem sunt operibus vel gestionibus est consilium· Dicta
te enim sunt que habent rationes· preter paucas
artes vocatas coniecturales· puta me
dicinalem et gignasticam et gubernativam·
Non de hiis enim consiliamur solum· sed de
hiis que in nobis quidem et per nos sunt· in
certum autem finem habent· et per se ita ra
ter geri· Monstratum autem est quod non de fi
ne sed de hiis que ad fines sunt est consilium· Con
siliamur enim non dicitur· sed quare et per quid dinoscitur
vindicari aut dicendum de hiis solum consiliamur
sunt contingunt· Oportet autem et de hiis sapientiam eum
qui deficiat huic similiter ad explanatio
nem virtutes dicunt sine quas possumus
facere· Omnino enim est quod facimus virtu
tem habemus· Quorum vero non potentiam habem
bus in gestiones· Copulatur igitur gestio virtu
ti· Ut autem scilicet Gestio enim virtute est et virtus
actiua et in scientia est· Tria igitur hic sunt ut diximus
invicem cohibita· Et vel potens· potens possi
bile· Potens quod est scientia· potentia vero est aqua
habemus posse· Possibile vero est quod sine pote
tiam aptum natum est fieri· Possibili
um vero hoc quod sunt necessaria· alia vero contingen
tia· Necessaria quod sunt que impossibile est
prohiberi vel quorum oppositum est impossibi
le· Contingentia vero sunt que possunt
prohiberi vel quorum oppositum possibile est·
puta necessarium est respirare hominem

viventem hoc oppositum est impossibile non re
spirare viventem Contingens est vero hodie
ymbrem fieri· sed oppositum est possibile est ut hodie
non fiat ymbrem· Vero autem contingentis hec quidem
admirabilia dicuntur· alia vero non admirabilia· alia vero
non existit admirabilia quidem non sexagenarium
canescere· Admirabile quod non sexagenarium non
canescere equaliter autem ambulare et non ambula
re et simpliciter gerere quod et non gerere· Dubius
igitur quod existit contingentie consiliamur· Sed autem equaliter
contingentia quia et ipsum possibile et oppositum eius
Nisi est utrumque possibilem et ipsum et oppositum
est nequaquam consiliaremur· Non est consiliatus in
de impossibilibus· quis consiliatur· Si vero alte
rum solum maior possibile hec autem erat concessum
et nequaquam amphibolum· oppositum autem est im
possibile· De fortuna· xxiii

Qui circulari motu astrorum cunctorum
omnium quod sunt ascribit non solum
omnibus intellectus adversatur· sed et rectitudinem
civilitatis inutilem ostendit· Nam in gentes quidem
decem sunt leges· et fluua vero iudicia preve
niunt eos in hiis quorum non sunt causa· Iniuriales vero
sunt et usurpatores et laudes· insipientes vero
et odiosi omnibus sine fortunam existunt· Ex
ulat autem prudentia cum pietate· Cum hiis et
homo organum solum invenit· sine circularis
motus· Ad hoc est movens adgestiones aurum et non
solum preces communis hic exaugitiones· Et ultra
qui hec dicunt et ea quod in nobis sunt et contingentis non
destruunt· et ita non alium est hic quam omnia
evitet· Iniusti autem et ipsi astra sunt· hos quidem
adulteros· illos vero homicidas operantes
Et cum hos horum conditor in se causam inferre·
si talia construxit quod malorum nobis illationem
excitate impone non solum iure publica
infert horum querelam· sed et quod omnium est
est maximum malorum causam ostendunt deum

et insup impossibilem ostendunt suam
suppositionem. Sed hii quidem in auctore pa
rum manifestam immo blasphemiam et inconveni
am. Dum vero dicunt quoniam quod utique est in nobis et
quod secundum fortunam unum fiat. Utrumque est
eorum que fiunt. Declarant esse quod secundum fortunam
Sic est aque irrigationem et umbrarum plantarum ta
lem fructum ferre et lapidem deorsum ferri et ranu
malis quiescere et secundum impetum moveri. Cum
autem huic impetu non incidit eorum que est deforis
et que sunt secundum fortunam. Tunc videbis non posse in
nobis esse. Et stoycorum qui hic dicit chrisippus
et philosophator et alium multi et preclari qui non
alium demonstravit quoniam omnia secundum fortunam fiunt.
Sic est et impetus nostros a fortuna nobis datos
esse aiunt et hos quibus quod a fortuna impe
diri quibus non. Non manifestum est quod omnia secundum
fortunam fiunt et ipsa que sunt in nobis esse. Etenim
secundum eosdem sermonibus utentes ad istos eos ostenderemus
hanc opinionis inconvenientiam. Sic est eisdem causis
circumstantibus ut ipsi aiunt necesse est hic fieri et
non possibile est quibus quidem ita quibus aliter fieri
eo quod a scelo ita forte deliciata sunt. Necesse
est et impetus animalis nunc eiusdem causis circumsta
bilita fieri. Si vero et impetus exnaturate se
quitur non derelinquo erit quod est in nobis. Nobis enim
esse oportet quod est in nobis. Etiam nobis si eisdem circum
stantibus in nobis erit quibus impetum moveri
manifestum est quod secundum fortunam et impetus motus
fit. Et si aliter fit secundum materiam naturam et
impetus et incitatum. Sic est possibile esset
hoc esse vel non esse. Falsa utique esset propositio que dicit
quoniam eisdem circumstantibus causis necesse est hic omnino
sequi. Ita vero et in irrationabilibus et in inanimatis
invenitur. Sic est impetus motionis in nobis im
ponit quoniam naturaliter hic scimus quod phylosophus et
in igne dicit esse comburere quia naturaliter comburit
ignis. Sic et ostendit vir philosophator in

libro de fortuna. Non est quod per nos
a fortuna fit in nobis est. Eadem enim ite
musica et symphonia talis instrumen
tis et comunibus irrationabilibus et in animatis
erit quod cum quedam potentia operatur. Hoc autem
est inconveniens. De fortuna que est

A
Ntiquus sapientes Capitulum
autem egyptiorum dicunt vanam
quidem esse eam que posita est fortunam.
Non autem et ordinibus et ansoribus esse est quasdam
etiam ipsorum astrorum circulationes que manife
faciunt illam et alias quasdam structures vir
tutes que iuxta eam posite et ipsa omnes et
circulationes deorum et cursus exequuntur esse
dicimus quoniam contingentium et non naturaliter faciunt
esse fortunam. Contingens autem est idem dicere
quod non indicatur et ignotum est. Inveniunt quod
propter hoc omnis divinatio maxime autem illa
que eorum qui vocantur genethlialogi que
ipsi palus veniant ut fortissimam et
utilissimam rem. Si vero dicant quoniam quedam
signa opera manifesta sunt et a sapientibus cogno
scuntur cum autem signa non secundum propriam inventionem
eveniunt deus phylosophus dicemus quoniam et hic ignorans
eris est primum quoniam orientem solem in nobis po
suit et etiam deorum aliquid non inceptum. Deum
comprehendimus cum eis qualiter omnibus aliis hu
manis gestionibus et electionibus mutabili habitu
dine astrorum iacentibus. Oportet sola in nobis est
Inexcusabile vero est propter quoniam enim ita se
habet hec. Atque est veritas. Deinde si ars
aliqua et doctrina est audivimus. Que prohibeat
eam que a fortuna utique omnibus hominibus
hec disciplina est possibilis vel quibusdam
quidem quibusdam autem non. Si est omnibus nichil
prohibet omnino evitare fortunam omnibus de
scientibus artem que prohibet eius opera.
Si autem quibusdam quidem est pos

xxv

xxv.

XXV

sibi. quibusdam autem non. quibus g[ra]o et
quis e[st] qui h[oc] obuiat. Nam siquidem ip[s]a
fortuna hos quod fac[it] ditiores ditiores ditiorantes
illos a[utem] n[on] fac[it] i[n]ueniet[ur] omnia rebus for
tuna esse. Quod e[st] et electa n[on] solu[m] n[on] nimia ap
paruit esse i[n] nobis q[uonia]m i[n] fortuna. Si et mag[is]
Sed a[utem] n[on] fortuna si aliu[d] quid eorum ca[usa] e[st]
mod[o] mag[is] fortuna expareb[it] esse. In eo e[st]
q[uod] quid p[otes]t p[ro]p[ri]e elige[re] u[e]l n[on] p[otes]t elige[re].
omne fortune op[er]um imp[er]iu[m]. Nam u[er]o
quod q[uod] possit nich[il] e[st] fortuna. u[er]o a[utem] q[ui]
n[on] posuit omnia s[ecundu]m fortuna[m] et in
ueniet[ur] in quibusdam homini[bus] omnia
esse s[ecundu]m fortuna[m]. Et maxime e[st] q[uod] q[ui] h[oc] de
terminat. ip[s]e e[st] p[ri]ncipalissima fortuna.
et ita res omnia s[ecundu]m fortuna[m] inueniet[ur]. Et
q[uo]d iust[iti]a et q[uo]d distribu[it] omnibus iniust[iti]a. sic d[e]
mon quis fuit s[ecundu]m omnium fortuna.
Non e[st] s[ecundu]m h[oc] q[uod] digni e[st] p[ro]b[is] homini[bus]
colere deorum doctrinam. Quia enim n[on] ma
g[is] h[ic] digni q[uonia]m ille. h[ic] maxime e[st] o[mn]ib[us]
instrumentis existentib[us] fortune et nich[il]
ullo ex ip[s]o p[ro]posito g[er]ente mag[is] q[uam] n[on]
eligente. In iis e[st] que ita sunt. iniustis
ne[c] iust[um] e[st]. ne[c] in iust[iti]a. g[ra]o ne[c] eligu[n]t. ne[c]
digni g[er]e[re]. Quia a[utem] equalib[us] inequalia
distribuit. ni iust[um] e[st]. de hiis q[ui] dic[u]nt

XXVI

Q[uonia]m autem dic[itu]r i[n] nob[is] electionem
electionem quod g[er]e[re] gestion[em]
stion[em] esse in nobis. p[ro]p[ri]u[m] n[on] eoru[m] esse.
que eligu[n]t esse in fortuna. Sed q[ui]a
qui h[oc] dic[u]nt g[ra]o sapientissimi h[oc] quod
dicu[n]t. alio u[er]o falluntur. Nam h[oc]
quide[m] quod i[n] nob[is] p[ro]uen[it] electionem ge
stionis esse. n[on] omnino u[er]o et p[ro]p[ri]um et tas
sime dic[u]nt fortune u[er]o impone[re] h[oc]
n[on] recto. Redargui[n]t[ur] enim. P[ri]mu[m]
quidem impsam facientes fortuna[m]

si h[oc] quidem h[abe]t. illo u[er]o non habet
d[omi]n[u]m. sequelam facientes hanc nat[ur]e se
[cun]dum. hac e[st] sequi autem fortune op[er]a
et ita inueniet[ur] q[uod] mouent[ur] mag[is] a[utem] nob[is] q[uam]
moueat nos et p[ri]ncipalior erit h[oc] fortu
na. qui i[n]dicat ea[m] p[ro]p[ter] ratione[m] suam. cum
dicat p[ro]uidentiam dicere causam esse euent[us]
rerum. P[ro]uidentie e[st] op[us] e[st] h[oc] mag[is] q[uam] fortu
ne. P[ro]uidentie e[st] p[ri]mum e[st] inuicem distri
buere s[ecundu]m id quod co[n]fert. Et ip[s]a eoru[m] q[ui]
electa s[unt]. euent[us] s[ecundu]m id quod co[n]fert. q[ui]b[us]
quid erit. q[ui]b[us] u[er]o n[on] erit. fortuna eni[m] cum
ap[u]d g[re]cos imarmeni dicat[ur] ex ea quod
p[ri]mos q[ua]nda[m]. i[dest]. ordo ca[usarum] intransgressibil[is]. ita
enim ea[m] stoici determinant. h[ec] e[st] ordinem
et simpoliigorem intransgressibilem. n[on] s[ecundu]m id q[uod]
co[n]fert. s[ed] s[ecundu]m p[ri]mum motu[m] et necessitate[m] meliu[s]
fines. Quod d[icun]t u[tique] dicit[ur] in iis qui o[mn]ia
s[unt] d[omi]n[a]n[t]es et stulti et p[ro]p[ter]ea in eligibiles
uti s[ecundu]m fortuna[m] eis tales esse ad e[st] u[e]l n[on]
Sic e[st] n[on] s[ecundu]m fortunam ex[istere] fortuna erit. Si
u[er]o s[ecundu]m fortunam erit ex necessitate seque[n]tur
n[on] electione[m] in nob[is] esse. Sic e[st] quod ineligi
bile s[ecundu]m fortuna e[st]. ex necessitate et quod eli
gibile. et ita redibit ad p[ri]mos qui dic[u]nt
omnia s[ecundu]m fortuna[m] esse. Sed et pugna
mus et co[n]sulim[us] in co[n]tingentibus et in co[n]tingentib[us] n[on]
utile. Si e[st] ex necessitate determinat[ur] e[st] hunc q[ui]
dem g[er]e[re]. illi u[er]o n[on] g[er]e[re]. q[uonia]m utilitas
e[st] q[ua]n[tum] ip[s]o e[st] litis et pugne. Sed et hec
fortuna statuit[ur] e[st]. n[on] solum g[er]e[re] s[ed] ita
s[ecundu]m g[er]e[re]. Quid a[utem] ait qui h[oc] dicit q[uo]d
q[uo]d et electio. nisi e[st] mouentia. Electio enim
e[st] q[uod] inpugnat delirium. et tunc quod i[n]
co[n]tingentib[us]. uincat a[utem] et inco[n]tingentib[us]. Qui i[n]
nimunt[ur] eis ea que eis q[uonia]m a p[ri]ncipio
suppo[sui]mus. Non ult[ra] e[st] erit electio in nob[is].

Quid Plato dic[it] fortuna[m] esse.

xxxvi

VII Plato vero duplicem dicit fortunam
hanc quidem secundum substantiam, illam
vero secundum actum. Secundum substantiam quidem hanc
totius anime secundum actionem autem divinam
legem impermutabilem. Per causas inevitabiles
vocat hanc et constitutionem inevitabi-
lem. Hanc autem legem datam esse a primo supremo
deo toti anime in directionem universorum secundum
quidem dirigit ea que fiunt. Hanc autem que est secundum
actum fortunam et secundum providentiam dicit.
Et providentia est dicit continens fortunam. Omne
enim est quod secundum fortunam est et secundum provi-
dentiam fit. Non tamen omne quod secundum pro-
videntiam est et secundum fortunam esse. Hec autem divi-
na lex quoniam esse aut providentiam simul
et fortunam omnia in se servat contentum. Hec quidem
dicitur secundum suppositionem illa vero ex suppositione
a. Nam antecedentes quasdam causas velut
quedam principia supponens contentum quecumque
sunt in nobis operationes et incitamenta et impetus. Ea vero
que ex necessitate assequuntur ex potentia sunt. Et est
electio quod gestibilium que est in nobis sunt
suppositionem. Subiectis vero ubi sunt que sunt in nobis
ex ipsis hiis velut ex suppositione sequuntur ea
que sunt fortune. Ut puta in nobis fiat
navigare hoc secundum suppositionem est. Subiecto igitur
navigare nos sequuntur ea que sunt ex hec
suppositione naufragari vel non. Ideo ex suppositione
vocat ea que sequuntur causas que in nobis sunt
suppositionem secundum suppositionem. Ea vero sequuntur
sunt ex suppositione et non in nobis sed ex necessitate. Non
enim ab eo datum esse quod est secundum
fortunam sed super accidentes providentibus ubi que
sunt in nobis. Hinc autem concordat et istud quod
cum eligentis est deus inculpabilis et quod non dubita-
bile est inutilis et quod est divinatio. Convenit autem
inter omnium hic sermone omnino quedam e-
lectiones et quedam earum que secundum electi-
onem sunt gestionum in nobis sunt.
Ea vero sequuntur et has fines in fortu-
na sunt ex necessitate. Hoc autem in superioribus
memoratum est non bene habere. Igitur secundum hoc que
quod vocat electionem et conciliationem et volun-
tatem et fortunam et secundum hoc quod fortu-
nam supponit providentiam patet quoniam di-
stat adversus eloquiis dicentibus providen-
tiam solam dispensare omnia. Maxime autem
differt ab eis dicentibus ex necessitate ea que
sunt in nobis sequi fines. Nos enim non
secundum necessitatem sequi ea que sunt providentie in-
quimus sed contingunt. Si enim secundum necessitatem
primi quod maxima orationis pars abscin-
ditur. De solo enim principiis gestionum
orationes erunt secundum eum vel meliora eli-
gamus. Post electionem autem in annis derelinquitur
esse otiosum ubi que sequuntur omnibus ex ne-
cessitate inductis. Nos autem et in hiis et orationem
necesse dominamus. In providentia enim
esse naufragare navigantem et non non ex
necessitate nuntiamus aliquem eorum sed contingit.
Non est sibi necessitate esse deus vel voluntatem
ei servire necessitati fas est dicere. Et enim
necessitatis conditor est. Nam necessitatem quod
imposuit astris vel sic secundum id moveantur
et mare continuari et universalibus et gene-
ralibus terminum necessarium imposuit quem si
volet vocare fortunam, propter quod ubique et
semper sit secundum necessitatem vel omnia que secundum suc-
cessionem in generatione et corruptione sunt, causa
est nobis nulla. De nominibus enim non
altercantur adversus eos. Ipse est extra omnem
necessitatem non solum consistit sed et dominus et
factor est eius. Potestas enim existens et ma-
xima potentia nichil natura necessitate, nec dis-
positionem legis facit. Omnia vero sunt ei contin-
gentia et que necessaria. Et ut hec inveniuntur

sistat quia cursum solis et lune que necessitate
fiunt et semper similiter se habent non mandat, nichil
sibi sine necessitatem fit. Sed sine omnia po
testative et contingenter. Semel quidem talem
dicunt fore significationem et scriptam ut maneret
et non dissolvatur dispositionem quoniam a principio
positionem necessitatis astrorum motus. Ita quod
dam hominum custodit immutata, ut Eliam et Enoch immortales existentes et
subiectos corruptioni, ut providentia potestatem
suam et non necessitate coacta voluntatem excogitemus. Stoici vero aiunt
restitutos planetas in idem signum secundum
longitudinem et latitudinem ubi in principio
unusquisque erat, cum primum mundus constitutus est,
in dictis temporum circuitibus incendium et
corruptionem eorum que sunt perficere, et rursus a principio
in idem mundum restitui, et astrorum rursus si
militer motorum, rursus similiter unumquodque in prio
re circuitu factum indifferenter perfici. Futurum
enim esse rursus Socratem et Platonem et unumquemque
hominum cum eisdem et amicis et civibus et
eadem suadere et cum eisdem colloqui et omnem
civitatem et municipium et agrum similiter re
staurari. Nos autem qui non subiacemus
corruptioni hunc assequentes unam circuitionem
cognoscere ex hoc omnia que sunt futura in his
que deinceps sunt circuitionibus. Et illum enim
eventurum futurum primum quoniam ea que facta sunt semper
Sed omnia similiter et intransmutabiliter
esse usque in minima et propter hanc restaurationem
aiunt quidam christianorum resurrectionem
non sine circuitionem futuram esse.
[illegible] opinantes eloquia. De eo quod est in nobis,

xxviii.

Quia de libero arbitrio est, id est libero ar
bitrio, hoc est de eo quod vero
est in nobis, primam habet questionem si est quid
in nobis. Multi enim sunt qui ad
hoc contradicunt. Secundam autem que sunt ea que
sunt in nobis et quorum potestatem habemus. Tertiam causam
scrutari propter quam quae fecit nos deus liberi arbitrii fecit.
Resumentes igitur de primo, primum dicamus contradicentes
quoniam est quid est in nobis ex his que ab illis con
ceduntur. Eorum que fiunt omnium vel deum aiunt
causam esse vel necessitatem vel fortunam vel naturam vel e
lectionem vel casum. Sed dei quidem opus est substantiam et
providentia. Necessitatis vero eorum que semper similiter habent
motus. Fortune vero ex necessitate ea que raro sunt
perficere. Et est ipsa necessitatis. Nature vero generatio,
augmentatio, corruptio, plante, animalia. Casus
vero ea que rara et inopinabilia. Determinatur enim casus concursus duarum causarum ab electione
principium habentium aliud perficere ideo ap
tum natum est perficere, ut sepulchrum fodientem
thesaurum invenire. Neque enim qui posuit non sic
invenire, neque qui invenit ita fodit ut inveniret
thesaurum. Concidit autem preter ideo eligere utrique.
Casus vero opera sunt ea que in animatorum vel irrationalium
symptomata vel consilies sine materia
et arte. Cui igitur horum subiacemus ea que fiunt
propter homines, si homo non est causa et principium gestionum?
Non est enim fas esse inscribere turpes quidem gesti
ones et iniustas. Neque necessitati, non est eorum que semper
similiter se habent, neque fortune, non est contingentium sed
necessariorum ea que fortune esse sunt dicunt. Sed neque
enim opera sunt animalia et plante. Sed neque
enim casui. Non enim rare et inopinabiles ho
minum gestiones sunt. Sed casui in animatorum est
sunt vel irrationalium symptomata. Relinquitur igitur
ipsum gerentem et facientem hominem principium
esse propriorum operum et esse liberum. Amplius
si nullius est principium gestionis homo, ex
superfluo habet consiliari. Ad quid enim utitur con
silio, nullius existens gestionis dominus?
Optimum autem et preciosissimum omnium que sunt
in homine superfluum evitare, quam

maxime inuenieris utiq3 erit. Si g̃ consi
liat̃ p̱p̱ gestiõem ꝯsiliat̃. Omne enim
ꝯsiliũ gestiõnis g̃ ⁊ p̱p̱ gestiõnem est
aliq̃d. Ergo act̃ ĩ nob̃ s̃. hor̃ gestiões q̃si
actum s̃. ĩ nob̃ s̃. In nob̃ aũt s̃ ñ qui sin ũ
tute s̃ act̃. In nob̃ g̃ s̃ ũtutes. Qm̃ aũt
ĩ nob̃ s̃ ñ qui sin ũtute s̃ act̃. õnd̃ ⁊ h̃
quod dĩ ab ar̃ dãn ẽ methea. Qui enĩ
facientes discunt. h̃ discentes faciunt. Cõ
tinẽ ẽ uoluptates discentes. sobri sunt. ⁊
sobri fẽi. ꝯtinẽ uoluptates. Est aũt ⁊ ĩ diue
meditari ⁊ exercitari ĩ nob̃ eẽ ꝯcessum ẽ.
Meditaciões aũt h̃itui s̃ diue ꝯos ẽ nã
ẽ acquisita. Si aũt diue h̃ituũ s̃ meditatõ
nes. ĩ nob̃ aũt ẽ meditatõ. ĩ nob̃ ẽ h̃re. Ergo
aũt ĩ nob̃ s̃ h̃re hor̃ ĩ nob̃ s̃ gestiõnes q̃si
h̃re s̃. Videl3 g̃ gestiões s̃ ad h̃itus
Q̃ g̃ iustũ h̃itum h̃t. iusta gẽr. ⁊ qui ĩ
iustũ. iniusta. In nob̃ g̃ ẽ iustos ul̃ ĩiustos
eẽ. Qm̃ aũt ĩ nob̃ s̃ quedã. õndĩt admoni
tões ⁊ hortatões. Nullus ẽ hoĩem admo
net esurire ñ n3 sitire. n3 uolare. Nõ
enim ĩ nob̃ s̃ h̃. Maxĩm g̃ ẽ qm̃ ĩ qui
b3 s̃ admonitões. h̃ ĩ nob̃ s̃. Amplius si
niũ ẽ ĩ nob̃. testes s̃ leges. Nature enĩ
omnis gẽs legib3 utit̃ quib3dam
sacẽs quod p̱tatẽ h3 gerẽ ea que in
legis latõe decluẽ. Et p̱lime ꝯmunĩ eõs
in scibt latores. ũ ẽtes quod ĩoue ẽ lace
s̃mones uõ appellunẽ. Natr̃ g̃ omib3
h̃oib3 cogitõ ẽ quod ẽ ĩ nob̃. ĩsta ẽ h̃
aut̃ dic̃ hes. ⁊ ĩsc̃ laudes ⁊ uitupatõẽ
⁊ omĩa q̃ ꝯstruũt̃ omĩa sin frenmã
Qm̃ in quidẽ De eo q̃ ſ q̄d̄a ī nob̃ fi
sunt quedam in nob̃. ⁊ qm̃ nob̃
diũ gestiõn ꝯmunia sunt. sufficiẽ
ter ꝯminãtum ẽ. De reliquo ũ dicã
que s̃ sunt illa que s̃ in nob̃. Dicimus
g̃ g̃nalr̃ omnia que p̱nos uolunta
rie gerunt̃. in nob̃ eẽ. Non enim
utiq3 uoluntarie dicent̃ gerĩ. gestiõ
ne ñ existente in nob̃. Et simplr̃ ea
q̃ sẽ uitupatõ ul̃ laũ. in q̃b3 ẽ ad
monitõ ⁊ lex. Et ẽ h̃ ĩstrioab3 maĩtũẽ
p̱ncipalr̃ aũt ĩ nob̃ s̃. animales actiões
omĩs. ⁊ de q̃ib3 ꝯsiliami. Qui enĩ ĩ nob̃
existentes. gerẽ quod p̱pon̄t ẽ ⁊ ñ gẽ
re ꝯsiliamĩ. Contrãtum aũ ẽ inferiorib3
qm̃ ꝯsilium eor̃ ẽ que sl̃r ꝯtingt̃.
Simr̃ aut̃ ꝯtingens. q̃ ⁊ p̱p̱m possum̃.
⁊ quod opp̱on̄t ẽ. sac̃ aũt h̃ electõnem in
tellius nr̃. Et h̃ ẽ p̱ncipiũ gestiõnũ. ⁊ h̃is
que in nob̃ s̃. ea q̃ sl̃r ꝯtigunt. puta
moui ⁊ ñ moui. Ire ⁊ ñ ire. ñ ꝯcupi
scẽ necia ⁊ ꝯcupiscẽ mentiri ⁊ ñ mentiri.
dare ⁊ ñ dare. letare ĩ h̃is q̃ oꝫ ⁊ ñ
letari. ⁊ quecũq3 s̃ talia in quib3 s̃ ũtu
tis ⁊ malitie opa. h̃ ẽ s̃ in nr̃o libõ
arbitrio. Eor̃ uõ que sl̃r ꝯtingunt
s̃ ⁊ artes. Omnis ẽ ars circa gñiõ
nem ẽ eor̃ q̃ ꝯtigt̃ ⁊ eẽ ⁊ ñ eẽ ⁊
quor̃ p̱ncipiũ in faciente ẽ. ⁊ ñ ĩ eo
quod fit. Nullum ẽ eor̃ ⁊ exnã
tate existentium. n3 ex necitate fien
tiũ. sin artẽ fit dĩ. Sz n3 eor̃ que
fiũt ĩ ꝯtingentib3 ⁊ alr̃ se h̃ie inse
ipis h̃ntib3 effectiuam p̱rin. uti
animalib3 ⁊ plãtis sin artẽ quod
dĩ fit. Nã enim s̃. ñ arte. Si aut̃
eor̃ que sin artẽ fiũt ẽ. extius effẽ
tiua cã ẽ. Ergo g̃ ẽ cã eor̃ que sin ar
tem fiunt. aũ q̃ fac̃ artifex. In arti
fice ẽ fac̃ ẽ. h̃ g̃ p̱ncipium ⁊ cã
gestiõnis. In nob̃ g̃ s̃ ñ qui sin
artes s̃ energie. ⁊ act̃ ⁊ ũtutes.
⁊ omnes gestiões animales ⁊

xxix.

rales. Monstratum autem e infi
oribꝫ q s act animales. Mu a estia
tes ea liberum ar i omni gestione acti
ue et euitu. explat dant hec simone
sciones uo et septam sacm irretar
gutone fentes. Non i hoie ne eli
oramcer. Cui lib ar e homo qui in
ipo e ma e. et uane s cogitatoes
hoium. Cu nequuntibꝫ nb icor declu
ce q excogitam. et alia talia mista a
unt. iustamens qui de liberum ar. non
e ditandi l' paupes existendi. l' sp la
nos rrobustos eendi. sm naam l'p
ul' illr organicor ul' enalul dator
hor. l' eor que sm puidia sine acci
puit ptatem hns. Sz eor q sm ut
tem et malicia s gestion et elonu
et motuu et eor q filit et opposita gener
possimi. In omni aut gestioe elco an
cedit et n solum gesto h et relco et eia
bz. Et h ond quod i eis e. Q mise
rit inuicem ad. 9. e. mce. e. e. incord
suo. Et p eo phus q sm mitie filior
erat delicus. imabat eo. Pncip e
piu et iuste opatois e elco. Opa e
qubz quod ocedunt a puidia. quibz n
phint. Existite e et eo quod e i nb
existite uo et puidia. nce e sm q
lo st q sunt. Si e sm altiu solum
fiet. n eet utiq altum. Mirs au
existitibz ns q fiut. quibz quidem
sm id q e inb oncient. quibz sm ut
Puidia uo ptm qd 9 existite pti
uo pa. nce e cu ulibz paticla pa
ti. Conuite e sicco existite sicca
tur cor. et si n omia silr et mire n
bn dietata et uoluptuante oseqnt
n qui paiunt sicut et ee s distem
pari et gsiliqꝫ in epti gnant. Maisin
g e exus que dcu s. qui omnig et ex
oplexte ccis n in bonam fortunam icide
ul' extic nos ocnitus acis. ul' exuo
luntaria dieta eor qui gnant his ip
sis a uoluptate corruptis. v et oplexio
nes exceluntata ca qubz male ostru
ant. et n puidia oio ca sit hor tali
um. Cu g anima oplexo cor cedes
dhicilis ul' nr se ipam tribu. ul' ab
euitu opnit l' molesta sit. puta pau
ptate l' duicie. uoluntaru malum
fustinz. q dnz n cedit. dig et nunc di
scrasiam ut altim mag qui alter et
ostitu aiales disp'oes in rob et fortitu
dinem educatoe optima et dieta op
tima. Maisin g exdignitibz quodq
n digt uolutaie pcant. Inib eni
e ul' ocre discrasius. ul' one ul' omne
Cr initi uo discrasiam uelu cam
passon carites. ncitari et n elco omu
maliciam i sebit. et ppa aunt inz ut
tes iniub ee inquenient elites.

Reliquum e P q cam libi arbitri. *xl*
dicit p qm cam libi genita sunt
ar genita sunt. In quibz g ofesium
rali ocre ul' sbute liberum arbitrium.
et gnantis sil' n nata ee tiisimutato
nem et usone. mapie ns que exsbita
mata fuit. Pu e gnois uso. Exal
tatoe e sbiecte mate e gno. Intelligz
a utiq quod q dr respiaes. et adpta
tas oms et animalia et tresta et uola
tilia et agitilia. Cotinua enim e hor
tiisimutato. Cu a et rali sit sbint
liberum arbitrii. exus q dca s de eoquod
e in nb aliquid. ns qui n psimuto
rie audiet. Maisin e. Nullum aut

P q cam libi arbitri genita sunt. xl.

fortasis inconuenies ē ↄ nunc memo
rari eorudem. Contīta sinōis exaqrūre
h. Raōl. h quīd ē ↄ ōne. ı. ↄtplim. Jnd
uō pncē. ı. gestiuū. ↄ ōne quīd ē qd
excogitat qualr hīt ea q̄ s. Prīcū
uō ē quod ē ↄsiliatiū quod deīmīa
nat gestibilib; rectā rōem. ↄ uocat
ēyāc quīd intellēm. pncē uo logon.
ı. roem. ↄ h quīd sophyā. ı. sapiam.
ind uō frenesim. ı. pudūtā. Omis aūt
qui ↄsiliā qī in eo elcōne existīte
gestibiliū ↄsiliāt. ut qui serīnt ex
ↄsilio eligat ↄ eligens gat. Nec ḡ eō
qui ↄsiliā ↄ elīm eē gestōi. Si ē n̄
elīs fuit gestoi. exsūfluo hīt ↄsili
ari. Si uō h. exercitate assistit rōali
libīm arī. Elū ē n̄ est rōāle. aū rōale
existīs elīs est actōi. Dns aūt
existīs gestoi omnīo libīm arī est
ↄrātum ē aū ↄ ea q̄ exsbiecta mā s
grīta. iutblīa eē. Exercitat ḡ ↄducit
hōm exercitate libīm arī ↄ iutblem
eē. Vtblem quīd. ex grīt ē libīm
arī uō. qr ↄ rōal. Quecumq; ḡ acta
aūt elīm qīn hominem n̄ fōē ma
tiae n̄ susceptiblem. s; arī libīm. lat;
serpos actāre elīm qīn rōalē fōē hōiem
ↄ iūrrōalē. Nec enim duor hoy al
tīr. lrrōalē grātum eē. lrōalē existī
tem ↄ ōca gestiblīa se uoluntē lib;
arī eē. Exercitate ḡ omīz nā rōal
arī eē iutblis sin sin ipī nām. Si q̄
quīd exsbiecta m̄ grānt sin duos
mōs iutble hīt. ↄ sin iūz ↄ sin hx
quod grāt. Q̄cumq; uō n̄ exsbiecta
mīa griata s. sin unū solum mōd
qui ē grōis. iutbla s. Rs aū hax
m̄ milium quecumq; quidem s

in uīs qui ōca trām s ↄone ea q̄
ē ad hōes ōca gestiblīa fientes
mag̃ s iutbles. Q̄cumq; n̄ pp sūi
mutatem n̄ eō sin hitudīnē s ppi
ↄtites h̄ excogitat bitudīem fruc
tificāt. ↄ ad serpās ↄ ad elīm solū
ↄūse a gestiblib; quīd ↄ matia ōi
fariam serpās alienauīt. Contēp
platōi uō ↄ eō familiares fōē mā;
iutbles. hīc arī quīdē existītes. q̄
rōales. tū tū iutīt. pp pfectās eās
Et mutable elīm michī. Et eīu ↄ hōi
inn quecūq; ↄtemplatum sīi age
stiblib; serpos separīt. maīz iūu
tbles. Existimo aū uīs que dcā s
dīmū eē qīn apūl rales oīs n̄
optime ↄdite. ↄ si dīm quīd ita
pmāsisset. n̄ apūl eāte s. ex utīz
eē maliciam eeīt. Soli angli
uō in eōx uisi s ↄ n; ipī oīs
h quidam expīs. queciq; rēpē
tes ad infiōra tristium ↄcipiam
hūerīt ab ea que ad fiōra ↄ elīm
ē hītudīe se separantes. Q̄o ōca ex
uīs que mātā s maisūi ē quod
ppa qr nā quīdē iutbles sunt. n̄
tutes electiuas iutbles hūis. Nō
tū qr hūis iutbles iututes. ma
los nos existīdi elīm nuq; quis
eām dic; eē. Non enim iututi
b; s malitie ↄ si ihītib;. Dica aū
quis nuq; lb quod omnīo ita
hypēcedīb; iutūtē dicebam eē a
q singlim eox que fagm̄. fācē
pāum. Omīs aū elētā iūt eax
eād oppositorum. puta. luxiam
dē vna enim ↄ eadem iutūs ē
solos nos existīdi ↄ luxiandi.

non ad h autem idem habitus est
oppositorum puta luxuriandi et solis
existendi. vel incontinendi et non continendi. sed
contrarie quidem. Clam solum quod esse eius
qui sunt in virtute est habitus et luxuriari
malicie. Non igitur sunt virtutum malicie
sed habitu intelleccionis. Non est virtus est qui
separat nos luxuriam vel incontinenciam. sed e
lectio. In nobis est enim non dicere velimus
Si dicimus igitur non est malicia vel sed habitus nos
qui virtutem delet. causa nobis est malorum.
sed habitus qui a nobis et per nos et propter nos
accidit. licet est contrarium habitum electio acci
piendi et non malum. Differt autem virtus ab
habitu. ideo quia omnis quidem virtutes
visiles sunt. habitus vero sufficientes et quod vir
tutes quidem incorruptibiles sunt. habitus vero corrupti
scaptina et consuetudine veniunt. Si igitur
virtus naturalis quidem est et incorruptibilis. habitus vero
est sufficiens et corruptibilis. non natura est causa
malorum sed male nos agi et prava ma
lum habitum habere. Omnis enim habitus
sufficiens naturalis est. Quoniam autem naturales sunt vir
tutes manifestum est ex eo quod non omnis
eosdem habent habitus alii aut alios. Quoniam
natura naturam eadem sunt apud omnes De pudicitia.

XLI. Quoniam liber quidem est homo
Qui in quibus liber arbitrio est et propter
quem causam liber arbitrio genitus est. sufficien
ter dictum est. Quia vero non omnis qui
superavit occidere occidit omnino. sed
quoniam quod occidit. quoniam vero non con
stare imperfecta non essentie sunt intui
tionem pudicicia vero dicitur causam esse
rerum fortunarum. consequens est propter ea que sunt
in nobis is qui de pudicicia est sermo.
Vidimus autem in hoc in tantum. Primum quidem
si est pudicicia secundum quod est tantum quod
est. Sed videre quid non in sanctis ignorabit
pudiciam. sciens quidem ea que secundum
egipti fuere miracula. audiens autem
et ea que fuere prestitum. in quibus lu
cidiora visibilibus apparuit hominibus pru
dencia. multa vero et in prophetis et in babi
lone excogitans opera pudicie nullam
dubitationem suscipiencia. Grecos et hii qui
dem universa docent pudiciam esse opera
rumque a quo divinissimi et propter excellenciam
amoris hominum incredibilissimum opus pru
dencie. ea que propter nos sunt in composito dicit
Quoniam vero ad hos solos est sermo sed et ad
gentiles. agere et per a divinitatem pudiciciam
esse. Quoniam igitur est pudicie peccatorum utique quis
dominabitur. propter quoniam talis est omnium. Perma
nencia enim universorum maxime eorum que
sunt in generacione et corruptione. et positio et ordo eorum
que sunt secundum custodita secundum eundem modum et alio
modo nullo unquam permutatam. et circuli
anni. et horarum restitucio. et noctium et dierum per
singulos annos equalitas. particulatim
altum et aucta. diminuta vel minori
vel ampliori in sua. que utique perficientur
sibi perlucta. nullo pudicitie. Quoniam quod et
precia sequens suppliciis. magis autem et preciorum
priorum revelacio. quoniam nullo existente qui
redarguere possit secundum quosdam necessita
tes manifestat. Plena vero sunt talium hy
storicorum et hebreorum et gentilium libri. Talis
est enim scripta quidem nostra ea que
secundum susannam est passio. In his vero que
sunt apud gentiles ea que est apud ibicum
poetam. Cum occideretur enim hic a quibus
clam. et nullum coadiutorem vel testem
iniusticiarum haberet. intuens ciconias dixit.

Occiãone uindicate maẓ occasionem·
Ciuitate uõ exigitur eos qui occid
runt ꝛ nequeunte inuenire· ꝯgregato
thẽau ꝛ plebe insidente· cicorne pro
labant· Incidentes uõ homicide irsert·
ꝛ cece auint iudicatores o̅bia· Eoꝝ
uõ quippe ꝯsiderbant· quidã audiẽs an
nũciati pn̄cipib; ꝛ ꝯphũsi ꝯfessi s̄ ho
cidiũ· ꝯsilioꝝq; alioꝝ taliũ ē infinitu
to d̄scripta inuenit̄ lib's q̄ siquis no
luit ꝯgregare· i infiniti utiq; magnitudi
nẽ excindet hic s̄moẽ· Sicut ñ omnib; q̄
p̄cãt id mod redarguitõnũ indiuid
s; quidam ꝛ effuge͂ uĩ· ull's neq;
ꝓpria prudentiam· Non ē s̄ unũ mod
solum sic hoium ꝯgratõnẽ· s; sin ml
ꝛ chusos· Nõ minime ā eẽ prudentiam
oind acepit q̄ i gñicẽ ꝛ cõrne s̄ ꝯsic
tio ꝛ ꝯpositõ que semp custodit· In
omni enim p̄ticla oẽs appar; pru
dñe meditatõ· q̄ studiosis possibile
ē exclusis lib's collige͂· S; ꝛ colloꝝ
uarietas qui in animalib; s̄ eũd sp
ocdiãt custodiẽs· clamat prudentia;
eẽ· Que aut̃ cõit ab ꝯhoib; mꝯfessõẽ
deductum ē· oportet orare ꝛ colẽ diuina
nathanib; ꝛ opẽris. prudñe ē de
monstratũ. Impossibili ē existite hac
uniũsa machina· q̄s utiq; l' q̄ quis
oraret· S; ꝛ studiũ q̄ ē cẽa uirtutã ñ
lic̃ i us qui ñ p̄ust s̄ sirequitat· ꝓ
uidentiam oind· Eam ē q̄ ex li ince
tẽ exercitates· ꝛ ē qui ñ p̄sit retribuẽ
finem face eligunt· Prudentia ē d̄stcta
remittit quid i iusticia· us qui p̄s
iniusta age͂· Destruit̃ ā mã ꝛ
timor di· Sumitr autem cum hiis
intimit̃ ꝛ pietas ũtus· Si enim
ñ prudentia d's· nec punit· nec bñ age͂
tib; uina tribuũ· nec iniq̄ pacietur
lesiones ꝓhib;· quis ꝯ aplĩ adora
bit dñm in nullo nichiliũ ul's ꝯfen
tẽ· Destruit̃ ā ꝛ ꝓphia ꝛ uniũsa
p̄nostico· S; ñ ꝯcedat h us que p
singlos sic dies fiũt· Nam insite
quid i natiuitatib; apparitões diuinatis
s̄· insita uõ ꝛ p̄sompnia laborantib;
data s̄ auxilia· insiteq; p̄nostĩes s;
unamquamq; gñẽ allate s̄· ꝯsili
s̄ hoiadium p̄petientes ꝛ quidẽ iuq;
gentes tiresci s̄ nocte ꝛ die· Aliq̄
qui· lo's ē d's· Bonũ uõ existis bñ
fic̃ ē· Si uõ bñfic̃ ꝛ prouisor ē· Qd
oz dicẽ cãtõis opa ꝛ ꝓuisionem eius
ꝯpagnẽ ꝛ spẽc ꝛ ordinẽm ꝛ utilita
tẽ q̄in unumq̄q; tribuũ uniũsitati·
ꝛ quicd ñ possibile ē aũ hic p̄sẽq;
nẽ bñ hnt· ꝛ quicd nc additõnem
suscip· nec respiciẽ ꝓt meliorẽs qui
dem eoꝝ que s̄ hic põt· s; p̄fici oĩ
a ꝛ bõa capient ꝛ prouisiue ꝯditas
S; in ꝯditõis uniũsoꝝ s̄monẽ ꝛ
s̄uenit hac expõem ũ ñ patiam
q̄ multi eoꝝ qui d̄prudentia lecutis
passi s̄· Creatõnẽ enĩ ꝛ prudentiam
ꝯmẽdãt introducentes quid impru
dñe s̄monẽ· ꝯsiliũ uõ ab ea dif
fert· Non enim id ē prudentia ꝛ
cãtõ· Nam cãtõis quid ē bñ facẽ
ea que s̄· Prudñe uõ ē bñ p̄uei
re ea que fiũt· Non aut̃ existit
h omnino admirãcẽ· sic ē exui
ris qui sin unamquamq; artem ꝛ
doctrinam s̄· uidet̃· Nam ñ quid

quidem eorum usque ad hoc solum non bene fieri
ant disciplinati sunt et ulterius nullam habent
curam, ut tectores et scriptores et figuli. Alii vero
solum procurant et provident, ut agasones,
pastores. Similiter et nos in simone quod quidem est
de creatione convenienter dicimus quoniam bene geni-
ta sunt quae generata sunt. In simone vero providen-
tiam quoniam et studiosa procuratione post gene-
rationem. Similiter igitur homo ex homine et bos ex
bove secundum generationem et unumquodque ex proprio semine
nascitur et non eratio. Providentia non existen-
te. Si enim dicat quis quoniam secundum eandem
quae a principio fiunt generationes traduce res pro-
cedat, hoc utique erit dicens quoniam creationi ex-
istit omnino providentia. Traduce ex-
venire quod creatum est ostendit creationem comi-
tatam esse providentie. Providentie est autem
ea quae post creationem est deductio eorum quae
sunt. Et ita nichil utique aliud dicet quoniam
eundem esse factorem simul et provisorem eorum
quae sunt. Quis autem videns formas hominum
tot milibus differentes et nunquam secundum
omnia convenientes non admirabitur
opus quod? Exemplaris vero causa in-
veniens providentie gratia differentie formarum
transmutatam in sigillis. Iniustum est si eundem
servaret intransmutabiliter caracterem.
Quanta confusio utique fieret, quanto vero igno-
rantia et obscuritas dum neque hominem nobis
familiarem cognosceremus neque alienum vel ini-
micum vel malum ab amico et servum
bono discerneremus. Iniusta vero erunt
iudicia secundum Anaxagoram. Hoc est
ita existente vel pro libere cum soro-
ribus et matribus coire et rapere et aliquid
aliud iniquum agere malefactorem si ad praesentes solum
effugeret. Non enim utique unus post
ea cognosceret, neque utique lex vel urbani-
tas constitueretur, neque patres et filii se in-
vicem cognoscerent, neque aliud quid con-
stantium eorum quae secundum hominem. Ceterum enim
erit igitur homini homo per visum ei tribu-
ente. Post aetatem et magnitudinem est
nichil aliud dignoscere tactorum nobis benignorum.
Causa facta est providentia variante formas homi-
num secundum et vocem et terrae a faciendo homines
differentes. Quae et maxima est conexa pa-
tienti providentia et quae signa usque ad modum
plasmatoris et caracteris et vocis uni-
uscuiusque consignata. Et si non certissime hoc tale
fuerit quod formarum sufficiente excogitandum
a est hoc et hoc adhuc nobis providentia et colorum
differentias in multiformitas adinvenerit hu-
mane non infirmitas. Existimo autem
et ipsa animalium quae secundum speciem sunt uni-
forma, quale est cornix et corvus, habent quas-
dam secundum invicem differentias quibus cog-
noscunt secundum coniugationes se invicem. Cornices
nimium et corvi conveniunt quod nulla
in locis separantur vero secundum coniugationes v-
nam et unumquodque cognoscere coniugem. Qua-
liter autem utique cognoscerent se invicem
nisi quaelibet esset uniuscuiusque caracter proprius nobis quidem
non facile iudicabilis, facile vero comprehen-
sibilis naturaliter his quae sunt eiusdem generis.
Sed et symbola id est nocte et fame et so-
nitus et iovis dea significant ad gentiles et est
ut simo. Secundum patriam rationem ut ipsi aiunt
eorum quae ostendunt significatorum ab eis provenien-
tis conservantia omnino perfecto providentie
rationem significant. Et unus quae contingunt providen-
tis nos ostendunt. Sed quoniam est providentia
et ipsi manifestum est, et praeter quae deinceps
dicentur. Dicamus autem quid est providentia.

Providentia igitur est ea quae a deo ad
ea quae sunt fiens procuratio. Determi-

nant autem eam ⁊ sic prudentia ē uo
luntas dei ꝑ quam omnia que s̄. conuenien
tē deductionem susceperunt. Si uō dei uo
luntas ē prudentia. nc̄c ē sīn rectam
rōem ⁊ optime ⁊ dō decentissime ⁊ ū
solū h̄t bn̄. ea q̄ fiunt s̄c̄ū meliorē
ordinē suscipiant. Nc̄c ē ā ⁊ eund
ēē factorē eoꝝ q̄ s̄. ⁊ prouisorē. Sꝫ ē ōēs
ē nꝫ dēs alium quod facit. alium
uō ea q̄ fc̄ā s̄ procurare. Jnuelllitate ē
omnino uidet̄ h̄ tale ēē. Cetera uō ⁊
animalibꝫ omnio talū uacat. Omne
enim q̄ genū ⁊ esc̄i procurat eius q̄
genitum ē. hō ā ⁊ aliis omnia q̄ s̄
sīn hac uitā iquantū possibil' ē prouid.
Que uō n̄ prouident ꝑ in bestiallitatē n̄
prouident. Determinatū ḡ ē quod d's
quod ē prouisor. Prudentia uō ē uolū
tas eius *de hus q̄r ʒ prudñ*

Qm̄ ē quid prudentia *tia.*
⁊ quid ē. dein ē. Relinqui
ā determinare. q̄r ē prudentia. utrū uniu
salium uł' singulū ⁊ utrū. Plato q̄
uniuersalia ⁊ singularia. prudentia dixit. uid
dicens prudentie s̄c̄dm̄ ōēm itria. Nam
p̄am quod ēē eā q̄ ē p̄mi dei pru
dē uō huic anncedunt quod ꝑs. dom
uō omni uni mundo. puta cel' ⁊ a
stris ⁊ omnibꝫ uniulꝫ. h̄ ē generibꝫ ⁊
sp̄ē ⁊ quantitati ⁊ qualitati ⁊ aliis tali
bꝫ ⁊ ūs q̄ his subiecte s̄ sp̄ebꝫ. Tercio
ni uō in diuiduoꝝ ⁊ alium ⁊ plātaꝝ
⁊ omnium q̄ igniē ⁊ corrumpe s̄. sedos
dos prude. qui celū circueunt. Quare
uō hoꝝ generaciones imposuit soli ⁊ zodiaco
circlo. Productionis uō ⁊ finis genera
bilium ⁊ ordinis eoꝝ que sīn hanc ui
tam s̄ ⁊ rīslaum ⁊ nihilum ⁊ organi

corum uocatorum lunorum ⁊ eoꝝ
q̄ his s̄ oppositoꝝ. Etiam ēē prudē
tiam p̄so enunciat. Sꝫ ⁊ p̄sistit hu
ic quasdam ordinatos demones circa t̄
ciam custodes humanoꝝ gestuum. ēē
ā ⁊ se ⁊ t̄ prudentie. h̄. ⁊. existē apa.
qui ꝑstare omnia a p̄o dō disponant.
qui statim sōs ⁊ dīuos prouisores. Jḡ
relinq̄ quod ad dm̄ omnia. ⁊ ex illi
uoluntate dicit depēdē oēm prudentiaꝫ.
dignū ē laudare. Non adhuc ā
q̄ sam dicit prudentiam eos qui ce
tū circueunt. Nō ē ē prudentia q̄ sit
s̄ fortuna ⁊ necitas. Sic ē illi utiq̄
confingant. necē ē ⁊ ea q̄ fiunt s̄c̄. ⁊
alit n̄ contingit. Stoyci uō p̄hy for
tunā ⁊ q̄ n̄ ē quod in nb̄ autu
mates. nullū locū delinquit prouidē
s̄ ⁊ uoluntatē ⁊ quod ē quod in ub̄
sit destruunt. ū dominat ē ꝑus.
Et domocl' ⁊ heraclit' ⁊ epycur' nꝫ
illum nꝫ singulum prudentia ēē
uolit. Epycur' deū dicebat. q̄ bm̄
ē ⁊ incorruptibilē ēnꝫ ipm̄ negū
h̄t. nꝫ ali tribū. q̄ nꝫ ab ua nꝫ le
ticia bꝫ continet. Jnuelllitate enim
s̄ omnia q̄ talia s̄. Jra actus aleni
ē. Jn inuolutabli ē fit. dō uō n̄
ch inuolutabile. Ergo h̄ quidē
sua sequit̄ p̄a p̄ncā. Ab euntu
ē opinates omnia h̄ consistē. docēt
impossibilia aunt ēē omnia Que
enim nll's ē contraꝝ. quis utiq̄
erit prouisor. Maiū enim ē quod
cāualit ncē ē ferri que a p̄ncipio
cāualit gruita sunt. Oꝫ ḡ ad eoꝝ
p̄mam instare opinionem. hac
enim destructa sufficient q̄ dc̄as.

in diuinonem quod prudentia sit. Ser
uantes quod prius tempore hoc redarguentem
veniam ad aliorum opiniones et eorum qui in
possibilia dicunt singula. Et est archeles
autem diffinitione vult prudentia. unde in vn
decimo enigmatice dixit. Hanc enim
diuina esse et in generans omnibus existen
tem unicuique ulterius sufficiens eorum que conferunt
electionem et eorum que nocet fugam. Vnu
quodque est non tantum est aliud. aliqualiter
etiam eligitur et quod confert persequi et me
dinas passionum suarum ulterius nosciat
Euripides uero et menander in hiis
intellectum que est in maiores autem prudentie in maiores
tor uero intellectum. Sed intellectus quod eorum que
in nobis sunt solum est prudentie. aut egestibilium
et artium. aut conceptionis. prudentia uero eorum
non sunt in nobis. Et est prudentia dictare leonum
sanare et non. Quare intellectum non facere potest. Sed
non prudens non autem virtute. Maius est sunt et
que non opera. Quod uero aristoteles sic intellectum
quibus quod prudentia hominibus. quibus esse
genere non quod dixit. que prudentia intellectus et non
prudentie esse. sed uero fortune. Si uero ea
que sunt secundum intellectum et non prudentie sunt quod
sequitur sunt fortune. dissertis est idem et
nobis. Sed non ita hoc. Sed tamen ea quod que sunt
intellectus et eius qui contemplatum et est qui
contemplati in nobis esse nuntiata sunt. Sed omnia
uero que secundum prudentiam sunt. non sunt et in ea
que sunt secundum prudentiam fiant. Contraria est
eorum que secundum prudentiam sunt. non ad hoc sunt
opera. vel de homine dominatur est. Est et
prius prudentie non non ipsa est prudentia
Igitur in quod non et intellectum prudentiam
sensibilium singulum. aliud autem deo cum esse au
tem existentium permanentem non
eorum que generata sunt deficiant et hec sunt

bus prudentiam facere. Singula uero sunt
non contingit et ipsa iustitias quod iusticia
iusta uero hominibus et uniuersitate est est. cum
malicia contrarium in hominibus. Et hoc non contingit
quoddam quod effugere uidentur. quoddam uero
et pauci. non hiis sunt secundum rationem. non hiis
secundum legem accidentibus. Et est accidentibus bonis que
perfectum inique pati et humiliari et infinitis
mala sumunt. Malos uero et inuolutos au
tem potentatu et diuitiis et principatibus et
aliis que secundum uitam sunt bonis. Michi uero ui
qui hoc dicunt iusta quod ratione eorum que sunt
prudentia et ignorare contemplatione maxime uero
in mortalitatem. Maniffestum est eam suspica
tos esse uite huic ea que sunt bonum accusa
bit. Deinde persuasa habent ea que diuitiis sunt
inclinata. Extimant enim diuitiis aceruamen
tos et uegetatos dignitatibus et aliis in
libris dilatos felices esse et beatos. Alie
uero bona pro nullo reputant. Insita insinua
cionibus et exterioribus eminentia. Meliora
et secundum meliora bona. In tamen igitur uirtutes et iusti
tiis et sanitati et aliis perfunt quando anima
esse. Spera et sole et est aliis uirtutes bonum
faciunt hominem. Cum aliis quod sunt
latitudinem sole et sunt serpens. sunt circumscrip
tiones. Eorum est que sunt. hec quod sunt circumscriptiones
intelliguntur ut bicubitum. Alia uero sunt la
titudinem et actus. Abeunt enim et sicut
o media ausfers que relicte est maius actu
Sed et est que secundum latitudinem est virtudinis. si
ausfers et ea que exteriora bona. derelictis uero
solas uirtutes. Manet et sic virtudinem
habens secundum serpens anima. Virtus est et secundum
serpens sufficiens est ad felicitatem. Omnis
igitur bonum est bak. et omnis malum est imps. et
si omnia congregata habent ea que dicuntur
euntes bona. Que ignorantes multi solos

xlij.

uos extimant eos qui bona ocelia et
ditas hnt. Io qelam facit puidne
Qz n solum exus q appet dispoit ea
q s sin nos. sz et sin piam psciam. Sa
ens e ds qin huic nc suau et bono
ofert paupe ee. et qin corrupus uite
e diue sbintes ipauptate suat eu
queient. Scies a misriciès ditie dif
ficlioze sutin si puab pmus. ilat
anus conabi e ul hoicidus ul qbz
dam alus maiozibz mal. sinit dita
sinctificare. Qre gtare misriciès ub
psi et filios sepelire. et fuge suos. Ama
rioz e hoz fiet sal eoz. mal quod filij
latroibz uo famlis effectis. Sla nos
quod n futoz scietes. ad psentia uo so
la respiacetes. n recte ea q accidt iu
dicami. Do uo et futa q psitia s
Sz h quod adusos eos qui plise se
tuit. dea s adus quos et id scipte
uenit utiqz dire. Augz lut dic si
glo. Q it eni n fugibl e ho. giam
leg latoez do faces retutes puide
opibz qui in hnais legibz latoibz
gdre anch Delinqntes g hta
ha oneta. mag au impietates. qn
dam q bn ab eis inpusibilia dnr si
glia immusabibz et gualibz puidna
patentibz. Tres g has cis solas uiz
quis dic n fiendi puidnam. Aut
e igrare din qin bon e et hoz dnt
gntiam hre. au n ulle. au n pos
se. Sz ignoratia quod et iscia oi
sariam alien aba sba. pse e cogito
et se sapia et disciplia e. Qit au utiqz
et latebt dm q n ho bn sapies ig
rab. quod singlibz omnibz dsetri
et ulia dstruent. Expedibz enim
omnino ulia consistunt. Adqint
dingz ges omibz siml ptielibz et
ptitut et siml dstruut et siml psuat
Aliq aut plz omia idiuidua pisse
ulla dst pcatoe potentia. Bis g d
dstructis et ulia corrupunt. Si uo
h soli puide auit eu eo n omnia
pticlia ptant. n suet ges. b eos di
ce et ee quda singliu puidiam
his e puidnis ut ipi dnt et suat
spes et gna. Sz auit q n igrat qui
dem n uult a puide. Sz nolle p
duas fit occasoes. au p pigtiam
a p indecentia. Et quis utiqz n
sani pigtie cam induci do. R se
a duobz hns pigtia gnat. uolup
tate et fornicatie. au e a uolupta
te aliq attn pigtiam. a p timo
re dsistm induce renuat. dicat
q n dece dm. et indign ee formi
dantes. Sicuti a hoz fas e excog
tare d do. Si uo pigtiam quod
iduce renuat. dicat a n dece dm
et indign ee tale bnucdi uilibz
et puis gdescende et uelut gtamia
ri uilibz et electuus in genus et
pt nolle igrant duas passoes
pessimas do se impone. dsteroz
iniquitatez. Au e p dspatiez gdite
dspic pricipat et dispoem singliu
quod ualde ingens e dit. au in
quinatez declinas ut et ipi aiunt
Sia solaribz radus nam hntibz a
ttre omne huidum. n auit co
inquinari sole in radios ipos cu
gptibz illuxint. sz mane in gtai
natos et puros. quali dm ex ti
mant contaminari. us quegerut

Non est omnium naturam scientium dei hec
dignitas. Intangibile enim et incorrupti
bile et incontaminabile et super omnem alteritatem
prius consistit quod est divinum. Ingenitum est et omnia
hec talia universalis sunt opera. Aliter autem non valde
de inquietis est artificem quidem me
unquam minor artis et maxime medice pr
caute illa nil predicatum ... prius
sum delinquere inartificiabile vel in
peccabile. Scientem quidem ad totum
perficit prius. Conditorem vero deum ... ...
... estimare inconveniens. Sed numquid
vult quidem non potest autem. Et qualiter non qui
quod hic creat universalem dicere deum et
impotentem bonum facere. Aliquando sine deo
os malos dicit quis utique deum non
posse providere in divinis. Aut quia neque
providere non aptus natus est. Aut providentia in
susceptibilia providentie sunt. Sed quoniam
quidem neque natus est providere et ipsi con
tinentur propter que aiunt ipsum universalibus
providere. Et aliter. Inferiora quidem antica
pare ... ad ... non possibilia
sunt. Potiorum vero intus usque ad ultima
... consuans descendit. Omni
a enim a deo dependent volunta
te et hinc hauriunt permanentiam et
conservantiam. Quoniam autem et individu
orum et multiplicatorum subsistentia provide
tie susceptibilis maxime est examina
bilis quam a principatibus quibusdam et
ducatibus dispensantur. Horum quidem
multe sunt ... Et enim apes et for
mice et plurima eorum que congregatim
pascunt ... duabus statu
ta sunt quos sequuntur concordia. Ma
xime autem utique quis hoc in
telliget ad hominum urbanitatem

inspiciens. Videre enim legislatorum et
principum suscipere dictiones et orationes
Similiter vero hoc est susceptibilis qualiter utique
erit conditoris providentie in susceptibilibus.
Convicta vero non prius quecumque et sin
gula providentia potuerunt naturaliter instare
esse hominibus cognitionem eius. Annuncia
te enim aliqua occupati confestim a
... et orationes confugimus quia non ... inno
cabilem ducunt nos ad id quod a deo
est auxilium. Nequaquam autem nos in
... ducet natura ad quod non habet sic.
Et enim increpatimus probationibus
et timoribus ineligibile antequam quid
conscrutemur deum invocamus. Omne vero
quod ita qualitercumque naturaliter se habet
... ... conditionem su
scipiens. Unde ... deducti sunt in hanc oratio
nem qui hec opinantur. Primo quidem quod
extimant dissolvi cum corpore animam.
Secundo vero quod non prius ... ... in
venire providentis providentie. Sed quoniam
non est quidem anima mortalis nec usque
ad vitam hanc ea que sine homine
stant et ex que a sapientissimis grecorum
misteria ... ostendunt et ea que dicuntur lo
ca animalibus in sortem tributa esse sed
unicuique vitam et supplicia animarum
quibus torquentur sine ... Hec enim et
si excedant sine quod aliud sed animam
esse post vitam hanc et vindictam
sustinere ... consistit. Similiter vero incomprehen
sibilis nobis est singularium providentie sermo
... et est sine id quoniam inscrutabilia iudi
cia tua et investigabiles vie tue. Sed non
propter hoc dicere quod non est providentia. Sed est
quia mensuram maris ignoramus
et numerum arene. Dicet utique quis nec

arenam in mare ee. Ita enim dicunt
utique in hominem in quo ad animal ee
quia unum et horum et aliorum anima
lium ignorant. Individua enim infini
ta nobis sunt. Que uero infinita sunt nobis ignota
sunt nobis. Et ideo quidem recte mirantes fi
unt comprehensibilia. pticia uero. impos
sibile. Existunt autem secundum unumquemque homi
nem duplices differentie. et ea que ad alium
est hominem. et ea que ad seipsum. unusquisque
per singulos dies alterationes et differentias et in
uita et ad inuentoribus et mutilatibus
et in consiliis. et in iis que sunt in acci
dentibus. facile enim inuisibile est hec al
terationibus et temporibus acute commutationi
nece esse et concentem uniuscuiusque prudentiam
et differentem et uariam et multiplicitatem
et concurrentem temporaneorum incomprehensibilita
ti coexistendi. Si dicunt oportet concentem et fa
miliaritatem secundum unamquamque rem exi
stere eam. Infinita uero prudentium est di
fferentia. Infinita ergo est et eius que ei con
uenit prudentie ratio. Si uero infini
ta et ignota est nobis ratio. oportet ergo nunc propter
am ignorantiam destructionem facere eius
que eorum sunt prouidentiis. Que enim tu
existimas non bonum esse hec secundum rationem qui
tem esse conditori cognoscuntur. Tu uero
ignorans causas non ignorans dicas
fore. Oportet enim et talibus et ignorabilibus
patrum. hec et in operibus prudentie excessi
mulare querelam et ipsa obtusa colli
guntur ea que sunt hec ipsa frivola querela
et uniuersis operum eius exhis quesi
uit secundum coniecturam suscipientes
omnes ergo querelam esse sciat hec conce
ssio est dei concessionibus autem sunt species
multe. Concedit mittens et iustum

made incalamitatibus. ut eam que in
ipso latet uirtutem ostendat alius. ut in
iob. Alias concedit in quiescentium
quiddam geri. uel ingestionem ex
stimatam in decretem magnum quid
et mirabile dignatur. uel perueniens salu
tem hominum. Secundum alium mo
dum permittit et scandalizari pati et male
uel non extra conscia et ex attributa
ei uirtute in elationem incidat. ut
in paulo. Delinquit quis ad
tempus indireptionem alterius. ut
id quod secundum ipsum est scrutantes
alii erudiantur. ut in lazaro et di
te. Multi enim uidentes quosdam
patientes conuertuntur. ut et optime di
ctum est a menandro. Oportet diuinum
qualiter et compassibilem concessit omni
a pati. sicut manifestum est ad iob et pau
lum. ita et pati. Delinquit quis
et in alterius gloriam. non propter sua uel pa
rentum peccata. uel qui ex natiuitate
ceci in gloriam filii hominis. Rursus
quis permittitur pati in alterius ze
lum. ut gloria eius qui passus magn
ificata intrepidi passio alius fiat.
sic fuit glorie et delicio eorum qui
expectant honorum. uel in martiribus et
in iis qui se ipsos tradiderunt pro
tria uel parentibus. uel filiis uel fide.
Si uero quis existimat irrationale esse
secundum in alterius correctionem male pa
ti. cognoscat quod hec uita agon est
et stadium uirtutis. In quantum ergo
maiores sunt labores. in tantum
maiores sunt corone. Ad mensuram
enim passionis et numerum est retri
butio. Propterea paulus in infinitis

concessus ē s̄ tribulatōibꝫ. ut
maiorem ꝛ pfectam referat uictorie
coronam. Omnia enim bn̄ decet̄ fi
unt ꝓuidn̄e opa. Q̄m aut̄ bn̄ ꝛ
decent̄ ꝛ quod solumō ut conuēit
disponit d̄s omnia. duabꝫ his
in t̄n̄ tōnibꝫ quis utens. que ab
omnibꝫ ingressōnem deducat̄.
rectissime intelligꝫ bon̄ ē ꝛ solus
sapiēs. ꝛ bonus ꝛ pftūs bn̄ficiōꝛ de
cent̄ ē. Qua uō sapiens ē sapiēs
ter ꝛ optime eoꝝ que s̄ ꝓuidentiā
h̄t. Nam siquidē non ꝓuidꝫ nō
bon̄ ē. Si uō n̄ bn̄. non sapiēs
ē. Oportꝫ g̊ his attendētē inti
oribꝫ. nullo detraheē ꝓuidn̄e opibꝫ
sine scrutatōne ea blasphemare.
Bn̄ aut̄ omnia acceptare. om
nia admirari. omnia bn̄ ꝛ decē
ter s̄ ꝛ si uideant̄ q̄m pluribꝫ in
iusta. ut non blasphemiam ꝛ
multum in sane nob̄ s̄ effundam̄
ꝯuicium. Cum aut̄ dn̄s omīa
bn̄ s̄ maiśm ē quod non dīna
bona solum. s̄ꝫ d̄hus que ī no
bis s̄ opibꝫ. ꝛ a p̄p nos fiunt s̄
monem faciam̄. s̄ꝫ ꝯpuidn̄a eoꝝ
que n̄ s̄ in nob̄. Qualit̄ g̊ uniuś
amaras ꝑpessi s̄ mortes ꝛ occi
sones. Sine cā. Sienim iniuste. q̄r
n̄ ꝓhibuit iusta ꝓuidn̄a occisōnē
Si uō iuste. inculpabiles omnino
s̄ qui occidunt. Ad h̄ dn̄s q̄m
ꝛ qui occidit iniuste occidit. ꝛ qui oc
cidit̄ aū iuste occidi aū utili. Iu
ste quidē ē. q̄n ꝑ gestiōnes iniuś
tas ꝛ inquenientes. ubi aū occi
tas. Utili uō passiunt̄ ꝓuidē

cia siuitās ab eo malas opatiōes.
ꝛ q̄m bonum ē ipi usꝫ ad hoc sisti
uitam. ut socii ꝛ scis. Qui aū occi
dit iniuste occidit. Non ꝑ enim
n̄ꝫ acceptās id ꝑ s̄ꝫ lucrum ꝛ la
trocinium insidiat̄. In nob̄ enim
ē gestio passiō uō non ē in nob̄
puta occidi. Mors eā ulla ē ma
la n̄ que ē ꝑ ꝑcim ut maiśm ē
ex morte secum uiroꝝ. Peccator
autē ꝛ si sedulo ꝛ si repente sin do
lore decessit male moritur. malum
epytaphium sup inducēs ꝑcim.
Qui nūnq̄ occidit male occidit
Nam in iis quidem qui iuste oc
cidunt̄. in speculatoꝝ se ꝑpōs statu
unt ordinem. In iis uō qui ulti
in ordinē homicidaꝝ ꝛ impiorum
Eadem h̄ sunt ꝛ in hostibꝫ occidē
tibꝫ ꝛ omnem maliciam opanti
bꝫ captiuatis. Eadem ꝛ in iniuria so
ribꝫ ꝛ rapientibus pecunias. Et
enim iis quibꝫ auferunt̄ ut dic
tum confert non possidere. s̄ꝫ aua
ri qui rapuerunt iniusti sunt.
Ppt̄ auariciam enim non ꝑ uti
litatem illorum abstulerunt.

Explicit lib̄ Gregorii Nisseni

Prologus in Exameron sancti Basilij episcopi Capadocie.

Eustachiꝰ synceletice ḡmane diaconisse. Salut̄ in xp̄o. Religiosius simulq; studiosius aīmꝰ tue ḡmanitatis. dum plenitudinē desid̄at nosse celestium sc̄pturaꝝ. cunctas biblyothecas ecc̄asticas. ⁊ eaꝝ q̄ fuerīt conditores crebꝰs lectonib; inuestigans. puenit tandē ad examerō sc̄i ac uen̄abil' ep̄i Basilij. grecosmone cōsc̄ptum. q̄d dum moninitis ingr̄e lingue latioris affectat. in hanc cām censuit ee mand̄adam. Sz ego cōfid̄ans q̄r amore potiꝰ quā iudicio p̄cepti fuit. festinabam q̄d̄e simplicib; iussis obseq. sūma ꝯmonitꝰ caritate. s; pinitꝰ ū audebā ꝓpam ꝯtemplatꝰ īfantiā. Itaq; gemina cogitatōe distractꝰ. q̄agem ignorabā. Verebar eī ū negare maluisse. ne mītē pie d̄me p̄sumtis offendem. si pa rerem susceptū offīn narrare ū posse. Que cū ita eēnt statui opam meā fidel'r exhibe. q̄ sermonē ptinacit̄ recusare. ꝯfidens q̄r si displicuo dabis ueniā q̄ iussisti. Non eī meo iudicio s; tuo iudicio q̄d̄ euenit īputabis. Michi satis ē pegisse mādata. Finit plogꝰ. Incipit liber Exameron sc̄i Basilij episcopi.

In p̄ncipio fec̄ d̄s celum ⁊ t̄ram.

j. Conuenienē exordiū d̄ mūdi ꝯpoē narraturꝰ assūpsit. de creatōe gestoꝝ opm. sui facieꝰ sinonis initiū. Celi eī t̄req; fūra tefenda ē ū sponte sōita. ut q̄dam opiati st̄. s; ex d̄o cās ꝓpie nacta sbe. Qual'g auditor dignꝰ sit magītudīe relatoꝝ. l'q̄ ad ū obstctꝰ eēt debat aīmꝰ ad t̄ꝛhī accepto͞ez. Nimirū q̄ uitiis carnalib; sit īmunis. ⁊ ꝯrupnis mūme sit fuscatꝰ. q̄n ī laborios̄ ⁊ sollicite oꝰ c̄cum spectās. ū merita d̄inotōez possit attīhe. S; anq̄ de illoꝝ subtilitate disceptemꝰ ⁊ ꝓscrutemꝰ q̄nta sit haꝝ uoc̄ sigfic̄o. cogitemꝰ q̄s ē q̄ nos affatꝰ. Nam l; altitudinē cordis hystoria nō ualeamꝰ attingere. ꝓp imbecillitatē nr̄i i; intell'ctꝰ. att̄n p̄rogata loq̄ntis inspecta. ult̄ ad ꝯsīntiendū huiꝰ q̄ d̄cā s̄ adducemꝰ. Moyses itaq; ē editor hꝰ sc̄e sc̄ptē. Moyses ille q̄ phibetꝰ uenisse aput d̄īn fuisse. cū adhꝰ matris ubib; inhyaret. q̄ adoptauit filia pharaonis. ⁊ regio cultu liberal'r educaū. phys egyptoꝝ eruditōi eꝰ magr̄is adhibitis. q̄ fēm tyrannidis exhorrū ⁊ ad utilitatē suoꝝ ciuiū se ꝯu̇tit. ꝯtentꝰ afflictari poꝰ ē ꝓp dei. q̄m fructū pecti capere temp̄al'e. q̄r mortē iusticie de ip̄a nā sortitꝰ ē. Quippe q̄ p̄us quā plebis accepit p̄ncipatū. ꝓp odiū neq̄tie nāle. usq; ad necem uid̄t ip̄sos psecutꝰ. q̄ ab huis effugatꝰ ē quib; ip̄e fuātꝰ optulatꝰ. Qꝰ ubētissime tumt tib; egypti d̄eliciis. ad ethyopiā pfectꝰ ē. ibiq; cetoꝝ uacuus negotioꝝ p annos. xl. r̄ꝝ ꝯtēpl'oi dans opam. octogesimūq; etatis agens annū. uidit d̄īn. ut erat hōi uide possibile. imo ut nemini pꝰ licuit alii scd̄m tes

ꝰ auditor ꝗ ...

Moyses ꝯmd̄atꝰ

timoniū ip̄i⁹ dn̄i. Q̄a si fuit ꝓpha
q̄s ꝟrm dn̄i ꝓpe ꝑuisū ei cognos
car. ꝟ p sopniū loq̄r. S; n̄ ita ū fa
mul⁹ m̄s moyses. q̄ ī omī domo
mea fidel' ē. Ore ad os colloq̄r ei.
ī spē ꝟ n̄ p figam. Hic ita q̄ ꝓpi
midis p̄sitib; dī ꝯspectib; an
glis fiat coeq̄t⁹. q̄ asculta⁹ a dō
dix̄ nob. Audiam⁹ g̃ ūitatē li
boꝝ. n̄ ī p suasione huāne sapie.
s; ī pbatissimi sp̄ital' doct̄ne ser
monib; quoꝝ finis n̄ audientiū
laus ē. s; discentiū sal⁹. In p̄n
cipio fe. d. s c. ꝟ t. Retardat g̃
smonē meū nimis admirō. cogi
tans q̄d p̄mū dicam. Ꝟ vn̄ capi
am narrōis exordiū. arguā ne
uanitatē sclariū. aū nr̄oꝝ po⁹
p̄dicē uitatē. Plurima sup̄ rē
nata g̃coꝝ phy disputauert̄.
S; nll's aput eos sino fix⁹ hēt
ꝟ istabil'. p ore sp̄ a seq̄nte diec
to. Sufficitq; nob ope p̄tiū ē q̄
illoꝝ sūt ī finare. cū ad destruc
tōnē ꝓpriam sibi ni; ipi suffici
ant. Q̄ ei dm nosc̄e potuert̄.
sapiam reb; p̄ eē mortaliū nul
laten⁹ ꝯcessert̄. s; familiari ig
nantie sb lapsi. uariis omīa diffi
nitōib; ꝯcluserūt. Ppt̄ea multi il
loꝝ ad ꝯfusam ī formeq; se mati
am redegerūt. elem̄tis mūdi
cās rē omium ꝯputantes. Alii a
thomos ꝟ ī diuidua corpa ꝟ hu
mores ꝟ meat⁹ ꝯtin'e nām uisi
biliū t̃ridert̄. mō ꝯcurrentib⁹
ꝯ leuib; ill' rotundis; corp̄culis.
m̄ recedētib; a se atq; adiūctis.
ort obitq; p face ꝟ ī p seuatōib⁹
corpib; ꝯpletōem athomoꝝ
locatā nali dī cās etnitatis ex

opiōes phoꝝ de ext̃m reꝝ
m̄c. ut de m̄di c̄atore.

p̄me. Vere ē telam aranee texūt.
q̄ ista descbunt. ꝟ q̄ tam uacua
mania q; p̄n̄ celo. tr̄e. mariq; ꝯ
scbunt. H eq; ē sciebāt dicere.
In p̄n̄. fe. d. c. ꝟ t. Ea sine moda
mine ꝟ gubn̄ōe fortuiq; casu
agi ꝟ ferri o. ī site s̄ ipietatis
decepti errore dixūnt. Q̄ ne
nos q; paterem̄. p̄mus statim
sue narrōis elogiis mūdifica
tōnis expositor. dī ꝯmemorōe
sens⁹ nr̄os illūāns. dix̄. In p̄n̄. f.
d̄s. Q̄uā bon⁹ ordo. Principiū
p̄mo posuit. ū n̄ igenitū quidā
mundū arbitrent̄. d'n̄ sbiūx̄
q̄ fec̄. ū ostendet q̄ cātē opus
ꝑs exigua ūtutis ē ꝯditoris.
Nam sic̄ figul⁹ uasis d'fortis.
n̄ artē pot̄ amitte n̄ ūtutem.
sic opifex rē d̄s. n̄ uni facte
sufficientē potntiā p̄sidēs. s; ī
finitate p o⁹ excedens solo mo
mto ꝓpe uoluntatis. magtudi
nē eoꝝ q̄ ēuint extruxit. Q̄
ꝟ si p̄ncipiū mund⁹ hēt ꝟ fc̄s ē.
q̄re quis illi dedit p̄ncipiū. ꝟ
q̄s ei⁹ fabcator ē. Q̄ ne huāna
forsitan cogitatōe dissentiēs.
a ūitatis tramite d'uiares. p̄
uenit instruens nos doct̄na.
ꝟ aīs nr̄is tanq̄ sigillm c'da
custodie figēs. uenabile mox
dī nomē ī sonuit dicēs. In p̄n̄
fe. d̄s. Ig̃ bt̄a natā ꝟ opulenta
bonitas dilc̄tissimaq; cūctis
rōe; hn̄tib; ac nimiū k'ma
pulc̄tudo. p̄nceps oīum q̄ sūt.
fons uite. ī telligibile num̄. ī
marcescibil' sapiā. ipē fec̄ ī p̄n̄
celū ꝟ t'ram. Nō g̃ infecta eē
ꝟ ip̄uida q̄ uim⁹ opineris o hō.

apud de forma

q̄ celu p̄m hat̄ liat̄s tulare

n̄ q̄ c̄cum te discurrut ea q̄ moue
t̄ i celo. n̄ q̄ ipi c̄auli inituū nr̄o
sensui ɔp̄hn̄sibile n̄ hēt. ideo sin
p̄n̄ ēē. nectibiliū coꝝ natā c̄den
da ē. Neq; ē orb iste. i. planū h̄ro
tundūq; schema. q̄ sb uno pun
cto ɔtinet̄. q̄ n̄rm distīg tellin.
n̄ vn̄ cep̄it. l' quo recidit possim
inuenire / obh̄ i n̄ ēē ɔpoitum
d'beni asse͞re. aut q̄ sens oino
nr̄os elabit̄. id re u'a nun̄ aliun̄
cepisse putabit̄. Sic ⁊ tu ne q̄
sem; i ip̄a ferunt̄ eaq; uolūnda
c̄cum spicas. ⁊ q̄ planities eoꝝ in
ill medūs int̄polat̄ obstaclis. obh̄
sine p̄ncipio ⁊ sn̄ fine mūdum
hr̄i d'cipiaris. transit ē schema
ei⁹ ⁊ celum t̄ra q; p̄tibit

q̄ ɔpoitū de celo dicat̄ mūdi

cu̅ctoꝝ d'ɔsumatōe sc̄li manda
toꝝ ⁊ d' formatōe mūdi sc̄dm no
tatōnē magistri sp̄uital. ex hus
q̄ ip̄sima bt tradita s̄ d'clarat̄.
In ipn̄ f. d. c. xt̄. Omia q̄ ex tp̄r
ceperunt. nc̄ce ē t̄minari tp̄r. Si
ē ei initiū tp̄ale. d' fine nō dubi
tes. Geometria ⁊ arithmetica
disciplina. cōmittisq; sept̄ure
fabulosa astrologia. i. ocupatis
sima uanitas. ad quale t̄minū
ɔcludenda ē. cū hu q̄ c̄ca memora
taꝝ r̄r i dagine uacauerit. coet̄
nun c̄atori o͞ui d̄o. inuisibile hūc
mūdū ēē p̄t̄minat̄. ad illi⁹ glam
referentes. c̄cū septū hc orbe coꝝ
q; hūtē ɔpoitum q̄ ē inuisibilis
i ɔp̄hn̄sibilq; nata. Q' ne h̄ q̄
p̄spicē potuer̄ q̄ cui⁹ singla m̄b
solutōi corrupteleq; sbiecta st̄.
ei⁹ ⁊ uniu'sum coꝝ h̄ild' calib; i
trire nc̄ce ē. Siuisq; adeo cogi
tatōib; euanuer̄ ⁊ excecatū est

mūdū d̄o coet̄nū n̄ app̄bati

4

d̄o mūd̄ t̄minabilis. 4

in t̄oabile cor eoꝝ. dicētesq; se sa
pientes. stlti p̄r̄s effecti s̄. n̄ ⁊ q
dam eoꝝ sempitnum cū d̄o ēē
polū. ⁊ sn̄ p̄n̄ ac fine h̄ri. r̄rq; p
p̄te institutaꝝ actorē dispensa
torēq; audat̄ affirmare. Quib'
n̄ ut̄ sapīa sclaris formidinem
fuite ɔdemp natōis initiet. q̄ sic
acute res uanissimas ituentes.
ad ɔcupiscendā u'itatis prudē
tiā spōte c̄ati s̄. Alii stllaꝝ int̄
ualla dimiriant̄ eaꝝq; arctoas
sp̄ lucētes d'scribunt. ⁊ q̄nte illaꝝ
q̄ sub axe uoluūt̄ australi. a c̄tis
q̄ d' suscipiunt̄ hōib;. nob ā hūr
ignote. t' borealem latitudinē.
nec n̄ sigferū c̄culū diuidentes.
mille spatiis. astroꝝq; discurs⁹
⁊ p̄clusiōes ⁊ oīum mot⁹ p̄nci
pales sbtilit̄ obsuantes. ⁊ post
q̄tum tp̄us unāq; planetaꝝ p
p̄am c̄curōez sol; exple. unā
oīum rōem repire mīme po
tuer̄. ut d'rent d̄m mūdi toci
c̄e f̄cōrē. iustoq; iudicio dignā
remunatōnē cuiq; p suis fac
norib; c̄buturū. Qui n̄ fuite
examinatōis ɔtuitu ɔgruā
cogitatōem d' r̄r oīum fine
ceperunt. ɔsidantes q̄ mundū
q; reformari nc̄ce ē. si ad q̄ in
te schema. aīoꝝ stat⁹ t'usfend⁹
ē. Sic ē p̄sens uita cogitā h̄r
h⁹ mundi r̄aīn. sic aīoꝝ ɔu'sa
tio familiarē spei sue sup̄ta
ē h̄itum. S; tm̄ absit crede
q̄ h̄ u'a sint. u passim d' n̄b uide
ant. cū mundi h⁹ ɔsumatōnē.
⁊ reformatōe; sc̄li p̄dicam⁹. Sa
ne q̄m n̄r̄ oīum r̄r sc̄ p̄a p̄n̄.
id c̄co sup hus q̄ ex tp̄r ceperunt

Reph̄dit' mūdi etnitatē ponētes.

ɔ astrologos. ⁊ ɔstellatores.

De fine mūdi. tr̄mino.

4

de p̄ncipio reꝝ

scriptor disserens hanc uocem premisit
dicens. In principio fecit. Erat enim quedam in
deo ante hunc mundum. intellectui quidem no
stro contemplabilis. sed inaudita re
licta est propterea quia ab hiis qui imbuebantur
per se suscipi puritatem. facile comprehendi non
poterat. erat antiquissima creature
ordinatio. illa que extra mundum sunt
apta uirtutibus orta. supra tempora sempi
terna sibique propria. in qua conditor omnium
deus opera constituit. id est lumen intelligibile
congruens beatitudini amantium deum. rationa
biles inuisibilesque dico naturas. et
omnium intelligibilium decorem que
capacitatem nostre mentis excedunt.
quarum nec uocabula reperire possibile est.
Hec substantiam inuisibilis mundi reple
uisse sciendum est. sicut docet nos paulus
lus dicens. quia in ipso creata sunt omnia.
siue uisibilia siue inuisibilia. siue
throni. seu dominationes. siue principa
tus siue potestates seu uirtutes. seu
angelorum militie. seu archangelorum
conuentus. Cum uero necesse erat super
ducere rebus hunc mundum. qui est pri
pue castigatio et doctrina humanorum
animorum. deinde cunctis que oriuntur in
cidunt optimum domicilium. tempus
in discursio temporis similis cum ipso
mundo et animantibus que in eo sunt. con
gruata diuisio sociatur. ea que semper urgetur
et affluit. finemque neque quod preterit
commeundi. an non elementi tempore esse
dicimus cuius pars que emissa est non uidetur. que
autem uentura est nec dum affluit. quod uero presto
est ante quam sentiatur nostro innotescat ela
bitur. Talis et natura gignentium est. aut
crescens uel aut decrescens. et stabili
tatis et fundationis nichil habet certum. Par
sunt igitur animantium arbustorumque cor
tamque ut credam torrentis ad necessi
tatem insitam relegata. et illi motui
subiecta. qui ad ortum obitumque producit. et
ex natura temporis continue cognatam proprietatem
tem rebus mutabilibus possidere.
Hinc consequenter relator excelsus est
manifeste de mundi constitutione nos
edocens in principio fecisse deum. Principium 1
autem est quod ad tempus pertinet. non quod ad quan
titatem respicit. quod est omnibus rebus
antiquior. Ergo non sine causa dixit. In principio
fecit deus. sed post illa inuisibilia et
intelligibilia initium generationis eorum que
cernuntur sensuque comprehenduntur enar
rat. Dicitur quod principium et prima motio. 2
sicut principium est recti itineris iusta fa
cere. Ex istis enim operibus incitamur ad
bene uiuendum. Dicitur in principio etiam rei 3
quod fit ex aliqua subsistere materia.
sicut in domibus fundamentum. in naui
bus carina. et sicut quod dictum est. Initium
sapientie timor domini. Est enim tamquam
munimentum et fulcimentum quoddam ad
fidei firmitatem. perficitur semper cum
timore religio. Sed et structibi
lium operum pars prima principium nuncupatur.
sicut sapientia beseleel erga tabernaculi
culi dicitur. Actuum quoque fit plurimum principium
bonorum exitus inceptorum. sicut in largi
tate misericordie. sicut prosperitas dei et in
operatione uirtutum finis ille habetur.
qui in promissionibus est locatus. Toti
enim igitur notato principio consideranda si non
presens uox omnibus significationibus acco
moda est. Et enim ex eo tempore quo mun
di cepit institutio possibile tibi
est discere. si de presentibus ad preterita
repedanda principia sese dierum
mundane inquiras. unum tempori
motus primum accessit. deinde que uel
ut sedes et regia quedam. celum
terraque fundata sunt. et que sit artifex

ūbium q̄ decoꝛe em oīum q̄ uīnt
fec̄. sic̄ uox relati mōstrat ini
tiū. ⁊ qꝛ n̄ sine rōe l' frustᵃ fc̄tᵘˢ
ē mundᵘˢ. q utile nc̄c̄iū q; d; ēē
extātū pbitur. sic̄ reūa aīoꝝ rō
nabiluī sic̄ dixim̄ magistium
⁊ dic̄ notōnis eruditōem. p
uisiblia h ⁊ īuisibilia tribuit
mtī nr̄e. regens nos ū ita di
xim manu. quo facilᵘˢ īuisibi
lia gtempleṁ. sic̄ dic̄ apl's. qꝛ
īuisiblia eī a mundi gpōe p
ea q̄ fc̄a s̄ intlle̅ca gspiciunt.
fortassis ā pp celitatē cāture.
q̄ sine ullo momto tp̄ris ē cō
structa. dc̄m ē. In p̄nc̄ fec̄. qm̄
īdiuidua q̄da res ē ⁊ īndistin
cta p̄ncipiū. Sic̄ ē initiū uie
nec dū uia ē. ⁊ initiū domᵘˢ. nec
dū domᵘˢ ē. sic̄ē tp̄is initiū. nec
dū plenū ē. s; nec exigua pars
temp̄is. Qꝫ si repugnās forte
q̄spiam p̄ncipiū dixit ēē tp̄is.
sciat h ēē diuisum ī multiplices
portōes. i. ī p̄mā mediā ⁊ ext
mā. P̄ncipium ā p̄n̄ q̄rere. ⁊ i
dicere penitᵘˢ ⁊ ineptū ē. Qui
diidit p̄ncipiū duas n̄ccio faci
et p una ptes. l' pᵒ p'les. qm̄
uldꝫ q diuisum fūt. ī duas sine
dubio scindit̄ portōnes. Ergo
ū docēnᵘ simul cū di uolūtate
mundū sine tp̄r cōstitisse. dixit.
In p̄nc̄ fec̄. Quā rē cēti intp̄tes
planiᵘˢ exponētes. dixert. Sum
mati fec̄ ds. i. breui subitoq;.
Ig̃ sup p̄nᵒ pauca d' multis
hactenᵘˢ disseruisse sufficiat.
Sane qm̄ artiū oīum alie fa
ctrices. alie negotiales appllāt.
alie gtemplatoie. ⁊ gtēplato
riaꝝ q̄ finis ē. sola mtīs ītentio.
negotialiū ā motᵘˢ ip̄e corp̄s. q cū
d'sierit nich relīq ē. nec ultra
uidētib; d'muat̄. Nam saltatio
nis ⁊ cantiū nll's extᵘˢ ē. s; in se
metipam tota opatō gsumit.
In artib; ū factiuib; ⁊ si labor actᵘˢ
q; cessauit. manifm̄ ē tn̄ opᵘˢ eaꝝ.
ū fabilitatis ⁊ architecture ⁊ his
similiū. qꝛ ⁊ l; artifex p̄ sto nō
fūit. rō tn̄ artis ī ip̄is appet. pos
sumᵘˢq; d' ope gspecto ptiam
cq; artificis admirari. Ergo ut
ētum fiet qꝛ mundᵘˢ arte pfectᵘˢ
ē q cūctoꝝ uisib; hr̄et expoitᵘˢ.
q̄tinᵘˢ p eū fabricatoris siu sapīa
noscēt̄. n̄ alia uoce moyses lo
cutᵘˢ ē. s; dixit. In p̄nc̄ fec̄ ds. nō
gstruxit aū gposuit. s; fec̄. Qꝫ
uis nō nulli eoꝝ q̄ uana opīoe
p̄uenti s̄. sempitnū mundū cū
dō ēē dixites. nullom̄ ab ipso
fc̄m gcesser̄. s; tamq̄ obūbra
tōe q̄da ūtutis ēē diuine. fert
ē cū sponte gpoītum. Et q̄uis
dm̄ eī h̄ri fc̄orem fateant̄. ita
tn̄ fatent̄ ut sine uolūtate eiᵘˢ
pcessisse gtinent. sic̄ ex corpe
umbrā. l' ex luce fulgoꝛē. Vo
lens itaq; hūnu errorē pp̄ha
corrigē. hac ūboꝝ sbtilitate
potitᵘˢ ē. dicēs. In p̄nᵒ fec̄ ds. i.
nō cām p̄stitit ut eet solū. s;
fec̄ ut bonᵘˢ utile. ut sapiens
optimū. ut potens maximū.
Cū ē dic̄ qꝛ fec̄. q̄dam sn̄ du
bio d'clarat artificē. q singloꝝ
gpōē mbroꝝ. p ordinā guenientē
sibim; ⁊ gtruum formauit
mūdum. In p̄nc̄ fec̄ ds
celū ⁊ t'ram. Ex duob; g̃ sum

Qᵒᵈ dᵉ ī p̄nᵒ fecit.
opīo de mūdi ettnᵘᵐ reprobatur.
Ieᵒ fc̄a intellᵃ.
N.
tertiū diuisio.

Quō elemēta pmixta s̄ ad inuicē

matib; ett̄s. oūm sbam d'signat
extructā. celo q̄d puilgia dig°
ra 9tbuens. tiam v° ꝓo ī catāz
loco 9stituens. ⁊ si q̄d aliud ē
mediū cū pncipalib; istis. una p
fcm ē. Ita q̄uis nich d' aere l' ig
ne ul' aq̄. dcm sit. te tū pruden
tia ꝓp̄a necc̄e ē intellige. p̄mo q̄d
q' ī oīb; omīa s̄ pmixta. Si
quidē aquā ⁊ ignē ⁊ aerē tre co
hēre ctissimū ē. flam rep̄to
⁊ lapidib; ignis pfricatōem sol;
excuti. q̄ utiq; d' tellure nascit.
Et ē mirū quō dū in memora
tis abstrusa ē flāma corpib'.
Cum v° fuit extinsec' elicita.
d'uorat eam materiam ī q̄ fulat
custodita. Aquaꝝ q; nām' te
nis sb ēē tiaꝝ fossores idicant
puteoꝝ. Quib; ī aēm ēē per
mixtū. ex eo cognoscē possum'.
q' cū fuit humecta tellus. ⁊
tempiem sol' accepit. mox ua
pores exalat largissimos. De
inde sinal'r sedē supiorē celū
sortitū ē. tra v° habet in fior.
ob h' q' q̄ leuiora sūt ferunt'
ad celum. q̄ a° g̃uia s̄ d'uchū
ē ad tram. q̄ia ā sibi sūt īfer
na ⁊ supna. q̄d dicend' ē. n̄ q'
ille qui res disiunctissimas p
cepti societate 9iunxit. ī ea
q̄ medi' utrusq; elemti loc' am
plectit'. suo dispensauit arbi
trio. Non g̃ q̄ras d' singulis
rōem. S; illa quoq; q̄ silentio
scptor ptiit. ex hus q̄ relata s̄
d' bebis aduertere. In pnc°.
fec' d's ce. ⁊ t'. I g̃ etna sba ⁊
inquisitio singlōꝝ q̄ mīs sū
sib; expotita sūt. ea longū
nob faciūt narrōis affatū ut mł
tum ples sīmones ī h' examina
tōe disserendi sīt. q̄ inoētis oīb;
q̄ explicari possibile ē. De qua
re nll'a penit' 9moditas edifi
cande 9ferat' ecce. S; sup celi q̄
nā 9renti sint' hus q̄ reuulit ẏ
saias. q̄ ub usus simplicib; suf
ficientē d' eo nob phibuit in
tellcm dicēs. Q' firmauit celū
sup humū. i. q̄ mīme fortē
crassam q; nām ī celi 9pone
sb statuit. D' schemate ei' ī sa
tis ab eo dcm ē cū glificatōne
di q̄ stabiliuit celum ut ca
meram. Lad' ī d' tra sentiri sua
dem'. mīme u; discutientes q̄l'
sit ei' sba. nec 9ficē nos cogita
tōib; pscrutantes q̄d ei sub
iaceat. nec scrutari nām q̄li
tatib; uacuā ⁊ ifoemē. s; tm
scare nos 9uenit. q' ō q̄ erga
tram uidem' ad h' solū ū ēēnt
ordinata sīt. quib; reb; sba cō
pleret'. Itaq; ad ntlm pueies
terminum si singlas ei' quali
tates pseq̄ sīmone tēptauis.
Si ē diffiniuis ei' nigriorē frigi
ditatē. g̃uitudinē. densitatē.
⁊ eas q̄litates q̄ sapore gustat'
9phēsibiles hānt. nich erit
penit' q' telluri sbiaceat. H' g̃
amittentes nec illd' hortam'
inq'ri. sup q̄d sit tra finata.
Torqbit' ē mēs ad nllū ētum
exitum pueiente discussiōis
indagine. Siū ē aerē dycis
sub ēē fundamnu. pfecto d' fi
cies cogitando q̄ ad' liquida
⁊ diffusa nā tanto ponde sub
sistit. ac nō po' labit' undiq;

De celo

de terre fundamento

De q̄ sit in scētud

de terre fūdamto

tre fugiēs densitatē. ac sp eminē
tior. 9primente 9sistens. Qz si aq̄
pposuis trene stabilitati ēē sub
ditam. nichominꝰ pcūctari nccē
ē. quō molesta grauis ⁊ spissa.
mīme sb aq̄ d'nigit'. s; ab infir
miore nā supiecto tanti pōdis
sustītat'. Si q̄d' ⁊ ipi' aq̄ funda — de aq̄ fundamento
mta q̄renda sūt. ⁊ itm d'ficiēd'
ē cū inuenire uolūs q̄ fulcimi
ne resistente fund' ultim' 9ti
net'. Sin ā aliud q̄dā ualidi'
ēē corp' induxis q̄d tram p hi
beat ad yma descendē. cogi
tare debebis illud q̄; ip; sibi
fundatū repaglo. q̄d n̄ sinat
infer' decidē q̄ portant'. Huic
q̄; ipi siq̄d 9figentes potim'
opponē. d'nuo aliut sb ēē mu
nim. nccio discussura ē mēs.
⁊ ita ī īfitū cogitatōe ducem̄
sp hic q̄ inueniunt' firmam̄
tis. alia noua q̄rentes. Et q̄n
to longi' sinone p̄gdim̄. tāto
mag' sustentatōē uirtutem
tre sup ducē 9pellem̄. q̄ simł
ō q̄ subiecta sūt. ualeat susti
tare. Ppt'ea disquisitōi meta
debebis ipone. ne q̄n curiosi
tati tue nimis ī 9phīsibilia
ptctanti. ūbum iob uideat'
ob siste. ⁊ ītrogetis sup q̄
cōuli ei' īfixi sūt. S; ⁊ si unq̄
ī ps. audieris. ego 9firmaui
columpnas ei'. 9portoriā p fcō
uirtutem. ei' columpnas ītelige. — de tre fundamento
Qz ā dem; Ipē sup maria
fundauit eam. q̄ aliud sig
ficet q̄ undiq; orbem tre aq̄
rū naṭā cū fusa 9plectitur.
Quō g̃ cum aq̄ fluida sp q;
ad decliuiora 9tendē soleat pen
dula; ⁊ ī ne intm̄ diffundit' ptē.
Illud q̄; n̄ reputas. qz n̄ minorē
s; ī maiorē difficltatē nob ipa
tell' iportat. cū tanto sui pondē
  Libratā teneat' ī aere. S;
  necē; sui sup se ipam loca
tam ēē 9cessis. sui sup aq̄s eam
ferri dixis. nusq̄ apietatis dis
cedē cogitatōe 9et. s; 9tini v
tute catoris oīa fateam'. Hec — H
itaq; nos o; a nob ipis suadere.
⁊ sciscitantib; ū sit ampla ⁊ ī
sustītibił tre grauido firmata.
respondē dūtes. qz tre fines ī
manu di ē. si ichominꝰ ł nob
ad cedend' 9modi' ł ascultatib;
utilł potit inueniri. L; quidā
d' phicis physitali q̄dam dispōe — de tre imobilitate et medietate
9metirent' trām. ī mobilem
pmaue q̄ ī medio mundo sit.
⁊ parib; undiq; collīca spatiis
ad sumitatē us; n̄ hre q̄ mag
ualeat inclinari. ⁊ ob h sp ī se
m; ipam 9sistit. impossibileq;
ēē ut eam pariā eq̄litas cēm
data illū inuenire momentum
ī alium flectendi se locū. Me
diam ā regionē n̄ fortuitu ł
sponte n̄ aliq̄ sorte q̄ sitam te
ne tellurē. s; nālr nccio q; situ
ei' ēē d'ctam. Celesti ē corpe
ultiorē ī supiorib; nacto sedē.
S; ī supiorib; nacto sedem. q̄
cūq; ī quunt' arbitrant' pondā — H
d' locis sumiorib; ad yma des
cendē. ī mediū 9gregant' locū.
⁊ ī eas statōes totum d'duci
necē; cor' ī quas singłe ptes co
ierint. Qz si lapides ⁊ ligna cē
taq; terrena sp ad īfiora pellunt'

ibi erit sine dubio ꝓpria conueniens q; est
reposito. Sicut aliquid de leuioribus
ex media regione mouebitur. id ad
superna ferri certissimum est. quoniam fami
liare est rebus grauissimis yma semper
appetere. yma autem dicimus medium
totius mundi locum. Non igitur mi
reris si nusquam tellus inclinatur. ut
pote mediam omnium sortita se
dem. et qua necesse est semper stare. uel cōtra
teneri; contra naturam de propriis finibus sub
moueri. Horum igitur siquid est probabile ui
deatur. ad sapientiam creatoris qui hec ita
disposuit. optimus te hic transferre
miracula. Neque enim minuetur rerum digni
tas maximarum. siquando sit earum ratio
deprehensa. Aut si secus euenerit sim
plicitatem fidei potiorem esse ratiocinationibus fi
suadet documentis. De celo quoque si
eadem dixeris non peccabis. Licet philosophorum
multiloquentie disputatio plurima
super celi natura disseruit. Quorum
alii compositum ex quattuor asserunt
elementis. ipsumque esse inuisibile proptereaque
habere telluris participationem sed du
riciam. habere et ignis societatem
ex qua id per spicuum putatur esse.
Hic autem omnium et reliquorum portionum
permixtiones amplectitur. Non
nulli autem hanc opinionem contempta. quoniam
tamen quandam naturam in celi compositione
proprio commenti arbitrio sibi inuenerunt.
Quibus uidetur corpus ethereum non aer esse.
non terra. non aqua. non ignis. non aliud
penitus. Quod simplex esse credidere
ob hoc. scilicet quod simplicibus familiare
est motum semper habere directum. Quorum
leuiora sursum semper tendunt.
grauiora uero deorsum semper labuntur.
Sic non superior aut inferior pars
telluris. uertibili motu. id est orbe

uel directum erga circuli rotunditatem
contrarium interuallum. Quorum autem naturales
motus mutari solent; eorum et qualitates
ipsas mutabiles esse necesse est. Licet non
de illis principalibus corporibus quae uocantur
celum possibile nobis est credere celum fuisse
se compositum. quoniam ipsa quae ex diuersa
natura constiterunt. minime sibi conueniunt.
non possunt sine ui aliquem motum tenere
concordem. ut pote singulis partibus ali
um atque impetum habentibus; ex natura ni
mioque labore quae composita sunt in mo
tu continentur assiduo. Nec enim est potens u
na atque eadem ratio rebus inesse di
ssimilibus ac repugnantibus consona
re. et ea quae leuioribus sunt amica.
grauioribus contraria iudicentur. Nam cum
ad superna et celestia properamus. pondere
terreno deprimimur. Cum autem ad yma
dirigimur. uim facimus igni. contra
naturam suam eum pertrahentes. Inferius
elementorum autem distractio in partes duc
ta diuersas. ruine causa et solutionis
importat. Quod enim uiolenter natura recusante
temptatur celeriter dissipatur. ut
pote singulis partibus per quas moles
constructa sibi sistit. ad sua principia
redeuntibus. Propter harum igitur opinionum
necessitates secta posteriorum philosophorum hii qui
postea successerunt recusata. priora as
sertiones subicere festinarunt. quintam
quandam naturam corporis ut dixerimus in celi
syderumque substantiam sibi esse firmantes.
Alii autem de actoribus hec quidem que narra
mus cuncta destruxerunt. proprium uero dog
ma nisi sunt confirmare. De quibus si
referre singula ualuimus. silentium illi
patiemur errorem. Sed eos a semet
ipsis inuicem dici relinquimus. Et
omnium illorum contentione postposita. se
quamur moysen dicentem. In principio

t. d. c. i. t. co(n)ditoreq; rer(um) sapientissi
me formataru(m) glificem(us). rex inuisi
bilium pulcritudine illum q(ui) minus op
tim(us); contemplem(ur). rex magnitudine
corporum certum sceptrorum. metiam(ur) il
lum infinitum (et) maximum. omnemq;
cogitatione; cordis h(um)ani. sue uir
tutis amplitudine transgredientem.
Na(m) si; nam capere minime (com)prehendam(us).
tunc dixit q(ui) tenuit modo subiectu(m) i(n)
tellectu. tamen h(abe)t admirationis. ut i(n) ue
locissima mens istorum uideat(ur) his
reb(us); q(ue) in h(oc) mundo h(abe)nt exigue. De
bitamq; sup(er) omnib(us); laude(m) condi
tori referam(us) impensi(us). cui gl(ori)a (et)
honor nu(n)c (et) semp(er) (et) in s(e)cl(a) s(e)c(u)lor(um) am(en).

Modicis mane omel. ii. cap.
deuersis sermonib(us); us(que); adeo
abditam altitudine(m) intellectus inue
nim(us). ut lib(ri)s o(mn)i(bus) de seq(ue)ntib(us); d(e)spa
re. Si e(nim) scor(um) talis initi(um) e(st). u(t) uel
tibulum templi sic decorum sit (et) sple
didum. ut elegantia sue pl(en)itu
dinis. oc(u)los nimie m(en)tis irradiet.
q(u)alia censenda s(un)t s(an)c(t)a s(an)c(t)or(um). Q(ui)s
(er)g(o) sit aus(us) impossibilia contrectare.
aut q(ui)s intuebit(ur) inestabilia. q(uo)rum
(et) uisus e(st) inaccessibil(is). (et) ro(n)e intellectus in
estabil(is). Tamen q(uonia)m apud iustum iu
dice(m) p(ro) solo studio meliorum. no(n)
contemptibil(is) merces e(st) deputata.
nimime nos pigeat explorare.
Nam q(ua)mlibet multum dig(ni)tate h(u)i(us) certam(inis)
abesse credam(us). tamen si uoluntate(m) scrip
ture seq(ua)m(ur). suffragante sp(irit)u s(an)c(t)o. n(on)
nos imp(ro)babiles iudicabim(ur). (et) mu
tu g(rati)e celestis aliq(ui)d edificatio(n)is;
conferem(us) eccl(esi)e. Terra a(utem) i(n)q(ui)t
erat inuisibil(is) (et) incomposita. Quo
(er)g(o) utriq; celis. i. celo (et) t(er)ra pari ho
nore constitutis. celum q(ui)d(em) p(er)fectum
fuerat. t(er)ra u(er)o incomposita e(st). Si a(utem) q(ui)d o(mn)i(n)o
c(aus)ae fuit. quo min(us) p(er)ficeretur. (et) inuisibil(is)
n(on) esset. Ig(itur) t(er)re plena conp(ositi)o e(st) p(ro)p(r)ia
fecunditas. i. uniuersarum g(er)minatio
plantarum (et) arborum fructiferarum
copia. n(on) no(n) colores odoresq; flo
res (et) alia q(ue) paulo post diuino i(us)
su decoraue(re) tellure(m). Quorum no(n)
dum aliq(ui)d extiterat. m(eri)to eam
s(er)mo scripture incompositam no(m)i(n)auit.
H(oc) aut(em) (et) de celo ip(s)o dico rite dicem(us).
q(uonia)m n(on) ip(s)e; p(ro)p(r)ium sumpsisset ornatum.
q(ui)ppe q(ui) minime sol(is) adhuc (et) lune
fuerat fulgore lustratum. n(ec) choris
sydrum coronatum. Itaq(ue) n(ec) debis
a u(er)itate deflectere. si (et) celum i(n)co(m)
positum dix(er)is. etiam a(utem) inuisibile. ob
duas causas. aut q(ui)a n(on)dum spectator
eius homo processerat. aut q(ui)a subaq(ua)s q(ue) tunc
ei superat. latens. nullo m(od)o cernebat(ur).
Nondum aq(ue) congregate fuerant i(n)
p(ro)p(r)iis receptaculis. q(ua)s in uno p(ost)ea
collocans. d(omi)n(u)s maria nuncupauit.
Inuisibile itaq; e(st) q(uo)d oculis n(on) p(er)
ce(n)ditur; co(m)p(re)hendi. sic mens n(ost)ra. u(el)
illud q(uo)d n(ost)ra quid(em) cum p(otes)t. s(ed); p(ro)p(ter) ob
ductum s(ib)i uelamentum corp(or)is aliu(n)de ab
sconditur. sic ferrum q(uo)d i(n) p(ro)fundo
iacet. Hac itaq; ro(n)e nunc inuisi
bile(m) t(er)ram dicam; esse putand(um) e(st). u(el)
pote q(ue) aquarum sup(er)ficie tegebat(ur).
Deinde q(ui)a n(on)dum luce constituta. mi
rum n(on) e(st) si h(abe)retur inuisibil(is). cu(m) aer
ip(s)e splendore carens esset obscur(us).
S(ed); ob arbitrium inp(ro)batione(m) i(n)
herentes. earum mari am r(e)r(um) dicere
p(ro)h(ibe)ri uerba mo(n)strat. q(ui) (qua)si n(ost)ra (et) inui
sibil(is) (et) incomposita atq; informis erat.
Et e(nim) sp(eci)e scematheq; p(r)iuata.
q(ua)m assumpta(m) artifex p(ro) sua sap(ienti)a
conformauit. atq; ita p(er) eum om(n)ia

Q(uo)d t(er)ra dic(itu)r i(n)co(m)posita

Q(uo)d t(er)ra d(icitu)r inuisibil(is)

Inuisibile d(icitu)r

omel. ij. incip.

q̄ uiūr effecit. Quā si diximꝰ ĩge
nitā sine dubio coeq̄ri cū dō ĩp
mēndis estimabit̃ honorib; ⁊
uſ dꝰ quib; ille ꝑ uirgĩs digna
censebit̃. Qͦ q̄ sit nefandꝰ ac
scelerati q̄ ut res ꝯ fusa peũt
q; dꝰ formis pari dig̃tate ꝑdita
iudicet̃. q̄ sapiens ⁊ ipotens nimi
umq; utꝰ oīum ꝯditor dᷤs. De
ĩn̄ si tanta ē ut omnē dĩnā pos
sit cape disciplinā. nichominꝰ
eiꝰ sbam di uidbunt̃ potiꝰ coe
q̄re. si tam̄ ual; tellꝰ cunctā ꝑ se
di sapiām metiri. Sin ā minor
ē m̄ dine potiꝰ ⁊ sic ĩ attocio
rē blasphmiā eoꝝ smo ducet̃.
Quippe q ꝓ inopiā matie. ĩ
efficacē ⁊ ociosum ĩ suis opib;
dm̄ conat̃ assere. Qͦs quidē
huane nē talia sentire coegit
indignā. Sane qm̄ aput nos
ars unāq; erga aliq̃ adhibitā
matiam exercet̃. sic fabilitas cc
ſrum. carpentaria circa lignū.
⁊ ĩ his aliū ē q ſb iacet. aliud
spēs. aliud u q̄ fort̃ ex spē. ĩnā
matia ē q̄ extrinsecꝰ assumit̃.
spēs q̄ ex arte pducit̃. ꝑ fecto
ā ē q̄ exutq; ꝯponit̃. i. dꝰ spē
atq; matia. sic opinant̃ ⁊ dꝰ di
na opone. Schema q̄ mundo
dꝰ sapiā ꝯditoris allatū. matiā
u extrinsecꝰ causse obiectā. atq;
ita uniūsum mūdū eē ꝯ sectū.
q sbam q̄ possid; aliun̄ q̄sitā.
schema uͦ ⁊ figām ex di ũtute
pceptā. Hinc ilt dat̃ occō ne
gandi caus dm̄ pcē mūdaniſ.
⁊ tāq̃ stipis alicuiꝰ. ⁊ ĩ gentē
portionē exiguā ꝯtulisse. mi
me ualentes ꝓ intelles ĩopiā

ad culm̄ respicē iutatis. Sic ꝯ sidr
rarũt q ⁊ h̃ q dꝰ ars ꝑꝰ matiam
no sets ad hita. uite grā dispen
sande. Sicut lana q̄ fuit anrior.
texendi ā us ꝑtea reptꝰ ē. u id
q pnām inuꝰ fiat supplet̃ ex
arte. Lignū q; ꝑꝰ fuit. q̄ ars dola
toria ꝑ ĩmodꝰ papiens. iuſsusq;
necios formās. ꝯmoditatē nb
ñ puam ꝯtulit. Sicut ⁊ remū
nautis ⁊ agricultorib; uētilab₂
⁊ bellatorib; hastā dꝰdit. Dᷤs ā
ꝑꝰ q fient q̄ uiñ. omiā nite cō
plexꝰ uoleſ; ĩ naturitatē ꝓdu
cē q̄ ñ erat̃. ꝯ sidauit q̃ lꝰ mūdꝰ
ēē deb;. eiꝰq; spēi ꝯ gām ꝯ genā
uit matiam. Et celo q̄ dꝰ putau
decentē s nām. terꝛ uͦ schemati
familiarē dꝰ bitāq; sbam ꝯmodauī.
Ignē uͦ ⁊ aqm̃ ⁊ aerē distinxit ut
uoluit. ⁊ ĩ ordinē dꝰduxit. q̄ sin
gloꝝ rō flagitabat. Totū ā mū
dū. cū eēt siu dissilis ⁊ ex diuisita
te ꝯpoit̃. ĩ uiolabil' eidam ꝯ cor
die inculꝰ artatū ĩ unā societatē
ꝯpaginatoēm q; dꝰ iūxit. ut ĩ
illa q̄ mltum a se poē distabant
ꝑ iunctione mutua copulata cer
nant̃. Cessent g̃ fabulosis figm̄
tis. ac nusabili suaꝝ cogitatoñ
sisu. ĩ ũtutē nite ĩ ꝯphn̄sible ⁊
humanis smonib; ĩ effabile ꝯ tre
ctare. Fec dᷤs celū ⁊ trām. ñ sin
gla ex dimidia pte. s; ĩ tegrū ce
lum ⁊ ĩ tegrā trām. i. ipāq; sbam
cū spē ꝯphn̄sam. Nō ē schema
tū reptor; dᷤs. s; totiꝰ natē cator.
Nam respondeat nob. quō sibi
ꝯuīit opatx di uirtꝰ ⁊ passibil'
nā matie. quaꝝ una q̄ sb iectū
ē solū m̄ siñ figā ꝑsistit. altera

schemata picturarum passiones ordina
ut oblata. vel utique quod deerat per
bebetur exaltatio. Conditori quod deus non ha
beret in quo posset artis constituere sa
pientiam. materie vero informitate de
posita. multum suniet speciosum.
Sed super his actenus. Ad illa vero que
proposuimus revertamur. Terra autem
erat invisibilis et incomposita. Cum dixerit
in principio fecit deus celum et terram. per hec re
tinuit. id est ignem. aquam et aerem. que utique
passiones quedam que de illis principa
libus pro ratione sunt. quod omnia ut potentie mun
di consummatoria simul sine dubio pro
cesserunt. Sed hystoricus hoc consulto
preterit. ut mentem coractiet ad in
stantiam ex paucis occasionibus capien
dam. quod facit nos cogitationes inve
stigare que desunt. Ergo quoniam mu
ne de aqua deinde fuerat. que fecit eam
deus. dixit autem quod terra invisibilis hereba
tur. tu tecum reputare debebis. quod
tegmine terra velata non apparebat.
quod non ignis abscondere poterat. qui
utique lucidus potius quam tenebrosus est.
non aer operire. cum cuncta natura perspi
cua est. quippe qui omnium rerum species
liquido in sensibus manifestat. Reliqu
um est ergo ut intelligamus aquam fuis
se summitati telluris obductam.
nondum enim in sua conceptacula hec ma
ris natura defluxerat. Ob hoc ergo non
solum invisibilis terra. sed et incomposita
nominatur. sed et nunc aquarum habundan
tia impedimento est terre. quominus
fructuum copia ministret. Hoc ergo causa
extitit ut non videri posset arida.
et haberetur incomposita. Si que terre compo
situs sit dixerimus naturalis ornatus. id est se
getes in planitie fructuantes. ne
mora prata virentia. varioque florum
colore splendentia. colles sublimium
montiumque vertices arboribus excelsis
operati. quorum nichil terra parturiens
habebat adhuc nativitatem cunctorum
prestitam sibimet a creatore virtutem.
Et erant in quibus tenebre super abyssum.
Rursusque alie fabularum occasiones
nefandorum figmentorum dantur hiis qui
ad arbitrium suum detorquent verba
scripture. Tenebras enim non eo modo quo vates
interpretantur. id est aerem quendam obscura
tum. vel locum interiectione alicuius corporis obs
curatum. sed virtutem dicunt malignam.
sed vel potius ipsam maliciam habentem ex
se meipsa principium. adversariam boni
tati dei. et hanc asserit tenebrarum esse
naturam. Si enim deus est lumen inquiunt. sine
dubio repugnans ei virtus obscuritas
est. Si non eam suscepit aliquam quidam mu
tata substantia. sed est malicia sui genitrix.
labes animarum. mortis effectrix. probi
tati contraria. cum et subsistere et adeo est ea
esse contendunt. Ex hoc ergo quid non impium
prophanum dogma fingatur. Quid non
lupi raptores dilaniantes gregem
domini ex hac voce sumentes exor
dium simplicibus animabus obripiant.
Hinc marchionis et valentini et
execrabilis manicheorum secta ma
navit. Quos quis eorum putredinem
nominans non peccabit. Quid longius a
veritate secedis o homo. causam ipse tibi
perditionis exquirens. cum sermo sit
simplex et omnibus planus. Invisi
bilis erat inquit terra. Cur. Quoniam
superiecta illi fuerat abyssus. abyssus
autem quid sit. intellectus aqua nimia in fi
nitum habens profundum. Sed scimus in
quiunt multa et corpora per aquam luci
dam plerumque spectari. Quomodo ergo tuo
nulla pars terre per aquas ostendebatur.

Que tenebre dicuntur a malis opinantibus

Quid malicia et unde est

Vocatur

De elementis

Terra invisibilis

Quid sit abyssus

Quid compositio terre

Quomodo terra invisibilis dicatur et tenebris coopertur

Qm lumine carebat et obscurus erat adhuc sup fusus aqs aer. Nam cu sol radii aqm penetrare rut. calculos eos q hnt in altu sepe pspicimus. q ete nllo m noc te fi pot. Ca g ut eet ita inusibil. supiecto sunt aqz. Dic en abyssum fuisse. q retardat aspctum. et ipa abyssus obscurata erat. Ergo n abyssu gtiaz itrutu mlttitudine ut quida fallo disputant. n tnbraz pncipale qndam malignaq; sbam bonitati q repugnante. ee dicim. Duo e pposita s pgtetate ncce; altine fore pnitiosa sbe. iurgiaq; s sempitna pote mutuis int se pugnadi gtitoib; obligata. quoz si un supauit sine dubio gia ps deuicta gsumet. Q si sp es pari malicia a bonitati noluint. incessabile reb; gflictu coerupteaq; sbiciant. mo supantib; tuice se ptib; mo s cedentib. Veru si malicia a bonitate supari pnuntiet. q ro; ut na malicie n uideat funditus intisse. Sin ac q dire nefas e. miror quo no fugiunt tam sacrilega blasphemia pferentes. S; nos malicia a nascendi pncipiu a do n accepisse hac roe firmam. q nichil eoz q s gta s pot sui qspiam gnare dissille. S; e l ex uita mortis origo pcessit. l tnb s gstat a luce fortas. l ex egitudine sanitate. S; in affcm mutatoib; sp ex gus ad gia tnsla toes efficiunt. In natiuitatib; v n ex gus. ex sib; res unaq; succedit. Ergo i qunt. Si neq; gentales sut tnb n; ex do fore. uni ill origo e. S; aq sint male nlls audeat repugre uinoz. Quid g nos dicem. Q malu; n aliq uiues et aiata sba. s; affcs qda ututi gtius. et abo itate dieck. et d puissimoz intib; collocat. Quapp nolo te malu extneu arbitri. n id pncipale nam neq tie possides opinari. s; sue qsq; malicie se actore ee cogscat. Eoz e q nob euenuit alia sut ex na. i. senect et languor. alia sponte succedunt. i. fortuitu casus. q alienis a se plm; negotiis incursantes. l leti cia nob affer. l merore. Sic puteu fodientib; ocurit thsauri latentis inuentio. au ad foz pgentib; fit obuia rabidi canis aduinc. Alia v i nra sut potate. sic uoluptatu frenare cupidines. tepare libidines. iracudia cohibe. l instigante uitare. l uitatem seq. l odisse mdaciu. mite morib; ee l aspm. humile l elatu. Quaz g re domini hem. earu aliu n intuent initia. Itaq; utrog s eeq q ppe malu e. ex q nullis arbitri ibi capit exordium. S; e si malu ex ncitate descenderet. tat pecantib; legu met incumbet. au iudices supplicia cminosis digna statuent. H m dicta sunt sup eo q ppie malu e. Egtudine v l egestate au ignominiam et alia q solent me sificare mortales i adu in in maloz censeo pte ponenda. q n eoz gie cae i maximis bonoz sedib; collocant. qaz alia sut

uaria que plerumque nobis [illegible] accidit euenire. Quapropter suspensa a rumoribus naturae ipsius specie conspicientes consideratione post tenebrarum simpliciter ac sine ulla calliditate nostri sermonis attendamus. Flagitat autem nos sermo scire si tenebre congruate sunt mundo: et si auctores putande sunt esse quam lumen. Quod si ita est, cur decorem res meliorem habent antiquiorem? Quod quia asseramus has quoque tenebras non ex sui constare substantia, sed esse uitium quoddam in aere sub tecta luce confectum. Et rursus querendum est: quam lucem locum mundi repente putatur esse. Arbitrandum est quia si fuit quispiam ante institutionem sensibilis huius et corruptibilis mundi, pro certo in luce fuit. Sed et dignitas angelorum nec omnium celestium militie. Vel si quid est nominatum aut incompessabile aut aliquid rationabilis uirtutis uel ministratoris spiritus degere posset in tenebris, sed in luce et leticia decentem se habitum possidebat. Et quod reor neminem puto contradicturum. Quamquam ergo lumen illud quod sit celorum in bonorum promissionibus operatur. De quo Salomon dicit: Lux iustis semper. Et apostolus: gratias agentes deo patri qui nos fecit in portionem ydoneos sortis sanctorum in luce. Si enim damnati in tenebras ultimas abiguntur: hi utique qui remunerationem pro dignis operibus promerentur, in ea sine dubio luce que est extra mundum quietis domicilium sortientur. Igitur quod constat factum esse celum preceptione dei, subitoque distinctum ac familiari [illegible] rotunditate conclusum, huius corporis spissum et adeo ualidum ut posset ea que intrinsecus erant ab hiis que foris separare. Obumbrat necessario per se regionem relictam carentem luce constituit, utpote fulgore qui desuper radiabat excluso. Tria enim similiter [illegible] umbram facienda concurrere: lucem, corpus, et obscuratum locum. Ergo mundanas tenebras ex umbra celestis corporis extitisse sciendum est. Tu uero per exemplum manifestum aduerte quod dicimus. Si sub meridianis horis tabernaculum tibi quoddam ex materia densa nimis et opaca fundaueris, in spontaneis te uidebis tenebris collocabis. Tales ergo et illas tenebras esse opinare, non principaliter substitutas, sed processum secutas [illegible]. Has autem tenebras ferunt abysso superferri, quia extremitas aeris solita est iungi corporibus [illegible]; sed tunc aqua iam omnibus superiecta, propter quod necessario tenebras super abyssum fuisse relatum est.

Et spiritus dei ferebatur super aquam. Spiritum diffusionem aeris istum spiritum dicat, per [illegible] septimam portiones esse mundi singulas enumerantem. Nam fecisse deum dicit celum et terram et aquam et aerem, hunc scilicet atque diffusum. Si uero quod magis existimo et quod hiis qui ante nos fuere probatum est, hic spiritum non debemus [illegible] sanctum, quem beate ac uenerabilis trinitatis [illegible] esse. Et hunc intellectum capies maius etiam [illegible] commodo [illegible] repies. Quomodo ergo hic spiritus aquis superferebatur? Dicam tibi non meum sermonem, sed uiri cuiusdam [illegible] sui, quod tamen aberat sapientia seculari, quantum uero doctrine proximus habebatur. Dicebat enim Syrorum uocem fecundiorem esse et propter hebraice lingue cognitionem septuaginta magis sermonibus indulsisse. Sensus itaque dictionis illius huius modi est. Superferebatur itaque spiritus.

De umbra quid faciat

Et spiritus dei [illegible] accipitur

vel fuit

hic est fouebat et uiuificabat aquarum
naturam ad similitudinem
galline cubantis. uitalem uirtutem
hiisque fouebantur initians. hic igitur est
quod dixit superferebatur. sic interpretatur. id est
ad uiuificandum aquarum naturam; deum
pellebat. Ex quo sufficienter est illud
quod a quibusdam ualde requiritur approba
ri potest quia nec genitali potentia spiritus
sanctus caret. Et dixit deus fiat lux.
Prima uox dei naturam luminis fabricauit.
ac tenebras dispulit. merorem que
dissoluit. et sic omnem subito letam
speciem iocundamque produxit. Postquam celum
apparuit quod erat interim celatum a domino.
tantaque eius pulcritudo preclaruit quantam
tamen nunc testificatur aspectus. aer
est illustratus ex ea luce quod secum erat
admixta. acutamque penetrationem
proprii fulgoris usque per omnes suos ter
minos intendebat. Sursum enim
ether erat celoque uicinus. latitudine
et boreales simul et australes
les eurasque partes. nec non et occidentales
contingebat. quippe cum aeris
natura lucida; atque perspicua. propter quod
nullas moras temporis per eum commeans
sustinebat. Sic enim obtutus nostros
sine ullo momento temporis aer mox ad
ea dirigit que uidentur. Ita lucis acces
sum uelocitate et omni celeritate percep
tum per omnes fines sue complexionis
infudit. Ether quoque uenustius illumina
tum efficitur. et aque splendidiores ap
paruerunt. non solum quia lucis candore lu
strantur. sed et repercussione eius emican
tes. clariorem reddunt aeris effi
giem. Ita omnia uox diuina grata
et honesta constituit. Sicut enim sic hy
que olei aspersione perspicuum sibi profun
dum maris efficiunt. sic et eo
ditor deus suo oris afflatu iocundita
tem lucis mundo repente prebuit.
fiat lux dixit deus. confestimque pre
ceptio fuit opus et facta natura est. qua
nichil uoluptuosius in fruendo co
gitatione potuit subire mortalium.
Sed et signum uocem sermonemque uel precep
tionem dei dicimus. Non enim aduertere in
eiusmodi motuque corporis uocem reddi
tis sonum quempiam destinari. nec
aerem lingua uerberatum sermonem.
sed uoluntatis sue momentum quem
propter eos qui docentur utilius esse cense
mus signanti figurare preceptum.
Et uidit deus quia lux bona.
Quibus ergo lucem celebrare laudibus
potimus. cum talem de sua bonitate testi
monium a conditore meruit. Sed diuina uer
ba nostros prius oculos de illa iudicare
compellant. nam sermo non sufficit explicare.
quantum sensus aciei prouenientes attestatur.
Si enim pulcritudo corporum ex membris
inter se rite compositis et ex coloris
uenustate formatur. quomodo lucem cuius
natura simplex est. sibique per omnia similis
plena predicatione quod bona sit possumus
explicare. Ita enim et aurum bonum
dicimus non quia bonum operatum est. sed quia co
loris sui magna nobis oblectamen
ta largitur. Similiter et stella que uoci
tatur lucifer omnium sydera pulcherrima
nominatur. non propter eximiam compaginationem
membrorum que nulla sunt ei. sed quia letum a
lacremque fulgorem nostris impendit
obtutibus. Hic igitur dei testimonium
non ad hoc solum respicit quia per se lux
bona est et iocunda cernentibus; sed et
propter utilitatem que primo de ex ea fuit
collata mortalibus. bonam dixit.
Et separauit deus inter lucem et tene
bras. id est commixtam non; sibique ex

coas i. orientales
de ethere
de oleo
uniu pulcritud
de lucifero
de na lucis

q'd s' dies

q'd nox

gñetate dispare fabricauit. q'ppe
q'd plyxis a se spaciis id' ?stitui r
discernit sit dem ē. Et uocau
d's lucē diem r tēnbras noctem.
sēt quid' p' sol' ratonē dies appella
t'. i. aer sole lustrat'. cū ī emispi
o q' sup t'ram ē ?moratā. Nox at'
dr t're obumbrato q' sole ī occa
su ?dito gnat'. Nūc at' nō solum
cōrs motu s; diffusiōe p'ncipal'
luīs. m' se sbducētis. m' d'nuo
se reducētis. s' diuina p'ceptōe;
dies fiebat. nox q; sequebat'.
Et facta ē uespa. r fcm̄ ē ma
ne dies un'. Vespe g' nūcupatio
coit' intelligenda ē. Nam r incipi
ente die r ad occasū urgente.
nox ei sua uicinitate ?tigua ē.
Verumtn̄ ut natiuitatis diue p'ui
legia reseruar; dix' p'mo uespam.
docēs q' nox diem ?mitatur.
Nam an̄q' lux careret nox nō ha
bebat' in mundo s; tēnbre. Obū
brato t're g' quā sup' dixim' īt'
cidens diem. nox appellata est.
r isto nouo nōe p' gnatōne diei
uocata ē. Facta ē itaq; uespa
r fcm̄ ē mane. Non dix' dies
atq; nox s; uespa r mane. ut
uocabli u; dignitatē p'ti me
liori t'buet. Nam dies eq' ues
pam maneq; ?ting'. Et hanc
?suetudinē repies ubiq; custo
dire sc'ptam ī tp'ib; numeran
dis. Dm̄ s' ē tot dies elapsos
ēē. nlla; faciētes noctiū m̄tōe;
sic p's. dc; . dies annor' nror'.
r itm̄ Iacob. Dies uite mee b'
ues r mali. r alibi. Oms dies
uite mee. Ergo q' tc hystorie
cā relata s. p legib; īpostum
ualitura sc'ptor' instituit. Et
fuit uespa r fuit mane dies un'.
Quāobrē nō dix' p'm' s; un'. Et
c'te ?ueniente fuat. ei q' dcu' r'
ē d' scdo r t'cio r q'rto. p'm̄ diem
appellare po' q' unū. S; h' dixit
aū m̄sura diei siml' noctis q; dif
finiens. r tp'e utrusq; ?iungēs.
ut. xxiiii. hore uni' spaciū diei
uidentr' efficere. Sbaudientib; u;
nob. q' nūcupatōe diei nox q'
q; intelligi. Vn' r si unā ex his
f' longiorē solsticiali mutatōe
?tigerit. p'finitū tn̄ tp'e horar'
utrusq; ?plectit' īteruallā. tāq'
si dicas. xxiiii. horas ad m̄suram
uni' diei ptine. Vl' s'a rōe. forsi
tan dix' obh' q' ī celo d' eas sig'
ī ead' tm̄ die p'cessio sol' r reu
sio celebrat'. Ita quotiēs uespa
r mane s; sol' ?cuitū t'rar' orbē
?plectit'. nō ampliori tp'e quā
uni' diei spacio ?pa sol; circicu
la d'finire. Vl' sicut secretior tra
dit rō. Ds cū nām tp'is p'ear;
m̄suram ei signa q; ēta ex dier'
?stituit' īteruallis. r p septimanā
numari uoluit. eam q; semp ī se
m; ipa ?uti p'cepit. in otu tp'is
metiente. rursus q; septimanā
supple uisit. uni' diei spatia q
septies in sem; ipa reflectitur.
H' ē rō ē uolubiliū schematū.
ut a se ī capientia semp ī sem;
ipa ferant'. Qr ī sclor' ?pu ē.
q' p sua se uestigia reuoluendo
īminuī nlla rōe p'cipiut. ?pa
urice tp'is nō p'm s; unū diem
nūcupauit. ut ex ?pa nūcupa
tōe. cū sclo s' suaret' affīitas.
Rei' ē simpliciū nich q; coē ē

q'd s' dies vnd' pmo

alius hntium spetiu indicans.
congrue penitus et decenter noiatus e
un9. Et quis multa secla nob scp
ta declar; dicens seclor ee secla.
tn nec i pm. aut secdm au tem
seclm noant. Vn cetar poti diu
saz actuuq; distas. n seclor cu
cuis successiones ac fines. dat in
telligi. Dies e inq, dies magn9 et
lucid9. Et alibi. Quid nob quere
diem dni qui tm tnbras ht no
luce. S; tnbras eas dix. q dpu
tate s sibi digs. slam i occiduu
et sempitnu die illu smo testat.
que i octauu ps. appllat. qppe
qui ext tp che. Sui ergo die sui
seclm sempitnu dpis. exceo de e
hre inctlcu. et singlr et u mlti
plr declarat. Itaq; ut ad futam
uita nra cogitata dirigeret.
diem pncipale q e ymago seclor
unu n imerito uocitauit, ut
pote lumini eq nuui. Dico d
seclm diem dnicum q rr negli
ficat e saluatoris. Et h e q dix.
fca e uespa fcm e et mane dies
un9. S; uespe qd illi narratio
occupata psenti uespa. mod
esiu nre disputatois impone.
Pat a ue lucis q diem celesti
lumie decorauit. et nocte igs
radius clare fec. q uenti scli re
qem mentib; ppauit. corda
nra plustr; agnitoe uitatis. et
i temtatam custodiat uita nra;
pstans nob honeste ambulare.
c fulgeatis ut sol i clartudie
scor suor ad exltatoe mea i
die dni. cui gla et honor nuc et
semp in secla seclor. amen.

de die dnico.

Prime diei opa. omel. iii.

Pul po9 uni9. n; e fas e ei nos
detrahe digtatem q, a conditore
pmeruit. cu pse singlr ecent
nllaten9 aliar cunuata curricul.
qm omia q i ea fca s. heri nr
smo disseruit. et diuidens h pascue
alimonia matutina et uesptina
leticia psttit aus auditor. sie
aut se diei ad miracla ppetem9.
h an comemoras. n i referentis
potciam colloco q dur. s; i scepte
gram. q nlr possides intelligi
di facilitate. ilt amore suu cor
dib; i spirauit. q psuasioi sup
flue anferut uitate. Eo sicut
psalm9 ui suauitate demrans
ita dic. Qua dulcia faucib; m.
e.t. s. mel ori meo. H eri itaq;
quatu possible fuit. erga uba
dni cmorantes. nros sens9 de
lectioe repleuim9. et hodiernuq;
diem festinant9 currim9. seqn
tiu tr miracla spectaturi. Vmp
tn nume late nos potuit. qa
mlti opifices labore manuu su
ar meditantes cu stant nos et
admonet u nartoe; ppoitam
breuitate stringam9. ne diuti ab
strahant ab ope. Quib; h breo.
q ps modica tpis fenata deo.
n solum ipa n depit. s; cu mag
nis ab eo rependit incremntis.
Oms e res q occupatonu cas
efficiunt dns omps optime co
dicit. tribuens cor b; fortitudine
aisq; leticia. n n facultate ne
gotiis pagendis. si tn nos secla
rib; pponenda spitalia censeam9.
Q si forsitan i p snti uita fena
tone bn gestor recipe n po

tuerim'. futis tn̄ sclis copiosos
sn̄ dubio th'sauros sortiem̄. Q'
p obsec' uos ut om̄s cogitōnes
mūdanas d' urīs mentib; exclu
datis. i penit' m uos integros
pbeatis. Sl; ē ullū ꝯmo d' capiet
p̄sna cor'. cū mēs curis implica
ta terestrib; se credit' absenta
re. Et dix' ds. fiat firma
mtū. i sit sepans int' aq' i aq'.
Jam q' hesterna die audiuim' u
ba dn̄i dicentis fiat lux. hodie
fiat firmamtum. Pl' tn̄ quidā
uit' ht p̄sntia. Sl; ē ūbū inu
do pcepto remāsit. s; cām pq'
qrit' firmamti pductio. aptius
declarauit. i. ut diuidat int'
aqm i aq'. Primo quid' dispute
m' discutientes. q'm ds alloq'
mo ne. i. hoīum more. q' pul
sute uei form acipim' intellcu.
d'in exsbitis ꝯgruas i familia
res unicuiq; sigtōnes collign̄
tes exprimim'. ip' h' mistis suo
calui ossoz cogitata manifes
tantes p aeris strepitū i arti
clati s'mōis obsequiū publi
cam' sensum corde ꝯceptum.
Quo n̄ insanire dicend'; qui
dn̄i talib; officiis indige pro
nūtiat. ad explanāda q' cogi
tat. i mag' p̄uū sit assere q'
uoluntas diuina i poz mitissim
per' ei ūbū est dei. Quid ido
m spēm qn̄dam septā figura
uit. ut ostend; q' n̄ solū fieri
uolū ē tatm. s; i aliq' opante
pfec'. Potat' ē sic ex initio d'
omib; hystorie i mo referre.
q' i pncipio fec' ds celū. d'in
fecit lucē. i p'ea firmamtū.

Ñuc a' dm̄ iubentē i loqntē in
dec' induce. nll'o nos īpediens
q' min' uestigiis indiciisq; pduc
ti. ad ꝯtemplatōez ei' q' ē i effa
bil' ueniam? Que ē labore q̄si
ta fr' i iocōnde pcipiunt'. i di
ligntissime ꝯseruant'. Nam quoz
facil' h' adeptio eoz sn̄ dubio
fastidiosa possō ē. Pptea nos
tantē nartōnis ingssos ad
explorand' diuig' unigenitū.
i cte uociso simone n̄ erat op'
audit' i corpee nate condestina
tōnis coopante late nō poss;
q'ppe quib; ꝯ filioz societas ex
ipa potate subpediat. Nā uox
p auditū necīa; i audit' ppt'
uocē. Vbi u' nec aēm n̄ lingua
nec aures n̄ tact' aspioz. ad
sensum capitis repcussū sonitū
pducendo. ibi nec s'mo necius
ē. S; ex ipa ut ita dixim car
dinali cogitatōe fit pticipacō
uoluntatis. Sic g' p dixim'. u
mēs nr̄a ꝯsurget ad inq'sitōe;
uult' ei d' q' agim'. prudent' z
optime schema h' mūdi elo
cutōis assumpsit. Scd'o loco
q'rend'; si aliud pt' id q' initio
fcm; celū firmamtū fuit. Q'
tn̄ i ipm celū uocitat'. Vl' ē te
duo celi sut'. q'q' phi de celo
disputātes tol'abil' acqescūt.
linguas suas truncandas ex
pone. q' u duos celos ēē ꝯcedāt.
Vnū ē asserūt celū cui nātu
nūme pati ꝯfinant. u scdm
aū tcīu adiciat' ei. qm̄ i quit
tota celi sbā. i uni' ꝯfinatōe
ꝯsumpta ē. Singlare ē ferūt
coz ēē itabile ē toq; ambitu

c. j.
di locutōe hoīm

de uoce dei q' angel' n' s'mo

q' c.
An sint plures celi

de celo q̄le sit

ēcū scptū. Oꝝ qꝛ ī p̄mi celi cātōne
ꝑfecit nich reliq̄ ēē ad scd̄i l'ty
ꝯpōem. S; h̄ dicentes matiam
q̄ndā īgenitā ꝯditori opinant'
h̄itam. ex p̄ma fablo sitate seq̄
tia m̄dacia ꝯtexentes. Ilos aut̄
rogam' grecoꝝ ph'os. n̄ ānā rep̄
hendē. quā int' se ualeāt ipi te
nē ꝯcordiā. Ilōnulli ē d' hus īfi
nitos ēē celos asseruīt. & mūdos
īnu'ab'les. Quoꝝ qm̄ male sua
dendā ꝓfessionē supauīnt. ac
ores ꝓbationib; q̄b;dā ex geo
metrie n̄c̄itate collectis. rursus
affirmare se putāt. eo q' natā n̄
ferat ut aliud celū p̄t unū ge
n'ari potuīt. S; eos tūc magis
nos risu dignos ducim' maxīe
qꝛ unī' sepeq; īāq̄ āpulle fieri
plūm. Vn̄ dubitandū n̄ ē d' mł
titudine celoꝝ q' numda cāt'c
oīum ūt' ī eoꝝ ꝯstructōe sufi
cerit. quoꝝ fortitudinē & mag
tudinē. sic di potuam ꝯtēpla
ti sum' n̄ arbitrari discēpare
a fluxu liq'ris. q' cū ī uacua ua
sa diffundit'. quib;dā intdūre
flatōnib; ītumescat. Ergo nisi
bil' eoꝝ penit' ꝓꝓo ē d' oīm ptis
īpossibilitate ētantū. Ilos a'
tm̄ ab sum' ꝓo celo descendē.
qꝛ & tciū ꝑ sitem cui' b'tissim'
paul' n̄ : fraudat' aspectu. Ila
ps. nōans celoꝝ celos ē ꝑ plimoꝝ
nob' subicē intellem. Nec tn̄ ad
mirabilioꝛ ista q̄o. vii. ill' or
bib; uit' s; q̄s ferri. vii. stelle
ꝯsonant' ab oīb; p̄dicat'. q̄s
ē in se reconditos dn̄t explo
cadoꝝ uno sup aliū ꝯmissoꝝ.
reos ꝯ'us ad usus se motib; ī

ꝑ'sos. & acuta cū g'uib; tempātes
ꝯcentū q̄ndam & armonie melos
reddē d'lce ꝯfinant. Cui rei ass'
tores cū fidē doctoꝝ suoꝝ rōe coīs
sens' approbare cogant'. h' dn̄t. qꝛ
pueꝛtem ꝯsuetudinē intentis au
rib; erga cp̄tum illū q̄ ex p'a
natiuitate resonuit. usu coti
diano ꝯpletaꝝ sens' obsurduit.
atq; iō nimi' armoniā possim'
ascultare. sic ī officīa fabli assi
duis ictib; opantiū ꝯcuss' ebese
audit'. Vn̄ has sclarium me
ditatas astutias. ut tēptare ꝑ
mittētes. nos ad sinonē redeam'
ecce. Dictū ē itaq; a p̄cessorib;
nris n̄ ēē hāc scd̄i celi cātōnē
s; potius expōem. Ibi ē carptī
scptura retulit. celi t'req; facta;
hic curiosi' rōem t'lidit nob'
q' unūq'q; ꝯfectū sit elm. Nos
a' dicim'. qꝛ q̄n & nom̄ aliud &
hic usus ꝓprium ē in scd'o aliud
ēē n'ao illud q' p'mo fcm ē celū.
huius nām ualidiorē q̄ p̄stat reb;
oīb; utilitatē p̄ capuam.

Et dix' d's. fiat firmamētū.
& sit diuidens int' aq' & aq'. Igit'
anq' radicē eoꝝ q' scpta sunt
attingam' expiam ea q' nob'
obicienda putam' ab aliis imp
bare. Scrutant' naq; nos ꝓpo
nentes si spere simile h'e firma
menti corp'. sic uisio ipa testat'.
quō aq' semp ad īfiora d'lubri
cans. potāt ī globositate cuati
firmamti ꝯsiste. Quid respon
dem'. qꝛ n̄ oīmodis q' uī' nob'
suspicientib; ītrinsec' ēē uolu
bile. h' ē extrinsec' ī spere simitu
dine credit' ēē formatū. Siq'd

de opioib; de cel' & m̄do.

de celis nulas.

de vii. celib; & planetis.

de ꝯcentu celi.

de celo.

de figa celi

An celū s' extius rotun

lauacroꝝ marmoreas ui deri ca
meras int' quid semirotūdo sche
mate fab'catas. ī fastigiis v' sius
hēre planicīē. Cessent g' nob' sup
hec calupniā genare. uticātes
qꝛ aq̄ n̄ possit ī supiorib; ptib; su
stineri. Reliquū ē ut dicat' qꝛ
natā sit firmamti. aū cui' rei grā
ītu de statuta ē aq̄s. ꝯ olempne
ē scripture ē ī cais ūtūtē p statib;
h̄ pferre uelū si dicat'. Dn̄s fir
mamtū meū ꝛ ref. m. Et alibi.
Ego ꝯfirmaui colupnas ei'. ꝛ lau
date eū ī firmamto potue sue.
Et sciares coꝝ quidē dn̄t firmū
q̄ ꝯdensatū ꝛ uerum q' addisti
cōdem mathmatici coꝝ indicat
aliud ē ē mathmatici ꝛ aliū q'
ī uallo ꝝ plyxitate sb sistit. i. ī
altitudine ꝛ latitudine disten
sum. Q2 ā firmum ē cū sit disti
ctū ī duriciā possid; . S; scptā
ꝯsueuit illd' coꝝ qꝛ ē ualidū ni
mis ꝛ solidū uocare firmamtū.
sic ꝛ aerē crassū ꝛ ꝯcretū. sol;
eod' sepi' applīare uocablo. cū
dic. Q' firmauit tonitruum.
Ꝯ pulsitudinis ē duricīē spc qꝛ
ꝯcept' ī nubib; uiolnt' prupt'
effecte sonitū tonitruale fira
tōem tonatōis applīat. Vn̄ tc
q'; arbitrati firmissima nā mea
tū aquaꝝ lub'catōemq; ꝯsistē
ꝯtentāq; uocis h' repagulo sus
tini. q̄m d' aq̄ꝝ editōe natiui
tatē credit' h'uisse. Vl' ētē hu
mori coagulato silem ēē ꝯueit
estimare. aū ei' alienū matie
q̄ ex diffusiōe liq'ris sumpsit
originē. q' l' ē lapidis nā cristalli
q̄ ferut ex aq̄ꝝ ꝯcatōne gnari.

Lapis v' q' ppe lucidā possid; p spi
cuitatē ꝛ qui p̄m suā nām fuit
sincer' inuent'. nec alic' putredis
admixtōe fedat'. n̄ fund' ei' ri
mis aliq̄b; fiss' ē. aeris silis hē.
ī colore. s; nulli eoꝝ ꝯfere nos
fas ē firmamtū. Pueril' ē re nā
ꝛ insipientis ē mtis tale cape
d' celestib; opīōem. S; n; si oīa
ī omib; s. i. ignis intra. aer in
aq̄. ī aliis alia. nec qꝛ eoꝝ eloꝝ
q̄ nr̄o sensui obiciunt' nich soci
abile hē' l' mediaꝝ l' ꝯiaꝝ coiōe
cāꝝ ī obh arbitri debem' fir
mamtū aū unū ex simplicib;
ēē. aū q' ex eis pcessit ēē pmis
cuū. cū maifē nob scpta p api
at nich sensu nos lice ampli' q̄
ꝯcessum ē opinari. Nec illd' glo
nos pteat ī discussum qꝛ p' q̄m
d's p cepit dicēs fiat firmamtū.
n̄ sine rōe adiecit hystorie'. ꝛ
fcm ē firmamtū. Ꝯlā añ fec d's
firmamtū. ꝛ itm diuisit d's. as
cultent g' surdi ꝛ illuient' ceci.
Q's ā tam surd' ē qꝛ q n̄ audit
ita palā uoci ferātē scptam.
Vl' quis tā cec' n̄ q euidentib;
documtis instruct'. glām uni
geniti n̄ respectat'. Et dix d's.
fiat firmamt'. h uox d' sinatōis
indicat cām. Q2 cū dyc qꝛ fecit
d's firmamtū pfcōnis ē d'mto.
Nuc ī reliq̄ sermo uitat'. Et sit
diuidens int' aq̄ ꝛ aq̄. Infinita ēat
q̄ntū dat' intlli aquaꝝ diffusio
abluentiū ētam. ita ū alioꝝ ī
eloꝝ statutos t'inos uidet' exce
de. ppa ī d' abyss'
ēcum dedisse. S; mltitudis q d'
aq̄ꝝ cām paulo inferi' expone'.

de scđm cab'...

X

Ⴢ

ꝗ̄d g' corp'

de celo.

p tonitrū g' aer

de figa' celi

e aq̄s sit' firmamtū.

An celū g' rotūs s'

de cristallo.

X

fēc de firmamti nā.

+

Quod aq̄ sit sup firmamentum

Vm̄tm̄ nullꝰ n̄roꝝ s; n̄ ceᷓroꝝ q̄
ualde s̄ eruditi ⁊ acutissime ītu
entes ad corruptibile fluxamq;
nām opināndo ualebit rep̄hen
dē. l' ipossibilia figm̄tisq; q̄bꝰda
nartōi ɔglutinatis nos ūba p
ferre. s; ec exig̃ p rōnes p q̄s
possimꝰ astrue sup q̄d aquarū
fuit nā fundata. Ea ē rōne. q̄
t'ram aq̄s gⁿuiorē firmantes. ī
medio oīum hāc libratā ēē
pnūtiant. Illā q̄; celestē aq̄m
pp nāle impetū eiꝰ semp ad ima
tendentē. ⁊ pp eq̄litatem ex oī
pte s̄ collatā. necēē ē; sup orbē
t'raꝝ stabil' pmane. Ergo ni
mis ampla erat aq̄ꝝ natā. ac
nō p t're dim̄sioē diffusa. sed
multo largⁱ illiꝰ ambitū supa
bat. ita ut ex initio mag̃ficen
tissimꝰ artifex futā psꝑiciens
seq̄ntiū utilitatē ex poꝝ dispōe
ɔstituit. Que cā fuit ut aque
enormitas exubaret in t'ris.
Qm̄ necc̄ia ē reb; ignis nā. nō
solū erga dispn̄satoēm t'restū.
s; ⁊ ad pfcōem cunctoꝝ. Et ē
bⁿuissima semplenaq; forent
omīa. si maximus ac pⁿncipali
b; elis aliq̄d minꝰ ēēt. q̄ quid
ɔⁱa sibim; atq; alt'ne sbe dᵘo
ratoria saiꝰ ēē. Ignis ē ɔsumit
aq̄m q̄n ūtute p̄cellit. a q̄ ū
cū hūndauit extinguit ignē.
Erat g̃ neccium. n; ɔcordare
int' se finit' h' ela. nec ītegra
penitꝰ d'fectōne altiꝰ. p bꝰ cām
solutōi r' oīum. Ideoq; suffi
cientē gubnator mūdi repo
suit humoris copiā. ut p̄scrip
tos s̄ t'minos s n̄ excedēs. ignee

possi; edacitati resistede. Ds ē q̄
omīa sub pondⁿ uoī s ī m̄sure or
dinatōi ɔstituit. cui ī gutte
ymbium nūate s̄ teste iob. no
uat q̄nto tp̄r aq̄ ī orbe t'raꝝ p
mane debet. ul' q̄nta ī ignⁱ ali
moniā pparet. h' aq̄ꝝ rō scdm
cātam. Vm̄tm̄ usus ignis. quā
necius sit reb; humāis. quis
ita uumndi p̄nit' expers hē. ū h'
si alit' n̄ ex doc̄ne traditōe cog
uerit. Nam n̄ solū hee artes
q̄ uite huāne sustentatrices sūt
indigēt ignis auxilio. s; ⁊ arboꝝ
gⁿuinatō fructuūq; matitas
⁊ aīalīū tam t'restium q̄ mari
noꝝ natiuitas. n; pⁿn pcellist;.
n; p durar; intp̄r si calor sbūn
fin̄ defuiss;. aquaꝝ q̄; hūndan
ualde fuit necc̄ia ut ī cessabilit'
⁊ sīn intmissioē pastū s̄ d' his
ig̃s attⁱh'et. Intuere deniq; dili
gentiꝰ cātam. ⁊ inuenies ium
fluoris cunctis q̄ oriunt' ⁊ occidt
potiꝰt herere. Ppt'ea t'ris aque
lōgissime s̄ infuse. ultq; quam
uident' extūse sitt ⁊ fundū tel
luris attīgunt. Vn̄ ⁊ fontib; ⁊
puteis largior copia manādi
suppeditat. p̄cipitq; torrentiū
cursus. ut humori inftis ac diū
sis uidel; horreis ɔderet. Itaq;
ab orientis ptib; hyberꝰ pgdit'.
ind' fluuiꝰ oīum uelocior fluē
toꝝ. sic speculati s̄ hij q̄ situm
orbis d'scⁱpsere t'raꝝ. De meri
dianis locis bactrꝰ effluit. ⁊ co
asphis arades. ex q̄ thanays ab
rupt'. ī meotixā transit paludē.
Phasis ā d' causis exit montib;
īnumabiles alii d' regionib;

de nilo

Vn fontes

de fluuiis

anthoys ad exitum ferunt pon
tu. Ab occidentalis u partibz carcer
atq3 hylis. q2 vii inertiora ma
ria deyrr. alt ueniens p europa
dgerit i pontu. Losa q̄d nece ē
enarare. q̄ d riphei scithie mon
tibz oriunt. Odor ē rodan q cu
plibz alus nauigabilibz fluuiis
galathas i sperios celtorq3 gēte
militasq3 finitimas pfluens nati
ones pelago misce occiduo. Ista
eor q ex supiori midie pethiop
iam dscendut. i. eages i nisus
iceremeas. i nil. alii in firm ma
re i fluut. alii icitiore duo lo
f occemu l occasu. Hec nil ns
fluuib3 exand. quippe q i more pe
pelagi tpr diffus estiuo tram
stagnare sueuit egyptia. Ita3
mudi ps hitablis: aq s tota re
pleta e. n mini fluctib3 excepis ee
septa q amnib3 irrigata pp in
establem sapiam conditoris. q re
pugnatrice calori nam n eet
sufficies ordinau. Erit a tps quo
ignis cuncta torreb. u testa y say.
loquis ad oui dum dm. q dic aby
so dissipabis. i oia flumia tua sic
cabo. D spta g sapia selari reci
piut nobeu magistiu uitatis.
nilis q̄d facudie falevis exorna
tu. scie u roe potissimu. Ipa fiat
firmamt i medio aq. i sit diui
dens int aq i aq. Dixim q̄d
fige appllatd firmamti. i. u dyra
fortēq3 nam q fulcimie aliq
sustentat i ponde: na misto p
pus eimi uocablm tra mirilli3
& pp illam supior q̄ stell. i rara3
nilloq3 sensu ophensiblis he. fi
mamtu nucupauit. oracoe. s.

corpm leuior. q n sensu n tactu
valem attinge. Tsimil cogita locu
q̄da q dicunt humore. cui ptem
tenuiore supius statoib3: crassio
rem u limosaq3 isfloxib dstinav.
ut illa qerinitd feta e tepatd per
maner3. aq paulati minuatoe
ofecta. S3 tu q̄d liqris aplitudi
ne n discredis. ad igs a uim ud re
spicis. q l3 exiguus he iuisu. mitu
tudine tn aq uali expende. Sep
em fhit ad se libitas undas imod
medicatoie cucurbite. facileq3 o
sumit eas. exeplo huis lucnalis.
q̄d sibi pappoita stuppa sabeis om
mer pdit. Aera a qs dubit3 flam
meu ee atq3 torrid. & nisi statu
tis e acreatore finib3 frenare fa
cile cuncta osumiet. Que res phib3
u ntor humor q reb3 diuisis i fe
e calore solis uorat aresceet. Ob
h ecelestis fca e aq loco supiore col
lecta q paludes i fluuij pelag q
surgutib dse uaporib exalat. ut
ardor ethe oia q ibita st oflagret.
Siq̄d sole q3 uidmi estata stagna
leuiora breuissio tpis spaco repete
siccare. V g3 aq illa. Sim fent no
bis calidi. Dubiu ne cupia p esse
q ifuiore sol expuia dfecit. l3 nec
calidu sole dicat ee: tanta ill sup
peditat ilo q̄do facltas. Losidare q̄
freti documto reb3 euidentissi s
adulant. Qm iqut calid color ei
i n rubens. u punices he. ob hoc
igneu sole n ee otendt. Calore a
fer crassiore ori ei ccu usloe proce
de. hoc uidt3 agumtatres sole ut
asserut nich expende d humore.
S3 ego i si u nisit qobi n refuta
bo smone. u pote in adstipsante

De nilo
aq ē tanta nitiditudo.
vii fontes
de fluuibz.
sed de firmamento
de igne
de exalatoibz uapox qui fiunt
de sole

Dicebant enim propter ignis edacitatem a-
quarum necessariam esse multitudinem. Sil-
eant nunc interim utrum naturalis sit an quaesitus ardor-
diurnus in terra eandem materiam: siue eas
exercet. id est cum siue inter se ligna fri-
cantur flamma consurgit. siue sponte

de solis motu quid sit

succensus ignis iuncta consumpsit uniuersa.
atque ignem erit abunde praecessit. Sed et ecce
uidemus imbecillitatem sapientiae dei. So-
lem in aliis partes exaltius transpositum
esse. ut non semper in eisdem commoretur lo-
cis. et nimis auiditate muti da-
num depopulet ornatum. Sed tunc eum
ad australem zonam nunc ad signum sol-
sticialem pro tempore mutatione tradu-
cit. atque tunc in arcthoam regionem
conuertit. ut paulatim perducta com-
migrans. terrenis fructibus tempera-
menta custodiat. Videant autem si non

Quare mare per fluuios non augetur

ipsi sibi probantur obsistere. cum mare
ideo confirmant incrementis fluuia-
libus non augeri. quia a calore solis ab-
sorbeatur. unde et salsa et amara

Quare mare salsum sit

eius aqua perficitur. non potentia sapo-
rem proprie dulcedinis. raptu
feruoris amittit. et ubi leuiorem
quod secum partem aufert. grauiorem uero et li-
mosam uelud fecem aliquam hic relinquit.
Sed qui de mari in talia disserebant
rursum mutati. nulla contentione re-
liquias a sole perhibent. Et uo-
cauit deus firmamentum celum. Prop-
ter quod aliud illi conueniens fiat no-
men. Scimus tamen saepissime celum dici lo-

de appellatione celi

cum spissitudine densatum quae aeris isti- pa-
lam nostris obtutibus occurrente. celum
continendo uocari. Quod ex eorum me-
lius collegimus quae expa-
num appellant
sic dicit scriptura. uolatilia celi.
et alibi. Volatilia secundum firmamentum
celi. Tale est et quod dicitur. Ascenderunt us-
que ad celum. Et moyses benedicens tribum io-
seph. ex finibus celi et mutatione solis
et concursione mensium et uertice mon-
tium benedictionem dat. ut potentem regionem
telluris terre talium copiis habundan-
ti. Sed et in maledictis dicitur. Sit inquit
et super caput tuum celum eneum. id est ut caeas
integram siccitatem atque defectionem liquo-
ris aeris. per quem terrenis fructibus fecun-
ditas optata prestatur. Quando igitur de celo descendere

Quare [illegible] de celo dicitur [illegible]

emitti rorem uel pluuiam aquas dicit. he
quae superiorem tenere iusse sunt regionem et
conglomeratis euaporibus in altum.

Unde imbres grando

et aere uentorum flatibus condensato. ex-
alatione esse quae subtilitur nubibus infe-
runtur. per mutuas accessiones gutte
perficiuntur. suoque pondere collise deor-
sum pelluntur. Haec est ymbrium generatio.
Cum uero fuerit despumatus humor

Unde nix ueniat

fabrorum uiolentia repulsusque
frigore uehementi indurescit con-
cretis nebulis nix gelata defertur
ad terram. et toto secundum eandem rationem
licebit te omnium aquarum expectare na-
turam. quorum circa aerem et super nos
est congregatio. Stultus autem argumentatio-
num qui de celo disputant. simpli-
citatem spiritualium uelit conferre sermo-
num. Quantum enim castae uiuunt

De sermone theologie contra alios

mulierum pulcritudo. meretricie formo-
sitati praeponitur. tantum noster sermo noscitur
secularium prelatus esse doctrine. Illi omni
coacta uerborum suasione soliti sunt asse-
re. nos autem fallendi preterimus uanita-
tem eiusdem. Sed et quod opus est nos
commouere etiam illorum mendacia re-
ferentes. cum possimus scripturas tu-
as sibi inuicem offendentes sine nostro la-
bore illorum expectare conflictum. quia non
eloquentia differentes. in nostro pau-

ciores. nec dignitate deteriores. suis aduersarius repugnantes cum igne contortere prius ac durare confirment. rursus de residuis seminibus quibus igitur confla-gratio deheset. mundos innumerabiles introducunt. Sed illi utriusque professionis uanitate preoccupati hinc in penuria subsidia sui erroris exquirunt. Sed quod et de hiis aquis quas firmamenti interiectio separauit occasione allegoriarum et sensus altioris quidam ubi figuras obiciunt. dicentes spirituales incorporalesque uirtutes mutabiles intelligi debere per aquas. et rursum quod super firmamentum remansisse teniores uel superiores. In humilioribus autem utpote diuisoris crassioribus uel crassiores cenosis noxias constituisse. Propterea dicunt aquas que super celos sunt laudare dominum. id est altiores uirtutes que digne sunt obseque mentium puritate decentibus celebrare laudibus conditorem. Illas uero que continentur inferius spiritales esse perturbationum affirmant ex altitudine naturali in profundum malicie deuolutas. atque in turbidos ac seditiosos et uiciorum tumultibus fluctuantes mare per uarietatem sui propositi demutatas assidue nuncupatos. Sed nos hereticorum sermones uel sophistriorum coniecturas et aniles fabulas obmittentes. aquas intelligamus aquas ueram. separationemque firmamenti ita ut scriptum est credit accipiamus. Illi quoniam in laudem eorum omnium domino aque dicantur officii non nobis estimande sunt rationabiles esse nature. sicut est quia celi enarrant gloriam dei. nimis omnibus animati sunt. nec firmamentum sensibile aut esse putandum est quia enuntiat facturam manuum suarum. Quod et si dixit quis propriam celos quod non contemplabiles et uirtutes firmamentum ante faciem dei potentiam. sermone quod hereticorum quamuis sit contrarium tamen non assignant admittimus. sed uel hunc esse preciem. Nam non ros non pruina uel frigus aut estus quoniam laudare omnium creatorem iubentur. uel iubentur a daniele. sensibiles ut intelligibiles nature sunt. sed considerato eorum prudenter aspectu hominibus contemplata. glorificationem prestiterit creatoris. Non solum enim aqua que super celos est. tamquam ceteris honore precellens propter insitam sibimet uenustatem. laudem dependit domino. sed id facit et que terra est. inuitantur id est dracones et omnes abyssi. Ita nec abyssus quam in priorem uel impiorem preconantur abicere fabricatores allegoriarum. refutabilis estimatur a psalmista. cum et ipsa secundum ipsarum qualitatem hymnos potentie conditoris emittit. Et uidit deus quia bonum est firmamentum. Non oculorum probatione dixit bonum. sed est corpoream delectationem prestant ubi que constituuntur adeo. nec ea illorum percipienda uoluptas est. que uidetur iocunda mortalibus. Sed bonum dixit opus quod artis sue ratione pensatur. et ad finem future commoditatis intendit. Merito quod in ratione gignentium materia et compositum illa que sibi inuicem preter se conexa sunt opifico sue uirtutis sermone percurrens. utpote mundi consumatoria collaudauit. Nam manus et oculis ceteraque membra simulacri eneri sparsimque posita nulli uidentur bona. cum autem in suum ordinem redigunt speciemque congrue structionis acceperint. a quolibet imperito facile discernuntur. At uero elorum creator et ante seculorum conpone. nouat cuiusque operis ronum. singulaque collaudans cogitationi sue mentis ad futurum exitum dirigit sectorum. sed paulo post pro modo operum congrue laudem cum fuit consumatus impleuit. Sed hic narro matutina secunde diei terminum sortiatur non au-

[Margin notes:] aquas super firmamentum … uirtutes spirituales representant; 4 bonum opus quod dei; simulacri

ditoribus studiosis inducias pre-
beamus, quatinus interim se continere que dicta sunt
memorieque beneficio mitioribus cor-
dibus ad utilitatem propriam retinere
cuncta perveniant, et velud meditationis
assiduo doctrine cibum ruminantes
per digestionem salubrem residui flagi-
tent alimenta sermonis. Huius quippe ve-
di causa manibus extendent in dulgentiam
medio tempore tribuamus ut completis operibus
animum curarum nexu solutum rur-
sus dapibus exhibeant vespertinis. In-
terea dominus qui magnifica fecit ex
nichilo et ante hec parva uberiorum preferri
libamina dispensavit, det vobis
intellectum sue veritatis, ut ex visibilibus
invisibilem reputetis, et ex magnitu-
dine ac pulchritudine creaturarum gloriam
conditoris mensuram percipiatis, ut que in terra
et in aere et in celo et in aquis, et in die ac
nocte et in omnibus que continentur bonis fontis
monimentum certissime capiatis. Sic
enim peccatis tempore dabitur aut inimi-
co locus suggerendi gratia velit que
domino nostris sensibus adherente, cui gloria
et veneratio nunc et semper et per omnia secula
seculorum amen. Omelia iiij. incipit.

Sunt urbes quedam que proprii
spectaculis mirabilibus a ma-
tutino tempore usque ad vesperum proprios ocu-
los pascendo reficiunt. Cantus et blan-
dos modulationesque lascivas luxu-
rie inimicum generantes sensibus suis inse-
runt, quarum auscultatione diutina oblec-
tati nullatenus saciantur. Et tamen eos ho-
mines multi beatos appellare consueve-
runt, qui negocia deserentes et artes
quibus vivendi subsidia comparantur, per desi-
diam et voluptatem statutum sibi
tempus vite peragentes inanibus actibus
occupant, ignorantes quod saltatio sp-
ectationibus approbata turpissimis
publice et communiter perficit magisterium
viciorum. Lirica vero carmina cantusque
tibicinum et meretricie cantiones cordi-
bus audientium sublapse quid
aliud quam insaniam spectatoribus mo-
liuntur? Emulantibus hystriones spon-
nullam circentium furiali ardore
detenti noctibus sompniantes pro
equorum velocitate contendunt, mo-
do cursus notantes, modo aurigas
inter se alias transferentes, omnemque per suam
diurnam cogitationem temporum so-
poris duobus non desistunt. Nos
autem quos dominus, qui opifex est maximus
et mirificus valde, hactenus ad divinorum operum
suorum opem convocat, deficere non debemus
erga eorum spectacula, nec desides esse
in auscultandis tempore sanctis sermonibus,
sed circumdantes preclaram hanc di-
vini operis stationem, tum facta que
terra cogitationibus reputantes con-
templemur. Celum quod levatum velut ca- de celo
meram sicut dicit propheta. Terram autem de terra
vastam nimis immensitate et pondere
in semet ipsa constare fundatam. Tam
aerem diffusum liquidumque de aere
congruam ex natura incessa-
bilem spirantibus armoniam
ministrantem, scindentemque se mo-
ventibus omnibus leviterque cedentem
mollitudinis incessu. Aquam de aqua
vero alitricem corporum et humano
generi nimis utilem constitutam ac
de moderate in computatis sibi rec-
eptaculis permanentem. Quas res ita
se habere de hiis que redduntur recenter
lecta sunt approbabis. Dixit
deus congregentur aque que sub
celo sunt in congregationibus
suis et appareat arida. Et voca-

uit deus aridam t̄ram et congre
gationes aquarum uocauit ma
ria. Quantas in calūpnias in
huius q̄ sequunt̄ obiectis exiges q̄ue
admod t̄ra possit inuisibilis h̄ri
colore p̄sente. Si q̄d color omnis
sensu c̄p̄hendit̄ uisionis. et fortas
se n̄ uir t̄ sufficiens q̄ dixim̄ q̄
n̄ ad naturam s̄ ad nos inuisibilis
fuisse t̄ra uelata ē. p̄pt̄ aq̄r in
iectionē q̄ tūc om̄s t̄ras opuiss
ent. Nūc u̇o ausculta scriptura
quō se ip̄a declarat. Congregent̄
aq̄ in c̄g. et ap. ari. Velamintū sub
ducitur ut c̄spicua fiet q̄ in
tim n̄ uidet̄. Illud u̇ quis forsi
tan req̄rit ē id q̄ p̄uām sub est
aquis. i. ut semp ad p̄cliuiora
c̄tendat. h̄ ad p̄ceptionē c̄atoris
p̄mo c̄uitit. Non enim in planicie
fuit aq̄ recondita. stabilis ē n̄ o
ueniens q̄ declin̄. Ubi u̇ descens
occurerit irrumpente p̄tin parte
a p̄iore. reliq̄ multitudo c̄sequi
tur. p̄perant effugiens q̄ p̄cedit
urgente uenientis inpulsu. tanto
q̄ uelocior ēē meat aspicit̄. q̄nto
maioris ponderis fuit aq̄ q̄ fluit
locus q̄ deuexior. Signatura ta
lis liq̄us ē. differit u̇tiq̄ p̄ceptio
nē q̄ iusserat aq̄s in unū c̄cepta
culū c̄gregari. Potat ē sn̄ dubio p̄
nalem ip̄etū in regiones occiduas
sponte decerere. p̄ius q̄ t̄ra c̄plet
si illius ē t̄rar locus sic eq̄lis ē. ut
aquar situs. Vn̄ in q̄rit quō
in unā c̄gregationē iussa ē c̄uenire
cū maria ēē diuisa sciam. q̄ ete
nim tū a se differre noscunt̄. Ad illud
g̊ q̄ p̄mu q̄d q̄situm ē. hoc respōde
bimus. q̄ tu q̄d post editionem

p̄cepti diuini. humoris motu
cognusti. et q̄ c̄cun fluuius h̄t semp q̄
decurens. Nam postq̄ meatū cape
ret ex auctore celesti. n̄ceu uidisti
nec ab alio q̄uidat̄ didicisti. Vn̄
debebis aduertere q̄ uox dī n̄e fuerit
trix ē. et p̄ceptio q̄ tūc dicta ē ca
tiue. dispōem cūctis q̄ foret ge
gnenda p̄bebat. Nam et dies et
nox semel facte sunt. et ex illo u̇
q̄ nūc sibimet uicib̄ succedēdo
curriculor suor tp̄ra cūctis porri
onib̄ diuisa custodiunt. Congregn̄
aq̄. Iussū ē aq̄r naturam defluere. et
n̄q̄ desinit obsequndo mādatis. h̄ a
dico respicies ad aliq̄ aq̄r fortē
q̄ palle fr̄ manāt ut fontes et
fluuij. alie c̄gregate st̄ et sistūtes
s̄z in n̄e c̄fluentib̄ fimo ē. Con
gregent̄ aq̄ in c̄g̃nē unā. Si q̄m
testante me ubi subit cogita
cio reputante cui repulsu de
tellurib̄ aq̄ p̄gdit̄. t̄q̄ sine hor
rea d̄q̄b̄ tam largit̄ effundit̄.
aut q̄s loc̄ ad q̄ cogit̄ p̄uenire.
ul quō n̄ illa deficit que seq̄t̄
n̄ ea q̄ p̄cessit exuberat. p̄fecto
repies omnia h̄ ex uoce p̄ma
teneri. Vn̄ t̄ meat̄ illi suppetit
sempit̄nn̄. Quaobrē in omni semp
hystoria memito p̄me p̄cepti
onis. q̄ dic̄ c̄g̃gnt̄ aq̄. et eo opor
teba eas decurrere p̄perant ut
deuenirent ad p̄pam regionē.
t postq̄ uintu ē est. stare in c̄cep
taculis c̄putatis. atq̄ ulterius non
tendere. Propterea s̄m ecclastes dem
in mare fluuij c̄labunt̄. h̄ ma
re n̄ sc̄p sr̄ implebit̄. q̄ et q̄ aq̄r
cursu surgit̄. et q̄ mare c̄tis cir
cū septum finib̄ retinet̄. p̄me

de aq̄ fluxu

l. p̄ncip̄

de aquis de terra fluctalibus

de mare n̄ effluit

pceptionis uis est. Congregent aque in unam congregatione. ut non s. illa
que instituit expletis conceptacu
lis superfusa cunctos simul terrarum
terminos inundaret. ideo ista
fuit in una congregatione se redigere. pro
ptea pelagus unitis sepe tibacio
ac fluctibus estuans multumque con
surgens ubi litora uicina teti
gerit fervoris mixtum impetum
spumando resoluens. mox fra
gitur atque subducitur. dum me non ti
mebis dicit dominus qui harenam ter
minum pono mari. et enim rursum est
quomodo res omnium que intimorum sunt h
abentur. infirior ul' infirmior
harena iussu dei uiolentiam ma
ris frenat. Quod si secus esset quid rogo ue
tare poterat rubrum mare ut non
egiptum totam que utique superior hiis
inuaderet. proprioque pelago misceretur.
ni precepto conditoris esset inhibitum.
Nam quia humilior est egyptus ru
bro mari certissime docemur ab
hiis qui egiptum et indicum mare
coniungere uoluerunt. quorum primus est
Sesostres egipti. sedes darius me
dus. Congregentur aque in congregationem
unam. i. alia non procedat ex illa sed
in ipso conceptaculo que collecta est re
teneatur. Unum cum dicitur. congregentur
in unam congregationem. docuit quod multe
erant aque uariis diuise mo
dis. loca enim uallia profundioribus
non habentur cauata spacium habebant aque
collectam. si non et campi pleni e
rant similitudinem pelagi referen
tes. alieque enim regiones que quibus
omnibus in unam congregationem confluere

sunt perceptre. et nullus dicat quia
si totam terram aquarum tunc te
xerat multitudo. nichominus
ea que loca in que postea iussesunt
aque concurrere. repleta tunc erant.
Ubi ergo deberet et aque colligi quando omnes
terrarum partes inuaserat. ut ad unam
congregationem conuenirent. tunc et susce
ptionis earum eam poesserit. sed et earum
illo tempore que extra gadicos est. nec
maximum illud et solis audacibus
nauigabile pelagus quod britaniam
insulam et hybernos occiduos a
luit habebat. sed postmodum iussu
dei capacitas sufficiens parata
est ut aquarum ibidem multitudo con
flueret. Usqua re quoniam repugna
re uidetur nostre mundificationis sermo
dicentibus physicis eo quod minime in
unam congregationem sicut experti sumus
aqua collecta est. dicere quod omnibus
nota sunt possemus. Sed ne con
tendere cum talibus ridiculum uideatur.
quamquam et nobis obicere debent. pa
ludes et stagna non eas aquas
que colliguntur ex ymbribus ut phi
assertionem nostri sermonis infrin
gerent. sciant tamen maximam per
fectamque aquarum omnium concursionem.
deus uocauit congregationem. Nam
et puteus aque collectorum manu
facta in profundam cauationem
liquore delapso. non ergo quibus aque
conceptacula. congregationis illius uoca
bulum manifestauit. sed illa ma
xima excellensque susceptio-
nis totum elementum repente collatum
est. Nam sicut ignis in paruulis ac
diuisis quibusdam materiis dispersus

de mari rubro …
… terra

de lacub(us)

de lacu asfalti

de lacub(us)

de puteo

de loco ignis

presbens omnibus usum necessarium.
tot tamen in ethere continetur. sicque aer
hic singulis corporibus sit illapsus. uni
uersum tamen orbem terre complectitur. sicut
aquarum natura quamuis uariis commissa sta
tionibus terminatur. una tamen est maris congre
gatione illis etiam discernit accessus
lacus est que circa regiones arethoas
in helesponte seu in macedonia uel
bithinia congregationes sunt dubio no
minantur. Sed in modo nobis intentio est illa
que uehemens omnibus ita plurior est ut in tantum
amplitudini contegitur. et quicquid in
minoribus quam congregationibus aquarum
esse multitudinem nullus obsistat.
non tamen illas quas uite maria nuncu
pabit quis esse paludes salsu
gine maris infecte sunt. sicut illa que
uocatur asfaltites in partibus iudee. uel
sebbonitis que inter egiptum palesti
namque iacens. deserta contingit arabie.
omnes enim paludes sunt. unum tamen hec
mare sic asseruit quia peragrando
terras omnes obturatur. sed hircanis
caspiumque lacum quendam esse in se ipsos cir
cum septos esse pronunciant. Sane quam or
nos hystoricorum cosmographyam
diligentius intueri quod desuper uelatum
sit audiamus. Ferunt igitur memora
tos lacus occultis quibusdam perforatos ca
uernis in mare maximum suos me
atus euoluere. unum et rubrum pelagus ap
pellatur. et affinatur in mare quod ultra
gaditos hic effluere. Quod ergo inquit
si deus diuisis aquarum stationes maria
uocitauit. quoniam in unum conceptaculum con
uenerunt. et rursus congregationes omnis
.i. sinus quos pro se mare suo terre ce
datio comprehendit. maria nichomi
ni

appellauit. i. mare arethoum. ma
re australe. mare eoum. et mare
oceanum. et occiduum. et item unicuique
pelagi propria nomina sunt. scilicet euxinum. helles
pontiacum. egeum. ionium. siculum. tir
renum. et alia plurima. quorum omnium
sigillatim uocabula percurrere longum
nimis et operosum est. Propterea congregationes
aquarum deus maria nominauit. Sed nos quasi
nunc adhuc procurrentis ordo sermonis
adduxerit. ad illud quod dudum cepimus
reuertamur. **Et dixit deus. Congregentur**
aque in unam congregationem et appareat a
rida. Non dixit appareat terra. sed
terram eam inpositam demonstrat. ut
pote limosam. et adhuc ex aquarum
mundatione deformem atque inualidam
similemque ne soli quispiam eam terrene
siccationis ascriberet. inmito natiui
tate solem antiquiorem telluris ari
tudinem calor constituit. Aduerte namque
sensu diligenti. quia non solum aque que super
fuant terre. sed etiam illa que in superioribus
partibus latitabat famulata precep
to dominationis effluxerit. Quare sermo
est sic. Sufficit ergo adiectio ista
declarans uocem conditoris effectui
mancipatam. Hoc uelatum sit in multis
cosmographye codicibus quia collecta
est aqua que fuat sub celum in congregationes
suas ut appareat ut appareat
arida. Quod certe non reliquorum emitatior
ita esse manifestat edicio. non usus
exprimit hebreorum. Nam re uera superflua
uideretur post testimonium quo asserit
quia factum est sic. rursus de eisdem repe
tita narratio. **Et uocauit deus ari**
dam terram et stationes aquarum uocauit ma
ria. Cur et in precedentibus dictum est. Co

de lacubus

de lacu asfalti

scilicet de lacubus

de nobilibus marium
.i. orientale.

quia terre ariditas non est ex sole.

gregentur aque in congregationem unam et appareat arida. cum magis dici debuisset appareat terra, et iterum apparuit arida. et vocavit deus aridam terram. quoniam arida quidem proprietatis est species, designans illud quod nature subiectum est. terra vero nuda est nuncupatio. Sicut enim rationabilitas propria est hominis, homo autem ipse vox est significativa illius cuius est proprietas, ita terre precipua et propria ariditas est. Ergo elementum cui proprie subiacet ariditas terra non immerito nuncupatur. sicut autem cui proprius est hinnitus equus appellatur. Non solum autem hoc de tellure notandum est, sed et in aliis elementis proprie unicuique qualitas est decreta, per quam a ceteris singula discernuntur et qualia sint ipsa manifeste dignoscitur. id est aqua suam retinens qualitatem per se frigida dinoscitur. aer est per humiditatem, ignis ardore. sed ea que ut potius principalia compositorum elementa sunt [illegible], que dicta est mente sola possumus contemplari. Illa vero que in corporibus illapsa sunt et visui subiciuntur, coniunctas sibimet possident qualitates, nullumque eorum absolutum potest esse simplex. quippe quod oculis comprehenditur et sensui, id est tellus, est arida et frigida; aqua frigida et humida; aer calidus et humidus; ignis calidus et aridus. Atque ita per has nature potestates provocata fit [illegible] temperamentis permixtionis. Alterne sibimet complexione vicino quod elementa per sociam qualitatem eius misceantur. Sicut terra quia arida est et frigida connectitur aquis per cognationem frigiditatis, aeri autem per aquas copulatur. Ita est media horum aqua posita tamquam duarum porrectione manuum gemina illius qualitate coniungitur, id est per frigiditatem terre, per humiditatem aeri. Rursusque aer intercessione sua contrariarum nature repugnantium efficitur, id est ignis et aque. Igni consociatur per calorem, aque vero

per humorem. Ignis vero quoniam natura aridus quidem est, aeri caloris intuitu coheret, per siccitatem vero terre communicat. Atque ita circulus quidam et chorus compaginatur alterutrum sibimet convenientibus elementis, ut recte esse perfectis. Hec ideo disserui, ut ordo clarescere[t], propter quem aridam terram dominus nominavit, et non potius tellurem vocitavit aridam. Siccitas enim non primos secuta est, sed erat antiquior, quippe que sit consummatoria substantie eius. atque ideo iure vocabulis his prius honoratur. Unde et tellus utpote principalis causas sue notionis assumpsit. Et vidit deus quod bona esset. aqua non omnimodis speciositatem eam que ex vultu maris emicuit bonam deo fuisse visam sermo significat per plenitudinem causam, sed ineffabili sapientia qua sunt facta intuentur. Nobile est revera voluptuosum est mare cum stabili ceperit tranquillitate candescere, aut cum lenibus aspirantium flabris purpureum colorem ostentat, et quando non violentis tellurem verberat fluctibus, sed velut pacificis eam complexibus osculatur. Verumtamen non ita deo videri bonum mare scripturam dixisse putandum est, sed ibi et bonum non aspectu sed facture ratione censetur. Primo quod fons quidam totius humoris qui terram rigat est mare, quod in occultis diffusum est venis sicut appellant scripture defossaque loca per que commeantes aque maris cum aliquibus monstruosis obstaculis retardata fuerit impulsa spiritu qui urget, perruptis obicibus procedit ad lucem, potabilis iam effecta per defecatam amaritudine deposita. Nam eandem quod fluida qualitate recipit cum per terra quedam metalla transcurrerit, et fit non solum calida sed et ardens, quod in insulis plurimis et in diversis litoribus maritimis

De qualitatibus elementorum

De unione elementorum

[illegible] maris

Quod dicit bonum et dicit bonum mare

Quid sit mare

Quod mare efficitur potabile

Quod aque quedam calide

inuentum. Siquidem et mediterrane-
us ita his regionibus constat. Cur alii
dixerunt ut assererent quod tellus omnis per abdita
et invisibiles quasi venas aquis repleta est
manantibus que confluunt ex mari plurimis
7 puteis. Bonum ergo mare et ad visum est et ipso
decursu suo quem peragit in profundo terrarum
receptaculum est fluviorum cunctarumque
aquarum, que in se undique devolvuntur na-
nemus intra litora tenens terminos suos. Bo-
3 num ergo obliquarum aeris fons quedam et
origo est. Que cum fuerint rapta calore sola-
rio, exponit humorem subtiliorem per te-
nues vapores. Qui tracti in altiorem lo-
cum frigidique perfecti nube potestate quia nubibus
obumbrantur rores generant et imbres.
Et huic rei nullus erit incredulus si ad ca-
cabos spumantes fervore respexerit
que repleti aquis fuerint igne suppo-
sito vacui sepe redduntur. Sed ipsa quoque ma-
ris aqua solis quoque radiis ut nautici
referunt affirmant. Bonum nichominus
8 donum mare, quod constringit insulas ut
munimenta eis munitionem prohibens. Et or-
natum tempore classibus inevitabilem prestat
accessum, divitiasque eas mercatoribus
subministrat, terrarum proxima terrarum incolis
ignota navigantium usque discunt,
intimique penitus vite hominum commo-
ditatis ex mari tribuuntur. Ista ea que nobis
exuberant in alias provincias regionesque
transvehuntur et iterum rursus que minus hic sup-
peditant apportantur. Sed iam non possibi-
lis erit maris pulcritudinem describere ita
ut conditori visum est. Quid si mare bonum
atque laudabile est apud deum, quo non cete-
re ecclesie catholice pulcrior videtur in qua
etatum omnium servitiumque diversitas vocibus
glorificatoris ad deum fusis sicut in
marinis fluctibus sonum reddit. Que

firmatur in pacis statione fundata, nul-
lius quassationem turbinis sustentat hereticis.
Quamobrem perficite vos dignos remuneratione
one celesti, dei filius ordinis conservantes
in Christo Ihesu cui gloria nunc et semper et in secula se-
culorum. Amen. Omelia V. Incipit.

Et dixit deus germinet terra
herbam pabuli seminantem semen
secundum genus cuius semen in semetipso est. Conse-
quens est itaque postquam tellus respiravit eluctata
iam pondus aquarum datum illi preceptum est
germinare prius herbam deinde pabulum quod est
in fructu videmus. Ista vox que tunc emissa est 4
et prima illa preceptio veluti lex quedam nature
fuit et inhesit terre eandem fructifican-
dique sibi prebens in posterum facultatem.
Germinet terra. Primum germinationem nascen-
tium germinatio. Deinde cum paulisper emi-
serit herba fit et cum creverit pabulum herbe
eademque paulatim pubescens articulatur
et ita usque ad tempestivam necessitatem seminis
calescat. Nam herbosa viridisque species omnibus
est omnis. Germinet terra herbam pabuli. Per se
iam tellus quod mundare precepta est nullius
indigens adiumento. Quoniam quidem opinantur
plantis ac seminibus solem causas prestare crescen-
di dum ea que de terra pullulant proprio calo-
ris attractu ab imis sedibus ad superna
producit. Ideo sole antiquior terre ornatus
enituit, ne occasio venandi solem in-
pote actorem nascentium. Huiusque errore
potentis aufert. Si tamen suaderi potu-
erunt que propria ipse causa est. Erat iam terra
suis fructibus decorata considerantes quos
herbis et pabulis sol in nascendo prior est.
Quid ergo dicemus quia pecoribus conditor ali-
monia reposcebat, numquam vero generis illi
cura dignum provisionis non habuerit.
Non ita est. Nam qui bobus et equis tuis pa-
stum preparavit uberiores utique te divitias

elevatio maris in nubes

ros generatur

et fruendi copiam ministrauit. et
subsidia tue uite per illorum nutrimenta
recondidit. Seminum quoque producendorum quod a
deo intelligi quod tue dispensationis instructio.
si olera radicesque palmarum agrestium non
sit dubium cibos hominibus ministrare. Quamuis
et sine aliquo sit herbarum alimentis non nostris usi
bus aptatum. cum idipsum uti nichilominus
lucro proficiat. ubique omnium seminum commo
ditas deputata sunt. Hec ergo expresso con
stat sermone quod dictum est. Germinet terra herbam
pabuli et semen seminans secundum genus. Recte in
quit. Sic enim et narrationis ordo consequenter
constabit. quia nec sibi quedam eorum uidentur repug
nare. et ueritas naturalis dispensationis im
plebitur. Primo enim est germen. deinde herba. post
pabuli successio. quam mox seminis perfectio
comitatur. Quomodo ergo cuncta que nascuntur e terra
seminaria esse sermo declarat. cum neque ca

qo de quibusdam que ex semine non nascuntur.

lamus neque gramen. neque mentha. neque crocus. neque alia plu
rima nascendi principium sortiuntur ex se
mine. Ad hec respondemus quod quedam illorum que

de diuisione et enascentium.

terra producit in radicibus et inferioribus continentur
uirtute optime. sic calami post recentia re
centia rursus aliam sobolem de radice
submittunt. et propaginem stirpis imperium por
recturi. hoc autem facere non solum calamus sed
et alia mille que de tellure nascentia
rediuiuam prolem in radice custodiunt.
Semen uero esse planum est quod unicuique na
scentium aut semen suppetit renouandi
generis. aut uis quedam seminaria sit ad
iuncta. Hoc est quod dicit secundum genus. Ita est calami pro
genies post olearum herbam ceteris. hec ex ca
lamo calamus alter similitudine cogna
tionis exoritur. et ita quod de propria generatione terra
produxit usque nunc posteritatis successione
seruat. Germinet terra. Respice quomodo
ex parua uoce exiguoque precepto breuissima
tellus arida sterilisque repente partu
riens et ad fetum fructiferationis impulsa

uelut quidam decoris exultans. omnia que
iussu celesti conceperat effundebat. Cu
pio itaque interius sensibus altius herere
cause miracula. ut unicuique rerum suis
temporibus nascentium genus inspectorum assi
teris. magnificam perpetuas memori
am conditoris. et autem omnia cum uideris
herbam feni uel florem. mox te adhuc ua
ne conditionis ymaginem recordatus
ysaie sapientis exemplar. quod omnis
caro tanquam fenum. et omnis gloria eius ut flos
feni. Iste uite hec breuitas minimum
quam gaudium et super rebus prosperis hyla
ritudo mortalium. congrue prius
a propheta comparata est. Videtur enim hodie quis
piam membris refectus facie robustus.
etate primeuus. fremens uiribus atque
impetu non ferendus. hic sequenti mox
die miserabilis inuenitur. dum aut se
nectute frangitur. aut langore tabescit.
Alter item spectaculum hic et maxime re
fert opibus facultatum. fultus obsequi
is susceptorum. amicorum simulatorum sti
patur agmine. necnon parasitorum et
assiduum adulatorum circumceptus excu
biis. a quibus omnibus procedens et redi
ens inuidiam cum uituperatione conquirit. Iste
est post hec morbum declinare conatur
diuiciis. Ciuilem quoque potentiam et ho
nores delatos a principibus gentium
regimina. militum magisteria. preco
nes honorifica uoce personantes ante
seipsum. fasciumque uectores. hinc et
in plebem terrores. grauissimum terrorem suppli
ciis ferentes. adde uerbera. proscriptiones.
exactiones iniectas. carceres. ex quibus
intollerabilis gloriatur formido subiectis.
Quid postea. uox una et febris accessio.
lateris dolor. pulmonisque suspiri
um. diuulsum ex hominibus duxit hominem
totaque eius scena de gente repente illa

tanta potentia velut cunctis tactu sopitum non est. Quamquam per tempus breve comparata florum imbecillitati similitudine gloriam humanae. Germinet terra herbam pabuli seminans semen secundum genus. Usque nunc igitur primae dispositionis est ordo nascentium. Germinatio est quando germinantia annuerit et aliquid de radice prorumpit vel crescit et germinis prius id germinare necesse est et postea herba fenum viride fit, atque ita in frugem natam stipula tam flavescere producit. Germinet terra herbam pabuli. Semen igitur cum ceciderit in solum et mediocritas humore fuerit et calore mollitum, mox gremio terrae semen germinatur, quodam sub inde genitiva fomenta suscipiens et venas ei sinum labando diffunditur, sparsisque minutissimis fibris, tumore stricte telluris nascendo prorumpit. Fundatumque iam firmius facile consurgit, tot nimio rursum calamos explicans quot dorsi radices extendit. Atque ita tenuitudo germinis tepefacta subdito vapore quo tractu caloris illapsus est per radices et terrae nutrimentis adhibetur, per se sui diffundit in culmum, producit in cortice, praeministrat in grana, porrigit in aristas, et hinc congregatione perfecta perfectam paulatim ad sui mensuram singula quaeque perveniunt. Sive sit triticum fuerit sive legumen sive olus sive arbustum, sufficienter instruere potest tuum sensum quo possis intueri sapientiam conditoris artificis. Quo tandem genibus quibus de stipula frumenti succingitur, ut crebris compaginibus alligati facilius valeat munimentis sustentare spicarum cum gravitudine maturitatis in ci-acre dorsum ceperint inclinari. Propterea calamus avenae totus vacuus habetur, quia nullum sic gerit pondus in capite. Triticum autem longe aliter munivit, cuius granum prudens ad modum locavit in thecis ut non diripiantur ab avibus. Hinc ideo et vallabitur aristas certa custodiae velut hastas apposuit, quibus aculeis minores bestiae repellantur. Quid loquar quod reticeam? tam copiosos respiciens thesauros creatoris, atque difficilis assertio meliorum, sed iactura non tollerabilis amissorum. Germinet terra herbam pabuli. Mox cum victualibus et perniciosa procedunt, id est cum tritico cicuta, cum reliquis seminibus elleborum et aconitum et mandragora et papaver. Quid ergo? pro-sita actione gratiarum sit munificentia conditoris accusemus cum de noxiis producere creaverit? minime considerantes illud quod non omnia propter escam sunt, verum dispensatio dapes tam prompte quam nove sunt. Unumquodque non eorum quae generata sunt habet propria ratione. Itaque taurini sanguinis haustus letifer habetur. Ideo animal ipsum fieri non oportuit aut penitus non videri, cuius utique labor ad varios nostrae vitae usus valde necessarius estimatur. Sed et quod sufficiat rationabilitas familiaris hominibus ad declinanda quae noxia sunt. Lesionibus et capescendis suppetit naturalis cavendi gratia, solo instinctu discernentibus lesionem tactus, et sinonis facultas posito est artis medicinae sollertia suppetit sanitatis explorans et vires frequentius experientia, malorum nobis effugia demonstrando. Difficile dicemus potius periculosa vitare. Neque enim est ociose aut inutiliter constitutum, cum et pastu nutriuntur etiam quibusque pecoribus aut pecudibus animalium nobis exstantibus solatia conferentur ad salutem. Sola cicutam sturni solent edere, cuius venenum per qualitatem sui corporis effugiunt. Tenuissima est enim ad iacentia corum cordi spiramina. Pius quia illa evenit vel digerant quam sumpserint, quia frigiditas ad eorum intestina

[Margin notes:] ex terre herba nascatur — de avena. Quod calamus avene vacuus est — de tritico — de aristis — non ignota natura herbarum — de sanguine tauri — Quare noxia sunt — de cicuta et veneno eius.

de cicuta et elleboro

de mandragora et sopno.

de cicuta et elleboro

conveniat. Cotidie et in usu est cicuta et el-
leborus. huius unius pestiferum natura fue-
runt quondam temperatione servitura. hec tamen non in ipsos se-
vivare dicuntur. Et mandragora est sopni-
fera medicamina opponi gravissimis mem-
brorum doloribus profutura. Quondam autem pacientiam
molestissimam vel excedi rabiem mitiga-
re. non nulli per elleborum diurna vicia corporum
extirpaverunt. Unde non putabis conditori crimen
obicere. immo poterit referendae sibi laudis au-
gmenta sortiri. Germinet terra. Quantam ergo
alimoniam sponte in foliis herbarum et radi-
cibus et seminibus invenit. Preceptum excultum et
diligentia conferri. quoque non continuo preceptum
fructum semenque produci. sed germinare prius
statuit et virere tellurem et tunc maturitate
maturare semen. in prima illa preceptione
documentum natura fieri: ad venturae sequentium.
Quid ergo si seminata terra producit. cum siliginem
tritici serentes. atrum plerumque colligimus. quod
non pertinet ad imitationem generis. sed infirmita-
tem quandam et langorem seminis fuisse dicimus.
Sic ut et frumentum quod adulatione nigrum
est. sicut experti possumus appellatione cognoscere. quod
nimietate frigoris exusta species et a-
lium semen et colorem transtulit et saporem. Si-
cut enim si ager fecundus extiterit et celi clementi-
a potiatur. mox ad pristinum schema re-
vertitur. Lolium vero et cetera adulterina grana que
zizania solet nuncupare scriptura. victu-
alibus admixta segetibus. non extrinsecus alium-
de gignuntur. sed ex sua propria nascuntur ori-
gine. horum consideratio illis ostendenda est qui
domini mandata subvertunt. et non sincere verbum
monitionis accipiunt. sed maligno magi-
sterio depravati audent seminibus ecclesie sa-
lubribus admiscere. vel morbi sui clandesti-
nam perniciem latentem mentibus integris ino-
lescant. hoc dominus perfectionem credentium vi-
tiis inimicis comparat ita dicens. Sicut
homo mittit sementem super terram et ille dormiat

de tritico quod mutetur colore

de zizania

insurgat nocte ac die. messis autem levatur
et revelescit ipso nesciente. Sponte enim terra fru-
ctificat: post semen. plenam spicam. Germinet terra
herbam. Igitur in brevissimo temporis momento ag-
minatim tellus concipiens verbum legem creatoris
implevit. pomis crescendi preceptum gradus mox
ad maturitatem que nascebantur evexit. Cer-
neres eo tempore saltus omnes herbarum viriditate
splendescere. campos autem turgidis messibus
coronatos in ymaginem quodammodo pe-
lagi fluctuantis spicarum motibus emu-
lari. Universa tunc semina et omnis holitorum
vel usui fructibus quicquid arbustivum vel se-
minativum est copiosis simul terra fruc-
tibus eminebat. Illa tunc erat dispendio
metuendi seminibus. non ignavia culp-
anda cultorum. non aerum intemperantia. non
ulli cause querela corruptelam frugibus
apportantis. non condempnato que fertilitatem
posset impedire terra. Postea enim delictum
extitit propter quod sumus addicti ut in sudore
nostri vultus panem manducaremus. Interea
hec precepit lignum nasci fructuosum fa-
ciens fructum cuius semen in semetipso est secundum genus
et similitudinem. Hoc igitur edicto et montis omnia
confestim nemora densabantur. arbores
ex quibus est saltuum consurgere. i. abies et cedrus
et cipressus et pinus. vel non frutices foliis ve-
stiebantur et frondibus virgulta. Sed que
et coronaria vocabantur. roseta dico
et mirteta et laureta. Sub uno temporis mo-
mento. cum ante non essent. simul cum sui proprietate
surgebant. alterutrum ab alterutro manifestissima
proprie discretum et certa designatione proditum.
Verumtamen illo tempore rosa sine spina fuit.
Sed postea pulcritudini eius adiuncta est ut vel-
ut voluptati sollicitudo contigua re-
misceretur. nobis peccati cuius gratia dumos et
vepres generare terra dampnata est. Quod et quo-
iubet ex ligno faciens fructum producere.
Sed in ista ligna vidimus. neque semen neque fruc-

de rosa.

tum seruitia. Ad hoc dicemus quod sunt
utili hora mandari memorie principa
liter in uere. Vnde in sequentibus sibi instar pate
fiet. Aut seminarias ex omnibus arborem autem
similem semini habent uirtutem. populus est uel
ulmus et salix et alie tales. fructum quod de
nullum uidentur afferre manifestum uel tenes sem
ligas artium scruteris inuenies. Subiectum est
earum foliis genus quod nuschum nuncupare
solent. hunc qui uocabulorum compositoribus operam
dederunt. hunc in seminis optimum. Illa eaque
de ramorum plantatione nascuntur ex seminis ipsi
quam plurimum radices fundunt. forsitan et
germine ille que de stirpe reddunt rationem quedam se
minis habent. Quas agricultores auul
sas reparandi causa genus pastinare consue
uerunt. Primo tamen uidimus arbores ille
digne memorari habentur. que nostram uitam suis
fructibus sustentantes. atque hominem nutrien
tes inuidiosam eis iacture dant fructus
libertatem. Sic et uitis que uinum generat leti
ficans cor hominis. et olea fructum ferens que
uultum exhilarat inunctum. Quanta alia te
similis eminebant urgente hiis producente
natura. Ita quod radix habet uinee memoria
sarmenta uirentia diffusa per terram. Scriptum quibus
pergam oritur quod fit labrusca. post hec uua. Ergo
uinea ponitur inspecta. recordationem tibi
nostre suggeram. Meminisse enim dominici sermonis
est. quo se dicit esse uitem. patrem uero cultorem.
Singulos autem nostrum qui per fidem inserti sumus
ecce sarmenta nuncupauit. prouocans nos
ad fructificationem copiosam. ne desidie acc
usati flammis contrudamur eternis. Vnique
non cessat animas hominum uitibus comparando. Sic
enim dicit: Vinea facta est dilecto in cornu pin
gui. Et item: Vineam plantaui et sepem circum
dedi. Animas utique indicans hominum quas celesti
uel mandatorum consepsit. apposita michi homini
angelorum custodia. sic scriptum est. Inmittit
angelus domini in circuitu timentium eum et eripiet eos. Deinde

uelut uallos quosdam quibus fulciremur ere
xit constitutis tercio. primo apostolos. secundo prophetas
tertio magistros. atque nos ex uetere scorum
suscitans in sublime prouexit. non odio passus est
uitem nostram humi iacere ne dignum cal
catoribus aliorum. Vult et nos tamquam primum gemin
que. et nos uelut quibusdam uiticulis laui
culis id est amplexibus caritatis alte
ros alteros primum quaque. diligentes se ipsum a
nimi semper ad superiora contendere. Si
miles effectos sarmentis que solent pau
latim conscendendo ad summos arborum uertices
peruenire. Itaque et nos fossione pari fo
ditur mens secularium depone curarum que
cordibus nostris onerosi graue configunt. Ergo qui
illecebras corporee uoluptatis abiecit
et exorabit ambitum glorie diuiciarum
que contempsit. tamquam fossionis cultam nitere
scens aspirare liberum tempus omni labe terre
ne grauitatis absoluta. Conuenit enim nos
superfluos uerborum minime luxuriantes
effluere id est non ostentatorie uiuere. nec ca
ptare decus laudis externe. sed fidelem nos
uero demonstrare cultori. bonorum operum
prestantes indolem. Tu autem sicut oliua fru
ctifera nulla te spe nudabis. sed semper hec tu si
dei uiridem conseruare gratiam. Ita enim uiuacitatem
te illi arboris et opulentiam fructuosam
uidebis imitari. si uberime misericordiam
omni tempore largiaris. Sed iam redeamus ad lec
tationem dispositionis artificis. Quanta tunc genera
exstitere lignorum. quedam fecunda sunt. alia pi
tibilia. non nulla nauibus fabricandis acco
moda. quedam fossis necta. Rursus in his
uarie extat ornatus. ex quibus et comperatum sue
stigio difficile habere et distincta singulorum. Nam
alia profundioribus. alia summis et leuibus
sunt annexa radicibus. alia in altum porre
cta singulique defixa stipitibus. alia humili
ora et de stirpibus suis occulos plures fundu
nt. et que in uertices se excelsi. earumque radi

de arboribus fructuosis

uiscus

de uinea

nota

de lignorum diuersitate

de radicibus arborum

ces multiplices et profundiores habent radicesque diffuse. Quas veluti fundamina quedam non iniuria existimes quibus moles superposita valeat sustentari. Quanta in diversitas in corticibus est. Quorum alii leves sunt et nitidi. Alii vero nodosi et asperi. Alii simplices cutis et multi congesti caducibus. Atque mirabilis senectutis et iuventutis humane similitudo reperitur in eis. Nam novellorum et pollentium vigore arborum adductus et tensus est cortex. Senescentium vero et rugosus et scabiosus. Huius quedam cum succisa fuerint amputata regerminant. Alia more cum truncantur arescunt, tamquam morte quadam excisionis iniuria preferendo. Multis sane probatum est quia cruste incise pini in glandiferum se transformant. Notum est et quadam diligentia cultorum curatas, nimirum penitus malicia caruisse. Nam mala punica que sunt acidiora et amaras amigdalas h in fert per se molliri, si iuxta radicem truncis earum terebratis tede cuneus per medium cardinis transferatur omnem molestiam saporis igitur mutatione dulcedinis exemptur. Ideo nullus hominum caligine malignitatis obfuscatur desperata salute desperet, sciens quod agricultura pomorum qualitates reducuntur in melius. Labor est spiritualis potens est omnium morborum superare nequitiam. Plane tantam in arborum fecunditatibus videmus esse distantiam quantam ne verbo quidem possumus explicare.

de corticis diversitate

de pomis et amigdalis

Nec est solum in alterno genere discretio fetuum omnium, sed in singulis et plurima diversitas invenitur. Siquidem aliud speciem masculi fructus aliud feminini cultores ferunt, quod ideo isti sollertia qui et palmas geminum esse sexum affirmant. Nam videre quando aspicias eos qui feminina vocant ramos suos proicere elevat admirare velut concubitum petens, nisi possit exercere admixtione corporis. Unde ingenio sunt agricole sublatos de masculo extros o-

de fructuum diversitate

culos feminine dant inserere. Et ita quasi coitu desiderant expleto consensi fecunditatis vehiculum plenum recipit ad statum. Hec de ficis quoque narrantur. Nam quidam plantas agrestes ortensibus narrantur apponere. Nonnulli et caprificum fructum domesticis alligant contendentes valitudinis causa quo possit germina sua retinere cadentia. Cuius rei videlicet figura monere nos creditur ut agrestium quorumque plurimique et ab alienis capere nos divinum documentum ad perfectionem quoque bonorum operum declaranda. Sic enim videris quempiam de gentibus aut hereticis ab ecclesia divina segregatum vita moribusque cultibus honestatum eniti debebis impensius, et studium tuum magis ac magis augere, quo possis accedere prope illam fructiferam ficum que de societate silvestrium vigore mutato fecundior vicia molestie fluxus inhibuit, subsidia vero vicine sterilitatis arripuit. Igitur si tanta ratio germinis est ut vix pauca per multis potuimus exponere, quis solum fructuum varietates schemata vel penetrat, et quanta in singulis habetur utilitas. Cum sint alie que sole decocta maturescunt, alie que tegumentorum presidio defensa plenescunt et quorum earum que molles fructus ferunt folia fortiora sunt sicut ficus. Quarum autem fructus durior habetur membranarum tectura tenerior est sicut nuces, que sicut utique propter imbecillitatem multo flagitat opem maioris auxilii. Nucibus autem lesionem facere potuisset densior opacitas foliorum. Pampinum et quasi venabiliter mirifica fortitate perfectus, vel una parte protegit aeris repellat iniuriam, per illam vero que pateat fomenta solum caloris excipiat. Nichil itaque fortuitum nichil irrationabile fecimus videmus. Est ineffabilis quedam mirandaque sapientia. Quae mens autem cuius facundia sufficiet comprehendere cuncta subtiliter et contemplari perpetrari valeat et discernere differentias singulorum vel latentium penitus secreta causarum, fer ri

de fructuum diversitate

de foliis

de ficu

de nuce

de pampino et vite

de humore

mari. Quid illud, ut unicus humor pabulum omnium radices attrahat, in officia diversa dispergitur: alius ipsam radicem nutriens, alius corticem, alius truncum, alius medullam? Et quod non solum sit qui nutriat, sed qui in palmites ramorum quoque eadem fundit materia. Quorum quanta sit in se differentia, quis potest explicare? Alia sunt lacrimas schini, aliae balsami lucentes, aliae quae in Aegyptiis Libycisque ferulis sudore emanant. Fama est quod electrum lacrima sit eadem ligni more lapidis obdurata.

de electro

Cui rei testimonio sunt surculi vel culices pretiosi, quae considentes in electro manantis suco, cum gelaverit, haeserunt. Toto decore qualitatibus unusquisque experiendo doctus fuerit, plenarie comprehendere non poterit. Quid item de ipso humore vitis vinum generat et olea oleum? Et non solum inmutabilis est, quia dulcis et pinguis efficitur, sed quia in ipsis frugibus multiplex admodum saporis mutatio commutatur. Alia est enim dulcedinis qualitas in uva, alia in malo, alia in ficu, alia in dactilo. Volo itaque adhuc enucleatius examinare negotium, quo labiorum sensui gustuique placidissimus videtur humor, cum in quibusdam pomis illata maturitate dulcescit, et in aliis acerbus fit et amarus, cum accesserit

de pomorum sapore

sensui per amaritudinem nimiam, cum se in absinthium vel in scamoniam diffuderit. Ingremus sit vel corneis vel cereceis pomis stipticus et durus efficitur. In terebintho autem vel nuce mollem recipit pinguedinemque substantiam. Sed cur longius prosequimur, cum in una eademque ficu in amarissimus sit humor in suco, in dulcissimus in fructu? Inuite autem fit acerbus et generatur suavis in uva matura. Colorum quoque quantitates dicas esse diversitates? Vinique florea ruta si quis perspexeris, videbis eundem liquorem quo puniceus hic, purpureus autem ille, candidus ille, aureus in alio, maiorem

de fici humore

quoque rursus odoris differentiam quam coloris ostendit. Sed iam sentio in sermonem immensa spatia contemplationis audita te protrahere, quam non victum ad necessitatem caturire redigere dies me protinus deficiet in agricultura nobis sapientiam exercitiorum comparatione pandente. Germinet terra lignum fructuosum faciens fructum. Mox ut preceptum datum est, iuga montium arborum eminentia crebrescebant. Quarum quaedam dispositae sunt in silvas exornare mortalium; nam mille pabula praebere pecudibus, aliae manducandi usibus aptabantur. Et ut in carptim dicam, quaeque nobis experientia rerum diuturna congessit undique negotia necessaria colligens, haec velocissima dispensatio conditoris ab initio futura prospiciens generari constituit. Sed tu cum videris domestica, silvestria, terrena, aquatilia, florea, maiorem recognosce per minima. Ita tamen ut admirationem rerum per dilectionem creatoris adicias inquirendo quemadmodum certa lignorum species esse virentia, in nullam quae vivunt hyberno rursus eorum quae semper virentia sunt quaedam solum folia mutare latentur, ut ipsa nunquam possint a propriis frondibus spoliari, sicut est oliva vel pinus. Alia sempiternis induta foliis esse percipis, ut palmam. Quibus ex principali germinatione preceptis usque ad extremum finem creditur concreta. Illud quoque considera quod arbores ea quae myricae nominantur, velut quidam ambigui generis est, quippe quae in minus locis humidioribus quam siccioribus delectantur. Propter quod Hieremias varios mores et mutabiles huic virgulto propheta comparat. Germinet terra. Igitur ista prima praeceptio coegit eam ut vires proprias quas habet singulis annorum curriculis ad informandum genera herbarum seminum lignorumque producere. Nam sic arbitror primo ictu poris vibris incitatur, curvatis spatiis gyros explicat tortuosos.

de diversitate lignorum et virentium

oliva

palma

de myrica

acutos que semel fundamine semper ipse
circumfert. Ita natura iussione ex priore dei mandato
sortita principium postmodum transit eundem donec
ad communem terminum finemque perveniat. Ad quem
nos quoque bonorum repleti fructibus perveniemus
ut plantati in domo domini floreamus
in aulam dei piissimi in christo ihesu. cui
gloria et honor sit semper et in secula seculorum a
men.

vi H Athleticorum certaminum spectatores
oportet dimicantium valitu
dini esse consortes. quod ab editoribus lu
dorum lustralium facile probatur. Qui con
gregatos in stadio nudato capite se
dere percipiunt. ut probatum videtur mihi ut ne ibi solum
spectator intersit unusquisque. sed et parti
ceps sudoris existat. Ita et nunc magnorum
atque atque excellentissimorum spectaculorum
conditorem et summe sapientie et ineffabilis
auditorem convenit afferre pre parte sua ad
contemplationem rei proposite mecumque pati
re laboris sui ut poterit. socium se ma
gis arbitrans astare quam iudicem. Ne forte
lateat vos veritatis inventio. et mea
culpa fiat cum auditoribus commune dispendium.
Quorsum hec dixerim? Quia ut proposita
nobis est disputatio de mundi compositione non ex se
culari sapientia nacta principium. sed ex hiis quibus
famulum suum moysen docuit deus. cum dominus
ipse non per figuram locutus est ad eum. Ergo ma
xime necesse est studiosissimos spec
tatores non inexercitato animo quibusdam interesse
presentibus. Itaque si quando sub serenitate noctur
na ineffabilem siderum plenitudinem aspe
xisti. credo te captum cogitationibus de rerum
omnium conditore quisnam iste. quis floribus huiusmodi
celum variavit. et quomodo in hiis que eveniunt
maior delectatione probatur utilitas. Si et inter
diu sobria mente discuciens contemplatus es
diurna miracula. per visibilia ut
nem eum qui hec invisibilibus reputasti omnino.

Promptus ad audiendum venisti. dig
num te demonstrans celebritate tanti huius
honestique spectaculi. Quare ergo faciam
quod solent hii qui urbium peregrinos
manu comprehensos ad destinata per
ducunt. ut vos ad occulta miracula
maxime huius civitatis. utpote nescios
introducam. In hac igitur urbe si
ta est antiqua patria nostra. ex qua
nos tradidit homicida dyabolus. suis
sollicitatos illecebris. hic conspici
ens primam hominis generationem
et mortem que nos subinde secuta
est. quam peperit peccatum. quod est primo
genitum vetusti demonis germen. Ibi
recognoscens hominem natum quidem
terrenum. sed opus esse manuum divina
rum. valitudine multum pecoribus
deteriorem. sed animantium aliorumque principem
constitutum. instrumentis naturalibus inbecillum.
sed ad celum ipsum operationis elatum. Si
hec didicerimus nos quoque ipsos reco
gnoscimus. deum conditorem adorabi
mus. domino serviemus. patrem
glorificabimus. benefactorem venerabimur.
actorem vite nostre presentis et future non ces
sabimus venerari. Qui per eas quas largitus est
nobis divitias. et earum fidem quas promisit o
stendere curat. et que ex proximo presentium illa
quoque que sperantur affirmat. Si enim temporalia sunt
hec. qualia sempiterna. et si visibilia tam bona
qualia que invisibilia. Si celi magnitudo men
suram humane mentis excedit. quis sempiternorum
sufficiet estimare. Si
corruptioni sol obnoxius tam bonus et magnus
est. in mobilitate velox. discursibus or
dinatus. huiusmodi gratia amplitudinem quam statu
ta rebus omnibus mediocritatem transgredi non queat. de sole
decorem autem nature velud oculus quidam perspicuus
ornamentum creature mundo prebens insaciabilis est
aspectio. qualis in plenitudine sol putabitur

esse iustitie. Si ergo iactura est hec
non uidere quantum dispendium patietur pec-
cator qui a luce priuatur. Et dixit deus
fiant luminaria in firmamento celi ad illu-
minandam terram et diuidant inter diem et noc-
tem. Celum scilicet et terra processerat. lux fac-
ta iam fuerat. separata dies a nocte dis-
creuerat. arida iam reuelata erat. aqua con-
gregata in congregationem sibi deputatam. terra fer-
tilis erat fructibus repleta. quippe que tot
herbarum milia germinauerat. et uariis plan-
tarum generibus habundabat. Sol autem non dum e-
rat et luna. ne principes utique prime lu-
minis eum uocarent. factorem eterna
nascentium qui deum nesciunt opinentur. Quo-
niam ergo si lux antecesserat. nunc ad illumina-
tionem sol diei constituitur. Primo quasi simo
nis nostri simplicitas ullius est risum
mouet si facundie uirtute non affectaui e-
legantiam. non possem sequi clausularum
non consueui ubertatem structas et eu-
phoniam pronuntiationis exquirere. Sed hone-
sta significatione uocis usque ducimus preponendam.
Aduerte itaque quod per nomen sufficienter
quod uoluit declarauit. per illuminationem enim
luminaria nominat. Quod utique non repugnat
his que de luce dicta sunt. Aliud enim luminis est pro-
ta. aliud a solarium corporum effectum est quod sit refect-
ullius progenitum lumen. Sicut enim aliud est
ignis aliud lucerna. ex quibus unum illustrandi
possidet aliud ministrandi causa luminis
his que eis indigent est factum. sic et mundus
simile illi et sincerissime luci prouehit eum
lis quedam luminaria ista subiecta sunt. Sed apo-
stolus quosdam luminaria nominat. Sed alia est uera
lux mundi. circuit infusione lustra-
ti sicut luminaria fiebant animabus huius qua-
litatem docentes et in his eas ignoran-
tie liberabant. Sicut sol iste uisibili
illo principali fulgore flammatur eius
cet. Et nulli uidatur incredibile quod dixi-

aliud esse luminis splendorem aliud esse
ipsum luminis corpus. Prior ut primo qui-
a que apposita sunt in duas partes diuiditur
id est in in recepticium et in ea que sibi con-
uenit qualitate. Sicut enim aliud est in aliis
candor et aliud ex quo candescit. sic illa que
dicta sunt distare a se quod non uniuntur. Sed creatoris
uirtute coniuncta sunt. Et non mihi dicas impossi-
bile est hec ab alterutro separari. Neque enim ego sepa-
rationem luminis a solario corpore comprehensibilem
mihi esse confirmo. Sed ex nostra opinatione
sola diuisibilia estimatur plane nutu
conditoris possunt a natura facile seiungi. Ve-
niet quod nobis impossibile putatur esse ardorem
solis a splendore discernere. Sed deus uolens
famulum suum mirifica uisione conuertere
sic apposuit flammam rubo ut solam uim
claritudinis eius deposita torriditate mon-
straret sicut et psalmista testatur dicens: Vox domini
intercidentis flammam ignis. Unum in retributionibus diluc-
tor quod inuita concrimur et quedam nos seccun-
dum parienda igitur esse naturam. cui lux ad
illuminandos deputabitur uisus. ardor autem
ad cremandos proficiet peccatores. Sed de lune
quoque passionibus facile credamus fidem capere
conditor. Decrescens enim non toto corpore prorsus
expenditur. Sed insertam sibi lucem in deponens
iterum recipiens creationis et diminutionis
speciem quedam nobis exhibet fantasias. Nam quod
senescente ea minime totum corpus
eius expenditur testimonio est quod uniuntur. Sed est
in aere libero nebulosisque carente ua-
poribus spectare lunam deficientem quando rotun-
da caliginosiorem cum sit ubi quando luce plena
est. Quam integram perfectamque conspicies magnitudinem
pre quo fulget. et non mihi dicas quod lux eius ad
uniuersa est quando minuitur quando obtinet solem
uicit. crescit autem cum ab eo discessit. Illa
non nobis sunt discutienda. apposituum est. sed grauiter aliud
esse eius corpus aliud causa luminis. tale quod grande naturam
solis intelligo. Qui obliqui tamen discrepare

Marginal notes:
Sol fact[us] p[ro]p[te]r ... na-
tura
in modum igne et lucerna
ole-
lumen et claritate differ[unt]
de igne quod diuidi potest et aliis ardor
de luna qualiter crescit et decrescit

quod differt sol a luna.

uidetur a luna. quod hic quidem susceptam semel insitamque sibi lucem minime deponit. Illa uero sepius exuta iterum tamque induta lumine facile potuit ex se et que de sole dicta sunt confirmare. Hec ergo luminaria statuta sunt dispensantia inter diem et noctem. Que si tamen ab alterna contrarietate distituit cum ut erga se comprehensibiliter herent. nulla quoque communitas tenebris possit esse cum luce. Quod est umbra in die hoc obscuritas habet in nocte. Sicut enim omnis umbra corporibus lumini obstantibus emittitur maneque tendens ad occasum. uespere uergens ad orientem meridianis horis ad partem septentrionis inclinatur. nox et ipsa retrorsum lucis radiis repercussa secedit. Cuius quod aliud intelligenda natura est quam mundi obumbratio. Sicut enim die lucido stante quempiam sub aurora sol mox umbris commutatur. sic obumbrato aere qui terre proximus est. nox efficitur. Et hoc quod dicitur Separauit deus inter lucem et tenebras. Nam fere semper obscuritas refugit lucis aduentum. quippe quibus ex prima creatione alienatis inter se natura est aptata obscuritas. Nunc autem solem percipimus spacia diurna peragere. lunam uero cum orbem suum compleuerit moderatricem noctis statuit. Peractaque diuisione inuicem sibi luminaria ista succedunt. Nam sole procedente luna si plena est statim ducitur ad occasum. cum autem sol casui suo metas posuit hec incipit exoriri. Sed si alia scemata minime spatio noctis lunare lumen exequat. non interest. proposite quoniam solum nobis illud asserentibus. quod quando perfecta est luna noctis obtinet principatum. pro suppara astra fulgore tranquillitatis illustrans. Et sint in signis inquit et temporibus et diebus et annis. Necessarias ergo uite humane sic longior usus docet. signorum notationes et obseruationes inuenies. si tamen non amplius eas quam oportet inquiras. Multa enim super futuris ymbribus possumus discere. Pluuia quoque de uaporibus terre motibusque uentorum. seu per partes uenientium seu generaliter uniuersos spirantium. et uel uiolenter an placide sint uenturi. Unum itaque ex demonstrationibus hic sol quod ostendit nobis dominus dicens: Futuram tempestatem cum celum cepit igneo rubore estuari. Nebulis enim subeuntibus offuscati radii rutilo sanguineoque colore coniunctur aeris ui densitate talem speciem nostris obtutibus exhibuere. quod non dum ui caloris expulsus sed exalantes subinde uapores et augmentis aquarum magis magisque crassat. crudelissimam tempestatem regionibus quibus uenerit glomerati intentant. Similiter fit quando hec luna circumflua. uel cum solem circumdederit aurea aqua uocatur: nimirum aquarum multitudinem aut uentorum fremitus futuros annuntiat. Uel cum uisi circa eam fuerint discernentes hii qui soles dicuntur nominantur preterea casus aliquos etherei tractus eminentie portendunt. sicut et uirge ille que iridis colore sub matutinis nubibus ostenduntur uehementes pluuias et procellas aut aliquam omnium perturbationem celi significant. Plurima enim indicia crescente uel senescente luna quicumque hec scire studuerint notasse dicuntur. asserentes quod aer terre proximus uariis pro lune schematibus qualitatibus uariatur. Nam cum fuerit tertia si gracilis et minime cornibus obtusis appareat serenitatem stabilem firmamque declarat. Si autem rubicunda pinguisque cornibus hec ymbres nimios australemque uiolentiam imminere. Horum ergo obseruatio quantum commoditatis impendat hominibus quis ignorat. Possunt enim nauigaturi intra portum retinere classem futura pericula preuidentes. Uiator item cauet effectus ex celi inclementia tranquillitatis tempore expectat. Agricoleque seminibus et plantis solitam diligentiam commodantes ex memoratis instructi signis oportunitatem congruam prestolantur. Sed quod solutiones? Sed quod soli et lune et stellis uidenda prodigia dominus predicauit dicens. Sol autem in tenebris et luna non dabit lucem suam. Uerum hec indicia huius

de umbra

de pluuia

de signo ymbrium

de colore lune et solis quod

de signo pluuie

quod aer per lunam mutatur

de luna tertia quod significat

in mundane conversationis. Sed illi qui ultra scientiam salutis suos conantur extendere ad rationem genesis humani cursum positi sermonis inflectunt ferre et vitam nostram de motu prudencie celestium. Propterea caldei notatores astrorum ad casus humanos asseruerunt pertinere. simpliciter que dictum scripture que ait in signis. non ad mutationem utique aeris vel temporum qualitatem. sed ad sortem vite consistentes humane. pro sibi videtur exponunt. dicentes que quorundam discurrentium syderum complexionem cum ad illas stellas que in zodiaco moventur circulo. sic vel tale ubi schema coegerint. certam genesim sorte perficere. Rursusque si aliter huiusmodi illarum fuerit omnia dicta componit dequibus non erit fortassis inutile si aperiende questionis gratia paulo superius repetita serie narrationis exordiar. Video autem non meum quod proprium. sed confutationis eorum suis utar eloquiis. ut hy qui errore preventi sunt remedia recepte lectionis accipiant. et ceteri munimen adversus similia parantur inveniant. Repertores igitur genesiacorum rationis diversitate temporis excepti quod eos de schematibus multa diffugiant. in angusta punctum temporis redegere mensuram. ut etiam minutissimo intervallo sicut dicit apostolus. In momento et puncto. magna sit inter genesim genesimque distantia. asserentes quod ille qui natus est in hoc puncto rex erit gentium princepsque populorum maximam que potentiam multasque divitias sortiturus. Ille autem qui in illo momento editus est mendicum et vagum fore cottidianique victus causa diversorum ianuas obiturum. Ideo namque circulum qui signifer appellatur in duodecim partibus diviserunt. quoniam sol. xxx. dies egredit duodecimum locum fore eius qui aplanes et merrabilis vocitatur. Et rursus unumquodque membrum partium terrenarum per spatia duodena deducunt. quorum singulas item portiones in alias .lx. distribuunt. eorumque .lx. sexagies portiones emittunt. Hi igitur nascentium genesim disputantes. videamus si possint hanc subtilitatem sub temporis divisione servare. Mox enim quis infans processerit ex utero speculari necesse est obstetricem quod dicat puer sit an puella quem natum. et expectat vagitum quo capiat perituri viventis indicium. Quanta vis dum hec aguntur sexagies dicas transisse momenta. Itaque manifestatur puer editus mathematico. Quanta dicamus elapsa esse puncta dum media responsa redduntur. Qui si contingit extra fores cubiculi stare eum qui nascentis horam colligere et visitari lectulum ut diligenter et sine intermissione ulla calculari possit cursus horarum sive diurni fuerint seu nocturni. Quantorum igitur sexagesimorum nusquam eo ipso tempore preterisse putabitur. Necesse est ut inveniatur stella que non solum in quarta parte duodecimi signi spatii. sed et in quo puncto duodecies divise portionis assistit. vel potius in quo momento sexagesimorum reperitur. in quibus diximus decem eorum sortem fuisse divisam. autem ut omnino vitas in quirat. in quo eorum sexagesimorum constituto. que a primis sexagesimis sunt separata. Cum igitur istam sic evidentiam et incomprehensibile temporis inventorem in singulis quibusque planetis fieri necessarium esse confirmant. ut agnoscatur qualem habitum gesserit ad universas erraticas stellas. vel qualem inter se schema habuerint cum nasceretur infantulus. Nam si hora non fuit sollicite custodita. contigit quod vel modice quod de illa subtilissima ratione mutari. perversus observatio tota confundit. Sunt quoque risu digni qui his inexplicabilibus discipline studiis vacaverunt. sed multo magis illi qui audiunt eos in hyatu tamquam scientes aliquid. Itaque solent eventus et effigies quoque predicere singulorum. declarantes illum crispo capillo futurum et lacertem. quoniam in ariete posita esset hora. talis est species est et animal. eique magne po

Marginal notes:

de signo mortis in luna

de effectu planetarum

genesiacos et stellas

zodiaco et motu sol

de opinione mathematicorum

de genitis sub signo sub ariete

tenue. qm principal est aries. providale
q; furtum et qstuosu. qm pecus istud sine
molestia depositam lanam facile resumit.
nullitate natam. Qui aut sb tauro creat
e. tyrannpnic erit et laborios ut q; t
uilis. taur e iugo colla sbmitte con
sueuit. Qui u signo scorpii nascitur
uulnific hr. ut pote silis illi. Qui a
sb hora lib fuit edit. iust efficitur
pp eqtate que sruat in libra. Qd hus
risibili fieri potuit. Aries g ex quo
gnsim mutuaris hoib. xii. ps he ce
li. inq si sol ostiterit et herya sig co
tingit. lib q; t taur. xii. portio sign
celi. Quo g principales inde cas as
sende uite mortaliu ditenis pecudi
bus nascetiu formas mites et dicis
munificu fore arietinu hoem. no
qr mor eimu ps illa celi pfecti est.
h qr nilis e ouis. Ortalis g nos plata di
gtate stellar. au poti suade conaris
p bestias mutas accomodare e osens.
Qsi d aialib assuptas mor ppetates
ht pol. ipe q; sbiacz ncitatib alieni.
qppe q nactus e ex qdrupedib causar
ducta pn. Si a dicis hoc ieptu esse
mlto illd pnutiabis ieptius. ut au
deres de hus reb assertiones affre
q nich nb cde uur hre. Uer h arga
illor sitia fiunt cassib aranearu.
iqb si culex ceciderit au musca tene
iugra. cu aut d fortorib aliqd icidit
ipm mox pmutat tertus prrupit i
ualidos. tam n usq; quaq; otenti s
h longinquis pdiuntt errantes. Na
res q i arbitrii nri potate l libtate
spointe. i. uirtutes et uicia. celestium
ncitatib applicant. Quib odicere
quaq risibile sit. tn qr pses hac se
dicione plapsi sut. ogruu in uid
n tasire silentio. A quib illd pnci
pale i loco h postulam agsce. si n di
eb singlis milies scemata muta
tur astror. Sep e mouint atq; disc
rut stelle q planete nont. Quaru
a celerib se uestigiis osequut. no nulle
tardi discrentes sb ead hora sepius
aspiciut se et abscodut maxie sane
ut hr igniti. ut illi dut si au stella
bona respexit au maligna nascete. fit
a psingq; ut eo tpr q bona stella pfuit
mathmatic n iuenies tpe edicte pp
ignorantia uni minutissimar quas
sup retulim portionu sb eacodmode
illu iace dsebat. ut ipor cogat uti
siuoib iqb e qd magna dmtia s;
maior he impietas. na maligoris
stelle cas neqtie ppe i suu trastuleruit
oditore. Quib si ex nata sbeet ipbi
tas oditor p fecto maligtatis extitit.
Si aut pposito facientes s pessime p
q a malia qdam putat arbitro suo fa
mulantia. absolutoq; et libo impetu ad
hoc q sibi libuit icitata. Un quanta
irroabilitas est. bonu malu ue no p
sua cuiq; digtate distingue. h ex loci
qlitate au respectu altius l optimu fi
ul pessimu. et cu paulp d schemate stel
la diuterit sue pcedr maligtatis ob
lita. Sz h qd hacten. Sane p singla mo
menta tpis u dut i aliu atq; aliu sche
ma transferunt. In hus itaq; tot tan
tar q; mutationu milib qntas cotti
die natalium regionu dcta scorum putan
da sit. Curg n singlis dieb principes pe
anr. au qr successio ap illos semp pa
tri custodit imperii. Qm nemo uz
eunte suor libor refert ad schema
stellar. qppe qb regnu n gnsis fato
h gnsis iure dbetur. Nones g ioathan
gnauit oziam et ioatha nat achaz
est. et tn nlls eor sub hora editionis

sub tauro.
sub scorpio
sub libra
de opinione astellatorum
contra mathematicos
1. ro
2. ro
3. ro

incurrit. Deinde si uitiorum uirtutumque principia non ex arbitrio nostro sed ex generis necessitate sortimur: superflui sunt ut uideo latores legum sequenda nobis uel fugienda mandantes. Superflui et iudices honestos laudibus exornantes. improbos suppliciis punientes. Insons namque censenda est homicide uel furis audacia. qui etsi cohibere manus a facinore maluissent: minime potuissent. propter ineuitabilem necessitatis inpulsum. Vani omnes artifices estimandi sunt. uite subsidia manuum labore querentes. Superuacaneus porro sudor agricolarum. quibus copie fructuum prosint et non operantibus habundare. Mercator et diues efficeretur in otio. cui uel noluit peculiam genesis apportasset. Christianorum uero spes que magna est sublata penitus intelligitur. quoniam frustra uel iusticia colitur uel dampnatur iniquitas. si omnino nichil ex sententia facere permittitur. Sed et quoniam genesiaca uis et districtio fatalis incubuit ullum locum preuenit exoratio diuini iudicii. Sed quod aduersus illos disseruisse sufficiat. Sed est aut nos prioribus sermonibus indigens. utpote minus sanitate pollentes. aut tempore patitur ulterius limitem disputationis extendi. Sed sermonem magis ad reliqua torqueamus. [F]iunt inquit in signa et temporibus et in annis. Diximus iam de signis. Tempora sane intelligamus esse partes quatuor anni uertentis. id est uer. estatem. autumpnum. hyemem. sibi inuicem succedendo uicissim plumiariorum dispositis cursibus temperantur. hyems enim fit in australibus sole regionibus commorante. nocturnaque opacitate circa clima quod nos habitamus spatio longiore ducente. Vnde fit ut aer terre primus frigidus efficiatur. omnisque nebulosi uapore conglomerati: pluuias et niues glaciesque perficiunt. Cum autem de meridiana plaga rediens sol medium orbem celi tenuerit: tunc diebus ac noctibus tempore equale distribuit. quantoque altius astra subuehitur: tanto magis paulatim componit temperiem. propter quod uer procedit cuius beneficio frutices arbores frondescunt. et animalia cuncta terrena seu aquatilia genitali calore stimulata propaginationem generis successionemque prolis extendunt. Cum se sol mox ad estiuam lineam conflectendo proximam tulisset arcthoa. dies nobis longiores efficiens. diutiusque commoratur in aere. propterque flagrantem reddit ac torridum tellurem uero perficit sicciorem. Vnde maturandis seminibus atque pomis facultas optata prestatur. eoque tempore sunt ardentiores et umbras meridianas faciunt breuiores. quoniam de alto nimis loco nostram respiciunt regionem. diesque maiores fiunt tunc quando breuiores sunt umbre. sicut econtrario dies parui sunt cum fiunt umbre longiores. Quod autem apud nos qui ethoscii nominantur id est alias umbras habentes in partes habitamus arcthoas ita contingit. Nam sunt quidam qui prime terrarum biduum singulis annis omni modo sine umbris sunt cum sub meridiano sole constiterint. Quos quidem sol quoniam ipsum uerticem ponit equalibus undique spatiis illuminat. in illa peruenit parte flecte sinit umbras. Illam et puteales aquas apud eos uix tenuissimum potest in altum de sole lumen excipere. propter quod eos quidam ascios id est exumbres appellant. Illi autem qui extra terras odoriferas habitant in utraque parte mutant umbras. Illam soli qui nostram uiuunt citra solis regionem aduersus austrum semper id est ad meridiem umbras extendunt emittere. Vnde et a quadam quibusdam artificii id est biumbres nominati sunt. Verum hec omnia sole ad partes boreas commeante proueniunt. Ex huius ergo considerandum est quantus radiorum feruor habeatur. et quantos hominibus causas efficiat. Post hec quoque tempus autumpnale

de uere

de estate
archtoa .i. septentrionalia.

de diuersitate habitantium.

de hyeme frigida et nubilosa

de autumpno

succedit, que frigoris ac caloris equales optinens portiones, sine molestia nos tradit adventui sequentis hyberni. Denuo vero sole ad australem regionem de aquilonis partibus remeante. Hec sunt vicissitudines temporum que solis discursibus famulantes vitam nostram dispensare creduntur. Et sint inquit in signis et in diebus. Non ut diem faceret sol, sed ut diei moderetur. Nam olim nox diesque antequam luminaria crearentur effecta sunt. Quod declarat dicens et psalmus: Posuit solem in potestate diei, lunam et stellas in potestate noctis. Quo igitur sol diei habet potestatem: qui lucem in se ipso circumferens: cum ad orbem quem nos habitamus accesserit solutis tenebris diem prestat. Non igitur fallitur quisquis diem vocitavit aerem istum solis radiis illustratum, et hanc diurni temporis esse mensuram quam in hemisperio ut opinantur quod super terram est commoratur. Sed et in annis inquit ista signa disposita sunt. Cum duodecies igitur spatia sui cursus luna peregit annum faciat unum. Tamen inserere se flagitat mensem ut diligenti horarum possit colligi perfecta concursio. Sic hebrei antiquitus observabant et grecorum vetustissimi. Annus autem solaris vocatur ordinatio solis de certo signo in eo rursus per semet ipsam se vestigia revolventis. Et fecit deus duo magna luminaria. Nuncupatio igitur magnorum duplex est quarum una intellectum habet absolutum; alia vero que respectu minoris illud quod est maius assignat, utputa magnum equum aut magnum bovem. Non est ex nimia immensitate suorum corporum, sed ex comparatione alterius testimonium idoneum sortiuntur. Que igitur nunc sunt super magnorum appellatione dicamus. Sed pore sine dubio sunt tamquam minora maioribus conferentes velut formicam aut quedam alia non parvum maximorum collatione

postpositum? An potius quia ingenti forma sunt, idcirco luminaria magna dicuntur? Magis opinor ita decere intelligi. Non enim quia maiora sunt aliis stellis magna nuncupantur, sed quia tanta amplitudo est orbis illorum ut fulgore quo eruperit irradiat aerem totum sufficienter illuminet, et usque porrecta terras omnes mariaque contingat. Qui cum in qualibet poli parte vel oriendo vel occidendo constiterit cunctorum mortalium visibus equaliter apparescit. Cuius magnitudo certissimum habet documentum quod si ipsorum luminarium conspectus latitudo terre quanta sit assignetur ut plures sol et luna vel minorum comprehendi valeant vel maiorum. Nam semper ea que eminus posita sunt exigua nostris putantur obtutibus, cum vero vicini venerimus, magnitudinem eorum quanta sit facile invenimus. Sol autem nulli vicinior vel longinquior asseritur esse vel propior, ita quod ex omni parte que habitata sunt equali lance respectat quibusque indi atque britanni similiter intuentur. Neque vergens in occasum habitantibus in oriente de sua quicquam magnitudine sentitur amittere, nec in occidente positis minor apparet exoriens. Sed neque cum medium celi tenet axem utrisque lateris inmutat aspectum. Non te igitur bruta sensus contemplata decipiat, neque cubitalis visentibus orbis suus putatur esse; re vera talis haberi putandus est. Semper est coherens solet in intervallorum tactum rerum pluralitas spatiorum acies quoque oculorum inficit spatii longitudinem non assequi intuendo; sed tamquam deficiens expenditur et magis estimatur quam visu ea que eminus attingit; et non per semet ipsa tenuitatem res parvas estimat esse quam magnas in imbecillitatem vero suam huius quod conspicit ascribendo. Pro certo igitur fallitur optutus et iudicium fidele non habet. Recordare namque infirmitatem propriam et ex te ipso capies

de magnitudine luminarium

ad dies dicitur

de anno lunari

de sole quod eque distat

de anno solari

de sole

de magnitudine

eorum que dicta sunt argumenta. Itaque si quando
ex alto montis uertice subiectam camporum
planiciem respexisti. nunc iuga
boum tamquam formicas uel aratores eorum for
micis similes iudicasti. Nunc homo et
dum in excelsa specula locatus oculos in pe
lagus contulisti. quales tibi uidebantur insule.
nonne columbarum pusillimarum tamquam fantasiam
quondam prohibebant. Dum naues ingen
tes uelis tumentibus candidis perspecte
procul nigre putabantur. ob hoc uidelicet quod sic

... decipitur

ut dicitur oculorum aeris distinctione tenu
atus. non sufficit comprehendere plenius
que uisentur. Illam et rupium maximarum
in altum cauatarum rotunda plena pu
tatur aspectio. dum eminentibus undique mar
ginibus occupata. medium cauationis
secum situatur uisio deficiens attinge
re. Ita non corporum schemata qualia sunt ad ui
tum intuitus. qui et teretes esse turres que quadra
te sunt opinatur. Certum est ergo quod prolixi
oribus interuallis non diffinitam sed confusam
corporum capimus uisionem. Sic et ma
gna luminaria secundum scripture testimonium
in simpliciora sed quia enuntiantur. Sed illud quo
que magnitudinis eorum sit probabile do
cumentum. quia cum sint infinite
numero stelle. fulgor tamen qui procedit ex
eis non potest nocturnam scindere densita
tem. Sol autem fusa per mundum luce non in

sole quod est di...

cum uisus fuerit. sed et cum uenire speratur
antequam terras illuminet obscuritatem
noctis infringit. et superat astra
candore. aereque tepe primum frigo
re nebulisque concretum dissoluit ac di
scutit. et que matutinum eueniunt humor
roscidus quam serenum est generatur. Tellus
autem cum sit ampla nimium quomodo sub u
no temporis momento poterat radiis tota
lustrari. nisi de maximo solis orbe lux
ei largissima proueniret. Hinc nunc

sole

sapientiam conditoris aduerte quod immen
sitati eius mediocrem uim feruoris
adhibuit. ut nec ardor inmoderatus terram possit
exurere. nec infructuosam eam congelatio
penuria caloris efficeret. Huius uero consen
tanea de luna quoque intelligitur. cuius corpus cum sit

de luna

lucidum non tamen sua magnitudo conspicua est.
Sed nunc perfecta uidetur in globo. et semiplena
sed et minuta monstratur. de certisque suum
gemina parte designat. alio latere dep
rehenditur esse tenebrosa cum crescit. et
alio cum senescit. Ratio sane certior est
declarans dispensationem artificis per
quam lune uarietas nature nostre nobis exem
plum subicit. eo quod nichil in rebus humanis
perseuerabile diurnumque consistit. Sed ea que
de nichilo producuntur ad aliquid et adolescunt
ad summamque mensuram fuerint etatis euec
ta. paulatim tabescentia dissoluuntur.
Sed et lunaris consideratione docemur aduertere res
mortales. et mutabilitates illarum co
gitatione capientes caueamus deberi. ne in
rebus elati secundis afficeremur superbia uel in
solentia. Nec confidamus temporali potentie. non
opibus nec diuiciis que nimis incertes ex
altemur. sed cupiditatem carnis castigemus
que maris terre instabilis. et diligentiam po
tius anime tribuamus semper. cuius bonum ma
net immobile. Quod si te forsitan luna
contristat. sensim deposita luce deficiens.
plus te anima debebit afficere que honore que
ex diuina uirtute percepit amittit in tempe
rantie uitio. numquam firmum propositum
suum seruans. sed assidue se uertens uel pro se nul
lis constantie fulta repagulis. Re enim
uera sed per ubium sui uoce luna mutatur
Sp iuor et quod et animalibus candis ceterisque
omnibus que terra producit non parua confer
et lune mutatione sortio. alio namque
cum perfecta est et alio cum decrescit. eorum
corpora disponuntur. Modo enim laxio

uel parua. de lune effectu

de carnibȝ et luna.

It. de lune uirtute

ra uir̄ et uacua cū senescat· m̄ inte
gra et repleta cū crescat· q̃m humore
quedā cū calore p̄mixtū intrīsecus his
latius infūdit. Q̄ ita ēē demonstrānt
hij q̄ sudāt dormiētes· lucēte lun̄
p̄q̃ surrexerīt· inuenīut capita
sua largissimo rore madentia.
Sȝ et recentes carnes si sub luna ia
cuerint· fluida mox putredīe cor
rūpūtur. Idq̄ȝ signat pecorū cerebra.
uł et uiscera marinor̄ aīaliū q̄ sūt
humectiora· si nō arbor̄ medulle. Q̄
d̄ utiq̄ȝ nisi satis uirtute sufficēet ad suā lu
na redigē q̄litatē· n̄ amplitudīe uirtu
tis excellēt· s scripture testimoniū.
Sȝ et aeris motus his d̄ ipsis cōmu
tatōib̄ cōtinet. sic lune nouitas at
testatur. Que ex longa p̄rimq̄ȝ serenita
te subito ymbrium glomeratiōes et p̄
turbatiōes excuscitat· siue uentor̄. Stri
tum q̄ȝ meat refluus hij indicat·
uł et reciprocatio syrtium aq̄ nimie
habitatr oceano· q̄s plune schemati
bȝ cōcitari locor̄ accole prodiderūt·
Euripi q̄ sūt itīq̄ȝ p̄te q̄ppe leniter
fluenta sūt ceteris reliq̄s omni tp̄r̄ so
liti sūt. Cū ū luna nascit̄· nullomō
potest qesce sȝ uehementi feruore sp̄
exestuat· donec luna rursus appeat
sedatiōem cōmotis fluminib̄ allatura.
Siłr occiduū mare crebros accessus
pati et recessus. Modo adducēs lito
ra fluctib̄· m̄ destituēs· ita uelut
q̄bȝdā suspiramīb̄ retro subducitur·
et itm̄ exundat temporib̄. hȝ d̄isse
rui, ex p̄rimodā magnitudinē luminari
um. lt q̄ȝ a nec ad unā sillam otio
sum q̄dem ēē potest spiritaliū p̄cep
tor̄· cū circa nichil d̄lectiorib̄ sermo
depreserit. Multa ē sup amplitudi
nem uł interuallū solis aut lune

reperire potius cogitando· qui non
desidiose effectōes eor̄ uirtutesq̄ȝ dis
quirit. Quaobrē oȝ acc̄are suam
q̄sq̄ȝ p̄ imbecillitatē uł nō magnificen
tiā creature ub humanis metiri
posse credatur. Sȝ ex paucis q̄ dcā sūt
cōsidari q̄t certa et certa sit alia q̄ p̄
tinēt. Nō g uelocius lunā sȝ roteā
p̄ estimare. q̄ ualidi q̄ aspectu ad
inuētōem uali uirtutis accedē. Fabule
g aniles atq̄ȝ risibiles ubi pereb
erūt ex magicis cāmib̄ luna sedi
bus euocata p̄prijs· d̄ducat̄ ad terram.
Primo q̄d quō potest ui cāntiū sub
moui quā ipse firmauit altissimus.
Uiū q̄s locus eam suscipit descēdēte·
uis tñ ex puis indiciās magnitudi
nis ei accipe documētū· Ciuitates
g q̄ in orbe terrar̄ posite sūt lōgis a se
spatiis disiūgūtur· harū platee q̄ ad
p̄te respiciūt orientis eq̄liter oms
lunare lumē accipiūt· his g cun
ctis ipsa luna uidet̄ solos ex eos q̄
aduersus eam positi sūt angi portus
plustrare· eos autē q̄ latitudinē illius ex
cedūt· ut pote ex transuerso uenientes·
nullo m̄ uisitare. Q̄ et lucerna domi
declarat· Quā si p̄ses circūsteterint
umbra illor̄ q̄ corā fuerint recta por
rigitur· reliquor̄ ū in utraq̄ȝ flectit̄ p̄te.
sta ū immensitate et latitudine luna
re corpus excellēt nūq̄ oīs similr attin
geret. Nam cū d̄ solsticialib̄ exoritur
p̄tib̄ eos q̄ septemtrionalis axis habi
tant frigidam regionē eq̄lr illu
minat· et illos q̄ inferiorib̄ meridia
ne plage sol sub zona usant estiua
uastitudine cōplectēs certissimū p̄be
tur magnitudinis p̄stat indiciū· Q̄s
g contradicē potest assensus nō ēē corpus
immensum· cū p̄tor tātaq̄ȝ terrar̄ interuē

vij.

yalla tendatur. De magnitudine
quoque solis et lunae hactenus. Quivis nobis
praestitit intellectum ut ex minimis ea-
tenus rebus infinitam sapientiam cognoscamus
artificis praestantis. Et si maioribus non ma-
ximas cogitationes de conditore peperere,
quamquam eius comparatione sol et luna cedant
formicarum habere mensuram. Et ideo licet digna
non sint vel exhibeant divinae magnitudi-
nis comparatione capiatur: pulvis tamen quibusdam
caliginosis quoque parabilis videtur esse.
Sicut enim nunquam animalia minora perhi-
bas solem conferre ingentibus. Nec vero contenti
sumus serie narrationum, me vero gratias
agentem quam tamen hoc pusillum sermonis exi-
gui munus attribuit nobis vel largitorem
spiritualis alimoniae praedicantibus. qui vos
velut ordeaceo pane, id est nostrae vocis te-
nuitate cibavit in ipso ieiunii, peractoque tempo-
re praecatu cum fidei porticum praestans
nobis revelationem. cui est gloria Christo Ihesu nunc
et semper et in saecula saeculorum. Amen.

vij. Et dixit Deus: Eiciant aquae
reptilia animarum vivarum et vola-
tilia volantia sub firmamento caeli. P-
ost luminarium formationem aquae replentur
animalibus vel exornantur. Videlicet enim terra
est iam dudum de propriis germinationibus congruum
decus acceperat. caelum quoque stellarum flore as-
surpserat et velut geminis oculis id est
coniunctione maximorum luminum fuerat
venustatum. Reliquum erat vel aquis et fa-
miliaris decorem redderetur. Venit praecep-
tio. Confestim quoque lacus et fluvii quoque genera-
lis naturae proficiebant ubi mihi. Mare quoque
diversorum natantium fetu se complevit. ut
caenosae paludes vadosaque stagna o-
tiosam sterilitatem minime vim generandi
tenuerint. Ranae enim et musce culi-
cesque tamen sine dubio pullularent. Nam
ea que modo videntur tamen factorum faciunt
documentum. Ita omnis aqua conge-
batur opificibus servisse praeceptis.
Nam quorum genera conspicimus sufficit expli-
care eorum mox vitam vegetam mo-
bilemque intimavit ineffabilis et magnifi-
ca dei virtus. Similisque praeceptionem quae data
est aquis oportunitas vivificationis
insequitur. Eiciant aquae reptilia animarum
vivarum. Nunc primum animalia spirantia
sensusque capacia generantur. ut potentialem
discendique nacta virtutem. Non tamen continuo
animantia sunt intelligenda. Et ideo dicit: Ei-
ciant reptilia. Omne enim genus natantium, sive
quod summis fluctibus inferatur sive quod in
altis gurgitibus diversatur, profecto nomen rep-
tandi sortitum est dum per aquarum corpus tra-
hitur. Quamvis et pedibus non nulla nitan-
tur et gressibus et licet multa de illis inveni-
antur ambigua. sicut vituli marini
et crocodilli et ranae et cancri. cum eis similis
precipuum natatus. Ideo eiciant aquae repti-
lia. In his enim brevissimis sermonibus omnia
genera continentur. Quid est non comprehensum est prec-
pto creature suum illa? Diversa quae catulos
pariunt, id est vitulos marinos et testu-
dines et delphines et his similia. sive
ovifica nominavimus, quae sunt paene genera pi-
scium. Et vox quidem praeceptionis exigua est
audita. non vox sed potius momentum sonuit et impe-
tus voluntatis. Intellectus vero eius tam mul-
tiplex fuit quam tempora piscium in se potest
esse distinctio. Quos omnes sub assequi non mi-
nus impossibile est quam si undarum numerum desi-
gnare coneris. vel quot amphoras
habeat pelagus explicare. Eiciant aquae rep-
tilia. In his sunt crepi, litorei, altivagi, pe-
trei, gregales, belluini, immanes, mi-
nutique pisces sub eadem virtute praece-
pti tam maximi quam minimi continentur.
Itaque cum diceret Eiciant aquae, demonstravit quanta
sit natantium cum aquis cognatio. Utique si

paulisp adt'ram fuint ducti
deficiunt. Nec ē suppetit illis spira
men quo possint auras uitales
capere. Nā sic t'renis aīantib' dat'
ē aer. sic piscib' aq̄. Ratio manifa ē.
q' nb' iı adiacet rar' ᷤ patul' pul
mo. q̄ p distinctionem p'toris aerē
trahens īt'iorē calorem uētilādo
ōtēpat. Ill' aūt fauciū interceptio ō
plicabilis in suscipiens in diffudēs
aq̄. respirādi expl' effcty. est ᷤ p
pria sors piscib' ppaq: nā ᷤ cib' dif
ferens ē taq: uiuēdi ōditio. ppt'ea
nich de aq̄tis mansuescit. n̄ patit'
hoīnū manib' seqtrectari. Liciat
aq̄. rep. a. uiuar. Unicuiq: gn̄is
origine uelud qdā semi p'cep educi.
Nā multitudinē p'mod suau ī sobtē.
qn̄ eos cresc'e multiplicariq: ncc'e ē.
Itaq: alt'ius gn̄is st q̄ testudines no
mināt'. sic conche. pectines ᷤ cocle
marine. ac diūsor' ostreor' milia.
ᷤ alt'i ea q̄ mollestina noānt'. i. ta
stachi. cuni. ᷤ hui' p'xima. aliud q:
ḡe illor' illor' q̄ gce malachia nōn
tur. i. quor' caro tenerior hē ᷤ la
xior. sicut st sepie ᷤ polipodes ᷤ his
silia. In hus tm̄ mag' diffa ē. Dra
cones ē ᷤ murene ᷤ anguille q̄ īce
nosis fluuiis paludibq: nascunt'.
uenenosis pō s'pentib' q̄ piscib' p
natē silitudīe copulāt'. Aliud ē ḡe
ouificor'. ᷤ aliud catuligenor'. Faciu
ā catulos mustela ᷤ asellus ᷤ omīa
que sin squamis st q̄ salatia greci
noānt'. Sz ᷤ belluar' ps maria et
delphini. ᷤ foce catulos pariunt. Q
filios suos recent' editos. cū ex aliq̄
causa t'riti fuint. ōnuo sb lapsos
in utm p'tegē ac fouere narrant'.
Liciat aq̄. rep. sc' g'. suū. Aliud genus

est inmaniū. ᷤ aliud minutor' pi
sciū. Et inhus ip'is multe diffē pro
gn̄is q̄litate diuise st q̄b' ᷤ uocabla
ppa st ᷤ alimita discta ᷤ magtudo
membro. ᷤ diūsa int' se spē sepant'.
Quis g' ymnor' speclator tātor' nob
potit explicare distāciā. Qm̄q̄ eos
asserant ōspitis pisciū marior' q̄gi
bus n̄ solū gen' s; ᷤ num posse signare.
Qs ā nb eor' artificiū q̄ ī litorib' hitā
tes ᷤ ī marinis diūsorys senescen
tes. noticiā sbtilr ualeb' patefacere
singlor'. Alios ē pisces nouūt hij q̄
ī mare piscant' incole ᷤ alios mau
risij piscatores. Sz omīs tā tenue q̄
maiores sint' p p'ceptio ᷤ ineffabilis
ut' illa p'dix'. ō ag' est ul' uiuendi
diūsitas. nimia ᷤ ī cuiq: successiōe
discretio. Multi pisciū n̄ icubāt suis
ouis sic aues. n̄ nidos edificāt. n̄ cū
labore ppos natos enutriūt. S; aq̄ susci
piens ouū fac' al' mare q: ī singlis
gn̄ib' imutabil' ad aliā n̄; ōfusaq:
p'genies. aut sic mixtor' t'restiū tali
tuū mārī stirpē adult'ina corru
pit admixtio. Null' pisciū ex pte di
midia dentib' ē armat'. sic oues ēē
uidem' ᷤ boues. n̄ rumīat pisci
um q̄sq̄ ppt' escam ut qdā p'dide
runt. Cuncti u pisces acutissima
dentiū acie ōdensant'. ū n̄ esca di
utī ore sbacta diffluerer. q̄ nisi
discepta celit' uto tradet'. facile
minuta sparget' a fluctib'. Victus
u alii alius sc'dm g' aptat' ē. Nā ēti limo
alūt' n̄ nlli herbis q̄ ī aq̄ nascunt'.
q̄ ōtēti st. plimiā deuorōe satiāt'
alt'ior'. Semp q̄ minor ē ap' eos
maiori fit cibus. ᷤ siq̄n ōtigit q̄ mi
nor ē ōcipat morsu ualidioris assu
mi tunū. utq: ī aluū p'terioris in

ī dicū ᷤ alios q̄ pelag' ī mari
egyptiū. alios ᷤ sciut ī insulas

iciatur. Quid vero nos homines aliud quod aga-
mus dum inferiores potencia premimus
aliud quid distat a pisce ille novissimo
uir qui diuiciarum amore flammatus
et captus inopes inexpletis hyatibus
ipse rapacitatis absorbuit. Alter etiam
pauperis vi sublata retentabit. Hic mi-
nus actoribus conuenientum tui fecisti
patrimonii portionem. Atque ita iniusto
iniustior extitisti et raptore rapacior.
Caveto ergo ne te idem qui piscem eventus excipi-
at. id est hamus vel rete vel cestum. Nam nos quos
necesse est nefandis facinoribus ignatos
suprema supplicia non vitare. Parva et in-
becillibus animalibus sub esse dolos et insi-
dias a malo te callidorum fraudes effu-
gere. Ferunt namque cancrum ostree car-
nem concupiscere. cuius captio difficilis illi est
propter opimitatem testarum. quarum fortitudine
carnes eius natura consepsit. Unde et testicorta
noa. Sed quia semper concaua: facile est ne in-
teriores partes complicare defendit. et ob hoc
irrita impugnantis aggressio. Quid ergo
molitur aduersarius? Cum uidit in apricis lo-
cis ostream se libenter sub sole pandere
et minutum tenens calculum ei lateri
se opponit. cuius abiecto negatur sua tegi-
mina concludere. atque quem efficere uirtute non
ualuerat: astucia potuit impetrare. Hec igitur
malicia eorum quibus nec ratio nec uox suppe-
ditat ulla. Sed ego te cupio lactura
machinamenta cancri contemplatum ab-
stinere a lesionibus proximorum. Talis est qui sub do-
loso animo pergit ad fratrem vel propinquorum bo-
na deuastat vel quia alienis calamitatibus
oblectatur. Quapropter desine uituperatos e-
mulari. Paupertas est que necessitate ma-
ximis opibus et sapiencie prefertur. Itaque non
perfido calliditate fraudulenti furacis-
que polipodis qui cum ad saxum porrectis
crinibus amplexerat illi assimulat dolo

rem. Multique pisces illuc imprudenter
adlapsi uelud ad petram simpliciter se tra-
hentes decipiuntur. facilem sui captio-
nem magis prius exhibentes. Ta-
les sunt qui simulantibus obsequentes assidue
mentis uarietate mutantur. non in uno pro-
posito perdurantes. alios atque alios se
demonstrant. pudiciciam cum castis. luxu-
riam cum libidinosis exercentes. id est
omnino vero cuiusque mentis fiunt ita propositos ap-
tantes mores. Quos uitare difficile
est propter nequiciam que similitudine latet offi-
cii. Huiusmodi homines lupos raptores ap-
pellant. uestitu se simplices oues esse
fingentes. Fuge ergo huiusmodi morum vari-
etatem et sectare potius ueritatis simplicitatem.
innocentiam. quoniam et uipera uana est propter quod
eam dominus uentre serpere condempnauit
fulcris nichil habet fictum sicut Job. Ipse dominus
inhabitare faciet unius moris in domo. Hoc
mare magnum et spaciosum. illic reptilia quorum non
est numerus. animalia pusilla et magna. Sed tamen est
in hiis sapiens quedam et moderata disposi-
cio. Non ergo totos pisces debemus arguere. sed et
cetos quoque laudare atque imitari. Nam ui-
de singula genera quid regiones sibi deti-
nent deputatas nullique alteri fines occu-
pant. sed suis quisque sedibus est contenti. Certe
nemo illis agri mensor hereditatem de se-
denda distribuit. nec murorum circumseptione
signauit. nec terminos posuit obseruandos.
sed omnibus utilitas in commune collata est. hic
terminus fixus est cuius piscium generi nutritur. Alter
alium et quis habundat loco mutuis terminis
sunt tamen alius non quia aliquibus moncium iu-
gis asperimis secernuntur: aut fluuiorum
impositas obiectibus arceantur. attamen
tu. sed lex nature singulis exhibitur prius quam ut
cuique postulat quod necessum est impendere
cunctos obseruatione sue sanctionis
adiunxit. Sed nos tales non sumus. Nam

et maiorum nostrorum fines audacter excedimus
et aliena iura mutilamus. Sciunt ma-
rini ceti concessum sibi a natura domicili-
um quod extimus pelagi situs est propterea cun-
ctis penitus insulis terre immunis ubique
innavigabile penitus habetur. Nam neque sit vel
historia referente compertum est ut pote ne-
mine in confidente transitum quibus in loco
memorate belue que sunt instar montium
commorantur vel urbibus aliquibus vel insulis
infestantes. Ita singula genera in stationibus
a natura sibi datis velut in regionibus ceteram
latere tempus in colere coguntur. Ceteros pisces
quidem communi quodam decreto cibum ad exteriora
diripi labore peregrinationis arripiunt
similique omnes tamquam signo dato ad lon-
ginquas discedunt. Nam cum fetandi ceperit
tempus urgere alii ex alio sinu natantes legi-
bus excitati propterea quodem mox ad partes pela-
gi borealis intendunt. Quos in revertendo
cum videris densissima glomeratione confertos
torrentem violentissimum putabis efflu-
ere per pontum deiectus ad mare commean-
tes Euxinum. Quis igitur eos exagitat? que im-
peratoris auctoritas? que edicta proposita sta-
tutum illis annuntiant? Qui sunt duces eorum?
Nonne vides ordinationem divinam cuncta
complentem et per hec in parva diffusam? Pisces
igitur dei legibus non repugnant et homines doctri-
nam minime recipiunt salutarem.
Non spernas pisces quia muti sunt et irrationales
sed verere potius ne et illis irrationabilior esti-
meris preceptoribus creatoris obsistens.
Ausculta pisces quantum vocem quidem emit-
tunt. Illam enim eius significatoribus facti vide-
tur quia pro inmortalitate generis deside-
rabile peregrinationem subire coguntur. Hii non
utuntur suis sermonibus sed habent legem
nature fortiter illis herentem et que sunt agenda
illis insinuantem. Pergamus inquiunt ad bore-
num pelagus. dulcior est ceteris equoribus
est eius aqua quoniam brevi tempore sol ibidem
commoratur non totas per eius radius potabiles
exurit undas. Nam dulcioribus aquis et ma-
rina animalia delectantur. Unde procul a pela-
go venientes pisces per fluvios sepe cer-
nuntur ascendere. Propterea pontum libenti ex-
petunt quam sinus alios quia magis oportunum est
eis ad edenda fovendaque progenie. Que
cum sufficienter destinata peregerint cat-
vatim cuncti simul revertuntur ad propria. Que
autem sit causa tacitus audiamus. Causa humile
vero est ac strictum pelagus et diversum et ob hoc
ex ponti violentie commotionibusque ventorum que
tempestatibus exortis summis fluctibus in-
secatur. Sed et frigidum hyemali tempore ut-
pote multis ac maximis amnibus re-
pletum. Quapropter cum fruitur estivis ponti in-
sulis rursum asperitate succedentis hy-
berni destituti in altiora maris loca
que sunt tranquilliora se conferunt. Spectavi
hec ego et admiratus sum dei sapientiam quia
irrationabiles animantes providi custodesque
salutis sunt et prospere et intelligunt quod sit con-
veniens quod adversum. Nos igitur quid dicemus
qui sumus ratione honestati et permissionibus
invitati spiritualibus eruditi piscibus irratio-
nabilius nostra negotia disponentes? Hic
illis est studium scientie sit futurorum, nos autem
infidelitate futuri seculi desperati nostram
vitam peragimus fedissimos et illicitas vo-
luptates ex prudentia. Pisces igitur tot ma-
ris intervalla transierunt ut possint invenire
quod utile est. Quid tandem tu dicturus es
huius coherentem desidiam que negligere prin-
ceps est? consulibus igitur dignoratia carent.
Natalis est ubi vita insita est vel in appetenda
bonorum familiaritatem vel in declinanda
noxiorum lesione. Itaque non recedam ab ex-
emplis animalium marinorum quoniam hec
nobis mirando proposuimus. Audivi igitur quen-
dam de litoreis habitatoribus quia ma-

referentem quia marinum echinum cum
sit vilissimum ac contemptibilis fit index
saepe navigantibus futurae serenitatis
vel hiemis. Nam cum praesenserit flatus
turbine ventorum sub lapide se collocat,
quem velut anchoram edente saburrari quasi statio-
nem tempestatis tempus evitet, patiturque
se tam aspero depressum pondere suppositio-
num ne iactetur a fluctibus. Hoc cum viderint
signum nautici, sciunt mox ventorum
rerum fremitum conceptandum. Quis tete nullus astro-
logus aut chaldaeus ortu siderum colliges
aeris conturbatione docuit echinum? Sed maris
tempestatum quod dominus huic eciam alii exiguo
magnifice sapientiae suae vestigia manifesta
signavit. Itaque nichil inprovisum nichil prae-
missum est apud deum. Cuncta enim speculatur
oculus ille insopitus et omnibus praesto est reme-
dia salutis apportans. Qui si echinum
sue visitationis non relinquet expertem,
te tuaque o homo non respiciet? Viri dili-
gite vestras uxores vel coniuges. Quae etsi contra
te ex iniecta prosperitas disiunge nos ad
tempore forte videbitur, naturae tamen foedus et benedic-
tionis vinculum sit tibi indiscreta coniunctio.
Vipera cum sit sevissima serpentium, pergit
ad connubium murene sibilisque signans
se venisse provocat eam, complexumque maris
ad sollempnium nuptiale procedit. Et murena obe-
diens copulatur ei. Quid ergo sermo iste dixi-
dicat? Quia licet asper sit vir et moribus
habitus immutis, hunc tamen uxor ferre necesse
debet. nullis occasionibus contempta semel diri-
mens affectionem. At dum dicas illum iracun-
dum esse vel crudelem, sed maritus est, vinolentum
sed coniunx est ei, prenatum durum et implaca-
bilem, sed corporis tui haec preciosior. Audi-
at et maritus quam sibi monitionem:
vipera pestiferum virus evomit nuptialem
causa reverentie, tu feritatem animi amaritu-
dinem non deponis fieret amore coniugii.

quia magis adulterium naturae facit coitio
viperae cum murena. Recognoscant ergo qui
alienis matrimoniis insidias parant
cum quali bestiae comparantur. Itaque semper unum est
propositum quo possit ecclesia fabricari, et ob
hoc orator ut cessent libidines flagi-
tiosorum maris exemplis et tractibus casti-
gandae. Hic me sermonem statuerem tam
vespertinum tempore quam corporis cogit infir-
mitas. Nam prosa forent quae tractatu
vel debemus adicere, praecipue cum studiosi sint
auditores, super his quae in mari nascuntur
admiratione dignissima. Vel de ipso mari
quomodo aqua eius gelatur in sale, vel quomodo lapis ille
preciosus coralli, qui nova herba est dum latet in pe-
lago. Postquam vero in aerem fuerit educta
mox mutatur in lapidem. Ut vero vilissi-
mus aliam ostreis margaritam
pretio grandem natura inserit, ut eam quam
reges magno opere desiderant, plures raspa
cautes testa inclusam cortice pauper
piscator inveniet. Vel unde aurosi lanam
maritime nutriunt pinne, vel unde purpura
conchilia tinctam spatoribus qui florem omnium
pulchritudine venustate praestant coloris ex-
uperat, liciat aqua. Quid non necessarium sentim
est aut quod non optimum vitae collatum est.
Quorum plus multis hominum proficit. Alia
sibi contemplatio mirabiliter vindicat cre-
aturae. Non nulla tribulia quae nostrum sunt deside-
ria coherceant. Fecit deus cetos mag-
nos. non vero quod ab aliis piscibus exiguis
maiores ideo magni dicuntur, sed quod immani-
tate membrorum montibus coaequentur excelsis.
Qui et saepe putantur esse insula cum se ad
summas undas levi natatu sustulerint.
hic tamen non in litoribus usitatis aut locis
habitabilibus diversantur, sed antiquum fertur
incolere pontum. Tales ergo adiciendum
est timorem atque terrorem beluae spiritu for-
te. Cum audieris quod naves ingentes si

nõ dr velle aures

nu timente velociorum intorum que prospero
volitantes in pelago pisces tenuissi
mi ita retardant ac retinent ut diutius
efficiantur inmobiles velut quodam fun
date radicibus in profundo. Non ne plus mini
mum aliquid divine virtutis accipientes docu
mentum. Nec est solus canis aut xanis aut
belua vel balena formidolosa est sed et
pastinace aculeus et certe deformiter le
pusque marinus pari timore cavent.
inde et habilem celeremque portando pernici
em. Que cum ita sint. malunt te providentia
conditoris semper esse pervigilem. quo tenus fides
cunctas subitum novias (?) pestes effugias.
Sed iam de gurgite pelagi remeantes re
vertamur ad terram. Nam alia nobis ex aliis occur
rent iam create miracula. que velud quidam
fluctus crebris altrinsecus iactationibus no
strum submersere sermonem. et sane mirabor
si non sensus noster causis ingentioribus occupa
tus interea denuo sicut Ionas in mare re
fugiat. Quamobrem videtur in disputa
tionis nostre series multum simpliciter admira
cionum milibus ac sine mediocritatis oblita
similis esse navigantibus in alto. qui ad certum
locum cursum minime dirigentes ignorant quantum
spatium visitando peregerint. Quod utique no
bis sermoni provenisse probabimus. quando divi
na proferre tramites latius evagatur
multitudine relatorum sensum non percipiens. Sed
quamquam sit cupidus cetus astantium audi
endi. iocundissimaque cordibus eorum vi
deantur divinorum narrationes mirabilium. rerum hic
finem faciamus differendi. sequenti die resid
ua sermonis soluturi. Nunc simul omnes grates
referimus (?) de his que dicta sunt referamus. et supplemen
tum eorum que minime explicuimus postula
mus. faciamusque nos inter ipsas epulas re
minisci. quoque vel mane vel ad vesperam nostri
affatus exprompsit. eorumque memoriam
coherere nobis et cum sompno quiesci
tis. et suavitate quam interdum percepistis
noctisque tempore ruminare. ut ita liceat
nobis dicere. ego dormio et cor meum
vigilat. meditando die noctuque le
gem domini. cui gloria et honor nunc et sem
per in secula seculorum amen.

Et dixit. Eiciat terra animam secundum genus
quadrupedes et serpentes et bestias secundum
genus. et factum est sic. Venit preceptum
passim gradiens et recepit proprium terra censum.
Ibi inquit aque eiecte reptilia animarum vivarum
hic eiciat terra animam vivam. Putas ne ergo anima
est tellus et locum prebebit vaniloquis manicheis
ut animam terre dandi illo omnimodis que
dixit eiciat. quia in ipsa erat eduxit. Sed deus
qui preceptorem dedit et virtutem terre tribuit.
Nam et cum audisset ut herbam germinaret fenum et
lignum fructuosum latens in terra sed herbam
fenum tantum protulit. non palmas aut
esculos aut cypressos in sinus obstrusa si
nibus ad superna produxit. Sed sermo divinus
nascentium perfecto creator est. Germinet
terra. non ut quod habebat educeret sed ut quod non habebat
assumeret. deo scilicet operatoris ei prebente virtutem.
Sic et eiciat animam. non eam que recondita erat
in terra. sed que illi a deo collata est per mandatum.
Venit igitur manicheis sermo verterdus (?). Si
est animam quam hic tellus eduxit. exanimis ipsa fa
cta est. Sed eorum quidem detestabilitas nota sub
inde est. Illud sane videamus quare prius sit aque re
ptilia vivarum animarum producere tellus autem animam
vivam. Arbitramur ergo. eo quod natatilium
in spiritu quodam modo in puta (?) hic vita. ob hoc
quasi crassiores sunt aque. Nam denique tardior
auditus est animantibus in aquis degentibus et visus
ebetior. non potest per aquas cernendo. Nec ulla
aput eos memoria vel operatio vel agni
tio est prior. Velarat ergo sermo divinus
quia vita carnalis aquatilium moderatur hini
motoribus. Nam terrigenis bestiis quarum vita
perfectior sortite sunt animis corporis optimum

pherparatū· tē sensus ear uegetiorē
manifestamq; animalia cū pr'stinū tra
rima generant· tūc diligent' memo
riā custodiunt· ꝑimi lectorē· vn̄ cōsidam
dū ē eqr pīscium cor animata pdux' aq. Re
ptilia ē uiuar animar pdux' u sepiā
igr. fin treslbz ā. nā cor regens ge
nerari precepta ē· u potē q̄ plus· mu
nifice uirtutis assumpserit. Quinq;
ipa q; terrestra sit irr̄ōnabilia tū vnū
q̄q; eor insita pnialē uocē frā ai pas
sioe sig. Nā lēticiā ⁊ merorē ⁊ inc
diā ⁊ separacōem suor uariasq; mo
lestias uoce delarat· cū aquatica nō so
lū muta sz ⁊ isera ⁊ inmitia sit· nu
docta ⁊ ad oēm uite societatē prsus
hōibz intractabilia. Recognoscit bos posses
sorē suū ⁊ asin' presepe dni sui· pis
cis u nūq̄ ꝑt dignoscē mutuitā
pstate sīmtigit asin' ⁊ hōis cōsuetā
uocē nouit ⁊ q sepi' ambulau· iniu
q; dux sit agitatori suo ē erraīt·
ad audiend' ita uehemīt' acute u nullꝰ
ei d' terrestribꝰ cōpari possit. Camelꝰ ht
sep memoriam malor ⁊ ad iracū
diam gūis ⁊ pseuerās ē. Vnq; si
fuit percussus diu dissimulato dolore
cū repit opportunū tpe illatā pri'
rependit iniuriā. Sz hec nulla d' ma
rinis beluis imitat'. Audite itaq;
iracundi hoies q recordacōem dudū
lesioīs acceptē prīuitte maxima
affectatis: cui belue sīles habeamini
gu ira tāq; uile aliq̄ scītillā ci ne
sopitā· usq; eo retinentis icordibꝰ· q
usq; nacti occasiōem· stimulo doloris
uelut ignicelm puū fomite nut'
suscitetis īflammā· Liciat terra a
nimā uiuā· Cur terra pducē aiam
uiuā· u dicam discas aīe pecoris q;
hōis q; · ā paulo qd inferi' cognosces·

quō aiā sit hōis cōstituta· nūc u de
aiā iumentor. q; sc'ptura cūctor aīa
liū aiā sanguis ē p'us. Sanguis aūt
gelatus cōuti solz icarnē· caro aūt corru
pta redit ītrā. Merito g tabida ē
aiā iumitor. Liciat terra aiaz uiuā
uide cōseq̄tā aīe ad sanguinē sanguis
ad carnē carnis ad terrā· Jt'ūq; re
soluens h' repedando p eas' redid'
terra ad carnē a carne in sanguinem·
a sanguine ī animā· ⁊ inuenies q; pecor
aiā terra est. Nec eam opīneris anti
quiorem ēē sb̄e corpal' illor· nec expectare
ut ē corpe sol dissoluat'. fuge garru
litates anxias phor. q asserere nō e
rubescunt suas eorūq; aīas silem te
nere speciem. Si quid pstitēr mulieres
⁊ in se quidā pisces ⁊ frutices fuiss
se. Ego aūt si fuer' aliqui pisces q nō
credō· tū dū ista scribent irr̄ōnabilio
res piscibꝰ hebant'. Liciat terra aiaz
uiuā. Qr g passim currēte sīmōe
subito nō breui tpe cōticuerim'. Ego
nō mirari nō nullos astantiū· quippe studi
osissimos auditores nō arbitror casū
igitare silentij quippe q respectu nutuq;
int' se uicissim ad memoriā nos cor
q̄tem missum reduxerint· etiam inpte
creature nō uilissimū pene pterites
ī discussū. Eiciat aq̄ reptilia aīa
mar uiuar s̄c'm g' ⁊ uolatilia uolātia
sb firmamento celi. Dixeram' sup' dna
tantibꝰ q̄ cū tpe pmissa uesptinū
hodie misim' ad examinacōem terrestri
u. Sz inter h nos ī narracōe media uo
lucres effugiunt. Quapp īmitādi
nob sunt obliuiosi uiatores· q cū ad īui
a relinqunt pciosiū· quis maxiam
ptē uie pgrediendo iā fecint· reuer
tunt' dignum laborē sue negligēcie
pendentes. Sic ⁊ nob pen' que uenim'

callem redeundū est. Ib; ē ī9tēplabi
le ē q̄ amisim9. utpote q̄ tria portiōs
aīaliū creatē. Nā ta gn̄a sr̄ nantiū.
terrestriū. uolatiliū marinoꝝ. Licat igr̄
reptilia aīaꝝ fc̄ g̃. ⁊ uolatilia uolan
tia ī firmamto celi fc̄ g̃. Cur ḡ exelem
to maris auib; q̄; natiuitatē tribuit.
Q̄a uelū affinitas q̄da uolucrib; ē et
piscib;. Sic ē pisces aq̄s secāt motib;
alaꝝ īpiā tenentes. caude ū gubnac
ulo flex' digūt pposit. ⁊ aues aere pē
nis cedūt. natādo ppe. Ergo q̄nia
vna ꝓpetas ī gn̄e utꝛq; natādi ē. eadē
ill' ē suppetit ex aq̄s cognatio. Cru h
d̄ra ē q̄ nlla āuiū sn̄ pedib; ēē pt. ut
pote q̄ pastū ꝯsequit' ētra. ⁊ ob hoc
necio pedū potiūt' obseq̄o. Raptori
b; ū ungium acies ad g̃ntādū pdas
accomoda ē. Nā ceteris tā ꝓp alimonie
q̄stū q̄ ꝓp aliā uite dispensatoēz. pe
dū ministeria sr̄ tributa. Pauca ū aui
um pedes inutiles h̄nt. nā ḡsīu neq;
uenatui oportunos. Sic hyrūdines
metropesq; q̄b; esca solo pbet' ex ae.
Sz hyrūdo sol; uolare ꝯspiūior tra
q̄ pene retigē. ut ph' usū pedū uidā
exple. Sūt tam̄ multa gn̄a q̄ si q̄s eo
m uoluit explicare q̄ nos pisciū mlt
titudiēm pro pte ꝯscripsim'. īueni⁊
unū q̄; auiū cūctaꝝ gn̄are uocabu
lum. b; plimas inhis d̄ras h'ēre. ul
magitudines ł colores. Nā ⁊ moꝝ ac
tuū ⁊ uict' minia diūsitate distin
cte sr̄. Quidā ā affectauīut noīb; c̄ta
eas uti uariis. ut tāq̄ ꝑinusitata
sigilla noue ī auditeq; nūcupatoīs
ꝓprietas ī singlis ꝑuoluce' gn̄ib; dig
lcat'. Sz nō sufficie'. ē sig̃o adq̄li
tatē cui q; gn̄is ꝯtēpladam. ul' cōis
septē. q̄ mundasq; īmundasq; dist
buit. Aliui ē ē g' eaꝝ q̄ carnib; uescū
tur. Aliaq; forma sui ꝯgruens mo
rib; h̄nt ē falcatas ungues. obūcū
rostr̄ uolatū ꝑnicit. quo pda cicata
ptat. disceptataq; pedib; facilem
suggerat cibū raptori. Alia sp̄es eaꝝ
q̄ seminib; nutriunt. ⁊ alia eaꝝ q̄ pro
alimonia ꝑcipiūt q̄cq̄ attulerit
casus. ł inhis rurs' maxia d̄ra
ē. Q̄da ē sr̄ gregales exceptis pdatrib;.
q̄z nulla cū aliis pt contū sociatur.
Alie sr̄ soli' uiuētes sic sūt ⁊ gru
es ⁊ garuli. Ex q̄b; q̄dam sn̄ ducib;
h'ūt semꝫ ꝓpās regētes. alie sb mo
dāmie ꝯtinēt ut grues. Est ⁊ ī eis
alia distio. Sz q̄ ētas uidēi adue
nas ēē. alias idigenas. ū nllas he
hyeme ꝯpellēte cā pastū ad pegna
disced'. plimas mansuetas ⁊ patien
tes fieri. exceptis infirmiorib; q̄ ꝓp
nimiā timiditatē ꝯtrectationem
manū nequint tollerare. Alie int'
hoīes ꝯu'sant'. isdem quib; illi domi
ciliis ꝯmanētes. Alie locis ⁊ montib;
delectant'. Est ⁊ auib; mag d̄ra uocū
⁊ sua cuiq; ꝓpetas. Sūt ē q̄dam lo
q̄ces ⁊ garule. alie tacite. ū nulle
canore. atq; clamose. ēte stridule.
ullinq; ꝑiue' h̄nt cantū. Alie na
turalit' emulatrices sr̄. ł ex hoīnū
tradicionib; erudite. Alie vnicum
neq̄ q̄ sonū mutabilē uocis h̄nt.
Lasciuū ē gall'. diliges pauo. libi
dinosa columba. domestica gallina.
dolosus ⁊ zelotip' pdix. īduc q; uenā
tib; hoīb; ad aliaꝝ captū malicose
ꝯsentiens. Et oīno multip ī ill' actuū
moꝝq; distio ē. Sūt ⁊ c̄ta aīalia
urbana. si tn̄ urbanitatis ē ad usū cō
muneq; finē opatoēm pducē siglorꝫ.
Sic tapib; ē uidē quib; cōis h'itatio Apis
ē sb regib; ⁊ ducib; unaq; ꝓpriū mun'

27

exercet. Nec prius audent campos pa-
tentes appetere quam suum principem vide-
rint volasse. Rex autem apud eas non con-
stituitur a populo, nam sepe suffragia mul-
titudinis temere solent indignos ad
culmen imperiale provehere. Nec regnum sorte
prestatur. Sunt enim irrevocabiles exitus urne, quo-
niam que sepius infimo cuique petitum dece-
nit insigna. Sed nec ex parentum hereditate
imperialia sceptra traduntur, quemadmodum
principum liberi qui per voluntates pro volup-
tates et delicias facile corrumpuntur
et vecordes efficiuntur ac stulti. Sed nature
iudicio qui digni sunt infulas accipit re-
gni, non numerosa pietate membrorum que lenita-
te morum ceteris prestantes, et hic species quedam
sibi hys ad lesionem non utitur aliorum. Ita le-
ges tacitas quasdam eis non prescriptis quibus re-
tinentur ad inferenda tormenta supplicibus.
Ipse vero apes si non secute fuerint instituta
regnantium, propria penitudine castigantur.
Nam si pupugerint aliquem dimittunt a-
nimam simul cum aculeo in vulnere. Au-
diant hec iam quibus mandatum est nulli
malum pro malo reponere sed in bonitate
superare maliciam. Quamobrem imita-
mini mores apium que nulli molestiam
facientes non aliena patrimonia rapientes
figunt favos constructos ex floribus mis-
ta de humore roscido qui arborum foliis
insidet ore collectum in ceris recondit tel-
lam cuiusque liquoris hic mel quod post pepi-
dinum paulatim tempore producente dis-
gestum ad suam spissitudinem sua-
vitatemque reducitur vel redditur. Non ergo
immerito tantarum laudum apes gloriam conse-
quuntur utpote que laboriosas et sapi-
entes vocitavit antiquitas. Ita studio-
se victum propriorum reponentes quorum vis tam
regibus quam privatis remedia salutis
impertit et sic quoque sapientes horrea

mellis edificant. Interna enim membrana
crebras thecas sibi contiguas construunt
invicem condensato tenuissime textu con-
paginatas artata et velud quibusdam ful-
ta repagulis opus omne contineat. Unumquodque
vero spiramen mutuo stricto nexu susten-
tatur ab alio et subtilissima forulorum in-
septione discluditur. Quibus autem terris
super se ordinati sunt regiminibus. Itaque est diver-
tas et simplices cavernarum profunditates
efficere maluerunt, ne sui ponderis superati
humor maneret vel manaret in usus eius.
Disce quomodo geometrice affectu a sapien-
tissimis apibus comparata proponi. Sex an-
gulis totidemque lateribus cerarum fistule
continentur, ne cum erecte sint fundus videlicet
laborans et victuri vacuum forum
auxilio. Sed inferiores illis sex angulis
edificant quedam firmamentum superiectis
sustinentur quo collabitur pondus super ipso
situm subvectarent, humoremque recon-
ditum in vacationibus singulis conservaret. Quis
ergo valet diligenter cunctas volati-
lium proprietates exponere? Sic quidem grues
excubias vicissim noctu suscipi-
unt, quarum aliis corpora sopore curantibus
non nulla consultores illis prohibent vigilan-
do. Et cum statutum sibi tempus excubandi
peregerint, ipse clamore dato quie-
scere incipiunt. Alie vero sorte succedunt.
Hunc autem ordinem et involatu custodiunt.
Dum diversis ductibus operam ductandi di-
cunt expleri. Ciconie sane non parum dis-
tant ab aliis quibus rationabilis collata pru-
dentia est. Nam uno tempore simul omnes adve-
niunt, ideoque sub uno signo cuncte pariter
ad longinqua discedunt. Suffragantur autem
eis cornices que proficiscentes honore
sic prosequuntur et sic ut in auxilium
preant illis ad illius quasdam volucres
pugnantes. Cuius rei certum est documentum

Grus

Ciconia

primum quod oriuntur eo tempore prius non videntur[?]. Denique quod sauciae redeuntes manifestissima prorsus signa demonstrant. Quis rogo illis hospitalitatis iura mandavit? aut quis sub comminatione praecepit ut ciconias in profecto positas suo non destituerent comitatu? Audiant haec avari homines qui negata peregrinis advenientibus humanitate ianuas suas claudunt et non tectis eos succedere noctis aut hyemis tempore patiuntur. Liberalitas vero quam senibus ciconiis iuniores exhibent sufficeret hominum filios si mallent adducere amatores suorum genitorum. Quis enim tam insipiens est ut non recenseat ignominiam vocari cum quibus irrationabilibus esse in opere pietatis. Illi parentes suos aetate confectos pennisque eorum vetustate deiectis circumdantes propriis plumis fovent. Alimoniamque convectant et in volatu quod potuerunt hinc inde se supponentes senectae lassitudinem consolantur alarum suarum eas auxilio sustentantes. Quae res usque post degeneres ita percrebuit ut hodie premuneratorem delati beneficii apud Graecos antipelargesin nominent. Ergo nemo se prius obtentu paupertatis excusans de vita propria desperet quamvis nullae domui suppeditent facultates dum ingeniosam contemplatur hirundinem. Illa enim instruendo nido paleas quasdam ore comportat. Lutum autem pedibus ferre non valens alarum suarum extremitates humectat in fluvio deinde in cinere volutata cementi usum vertit. Explet paulatimque surculos inter se luto apposito sicut quodam glutine coniungens suos educat pullos. Quorum si quis forte pungens oculos effoderit fit eorum mater innata sibi conditam medicinam qua mox ad sanitatem fetuum suorum reducat aspectum. Haec te invitabunt ne ad improbitatem vel egestatis occasione conversus in pessimis artibus spem vivendi colloces. Minime

bonitatis ex sortisque reddaris. Sed ad dominum confugias qui cum hirundini tam magna contulit, quanto maiora praestabit his qui eum tota intentione cordis implorant. Alcion avicula est quaedam in litoribus marinis fetare consueta, quae super ipsam arenam ponit ova et eo tempore in quo mare nimiis gravibusque ventorum flatibus commovetur. Sed tamen tunc omnes tempestates compescuntur gratia pullorum postquam fuerint educti de ovis septem aliorum dies deus magis largitor adiecit. Quos dies nautici diligentius observantes alciones eos vocant. Haec tibi praescripta sint fratres remediis indubitanter salutaribus deprecandis. Quod enim non mirabile fiat tui causa qui ad imaginem dei factus es, cum propter avem parvulam maximum formidolosumque mare videas tempestuoso tempore fieri tranquillum divina praeceptione frenatum. Turturem ferunt si quando aliquo casu separetur a coniuge nullatenus coire cum altero, sed memoria prioris connubii perdurante contactum fede copulationis abnuere. Audiant mulieres quomodo apud aves irrationabiles continentia viduitatis frequentibus nuptiis anteferatur. Aquila in educandis propriis pullis iniusta fertur esse. Duobus enim procreatis unum verberibus alarum in terram proicit, alterum retentum fovet. Ita propter victus inopiam cogitur negare quem genuit. Non tamen eum sinit interire ossifragus, sed assumptum propriis applicans pullis studiose nutrit. Tales sunt nonnulli parentes hominum qui paupertatem causati suos exponunt liberos vel in hereditatis sorte non aequaliter constituunt inter eos. Quibus quoniam pariter causam praestitere nascendi iustum esset ut his vivendi et parem tribuerent portionem. Ne velis igitur praedictarum avium mores aemulari, quae cum viderint pullos suos iam volatui confidentes de nidis eos praecipites exturbant atque proiciunt nullam prorsus eis curam deinceps impendentes. Laudatur ergo circa natos cornicis affectio.

sedantur per[illegible] vii. dies · memorata avis accuban[s] narratur nutriendorum

Vespertiliones

quos ꝛ uolantes p̃seq̃r ꝛ escas lar-
giẏr ꝛ sbministrat. Certe n̄ uolucres
ad nutriendos fouedosq3 fet' masculo
ru͂ uiuamine n̄ utunt'. Ithe sane ear
q̃ alti' uolitant sterles st̃ oino. Vul
tures q̃s aller' s̃n coitu generare. p̃ci
pue cu͂ sit lōgeui. Na͂ uitā eoꝝ centu͂
annus mane ꝯfinat. Sit g° h̃ p̃s hy
storie notata d' auib' n̄ cu͂ uidis a-
liqs cachinātes p̃p ineffabile misti
um catholice fidei. ꝙ q̃si ipossibile
sit ahentiq3 natē ṽgine peperisse
statu ṽgīitans īteg° custodito. cogi
tes ꝙ illeq̃ nat' ī stulticia p̃dicati
onis saluare credētes id ꝙ īmuabi
les cās ex na͂ suptas ad fidelitatē
mutabilitu͂ ꝯstitut. Liciat aq̃ repti
lia aiar uiuaꝝ ꝛ uolatilia uolā
cia sr̄ t̃ra͂ sb firmamento celi. Vola
re io uisse sr̄ sr̄ t̃ra͂. ꝙ uict' oib' et-
ra suppeditat. Sb fimamto ā celi di
xit p̃p q̃ s̃ disseruim'. Celu͂ h̃ ītellire
debemᵒ ac̃ñedo dcm̃ Grece ē oẏ pa
noe uocitat' anoe oyop aj
Na͂ ꝯpatoē coꝛs ethei aer iste q̃ sr̄ nō
ē ꝯrui uaporib' t̃re ꝯct' ꝛ crassat' effi
cit'. habes g° p̃p̃lm decoratu͂. t̃ra͂ for
mosissimas. mare opulentissim͂.
aerem repletu͂ auibꝫ. q̃ oia ex tu
chilo ad hanc uitā di p̄ceptione
p̃ducta s̃. ꝛ alia multa q̃ nē ꝯsul
to smo p̃t' mittat ne ī isdem diu
tiꝯ moꝛat'. modu͂ disputadi uidēt'
excedē. Tu ā cucta h̃ tecu͂ ip̃e reputās
ꝯtitue sapiam q̃ ī oibꝫ h̃r' īq̃rens
nuq̃ deficias n̄ ad mirādo desistas.
habes ꝛ uolatilia noctina ꝛ diu̇t̃na
Vespertiliones ē ꝛ noctue lucifuge
st̃. Ergo si q̃n te nunc s̃ tenue sopo
r oppiserit sufficiat te ꝯusatois eoꝝu͂
examinatio uiteq̃ p̃petas ad p̃dica

dam sapiam creatoris impellere.
Quō lucinia uigilat. ouis icubat
oi t̃p̃e noctis cantilenā t̃hendo.
Quo ꝛ uespertilio cet'. n̄ min' q̃drupe
des st̃ q̃ p̄enare. q̃s ꝛ solas ex auib'
omib' dentes h̃re ꝯstat. ꝛ catulos
p̃eare ferut' ꝛ iacere n̄ plumis sed
q̃da m̄bana pellicia uti. Est ꝛ illis
int' se magna dilectio p̃uam. Nam
uelu sete q̃dam piscatorie altius he-
rent amplexibꝫ. Q̃ ī hoib' uidem' un
ꝙ n̄ facile p̃mouere. q̃ n̄ nulli separi
ab alioꝝ ꝯusatōibꝫ singlaritate ꝛ soli
tudine d̃ lectat'. Quō ꝛ noctuaꝝ ocli
sites h̃nt' sectatis sapie p̃fessoribus.
Na͂ ꝛ illaꝝ aspc' noctibꝫ q̃d acrior est.
exorto ā sole cecat'. sic istoꝝ cu͂ sit acu
tissim' ad ꝯteplāda uanitatē m'. ega
iq̃sitōe ue lucis hebescit. Inidu͂ aut
facile t' ē admiratōe. ṽdiq3 ꝯditoris
artifice. Queadmod' gall' domesticus
hoēs ad laborē ꝯplsat ꝛ opa. clara uo
ce clamans solē aduenire signat. An
seru͂ ꝙ gen' uigilās h̃r' ꝛ puidu͂ ꝛ cito
sentiens. q̃ q̃nda urbē romā noctis
hostiu͂ lib'asse dicit' isidus. q̃s p̃ob'cōs
adit' latent' ingdi mohētes aeremq3
p̃uadē festinātes. p̃ didē clamando.
fmq̃ ā genē p̃pā miracla n̄ usq3 natā
d̃ mirat'. Quis uultib' futam nūciat
hoim morte. Q̃s ꝯ se bella gesturos
mor catiue uultur' p̃sequit'. armoꝝq3
īstructōe t' appatu. qual' sit exit' fnd'
ītelligut'. Q̃q3 n̄ p̃pel' ē tōis h̃uāe. Que
admod' ē locustaꝝ expeditoes apiā. q̃
sb uno sig° p̃p̃l' egsse desedib'. ī spatio
so capo castra ꝯstituut. ꝛ n̄ ēm' sbsita
ꝯtigut. q̃ det' eis dina p̄ceptio. Quō
ꝛ mergus īsaciabile uenādi patit'
orex'. p̃ quā uulnibꝫ sui uentis re
media sanitatis acq̃rit'. Q̃ ū turtis

Vespertiliones quadrupedes dicuntur

Noctuas sectatoris sapie professoribus comparat

Anseres et p̄ ... Romam custodiunt

Vespertiliones

admiro celestisque rabiem famis usui
medicaminis fouunt. Quanta quoque ratio est in ea
libus cicadarum que sub ardenti sole plus reso
nant tractu aeris impulseque pectorum pennis
illabitur dum respirant. Sed iam sentio sino
nem nostrum non aliter miraculis uolatilium
superari quam si expirer ipse pernicitatem
suam meis pedibus amire. Sane est ut
dicis apes et uespas considera quia nullus eis spe
ciem pulmo subest sed spirant ex aere nutriunt.
Unique si oleo tacte fuerint continuo pere
muntur utpote preclusis earum spiramentis
et si aceto rursus respersae recipiunt uitam
uenarum meatibus patefactis. Itaque
nichil quod secus sit aut desit nostris utilitati
bus fecit deus. Item si aquatiorum genera examina
re uolueris inuenies in illis aliquam dispo
sitionem. Pedes enim non habent fissos ut cornicis
nec obuncos ut aquila sed latos atque membra
nas ut natantes facile superferantur undis
tamquam quibusdam pedum nisibus repellentes
aquam. Item si consideres quomodo cigni gut
tur in altum tendens ab imo fundo
trahit alimoniam. Tunc aduertere poteris
sapientiam creatoris qui ob hoc illis lon
giora colla quam pedes adhibuit ut
tamquam setam quandam porrigens in profundum
reconditum possit inuenire nutrimentum. Igitur
simpliciter inspecta uerba scripture sillabe quedam uiden
tur. Eiciant aque uolatilia uolantia super terram
secundum firmamentum celi. Si consideranda fuerint uis
uerborum tunc conditoris mirificatio declara
tur. Futuras auium species longe prouidens easque
ex aquis edicit. Uidesne me pro secundo officio
si cuncta uobis aerea miracula referre uo
luero. Uerumtamen terra nos uocat et inspi
cienda bestias et pecudes ac serpentes pro
pinat. Parata est enim piscibus et uolatili
bus quadrupedum et ungulatorum gratia demon
strare. Eiciat terra animam uiuam. Quid di
citis qui paulo apostolo de resurrectione non creditis.

cum undatis cetera de aereis alitibus figuram
propriam commutare. Sic indiacum uermem
qui est cornibus preditus in erucem se primum mu
tare, deinde per bombulionem non tamen in hoc
scemate persistere sed in membranis mollio
ribus ac latioribus plumescentem aligerum
reddit. Itaque uos matrone que sedentes e
orum reuoluentes opera id est stamina que seres
huc dirigunt ad confectionem uestium deli
catarum remiscimini huius animalis refiguratio
nem ut euidens de resurrectione capiatis exemplum.
et nichil dubitetis de reformatione corporum quam
paulus exponit. Sed iam sentio me modum
disputationis excedere. Tamen si ad multitu
dinem respexero relatorum infinitum uide
bor prolapsus. Si in alios oculos ad diuersitatem
creature conuerto sic exordium narrationis uide
or assumpsisse. Uerumtamen non est utile nos pro
tire tum cursim. Quod est facietis usque ad
uesperam. Aptis sermonibus etenim urgemini
siquidem hora abire nos ammonet
qua tempore ieiunandi est. Quapropter si placet
abstinentiam corporis in uoluptates animi
conuertam. Sepius itaque corporibus paruistis h
os saltem dies deputemini usibus animorum si
cut scriptum est. Delectare in domino et dabit tibi pe
titiones cordis tui. Si diuicias amas opes
tibi possito spirituales id est iudicia domini uera
iustificata in semetipsa desiderabilia super aurum et lapi
dem. Si edax es et gulosus. Hec uerba domini
dulciora super mel et fauum. Illuc si dimi
sero uos ceterumque de solatio alii mox
uestrum curriculo properantes ad aleam in qua
contentio et iuratio uehemens et lucrandi
cupiditas habetur. Astatque demon ob
scenus in hac erigens ex letatione uicto
rie faciensque ad uelarium talem uindicando
illum alacrem superbumque demonstrans. Quid
iuuat corpore ieiunare si animus mul
tis peruicatum malis onustatur. Porro autem
qui non ludit tesseris sed uacat quae non

Cigni

uanitates ex ore depromit: aut quod
non parum auribus expectandum. Ita oci
ositas sine timore dei magistra ne
quicie est. Atque presumo ad uobis utilitatis
ex hiis que locuti sumus acquiri. Sine
si erit gratie. Quod si secus fuit tamen peccato
nos uacuos commoratio hec eciam loci
perficiet. Quicumque plus uos ecclesia domini re
ceptamus tanto magis a malorum cogita
tionibus separamus. Sufficientia sunt que
disseruimus apud egregissimum cognitorem. Si
tamen non ad copiosas creature diuitias sed
ad paruitatem nostre possibilitatis aspexerit
ut administratam super leticia capienda
presentium. Sit igitur terminus hic matutini
conuiuii. ne ultra modum ingesta sa
cietas fastidium uespertine nobis epu
lationis inducat. Dominus sane qui creatu
re sue corpus cuncta compleuit. et qui in
rebus omnibus mirabilium suorum eterna
monumenta prestitit. nobis pariter cumu
let mentes uestras gaudio spirituali in
christo ihesu cui gloria et honor nunc et semper
et in secula seculorum amen.

Dicite quaeso quales uobis
nostre sermocinationis matutina
uisa est mensa. Michi quidem liberalis compare
tenuitatem nostram egeno cuipiam ex
hibenti conuiuium. qui munificentiam ani
mi sui copiose desiderans ostentare.
deficiente facultatum redardatur inopia. et
ob hoc apparatum pauperis quiscumque est. uir
gulis ministrare molitur. risum de se ph
ibens inuitatis. et ita fit ut exprobati
onis ignominia liberalitas affectata non
careat. Tale quiddam est et in nobis. si tamen uos
non aliter sentiatis. Verumtamen utrumque se
hns nostra non extenuabitur auribus. licet e
lyseum uel pbius pastorem refutatur ille
tempus conuiue. et tunc agrestibus eos reficieb
at olusculis. Comptas itaque habeo

leges quasdam sunt allegoria. Non quas
ex me ipse confeci. sed quas didici aliorum
uoluminibus accitas. Propterea quidem hii qui non acqui
escunt communibus consuetudinibus scripturis. aquam
dicunt non esse aquam sed aliam quandam naturam.
Pisces quoque uel serpentes ac bestias non pro
ueritatis ratione sed pro suo commentantur arbitrio.
sicut interpretes somniorum uisus per sopo
rem uariis ymaginibus quod sentiunt sec
undum propriam uoluntatem pronuntiant. Ego autem
cum audiero fenum intelligo quod dicimus.
sic pisces aut quadrupedes aut ungul
ta. quoniam relata sunt ita percipio. Sed et e
rubesco euangelium. Nam sicut qui de mun
do plura scripserunt circa de terre schema
tibus disputauerunt. modo eam sphere modo cy
lindro modo disco similem. et equalibus un
dique collectam partibus designauerunt. et in me
dio esse cauatam. Ad omnes enim hec eciam opi
niones scriptores cosmographye prola
psi sunt. alter alterius dogma rescinden
do. Ego tamen non adducor ut dicam idcir
co creationem nostram mundi fictionem uideri
quia nichil de schematibus eius famulus dei
disseruit. et quia non dixit tot milia sta
diorum ambitum terre telluris. uel quod
mensura non est quantis spaciis obumbratio eius
in aere distenditur. cum sol preposito cursus
agitur sub terra. que cum tunc propinquit lunis
ei defectum prestat. De quibus omnibus prop
ter ille reticuit sciens inutilia no
bis fieri que ad nos minime pertineret. Ideo non
debemus uerba spiritalia uiliora esse
uanissimis philosophorum assertionibus arbi
trari. et non glorificare potius deum qui no
stram mentem superfluis quibusdam liberauit.
Ad exercitandas uel edificandas que nostras
animas perfice cuncta disposuit. Vnde ui
dentur mihi quidam rei ignari seducti
onibus prauis et suasionibus falsis enim
ti. qui possint honestatis quandam colore

per allegoricam propria diuinis obducere scriptu-
ris. Quid aliud intelligendum est quam
sapientiores se seculares homines uel ipsa
libri profiteri: sicque magis dicta libri
interpretacionis astruere. Quapropter ut
scriptum est intelligatur. Liciat terra animam
uiuam pecudum bestiarum et serpentium. Ad-
uerte quod uerbum dei exiens primum creaturam
quod olim cepit sed usque nunc operatur et perse-
uerat ad finem donec consummationem mundus
accipiat. Sicut enim pila cum ab aliquo fuerit
impulsa: cum spacia deuexa reppererit
ipsa uolubilitate locique procliuitate
uelocius incitata profertur nec prius stare
poterit quam ad plana descenderit: ita natura
rerum dei dispositione uel precepto commota: nas-
centium morientiumque passim futura
penetrans unicuique generis sobolem per simi-
litudinem sui custodit exercitum: donec ad
statutum terminum iam ualeat peruenire. Equum
est fecit equo succedere. Leonem leoni et
aquilam aquile. Singulas animantes sequen-
tium successione seruata usque ad finem
omnium rerum extitutique producit. Nullum enim tempus
ualebit proprietates animantium commutare.
sed tanquam nuper constituta natura sit: ita recens
fertur cum tempore. Liciat terra animam uiuam.
Hec preceptio mansit terre et nullatenus
famulando desinit conditori. Certa enim ex
eorum proprietate quedam ex terra nasci non dubium est.
alia de terra nunc et foueri et uiuificari
conspiciuntur. Illo est cicadas solum ex ymbribus
irrigata producit. uel alia plurima uolati-
lium milia quorum maxima pars propter sui tenu-
itatem uocabulis caret. Sed et mures et
ranas ex terra generari uidemus. Namque in E-
gyptiacis thebis: si pluuias largio-
res estiuo tempore fuderit: mox infinitis
muribus regio tota completur. Anguillas
et non aliter nisi de ceno nasci certissimum est.
quarum generis neque ouum neque alter aliquis partus

instaurat. Sed ut diuinus deinde gignen-
di sortiuntur originem. Liciat terra animam
uiuam. Pecudes omnis terrene sunt. obliquo incli-
nantur ad terram. Sed alia est plasmata celestis homo
qui quadam situs figure dignitate distat a
pecoribus. Illarum facies deorsum flexa est in
terramque prospectat: et quod est illis uentri iocundum:
hoc sectantur. Tuum uero caput ad ce-
lum semper erigitur. oculi tui superna respici-
unt. Sed si tu quoque corpus te uoluptate
fedaueris obediendo luxurie uentris
et inferioribus eius partibus: comparatus es iumentis
insipientibus et similis factus es illis. At uero tibi
alia sollicitudo nimirumque decora est
querere sublimia non habere terrena. Conuenit
enim te altius terrenis extolli. ut quod natura
es ita propria disponeres uitam conuersatio
tua sit in celis. Liciat terra animam uiuam
secundum quadrupedum anima non olim sit terra re-
posita. Subito tunc exstitit prosiliuit. sed simul
creata est cum precepto. Una est illa anima et de-
corum omnibus in figura locatur: proprietatibus autem
uariis singulis discernuntur. Boues
graues sunt et constantes. asini hebetes. ca-
lidi equi desiderio feminarum. lupus indomi-
tus. Vulpis dolosa. Ceruus timidus.
laboriosa formica. gratificus canis et
memor amicicie. Singularum natiuita-
tibus morum qualitates aptare solent. sicut
iracundia congenita leoni est et solitu-
do conuersationis. siluique uitatio. Nam
uelud tyrannus quidam uitio ferocie sue
elatus: refugit aliorum consociationem
non cotidiano cibo pascitur. Cuius re-
liquias sue captionis horret. Huic ni-
mium grande uocis instinctum natura prohib-
uit. adeo ut etiam quadrupedes cum sint cur-
su uelociores rugitu eius pene ferre
deficiant. Toruus est pardus et acutus
impetu. conueniensque animi sui mo-
tibus habet corpus. Ursorum natura segnior est et uel

aspa subdola · ⁊ nō minꝰ sertis quā simli
tate contecta · Quod si sermonē la
tius extūdere uoluim' asserere q̄ta
mutis aīalib' diligēcia ↄsuande
ppe salutis sit cuiq; tradita sup
pediter · fortasse q̄dā ītabūt' n̄re
motoi · s; uereor ne emulādis q̄ besti
is · minores ēē credam' · Ursus leta
li uulnē sepe transfix' omībꝫ uti' ma
chinis ū se curare pleat · herba p̄ci
pue q̄dā nā fictiore plagas ppas o
pilando · Vulpis ⁊ frequēt' deph̄ensa
ē suco pireo pinco sibim; remedi
ū ↄtulisse · Testudo ⁊ cū uipinis ui
sceribꝫ īgluuie uent's explicauit
origam medicamine · q' ē sp̄ētibꝫ
ↄtium pestem uenenosi cibi ferūt
effuge̅ · Colubꝰ ū dolores grauissios
oclor · feni elīm depast' extingui
Nam p̄scia pecudū defunctis celi inu
tatōibꝫ q' n̄ tōabilē prudētiā ēdūt
supare · Itaq; ouis ipēdente hyem
ē herbam capit auidi · tāq' refice
largius iudicas ad tollenda ex fu
tura tēpestate penuriā · Boues ā
cū diuti' inclusi fuint hybno tē
pore p̄batōem aeris · naali p̄sitien
tes indiseru de stablo foris oms aspi
ciūt nutantes · Multi sane hoēs ec
hinū t̄restrē captauiūt · duplices
cauinas isuis fecisse cubiculis · ū cū
flatibꝫ aqlonis urget' ad australē
se ↄferat pte · Itinq; cū noth' spira
uerit · boreale foramē apiat · Qd g'
nobis hoībꝫ phisig' sciptura sigcat ·
Nō solū poiā n̄ri cātoris q'ta sit er
ga nos intelligenia ↄtemplem · s; ⁊
ↄsiderem' qd cū nimia futoꝝ puiden
cia ī mutis pecoribꝫ hat' · Nec utiq;
nos debem' presentis uite uolanti
bꝫ ↄtamīari · s; ī tūrōem n̄ram adue
tur sciem destinare · Tu g' ho n̄ labo
rabis in hoc mūdo · ut possis tibi subsidia
qeris future reponere cū uideas formi
cam hyemis memorē uictū sibi stu
diose tpe estatis attrahe̅ · Que n̄ tō
min' diligēs est · q' n̄ dū picta expri
tur hyb'ni · quin pro oī nisu curaq;
peruigili laborat ⁊ opat' · cūcta q' dis
c̄nendo prepatat · quo sufficiencia p'sic
sibi iūq; alimēta recōdet · mirabiliq;
prudentia p'spicit · ne spēs q' collecte
sunt corrūpant' · Secat ē dentibus
granū · ne incipiens gminare pastū
sibi pberet inutilē · Semīq; si fuit
humectanū uapore telluris · siccat
ī solem · n̄ tā sp hoc facit · s; c̄ sereni
tatē stabilē fore p'senserit · Vniq;
n̄ uidebis ymbres emitti d' nubibꝫ
quisq; formica torrendū sb sole se
m̄ exponit · Quis g' smo ↄphende
qs audit cape · ul quātū tpis suffi
cere potit ad explanāda cuncta
mirabilia · Quapp ⁊ simlr nos cū
ppha dicam' · Quam magna sūt
opa tua dn̄e · omīa ī sapientia feci
sti · Ergo n̄ pdit nob illa satisfactio
qua putam' excusare nos posse di
centes nūme litās didicisse qd ex
pedit · cū legis magisto naturali
electōem utiliū pcepisse credamur ·
Nosti ē tu bonū quod facē debebis ī
pximū · ⁊ malū q' idem n̄ ab alio
ppeti · Nulla · s · ars medendi n̄ acqsi
sitis herbarū remedia pecoribꝫ q'
renda monstrauit · s; nsr aīal unū
quodq; nouit p(ro)p(ri)e saluti ↄsule · ⁊ ī
effabilem diligentiā genitiua ca
pere p'ūdentia · Sūt autē ⁊ apud nos ge
neraq n̄ nulla ūtutū · q' n̄ ex hoīnū
doctrina s; ex natē traditōe sortimur ·
Sicē nulla nos istitutio morꝫ odisse

langorem. s; spontaneus hem⁹ ēga
oīa que nos ꝯtristare credūt. sic ⁊
q̄o nāle ibest. offīn ugria dēsiare
Omīe ā malū morbꝫ. ān ē ut ā rāne
sanitatis appetat. Vn̄ bn̄ quid sta
tuerūt asserentes sanitatē ēē mo
tuū nālīū ꝯstātiā. Qd̄ ⁊ iannis ui
gorem ꝓsitendo quis n̄ iudicabat
errare. Sic ē semp appetēs ē siliter
aīus. Idq; laudanda prudētibꝫ ē ca
stitas. asseqnda iūicia. sectanda sapi
entia. miranda fortitudo. Que res
mag̃ aīs s'muliares s' q̄m corpi
ualitudo. filij parentes diligūt. fi
lios parentes ꝯplaspare nolūt. Aliqd
ū hoc id natā ꝓcep. Nich̄ g̃ nouū ꝑ
aulus hortat. s; altius astringi uin
cla nature. cū tanta uis ē ī affcū
ūs sup̄ ꝑcatus suis pugn̄. Quid
dicturus est ho. q̄ ⁊ mandatū de
spiciat ⁊ nām spnit. Cum ā iuuēs
deformat īiuriꝫ caniciem genitor
is. aut pat̄ scdas nuptias nact⁹
libōs ex patrimonio ꝑore ꝯtristat.
Fuscatus ē amore ferarꝫ s' pare
tes ex filios. q̄m qui eas creauit d's.
q̇d minꝫ illis rōne ꝑstitit. sensus be
neficio ꝯpn̄sauit. Ex quo fit ut ꝑsē
tibꝫ ouium milibꝫ de mandra la
xat agn⁹. mor matrꝭ uocē expstat.
agnoscat. ⁊ ad eam currat exultās.
fontesq; lactꝭ inq̄rat. Qd̄ ⁊ si forte
mat sterilior hatur sola ꝯtent⁹ ube
ra spn̄r aliena. q̄uauis copiosa ⁊ re
ferta. matq; nich omni inuitātā mlˀ
titudinē sinū recognoscat s'pu. Et ē
uox una ē īduisis. color unꝭ ⁊ idē od
or. ꝑstitū nos uidelic; nr̄o possumꝭ
odore collige. Verūtn̄ ē ill' acutior
ab hoīe. ꝑ quē cuiq; suppetit auxi
lio ꝑor. Necdū s. catulo dentes fori
ti sunt. ⁊ tn̄ infestātes conat ore re
pelle. Necdū uitulo cornua surrex
unt. ⁊ nouit tam iq ꝑte sibi futā
sint arma pugnandi. Hec g̃ idicīū
nb̄ faciūt. q: natalis ꝑdita editōne
doctrīe nō uīt. ⁊ q: nich īordinatū
ul' īp̄uidū hēr īrebꝫ. s; oīa cautissimū
specim īse sapīe ꝯditoris ostēdant.
q̄ sic īstructas ꝑuides ad defensionē
ꝓpe salutis īstituit. Serpens q̇d rōis
est canis. s; experatē sensū creditur
posside. Nā ea q̄ potiū uite longū
quidā sedētes uix īuenire potuer
phy scāres sillogismor dico tendi
culas. bn̄ficio natali canis ꝯsecut⁹
asserit. q: uestigia ferarꝫ sagaciter
īdagando cū uidit multiplicat int
cisas semitas omīs discursibꝫ īrru
pit uocē tāq; articulatā emittens.
ꝯclam ꝑ ea que ag̃ ꝑfecto īdicat ꝯle
sticque lustrantur abierūt. n̄ nullū
relinq̄nt īexploratū locū ubi sus
pectio ulla uestigii ē dom̄ oībꝫ odore
repertis explicatisq; fallentibꝫ ui
is cubile repiat. Quid ampliꝰ hij
faciūt ī descriptōibꝫ q̄ ociose sedētes
puluerē stilo signāt ⁊ ex tbꝫ ꝑpoibꝫ
duas asserūt. Illa aū q̄ reliqua ē in
uenīut uitatē. Memoria g̃ canis er
ga dispn̄sium sibi bn̄ficiū. que n̄ igr̄
hoīem bn̄fcōri suo pudore ꝯfūdit.
Cū ⁊ dn̄s īfectus in loco dēsto multi
canes obsuatione longissima defe
cīnt. alij ꝑ emptis dn̄is īdices hoī
cidij fuerunt. reosq; ꝑsētauē īdicijs.
accātōem latātu pagentes. Quid ig̃
dicturi s' q̄ cāctorem pastoremq; suum
dn̄m n̄ m̄ n̄ diligūt. s; ⁊ maledicos ei a
micos hn̄t. ⁊ ieadē cū ill' simul cibā
misa. largitoremq; epularꝫ sac̄legis
blasphemorꝫ s'monibꝫ lacari pati

untur. Sed nunc ad contemplationem creaturae
redeamus. Ideo scilicet imbecilliores bestiae
fecundiores sunt, id est lepores et damulae oues
que siluestres, ut non facile capiantur deleantur
a venaticibus ex praesumptu feris. haec autem quae de
uoratrices sunt aliarum steriliores habentur. Unique
leoni unus leena mater est. Unguibus enim
dum nascitur uuluam genitricis exulcerat:
sicut uipera quae non aliter nisi matris corroso dis
cerpto que uentre procedit. conparem catoribus in
cedens pro tali partu rependens. Ita nichil
in rebus humanis habetur inprouidum nulla dili
gentiae sibi competentis immunitas est. Quod
si studiosius ipsa pecorum membra discusseris:
inuenies illum nichil superfluum dedisse condi
torem nichil necessarium denegasse. Beluis
namque acutos dentes apposuit: ut quoddam
talibus opus erat ad speciem alimoniae pasti
nite ministris. His quibus gemina pte dentes
institutum plurimorum receptacula in esse dispos
uit ut que prius assumpta est de stoma
cho denuo redeat ad dentes quo facilius eam
possit ruminando conterere ac sine labore
digerere. Sic est sinum cum gurgutione stoma
chumque certis animalibus dedit utpote
sponte uictos usus praebentibus. Camelus
igitur ideo longum guttur habet ut coaeq
tum pedibus facile escam quam quaerit at
tingeret. Huius autem humerusque suppressa
ceruix ursorum est. Itemque leonis et
tigris et similium ferarum quibus herbo
sa non sunt alimenta non habent aliquem indi
gendi inclinandi se necessitatem ad terram
quippe quae carnibus uescuntur. Quid de
promoscide dicemus elephantis qui cum
omnium sit maximus beluarum uisenti
bus quam terribilis par fuit ut membris
immanibus formaretur. Quorum magni
tudini si ceruix fuisset equiperans
immobilis haberetur ponderis ipso deorsum est
uatus. Nunc autem coheret ossibus ceruicis

et caput innexum habet spine promos
cidem ministrum sibi colli longioris
explentem que pastum percipit et aquam
trahit. pedesque eius nullis geniculorum
coniunctionum articulis ut tamquam columpne
quedam grauitatem suprapositi ponderis
subuectaret. Si enim graciliora uinculum
tia que fuissent eius crura sine du
bio crebris excideret iuncturarum pateret assi
duitas ut pote non sufficientia molem
tantam subleuare. Consurgit ita
que uir quo uelut quedam corporee
turres belli tempore longitudinum ací
em uelut montes animati opponunt
hostium munimenta rupturi. Quorum
si magnitudini fundamina gres
suum non haberent equalia nullatenus
tanta membrositas portaretur. Ferunt
autem elephantem trecentos annos et
amplius uiuere. ministerioque promoscidis
cibum sibimet ut diximus admouere
qui uelut serpens quidam sinuosus
et lubricus huc atque illuc flectitur. Ita uer
uerius est sermo quo asserit nichil nimium uel su
perfluum in creatura repperiri. Hanc tamen ipsam
beluam tam ingentem deus subiectam nobis esse
precepit ut et quod docetur intelligat et dum ce
ditur pariter manifeste declarans nobis
cuncta ideo fuisse subiugata quia nos ad
ymaginem dei facti sumus. Et non solum in maxi
mis animalibus eius inestimabilem sapientiam
possumus contemplari sed in minimis quoque be
stiis uel bestiolis eadem considerare inuit
acuta. Sic et non satis admiror magi
strices motuum que cum primum nubibus
hanc assiduis flatibus grauissimas perfe
runt tempestates uel certe superbumcarum ca
uationes que non solum uentorum fremitus eui
tare solent quibus ardua contiguus sit sepi
na et tempore congelante. sic et animalium
formam non tantum uastitudine elephantis

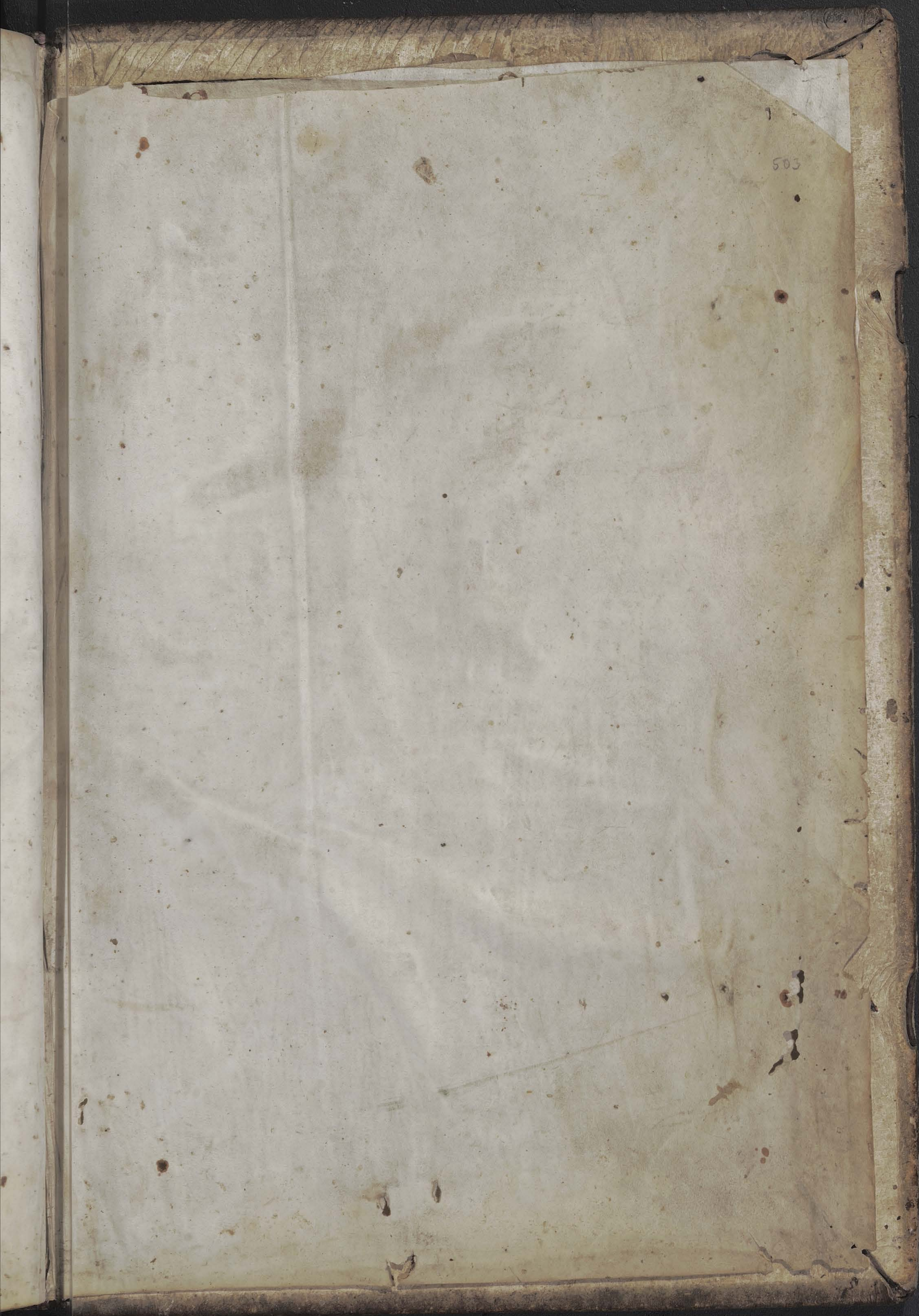
stipeo. quantum murem qui formi-
dolosius elephantibus est. uel aculeum
subtilissimum scorpii. quem tamquam stipu-
lam quandam sapientia perforauit artificis.
ut per eum uirus asse uulneratis iniceret.
Sed nullus ob hoc reprehendat conditorem
quod uite nostre bestias uenenosas ad-
hibuit. Ita enim quis et preceptorem in-
simulabit infantium. quod officia eos dis-
cipline custodire compellens lasciuias
et petulantias illorum uerberibus castigat. Si
enim confidis in domino: super aspidem et basilis-
cum ambulabis et conculcabis leonem et dra-
conem. Reminiscere namque: paulus cum lig-
na colligeret morsu uipere sauciatus
nichil lesionis accepit. ob hoc scilicet quod fi-
dei plenus uir ille sanctissimus habebatur. Si
autem fueris infidelis. non tantum serpentem
metuere debebis. sed infidelitatem propri-
am. per quam tu te ipsum perditioni obnoxium fe-
cisti. Sed iam sentio me humane na-
tiuitatis debito flagitari. et audi-
torum uoces in cordibus audio musi-
tantes. eo quod nostra qualia sint do-
ceamus. nosmet uero ipsos ignore-
mus. Necessarium igitur nubem illam que
hominum sensus caligat eripere. Illa re uera
omnium causarum difficillimum est seip-
sum cognoscere. Non enim solus oculus ea
que extrinsecus sunt inspiciens seipsum
non ualet intueri. sed et mens ipsa satis
acute aliena delicta contemplans.
tardior est erga suorum cognitionem
uitiorum. Vnde et nunc quoque alienis actibus
uelocius sermo decursis obtensior fit.
et pigrior ad examinanda que sua sunt.
Et non tam excelsorum comprehensione reputare
possumus conditorem. quam et ex nostra ipsorum
formatione. si tamen sedulo quoque uelit prudenter
inspicere sicut dicit propheta. Mirifica-
ta est notio tua ex me. id est dum me ipsum

intueor ineffabilis tue sapientie disco uir-
tutem. Et dixit deus. Faciamus
hominem. Vbi sunt nunc iudei qui
insequentibus uelut per quasdam cauernas
ueritatis luce fulgente secunda persona que
mistice declaratur. non dum cum manifeste
conspiciunt repugnabant dicentes sibimet
ipsum loqui deum. quoniam ipse dixit et ipse
fecit. Fiat inquit lux et facta est lux. et
erunt in promptu et nunc quoniam ab eis pre-
runtur inepte. Quis est faber ferrarius
aut carpentarius aut coriorum confector.
solus in suo consistens ergastulo: cum
nullus artis socius presto est. sibimet ipsi
dicit. Faciamus gladium uel aratrum uel com-
paginem. aut formemus calceum. et non ma-
gis tacitus speciem quam mente destinauit
inceptat. Etenim magna utilitas est
hominum quempiam uelut iudicem aut cen-
sorem: districte sibimet imperare. Quoniam
quem huiusque qui deum crucifixerunt. quid
dicturi sunt exercitatas ad maledicti-
um linguas habentes. licet presens uox
eorum penitus ora preclusit. et dixit
deus. faciamus hominem. Donec igitur minime
quid doceret existeret inpresentiarum fu-
it audita predicatio trinitatis. Vbi uero ceptum
hominis expectatur creatio. et reuelata
est fides et euidenter dogma ueritatis
enituit. Ausculta iudee christi repu-
gnator. quo secundum iustificationis
alloquitur per quem secula fecit. qui agit
omnia uerbo potentie sue. Sed tamen tuus a-
nimus uerbum non recipit pietatis. Sicut
fere cum includuntur in caueis: ual-
las ex dentibus excidunt amaritu-
dinem propriam demonstrantes. furorem
tamen suum nequeunt explere. sic iudeus
aduersarius ueritatis ad legationem co-
artatus angustiis. multas asserit
esse personas. ad quas uerbum dei processisse

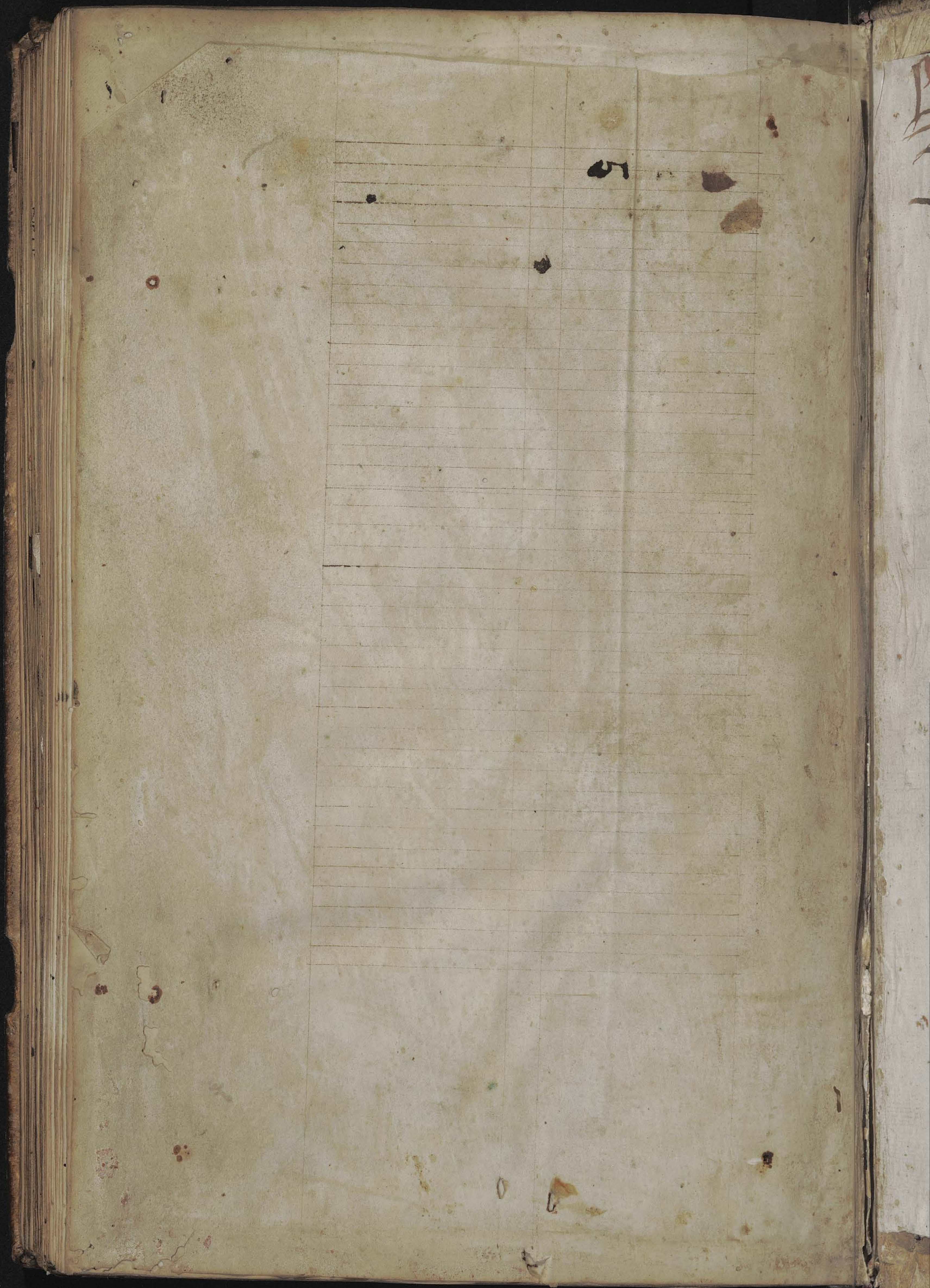
mentitur· fecerunt enī quod ange
lis dixerit· faciamus hominē· Iu
daica u° ficcio· suū digna pfidie fa
bulositas· ut unū non recipiant
psimos ꝯfitentur· filiumq; per fa
muli pticipationē dignitatis ascri
scunt· Utrumq; libros uros actores
humane formationis efficiunt· hoīs
q; pfectorem uolunt angelis coequare·
cum sit absurdū· ut q̄libꝫ factura po
ssit equalis esse factori· Considerent'
q̄ sequntur· Faciamꝰ hoīem ad ymagi
nem nr̄am· Quid refers· Numquid
dei et angłoꝝ una est ymago· Nā
patris necesse est eandem ēē quam
filij· Sic tn̄ ut deo dc̄es intelligatur
ēē figura· i· non in hitu corporeo·
s; in diuina ꝑpetate ꝯsistens· 2 Ius
culta tu ⁊ qui de noua ccūcisione
progredis· iudaismi cultū sub xr̄ia
nitatis simulatione ꝯmendans· cui di
cit ad ymaginē nr̄am· n̄ illuminato
nis glie ⁊ titulo patne sbe que est
ymago dei inuisibilis: Sue ergo lo
quitur ymagini; qui dixit· ego ⁊ pat
unū sumus· et qui me uidet ⁊ pr̄em
meū uidet· huic faciamus hoīne;
Iterū ubi unitas ymaginitaē· ni
hil potest esse dissimile· Non enim
dixit ad ymagines nr̄as· sicut ⁊ sc̄
ptura testatur· fecit inquit hoīnē
non fecer̄. Prudent' uitauit nc̄ mi
titudinē psonar̄· ut ibi quidē iudeū
confunderet· hic ritum gentilitatis
excluderet· Ideo ꝯmemorauit uni
tatem· ut et filiū simul ēē cum pa
tre cognosceres· et piculū de psonaꝝ
multitudine declinares· Ad yma
ginem dei fecit hoīem· Rursus pso
nam cooꝑantis inducit· Non enim
dixit· fecit ad ymaginē suam· sed

ymaginem dei· uel quomodo rece
pit similitudinem diuinitatis i
sequentibus xp̄o sensum largien
te narrabitur: Nunc uero tantum
dixisse sufficiat· quia una ymago
est· Tibi uero cur incidit inīm tem
tam sacrilege blasphemare· ut di
ceres filium patri ēē dissimilem·
An non ingratum similitudine
dei quam tu presumpsisti bn̄fac
torem tuum habere non poteris· ⁊
tibi quod proprium uis esse quod ce
lesti gr̄a pcepisti· filio similitu dīē
nature insitam· cum genitore n̄
simul ēē ꝯmunem: Sed iam
nobis silentium uespere temp'
indicit· dudum ad occasū sole de
lapso· Quapp hic nos etiā sermōis
curricula terminem'· hus ꝯtenti
que dicta sunt· Tantum enī in pre
sentia disseruim' quantū inten
onem nr̄am potuimus acuere·
Pleniorem uero de propositis que
stionem alias nobis sancto spiri
tu astipulante reddemus· Ite nc̄
exultantes· et pro dapibus copi
osis pomisq; diuisis memoria re
latoꝝ mensas uras instruite· Co
fundatur impius· erubescat iu
deus· exultat iustus predicatorib'
ueritatis· glorificetur dominus
nunc et semper et in secula secu
lorum Amen·

A.A.1
23

503

Liber Magistri Johannis de Dambrowka Sacre theologie et Decretorum doctoris pro Universitate Crac. per ipsum assignatus et reponendus in Libraria Collegii Artistarum orate pro eo.

Augustinus et [illegible] [illegible] et [illegible] Damasceni [illegible] libros [illegible]

